

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA
ISTORIA ROMÎNILOR

V.

CĂRȚI DOMNEȘTI, ZAPISE ȘI RĂVAȘE

Tipărite în întregime sau ca regeste și întovărășite de note explicative

— PĂRTEA I —

DE

N. IORGA

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

EDITURA MINISTERIULUI DE INSTRUCȚIE

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1903

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR

V

PREFAȚA

Fiind invitat să dau o Istorie a Romînilor pentru cunoscuta culegere de «Istoriî ale Statelor europene» (*Europaische Staatengeschichte*), începută cu cîteva decenii în urmă supt conducerea lui Heeren și Ukert și continuată astăzi supt prîvigherea profesorului K. Lamprecht din Leipzig, am înțeles, cum nici nu se putea altfel, să dau, nu catastifuri de Domni și boieri, pomelnice de războaie și anecdote din trecut, cusute bine sau rău între dînsele, ci icoana, cît se poate mai îmbielșugată și apropiată de adevăr, a vieții poporului românesc din toate părțile și de la un capăt al duratei lui până la celalt.

O grea sarcină, mult mai grea decît așternerea din ușor a unei nouă povestiri politice privitoare la Statele în care ni s'a alcătuit neamul. Pentru aceasta, există o bogată culegere de documente străine, în care se pot urmări în cele mai mici amănunte negocieri, frămîntări războinice, schimbări de persoane pe tron și în jurul lui. Cînd stă să caute însă cineva obiceiuri și datine, știri asupra traiului în sate, din care se alcătuieste cea mai temeinică parte a trecutului nostru și de unde izvorește, prin muncă, puterea de bani și brațe care mișcă toate strălucitoarele păpuși de la suprafață, atunci el se găsește de foarte multe ori nedumerit și, cînd vrea să scrie cunoscînd lucrurile, îi rămîne să facă ceia ce am îndeplinit — de și în foarte slabă măsură pentru studii de amănunte — în aceste două volume de documente interne.

Cel ce tipărește acest volum a dat la lumină întâiu de acele materiale interne, scrise în românește care aveau vre-o

însemnătate politică sau erau în legătură cu un anumit punct în cercetare¹. În urma mai multor călătorii făcute în Ardeal, el a dat apoi regeste, extrase sau o ediție completă a scrisorilor românești păstrate în Arhivele orașelor săsești, și anume Brașovul și Bistrița². Dintre aceste scrisori, unele se raportează la anumite întâmplări de un interes mai mare, iar cele mai multe au însușirea rară de a fi răvașe de țeranî, negustori, boierî, iar nu zapise. Prin urmare, în ele nu se află nici un element mort, stereotip, formal, același pretutindeni și de la o epocă la alta, ci ele cuprind ceea ce a văzut, ceea ce a gândit și simțit în adevăr fiecare dintre acei ce au scris sau pentru cari s'a izvodit scrisoarea. Alte materiale documentare interne sînt cuprinse apoi în *Documentele familiilor Callimachi și Cantacuzino*, pe care le-am publicat în 1902, rămînînd să continuu măcar pe cele d'întăiu.

În aceste *Studii și documente*, s'au cuprins și până acum destul acte interne. În volumul II, s'au comunicat, în întregime sau ca regeste, o sumă de documente care privesc dezvoltarea la noi a propagandei catolice, dar în același timp și viața de obște pe moșiile ce se găseau în stăpînirea bisericilor, mănăstirilor, episcopiilor «latine»: acestea apar adesea ca niște proprietari în legătură cu interesele lor, ce nu se deosebesc de interesele altor puternici ai pămîntului românesc. Volumul III înfățișează, pe lîngă fragmente de cronici, și hîrtii de tot felul privitoare la aceia din boierii romîni ai veacului al XVII-lea și mai ales al XVIII-lea, cari au avut gîndiri și condeiuri pentru tot neamul. În notele la Prefață ca și în capitolele documentare ale vol. IV s'au dat iarăși destule documente românești din țerile romîne.

Volumele de față V și VI, sînt însă consacrate în deosebi acestei categorii de izvoare. Ele cuprind cîteva documente întregi, unele și cu formulele lor, ce mi-au părut interesante, și un număr foarte mare de regeste.

¹ V. memoriile tipărite în *An. Ac. Rom.*, de la vol. XVIII înnainte.

² Memoriile citate și *Documente românești din Arhivele Bistriței*, 2 vol. în 12°, București, 1900.

În partea I-ii, cuprinzînd lucruri culese din Archivele Sf. Spiridon, de la Iași, se dă une-orî numai semnalarea documentului, pe care, în scurtul timp ce-l aveam la îndămină, nu l-am putut cerceta așa cum aș fi dorit, pentru ca el să-mi poată destăinui tot ceia ce cuprinde. În toate celelalte despărțiri din această carte — și tot așa voi face și în volumul ce va urmă —, am căutat să nu lipsesc registul, alcătuit pe larg, de orî-ce putea fi vrednic de luare aminte în originalul pe care-l aveam supt ochi. Am lăsat la o parte tot ce e stereotip și se găsește în orî-ce alt act din aceeași vreme, redactat cu un scop asămănător, și am cruțat cetitorului oste-neala străbaterii zădarnice a întorsăturilor de frasă încremenite, am eliminat fără nici-o părere de rău toată partea ne-caracteristică și lipsită de orî ce interes. Dar am dat *fabula* actului, afacerea povestită în el, mai întins sau mai pe scurt, după însemnătatea ei, am cules atît numele istorice, cît și cele neobișnuite, care pot să folosească cercetătorului istoric sau filologic, am adunat cu scumpătate elementele privitoare la viața generală a țerii, notele de istorie culturală — a căror urmărire a și fost scopul mieu de căpetenie —; n'am uitat cuvintele rare, formele puțin obișnuite și caracteristice. Mai mult decît atîta nu se poate cere de la un om cuminte, care știe să-și prețuiască timpul și nu crede că poate abusa de al altora, servindu-li inutilității, lăsîndu-i pe ei să măture ce e zădarnic.

La urmă se vor da mai multe indice, pe care nu mă dau nici-odată în lături să le fac singur. Nu voi da, firește, cuprinsul documentelor care nu sînt dintre acelea pentru care o astfel de muncă și cheltuială de spațiu poate fi folositoare; tot așa nu voi înșira toate numele, așa de multe, răspîndite pe paginile celor două volume. Un întăiu indice va da însă o listă cronologică generală a tuturor actelor, ce sînt împărțite în publicație după colecțiile din care fac parte: se va arăta și dacă e un document domnesc sau un zapis, precum și *din ce regiune* e fie-care. Al doilea indice va cuprinde numele de localități și de familii. Iar cel de al treilea va prezenta toate numirile de instituții și datine: în el se va da

definiția fiecăreia și se va trimite la alte publicații unde se pot căpăta lămuriri de folos cu privire la acele instituții și datine; el va fi astfel cea d'întăiu încercare a unui *dicționar cultural al trecutului românesc*.

Pentru a-l face cât mai complect și pentru a putea îmbrățișa întreaga viață a neamului nostru, de pretutindenea, am căutat să am documente din cât se poate mai multe regiuni.

Pentru aceasta m'am adresat în genere proprietarilor de documente printr'o scrisoare apărută în ziarul «Epoca», rugîndu-î a-mî încredința pentru scurt timp vechile hîrtii de moșie pe care le are, mai multe sau mai puține, mai vechi sau mai nouă, orî-ce proprietar român. N'am izbutit așa, fie că scrisoarea nu s'a cetit, fie ca lumea nu e încă la noi în starea de cultură trebuitoare ca să-și dea o mică osteneală pentru un folos general, de ordine intelectuală, și fără nici o răsplată personală. Adresîndu-mă însă fiecăruia în deosebî, am cîștigat mai mult. Mi s'aû încredințat mai multe colecții bogate, din care am ales ce era mai bun pentru publicația mea. Numele acestor persoane îndatoritoare se găsesc înaintea fiecărei despărțiri alcătuite din materialele lor. Trebuie să adaug și aceia, pentru ca — în lipsa cetitorilor de astăzi — cetitorii de mîni să li fie recunoscători, că dd. C. Brăncoveanu, Al. Callimachi și Barbu Știrbei aû luat asupra lor cheltuielile de tipărire a colilor ce cuprind acte din arhivele dumnealor; de aici n'a rezultat că am fost plătit îndoit pentru aceste colî, ci că s'aû putut tipări cu atît mai multe colî decît acele prevăzute prin contractul mieû cu Ministeriul de Instrucțiune Publică.

Volumul VI va începe cu actele moșiilor particulare ale M. S. Regeluî.

De la volumul VII înnainte voiû urmà cu documente mai mult externe. Ceia ce nu împiedecă însă că mai târziu, adunînd materiale îndestulătoare, să mai daû vre-un volum ca aceste două. Materialul îl voiû aduna însă de la particulari, căci, întu cât privește acel, foarte îmbielșugat, din Biblioteca Academiei Romîne și din Archivele Statuluî, nădăjduiesc

că îndemnul, făcut de d. I. Bogdan în prefața scrisorilor slăvone către Brașoveni, de a se începe tipărirea unor documente și regeste culese în acele deposite, nu va rămînea fără urmare din partea instituției ce este în măsură a suporta cheltuielile unei asemenea publicații¹.

N. IORGA.

¹ Cf. și *Note critice asupra culegerilor de documente interne românești*, Socec, 1903.

I.
REGESTE DE DOCUMENTE
ÎN
ARCHIVELE INSTITUȚIEI SF. SPIRIDON
DIN
IASI

1. Suceava, 28 Decembre 6936 (1427). Alexandru-cel-Bun, Pergament. — *Dădești*, 1.

2. Suceava, 15 Iunie 6941 (1433). Ilie-Vodă. Pergament. — *Piscani*, II, 1. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp 50-2.

3. Suceava, 24 Iunie 6944 (1436). Ilie și Ștefan-Vodă. Boieri: Roman, fiul lui Ilie, Jurje Fratovschi, Petru Hudici Vornic, Isaia, Mihail Popșa, Stan Băirlici, Șteful [Jumăt]atevicî, frate-său Măindru, Lazor și frate-său Stanciul Postelnic, Duma Limbădulcevicî și frate-său Mircea, Băloș Ciasnic, ... deaiu Stolnic, Cozma Șandrovici, Făirea, Manoil Grăci..., Vitolt, Stețco Dvornicul, Boguș Nesteacovicî și frate-său..., Hodco Mamurinschi și frate-său ЛЕВЪН, Iaco... Crăticî, Stan Comisul. E dat pentru Petru Ungureanul, care și-a luat moșie la Cîmpii lui Dragoș. Se vorbește de *ѡба жоудечин*. Pergament. — *Blăgești*, VII, 1. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 59-61.

4. Vaslui, 10 August 6950 (1442). Ilie și Ștefan. — *Dumești*, IV, 1.

5. Suceava (оу Гоу.), 18 Maiu 6951 (1443). Ștefan-Vodă. Pergament. — *Roșiești*, VIII, 1.

6. Iași, 22 Maiu 6984 (1476). Ștefan-Vodă. Pentru întărirea satului «Poprincanî» către «Șteful Pitariul». — *Popricanî*, IV. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 68-70.

7. Suceava, 27 Maiu 6988 (1480). Ștefan-Vodă. Pentru Iacuș Vistiernicul, fetele Anușca și Vasutca și nepoții (нпюти): Buciațco și Iurie. — *Ibid.* — Cf. *Uricariul*, XIV, pp. 70-2.

8. Vaslui, 13 Mart 7005 (1497). Ștefan-Vodă. Pentru vânzarea Pușenilor, de Toader «Turcul» și Armeanca, lui «Jurja Pușeanu» (așa e scris numele pe V^o), pentru 100 de «zloți tătarești». Pergament. — *Roșiești*, IV, 1. — Cf. *Uricariul*, XIV, pp 72-4.

9. Vasluiu, 14 Mart 7010 (1502). Ștefan-Vodă. — *Dumești*, IV, 2.

10. 22 Februar 7015 (1507). Bogdan-Vodă. Pentru un Iurga. Pergament. — *Roșiești*, IX, 1.

11. Huși, 22 Mart 7015 (1507). Bogdan-Vodă. Pergament. — *Băcești*, V.

12. Huși, 22 Mart 7043 (1535). Petru-Vodă. — *Popricani*, VIbis. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. xxix¹.

13. Huși, 15 April 7054 (1546). Petru-Vodă. — *Dumești*, IV, 3. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. xlii.

14. 23 Mart 7057 probabil 7097 (1549=1589). Petru-Vodă. Pentru Toader Jora, staroste de Tecuci. Pergament — *Piscani*, I, 2.

15. Huși, 1ⁱⁱ Mart 7062 (1554). Alexandru-Vodă. — *Todirenă*, I^{bis}, 3².

16. Iași, 20 Mart 7067 (1559). Alexandru-Vodă. Pentru Ciolpan, ce cumpără o moșie cu «zloți tătarești». — *Bodești*, V, 1. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. lvi³.

17. Birlad, 7071 (1563), . . . 16. ІВН КОЕКОДА ГЕНДРЬ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН, ВНСК СТАРАГО СТЕФНА КОЕКОДА, pentru Trif fiul lui Fetion, întărindu-î Dumești. Boierii: Ion Moțoc, Mare-Săveatnic, Spancioc Vornic, Dărman Căpitan, Avram și Moisei pîrcălabi de Hotin, Iațco și Seachil, pîrcălabi de Neamț, Andreica și Nicoară, pîrcălabi de Roman, Brănoschiu, Portar de Suceava, Boli Postelnic, Gavril Spătar, Ion Vistier, Mălaiu Ceașnic, Ivăneate Stolnic, Pașco Comis. Scrie Gavril. «Stroici iscal.» Pergament. Semnătură cu roșu, că în cel de la 9 Maiu, facsimilat în planșa la Iurmuzaki, II¹. — *Roșiești*, XI, 1. — Cf. și *Convorbiri literare*, pe Mart 1902, Cronica.

18. Iași, 27 Mart 7082 (1574). «Ioan Voevoda snă Ștefan Voevoda». Pentru o confirmare lui Toader Bucium. Marturi:

¹ La 22 Iunie 7042 (1534), același Domn acordă o întăritură boierilor Murgoci și Simion Mogâldea (*Dumești*, II, 1).

² *Ibid.*, 1: document pe pergament de la Petru Șchiopul, Huși. . .

³ În același pachet se află o diplomă a lui Petru-Vodă pentru «Ghiarghiță», fiul lui Ciolpan. Se mai găsesc și mai multe acte privitoare la pîrcălabul Andreica, al aceluiași Petru Șchiopul.

Petru-Vodă fiul Domnului, Dumbravă Vornic de Țara-de-jos, Ioan Grumadz Vornic de Țara-de-sus, Cozma Murgu, Lupea Huru pîrcălab de Hotin, Toader pîrcălab de Neamț, Ion Caraghiudzil pîrcălab de Roman, Eremia Portar de Suceava, Danciul și Eremia, pîrcălabi de Orhei, Mălaiu Pătru Postelnic, Gligorie Spătar, Iane Vistier, Bucium Ceășnic, Bilăi Stolnic, Nicoară Comis. Scrie Crîstea Mustevici.

~ / 2. / ω 3 0 ε β 0 i m b
 H π b ρ ρ . ,

Buciumi, I^{bn}. — Cf. Hasdeu, *Ion-Vodă cel Cumplit*, ed I, pp. 233-4

19. Iași, 27 April 7085 (1577). Petru-Vodă. «Ion Golea V¹ Log. uč». — *Roșiești*, XI, 3.

20. 29 Februar 7087 (1579). Gligorcea adeverează că e dator jupînului Grigorie, ginere său, cu 9.260 de asprî. Marturi. Teofan mitropolit al Sucevei și Beldiman șoltuz, cu 12 pîrgari». Slavon. — *Cotnari*, III 1.

21. Iași, 12 Mart 7095 (1587). Petru-Vodă. Pentru vînzarea unei ocine dăruite вт Івана Коккоді. Stoicî, Mare Logofăt. — *Bucium*, I, 6.

22. 3 Mart 7096 (1588). Petru-Vodă îngăduie lui «Șiptilici» a-și aduce la slobozia lui „срби или грчи”. — *Șeptelici*, 1.

23. „Ѣ Галата”, 17 Iunie 7099 (1592). Petru-Vodă. Stoicî Logofăt¹. — *Todireni*, I^{bn}, 1.

24. Iași, 7 August 7101 (1593). Aron-Vodă hotărește în favoarea lui Florea Vătăj, ce s'a plîns pentru moșia lui «Roșiacii». Slavon². — *Roșiești*, XII, 3.

¹ Într'un document nedatat (c. 1603) Moglădea Dvornic ghotni, Ilea Vel Șet., Năvrăpăscul jitnicar, Ureache prăcălab, Toma Brut, Dumitru Goia mărturisesc pentru vînzarea satului Cîrligî către Nicoară Logofătul (Bibl. Ac. Rom, 9/LVII). Cf. Ilurmuzaki, XI, p. LXXXIV, no. 5.

² Un interesant document de supt Petru Șchiopul e acela prin care «Cris-tea pîrcălab de Neamț, și fiii. Păcurar, Ionașco, Pătrașco Vătah, Vasilie Vă-

25. Iași, 31 Ianuar. — Vînzarea de ocină din partea lui Coste ot Buciumi lui Marco, lui Crăciun și «Vlîdoaei» de acolo, înaintea lui Sava Vornic, Gheorghie Vornic și Paos Vornic de gloată. — *Galbeni*, I, 2. — Cf. Iorga, *Istoria lui Mihai Viteazul*, cap. 2.

26. Sfirșitul secolului al XVI-lea (6 Februar). Vînzare de ocină înaintea lui «Macsin Băncescu prăcălab ot Bacău», «Ionașco Peaicul biv staroste ot Totruș», «Pătrașco Hotnog ot Polea-Dragoșea» (Cîmpii lui Dragoș). Slavon. — *Blăgești*, III, 2.

27. Vaslui, 14 Mart. — Domnul către pan Brut Postelnic. Să nu se «fălească» pentru satul Șeptelicenii contra lui Șeptelici, că i se va pune amendă douăzeci de boi¹. — *Șeptelici*, 2.

28. După 1595. Ieremia-Vodă dă o moșie «Spătariului celui Mare Iordachie». — *Sănăuși*, II, 3.

29. După 1595. Ieremia-Vodă pentru «Lambu Casapul». — *Bășăni*, I, 3. — Cf. Hurmuzaki, XI, p. 230.

30. 1598-9. Ieremia-Vodă. Marturi: Constantin-Vodă, fiu-său, Simion Hatmanul, Gligorcea Vornic de Țara-de-sus, Ghiorghie pîrcălab de Hotin, Albotă și Mănăilă pîrcălabi de Siret (сърьцкиѡ), Prăjescul și Dumitru pîrcălabi de Roman, Drăgan Postelnicul, Busiioc și Ursul Medelnicer, Simion Vistier, Grigore Gavrilovici Stolnic. «Am scris eu Eremiia Băseanul, în Suceava, vlto 7107, meșta —». Slavon. Pergament. Fără pecete, dar semnat de Domn. — *Bădeana*, I.

31. C. 1600, 18 April. «Eu Costin» și alții din «Budzeanî» vînd ocină înaintea «lui Gligorie č-au fost șoltuz armenescu,

tah, Drăgăilă din Brudurești, Jurgea din Brudurești, popa Lazar din Țăbănești și мезишц, arată că au venit înaintea lor Vartic și alții, и соуша нине și vînd moșia lor din Brudurești lui Toader Păhămicel pentru «zloți tătărești». Scrie Stenco diac. Fără dată. Slavon (Bibl. Ac. Rom., 28/XIII).

¹ La Ac. Rom., se păstrează un document de la Aron-Vodă, dat din Iași, fără an, lună și zi, prin care se întăresc Foreanii «cneaghinei lui Birlădeanul biv —». Semnează Ștefan Vel Log, Stroiți Log și Gavrilou... (1/LXXXVI). Pe acest timp începe a se introduce obiceiul numelor de familie luate după proprietăți sau locul de origine. Așa, un «Gligorie diac ot Șcheanî» iscălește «Gligorie Șcheian» sau «Gligorie Șcheianul» (Bibl. Ac. Rom., doc., 10/LVII, 11/LVII).

și dennaintea lui Vasilie Grigiî vătămanului de Papouți și a lui Cr[ă]stin croitorul». — *Orășani*, II, 85.

32. C. 1600. «Sora, fata lui Ion Chițului den Popești» (Hociung) vinde ocina ei. Marturî și «Ūmărtan den Cățelești». P. S. «Și după ceia am mai datu-i o vacă cu guncul alăturea». — *Galbeni*, II, 1.

33. D. 1600. «Cinstite părinte nostru, dumniata gupăne Logofete, să fiî dumniata sănătos. Rogu-mă lui Dumnădzău și dumitale, de va fi cu voia dumitale, să mă trimeț dumniata să fiu și un fičor dumitale, să-ți slujescu dumitale ca și alte slugă a dumitale, că am rămas sărac.de părinți și sântu neînsurat, și nu mă poč sprijini; de mă veî priimi dumneata, eū ț'oiu sluji dumitale cu sv[ă]nta dereptate și ț'oiu dăruî dumitale un loc de prisacă, cu casa gata și zămnic, carele iaste la Costești lângă Docolina. Ce va fi voia dumitale; să fiî dumneata sănătos ot Hristos; amin.

† Maî mic și plecat de suptu talpele dumital[e], Mărzia fečorul Hotnogului de Costești». — *Fiscani*, III, 1.

34. 20 April 7108 (1602?). Ieremia-Vodă dăruiește lui pan Cărăiman Vel Ceașnic satul Vulpășești, pentru slujbele la Poartă, unde a luat «de la cinstitul Țar 40.000 de ughî spre ajutor împotriva aceluî лотрѣ Михаилъ Ковкодъ, venit «cu Ungurî și cu multe limbî». Cu baniî, Caraiman își caută Domnul peste Cîmpii Dașovului «сѣ ладѣанскѣи земли. Pergament, Repetat la 13 Iunie (hîrtie). — *Vulpășești*, I, 2. — Cf. Urechia. Miron Costin, *Opere complete*, II, pp. 580-2.

35. C. 1600. «Ses zapis ce s'aū făcut de naentea Ghincei șoltuzului și a 12 părgariî ot trăg Așud șe a multe oameni buni șe bătrăni, cum aū venit Popășcul snă Vas[i]lie Popășcul, de nimenî nevoit, necî împresurat, ce de bună voia sa ș'aū vândut partea sa de ocinî den sat din Urechește, den partea de gos a trea parte, den partea tătăne-său lui Vas[i]lie Popășcul, șe o aū vândut Cozmei de Copăcește, șe aū dat Cozma 16 tal. banî buni lișnie, de naentea celor ce mai sus scie: a treia parte den partea lui Vasilie Popășcul, den sat, den Urechește, cu tot venetul, de câmpu și dentr'apă, șe den vatra satului, șe pe de cende de apa Totrușului, până unde

ağonge partea ȝosenilor, den hutar în hutar; denaentea lui Ion Pa... den sat de Urechește, ște Lupul Bunțul ot tam, ște Anghel tij, ște Simion Bota ot tam, Manasie de Copăcești, ște Păladei ot tam, ște Vasilie ot tam, ște Gligorie Toloșca tij ot tam ște... mare mărturie, că ne-am pus pecețile.

Az siia pișem, caco znaet.

Vleat 7109, Mart 28 dn.

Pecete cu inscripția aproape neînțeleasă. — *Urechești*, 27.

36. «† Eū Bălan și Nastasiia și Tudora, fetele Petrelui ot Log (?) de Băcești, mărturisim noi cum de bună voia noastră n'am vândut părțil[e] noastre de ocină, ce să va aleage acolo la sat la Băcești, cu tot vinitul, dip[e] câmpu, și din fanaț, și din pădur[e], dereptu șeasedzăc de taler[1], lu Toader Aprodul din Mărmurea, denaintea lui Gheorghie Turcul din Cuț, și lui Ionașco Marmur din Gărcin[a], și lui Toader fečorul lui Marmur, și Bogonosie din Gărcin[a], și a mulți oamin[1] bun[1]; și mai mare credință ne-am pus și pecețil[e], să-s știe.

Iun. 10, let 7109. [Pun degetele:] Gligorie Turcul, Ionașco martur, Toader Bogonosie». — *Băcești*, 6.

37. Шестои видѣскѣт и два вгорскиж и два потр. да^а Мнрон от колост Хрълкв за сна дан придално сѣк едних печетлшитѣр гедниъ въ рыцѣк кистнарником; дат сѣк знает кат. «зраі, юл ка.

† 662 χρισ., 2 потр. ἔδοσαν ἰς στα̅ χέρηα μας; ἰουλίηου 21.

[Chitanță către Miron din județul Ilirlău că a dat Vistierului pentru niște pecetluituri domnești, la 21 Iulie 7111, 662 de galbeni ungurești și doi potronici]. — *Buciumi*, I, 7.

38. Băičani, 3 Iulie 7112 (1604). Ieremia-Vodă dă o întăritură lui Pătrașco Bașotă și lui Lupu. «Orăș Hetman uč.» Slavon. — *Bodești*, I, 16. — Cf. Urechiă, *Miron Costin*, I, p. 71.

39. Fără dată. Vînzare către Gheorghe Bașotă Vistier. Între marturi, și «Toma Cozea»¹ din Porcești. — *Porcești*, 3.

¹ E forma primitivă a numelui boieresc Cuza. În 7113 (1604-5), supt Ieremia-Vodă se face o vînzare în satul Roșiori din Ținutul Neamț lui Vasile Sluger

40. Fără dată. Ilea Udrea vinde jumătate din satul Porcești, partea ce a fost vîndută de Costin Borcea lui «Cărăiman Paharnicul» și răscumpărată. Cumpărătorul e Gheorghe Bașotă. — *Porcești*, I.

41. Băičanî, 30 Iulie 7112 (1604). Ieremia-Vodă, pentru nepoții «bătrînului Ūolpan». «Solomon Vist. ucil». «Stroici Logf.» «Bădeanul» scrie. — *Bodești*, I, 17.

42. Suceava, 2 April 7113 (1605). Ieremia-Vodă acordă o întăritură. Se pomenesc: «Sava Vel Hănsar, Pătrașco Păturniche hănsar, Scoarțeș Comis, Bașotă Aprod, Pop Purece». Stroici Log. — *Bodești*, I, 18.

43. «† Eū Drăgan Ūolpan mărturisescu cu cestu zapis al meū cumu am lăsat ca se plătiască nepotu-meū Bașotă 57 galben[i] ȇ-a rămas eū Iani Vistiari de la Ţinutul Totovei, și i-am datu partea mea din sat din Bodești și din Dăncești, ce să va alege, cu tot venitul; [i]ară de feçori mei nime să nu aibă a torce nice dinăoră întru viaç; dinaintea nestor boiar[i] ce ș'aū pus pecețile aicea într' acest zapis, eū însumi amu scris și me-a[m] pusu peceatea: aceasta mărturisescu.

† Nicoar[ă] Logof., Ștefan Dvornic, Boul Vist., Voruntariul Vel Comis, ne-am pus peū[e]țile.

7114. Ștefan Dvornic Boul Vist.» — *Bodești*, I, 19.

44. «† Semnubo az Boul Vistiarnic i Solomon Vistiarnic scriem și dăm știre cu ačastă carte a noastră cumu aū venit însuș Drăgan Ūolpan prăcălabul înaintea noastră și aū dzās nepotu-său lui Pătrașco Bașot[ă] să-l plătească di un rămășag ce aū rămas la Vistiari de la Ţinutul Tutovei, cindzeç și șapte de galbinî, și să-ı ție partea lui de ocină, cătă să va veni, din sat din Bodești și din Dăncești, toati, cu tot venitul; și aū lăsat niç feçorii lui să n'aibă a întoarce. Și am scris noi acel rămășag pre Bașoti Vistiari. Într' acea Bașot[i] după

ginerile lui Stan și lui «Cozea» (Bibl. Ac. Rom., ms. 224, f° 12-3 v°). În Ţara-Românească găsesc la 8 August 7117 (1662) un «Coze de Săcueni» (*ibid.*, doc. 77/LXX). Cînd Constantin Duca acordă, la 12 Iunie 7207 (1699), diploma lui Dumitrașco Cuza biv Vel Stolnic (și lui «Deadîul ȇ-aū fostu Medelniciar-Mare») el îi zice «Cuzea» (*ibid.*, 221/IV).

moartea lui Țolpan a dat știre fečorilor lui Țolpan ca să-ș plătească rămășagul tătâne-său la Vistiiar și să-ș ție ocina, iar ei n'aũ vrut să plătească, ce aũ lăsat să plătească Bașotî acel rămășag și să ție ocina. Într' acea Bașotî aũ dat 57 de galbinî în Vistiiar[ie] și aũ istovit acel rămășag și, ca să n'aibă a-ș făc[e] și direasele domneșt[i] pre-acea ocină din Bodeștî și din Dănceștî cu tot venitul, pre mai mare credință ne-am pus și pecețile pre cest zapis al nostru. Eũ Chiul am scris. Să să știe. Pis u Ias.

Banî de sulgu aũ fost, să să știe. [Cele două semnături și două peceți.]

† Cu Grozava am fost când am dat aceșt[i] banî». — *Ibid.*, 20.

45. Iași, 25 August 7114 (1606). Simion Movilă întărește o proprietate lui Miron sin Gligorie Clucer. Stroici Log. — *Bodeștî*, I, 25.

46. Izvod de banî ce s'aũ dat pre ocine și pre vii; să-s știe:

† 417 ug. S'aũ dat Șoldăneștilor, și lui Răcovița, și Stănciî, și lui Pisovschiî pentru gũmătate de Tribisăuți, și pentru Băl-tăteștî, și pentru a trie parte de Gũrdeștî, căce că nu vrea să fac îi Bočocoae parte den ocină, că-i dzicea că este îndzăstrită; ce n'am vrut așia, ce li-am întorsu prețul dzăstrelor înapoi, ș'am intrat în ocină. La Cotnari: «dialul lui Vodă». «Fečorul popei de la Copău». [Cifrele sînt scrise și în arabice, scriitorul e poate Iordachi Cantacuzino, unul din ginerii lui Bucioc]. — *Popricani*, II, 60.

47. Iași, 7115 (1606). Mărturie de la Boul Vistier, Ștefan Vornic, Voico Vistier, Băseanul uricar, Ionașco vătav de Vistierie, pentru că Crăstina Pureșoae și fiul ei Simion vînd ocină la Bodeștî lui Pătrașco Bașotă, pentru talerî de argint. Semnătura.

«† Cu Grozava am fost când am dat aceștî banî¹.»

48. Iași, 3 Maiu 7115 (1607). Simion-Vodă întărește o posesiune lui «Nicanor biv Mitropolit» și călugărilor de la

¹ Urmează întărirea de la Simion-Vodă, Iași, 15 Iunie 7115 (1607). Și aici se scrisese jos: «Cu Grozava», etc., dar se șterge. Stroici Log. semnează și el. Vine apoi vînzarea, fără dată, a ocinei către Toma Postelnicul (n° 26). I-o întărește Radu-Vodă, acestuî al doilea Postelnic (13 Decembre 1625).

Agapia. Stroiçi Vel Logofăt. — *Chiperești*, II, 4. — Cf. vol. III din această publicație, p. 39 n. 1.

49. Iași, 29 Februar —. Constantin Movilă, pentru Bocîoc Vel Ceășnic, ce ține Șeptilicîanii. Supt iscălitura Domnului, e a lui Ureache Vel Dvornic. — *Șeptelicî*, 3.

50. 14 Decembre 7117 (1608). Constantin Movilă, menționînd o mărturie a lui «Hilip Vel Vătav volost Bacă . . .». Stroiçi Logofăt.

51. Iași, 30 Mart 7117 (1609). Constantin Movilă, pentru Nicoară Vistierul. — *Popricani*, I, 3.

52. Iași, 25 Octombre 7118 (1609). Pătrașco Vel Vornic de Țara-de-sus, Oriș Hatman, Chirița Vel Postelnic, Іркo Logofăt, Boul Vistier, Toader Dragot[ă] Vornic «glotni». Ghiorghî «prăcălab Orhei», întăresc cumpărătura lui Nicolae Prăjescul. Semnează și Ignat Mamuleț și Luca din Iaș, «Orăș», «Gheorghie Maroți Logofet». Slavon. — *Popricani*, II, 47.

53. Iași, 10 August 7118 (1610). Constantin Movilă, pentru Arpintie Postelnic. Pătrașco Vel Logofăt. Domnul scrie cu mîna lui :

54. Iași, 25 Septembre 7119 (1610). Constantin Movilă pentru Ionășeni pe Jijie, citînd un privilegiu «ot Ion Dispot Voevod»; se întăresc lui Nicoară Prijescul Vel Vist. Pătrașco Vel Log. — *Popricani*, II, 46. Cf. și n° 45.

55. Iași, 22 August 7119 (1611). Constantin Movilă, pentru Arpentie Postelnicul, Pătrașco Vel Logofăt. — *Dădești*, 3.

56. Ionașco Mare-Păharnic, Pintelei pîrcălab de Cotnarî, Feltin șoltuz și doisprezece pîrgari arată că a venit la ei «Ionașco Grigorcea cu nepoata sa, cu Eftimiia, fata lui Miron Clușariul ce, aū fost» și se pîresc «cu semențiia lor [nepoate]: Tudosiia Onșoae din Sușav[a] și cu fea[te]le ei Agafia și Mărica Mănoe», pentru o falce și jumătate «în dealul Măndru; ce aū fost aceale vii a mătușei lor, a tuturor, Gripinei, călugăriței, dzicând Todosiia Onșoae și cu featele ei că li să vine și lor parte dintr'aceale vii». Eftimia aduce zapis

de la preuț și de la mulți oameni buni din Sučav[a]». Lasă «cu limbă de moarte nepoților săi, lui Gligorie Clučariul și Soriei, și fečorilor și nepoților, care zapis scrie cu pr[oc]leciune, cine va strica tocmala ei Grăpinei călugăriței; iar Gligorie și Sora cu fečorii lor ca să fibă a cumănda și a griji la pogrebul ei și diati pre rându prespre anul, și așjdere în toț anii să dea dintr' aceale vii câte o gumătate de vin la besearcă la Arhaanghel în Sučav[a], și câte un cal în toț ani la Svetagora, la Dioniseațe. Decî noi, vădzându acel zapis cu proclečune mare . . ., noi n'amu îndrăznit altă lege a mai făc[e], ce am lăsat pre aceaia, tocmală, ca să ție Eftimia fata lui Miron, nepoata lui Gligorie și a Sorei, cum și până acmu au ținut moși ei și părinți ie, și ca să aibă griji adeatiul mătușe-sa Grăpinei călugăriței, la besearcă la Stii Arhanghel în Sučav[a] și la Dioniseațe, la Staagora. Ačasta scriem; și dau știre cu častă carte a noastră». 7121, Septembre 30.

Trei peceți și semnătura lui Ionașco Vel Čiașnic¹. — *Cotnarî*, III, 3.

57. Fără dată. Vînzare de ocină «dumisale lui Iordachie, fratele Tomei Postealnicul». Pomenit și «Ianie, vătavul lui Panî Vistearnicul». — *Bodeștî*, IV, 1.

58. Fără dată. Cumpărături de la mănăstirea Pingărați ale lui Toma Cantacuzino. — *Buciumi*, I.

59. Iași, 13 Februar 7122 (1614). Ștefan-Vodă către Onciul fost staroste și vătamanul din Roșiaci, pentru ca satul să și plătească dabilele. Slavon. — *Roșiești*, XII, 4.

60. *Izvod de cheltuial[a]*, č-au cheltuit Stolnicul Niculachi pre moșia Bouleni, v^l 7127:

Pre viile socrăi mele în dzile[e] Radului-Vod[ă] dat-am Niculai Vistearnicul doa bute de vin, și am scos viile.

Dreptu satul Căcăredzeanî am dat un vig de atlas și un galbăn drept ispisoc.

Dat-am iară, drept Bulăești, 1 teascu dea argint, făcea preț

¹ Urmează (n° 3) întărirea lui Alexandru Iliș pentru Eftimia și soțul ei, Toma Mare-Sulger. Se citează pravila în favoarea lor. «Cristea Damian» scrie, iar ca Vel Logofăt semnează Ghianghea.

de 20 taleri bătute, și un cal, și un vig de adămască. Și lui Nebojatco 3 ug., drept ispisoc.

Cându m'am părăt cu frații Bouluï drept Moreanî, am dat 6 jderî și 4 ug.

Când aũ venit Gașpar-Vod[ă], dat-am tãlmaciuluï Nicăi Postelnicul o cabaniț[ă] cu blane de spinări de răs și un șlic; făcea ainãndoao preț de 18 ug.

Cându am scos Mihuleani de la Postelnicul Enachie, am dat Turculuï celuï mare 5 coț de postav turcescu și 1 con, ca de 8 ug.

Când m'am părăt cu Bohmoteștiï pentru Ieporenî și i-am rămas, dat-am 10 ug. de aur, și lui Nebojatco 2 ug., pentru ispisoc, tij. Și am cumpărat coconilor postav fileandrăș¹ 8 coți; fac 25 de zloț.

Dat-am socrăi meale 5 ug. de cheltuial[ă], când aũ purces acasă; să-s știe.

Vleat 7136.

Cumpărat-am Bouluï o păreache de nãdragi la Paști.

Cându am mersu la Țarigrad cu treab[ă] domnească, dat-am mamei împrumut 17 taleri bātuți, la nevoia ei.

Dat-am drept Stejereanî și Corlătești 17 ug. întru mănule Lupuluï Cupariul.

Iar cându am mårsu cu frații Bouluï la Iaș, toți, și ne-am părăt pentru Moreanî și pentru Strãmbi, am cheltuit la Iaș 46 taleri bătute.

În dzilele luï Barnovschii, când m'am părăt cu Spătariul Dumitru, cheltuit-am 12 zloț, și luï Gavrilaš Vornicul un inel de aur de dzeac[e] galbeni. Dat-am Bouluï o șarvanà a mea cu ceprage și blănit[ă], ca de 18 ug. bunî, când aũ mersu în cas[ă] la Barnovschie-Vod[ă]; iar și i-am dat luï un frãn de-aramă ca de 2 ug., și 30 de potronici împrumut, și postav roșu de șea ca d[e] 2 ug. și o cergă turcescă loat[ă] în 2 ug.; la nunta luï iarăș i-am dat 11 ug. împrumut luï; cumpăratu-am iară o păreache de čobote în 13 potronici.

¹ Un document slavon fără dată de an (Bibl. Ac. Rom., 40/XI; Iași, 14 Iunie) privește o vînzare în Pășcanî pentru o dulamă кагреницъ, за făelandrăș.

Făcut-am Bouluî iar o iapăngeà de caragiû drept 8 ug., când aû murit Radul-Vod[ă]; dat-am Bouluî 15 talere, caî proşti, de ş'aû loat un cal; când am venit eû din Țara-Montenească, datu-i-am o dulam[ă] roşie, ş'o păreachea de nadragi, drept 11 ug.; aşijderele iar cându am venit din Țara Muntenească datu-i-am luî împrumut neşte blane de hulpe, drept 16 zloţ, şi 12 zloţ bani gata.

Dat-am la o sabie a luî, bani de lucru şi de argint, 2 talere bătute.

Când fometea, vândut-am un cal în Țara Ungurească, la Lazar Iştioan, cal turcescu, drept 140 ug., şi am loat tot pâne, şi o aû adus Dăvideaniî; dece am mâncat tot împreună.

† În zilele Raduluî-Vod[ă] dat-am pentru Tălpălăeşti 2 volî cu 2 sobolî, preţ 12 ug. Un grăunţu de mărgăritar am cumpărat cuconilor drept 3 ughî, de l-aû pus la orsagă.

† Fără de alte mărunţişuri, ce am făcut pentru dănşii.» — *Frăteşti*, 5.

61. «† Eto az Nebojatco Uricar mărturisescu ceastî scri-soarea a mea cumu m'am tocmît cu Ion Hăngul Pit. printru hălăşteae ce avem în Jijîia, şi el şi eû; aşea ni-am tocmît: să gonim în hăleşteul miû cu năvod eu, iară în hăleşteul Hănguluî cu voloace să nu gonim nicî eî la noi, nicî veciniî noştri a îmbe p...rechile, să o oprim unul pre altul şi pre veciniî noştri; iară, de-a voi (?) să gonească Hăngul în hăleşteul său însuş, însă din gura părăuluî în ġos. Şi într'această tocmală au fost Băseanul Uricarul, şi Costantin Uricariul, şi Crstiian Spătarul din Rotompăneşti. Şi ne-am pus şi peceţile, să să ştie. Pis u Ias, l^t 7123, Ghen. 28».

[Patru semnături şi peceţi.]

— *Băşăni*, I, 6.

62. 16 Ianuar 7125 (1617). Radu-Vodă, pentru Dumitru Buhuş şi sora luî (сестра) Safta, fata (дъчка) luî Cărăiman Ceaşnic. Slavon. — *Vulpăşeşti*, 4.

63. 2 Mart 7126 (1618). Radu-Vodă întăreşte cumpărarea de către Dumitru Goî Vornic a unei ocine de la Micotici şi

sora lui, Buica, fiii lui «Ursu Bărbuiu» biv Dvornic. «Gheanghea Logofăt». Nebojatco pisar ¹. — *Blăgești*, I, 1.

64. Iași, 5 Iunie 7127 (1619). Gașpar-Vodă hotărește în afacerea unui sătean, căruia altul îi plătise cislă; de nu o va da înapoi, își va pierde moșia. — *Dumești*, III, 1.

* 65. 12 August 7127 (1619). «Noi Pătrașco Bașotî ot Bodești, i Donici Comișel ot Vărtop, i popa Ion ot tam, i Mierăuți diacul, i Zahariia diacon ot tam», arată că Urîta, fata lui «Andreica Mierdariul», s'a tocmit cu frate-său Nichita diacul, dîndu-i un pămînt pentru «doadzeci de galbeni de aur». — *Bodești*, V, 15.

66. Iași, 10 Decembre 7130 (1621). Ștefan-Vodă întărește călugărilor de la Războieni satul. Traducere. — *Războieni*, 6.

67. «Adăcă eū Ghincea șoltuzul și doispredzici părgari scriem și mărturisim cum aū venit înnaintea noastră Lazar fečoriul Sascăei, nepotul lui Dragota Copac, de nime [etc și vinde] parte mănecă, ce s'aū venit lui den sat den Uricheșt[i] . . . și decinde de apî Totrușului . . ., tal., banî de ardzintu . . ., denaintea lui Stanosie den Copaceșt și lui Cos. tantin Bărlibaș de-acolea și a mulți oameni bunî. [Și alții vind. Pis u trăg Agiud, vl¹ 7131, Martia 23 dⁿ.]» — *Coșofănești*, I, 1.

* 68. 23 Iulie 7131 (1623). Ștefan Tomșa dă o întăritură lui Manolachi Vel Vameș pentru Visternicenî. «Care aceste sate aū fost a lui Isac Balica Hatmanul, și li-aū prăpădit la a lui viclesug, când s'aū legat el și cu alți boeri pribegî din țara leșască, cu multă oaste leșască și Cazač, cu săbiî și focuri, ș'aū vinit asupra Domnii Mele ș'a pămîntului nostru, și mare război s'aū făcut cu Domniie Mè la apa Jăjăi, și tot-puternicul Dumnezeu i-aū adus supt sabiia Domniei Mele, unde și oasăle lor față sănt.» El dase 600 de galbeni «la trebuința pămîntului». — *Visternicenî*, II, 1. — Cf. vol. IV, pp. 272-3.

69. 21 Decembre 7132 (1623). Radu-Vodă hotărește în

¹ Goe vinde apoi (la 4 Ianuar 1628, supt Miron-Vodă) cumpărătura sa către mănăstirea Bunei-Vestiri (întărire și la 26 Novembre). *Ibid.* Semnează în actul acesta și Dumitrașco Ștefan, ca Logofăt. — La 25 Maiu 1632, Alexandru-Vodă dă o diplomă pentru «Candachia, cneaghina lui Goe biv Dvornic.»

privința unei încălcări la satul Războieni, «dat sfintei beserici de Mărie Sa Domnul Ștefan Voevod cel Bătrîn». Traducere.— *Războieni*, 7.

70. 29 August 7132 (1624). Radu-Vodă întărește lui «Dumitrașco Fulger diiacul, de Toderești», niște case în sat, ale lui Gheorghe fiul lui Ștefan Danco. «Pentru căce aū fugit Gheorghie din casele lui și s'aū lăsat Curteniia asupra slugēi noastre ce mai sus scrie, Dumitrașco Fulger diiacul: aū plătit multe dăjdī curtenești pentru Gheorghe . . . și i-aū perit multe bucate prentu dănsul». Decī îi dă voie «a-l trage iarăș napoi în satu în Toderești, cu toate bucatele lui, ca să plătească dajdea Domnii Meale». — *Chilișoiaia*, I, 1.

71. 27 Iunie 7133 (1625). Mai mulți oameni dau zapis că s'aū tocmit înaintea lor Gheorghe și Fulger din Toderești «ca să radzā den Curtenie pre Gheorghie . . . și să-i dea casa tātāni-săū lui Ștefan, cu parte de loc ce aū cumpăratu tatā-săū Ștefan de la Cr[ă]ste fečorul Anușcāi, în satu în Toderești, den deres de la Gașpar-Vodă, și să-i mai dea și o puțină de meare, derept 11 talerī, ce are la Iordachi. Decī deacmu nainte să hie grije lui Fulger de ača Curtenie, iarā Gheorghie să hie slobod; numai să plătească cisla țărănească». — În declarația sa — 27 Octombre 7133 (1624) — Gheorghe spune «cum m'am rugat lui Dumitrașco diiac să ia Curtenie, numele tātāni-mieū, să-l plătească el, și eū să-i dau casa tātāni-mieū, și cu cătā ocină va hi . . . , și să-i mai dau o puțină de miiare, ce am la Iordachi, și eū să hiū slobod și mântuit de Curtenie, și să le dea Dumitrașco sama de Curtenia mea». Mărturī sīnt «multe slugī domnești». — *Chilișoiaia*, I, 10-1.

72. Hirlăū, 7134 (1625-6). Dumitrașco Ștefan Vel Logofāt, Aslan Vel Vornic de Țara-de-jos, Nicoară Vel Vornic de Țara-de-sus, Miron Barnovschie Hatman, Hrizia Vel Vistier¹, Gorgan Vel Spătar, Gheorghe Bașotă Vel Medelnicer, Lupul vtori Logofāt, Toma vtori Postelnic, Arsenie treti Logofāt и прочинх волѣр, arată ca Nechita Moțoc vinde moșia

¹ Hrizea Vel Ban se întîmpină și la 2 Octombre 7146 (1637) (Bibl. Ac. Rom., 21/XI). Cf. vol. IV, tabla.

din Bacău «luī dumisale luī pan Vistearnicul al treilea». Semnează: «Dumitrașco Ștefan Vel Logf.», 'Ασλάνος Βόρνεκος [pecete ștearsă], «Hrizea Vel Vist.» [pecetea ștearsă], «Gorgan Vel Spăt.»; și iscălituri grecești neinteligibile. — Se află și întărirea cu aceeași dată, a luī Radu-Vodă ¹. — *Blăgești*, IV, 2. — Cf. n° 65.

73. 13 Decembre 7134 (1625). Radu-Vodă arată că Toma Postelnicul a înfățișat un zapis, cu data de Suceava, 15 Mart, de la Lupul Vel Logofăt, Tăutul Logofăt, Pătrașco Ciolpan ², Dumitrașcu Bașotă, Dumitrașco Buhuș, Ionașco Prăjescul, că fata luī Albotă a vîndut o vie în Cotnari, la dealul Laslăului. Semnează și Dumitrașco Șt[ef]an V. Log.» — *Cotnari*, III, 5.

74. Hîrlău, 25 Decembre 7134 (1625). «Nechita feciorul luī Moșoc ³» vinde moșia sa la Ținutul Bacăului. — *Blăgești*, VI, B.

75. 13 Ianuar 7134 (1626). Radu-Vodă. Se pomenește și «Ignat săbiiar ot Iaș ⁴». — *Chilișoaia*, I, 12.

¹ Domnul era atunci pe moarte († 23 Ianuar st. n. 1626). Între cei cari aduseră trupul, spre a fi îngropat la București, Miron Costin numără pe Hrizea (p. 289). — Nichita avea un frate, Toader.

² Într'un document nedatat (Bibl. Ac. Rom., 4 XXXII) figurează «Samoelū zeatu Ćulpan calogher». La urmă se înseamnă: и писал та зап. въ днь Костантинъ Коевода у нас. — În Condica Bărboiului (ms. la Bibl. Ac. Rom., p. 39) se cuprinde un act din 21 Iulie 7122 (1614), de la Balșe vtori Log, Ciolpan Post., Vasile Ureche, ș a

³ La 2 Februar 7168 (1660), Ștefăniță Lupu dă un privilegiu luī Neculaī fiul luī Dumitru Buhuș Vistierul, pentru o moșie ce acesta avea de la Miron-Vodă O hotăresc Bașotă biv Log., Vasilie Banul Vist și Iacob Moșoc (Bibl. Ac. Rom., 51/XLV).

⁴ La 5 Decembre 7170 (1661), Duca-Vodă dă luī Dumitrașcu Murguleț, «ci ne-ū fost vătav de *simefar*», voie a-și culege dijma (Bibl. Ac. Rom., 25/II). — Pe la 1600, Miron Iușevici, diac, dă un zapis, în care se pomenește un Macri Vel Armaș, un Tăutul, Dumitru Roșca, Avram Babic și un «vătăs za *hansari*» (26/XLIX). — Un *selitrariū* se întîmplină în 7178 (1670) (47/LVIII). — La 20 Decembre —, Crăciun din Pitușca dă partea-ī din sat luī паш Донич капитан pentru 5 000 de taleri. Marturi sînt mai mulți creștini «megiași», parte din ei ostași: Danco din Pitușca, Lupul din Verpea, Marco de acolo, Gligorie *hotnog* din Săpoteni, Dumitru *hotnog* din Gătești, Simion din Sițănești, и унш хетор din Verpea. — Dealul din Blăgești, *Logofăt de Iabolo*, Marco din

76. Iași, 16 April —. «Dumitrașco Ștefan Logofet» mărturisește că Dămiian din Cotnari și soția, Irina, «fata Zahariei de Sučava», vînd o falce în dealul «Asenului dumisale jupăneasei Mariicăi», pentru 100 de taleri, «într'o carare cu viile dumisale». «Ca să-s scrie și la catastivul orașului.» Marturi: Arsenie Log., Dumitru Buhuș, Stratul «feșorul Mihăilescului», «Fealtin din Neamțu și Ionașco Stejeran de acolo, și Ghidul de Hociungî și Iane ginerele Băbații de Iași .

Pecetea lui Ștefan, cu un cal peste un coif și: «D. Șt.»] — *Cotnari*, III, 16.

77. Iași, 25 Maiu 7135 (1627). Moise-Vodă. Pentru că Grama Stolnicul, și soția lui Anghelina, nepota lui Orăș Hatmanul, și Stratul Păharnicul, și Lupul Cupar, cu soția lui Irina, alta nepotă a lui Oraș, vînd o moșie lui Ghianghe Vornicul. Domnul semnează cu roș. Slavon. — *Roșiești*, XII, 5.

• 78. Iași, 12 Iunie —. Mai multî moșneni vînd lui Grama ocina lor pentru banî și pentru un cal «prețuit drept dzeace galbeni». Martur: Lupu Vornicul. — *Roșiești*, XII, 1.

79. Iași, 1^u Decembre —. «Eû Grama Jitniceariul cel Mare» face o învoială cu «Apostol Cehan». Martur e «și Orăș». — *Roșiești*, XII, 2.

80. Fălciu, 9 Ianuar [de la 1628]. Vînzare de ocină către Toma Sulgear și «sora» lui, Todosia, pentru «zloți tătărești». — *Roșiești*, II, 3.

81. 6 Mart 7136 (1628). Lupul Talpă dă o parte de moșie lui Toma Sulgear și soției, «Iftimiia». — *Bodești*, II, 1.

82. 25 Novembre 7137 (1628). Miron-Vodă, care citează un zăpis mărturisitor din partea lui «Toader Beldeman», aprod, și alții. — Cf. *Ist. literaturii romîne*, II, p. 88.

83. Iași, 22 Mart 7137 (1629). Miron-Vodă (?). Pentru Dumitru Buhuș Vistier și Prăjescul Postelnic. — *Dădești*, 3.

• 84. Februar 7138 (1630). Iorașco Bașotă, Vornic, cumpără

Vărdărești, Drigan din Săpoteani (16/XXII). — La 31 Iulie 7186 (1678), «eû Neculaiu i Vlad Craușul i Necula *steg[ar]* dau un zăpis pentru o datorie «că-pitanuluș» (26/XLIV)

un loc în Porcești. Dă doisprezece «galbeni», rămâne dator cu un număr de «taleri» și «bani proști». Va da în locul lor «viti: boi și vaci, și pâine». Urmează notă de ce s'a dat: între altele: «un pöloboc de miiare». Plata se face apoi de Toma Vel Sulger și, pe urmă, Postelnic. — *Porcești*, 20.

85. Iași, 8 Mart 7139 (1631) «Adecă au venit înaintea Domniei Meale și înaintea tuturor boierilor Domniei Meale Gheorghie feçorul răpousatului Dumitrașco Ștefan Log[o]fătul și cu sluga noastră, cu Costantin Dracea, și așa au dzis înaintea Domniei Meale Constantin Dracea cum i-au ġuruit răpousatul Dumitrașco Ștefan Logofătul ca să-i cumpere un sat lui, pentru slujba ce i-au slujit cu mare dreptate și pentru căci au fost semenția sa; dec' n'au apucat să-i dea, căc' i-au scurtat Dumnedzău dzilele; iară Gheorghii așa au mărturisit înaintea Domniei Meale cum au audzit și el atunce, cându i-au ġuruit; dec'i, pentru acela lucru vădzându Gheorghită, și știindu cătă slujbă i-au slujit părintelui său, n'au vrut să lase în deșert ġuruita ce i-au ġuruit, ci au dat slugei noastre lui Costantin Dracei ġumătate de sat de în Goșmanî, ce iaste în Ținutul Neamțului.» Confirmare la 8 Mart 7139 (1631). — *Romîni*, I, 21. — Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 84.

86. 10 Maiu 7139 (1631). Moise-Vodă. Pentru moșia lui Dumitrașco Fulger. «Și l-au plătit în patru ai de dajde curtenească¹; dec'i, ca-s aiba a o ținea, nimica să n'aibă a să amesteca la acea casă, fără de sluga noastră». — *Chilișovia*, I, 13. — Cf. n° 70.

87. 8 Septembrie 7140 (1631). Ștefan de Dolhești arată «cum au înblatu feçorul meu Solomon la o slujbă la Ținutul

¹ Și Armașii aveaū o dajde deosebită. În documentul nedatat de la Ac. Rom., 222/VIII, se înseamnă:

«Armaș care nu ș'au istovit banii de dajde lor, č-au ișăt la Ghenar, — Mart 5.

† 2 ug. 5 p^t Vasile Hortolomei ot Țănutul Niamțului.

† 3 ug. pl. Vas[i]le Cracalie ot Cernăuș.

† 3 ug. pl. Vas[i]le Cracalie, dajde č-au eșit la Martia, cheltuiala Vis-terii.»

Neamțului; decî aŭ cheltuitu den baniî domnești 45 de galbeni». Pentru a-l plăti, își zălogește moșia către Toma Vel Stolnic. — *Bodești*, I.

88. 17 Februar 7140 [îndreptat jos 7138 : decî 1632 saŭ 1630]. Pătrașco Bașotă Logofăt, Gheorghî Bașotă Vistier, Iurașco Bașotă Vornic «de gloată», Nichita și Gheorghie diacul daŭ un zăpis «dumniialuî fratele nostru jupănu Iordachi [Cantacuzino ; v. n° 57]» pentru o parte din moșia Cornî, pe care o vinde «fratelui nostru, jupănu lui Tomei Postelnicul». — *Bodești*, IV, 10.

» 89. Suceava, 8 Mart 7140 (1632). Lupul Prăjescul Postelnic arată că s'a învoit cu egumenul de la Războieni pentru satul cu acest nume : «care satu aŭ fostu mai de-ainte vreme a moșiloru noștri ; după acea tămûplatu-s'aŭ părinților noștri eșire în Țara Leșească cu Costantin-Vodă, luat-aŭ Ștefan-Vodă Tomșea acel satu [la 10 Decembre 1621]... și l-aŭ dat cestor părinți». Se hotărește a li da «trei sute de taleri, bani proști, și opt iape, și un armășaru, și patru boi învățați, și doi tineri tretini ; baniî le-amu dat toți». — *Războieni*.

90. Fără dată. «Eŭ Dumitrașco Prăjescul, precum m'am apucat să daŭ uricul și zăpise ce să vor afla pre Roșiiaci, întru mânia dumisali cumnatului Irimiei Vornicul de Poartă ; pentru căce iaste satul pre sama dumisale.» Semnătura. — *Roșiești*, XI.

» 91. † »Dumneata frate cumătre Vistearnic[e] Buhuș, închinu-mă dumital[e] cu sănătate ; altă, daŭ știri dumital[e] că aŭ părăt la Vodă cel vătăman den cea slobodie muntenească de lângă Trăgul-Frumos, aŭ părăt pre dumneata și pre Grama, că le-aŭ cosit fânațul lor, și ei acmu n'aŭ unde cosi ; dece aŭ trimis Vodă un aprod să aprindză fânațele toate, și a dumital[e], și a Gramei, și să fie aprodul tot acolea, când vor arde aceale fânață, și s'aŭ scărbit pe dumneavoastră foarte rău ; aiasta daŭ știre dumital[e] ; și să fiî dumneata sănătos ot Hristos ; amin. Av. 20.

† Ce veți fi cosit dumneavoastră, din ceale hotare a tăruguî ce vă s'aŭ dat dumilorvoastre, acealea fânețe aŭ zis Vod[ă] să le aprindză.

Brat vaș mlt.: *Lupul Prăjescul*.

† La dumnealui, la Vistearnicul Buhuș ca să se dea.»—
Dădești.

92. «† Dumneata Vistearnice Buhuș, închinămu-ne dumital[e] cu sănătate; alta: ne rugăm dumital[e] di cea bucățea de iarbă de la Dădești, de la area dumital[e] cea veache, den drum în sus, că dumital[e] încă îți va așunge: poți să făc dumneata o mie de stoguri, că n'am vrut să cosim până nu vom da știre dumital[e], și ne așteaptă oameni acolo până va vini un răspunsu de la dumneata. De-aceasta ne rugăm dumital[e]; și să fii dumneata sănătos ot Hriste; amin.

Maî mic fičorul dumitale: Vasile, mă [în]chin dumitale.

† De la Vasilie Prăjescul pentru fân de la Dădești.»—
Dădești.

93. 10 Mart 7141 (1633). Vasile-Vodă arată că mai mulți moșneni vînd locuri și vii la Cotnari lui Toma Vel Stolnic pentru 150 de ughi. — *Cotnari*, III, 6.

94. Iași, 30 August 7141 (1633).—Moise Vodă scutește pe locuitorii din Docolina de a da ceva «a oameni ce vor treac[e] pe acolo, în sus sau în ăos, aș sluga Domnii Meal[e]¹, aș slugă boerescă, aș hie cine va fi, nemăruî bucate sau băutură să nu dea, ce, cui va trebui, el să-și cumpere pre bani săi; numai cine va avea cartea D[om]nii Meal[e], aceluia să i dea bucate și, ci va trebui hrană, cum va scrie cartea Domnie Meal[e], și Turci, și Tătar[i], și alți sol[i], pre ceia să aibă a-î grij[i] și a-î străjui; așijder[e] și voi globnič, și deșugubinar[i], și olăcari, și podvodari, întru nimic să nu-î trașeți boi loru la podvoade, nici caii de olac; și voi cămănarî

¹ «Slugile domnești» jucau un rol însemnat în tirguri și sate și erau marturi căutați. Cînd fiul lui Marco ot Pășcani vinde moșia sa lui Pătrașcu Peaic, mărturtesc pentru el Ion ot Dumești, Condrea ot tam, popa Simion din Dănghești, popa Bănița ot tam, Efrim ot tam, Leahul, Măteiu diiac ot Mircești și «mulți oameni bunî și slugi Domnești». August 24. Slavon (Bibl. Ac. Rom., 247/XIII).—Cînd Procop Hurduga din Glodeani dă moșia sa lui Pătrașco Hilimon actul se face înaintea lui Lazor Pah. din Glodeni, Oprea Ion din Dumești, Condrea ot tam, Pătrașco Peaicul, Ionașco din Dănghești, Ifrim, Lahul diiac, «și înaintea multor oameni bunî, slugi domnești» (*ibid.*, 264/XIII).

întru nemic să nu-î învăluiti de camăn[ă]; așijder[e] dobitocul lor să nu să tragă printru alți oameni sau printru alte sate; numai printru capetele lor să dea ce le va fi biriul, căc Domniia Mea m'am milostovit și am miluit pre credinços boiarinul Domnii Meal[e] ce mai sus scrie, cu acel sat, ca să hie a lui cu tot venitul, și de camăn[ă] încă i-am ertat, căci țin băutură prentu soliī ce trec; așijderi și voi, șoltuj de Vasluiū și de Brălad, ce vor hi podvoade din sus, să le treaceț la Brălad; ce vor hi din ȝos, să treaceți la Vasluiū; iar Docoleani să hie în pač[e]. Ipac neučnitem ¹.

Sam gdnă veleal.»

Pecete mică, roșie, fără inscripție. — *Piscani*, II, 3.

95. «Adecă eū Irimia de Docolina și Dănilă de acoloa scriem cu cestū al nostru zapis precum am luat în chizeșii noastră pre Păntelei și pre Dăniil, precum numai să margă cu totul ce vor avea în sat în Docolina, de unde aū fostu, și i-am luat de la dumnilui Părvul vătavul, din închisori, și i-am luat să dām sam[ă] noi de dā[n]șiī; și eū Ștefan Romășcanul am scris zapisul, ca se-s știe. Și eū Păntelei și Dănil sintem chiziiăși de Ionașco fečorul lui Pavălū. † *Dānil † Irimia*.» — *Piscani*, II, 7.

96. 24 Mart — «Eftimie nepotul Lupului Borvinescul» face o vînzare. Marturī: «Gligorii Iⁿ vătămanul» de Docolina». «Și mulți oameni buni, tineri și bătrāni.» — *Piscani*, III, 1.

97. Iași, 14 August 7142 (1634). Pătrașco Bașotă, Mare-Logofăt, Ureche Vel Spătar și alții arată că «Condi biv mitnic» face o vînzare lui Iordachie Vistiearnic, la Popricani pe Jijie. Semnează Γαβριήλ Χότρων.², Ureche și Dumitrașco Jitnicerul. Slavon. — *Popricani*, V, 1.

¹ Docolina era a lui Furtună Sulgearul, căruia-ī fusese întărită de accș Domn la 5 Decembre 1631, «cum aū fost date și mai de nainte vreama de răpoasata maica Dumniei Meale». O dăruise «și giupăncesei dumisale, Cărstinei» (*Piscani*, II, 3).

² Era fratele lui Vasile Lupu, decī un Grec, așa încit iscălitura lui grecească se înțelege. Dar supt un act grecesc din 1641 (14 Iunie), o chitanță de negustor, iscălește. † Λογοθέτης Παναβήτης μωρτηρό τὰ ὄνομα (Rîbl Ac. Rom. 137/LXVIII).

98. «Izvod de urice și de zapisă, țe-au perit, a dumisale a Visternicului Iordachie.» — *Popricanî*, VI, 163.

99. Mărturie pentru Popricanî, în procesul urmașilor lui Iordachi Cantacuzino Vistiernicul cu mănăstirea Aron-Voda. «Dona de Moimiaștî, țe-au fost Vornic de Poartă, om bătrân, acesta au dat sam[ă] precum ține minte de la Barnovschi-Vod[ă]. Era moară acolo: «a Condiî Vamiașul» O drege Iordachi. Morile stau până în Domnia lui Iliiaș-Vodă Alexandru. «Simion căl[ă]raș la Țohoranul Tудо sie], căp[itan].» Frim Clate de Liiăștî, tij pe Jijia», spune că Iordachi a avut morile «până au cădzut în urgie la Ștefan-Vod[ă] Gheorghie; deț, fiindu în urgie, au fost vândut acial hăleșteu Ștefan-Vod[ă] Ghiorghie unui Jidov, de l-au tăiat, și au stătut pustii pân la Ștefăniț[ă]-Vodă], și la Ștefăniț[ă]-Vod[ă] iară l-au iazit Iordache Vist.» — 10 Novembre —, Popricanî. Semnează Bejan Hudici, Vornic glotniî, și Axintie Uricariul». — *Popricanî*, V, 100.

100. Altă mărturie pentru Popricanî: «Au fostu un pod făcut de dumnealui Vistearnicul Iordachie». — *Popricanî*, V, 95.

• 101. «† Cinstite Post. Iordache. Să fie dumnetă sănătos. Mă rog dumnetal[e] pentru Dumnezău și pentru sufletul părinților dumnetal[e], fă-ț dumnetă pomană pentru mine, de grăiașt[e] Măriei Sal[e] lui Vod[ă] de mă scote de la ač[a]stă slujbă, că iat[ă] că mă pripescu să mă gătescu de oaste, și eu șântu sărac și n'am niț ca[le] niț nimic; ci mă rog dumnetal[e], fă-ț dumnetă poman[ă] de grăiașt[e] de mă scoate, iar eu, căci vei osteni dumnetă de mă vei scoate, iat[ă] că den parte me de moșie-ți dăruescu dumnetal[e] 50 de stănjen[î] de moșie, și pomana dumnetal[e] nesăvrășită va fi. De ačasta mă rog d[um]netal[e]; să fie dumnetă săn[ă]tos.

Maî mic și plecatul dumnetal[e]

— *Dumeștî*, VI, 20.

Iancul.»

102. Iunie 7143 (1635). Vasile-Vodă pentru «Conde Vameșul», care a vîndut Popricanîi lui Iordachi Vistiernicul. — *Romîni*, I, 69.

103. Iași, 4 August 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru ale-

gere de moși la Bodești, lui «Toma Mare-Sulgear»¹. — *Bodeșți*, VI, 5.

* 104. 4 August 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru o stăpînire de pămînt «Și ș'aū pus a sa fierăe la Vistearnicul Domnii Meale, 12 florinți pentru ačasta». — *Bodeșți*, VI, 4.

105. Goești, 29 August 7143 (1635). Zapis, menționînd pe «Marco diac, slug Ureche». Slavon. — *Bășeani*, II, 7.

106. Fără dată. Raport, pentru o hotărnicie, al lui Ștefan pîrcălab de Soroca, făcut lui Ureche Vel Vornic. — *Șeptelici*, 9.

107. Iași, 20 Mart 7144 (1636). Vasile-Vodă, pentru cedarea Popricanilor de Conde «mitnicul» lui Iordachi, Mare-Vistier. — *Popricani*, VIbis.

* 108. 30 Iunie 7144 (1636). Vasile-Vodă arată că Gheorghe Preabicî și soția lui, Mărica, fata lui Albotă, vînd o vie în dealul Laslăului lui Toma Mare-Sluger, și pentru o vacă cu vițel, prețuită patru ughî. Urmează zapisul vînzătorilor, din 18 April 7142 (1634), către «Postelnicul Toma». Semnează în el și Gheorghic din Bodești. — *Cotnari*, III, 18.

109. Iași, 3 Novembre 7145 (1636). Vasile-Vodă, pentru «Toader diiacul den Portari». «I-am giudecat dup[ă] leagea țărăi.» — *Oncești*, I, 2.

* 110. 9 Novembre 7145 (1636). Mai mulți boierî mărturisesc că Dracea vinde lui Gavriil Hatmanul pentru 200 de galbeni pămîntul ce-l are dăruit «de fečorii Logofătului [Dumitrașco Ștefan], de la Ghiorghiț[ă], și de la Gligorașco, și Vasilașco». — *Romîni*, I, 27.

111. Iași, 3 Februar 7145 (1637). Vasile-Vodă întărește această vînzare a moșiei luate de Dracea de la fiii lui Dumiri

¹ În pachet se află o sumă de acte privitoare la Toma: La 10 Iunie 7145 (1637) se dă confirmare lui Toma — La 14 Mai 7159 (1651), zapis al lui «Andreiū Neamișul» către același Toma, ca Vornic de Țara-de-sus. — La 14 Iunie 7159 (1651), Vasile-Vodă mai dă o întăritură lui Toma. — La 16 Ianuar 7160 (1652), zapis pentru vînzare către el în același sat. — La 8 Mart 7160 (1652), întărire de la Domn — La 17 April 7168 (1660), altă întărire (n° 6-11).

traşco Ştefan; «Ghiorghiţă, i Vasilie, i Gligoraşco». Slavon. — *Romîni*, I, 20.

112. Iaşi, 30 Mart 7145 (1637). Vasile-Vodă, pentru Dumitru Buhuş fost Vistier, căruia i se confirmă partea din Dădeşti a «luî Voruntar ce aû fost Comis». — *Dădeşti*, 6.

113. Iaşi, 12 April 7145 (1637). Sofronia, jupâneasa «Çogolei», şi fiii: «Costin Çog[o]lea, dvornicul de Botoşani», Pătraşco Ciogolea, pîrcălab de Hotin, şi Miron Ciogolea, «şi fiemea Tofana» îşi dau partea din Dădeşti luî Dumitru Buhuş, Vistier. *Dădeşti*, 7. — *V. Doc. Bistriţei*, II, pp. XIV-V, XXII şi tabla la *Studii şi doc.*, IV.

114. Novembre 7146 (1637). «Theodosiia, g[o]sp[o]jda eg m[i]l[o]stiiu g[o]sp[o]darü zemle moldavscoi», dă ocina ei «den seliştea Dădeştilor» «pre Sirca, maî sus de Târgul-Frumos», luî Dumitru Buhuş Vistiernic. Marturi: Gavrilaş, Mare-Logofăt, Savin, Mare-Vornic, Ion «dvornic din casa Domniei Meale, şi Ionaşco Bontaş, Dvornic de Portă¹, şi Dumitru Roşca, şi Vişan, Dvornici de târgu de Iaş». Semnează: «Gavriil Vel Logof.» şi «... Vel Dvornic», «Ion Dvornic». Pecetea are legenda: ТОДОСІА ГОСПО[ЖДА] ЗМ. МЛ. — *Dădeşti*, 12.

• 115. C. 1659. Toderaşco Mare-Logofăt şi alţii certifică o cumpărătură a Tomei Vel Vornic, făcută şi cu «lei bătut, şi doi boi, şi dzeace stupi, şi un răndu de haine de postav»². — *Bodeşti*, I, 41.

116. Iaşi, 17 Mart. C. 1659. «Toma Cata Cozino (*sic*), V. Dvornic dolnii zemli», arată că şi-a scos o moşie zălogită «fiçoriul nostru Pişurlea, deregătoriul de Bodeşti». Semnează jos: «Az Toma Vornicul iscal.». Urmează alte vînzări către el, tot in Bodeşti. — *Bodeşti*, I, 3.

117. Iaşi, 8 August. De la 1659. «Toma Catacozinò Vel

¹ Într'un zapis slavon de pe la 1600 — Brăeşti, «Avg. 22», — al luî «Gligorie Bahrin, fiul luî Ion Bahrin» figurează ca marturi popii *Bantiş* şi Buda din Tohileani, popa Ionco din Brăieşti, Toonea din Cernăeşti şi Toma din Leveani. Scrie «Lupiul» (Bibl. Ac. Rom. 267/XIII).

² La 18 Iulie 7179 (1671), Toma «Catacozino», Vel Vornic de Țara-de-jo, Duca Vel Vistier, Neculaî Buhuş Vel Stolnic şi alţii mărturisesc pentru o vînzare luî Iordachi Spătarul (Bibl. Ac Rom., 30/LVI, traducere 25/LXXIV).

Dvornic dolnăi zemli i Iordachie Vel Spat., Duca Vel Vistiiar» daŭ zapis Bisericanilor, pentru un loc din Cîndești. — *Blăgeni*, IV, 31.

118. † Διὰ τῆς παρούσης μου ὁμολογίας δηλοποιῶ ἐγὼ ὁ παπὰ Γρηγόριος ὁ ψάλτης πῶς ἀπὸ τὰ ἀσπρ. ὁποῦ με ἤθελε ὁ Μωισῆ Βοεβόνδας, τὰ διακόσια πέννηντα ἀσλάνια καὶ με ἤχεν δομένο τὸ χρυσόβουλον ἀπὸ τὸ χορίον τὴν Τοκολίνα, πὸς νὰ εἶναι ἐδικό μου, καί, ἔσσοντας νὰ ἤχε καὶ ὁ ἄρχον ὁ κόμησος ὁ Φουρτόυνας νὰ κάμι με τὸ χορίον, ἐσιαστίκαμεν καὶ με ἐπλέροσε ἐμένα ὁ ἄρχον ὁ κόμισος, καὶ πλέον δὲν ἔχω νὰ γιρέθο τίποτας, οὔτε ἀπὸ τὸν Μοίση Βοεβόνδα, οὔτε ἀπὸ τὸν Φουρτοῦνα, καὶ εἰς τοῦ[το] ἔγινε τὸ παρὸν ὁμολογον κατέμροσθεν τὸν ἀξιοπίστον μαρτύρον τὸν ὑποκάτοθεν γεγραμένον, τὸ ὁποῖον τῷ ἔδσσα, καὶ τὸ χρυσόβουλον καὶ τὴν ὁμολογίαν. 1639, Δεκεβρίῳ 28.

† Διονύσιος ἡγούμενος μαρτυρῶ.

† Μελέτιος ἱερομόναχος ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἱερώων . . .
† Γαβριήλ μοναχός, πρῶην σταρόστης.

[Pe V^o :] Zapis pe Docolina de la popa Glig[o]rie, și o hârtie de la Annița Hătmănias[a] pentru banii Ț-am dat pentru Praronița — *Piscani*, II, 6.

6119. Suceava, 7149 (1640-1). Mărica Mănoae și sora ei

Prin cea de față a mea mărturisire arăt eu, Popa Grigore psaltul, cum că, din asprii ce-mi datorîa Moise Voevod, cele două sute cincizeci de lei, și-mi dăduse uricul moșiei Docolina, ca să fie a mea, și avînd și dumnealui Comisul Furtună a face cu moșia, ne-am înțeleș, și mi-a plătit mie dumnealui Comisul, și mai mult nu am să cer nimic, nici de la Moise Voevod, nici de la Furtună; și pentru aceasta s'a făcut învoiala de față, înaintea martorilor vrednici de credință ce se scriu mai jos; căruia i-am dat și uricul, și învoiala. 1639, Decembrie 28.

† Dionisie, egumenul, mărturisesc.

† Meletie, ieromonach din mănăstirea Ivirului. . . † Gavriil monach proin (fost) staroste.

[Semnătură turcească]

Agahia, fetele Todosii Oncioaei din Suceava, nepoatele lui Gligorie Postelnicul și ale soției lui, Sora, arăta că au vîndut pînînturi în Logofeteanî (Dorohoi) și Lopătînți (Hotin) s. a., ce le aveau de la Gligorie și Sora, «și ne-aũ fost rămășiță de la ruda noastră Eftimiia, giupăneasa dumisale Tomei Stolnicul cel Mare, și dumisale i-aũ fost aceale ocine și vii de la părintele dumisale, de la Miron Cluceariul, și de la moșii dumisale, de la Gligorie Postelnicul». Vanzarea se face lui Toma pentru 125 galbeni «și un cal». Se cuprind și vii la Cotnari, în dealul Mîndrului. Între marturi, și Gligorie Ureche, Spătar-Mare. — *Sîrbiz*, V, 8.

120. Tecuci, 4 April 7149 (1641). «Adecă noi Ghene Părcălab și Ivașco Crăjău», «și alți oameni buni, cari s'aũ tãmplat și megieș din pregiur, și șoltuzul cu 12 prăgarî», fac o vânzare de moșie. — *Cosmești*, III, 2.

121. Iași, 23 Mart 7150 (1642). «Grozava, giupăneasa răpăosatului Stratului, ce aũ fostu Păharnic, și Constantin Ūgolea prăcălabul, și Pătrașco Ūgolea Șetrariul cel Mare, și Miron Ūgolea și sora noastră Tofana» dau «fratelui nostru Buhușu ce aũ fost Vistiiarnic», o moșie, «cu cincî fãrtae de vie la Cotnari, ce sintu la Țombric, ce ni s'aũ venit noao de pãrtialî din cumpãrãturile sementiei noastre, răpăosatului Balica ce aũ fostu Hatmanu». — *Dãdești*, 13.

122. Iași, 30 Mart 7150 (1642). «Mărica, giupăneasa răpăosatului Lupul Hăbășescul Vornic¹, și frații miei, Gheorghie Prăjescul și Ion Prăjescul, Păharnic», vînd ocină lui Dumitru Buhuș, Vistier. — *Dãdești*, 14.

¹ În ms. 234 al Ac. Rom., fo 64, 64V^o-5, 65V^o-6, 66V^o-7, 169V^o, 181V^o-2, 183, se află mai multe documente privitoare la Hăbășescul, la soția lui Ioana (1657), la Grigore, Mare-Păharnic și apoi Hatman. — În Octombrie 7179 (1669), Duca-Vodă arată că «Andreî Badiul din Cerlena» a făcut jalbă asupra lui «Alecsandru de Hotin», «c'aũ neguțat o roab[ă] de la Petrovicî, pre o nepoatî a lui, drept 500 sute (*sic*) de lei, și aũ făcut zapis Badiul Hăbășescului Stolnicului, iarî Hăbășescul aũ făcut zapis lui Petrovicî den Crăm». Apoi, «cumnatul roabei, Miron Cocoranul, și cu Zozontie, și cu Alecsandru de Hotin, s'aũ dus la Cameniță, la Petrovicî, fãr de știrea Badiului, ș'aũ neguțat roaba mai scumpu : șapte sute a opt sute de lei» (Bibl. Ac. Rom., 98/LXXXV).

123. 12 Iunie 7150 (1642). «Eü Nechita Moțoc, fiçorul lui Moțoc Vorniculü din Movileanü», vinde ocina sa «din Câmpul lui Dragoș, ce iaste în Ținutul Bacăului . Scrie Constantin Goștinarul. — *Blăgești*, II, 1.

124. 2 Iulie 7150 (1642). Vasile-Vodă, pentru Constantin Neaniul Vornicul de gloată, căruia-i întărește ocina Todirești, căpătată «pentru un bou ce-aü cădzut a Neaniului într'o groapă a lui Danco, iar, cine să vă ține de aça ocină, să-i dè un bou boiarinului nostru . . . , și să-ș ție ocina». — *Chulișoai*, I, 15.

125. 5 Decembre 7151 (1642). Vasile-Vodă întărește vânzare de vie la Cotnari, în dealul «Lasliul», făcută lui Toma Vel Stolnic de Ursul din tirgul Sucevei. Urmează o mărturie din 8 Novembre, pentru același scop, a lui Gavrilaş Mare-Logofăt. — *Cotnari*, III, 11-2.

126. 30 Decembre 7151 (1642). Mai mulți moșneni din Galbeni, fac o vânzare în acest sat «dumisale lui Vasilie Vornicul din Răcăciuni și fămeei dumisa[l]e Irinii». Asistă și «vătămanul» satului. — *Galbeni*, III, 1.

127. 9 Mart 7151 (1643). Grigore Ureche Vornic-Mare de Țara-de-jos, și nepotul său, Neculai Ureche Spatar, și Nistor Balșe împart moșiile ce aü de la Nistor Ureche și soția lui Mitrofana¹. — *Pietrosul*, I.

128. 26 Septembrie 7152 (1644). Întăriri la Dumești și zapise de vânzare pentru Iordachi Vistierul Cantacuzino. — *Dumești*, VIII.

129. 4 April 7152 (1644). Zapis că s'a vîndut niște pămînt lui Toma Mare-Stolnic. Jos: «Am luat, pentru părțile noastră de ocină de Lasloani, gümătate di Volțineani, la Orheiü» (de mîna lui). — *Bodești*, II, 6.

130. 20 Iunie 7152 (1644). Mărturișire de la Mitropolitul

¹ La 25 Februar 7144 (1636), în Iași, dă un zapis «Vas[i]lie Balșe feçorul lui Gheorghî Balșe Logofătul, nepotul Bărlădeanului» (Bibl. Ac. Rom. 33/LXXXVI). — În ms. 334 al Ac. Rom., p. 2, un «zapis vechiü, pe sãrbii, de vânzare», al lui «Pãtrașcu pãrcãlab de Unguraș» mărturisește de vânzarea făcută de «Stanca, fata lui Balos bătrãnul, sora lui Simion din Orășãni».

Varlaam pentru moșiile familiei Roșca. Dat «u Mitropolie». — *Orășeni*, II, 4.

• 131. Iași, 5 Maiu 7153 (1645). Pătrașcu Bașotă Vel Logofăt, Savin Prăjescul Vel Vornic de Țara-de-jos, Dumitrașco Șoldan Vel Vornic de Țara-de-sus, Gheanghea biv Vel Logofăt, Cehan biv Vornic, Cujbă biv Vornic, Ureache Vel Spătar, Iordachie Vel Vistier, Grama Vel Stolnic, Simion Gheuca Vel Medelnicer, Toma Vel Sulger, Dumitrașco Erali Vel Jitnicer, Ștefan Moimăscul Vel Pitar, Lupul Prăjescul Vel Clucer, Racoviță Cehan vtori Logofăt, Petrițeaico Armaș, Toderașco treti Logofăt, Dumitrașco Gheuca Vornic «glotni», Neaniul Vornic, Tănase Vornic, mărturisesc pentru o vânzare ce se face la Todirenî «dumisale fratelui nostru, lui Gavril Hatmanul», cu prețul de 80 de taleri. — *Todirenî*, I, 10.

132. 28 Novembre 7154 (1645). Vasile-Vodă. Menționat Gligorașco Ureache Vel Spătar. — *Bășeni*, II, 15.

133. Iași, 12 August 7155 (1647). Pătrașco Boldescu biv Armaș vinde moșia părintelui său «Toader Boldescul ce a fost Medelnicear, de la Pătră-Vodă», lui Toma Cantacuzino, Vornic de Țara-de-sus¹. — *Galbeni*, II, 8.

134. Iași, 21 April 7156 (1648). Zapis pentru o vânzare la Ionășeni către Vistierul Iordachi. Semnează «Macri» și «Nicolai snă Buhuș». — *Popricani*, II, 48.

135. Suceava, 3 Iunie 7156 (1648). Vânzare de ocine în Lăzăști și «la Câmpii lui Dragoș» către «Iordachie Marele-Vistiernic». — *Blăgești*, III, 3.

136. 7156-9 (1648-51). Vinzări de pământuri la Domnești către Iordachi Marele-Vistier. — *Dunești*, IV.

137. 3 Octombrie 7157 — 7168 (1648-60). Vinzări de pământuri la Bășăni «dumisale Vistearnicului Iordachie». Raport către el de la «Nicoară Dupniți și Căzacul». Într'unul din zapise e martur «Vasilie Brașovan». — *Bășăni*, I, 13 și urm.

¹ În același pachet se află și zapisul vânzării, la 26 Mart 7160 (1652), unei ocine în satul Popești, al lui «Dumitrașco uricar», către același Toma.

138. 15 Mart 7157 (1649). Uric Domnesc pentru Toma Cantacuzino. Pergament. — *Porcești*, 39.

139. Ionășeni, 18 April 7158 (1650). «Miron de Lozna, ginerele lui Ion Turcului»¹ din Stănești, și, cu fămeia mea, Tofana, nepoata Turcului», vînd lui Gavrilaş Logofătul o parte din satul Stănești. — *Stănești*, II, 1.

140. 25 Maiü [c. 1650]. Vînzare către «Mihaï neguțătoriu din trăg, din Iaș». La urmă: «Și a[ș]tă tocmală s'a[un] făcut dennaintea porții Măriei Sale lui Vodă, și noi toț Vornicii de Poartă fost-am dă față, cându i-a[un] dat bani deplin». — *Bășeani*, II, 11.

141. După 1650. Alegere de moșie, după o «carte de dzi». — *Borușești*, II, 11.

142. Iași, 20 Iulie 7159 (1651). Vasile-Vodă arată că Tămaș și sora lui Marghita, fiii Sorcăi din Cotnari, vînd lui Toma «Catacozono», Vel Vornic de Țara-de-sus, cu treizeci de lei bătuți, niște vii la Cotnari, aflătoare între ale Vornicului. Se adaoge că fratele vînzătorilor, Giurgea, n'are parte la acele vii, dovedindu-se a fi om rău. Gavrilaş Vel Logofăt. — *Cotnari*, III, 13 — Urmează zapisul (20 Iulie) al vînzătorilor, dat «giupănuului Tomei, Vornicului celui Mare de Țara-de-sus». Se vînd «șiase fărtae de vie». Giurgea e dezmoștenit, «pentru căci l-a[un] plătit înmă noastrî de multe răutăți ce a[un] făcutu², de a[un] fost de multe ori să piē, de nu l-ar hi plătit».

¹ Pentru un «Agă Turcul» v. Condica Bărboiului la Ac. Rom., f° 6 V^o.

² La 17 Iulie 7169 (1661), găsim un astfel de cas de *plătire*. Antonie Colăcescul mărturisește «cum e[un] furat un bou, și m'a[un] piins de față, și era să m[ă] spănzure, iar de unchi mei și de omenii mei n'a[un] vrut neme să mă plătescă de la curmeiū; decî e[un], vădzănd că-s de perire, eu dat ocina din sat din Cernoeste, un bătrân, cu hălășteu în Pereshiiū, cu așo de fân și cu săpăturî lui «Gheorghiiă prăcălabului de Tutova» (Bibl. Ac. Rom. 67/LXVII). — În 7185 (1677-8), «Stefan Corne, Vornicelul dumisale Visterniculî Ursachie ot Liteni» arată «Precum am făcut e[un] multă pagubă dumisal[e] lui Prodan Drăgușcului Medelnicerului, cându fugii Petriceico-Vodă în Țara Leșască, de am ținut cale la satu la Liteni, cu alții, și am jecuit și o kuhne a fiilor dumisal[e] lui Prodan, și am luat multe de toate. preț de trei sute de lei, și am înnecatu și doo slugi a fiilor dumisale în Săretu, după cie au trimis dumnelui... un Armaș de m'a[un] prinsu și m'a[un] scos la Divanul Mării

Marturii: Gligoraşco Hăbăşescul Spătar, Neculai Buhuş Jicnicer, Constantin Banteaş Căpitanul, Constantin Buhuş. — *Cotnară*, III, 13-4.

143. Român, 23 Decembre 7160 (1651). Vînzare către Toma Cantacuzino Vel Vornic de Țara-de-sus¹. — *Galbeni*, 2.

144. 30 Mart 7160 (1652). Vînzare către «Toma Catacozino», Vel Vornic de Țara de-sus, care plătise nişte «dabile călărăşeşti²». — *Sărbă*, IV, 7³.

145. Iaşi, 7 Novembre 7163 (1654). Vînzare către Toader Jora Sulger. Marturii: Bejan Balşu de Albeşti, Costantin Balşu, Nacul Zbieri de Cerneşti, «Costantin Macrii, părcălabul de Hărlău, şi Ionaşco Balşu, părcălabul de Dorohoiu, şi Mihalcea Mănescul şi Ştefan Stănescul». — *Todireni*, I, 12.

146. 1-iu April 7163 (1655). Gheorghe Ştefan dă o întărire lui «Toma ce-au fostu Vornic». — *Porceşti*, 40.

147. 19 Ianuar 7165 (1657). Săteni şi popa din Piscani dau un zapis pentru Apostol, care, împreună cu altul, e che zaş pentru un nepot: «cum de acmu innainte să şadză în sat, în Docolina, necăiuri să nu-s mai duci; iară, de va mai îmbla să fugi din sat, să avem a da noi samă de dănsul... şi să aibi a lua bucatele noastre pentru dănsul». — *Piscani*, II, 8.

148. Iaşi, 14 Mart 7165 (1657). Zapis pentru vînzare în sat la Olăneşti. Se menţionează şi «uricul strămoşului nostru lui Olan». Pe a doua foaie se vede: «† 30 lei dat [în litere

Sal[e] lui Dumitraşco-Vod[ă], şi mi-au dat gudeţul să mă spănzur[e]». Stăpînul său se roagă a fi iertat. Îi dă partea sa din Căuieşti, cu care se plăteşte astfel pe calea stăruinţilor (Bibl. Ac. Rom, 132/XXXVII).

¹ Urmează altă vînzare, din Roman iarăşi, 23 Decembre 7160 (1651) (n° 3).

² În *Sărbă*, III, se află o vînzare din 28 Februar 7151 (1643) pentru «Toma Stolnicul cel Mare» şi zapisul respectiv (17 Februar). — În acelaşi pachet IV, 4, actul din 1-iu Iulie 7143 (1635), prin care Pătraşco Başotă Vel Logofăt mărturiseşte despre o vînzare către «frate-nostru Toma, Sulgearul cel Mare». — Tot în *Sărbă*, V, 1, actul din 11 Mart 7148 (1640), prin care se face o vînzare aceluiaşi Toma Jos, şi pecetea lui Şoldan, cu leul şi inscripţia «Dumitraşco Şoldan».

³ La 24 August 7162 (1654), Gheorghe Ştefan întăreşte satul Căcăcenii lui Iordache fost Vistiernic (Bibl. Ac. Rom, 37/LXXXVI).

latine] întâi. † 3 lei [în litere latine] am mai dat lui Căbăraș anum[e]». — *Piscani*, III, 4.

149. Buciulești, 20 Mart 7165 (1657). «Vasilie Hatmanul și cu ăpăneasa mea Irina și cu cuconii noștri, cu Dumitrașco, și cu alții ce va aleage Dumnedzău dintru noi», vînd moșia lor din «Rusiî, ce iaste din ăos de tãrgu de Totruș, cu vecini și cu tot venitul; care sat aũ fost cumpăratură de părinții noștri», «slugei noastre, lui Savin ă-aũ fostu Căm[ă]raș», pentru 400 de taleri. Marturi: Ștefan Boul «Vornicul», «Dabigea Vornicul», Gligorașco Sărdariul, Nacul Stolnic, Ilie Păharnic, Chiriac Sturdzea pîrcălab, Contăș Logofăt ș. a. — *Rușii*, I.

150. Iași, 11 Decembre 7166 (1657). Gheorghe Ștefan către «Iordachi ă-aũ fost Vistiiarnic, ca să să aibă a-și ținia satul dumisale Popricanii, cu hăleșteu și cu tot venitul; numai căt va istovi Moșco Jidovul de vănat hăleșteul, și, dacă să va dezvăra, să să ià tot ce or hi bucatel[e] Domniei Meale acolea, și să să mute la alt loc, iară dumnealuî să-ș ție satul, căce iaste dumisale dreaptă cumpăratură; și destul l-am ținut Domnia Mea pre sama noastră cu asupreală, căci să tãmplas[e] vremile cu scãrbă; iară i-am fost făcut asupreală». — *Popricani*, V, 90.

151. Iași, 8 Ianuar 7166 (1658). Gheorghe Ștefan întărește lui «Nacul ă-aũ fost Stolnic-Mare», jumătate din satul Oncanii. — *Orășeni*, II, 5.

152. Iași, 12 Iunie 7166 (1658). Gheorghe Ștefan întărește moșiile Ciogoleștilor. — *Dădești*, 17.

153. 14 Iulie 7166 (1658). Gheorghe Ghica arată că s'aũ învoit Iordachie Mare-Păharnic și Ion Prăjescul Mare-Postelnic, pentru un heleșteu făcut de primul în Popricani. «Iar, deac'aũ stătut Ștefan-Vodî la Domnie, i-aũ tăiat iazul, și i-aũ vănat și peăștele, și i-aũ străcat și moril[e]». Acum, «dacă aũ cădzut satul iarăș pre mânia dumisale, el aũ vrut să-și iezască hăleșteul și să-ș tocască și moril[e], cum aũ fost mainte». Prăjescul se împotrivește. Se înțeleg ca Iordachie să iezească, avînd o treime din folosul heleșteuluî. Cînd va fi nevoie de dres, unul va da un car (*sic*), altul două. «Iară, cãndu-și va vîna în posturi peăști de vândzare», tot aceeași parte la

cîştig ca mai sus: «şi din bani, şi din peaste». Tot în înţelegere, «să bagi în hăleşteu năvod şi mreaje». — *Popricani*, V, 2.

154. Iaşi, 31 Maiu 7167 (1659). Gheorghe Ghica, pentru Neculai Buhuş biv Clucer, în proces «cu un vecin al său... din Docolina, dzicînd boiarinul nostru că-î iaste drept vecin din sat, din Docolina, precum simt şi ceialaltî; iară acmu au fugit şi s'aũ scris cilăraş la socru-său Constantin Țiganul, şi nu vine în sat; iar Vasilie aũ dzis că nu iaste vecin, ce-î face năpaste. Decî Domniia Mea l-am cîutat la catastiv, şi nu l-am aflat călăraş, ce împlî fără de ispravă fugînd de la vecinătate; decî l-am dat rîmas pre Vasilie ca să fie vecin... Să aibă a-l lua de grumadz, cu tot ce va avea el, şi să-l ducî în sat..., să fie depreunî cu alţi vecinî, la toate dă-rile». — *Piscani*, II, 9.

α 155. Iaşi, 10 Iunie 7167 (1659). Gheorghe Ghica dă de ştire lui «Arpintie vornicelul de Muntianî, şi la vătămănu, şi la toţ săteaniî de-acolò», că «Domnii Meale s'aũ jăluit slugile noastre Miron Buçoc şi Nicolaî Buhuş pre voi, dzicîndu înaintia Domnii Meal[e] cum ş'aũ fostu duşi ei plugurile la Dădeşti, să are, iară voi li-aţi scos plugurile de-acolo şi li-aţi bătut plugariî». Ei îşi arată *dreasele*. «Iară voi, carel e] va fi arat dintru voi pre locul lui, numai să daţi a dzea[cea], să nu mai faceţi cum aţi făcut, de-aţ întrat cu tăriiia voastră». — *Dădeşti*, 19.

156. Iaşi, 18 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ghica întăreşte o ocină lui Miron Bucioc, Mare Sluger, şi fratelui lui, Neculai Buhuş, biv Vel Clucer. — *Dădeşti*, 12,

157. 20 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ghica întăreşte Ionăseniî lui Toderăşco Prăjescul. — *Popricani*, II, 51.

158. Iaşi, 2 August 7167 (1659). Întărire a lui Gheorghe Ghica pentru o moşie. — *Roşieşti*, VII, 2.

159. «Io Stefanu Voevoda... scriem Domniia Mia la sluga Domnii Miale la Laş Iuzbaşi: dămu-ţi ştire, diaca veî vedea cartia Domnii Miale, iară tu să cauţi cei oameni din Popricani ce sintu a boiarinului nostru, a dumisale Iordachii Vistiarnicul cel Mare, să-î radzî de la catastiv, pentru că i-am dat Dom-

nia [Mia] să hie vecinî iarăş la loc. Aiasta scriem... U Ias, l' 7168, Dech. 13.» — *Romîni*, I, 72.

160. Iaşi, 3 Mart 7168 (1660). Ştefan-Vodă «vornicelului şi vătămanului şi tuturor săteanilor din sat din Docolina, să fie tari şi puternici cu cartea Domnii Miale a-s apăra să nu dea podvodzi şi cai de olac, ori-cine va vini cu podvoade sau cu olăcării pre acolo; ce podvodzile ce le ar duce Vasluianii în gos, să nu le iă pe de acolo în sat la dănşii, ce să le ducă până în Bărlad, şi Bărlădeanii să le treacă iarăş până în Vaslui: cum nu l'e chirie, să poarte, să-ş agonisască, să-ş plătească nevoile: aşea şi podvodzile să le ducă târgoveţii din târgu în târgu, iară pre dănşii să nu-î dodeiască; aşjderea şi olăcării şi alţi mănătorî să iă cai de olac din târgu în târgu, iar pre dănşii să nu-î învăluiască; făr numai carii vor avea cărţile Domnii Miale, scriind anume la dănşii, prea aceia să-î grijască precum or scrie cărţile; iară carii vor hi făr de cărţile Domnii Meale, ori-cine va hi şi, de le-or face silă şi asupreaală, pre unî ca ceia, să-î prindză şi să-î aducă la Domniia Mea. Iară cine-î va învălui peste cartea Domnii Meale, de mare certare va fi de la Domniia Mea». — *Pisicanî*, II, 10.

161. 11 Octombrie 7169 (1660). Zapis. Pecete cu vulturul a lui «Gheorghie Stabi, 1658» (?) şi a lui «Hăncul Serdar». — *Dumeşti*, I, 3.

162. 3 Novembre 7169 (1660). Ştefan-Vodă arată că s'a făcut un împrumut cu zalog: «cincidzeč de zloţ... şi un poloboc de miare de Cameniţ[a]». — *Dumeşti*, III, 3.

163. 26 April 7169 (1661). Vasile Boşul şi Ştefan Ghiarghil vînd un loc la Blăgeşti «dumisale Vistiarnicului Iordache». Marturi: Andrei Namişul de Tătărăşi şi popa Covrig «din târgul din Piiatră». — *Blăgeşti*, VII, 3.

164. Iaşi, 1-iū Maiu 7169 (1661). Ştefan-Vodă, pentru «Iordachie Marele-Vistiarnic» şi «deregătoriul şi vătămanul său din sat din Lăzeşti, ce iaste în Ţinutul Bacăului cu a Trotuşului», ca să poată lua oameni străini «dintr'alte țără: din Țara Turcăscă, şi din Țara Leşască, şi din Țara Ungurească, şi din Țara Muntenească, şi dintr'alte părţi, fie ce limbă vor

fi»: «Slobodzia» lor, scutirea de dări, va durà patru ani. «Și vor fi în pač[e] de dajde, și de galbeni, și de zloți, și de taleri, și de lei, și de orti, și de iliș, și de sulgiu, și de lucru, și de untu, și de toate dările și angăriile câte sânt pe alți mișei a Domniei Meale; așjderea și voi, staroste de acel Țănut, și globnici, și deșugubinari, și olăcari, și podvodari, întru nimic să nu-i învăluț.» — *Blăgești*, III, 4.

165. 17 Iunie 7169 (1661). Toader Aprodul vinde la Bălășianii lui Iordachi Vistierul cincii «pămînturi din frunte... în vatra satului». Marturi: Miron Costin «starostia», Dumitrașco Mălaiu, Armaga neguțătoriu, Iacovachi vameș. Scrie Gorovei. Semnat: «Miron Costin bih Păh.» — *Bășeni*, II, 30.

166. Iași, 30 [unie sau Iulie] 7169 (1661). Ștefan-Vodă «la slugile noastre, la olăcari, și la podvodari, și la conicari. . . : deaca veț vedea cartea Domniei Meale, iară voi toți ca să aveți a lăsa în pace satul Docolina de cai de olac, și podvodzi, și de fân, și de grăunți de cai, și de alte mîncături a drumului, de toate, pentru căce sintă nește oameni împărăstiați și săraci: pînile nu li s'au făcut, nici fân au avut de unde face; ce olăcarii și podvodarii să aibă a lua cai de olac și podvoade din tîrguri în tîrguri, să aibă a-i griji tîrgurile de fân, și de grăunțe de cai, și de bucate de mîncat, căce ei sintă și împărăstiați din. . . și dau la toate dările cu ț[a]ra. . . ». Se adauge jos: «Păn la luna lui Septevri să fie un an în pač[e], iar de la Septevri în colo să dea ca și mainte, la toate». — *Piscani*, II, 6.

167. 12 Iulie 7169 (1661). «Costantin Meldiman (*sic*)» «am luat de la dumn[ea]lui, de la Iordachi Marele-Vistiarnic, o sută și treidzăci de oi, și am prețuit oia câte un galbăn, și li-am dat gialepilor pentru Irimie fičorul lui Anton Pitariului, de am plătit partia lui de gorștină de oi de la Ținutul Bacăului». Marturi: Racoviță Mare-Logofăt, Ilie Șeptelici Hatman, Dabija Vel-Vornic de Țara-de-sus, Moțoc Vel Spătar. Iscălitura lui Dabija e deosebit de stîngace: «Dabijea Vel Vor.» — *Blăgești*, VI, 12.

168. «... Ce-au fost prăcălab, sănătat[e]. Altă, facem știre dumital[e] că ni s'au jeluit fečorul nostru Mihalcea de Copă-

cen[i] pre Ionașco căpitanul, de aũ dzis cum i-aũ luat mai mult la dajde, pre catastivul cel vechiũ, nu i-aũ luat pre catastivul ce i-ai cisluit dumiiata ; pentru aceaia sã aibĩ a socoti precum sã va hi tocmit, când i-ai cisluit sã dia ; de-ĩ va hi luat mai mult, sã-ĩ dzicĩ sã-ĩ dea ĩnapoi bani, cã apoi ce folos va hi cã-ĩ va da și va avea și gãlčav[ã] ? Așijdere iarã, de nește bani ce aũ dzis cã aũ dat unui argat a Mihalcei, ce l-aũ mãnat la oaste pre locul sãũ, acum ĩi ceare 20 de veadre de vin, — iarãși sã-l lasã foarte ĩn pace, sã nu-ĩ facã val ; cã n'aũ avut el treabã cu argatul omului. Ačasta scriem dumital[e] ; sã fiĩ sãnãtos ; ot Hristos, amin. U Ias, mșta Av. 28. *Rãcoviș Cehan Vel Logf.*

[Pe V^o.:] Act de vĭnzare cãtre Mihalce : 7169.— *Urecheștĩ*, 15.

169. 1^u Septembrie 7170 (1661). Zapis al lui Gavril Porosco, pentru o parte din satul Vãdianĩ, pe Jijia, ĩn Ținutul Iașĩ: «care parte am fostu rãscumpãrat pre socru-miũ, pre Pãtrașco Hãușgul de la Tãtarĩ ¹, și mi-aũ dat acia a șiasia parte de sat». O cedeazã lui Iordachi. Urmeazã și un act din 3 Septembrie și altele cu privire la aceastã moșie. — *Bãșeni*, III, 4, 6 și urm.

170. 7170 (1661-2). Vĭnzare cãtre Toma Vornic-Mare ². — *Sãrbĩ*, VI, 6².

171. 22 Ianuar 7170 (1662). «Vasile Boe și cu fãmeaia mea Mãrica, nepoatã a lui Nechita Moșoc», fac o vĭnzare cãtre «Iordachie Marele-Spãtar și ġupãneasa dumisale». — *Blãșgeștĩ*, II, 2.

¹ La 10 Iunie 7178 (1670), un om din Mihușeanĩ declarã cã a fãcut «o mare greșealã» unor oameni ai lui Nicolae Racovișã Hatman, «de le-am fostu furat patru boi, ci i-am fost dat unui Tãtar ; decĩ oamenii ș'aũ prinsu boiĩ de fașã la acel Tãtar, decĩ Tãtarul aũ venit la mine și m'aũ pus pre mine sodãș, decĩ aũ vinit vreamea, dupã vina mea numai sã peiũ». Se roaga, cu neamul sãũ, la Racovișã, «ca sã mã ĩnpace cu oamenii dumisale și sa-m scoa[ã] capul de la pierdzare» ; pentru care-ĩ dã o ocinã (Bibl. Ac. Rom., 147/XLIV).

² ĩn același pachet se aflã un act de vĭnzare, cu data de 20 Maiũ 7173 (1665), de la «Prodan feciorul Ropceanului ce-aũ fost Agã». ĩn pachetul VII (2), danie din 12 Septembrie 7141 (1632) cãtre Toma Vel Sulger și socrul sãũ Miron biv Clucer.

172. 15 Februar 7170 (1662). «Adecă eū popa Ionaşco de la Mitropolia din Sučavă şi popa Gheorghie de la Preapodobna şi popa Vasilii de la Văscărăsenie», mărturisesc pentru o vînzare ce se face lui Vasile «Sturdzea». Mai figurează ca marturi: «Pavăl din Botăşeani şi popa Mirăuţă din Botăşeani». — *Buzeni*, II, 3.

173. 21 April 7170 (1662). Racoviţă Cehan Logofăt, Toma «Catacozuno» Vel Vornic de Țara-de-jos, Ilie Şeptelicî Vel Vornic de Țara-de-sus¹, Nicolae Racoviţă Hatman, Iordachi Vel Spătar, Grigore Vel Ceaşnic, Toderaşco ~~Rădion~~ Vel Comis, Statie Vel Sulger, Toderaşco Prîjescul Vel Clucer, Hrisoscul Vel Jitnicer, Țira Vel Şătrar, Ionaşco Vel Armaş, Andronic Vel Uşer, Postolachi Durac Agă, Rugina, Dumitraşco Roşca Vornic de gloată mărturisesc pentru o cumpărătură a lui Istratie-Vodă Dabija. — *Piscani*, I, 2.

174. Iaşi, 14 Iunie 7170 (1662). Istratie-Vodă Dabija arată că Eftimie Boţul biv pîrcălab se judecă cu «Andonie Blănariul, carele ţine o nepoată de sor a Iorgăi Postelnicul [Maria]», pentru o jumătate din satul Oncani. Se presintă «o carte făcută de la Vasilie-Vodî, cândü aū fostu şedzându în Țari-grad, scriindu ca să ţie Andonie Blănariul cu giupăneasa sa toate satele Iorgîi Postelnicul». Se spune şi aici că «aū fost Iorga Postelnicul văr primarăi lui Vasilie-Vodă». Domnul so-coate «dupî obiceiul Țării că să mai vine cui aū datu Vasilie-Vodă în Domnie, decât cu scrisori din Țari-grad, cându n'aū avut puteare să dea, din țară, nimăruî nimica». — *Orăşeni*, II, 6.

175. «Adecă eū Ionaşco Carăiman biv Comis, i brat eg Gavriil Cărăiman, şi Ghighie băiv Cuparul, snă eg Pavăl băiv Vel Jicnicar, i Toader băiv pîrcălab ot Gălaţi, i Dumitraşco Comşia Dvorcu (*sic*) ot Rădeana, i snă eg Gligorie Comşia, i Ion Stolnic, i Ionaşco snă Dracia, i Vasilie snă Gligorcia ot Şipoteani, i Andonie Hadămbul, i Ştefan snă Necula Andrei-

¹ Tărzii, în secolul al XVIII-lea, la 25 Februar 7257 (1749), Costin Şeptelicî, fratele lui, Ştefan, şi cumnata lor Catrina, ce «aū ținut-o fratele nostru Ioniţ[ă]», fac o vînzare cătri Lupul Balş Medelnicer (Bibl. Ac. Rom., 46/XXXV).

șan, Ionașco Grama, i Năcuța ot Rădeanî, i Mihaî Rusul
 Țohodar, i Gheorghie Cerchiaz ot Cămară. Scriem și mărtu-
 risim noi toț cu sufletil[e] noastre cum aũ dat și aũ dăruit
 dumnealui Vasilie Hatmanul al său direptu sat și moșie,
 anume Rusiî, la Trotuș, Năstasii Vorniceasei, fetei Gligorciî,
 pentru căc zic[e] că i-aũ fost și semenție. Alta, facem știr e]
 cum ne-aũ spus noao dumnealui Hatmanul cum că aũ fost
 făcut un zapis lui Savin, când aũ fost eșind din țară, să-l ție
 numai până că[n]du-l va dăruî cui va hi voia; decî, de va
 scoate Savin acel zapis și să dzică cu acel zapis că aũ cum-
 părat el acel sat, să nu i să creadză necăiurea, că noao așia
 ne-aũ mărturisit dumnealui Hatmanul cum că nu i-aũ dat
 dumisal[e] nici un ban, nici i l-aũ vândut lui Savin. Pentr'a-
 cea noi mărturisim și, pentru mai mare credințe, cine am
 știut carte, ne-am și iscălit și pecețile ne-am pus. Za sie
 pișem. Pis u Zina, Țar[a] Ungurească, l^e 7169, mșț. Dech. 30.
 Az Ionașco Cărăman biv Comis iscal. Az Dumitrașco Comi-
 șial iscal. Andonie Hadămbul iscal. Az Iocșia iscal. Az
 Gheorghie Cer . . . Az Gheorghie,» etc ¹. — *Rușî*, 2.

176. Iași, 21 Ianuar 7172 (1664). Istratie-Vodă Dabija,
 pentru satul Gușmanî. Fiii lui Gavril Hatmanul, «Radul și
 Abaza», dau partea lor mănăstirii Agapia. Se chiamă la Di-
 van «Vas[i]lie Ț-aũ fost Hatman, feçorul lui Dumitrașco Lo-
 gofet», și «Mogâldea Ț-aũ fost Păharnic, vărul lui Vasilie
 Hatmanul». Răzașii sînt învinși. — *Romîni*, I, 26.

177. 26 April 7172 (1664). Zapis pentru o vînzare. Mar-
 turî: «Vasilie Șetrăreanul, diaconul cel domnescu den Botă-
 șeanî, și Ghiorghită feçorul lui Pavăl de acolo, și Chirila cel
 bătrân de acolo . . . și Nicula de Băiceanî, Ț-aũ fostu parcă-
 labu la Cotnarî . . . Și eũ, Lebăd[ă] neguțătorul de Boi[ă]-
 șeanî, m'am prilejit și eũ la această tocmeală». — *Buzei*, II, 4.

178. Iași, 5 Februar 7173 (1665). Istratie-Vodă Dabija către
 «gupăneasa Iordăchioae, Spătăroae, și dregătoriul dumisal[e] den
 satu den Popricanî», pentru «a opri hălășteul cât este din sus
 de sat despre toți răzeșii, nime să n'aibă treabă a prinde pește,

¹ Istratie-Vodă confirmă însă satul lui Savin, Iași, 24 Maii 7171 (1663).

nice cu năvod, nici cu mreje, nici cu voloc, nici cu coțețe». — *Popricani*, V, 91.

179. Fără dată «Săboriul de la sfânta mănăstire Beserecanie», «cu teneri, cu bătrâni», și bătrânie cei mai proști», vînd locul lor de la Cîmpii-lui-Dragoș «dumisale Spătăroi Iordăchioi». Pecete cu inscripția: «Peccat ot monastire Bisericanî». — *Blărești*, IV, 33.

180. Fără dată. «Ghedeon episcop Radovschii și cu tot seborul de la Agapie» scrie către «fica sufletască Stolnicș[a] a răpăosatului Iordachie, Dumnedzău se-l pomenască», pentru procesul dintre ea și mănăstire. «Că noi încă sîntem bucuroș se lipsască acele ce-s între noi, că nu ni-î nice de un folos; ce știm ca n'aū mai fost mori, de cîndu-î locul la acel loc, ce mai bine va hi cîndu vom hi față se mărturisim, se aude și din gură». — *Popricani*, V, 101.

181. Iași, 10 Mart 7173 (1665). Istratie-Vodă Dabija către «starostiî de Trotu», arătîndu-li că Savin Cămărașul a cîștigat procesul său cu fiii lui Șandru, cari rămîn să plătească «cheltuiala». — *Ruși*, 4.

182. «G[o]sp[o]jda Nastasia, g_o sp[o]d[i]nu Io Duca Voevod bj. m[i]j[ost]. g'o sp[oda] riu zemli moldavscoi, adecă Domniia Mia m'am m_i]l[o]stivit, din preună cu Măriia Sa Domnu mieū, ș'am miluit pre al nostru credinços slugă și boiarin Iani Hadămbul, Postelnicul, cu un sat, anume Piscaniî, în Ținutul Tutovei, cu vecinî și cu tot venitul; care sat ne iaste driaptă ocină și moșie de la răpăosatul Dabija]-Vod[ă], ziastre. Cu acesta l-am miluit, ca să-î hie de la noi driaptă ocină și moșie în viaci. И нам не будет. U Ias, vltó 7174, Maiú 17.» Pecete cu legenda «ГОСПОД. НАСТАША ЗМА М:». Urmează întărirea lui Duca-Vodă, cu data de 7174, Iași. — *Piscani*, I, 3.

183. Iași, 18 Octombree 7175 (1666). «Postolachi de Docolina» și alții ieau în chezășie pe un «vecin» fugar, căci noi l-am loat din legătură». — *Piscani*, II, 12.

184. 27 Ianuar 7175 (1667). Se vinde o moșie «lui Istratie Brah[ă], căpitanul». Mărturia «dumisale Agăi Albului și

Mirce căpitanul de dărăbani, Timofteiu Murgul . . . , Istratie abăgerul . . . și izbaș Enachie». — *Dumeștî*, III, 4.

185. 20 August 7175 (1667). «Dafina Doamna a răpousatului Evstratie Dabija Voevod, ă-au fostu Domnu ț[ă]răi Moldovei», se tocmește cu Dumitrașco Roșca Vornic de gloată pentru un schimb de sate. Marturi: Vasile biv Vel Vornic, Toderașco Iordachie Vistier-Mare, Manulachie Comis al doilea, Toader Ciocărlie Comis, Iane Hadămbul Postelnic, Alecsa Arapul, Dămiian «Vornicii din casă», Enachie Cr[ă]stea Vornic. Pecete cu bour. Jos, pecetea și semnătura Mitropolitului Dosoftei. — *Chilișoiaia*, I, 16.

186. Iași, 12 Maiu 7176 (1668). Iliș-Vodă Alexandru hotărește în procesul dintre Constantin Buhușel ¹ biv Jitnicer, Vasilie Varnav, de o parte, și Dumitrașco Boul biv Jitnicer și mănăstirea Agapia, de alta, pentru împresurare de moșie la Goșman, în partea «moșului lor, lui Simion Seachil de la Vărdzareștî, fiind zapisul lui Gavril Hatmanul, perit, când au jecuit Ungurii caasăle fiilorilor lui Gavril Hatmanul, la Hotin. Procesul e cîștigat de cei d'întăiu. Dar se află zapisele «în țara leșasci», și, răscumpărîndu-le Boul și calugării, cîștigă ei. — *Romîni*, I, 26.

187. Iunie 7176 (1668). Mărturie pentru un proces al lui Ursachie, Mare-Vistier, din partea următorilor boieri: Solomon Bărlădianul Vel Log., Miron Costin Vel Vornic de Țara-de-jos, Vasilașco Vel Vornic de Țara-de-sus, Nicolaiu Răcoviță, Hatman, Stamatie Vel Post., Toderașco Iordachie Vel Spătar, Apostolachie Vel Ceașnic, Ilie Sturdzea Vel Stol., Alexandru Draco Vel Comis, [Apostol Durac Vel Medelnicer, Alexandru Buhuș Vel Pitar, Lupașco Bihuș Vel Șetrar, Alexandru Ramandi Vel Ușar, Dumitrașco vtori Logofat, Enachi vtori Cîașnic, Contăș treti Log., Dumitrașco Coroșca, Silon, Roman, Ștefan Ghiarghiel, Ghiorghită, Ursul, Vornici de Poartă. Ur-

¹ În Bibl. Ac. Rom., 150/LXX, se afla zapisul nedatat al «Mierlei» către Alexu Arapul Vornicul. Se vorbește în el și de «o cupă de argint pentru o tahă și pentru două linguri și o șărvănă și o caldare de berca».

² O scrisoare a unui polcovnic de Zaporojeni, românește și polonește, se păstrează în Bibl. Ac. Rom., doc. 202/XII: E datata «obuszy, 24 Maia 1665».

mează hotărîrea lui Iliaş-Vodă Alexandru, cu data de «7176» și «1668». Ursachie se judeca cu Toderașco Jora, vtori Medelnicer, pentru Todereni. Cel d'intăiu spunea că are jumătate din sat «cumpărăturî de pe socru-său Gavril Ghatmanul, apoî, când aũ fost în dzilele lui Gheorghie Ștefan-Vodî, tãmplãndu-s[ã] fiçorii lui Gavril Ghatmanul în urgie de spre Domnie, și fiindu ei lipsiți și din ț[a]rî, s'aũ sculatu Toderașco Jora Medelniciariul și a cumpãratu giuătate de satu de la nește răzași». Se hotãrește, «dupã liagia țãrãii», a se *întoarce* banii.— *Todirenz*, I, 18.

X 188. Iași, 15 Maiũ 7176 (1668). Iliaş-Vodă Alexandru dă lui Toderașco Grama Cãmãraș-Mare, «feçorul Gramei Stolnicul», un loc lîngã Tîrgu-Frumos, cãpãtat pentru cã «aũ fost dat Grama Stolnicul în dzilele lui Moisãi-Vodî 4 cai bunî și doã sute de taleri de argint în triaba țîrii». — *Dãdeștî*, 23.

189. 4 Februar 7177 (1669). «Gavrilaș Tîbãrțã, ce a fost Cãmãraș», dă un zapis pentru «satul Rãzboiani, pre Valia-Albî, în Ținutul Niamțului». — *Rãzboieni*, n° 13.

190. 12 Mart 7177 (1669). «Savin Nãvrãpãscul Șoimariul ¹ și cu femeia mē Rocsanda», fac o vînzare înnaintea lui «Enachie, diiacul Visternicului». — *Blãgeștî*, III, 1.

191. Iași, 9 April 7177 (1669). Duca-Vodã, «la vãtãmanul și la toți sãtianiî din Piscaniî»: «sã știț cã sinteți dați pe sama boiarinului nostru Iani Postelnicul al doile. . . Sã aveți a-l asculta ca de un stãpãn ce vã iaste, pecum v'am și mai dzis Domniia Mia, la toate triabele ce va da învãț[ã]turi, iar mai multu pe la alti ușe sã nu vã știũ cã mai îmblați». — *Piscaniî*, I, 5.

192. Iași, 18 Maiũ 7177 (1669). Vasilie Ciolpan și cumnatã-

¹ În ms. Ac. Rom. 234, p. 40, se aflã traducerea veche a unui act din 15 Iunie 7090 (1582) privitor la alt șoimar. «Iatã aũ venit înaunte noastrî sluga noastrã Stãnulã Șoimariul și aũ cumpãrat de la Domnie Mē una silțtu ce sã numește Popeștîi, ce aũ fost de ocolul tãrgului Romanului, și aũ dat Domni Meli doisprezãci cai, pe care i-aũ prețãluit cinstiți credinçoiși boeriî noștri Andrei Hat., și Stanũ Vel Comis, și Iancul Vel Ușãriũ. drept doizãci și patru miî bani, pe care cai Domnie Mea i-am triimis în trebuinça Domni Meli la Țarigrad, dînpreunã cu birul».

sa «Mariia Ūlpăneas[a]», soția lui Gheorghe Ciolpan, vînd ocina lor «de pre moșu nostru Ghianghia Logofetul» «lui Gavriluț[ă] Marele-Spătar». — *Roșiești*, 6.

193. 22 Mart 7178 (1670). Duca-Vodă întărește lui Gavril Costachi moșiile: Roșiești, Popești, Hănășenii, Broștenii, Lunganii, Botești, Spinenii, Bogești, viile de la Huși. Pascal Corlatovicî uricar. Pergament. — *Roșiești*, X.

194. 31 Mart 7178 (1670). Duca-Vodă, pentru un loc de prisacă al lui «Ștefan Păharnicul, fiċorul Tomei» [Cantacuzino ¹. — *Galbeni*, 5.

195. Iași, 10 Decembre 7179 (1671). Duca-Vodă «vătămănu-lui și tuturoră sătenilor den Docolina, spre aceaia ca să fie tari și puternici cu cartia Domnii Meale a nu da caî de olac și bucate fiește-cuî, numai a Turci și a Tătari, cari ar fi cu treba Împărăție și cu treba Domnii Miale și cari ar avè cărți anum[e¹ să-î grijească, pre aceaia să-î grijească». — *Piscani*, II, 13.

*196. 1ma Maiu 7179 (1671). «Păpăluț ginerile Căzacului de Mălăești», împrumută 150 «de lei bătuți» «de la dumnealui (*sic*) de la Alecsandra Iordăchioae Spătăroaia», pe unsprezece lîni, cu zălog în Vădeni. — *Bășeni*, III, 8.

197. Iași, 15 Novembre 7181 (1672). Ștefan-Vodă Petru către vătămănu-lui și toți sătianiî din sat, din Piscani, în Ținutul Tutovii»: «deaaca veți vedea cartia Domniei Meale, ari voi toț să ascultați iarăși de călugării de la m[ă]n[ă]stire din Dialul-Mare, ce iaste zidită și făcută de Iani Hadămbul Postelnicul, precum ați ascultat și mai nainte, căci sinteț daț pe urmă de Duca-Vodă, și acum și de la Domniia Mia». — *Piscani*, I, 6.

198. 2 Februar 7181 (1673). Ștefan-Vodă Petru dă schitu-lui «ce esti în hotarul tîrguluî nostru Hărlău, care schit s'aũ făc it de părintele Zagavii și alți pravoslavnicî creștini», un loc. Slavon. — *Cotnari*, I, 1.

199. 22 Februar 7181 (1673). Ștefan-Vodă Petru. Dumitrașco Boul vtori Log. aduce un zapis pentru cumpărătoare,

¹ N° 6, din 17 Octombree 7207 (1698), privește pe Iordachi Toma.

«de la singură mână răpoosatului Tălmaci, ce a fost Păhar-nic-Mare, și de la gupăniasa lui, Iftimiia», cari vînduse satul ce-l aveau de la Ștefan Boul Vornic-Mare și de la soția sa, Roxanda, a lui Dumitrașco Boul. — *Războieni*, 15.

200. 15 Novembre 7182 (1673). Vînzare către «Ștefan Mareș Vornicul». — *Urechești*, 6.

201. 30 April 7182 (1674). Ursachi Vel Vistier și Tode-rașco Jora — «Joria» — arată că, neputîndu-se înțelege până atunci, «ni-am învoit noi în de noi amândoi și ni-am ales giudecătorii pe dumniilor Toderășco Vistiarnicul, Păladie Vistiarnicul, Todosie Dubău Vistiarnicul, să șadză dumnea-lor dinpreună și să socotiască să ne giudece, precum vor afla mai cu dreptul; și, precum vor afla cu sufletele dumni-ilor sale acești boiari, de aceia să ne ținem; iară carel e] dintre noi nu s'ar țină de acela giudeț, să aibă a da hatal-mu 1000 ug. Domniii». — *Todireni*, 21.

202. 5 Maiu 7182 (1674). «Dumitrașco Cantacozono Voevod» «tuturor slujitorilor, căți veți înbla cu toate slujbele Dom-nii Mial[e] la Ținutul Tutovei, pe cislă țărăniască, cu dajde, pentru sat, pentru Piscani, cari sintu a svintei mănăstiri Dialul-Mare, am socotit Domniia Mea și am pus să dea cu rupta doaidză și patru de galbeni într'un an, doisprădziace galbeni la Sv[e]ti Dimitrie și doisprădziace galbeni la Sv[e]ti Gheorghie, să dea bani la Cămara Domnii Meale; pentru aciaie voi, dăjdeari țărănești, și voi ilișiarî, și voi sulgiarî, și voi podvodari, și alți căți veți înbla cu toate triabele Dom-niei Miale¹, pe cislă dăjdii la acel Ținut, toți să aveți a le da pace». — *Piscani*, I, 7.

203. 28 Ianuar 7183 (1675). Vînzare de pămînt «la mână dumisale Vornicului Gavriliți². — *Roșiești*, IX, 4.

204. Iași, Septembrie 7183 (1674). Alexandru Buhuș Hat-

¹ Între aceste *orînduelti*, ce nu se înseamnă aici, e și a tributului către Ta-tari, pentru care se află din partea unui personagiu grecesc din Vistierie această chitanță, ca doc 50/XLV al Ac. Rom.: † Patruzăci șă doi de gal-bini și patrușprădzeaci potronici dat-au Stratul Slug. lui Nicolai Murguleț Lo-gofătul din orănduial[a] balgibași, ot Bicău, l^e 7191, Ap. 24.

² O altă vînzare către el, «ЕPUREНИ». 24 Maiu 7186 (1678), formează n° 5.

man și «soțul» lui, Alexandra, dau zapis pentru moșia «Bidia-nul», al cărei hotar să fie «precum spun și direasele ce avem de la Nistor Ureache Vornicul, aceaste». Vinzarea se face de ei lui Vasile Gheucăi, Logofăt al treilea. În plată intră și «doi cai, prețuiți drept 45 lei». — *Bădeana*, 3.

205. 29 Februar 7184 (1676). Antonie-Vodă, pentru «un svântu schitu ce iaste în hotarul târgului nostru Hărlăului, Zagavia, ca să-și aibă locul de danie¹. — *Cotnari*, I, 2.

206. Dărmănești, 27 Maiu 7187 (1679). «Cărstăna biv Clucearoe (pe pecete: «Cărstina») dă lui «Iordache, cuconul răpăosatului Iordachii ă-au fost Spătar... locul cât înnecei heleșteul Poprincanul de pe Jijia». — *Poprincani*, I, 92.

207. Iași, 19 Ianuar 7188 (1680). Duca-Vodă către «părcălabii de Fălciiu arătându-li că Gligorie de Frijeni se plînge contra lui Vasilie de Imiș și fratele lui, că a vîndut ocina sa în Plotunești «boiarinului nostru, lui Căntemir Sărūdariul. Să se aleagă moșia. Miron Vel Logofăt. — *Bumbata*, III. — Cf. Ghibănescu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I.

208. 1ma April 7188 (1680). Grozava, fata lui Isac de «Să-nihău», soția răpăosatului Constantin Cucoranul, dă zapis că s'a învoit cu «cumnații miei, anume Miron Cucoranul, și Vasilie Căzăcescul, și Tudosii Țintă, și cu Costașco Căpitanul Turculeț, și cu Trinca». După moartea soțului ei, ea a venit la Divanul lui Duca-Vodă, cerînd a i se lăsa, cum spusese el, «toată povăjje casăi, și din haine, și din arginturi». Moșiile se împart acum în două. Marturi: Dumitrașco, Tudosii Dubău Vel Spătar, Iliăș Drăguțășcul Vel Armaș, Ion Strosescu Căpitanul, Iordachi fratele lui, Miron Hăjdău Căpitanul de dărăbanî, Isac Goiăn Vornicul de Poartă, Cărstiian Căpitanul de la Lăpușna, Nacul fratele lui, Ionașco Isar, Vasilie Cucoranul «Vătavul za Hatmanul». Copie din 7231 (1722-3). — *Stavnicul*, 2.

209. Iași, 13 Octombree 7189 (1681). Vinzare către «giupănul Ștefan Cerchezul Păharnicul» și soția lui. Marturi: Ga-

¹ La 31 Iulie 7193 (1685), îi întărește acesta și Constantin-Vodă Cantemir (1° 3).

vriiță Mare-Vornic de Țara-de-jos, Velicico Costin Mare-Comis, «Cantimir Sărdariul», Vasilachi Gavriiță Comis, Ursul Vornic de Poartă și «az Cantemir biv Sărdar iscal.»

— Roșiești, V, 1.

210. Iași, 27 Octombrie 7190 (1681). Duca-Vodă către «toți oamenii carei ați fostu lăcuiitori la sat la Piscani . . . , ce sin-teți a sv[in]teii mănăstiri. Y. și pentru bogate nevoi v'ați îm-prădiat (*sic*) . . . , să viniți, să vă aședzați iarăș la sat la Pis-cani . . . Într'un an nimănuî nemică nu viți da. . . Să vă apu-cați de pământu și de agonisită . . . Iar, după ce li să va împlia cislă cărții, îi vom tocni Domniia Mia de vor da cu rupta mai pentru iușorul lor, nici bucatele lor pentru alții să nu le trăgeți». — *Piscani*, I, 8.

211. 10 Februar 7191 (1683). «Alecsandra Iordăchioai Spă-tarului Iordachie» dă un zăpis pentru Toderașco Mare-Vistier. — *Popricani*, II, 54.

212. 10 Februar 7191 (1683). «Alicsandra Spătăroae ră-pousatului Iordachi Spătariul . . . pentru rândul fiului mieu Ior-dachi, că din mila lui Dumn[e]dzău alți fi «c-am avut, i-am căs[ătorit], și dându-[i] și din odoarî și bani, precum vor arăta și izvod[e]l[e] ciel[e] de împărțial[ă], c-au luat; acum, viindu și vremea lui de căs[ă]torie, și fiindu și vremile mai gre[e] decât întâiū, din odoarî au luat foarte foarte un lucru puțin, și din bani așeș niimicî, precum vor arăta și izvodil[e] cial[e] din împărțial[ă]: c-au luat ceaia frați mai mari și c-au rămas acestuia». Îi dă Bășeanii și Popricanii, fără juvaiere. Să nu fie decî ceartă, și «carele o va scorni» să fie «triclet și pro-let». — Semnează «Alecsandra» și Mitropolitul Dosoftei, Miron Vel Logofăt, Velicico Costin biv Comis. — *Romîni*, I, 71.

213. 21 Mart 7191 (1683). «Corstăna, fata Gramei Stolnicului, nepoata lui Oroș Hatmanului, gupăniasa dumisal[e] răpoosa-tului Stătie, că au fostu Culcer-Mar[e]», dă zăpis Hatma-

nului Sandului [Buhuș] și soției lui Alexandra pentru ocinile ce-î vinde la Dădești și Hotoroște. — *Dădești*, 26.

214. 16. Septembrie 7193 (1684). Un moșnean vinde pământul ce are cumnatului său, negăsind pe altul, ca «să ne scutim capetele din fumete»: primește, în schimb, «doai-dzău de lei și cincî mirți de mălaiu». — *Cozmești*, 16.

215. 8 April 7193 (1685). Zapis al «Antimiei, femeia lui Toader, cî-a fostu Vornicel în Dumești», pentru o vînzare de pămînt. Marturî: Alexandru Ramandi Vornic, Zosin Bașotă Hatman, Ștefan Scărlat Vel Armaș «și alți boiari de Curte». — *Dumești*, III, 7.

216. 24 Maiu 7193 (1685). Mai mulți boierî mărturisesc că Zosin Bașotă Hatmanul s'a plîns pentru că i s'a luat «doî brițiri de aur», ce fusese zălog de la dînsul «la fișorii lui Curtu din Piiatrî». — *Bodești*, IV, 7.

217. 18 Maiu 7194 (1686). Constantin-Vodă judecă într'un proces pentru o moșie cumpărată «la fomeatia lui Ștefăniț[ă]-Vod[ă], fișorul răpăusatului Vasilie-Vod[ă]... Până au vinit Dumitrașco-Vod[ă] cu a doai Domniî aicia în ț[a]rî și, fiind aeste răscoale, au mîrs cu mulți oameni streinî de au arat... milaiu și de alte făini». — *Dumești*, III, 18.

218. «Iandreî Grohalschi. 1688

Scrisoarea mē am dat cumnatului mieu Miron Cucoranul că, tāmplāndu-să între noi sfadă și marea gălcav[ă], s'au tāmplat și m'au calicit, și am fost la mareaș cheltuială pentru mână mē cu care m'am hrănit, și din furtuna această calic de mână am rămas. Fost-am la gudeț Snetinului, și pre noi așe ne-ū n'au (*sic*) aflat gudețul: să dē dumnelui cumnatul Miron Cucoranul o sută de lei și să șadză 4 săptămānî la Haliciu, la închisorea. După această tāmplāndu-i-s' aice la Ispas cu dumnelui rohmistrul Costantin Turculețu rohmistrul, și dumnelui Toader Bⁿ (*sic*) Vel Armaș, și dumnelui Pătrășcan Tăutul, și Miron Cucor[on]anu, carea s'au rugat de l-am ertat, și dumnelui Ilie Abăza Postelnicul și dumnelui Sandul porușnicul, și Sandul Volcinschi horānji la ei, eū, pentru închisore, ce au agunsu gudețul să șadză cumnatul mieu, cādzindu acești boerî, careî sintu mai sus scriș, cu rugāmintē mar[e], ertat-am pe

cumnatul meu de aca închisorea, să nu şadză nici încăş peste sfântul Postu, carea ne vine; aşè am aşedzat: la toate sfentele liturghii să şadză cu faţa în gos şi să roge pre Dumnedzău pentru singele mieu car[e] fără vină l-au vărsat; decî pentru căstă făcut-a cumnatu-meu acastă scrisore, de acum să fie frăţie şi viaţă bună între noi, şi aceşti boiarî toţi s'au iscalit în tocmala noastră, să-s ştie. Ispas, let 7196, Ghen. 19.» Urmează câteva rînduri polone şi iscăliturile. — *Stavnicul*.

219. 7 Novembre 7197 (1686). Constantin-Vodă [Cantemir], pentru «Toma neguţitoriul, epitropul Casăi Iorgăi vameşul şi a şupănesei lui, Lupa, fata lui Dumitraşco Fulger», în proces cu fiii lui Roşca. Dumitraşco ar fi vîndut locul disputat Alexandrei, sora lui Iorga Postelnicul. — *Chilişoiaia*, I, 20.

220. 12 Novembre 7198 (1690). Constantin-Vodă [Cantemir]. Apare la el «Toader Cărăiman Postialnicul, fiçorul lui Ionaşco Cărăiman Comisul», cu Stratul Iuraşco, al doilea Medelnicer, ginerele lui Savin, «ci-aũ fostu Cămăraş la Ocnî». Arată un zăpis al lui «Vasilie Ūaur, c-aũ fostu Logofăt-Mare, cum la eşiria lor din ţarî, cu Gheorghie Ştefan-Vodă, în Ţ[a]ra Unguriască, prilegîndu-şi Ionaşco Cărăiman Comisul, tatăl lui Toadir Postialnicul, cu Gheorghie Ştefan-Vodă şi cu Vasilie Ūaur Logofătul, făcut-aũ Vasilie Logofătul zăpis de danie şi de mluire lui Ionaşco Cărăiman Comisul, fiindu-i şupăneasa lui rudenie». Cellalt act îl arată Stratul Iuraşco. Domnul ţine în samă că, «după ce aũ vinit Vasilie Logofătul cu Ionaşco Cărăiman Comisul din pribegie în ţară», nu ţine satul nici el, nici Cărăiman. «Şi aũ trăitu el în ţară 20 de ani, pără la săvârşirea lor, şi n'aũ mai luat acel sat», nici nu s'aũ plîns pentru aceasta. Decî se confirmă lui Iuraşco. — *Ruşz*, 5.

«În Bibl. Ac. Rom (120/XLV). avem alt act de la asemenea mercenari romîni în Polonia, datat: Dumna, 7207 (1698):

Eũ Costandin feçorul lu Hagi Costandin dă în Ţera-Muntenească, nepotul de sor lu Laţcar Ūoranul», dă zăpis lui «Lupaşcu Murguleţ opniştru precum, întămplăndu-se cu dumnealui bade Laţcar Ūoranul a mergere în ţera moçhicescă la Hatmanul căzăcescu, cercănd slujbă şi, trăgănd la Preda vără-său, Păharnicul, care slujaşte la Hatmanul dă acolo, dicî, trecănd pă aici pă la Dumna, ni s'aũ întimplat masul pre nişte sate de la Dumna, ci mi... lui

221. «U Domnești, letu 7200 [1692], Iun. 29 dăn». «Catrina a răpousatului Apostol Catargiul», dă un zapis lui Nicolai Moreanul, pomenind în el pe «lele¹ Alecsandra Spătăroe», pe «dumnealui ginerele Iordachi Cantacozino biv vel Stolnic, și dumnealui ginerele Sandulu Sturdze Postelnicul, și dumnealui Ion Iordachi Catacozino ftori Logofătul, și Ilieși săn Iordachi Catacozino, biv ftori Spătariu, și Ursachi Dimitrașco Postelnic». Scrie și semnează Ilie Catargiul vtori Postelnic. — *Frățești*, 8.

222. 7 Iunie 7200 (1692). «Ion Iordachi vtori Logofăt» dă un zapis pentru Ionășeni, «care sat în iaste și mie danie de la dumneaei maica noastră Alexandra Iordăchioae»: l-a vîndut el lui «Neculai fiul dumisali Iordachie Ruset, Marele-Vis-ternic». — *Popricani*, II, 55.

223. Iași, 31 Maiu 7201 (1693). Mihaî Racoviță dă un act pen-

pocovnicului la Mizuce, măi[n]du la câmp, nu putem ști ce fel dă omăni au vânit, și aū dat dă într'o pușcă, și aū ucis pă bade Lațcar Ūoranul, și altu nimic n'aū luat, fără o pereche dă dāsagi, carea în dasagi aū fostu 1 rānd de haină și șaizeci da lef. Așa știm și mărturisim cu sufletele noastre; decî noi, fund struni într'aceste țeră si[r]jină, am nazuit la Murguleț, opnistrul, da am dat veste dumnealui, fiindu creștin dî ai noștri» Nicî el nu află. Se *strigă* moartea. E îngropat acolo. «2 cai aū rămas la dumnealui opnstru Murguleț, și o pereche dă sahadace co arcu galben, și o sabie ferecată la sahadace; sāntu 4 tumabliți de argint și un răftișor purtat peste caașa, aū fostu poroca dumisale pocovnicului Baranoțchie, care este mai mare aici, să stē la dumnelui la Murguleț ohnstru aceste, până ne va aduce Dumnezău dî la frații dumesale, să le luom .. Și am loat un cal roibu mară și un baemet negru unblător, pe care cai am mersu eu cu feciorul co Silion, cară aū fostu slugă Badii Lațcar, er un cal murgu și un cal ruibu, aceste cai e-m fostu luat noi noptea da în stava lui Zaruțhe pocovnicului de la Stetin, gādin că dor i-om pătrece, ci, dă vremă ce s'aū înlăpat într'acesta fel, n'avem ce face»

Semnează și Costandin feciorul Iagiului de la Boești, Silon, neștiind'scrie, am pos degitul.»

«Zapisul lw Kostantin Czauszul pestro morte luy Laskar Czarantul»

Mai curios e actul (*ibid*, 51II) din 1^{ua} April 7191 (1683), încheiat de un dregator român pe pămînt străin, în Ucraina E o vînzare către «Eni Hatmanul Draghinici» din partea «Todosiei Duducalca», înaintea unor Ruși, în «Țicunovca». Marturi Iștoc Clucer, pisari, horodî, sotnici, «Ivau Goguma șoltuz de Țicunovca, cu toț căpitan».

¹ În ms, 234 al Ac. Rom., f° 164, se pomeneste în secolul al XVII-lea un «Rași Vatav», a cărui soție e calificată de «lelea Rașoi».

tru Constantin Zbierea Logofet, Stamatî Clucer, Gheorghe Costin și «Cogîlnîcanul Vornicul de Nicorești»¹, ca să facă o hotarnică lui «Deadiul băiv Vel Spătariu . — *Cosmești*, III, 7.

224. Glodenî, 11 April 7204 (1696). Monahul Ghelasie, tatăl lui Andronic și Ștefan «de Visterie», supărîndu-se pe fiii săi, merge la Iordachi Stolnicul «Catacozino» și-i dă moșia. Fiii cer «că să-î ertu și-s nu amiastec singe strein între dănși». El îi iartă, dar Iordachi nu vrea să dea înapoi zapisul. Văzîndu-se bătrîn de dzile și slab», monahul declară decî acest zapis nul. Semnează și Mitropolitul. — *Dumești*, IV, 35.

225. 19 August 7204 (1696). «Iordachii Catacozino biv Vel Stolnic» declară că a vîndut o moară «dumisale Cămărașului Andronic». Semnează «Iordachi K. Stol.». — La 21 se judeca pentru Slobozienî înaintea lui Antioh-Vodă «Iordache Catacozino ă-aŭ fost Stolnic-Mare, fișorul răpoasatului Iordachi ă-aŭ fost Vistiarnic-Mare». — *Dumești*, I, 8-9.

226. 17 Februar 7206 (1698). Antioh-Vodă arată cum s'a înfățișat Ilie Catargiul biv Vel Comis, ginerele lui Iordachi Ruset Vistier-Mare, și soția lui, Safta, fiica lui Ruset, «nepoată de fiică răpoasatului Domn Dabijeî-Vodă», și arată un zapis făcut supt Dabija pentru o cumpărătură de moșie la Piscani: satul îi era zestre lui Iordachi și «giupăneasăi dumisale Mariei, fiica Dabijeî-Vod[ă]». Domnul întărește posesia. — *Piscani*, I, 9.

227. Bîrlad, 10 Iunie 7206 (1698). Vasile Beșleaga vinde Serdarului Costachi «doi paș din partea mea din săliște, din Costești». — *Piscani*, III, 7.

228. 4 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă dă lui Macsut Vel Ușer o parte de loc «în hotarul domnesc al tîrgului Hărlăului», pe care loc îl hotăresc Alexandru Crupenschi, Vel Jicnicer, Dumitrașco pîrcălabul de Tîrgul-Frumos, Gavril Luca Postel-

¹ La 1767 găsim, de alt neam decît Kogălnîcenii cunoscuți, pe un Nic lae «Cog.», biv Vel Pit (Bibl. Ac. Rom. ms. 783, p. 31. Tot la Academie doc 129/LXXVI), se păstrează testamentul, cu data de 17 August 7258. al lui Va-ile Cogălniceanu (Kogă.) căpitan. De și are același nume și aceeași boierie cu tatăl lui Ienachi cronicarul, el e deosebit de acesta, căci are ca fiî pe Lu u. Sandul, Catrina și Maria.

nicul și Ursul căpitanul de Ștefănești. — *Cotnari*, I, 4. — Copie.

229. C. 1700. «Tofan monah, fiċor Iorgăi Stolnicului și a Alecsandrii Stolnicesii, nepot Iorgăi Post.», dă un zapis pentru vînzare «dumisale Marelui-Spătar Dedului», la Onceni, în Ținutul Tecuciului. «Ego P. Ioannes Battista Italus, praefectus missionariorum catholicorum ritus sui, praesens quod supra-dictus monachus Ordinis S. Basilii donaverit generoso R. Todero seu Dedulo de Radulest manu ipsius possessionem in loco. Eū dascal Steafan martiros». — *Cosmești*, 21.

230. Iași, 30 Ianuar 7210 (1702). Iordache Ruset Visternic» da «Ilianii Stolniciasii a răpăusatului Iordache Stolnicul un zapis pentru Ionășeni, pe care l avea de la «răpăusatul Ionii[ă] Log., fiċorul lui Toderașco Visternicul». — *Popricani*, II, 56.

231. 31 Ianuar 7213 (1705). Iordachi Toma Cantacozino Vel Medelnicer dă de stire lui Mihaî Racoviță pentru sate de la mătușea noastră Catrina Hatmăniasa a răpăosatului Velicico, ċ-au fost Hatman, partea moșului nostru Tomei Cantacuzino, ci-au fost Vornic-Marea și ni le-au împărțit vărul nostru, dumnealui răpăosatul Vasile Catacuzino, ċ-au fost Vornic-Marea de Țara-de-sus la dzilele Domnii Sale Ion Costantin Duca Voevod. — *Sîrbii*, VII, 11.

232. Iași, 26 August 7216 (1708). Mihaî Racoviță către «Iliana Stolnicasa, pentru o schimbătură.

233. 28 April 7217 (1709), «la Domniia a doa». Mihaî Racoviță, pentru dumneaî Iliana Stolnicasa răpousatului Iordache Catacuzino ċ-au fostu Stolnic-Mare. Iscălește: «Lupul Costache Vel Vornic, nefindu Vel Logf. . — *Blăgești*, VI, 22.

234. 3 Ianuar 7227 (1719). Andrieș Răzmiriță dă un zapis vărului său «precum, fiindu aciastă lipsă mare de pînia ș[i] eū neavând nici-o putere, și murind de foamea, cu femeia mea și cu copchii mei și o sor'a mia, și neavăndu de ci să-m apuc, am vinit la dumnalui, fiindu-m omul mei, și am cădzut cu multă rugăminte să nu-m las e] să per; deċ și dumnealui, vădzindu-mă la atăta neputință, nu s'au îndurat să mă las e] să per de foamea, ci au mărsu la Hagi-Ismail și

me-ă luat zăci lei cu dobândă, din dzeč[e] lei 11 lei pe lună, și me-ă dat»; pentru care pune zălog ocina în Todirești. — *Chilișoiaia*, I, 26. — Zapisul pentru aceasta se află azi la Ac. Rom. El poartă data de 7225 (1718), 30 Decembre. «Eu Gavril Leaca Postelnicul, nepotul Roșcăi ă-au fost Vistiarnic-Mare», vinde nepotului său «Ilie de Visterie» jumătate din satul Slobodzie (Cirligătura). «Neavând di cia mă mai apuca ca să-m unescu nevoia și viața, și fiind și dator, că iarăș am fostu cădzut la dumnealui de mi-ău luat bani de la Turci, de am dat la nevoile mele». Avea soră: Safta Davidoaia, al cărei fiu se chema Ursachi. Partea vîndută «s'au îngrădit cu condeiul» în «uricul ăal bătrăn». Marturi: Mitropolitul Ghedeon, Gheorghe episcop de Roman, Calistru de Rădăuți, Orestu de Huși. Însă pentru doi vecini, anum[e] Găocăș și Andronachi, ău i-am vînzut, iară alți vecini, ce i-ar afla dumnealui acestor doao sălești, să aibă a-i lua dumnealui de grumadzi, să-i stăpăniască ca pe niște vecini, că i-am vîndut cu sat cu tot; să-s știe». Mitropolitul semnează ast-fel: «Ghedeon Mitropolit Moldovlahii».

• 235. 3 Iunie 7227 (1719). Familia Roșca dă zapis unui văr. I-ău luat bani cu dobândă, de la Turci . . . , de-ș plătiia cu dajdele și nevoile lui . . . Străngăndu-l și pe dumnealui neguțitori de bani», e silit a lua o moșie. — *Chilișoiaia*, II, 16.

236. Iași, 1ma Maiu 7230 (1722). Mihai Racoviță întărește lui Gavril Miclescul o moșie la Oncani, pentru care el arată un zapis al Alexandrei Stolniceasa, sora Iorgăi. — *Orășeni*, II, 10.

237. Iași, 25 Maiu 7230 (1722). Ilie Catargiul și Ștefan Rusăt dau mărturie pentru un proces. Se arată că un zapis «ău perit de tălhari când ău lovit pe părintele lor, pe Zosin Hatmanul . . . Cenuși, tatăl lui Ștefan, făcându un furtușag de niști bani, și, prindzându-l, ău fost cădzut la închisor[e], în temnița Suciavei; apoi l-ău plătit Ștefan». — *Bodești*, I, 62.

238. Iași, 30 Maiu 7230 (1722). Mai mulți boieri mărturisesc că Pătrașco Bașotă biv Vel Stolnic și fratele lui, Toader Bașotă, biv Postelnic, fii lui Zosiu și nepoții lui Pătrașco Logofătul, ău arătat că «Sandului [fratele lor] i s'ău timplat moarte în țara leșască, fiind holtei, și dumnealor l-ău comîdat și i-au plătit și datoriile lui; iar sora dumilor sali Ilinca, ră-

măind săraci de părinți, fată fiçoari» iarăș dumnealor, acești frați, aũ grijit-o, de o aũ căsătorit-o și aũ îndzăstrat-o ; și aũ murit și ia, și copii n'aũ avut». — *Bodești*, I, 63.

239. 5 August 7230 (1722). Mihaï Racoviță întărește Ilenei Cantacuzino, văduva Stolnicului, Bășeanii : « care acel sat i s'aũ ales în parte dumisale de cătră fii dumisale, ca să-i fie acel sat pentru comăndul dumisale, și încă și alt sat, anume din parte lui Iordache Med., de la Ținutul unde i-ar plăcia. . . , pentru zăstrele țe-aũ avut dumneaei de la părintele dumisale, Apostul Catargiul biv Vel Comis, și s'aũ prăpădit la datoriiile soțului său, lui Iordachi Stolnicul ; iar ginerile dumisale, Șarban Boteanul , etc. — *Bășeni*, I, 32.

240. 11 Octombree 7231 (1722). Eũ Iliana Logofeatiasa răpăosatului Neculaï Costin, țe-aũ fostu Logofit-Mare, fata răpăosatului Ducăi-Vodă , arată că fratele ei, Constantin-Vodă, fusese dator « lui Iagi-Osman, neguțitorului de la Enichiiũ, și-i scrisese ei a vinde ceva pentru plată. Scoate decî în vânzare șeisprezece filci de vie la Cotnari, « la piscop ». « Am așunsu și la Marie Sa Domnul nostru Io Mihaï Racoviță Voevod, și li-am vândut Mării Sale, câte dzeci lei falce . Semează Ἐλένη Ἀγοθιτιόσση și mai mulți boieri¹. — *Cotnari*, III, 13.

241. 17 Mart 7231 (1723). Boierii Moldovei dau mărturie pentru o cumpărătură, de la Iordachi Toma, a lui Ilie Cantacuzino Vistierul. Când aũ cumpărat Ilie Vistiarnicul aceste sate, aũ fost Marie Sa Mihaï-Vodî mazil la Ț[a]rigrad ; pre urmă, luînd Marie Sa a doa Domniia, iară Ilie Vistiarnicul aũ pribegit în Ț[a]ra Munteniasca și, temîndu-s[ă] că-i va întoarce Mărie Sa banii țe au dat pre sate, fiind mai aproape rudianie Mărie Sa lui Iordache Toma decît Ilie Vistiarnicul, între alte ponturi țe-aũ scris la Marie Sa, pentru ca să să întoarcă să-ș

¹ La 22 Februar 7227 (1719), același Domn dă un ordin privitor la o jalbă a « Elinei Logofetiasa a raposatului Nicolai pre oamenii de acolo dela Cruce [Ținutul Putna], dzicandu ca i-au baut o bute de vin cand era cătance » (Bibl. Ac Rom., 107/LVII).

La 25 Mart 7185 (1677), Antonie-Vodă întărește o moșie lui Ioan Costin, fiul Marelui-Logofat Miron (*ibid.*, 44/LXXV Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 63, III, pp. 48-9.

vie în ț[a]rî, au pus și acestu pontu : ca să iscăliască Mărie Sa într'acel zapis a lui Iordache Toma, să nu-î întoarcă satele; cia Mărie Sa n'au avut cum face, făcînd atîte amiastecături în Ț[a]ra Munteniască Ilie Vistiarnicul, i-au adevérit peu scrisori, precum și satele aceale i le va lîsa, și altele, câte i-au poftit, numai să se scoale să vie. Decî, viind Ilie Vistiarnicul, aŭ iscălit Mărie Sa și l-aŭ lăsat cu aceale sate, și li-aŭ ținut până aŭ muritu Ilie Vistiarnicul. Iară acmu, vinind Mărie Sa Mihaï-Vod'ă și cu a triia Domnie», cere judecată la noi». El expune că, «fiind Ilie Vistiarnicul pribag în Ț[a]ra Munteniască, l-aŭ lăsat numai să vie, și iarăș n'au vrut Ilie să-s așiadze, cia iarăș s'aŭ dus în Ț[a]ra Munteniască, cu pricina nunții ă-aŭ făcut, și n'au vrut să mai viia, ce aŭ rămas acolò, cu mare împotrivire Mării Sale lui Vodî». Mihaï dă baniș *giupănesci* lui Iiie. — *Bodești*, II, 9. — V. *Ist. lit. rom.*, tabla.

242. 7 Novembre 7232 (1723). Marie Hănculiasa face o vînzare. Soșul ei fusese dator «la un negușitor turcu, ce-i zic Cuciu-Murtazi». Rudele nu vreaŭ să ajute. «Decî, avîndu eu niști odoară a mele la acest Turcu, pusă zălog pentru datorie mē, am făcut cum am putut, și i-am dat toți bani . Dar nu dă zălogul, arătînd și alt zapis. E silită decî a vinde moșia sa către Domn. Copie. — *Todireni*, I, 22.

243. 15 Novembre 7232 (1723). Vînzare la Husăianî, în ținutul Dorohoï, «care acest satu aŭ fost a unchiului nostru Hăncului, ce aŭ fost căpitan de dărăbanî, și a frățini-său, lui Enachi». Pomenită și «mătușa noastră Maria, pe care aŭ ținut unchiul nostru Hăncul, în zilele Mării Sale lui Vodă, la Domniia a doua». Copie. — *Todireni*, I, 23.

244. Iași, 10 Maiu 7232 (1724). Boierii moldoveni dau mărturie pentru pîra fraților Păriu împotriva lui Gavril Miclescul Vornic, «că î trăge la vecinătate și ei nu-s vecini dumisale, cia sintu vecini Mării Sale», după Toma Cantacuzino. Gavril arată «că, fiind pe maica dumisale Vasilie Logofătul și, după moartea lui Vasilie Logofătului, iară Dumitrașco Căurul, ă-aŭ fost Logofit-Mare, fișorul lui Vasilie Logofitului, aŭ lipsit-o din satul tătîne-său, din Hălăuciaști, cu diiata ce-î făcus e] tată-său, și,

neavînd nice vezetei pe cai, atuncia, ca să vie la Micliaști, atuncia aū fost tatul acestor oameni, Tinasie Păriū, holteiu, acolo, în Hălăuciaști, și, întrebîndu-l cîe fiĉor iaste, el aū dat samă cā iaste Ungurian, și așia l-aū năimit pe cai, de aū vinit cu maică-sa la Micliaști». Alți marturî zic cā el era vecinul lui Toma, după moartea căruia, «neavînd cine să-î sprejiniască pe oameni, s'aū răsipit toți în toatea părțile: unii în Țara Unguriască, alții printr'alte părți, alții pin țară aicie, și de atuncia s'aū răzlejit și Tinasie Păriū, tatul acestora». Se decide să jure ei «la sfînta besearică»: merg, în adevăr, «la sv[ă]nta besearică domniascî, la Stăi Nicolae, după obiciaiū, cu Vornicii de Poartî, de aū ġurat». Domnul hotărește în folosul vecinilor. — *Bodești*, I, 67.

245. Iași, 16 Septembrie 7233 (1724). Mihaï-Vodă dă un zapis, împreună cu boierii săi: Dumitrașco Răcoviță Hatman, Ghiorghie Mitropolitul, Ilie Catargiul Vel Log., Constantin Costache biv Spătar, Ion Neculcia biv Hatman, Iordache Cantacozinò Vel Vistier, Iordache Cantacozino biv Medelnicer-Mare și Nicolae Jora Postelnic. — *Popricani*, I, 41.

246. 21 Octombrie 7236 (1727). Grigore-Vodă Ghica, pentru «Silion, Curtian de Cămar[ă], ot Tutova». — *Băcești*, 13.

247. 18 Iunie 7239 (1731). Mărturie de la mai mulți oameni, între cari «Șerbul» Scărlat, nepot Rustocăi, copil în casă, pentru niște moșii la Cotnari. «La vremea cînd aū fost stăpînind Ursachi Vistiernicu . . . Aū luat brazda în cap și aū purces de aū arătat hotarul . . . Drumul cel mare a Cotnariului, ce mergi la Roman, din satul Cărjoaii . . . Puțul Frăncului . . . Feltin Dorcoș . . . Moilița Lupului Beșiță, ci zici cā aū fost vătăman în Corjăști, cînd stăpînîc satul Ursachi Visternicu . . . Via Isăcescului . . . Făntăna Herăi». — *Cotnari*, IV, 1.

248. «† Cu șiseĉ de galbin ungurești sintu dator dumisal[e] badii loi Neculaï Ros[e]tu, biv Vel Log[o]fetu, și m'aū . . . cum sint în țar[ă], să-î trimăt dumisale într'u[n] loc de țar[ă], și să mi eū scrisoare ; și pentru credința amu iscălit. U Brașău.

Catrina Spat. 7240, Ap. 21.» — Pecete neagră, cu vulturul. — *Popricani*, II, 59.

o 249. Milostiv[e] și luminat e Domnea, să fi Mărie Ta s[ă]nătos.

† Alta, facu știre Mări Tal[e] pântru rândul unor omen[î] a dumisal e lui Iordachi Păh., de Pășcan[î], ce s'au sculat cu pără de l-au sor[o]cit la Divanul Mării Tal[e], dzicând că nu sint vecin[î]; de car[e] lucru vei ști Mărie Ta că eă, rămăind mic de părint[e], de tată, am crescut în casa dumisal e] Iordăchioe Vistiernices[î] cei bătrăni; car e] mi-au fostu mie moș e] și lui Iordache iar moșe; și vârsta mē este de șeidzăc[î] de a[î], și i-am apucat pe cei omin[î] tot în sat, etc¹. 7240, Iuni 10. Robul Mării Tale: Ion Neculce Vel Vornicu.

Blăgeșt[î], VII, 4.

250. 12 Mart 7241 (1733). Ilinca Hatmănias[a] răposatului Dumitrașco Răcoviță, ce aă fost Hatman, da un zapis (părintelui chir Anton Mitropolit tărăi). Semnează «Ilinca Cantacozino Hăt.»². — *Poprican[î], I, 42.*

251. Iași, 15 Ianuar 7242 (1734) Către Andronic biv Cămăraș, pentru niște vite prinse. «Și acei oamini ar fi mărșu la casa lui măi în trecute dzile, și i-ar fi suduitu și fimeia, și i-ar fi făcut mare ocar[ă], nefiind el acasă, și măi jăluit cum ar fi măncatu porci[î] lui Racleş nisti pasări de la casa lui și ar fi măn: și 11 clăi de grău tot mascuri[î] lui». — *Băceșt[î], 16.*

252. 15 Iulie 7243 (1736). Constantin Mavrocordat arată că, într'un proces, a scris o carte la fratele nostru, Domniia Sa Grigorie-Vod[ă], di-aă chemat fată pe acia giupăniasă: i-a venit și răspuns. — *Duneșt[î], IV, 43.*

o 253. 6 Iulie 7245 (1737). «Ion Blănariul, ginerile Cărștii Blănariului din Iași», da zapis lui «Costantin fiçorul lui Timuș». Are «nevoia de triidzăci de lei, bani noi». Cere imprumut, «și

¹ V. restul în *Arch. soc. șt și lit. din Iași*, II, p. 332, unde s'a tipărit scrisoarea de d. I. Tanoviceanu. N'am copiat-o întreaga, socotind că, în aceea ediție, s'au păstrat toate particularitățile de grafie ale originalului. Mai adaugă că e scris, ca și alte acte ale lui Neculcea, pe o bandă lungareasă de hîrtie Cronicarul, care seria farte urit, cu litere mici, îndesate, lipsite de orî-ce eleganță, a făcut aici sforțări de caligrafie.

² Ilinca era fata Spătarului Mihaï Cantacuzino, din Țara-Româneasca — Pentru pribegia soțului ei în Ardeal, v. doc. 110 LXXXII al Academiei Romîne.

m'am apucat să-î dau la Sântă-Mărie Mare, banii fără dobândă».

Maica» lui e «Paraschiva fata lui Enachi, fiçorul Părvului Vătavului». — *Hrişteni*, I, 4.

254. 15 April 1740. «Nicolae Con^l. de Ros^l, biv V^l Logf.» dă un zăpis lui «Iordache Cantacozino biv Vel Spătar», pentru Ionăşeni. — *Popricani*, II, 57.

255. «N. Conte de Ros^l» către «fratele» său; «Braşov, Maiu 2 dn., l^o 1740». «Cu întorcere dumnei cumnatei Catrinei Spătaresei . . ., iat trimiş dum. prăjitoare de cafè, aşăzată bin[i]şor în cutie. Hamurile încă or veni negreşit, pentru cai nemţeşte. Ajutându Dumnezeu, peste cincî-şase zile vom să mergem la Sibii, să [ne] închinăm Măr. seninatului prinţep, ce, acole fiind adunare mare, voi săli în tot chipul, ca doar şi oi găsi mai pe plăcere şi de ticnă. După ačast a] fac ştire dum. că iat, înbulzindu-mă strămtore vreamii, de vream e ce, cum să trăiaşte pe aice şi ce scumpet e] iaste, vei întâlege şi den dum. cumnata, am vândut dum. unchiului Iordache Cantacozino Spat. moşăe mea den Ionăşăni, pe apa Jăjieii, care ştiî dum. că-mi iaste şi mie danie, iar den neamul dumnelui mi-au dat pe dânsa galbeni ungureşti 100, care bani i-am şi luat deplin şi tocma, dup[ă cum arată zăpisul meu la mâna dum.; însă, fiindu-că acè moşăe (dup ă] cum îm spuse dum. cumnata) aŭ fost făcut schimbu — Dumnezeu să-l pomănească — tată nostru cu altă moşăe a dumnelui, şi den pricina vreamilor aŭ rămas şi pân acum scrisorile acei moşii la dumnevoastră, acum dar să le căutaţi şi să-î daş dumisale toat[ę acele scrisori, de vreme că dumnelui iaste stăpân acelei moşii că nice s'ar fi căzut altul, fiind iar de la năamul dum. Ce dar vă pohtescu fără de alt cuvint sau prelungiri să-î daţi scrisorile, ca să nu mă supăr, de vream ce i-am vândut-o cu tota voia mea, şi am luat şi toţi banii. Contesa mea, cumnata dum., să închină dum. cu frătaşcă dragoste, rugându-vă den ceriŭ toat e] cele fericite; dum. cumnatei îi rugăm fericită săn[ă]tate; pe nepoţ[i]ca Zmărăgdiţa dulce o sărutăm, şi iar rugăm dum. de frătaşca căutare.

P. S. Iar, după frătaşca imbrăşare. Ceia ce în trecut[e]le zile cu frăţeaască *confidentie* am scris dum. asupra halului

meu, iar ți le aduc aminte, și te rog să le socotești frățăște și creștinește, nedejduindu că nu mă veți socoti nice pe mine de tot înstreinat de cele părințește, de mă cunoșteți de frat[e], după cum și cu dreptate iaste și strămtorare halului meu trebuie a vă pricinui *fraternam compassionem*, ca să nu-ți dai pricină de a întărta driapta Celui de sus. Și iarta de supărare și mă rog de răspunsu fără de zăbavă. Scumpete de pe aice și ce fel mă lupt, vei înțalege mai pe largu del[a] dumneii cumnata Spătăreasa.

Cinstitului și al meu prè-iubit, dum. fratelui Costandin Ros', V¹ Vornic, cu căzuta cinste și fericită săn ă tate. La Iași.» — *Popricani*, VI, 441.

256. Brașov, Av. 19 dn., l¹ 1740.» «N. con' de Ros', biv V¹ Logf.», către soră-sa. A primit șezeci de ughi, «rămășița prețului de pe moșae, care am vândut dum., și iat ă] trimiț dum. și zapisul. Contesa mea, cumnata dum., mulțumește forte de neuitare, și să închină cu frățășcă dragoste; i dumisale nepotului Costandin ¹ îi rugăm fericită săn[ă tate, și mulțumescu de ciubuc; și mai rog și de ceva tutun basmaghiubec; și dumnelui încă să-m poronciască ce ar pohti dentr'acoce, și voi face datoria. P.S. Soro, mă rog să nu mă uiți cu vin roșu de Cotnari». «Cinstitei și prè-iubitei mele ca o soru, dumneii veriî Catrinei Pășcăniței, Cantacuzeni, cu căzuta cinste, la Pășcani...» — *Popricani*, II, 14.

257. 26 Octobre — Evdochie monah» către Ștefăniță Rusăt Vel Logof. («dum. veri»). Pentru moșia Ionășești, «care eu am cumpărat-o de la dum: bade Niculaî Logof[ă't, fratele dum.; cându am fostu în Țara Unguriască, și mi-au dat dum: și zapisul dumisal[e] cel de daniî, și am adus și carte de la bade Neculaî . — *Popricani*, VI, 146.

258. 2 August 7249 (1741). Dania Orășenilor de către Gri-gore Ghica. — *Orășani*, II, 15.

259. 21 Octobre 7250 (1741). Constantin Mavrocordat confirmă Popricaniî «dumisale Catrinii Spătăroia răpăosatului Ior-

¹ O scrisoare către Domn, fără data, a lui Κοωνσταντίνος Πατριάρχης Πρωτ. (Romîni, I, 75)

dachi Cantacozino Spatar». Să poată «lua de-a dzeace din pâne, și din făneț, și din prisăc cu stupi, și din tot locul, cu tot venitul». — *Romîni*, I, 73.

260. 12 Decembre 7251 (1742). Sandul Arapul dă un zapis «giupănesăi Catrinii Stol. a răpăusatului Iordachi Cantacozino». — *Blăgești*, IV, 37.

261. 13 Iunie 7251 (1743). Toder Stîrce Vornic de Poartă dă o mărturie: se vorbește de «o taină din Târgul Fănini, de unde aū perit». — *Hrișeni*, 15.

262. 20 Octombree [7253] (1744). Raport către Domn din partea unor boieri însărcinați «ca să mergu la Cotnari» pentru a alege un loc «din hotarul aceluī tîrgu, carea a dăruit Măria Ta lui Tăbărtă Jic. și să lăsăm și tîrgoveșilor pentru hrana lor». În hotărnicie: «estea destul că trecea peste Dumbrava-Roșia». Urmează expunerea amănunțită a Vornicului Domnesc, ce fusese trimis, împreună cu Pilat Medelnicerul. Se adună, între alți oameni: «și Feltin vătavul de viarî din Cotnariū, și Sava Negrul ot tam . . . , și Ianăș Ungurul ot tam»; ei arată care-i locul *gospod*. Se notează: «drumul părăsit», «via Rădăușilor», «un drum părăsit ce să dzice drumul Ștefăneștilor», «drumul cel mare ce merge prin Dumbrava Roșia», «hăleșteul lui Ureache». — *Cotnari*, II, 1, 2.

263. 9 Iulie 7253 (1745). Ion Nicolae-Vodă pentru un proces, relativ la Luceni, a lui «Ioniță Loiz, zăt Sandului Mane, carea acel Sandul Mane aū fost nepot Berdi, staroste de neșușitorî». Se citează și o mărturie de la Axentie Uricar. — *Luceni*.

264. 30 Octombree 7254 (1745). Ion Nicolae Mavrocordat «dumisale Spătăroai Catrinii a răpoosatului Iordache Cantacuzino», pentru satele Popricani, Uricani, Ionășeni. — *Popricani*, VI, 147.

265. 27 Iunie 7254 (1746). Ion Nicolae-Vodă, pentru Ion Aga. Se pomenește Mitropolitul Nichifor. — *Popricani*, I, 43.

266. 13 Iunie 7256 (1748). Judecată. Se așează față în față numele părților supt dată: «Iun. 13 d., l^e 7256»; apoi mai jos se arată ce s'a cetit. Urmează decisia și semnăturile. — *Stavnic*, 8.

267. 31 August 7258 (1750). *Hotărîturî* de moșie. Pomenit:

Moiseiŭ Cucoranul biv Vel Pitar», care e în legătură de familie cu un anume Cracatiŭă. — *Stavnic*, 9.

268. 6 Iulie 7259 (1751). Constantin Racoviŭă ordonă lui Tanasie, «biv Cămăraș de izvoade», a merge la Cotnari să hotărească niște loc lui Ștefan Bosie, Cămăraș de izvoade. — *Cotnari*, II, 3.

269. 25 Octobre 7264 (1755). Matei Ghica vede hrisovul de la Grigore-Vodă «scriind că, viind tulburare Moscalilor asupra țării, după ce au luat Ihotinul și Măriia Sa au lăsat căimăcan și purtătoriŭ de grijă de trebile țării pe răpousatul Sandul Sturdza Vel Logf., împreună cu alți boeri, și pogorându-s[ă] Mineh feltmarșal cu toate oștile moschicești până la Iași, apucatu-l-au pe dum: cu mare strânsoare de mare somă de bani, ca să-î dè și pentru zaharelile de triaba oștii; până și eczăcuți, adică strajă, i-au pus la casă. Și, fiind dumnialui învăluit în poroncile lui, nu s-au putut căuta de nemică, ca să mistuiască dinnainte oștii; și i-au luat toate bucatili: epe, vaci, boi, oi și băni, încă și casa la țară, unde era șidere dumisale, i-au prădat, și, nedându vreme părintelui Dumni Mele ca să facă dumisali vr'o chivernisală pentru acè pagubă, precum cu dreptate să cădè, de vreme că dumnialui au fost arătat driaptă slujbă Mării Sale și țării, au socotit Mărie Sa, că, fiind Gheorghie Isăcescul hain, și au făcut multă stricăcune țării, și bani domnești încă au luat din slujbe, și s'au dus cu Moscalii, — îi dă satul Orășeni al acestuia. — *Oiașeni*, I, 14.

270. Roman, 25 Mart 7264 (1766). Constantin Racoviŭă. Si, viind Domnie Me de la Țara-Romăniască, iarăș cu Domnie țării Moldovii, și conăcind în târg, în Roman, ni-am înștiințat pentru locul de la Hărlău, ce e domnesc: «atât câmpul, cât și la pădure, și cu vaduri de mori în apa Bahluului, și cu vatra târgului, și cu bisăricele cele de piatră». Le dă mănăstirii de la Zagavia (?) ¹. — *Cotnari*, I, 5.

¹ La Bibl. Ac. Rom., doc. 156 LXV, se păstrează scrisoarea, anterioară cu cîteva luni, a lui Racoviŭă către episcopul de Roman Ioanichie: «Noi, Costandiu Mihail Țehan Racoviŭă Voevoda, bj. m[i]_o]st[un]ŭ g_o]sp_o_d_a]ra zemla vla-

271. 14 Octombrie 7265 (1756). Constantin Racoviță către Toader Buhuș Postelnic și Simion Cheșco, uricar, pentru ca ei să hotărească un loc la Hîrlău de al lui Alexandru «Sturdze». — *Cotnari*, I, 6.

272. 3 Novembre 7265 (1756). Mărturie pentru un hotar la Hîrlău. Domnul dase locul «sfintii mănăstiri Precistii, din târgu din Roman, ce iaste zidită din temelie de Măria Sa» Se pomenesc: «schitul Zagaveiului» și «Lupul șoltuzul de Hîrlău». — *Cotnari*, I, 7.

273. 26 Novembre 7265 (1756). Constantin Racoviță dă Precistei din Roman vatra tîrgului Hîrlău. — *Cotnari*, I, 8-9.

274. 20 Februar 7265 (1757). Constantin Racoviță arată despre moșiile tatălui său, «afară din moșiile ce-au aferosit Mărie Sa la svânta mari mănăstire Sinae... Crămile cele de piatră de la Cotnariu. Care moșii mai sus arătate au fost dreptia Mării Sale răposatului fericitul întru pomnire părintele nostru, de pe moșul Mării Sale Toma Cantacozino Vornicul . . ., după cum pe largu arată scrisorile vechi și hotarnicile ce s'au hotărât . . . la a triia Domniia Mării Sale, de Ștefan Luca Vist., și Stroici Spăt., și Avxintii Uricarul, și Vasile Popa Uricarul». Constantin amintește că a întemeiat mănăstirile din Roman și Focșani. Li dă moșiile rămase de la Mihaï-Vodă¹. — Copie. — *Sîrbii*, VII, 14.

275. 1-iu Ianuar 7266 (1758). Ștefan Bosii, biv Vel Jicnicer,

h[iscoi]. Cinstite și de Dumnezeu iubitorule și al nostru întru Hristos duhovniceșu părinte, Svinția Ta chir Ioanichie, episcop al svîntei episcopii Romanului, cu fiasecă cazută evlavie închinîndu-ne, sărutăm deriapta Svinții Tale Carte Svinții Tale, ce ni-ai trimis, am luat și, mai întăi, înțelegand pentru bună și fericita sănătate Svinții Tale, ni-am bucurat foarte, mulțumind milostivului Dumnezeu, pentru care iarăș poftim pe Svinția Ta ca de a purure adeasă-ori să nu ne lipsască cărțile Svinții Tale, ca să ne înștiințăm pentru bună și fericită sănătate Svinții Tale, și anii Svinții Tale de la Dumnezeu să fie mulți și fericiti. Oct 27. 1755. Al Svinții Tale cu totul întru Hristos duhovnicese fiu Io Costan tin Voevodis. — În Arch. Sf. Spiridon, *Cotnari*, I, 15, se află și o chitanța de la Ioanichie de Roman pentru 600 de stupi căpătați în schimb pentru locul tîrgului Hîrlău

¹ De vatra Hîrlăului, dată celei d'întău, se ocupă Domnul și la 23 Maiu 7266 1758.

pentru o danie către Sf. Spiridon a locului din Cotnari, ce i s'a dat de Constantin Racovița în schimb cu «o moșie a noastră, anume Tătărășii, de lângă târgul Botoșenilor, ce s'a dat de Mărie Sa mănăstirei sfântului ierarhu Nicolai, de lângă Botoșani, fiind-că este zădită pe acel hotar de moșii a Tătărășilor». — *Cotnari*, II, 5.

276. 17 April 7266 sau 7267] [1758 sau 1759. «Catrina Spătărea, s a]» către Mitropolitul Iacov, pentru niște locuri la Cotnari. «Dar sânt oameni mai bătrâni decât mine la Cotnar, și or fi știind hotarale, că în hotarul Cepleniților nu iaste numai o săliște, ce sânt multe săliști, care le va arăta scrisorile ce sânt la fiu-meu Costantin. Iar pe mine, în carte cea de blăstăm ma rog, parinte, să nu mă puî, că miia, parinte, de acumu moșia nu-m trebuia: miia înî trebuia trei coți de pământ, unde mi i-a orândui Dumnezeu. Și mă rog Sfinții Tale, părinte, pe mine în carte cea de blăstăm să nu mă puî, ca eu aștept de la Sfinția Ta blagoslovenie, iar nu blăstăm . . . Că eu să știî Sfinția Ta și aăsta, că pentru voia fečorilor nu-m voiu pune sufletul. — *Cotnari*, II, 7.

277. 24 April 7266 (1758). Scarlat Ghica ordona o nouă cercetare pentru jalba lui Ștefan Bosie Jicnicerul. Calugării de la Sucevița hotăresc «o bucată de loc ce au acolo la Cotnari». — *Cotnari*, II, 10.

278. 23 Iunie 7267 (1759). Mărturia, prin diiată, către un fiu: «că pă toț fičorii mei i-am înzăstrat cu celi ci mi-au dat măna, și i-am căsătorit, cum și cu feti, iar asemenea; iar pe fiu-meu Andriiū nu l-am înzăstrat nici cu un cap di ață, nici cu strai, nici cu viti, nu i-am dat, nici măcar un vițel, iar casăi aū muncit de-avaloma cu ceialalți fičorii, cum și, daca s'aū căsătorit, m'aū plătitu di la un Turcu din Huș, di patruzăci și trii di lei, și eu nu i-am mai dat înapoi nici un ban; apoi, zăcându-mi unii și alții și, eu încă temându-mă de Dumnezeu», îi da ocină. Scris înnaintea preutului, Paharnicului Safta, lui Ioniță Mărzac și lui Ioan Beșliaga, precum și a unui Stolnic. — *Roșiești*, VII, 12.

279. 15 Mart 7270 (1762. Ioanichie, episcop de Roman, catre Ioan Cantacuzino Vel Vistier. Constantin-Vodă Racovița a

dat loc la Hirlău, «împreună și vatra târgului», către mănăstirea Precista din Roman. Aceasta face schimbătură cu boierii vecini. Pecete cu mitra, crucea și legenda «Io k. Ep. Rm.» Ștefan Buhăescul Vel Comis scrie. — *Cotnari*, I, 14.

280. 8 April 1727 (1763). «Egumenul Visarion ot Zagaveiū» către egumenul de Sf. Spiridon, pentru o vânzare de vie. — *Cotnari*, III, 15.

281. 8 Decembrie 1766. Grigore Alexandru Ghica dă un privilegiu mănăstirii Agapia. — *Chiperești*, I.

282. 29 Mart 1774. Niște boierinași scriu către Ioan Canta Vel Vistier. Un fiu al lor face greșeli față de Vistier. «Pentru hatărul boierilor aū făcut milă și li-aū priimit iarăș supt mila dumisale, ca să fie la Vistirii». De acum înnainte, ei se îndatoresc a da sama despre dînsul. — *Bumbata*, 20.

283. 1774-7. Grigorie Ghica. Văzând Dumniia Mea că orașul acesta întru sine nu are apî din destul ca să fie pentru îndestularea norodului, și fiind păn la atăta de isterisit orașul acesta de îndestularea apîi..., avînd Domnia Mea răvnă ca aceea ca să împodobimu și să îmbogățimū acūastă politie cu îndestularea de apă», «afară din apa ce s'aū adus la mănăstirea Svîntului Spiridon, s'aū adus și altă apî, deosăbită, la svînta manăstire Golăe... Fiind trebuință ca să-s scoată hazneaoa de la Golăe afară la uliță și nefiind loc, ci loc de casă cu pivniță de piatră al lui Panaite negustorul, «și pănă în Ulița cea Mare, ce merge la Târgul Făinii», îl ia în schimb pentru moșia Bălțile, «fiind domniască și pustie și nefiind dată nimăruī, s'aū luat supt stăpănirea Domnii». Se întrebă oamenii din sat, între cari «Apostol Porcos, biv Stegariu». — *Slobozia Bălților*.

⚡ 284. 1-iū Ianuar 1776. Grigorie Ghica. «Socotit-am și aceasta ca să deșchidem și să facem și o fabrică de scos postajă, pentru că mai multă efinătate a lăcuiitorilor țării aceștie, și să rămăia și un locru de pomenire pământului acestuia. Alege decī loc la Chiperești, «cu moară în Bahluiū». Dă pentru sat mănăstirii Agapia două dugheni «în Târgul de sus» și o sută de lei pe an, de la Sfîntul Spiridon. Pe care loc Dumniia Mē nu puțină sumă de banī am cheltuit, de s'aū

făcut fabrica și s'aũ gătit cu toate ciniile cele de trebuință, pentru lucrarea postavului, aducând meșteri, oameni streini, dintr'alte părți de locuri, cu multă cheltuială», Afierosește fabrica Sf. Spiridon, «cu toate ergaliile ei» și acum, în noua Domnie, dă și un act solemn. — *Chiperestii*, I, 10. — V. Hurmuzaki, X, pp. xxxvi-vii.

285. Ianuar 1776. Grigoraș din Tălăhărești vinde ocina sa, înlăturînd pretențiile unei rude: «să nu i să ție în sam[ă], căci Chiriac este făcut în curvie cu moașa noastră șupăniaș[a] lui Ionașco Căpitan din Curteni; după ce aũ murit moșul nostru Ionașco, al optule an l-aũ făcut pe dănsul, și Dumnezeu știe că pe tatu nostru l-aũ prădat șugubinari pentru fapta măică sa, de n'aũ rămas cu nimic». — *Hrișești*, 22.

286. 22 Novembre 1776. Zapis către Iordache «Cantacozăno, biv Vel Stolnic, pentru satul Liești pe Jijie, căruia i se vinde pe «ulița Podului Vechiu» o dughiană de «Iosaf Cantacozăno». — *Popricani*, I, 17.

(287, 7 Iunie 1788 (1780). Zapis. «S'aũ făcut o moarte de om pe acẽ moșia numită Turcești: aũ apucat Armașii pe acest măi sus numit Irimie Misaiu și, ducându-l la Iaș, li-aũ dat platnic ca să plătească moarte de om și, neavînd bani ca să plătească, aũ dat o parte de moșie». — *Oncești*, I, 7.

288. 19 Mart 1782. Testament al lui Sandul Ilie Catargiu biv Vel Stolnic. «De la călugărul Movila, pentru facerea de bine Ț-aũ avut de la mine, trăgănd pentru dănsul multă supărare și cheltuială, și pușin de nu m'am primejduit și cu urgie domniască, pentru o pricină Ț-aũ avut el în vremea Domniei răposatului Costandin-Vodă Racoviță, și aũ scăpat cu fuga, luînd 1 cal al meu și un iamarluc de postav, și am rămas eũ în urgie, în locul lui». Pomeneste și via lui de la Țifești, ce o are de la episcopul Leon de Roman. Menționat și fratele lui, Neculai. Are ca soție pe Catrina Donici și, din altă căsătorie, un fiu, Filip. — V. *Documentele Callimachilor*, regeste de documente interne.

289. 1783—1786. Locuitorii din Hirlău arată ce aũ pășit de la Constantin-Vodă Racoviță. Supt Alexandru Constantin Mavrocordat, vatra tîrgului se vinde de Sf. Spiridon «unor

Greci, și acei Greci, supărându-să de adetiū», fac jalbă la Iași. Se încheie o învoială cu toți, «din vatra târgului și din mahalale, să aibă a da la mănăstire câte zăce oacă țară curată pe tot anul, și cu altu dar să nu fi supărați întru nimic, nici o odată, fără numai dijma din țarină, din vii, livezi și stupi, dintr'altel ce vor face moșia târgului, să dè deosebit». La 2 Decembre 1783, ei cer confirmare. «Fiind-că cei mai mulți din târgoveți de acolo să află în mare lipsă și sărăcia, trăind la un loc greu ca acela, li-au căzut cu asupraia a da și adetiū». Urmează un act din 2 Decembre. — *Cotnară*, I, 18.

290. 21 Novembre 1786. Epitropiî Sf. Spiridon către mănăstirea Zagavia, pentru moșia Hîrlăului, unde și schitul are douăzeci de «pămînturi» loc și douăsprezece fâlcă de fin: se face un schimb. «Asemine scrie și carte epitropilor. Amfilohi episcop Hot[inului]. Într'ačastă scrisoare sînt iscăliț Prea sfințit Mitropolitu și epitropiî Sf. Spiridon, di pi cari s'au făcut și hrisov domnescu». — *Cotnară*, I, 21. — Cf. *Ist. lit. rom.*, III, tabla.

291. 18 Novembre 1787. Declarație de la «călugărașii de la schitul Zagavii, ce esti în Ținut Hărlăului», pentru locurile de cîmp și de pădure, ce schimbă. «Și, fiindu și noi lăcuitoari cu petrecire la acestu schit, văzind voința călugărașilor, m'am iscălit. Amfilohii episcop H[ot[inului]].» «Eū starițul de la Zagavii, ermonah Daniil. Semnează și cinci călugări. Confirmă Leon Mitropolitul. — *Cotnară*, I, 20.

292. 2 August 1787. Alexandru Ioan Ipsilanti către Iordachi Cananò biv Vel Păharnic și Enacachi Calimah biv Vel Păharnic, ispravnică de Hîrlău. Pentru jaloba țîrgoveților de acolo contra lui Gheorghe Meari-Acre, «ce are cumpărat venitul moșiei cu anul, de la Svântul Spiridon, pentru că nu-î îngăduie să-ș pască vitele la imașul târgului, care este în curmeziș, etc., și s'au scris... ca în imașul targului, câte una-doao, ce vor fi pentru hrana casălor lor, să se pășunează, iar cei ce au hergheli și alte vite di neguțitorie, să ș cumpere imaș pe alte moși». Epitropiî arată că țîrgoveți trec «din imaș și în fânaț». Să nu se admita aceasta.

293. 25 August 1792. «După legătura păcei ce s'au făcut între aceste două Împărății: Rosie și Poarta Othomanićască, fiind slobozi toți de opștie a merge cu lăcuința unde vor voi, dup'acē voe, mergând și eū cu toată fameliē mē, de m'am așazat în țările Împărăteștii Măririi a Rasiei», un pribeag vinde la Sultan-Mezat, pentru 60.000 de lei, averea sa lui Constantin Țațichie Medelnicer și lui treti Comis Constantin Urechi. — *Todirenii*, 39.

294. 11 Maiū 1793. Mărturie către un proin dichiū. Fiind eu cu tatăl mieū la adunat fân la delul lui Tătar și așezând di amizizi, aū maī vinit cățva oamenī de vorbă; spunē însuși tatăl mieū celorlanți omenī că, slujindu un fečor a Chiricii la Scărlatachi, aū fostu cherdut doi telegari, și temându-se că l-or bat e], aū fugit, și pe urmă aū găsit telegarii, și Scărlatachi acmū stăpânește atăta moșie a Chiricii.» — *Roșiești*, V, 20.

295. Dorohoī, 18 Februar 1797. Vin Costachi Ghica Hatmanul și Andrei Holban biv Vel Stolnic, epitropi ai bisericii din Herța, metoc al celei de la Curū-Ceșmē de lingă Constanti-nopol și arată ce daniī are: «o dughiană de scânduri pe roate mișcătoare... și altă casă, de școală, lângă biserică, făcută iarăș cu banii bisăricii... Scrisoare lui Nicolai starostele de cibodari, cu toată briacla cibotarilor din Herța [dăruite în 1794... , mortasăpiia tîrgului Focșani... , câte dooīzeci și patru bani de toată vīta: cal, iapă, boū, vacă, ce să va vinde într'acel tîrg; care venit, măcar că aū fost a vāmi domnești», s'a dat orașului, «mortasăpiia tîrgului Tuzăra (*sic*) de la Țiñutul Orheiului, dată tot de Mihaī Suțu, a tîrgului Chișinău, precum și vatra tîrgului Herța, cu venitul pe vin, rachiu, etc. — Pentru această biserică maī scrie lui Alexandru-Vodă Suțu mazilul Mihaī-Vodă, vāru-său, la 12 Novembre 1803. — *Dorohoī*.

296. 2 Novembre 1803. Biserica de la Herța fusese vîndută de Mihaī Suțu, ctitorul ei, la niște Armeni, ce vreaū s'o vîndă și ei la Sultan-Mezat. Biserica din Curū-Ceșmē o rāscumpără, dānd 30 000 de lei. — *Dorohoī*. I, 29.

II

DOCUMENTE RELATIVE LA VIAȚA ORĂȘENEASCĂ

(Păstrate în Biblioteca Academiei Române)

I. Baia-Cotnari.

1. 7090 (1591-2). Gurğuman șoltuz i prăgarî ot trăg Baea: Prăviî Crstea, Cozma Băloș, Gurğul, Ion Hutco, Matos, Chircul Hanos, Ion Goğoș, «și ceilalți pîrgari, pentru o vînzare în Petia-Mare. Fragment de pecete latină. — 172 XXXVII.

2. 12 April 7179 (1671). Anna Enășoae de Bae» cu fiîi (unul: Ionos) arată că a vîndut un loc «de vie, dealul piscopul, carea este pe lângă Măriia Sa Vodă, le-am vîndut Mării Sale Ducăi-Vodă». Sa fie Măriia Sa volnic a o scrie și la catastivul orașului, precîmu obiceiul de vac. Hanos șoltuzul de Cotnari, Ghiorghie star. ot tam, Frâncul tam, Mătîeș Bărcuță, Giurgea Capră, Pavăl star., Mătîeș Darvaș, Ștîfan Tudof. Pecete. «Noi am pus și pecetea tîrgului Cotnariului».

† Nicolaus Wolff.

† Iohannes Wolff

m[a]nu propria.

Georgius Wolff

m. p.

† Frynkul de

Kotnary.

Pecetea tîrgului. — 78 LVIII.

II. Birlad.

1. «Eû Ion Carapoton, șoltuz, i 12 prăgarî și Matheiu Roșca negoțitorul și Enachi Goian și Dinga și Crăciun Cudin și Dumitrașco Iurga și alți toț oamen[i] bun[i], trăgoveț din trăgul Brăladului», pentru o vînzare de vad de moară în Ținutul Putnei, făcută «Nacului feçorului lui Iani, din trăg din Brălad». Fac «zapis lui, Nacului, ca să fie lui de mar[e mărturie până-ș va făc_e] alt zapis, de la Măriia Sa de la

Vodî; și pentru mai mare credință am pus pe căteța trăgului și ale noastre în acest zapis.» Pecete cu soarele și: ТРЪГА КРЪЛАД . . . — 12 LIV.

§ 2. «Scriem noi Bărlădeanii, anume țărani, căți am fost lăcuiitori în satul Săsești, cum am avut tocmală cu dumnealui cu Postelnicul cel Mare anume Iorga, de i-am vândut un vad de moară den în apa Serețelului, și loc până în casa lui Mitiri; de cum dumnealui a trimis pe credințos sluga dumisal[e], anume Toader starostea de neguțatori, carel e] a fost ispravnic la silitră, și pe Gorghii[ă], cum să strângem mulți omenî bunî, și den în sus și de în ȝos.» Se măsoară cîte «pământuri» sînt, «și se-aŭ neguțat dereptu 30 ugh i]. Se face înaintea mai multor oameni și popî «ot Focșeanî», «Rădulești», «Bidilești» și «Bodești». Șese peceti fără inscripție. — 167, LXX.

III. Botoșani.

«Adică eŭ, Andrii, ȝudile [de Țiganî din Botoșani, făcut-amŭ adevărată mărturie mea la mână dumatăle coconă Macriiasă: mă închin dumatăle, eŭ Andrii ȝudile, pentru o copilă de aice de la dumneta, Anicăi Amblăsoei, acestuî feçor, anume Tanas e, care mi-eŭ datŭ voe și cuconul Manolachi, ispranicŭ de Botoșeni], precumŭ la urmă s'or învoi stăpăni; și pentru credința ne-amŭ iscălit: eŭ Andrii ȝudele și eŭ frate-său Pavă]. Secolul al XIX^{lea}. — 65, XLIX.

IV. București.

1^{ia} August 7177 (1669). «Dragotă județul den oraș den București, cu 12 pargari, denpreună cu Gherghina, care aŭ fost județ, și cu preoți, i oroșani», dă o carte lui Radu Postelnicul Dudescul, Neacșii și copiilor pentru un loc de casă dăruit lui de Antonie-Vodă. Matei-Vodă-l luase pentru Aslan Ceauș de la Culea Sîrbul, fratele lui Dumitru Cămărașul, «carie aŭ fostŭ nepoții părinteluî Ignatie Vlădica». Antonie-Vodă trimete «la noi și la bătrăniî orașuluî, fiindu loc pustiuŭ, necăutat». «Împietresc» și «stănjănesc». «Unde aŭ fost făcut Culea case, și

curte, și grădini, așajdere și Salam Țăușu.) «Ulița care merge spre Bucuva. . ., gardul unde au făcut cas e Dumitru vătaf de Tariğrădeanî, Ghidemoc». «Neagul iuzbașa za dărăbauți». Semnează și un clisiarh, un măcelariu, Toma pargariul, Dragotă județul și Gherghina biv su[deț]. — Pecete cu cei doi sfinți tutelari. — 139 XLIV. — Cf. Ionescu-Gion, *Ist. Bucureștilor*, p. 730.

V. Cernăuți.

U Cerneuț, vlet 7192, mes. Setv. 16 d.» «Eu Miron sãn Lazor Cotujchi ot Cerneuț face o vînzare lui Nicolai Murguleț. «Denainte goveților (*sic*), anum e Arsenii Cozman, bil șoltuz, și Ion Șoltuz și Les și Zăharie și Eremie sãn Popii și Seman Robulețco și Goga Părču, și Teodor Țuș și Sãmion Vă r vareî, Andonii Perănta, Gligori Veriha, Dumitru Căzac, Ștefan Veveha, Toder Răspop, Nicolă Sărețian, Vasal Cizmar, Cărste Jăl. și alți omeni bunî tãrgoveț.» Și eu Arsenie Volcînși mă am prilejit la căstă cumpăratură » «Ion Durvan.» «Și eu Ion Miculețco, șoltuz ot Cerneuți, am scris zapis, să fie de bună credință. — Pecetea Cernăuților. — 55 XLV.

VI. Chigheciul.

Ї Іауу, 12 Septembrie. — Act de la «Murgul Vel Dvornic i Slăvilă Hatman și pîrcălab Suç. i Pațea Vornic, Ilie Vel Spătar, Toader pîrcălab de Chigheciu. — 77 LXXII.

VII. Cîmpulung (Moldova).

1. Iași, 5 Octombrie 7189 (1681). Supt Duca Vcdă pîcces a lui Neculaî Țocărlan Vornicul de tãrgu, cu «Toaderașco fiçorul Nacului Stolnicul. Cel d'întăiū spune precum l-au ziberit în Țara Ungureaască pentru tată-său Nacul, de i-au luat 56 de oi cu mieș, și de atunce sãntu doi anî și nu-î mai scot bucatele de acolo. Orî să le scoată, orî să dea paguba. — 40 XLV.

2. Suceava, 19 Februar 7193 (1685). Ștefan Petru către Dumitrașco Vornic de Cîmpulung, pentru Ion Stroescul Jicnicerul: iaco Domnie Mè m'am milostivit și l-am ertat de greșal a] c-au avut; decî iat că vă scriem Domnii Mè, ce i-ai

luat, să întorcă tot înapoi, ce i-ai luat: un cal, și patru boi, și nește poloboce cu pâne, și niști saci cu pâne, c-ai luat de la Homor, și o sabie, c-au luat feçorii țări a Gheorghită Demleșut (?), și o ipângè; deci pentr'acesta lucru, dacă veî vedè carte Domnii Mel[e], numaîsă aibî a da tot înapoi pân'tru'n cap de ață, nimic să nu-î oprești, și, ce veî hi luat, ori de la slugile Stroescului, tot sa-î dai înapoi. . . . — 206/III.

3 Iasi, 31 Octombore 7225 (1716). La Mihaî-Vodă se presintă niște oameni: «pe vreamia când era Niamții la Cămpulungu. . . Oblicind că i-au luat cai Niamții de la Cămpulungu, s'aũ dus acolo ca doară ș'ar scoate cai, și n'aũ vrut să-î dia; și aũ jăluit căpitanului de Niamți pre Constantin Hoștinarul, pecum aũ mărsu în țăriia lui și-î mănăncă fânul; căpitanul aũ trimis acolo și l-au luat și pe dănsul, și i-au luat și doi boi mari și 3 gonitori și o gonitoare și iapă. Pe urmă, dacă s'aũ dus Niamții», Constantin se plînge înaintea Domnului. — 148 LXVIII.

4. 14 Decembre 1704. Fără început. Cercetare făcută de Buta Vornic de Poartă și Ștefan Milescul biv Vel Clucer, fiindu Vornicu de Cămpulungu. Vine și «Nuțul Vătamanul de Cămpulungu. E un proces al lui Savin cu Homorul. — Ms. 111, f° 2.

VIII. Cîmpulungul muntean.

Vînzare la Cîmpulungul muntean, din 16 Mart 7169 (1661). — 305, XXIX.

IX. Cotnari.

1. «Zapisele viilor ot Contea, ce s'aũ cumpărat dela Arman de Cotnari.» Agopșa le vinde egumenului Macarie de Golia, din Salonic. — 59-60 LVIII.

2. «Adecă eũ Giurge Capră șoltuzul și Petre ce aũ fostu pivnicer, tij Capră, și Ștefan Pivnicerul și Frâncul și Măteș Bărcuță și Hanos brat Frâncul și Giurge pãrgar mare și Ion tij pãrgar mare. . . și alți orășeni. . . de târgul Cotnarului.» Către Dumitrașco Vel Postelnic pentru îngrăditul viilor. «Dzurge

Kapre soltusul de Kotnar m. propria» . . . Frynkul Alcner «Ioanes Alciner m. p.» «Petre Kapre

X. Dorohoi.

a Şoldăneşti, 25 Iunie — [1600—20 Dobáu Hotnog i Bercea Vatah i Gheorghie Spăt. ot Spătăreşti i Băciù ot Huş i Vasile ureadnic dorogoiuscoiu şi mulţi oameni bunî «Т КРКЧИИ МЕРКИИ» arată că un Ion «Faraon ot Petia Velica dă moşia sa lui «pan Pătraşco Velichi Dvornic», pentru 200 de taleri. [Pe V^o: Zapis pre 1 parte de Petiia ăa Mare.

XI. Falcii

24 August 7150 (1642). «Adecă eū Procop Negre şi Sava nameastnic de Birlad i Toma Oriş vciit şi 12 prăgari din tîrgul Falcin (ФАЛЧИИ) că innaintea mea, şi innaintea tuturor oamenilor bunî» Voica din Bogdaneşti a vîndut partea ei de sat. Se plătesc taleriî innaintea mea şi innaintea multor oameni bunî şi bătrîni din Falcin, popa Ţogoe şi Dumbrăvicî şi Comino şi *Grecul* şi Petrea şi Dima şi Căzan şi Puiul din Bogdăneşti şi Alecsa şi Miron şi Cristea». Vînzarea se face «Dumi hotnog». Pun şi «pecetea oraşului (ПЕЧАТ КАРШИ). «În Falcin», 24 August. Pecetea, pe ceară neagră, e cu totul stearsă. Ea marchează însă pe hîrtie şi pare că poartă o cruce. Procop Negre are o pecete cu Sf. Gheorghe şi ПРК. ИГ. -- 24 XLVI.

XII. Hirlău.

† Io Gheorghie Stefan Voevoda . . . la şoltuzul şi la părări şi la toţ orăşeaniî de trăg de Hărlău . . . să aveţ a iăsa în pac[e] un viiar a părintelui . . . Anastasie ep[iscop]ul de Roman», spre a fi scutit. «În Roman l' 7162, Octomvrie 27.»

XIII. Iaşi.

1. 24 Maiu 7193 (1685). «Constantin Ūanos» dă zapis giupănuî Saviî cofetariuluî», ce dîndu-î un pămînt «pentru multă pagubă ce e-m fostu făcut cându aū trecut Tătariî la Beč . — 120 LXI.

2. Iași, 18 Ianuar — [c. 1600]. «**ЄТО АЗ ЄТЕНКО ОРМКИ КС-НЕЦ ѿ ЛЮДС**» pentru un **ИКОДЪ** «care este în târgul Iași». Pomenită cneaghina Nastasiia «**КЪРКУ . . . ИКСА** și cu fiul ei: Dumitrașco Buhuș». Marturi «Dumitrașco și Vasilie, frații Lucăi Dovădu din **ККМЕ . . .**» Semnătură polonă și pecete cu ceară roșie.

[Pe V^o: Zapis de mărturie de la Stenco Arman, cum am plătit la mâna lui hotal, pentru o pagubă ce i-a făcut frații lui Lucăci, Dumitru și Vas[il]ie; în târg, în Iași. — 199 XLVII.]

3. Zapis al lui «Mustafă Turcul potcovariul și cu fămeia Măghiula și fečorul lor Dimu», ce vînd o casă în Iași. Mai semnează Ală Potcovar, Cărste Armanu, Pavăl Staroste, trei căldărari și un potcovar, un *năsturarui*. — *Conduca Bărboiului*, p. 9.

XIV. Lăpușna.

Către 1590. De la «Mihalcea și Costantin, mari vătăji de Ținut Lăpușna, și șoltuzul cu 12 prăgari, și mulți oameni buni», pentru o vînzare. Locul e dat de la «Petru Voevod». «Drăghici fiul lui Arvat» participă; și «**НАУС ТОДЕР ГЧЕХАУС, ПРЪКЛАК**». Trei peceti. Una are crucea în mijloc și **ПЕЧЕТЕ АННОНИИИ**. Scrie Nicoară Uricar. — 27 LXXIII.

XV. Orhei.

1. Către 1580. Vînzare «înnaintea lui Pantea șoltuzul ot Orhei și înnaintea a 12 pîrgari». Turbori Vatag. — 144/LV.

2. 12 Mart 7164 [1656]. Gheorghe Ștefan, pentru «Apostolachie parcalab Orheishi». Semnătura cu roșu. Pecete. — 130 XXII.

XVI. Roman.

7136 (1627-8). «Adică eū Budașo... trăg di Roman și cu doisprădzeaci pîrgari și oameni buni orașeani» dau o mărturie. Pecete cu: «Sigilium Roman» . . . — 15 LXXXVI.

XVII. Suceava.

16 Mart — .Gheanghea Vel Spăt.. Nechita..., Ionașco Tăbărtă, Dvornic ot Sučava, i Gheorghie Bașotă, i Lupul biv Cupar, i

Necula hotnog, i pop Onciul ot trăg Sučava, i Zota cupet, Arbaș, Trandafir și alți locuitori «din târgul Sucevei» arată că Necoară, fiul lui Gavriil Șeptelici, nepotul Marichii, vinde partea lui și a surorii Naramdza din Vâscăuți, lui Vasilie Șeptelici, pentru 1000 de taleri. Scrie Costantin Uricar». — 76 XI.

2. «Eū Onea șoltuzul de Sučavă cu 12 prăgarī și cu toți bătrânii trăgoveț și preuții toț, anume popa Grama și popa Gheorghie și popa Drăguș și popa Gonțul și popa Ionașco de Ețcani și popa Vasilie de Mitropolie Veache și alți preuți, toț, Enachie ce aū fost șoltuz, Grigorie Cărăscul, și Chira, și Gheuca, Costantin ce aū fost șoltuz, și alți toți orășeani și megiiăș den Șcheai, tot satul, și den Tătăraș, și den Epoțești, mărtorisim noi toți de rândul unii groape ce să chiiamă Căldarea, ce iaste în hotarul trăgului și într'a Areanilor, cum, de cându sântem noi, într'acel oraș, toț știm noi cu sufletele noastre că acea groapă Căldarea tot aū fost a mănăstirei a lui Stii Ilie Prorocū și tot aū făcut ei fân acolo, într'acel loc, de când țin mulți omeni dintre bătrâni, tot au cosit acel loc, călugării, și aū mărtorisit Eremia Iulăș că aū fost fânar în zilele Eremiei-Vodă în trei ai, de la Oraș Hatmanul, și ști hotarul foarte bine, și au spus înnaintea noastră că tot aū fost a călugărilor acea căldare de fânaț, și o aū ținut ei până acum, iar Areanii n'aū avut acolea nici o treabă. De ačasta mărturisim ačastă adevărată scrisoare a noastră; și pre mai mare credință am pus și peciatea orașului, să fie călugărilor de mare credință. De ačasta scriem; să-s știe. U Suc., vl. 7147, Dch. 28 «Pečata Sučavscago.» — 63 LXXXIV.

3. Simion firul (*sic*), lui Săhac Armanul de «Sučavă vinde «o vie în deal în Coccea» către Dica-Vodă. Marturī: Gheorghie cel Bătrân de Cotnariū. . . , Hanos Șoltuzul», etc., Maștei, părgariū mare. . . Și eū Petrea Pivniciariul am neguțat vie». Semnături românești, Petre Pihnicer. Frynkul de Kotnaru. — 76 LVIII.

XVIII. Tecuci.

«Dumitru voit i 12 prăgarum ot trăg Tecuci», pentru o vinzare la Țigănești. Înnaintea lui «Statul starostea, popa Si-

mion, Dumitrașco, Andreica «star.», Manta, Chiriac, Clăcea, Iapotă. . ., Pătrășcan, Stanțul. Pecetea târgului: ștearsă; cu stele și zigzaguri. — 69 XI.

XIX. Vaslui.

«Mărturie de la Vaslui, pentru Boza «Ionașco» ce-a fost șoltuz în Vaslui, și Luca Dzamla, și Iosif Săpunariul. — 202 LXXXVI.

III.

DOCUMENTE ALE MITROPOLIEI DE IAȘI

(Depuse azi la Academia Română.)

1. 16 Novembre 6941 (1433; *sic*). Ștefan-Vodă dă lui Hodco Costică pentru slujbe satul Vorona, «casăle Anuscini și Huetenii... Nenciul jude». Traducere.

2. 6 Mart 7005 (1497). Ștefan-Vodă, pentru Danciul Pogan, fiul lui Ion, nepotul lui Necoară Poganul. Traducere. Scris în Vaslui de «Dragotă Tăutulovic».

3. Iași, 14 Decembre 7084 (1575). Petru-Vodă. Pentru Iușaniș dați odată de Ștefan cel Mare lui Groza Comisul, cari se vînd acum lui Ion Golăi Vel Logofăt, pentru «aspri tătărești». Cr[ă]stea pisar. Pecete mică roșie.

4. Iași, 16 Maiu 7094 (1586). Petru-Vodă. Pentru niște Țigani lui Vartic, Mare-Vornic de Țara-de-jos, și soția, Nastasiia. Stroiică Logofătul.

5. Iași, 6 Octombre 7097 (1588). Petru-Vodă. Pentru Vasilie Medelnicerul.

6. 20 Mart 7106 (1598). Luca Vătah vinde partea sa din Mic-lăușani lui «ЗАНЕ СНА ЖСРЖЕН». Scris în Stolniceni. Slavon.

7. Înainte de 1600. «† Adecă cum au venit Măria, fata Macariței, de ș'au vîndut a ei partea de ocin[ă] den sat den Pogănești, de nimene nevoit[ă] și de nime 'npresurat[ă], ce de-a sa bunî voe p[a]nă Costantin čto bil părcălab, dereptu trei-dzăc de taleri bani bunî, de naintea a mulți oameni bun[i]. anum[e] Huruian den Boești, și denaintia lui Ioniț[ă] den Ivești, și denaintea popei lui Andronic, și denaintia lui Lazor, și denaintia lui Mathteiu, și denaintea Zavolu, și denaintea Petrei, și denaintea lui Lăzorič și denaintea Radului; ca să să știi. Az Vasilie (?) iscal.»

8. 163850. «Adecă eu Mihalcea Vornicul de Sučav[a], și Hancea Portarul, și Dima ce au fost Vornic, și Eremia Murguleț, și popa Grigorie, și popa Grama, popii cei domnești, și popa Ștefan, și popa Gonțul, și șoltuzul Mihaî cu 12 prăgari, și alți

mulți oameni[î] buni și bătrâni», mărturisesc pentru vînzarea Vălișeanilor de călugării de la Sf. Ilie. Satul e «maî ȝos de Podul Leloe, ce iaste în Ținutul Cărligăturii»: vînzarea se face «Roșcâi lui Gheorghie Vistearnicului dreptu o sută de stupi și dreptu optu iape cu mîndzi, și am socotit noi tot săboru că acea seliște n'au fost nice de un venit sf[in]tei mănăstiri». Scrie «popa Manole... cu dzisa a tot săborul». Pecete cu omul cu lanța și legenda: † ПЕЧАТА СЪУАРКАРО.

9. Suceava, 9 Iunie 7111 (1603). Ieremia Movilă. Întărire pentru Ghiorghie Vel Vătag Iascoi».

10. Suceava, 18 Octombrie 7114 (1605). Ieremia Movilă. Pentru că Ghiorghi pîrcălab de Hotin a cumpărat pămînt în Păltiniș cu zloți tătarești. Stroiți Vel Logofăt. Nebojatco. Și traducere.

11. † Az pop Toader ot Romănești mărturisescu însumi pre mene cu cest zapis al mieu, de nimene înbiat, nice de nimene împresurat, ce de bună voia mea, am vîndut partea meadireaptă de ocină, cătă se va aleage din sat din Miclăușeani, aceaia o am vîndut lui Carpu diiac de-acolea, drept 25 taler[1], ca să hie lui ocină și moșie cu tot venitul, și feçorilor săi, și de-reasele ȇ-am eu avut, încă le-am dat la mînule lui. Și într'această tocmală au fost mulți oameni buni, anume Nechifor ȇ-au fost Armaș, etc. Și pre maî mare credință ne-am pus și pecețile de credință într' acest zapis, ca să-ș faci și deres pre acea ocină, să să știe. Pis u Ias, l' 7117, Iulie 4.

Az Nichifor biv Vel Vătah iazoiu volost.

12. «† Seubo maî popa Toader i moa popadiia Frăsina ot Romănești, vnuca Șandrovič, mărturisim pre noi cu cestu zapis al nostru, de nime nevoiți, nice împresurat, ce de bună voia noastră am vîndut a noastră parte direaptă de ocină, de moșie și de cumpărătură, cătă să va aleage din sat din Miclăușani, din direase bătrâne, acaia-m vîndut lui Carpu diiac de-acolea drept 25 taler[1], ca să-î fie lui ocină și moșie, cu tot venitul, și feçorilor săi. Si într'a acaia tocmală au fost mulți oameni buni, anume Nechifor ȇ-au fostu Armaș, și Nechifor ȇ-au fostu Vel Vătaf volost Iascoi, și Toader biv Șătrar, și Ionașco Cujbă biv Căpitan, i Alivan Vătah, i Marco vătah, i Lupul diiac ot Dumeani, i Pântea cupeț ot Ias. Și pre maî mare credință

ne-am pus și peceteile de credință într'acest zăpis, ca să-ș facă și direase pre ača ocinî; să să știe.

Pis u Ias, vlto 7116, Iul. 4 dni.»

13. Iași, 30 Novembre 7118 (1610). Constantin Movilă. Vinzare către boierul «Chiriță Dumitrașco Vel Postelnic», făcută în «taleri de argint». «Vel Dvornic iscal.»

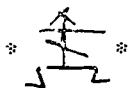
14. Iași, 28 Iulie 7120 (1612). Ștefan-Vodă. Vine la el «Carpu diiac» și soția Marica. Pomeniți și Alivan Vătah și Marco Visternicul, Lupul Aprod ot Dumești, marturi pentru Miclăușeni. Slavon. «Voico Velichii Logofăt iscal.»

15. 18 Ianuar 7123 (1615). Mai mulți boieri, pentru o cumpăratură a lui Nichifor Beldiman Mare-Logofăt, de la Sucevița. Peceți: «Peceat Mărzea Vel Dvornic» (iscălit). «Balșe Logofăt.»

16. 13 April 7127 (1619). «Cneaghina Crăstina părcălaboia», soția răposatului panului Ghiorghie pîrcălabul de Hotin, dă ce și-a luat de la Gavril din Vișnovăț și de la ai lui, la Paltiniș, «prietenului ei Tudorie părcălab de Hotin», pentru 500 de taleri. Marturi «Ghiorghie și МИХНАН, mitnici de Hotin, și popa Griga градски, și popa Samson, și Dumitru vătah pușcarilor: вѣтах пшкарски, și Griga pușcar, și unchiul lui, Foti, și un kont cu 12 prăgarî». «Писъ трѣхъ хотински».

Peceți: книгина кръстна. георги тоу катаратъ. Θεόδωρος Δημητρίου cu leul.

Печат... тиньскаго, cu linii între două stele:

17. «Cneaghina Crăstina părcălăboe» arată că a luat 50 de taleri de la Gligorie și Bilava, fiii lui Gavrilă din Vișnovăț, pentru satul Paltiniș. «Scris în Hotin.» Slavon.

18. «Adecă eu cneaghina Crăstina părcălăboia mărturisesc însumi precum am luat 18 galbeni, cariî fac 30 taleri, însă talerul câte 12 potronici, și potronicul câte 9 шаленги¹, de la Gligorie fiul lui Gavril cel bătrîn din Vișnovăț, pentru satul

¹ Șalkii de mai târziu. V. și vol. precedent, tabla lucrurilor. Etimologia *schilling* mi-o sugerează d. I. Bogdan.

Paltiniș, care aū eī să întoarcă toți banii pentru acel sat ; ca să-s știe. Și pecete am pus. Scris în Iași, an 7125, Aug. 19.

. . . am scris.»

Pecete cu cruce latină. Și original slav.

19. «† Eū Ma]riia Postelnicăsa, a răpăusatului Chiriței Postelnicului Paleolog, mărturisescu eū cu căstă scrisore a mē cum mi s'aū tāmplat a vini din Țara Leșască a optul[e] an după morte dumisalea a gupănu-meū, a Postelnicului ; deč, dec'am vinit, eū am socotit dintru ce mi-aū fost prilejul, di-am miluit ș'am întărit s[ăn]ta mănăstirea anume Pobrata cu un sat anume Ūocăneștii, ce-s în Ținutul Lăpușnei, pentru sufletul dum[i]salea a gupănu-meū, a Postelnicului, și pentru sufletul meū ; pentr' aceia nime să n'aibă a să mesteca, nime dintru frații dum[i]salea a gupănu-meū, nič de nepoții dum[i]-sale, nič de strein[i], nič de ruda mē, nime dintru ai nostră să nu aibă a să mesteca . . . eci . . . să să mestece la acela sat ce mai sus scriū și să strice dare č-am dat la sv[ăn]ta mănăstirea, să hie neertat de Domnul Dumn[e]dzău și de Sv[ăn]ta Pričsta, maica prea-curată ; și să hie proclēt și triclet și anatema de toț oteț, și de toț ap[o]st[o]li, și de toț svinții a Svinției Salea. Pentru mai mar[e] credinț'am pus pečate, ca să să știe.

[Pecete cu coroana și vulturul imperial.]

U Ias, vălto 7128, mșța Ap. dni 24.»

20. Știberani, 10 Iulie 7130 (1622). Zapis românesc de vînzare din partea unor răzeși. «Eu Tecman diiacul Covurluianul am scris ».

* 21. Todirești, 7134 [1625-1], КЪ ДНЬ КЪЗНЕСЕНІА . Niște răzeși fac o vînzare de ocină «gupănu-lui Căstiiian nepotul Dabijeī Vel Dvornic», pentru o sută «de lei bani gata». «Denaintea dumisale Vornicului Dabăijii, și Țuțuiian starostile de Păunești, și Lupașco Eremiia, și Cerbul sluga Dvornicului.» Semnează «Dabijea Vel Vornic».

22. 6 August 7137 (1629). «Dinga voiut i 12 prăgarī i vāsih meșcianī ot trăg Br[ă]lad, i Lazu Șetrar, i Sturnian ot Boești, i Bogdan Pitar ot Ivești i Toader Romănescul», pentru o vînzare. Sla-

von. Pecetea cu trei pești și trei stele, iar în mijloc soarele :
 ПЕЧАТЪ ТРѢГЪ БРѢЛЛАД.

23. Iași, 7141 (1622-3). «Tudori prăcălab Hotinschiî arată că a vîndut un sat «dumiisale mai mare frate Vorniculuî Gavrilaş»: Păltinișul (Dorohoiu). Marturî : Pilipovschii, Costantin Străcea, Hăjdeu, Costantin Drăgușescul, Isac Străcea, Gheiorghie Corateanul, Anghel, Visar, Ionașco Brăndzeanul. Scrie «Dumitrașco Mihul . Semnează grecește «ὁ περιελάτρυπος τοῦ Χοτηγίου» . «Frim Hăjdeu» (pecete neinteligibilă), «Simion Pilipovschii», «Avram de Lucăceni».

24 Anul 7142 [1634], luna Maiu 14, catastih de obroace și mile» date de Vasile-Vodă la biserica Sf. Nicolae din Iași. Slavon. Cu iscălitura și pecetea mică de inel, octogonală, cu cerneală neagră.

25. Iași, 4 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru Miron Ciogolea, ce face o cumpărătoare.

26. Iași, 25 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă. Se judecă «Hilimon Zahul... cu Tudori ce au fost prăcălab la Hotin , pentru o moșie. Pătrașco Bașotă Log.

27. 23 April 1638¹. Sinet al lui Mihalachi Panas Dimulcas către Isar pentru 144 lei, 4 potronici. — Doc. Docan la Ac. Rom.

28. Iași, 7150, «cîndu aŭ îmblat aiî de la Zidirea Lumieiî», 6 August. Mai mulți boiarî arată că «ġupîneașa Năstasiia Solomoniasă» vinde case din Iași, cumpărate dela «Caracaș Aga», lui «Toderașco Vornicul cel Mare de Țara-de-gos», pentru 100 de galbenî. «Filip Croitoriul și cu femeia sa Țiganca den trăg den Iaș» vînd altă casă lîngă aceia. Semnături.

29. Iași, 29 Octombre 7151 (1642). Vasile-Vodă, pentru că «Nastasia Solomoneasă» vinde casa ei din Iași, de la Caracaș Aga, către Toderașco Vel Vornic de Țara-de-jos, pentru ughi. Slavon. Scris de «Șaidir».

30. 20 Novembre 7158 (1649). «Noî Ivașco Crăjeu și fămeaia mia Nastasiia, fata Dabijeî ce aŭ fost Păharnic», vînd ocina la Sucmezeu. Pomenit: Eremia, unchiul nostru, feçor lui Nădăbaico Dvornic». Semnează «Nastasiia deașta Dabijea biv Čașnic».

31. «Adecă eū șoltuzul și 12 prăgarī și toți orășeanii de trăg de Tecuĉ» arată că s'a vîndut ocină la Pogănești. «Pre maī mare credință noi ne-am pus pecetea orașului, să știe. Pis u Tecuĉ, April 6 [c. 1650].» Pecetea cu un iepure: și legenda: † ПЕЧАТЕ ТРОКР ТЕКСУ ¹.

• 32. 6 August 7158 (1650). «Stanca fămeaia Fratei izbașei» vinde ocină la Țigănești (popei lui Ștefan) pentru 15 «galbeni bani gata și doi boi și o vacă cu vițel și o sută și patruzăci de viadri de vin și cincī mierță de grău». Înaintea egumenului de Sf. Vineri, popei lui Toader de la părintile Mitropolitul . . . și Dumitrașco fiĉorul popii de Bacău». Pecetea Sf. Vineri, închinată la Muntele Sinaī.

33. «† Dabij[a] biv Vial Vornic, scriem la drăgătoriul și la vătămanul și la toț sătenii de Iuganī. Dămu-v[ă] știre că am stătut de faț[ă] înaintea Măriei Sal[e] lui Vodă cu Vartic Vornicul și cu Dumitrașco părcălabul de Soroca, de ne-m părăt pentru voi; deĉ Măria Sa Vod[ă] aū socotit, împreun[ă] cu tot Svatul Măriei Sale, și aū aflat să hii acel sat și voi a lui Dumitrașco părcălabul, și noi să răbdăm; pentr'acela lucru voi să aveț a asculta de dumnealui Dumitrașco; ci eū n'am nicī o treabă cu voi de-acum înaintea. Aĉasta vă scriem. U Ias, Iulie 25. Dabijea biv Vornic.»

• 34. Răzăși fac o vînzare de ocină «ĝupănului Ivașco și ĝupăneasei sale Nastasie, vară-mea, featei Dabijeī Păharnicului, drept cincī poloboace de miiare, prețuite dreptū șapte galbeni pe un poloboc». E de pe la 1650.

• 35. Iași, 6 Maiū 7160(1652). «Gugea botnariul» vinde «un loc de case ce iaste pre ulița ĉobotărească între casa dumisaale lui Solomon Bărlădeanul Marele-Cluĉar și între casa lui Gheorghie Vălcul Comis, și să împreune și cu locul lui Nicoriț[ă] ce aū fostu Hatman». Îl vinde lui Solomon pentru patruzeci de lei bătuți» Marturi: Stamati Stolnic, și Apostol

¹ Între documentele necatalogate ale Acadēmiei se mai află o mărturie din 7169 (1660-1) pentru o vînzare la Tecuĉ. Semnează: «Ignat șoltuzul ot Tecuĉ, cu doisprezece părgari», și se pune «pecetia tărgului Tecuĉului». Din Tecuĉ dă un act Vartic, la 1591 (1/LIV).

Sulgiariul, și Andoca Pitariul, și Gheorghe Vilcul Comis, și Ghiorma Pivnicarul». Scrie «Dumitrașco Uricar».

36. 4 Decembre 7162 (1653). «Ionașco fișorul Dumitrașco, nepotul lui Nădăbaico Vornicului de Țar[a]-de-șos», vinde ocină pentru 100 de ughi «lui Lupașco Armașului, lui Nădăbaico, văru-mneaū». Marturi: «Pelin Sulgearul și Ionașco Mălai și Ursu Bucium și Moșoc iuzbaș[a] și Eremie Paus și Aleacsandru Stegarul și Iura iuzbaș[a] de la Hotin și David Drăgășăscul și Chirac fișorul lui Ionașco den Sănăhăū, de la Cernăuți». Scrie «Prodan Drăgășăscul».

37. Iași, 9 Februar 7162 (1654). Gheorghe Ștefan întărește zapisul de cumpărătoare al lui «Lupașco Nădăbaico, al doile Armaș» Pomenit: «Paos».

38. Iași, 18 Mart 7162 (1654). Gheorghe Ștefan-Vodă, pentru procesul lui Vasile Zavul și Neculai Furduiū cu Gheorghe biv Visternic pentru satul Păltiniș. Ei zic că l-a împresurat Gavrilaş. Ca în mărturia ce urmează. — Răcoviță Cehan Vel Logofăt. Scrie Dumitrașco. Splendidă pecete pe hîrtie.

39. Iași, 18 Mart 7162 (1654). Mai mulți boieri mărturisesc că Vasile Zavul și Neculai Furduiu, «nepoții lui Gavril din Ișnovăt», se pîresc cu «dumnealui fratele nostru Iordachi ce au fost Vistiarnic», pentru Păltiniș. Ceī d'întăiū zic că e al lor, «și l-au luat Gavrilaş Logofătul cu mare împresurătură». Iordachi spune că «l-au cumpărat socrul dumisale Gavrilaş Logofătul de la Tudori ce au fost Vameș». Iordachi li-l oferă pentru 420 taleri. Ei, «vădzindu că le vin șudețul într'acest chip» și n'au bani, se împacă, primind 80 de taleri ce se dăduse Crîstinei. Semnături: și «Dabijea».

40. Iași, 1° Septembrie 7163 (1654). Privilegiu slavon, pe pergament, al lui Gheorghe Ștefan. Scrie Dumitrașco. Ionașco Rusul Mare-Logofăt.

41. Iași, 12 Februar 7164 (1656). Gheorghe Ștefan, pentru mănăstirea «ce iaste suptu munte, pre izvorul măgurei Peonului», să fie cu 12 oameni poslușnici» «fără cislă și fără stăpăn și fără trăsură».

42. Iași, 17 Septembrie 7165 (1656). «Adecă eū Iordachie ce am fost Vistiarnic-Mare» arată că a vîndut ocina «ce am avut de

la Mariia fata lui Ionașco Stroič: satul Tămășianii» «dumisale Dabijeî Marele-Dvornic de Țara-de-sus», cu 450 de lei. Semnează Iordachie biv Vel Vistiernic. Pecete cu vulturul bicefal.

43. 26 Februar 7165 (1659). «Adecă noi Dabijeia Vel Dvornic văișneai zemli,și Saia biv Pitar, Toader Ungureanul, și Ștefan Moimăscul, părcălabii de Putna, și Ioniță de Vitănești, și Gheorghii Limbovici», pentru o vînzare în Țigănești, în «taleri». Martur și «Ghiorghiță Vornicul de Oleșești».

44. Iași, 12 Mart 7165 (1657). Gheorghe Ștefan dă lui «Ștefan Boul Marele-Vornic de Țara-de-șos» «podul lui Ștefan-Vodi Tomșei și cu tot locul căt au fost cumpăraturî lui Ștefan-Vodi, ca să faci dumnealui acolò pod și dugheane, cum au fost și nainte. Așjdere și pentr' un loc de cas ă] de la capul aceluî pod, ce l-am fost dat Domniia Mea lui Enachie Căpitanul, căc n'am fost știut; acmu, deaca am cunoscut într'acesta chip, că să cade acel pod, și cu loc cu tot, să hie pre sama boiari-nuluî nostru ce mai sus scriem, luatu-s'au și acela loc de pre mânia lui Enachi Căpitanul, și l-am dat să hie și acela loc tot pre mânia dumisale Vorniculuî, cu pod cu tot; și să-i hie de la Domnia Mia direaptă dare, și miluire, și uric, și întăriturî». Scrie «Dumitru Veisia». Pecetea mică.

45. Iași, 26 August 7165 (1657). «Eû Irimiia Nădăbaico cel bătrân», cu fiî, Cozmiță și Nastasia, fac vînzare la Sucmezeu. Se vinde «giupănuî Dabijiî Dvorniculuî celuî Mare de Țara-de-sus»: Pomenit «Farmachi ce au fost Vornic».

46. Iași, 30 Iulie 7167 (1659). Gheorghe Ștefan, pentru ca Ghiorghiță Ūgole» să-și iea «de a dzece den tot ce va fi pre hotarul său a Ionășeștilor, și din fân, și den pâne, și den tot ce a hi pe cel hotar.»

47. Cărniciani, 2 Septembrie 7168 (1659). Gheorghe Ghica Raduluî ce au fost Pitar-Mare», pentru a ținea ocina a doi moșnenî la Cornî și aiurea, «pen' căci a fost amândoi biholarî dumlsaal e, și au perit niaște bihole de la dinșăi, și iar au fugit, și seamă de bihorî (*sic*) n'au dat».

48. Iași, 8 Februar 7168 (1660). Nicolai Buhuș Vel Medelnicer: «scriu și mărturisesc singur pre mine cu astu adevărat zapis al

mieŭ cum am luat împrumut de la dumnealui Duca Vistearnicul cindzeci de galbeni de aur și cincî sute de lei bătuți, pentru o nevoie a mea, însă cu o sutî de lei din nește dăjde la Tutova ă-aŭ fostu asupra mea, să-l le istovăscu la dumnealui», puind zălog Tămășaniŭ. Duca era al doilea Vistiernic. Satul e de la Iordachie. Se confirmă de Domn Ducăi la 20 April 7169 (1661).

49. Iași, 8 April 7169 (1661). Ștefan-Vodă. Vine «Oancia, gine-rele lui Toader Iachim și pîrește pe «Pascal Cămîrașul de lumini, feçorul lui Corlat Uricariul, pentru o besearcă den Turbîtești».

• 50. «Stachia Bărlădenița» vinde ocină dumisale Vorniculuŭ Dabijăi direptu 25 ughî bani gata, ca să-i fie dumisale direaptă ocină și moșă», și ăpăneasăi dumisale Dafinei și cucoanei dumilor sale Măriuțăi, ș' altora cariŭ le va dăruŭ Dumnezeuŭ». Marturî: «și Iane șoltuzul ot Ağud».

• 51. Iași, 12 Mart 7170 (1662). Mai mulți boieri arată că vin la Domn dumnealui fratele nostru Ursachie Marile-Vameș, și ăpăneasăa dumisale Ilinca, și sora ei Măricuța, și Necolaŭ Murguleț și femeia lui Ileana, toț fiçorii lui Ghiorghie Hatmanul, veri premarî răpaușaŭilor Raduluŭ ă-aŭ fost Stolnic-Mare, și lui Alexandru ă-aŭ fost Păharnic, și lui Necolaŭ Abăza ă-aŭ fost Sulgier, fiçorii lui Gavril Hatmanul, toț nepoțiŭ lui Vasilie-Vodă», și se plîng «pentru multă datoriie ce aŭ avut Radul Stolnicul și frate săŭ Necolaŭ Abăza, ă-aŭ fost Sulgiar, și alți frați ai l r . Se vind «sate și viŭ, a lor moșii . . . , și case în Iaș, și crame la Cotnar». Eraŭ datoriŭ și la ei. Și «dumisali frateluŭ nostru Ducăi Vistiarnicul și lui Iamandi cu lei — bătuț». Se dă pentru acești bani casele din Iași «pre ulița mare». Confirmă, ca rude.

• 52. Iași, 20 April 7172 (1664). Evstratie-Vodă, pentru că «Andreiaș ă-aŭ fostu Șetrar, feçorul lui Toderășco, ă-aŭ fostu Logofăt-Mare», vinde casele tatăluŭ său «pre ulița strămbă în trăg în Iași», către Miron Costin, Mare-Comis, cu 300 de lei. Pecetea roșă, ruptă.

• 53. Iași, 20 Ianuar 7173 (1665). Dabija-Vodă. Proces al fiilor «lui Enachi ă-aŭ fost Vistiarnic». Pe a doua foaie: «Ă-aŭ cheltuit acești răzăși la păra aceștiŭ moșii.

† 8 lei bătuți am luat de la doftor.

† 4 lei i-am cheltuit din banii noștri.»

54. Iași, 24 April 7173 (1665). Vinzare către «Răzmiriță de la Vistirie». Marturi: «popa Pătrașco protopopul de Iași, și dumnealui Gorovei Logofătul de la Vistirie, și Nacul, și Mihăilă», etc.

55. Iași, 20 August 7174 (1668). «Ghiorghie Roșca, ce a fostu Vistiarnic», vinde un loc în bani «lui Solomon Vornicul cel Maare drept trei boi și drept trei vaaci». Marturi: Neculai Buhuș, Vel Logofăt, Miron Costin, Vornicul Țerii de-sus, Neculai Racoviță Hatman, Stamatie Vel Postelnic, Toader Iordachie Vel Spătar, Postolachie Vel Păharnic, Ursachie Vel Vistier. «Mihuleț uricar.»

56. 29 Novembre 7176 (1667). Iliș Alexandru, pentru mănăstirea Hlincia. Se află «cum Mateiū. . . și Sorița. . . le-au fost pus de la Domnie în dzilele lui Vasiliie-Vodî un nume de dajde țărânescu, la Miclăușiani, și apoi ei pentru acel nume a fost fugit din sat; decî dăbilarii, neavând de la cine lua acel nume, a luat de la Cârpoae Căpitinița o vacă cu vițal și o cergă noai și un cojoc, luat în trei lei, și doi păsle late și doi coas[e] și doi topoari, și apoi a dat Cârpoae și o iapă; ce a ras numele». Datornicii pun la ea moșia zalog. Se aduc «oamenî bunî ȝurători să giure cum sintu părțile lor vândute de părinții lor». Se aduce «Andreiū de Trifești, aprod de țirgu». La gătirea de jurămînt, «a ertat pre acești oameni să nu mai giure».

57. Iași, 18 Iunie 7176 (1668). Iliș Alexandru-Vodă. Afacerea Cârpeștilor. «Și a ă dzis că or dovedi pre giuritorii lui Toader și a Buzescului cum a giurat cu strîmbul; decî Domniia Mea am învățat pre. . . Solomon Birlădianul Logofătul-cel-Mare, de a trimis de a luat dela giuritorii lui Toader și a Buzescului 22 de boi haltalmu, și i-a ă dus pre toți aici la Domniia Mea, și ș'a ă adus și aceaste fămei, oameni bunî și bătrîni, mărturii și giurători». Si «Dumitrașco iuzbașea, de Cărniciani.» «Decî Domniia Mea i-am giudecat după leaȝa țării»: să jure la Sf. Neculai. «Mai apoi ei s'a ă lăsat și n'a ă vrut să giure.» «Și ăobotele pentru păra ă-a ă scornit al doile rînd era să dea iale, 10 lei bătuți.» «Ș'a ă pus și herfia, 12 zloț, în vistiarul Domniî Miale, să-s știe ei tot satul.»

58. 30 Septembrie 7177 (1668). «Miron Costin Vel Dvornic dolneai zemli» arată că a cumpărat pământ la Miclăușiană (Iași) «dela Apostol Voroavî ginerele lui Carpu, și de la fămeaia lui Alixandra, fata Antimieî, nepoata lui Carpu, și de la Vasilie feçorul Antimieî, frate Alixandreî, nepot lui Carpu», pentru patruzeci de lei. Îi întorc banii «Buzescul și fămeaia lui Alixandra, fata lui Carpu diiacul, și Chițana, fămeaia lui Toader, fata lui Carpu». Solomon Birlădianul Vel Logofăt, Nicolai Răcoviță Hatman, Ilie Sturdzea Vel Stolnic, Alixandru Buhuș Vel Pitar, Contăș Logofăt, Roman, Ghiorghită, Ursul Veatreș, «Vorniciî porțai». Semnături.

59. Iași, 25 Februar 7177 (1669). Duca-Vodă, pentru «Alexandru Vulpe Săoariul».

60. Iași, 1ⁱⁱⁱ Iunie 7179 (1670). «Adecă eû Iorga, fiçorul răpăusatului Isar Jitnicer», vinde casele cu locul, cumpărate «de la Neculaiu Bărbiiarul. . . , pre ulița cè mare, între casăle Nenului și a lui Andreiû ce aû fostu Armaș, și într'a lui Dămiiian Chihai». Vînzare către «Gașpar Caliè çasornicarul, Franțuzul», pentru *lei bătuși*. Marturî: Marele-Vornic Miron, Neculaiu Racoviț[ă] Hatmanul, Ursachiî biv Vistier, Păladii «ce aû fost Stolnic-Mar[e]», Costantin Jora biv Vel Armaș, «și denainte dumisale Nenul ce aû fost Logofăt al doele, Goroveiû Logofăt de Vistierie, Dumitrașco Prăjescul Cupar, Andreiû biv Armaș, Dămiiian Chihai, Vasili sluga Hatmanului, Chinarschii Stănislav, pisar, Mihalco spicerul, popa Vasile de la Beserica-Albă și cu ginere-miû popa Gavril». «Eû Cărăiman Pitarul am scris.» «Gheorghe» semnează grecește. Între marturî, și «Stanislaus Kienarski sec: Ill-mî prin. ter. Mold. m. propria».

[Pe V^o:] «1670, le 2me de juin, j'ay acheté ma maison pour 180 lions monnoy d'argent, de Jorga, fils de Isar, neue de Our-sagui grand tresorier, et le prince Douca regnoict pour lors.»

61. 14 Iunie 7180 (1672). «Preotul Toader de la Stăi Neculai» «pentru niște drease a lui Carpu ce aû fostu Cîpitan și pentru o zîlojiturî ce aû fostu la Cîrpoai ce aû fostu Căpitîniți. . . Dumnealui Logofătul Solomon Bărlideanul aû trimis pre Costantin Grecul, vătavul dumisale». Jură și «Calofir izbășea de

Scumpiia » la Sf. Neculai, «pre sv[ă]ntaa evanghelie și pre cinstiataa cruce». «I-au giurat de al doile rându.»

62. Iași, 10 Iulie 7184 (1676). Moșneni vînd ocină la Glăvîniastă lui «Toderașco Iordachie Marele-Vistiarnic». Marturi: Ilie Moțoc Vel Medelniciar, Gligorie Cărlig Vornic de gloată, ș. a.

63. Iași, 23 Iulie 7184 (1676). «Adecă eū Gașpar Calè Franțuz» vînde casa din Iași, a «popei Ursului, preutului cel domnesc, ce iaste la besearca Mării Sal[e] lui Vod[ă] pre poartî în Curte.» Semnează: Gaspard Caillé.

64. Iași, 20 Ianuar 7185 (1677). «Adecă eū Gahița Păscăloae, Ț am fostu stărăstoe de neguțtori de trăg de Iaș , arată că a vîndut a noastră dreaptă ocnă dumisaale lui Pătrașco neguțtoriu : o dugheanî și cu cămarî și locul dugheanei, de lat noai coți și giumitate, carea am avut noi între dugheanele m[ă]-n[ă]stirii lui Barnovschii și'ntre dugheanele Sv[î]nței Vineri, în tîrgul cel mare. în ulița rusască, aicea în trăg, în Iași . . . Însă, pân voi hi eū vie, ce a hi chiria acei dugheane, să o iau eū, iară, deacă mă voiū treace eū din lume, să hie dugheana a dumisal[e] cu tot venitul, iar nime dintru călugări, sau nepoți de ai noștri, sau hini, sau feçori ai noștri de suflet, nime ca-s nu aibă a [să] amesteca și a strica și a gâlcevi pre această danie a noastră ». Face zapisul «dinnaintea Sv[î]nții Saale părintelui Dosoftei Mitropolitul și dohovnicul nostru părintele Arsanie egumenul de Bărnova ». Scrie «Leca Uricar». Marturi: Arsenie de Bîrnova (scrie grecește). Semnează: Agahița Păscăloae ».

65. Iași, 29 Mart 7185 (1678). Antonie-Vodă, pentru biserica Sf Nicolai a lui Ștefan cel Mare, care era stricatî de foc și de ploî, de gos, din urzirea ei, pân sus, în vîtvu ». «Am pus multî cheltuiali de o am tocmî, de gos pânî sus, și i-am tocmî clopotnița, și o am înfrîșat cu toate podoabe, cum să cade desevirșit, și i-am făcut zidiū și chilî prin pregiur, și o am făcut și această Scaun de Mitropolie, să fie inchinatî Scaunulu celui vechiū, Mitropoliei de Suçavi ». Îi face și venit de la «vameșul mari la chirvîsarie » și de la «Cămanariū-Mare». Pergament.

▲ 66. Iași, 1-iū Iulie 7185 (1677). Anna Logofetiasa a răpoosa-

tului Solomon Bărlădianul ce a fost Logofăt-Mare», vinde casele din Iași, cu locul, pre unde a fost cu zăpladzi îngrădit, care casă li-am făcut din preunî cu răposatu gupănu-meu». Vinde lui Ilie Sturdzăi Vornicului celui Mare și gupîneasei dumisalei» pentru 425 de lei bătuți». Marturi: Nicolaiu Răcovița biv Vel Logofăt, Gligorașco Ghianghea Vel Vornic, Gavriliță Costachi Hatman, Ion Răcoviță Vel Spătar, Gligorașco Rusul biv Vel Spătar, Păladie biv Vistier, Tudosie Dubău biv Vistier. «Și eu Contăș Stolnicul cel Mare am scris.»

67. Iași, 13 Mart 7186 (1678). Schimb cu Toderășco Iordachi. Marturi mai mulți boieri. Alt schimb, — 10 Mart 7184 (1676). Cîrlig Vornic martur: pecetea cu un Vornic și inscripția: «Grigorașco Crălig Vornicu».

68. Iași, 10 Februar 7187 (1679). «Măria fata lui Gligorie Hăb a șescul ă-a fostu Hatman și gupăniase răpăosatului Dumitrașco Prăjăscul», dă marturie pentru niște case a gupunu-mieu lui Dumitrașco Prăj e scul, ce sintu aici în targu în Iaș, pe Ulița Mare, între casele Iorgăi Postialnicul și între casăli Nianului Logofatul, care cas[e mi li-au dat danie gupănu-mieu la moartia lui]. Le vinde pentru datorii către «dumn[ea lui unchiiașul Chiriac Sturdza Păharnicul». Vinde deci «dumisale unchiiașul Chiriac Sturdza Păharnicul și gupăneasăi dumisali Anițăi, fata lui Isar». Marturi: Svinția Sa Dositheî Mitropolitul de Suceava, și părintele meu Gligorie Hăbășescul, c-a fostu Hatman, și Gavril Costachi c-a fost Hatman, și Ghiorghit Vel Armaș, și Gavril Nianul biv Logofăt, și Ilie Pleșca ă-au fostu Cămarăș, și Ghiorghit Vornicul de Poartî».

69. Iași, 7 Ianuar 7188 (1680). Iordachie biv Vistiarnic», pentru Glăvinești, lângă satele de boierie ale Ducăi. «Și, fiindu mai aproape acestu satu Glăvinești să-l cumpere Măria Sa, precum ne-a și poroncit Măria Sa în câteva rinduri, fiindu Domnu în Țara-Romîniaascî și trecîndu den oaste, de la Țahrin, în anul cîndu a fostu vltul 7183, și [n]i-a trimis Măria Sa și pe Costantin Catacozeno Stolnicul cel Mare de Țara-Rumîneascî, înțelegăndu Măria Sa că am cumpîrat acela sat, să nu cumpărîm noi acela sat Glăvinești, căce că iaste mai aproape să-l cumpere Măria Sa, fiind aproape lângă satele Mării Sale,

lângi Andriișianî și lângi Berehoești; acum, dacî aũ adus m[i]-l[o]stivul Dumn[e]ziũ pre Măriia Sa în Scaunul țării, mi-a-aũ dat bani Măriia Sa, 500 de lei, c-am fostu dat noi pre acel satu.» Zapisele «nefîndu lângi noi, ce fiind lăsate în Ț[a]ra-Romîneaascî».

70. Iași, 12 Mart 7188 (1680). «Toader Iordachie c-am fostu Vistiiarnic» vinde mori la Glăvănești lui Duca-Vodă, ce-ĩ restituie 500 de lei cheltuiți. Pentru lucrul lor va prețului un boier. Se daũ încã 150.

71. 23 Iulie 7188 (1680). «Adecã eũ Ștefan Postialnicul scriũ și mărturisãscu cu cest zapis al meũ cum eũ m'am tocmiț și m'am așezat cu Corlat Uricariul pentru nește bucate și bani ce aũ fost rãmas a cumnatã-mea la dãnsul, carea i-aũ fost fãmeae dumisale, acmu din toate bucatele și din bani m'am așezat de nainte dumisale Postialnicului Catargiului, sã-m dea 145 de lei bunî și din vitî 15 vaci și 5 iape, și dzua s'aũ pus de la Sti Ilie pãnã la Lãsatul Sãcului de Postul Mare; iar atuncea la dzi sã împlineascã ce-ĩ scrie zapisul lui». Martor și un «Pandrav Cãpitanul».

72. 7190 (1682; *sic*). «Pãtrachie c am fostu staroste» vinde o casã «în mahalaoa Tãlpãlãriascî, lângã casa dumisale lui Istratie starostelui de mișei, și lângã casa Noroçoae», pentru «bani de argint, lei bãtuț». Martur «Gligorașco, starostele de tãlpãlari».

73. Iași, 14 Iunie 7190 (1682). Un rãzãș din Vitenești vinde ocinã lui Zaharie Clucer. Marturi «și Lepãdat Vornicul de Vrancia». «Az Lepãdat Vor. iscal.»

74. 8 Octombree 7191 (1682). «Cãrstãna fata Gramei Stolnicului, ġupãniasa dumisale rãpãosatului Statie cã aũ fostu Clucer», vinde casele cumpãrate de Vistierul «Ghinea» de la «Goroveiũ». Se vinde «Nastasiẽi» Doamnei, pentru «lei, bani de argintu». Semneazã și Miron Costin.

75. Iași, 12 Octombree 7191 (1682). «Annița Logofetiasa rrãpoosaatului Solomon Birlãdianul, ce aũ fostu Log[o]fit-Mare», vinde Nastasiẽi casele din Iași. Semneazã: «Annița». Pecete cu «Anna».

76. Iași, 29 Octombree 7191 (1682). «Adecĩ eũ Safta Vor-

niçasa a rîpăosatului Ilie Sturdzii  -a  fostu Vornic-Mare,  i e  Safta H b şasca,  i e  Măricuța Cluceroaia,  i cu to  fi orii no tri  i cu to i nepo ii no tri, anume Neculai   i cu Toader  i  tefan  i Preda Postelnicul  i Ioni i  i Sandul  i Toader, fi orii dumisale lu  Chiriiac Păharnicul,  i Antiohie ginerele Mării Sale Doamnei lu  Gligorie-Vodi, caria iaste sor[ ] lu  Ilie Sturdzii Vorniculu », vind casa din Ia i, l ng  Biserica Albă,  i «ferediae» către Doamna Nastasia. Mai mul i boieri marturi.

77. Ia i, 1ma Octombrie 7192 (1683). «Ursachie   am fostu Vistiarnic», d  Mitropoliei partea sa din satele «Iorg i Postialnicul». «Care parte a  fostu v ndut Rusa fata Chirii tei, nepoata Iorg i Postialnicul, Neculcii Vistiarnicul  i, fiind cumpărat rău, i s'a  întorsu banii Neculcii.»

78. Ia i, 1ma Octombrie 7192 (1683). «E  Alexandra Spătăroaia răpăusatului Iordachie  -a  fostu Spătar-Mare», arată că a vindut casele «pre Ulița Mare,  ntre Mitropoliia Veiac[he]  i între cas le Pr j sculu , în t rgu, în Ia » «Mării Sale Doamnei Nastasiei g[os]p[ol]j da Io Duca Voevoda», pentru «taleri b tu i». Ea le avea cump rate de la «Neculcea Vistiarnicul», ce le luase «de la Alexandra Stolni asa, sora răpăusatului Iorg i ce a  fostu Postialnic». Ea le căpătase «depreun  cu Iorga Stolnicul de la . . . nepoatele lu  Filip Vistiarnicul». Vinde  i «a treia parte den casile Iorg i Postialnicul. . . , partia Alexandrei, surorii Iorg i Postialnicul. . . , r miindu-ne no i pentru dзиаstrile  -a  fostu dat Neculcii Vistiarnicul». «Deci noi, v dzind întu vvia a noastră aciaste casă de piatră or nduite de a  fostu temni i,  i M riie Sa Doamna f c ndu Besearica Alb  Mitropolie, am socotit mai bine să fie pomană Mării Sale la Sv[ ]nta Mitropolie ce să gr ia te mai sus». Marturi: Neculai Racoviț[ ] Logofăt, Toader Păladie Vel Spătar, Toader Iordachie Vel Vistiarnic, Vasilie Costachie vtori Comis, Dumitra co Cuzia biv Comis, Murgu e , Pahomie Vornici de Poartă. Semnează  nt iu: «Alicsandra Sp t roia».

  79. 26 Iunie 7198 (1690) «Ana Logof tiasa răpoosatului Solomon Logofătul» vind «cas[e] din Ia , carele am avut schimbatur[ ] cu Doamna Ducăi-Vod[ ], c'un locu de cas[ ] ce mi

i-aū îngrădit la Besiarica Albî, carele-s făcute de Gorovei», lui «Ilie Abăza și ăupăniasii dumisali Saftei» pentru 75 de lei. Semnează Anna răpoosatului Sol[o]mon Log o făt . Mai multe semnături.

80. «Ana fămeia lui Baliț, și cu fică-mia Margarita, și cu Ilana, și Catrina» vînd lui Martin Ungurul» o falce de vie «pe dric». Semnează: «Dumitrașco Acroi, Johane Ferenfi fui paer.» (!), «Iohannes Moldawski scripsi».

81. «Eū Ghiorghie, și soru-mea, cu Irina, și cu nepoată noastră Anghelina, fata Măriii, nepoții lui Filip Vistearnicului», vînd «un loc de cas ă], cu pivnița de piatră, pre ulița ăa mare, din sus de Mitropolitul, dumisale Iorgăi ce aū fost Stolnic-Mare, cumnatul Postealnicului celui Mare, a Iorgăi». Marturî: «părintele Svintîia Sa Mitropolitul Varlaam, și popa Vasilie de la Besearica Albă, și diiaconul Toader zet popa Vasilie, și șoltuzul Ghiorghie cu 12 părăgari, și vătavul părintelui Ionașco Căpătin ă], și Necula Preameșter din Ulița Mare, și Toader cruitor ot tam». Se cumpără cu «lei bătuț». Pecetea orașului, cu totul neclară, pare a represînta un cal. Legenda nedescifrabilă.

82. Focșani, 28 Februar 7200 (1692). Răzași vînd vie în Pătăști, pe apa Milcovului». Marturî. «preutul Ghiorghie ot Focșani, preutul Mafteiū sn. eg ot, Năstasie Beliboū ot tam, Sava Pielmuș, Necula Pielmuș, Tudor dascal, Raducan ă-au fost șoltuz, Sava zet Sava Pielmuș, Ion croitor». — Și la 28 Februar, alt act.

83. Iași, 24 Maiū 7200 (1692). Eu Deadiul ă-am fostu Spătar-Mare, denpreun ă] cu soțul mieū Trofana», vinde casă în Iași, «din deal de podul Hagioae» «lui Moisăi Marele-Căpitan de lefecii», pentru o sumă «de lei». Luase casa «de la Misail Cizmariul».

84. 7 Iulie 7200 (1692). Vînzare de loc în Iași, «în tărăgul Făniinîi, între Gligorașco staroste și 'ntre Irimie Vătavu». Marturî: «Vătavul Irimia, Gligorașco Starostea făclier, Ursan făclier domnescu», etc.

85. Iași, 23 Iunie 7201 (1693). Vînzare de casă în Tărăgul «Făini» «dumisal[e] Apostol Mihuleț porușnicul». Marturî: un lipcan, un stegar.

86. «U Focșianî, 8 Februar 7202 (1694). Răzășî vînd unuî Pielmuș o vie «făcătoare», «în ogradă la Pătăști, din moșul nostru din Bejan și Ghiruța, care vie aŭ fost zălojit ă] Maniî Armanului și răscumpărată. «Preutul Ghiorghie ot Focșianî, preutul Mafteiu, fiu-său . . . , Costantin, iar fiu-său . . . Ion Croitoriul . . . Simion Căpătan . . . Chighiaci și Alecsandru . . . și . . . fișorii lui Neculaî Hoțul . . . Strătulat tăbăcar».

87. 15 Iunie 7203 (1705). «Doamna Anastasia, a fericitului răpoasatului Domn Ducăi-Vodî, ci-aŭ fostu Domnu țărîi Moldovei și Ucrainei, șarba lui Dumn[e]dzău și închinătoare Svinței Troiță și Maicei Domnului Nostru, lui Isus Hristos», arată că, «răhnindu», ca alți donatori, a luat sama că Sv[ă]nta Mitropolie cia bătrăni[ă] a țărăi, din târgu din Iași, ce aŭ fost făcută de răpoasat-ul Domnu-Vod ă , fiind mică, socotit-am pentr'un țintirim de o besiarecă stricată, ce s'aŭ numit Besiareca Albă, unde aŭ fost hramul Sv[ă]ntului Ioan, iarăș în târgu în Iaș, aproape de Mitropolie cia Veache, să facem pe acel țintirim de beserecă stricată altă Sv[ă]ntă Mitropolie țărăi, mai mare și mai deșchisă . Face temeiu». «O am și obărșit și o-m podobitu și o am îndzăstratu . . . cu veșminte, cu odoar ă .» Pentru a lărgi cimitirul, iea de la Anița un loc. E lîngă «locul răpoasatului părintelui Domniei Noastre Dumitru Buhuș, ci-aŭ fostu Spătar-Mare . În schimb îi dă o casă grijită. Socotit-am și pentru locul casii a cinstitu răpoasatului părintelui nostru Dumitru Buhuș c-aŭ fostu Spătar-Mare, caril[e] ne era de împarțal[ă] fraților, fișorilor răpoasatului Dumitru Buhuș Spătariul, hiind oasăle fraților miei astrucate la acia sv[ă]ntă rugă, a lui Miron Bușoc, ci-aŭ fost Stolnic, și a giupăniasăi dumisale Tudosca, ș'a cuconilor dumilorsale ș'a lui Neculaî Buhuș ci-aŭ fost Logofătu-Mare, și a fică-sa Ilianiî ci-aŭ fostu Cămănăroe-Mare, și altor cuconî a dumisale, și a Irinei Vorniceasăi, ș'a Ursului fișor lui Buhuș»; se dă tot Mitropolieî. «Hiind voia putiarnicului Dumn[e] dzău de ni-aŭ schimbat din Scaunul țărăi Mold[o]vei ș'am mersu la Țarigrad și, iarăș după mila Svinții Sale, aducându-ne Sv[ă]ntia Sa mai pre urmă în țară la pământul nostru, cu Domniia iubitu fiului nostru Io Constantin Duca-Vodî», Îi dă și Piscanii, Ștefeaniî, pe

care Piscani «l-au fostu dat răpoasatul Domnu-mieū Duca-Vodî sângur, făr de voia mia, de agiutor lui Iani Hadămbul ci-aū fost Postialnic, și-l ținea mănăstiria ce-î făcută de Iani Hadămbul». La 7203 (1694-5) se împarte ea cu nepoata «Safta Catargioae, Visterniciasă lui Ilie Catargiul Vistiarnicul al doile, fata surorii mial[e] Doamnei Marii, de fică răpoasatu-lui Dabijeî-Vod[ă] ș'a maiceî meal[e], Doamna Dafina». Citează pe «mătușa mia Alexandra Armășoae», «drumul mare ce miarge la Budî». «Ileana fâmeaia lui Ștefan Roșca, fata lui Băsrab» (sau «Băsrabă»). Un «pribeag» face o vânzare «lui Cotnarschie pisariul leșesc, și, perind Cotnarschie pisariul de Timuș, aū cădzut acia prisacă pre sama Domniei, lui Ghiorghe Ștefan-Vodă», care o dă lui Grumadza (și «Crumadza») Armașul și soțieî, «Alexandra, mătușe-mia». Ea se căsători după moartea lui cu «Necula Vistiarnicul», supt Dabija.

Pecete cu boul și jos vulturul; deasupra coroană: **РОНО
МИСТРАЦІЕ МАКАА.**

88. 15 Mart 7204 (1696). Raport către Spătar și Armaș de la «preoții și sătenii de Odobești», cărora li se ordonă pentru Domn a săvârși o *plinire de vie* în localitate. Fac aceasta «noi preoții, împreun[ă] și cu sătenii bătrâni», sau: «noi preoții împreun[ă] cu sătenii oameni buni și cu nemesnicii dumnilor voastre». Semnează trei popi, un «vătah za hănsari», doi «nemesnici», un «dascal» și un «diac». — Vânzare tot acolo, către un căpitan, cu asemenea marturi; 7210 (1702), 23 April.

89. 25 Octombree 7205 (1696). Mitropolitul «Saava» vinde o casă în Iași, lui Pascal. Semnat. Pecetea din 1691, cu Sf. Gheorghe.

90. Iași, 28 Octombree 7205 (1696). Antioh-Vodă. Episcopii țerii și clerul mănăstiresc și boierii arată act de la Constantin Duca și alții «pentru a lor drepti șerbî-țigani, de moșii și de cum-părătură, și de miluire, de pre la răpăosații Domni, cum că nu-î pot ținea pentru dăjdile ce le pun asupra lor de la Domnie, a darea pre ani și, ei fiind sărace și robî, n'au de unde da, și deosăbi de la Hatmanî iarăș le iaū dăjdi și gloabe». Iartă de de dajdea domnească și hătmanească, de aducerea la Scaun. Ceî

ce «vor face șugubină cu țigancile boerești sau călugărești sau și cu altor carii vor hi avându țigance, să fie volnic a-l globi și a-l certa stăpănul Țiganului, iar Hatmanul să n'aibă triab[ă] la acialea».

Actul lui Duca e din 7203 (1695), Iunie 20¹.

91. Iași, 30 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă către Sava «arhiepiscolul, Mitropolitul Suciavii», și un altul, care să iea sama mănăstirilor pentru avere. «Că aicea Domniia Mea înțălese-am precum într'aceste vremi nepăciuite multă scădiar[e și lipsă s'aū făcut sv[¹]ntelor mănăstiri și sv[¹]ntelor besărici. «Într'acaste cumpliti vremi aū sosit de era suptu stăpănirea strein[ă] și, ce aū vrut ei supt putiare lor, acia aū făcut . . . , cât puțin de nu s'aū stănsu de tot pomeniria fericitilor Domni și altor

¹ În Mart următor, Antioh desființă văcăritul prin actul ce urmează și care e și el văstrat, într'un exemplar, în Bibl. Ac. Rom. «Io Antioh Costantin Voevoda b[er]no milstiuu gospodar zemli moldavskoii. [De o parte și alta: πατριάρχης Νέας Ρώμης Κωνσταντινουπόλεως ὁποφαιίνεται. Facem st[¹]rea cu această carte a Domniei Mele tuturor căi să cade a ști, miluindu-ne Dumnezeu cu Domnie țarei și aducându-ne Svinții Sa la Scaunul răpăosatului părintialui Domniei Mele. aflat-am Domnia Mia un obiceiū făcut nu de multă vremea, o slujbă care să scotē pe vite de să lua bani, ce i să dzice văcăit, făcut acest obiceiū de dumnilui fratele nostru Costantin Duca-Vodă. Carele socotindu și Domnie Mia că doară este vr'un lucru să fie de folosul țării, fost-am scos și Domnie Mia această slujbă, iar pre urmă, vădzind Domnie Mia cum nu-i nici de un folos și nici de un aģutoriu, sau de tocmiri, ce de mai mare stricăcune și răsipă țră[¹] este, pentru această întâmplându-să aici Preasv[¹]nșitul chir Iacov Patriarhul ci-aū fost a Țarigradului, chiamat-am Domnie Mē pre Sv[¹]nștia Sa și pre Sv[¹]nștia Sa chir Sava Mitropolitul țării și pre Sv[¹]nștia Sa Misail episcopul de Roman și pre Sv[¹]nștia Sa Lavrentie episcopul de Rădăuși și pre Sv[¹]nștia Sa Varlaam ep[iscopul] de Huș, și pre toți egumenii de pre la toate svintele mănăstiri, și pre toți boerii cei mari, și mazilii de pre la ținuturi, și depreună cu toți am pus mare blăstăm pentru această slujbă care-i mai svs pomenită. văcăritul, cum de acum înnaite să nu mai fie, nici în dzilele Domniei Mele, nici în dzilele altui frate, pre cine arū alege Dumnedzău în urma noastră a fi Domnu țării noastre Moldovci, iară cine ar cutedza a călca și a face silă, ca să străce pomană noastră și mila carea am făcut-o cătră toate sv[in]tele mănăstiri și cătră toți lăcuiitorii și sāraci țării, ori Domnu ar fi să facă, cu nebagare samă și cu silă, ori boeriu ar fi să svătuiască și să îndemne, sau ce obraz ar fi, unul ca acela să fie blăstămat de Domnul Dumnedzeu ci-aū făcut ceriul și pământul și de prea-

creștinii ctitorii». Să li facă «izvod nou și să le aducă la Domn. Egumenii, «carele s'ar afla om harnic și om bun, să fie tot pre loc egumen, iar carile s'ar afla om harnic și făcător de rău, pre unii ca acia, acia la Domniia Mea să-î aducă, și s'or gudeca pre faptele lor cu ocna.» Unii călugări iese din mănăstire «și s'au înstreinat pre la țara și șad pre la nemurile lor și pre la Curți boerești și la prisaci boerești și la odăi, și mănăstirile rămân fără de călugări . . . Să-î ia de grumazi și, cu tot ce ar avea ei, și să-î trimită pre la mănăstiri, carele de unde ar hi fostu de postrigul său. Așijderea am înțeles Domniia Mea precum o samă de călugări își țin bucate osăbi de la m[ă]n[ă]stir[e] cu odăile lor, și-ș poartă grijă de bucatele lor, și după trebile lor îmblă, iar, ce ar hi de opștii a m[ă]n[ă]stir[i], le las, de-s lipsăscu de tot; ș'au stricat cu tot[ul] podvigul călug[ă]rescu și obiciaile ciale bun[e] a svinților părinți strică, și să fac călcători de lege cu totul.» Decă aceste bucate «să-s înhereazi și pri izvod sa li dea pri samă egumenului în bucatele m[ă]n[ă]stiri .

92. Iași, 7211 (1702-3). Constantin Duca-Vodă dă Glăvăneștii «dumisale] Tomii neguțitorul . . ., fiindu noi datorii dumisale], cu câțva bani pentru niște negoții c-au dat la Cămara Domnii Mialea pentru triaba noastră». Semnează: «Io Constantin Duca Voevod» și jos, mic: Ἐλένη Τομυτζιζα

93. Focșani, 17 Iulie 7210 (1702). «Antimia preutiasa a răposatului preutului Vas ilie și cu fiul meu preutul Vas ilie și cu ficamă Maricuța» fac o vânzare la Odobești «Cărstii Vel Căp i-

cinstită și procurata frumoasă Maica Svinției Sale și de patru svinți evanghelisti și de 14 vârhovnici apostoli și de 318 svinți părinți, cari au fost la săborul de la Nicheia, și de la noi încă să fie legat și afurisit în veci, și să-î fie părș și toți svinții de pre la toate hramurile a svintelor mănăstiri, a cărora slujba ačasta le închide ușile tuturor și le pustie. Pentru ačasta, iubite frate, pre carele Dumnezău l-ar alege a fi Domnu fărăi noastre, te poftim să te ferești de aceste măi sus pomenite blăstămuri, ce măi vărtos să aibi a întări și a așădza. și pentru măi mare întărire făcutu-s'au și altele, de s'au dat pre la episcopii, și unul s'au pus la Visterie fărăi, amin.

U Ias, let 7206, Mart 1

[Semnează Domnul și episcopii. Pecete cu chinovar.] Pisal Costantin Costachi.

tan, starostii de Putna»: «în dial la Odobești, în ograda Telului, alături cu alte vii a dumisal e]. «Și noi, cand am vrut să vindem acestu pogon de vie, ni-am întrebat toți răzeșii noștrii ca sa-l cumpere, fiindu-ne și noi greu și agiungându-ne nevoe, și nime din răzeșii noștri nu s'au aflat să cumpere, și l-am vandutu dumisal e.» Marturi: «Ilie Catargiul biv Vel Comis, Cărstiiian Vel Șătrar, Lucaci biv Clucer, . . . și de nainte a mulți boeri și neguțitorî și oameni bunî».

94. Iași, 3 Septembrie 7213 (1705). Mihaî Racoviță către Carstiiian biv Vel Armaș și Vasile biv vtori Medelnicer. A venit Ilie Catargiul biv Vel Comis și «Ambrino și cu frate-său, ficatorî lui Ilco», pentru vecinî de la Siucmezeu, cumpărați de la soțrul dumisal[e], de răpăosatul Dabija-Vodă. Ambrino spune că tatăl «vecinilor» a fost «pe lângă Nădibaico Vornicul de aș slujit, iar vecin n'au fost». Citat «un om anumea Băldac, că-ău fost Vornicial în sat în Siucmezeu». Să cerceteze. De va fi prescripție de douăzeci de ani, să fie vecinî.

95. Iași, 7 Iunie 7213 (1705). Vînzare de case în Iași «pe lângă cas[a] dumisal[e] lui Pavăl Rugin[ă] Jitniceriu . . . în Muntenim e, lângă țintirimul besericii lui Sft. Thteodor», luate «de la Tofana giupăniaș[a] lui Tănaș[e] părcălabul de Soroca, maica lui Moisie Serdariul .

96. Iași, 27 Iulie 7214 (1706). Antioh-Vodă. Proces al lui Adam cu Ion Zlătariul, pentru «un loc de o dughiană, între dughianil[e] lui Barnovschii și a Săntii Vineri, ce iaste pe ulița Tărgului de șos, împotriva neguțitorilor». Mărturia unei bătrîne ce vorbește de răsplată prin «postav de un habaciu». Mărturisesc «neguțitorii».

97. 20 Novembre 7216 (1707). Mihaî Racoviță. Pentru o moșie la Răcăciuni a lui Ilie Catargiul Vistiernic, «de soțul dumisale dumnalui cinstit și credinșos boiariulu Iordache Rusăt Vornicul, gineril[e] răpoasatului Dabije-Vodă».

98. Focșani, 27 April 7216 (1708). «Costantin Ūocan» cu «soțul», fata popei Vasili, și cu ginerele și fata lui, vînd un pogon de vie «în dealul Odobeștilor, pre ulița Ciutini, lui Toader», pentru «leî bătuți». «Și, când am vîndut noi a noastră driaptă ocină și moșii, mai nainte ne-am întrebat toți frați și razăși noștri

ca să o sprijăniască, și nime nu s'aŭ aflat, fără de căt Cîrstea biv Vel Jicnicer.» Marturi: «mulți preuț și oamini bunî, bătrăni și tinerî, cari mai ġos s'aŭ și iscălit, cari aŭ știut carte, iar, car[e] n'aŭ știut, ș'aŭ pus și pecețil[e], cineș pre numel[e] său; și noi încă, pentru mai mar[e] credința, ne am pus degetele, ca să știe». Semnează «az Ereî Gheuca ot be-
seric[a] g^d u Focșani, martur». Și un «namesnic».

99. Iași, 15 Octombore 7223 (1714). Nicolae Mavrocordat «la lăcuitoariî bătrăni și tinerî carii santeț la Cornul lui Sas». Egu-
menul de la Pobrata arată actul de la Ștefan cel Mare, 30 Mart 7008, «pentru nește moșii ce are sf[ă]nța mănăstire Pobrata acolò la Cornul lui Sas, anume Berejeanii și Ūluneștii, ce sint la Țănutul Iașilor, pe apa Prutului». Sint încălcate de mulți cari fac *odăi* și se *hrănesc pe ele*, nedînd «de a dzeace». Să mărturi-
sească ei lui Vel Logofăt.

100. Iași, 1ma Iulie 7222 (1714). Nicolae Mavrocordat iartă dajdea pe Țiganî, ce se luase în zădar, «la nevoe țării fiind, și țara acmu la mare greutate, ca o corabiia ce să aflî la mijlocul Mării, cuprinsî din toate părțil[e] de valurî holburate și fără liniște». Semnătura Dumnului. Semnează cu adausurî grecești Patriarhii de Alexandria și Ierusalim. «Axintie Uricar.»

101. Iași, 7223 fără lună, *ѡТОРАГѢ ГИЕТКА* Nicolae Mavrocordat pentru Mitropolie. Zelul pentru mănăstiri și bisericî a Domnilor vechi. «Iară de la o vreamă încoace s'aŭ scornit și acest obiciaiŭ de aŭ dat și mănăstirile la dirî, de s'aŭ urmat și pânî acum, la a doa Domniia a Domniei Miale, și cu aceaia urmare și, a doa, din prădzî ce s'aŭ întîmplat din zavistie diiavulului pre aŭastî săraci de țari aŭ rămas o samî de mănăstiri la mare răsîpă și pustiire». Îl îndeamnă Samuil de Alexandria cu cei patru prelați ai săi: Ghedeon Mitropolitul, Sava episcopul de Roman, Calistru episcopul Rădăuților și Orest de Huși. «Macar că și ț[a]ra noastră s'aŭ puținat și la mare cumpînî și slăbiciunia aŭ rămas, iară încăș și cu dajdia ce să lua de pre la mănăstiri n'aŭ fost atîta aġutor țării, nicie vr'o scădiarie pria mare nu iaste, de nu vor da mănăstiril[e] dajdea.» Citează și pe «prea-luminați părinții noștri: «Alexandru și Sultana». «Am scris eŭ Axintie Uricar.» Sem-

nătura. Pecete octogonală cu vulturul și «I H Ń M P. 1710».

102. 6 Mart 7226 (1718). «Adecă eū Anița Țiganca Sandului lui Blană, precum am luat eū în chizășia mia pe Enachii Țiganul, fečorul lui Gligoraș, cum, cându l-ar întreba Sfinția Sa părintili Mitropolitul, să-s afi față, iar, neaflându-să și lipsindu el, să aibu eū a da sam[ă]. Pentru credință mi-am pus degitul. † Anița Țiganca.»

103. «U Nicorești», 8 Mart 7227 (1719). Vînzare de vie acolo «jupăneasii Mariii Stolnicesii», «din vie ăa mare, ce n'aū rămas de la tată nostru Antonichie». Marturii: «fratele nostru protopopul Ion Bostan din Bărlad». Semnat și «eū Ștefan Gane Vornic ot slobodzi g^d ot Orhei».

104. Suceava, 8 Ianuar 7227 (1719). «Eū Vas[il]iia Vișan, Țigan de Ț[a]ra-Romăniască», «tămplându-să în ț[a]ra noastră mare străcăciuni de prădzii și de robii de Tătari și de Turci, lipsit-am din ț[a]ra noastră și am trecut în ț[a]ra Muldovii, de frica robii Tătarălor, și, într'aceste vremi tămplându-s e de aū dat Dumnedzeū mari foamite în ț[a]ra Muldovei, și trăgându noi mari greu și multî lipsii de p[î]nia, ce era piaste toț lăcuiitorii t[ă]rii, și neavând de ce să ni apucim, ne am socotit să ni vindim, să fim mai bini robii de cât să fim pietori de foamia; cercat am pe la boeri: nimin nu s'au aflat să ni cumperi ca să ni scoatem capetili din foamete; cadzut-am cu rugăminte dup[ă] dumnealui Chiriiacu, snă lui Abăza stiagariul g[os]p[od]dū, și ni-am vândut dumisali driapt—, ca să-i fim driapți robii dumisali și cuī s'ar alegei din săzdanie dumisale. . . Denainte dumilorsali Vornicilor de târgu de Sučav[ă]: Toader Bădilici Vornicul și dumnealui Ilie Șiaptelici biv Stolnic, și denainte șoltuzului și a tuturor târgoveților de târgu de Sučav[ă].»

105. 3 Ianuar 7228 (1720). «In nomine Sanctissimae Trinitatis et Iesu Chry». «Giurgi Martonoțchi, depreună cu femeia mea Marghita, fata lui Baltă, și dinpreună cu fičorii mie, anume Mihaī și Andor și Sava, și cu fică-mè Manda și Catrina», vînd «dumisale o falce de via. . . la dric, dumisale lui Martin». «Mi-em pus degetul și pecete târgului» (lipsește).

Semnați: Ianoș, Colonia, Mihaï Țira, Dumitru Acroi. «Ego Iohanes Ferenci fui preses. Iohannes Moldawskj scripsi manu.»

¶ 106. 20 Iulie 7228 (1720). Enache Țiganul dă un zapis al său «dumisale Todor Bădiliță Vornicul de Sučavă», că vinde «o fată de Țigan, anume Axiniia, carea, fiind săracă de părinți și fiind-o la noi pe vremea foameții, fiind mare lipsă de pâni, cât era să peae copila de foame, decî noi cu multă nevoie am silit și ni-am îndatorit la Turci de am luat bani pe miiare și am cumpărat mălai, de am scos-o din foamete și, pe urmă, apucându-mă Turcul pentru miiare, n'am avut de unde să o dau și am întrebat pe Svinția Sa, părintele Mitropolitul, ce voiți să fac pentru miiare, că o ceare Turcul, și eu n'am de unde o da; și Svinția Sa mi-aū dzis ca să vîndzu copila cui să va afla, să-m scoață zapisul meu cel de miiare dela Turcu. Au făcut-o în sărăcii cu o slugă a Mitropolitului... și muma copilei aū murit¹.»

107. 20 Iulie 7228 (1720). Mitropolitul Ghedeon dă o Țigancă «lui Toader Bădiliță Vornicul de Sučavă»: «pentru căci și dumnealui mi-aū arătat multe slujbe, spre căte l-am poftit și i-am dzis: nice la unele nu mi-aū eșit din cuvântu», pentru «socoteala și omeniia dumisale». «Să-î fie șarbă și Țigancă.»

¶ 108. 28 August 7228 (1720). Toader Hăbășăscul și Anița arată că vînd un Țigan, care «mi-aū fost furatū niște hainia și alte multe de toate, č-am avut mistuitia într'o groap[ă] în casa mē în vremea cătanilor». Se menționează «carte gospod de mi s'aū

¹ Une ori vînzarea se comunica Țiganului printr'un răvaș anume, precum e acesta (Bibl. Ac. Rom., 47/LXV): «† Ioane Țigane. Iată că-ț fac știre precum te-m vîndut părintelui igumenului de la Mănăstirea Săcului, chir Nicodim, cu toț fečorii tăi, și i-m dat zapis la mîna Sfinții Sale, ca să vă stăpănească, și, ori unde aț fi, să aibă a vā aduce unde îi va fi voia Sfinții Sale, aū la mănăstire, aū unde va vrea Sfinția Sa, și să aibă a te supune ca unui stăpân. Ačasta-ț scriū. Octobre 23 dni, 7206.

† Χριστοδουλος πιταρις.»

Pentru liberarea Țiganilor, ea se făcea une ori, din felurite motive. Astfel, la 8 Maii 7248 (1740) un boier liberează, «iartă din robie», pe un Țigan care voia că ieie pe fata unui preot: «o copilă ce are din trupul Sfinții Sale». E «slobod a să duce ver unde i-ar plăcē, ori el, văr fečorii lui, să fie oameni slobodzi».

prețaluit hainile melia înaintea Vornicilor de Poartă». Fusesse a Mitropolitului, care nu plătise paguba. El are drept a-l vinde.

109. 14 April 7230 (1722). Mihaï Racoviță către «Sandul Căpitanul, ziat lui Gligorie diiacul, și la Ștefan Căpitanul de Tabiră : trimite pentru o hotărnicie pe «sluga noastră, pe Axintie Uricariul .

110. Iași, 6 Februar 7231 (1723). Procesul Mitropolitului Gheorghe cu Ion Balșe, biv Vel Vornic, pentru «nește vecinî». Decide «ca să ġure șesă oameni, și aũ adus Sfinție Sa părintele Mitropolit și aũ gurat 6 liude și, necrezind dumn[ea]lũ Vornicul pre acei 6 oameni bătrăni, ẽ-aũ ġurat, grăit-aũ dumn[ea]lũ Vornicul Mării Sale lũ Vod[ă] ca să mai aducă Sfinție Sa părintele Mitropolit și pre alți ġurători; decĩ pe poronca Mării Sale lũ Vod[ă] de iznoavă aũ adus Sfinție Sa părintele Mitropolit 6 oameni bătrăni . . . și de iznoavă aũ eșit la luminat Divanul Mării Sale lũ Vod[ă], și Mărie Sa de iznov au socotit și aũ ġudecat dinpreună cu tot Sfatul Mării Sale, ca să ġure și aceșți oameni, și aũ mersu pe poronca Mării Sale lũ Vod[ă] la sf[ă]nta beseric[ă] la S-ti Neculai; și aũ gurat tussese precum sãntu drepti vecinĩ a Sf. Mitropolii». Vornicul de Poartă certifică și «ġurătorii mai ġos ș'aũ pus degetele».

111. 16 Iulie 7231 (1723). Mărturie a Mitropolitului Gheorghe pentru Văleșeni. Se dă carte de blestem pentru a-și afla vecinii cari «de la vreme răscoalelor, de cându aũ luat Leșii pe Duca-Vod[ă], s'aũ împraștiet».

112. 23 Octombre 7234 (1725). Mihaï-Vodă pentru Țiganii. «Pomeneste «jacuri de cătane și prădzĩ, robii». «Noi, ca să putem rădica poroncil[e] stăpănilor, și neavând de unde mai lua și cu ce chivernisi, iarăș s'aũ ațitãt și s'aũ urmat a-s lua acestu Țigãnãrit . . . , nu cã am poftit să fie saũ cã n'am cunoscut a fi obiceiũ răũ și cã nu iaste hulã a-l urmã, cãci obiceile cele bune laud[ă] aduc și trag dupã sine Dumnilor; ce de mare nevoe s'aũ scos.» *Leagã acum obiceiul.* «Fãrã cãt numai Țiganii cei domnești și cei de toiag hãtmãnescu vor fi cu dajde lor, cum aũ avut obiceiũ».

113. 15 Octombre 7235 (1726). «Mãrguleț» ia de la «Vasil[ie]

Cogălnișcanol» 55 «vedre vin» ce va restitui «fără covinte mălte», sau le va plăti.

114. 28 Octombrie —. Ἰερόγυιος către «Vornic Ioan Gigărtul» S'a plîns «dumnealui Căpitan Vasilie Cogălnișcanul pe Andrii Murguleț», pentru un loc la Babești.

115. Iași, April 7235 (1727) «Adecă eū Fădor Rusul, [morar de la Cameniș[a], făcut-am zăpisul meu la mănă Sfinții Sale părintelui Gheorghie Mitropolitului, precum, fiind iaū om rău și ucigaș de oameni, am ucis pe un om, și Mărie Sa Gligorie-Vod[ă] m'aū prinsū și m'aū dat Mărie Sa să mă omoar[e] și pe mine, moarte pentru moarte; și vădzându-mă iaū că sint dat la perdzarea, am grăit Sfinții Sale părintelui Mitropolitului să mă scoată de la moarte și să fiū vecin Mitropolii în veci, și iaū, și copii mei; și cătū rod s'ar mulți dentru mine și dentru copii mei, tot a Mitropolii să fie; și Sfinție Sa aū grăit Mării Sale lui Vod[ă] pentru mine, și m'aū dat Mărie Sa Vod[ă] Sfinții Sale să fiū vecin Mitropolii în veci, precum mai sus scrie; și pentru credința am pus și degetul.

Fedor Dușencō.»

Întărire de la Domn la 2 Maiu.

116. Iulie 7238 (1730). «Vasiliță sin Nacula» arată că dă Mitropoliei ocina sa din «Cușoia». Marturii: «Vlase starostia de cură[rari] și Ștefan zugravul cel domnescu și Panainte bachelul».

117. Suceava, 25 Novembre 7242 (1734). «Dima ci-au fost nemesnic de Sučav[a] când aū fost Pisoschii Vornic», dă o mărturie. Vinde «dumnea[lui Pancul Vornicul den Botășeni]». Și pecetea orașului. «Varlam Ursachi șoltuz.» Și doi Armeni.

118. Iași, 8 Octombrie 7243 (1734). «Chiriac biv stegariu, pentru Vișan care, «la vreama foameții, mi s'aū dat mie drepti vecini, cu zăpis ca să-i scot den foameate, precum era de să da mulți la unii și la alții, ca să-ș scoată capetele la o vreama de foameate ca aceia». Țiganca era a Mitropolitului. Din copii, iea unul. «Iar după a mea viață să fie Ștefan copil țigan ertat de vecinătate . . ., și să fie slobod unde i-ar și voia să-s ducă».

119. 4 Mart 7243 (1735). «Noi Țiganii Mitropolii» mărturisesc

că unul îi aparține, fiind «și tată-său triizăc de anî ġud[e] le Mitropolie în Sučav[a]».

120. 10 Mart 7243 (1735). Costandin Rosăt și Anița dau viile ce le au «de dzeastre de la părintele nostru răpoosatul Bogdan Hatman». «Costandin Rosăt Hatman», «Anița Bogdan Hăt.».

121. Iași, 14 Mart 7243 (1735). «Martin Ungurul din târgul Hușilor, împreună cu fameia mea, cu Anna» «Sfinții Sale chir Antonie arhiep[iscopul] Socevii și Mitropolitul a toat[ă] țara Moldovii» pentru trei pogoane ce-i vinde «la Sărincuța în dialul ce să chiamă Dric». «Eū Ūoloca târgovăț ot Huș. Neculai Răul târgovăț ot Huși». «Peceata Hușului.» Istrate vâtav de vierii gd. ot Huși. Semnează și Varlaam episcop de Rădăuți¹, Teofil de Huși.

122. Iași, Mart 7244 (1735-6). Grigore Ghica. Scutește Mitropoliei «șeasă liude streinî păscarî» la Gălați. Ordonă și «părcălabilor de Gălați și târgoveașilor de Gălați»².

¹ Varlaam urmează lui Calistru, care și dă demisie, face *paretisis* prin acest act, păstrat azi în Bibl. Ac. Rom. (doc. 53/LXVIII).

Smeritul Calistru cu mila lui Dumnedzău episcopu Rădăușului.

Căutîndu și socotîndu să pociu cunoaște ce iaste omul și altă n'am socotit nice amū cunoscutu fără cătu prav și cenuși, și am întreat și de Eclisiistul și tot ačastă socotială mi-au adevéritu, dreptu ačasta am socotit să nu mor, ce să înviedzu și am socotitū să mă duc la pocaanie, fiindu cuprinsu de slăbiciune și de neputinți, am închinatū omoforulū pe sv[ă]ntulū preastol și paterița întru minule prea-luminatului și de D[a]mn[e]dzeū încoruna:ului și prea-înnălțatului Domnu Grigorie Ghica cu mila lui Dumnezeū Domn țărăi Moldovei, cu știrea și blagoslovenia Sfinții Sale părintelui Gheorghie Mitropolitului și a tot svințitului sîbor și cu voia a tot bl[a]gorodnicului sinatū al Mării Sale Domnului, și mila lui Dumnezeū s[ă] fie cu toți, și mă rog a tot nărodului creștinescu pravoslavnicu să mă iarte, și Dumnezeū să iarte pe toți, aminū Vltō 7236, Maî. Calistru episcop.»

² Privilegiū se dădeaū și, în general, «oamenilor străinî» ce veniau și se așezau în țară. E interesant actul ce urmează, dat la 2 April 7250 (1742 de reformatorul social Constantin Mavrocordat (Bibl. Ac. Rom., 153/LXXIV) «Înștințându-ne Domnie Mea că mulți din oameņi streinî dintr'alte părți de loc și cei ce au fost de țara ačasta și s'au înstreinat dela pământul lor, înștințându-se de așădzare ce s'au făcut cu țara ačasta, s'ar fi postind să vie să s'ășădzi aice în țară, însă cu chip ca acesta ca să nu fie amestecați în cislă cu alți, ce singuri să-și plătuască birul lor os'bit.» «Spre adaogere țărăi», li da întăiū *odihniū*, apoi, după *soroc*, *cyfert*, de la — «și tot birul lor vor da

123. Iași, 10 Mart 7244 (1736). «Bogdan sin Bieteî nemesnic Armanul , pentru un Țigan anumea Nicolaî. . . , carea Țigan aũ fost dreptũ șerbu a m[ă]n[ă]stirii Slatineî». Ucide «pre un frate al mieũ anume Agopșia și, puindu-l Domniia în temniță și scoțindu-l la Divan, aũ vrut să-l piardzã ca pre un ucigaș». Îl dă, în Divan, Mitropoliei, «ca să fie dreptũ șerbu în veaci, căci am socotit că [cu] moartea ce i să va face lui, moartea frăține-mieũ nu oĩ mai întoarce-o, iar dăruindu-l Sfintei Mitropolii. . . , și frate-mieũ va avea oarece parte de pomenire». Marturi: «cãțiva boiarĩ marĩ al Divanului, și mai micĩ, și cĩțva neguțitori armenĩ de aĩ noștri».

124. 2 Maiũ 7244 (1736). Grigore Ghica trimite un Armaș la un Țigan «zet Gurã-Gata» și «la Neculaî Țiganul fratele Sandului giudele de la Botoșeanĩ», pentru a-ĩ duce unde vrea Mitropolitul. «Nefind obiceiũ a să da giudzii gspd danii.»

125. Iași, 17 Maiũ 7247 (1739). «Toaddir Cuze» dă viĩ «ginerelui, Moisiĩ Cucuranul Cãm[ă]rașul». «Zestre de socrul dumisale, dea dumniului fratele mieũ cel mai mare, dea dumniului badea Miron Cuze, biv Vel Logofãt, cariĩ acele viĩ sĩnt de la tatul nostru Dumitrașco Cuze ẽ-aũ fost Spatar-Mare.» Avea și frate: «Veličco»: «fratelui nostru lui Veličco». — De mĩna lui.

126. 6 Iulie 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru niște «moșeni», ale cãror documente se pierd «acum la vreme tulburãrii Muscalilor».

127. Iunie 7250 (1742). Zapis al lui «ieromonah Natanail Septelicĩ, egumen ot sfãnta mãnãstire Rãșca, dinpreunã cu sora-mẽ Paraschiva.»

128. Iași, 3 April 7252 (1744). Nichifor Mitropolitul cumpãrã de la Moiseĩ Cucoranul Vel Pitar, din moștenirea so-

cu patru ciferturi pe anu , insã cariĩ vor fi casniciĩ vor da de om cãte 105 parale, cari fac într'un an dzeace lei și giu[m]ãtati noi, iar holteiĩ cu pãrințiĩ vor da, la cĩfert, de om cãte 55 parale, care fac într'un an cincĩ lei și gumãtate. . . Așãdere și holteiĩ ce vor fi între dãnșii. Iarãș numai ceĩ ce vor fi de vãrstã, cu musteșe, acie vor da, iar copilandri, cii cariĩ n'au musteșĩ, acia nu vor da nemicã, nicĩ sã vor numãra. . . Sã n'aibã voc a să amesteca printr'alțiĩ lãcutoriĩ, [ci] sã-s așãdzã osãbit la siliștiĩ.»

crului acestuia, răposatul Cuzia Logofătul», trei pogoane, «tot într'un hat și într'o ogradă» cu viile Mitropolitului. El are vii și la Nicorești, «lângă Pavăl Sobetschiî». Le schimbă cu cele de la Greci. «Pentru căci noao ne era cu greu a trepăda la Nicorești pentru doao pogoane pol.» Nici lui «nu i da mâna în doao părți».

129. 4 Maiu 7255 (1747). Grigorie Ghica, pentru Misail egumenul de Pobrata și moșiile ei la Ținuturile Hîrlău și Dorohoi, între care «și prisaca de la Rosândzeasți, unde iaste m[ă]n[ă]stioara ce-î făcută de popa Zagaveiü».

130. 25 April 7257 (1748). Lupul Anastase biv Vel Stolnic arată că, «având o dughiană în țințerimul besăricii lui Sveti Neculaiü, însă numai lemnul aceștii casă și dughiana, iar locul iaste a besăricii lui Sveti Neculai», i-o cumpără cu 200 de lei Ioan Constantin-Vodă și o dă bisericii.

131. Iași, 6 Iunie 7257 (1749). «Iordache Seliam Čauș» arată că Constantin Mavrocordat i-a cumpărat o casă lângă Curte, «la colțul ogrăzii g[o]s[po]d de spre erbărie g[o]s[po]d», cu 40 de lei. O dă la Sf. Nicolae. El o luase de la «Constantin Muntianul Logofetäl».

132. 24 Iulie 7257 (1749). Vornicii de Poartă, între cari Ciolpan, hotăresc un loc de dughiană lui «Istratie căpitan agescu di pe Podul Vechiü».

133. 17 Mart 7260 (1752). Scrisoare «la mâna Sandului ğude ot Botșeni și Nițului fečorul Năramzăi, tij de la Botșani», pentru o împărțea de Țigani. Semnează Sandul Hăjdău.

134. 3 April 7262 (1754). Tocmeală pentru bezmen de la «Anița croitoria» cu biserica Sf. Nicolae, la Paști. «Anița croitoria am pus degitul.»

135. 9 Iunie 7262 (1754). «Noi preoții și diiaconii căți ne aflăm slujind într'aastă dată la sf[ă]nta beserică domniască Sfântu Nicolae de lângă Curte g[o]s[po]d», arată prin zapisul ce dau lui «Panaite Căpitanul de Arnăuți» și soției, «că, grăind dumnalui Căpitanul Panaite Mării Sale Matei Ghica Voevoda pentru ca să-î dè Măriia Sa voe să facă dughene pe locul g[o]s[po]d, ce este slobod, alătore cu zidiul lui Ștăiü Nicolae,

adec[ă] din pod și până în zid, și, de lungu, locul din piçorul de piatră al porții lui Stăiū Nicolae 14 stănjini, până în colțul zidului de spre curte, și 9 stănjini, din colțu spre Bah-luiū, până în păraul ce curge de la haznă». Se dă voie, nu-mai să fie cu pozvoleanie de la noi preuții». Se învoiesc în-naintea lui Vel Postelnic și Vel Cămăraș a da cincisprezece lei pe an «bezmănul locului». Semnează «prot. u Iași», trei popi și un diacon.

136. Iași, 15 Iunie 7263 (1755). «Iordachie Cantacozinò biv Vel Logofăt adeverim cu această scrisoare a noastră că, avându trebunță de câteva istorii de învățaturi, și alte ce ne-au trebuit a le scoate di pre cărțile grecești pre limba moldoviniască, am pohtit pre dumnalui Duca Sotiriovici tipograf, de le-au scris și le-au tălmăcit, și, la alte scrisori ce ne-au trebuit, grecești, tot dumnalui ne-au scris și, căsătorindu-să în Moldova, noi l-am cununat.» Îi dă Țigani. «Ca dintr'al meu am dăruit; așijderea și frate-meū, Tuderașco, și nepoții mei, fiei frățini-meu, n'au triabă a să amesteca... Și nici să cade a mai ceare parte nepoții mei, că și lui Ioniță nepotu-mieū, și lui Ilie li-am dăruitu din partea mea Țigani » Semnătura: «Iordach[1] Cant. Log.»; pecete cu vulturul bicefal. Jos: «Costantin Stat. diac de Divan am scris». Cf. Urechia, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 223 și *Ist. lit. rom.*, tabla.

[Pe V^o.] «Τὸ γράμμα τοῦ ἄρχοντος μεγάλου λογοθέτου, τοῦ Γεωργίου Κατακουζινού, διὰ τοὺς κατεβέλους ὅπου μοι ἐχάρισεν. 1755.»

137. 24 Iunie 7263 (1755). «Anița domnița» dă vii «la Greci, Mitropoliei». Roagă a i se scrie de Iacov numele ei «și al soțu-mieū răpoosatul Toader Păladi biv Vel Vist.». Pecete cu coroană și armele Moldovei. Semnează: ἀνήτσα δομνήτσα.

138. 20 Iunie 7264 (1756). Anaforă pentru niște Țigani ai Sturzeștilor, cari «aū fost daț zestri lui Măteiu Fil[i]păscul Stolnicul cel Mari din Țara-Romăniască, ginerile lui Chiriiac Sturze ce aū fostu Spatar-Mari și după moarte lui i-aū stăpănit și gineri-săū Iordachi Caramălăū, ci-aū fostu Clucer-Mare, dar acmu, după socotiala ce-ū avut cu niamul Hilipăscului, aū rămas iarăș la stăpănire Vornicului Sturzii, după rânduiala niamului». Se cer dovezi. «Întăiū aū arătat egumenul [de la

Aron-Vodă] o carte de la răposatul Sandul Sturze Logofătul și de la Vasăle Buhăescul Medelnicear, scriind că, fiind la giudecată un vichil a Radului Clucer, iar ginere Filipăscului, cu Anthim egumenul de Aron-Vodă», fac o transacție. «Iară numitul vichil al dum. Vornicului Sturzii aș arătat o carti de împărțală din l' 7202, de la răposatul Sava Mitropolitul și de la toț boerii cei mari a țării, ce aș fostu atunce, scriind precum s'aș împărțit Măteș Filipăscul cu rudele sale Sturzești, din moșii și din Țiganii.»

139. 17 Ianuar 7265 (1757). Mărturie a lui «Vartolomeș arhimandrit Putnăi».

140. Iași, 11 Ianuar 7265 (1757). Constantin Racoviță. Pentru niște Țiganii ai Mitropoliei, «carii să hrănescu cu meșterșugurile lor în târgu în Focșeni, unde acolê le iaste și șidere». Să fie scutiți «de gudzii domnești, și de gudzii boiarești, și despre starostii de țiganii de Focșani, și despre carei străngu Teu de Țigan căsar și câte gămătate de leu de holteiu, pentru plata lucrului Țiganilor ce lucriază la grajdiul domnesc».

Și nici a gudeca pentru pricinii mici și gălcevi țigănești nime să nu gudece, nici la grosuri și la închisorii să nu-i bage: nici starostei de Putna, nici alții zapcii stărostești, afară de când s'ar afla în furtiușaguri și moarte de om; care aceste sint gudecăți de Divan.»

141. 3 Mart 7265 (1757). Constantin Racoviță. Mitropolitul se plînge de Țiganii ai săi cari «n'aș vrut să se supue cu ascultare Sfintii Mitropolii, ă-aș mersu de s'aș pus masalagii gospod».

142. 23 Iunie 7269 (1761). Vornicii de Poartă către Domn. Aș mers la o dughiană a Sf. Nicolae, ce șade un Jidov, anume Mindilă, dând jalbă preuții Mării Sale lui Vodă cum că este omă gălcevitor între mah[alagii]. Află în dughiană «două dula-puri și polițiile și jamuril[e] de la ferăști și masa». Vor lăsa «soba și cuptiorul». Tot așa «și paturil[e] i lavițil[e]... Iar, cât pentru chirie ce cer[e] ca să-i dè preuții înapoi, s'aș scotit ca să dea preuții Jidovului 3 d.»

143. 2 Iunie 1762. Domnul scutește de plată bucatele Mitropoliei. Va lua pe an din vamă 160 de lei, la Crăciun și la

Paști. «Și încă, de vrem[e] ce sânt doao școale aicea în târgu în Iaș, una grească și alta slovenească, sa fie datoriu Mitropolitul cel după vremi a avea purtare de grijă și neconținută cercetare asupra dascalilor, ca să pue nevoiță asupra ucenicilor să înveță și să-î pricopsască precum să cade, ca cei ce să vor face preoți dintre dânsii să fie pedepsiți cu învățătura la toată rânduiala bisearicii, dupe cum să cuvine; și, pentru ucenicii dela amândoao școalele, cei carii să vor sili cu învățătura și vor fi săraci, lipsiți de trebuințele lor, încă să aibă de grijă Mitropolitul a-î ocroti, a-î chivernisi de ce le va trebui: pre unii cu leafă, pe alții cu îmbrăcăminte și pre alții cu hrană, ca nu cândva pentru lipsa lor să las[e] învățătura». Scrie Nicolai Cam[a rașul de izvoade].

144. 4 Iunie 1762. Nepoata «popii Ursului» și familia vînd Mitropolitului Gavriil «un loc ce avem aici pe Ulița Mare, care loc merge în lungu spre Răsărit pană în Ulița ța Mare, iar în capătul dăspre Apus cu locul Mănioai, și din gos să hotărăște cu locul dascalului Evloghie, și pe din sus cu a Mării Sale Domniți Pălădoai; care loc fiind trebuitoriū școalilor ce s'aū făcut acmu, dănd și alți megiiăș locurile ce aū fost prin preșurul nostru», îl vînd cu 550 de lei. «Iar lemnul casii, ce avem pe acest loc, să ni-l luom.»

145. 28 April 7271 (1763). Grigore Calimah pentru «cojocariul» Mitropoliei.

146. 9 August 7271 (1763). Cercetare la «dugheana, la mahalao Broșteni, pe iaz, la capul podului spanzurătorii».

147. 10 Octombrie 1766. Samoil de Alexandria, pentru ὁ εὐχρηστάτος ἀρχὼν γάμπανος Κυρίτζη Βασιλάνης Ρωσέτος pentru folosul Bisericii celor Patruzeci de Sfinți, făcută de el în Iași.

148. 1ma Decembrie 1766. Grigorie-Vodă Ghica. Pentru niște «țigani ungureani și țigani streini» ai răposatului Toader Păladie Vistier.

149. 17 Octombrie 1774. Prețuire în afacerea unei dughene, de «căpitanul Dimitru de podari, împreună și cu calfa lui, și cu čauș, cu Ispas».

150. «Într'aceaste ani 1776, din poronca Preosfinții Sale chiriu chir Gavriilă Mitropolitul Moldovii, am făcutū condică de toți

țiganiî Mitropoliei Sucevii, și s'aû aflat sălaşuri 65, după cum anumea arată întru acea condică, carea iaste în Sfinta Mitropolia.

Arhimandrit Vartolomii Mazeran.»

151. Ianuar 1780. Constantin ^{Mocuzi} ~~Kacovitu~~. Pentru preoți și diaconi, ce dădeaû «câte o sumă de bani la slujba ajutorinții, când să scote asupra norodului . . . , și cei mai mulți din tagma preoțască neavând puțință de plătit, era ocărăți și trași de cătră strângătorii de bani cu învălurii și închisori, cu vătămare cinstei lor». Să nu mai fie decî supărați. Promit în schimb a da pe tot anul câte șasezeci bani la Sfânta Mitropolie , din cari se vor da 1.200 de lei anual «școlii din Țarigrad, pentru ucenicii ce sint la învățătură», după «deosăbit grecescu hrisov al Domnii Mele».

152. Iunie 1788. Manuil Ruset Voevod (semnătură grecească). Proclamație către cler și «boerilor d'ntăiu și al doilea, boerii parcălabi i starosti, căpitanî, bulucbași, neguțătorî, orașani, mazăli, breslași, vorniceii duprin sate și toți lăcuiitorii țării Moldovei». Sultanul, aflînd «de amestecăturile ce s'aû făcut acia la Moldova și dă năvălirea neprietenilor, poate din nepurta-re de grijă a oblăduitorului ce au fost», îl face Domn, cu putere «ca să curățim țara de neprietinii Împărății». Amintește pentru a-i ciștiga «ordinei» sale, cum trăiaû «desfătați în mile și în privileghiuri împărătești».

153. 9 August 1797. Veniamin de Roman către Stolnicul Dimitrachi Miclescu. Se leapădă de amestecul într'o afacere. «Destule îmi sânt mie trebile eparhieii să le caut, pe lângă care de acestea îmi sânt havalele de prisosit, însă nu m'am putut apăra de acastă, pentru că me-aû venit înnadins carte domnească ca să o cercetez».

154. Viena, 15 27 Octombrie 1834. Către dumnealui «domnul d. C. Pop». Bursierii romîni mulțămesc pentru sprijin și «slobozita voe de la ocîrmuirea locală spre a fi primiți publicî ascul-tătorî, să putem fi în stare a răspunde la ecsamene după da-torie». «Bucuroși am fost și am fi a ni mărgini în soma nouă hotărită prin pontul întii al instrucțiilor noastre», dar cer a li se adăuga la 450 de florini pe an, alți 250, «potrivit cu

pontul din urmă al instrucțiilor noastre». Semnează: T. Stamate, A. Costinescu, L. Filipescu, G. Zefirescu, A. Velini, A. Fătul.

155. «Scris prin Stamati.»

Copie eines Decrets der k. k. Studienhofcommission an die Niederösterreichische Regierung, ddo. 18 October 1834. Mit Bezug auf den hierortigen Erlass vom 4 Juli l. J. Z. 4052, erhalt die Regierung den Auftrag die Verfügung zu treffen, dass die aus der Moldau gebürtigen sechs Junglinge, welche sich hier den Studien zu widmen wünschen, als ausserordentliche Schuler zugelassen und ihnen auch als solchen über die abzuliegenden Prüfungen Zeugnisse mit dem den Ausländern zukommenden Beisatze ertheilt werde.

Die Gegenstände welche dieselben horen wollen, sind folgende: Theodor Stamaty mathematische Facher und Physik.

Anton Velini und Anastas Foto Rechts- und poltische Wissenschaften.

Alexander Costinesco die ihm an der Universitat und am politechnischen Institut etwas angemessen scheinenden Lehrfacher, welche seiner Bestimmung als Civil- und Militar-Ingenieur entsprechen durften.

Constantin Zephiresco die technische und commerzielle Abtheilung des Politechnischen Instituts.

Leon Philipesco Oekonomie und alle darauf Beziehung habende Wissenschaften.

Die Regierung hat daher das Weitere an die betreffenden Studien, Vicedirectorate der Universitat und an die Direction des Politechnischen Instituts zu erlassen.»

* 156. Popp către Veniamin. Răspuns la scrisoarea din 25 Octombre. «Scrisoaria cătră părintele Iconomu prescriindu-se în numele lui Mr Lincourt, am trimis-o la Linevil». Trimete Mitropolitului, «ca prezidentul epitropii școalelor», actul pentru cei șese bursieri. «A lor purtare și silință la învățătură iaste vrednică de cheltuiala ce face Stăpîniria cu dinși și de alegeria lor la acel scopos». «Situția mia în acastă capitală mă dă toate ușurăile a fi de vre un folos patrii părinților miei; de acea năzuesc ca o datorie a mia a oferisi Priasfinții

Tale ale mele slujbi la or-ce, spre binele opștesc și ameliora-
ția Moldavii». Semnează Zenovi Pop. «Adresa mea iaste M^r
H. C. Popp. banquier à Vienne.»

IV.

**DOCUMENTE MAI ALES MUNTENE ȘI OLTENE
DIN DEOSEBITE COLECȚII.**

1. Secolul al XV-lea poate. Monahia Magdalina scrie pentru Micești: «Alăman ot Caracal, Caracal ot Dărmănești, Varnava . . . Vlaicul Stolnic ot Stănești.» — Bibl. Ac. Rom., 72 XI.

2. Pe un triodin secolul al XVI-lea :

«† Cinstite capitane. Mă rog dumitale să scoți dumneata pre robul dumitale Martin, că s'aũ prinsu; de să va mai îmbăta, să fie dator dumitale cu 200 de toegi; iar noi vom ruga milostivului D. (*sic*) pentru bună săn[ă]tate dumitale purure; ot Hriste amin.

† Rogător pentru bună săn[ă]tate dumitale, eũ, monah Pisavooii (?!).» — La Ac. Rom.

3. Începutul secolului al XVII-lea. «† Eu Mărăzea și cu fămee mea Irina fata Dabijeĩ Ceașnic, nepota lui Nădăbaico Vorniculuĩ, mărăturisim cu acest zapis al nostru cu[m], de nime siliț, nici asupriț, ce de bună voe noastră am vândut un Țigan, anumă Vas[i]lie, făcõrul lui Mihail[ă] țiganuluĩ, ce s'au vinit în parte noastră când am împărțit, și l-aam vândut Niculeaĩ, fecioru lui Enachii de Vaslui, drept 22 de galben[i] bun[i], denainte Ducăi Comisul și a lui Dumitrașco Fulger și Vas[i]lie de Buciumĩ și Arpantie tij; și ne-au dat bani deplân, și, pãntu mărturie, am scris eũ cu mânia mē: Mrăzea, se sea știi.

Io Dumitrașco Fulger. Az Mrăzea iscal.

[Pecete, cu o pasăre și alte embleme neinteligibile.]

† Zapis de Țiganĩ, pre Vasilie Țigan, sin Mihăilă, gineri lui Costin.»

Bibl. Ac. Rom., LXXIII/28.

4. Începutul secolului al XVII-lea. «† Să se știe că aũ avut Drag[o]mir și jupăneas[a] lui Rada de Fiiani pără cu Stanciul

Gădeei de în sat pântru moară, că au ținut Stanciul a 4 parte de într'acea mor ă] zălog, dereptu 1 (*sic*) taler; de ce au venit amândoi de s'au părît naintea Cernicăev Mare-Dvornic pântru acea moară; de ce Dvornicul i-au dat ispravnic pe Paharnicul Preda cu 4 meghiiș na im[e] Nan de Fiian[i] și Neagoe de Bădeanî și Șerban de Șerbănești și Ivan de Co-făianî, și pop[a] Dumitru de Trăg[o]viște. De ce amu căutat noi cu ale nostre suflete cum au fost cu direptul, de ce o amu dat acee moară lu Drag[o]mir și jupăneasei lui Radei, că le-au fost moșia lor; și i-au plătit zălogul, acel taler, Stanciului, și 5 as. i-au dat de lucrul morei și de o piatră; de ce așa amu tocmit noi cu ale noastre suflete, să-și ție Drag[o] mir cu Rada jupăneas[a] lui. Mesta Noev. 3 dni.» — Bibl. Ac. Rom., Documentele Ghenadie Enăceanu.

5. 2 Novembre 7120 (1611). Radu-Vodă, pentru «jupân Panî Vist., ca să fie volnic cu carte Domnii Meale să-ș ție satul Lungi, partea jupăneasei Neagăi Vornicasa] Mitrei Vornic, pentru că o au cumpărat deregătoriul Domniei M[ea]le Panî Vist. de la jupăneasa Neaga Vornicasa încă în zilele răposatului Simion-Vodă; derept aceaia și voi, rumânilor, în vream[e] ce veț vedea cartea Domnii Meale și slugile c[in]stitului deregătoriului Domnii Meale, voi să ascultați ori de ce vă vor da învățătură»¹. — Bibl. Ac. Rom., 12 LVIII.

6. 28 Iunie 7133 (1625). Mușat Clucerul ispravnicul Craiovei pentru Brănești, lui Drăghici Postelnicul de acolo, care, rămîind sărac, servește întâiu în Moldova. La întors se plînsese lui Ivașco biv Vel Vornic, ispravnicul Craiovei. — Condica Mănăstirii Motru, la Bibl. Ac. Rom., p. 106.

7. București, 29 Iulie 7141 (1633). Matei-Vodă, pentru «Vasilie Armașul den Stroești, den județul g^r Jil». Scutire: și de «bănișori de județ», «căc au slujit Domnii Meal[e] pre într'alte țără striine, tot cu dereptate, și unde au fost păsul

¹ La 17 Novembre 7122, Radu o întărește lui Vasilie al doilea Vistier, ginerele lui Pană (romănește) (n° 13). — La 21 Octombrie 7125 întărire de la Alexandru-Vodă «Catrinei fata a lui Pană Vistier, jupăneasa ce au fost a lu

și nevoia Domnii Meal[e]» —. Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

8. 2 Octombrie 7146 (1637). Atestat de la Martin șoltuz și 12 pîrgari din Birlad. Copie. — Bibl. Ac. Rom., 117/LV.

9. București, 2 Iulie 7152 (1644). Matei-Vodă. Pentru moșii Preajba. Moșnenii aū pîră, supt Radu Șerban-Vodă, la 7118, cu «Paraschiva fecior Barbului Cliuț». Paraschiva Postelnicul pretinde că tatăl său a cumpărat moșie la Preajba. Șerban numește «șase boierii ca să cerceteze și să adevereaze cum aū fost cumpărătura». Se decide pentru moșnenii. Dar Paraschiva «aū fost luat leage 12 boiarii, preste acei 6 boiarii, dinnaintea lui Șarban-Vod[ă], ca să calce pre acei 6 boiarii». Dar «la zi și la soroc... el nici cum n'aū putut să jure, ci aū rămas Paraschiva de leage și de judecată dinnaintea acelor 12 boiarii, cum aū fost rămas și întâi acei de la șase boiarii». Acum nepoții răposatului Paraschiva: «Stoica și Drăghici și Barbul, feciorii Brăiloeai», cer judecată la Marele-Divan, «după pravila și după leagea lui Dumnezeu, împreună cu toți cinstiții boiarii și îndreptătorii Domnii Mele». Iar înving moșnenii. De și moșnenii, li se zice «acești oameni rumăni». Marturi: Barbu Ban, Dragomir Vornic, Radu Logofăt, Stroe Vistier, Preda Spatar, Dimitrașco Stolnic, Radu Comis, Drăgușin Paharnic, Constantin Vel Postelnic.

Traducere de Radu protopoșul Craiovei (1793). — Col. Tzigara-Samurçaș.

10. 18 August 7153 (1645). «Eū Voica de în București, fecorul lu Vișan di în București», se vinde rumîn lui Matei-Vodă innaintea Divanului. — Bibl. Ac. Rom., 227/XXI.

11. 12 Februar 7156 (1648). Ordin de la Matei-Vodă către «megheiaș jurători»: «pentru Chițan carele l-aū crescut Salomiia: când l-aū găsit în urma Tătarilor și l-aū luat, știut-aū, al cui aū fostū saū de cine aū fostū lăpădat, aū n'a știut». — Bibl. Ac. Rom., 24/LVIII¹.

Vasilie Vist », la Răteți și Lungi, etc. — În 7233 proces cu «o nepoată a Mitroe Vorniceasa, anume Neaga». — Din n° 18 se vede că fata Vistieresei iea pe Trufandă Vistierul.

¹ Astfel se constată rumînia cuiva și *ibid.*, în doc. 27, de la același Domn.

12. C. 1650. Scrisoare a Vistierului Mălaiu către fiul său Alexandru, pentru ce a dăruit el mănăstirii Radu-Vodă: «coț de postav bun și o dulamă de adămască neagră și cea ghiurdea iar de adămască neagră, cu blane de jder». — Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XLII, n° 26.

13. «Ion Robulețco, șoltuzul dea Cernăuți», către «giupneasa Comisoia». «Și dumnata se-ș aduș amîntea, chindu aū trimis Vasilă-Vod[ă] pe domnalui pe Comisul, Dumnezeu pomėaniasca, decī faaca o carita la Laov; deč atunșe m'am dus și eū cu dumnalui. Iar, chindu aū fostu pe drum, mai jos dea Lujen [*rupt*] și aū început a grei pentru un zapis dea moșia». Semnează, puind degetul: «Eū Ion». — Bibl. Ac. Rom., 20/XXXIII.

14. 11 Maiu 7160 (1652). Megiașii din Orăvița, «luați pre rāvășale domnești de părintele Vlădica Ștefan și de Mihart Logofătul, fečorul lui Ioan Comis». — Ms. 610 din Bibl. Ac. Rom.

15. 6 Iunie 7160 (1652). «Noi 12 boiari jurători», luați de moșnenii din Frăsinet, Șipărești, «cu verii lor» și din Chiojd, Bășceanii, Veareș și Pătrălage, «adăvărăm pentru o parte den Frăsinet și den Proscă, moșia lui Dumitru, moșul lor, cene iaste den fečor, și cine iaste den feate, cum scriū rāvășale Mării Sale Domnu nostru. Deč noi am întreat bătrăni, și am aflat cum Belea și Tanasie și Stoica și cu alți verii ai lor sânt toț den feate, iar fămeaie Miculu, anume Dumitra, iaste den fečor, fată lu Neagoe, fečorul Stoicăi, și iaste ia mai volnică; deč noi am întrat toț în bisearec[ă] și am jurat cu mănile pe s[văn]ta evanghielie, cum am aflat pre Dumitra den fečor, iar alalți sânt den feate; și aū fost ispravnic la jurământ Manole Vornicul.» Semnături și semne cu degetul. — În colecția mea.

16. 20 Septembrie 7162 (1653). Matei-Vodă scutește de toate dările pe Mircea Vătav, ca «să fie vătah de plăiaș, să poarte grij[ă] să păzească plaiurile de hoți și de oameni răi și de oameni birnič, să nu treac[ă] în țara ungurească». Plăiașii să-l asculte și să păzească, oprind a trece «hoții său oameni de bir». Cine nu va asculta, «bine să știe că pre unul

ca acela, tocma acolo în plai voi trinite Domniia Mea, de-l voi spânzura; nimic glum[ă] să nu v[ă] pae». Să observe și «toate slugil[e] Domnii Meal[e], verî-carie, de ce slujbă veț umbra într'acest județ». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

17. 14 Maiu 7162 (1654). Constantin Șerban către «Cărstia iuz. de Roșii», pentru un Țigan, ce a cumpărat «de la Gorgan și de la frații lui, fečorii lui Drăg[u]șin Peh.», care Țigan fusese al «Cărstii iuz.» — Bibl. Ac. Rom., XXI/270.

18. 5 Iulie 7162 (1654). Constantin Șerban acordă o scutire «de bir, de taler, de găleata cu fân și de lucru domnesc. și de altă slujbă și mîncături căte sântu peste an în țara Domnii Meale». — Arch. Statului, *Brîncoveni*, xxv, 1.

19. București, 25 Ianuar 7163 (1655). Constantin-Vodă. Boierî: Ghiorma Ban, Preda Vornic, Stroe Logofăt, Bunea Vistier, Pană Spătar, Ghierghi Clucer, Chirca Stolnic, Radu Comis, Hriza Păharnic, Danciul Părăianul Postelnic, Udriște Năsturel vtorii Logofăt. — Bibl. Ac. Rom., Doc. Ghenadie Enăceanu.

20. 13 Maiu 7164 (1656). Constantin Șerban. Pentru oameni din Orbî, ce se judecă. Făcuse raport (fusesse «socotitor la mijlocul lor»): Danciul Vel Postelnic și Stanciul Clucer. — Col. Țigara-Samurcaș.

21. 10 Iunie 7164 (1656). Preda Vornicul către «priiatinul Loiz» pentru procesul dintre Mircea Armașul și «Pătru Armașul ot Drăgșani» cu «Mihalcea ce aū fost birarie de armășai pentru birul Mircii Armașul». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

22. 21 Iulie 7164 (1656). Voie de judecată de la Stroe Cliuț., «ispravnicul Scaunului Craiovei». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

23. 11 Decembre [c. 7164 = 1656]. «Dragot[ă] Postelnic ispravnicul Craiovei» dă «judecatorie megiaș Bărcăi ot Stroești». «De vor jura să-i spargă mora Mircii.» — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

24. 9 Decembre 7166 (1657). Vinzare la «Brilad». Marturi:

«șoltuzul Ionașco cu 12 pãrgari de trãg de Brãlad». Apoi, între alți marturi, «preutul cel domnescu». Pecetea orașului. — Bibl. Ac. Rom., 11 LIV.

25. Iași, 20 Februar 7166 (1658) Gheorghe Ștefan, pentru «Ramandi ce aũ fostu Vistearnic, nepotul Chiriței Postelnicul», ce aratã «zapise de cumpãrãturã de la Costantin-Vodã, cum aũ cumpãrat unchiu-sãu Chirița Postelnicul tot satul Rãgușianii». — Bibl. Ac. Rom., 57/LXXII.

26. 20 Mart 7166 (1658). «Dumitru fiãorul Costei de tãrg de Totruș» vãnde ocinã pe Tazlãu «Lecãi Cãmãraș[u]lui» pe «galbeni». Înaintea «șoltuzului Ghiorghie Stoian și cu pãrgarii lui» și un «chihaia». «Deci eũ Ghiorghie Șoltuzul, cu pãrgarii miei, dec'am vãdzut tocmalã de bunã voe și platã deplin, am pus pecete tãrgului pe acestu zavis.» Pecetea cu ciocanul și legenda: Pecete Trotușului. — Bibl. Ac. Rom., 10 LIV.

27. 3 Maiũ 7168 (1660). «Ionașcu Bãnuțul izbașea» dã partea lui de ocinã «dumisale Hatmanului» pentru «dzeace lei». Marturi: «cãpitanul Dãrdãr din Rãdeni și Șimion ot Bunești și Sirghie ot Polițeni și Dãnãil[ã] ot Obãrșie». — Bibl. Ac. Rom., 5 LXXIV.

28. 21 Iulie 7169 (1661). Dima Spãtar, fiul lui Goran Logofãt de Olãnești, și soția Tudora, daũ zavis lui Mareș Vel Vistier Citat sòcrul lui Goran: Manole Comis. Între marturi, și Ion Stolnic de Corșori. — Col. d-lui Gr. P. Olãnescu.

29. Iași, 21 Maiũ 7170 (1662). Istrate-Vodã cãtre «pãrcãlabii de Hotin», pentru plingerile lui Irimia, ginerele lui Barbovschi. — Bibl. Ac. Rom., 19,XXXIII.

30. Manul biv Vel Ban, Stroe Vel Vornic, Radul Logofãt Crețulescul, Radul Logofãt Popescul, Mareș Mare-Vistier, Barbul cãpitan fiul lui Danciul Postelnic, Arghir al Radului, Vornic Mihãlcescul, Iorga Vameșul, Pana Logofãtul, Mavranghiã, etc., daũ un zavis Alimãneștilor pentru a fi liberi de ruminie «de cãtre toatã rudenia Doamnei Ilinei și de cãtre toate rudenia Ghinei Vistierul», ca unii ce aũ fost «oamenii judeci». Se vãnduse Doamnei lui Matei. Mihnea-Vodã, «ĩncã pãnã nu era fãcut hainie asupra Āmpãrãției», primise rãscumpãrarea: «sã dea bani la

Domnie, să fie pentru nevoile țării, ci se întâmplase atunci, căci că era cumpărat acest sat iar pre bani domnești. Deci acest sat Alimăneștii, deacă aū venit la Curtea la Mihnea-Vodă, banii n'aū avut să dea să se răscumpăre de rumînie, ce aū umblat la toți boiarii ca să le dea bani; și nime nu le-aū dat; ce aū mers și la Ghinea Vestierul, de se-aū dat de bună voia lor să-i fie rumîni cu toată moșia lor, și să dea bani Ghinea Vistierul la Mihnea-Vodă», dă 800 de ughi. «Deci tot atunci la zilele Mihni-Vodă: luat-aū Ghinea Vistierul și cu Udriște Spatarul toate ocnele și vadurile de la Mihnea-Vodă și apoi ne-aū amestecat și pre noi în taină la Mihnea-Vodă, se fim cu dînșii soții, fără de voea noastră, la ocne și la vadure. Și, după ce s'aū așezat oamenii din nou și den Udriște Spatar, și den Ghinea Vistiarul, la ocne și la vadure, sculatu-s'aū Udriște Spatarul și Ghinea Vistierul de aū luat den venitul ocnelor și al vadurilor talere 14.176, de i-aū mîncat, și i-aū făcut ei ce aū știut, precum chiar se au dovedit, când s'aū luat seama ocnelor și a vadurilor. Deci dintr'acest venit al ocnelor și al vadurilor, fost-aū rînduit Mihnea-Vodă la nește Ovrei den Țarigrad, ce aū fost datoare Domnia și țara pungî 35. Însă Ovrei, anume Muceacin și Ibrahim Cilibi, carii slujesc la Valedeaoa, muma Împăratului, și neapucînd Ovrei să-și ia banii de la ocnele, de la vadure, căci că aū fost Mihnea-Vodă hainie și se sculase de ucisese Turcii. Iar, după ce aū venit Măria Sa Domnu nostru Io Gligorie Ghica Voevod, trimis-aū acești boiarî ce scriu mai sus ceaușii cu hochim împăratesc, de ne-aū apucat cu strînsoare și, am plătit Ovreilor toți banii, talere 17.500, din casele noastre, și apoi noi toți am mers înaintea Mării Sale Domnu nostru și a tot Divanul de am cerșut judecata, că ce sîntem noi vinovați să plătim datoria Ghini Vistierul, care aū luat de la ocne și de la vadure cu Udriște Spatarul, însă numai partea Ghini Vistierul ne-aū luat talere 7.088; și aū fost și jupăneasa Ghini Vistierul de față și, văzînd și ea atîta seamă de bani ce aū mîncat bărbatul ei Ghinea Vistierul, nu se-aū băgat a plăti, ce de naintea a tot Divanul lepădatu-s'aū de toate datoriile Ghini Vistierul și de toate moșiile lui, ca să nu plătească

această datorie. Apoi nici pre aceasta nu o am lăsat, ci o am primit de se-aũ jurat cu mînele pre sfînta Evanghelie cum nu i-aũ rămas nimic de la bărbatul ei Ghinea Vistierul, și ne-aũ făcut și zăpis la mîna noastră, cum să nu mai aibă treabă nimica cu de ale bărbatului ei Ghinei Vistierul, și cu acest sat Alimăneștii. Derept aceia și Măria Sa Domnul nostru Io Gligorie Ghica Voevod, văzând Măria Sa atîta peire și răutate de banî ce ne-aũ căzut asupra noastră, milostivitu-s'au Măria Sa de ne-aũ dat toate moșiile și Țiganiî Vistierului Ghini și ne-aũ dat și pre acest sat Alimăneștii tot, cu tot hotarul și cu toți rumăniî, și ne-aũ făcut și cartea Măriei Sale ca să se vînză pentru această datorie a Ovreilor și să se dea pentru partea Ghini Vistierul. Decî noi dat-am voe acestuî sat Alimăneștii ca să se răscompere de rumînie, și aũ făcut cum aũ putut de ne-aũ dat la mîinile noastre ughî 800 banî gata, de s'aũ dat în datoria Ovreilor». Scrie «eu Goran Logofătul Olănescul. Aprilie 11, în anul 1662». — Transcris după original, probabil în Arch. Statuluî, de Peșacov; copie în col. d-luî Gr. P. Olănescu.

31. 15 April 7173 (1665). «Roman pîrcălab de Ștefăneșt[î] și Lupul Perirăteanul și Ūmărtan de Adășeni» arată că li-a adus o *carte* domnească pentru *stîlpire* «Darie hotnogul de Neporova». — Bibl. Ac. Rom., 78 XLVIII.

32. 1ma Maiu 7178 (1670). «Megiaș adev[e]ritoriî» dau o decizie. — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopuluî de Rîmnic.

33. București, 13 Iunie 7178 (1670). Antonie-Vodă «acestuî om anume Radu Pîrcălabul, feçorul lu Drag[o]mir Cuciuc den Runcu ot sid Gorjăi, și cu toț feçorii luî. . ., ca să fie de acum înainte în paç[e] și slobozi de rumănie de cătră cinstita jup[ă] neasa Elina Postelniceasa, fata răpăosatuluî Șarban-Vodă, și de cătră toț coconîi dumneaî și de cătră tot neamul lor. . ., pentru că acest om Radul fost-aũ rumăn al jupăneasei Elinei. . ., iar după aceaia, cîndu aũ fostu acum în zilel[e] Domnii Meal[e], iar jup[ă]neasa Elina, văzîndu pre Radul Pîrcălabul că să află cu multă slujbă direaptă și nevoiaște pentru toate trebile casei dumneaî, socotit-aũ și aũ cugetat întru inima dumneaî cătră Dumnezeu de l-aũ ertat de rumă-

nie. . . , însă numai capetele lor, fără de moșie. . . . Pergament.
— Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.
. 34 7178 (1669-70). Act relativ la un țeran muntean, dator cu «niște bani pre meare, iar, când au fost vreamea merii, bani nu i-am avut, ci n'au apucat sa-i dau au mearea au bani merii». Martur, un «vătah de plăiaș».

. 35. 19 Februar 7179 (1671). Diaconul Ghinea din ȋrgul Rîmnic dă zapis «arhiepiscopului» Varlaam «că, fiind eu legat la castihul haraciului bani 300 mai dinnainte vreme, încă de la alți episcopi, ear când au fost acum în vremea Sfinției Sale, neputându-m da haraciul și jumătate de la bir și alte nevoi», dă un loc «din josul Țigăniei». «Însă mi-au făcut birul haraciului și jumătatea birului, și cu năpăști făcutu-s'au bani gata ughi 3^{1/2}». Semnează: preoți din oraș și Goran Logofăt Olănescul.— Arch. Statului, *Episcopia Rîmnicului*, XXXIX, 17.

36. 7180 (1671-2). Diaconul Tănasia vinde lui Goran Logofăt un loc în Rîmnic, «în Cămpul de jos, de unde umbă podul». Martur și Dobrotă pîrcălab de Budești.— Arch. Statului, *Mitropolia București*, CLVIII, 9.

. 37. 1^m Novembre 7180 (1671). Vînzare de Rumîn către «Postelnicul Cornea». Și «prețuitu-ne-m capul mic no 8r 6 și cel mare 8r 10.»

38. 30 Mart 7181 (1673). Ștefan Petru îngăduie lui Teodosie episcop de Roman «ca să fie tare . . . a muta dzuoa tîrgului, să nu fie Duminecă, ce să fie Marți și Miercuri, cum au fost de vac; pentru care lucru vedem că vine mânia lui Dumn[e]dzău asupra aceștii sărace de țări, pentru une lucruri fără de leage ca aciaștia, călcând și făcându-ne străini de poroncile lui Dumn[e]dzău». — Bibl. Ac. Rom., 89/LXI.

39 31 Maiu 7181 (1673). Grigore Ghica schimbă cu Varlaam fost episcop de Rîmnic, acum Mitropolit, un loc la Cetățuie, unde Doamna Sa vrea să facă o mănăstire, la Fedeleșoiu. — Arch. Statului, *Episcopia Rîmnicului*, LII, 21.

40. 10 Februar 7185 (1677). «De la Divanul Mării Sal[e] Doșnu nostru Io Duca Voevod rânduie-au pre Dumitru care au fost iuzbaș[ă] de Roș la Jăiul de sus . . . , și pre Ra-

dul Roș de Streoști». pentru o vie luată, pentru că «i-au plătit partea lui de bir al haraciului și altel[e], fiind sărac și fugariu». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului de Rîmnic.

41. Iași, 18 Novembre 7172 (1663). «Hadălbeiū Armanul, fičorul Cărstii din târgu din Sučavă», arată pentru o vînzare la Cotnari către Duca Marele-Vistier. Marturii: «unchiu nostru Dziarechi din Cameniță și Necoară fečorul Bacșii din Sučavă», etc. — Bibl. Ac. Rom., 58/LVIII.

42. 19 Iulie 7190 (1682). Domnul către «voi carii umblaț pentru oluc-hacul... De vream ce veț vedea ačastă carte a Domnii Meale, iar voi să aveț a lăsarea în paač[e] de oluc-hac oi și vite de vaci 30, care sântu ale priiatenului Domnii Meale Pater Ianăș, nimic să nu le bântuiț; așijderea și voao vameșilor, ori de la ce vad să va întămpla a treace cu aceaste oi și vaci, ce scriū maī sus, să aveț a le lăsarea să treacă cu bun[ă] paač[e] de rāndul vāmii». — Bibl. Ac. Rom., 84 LVIII.

43. 30 Decembre 7193 (1684). «Dumitrașco Păharnic, ispravnicul Scaunului Craiovii, ții, Gherghi Armășal», pentru un proces al unui «Roș ot Stroești» pentru o stricăciune la moșie. «V'aū judecat Vătaul Ivan cum să jur[î] cu 6 omen[î] bun[î], cum iaste locul tăū, iar, deca n'aī jurat, să-ț iai omenii să vii să jurî». — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopului Ghenadie de Rîmnic.

44. Cohalm, 25 Maiū 1685. Chitanță din partea unor boierii din Buzăū: iuzbașa Voina, Stan Voina, Staicul Păharnicul. — Arch. Cohalmului.

45. 7194 (1685-6). «Adec[ă] eū Calin Ganța ot Racoviț[ă]» dă zapis către «logofătul Simii Ol[ă]nescul», că i-a dat acesta «feardel[e] de mălai 4 pre vreame fomeții și bani gata 200 pe 6 zil[e] de ar[ă]tură unde îi va plăcea în câmpul Racoviștei». — Col. D-lui Gr. P. Olănescu.

46. Din ziarul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu. De la 7197 (1688). — «Oc. 2 d. Duminecă am fost la Golești de prānzu, și desară am mersu la vii.

«Oc. 3 d. luni aū început a culeage la vii la Pitești, și într'ačastă zi am trimis pe Vartolomei căl. la ordie, cu bani de cheltuială capichihaialelor.

Oct. 6 d. joî, aũ venit Stoian văt. de la ordie.

Oct. 8 d. Sămbătă am trimis pe sãn Ghidimoc cu 1.250 t^l Hanului dar.

Octobre 9 d. Duminecă, isprăvind viile de cules la Pi-tești, și petrecând o săptămân[ă], den mila lui Dumnezeu foarte bine ne am întorsu iar în Târgoviște și

Oct. 10 d. Lunî, am sosit iar în Târgoviște.»

Foaia de manuscris ce poartă pe dos acest ziar are pe față, într'o splendidă scrisoare :

Gran Pescator de Chiaraval zice :

Trebele unui prințip ce dă harač altuia mai mare, pentru folosul țării, mergu în stंगा.

Gran Cačator de Lagoscuro zice :

Întâmplare negândită mută fața lucrurilor.»

47. 1689-94. Arătare de argumente într'un proces. «Ilina, care ținea pă Istrate Logofăt, aũ vândut la Golescul ca să-s plătiască zestria nuroră-sii Marii, ce o prăpădisse fi-său Ghinia, în viața fiind; zapisul la leat 7201, Octomvrie.

12 boierî decid în Maiu 7213-1705, că «acel Mihul căpitanul cu ceilalți cetaș ai lui sânt clironomi drepti... Și oare, când făcia acei boeri judecata, nu să cădia să chime și pă Ilinca, ca, de va avea ceva a răspunde și ia, să răspunză; ba ia n'au fost de față la acia adunare a judecății, că, de ar fi fost, ar fi însemnat judecătorii și vre un cuvânt ce ar fi eșit din gura ei. Eũ întreb și alta: Oare nu să cădia a fi chiebat și Radul Golescul la acia judecată, că tot ar fi răs-puns și el vre un cuvânt, de vreme că, de când cumpărase moșiia și până la acia judecată, era 12 ani? Ba nici numitul boer n'au fost de față, căci nu arată judecătorii de aũ grăit Golescul ceva la judecată, sau de aũ tăcut.

Și tot judecătorii zic că aũ văzut poruncă domniască, întru care să coprindia să nu cumpere nimeni moși de la ju-păniașia Ilinca, că, orî-carele va cumpăra, iș va pierde banii, căc acia jupăniașă Ilinca are să stăpăniașcă moșiile bărbat-său i ale fi-său numai până va trăi, iar nu și cumpărătorul după moartea ei. Prea bine; fie și așa; dar oare judecătorii cercetat-aũ cu ce pricină aũ vândut jupăniașia Ilinca moșiia

la Radul Golescul? Ba n'aŭ cercetat nimic; că, de ar fi cer-
 cetat, măi cu anevoe ar fi zis acest cuvânt ce-l zic; adecă
 Radul Golescul să-ș ia banī de unde i-aŭ dat, de vreme că
 Golescul n'aŭ cumpărat moșia pă banī, ci pă vite; care vite
 s'aŭ dat de jupăniasa Ilinca la noru-sa Maria, de i-aŭ plătit
 zestria ce o prăpădise fi-său Ghinia, clironomul cel mare, în
 viață fiindu.

Judecătoria daniia Ghinii clironomului celui mare, care aŭ
 dat la Mitropolie, în viață fiind, o păzesc a fi neclătită. Iar
 de zestria care aŭ prăpădit-o, tot acest clironom, în viață
 fiind, nici că vor să pomeniasc[ă]. Dentr'aciasta bine să cu-
 noaște, că nič Ilinca, nici Golescul n'aŭ avut știință când
 s'aŭ făcut acia judecată», etc. E vorba de o «jupăniasă Moi-
 sica», «rudă luī Istrate Logofăt din Mănești». Ea fusese soția
 luī Ghinea Logofăt. «Mă rog, lăsaț vorba pentru aciastă
 Moisică în urmă», etc. — Bibl. Ac. Rom., 330 I.

48. 4 Ianuar 7201 (1693). Constantin Brîncoveanu, pen-
 tru «priiatenul nostru Pater Ianoș, cum că aț fi mersu [voi ojarī
 ot sud Argeș] la oile dumnealū, și i-aț luat 30 de oi, zicând
 să dea oerit, de care lucru dumnealū are cartea Domniī
 Meal[e] pe 1000 de oi, să le scutească de oerit; și voi bine
 știț, când s'aŭ vândut oeriturile, ačasta am răspunsu Domnie
 M[ea] ca cei ertaț cu cărți să nu dea oerit». — Bibl. Ac. Rom.,
 89/LVIII.

49. 15 Iulie 7201 (1693). Constantin Brîncoveanu, luī
 «Toader Pisariul», pentru moșia de la Perișani (Argeș). Va
 aduce «oamini străini Ungurenī», 20 la număr. Ștefan Can-
 tacuzino vf. Logof. Foarte frumos document, cu splendidă
 pecete. — Bibl. Ac. Rom., 99/LVIII.

50. 2 Ianuar 1694. Radu Hrizea Vel Clucer, Ienachie Văcă-
 rescul Vel Căpitan za Lefegii, Mihalcea Vel Stolnic, daŭ un
 act. — Arch. Statului, *Horez*, XXIII, 6.

51. Traducerea pasului din 28 Septembrie 1696 al Împăra-
 tului Leopold pentru un clopot. «De vreme ce arătătorī
 aceștia aī noastre cărți un clopot, în partea și în seama lumi-
 natului prințepului Țării-Rumănești, cumpărat pentru treaba
 bisericii în cînstea luī Sti. Costantin, de același prințep de

iznoavă rădăcată, de aicea până la Debrețin, și de acolò cu mijlocile aceluiaș prințep mai nainte fiind să-l ducă». — Bibl. Ac. Rom¹.

52. 21 Maiü 7205 (1697), «iar de la nașt[e]rea lui Iir. I¹ 1697», pentru «Iane Vataful za aprozi». Menționează și un act de la «răposatul unchiul Domnii Meal[e] Șerban Vod[ă]».

53. 5 Novembre 7208 (1699). Pătru Vel Căpitan dă «carte de judecată lui Neagoe Căpitan Topliceanul», care are «în-trebăciune de faț[ă] cu Nedelco Călărașul din Râmnic și cu Calin din Jădeanî, pentru o parte de moșie ce zicea Neagoe Căpitanul că are în hotarul Galbinilor», de zestre. Se arată că mai are locuri de la «moșul lui ci aü fost dinpreun[ă] cu Andronic Căpitanul și, vânzându Andronic Căpitanul împreun[ă] cu Toia Căpitan tatul lui Neagoe Căpitan, acea parte de moșie lui Pan[ă] Spătarul Filipescul». Se decide jurămînt. — Col. d-luî Gr. P. Olănescu.

54. 6 Iulie 7209 (1701). Constantin Brîncoveanu, pentru «o moșie de la Perișanî ot sud Argiș, ce iaste a priiatenuluî Domnii Meal[e] Pater Ianoș». Domnul ordonă a nu se mai călca de vitele lui Modruz Martalogul. Către căpitanul de Loviște, Vătavul și alți boierî. «Și pentru altă cumpărător[ă] de moșie, ce va fi cumpărat boiariul Domnii Meal[e] Toader Pisariul de la unii și de la alții împrejuriul moșii Perișanilor». — Bibl. Ac. Rom., 97/LVIII.

55. 18 Maiü 7208 (1700). «Simion din Țara Ungureasc[ă] din sat din Veștim, împreun[ă] cu frate-meü Toma», dă zapis Simeî Logofăt Olănescul, că acesta-și pusese proprietățile zălog «dreptu banî talerî 18 p¹ și meî găleat[e] 10; car[e] fac ferdèl[e] 40, di săntu acum anii 18 de când lă țanem zălog de paștem iarba». Acum dă iar zălog «aceaste mertic[e]» pentru alți 13 talerî, ce va plăti la Sf. Petru. Semnează Silion, Toma Marco, Θωμης Βάμεισοις μαρτιρας și «Micleuș den Boița martir». — Col. d-luî Gr. P. Olănescu.

¹ Originalul latin se păstrează în Arch. d-luî C. Basarab Brîncoveanu. Pe v^o. «originale passport ces[are]o per la campana, 1696».

56. 4 Februar 7210 (1702). «Eû Radul snă Dragomir Părcălabul dat-am scrisoarea mea dum[i]sale jupănului Predei Spătarul ca să se știe că aû venit dumnealui cu un răvaș al mâine-mea, de mi i-aû datû talerî 3, de ne-am plătit de birul Ali-Paşăi.

Eû Radul snă Drag[o]mirû părcălab.» — Col. d lui Gr. P. Olănescu.

57. 22 Octombree 7212 (1703). «Radul Nedelcul Vel Căpitan za Margine» dă «cartea noastră de judecată dumnealui lui Neagoe Căpitanul Topliceanul», ce a avut «întrebăciune de față aiç înaintea noastră cu moșnaniî dela Gurguiați, ot sud Slam-Rîmnic»¹. Se ieaû «6 boiarî la mijlocul lor» pentru *alegeri*: «Robe Căpitanul cel mic, i Dumitrașco Căpitanul Bagdat, i Iane Căpitanul Pătecanul . . . , i Gheorghită snî Robe Căpitanul cel bătrân». Semnează: «Radul Dudescul Vel Căpitan». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

58. 18 Februar 7212 (1704). Constantin Brîncoveanu, pentru pămînt «lui Șain de la Baia-de-Aram[ă], gineril[e] Neculî Criteanul». — Bibl. Ac. Rom., 214/XII.

59. 19 Septembrie 7215 (1706). Constantin-Vodă, la «24 de boiarî cari sânteț daț cu răvașul boiariului Domnii Meal[e] Bunea biv V¹ Comis, ispravnicul Scaunului Craioveî, lui Vlad» și altora pentru alegere de moșie «de cătră ceilalți moșneanî de acol[o]». — Bibl. Ac. Rom.

60. 16 Novembre 7214 (1705). Chiajna și fiul ei, Hera, și fata Bălașa, daû zapis «jupănului David Corbea și a jupăneasei dumnealui Ilinca» că le vinde niște vie cu «trei tocitorî, coșită, și trei hărdae în dealul Tohanilor . . . , pre hotariul ce stăpănește dumnealui Mihaî Cantacuzino Vel Spătar». — Bibl. Ac. Rom., 238/XII.

61. 4 Decembre 7218 (1709). «Mirea ot Gherghiță» dă zapis «jupănului Ștefan zet căușului D[a]v[i]dû»; «pentru un loc de liveade în dealul Tohanilor . . . , care liveade o am fost dat și dumnealui căușului Davidû, iar, dupe ce s'aû pristăvit

¹ Aici un frate căpătase la «înfrățire» cu fratele său o parte de moșie și primise, la aceasta «frăție», un «cal cu rasturî» (aceiași colecție).

„Cauzul Davidu, o amu datu dumnealui jupanului Stefan».

— Bibl. Ac. Rom., 239 XII.

62. 10 Mart 7221 (1713). Constantin Brincoveanu. «Viindu-ne porunca de la Imparatie ca sa dam banii haraciului acum inainte, la ce sant trebile Imparatii, si neavand Domniia M[ea] cum face intr'alt chip, am socotit impreuna cu toț boiarii Domnii Meale de s'aũ face intr'alt chip scos haraciul la toate breaslele, si s'aũ scos si la voi Buzău: vatașii de plaiu, ca sa va daț bani haraciului ce santeț legaț, ce daț la Vistierie, care face la voi ug. 22 . . . Sã fie tot bani vechi de argint, precum sa dau la haraci, si de acum până la 20 de zile ale lunii aceștia sa fie toț banii aice.» — Bibl. Ac. Rom., 199/XII.

63. 15 Iulie 7223 (1715). Ștefan Cantacuzino tuturor preoților și slujătorilor și țaranilor carei au vii în dealurile, ce iaste obiceiul de dau vineric domnescu ot sud Vâlcea, i ot sud Argeș, ca s'aibã darea de acum nainte vinericiul la vinericarii domnești, de vadra domnească po bani 20, și poclonul de numele de preot și de sluj[i]tor po ban[i] 12, și de bi ruse pe ban[i] 30 pãrpãrul, de bute po ban[i] 12, și de puținã po ban[i] 6, precum au fost obiceiul încă mai denainte vream[e]. Pentru cã aici inaintea Domnii Meal[e] în Divan venirã mulți popi și slujitori și țaraui dintr' aceaste 2 judeaț[e], cu mare jalbã, zicând cã mai denainte vream[e], la alți rãposaț Domni, ei au dat vinericiul de vadra domnească tot cãte bani 20, până la mearce rãposatului unchiului Domnii Meal[e] Șarban-Vod[a]. Iar, când au fost în zilele rãposatului Mării Sal[e] lui Costandin-Vod[ă] Brãncoveanu, fiind Cornea Brãiloiul Pãharnic-Mare, pentru multã supãrare a lui, și având trecere la Costandin-Vodã, au fost iãcut acest obicei stricind obiceiul cel vechiu din ceputul țarãi. Ei aratã cã li se pierd viile și nu pot da. Și boierii mãrturisesc aceasta. Iar, pentru miia de veadre de vin, ce iaste obiceiul de ia Vel Pãharnic dintr' aceaste 2 judeaț[e], așa s'au socotit, sã-i rãnduiascã vinericarii, sã-i aducã vinul aiũ în București, dup[ã] cum au fost obiceiul cel vechiu, și, mergãnd omul dumnealui Vel Pãharnic, sã ia vin de unde-i va plãcea, și ei sã-l aducã în București; iar care sã va tocni cu bunã voia lui cu omul lui Vel

Păharnic, să i-l plătească cu bani, după cum să va putea tocmi, așa să fie. — Bibl. Ac. Rom., 48 LIX.

6 64. «Seubo smerennăii Ghedeon Mi[t]ropolit, Gheorgachiî Ruset biv Vel Vornic, facem știre pentru satul Căcăceaniî de la Ținutul Dorohoiului, ce iaste din satele răpăosatului Miron Log[o]fătul, și, rămăind datorii neplătite, și a lui Miron Log[o]fătul, și a lui Neculaî Log[o]fătul, mergea datornicii deșcearia să li plătiască de la casa lui Neculaî Log[o]fătul, rămăind dumnealui moștinător pe urma părintelui său și a fraților săi; de care lucru dumneaî Ilinca Logof[e]teasa, a răpăosatului Neculaî, vinit-aū de s'aū jăluit la Mărie Sa Vod[ă], neavând cuconî cu Log[o]fătul Neculaî, are diiată să nu să amestîc[e] la moșile dumisale, nicî de datornicî să nu aibă supăr, ce să ții nepoții și rudele dumisale moșiile și să plătească datoriiile. Pentru aceaia Mărie Sa Vod[ă] mi-aū poroncît de am socotît căte datorii sântu și de unde să vor plăti, și am chemat pre Neculaî Costin feçorul lui Ion Costin Hatmanul, și pre Miron Cuzia Log[o]fătul, ginerele lui Ion Hatmanul, nepoți de frate răpăosatului Neculaî Log[o]fătul, și li-am arătat diata ce are Log[o]feteasa lui Neculaî Log[o]fătul și datoriiile, și dumnealor nu s'aū apucat, neavându prilej, să plătiască aceale datorii; ce să-s dea să-s vîndză moșiile celor ce le vor cumpăra, să le ție și să le moșteaniască. Pentru aceaia, fiind Miron Log[o]fătul dator cu 724 lei lui Frangoli, și fiind dator Neculaî Log[o]fătul (dator) lui Hagi Niții cu 430 lei, la carele este zălog un odor a Log[o]fetesei, s'aū dat satul Căcăcianiî cu tot venitul lui feçorului lui Frangoli, ca să-s vîndză drept 1.124. Pentru aceaia am făcut ačastă scrisoare a noastră la mânia lui Pandeli, feçorul lui Frangoli, să aibă a-ș face și ispisoc de la Mărie Sa Vod[ă], și să îdia și scrisorile ce sint pre acel sat; iar, cine s'ar scula din nepoții Log[o]fătului Neculaî, sau din feçorii lor, sau nepoții lor, să străcia ačastă socotial[ă] a noastră să fie de rămas. Însă, vîndzînd satul fîciorul lui Frangoli cui s'ar afla, și de ar lua mai mult de 724 lei, să aibă a-î da la mînul[e] dum[i]sale Log[o]feteasăi lui Neculaî Log[o]fătul. Ačasta scriem. U Ias,

l^t 7223, Av. 16. Ghedeon Mitropolit... Vor.» — Bibl. Ac. Rom., Doc. Docan.

65. 20 Iunie 7224 (1715). Mihaï Racoviță. Vine «Pandeli fiçorul lui Frangoli ce aũ fost Vameș-Mare», și se plînge că are de la Costinești «trei zapisă și doai pecetluituri de Miron Log o]fătul, scriind precum este dator i lui Frangoli Săoriul cu optu sute și patru lei și trei pot., care cu acești bani i-au făcut bine Frangoli la nevoe lui, de 35 de ani, fără do-bândă, fără nimica... I-aũ dat Neculaï Costin Log[o fătul, până aũ fost viu, numai 26 de lei și un zlot, că să apucasă el că-i va plăti datorie părintelui său... I aũ mai dat și ęu. paniasa lui, dumnaei Iliana Logofetiasa, 50 de lei; iară șapte sute și 27 lei, 7 pot., tot staũ nedați.» Se caută pravila. «Căci, câte sate ș'aũ fost luat Miron Log[o]fătul pentru plata dator-nicilor săi și pentru comãndul său, anume satul Davida la Orhei, pe Nistru, de spre Tighine, l-aũ luat Turci, iar satul Coicenï, pe Prut, la Țãn u]t[ul] Eșãlor, l-aũ dat Neculaï Log o]fã-tul Tomiï neguțãtoriũ drept 300 lei, pentru datorie sa, și aũ fost rămas numai un sat la Țãn[u]t[ul] Sorocii, anume Măteuții.» Mai e Căcăcenii «și cu parte Balicãi ce este la Țãn[u t ul] Hãrlãului, pre apa Jãjãi, și satul Bãrboșãi, la Țãn[u t ul] Niam-țului; care aceste sate s'aũ fost venit în parte lui Pãtrașcu Costin, ce aũ fost Log o]făt al treile», și revin lui Nicolae, «căci să apucase el că a plăti datorie lui Frangole Vameșului; și apoi satul Bãrboșãi l-aũ fost dat el de zãstre nepoatiï sale, fetiï lui Ion Costin ce aũ fost Hatman, mãritãndu-o dupã Mi-ron fiçorul Cuzãi Spãtariului.» Cuza declarã ca va lua un echi-valent, cele douã sate trebuind a se vinde, «sã fie în sama dumisale jupãneasii Ilenii [a] Log[o]fătului Niculaï Log o fătul, să le vãnzã ca să-ș scoațã odoarãle Domnii Sale ce sãnt zãlojãte drept 600 lei la Hagi Ismail Turcul.» «Și 80 de lei ce mai este dator Neculaï Log[o]fătul și la domnelui Hagi Ememeh Turcul.» Cel de la Hirleũ se dã lui Pandele (copie). Boierii dau zapis pentru același lucru, la 21 Iunie 7224 (1716; original). — Bibl. Ac. Rom., Doc. Docan.

66. 9 Septembrie 7224 (1715). «Socotiala ẽ-aũ avut Dabije Pã-harnicul cu Cãrștiian Lãmbovicï pentru ẽfertul al treile,

ci-aŭ străn[s] la Ținutul Putniŭ, la Domnie Mării Sale luŭ Vod[ă] dintăi, la vălet 7209, precum arată sama mai ȝos.» — Bibl. Ac. Rom., 147/LXVIII.

67. 30 April 7224 (1716). Nicolae Mavrocordat pentru egumenul de Argeș. Matei Basarab o află mănăstirea «veache, de nesocotiș anŭ, și stricată» și o împodobeste. Avea și de la Partenie de Constantinopole, și de la Duca, Șarban și Brăncoveanu și Ștefan Cantacuzino scutirea. Întărește «așăzământul» și el. — Bibl. Ac. Rom., 20/XIV.

68. 20 Decembre 7225 (1716). Stanciul Gușuliță de la Clocotici din Loviște dă zapis luŭ Radul Olănescul Logofăt, «că fiind plătit tatăl dumnealui Sima Logofăt Ol[ă]nescul siliștea noastră de câteva dăjdi și fiind-că i-aŭ luat și doi cai, foarte cai bunŭ: un cal Balot[ă] căpt., alt cal Bunea copilul din cas[ă]; și noi nici cum n'am mai venit la siliște, ce am fost tot fugiți, și moșiia a ținut-o dumnealui căpt. Andrei Scoreai, până la zilele luŭ Ștefan-Vodă, dat de Măriia S[a] Costandin-Vod[ă].» N'aŭ bani a-ŭ da. «Viind acum în răzmirița acast[a] eŭ la moșiia Clocoticiul, dumnealui m'aŭ apucat și m'aŭ închis la dumnealui Lecman de la Goșani.» Cedează moșiia. Să aibă însă voie încă trei zile a căuta banii «pă la moșneanŭ». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

69. «Den porunca Măriei Sale preazesului și a cinstitei administrație» se judecă un Craiovean cu un «Ungurean». Un tată fură pe fică-sa de la bărbat și o duce «la Ardealŭ, de aŭ spart cununiia fără de judecată». Cellalt socru o caută «până la munte» și, prinzind pe un fiŭ al cuscrului, îl duce «la Scoreai Andreiaș, căpitanul de plaŭ de la Pol[o]vragi». Aici e închis: «Ungureanul...; l-aŭ luat pă chizășiia luŭ cu zapis și cu sorocŭ, că va aduce el pă nora luŭ Stan până în 5 săptămăni după Sântă-Mărie». Altfel, va restitui prinsul; «iar, de nu, să fie el în locul luŭ». Se poruncește a se urmă zapisul, rămîind ca un proces să înceapă între soși. «S'aŭ pus Stan Opriș la opreală, aicea la Craiova», «Tudor Birdeŭ, județul ot Craiova, Pop Dimitrie, protopop ot Craiova. Popa Ioanŭ eclisiarc. Popa Stanciu ot Craiova.» — *Protocollum iudiciale* (1718-27) al Siliștei, în Archiva din Sibiiŭ; adaus.

70. 29 August 1717. Asigurare a generalului Stainville către Tismana că nu va fi supărată de cătane. — Bibl. Ac. Rom., 9/XXI.

71. 18 Iunie 1719. Considerații asupra Olteniei. Județele se împart în plasa de sus, de jos, de mijloc, de margine. «Boerones ab hominibus et subditis suis in eorundem pagis . . . dizma habebant ex tritico, hordeo, avena, millio, tritico turcico, pannico, foeno et leguminibus». La vin, se lua, una a viginti urnis», la stupi, unul din douăzeci. Rumâniî nu lucrau la zile fixe, «sed dum ipsis necessarii erant»; cînd nu, «tantum otiose sedebant». În zilele de lucru, munciau, «fere saltem circa meridiem, et tunc quoque quasi coacti».

«Iobbagyjones etiam sunt in hac provincia, a Valachis Romoni nominati, quos bocrones ab avis et proavis suis in eodem statu invenerant et, ut privilegia ipsorum testantur, plurimi ex eis spontanee se vendiderant, alii vero tempore famis, alii dominantibus Vajvodis ob magnam solvendae contributionis summam sese qua veros subditos obligarunt.¹»

72. Protocolul administrației oltene, la Sibiiu, de la 15 Iunie 1719.

Din «Protocollum guberniale Cancellariae Valachiae caesareo-austriacae», 1719 și urm. Propunerii din 1721 către Virmont. Să se cheme oamenii din păduri «in pagos ubi ecclesiae sunt», să nu fie mai mare satul decît o sută de case, nici mai mic decît 25. Să nu se mai dea dijmă boierilor, «sed una die in quamlibet septimanam, omnibus et quibuscunque aliis laboribus et servitiis soluti, illis operari debeant . . . , iobagiones vero laboribus dominis suis praestandis modo in Transylvania recepto coercendo. Qui autem in pagis propriis adiacentibus habitant et satis terrae non habent ubi serant, sic in alienis serunt, hi, laboribus immunes, decimas solvant».

Să se puie *gornici* pentru a săpa aramă, a păzi munții, pentru a fi *scăunași*, vameși, cîte doi oameni, plătiți de el.

¹ La 18 Novembre 1720, boierii și clerul cer scutirea de oient; «nec fiamus rusticis communes».

A se da contribuții de țeraniî săracî și neliberî, 4 fl. pe an ; de ceilalți, 6. Provisiî : la patru case, două care de fin și lemne. Fiece locuitor să dea și o măsură de grîu și una de iarbă. Să plătească deosebit, după puterî, sutașîi și aleșîi. Un Vornic de fiecă județ, cu trei vătășei, doi comisari de județ. Un comisar suprem, în fine. Să se creeze călărașî (Sibiî, 12 Decembre 1721). — În răspuns, la 13, Virmont admite : două zile de lucru pe lună iarna, trei vara, la curte și până la două mile distanță. În schimb, să se poată da 5 groși pe zi de iarnă sau pe două de vară. «Subditi seu iobbagiones in Valachia praeter Zingaros nulli dantur; siquis vero nobilium tales se habere praetendat, ius acquisitum scripto producet . Ceî ce lucrează în pămînt străin vor da dijma numai, dar să nu fie vagabonzî, supt pedeapsă de 200 fl. «Neque numerabuntur alii in provincia Valachia ordines praeter clerum, bojarones, mercatores et communes contribuentes». — Listă de sate : Criva de sus, a lui Constantin-Vodă Brîncoveanu. Arcești, «al fetelor Buicescului», cumpărat de Brîncoveanu; Ștefan-Vodă Cantacuzino-I dă lui Vintilă Bucșanul, ginerele Buicescului. Betejanî : «Scimus a Getzo Klutserul, genitore principissae Mariae, Serbanî Voivodae relictae viduae, pridem emptum et in dotem filiae suae datum»; usurpat de Brîncoveanu. Comoșteniî a Brîncoveanului, luați de Pivoda (1723; p. 36). — Tocmirea de guvern a doctorului Magrath (1724; p. 38). — Boierî se plîng în 1725 că «nullum apud Augustam Imperialem Aulam rerum nostrarum publicarum sollicitatorem habemus» (p. 60). — În dijmărit se cuprind ca *species*: vinăriciul și tutunăritul (*ibid.*). — Între hoși «aliquos etiam e militia rasciana extitisse hussarones», «alii praedones *pustali*, qui tempore belli milites extiterant» (p. 69). — Boierî se plîng că sînt siliți a cumpăra sarea, ce o aveau odată în dar. Vama e prea mare : nu se face vînzare din țară. E oprit a trece în Turcia grîu, pășune, fin (1^{iu} Februar 1726; p. 70). — Administrația anunță moartea lui Nicolae Mavrocordat : acesta era crud și «quasi pro tyrano habitus sit», dar urmașul său va fi poate maiori blanditîe în illos și va da scutire de dare. «Veremur profecto ne illuc profugiant», și anume : ob celerem collectionem

pro duobus annis impositae contributionis, una cum ojeriti et dismariti speciebus, annuatim consequenter praestandis, «monetarum defectus et devaluatio», «per contumaciam impeditum commercium», «magna in tota provincia pecorum lues» și trecerea ușoară peste Olt (p. 86).

73. «Adec[ă] eu Vasilie monah, snă Corneî Brăiloiul Vel Ban, ot Drăgoianî, dat-am acesta al nostru zapis la sfânta măn[ă]stire Thismana și la părintele egumen Athanasie și a tot săborul sfinteî mănăstirî, ca să fie de bună și mare credință pîntru că, fiind eū bolnav și temându-mă de moarte, fost-am mersū mai nainte vreamē la sfânta mănăstire Thismana de m'amu călugărit, ca să fiū și eū acolò la sfânta mănăstire, împreună cu alțū părințū, și, când m'am călugărit fost-am făgăduit partea mea de moșie, cătă mi să va veni, de la părințîi miei, așijderea și den dobitoace partea mea, tot cătū s'aru afla să fie a sfinteî mănăstirî Thismeanî. Și, fiind eū multă vreamē dup' 'aceaia la sfânta mănăstire, iar m'am bolnăvitū și, temându-mă de moarte, dat-am la sfânta mănăstire ce am făgăduit: însă schitul de la Jupăneștū, cu moșîia căt[ă] să va afla, și cu viia de acolò; și iar amū mai dat moșîia mea de la Orbî toată, care mi-aū fost de 'npărtăre, dată de taical micū Banul Cornea, precum vor scrie și zapsăle dumnealū taicăi; însă moșîia afar' den rumăni; care moșie să hotăraște cu moșîia sfinteî mănăstirî: Turcineștiî-de-sus. Și viia de la Sălgăū, și alte dobitoace ce s'are afla: oi, boî, rămătorî și alalte ce s'are mai afla. Aceastea toate le-amū dat la sfânta mănăstire Thismeana, ca să fie moșie ohabnică, iar noa de pomenire, și părinților noștrîi în veaciū; iar după moartea noastră sa ne îngroape la sta mănăstire și să ne scrie la pomialnic. Iar cine denū frațîi miei saū den rudeniile mele s'are scula a strica această pomană, să fie afurisit și proclat de Vlădica Hristos și de 318 părință ИЖ КЪ ИИКИЕА, și să aibă lăcaș într'un loc cu Iuda și cu neînțeleptul Ariia; fierul, piatra să putrezască, iar trupul acelua să nu mai putrezască. Dreptū aceaia am pus și noi iscălitura mai jos, ca să-s crează[ă], și mărturîi care să vor iscăli mai jos. Noem. 17 ДИИ, АТ 7213.

† Vasili iermonah sână Cornea Vel Banu Brăiloiul.

Zapisul lui Vasilie de danie Schitului. — Col. Tzigara-Samurcaș.

74. Craiova, 22 Iunie 1719. Raport al boierilor olteni. Della Porta li ceruse a face «domus diversorias pro commo-ditate itinerantium». Ei promet: «quamvis homines, ob inopiam et famem exundationesque aquarum totaliter sint destituti». Scuse pentru cinci pungă de oierit rămase, din vina lui Barbu Brăiloiu. «Ex inani sua phantasia male consumpsit et dissipavit, donando ex illis incolis et extraneis, ut de ipso bene loquerentur: habebat enim magnos fumos in capite». — Protocolul Cancelariei Oltene, din Sibiiu, de la 18 Iunie 1719.

75. 19 Octombrie 1719. Boierii olteni, prin Gheorghe Cantacuzino, arată că principele Eugeniu a promis lui Radu Golescu și Ilie Știrbei că, nedînd Ioan-Vodă veniturile lor, se vor lua ale boierilor de peste Olt, până la o înțelegere cu Poarta. «Ut auditur, Nicolaus Vajvoda bona nostra ibidem divisit et uni alterique donavit». Lămuriri întinse despre *tricesimatores*, despre *vigiles* «tempore Vajvodarum»: «manifestum sit extitisse martalogos in confiniis». Se aflau atunci plăieși și vătăfi, fiecare la muntele lui, plătiți din cîștig. Se obișnuia «ut quivis dominorum terrestrium pontes, fontes viasque regias in suo territorio restauret, insuper et securitatem publicam procuret», dar nu se izbutia: «quomodo enim posset boero aliquis bona sua tantopere devastata silvisque abundantia ita custodire ut homines mali non transeant per illa?». Nicî boierii nu stăteau la un loc. «Lex tamen patriae huius est ut, si quidam a latronibus vita aliisque rebus priventur, duodecim circumiacentes pagi, inter quorum limites commissum est homicidium, etc., vel sistant malefactorem, vel vero damnificato refusionem praestent.» Pe negustori nu-i pot primi în gazdă boierii: «in pagis, non autem boeronum domibus diverti». *Companiile* lor le admit, dar negustorii să nu facă politică. «Lilla, mercator bulgarus», citat ca exemplu, el care țipă la deputație zilnic: «mox pro hac, mox pro alia . . . nec vult caput detegere coram saepe memorata deputatione». El are Chiproviceni: «sartores,

pelliones, tonsores, hortulanos», și se consideră ca boier. «Non detur ipsis facultas comparandi bona in provincia.» Romîni să nu fie primiți în companii. Loviștea să nu fie despărțită de restul provinciei. — Protocolul Cancelariei Oltene, în Sibiiu, de la 18 Iunie 1719¹.

76. «† Scrisoarea noastră dă mărturisanie la mîna dumnealui căpitan Velisarî, pentru că, fiind domnealui Căpitan aici la noi la Rușii dă Veade, în zilele lui Ștefan-Vod[ă], i-au venit dumnealui dajdea haraciului ca să o cisluiască din sud Telm. și după porăncă o ao cișluit și nea-ao dat noao plăși să străngem bani; și, fiindu porăncă domnească ca să trimiț cu matca o sumă de bani, s'au împrumutat domnealui la Cărstea Chiproviceanul dă tal. 300 cu zapisu, și nea au rănduit domnealui pi noi străngători, ca să-i dăm bani, și i-am dat, care cum arată în jos anume; dat-am eu Lăpădat iuz[bașa] din plasa mea tal. 170, dat-am eu Vlaicul i Bobu (?) din plasa noastră taler 90, dat am eu Stoica iuz-bașa tal. 10, dat-am eu Ghiorghe ceaușul taler[i] 7 pol, i au dat și dumnealui căp. Velisar tal. 20, cari fac peste tot bani daț la Cărstea taler 297 pol; care noi dă aceștă bani mărturisim naintea lui Dumnezeu și la toată judecată că i-am dat noi, Cărstiî Chiproviceanul, din plășile noastre, rănduit de domnealui căp., și Cărstea noao nu ne-au dat nici răvaș de sfat, nici zapisul nu l-au spartu și, fiind răzvale au rămas zapisul la Cărstea și, murindu, să nu-s crează că bani ce-au luat toț den mîinile noastre; și noi ne-am pus numele mai jos. Fev. 14, l^t 7229.

† Lăpădat iuz: † Eu Vlaicul. — Din colecția Tzigara-Samurcaș.

77. «Noi preoții și negustorii și orașanii din Râmnicu, cari mai jos ne vom pune numele și iscăliturile, dat-am această carte de mărturiseal[ă] Radului Căpt. Ol[ă]nescul, pentru că, fiind noi vecini cu dumnealor, șazănd aproape unii de alții, și fiind aicea în oraș în toat[ă] vremea cu dumnealor,

¹ Lilla era căpitanul unei companii, și boierii se plîngeau și în 1720 că li smomește Rumîni (ibid.).

am văzut cum trăescu Căpt. Radul cu Drăghici Căpt., uncu-său ; că dumnalui Căpt. Drăghici să poartă tot cu pizmă și cu vrăjmășie asupra tuturor creștinilor, și asupra nepotu-său Radul Căpt., și nu de acum, ci de multă vreme, șă-î face multe asupreale și nedreptăți și necazui, iar nepotu-său Radul nu-î face nimicu, ci să ferească de el, și iar, nu numai cu nepotu-său face ačasta ci cu mulți, că are multă vrăjmășie asupra lui, și ar vrea să fie numai el, iar alții să-î fie toți supuși. Căci că mai nainte, în zilele răpoosașilor Domni, era și alți, și toți ai lui supuși, iar acum, în zilele preasfințitului și înalțatului Împărat, socotim că s'au mântuit de dănsul ; iar el tot munceaște să supuie neamul lui, și multă vrăjmășie face Radului Căpt. Și nu pentru alt, ci căci-î veada și pe ei luptându-se cu nevoia, să șă ție între oameni, și căci veade niștică moșie, vie, ce mai au, cât le au rămas neluat, iar de el. Și iar mărturisim pentru Udrea Logf. și cu frate-său Vladul, că sânt oameni răi și mărturisescu strămbu : ačasta mărturisim. Decembre 28 dne, l' 7231.

† Eu pop — Goran rămas.

† Eu pop Necula rămas.

† Eu pop Filip mart.

† Eū Gheorghie sin Lambei mart.

† Eu Chirca čauș mart.

† Eu diiacon Pătru martur.» — Col. d-lui Gr. Olănescu.

78. Protocol oltean, pe anii 7231 (1722) și urm., la Sibiiū.

Ordin din partea generalului ca oamenii de la Polovraci să lucreze o zi pe săptămână și să nu dea dijmă (p. 5). — Să se întoarcă «la sat» fugari (p. 6). — Vînzarea oieritului (p. 10). — Dare deosebită de la «moșneanî și «venetici» (p. 11). — Pentru *spargerea* unui sat din *mijlocul drumului* (p. 18). — Recomandare a județului din Caracăl (p. 21). — «Să dea iobagiî căți au venit aici în țară din Ținutul Inedorei, dupe cum au dat Doboli Ișfan și Gridi Balaș, trimiși de acolo» (13 Iunie 1733 ; p. 25). — «Cel ce au cumpărat slujba tutunăritul de la inșpectorat» (p. 32). — Numire de «vătaf de lăutari» (p. 35). — Pomeniți o sută de dorobanți din Craiova

(p. 45). — Fiind puțină *miere*, se *rupe* prețul prin guvern (p. 47). — «Poslușnicii mănăstirești» (p. 49). — «Pentru oamenii cei care au fugit de aici din țară în Banat și pentru oamenii care au venit din Banat»: *să se scrie* (p. 93). — Măsurî contra celor ce ascund bucatele: vinul în pivniți, porci și stupi «în bălți pînă în stufuri», ca să nu dea dijmărit. Pentru tutunul «leșesc» și cel «rumănesc». — Pentru lumînări și săpun: înainte de a se deschide o prăvălie, să se înscrie la «țeh». — Boieri fugari «rău odihniți, anume Mihaï Ostroveanul i Barbul Bărsescul» (7234; p. 118).

79. Din «Protocollum correspondentiarum caesareo-regiae administrationis Valachiae cis-alutanae», 1723 și urm.

Barbu Merișanu, «a tyranno barbarorum iugo liberatus» (p. 1). — «Nonnulli ex egenis, perterriti, iuxta Vornicorum relationem, ad partes transalutanam et transdanubianam profugiendo se receperunt» (p. 3). — Un raport împarte pe boieri în trei: cei «ex familia antiqua», «boerenassy» și «illi qui tempore Voivodarum separate contribuebant et nulla alia provinciae onera cum rusticis subire tenebantur». Sînt scutiți de dijmărit și oierit cei d'întăiu. Ceilalți dădeau oieritul «prioribus temporibus tertio duntaxat anno». Se decide, la 17 Februar, ca să se dea de o dată numai această dare, iar ceilalți vor da oieritul și o dare deosebită, de țeranî, dar nu dijmăritul (p. 4). — Plîngere contra interpretului Anton Zerbani, care face scandal cu cătanele, intră în casa unui preot, îi rupe hainele, îi smulge barba și vrea să-l închidă; se cerde la negustori banî «ac tabacca» (p. 13). — Vin negustori de la Vidin, Nicopol, Rusciuc, Giurgiu, ce aduc «salsamentaria esculenta» și vin: li se ia 3⁰/₁₀ (p. 11). — Se observă și în Ardeal ca, la jurămîntul în biserică, să se dea preotului «unus peták». — Negoțul de turme, miere, unt, se face cu Turcia și se aduc și banî de acolo mai mult (p. 20). — Afacerea moștenirii Mariei lui Șerban-Vodă. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 271, nota 2. — Episcopul Damaschin, bolnav și bătrîn, cere a i se designa un urmaș. Se face, în persoana lui Ștefan de Govora, «ob perspicuam vitae castitatem, pietatem, modestiam ac in ritu suo eruditionem.» Dar va sta

la Govora, cât va fi sănătos Damaschin (21 Februar 1725 : p. 39. Cerere la Împărat, 4 April, pp. 48-9). — Vin boierei munteni și cu martologi, «ex naturali saevitia» a lui Nicolae Mavrocordat, care-i reclamă (29 Octombrie; p. 76). — De se află un cadavru undeva și satele vecine nu prind hoțul, vor da 150 de lei șugubină (26 Mart 1726; p. 114). — Pentru egumeni și mănăstiri: *Stăneștii* ai Buzeștilor «et a Maria Bani cuiusdam coniuge huiusque fratre Radule Postelnico, utpote prolibus Supremi Klutscher Raduli Buzeskuli, patriarchae Alexandriae dedicatum.» *Arhanghel*: de 300 de ani dat «a Vaivoda Vladulo boiaroni Opre Spathar eiusque fratribus, Radulo et Ivanco». *Segarcca*. Teritoriul era al lui Mihaï Viteazul. Radu Șerban îl dă Scaunului din Alexandria. La 1614, patriarchul de acolo-l alipește Stăneștilor. Ubi consequenter extractum est eiusdem nominis monasterium ab igumeno Parthenio anno 1680, continuatum vero ab eiusdem successore, Germano nominato, ante annos 25». La 1712, patriarchul Samuil supune Segarcei Stăneștii și Arhanghelul. *Țitan*: făcută de Doamna Balașa, în 1688, dedicată Sf. Pavel de la Atos. *Bucovăț*: «a Bano Craiovensi Stepan appellato fundatum et anno 1588 ab eiusdem filio Pervulo Klutscher monasterio cuidam in Graecia sito, S. Barlaami, dedicatum fuisse». *Căluș*: act din 1678, de la Șerban-Vodă. Fundată de Radu Buzescul Banul și dedicată Patriarchiei Constantinopolei. Supt Matei-Vodă, «consanguinei illius a nepte» ieau mănăstirea. — Supt Grigorie-Vodă, Dosoftei de Ierusalim o reiea. *Țințăreni*: «olim hereditas Spatharii Michaelis ex Kozofen eiusque fratris Dunitrasko Spinenul, capitanei», dată de văduva lui Mihaï și de Dumitrașco Patriarchiei din Ierusalim. Cornea Brăiloiul o reface supt Brîncoveanu (lista e din 3 August 1731; p. 194). — Porta, bolnav de o săptămână de friguri rele, moare «hesternae diei secunda hora pomeridiana» (29 Februar 1732; p. 236).

80. Într'o chestie de zestre judecă la 15 Iunie 7231 (1723) Mitropolitul Daniil, «Radul Popescul Vel Vor., Iordache (rețulescul Vel Log., Dumitrachie Ramadan Vel Spat.»

-81. 10 Iuni 7232 (1724). «† Avut-aū întrebăcune de fată

Radul Olănescul ispravnicul cu Vasilie Ungureanu, care iaste vâtaf de çobani de la oile Mării Sale vițacolonel Pivoda, înaintea noastră pentru nește bani ce-i zicea Vasilie Ungureanu că i-aŭ luat Radul în vremea răzmirițai, fiind Radul căpt. de martalogi la Loviște piste Olt, dincolo, și, fiind oprit ca să nu treacă nimenea peste munte, au fost trecut un çoban de ai lui Vasilie peste munte, și, prinzând Radul de veste că aŭ călcat porunca, i-aŭ fost luat pentru gloaba t¹ 15, și iar s'aŭ întorsu cu porunca Mării Sale secretariu Ruj, de i-aŭ dat în mâna lui, iar Vasilie Ungureanu zicea cum că nu i-aŭ luat t¹ 15, dupe cum zicea Radul, ci zicea că i-au luat taleri 21 și 4 berbeci . . . Aŭ dat Radului lege să meargă să jure în sfânta bisearecă . . . și, putând jura, să aibă pace, și, vrând Radul să jure, iar Vasilie nu l-aŭ lăsat să jure, ci aŭ poftit de i-aŭ mai dat Radul taleri trei și s'aŭ împăcat.

Gheorghie Cantacuzinò. Radul Golescul.

La porunca chesariceștii administrației.

N. de Porta. I. Știrbeai. Staico B[engescul]. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

82. 17 August 7232 (1724). «Copie scoasă din cuvânt în cuvânt după carte egumenului Nicodim Tizmăneanu cu pecetea sfintei mănăstiri și cu tot săboru la mâna Sfinții Sale părintelui Dosithei Brăiloiul de schimbu moșii Orbi și Saca.

Nicodim egumenul sfintei și dumnezăeștii mănăstiri Tizmana, dinpreun[ă] cu tot soborul, care mai jos să vor iscăli anume —. Dat-am cartea noastră Sfinții Sale părintelui Dositheu monah Brăiloiul sin Corni Vel Ban, ca să-i fie Sfinții Sale de bună credință pentru că, poftindu-ne Sfinții Sa pentru moșia Orbi ot sud Gorj, partea mănăstiri, cât au rămas de danie de la răposat parintele Vasilie monah Brăiloiul, fratele Sfinții Sale, cât aŭ stăpănit și Sfinția Sa, părintele Vasilie, ca să-i dăm Sfinții Sale, mai având Sfinția Sa moșie într' acest hotar, și fiind și aproape de satul Sfinții Sale, de Vădeni, fiindu-i de trebuință; decî noi tot soborul de obște ne-am sfătuit, fiind și sfânta măn[ă]stire lipsită de dobitoace din vremea răzmiriții, ne-am tocmit cu Sfinția Sa de i-am dat această

parte de moșie din Orbî, și moșiia Saca de la câmpu ot sud Dolj, care moșiia Saca aũ fost schimbat-o răposat Athanasie egumen cu dum. răposat Barbul Sărdarul, de aũ dat moșiia Saca, ce s'aũ zis mai sus, pe moșiia Jupănești. Care moșie aũ fost rămas de danie sfintei mănăstiri, iar de la răposatu părintele Vasilie, fratele Sfinții Sale; și Sfinția Sa părintele Dositheu ne-aũ dat pe aceste 2 moșioare 3 iape cu mănji bune și cu un armăsarî bun. Decî, așăzându-ne cu Sfinția Sa, i-aũ dat și scrisorile cele vechi la mânia Sfinții Sale, ca de acum înnainte să aibă a stăpăni Sfinția Sa aceste moșioare cu bună pace, Sfinția Sa, și coconi Sfinții Sale, și nepoț, căț Dumnezău îi va dărui păn în veacii. Și noi pentru mai adevărată întărire am pus pecetea mănăstirii și ne-am iscălit mai jos ca să-s crează.

Nicodim egumen Tizmeni.

Ioan Ermonah.

Nicodim proegumen ot Tizmana. Calinic ermonah eclisiar[h] ot Tizmana. — Col. d-luî Tzigara-Samurcaș.

83. 10 Octombre 7234 (1725). Mărturie către Radul Olănescul că, «aducându-ne aici naintea Mării Sal[e] beizadea ca să mărturisim pentru un copil de Țigan», arată, cu cine e făcut. «Căci eũ pop Ghinea l-am botezat copilul, și am cununat pe Dumitra Țiganca cu Gheorghe, și d[e] atunța, de la cununie, i-am spus luî Gheorghe Țigan să nu fie pricin[ă], că Țiganca iaste grea cu Țigan[ul] Vorniculuî Olănescul».

84. Din «Protocollum dispositionum Valachiae Cisalutanae von 1726-31».

Diploma, din 28 Octombre 1726, liberînd pe Ban, în locul căruia vine un «praeses administrationis»: Schramm, cu un *actuarius*, cancelistul Dobner, din Ardeal, ce știe românește. — «Iudices aciurati Bulgarorum» (1727; p. 16). — Episcopul Ștefan arată, la 17 Februar 1727, că Mitropolitul a poruncit episcopuluî din Caransebeș a-l introduce, dar a nu-l sfinți până nu se va întoarce el din Viena. Țara cere însă sfințirea (pp. 23-4). — Considerații despre negoț, despre înlocuirea proiectată a monedei. «Hinc nil aliud evehitur ad loca christiana nisi aliqua exigua quantitas cerae Venetias et aliquot

suum vel bovom seniorum e gregibus numerus Viennam abigitur». Porcii și grîul n'aduc folos. Adevăratul folos vine de la «oves, vaccae, butyrum, caseus, mēl, sebum, equi (qui, cum parvae valoris et staturae sint, non emuntur per d. officiales, sed tantum per Turcas), uti et iuniores sues vel boves et bubali»: toate merg în Turcia, aducînd zloțî vechî și parale. Dar nu iese cît să se poate face negoț și plăti dările. Căci se aduc din Turcia și haine: «scilicet varias sericeas materias et telas albas atque coloratas, gossipium, pelles, hic loci non reperibiles, et alia similia. Merces enim veneticas ob earundem charum pretium pauci emunt». Mai aduc de la Turci și «oleum olivarum, caffe, oriza, amigdala, uvae passae, poma citronica, polipus, sapo praestantior, et plurima alia, quae terra ista non fert, comestibilia». N'aũ cu ce duce vitele la vînzare, și «saepenumero hic pereunt . . ., uti et mel non venditum destruitur». «Mercatores, tamdiu durante contumaciae termino, perterrefiunt.» Baniĩ aũ în Oltenia valoare mai mare decît la Constantinopol: ducatul e astfel egal cu 85 și 100 de groși; nu e voie decî a se exporta. Să se scadă prețul monetelor rele turcești (20 Iulie 1728, p. 92 și urm.).—Lista banilor curenți: «nummus, gresla, crucifer, polturac, para, grossus, septenarius», «qui hucusque vocabatur pitac et valebat 5 poltueros, cuiuscumque fuerit imaginis, solum polonici, qui sustaky nominabantur, 4 faciebant poltuores»; «marianus, sic dictus krivak», «orth [turc și polon: unul e un șfert de leũ vechiũ, cellalt de leũ noũ], tulth sive medii floreni» [turcești, imperiali, și «aliorum principum»], floreni [imperiali, francesi și turcești], taleri turcești noi, lei vechi (de 100 de crãțari), taleri imperiali, galbeni: venetici, «creminicenses, ordinarii» (*ibid.*).¹—Inochentie episcopul va merge la Belgrad

¹ În Arch. de Stat din Buda, se află următoarele socoteli privitoare la bani românești în raport cu cei din Ardeal, pe care le reproduc după o copie ce-mi comunică d. prof. G. Alexici:

«Ducatorum, leonni et zlotonis valachici valor de facto currens, et acomodatus valori in Valachia currentis.

Unus nummus valachicus facit 1¹/₂ nummum seu denarium transylvanicum; sic una poltura, quae apud nos tres nummos i. e. denarios facit, in Valachia

pentru sfințire la 15 August st. v. (29 Iulie 1728; pp. 98-9). — Explicări, din 23 Decembre 1728, pentru monede. Și *praesesul* spune că a văzut la Izlaz «magnum mellis et saebi quantitatem iacere absque quod eam Turcae emere velint». Bani împărătești nu vin, turcești nu pot veni. Să se prefacă mai bine banii la monetărie (p. 111 și urm.). — La 17 Ianuar 1729, plîngere că «domini Bulgari» se întind în pămînturi și păduri. — Plîngere că va lipsi moneda mică, luîndu-se paralele (pp. 137-8). — Pentru farmacia lui Raimund de Magrath (1730; pp. 146-7). — Se arată că, după asediul Timișoarei, Barbu Brăiloiul aduce pe Imperiali în țară; Turcii și Tatarii îi ieau, după spusa fiului, Rudolf, turmele de peste Olt. Se unește la petiție și Ștefan, fratele acestuia (pp. 147-8). —

ad nummum valachicum facit duos nummos valachicos. Unus sustak seu duplex grossus, qui apud nos 12 denarios facit, apud Valachos non nisi 8 nummos sive denarios valet et sic per consequens ratione aliarum monetarum faciendus computus, ita. ut ducatus, qui de facto apud nos valet fl 5=40, computando per nummos valachicos, faceret 360 Cum autem in Valachia faciunt nummos valachicos 350. hungaricales 5=25, constat pretium inter nos currens superare valachicum cum nummis valachicis 10, decem, qui faciunt nostros den. 15.

Leo, qui apud nos de facto hungaricales fl. 2=10 den. facit, computando per nummos valachicos faceret 140 Cum autem in Valachia faciunt nummos valachicos nonnisi 133, id est hungaricales 199 $\frac{1}{2}$, constat precium leonini inter nos currens superare valachicum cum nummis valachicis 7, id est septem, qui faciunt nostros denarios : 10 $\frac{1}{2}$.

Zlot valachicus seu antiquus apud nos valet hungaricales fl. 140 den., qui, per nummos valachicos computati, faciunt nummos valachicos 93 $\frac{1}{2}$. Cum autem in Valachia de facto faciunt non nisi 89 nummos valachicos, id est hungaricales 132, constat pretium zlotonis valachici inter nos currens superaret valachicum pretium cum nummis valachicis 5 $\frac{1}{2}$, id est hungaricis denariis 7 $\frac{1}{2}$

Itaque, si equalitas pretii deberet institui inter nos et Valachos in ducatis, leoninis et zlotonibus, deberent ducati reduci ad florenos hungaricales 5=25, leonini ad florenos hungaricales 2, ubi nonnisi medius denarius superaret pretium valachicum; zlotones vero ad flor 1, den. 33 hungaricales, quo valore apud Valachos currit Cum autem zlotones vallachici sint duplicis speciei, quarum altera sub se, quoad intrinsecum valorem, levis, altera melioris sortis contineat, rusticum autem plebis ingenium easdem distinguere non assequitur, zlot valachicus promiscue ad fl 1.20 reduci commode posse iudicatur. »

«Alii autem duo ad sepulturam defunctae comitissae de Rossetti invitati Hurezum nos contuleramus» (2 Iunie 1730; p. 155). — Plîngere că-s prea mulți preoți. «Quot enim popae fiunt, tot contribuentes a praestationibus altissime fatae Suae Maiestati debitis eximuntur.» Episcopul nu se supune a consulta guvernul la hirotonisirî (p. 158). — Pavlichienî la Izlaz și Craiova (p. 182). — Turcii din Vidin, Rahova, Nicopol, amenință pentru că li se oprește negoțul (p. 183). — Venise la Izlaz Turci pentru berbeci, cu 40-50 de pungî în zloți. Aflînd că nu vine marfa, vrea să se întoarcă (p. 240). — La 24 Iunie 1731, se trimete procesul-verbal de martori în reclamația de moși ce au făcut doi fii ai lui Ștefan-Vodă Cantacuzino (pp. 277-8). — 25 Iunie 1731. Plîngere a contesei Bălăceanu, născută Cantacuzino, care are un fiu tînăr și e în «inops senilis status». Se propune a i se da o pensie (p. 276).

85. 30 Iulie 1736 (1728). Din porunca dumnealor preacinstiților consiliari Ilie Știrbei, Gligorașco Vlasto, se dă carte de judecată lui Radu Olănescu, «ce au fost ispravnic», în judecată «cu pîrcălabul Ion Moroiiul din Muereasca și cu toți săteani de acolò pentru dajdea și zahareaoa ce au fost dat satul Muereasca la anul cu letul 1723: așa au fost jăluit și cu memorialul... cum că... Radul... i au fost impresurat cu dajdea și cu zahareaoa... și le-au luat și niste vite: boi, vaci, și niște vinuri, de le-au fost vîndut pentru bani». Se chiamă ei, «și cu sindicii care au strâns banii și zahareoa, și au adus și toate rîvășalele... Și au venit și Radul ispravnicul cu vîtășăii lui și cu catastihul..., și am luat sama... vitele [ce] el le-au fost ținut gloabă, iar satul Muereasca au venit la Sfinția Sa răposatul părintele Damaschin episcopul de le-au fost vîndut cu tocmeală și cu zapisul lor, care zapis l-au scos părintele Dositheî, ispravnicul sfintei episcopii, de l-am vîzut». «Numai ce au trecut mai mult lei 6, care acești bani i-au fost dobîndă unor bani ce au fost luat de la Neamți, neputîndu-ș da ei banii la vremea lor.» Ei nu cred. Se ordonă jurămîntul la episcopie «pre sufletul lui și pre casa lui și pre ce să roagă lui Dumnezeu». E liberat. Preda Zătrianul și Dosoftei semnează. «Di 1 Rîmnic.»

86. 30 Iulie 7236 (1728). «Eū Bratul, județul de aič din Rămnic, nepotul răposatului Sfinției Sale părintelui episcopului Damaschin», dă scrisoare lui Radu Căpitan Olănescul că s'a învrăjbit cu el fără motiv, «mai mult de l[a] diiavolul», «umblând unul asupra altuia cu vrăjbi și cu pări pe la Măriia Sa directorul, prin Sibii, și pe aici, prin Craiova, la Măriia Sa prezesul, precum și pe la dumnealor prea-cinstiții consiliari. Când au fost acum mai pe urmă, viind dumniilor prea-cinstiții consiliari Ilie Știrbei și Gligorașco Vlastò pentru treaba județului aici în Rămnic», se judecă înaintea lor. «Era să ne pedepsească după faptele noastre; decî și noi, cunoscând că mai bună iaste pacea și dragostea, pentru aceeaia am căzut amândoi la pace, și la dumnealor . . . , să ne iarte; și înaintea multura, fiind mulți boiari de față, ne-am împăcat, și ne-am sărutat unul cu altul.» Îi dă carte că va trăi frățește cu el. Altfel, «să fiu închinat gloabă galbeni 100».

Semnează: Șarban F[ă]rc[ă]șanul, Preda Zătrea, Radu Socoloteanul, Udrea Zătrea, Ilie Ot[e]teleșanu, Barbu Bărseanu și Părvul Logofăt Roșianul.

87. Din «Catastih de conscripționul județului Vălcii de munte» (1729—30), etc., la Sibiiu.

«Megiași», birnici, mărginași, văduve, nevolnici, «cameraliști». «Oamenii streini care au venit de astoamnă de peste Dunăre . . . Mortasăpii la Baia de Aramă i la Cerneți.»

Cară de 6 luni de iarnă», pentru ofițeri și «comande», scutindu-se «slugile boerești, catanele, și aleșii și satele de drum». «Calici, vătășăi, viiari, care lucrează viile împărătești.» Fuga de dajde, peste Dunăre: răspund vameșii. «Acest răspunsu să li să dea: au să șază unde au șazut [megiașii] și să-ș dea dajdea, după cum iaste porunca, au, daca nu, să știe că vor fi lipsiți de moșiile lor», ce se vor da la cine va plăti pentru ei. Oamenii «din drumuri», ce nu dau contribuția, ci «drumul de forșpan» pe căile Sibiului, Cerneților, Tîrgu-Jiului, Caracălului. «Rânduiala de zaherea, și de fân, și de leamne.» «Descrețion de grău și porumbu, și de fân» pentru trupe. «Zaherea de vară, care s'au așazat pe numele oamenilor.» «Simbriile de un an» = 8.910 «florinți nemțești».

«Birul ce s'aũ scos, sã dea boerãnașii și alții ce aũ fost căpetenii de slujitori, și sutașii, pentru că dijmărit nu daũ, numai oerit al treilea an» «Orãnduiala casãlor de rãnd.» «Bani de slugile boerești» fãrã avere personalã. «Contribuțiunea de tot anul.» *Cheltuieli*: «S'aũ dat pãrintelui episcopului de la Sardichia, pentru streinãtatea Sfinții Sale, 108 fl. . . S'aũ dat lu Antonie dascalul letinescu, sã grijascã casele de școalã, fl. 30 . . . Secretarului Deportei . . . Unui Neamțu tobaș, care aũ bătut toba pentru lazaret. [Pentru dusul la Sibiu al lui Dosoftei Brãiloiu și Constantin Strimbeanul.] Lui Negoitã și Barbu Sãulescu, lui Ion Bibescu, «din birul lor la boerãnaș . . . Peste lei 50, ce s'aũ fost dat lu Leondari dascalul grecescu, din simbria lui, i s'aũ mai dat acum încã fl. 83, crãțari 20 . . . Cãpitani, hotnogi, stegari . . . S'au dat pentru îmbrãcãminteã gãdei și pentru a muerei lui; însă pentru o dulamã gãdei, și cizme, și nãdragi, și un cojoc, și Țigãncii o dulamã și o pãreache de cizme». Bani la Pietrari, «ce le-aũ luat catanele în silã, fiind în drum satul . . . Satelor ot sud Gorj, care i-aũ bătut piatra și aũ fost astã varã soldații pentr'ãnsele . . . La 4 canțeliști rumãnești . . .».

— 88. 23 Iunie 7237 (1729). Ștefan Prãscovean aratã cã a pus pe Radu Olãnescu a lua pentru el «galbinã de aur» 50 pe trei luni: «galbeni crãiești».

P.S. «Inșã dentr' acești galbeni ce scriũ mai sus, aũ fost zeã e] carolinã și holandezã.» Copie.

89. Cãtre «chesarocrãiasca administrație», Radu Olãnescul Vornic. «Pentru dumnealui județul Radul de la Ocnã.» «Eũ daũ dajde Împãratului, și toate moșiile le-am lãsat peste Olt pentru slujba prea-milostivului stãpãn și 'n vremea rãzmeriții, precum voi arãta cãrțil[e] rãposatului Mării Sal[e] Ștainvil ghe[n]ralis.» — Decisie favorabilã: Craiova, 14 Maiu 1734. Salhausen și consilierii.

90. Din Protocolul oltean pe anii 1733 și urm., la Sibiu.

Fug țeranii «de prin satele de pe marginea Oltului» (p. 3). — Milostenie pentru Sf. Mormint (p. 6). — *Compania greceascã și cea bulgãreascã*: Grecii stau la Tîrgu-Jiu și aiurea. Dacă nu se țin «la 4 orașe», vor fi supuși la «contribuțiune»

(p. 8). — Ordin către preoții din Craiova a ținea liste de morți (p. 13). — Mențiune de imigranți «din Banat și din partea turcească» (p. 30). — Mențiunea celor doisprezece vieri ai episcopului catolic Stanislavici la Sutești (p. 32). — Episcopul Damaschin de Rîmnic iea bani de la mănăstiri pentru drumul ce a făcut la Belgrad (1733; p. 47). — Mențiunea bolii episcopului (1734; p. 75). — Bulgari și moșneni la Brădiceni (p. 200). — «Aū răposat aici la Craiova, aseară, la 10 zile ale acestii luni, după călindariul nou . . ., părintele Inochentie.» Până la numirea, din Viena, a noului episcop, Ghenadie de Cozia va administra diocesa (11 Februar 1735; p. 208). — «Donum gratuitum» (p. 268).

91. 27 Novembre 7243 (1734). «Iordachie căpt. ot Loviște» către Domn. Promise ordine pentru «feçor[ul] unui Toader pisar Dindar de la Sibiiu, pe o moșie din Loviște, ce să chiiamă Perişanî». O luase Domnia, dar nu se află «la cătastiv moșiilor domnești. Află că «acei oameni ce șad pă acea moșie, daū la o dajde ug. 7, și sântu pleiaș». Avea și «casă bună și alt dichis înprejuru casii, și iaste și o roată de moară în cupe» și doi munți. Pentru dijmă întreabă «pe un părcălăbiel de acoloa, ce aū fostū mai naintea pe lângă Toader Pisar, și pe săteanî.» «Căt ș'aū ținut fiçorul lui Toader Pisar, vitele acoloa, nu le-aū lat nice o dijmă, ci i-aū clăcuit și, după ce ș'aū ridicat el vitele de acoloa, de le-aū dus în țara unguriască, n'aū mai avutu oameni nice o superare pân az, iar azi spun că aū mersu un Negoită, ce șade la oraș la Pitești, care iaste orânduīt dupe moșiile domnești, și le-aū luatū tal. 7 p¹.» — Bibl. Ac. Rom., 120/LXIII¹.

92. Din Protocolul oltean pe 1735 la Sibiiu: Pentru «clironomia» lui Șerban Știrbei (p. 1). — Privilegiul pentru Cli-

¹ La 30 April 1701, Împăratul, după cererea lui «devotissimus et perpetuus vasallus principis Valachiae Transalpiniae deputatus Theodorus Ladislaus Dindar», permite lui Brîncoveanu a-și cumpăra casă și grădină în suburbiul Brașovului, unde află că și-aū luat averi imobile și «plures iam extranei, diversae nationis, homines, Graeci videlicet. Valachi et Hungari» (Arch din Buda, *Canc. Transylv.*, 1709, n° 9, după o copie de d. profesor G. Alekici). Cf. Iorga, *Sate și preoți din Ardeal, passim*.

ment de Cozia, noul episcop de Rîmnic. Se asigură de iubirea Împăratului pentru «neamul iliricescu», se recunoaște dreptul alegerii episcopilor și egumenilor: alesul e «confirmăluit»; rămîne a fi sfințit de al «Besearecii Răsăritului ritului grecescu în țările noastre așăzat arhiepiscop și Mitropolit». Fusesse trei «candidați», dar pe Climent «clirul și norodul din preună, precum să cade, l-aŭ cerut» (1ma Octombre 1735 ; p. 3).—Numirea lui Gherasim ca egumen de Tismana.—«Nemții» din Craiova se supun Vornicilor și dajdei (p. 6).—Oamenii din țară, cari merg pentru lucru «la Șclavonia» (p. 9).—«Podurile dupe ulițile Craiovei» (p. 10).—«Casăle de spîtieriia împăratească, care să face aici în Craiova» (*ibid.*).—«Podurile ceale vechi» din Craiova (p. 10).—«Obroace, ferdeale, ocale și cantare», pecetluite de inspector (*ibid.*).—Căpitan și călărași, pentru a *apuca* (*ibid.*).—Oprîți *mojicî*, între cari și dorobanții, de a *umbla la vînat*, «nici cu ogari, nici cu puști, nici cu nici un feliŭ de măestrii» (p. 27).—«Contraband» pentru stupi ascunși: vor plăti vinovații și «cu mânia, cu colacul și treapădul călărașului» (p. 27).—Boierii aduc oameni de peste Dunăre (p. 28).—Episcopul lua une ori poclon îndoit (p. 29).—Cînd era «înghețul Oltului și Dunării», se dădea ordin ca strîngerea «contribuțiunii» să nu se facă «cu mare secler pentru bani, ci foarte pe încet și spre voia lor, cu blîndețe să să ceară bani, iar pe satele din lăuntru mai cu tărie să să apuce de bani, ca să să facă banii, iar, stricându-să ghița, să să apuce unii ca și alții să plătească contrebunul lor» (p. 32).—Un eclisiarh de Tismana e la arest, cu toate protestările mănăstirii: după cercetare, se va da episcopului spre judecată canonică (p. 34).—«Tîrgu în Cerneți» (*ibid.*).—«La marginele Austriei» «lazaret sau contomație» de opt zile pentru «dobitoace» (p. 35).—«Fleşarii nemțești» (p. 40).—Către Dositei Brăiloiu, pentru «datoriia ce aŭ avut răposatul Cornea Brăiloiul la răposatul Barbul Sărdariul. . . Cum că aŭ ramas bani gata ai răposatului Cornei Brăiloiul la răposatul Barbul Sărdariul tal. 7.000, și, unde iaste suma banilor, zic că iaste cu altă slovă, și suma stricată». În alt act, tot de la Brîncoveanu, «scrie cum că sânt

6.000 de lei la Barbul Sărdariul, ai Cornei Brăiloiul, și arată acolo cum că Domnia n'au luat nimic de ale casei Barbului Brăiloiul pentru aceale 60.000 de lei». Trăiește încă «jupăneasa Cornei Brăiloiul». «Puncturile ce au dat dumnealor fii Barbului Sărdariul în potriua răposatului Cornei Brăiloiul... Sfinția Ta pe supt răposatul Brăiloiul ești fratele cel mă mare» (27 Februar 1736; p. 42). — Ștefan Brăiloiul împrumută pe episcopul Inochentie, «când au fost la Beligrad, de s'au hirotonisit, cu galbeni de aur 49» (p. 44). — Climent cere pe eclisiarhul arestat, pentru a *se canonii* la o mănăstire. I se răspunde că «acest lucru iaste criminal» și că s'a început instrucția (p. 44 și urm.). — Oprită trecerea în Banat fără *pașoș* (p. 47). — Oprit sunetul clopotelor noaptea (p. 50). — «Antonie Epis» participă la o cercetare (p. 54; cf. Engel, *Gesch. der Walachey*, p. 85). — Piîngerii de la Climent pentru judecări și gloabe bisericești usurpate de Vornici (p. 55 și urm.). — Un om luat cu sila «între oameni cei lungi pentru slujba Craiului de Prusia»: și «l-au dus pân aproape de Timișoara prinsu și cu sila». I se zice «David Lungul», e din Pîrsovc, fiul Bratului; cel ce-l ispitise e un Pătru Berariu, ce e pedepsit «cu bătae la Târgul de afară, între vederea tuturor»: el și complicitii capătă 100, 80 de bețe. «Iar Zamfir Bărbiiariu, de vreme ce s'au dovedit că l-au chemat Pătru Berariu numai ca să rază pe haiducii acei lungi și i-au dat Pătru Bărbiiariu 20 de zloți, de i-au dus, de i-au dat lungilor acelora și cărciumariului, unde era ei în găzdă, iar nu iaste atinsu de altă vinovăție spre ajutoriu pentru luarea cu sila a lui David Lungul, — îi iaste destul pedeapsa arestului» (24 April 1736; p. 57). — Oprit a se vinde de străini vin și rachiu în bilciu (p. 62). — «Cazarmele de la Fometești» (p. 69). — «Pentru aducerea apei pe supt pământ de la fântăna Presecii» la Craiova (p. 70). — «Alexandru săn Matei Venețianul, Bulgariul de la Brădiceanî» (p. 79). — Proces pentru zestre între groful Șerban (?) Cantacuzino și soacra, «jupăneasa Măriiia»: căsătoria fusese făcută de Dositei, «cu dumneaei Jupăneasa Marica, nora Sfinții Sale» (pp. 78-9). — «Cumpania Bulgarilor de la Brădiceanî, pentru o bătae ce s'au făcut cu oamenii

de acolo», în care *se amestecă* și Vornicul Radu Bujoranu (p. 82). — «Armașul de Țigani» (p. 83). — Sare cumpărată «din partea turcească» (p. 84). — «Compania de la Rogova» (p. 85). — Episcopul Climent e chemat pentru hirotonie (p. 86). — «Mănăstiri patrierșești» (p. 95). — Se scrie episcopului Climent «să nu te mai tinzi la vinăriciū» (p. 96). — «Compania, care vor să iasă de aici la Ardeal» (p. 99). — Cleric lăsat în pedeapsa episcopului, «pentru hatîrul Sfinției Tale» (p. 111). — «Carte de slobozenie de rumănie» (*ibid.*). — Către Climent: «Sfinția Ta nu vei să plătești poștea și ștafeta aceia ce s'aũ trimis de aici la Sibii și la Ocnă pentru moartea răposatului Sfinției Sale părintelui episcopului Inochentie» (p. 115). — Pentru mergerea la Belgrad, ce se poruncise lui Climent (p. 126). — Mențiunea răposatei Maria Bălăceanu (p. 150). — «Jupăneasa Mariia a răposatului Cornei Brăiloiul» (p. 159). — «Măcar că nu s'aũ scris nemțăște la dum. Vorniciū, neavănd vreame» (p. 199). — «S'aũ scris la toț boiarii din 24 de familii: Fiind-că dumneata fără de nici-o pricină te-ai rădicat cu toată casa dumitale de ai fugit la munte, din care fugă a dumneavoastră boiarilor de țară s'aũ spăimîntat țara, de s'aũ spart cu totul, de am rămas numai noi administrația aici, singuri; din care să pricinuiăște, nu numai pagubă și scădere contrebunului împărătescu, ce și mare prăpădenie și piardere a toată economiia lăcuitoilor; din care va să facă mare lipsă și pagubă» (12 Iulie [1737]; sfîrșitul registrului, întrerupt la aceste cuvinte).

93. 18 Ianuar 7243 (1735). Constantin Mavrocordat, pentru «un satu anume Rerence de la Ținutul Cernăuților, care satu este discălecatu pe moșie sfintii m[ă]n[ă]stiri Slatinii, și acei oameni sătenii sintu închinați la starostel e] de Cernăuți, și, acum jăluindu-ne . . . Varlaam Ursache egumenul și cu tot săborul . . . dzicându că m[ă]n[ă]stire numai cătu ia dijmă de la acel satu, iar altă poslușanie nu fac m[ă]n[ă]stirii, ce facu agutoriū starostelului . . . Măcarū că ačasta pricină am fostu și hotărăt-o Domniia Mea pentru oamenii ce ședu în sate pe moșiile m[ă]n[ă]stirilor, să fie supt ascultare m[ă]n[ă]stirii, să facă poslușanie m[ă]n[ă]stirii, iar să nu fie închinați pe la boiarii, etc. — Bibl. Ac. Rom.

94. Chitanță de la Anton Marstaller Vornic, la 8 Ianuar 1735, pentru suma de 50.354 fl. renani și 12 crăițari, culeși de Radul Olănescul Vornic. Cf. *Studii și doc.*, I-II, tabla, la : Marstaller. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

95. «† Dat-am această cvitanție dumnealui Vornicului Radul Ol[ă]nescul, să fie de încredințare cum să știe că pentru zloț cincisute după niște băcăni ce le-au lăsat Măria Sa domnul ghin[ă]ralul de s'au vândut la Râmnic, l-au apucat acum Măria Sa doamna ghinărărița dă i-au dat toț deplin la mâna mea : nici mai mult, nici mai puțin. Cvitanția aceasta să fie crezută. Dich. 11 1737. Ioannes Vilherm Hopmester.» Pecete roșă. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

96. 20 Iulie 1742. Mihaî Racoviță. Pentru a fi un singur conducător al parochiilor. Grecește. — Bibl. Ac. Rom., I/LV.

97. Din poronca Domnului nostru Io Costandin Neculae Voevod, l' 7250 [15 Iulie].

Judecată între Simion «Petre Giurgiuvanul ginerii lui Ion Tăutul cu cumnatu Dum[i]trașco Tăutul, feçoru lui Ion Tăutul». Are zapis al socrilor (12 Ianuar 7232) pentru o moșie «din Câmpullungu rusăsc», ce zălogise la «Turculias[a] Medelniceroae». Aceasta botează pe Maria, soția lui Giurgiuvan. Dă zălogirea Mariei. Dumitrașco arată o diată din 8 Februar 7242. — 135/LIX.

98. 11 August 7250 (1742). «Dumitru părcălabu din Păuș[e] și Măghiaș» și alții împrumută de la Vornicul Radu Olănescu «zloț noi 23», iar, ca dobîndă, «să-i dăm fălci de fân 11 p¹, în livezil[e] dumnealui.» — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

99. Pentru «3 bucați de aur» aflate de un Țigan. Îl ieau Bujoreni și Drăghici Olănescul, fratele lui Radu. «S'au fost vorbit între dânșii ca să nu mai spue nimănuî ca s'au găsit acel aur.» Află un Logofăt și iea «colac» de 50 de lei de la Radu. Gheorghe Cantacuzino «a apucat pe acești 3 boiari . . . ca să-l ia de la dânșii, zicând că iaste al Mării Sale». Mărturie «cum că Drăghici, la aurul ce au fost dat Șarban-Vodă la frate-său Tudosie, nu au fost amestecat». Doamna-l dase lui Tudosie, «să i-l păstrează». — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

100. 8 August 7251 (1743). *Întrebăciune* înaintea boierilor din ordinul lui Mihaî Racoviță. Radu Olănescu spune «că, fiind dat Măria S[a] Doamna Mariia a Mării Sale răposatului Șarban-Vodă în mâna unchiu-său, lui Tudosie Olănescul, 23 de bucăț de aur, ca să le păstreaze până va trimite să le ia, au stătut la unchiu-său pentru aceste bucăți de aur multă vreme, până în Domnia Mării Sale răposatului Ștefan-Vodă] Cantacuzinò, iar, când au fost atunci, trimițând Măria Sa Doamna Mariia aiç în țară, au apucat pe Tudosie Logofăt pentru acest aur, și au fost dat 20 de bucăț de aur, iar pentru 3 bucăți de aur au fost dat seama că, fiind aorul în seama fraține-său Simeî, tatăl Radului, dela dănsul au perit». Ea dă termin de o lună lui Tudosie, Drăghicî și Pîrvul Olăneștii, «să meargă peste Olt la casa lor, să apuce pă nepotu-său Radul». Merg «cu om domnescu». Judecată la episcopul Damaschin. Se impune jurămînt. Iar Radu, nepotul lor, fost-au căzut cu rugăciune la dănsii ca să nu priimească unchiîi lui jurămînt, ci să-l ajutoreaze cu o sumă dă bani, ca el să plătească aorul». I se dau 100 de taleri: «luându-să țara dă peste Olt în stăpînirea Neamților și săpînd niște Țigani» ai lui Șerban Bojoreanul, «ca să-ș facă bordeae în siliște în Olănești», află trei bucăți de aur. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

101. 11 Ianuar 7252 (1744). Ioan Mavrocordat, pentru mănăstirea Slatina: «au vîndut orănda aceluî sat unuî Jidov de acolò din sat [Răreancea. Nu dă baniî.] S'au tocmit orănda satuluî cu alt Jidov... Starostii de Cernăuți peste voe și toc-mala lor au dat orănda iar în sama Jidovuluî celuî d'intăi.» Bibl. Ac. Rom.

102. 25 Decembre 7259 (1750). Constantin Racoviță. Mitropolitul Iacov îi spune «cum că preoții dupre la bisericile domnești i boierești pun pricină și nu vor să dea la acești bani a poclonului cărjii, ce au orănduit Sfinția Sa ca să dea de tot preotul și diaconul din toată țara câte 4 lei, arătînd unîi din preoți cum că au cărți gospod de scuteală». — Bibl. Ac. Rom., 66/LXV.

103. 5 April 7252 (1744). Jordache Muruz, Vel Ban al Scau-

nului Craiovei», judecă într'o afacere de vin trecut pe la Boița. Ilie Zătoreanul e în proces cu socrul său Radu Olănescul, « zicând că, la vremea răzmiriții trecute, fiind cu toți șazători la Ardeal, pe țara Oltului, în satul Scoreaiul, și întorcându-se dumnealui Radul Olănescul în Loviște... » — Col. Gr. P. Olănescu.

104. 15 Septembre 7254 (1745). Testamentul lui Radu Olănescu. «Am dat văcărit la Mihai-Vodă pentru 4 bivoli și pentru 6 cai, t¹ 10 p¹; neavând de cheltuială, am pus la Părvul băcan un căsornic zalog, și mi aū dat t¹ 8 [ceasornicul făcea 50] I-am făcut nunta de la mine [unuī ginere], afară din dulcețuri, ce aū adus el: cu pita, cu vinul, cu vaci, cu oi, cu ce aū trebuit, cu pasări, cu vânători, cu toate ce aū trebuit. L-am ținut doi ani în casă, cu pită, cu vin, cu carne, cu slugi, cu cai, cu de aci, cu cât aū trebuit în casă; n'aū cheltuit măcar doi bani; ci socotesc că va fi ačasta dobānda banilor și cheltuiala a porcilor». Ȫi ține porciī în porumb. «Iar el s'aū întâlmit cu niște Sasi, ci i-aū dat cāte 4 zloți, și i-aū adus pă Sasiī aceia tocma aicea la Olănești... Și la bote[zul] copilii, pă ce s'au dat: la cafē oc. p¹, t¹ 1, la zahar oc. 1, t¹ 1, la condite oc. p¹, t¹ p¹ i bani 30, la șofran dram 2, t¹ p¹, la piper oc. p¹, t¹ 1, la orez oc., bani 40, la migdale oc. p¹, bani 40, la untdelemn oc. p¹, bani 40, la stafide roși i neagre i zmochine oc. 3, t¹ 1, la carne de vacă oc. 15, oc. cāte bani 14: t¹ p¹, limba i rārunchi i mațe, bani 30, la 74 lāmăi, bani 30, la țiganiī lăutarī, t¹ 1, la bucātari, t¹ p¹, i vaci 30; care sā fac t¹ 9.» Și ginerele Ilie-ī ia fīn și stupi. «Din zilele Neamțului.» «Până nu didease iarna cea mare.» «6 vulpi t¹ 12... , 16 guși de vulpe, frumoase, t¹ 16». «Miiare de t¹ 24 i bani 9.» «Pentru flintă ce am dat la Sinca în prāvālie, sā o vānză.» Cu nora n'a luat zestre «cāt iaste supt unghē: nicī cārpe, nicī haine, nimic, nimic; ce încă eū am dat așternutul cu totul, cu fața plapomei de cutnie, care am dat numai pe fața plapomei t¹ 14; la veselie tot eū am cheltuit de l[a] mine». «Salbă de 100 de galbeni ungurești, și i-am dat altā salbă de 20 de galbeni, și i-am făcut gheordie și o tivilichie de coț 9, cotul cāte zloți 15... și la cacon, de blānitul lor, zloți 55, o chingă cu paftale de Țarigrad, zloț 30... Cānd

[diaconul Pătru din Râmnic] au vrut să fugă în țara ungu-rească, zicând să-ș ducă copii . . . Cărți feal de fealiu : çasloave, moliftenic, o biblie, alte cărți de trebuință a besearicii, de toate; o flintă, un struț, un carabin, o sabie ferecată, un cal ungurescū . . ., o dulamă vearde de belacoasă . . ., 4 pă-rechî de cuțite de argint cu lingurile lor și zece linguri de argint . . .». «Ca să facă șindilă de cea groasă, ca să învă-lească moara de la Râmnic.» «Bani nemțești.»

Cercetată de <ierei Flor., dascăl slv., 1757 (arabic)». — Col. Gr. P. Olănescu.

105. 1751. Grigore Ghica, «voă tuturor Romînilor, [și] altor striini, Sași, Ungurenî, carele lăcuiți în țara Ardealului și treceți cu oile la pășune aice n țara Domnii Mele, uni ier-nîndu-vă oile voastre și alți vărîndu-vă vara». Li arată că a venit la el «Grigore scriitorul cel rumînesc al cetății Sibiului» cu carte «de spre partea cinstitului magistrat» și «carte de jalbă» de la ei. Anume că «oeritul cel obișnuit, care plătesc pămîntenii [i] striini, încă și Turci, a fost «parale 5 de oaie», iar acum ai lor li-ar fi spus că Domnul a adăugat «alte» patru parale de oaie, «cum că am cere alt oirit, de vară». «Și pentru aceasta cereți întrebăciune, de este prin știrea noastră aceastea, au de nu este.» A răspuns către «magistrat». «Noi nu cerem a lua două oierituri, ci un oierit, după vechiul obicei.» El a *stri-cat* ce se înnoise de alții, «și au rămas după obiceiul cel vechi, precum au fost la răposatii Domni, moșii și strămoșii Domnii Mele». În prima lui Domnie, se dădeau cinci parale; apoi se adăusesse la zece. El a dat ordin să fie oieritul simplu, nu în-doit. Se va ținea de ordin, «până cînd ne va ține Domnul Dum-nezeu în domnescul nostru Scaun al țerii aceștii». Așa,—și nu adaus! «Nu trebuiește așa, îndată voi după auzire mincinoasă să vă faceți nălucire și spaimă; trebuiește întăiu să auziți po-runca noastră, care se dă în scris, iară nu prin vorbe de-șarte; că Domniia Mea toate poruncile, cîte le dă, în scris, de se cetesc întru auzul tutulor.» I s'a spus însă, «cum că de doi ani încoace sînt unii den Ardeleni carii își aduc oile la pășune în pămîntul țerii vara, cînd ieste pășiune cè mai bună și alișverișul cel mai de folos și mai cu cîștig, de fac brînză,

cașcaval și toate cele ce trebuiesc, aici, în pământul țerii, și, toamna, la vremea oeritului, nu scoboară oile la baltă, au să le ție pe munți țerii la finațe, ci, pentru ca să nu plătească oeritul, se întorc oile în Ardeal, și cu aceasta pricinuesc, nu numai paguba Cămării domnești, ci și celorlalți Ungurenii li se face nedreptate; pentru că cum va pute suferi Domniia Mea unii den voi Ardeleni, pentru că să coboară oile iarna la pășune în pământul țerii, să plătească oeritul deplin, după obiceiul cel vechi, și alții, cari își țin vitele la pășune vara, când iese pășune ce mai bună, și mai cu bișug, și mai de ciștig, să nu plătească oieritul, și să înșele Camara Domniei?» Pentru aceștia se dase ordin a li se *scrie* oile și a da cinci «parale vechi». După plată, «să-s ia revaș de samă de la mîna orînduiților boierii, ca toamna, la vremea oieritului, să nu aibă altă supărare.» A trimis cu omul Sibiiului pe «Gheorghie Logofătul de taină, ca să să cetească porunca aceasta». Să-i dea acestuia «în scris toate oile», dar numai cele ce n'au plătit încă. «Să fie nesupărați și de vamă, care era obișnuit de le lua vama, și de oaie, și de cai». Astfel dînd acum cincisprezece «bani vechi», nu *li vor face supărare oierii toamna*. Pot fi așteptați și până în toamnă, dar să-și *scrie* oile, și «să luă în chizășie unul pe altul, legîndu-vă cu zapis și cu chizășii». De nu vor da nici atunci, vor fi împliniți mai târziu.» Iar, de nu se va găsi aceia, se va apuca alții pentru dînșii de vor plăti.» «Să vie cu îndrăzneală și cu bucurie.» — După o copie cu litere latine, în *Protocollum sedis selistensis*, 1750 și urm., p. 80 și urm.

106. 6 Mart 7259 (1751). «Seama dumisale Dumitrașco Pă-l[al'dli] i dumisale Iordache Balasache Peharnic, de bani cuniții ot Țînut Putniî.» — Bibl. Ac. Rom., 88/LXXXVI.

107. 23 Novembre 7263 (1755). Matei Ghica. «Pentru parte șa mai aliasă, mai cinstită, adică orînduiala boierimii, neavînd nice o chivernisală, nici un venit spre stăria și întemeiere ei». Trebuind a sta la Scaun, au boierii «mare nevoe». Fac datorii: «au cădzut multe niamuri vechi și nici s'au mai rădicat». Au venituri ori-unde aiurea boierii. Statornicește decii și el în Moldova. Logofătul: 3 lei de pungă la cumpărarea slujbelor, la

protocălire. Stringându-se în credință, va lua din răsura strângătorilor. Va lua 500 lei de la stărostia Cernăuților: «banii solăritului, după vechiul obicei» (sic), la Sf. Dimitrie și la sfârșitul lui Decembre. Vornicul Țerii-de-jos: «la vreme otacilor», 5 parale «de boul de negoțu» și 4 «de cal»; 3 de vacă, «pe vitele ce vor trece, în ceia parte». «Iară Vornicia Bărladului și sugubini, gloabe, fiind un obiciaiū, un lucru urât, s'aū rădicat, și de acmu să nu mai fie». Vornicul-Mare al Țerii-de sus: mortasiția Chîșănăului». Hatmanul: «poclanile sale» de la orî-ce «capitanii». Postelnicul-Mare: «părcălăbiile», afară de Galați, care e a lui Vel Jitnicer și Vel Pitar. Spătarul: «de la ocnă», 1 para de drob, ca și Marele-Ban. Vistierul: o pungă «pe cîfert, havaet». «La vremea văcăritului», 2 pungi. Banul: de la sare. Căminariul: «a Caminiū». Păharnicul: buțile ce vin în Iași, cîte un «leū nou», — scutiți fiind boierii și mazilii. Tot așa: «din ortul stărostescu de la Putna» jumătate (împărțit cu al doilea Paharnic). Stolnicul: de pogonărit de tutun, 1¹/₂ ban (1 ban Vel Medelnicerul). Comisul: ca de obicei. Și Agia. Medelnicerul: 1 ban de pogonul de tutun. Clucerul: «folăritul», 2 galbeni de stîină, «iar cu 2 bani de mândzare». Sulgerul: «de boii ce trec la Bosna» 5 parale, «și de rămătorii ce trec în țara leșască sau în țara unguriască», 4 bani; «orî de la Țara-Rumăniască de vor fi, orî de aici den țară». Jitnicerul și Pitarul, de la pîrcălabul de Galați: 1000 de lei pe an. Armașul: 500 lei de la starostele de Cernăuți. Șătrarul: «de la otace». «Bani gramaticii de vamă». Logofătul al doilea: «1 galbăn de piatră la hotărătul moșilor». Vistierul al doilea: din răsurile șfertului, și din «zăciuala zloțaiilor»: la 10 bani, 1¹/₂. Păharnicul al doilea: din venitul celui mare. — Bibl. Ac. Rom., I XXXVII. Copie «la comitetul Basarabieș», 1816, 323/X.

108. 20 April 7264 (1756). Copie. Constantin Racoviță iea măsurî contra vădrarilor ce ieaū «năpaste: la zeaci vedri doi». — Bibl. Ac. Rom., 36/LXVI.

109. 16 Ianuar 1762. «Jăluim, Doamne, mili și bun[ă]tăți Mării Ta[e], noi preoți de sud Rom[ana]ni, dup[ă] jalba ce am dat la Măria Ta în trecut[ă] vreme, la Octomvrie 9 zile,

pentru greotatea dăjdii și pentru năpăștile ce am avut la Măriia Sa Scarlat Voevod, și după jalba noastră Măriia Ta te-î milostivit de ne-aî ușurat, nu numai pre noi, cu toat[ă] căta preotească . . . Iar acum cearem la Măriia Ta un luminat răspuns în dos[ul] răv[ă]șului, arătând supt peceata Mării Tale : sud Românaț s'aū așăzat la Vistirie la un cîvert, tal. atât, și tal. de căt[e] parale, și răs[er]ă căt, și dobândă căt, și treapăd căt, i costandi ; și acast[ă] lumînare având la mîna noastră nu vor putea să ne mai jăpuiască ca până acum . . . Noi preoții de plas[a] de jos . . . Județul nostru iast[e] 2 plăși, și am tras tot potrivă, de când ne-aū așăzat părintele episcop la asta, dentăi la Măriia Sa Mihaï Voevod, și am tras tot potrivă pîn la Măriia Sa Scarlat Voevod, și, atunci făcându-să luare de sam[ă], și părintele episcop fiind la prinsoare, și întămplându-să preoții de plas[a] de sus, ne-aū încărcat pe noi mai mult de căt plas[a] de sus cu tal. 45 . . . Preoții de sud Rum. plas[a] Cămpuluț.» Domnul trimete la episcop. — Bibl. Ac. Rom., Doc. episcopuluț Ghenadie de Rîmnic.

110. 27 Maiū 1768. Alexandru Scarlat Ghica. «De vreme ce la județul Mehedinților, în munții mănăstirii Tismeniî i aî Zvârnarilor, i aî Cloșanilor, i aî lui Hagi Costandin, care munți fiind în pămîntul Țării-Rumănești, iaste obicei și să pogoară din lăuntru cu oile la acei munți, și le țin vara la pășune, cariî pentru păscutul erbiî să așăza cu stăpăniî acelor munți, de-ș da adetul pășuniî, dar, osibit de aceia, din vechime avea obicei și plătea la ispravnicul județuluî obiĉnuitul venit al isprăvnicii ; de suta de oi căte o oae, dar de la vre-o doi, trei ani încoace, cu pricină că acei streiniî nu-ș pogoară oile la ernatic în țară, ca să plătească oerit, s'aū fost zăticnit ca niĉ la pășune să nu fie volnici a și le ținea. Deĉ, cercetănd Domniia Mea întru această vreme, în căt aū fost opriț, să văzu că, cu toată popreala lor, iar la ernatic nu le dă îndemănă a și le pogoră în țară, de la carele nimic folos țării să face : a fi popriți, ci pagubă, atât stăpănilor, căt și la venitu isprăvnicii. Dreptu aceia am socotit Domniia Mea ca, cu acest puțin venit ce s'ar strănge : la sută una, să fie închinat la sfînta și ctitoriceasca noastră mănăstire Sfeti Spi-

ridon...». Ordin către ispravnic, căpitanii și vătași de plaiu. Acestor din urmă și plăieșilor li se poruncește «și pentru rândul hoților... ca, de care cumvaș aru simți că umblă jă-fuind pă acei streini, numai de cât să sară cu toții să-î prinză, ca să să pedepsească».

111. 29 April 1778. «† Tudor Săpunar, pă care l-au adus mărturie dumn. Vasile biv Vel Vameș, zice că în zilele Nemților, când învăța el carte la un Ștefan dascălul, eșind la osfeștanie cu episcopul Inochentie la acele livezi, aū auzit...». Col. Tzigara-Samurcaș.

112. Ἰωάννης ὁ ἐκ Ἀγράφων, Ἰουλίου νοუმηνία, către Mihail Luca Stolnicul. Îi scriu din București Grigorie și Daniil: ὦν ὁ μὲν σχολαρχεῖ ἐν τοῖς γραμματικοῖς, ὁ δὲ ἐς τὴν πατρίδα(?), καὶ κειθὲν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐφοδιάζεται. Pentru îndreptarea casei unde e școala. Διὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἐφέρθη ὁ Γεράσιμος. E vorba de traducerea lui Virgil de Evghenie Bulgaris, de consulul Severin. I se dă o tabachere și 1000 de lei de Împărăteasa Rusiei, și alta de Împărat. — Bibl. Ac. Rom., 29/XIII.

113. 1791. «Foia lui Gheorghită de lucrurile, ce le-au adus din lăuntru» (prin Hațeg).

1 ceasornic 500 tal.

1 butcă 550 »

[Hamuri, «hături de lână», zăbale.] — Col. Tzigara-Samurcaș.

114. 26 Decembre 1792. Atestat de la preoții din Romanăți, plasa de jos, către popa Florea, că, nemulțămii de un protopop, l-au cerut pe el de la protosinghel. E cercetat «pentru învățătură i pântru altele». Îl numește «ca să ne cerceteaz[e] și ne facă dreptate fiecăruia». Daū actul contra celor «ce-s înfrățiț cu Pandlele».

115. «Atestatū. Precum arătătoriu acestuia, anumea încuviințatul cleric Filipū Ieremievicī de la Terebliche, de la începutul cursurilor învățaturii acestor 3 ani trecuți, adecă de la 1^u Octomvrie 790, până la sfârșitul lui Iulie 1793, întru ačasta de aici al episcopeshii chesarocraeștii Bucovini clericiască școală aū petrecut și, precumū toate examenurile acestor obicīnuite cursuri, așa și acest de pe urmă examer al acestor 3 ani bine aū făcut, precum și cu purtarea, daru

firii și întru nărav cu cuviință s'aū arătat, și prin aceste cătră priimire darului preoției la deșchiderea vre unii parofii spre alegerea iaste gătit. Cu ačasta adevărim.

In rezedenție episcopiei noastre, la Cernăuți, 3 Iulii 793. Daniilū Vlahovici episcopū.» — Bibl. Ac. Rom., 69/XI.

116. «Ce aū prinsū vinăriciul Mehedinți la leat 97 :
vedre

43.113 Cămpul-de-jos.

67.887 Cămpul-de-sus.

71 612 Blehnițile.

75.982 Jilțurile.

47.459 Dumbrăvile.

58.040 Baia.

60.068 Ocolu-de-jos.

66.815 Ocolu-de-sus.

13.932 Rămășițe de toate plășile.

504.908

105.710 Să scad milele Govoriū, Cozii i Tismeni.

399.198. Rămăne mila Mărcuț.

Dolj, mila mănăstirilor :

taleri

1.550 Jitianu, căt[e] banī 2.

750 Șegarcea banī 2.

400 Bucovățu banī 2.

200 Orezu banī 2.

2.000 Școale pet mo (*sic*) banī 2.

Romănați :

750 Bistrița banī 2.

350 Mamul banī 2.

1.200 Vlah-Seraī banī 2.

300 Cozia banī 2.

250 Sfetī Spiridon, poporu^l Ńeu, și Racovița (?), căte 5 banī.

Milile Vălč :

taleri

1.500 Mega Spileon, 103 poporu, po banī 5.

650 Orezu banī 2.

550 Schitu Memul.

- 190 Titirezu bani 2.
 180 Bistrița bani 2.
 80 Cozia bani 2.
 250 Mănăstirea dintr'un lemn 2.
 50 Surpatele bani 2.
 150 Arnota bani 2.
 50 Govora bani 2.

Mehedinți :

- 280 Cozia bani 2.
 250 Govora bani 2.
 130 Tismana.
 5.000 Mărcuța, poporu, Celeu (?).

Gorj :

- 950 Școla Θεραπεία 2.
 750 Bistrița 2.
 380 Polovragi 2.
 1.350 Vlah-Seraï 52, poporu câte 2 bani, iar la Racovița și
 Celei câte 3 bani.

135 Tismana.

350 Jitianu 2. — Bibl. Ac. Rom., 80/XXXIX.

117. 23 Septembrie 1798. Costachi Hatmanul cumpără de la Dumitrachi Turnavitul «o fabrică de fidea, cu ergalii de aramă și de lemn», și o vinde Ruxandei, Doamna lui Hangerli. — Bibl. Ac. Rom., ms. 260, f° 111.

118. 23 Septembrie 1798. Hangerli dă «vinăriciul și părpareul» din mai multe moșii, «ca un vinărici slobod domnescu, neînchinat nicăiri până acum». — *Ibid.*, f° 59 V°.

119. «Credinços boerul Domnii Mele Ștefan Olănescu biv Vel Șătrar săn[ă]tate. Știind că slujbele tale s'au făcut cunoscute Domnii Mele și te-au făcut vrednic a cîștiga milă și cinste de la Domniia Mea, iată dar, întru răsplătirea slujbelor și a ostenelilor tale te cinstim cu paialăcu de Vel Clucer, poruncind Domniia Mea și la dumnealui Vel Vistier de te-au trecut la arhondologhiia Visterii în rândul Clu[ă]rurilor celor Mari, spre a fi cunoscut, trimețindu-ț și domnescul nostru caftan, ca să-ț imbraci umerile credinții tale. Derept aceia scriem Domniia Mea cinstitului și credinçosului boerului Domnii

Mele Ștefan Olănescule, biv Vel Clucer, după cum până acum te-ai arătat cu slujbă plăcută Domnii Mele, așa și de acum înainte, ca să-ți înmulțești silința și credința, să dobândești și alte milii, mai mari, pentru care-ți trimetem și cest domnescu nostru sinet. Tolico pisah gpdstvomi. 1789, Avgust 23.» Pecete și monogramă. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

120. Numirea de Caragea a lui biv Vel Sărdar Olănescu la Vlașca. «În potrivă făcând vre-o urmare, va cădea în urgie și pedeapsa Domnii Mele și nu să va mai învrednici altă dată a mai intra în slujbă». Să-l asculte mazilii, breslași, căpitanii, slujitorii. — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

121. Iunie 1817. Pentru Constantin Olănescu, ispravnic de Dîmbovița, în locul lui Iancu Văcărescu. Să caute a strînge pe locuitorii, *a păsi dreptatea întru toate*, «și ferii de orice nădreptăți și jăfuri», «și pă zăpcii să nu îngăduiască a face vre o superare sau vre un jaf cătuși de puțin lăcuitorilor, căci și pentru aceia însuș va avea a da seama». Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

122. 1ma Mart 1819. Vistieria către sameșul de Mehedinți. Era «să facem arătare Măriei Sale lui Vodă să ți să trimită cercetari și, făcându-ț cercetare, să întorci în starea locului, de la toate breslele, ce vei fi luat, apoi să te aducă și aici, să te facă cea mai aspră pildă; dar din milostivire ți să face trecere cu vederea, nevoind să te aducem în dreapte primejdii, ce ți s'ar fi căzut. Cum nu simți că aceste îndrăzniri sânt urmări a unui dăznădășduit, și cum nu înțelegi, cât de mare și neertată este greșala unuia care nu ascultă poruncile? Visteriia, voind să vă păzască de toată întâmplarea, mai înainte au îngrijit a vă scrie cu cea mai strașnică poruncă să vă ferii, și însuș, în potrivă urmând, te-ai arătat nesupus și neascultătoriu și, în vreme ce ai poruncă să nu ei nici un ban, — să iai așa sume, să dăzbraci săracii?! Ești vrednic de toată osînda și pedeapsa, și singur te dovedești de jăfuitor și asupritoriu.» Îndată «să întorci banii jăluitorului, fără a-l dogini sau a-i zice cel mai puțin cuvânt de mustrare, să liniștești și pre alții ce-î vei fi asuprit asemenea; căci nu după multă vreme să vor trimite cercetători și, dovedindu-te vinovat, nici o ertare să nu aștepti; și de acum părăsește-te cu totu de asemenea

luare pe străbătate.» În 15 zile, «să poftecsești aici la Visterie catagrafile breslelor, căci întârzierea s'aū cunoscut că din ačasta curge pentru că te zăbovești tocmindu-te osebit cu fieștecarele și găsind pricinī săneturilor ca să le faci reale, și supt acest cuvânt să jăfuești. Decī, de nu vei trimite la soroc catagrafile, negreșit să aștepți mumbașir, acelaș și cercetătoriū, și te vei căi fără îndreptare».

Către sameșul de Secuienī. Se află «că până în Sămbăta trecută ai urmat a lua câte t¹ 6, parale 20 de un nume de breslaș, boer dă neam, boerănaș, mazăl și postc., și câte tl. 3, parale 10, de rădicarea chipurilor unui scutelnic; care ne-aū adus la dreaptă urgie asupra-ți». Eraū să spuie lui Vodă. Tot așa pentru catagrafie. — Bibl. Ac. Rom., 57 și 57^a/VI.

123. [1821.] Mărturia lui Ahmed pentru credința lui Constantin Ruset Bălănescu. — Bibl. Ac. Rom., 284 LVI.

124. 2 Maiū 1822. Συμάργδα Κολφέσσα către Iordachi Colfescu, «cu părintească dragoste», la Găești. «Să cade mai întâiū a ăudeca nestătornicia vreme, iar nu să-m faci cerere la lucru necuviinčos; eū, că am vândut doao buți cu vin, adevărat este, dar nu numai că bani după celea am cheltuit peîn țara nemțească, ci încă mai m'am și împrumutat la această vreme; și sânt boeri mari, și n'aū de cheltuială, și aū pungī cu banī dați cu dobăndă, și nu-ī pot scoate acum, iar dumiata, nu numai că-m faci cerere, ci te lauzī că o să vii cu gavaz la mine, să-ț dau bani, și să te ăudeci cu mine. Un cap de fămeie la această vreme pân Turci, unde acum nicī odată nu merge fămeile a se ăudeca!» — Col. d-lui Gr. P. Olănescu.

125. După 1822. «Suma cu care sânt vândute» niște moși, în număr de 22, în valoare de 107.210 de lei. «7.100. Cetățue i Zachie; d. Vornic Conache.» Pomenit și «luminatul bezăde Iorgu». — Bibl. Ac. Rom., 3/XLVII.

126. O văduvă a unui boier, ce voiă «să triacă Prutul să trăescă în Basarabia», dar, oprit de datorii, moare, arată că, «după anu cernit» saū «anu negru», a prefăcut casele ei și a cumpărat «și aceste mobile, care, fiind revoluție asta cu eteriia, trecând eū, mai înainte mi-aū luat și mobilele aces-

tia, și cununându-mă cu Visternicul Catargiu, și întorcându-mă la Moldova, li-aū dat dumnealū Vist. Catargiu cu răvașul dumisale cuscră-mia cucoana Smărandi Bogdan, și, mergând fiul mieū Toderiță acum piste Prut, ducându-să la dumniaei, și cerând mobilele, știindu-le dumniaei prea bine că sânt a mele, fiind-că Visternicu s'aū mutat la mine, avându-ș calabalăcurile toate în Moldova», vrea să le reclame: prin cine? «Adicăți 3 paturī de modă cu mindirile lor și cu patru perne, fiindu-m și mie trebuitoare; acum de fieștecare pat 2 canapele de culcat, de tisă: una a mia și una a fii-mieū; 2 mese de tisă: una mari și una mică; 2 mindiruri mari, câte cu patru perni, însă pernele foarte mari, după mindiruri; 12 scaune di tisă cu jelturile lor și cu citurile lor, însă acele cituri cam vechi, și la paturile di modă și la scaune; 12 scaune de lemn prost, negri, îmbrăcate cu plisă, di sofragirii. Mai am și altă cerere că, fiind eū în Basarabiia cu dumnealū Vist., aū înștiințat Mosiu Jan, omul dumisali, că aū trecut niște lăeș ai mieī de la Țara Munteniască, adicăte čata lui Măță, care îi știe și Măriia Sa Vodă, că aū fost și pe la Săucești, și aū vrut să ei țiganī domnești; pe care țiganī i am dat și gineri-meū lui Lățcărachi, čata 20 de familī, care, viind Vistierul Catargiu în Moldova cu mine, și făcând izvoadi țiganilor tuturor, fiind și aceștiia cu a dumisali la un loc pe moșiile dumisale. . . Când s'aū luat Codăești, aū fugit acești țiganī în Țara Munteniască, avându-i Brâncovanu în Țăgani lui. . . Aceste mobile fără dooă miī de lei nu li-am făcut.» — Bibl. Ac. Rom., 91 XLVI.

V.

**DOCUMENTE MUNTENE
DIN ARCHIVA DOMNULI C. BASARAB BRĂNCOVEANU.**

1. Tîrgoviște, 8 August 6955 (1447; *sic* 1446?). «Vladul Voevod, Domnul Țării-Rumânești, feț[o]rul marelui și preabunului creștin Vlad Voevod», mai multor moșneni, pentru Coteana. «Iar după aceea venit-au Taeîncoș (*sic*) și Stan și Colțea ei singuri înaintea Domniei Sale de s'au înfrățit pre a lor bucate și dobitoace, și pre oâne, și pre Țigani, și pre toate ale lor, ca să-s ști, să fie trei frați nedespărțiț». Hotare: «Iacu Fătăciunii... Drumul Slatiniî». Boieri: Tudor, Nanul, Stanciul, Pashalie, Radul Borcea, Dumitru Spatarul, Stoica Vistierul, Seman Stolnicul, Badea Comisul, Ștefan Logofătul. Tîrgoviște. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

2. București, 3 Maiu 7026 (1518). Io Basarab Voevod dă «fetei jupănuului Harvat Log[o]fătul, jupăneasei Neacșii, și fețorilor ei, cîți Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie ei Brîncoveanii toți, și cu morile și cu viile: pentru că jumătate de Brîncoveani am dat Domniia Mea jupăneasii Neacșii, fata jupănuului Harvat Log[o]fătul, și bărbatului ei, jupănuului Dobrovoe părcălabul, iar altă jumătate de Brîncoveani o au cumpărat jupăn Dobrovoe părcălabul de la Bran drept 3.000 aspri; și iar am dat Domniia Mea lor amânduror Baia toată, pentru că singur Domniia Mea am dat satele ce s'au zis mai sus de zeastre fetei jupănuului Harvat Log[o]fătul, jupăneasii Neacșii, și am miluit Domniia Mea și pre bărbatul ei, pe jupăn Dobrovoe părcălabul, pentru slujba ce au slujit Domniei Meale, — iar după aceeaia jupăn Dobrovoe părcălabul el au socotit la moartea lui de au dat partea lui de la Bae (Баче) și partea jupăneasii Neacșii mănăstirii de la Tismeană, pentru sufletul lui; iar Domniia Mea am luat jumătate de Brîncoveani, partea lui Dobrovoe părcălabul, de am dat-o jupăneasii Neacșii pentru acea jumătate de Bae, ce au fost partea jupăneasii Neacșii, carea o au dat-o Dobrovoe părcălabul

mănăstirii de la Tismeana. Și iar să fie jupăneasii Neacșii casele de la Brâncoveanî, că pentru aceale case Domniia Mea am dat fraților lui Dobrovoe un popor (попор), ca să le scoată lor leamne de casă, și încă le-am dat lor Domniia Mea aspri 1.500. Iar după aceeaia am dat Domniia Mea și aceale case jupăneasii Neacșii și Brâncoveanîi toți cu morile și cu viile.» Marturi: Barbul Banul, Calotă Vornic, Harvat Logofăt, Dumitru Vistier, Radul Spătar, Drăghicî Păharnic, Hamza Comis, Jitiian Stolnic, Badea și Neagoe *КЕЛИЦИ ПОСТЕЛИЦИ*. Scrie Florea. Monogramă roșă și pecete roșă ruptă. Hirtie. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

3. Tîrgoviște (ДУРНИ ГРАД), 30 Novembre 7029 (1521). «Io Basaraba Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiul bunului Basaraba Voevod», dă carte lui «jupan Horvat Mare-Logofăt (ЛОРОВЕРС) și filor lui» pentru moșia lor, la «Epotești»: partea lui Voico «УШУСА», în schimb pentru altă moșie, ce-l costase 1.200 de aspri, pe lângă cari se adauge o nouă plată. Boierî: Preda Ban, Calot[ă] biv Vornic, Udrea Mare-Vornic, Dumitru Vistier, Hamza Spatar, Drăghicî Păharnic, Badica Comis, Jitiian Stolnic, Neagoe și Danciul «Marî-Postelnicî». Ispravnic: Udrea Mare-Vornic. Monograma; pecete mică ruptă. Pergament. Pe dos: † Книг за епостѣи.

4. Tîrgoviște, 10 Iunie 7037 (1529). «Moisi Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiul prea-bunului, marelui Vladislav Voevod», către «boierul Domniei Mele, jupan Peia Portaru [ПЕИЯ ПОРТАРС]» «și soția lui Neacșa, fata lor Calea, și fiî», dîndu-i moșie, în «Epotești, partea lui «Стан столникс[а] Банск». O pusesse zálog «Stan Stolnic» pentru 2.500 de aspri «С ЖСПАН ХАРВАТ ЛОРФЕ[Т]», «în zilele răposatului Bas a]rab Voevod», «pentru a se plăti de Preda Банъ : *БЕ СТАН СТОЛНИК ПАДОШЕ С КЕЛИКО СЪРБКУЕНІЕ, ТАКО ХТЕНІЕ ПРЕДА ДА ГА ЗАРБЕИ ПО СТАН СТОЛНИКСА, ПОЧТО РАД ЕС СТАН ХАБНА Н'ККИ ДСААМЕ ПРЕДЕК БАН*»¹. Boierii: Neagoe, Mare-Vornic, Theodor Vel Logofăt, Drago-

¹ «De s'au plătit Preda Banul, că au căzut Stan Stolnic în mare greșală, încât era Preda Banul să piarză pă Stan Stolnic, pentru căci Stan au prăpădit multe haine ale Predii Banul» (traducerea dascălului Constantin; 1779).

mir Vistiier, Radul Spătar, Stanco Peharnic, Drăghici Comis, Бадк маз. Stolnic, Radul «Postelnicu». Badea Postelnic. Scrie Oprea. Monogramă cu roșu; pecetea ruptă, roșie.

5. 27 Novembre 7079 (1570). Alexandru-Vodă «jupăneasii Calei de la Brâncoveanî, cu fiii ei ciți Dumnezeu îi va dăruî, ca să le fie lor satul Brâncoveanî [ca mai jos, la 12 Decembrie], balta Brâncoveanilor și din jos de cale, între Olturi, pînă unde ară cu plugurile. [Jurătorii ei] i-au dat jumătate de balta Brâncoveanilor, iar Tudor și soru-sa Bădeasă de la Hotăranî să ție iar jumătate de balta Brâncoveanilor, iar la calea din jos, între Olturi, nimic amestec să nu aibă Tudor și soru-sa Bădeasă, ci să fie jupăneasii Calei balta Brâncoveanilor jumătate și calea din jos între Olturi toată, pentru că iaste a ei bătrînă și dreaptă moșie, și de baștină. Și așa i-au tocmit pre ei acei 12 boiarî . . . înaintea Domniei Meale, și așa au rămas Tudor și cu soru-sa Bădeasă de lege dinaintea Domniei Meale.» Întărește. Boierii de la n^l următor în altă ordine. Scrie МАЛН БАКАКИ ГРАМ. Monogramă roșie și pecete pe hîrtie. — Traducere din secolul al XVIII-lea.

6. București, 12 Decembrie 7079 (1570). Alexandru-Vodă «jupăneasii Calii de la Brâncoveanî (Жупанецек Калек от Брѣн-ковѣнѣ), cu feçorii ei, ciți Dumnezeu îi va dăruî, ca să-i fie ei satul Brâncoveanî tot, cu tot hotarul, pentru că iaste a ei bătrînă și dreaptă moșie de baștină; iar după aceeaia jupăneasa Calea iar au avut pîră înaintea Domniei Meale cu Tudor și cu soru-sa Bădeasă de la Văleanî, pentru balta Brâncoveanilor, și așa pîră Tudor și soru-sa Bădeasă înaintea Domniei Meale pe jupăneasa Calea, cum că nu are ia nimic amestec cu această mai sus zisă baltă a Brâncoveanilor, aceeaia carea iaste împrejurul braniștii; încă dintre Olturi din jos de cale, pînă unde umblă plugurile Brâncoveanilor. Întru aceeaia Domniia Mea am căutat și am judecat cu toți cinstiții boiarii Domniei Meale după dreptate și după lege; și am dat Domniia Mea jupăneasii Calii 6 boiarî și lui Tudor și surori-sii Bădeasii alți 6 boiarî; și așa au adus jupăneasa Calea pre acei 6 boiarî înaintea Domniei Meale de au mărturisit cu sufletele lor, cum că iaste balta Brâncoveanilor a

jupăneasii Caliî, toată aceia carea iaste după braniște, și să să știe hotarul dintre Olturî, din jos, din cale, până unde ară plugurile Brâncoveanilor, iar Tudor și soru-sa Bădeasă ei nu aũ putut să aducă pre acei boiarî înnaintea Domniei Meale, ci aũ rămas de leage dinnaintea Domniei Meale.» I-o confirmă decî Calei. Boierî: Dragomir Vornic, Ivașco Logofăt, Stan Spatar, Dumitru Vistier, Badea Stolnic, Mitrea Comis, Gonțea Păharnic, Stoica Postelnic. Scrie «Neagul micul diacu». — După o traducere a lui «Luppu dasc. slovenesc la școala domnească în Bucureșți; la leat 7250» (originalul slav, pe hîrtie, e păstrat).

7. Tîrgoviște, 30 Septembrie 7081 (1573). Alexandru Mircea, pentru Manea din Slăvileștî. Tradus de «Costandin dascalu slov: la școala slov: la Stăi Gheorghie Vechiũ, u Bucureștî». Original pe pergament.

8. Bucureștî, 10 Ianuar 7090 (1582). Mihnea-Vodă, întărind unor moșnenî satul Urzica. «Pentru că acest mai sus zis sat aũ fost de baștină al Calei de la Brâncoveanî, iar după aceia Calea de la Brâncoveanî aũ fost vândut pre acest mai sus zis satũ acelor mai sus numiți oameni drept 25.000 de aspri gata, încă din zilele răposatului părintelui Domniei Mele Alexandru Voevod; după aceia acei mai sus ziși oameni de la Urzica ei aũ avut pără înnaintea Domniei Meale cu călugării de la Coziia și de la Bistrițã, și așa pără călugării cum că nu țin acești mai sus ziș oameni de la Urzica locul pe unde le-aũ vândut lor jupăneasa Calea, ci aũ impresurat locul mănăstirilor celor ce s'aũ zis mai sus». Se dă sătenilor «leage 12 boiarî și hotarnic pe sluga Domniei Meale Stanțul Postelnicul». Ei aũ hotărît, puind semne. Călugării pîresc iar «că n'aũ dat acei 12 boiarî satul Urziceanilor, nici știũ ei de acei 12 boiarî». Se dă iar satului «12 boiarî și hotarnic pe sluga Domniei Meale anume Stoica Postelnicul». A treia pîrã a călugărilor: «cum că n'aũ pus acei 12 boiarî pietrele și seamnile pe unde pusease acei 12 boiarî d'intăiũ». Domnul li oferă a lua 24 de boierî. «Iar după aceia, schimbându-se igumenul și aũ pus pe Amfilofie să fie igumen la sfânta mănăstire la Coziia». Nouă pîrã de la

Cozia: «cum că nu ținū acei mai sus ziş oamenii . . . pe unde le-au vîndut lor Calea și cum că n'aū pus acei 12 boiari seamnăle pe unde aū pus ceialaltī 12 boiari d'întăiū». Domnul dă călugărilor 24 de boieri. Nu pot *lua lege*, și *rămîn* și acum. Confirmă sătenilor. Boieri: Ivașco Vornic, Ivan Logofăt, Dumitru Spătar, Costandin Vistier, Radul Comis, Harvat Stolnic, Gonțea Păharnic, Danciul Postelnic. Scrie Vlăcul. Monogramă cu roș. Pecete simplă. Pergament. — Traducere de «Lupp dasc. slov», 1753.

9. București, 24 April 7090 (1582). Mihnea-Vodă confirmă unor răzăși moșia lor la Hrastul. Menționat: Olariul, Moianul, Fueroae, Mărișoae, Mărșavul. Divanul: Ivașco Vornic, Ivan Logofăt, Dumitru Spatar, Costandin Vistier, Harvat Stolnic, Gonțea Păharnic «И ДАНУКА». Scrie Vlăcul. Monogramă cu roșu și pecete peste hîrtie. Pergament. Slavon.

10. Tîrgoviște, 20 Septembrie 7094 (1585). Mihnea-Vodă, pentru Lupul și ceata lui (УЛТ), în care și Îndel[e]te, Ducul, Stănie, Bana, Măjina, Goia, Oprica, ce aū moșii în Urzica, «de la jupăneasa Mariia și de la jupăneasa Calea și de la Danciul Postelnic și de la Datco și de la Răducănușul . . . drept 25.000 de aspri». Se arată cîtī aspri a dat fiecare din cumpărătorī. «Și iar să s știe ce aū cheltuit acești oameni mai sus ziş pentru această moșie, având pără cu niște călugări, însă aspri 11.000.» *Semnele*: ГИИДША СКА НКСИИША, МЪРША ВЕФДЕЛОР, МЪР(Р)РА СКА КРШЧК, КШАРК СКА ТШФЕЛОР, ИИКСА КРКНШ. Boieri: Mitrea Vornic, Chesar Logofăt, Pătru Spatar, Ion Stolnic, Mihalachi Comis, Radul Păharnic, Paraschiva Postelnic. Scrie «Slivoiū gram. ot Văleani». Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament. — Traducere de «az Lupp dascăl slov.», 1753 (arabice). În dublu exemplar.

11. 7 Iulie 7094 (1586). Mihnea-Vodă lui «Coșlov», pentru Coteana, cumpărată de la Colțea și Dragomir cu 1.200 de aspri, «însă 600 aspri —, iar 600 aspri de argint». Divanul. Ispravnic: Mitrea Vel Vornic. Scrie Danciul Logofăt. Tradus de dascăluș «Luppu», «la școala domnească în București».

12. «În numele Tatăluș și al Fiiuluș și al Sf[ă]ntuluș Duhū,

Troiță Sf[î]ntă, amin. Eū Badea Peharnecul de Grădiște, împreună cu acești boiari, anume Neadelco și Panaet și Vădislav Logofătul și Bărbuia și Pandazi Log[ofătul, scris am acest răvaș al nostru pentru tocmeala ce-am fost luați dinnaintea Domnului Io Mihail Voevod, de am așăzat pe David Postelnicul și pe jupăneasa Stanca din Brăncoveanî preste toată datoriiia, câtă are Danciul Dvornicul și frate-său Radul Postelnicul împreună. Și așa singurî am adevărat noi, cum ca să întoarcă David Postelnicul 70.000 aspri jupăneasei Stancăi dintru această datorie ce are acești boiari frați amăndoî, iar după aceeaia David Postelnicul să ție jumătate din sate și din mori și din Țiganî și din vii și din tot venitul cât va fi să aibă de baștină Brăncoveniî (Бранковени). Pentru că aū plătit David Postelnicul acești 70.000 de aspri gata. Așa singurî i-am așăzat cu sufletele noastre, și așa singurî am adevărit. Isus Hristos; amin. S'aū scris în luna lui Iunie 15 dni, l' 7105.» Tradus de dascălu Luppu la 7250. Două pecetî negre, rotunde, neînțelese. Pe V^o, în scrisoarea secolului al XVII^{lea}: Zapisul pântru judecata lu David Postelnicul pântru Brăncovean[i].»

13. ⚡ ГРЪЗИИИ, 25 April 7106 (1598). Mihaî-Vodă «sfinteî și dumnezeestîi Episcopîi ce se numește Severin (СЕРВІАНІИ), unde este hramul sfintului părintelui nostru ierarh și făcătorul de minunî Nicolae al Miralichiei, ca să fie satul Hrastul cu toți veciniî, cu toată moșia, și cu toate hotarele, orî cît se va alege, din toate părțile, adecă din cîmp, pădure și apă; care acest sat aū fost al Domniei Mele: decî Domnia Mea l-am dăruit sfinteî, dumnezeestîi episcopîi, precum maî sus am zis, ca să fie de moștenire sfinteî și dumnezeestîi episcopîi, spre pomenirea Domniei Mele în veciî vecilor.» Urmează blestemul solemn pentru cine ar strica dănia. Dumitru Vornic, Radul Cliucer, Teodosie Logofăt, Stoica Vistiiar, Negrea Spatar, Radul Comis, Stroe Stolnic, Șerban Păharnic, Preda Postelnic. «Logofătul Manco.» Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament.—Tradus de M. Chefalov, interpret de românește la «Secr. Valachii».

14. Tîrgoviște, 6 Iunie 7106 (1598). Mihaî-Vodă, lui Calotă

biv Vel Ban, ca să ție Coteana : toată partea lui «Taincoș Crănul», «pentru că iaste a lui bătrînă și dreaptă moșie, și de baștină, pentru că aŭ dat și aŭ închinat Tainucoș Crănul toate părțile lui de moșie, însă jumătate de Coteana, jupînului Datco biv Vel Armaș, și jupăneasei lui Calei, încă den zilele Radului Voevod Călugărul, pentru că aŭ fost furat Taincoș niște cai și aŭ fost fur de față, apoi aŭ vrut pârșii să l spînzure de față, iar Taincoș el aŭ căzut înaintea jupănului Datco Armaș ca să-i scoată capul de la moarte și să-î ție toată partea lui de moșie. Decî jupan Datco [și: «Deatco»] Armaș el aŭ căzut înaintea Radului Voevod cu mare rugăminte și aŭ cerșut capul lui Taincoș del[a] rea moarte, apoi Radul Voevod aŭ ertat capul lui Taincoș, pentru voia jupănului Datco Armaș, și aŭ scos capul lui Taincoș de la moarte cumplită ; iar el i-aŭ dat toată partea lui de moșie. Iar dupe aceeaia, cându au fost în zilele lui Alexandru Voevod, iar jupăneasa Calea ia aŭ avut pîră cu fečoriî lui Taincoș Crănul, și așa pîră fecioriî lui Taincoș cum că n'aŭ închinat tatăl lor Taincoș acea moșie nici cum, ci aŭ luat-o jupănul Datco Armaș și jupăneasa lui Calea în silă ; iar după aceeaia Alexandru Voevod aŭ căutat și aŭ judecat dupe dreptate și după legea lui Dumnezeu, și aŭ dat fečorilor lui Taincoș leage 12 boierî, ca să jure cum că n'aŭ închinat tatăl lor Taincoș partea lui de moșie jupănului Datco Armaș și jupăneasei lui Calei, ci o aŭ luat ei în silă ; iar ei nici cum nu aŭ putut să stea cu legea la zi, și la soroc, ci aŭ rămas de leage dinnaintea lui Alexandru Voevod. Iar după aceeaia, cându aŭ fost acum în zilele Domniei Meale, iar fečorii Danciului Dvornic, anume Barbul și Mateiŭ, și cu fata Radului Postelnicul, anume Mariia, ei aŭ vândut acea moșie, partea lui Taincoș toată, însă jumătate de Coteana slugii Domniei Meale lui Drăgoiŭ Logofătul și fraților lui, iar Stoica Chivăran și Neagoe de la Alimănești, ei s'aŭ sculat și aŭ zis cum că aŭ și ei a treia parte din partea lui Taincoș Crănul și aŭ luat de la Drăgoiŭ Logofătul — ; iar după aceeaia aŭ avut cinstitul boeriu Domniei Meale jupan Calotă biv Vel Ban pîră înaintea Domniei Meale cu Stoica Chivăran și cu frate-său Neagoe, și așa pîră Stoica Chivăran și frate-său

Neagoe cum că aŭ fost cumpărat și ei moșie de la Taincoș: a treia parte, și aŭ zis cum că aŭ fost cumpărat ei mai nainte de la Taincoș Crănul. Iar după aceeaia Domniia Mea singur am căutat și am judecat după dreptate și după legea lui Dumnezeu, împreună cu toți cinstiții boiarii Domniei Meale, și am adevărit Domniia Mea cum că aŭ cumpărat jupan Datco Armaș mai nainte, și am cetit Domniia Mea și cartea răpoosatului Radului Voevod, de închinăciune, cum că aŭ fost închinat singur Taincoș toată partea lui de moșie, și singur Domniia Mea am văzut și la mâna cinstitului boiarului Domniei Meale jupan Calotă Banul, mai veache cu șase ani decît cartea Stoicăi și a lui Neagoe, și singur Domniia Mea am văzut și cartea răpoosatului Alexandru Voevod, de rămas, cum că aŭ rămas. Așijderea aŭ rămas de leage și dennaintea Domniei Meale, și aŭ rămas Stoica și Neagoe de leage din Divanul Domniei Meale, și am scos pre Stoica și pre Neagul din Divanul Domniei Meale, cu mare rușine, și am scos — din cărțile Stoicăi, și așa s'aŭ prinsu Stoica și Neagoe dinnaintea Domniei Meale cum că nu are altă carte, fără numai cartea carea o aŭ scos înaintea Domniei Meale. Decî și Domniia Mea singur am dat cum că, de va mai scoate niscareva cărți, să nu să crează, că sânt mincinoase. Pentru aceeaia am dat și Domniia Mea cinstitului boiarului Domniei Meale jupan Calotă biv Vel Ban, ca să-i fie lui satul Coteana, jumătate, partea lui Taincoș toată, moșia ohabnică, lui și fečorilor lui. . . ». Marturî: Dumitru Vornic, Teodosie Logofăt, Stoichița Vistier, Negre Spatar, Stroe Stolnic, Radul Comis, Șarban Paharnic, Preda Vel Postelnic. Ispravnic Teodosie. Scrie Teodor Logofătul. — Tradus de dascălul «Lupp» de la școala domnească din București.

15. C. 1600. «† Să se știe cum veni Radul și Drăghici . . . de Slăvilești la văru-său Banul Bărbuza, de înfrățiră și băgar[ă] pe Banul Bărbuza pre-le lor ocine, de bună voia lor, cu știrea tuturor megiișilor de pre jurul locului, ca să aibă milă de dumnealui și căutare până la moarte; iară Banul Bărbuza el lui milui și le deade as. 5.000 gata.» Se arată cîte «funi de frăție» s'aŭ dat.

16. Tîrgoviște, 6 April 7110 (1602). Simion Moghila, pentru Hreastul, dată ca de la el episcopiei. — Vornic, Dan Logofăt, Ianachi Spatar, Pan[ă] Vistier, Ștefan Comis, — Stolnic, Gherghena Păharnic, Dumitrachi Postelnic. Scrie Stoica. Monogramă cu roș. Pecete pe hîrtie. Pergament.

17. 12 August 7110 (1602). «Radu Voevod și Domn a ă toată țara Ungrovlachiei» întărește satul Hreastul către episcopia *УТ КАРШИ ГЕДВОМН УТ РЕННИКЪ*, menționând și dania «*САМОНЪ КОЕКОДЪ*». Boierî: Preda Banul, Cernica Vornicul, Stoica Logofătul, Leca Spatarul, Nica Vistierul, — Comisul, Stroe Stolnicul, Costandin Păharnicul, Radu Cluceriul. Fără loc. Slavon. Monogramă roșie. Pecete pe hîrtie.

18. Tîrgoviște, 28 Mart 7113 (1605). «Io Radul Voevod și Domn a toată Țara-Rumânească, nepotul marelui și prea-bunului bătrânului Io Basarab Voevod, luî Stan de la Pârdești. Boierî: Radul Cluceru Buzescu, Cernica Vel Vornicul, Stoica Vel Logofătul, Nica Vistierul, Mărzea Spătarul, Grigorie Comisul, Bărsan Stolnicul, Stanciul Paharnicul, Luca Vel Postelnicul. — Traducere de dascălul Gheorghe. — Și originalul slavon pe pergament.

19. 18 Novembre 7125 (1617). Alexandru-Vodă, pentru niște moșneni. Slavon.

20. Tîrgoviște, 19 Septembrie 7127 (1618). Gavriil Moghilă pentru mănăstirea Clococioc, «de lângă Slatină» pentru jumătate din Ipotești. «Pentru că acel sat ce s'au zis mai sus, Ipotești, jumătate de sat, au fost bătrână și dreaptă moșie, și de baștină, a luî jupan Dumitru biv Vel Dvornic, apoi, când au fost în zilele răposatului Mihaî-Vodă, iar jupan Dumitru Dvornic au vândut această parte a sa de sat, ce s'au zis mai sus, jumătate de sat, răposatului Mihaî-Vodă, să-i fi dumniisale de baștină; dup' aceia Dumniia Sa Mihaî-Vodă însuși au dat-o și au închinat-o această jumătate de sat, și cu rumăniî căț vor fi, la sfânta mănăstire a dumniisale, pre carele au zidit-o și au înălțat-o din temelia, ca să-s fie dumniisale vecnică pomenire; și tot au ținut sfânta mănăstire această jumătate de sat cu bună pace până în zilele Radului-Vodă feçorul luî Mihaî-Vodă, iar apoi când au fost atuncea, în zilele Radului-Vodă,

s'aũ sculat un boer puternic anume Fotii (?) biv Vel Postelnic, carele aũ fost luat o jupăneasă din Brâncoveni, anume Stana, sora Predii Postelnicul, feçorul lui David Postelnicul; și așa aũ zis el atuncea cum aũ fost cumpărat David Postelnicul ačastă jumătate de sat de la jupan Dumitru Vornic în zilele lui Mihaï-Vodă, iar nu aũ fost cumpărat Mihaï-Vodă; apoi cu puterea lui nu aũ avut cu cine să părăscă, nici nimica, ci-au luat ačastă jumătate de sat în sila lui; apoi de atunci pân acuma tot au răbdat călugării de la sfânta mănăstire; iar, când au fost acum în zilele Domnii Meale, iar călugării din sfânta mănăstire și părintele egumen Mihail, ei au avut pără dinnaintea Domnii Meale cu Preda Postelnicul, feçorul lui David Postelnicul din Brâncoveni, și cu jupâneasa Stana, sora lui, pentru ačastă jumătate de sat ce s'aũ zis mai sus, din Ipotestii. Și așa pără ei înnaintea Domnii Meale cum aũ cumpărat tatul lor David Postelnicul ačastă jumătate de sat de la jupan Dumitru Dvornic, iar Mihaï-Vodă nu aũ fost cumpărat-o, nici nu au fost dat nici un ban lui jupan Dumitru Dvornic. Întru aceia părintele igumen Mihail el aũ mărturisit dinnaintea Domnii Meale cu mulți boeri: întâi jup. Theodosie Vel Logofăt i jupan Nica biv Vel Logofăt i jupan Stoica biv Vel Vistier i jupan Vlad Vel Paharnic i jupan Preda Vel Sluger i Stoica Vel Comis, nepot jupănului Dumitru Vornic, carele aũ fost vândut ačastă jumătate de sat lui Mihaï Voevod, și pre urmă aũ dat-o la sfânta mănăstire, și încă mulți boieri. mari și mici, aũ mărturisit înnaintea Domnii Meale cum n'aũ vândut Dumitru Vornic ačastă jumătate de sat lui David Postelnicul, ci aũ vândut lui Mihaï-Vodă, și apoi domniiasa Mihaï-Vodă aũ dat ačastă jumătate de sat la mănăstirea domniisale, cum s'aũ zis mai sus, ca să-ı fie večnică pomenire; apoi aũ rămas Preda Postelnicul și soru-sa jup[ă]-neasa Stana de lege și de judecată dinnaintea Domnii Meale, cum mai mult amestec și treabă să nu aibă de acum înainte cu ačastă moșie ce s'aũ zis mai sus, jumătate de sat. Drept aceia am dat și Domniia Mea sfintii mănăstirii ca să-ı fie moșia, ce s'aũ zis mai sus, de baștină și ohabnică.» Boieri:

Ianachi Ban, Ivașco Vornic, Teodosie Logofăt, Miclea Vistier, Lupul Spătar, Mihalachi Stolnic, Gheorghe Comis, Vlad Păharnic, Necula Postelnic, Teodosie ispravnic. Scrie «de grabă» Neagoe Logofăt în Tîrgoviște. — Tradus «de Lupul dasc. slovenesc».

21. 24 Mart 7127 (1619). Gavriil Moghila, pentru răzășii de Slăvilești, a căror moșie fusese încălcată «de boiarii de Prădești». «Aū venit aicea la Curte de ș'aū făcut cărți »

22. 30 Octombree 7129 (1620). Radu-Vodă către Șarban ot Slăvilești, pentru «megiași scriș pră răvașelea domnești».

23. Tîrgoviște, 20 Iunie 7130 (1622). Radu-Vodă, pentru Mateiū Peharnic și Preda Postelnic, fii lui David Postelnic ot Brâncoveanī, și sora lor jupanița Stana, și cu fii lor, «cîți Dumnezeu îi va dărui». Pentru «Epotești» din Olt, jumătate, «pentru că iaste a lorū bătrână și dreaptă moșie și de baștină, și din ceialaltă jumătate de sat jumătate . . ., însă toată partea lui Dumitru Dvornic, ori-căt[ă] să va aleage; pentru că ačastă jumătate din jumătatea din Epotești o aū cumparat David Post., tatăl Predii Post. și al jupăneasii Staniī, de la Dumitru Dvornic încă din zilile răposatului Mihail Voevod drept 15.000 aspri gata, iar după aceaia, cāndu au fost în zilile lui Șarban Voevod, au avutu boiarii Domniei Meale Mateiū Paharnic și Preda Postelnic, și sora lui Stana Dvorniceasa, pîră cu călugării de la mănăstirea de la Clocočov, unde iaste hramul Arhanghelului Mihail, pentru acea jumătate den jumătate din Epotești, carea este partea lui Dumitru Dvornic, și așa aū pîrit călugării de la Clocočov înaintea lui Șarban Voevod, cum că aū cumpărat răpoosatul Mihaī Voevod ačastă jumătate din jumătatea din Epotești de la Dumitru Dvornic, de aū miluit și aū închinat-o ačastă moșie la mănăstire la Clocočov, și cum aū întorsu Dumitru Dvornic toți banii lui David Postelnic înapoi, și au rămas partea lui Dumitru Dvornic pe mână lui Mihail Voevod. Iar după aceaia Șarban Voevod au căutat și au judecat, după dreptate și după leage, cu toți cinstiții boiarii Domniei Sale, și bine aū adevărit Domniia Sa cum că au cumpăratu

aăastă mai sus zisă parte din Epoteaşti David Postelnic, tatăl Predii Postelnic şi a jupăneasii Staniî, de la Dumitru Dvornic cu bani gata, şi cum că n'au întorsu Dumitru Dvornic banii lui David Postelnic înapoi, nici au cumpărat-o Mihaî-Vodă, nici au avut călugării nici o treabă, şi au rămas călugării de la Clocočov de leage dinnaintea lui Şarban Voevod. Iar după aceaia, în zilele Domniei Meale, în Domniia d'intăi, iarăşi au rădicat pîră înnaintea Domniei Meale, călugării ce s'au zis mai sus, şi iarăşi pîră, ca şi înnaintea lui Şarban Voevod, şi iarăş au rămas călugării de leage şi dinnaintea Domniei Meale. Aşijderea şi în zilele lui Alexandru Voevod, şi în zilele lui Gavriil Voevod, iarăşi au rădicat călugării pîră cu boiarii ce s'au zis mai sus, şi tot au rămas călugării de leage dinnaintea acestor Domni ce s'au zis mai sus. Iar, când au fost acum în zilele Domniei Meale, în Domniia a doao în Ţara-Rumănească, iar aceşti călugări de la mănăstirea ce s'au zis mai sus, şi cu Stoica Spătariul feciorul lui Dumitru Dvornic, ei au venit la pîră înnaintea Domniei Meale cu Matei Paharnic şi cu Preda Postelnic şi cu sora lui jupăneasa Stana, şi aşa pîră călugării la Divanul Domniei Meale, cum că au cumpărat Mihaî-Vod[ă] aăastă parte din Epoteşti, ce s'au zis mai sus, de la Dumitru Dvornic, şi o au dat sînteii mănăstirii, şi cum că au întors Dumitru Dvornic toţi banii lui David Postelnicul înapoi . . . Am găsit Domniia Mea cartea lui Nicola Voevod, şi cartea lui Şarban Voevod, şi cartea Domniei Meale, din Domniia d'intăi, şi cartea lui Alexandru Voevod, şi cartea lui Gavriil Voevod, de rămas, cum că totdeauna au rămas călugării de leage ; şi bine am adevărit Domniia* Mea cum că au cumpărat aăastă parte ce s'au zis mai sus din Epoteşti, jumătate din jumătate, David Postelnicul de la Dumitru Dvornic, şi călugării nici o treabă nu au; şi au rămas călugării de la Clocočov şi Stoica Spătariul de leage dinnaintea Domniei Meale, cum ca să dea Stoica Spătariul, fecorul lui Dumitru Dvornic, călugărilor altă moşie pentru moşie, iar cu partea lui Dumitru Dvornic nici un amestec să nu aibă.» Vintilă Vel Dvornic, Papa Vel Logofăt, Hrizea Vel Vistier, Necola Vel Spa-

tar, Vartolomei Vel Stolnic, Furtună Comis, Ion Paharnic, Trufandă Vel Postelnic. Papa Vel Logofăt ispravnic. Scrie Șarban Logofăt în Tîrgoviște. — Original slavon. Traducere «de Lupp dasc. slovenesc la școala domnească, în București . . . 1753». — Originalul are monograma roșie și pecetea, foarte bine păstrată, aplicată pe hîrtie.

24. 28 Septembrie 7140 (1631). «Stanciul Logofăt de Dobroslăveanî» și «Gago de Văleanî» arată că au vîndut o moșie «jupăneasei Neacșei de Vlăduleanî . . . , încă de în zilele lui Alexandru Voevod Iliiaș, cându au fost cursul anilor 7136». Marturii: «jupan Hriza Vel Dvornic, i jupan Papa Vel Logofăt i ot Fălcoi Pătru Logofăt, și frate-său Negre, și de Văleanî Radul, i ot Roșianî Preda, și de Balănești Vădislav», «Pis Lepădat Logofăt u București.»

25. București, 29 Septembrie 7140 (1631). Leon-Vodă, pentru jupăneasa Neacșa din Vlăduleanî. Hriza Vornic, Papa Logofăt, Dumitrașco Vistier, Miho Spătar, Gheorghe Stolnic, Buzinca Comis, Nedelco Păharnic, Dumitrașco Postelnic. Scrie «Stoica Gram.». Slavon. — Traducere a lui Constantin dascălul, 1779.

26. Tîrgoviște, 10 Maiu 7150 (1642). «Jupăneasa Anca de Vlăduleanî» dă zapis lui Macsin, egumen de Hotăranî, că, neavînd, aproape de moartea ei, moștenitori, dă mănăstirii Țiganiî, afară de «o Țigancă bătrân[ă], anume Mușa Țiganca . . . , care m'au căutat pîn la moartea mea». Era văduva lui «Negre Lug.». Dă vitele și «onealtele mele de încas[ă] și de afar[ă], toate».

27. 15 Maiu 7150 (1642). «Eū jupăneas[a] Anca și cu sorumea Neacșa dau zapis la mănăstirea Sf. Mihaî din Hotăranî — «și au fost egumenū monah Maxin» — pentru o moșie, dăruită de pomenire: «să-s pomenească și aici și Sf. ăntăgura . . . Și au fostū mărturie căpitanul Radulū și Barbă Albă ot Vlăduî și uncheașul Tudorū și Vladul ot Siceannul i snă eg pop Stroia». Semnează întăiū «jupanița Neacșa biv Vist.»

28. 21 August 7151 (1643). Matei-Vodă, pentru «jupăneasa Anca Cliucereasa, care au fost jupăneasă Radulū Cliuč.,

și cu fecoriile ei, Dumitrașcu și Popa», pentru moșie la Iubănești, cumpărată de la Neagoe fiul lui Tudor Logofăt de acolo. Marturi: Dragomir Ban, Dumitru Vornic, Radul Logofăt, Stroe Vistier, Preda Spătar, Dumitrașco Stolnic, Radul Comis, Marco Păharnic, Costandin Postelnic. Ispravnic Udriște Năsturel, vtori Logofăt. «Și am scris Soare Logofăt, la Brâncoveanî.» — Tradus de dascălul Costandin, la 1787.

29. April 7154 (1646). Vînzare către «Pan ă Post. ot Pârdești». Marturi: «în saat în Șăgarce, unde sântu slugă Măriei Sal[e] Domnu nostru și mărturiî . . . Ceușul Rad u]lu ot tam și ceușul Pătru ot Carleapeț și Gheguitu Stegar».

30. 10 Maiu 7154 (1646). Matei-Vodă, «jup[ă]neasei Ileniî Clușreasii ot Pârdești, ca să «strângă toți omenii de în Pârdești judeč, care undi-î va afla în țara Domnii Meal e], verî în sat domnescu, verî boerescu, verî călug[a] rescu, verî la uraș, verî la urdiî . . ., să iai, să duc ă în Pârdești să-și plătească birul lor, și să-î fie jup[ă]neasie Ileniî rumăni ohabnič i] în veac, ei și fecioriî lor, pentru cace aũ fugit și a doa ora, și ș'au lăsat birul asupra jup[ă]neasiî Ileniî, de sântu 3 ani de când îi platești (*sic*) de biru, și aũ dat pân acum pentru birul lor ug. —, cum i-amũ văzut Domnea Mea scriși tot pre catastih. Dereptũ aceaia să-î fie rumăni] stător[i] în veac și de nimen i] opreal ă] sa n'aib ă]» Monograma; pecete cu chinovar

31. București, — 7156 (1647-8). Eu Udrea Comisul, de preun[ă] cu jupăneasa mea, Alexandra, fata Petrei Cliușer și a jupaneasei Elinei», dă zăpis «la mânia Domniei Eî jupaneasei Elinei socra-mea, care aũ fostu jupăneasa Petrei Cliușerul, fecorul lui Aslan Dvornic», că, «cându am luoa tu pe fi-sa Alixanda datu-mi-ũ în zăstre satul Hereștii» (Ilfov), ce era zălogit la Ghinea Cojocarul, de Petrea. Plătește el zălogul, și nu i se mai dau banii îndarăt. «Ce aũ rămas soacră-mea în multă nevoe și datorie pentru socru-miũ Petrea Cliușerul; nu m'am îndurat nici de ia, ce iar o am îngăduit, până s'aũ tãmplat vreme de aũ luoa tu pre acestu boiarin, pre jupănu Pan ă] Cãmărașul de la Capreanî». Vinde moșia acestuia și plătește

ginerelui. Semnează: «Udrea Comisul mărturisescu zăpissul mieu» și ΔΟΗΣ ΚΤ ΚΑΟΥΤΖΑΡΙ.

32. 3 Maiu 7156 (1648). Elina ot Părdești vinde «boia-renu-miū Panie Căm[ă]rașul» o parte din moșia aceasta, «ce-aū fostu mai denainte vreame megiișască, și cu rumăn[i] de acol[o]», pentru 210 ughī. «Însă vândutu-i-am domnealū această moșie și cu acești rumăni . . . , și cu partea de moșie, și ale altora omenī de în Părdești, ce s'aū judecīt de cătră noi, de ș'aū dat părțil[e] lor de moșie de în Părdești noao, ș'aū luatū birul, părțil[e] lor, de s'aū dus cu iale, cum le scrii și zăpissul e . . . ; iar aceste rumăni ce scriū mai sus, tot le-am plătit birul atāta vreame și le plătim și de acum înnainte; și i-am vândutu dumnealū și cu părțil[e] lor de bir, de-ī plăteaste dumnealū tot de în bir în bir . Se înseamnă birul lor: 25, 20, 30, 15, 60 (în «uncheaș cu fii), 50 de bani de fiecare. Baniī de cumpărătoare s'aū dat «gineri-miu Udricăi Comișul, pentru baniī ce-au dat el Ghiniī Cojocariul pentru satul Hereștiī, carel[e] l-am dat zeastre fii-mea Alexandri». Marturi: «jupani Radul Vistiriul ot Farcaș i pan Ghinea Clucer ot Brăt[ă]șani și Pătru Logofătul ot Fălcoi i Drăgoi Logofăt ot Fălcoi i Preda Clucer ot Greci i Badea căpitan ot Comani». Semnează ea: jupaniș a] Elina», marturiī citați și Κιουζιης Βρυεσης, Γγίνος Ρόστια, Συμβς Ιω». Pis az Miho Logofăt ot Dobroslu.»

33. 14 Ianuar 7161 (1653) Mai mulți Rumini din Părdești arată că noi am fost judeci cu moșiile noastre; deciī într'aceaia noi ne-am sculat de ne-am vândut toate părțile noastre de moșie den Părdești Petreaī Clucer și jupâneasei Ilinei». «Și ne amū luat și parte noastră de bir, da ne-aam dăspărțit de cătră alalți megiiș, dă amū eșit cu bir cu ban[i] 33 la Crăciun de Părūscovū; deciia noi într'aceaia n'am putut să ne plătim birul nostru, c-am fugit în țară, și aū căzut birul nostru asupra luī Crăciun de Părūscovu; iar decie Crăciun s'aū dus nainte Domnu nostru, Io Mateiu Băș[ă]rab Voevodū, și au întorsu birul nostru iar îndărătu, la urmă, la Părudești; și aū căzut decie birul nostru asupra luī Pan[ă] Cămărașul, dea l-au plătit în 2 anī, până aū trimese oamenii domnești, dă ne-aū cătat, dă

ne-a aflat în țară și ne-au dus în București, în Divan nainte Domnu nostru Io Mateiü Bäs[ă]rabü Voevoda.» Sînt osîndiți a da banii și, neputînd, mai primesc și alții, pentru a fi «rumăni ohabnici». Scrie «Dumitrașco Logofăt ot Căpreanî». Marturî: Barbul Stolnicul ot Poian[i]. Drăgoi căpitan. Eü Toma snă Crăciun ot Părșoveanî. Eü Stančul Postelnic Zătre ea]nul. Eü Udrea ot Zătrenî. Slug. Știrbeaiü. Danciul Logofăt Părăianul ot Milești. Iani Päh. ot Spinenî. Stanciul Stol. ot Dobroslăveanî. Pătrașco Logft. ot Poiani. Eü Udrea ot Păraiani. Eü Mihaî Log ot Smărdeșteți. Danciul i brat Căm[ă]raș Udriște. Stroe ot Comanî.

34. București, 27 Octombree 7163 (1654). Constantin-Vodă, pentru rumîniî din Părdești. Ghiorma Ban, Preda Brăncoveanul Vornic, Stroe Fiera Logofăt, Bunea Vistier, Hriza Spătar, Ghierghe Clucer, Chirca Rudean[ul] Stolnic, Radul Mihalč Comis, Pană Filipescul Vel Păharnic, Istratie Vel Post. Monogramă; pecete pe hîrtie.

35. 18 Octombree 7164 (1654). «Negoiț[ă] Postelnicul ot Văleani» arată că vinde «dumnealui jupăn Pan[i] Cămărașul» pămînt, «cändü aü fostü acum în zile[e] Mării Sale Domnu nostru Io Costandin Șarban Voivod».

36. 4 Februar 7164 (1656). Moșnenî din Slăvilești vind moșia lui «Pan[ă] Postelnicul ot Părdești». «Să am vändutü în zălele lui Costandin-Vodă. Marturî și «Bărăbăteaî ot tam, fičorul lui Ramură».

37. 15 April 7165 (1657). «† Jupan Preda Vornicul scris-am cum să-s știe că mi-aü dat Pan Post. păntu Slăvilești într'un răndu la Tărgoviște ug. 14, într'alt rănd aič acas[ă] la Brăncoveni mi-aü dat ug. 100; păntu acești ban[i] să nu-s tragă Slăvilești. Ačast-am scris. Iar răvașul să fie de sam[ă]. Ap. 15 d., l^t 7165. Preda Vornicul. Mai adusu-mi-aü Frăncul de la Postelnicul Pan[ă], iar pentru Slăvilești, t^t 20. Preda Vornicul. [V^o:] Răvașul Vornicului pentru Slăvilești.»

38. 16 April 7165 (1657). Moșnenî vind pămînt lui «Pan[ă] Post.» Marturî: un Comis, doi căpitanî: unul «Badea căpitanul ot Huriz». Postelnicul era în Părdești, unde se scrie actul.

39. 3 Iunie 7165 (1657). «Adecă eü ermonah Nichifor, egu-

menul ot Hotăran[i], și cu alți părinți călugăr[i], de împreună », daū un zapis lui Pană vt. Postelnic ot Părdești, pentru o vînzare de moșie. «Iar dumnelui aū datū vit[e] la mănăstire, însă capete 14 de vit[e] de vač[i]. Și cea moșie aū fostū închinat[ă] la Hot[ă]ran[i] de dumneaei jupăneasa Neacșa a jupănului Ivan Post. ot Vlădulean[i] . . . Am scris eū popa Marin ot Fărcași cu măna mea . . . » *Ἐγροψα ἐγὸ Νηκοίφωρος ἰερωμόναχος. Ἠεζουεῖλ ἰερωμόναχος. Ἰεροδιόκον Νικόδημος.* Mai semnează: «Radul Vel Stolnic ot Farcaș. Danciul Părăianul biv Vel Postelnic. Eū Mihul Caap. Vălanul Ghinovič. Io Nebič Vel Sluj. Satcu Sotnic. Mihaï Cliuč. Popa Ceaușul. Eū Stančul Postelnic ot Vărăț. Radul Spatar ot Bilciureșt[i]. Σίμος Κλοτζόρος. Pătrașco Poenar.» Pecetea mănăstirii.

40. 30 Iunie 7166 (1658). «Mihaï-Vodă.» «Jupănului Prediî Brăncoveanul Vel Ban și fečorilor lui, căți Dumnezeū îi va da», pentru jumătate de sat din Drincea (Mehedinți), din Comoștenî («care sat iaste în județul Jiului de jos»), din Nedeia (tot acolo), din Betejanî Romanati) și din siliștea Braniților» (Romanati). Pentru că aici înaintea Domnii Meale la Divan venit-aū boerul Domnii Meale jup. Preda Banul de au spus cum, când aū fost el mic, iar Matei-Vodă, când era la casa lui, încă mai dinnainte vreame, fost-aū vândut niște sate, anume Peria, preste tot hotarul, și cu Tuzicreni (?) ot sud Meh., și satul Recea, cu toți rumăniî, și satul Cornățelul, cu toți rumăniî, și satul Spinișorul, cu toți rumăniî și cu morile, și aū vândut și siliște Megilor toată ; iar aceste sate, câte scrie mai sus, care le-aū vândut Matei-Vodă mai dinnainte vreame, n'au fost peste tot ale lui, ci aū fost numai pă jumătate, iar jumătate aū fost ale Prediî Banului, și siliștea Dăeștilor iarăși aū fost a Prediî Banului pre jumătate. Într'aceia Domniia Mea am căutat și am luat seama pre amăruntul, împreună cu toți cinstiții dregătoriî Domnii Meale, și foarte bine am adevărat Domniia Mea cum că au fost vândut Matei-Vodă și părțile lui dintru acest satu ce scriu mai sus, drept aceia, dat-am Domniia Mea pentru acele părți de sat și de siliște ce i le-au fost vândut Matei-Vodă : cele de

la început. Divan: Barbul Vornic de Țara-de-sus, Manul Vornic de Țara-de-jos, Costandin Logofăt, Părvul Vistier, — Spatar, Radul Clucer, Efstratie Postelnic, Badea Stolnic, Manta Comis. Gheorghe Paharnic. Udriște Năsturel vt. Logofăt. Acastă copie am protocalit-o eu Dumitrache Logofătul dă taină după tălmăcirea hrisovului Mării Sale Mihăi Radu Voevod, care s'au scos de Lupul dascalul slovenesc. Ioan... Vel Logofăt.

41. † Zed boiarii judecătoria și adevătorăi ai lui Pătru Logofăt și frații lui ot Fălcoiu, și ai lui Neagoe Păharnic, și frate-său Părvul Logofăt, și Gheorghie, cu căta lor, și Pană cu uncheașul Crăcun Roș, și cu nepotu-său Costandin, ot sud Olt, — anume ot Ungurei Dobrin Căpitan, ot Greci Tudor Păharnic, i ot Puturoasa Staico Căpitan, ot Plăviceanî Radul snă Fisăntii Sluger, ot Popănzălești Hamza Logofăt, i ot Greci Diicul Logofăt, — ca să caute acești 6 boiarî să strângă acum de'ntăi, să ia siama forte pre amăruntul pentru oțna den Coteana, închinatu-o-au moșii lui Crăcun lu Calotă Armașul ot Brâncoveanî, au nu o au închinat; are și uncheașul Crăcun oțnă în Coteana și cu nepoții lui, au n'are; să le ia seama pre cărțile ceale bătrâne și pre zapise, cum va fi mai pre dereptate; și cum vor afla cu sufletel[e] lor, așa să-î judece; și să le facă scrisori la mâinile lor; și zioa la Sti Ion. Is. v¹ Port. Pis Mai 23 dni, 7175. > — Monogramă și pecete cu chinovar.

42. 25 Maiu 7177 (1669). Boierii numiți de Radu Leon fac raport. Fusesse aleși «ca-s căutăm și-s adăvărăm pentru ocina din Coteana: fost-au închinat moșul lu Crăciun, Taincoș, jumătate de ocină] lui Datco Armaș ot Brâncoveanî, au n'au închinat și au aceșt[i] megiiășî din Coteana ocin[ă în Coteana, au n'au >. Aleg, și dau la boiarii din Fălcoi, să ție jum[ă]tate de sat den Coteana, care o au cumpărat de la boiarii den Brâncoveanî ¹».

43. 5 Iunie 7177 (1669). «Eu Radul ot Fălcoi» dă zapis

¹ La 29 August 7106 (1598), Stanca și David Postelnicul schimbă o danie catre manastirea Mătrului, vîndînd un sat lui Danciu Vornicul și Radu Postelnicul Bîbl. Ac. Rom., Condica mănăstirii Mătru, p. 141

«luî Ivan ot Coteana», pentru vînzare de o «fune de moşie den Coteana».

44. 20 Iulie 7180 (1672). «Popa Stroe ot Rămnic, nepotul luî Lumotă Log[o f ă]tul ot Fălcoi», dă moşie popei Măinei ot Slatină .

45. 4 April 7185 (1677). «Noî boiarii de Fălcoi, care ne-am pus iscăliturile măi jos, scris-am acesta al nostru zapis . . . la mânia dumnealui Costandin v' Logofăt Brâncoveanul . . . , pentru jum[ă]tate de ocnă den Coteana ot sud Oltu, care aũ fost de moşie a Brâncoveanilor, şi o au cumpărat părinţii noştri de la moşii dumnealui, de la Brâncoveani, măi de 'nainte vream; iar acum, înţelegănd dumnealui cum că am fi vandut altora striinî dentr'aăastă ocnă, trasu-ne-a ca să ne întrebăm la Divan; iar noi n'am vrut, ci ne-am tocmit cu dumnealui cum noi dentru noi-ş vom să întorcem banii acelor striinî şi să ţinem noi. Dereptu aceia am dat cest zapis al nostru la mânia dumnealui, cum, care dentru noi ar vrea să vânză dentr'aăastă[ă] moşie, şi n'am putea sa cumpărăm dentru noi-ş, unul de la altul, să avem a vende dumnealui, că i se măi cade, căc aũ fostu de moşie măi denainte vream a dumnealui, iar, când am vinde noi altora striinî, dentr'altă parte, făr de ştirea dumnealui, să fie volnic dumnealui să întoarcă banii acelora, şi să ţie dumnealui moşia. Şi mărturie boiarii carii vor fi iscăli t] măi jos : . . . Neagoe Căpitan Falcoianul: † Fiind partea mea zălog[i]tă, de nu voi răscumpăra eu sau neamul meu, să o ia dumnealui Logofăt Barbul. Logofăt Gheorghii Fălcoianul. Preda Logofăt Fălcoianul. Vlăcul Vel Dvornic mărturie. Hriza Vel Vistier mărt. † Az Voicul. . . snă Neagoe Capt. de Falcoiu. Staico Vel Peharnic mărt u]rie. Bade Cluè (?) . . . Vel Cluè. mărt u]rie. Mihaî Drosul măr. Manta vt. Vist. mart. Papa Logft. za Vist. mart.»

46. 10 August 7187 (1679). Şerban-Vodă, ţie Ivane ot Coteana. Cătră aăasta îţ dau în ştire dumniiamea pentru că aiè innaintia dumniiameale spus Vartolomei Fălcoianul, zicându cum, fiind acea moşie Coteana a lor, a tuturor Fălcoianilor, iar tatal tău Crăcun fost-au făcut meşteşug de au fostu cumpărat părţile rudeniilor luî, pre ascunsu, cu cu-

vinte de jălojal[ă], și cu acel cuvântu o aț ținut pân acum zălojit[ă] iar, când aū fostu la venirea Domniei dumneameal[e], tu aī zis cum că și partea lui iaste vândut[ă] ție de tată-seū Neagoe Căpitan, și în pricea voastră ți-aū eșit cuvântul mincinos, cum partea lui s'aū aflat nevândut[ă] și, neavând nici o treabă cu dânsa șă cum aceale părți ale rudeniilor lui aī zis tu ca-ți săntu vândute, iar nu jălojite. Într'aia el, neîndurându-s[e] de moșiil[e] rudeniei lui și nesuferindu-te, t'au aruncat toț baniī în casa ta, iar tu, ca un om tar[e] de cap, n'aī vrut să-ț iaī ban[ī]; de car[e] lucru, în vreme ce veī vedea cartea Dumniei Meale, iar tu să cauti să-ț iaī ban[ī] dup[ă] obicei, și să-i dai scrisorile, să-ș poat ă] ținea moșiia moșilor lui cu paač[e], pentru că nu l-aī întrebat când aī cumpărat, nici i-aī arătat zapsil[e] Drept aceaia i se cade să-ț dea baniī și să-ș ție moșiia, pentru că așa e porunca Dumniei Meale... Iar, dă va fi lucrul într'alt chip, să vii dă faț[ă].» Monogramă și pecete cu chinovar.

47. 13 Ianuar 7188 (1680). «Eu Matei feč[o]rul lui Paan[ă] Cluč e]riul Părdescul» «dumnialui Barbul Peh. Urdărianul și jup[ă]niasii dumnialui Elinii», că i-a vîndut Slăvilești (Romanai) «și cu 3 roate de moar[ă] în apa Oltului, și cu podul și cu 10 caas[e] de rumăni»: Ianăș, Nistor, Arion, Drăghici Cimpoiariul, și cu casel[e] și cu toate dichisel[e] casii» și Părdești, «toată parteia judečescă», etc., pentru «ughī» «i goⁿ (*sic*) optu sute . Semnează și «Eū Iiina Părdeasca» «Varlaam (?) Episcop mărturie», «Radul Năsturel Vel Ban... Badea Vornic, Hriza Vel Vor., Radul Vel Log. Creț[u]lescul, ... Vel Cliuč. Coc[o]răscul, Costandin Brăncoveanul Vel Post., Barbul Vel Vist., Curue Cluč., Iordache Căm[ă] raș Ca[n]t., Dumitrașco Vel Păh., Radul biv Vel Com[i]s Știrbeaiū, Mihalcea Șăt., Barbul F[i]l[i]șan Vel Comis, Tudur Șăt., Papa Logf. za Vist., az Radul Logft ot Greč, Preda Comis Brăt[ă]șanul, Diicul Vel Medl., Papa Pit., ... Părșcoven[u], az Vasilie Tat[o]mirrescul, Părvul Farcaș., Șarban Vel Logft., Costandin Filipescul Vel Post., Preda Tomeanul, Preda Log[o]făt Coianul, Preda Striul (?), Preda Cluceru Ceplenu, Tudosie Comis, Voicu v^t Portar.»

48. 28 Februar 7188 (1680). Șarban Vodă «Caplii, jupăneasa lui Matei Post. Părdescul, fata jupă]neasi Brândușii ot Meațin ot sud Meh.», pentru satul Slăvilești ș. a. ca în zapis], vîndute cu «t^l 1.200, care să fac ug. 800». Iar după] aceea, nu multă vreme trecându, jupăneas[a] Caplea, jup[ă]neas[a] lui Matei Post. Părdescul, ia, nendurându-s[e] de sat și de munca ei ce aū fost muncit, făcând și unil[e] și altel[e] pre lângă caas[ă], și socotindu cum va eși den munca ei, n'aū vrut să laas[e] cum să fie vândute precum le-a vândut bărbatul ei Matei Post.», ci are la Divan *întrebăciune* și *pîră*, unde declară că «nu-s îndur[ă] de acel sat Slăvilești, nicî de munca ei, ca-s să laas[e] să fie pre mânănil[e] altora striini, nič va eși dăn caas[a] ei, ci iaste ia mai volnică a făč[e cum va putea dentr' ale ei zestre și dentr' a ei agonesit[ă], și va da toț banii deplin». Se admite, dar fără a lua «baniil altora» pentru plată. Ea «aū însemnat toț banii dintr'ale ei ce aū avut». Soțul nu se va amesteca la moșii, ca «pierdute pentru ale lui datorii». Datornicii lui n'o vor putea urmări. Dar, la vînzare, iarășî către Urdăreanu să le vîndă. Radul Năsturel Ban, Badea Vornic, Hriza Vornic, Radul Logofăt, Barbul Vistier, Mihai Spatar, Vladul Clucer, Costandin Brăncoveanu Postelnic, Dumitrașco Păharnic, Alicsandru Stolnic, Barbul Comis, Șarban v^t Logofăt. Scrie Dumitrașco Log. În frunte, vulturul cu crucea, aurit, într'un medalion albastru cu stele de aur, și în cadru de aur ținut de doi îngeri, tot de aur. Parte din litere roșii și aurite. Monograma tot așa. Semnează Domnul: «Io Șerban Voevoda» și «Șerban v^t Log. procitenno». Pergament.

49. 23 April 7192 (1684). «Eū Vartolomei fečorul lu Neagoe Log[o]fătul ot Fălcoi scriū . . . la mână d[u]mn[ea]lui Costandin Brăncoveanu Vel Spătar cum . . . am venit de . . . i-am vândut toată partea mea de moșie den Coteana . . ., funi 23 p^l . . ., fiindu-mi mie ačastă moșie vînzătoare și necăzându-se altora a o lua fără numai d[u]mn[ea]lui, căci că, având părintișii noștri legături cu zapis la mână d[u]mn[ea]lor cum, când se-ar face ačastă moșie vînzătoare vre o data, să nu fim volnici a o vindirea altora, fără numai iară la mână d[u]mn[ea]-

loru să vie, pentru că iar a d[u]mn[ea]lor au fost și mai de nainte vream». Prețul e de 120 de ughî. «Și am scris eu Radul Șufariul feçorul lui Gherghe Șufar.» Semnează: «Vartol[o]meiū snă Neagoi Cap' ot Fălcoi [pecete cu arme]. Badea Vel Dvornic. Barbul Bădeanul Vel Logofăt. Gligorie Grădișteanul biv Vel Logofăt. Papa Vel Păharnic. Alixandru Vel Stolnic. Στῶθης Βηστρηζῶρης. Barbul Fărășanul. Diicul Stolnic. Costandin Băi[ă]ceanul Vel Armaș. Șarban Vel Armaș. Mihalcea Sluger. Stroe Vel Pitar. Radul Logofăt Izvoranul. Bunea Grădișteanul Vel Logofăt. Șerban Cant[acu-zino] Postelnic. Radu Prijbeanul. Părvul Capitan ot Pleșoi. Mateiū Cluđer Ūorogărlanul. Barbul Bret[ă]șanul.

50. 25 Decembre 7193 (1684). «Adecă eu Tudor... den Coteana scriim și mărturisim... la mână dumnealui Costandin Brăncoveanul Vel Spătar... că ne-am tocmit... dă i-am vândut... partea noastră... den Coteana..., funi 24..., ce o au cumpărat tată-nostru Ivaan de la boiarii den Falcoiū, și alte funi.» Ieau 140 de ughî. Pentru el «și coconii dumnealui, căț Dumnezeū îi va da». Marturi: Vintil a biv Vel Spătar, Iordache Can: biv Vel Stol., Barbul Fărășanul, Barbul... (?) Șarban vt. Log. Radul Logft. Izvoranul, Pătrașco Cluđer., Costandin Post. Corbeanul, Parvul vt. Post. Crețulescul, Gheorghe Căpt. Fălcoianul, Vartol[o]meiū ot Fălcoi, Radul Cluđer., Radul capt. Pleșoianul, Stoi ot Coman (*sic*) și Stati Vistierul».

51. 17 Iunie 7193 (1685). «Eū Stoica călărașul ot Rușii dă Veade, feçorul lui Dumitru ot Coteana, scriu... la mână dumnealui Costandin Brăncovanul Vel Spăt., pentru că-i vinde «2 funi de moșie în Coteana..., de la părinții miei, și, fiindu-m[î] mie vânătoare, și mai căzându-i-se dumnealui a o cumpăra», iea 5 ughî de funie. Pentru «dumnealui și coconii dumnealui, căț Dumnezeū îi va da». «Și am scris eū Radul Log. cu învățătura lui.» Semnează tot el, iar Călărașul pune degetul. «Radul Log. Izvoranul mărtur[ie].»

52. «Adecă eū Tudor, cu frate-mieu Stati, fiçorii lui Ivan de la Coteana, scriem... la mână Mării Sal[e] Domnu nostru Io Costandin Băs[ă]rab Voevod», că-î vînd moșii acolo, unde-î

mai vînduse mai dinainte vreame Mării Sal[e], încă din boerie». Era moșie moșnească». Cu 5 ughî «funiia». Și am scris eu Negoit[ă] Logofețelul; și zisa și învăț[ă]tura lor.» Semnează: «Barbul Fărcășanul biv Vel Pitar... Costandin Corbeanul Vel Pitar... Papa Otetelișan Vel Căpitan za lef[e]cii... Matei Com[ă]neanul Vel Căpitan... Diicul Buicescul Vel Spătar... Pătru Zătoreanul vt. Armaș (?)»

53. 5 Decembre 7204 (1695). «Eü Radul Păharnicul Strămbeanul, cu jup[ă]neasa mea Dospina, fata Radului Spătar, nepoata lui Pătrașco Cliușerul Tomanul, dat-am acesta al nostru adevărat zăpis... la cinstită mânia Mării Sale Domnu nostru Io Costandin Bas[a]rab Voevod, ... cum noi... am mersu la Măriia Sa de ne-am tocmit..., de am vândut Mării Sale tot satul nostru Tomeaniî ot sud Olt... și cu viaa..., moșie făr de rumăni..., de moștenire, de la părinții noștri..., noao tribuindu-ne banî la trebil[e] noastre, și mai căzându-i-se Mării Sale a cumpăra, căc că iaste pre lângă alte moșii ale Mării Sale» Vinde 1.743 de stîinjenî, cu 44 de banî fiecare. «Și am scris eu Mihaî Log[o]fețel za Divan, Tărgovișteanul, cu învăț[ă]tura dumnealor.» Marturî: «Radul Păharnicul Strămbenul; eü Dospina fat[a] Radului Spătar Tomanul; Cornea Vel Ban...; Diicul Rudeanul Vel Logofăt...; Șerban Vel Vistiar...; Radul Izvoranul Vel Stolnic¹... † Șerban Cantacuzino Vel Comis... Barbul Fărcășanul biv Vel Pitar... Ianachi Văc[ă]rescul Vel Ag[ă]... Bunea Grădișteanul Vel Armaș... Calot[ă] Logofet Belcinenul... Pătru ot Bădeanul Vel Căpitan za dăr.»

54. 7211 (1702-3). Niște moșnenî de la Sfintești dau zăpis lui Brăncoveanu, că avînd ei moșie lingă a lui, Ipotești, o vînd cu 25 de banî stîinjenul; în total 150 talerî. --- Copie.

55. 6 Septembrie 7211 (1702). «Adecă eu Mateiü, dinpreună cu soru-mea Balașa, feçorii jupăneasi Dospiniî, fata Radului

¹ Între documentele dăruite Academiei Romîne de răp. episcop Ghenadie de Rîmnic, se află și unul pe pergament, foarte stricat și rupt, de la Vlad-Vodă pentru «Cernica ot Izvoari», cărui i se întărește niște p mînt, pomenindu-se și *мареѣра фкѣтин*. Marturî: . . Mare-Ban de Jiü, Drăghici Mare-Vornic, Drăghici Spătar, Radu Păharnic, Ghiuro Logofăt E scris, la Tîrgoviște, de «Filcea».

Spătariul de la Tomeanî, dat-am acest . . . zapis . . . Mării Sale Domnului nostru Io Costandin Basarab Voevod, cum să să știi că, având noi o moșie . . ., Sfînteștii ot sud Olt, alătura cu moșiia Mării Sal[e] Ipoteștii, însă stânjenî 70 . . ., den matca Oltului . . .», o vînd, cu 25 banî stînjenu. Marturî: «Cornea Vel Ban, Diicul Rudeanu Vel Log., Șerban Cantacuzino Vel Păh, Radul Izvoranu Vel Stol., Costandin Vel Pit., Pătrașco Breazojianul Vel Șăt., Șarban 3^u Vist.»

56. 15 Mart 7212 (1704). «Eü Barbul biv Vel Păharnic denpreună cu frații miei Dumitrașco i Pană, feđorii Predî biv Vel Slugeariul Urdăreanu, și eü Drăghiciü, împreună cu verii miei Necula i Ivăniș Cătunarii», și «Cernăianii» dau zapis «Mării Sale prea-luminatului nostru Domnu Io Costandin Băsărab Voevod», cedîndu-î partea lor de la Caplea în Slăvilești. Marturî: Stroe Vel Vornic, Diicul Rudeanu biv Vel Logofat, Șerban Vel Logofăt, Șerban Vel Vistier, Costandin Știrbeiu Vel Clucer, Șerban Vel Stolnic, Gheorghie Cast[riote] Vel Comis, Costandin Vel Pit., Cernica Vel Arm., Pătrașco Brăz[ojianul] Vel Șăt., Radul Cantacuzinö vtori Logofat.

57. Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας, Μητροφάνης, παρὰ ἄρχοντος προσόπου ἀκριβῆ ἐρεῦνη πληροπορηθεὶς τὰ κάτω, ἰδίᾳ χεῖρι ἐπέγραψα.

Adevărăm și mărturisim cu acastă scrisoare a noastră cariî ne vom iscăli mai jos, pentru niște banî și alte ce ar fi bănuind Măria Sa Doamna a lui Șarban-Vod[ă], că ar fi rămas în urma morții Mării Sale și, învrednicindu-să] Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] cu Domniia, ar fi luat Măriia Sa acei banî și altele, de le-ar fi băgat în casa Mării Sale, și acum ar fi cerănd Doamna lui Șarban-Vod[ă] acești banî de la Măriia Sa Doamna M a rii a Mării Sale răposatului Costandin-Vod[a]. Pentru care noi așa știm și mărturisim cum că în urma morții lu Șarban-Vod[ă] au venit un Ūauș de la Poartă cu ferman împărătesc, cerșind de la Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] rămășițele ce rămăsaase Șarban-Vod[ă] din haraci, de nu le dedeese deplin la Împărăție, care au fost rânduite ca să-s dea unor Iniceari ce păziia cetatea Cameniții și la alte oști, tal. 133.000, sau, de nu-î va da

Doamna lu Șărban-Vod[ă] acești bani toți deplin, să o rădice cu casa Mării Sale, și cu toate ce ar avea, și să o ducă la Poartă. Deci Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă], după porunca împărătească chiemându-o de față dennaintea Țăușului, și arătându-i fermanul, au întreat-o ce răspunde la acasta: mai bucuroasă iaste să dea acești bani și să șaz[ă] aici în țară, au mai bine i s'ar părea să o rădice Țăușul cu totul și să o ducă la Poartă. Măriia Sa au răspunsu că bucuroasă nu iaste ca să o ducă la Poartă, nici acești bani ce scriu mai sus nu-i are să-i dea. Iar Măriia Sa, de știe niscai bani undeva, de ai lui Șărban-Vod[ă], să trimiță să-i ia și să-i dea Țăușului după poruncă, și să o măntuiască. Într'aceiaș dar Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă], cercând și ispitind lucru, ar fi găsit acești bani puș bine, împreună și alte arginturi, și, luându-i, i-au dat în mâna Țăușului, după poruncă, fiind și Doamna lu Șărban-Vod[ă] de față, după cumu și fermanurile, fiind și până în zi de astăz, arată și dovedesc; iar alte arginturi și haîne ce s'au găsit atuncea, împreună cu banii, le-au trimis Măriia Sa în urmă toate Doamnei lu Șărban-Vod[ă] la Brașov. Iar Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] nu știm ca-s fie luat de ale lu Șărban-Vod[ă] și să fie băgat în casa Mării Sale: nici ban, nici sculă, nici alt cevaș, măcar că Iordache C[a]nt., feçorul lu Șărban-Vod[ă], ar fi luat o carte de mărturiseală de la mâna a o seamă de boiarî ce s'au aflat în Ardeal, la Brașov, precum au auzit și au văzut că au luat Măriia Sa răposatul Costandin-Vod[ă] o seamă de bani de la Doamna lu Șărban-Vod[ă] și de la fiu-său în urma morții lu Șărban-Vod[ă]; și, adevărat, au mărturisit și aceia, că s'au luat banii, numai n'au adevărit, nici n'au dovedit, ce i-au făcut acei bani Costandin-Vod[ă]: în casa Mării Sale au rămas, au datu-i-au pentru trebî împărătești. Iar acum, cercând lucru mai pe amăruntul, noi așa am adevărit, precum și mai sus am scris, că banii i-au luat Costandin-Vod[ă], dar i-au dat cu porunca împărătească, după cumu am văzut și fermanurile împărătești care sânt la mâna Mării Sale Doamnei M[ariei]. Drept aceia, pentru bună și mai adevărata credință ne-am iscălit și ne-am

pus pecetele mai jos, ca-s să crează. Ghen. 29 dni, lⁱ 7227. Şe|rban Năsturel Vel Ban, Rad[u]l Popesc ul] biv Vel Ban, Matei Fălcoianu Vel Vornic, Pană Negoescul Vel Logofăt, Grigorie Ha.^{le} Vel Vistier, Neagoe Top liceanul biv Vel Clucer, Mănăil biv Vel Clucer, Matei Creţulescul Vel Stolnic, Costandin Dud[escul] biv Vel Comis, Grigorie Greceanul Vel Sărd[a]r, Valcul Mog[o]şăscul biv Vel Sardar, Matei Mogoşăscul biv Vel Sărdariu, Bărcă Coj[ă]scul Vel Medelniçar, Doni Daman Vel Sluger, Barbul Mărişan Vel Pitar, Ion Bedilescul Vel Şetrar.

58. 8 Decembre 7213 (1704). «Dumitru, feçorul lui Ispas Portariul ot Urzicuţa», şi alţii dau moşia lor lui Constantin-Vodă. cu 40 de bani stinjenul. Marturî: Costandin Ştir beiu] băiv V^l Clucer, Radul Golescul biv Vel Comis, Pătru Obeadeanul, Costandin Postelnicul Izvoranul. — Şi copie, din 1753, a dascălului Loppu.

59. 7213 (1704-5). «Sandul Uliariul ot Urzicuţa cu fiii vinde lui Constantin-Vodă moşia sa, cu 40 de bani stinjenul. Marturî: Costandin Stirbei, Radu Golescul, Pătru Obeadeanul, Stoica Bengescul, Costandin Postelnicul Izvoranul.

60. 1ma Mart 7213 (1705). Sandul din Urzicuţa-şi vinde moşia lui Constantin-Vodă, cu 40 de bani stinjenul. Marturî: Cornea Vel Ban, Costandin Vel Pitar, Matei Fălcoianul Vel Căpitan, Barbul Vel Vistier Brăt ă şanul, Vas[i]lie Poenaru. — Şi copie de dascălul Loppu, 1753.

61. 1ma Mart 7213 (1705). «Dumitru feçorul lui Ispas Portariul ot Urzicuţa» şi verii (unul: Ghiorma) vinde moşia sa lui Constantin-Vodă, cu 40 de bani stinjenul. Marturî: Cornea Vel Ban, Costandin Vel Pitar, Barbul Vistier Brăt[ă]şanul. Vasilie Poenar. — Şi copie, din 1753, a dascălului Loppu.

62. 24 Octombre 7223 (1714). Ştefan Cantacuzino, pentru Mănăstirea dintr'un Lemn, întărindu i nişte Ţigani, un sat şi o vie «în dealul Cocorăştilor» (Teleorman), date de «răposatul Costandin-Vodă Brăncoveanul».

63. 15 Septembre 7217 (1708). Dragul feçorul Tatului ot Urzicuţa» şi nepotul dă zapis lui Constantin-Vodă pentru partea sa de moşie ce-î vinde, cu 44 bani stinjenul. Marturî: Ianachi Văc[ă]rescul Vel Păharnic, Costandin Vel Pitar, Pătru

Vel Armaşul, Barbul Vistier Brăt[ă]şanul. — Şi copie, din 1753, a dascălului Lupp.

64. 9 Decembre 7220 (1711). «Muşat părcălabul, snă popei lui Voico din Urzicuţa, dat-am zapis al mieu la mâna Mării Sale luminatului Domnu Io Costandin Băsărab Voevod», pentru că-i vinde partea sa din Urzicuţa pentru 40 de taleri. Marturi: Şarban Buj[oreanul Vel Vistier, Radul Dudescul Vel Paharnic, Paşco Breaz o]ianul, Patru Obeadea nul Vel Armaş, Gligorie Băleanul Vel Sluger. — Şi copie, din 1753, a dascălului Lupp.

65. 1^m Decembre 7230 (1721). «Gavriilă Drăgănescul Vel Căpt. za Slatină» dă cartea sa unor oameni din Puturoasa, pentru că, avînd ei pricină cu Măriia Sa Doamna Marica, pentru moşie Puturoasa, fiind aceştia moşneni şi Măriia Sa răp o satul Costandin-Vodă cumpărătorii, deci Măriia Sa Domnul nostru Io Nicolae Alexandru-Vodă, jăluind popa Drăghici la luminat Divanul Măriei Sale şi pentru partea lui de moşie, cum că s'ar fi împresurînd, ne-au poruncit noao cu o luminată carte a Măriei Sale, legată, viîndu-ne şi o cinstită carte a Măriei Sale Doamnei Maricii, ca să căutăm şi să adevărim pentru 1.500 de stînjăni de moşie a Mariei Sale, ce o avut-o cumpăria toare, să alegemă acea moşie de cătră popa Drăghici cu fraţii lui. Noi, după porunca Măriei Sale, am trimis acolò, la moşia Puturoasa, pă Stan Ūauşul ot Vişoară i pă Drăghici Ūauşul i pă Amza judeţ de Slatină i pă Cîrstea Logofat ot Vişoară, de au tras moşia după obiceiul pă trei locuri, fiind şi slugele Măriei Sale Doamnei Maricii la trasul moşie din preună, anume Dançul Părcălabul i Iarul, fiind şi toţi vînzătorii de faţă.» Se fixează hotarele, se *fac semne*. «În Cerul jăruit şi dinu Ceru la dealu, pănu tufe, pănu gîrniţele jăruite, şi dinu lacul cu perii la vale, păn în coada vâlcii Bodii, alătura cu Vâlcea...; păn în răzorul cu zmîrcul...; la deal pieziş asupra Cotenii...; păn în lacul cu stejarul, dinu lacu pă padină păn în semne.» Semnăturile.

«Copie întocma după cea adevărată; 853 Fev. 14.»

66. 20 Iulie 7250 (1742). «Eū Costandin Basarab Brăncoveanu biv Vel Stolnic, carele nepot de fiu săntu al ferici-

tului întru pomenire Costandin Basarab B : Voevod, m'am îndemnat de am închinat și am aferosit la sfânta mănăstire de aici din București, unde să cinste[ște] și să prăznuiește hramul Sfântului . . . Gheorghie, moșiia ce să cheamă Puturoasa din sud Olt, însă stânjină 1.815, și cu viile de acolo . . . , care moșie îmi iaste și mie din cele rămase de a fericitul întru pomenire moșul mieu Costandin-Vodă Basarabă; la care sfântu lăcaș, nu nunaî ctitor desăvârșit este, ci și oasele fericitilor întru pomenire moșilor și a tot neamul miu sănt astrucate acolo». E inchinată la Sfintul Mormint. Dă deci moșie egumenului Antim. «Și, cându s'au făcut această danie, s'au aflat aici în țară și prea-fericitul patriarhu al sfintei cetăț Ierusalimul, chir Parthenie». — Copie din 1835, 14 Februar. Semnează «Costandin B: Brâncoveanu, biv Vel Stolnic. Iordache Crețulescul Vel Dvornic mărturie».

67. 423. 14 Iunie 7251 (1743). «Costandin Basarab Brâncoveanu biv Vel Stolnic, feçoru Mării Sale Costandin bețedea, nepotu luminatului și prea-înnălțatului întru fericită pomenire răpăosatului Mării Sale Io Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod», către «Hurezi» și egumenul Dionisie. «Învrednicindu-mă și pă mine Dumnezeu dă am venit și am văzut această sfântă mănăstire, și conoscând starea ei și bună chivernisire și păzind obiceiurile ce s'au dat de la prea-fericiți ctitori, toate nezmintite și neclătite, atâta ceale biserecești dogme, cât și cuviința părinților călugări», îi dă niște Țigani «dă casă». «Din Brâncoveanî.» «Cost. Brânc biv Vel Stol[ni]c.» Pecete cu vulturul imperial, coroana și inițialele: C. B. B. V. Urmează lista, datată din 13 Iunie.

68. 20 April 1752. Proces la Grigorie Ghica între egumenul de Mărgineni și Rumîniî din Breaza, unde avea moșie și Toma Crețulescul biv Vel Stolnic. Egumenul, zic Rumîniî, «le leapădă pân case vin cu sila și-î apucă de-l plăteaste cu ce preț îi iaste voia și cum că-î supără și cu claca mai mult din cât iaste hotărât de Domniia Mea ca să clăcuiască cei ce șăd pe moșii boerești și mănăstirești, și cum că și dijma din bucate le iaste mai mult din cât iaste obiceiū de dau alții pe alte moșii». Se află de ispravnicî

pîra falșă, și trimit pe autorii la Curte, unde se face o nouă judecată, de față și cu Mitropolitul. Egumenul fusese însărcinat de Matei Cantacuzino și Toma Crețulescul a strînge și venitul lor, «fiind moșiia d'avalma». Recunosc că «numai i-au oprit sa nu vînză și ei vin», «după hotărîrea testamentului». Se constată că «nici dijmă, nici clacă n'aũ făcut cei doi ani încoace, nici aũ dat nimic . Sint iertați: va fi după *testament*. «Însă din toate semănaturile să-ș dea fieștecare dijma din zece una, așijderea și din porumbu, fiind obiceiul de să dijmuiască cu pogonul, să aibă a lua de pogon cîte 4 baniți de porumbu, și banița să fie de ocă 22; și sa aibă a clăcui fieștecare dup[ă] obiceiul cîte 6 zile într'un an, și cei ce sînt în partea numiților boiarî, și cei ce sînt în partea măn[ă]stirii, cîte 6 zile să clăcuiască; și cei ce au cîrciume de vînd vin, aceia întăi să vînză cate o bute de vin al mănăstirii, apoi să aibă voe a vinde și el piste an; iar, pînă nu vinde întăi vinul mănăstirii, să nu fie volnic nici cum a vînde vinul lor, orî oamenii ce sînt pe partea mănăstirii, orî cei ce sînt pă parțile boiarilor. Și, de vream ce moșiia mănăstirii iaste d'avalma cu a numiților boiarî, unde dă mîna mai mult egumenului de a căuta venitul dup[a] toată moșiia, fiind aproape de mănăstire, să aibă egumenul voe ca să strîngă dijma dup[ă] toată moșiia și să-ș facă fieștecare claca dup[ă] cum scrie mai sus, cate 6 zile într'un an, și claca să o facă dup[ă] cum să arată în testamentul Domnii Meale ¹».

69. 15 Decembre 1752. Domnul către ispravnicii de Prahova, pentru că Rumîniî din Breaza fac «pe vadurile mănăstirii morî, pive și dărste, și nici dijma dup[ă] obiceiul, ce iaste adetul moșiei, nu vor să-ș dea».

70. 8 Decembre 1753. Ii otărnicie la Urzicuța, pentru Costandin Brăncoveanu Spătar. Semnează: Ion (?) Poenariul Sărdar, Dumitrașco Bărganul, Sandul Pod[o]bniceanu, Barbu sin Baș Coce (?), Staico Golubeanu căpitan.

71. 11 Februar 1754. Se aduce procesul dintre doi oameni

¹ Și în 1763 se aduce pentru vin o carte domnească printr'un copil de casă.

de la Călinești, «fiind față și Sfinția Sa părintele Anthim episcop Buz :». «Pădure mereae.» «Aū curat ei pădurea . . . și l-aū făcut munte limpede, de'ntră oi la pășune . . . Curatul muntelui . . . De când aū cumpărat Sfinția Sa părintele episcop moșia Breaza de l[a] dumnealū Șătrarul Costandin Filipescu.» Semnează Vornicul, un biv Vel Ban și Logofătul (Ștefan Văcărescu).

72. 11 Novembre 1780. Alegere de moșii pentru Nicolae Brăncoveanu Vel Vistier. Semnează: «Amza Jăianul Sluğ., Costandin Barat biv Vel Pit. ispravnic, Nicolae Grecean[u biv Vel Clucr. za arie].»

73. 12 Novembre 1780. Alegere de moșie a lui Vel Vistier Nicolae Brăncoveanu, la Romanai. «Care moșii sânt cumpărate de Matei Postelnic Părdescu de la călugări ot mănăstirea Hotăranî; pe care aū făcut acest Părdescu casă marî și vii și biserică, și, la împărțala Mării Sale Costandin-Vodă răposatului, Basarab, ce aū făcut la 4 begzadeale, l-aū numit Pârdești, și de atunci până acum s'aū stăpănit tot cu nume de Pârdești». Se citează un «zapis de cumpărătoare a răposatului întru fericire Costandin-Vodă Basarab ot leatu 7212, al nepoților jup. Caplei Pârdească, anume Barbul biv Vel Paharnic, împreună cu frați[i] lui, Dumitrașco și Pană, feçori Predei Urdoreanu biv Vel Paharnic, și cu alți veri ai lor, cu care aū vândut satu Slăvileștilor». Pomeniți: «dumnealū Clucer Nicolae Grečanul», «biv Vel Logofăt Manolache Brăncoveanu». «Moșia Jăgîlia.» «Și sânt daț [Sfinteștii] de danie la mănăstire cu hrisovu Mării Sale răposatul întru fericire Costandin Vodă Basarab ot leatu 7197, cu 16 ani mai nainte de împărțala ce aū făcut Măriia Sa la 4 begzadeale.» «O carte de judecată a dumisale răposatului biv Vel Ban Antonachi ot leatu 7151»: pentru judecată, lui Costandin Brăncoveanu biv Vel Stolnic «cu niște fămעי», «arătând vechilul dumisale răposatului pentru aceaste moșii trei zapisă de cumpărătură, adecă de Bihoreanî i de Jăgălie, Pepolari, cumpărat de dumnealū Preda Vornic Brăncoveanu Vel Spăt., și aū izgonit pe aceale femeî dentr' aceaste moșii . . . ; și aceaste 3 moșii, fiind amestecate în tot o stăpănie, la împărțala răpo-

satului întru fericire Costandin-Vodă Basarab, s'au făcut 4 părți până la Olt, și au dat fieștecăruia begzadea partea sa.»

74. 8 Decembre 1783. Hotărnicie la Urzicuța, pentru Costandin Brâncoveanu Vel Spătar. — Copie din 1818.

75. 1¹ April 1792. Mihaî Suțu. «Dreptu aceaia socotit-am Domniia Mea și pentru dumnealui cinstitul și credinșos boiariul Domniei Meale, pan Manolache Brâncovean[u], Vel Logof. dă Țara-dă-sus, carele, fiind din slăvită familie domnească moșii și strămoșii dumisale, vechi pămînteani ai țării aceștia și din vreadnică de laudă și cinste și cu răvnă hierbinte pentru țară, și, avindu deosebită grotate casa dumnealui, însărcinat[ă cu familie dă fiu, cu care l-au mîngăiat Dumnezeu, iar mai virtos acum într'aciastă trecută vreme a răzmiriții pătîmîndu multe pagube și datorii, am găsit cu cale a-î da un ajutoriu din patria dumnealui, pentru care au pătimit», pentru a-î reface casa, «ce au scăzut și s'au dărâmat din văpaia răzmiriții. Îi acordă <liude πεντήκοντα> (cuvîntul grecesc e scris de mîna Domnului). «Afară din catașișile Vistieriei, ce are arhondologhiia, scutiți și apărați de toate dăjdiile, zaherele, cheresteale, podvoade și orî-ce orîndueli ar eși de la Vistieria Domniei Meale în țară, pe carii să-î aibă în orî-ce județ; după a] cercetarea ce le vor face a fi după] ponturi pe chipurile lor, să li să dea și pecetluituri de la Vistieria Domniei Meale». Îl scutește și «dă oerit, dă văcărit și câte vite dreapte va avea casa dumnealui, vinărici, i dijmarit, dă dăjdiî domnești, de zah[e] reale, mucarel, sau alte ajutoruri ce s'ar întâmpla după vremi a eși pă veliții boiari». Marturi, fii: Ioan, Grigorie și Alexandru, și boierii: Pană Filipescul Bar, Ianache Văcărescul Vistier, Dumitrașco Racoviță Vornic de Țara-de-sus, — (sic), Ianache Moruz, Vornic de Țara-de-jos, Manolache Crețulescul, Logofăt de Țara-de-jos, Alexandru Manu Spătar, Grigorie Suțu Postelnic, Alexandru Suțu Comis, Ioan Florescul Clucer, Teodorache Iulianò Paharnic, Drăghicean Otetelișan Stolnic, — Sluger, —, — (sic), Hagî Mihalachi Pitar. Scrie «Costandin dasc. slov. de la școala Domniei Meale cea slov. ot Stiî Gheorghie Vechiū».

76. 20 Novembre 1798. Constantin Crețulescul Vornic

dă partea sa din Breaza Doamnei Ruxanda «Hangeri». «Sineturile usebiților trei munți mi să află răpuse încă din ceilaltă răzmiriță, când este știută de obște întâmplarea ce s'au întâmplatul casii noastre».

77. Decembre 1798. Constantin Gheorghe Hangeri fixează datoriile Rumînilor din Breaza, ai Doamnei sale, «după] condica Divanului». 12 zile de clacă pe an, «rânduri-rânduri, după obicei, cite trei de ficcare anotimp, «iar holtei să nu [s] supere. «Saă, neavând de lucru și va cere banii, să să învoiască cu isprăvnicel cum vor putea.» Nu se vor duce la moșii depărtate. Ziua să fie întreagă. Și însuși casnicii cei vrednici de munca să meargă la lucru, iar să nu trimită copii sau să întârzaeze, nici să stea cu împotrivire a nu lucra treaba ce le va arăta.» «Nimeni din lăcuiitori să nu fie volnic să vînză vinu și rachiu pe moșie, fără de numai în ziua târg[u]lui, Duminica, unde să face târg, sănt slobozii a vinde rachiu numai cu urmare după domneasca noastră carte de slobozenia târgului acestuia... Pentru fână, să li să dea a cosi cu dijmă pã trebuința vitelor ce vor avea fiescare, iar cellalt tot să fie pã seaama casii Luminății Sale... » V. n¹ următor.

78. 17 Ianuar 1799. Constantin Gheorghe-Vodă Hangerli pentru Nicolae Brăncovean[ul Vel Vistier. Arată cum că lăcuiorii ce sănt șazători pe moșiile dumnealui ce le are într'acel județ nu urmează a-ș face claca și a-ș da dijma după condica Divanului, cum și vînzare di vin i rachiu fac fără de voia orânduitorului om al dumisale... De nu vor fi având vre un așazământ de daosebit obicei, care să-s fi urmat și să s fi păzit totdeauna, sa aveț a îndatori pã lăcuiorii ca să fie următorii după condica Divanului, adecă lăcuiorii casnici cei vrednici de muncă să lucreze clacă stăpănilui moșii câte doasprezece zile într'un an, rânduri-rînduri, după] obicei, precum în condică sănt rînduite, adecă: trei zile primăvara, trei zile vara, trei zile toamna și trei zile iarna, iar nu de odată; iar holtei să nu să supere, saă, neavând stăpanire de lucru și va cere banii, să aibă a lua de casă câte un zlot pã an; iar, când nu va avea pe moșia aceia ce șade, de lucru, să nu aibă volnicie stăpănilui moșii a-și duce la alt[ă] moșie a

sa mai departe, spre a-i clăcui, fără de numai de va fi celaltă moșie aproape de aceia ce să află cu șăderea, ca doao sau mult trei ceasuri, să meargă să lucreze zilele ce-i sânt orânduite, iar la moșie mai depărtată să nu-i silească a-i duce. La care această clacă să aibă lăcuitori a măneca dis de dimineață, apucând zioa deplin. Și însuș casnici cei vrednici de muncă să meargă la lucru, iar să nu trimiță copii sau să întârzieze, nici să stea cu împotrivire a nu lucra la treaba ce le va arăta, ci la însuș trebuința ce va avea stăpanul moșii să lucreze zilele clăcii. Dar și stăpânul moșii să nu-i supere mai mult peste zilele ceale orânduite, nici la clacă, nici la strânsul dijmiilor să nu le facă nedreptate, orî mai mult a lua, orî a le alege bucatele; ci de rînd, tot din bun și din prost, și la vremea cea orănduită să ia dijma iar nu după ce va trece vremea; și lăcuitori să nu întârziieze a da dijma ca cu trecerea de vreme să păgubească pe stăpan. Nimeni din lăcuitori să nu fie volnic să vînză vin sau rachiū pe moșie, iar, cînd stăpînul nu va vrea să pue vin să vînză, atunci lăcuitori să-ș ia întăiū voe de la stăpîn, și așa să vînză ei, dănd de bute cîte t^l 1, i cîte o vadră de vin. Nici unul din lăcuitori să nu aibă voe a ținea băcănie, fără numai de să vor așăza cu stăpânul moșii. Pentru toate rodirile ce vor face, să aibă a da stăpînului moșii zečuială, afară numai din grădinile ce aū împrejur caselor lor, din care acelea nu aū a da nimic. Pentru grău și orz ce să seamă[ă], au să dea din zece clăi una, numai să aibă datorielăcuitori a cără dijma aceia cu însuși carele lor la ariia stăpînului după obi-cei; iar cînd, sau din lenevire, sau din nebagare de seamă, nu vor urmă după cum s'aū zis mai sus și-ș va rădica bucatele toate, atunci dumv. ispravnicilor, să aveț a face împlinire pentru fânul ce vor cosi, orî pe moșii ce șăd, sau pe alta, să dea dijma dupe condică pentru porumbu, aū să dea de pogon cîte patru banițe de porumbu grăunțe cu banița za ocă doazeci și doao. Pentru stupi să dea de toată matca cîte bani trei, iar pentru roi nu aū a da nimic. Pentru capre au să dea de capră cîte doi bani, atât vara cît și iarna. De la stănilile ce vor fi pe această moșie, iar să ia

stăpănul moșii după așazăământul ce vor face, orî brănză sau bani. Del[a] perdelele ce vor fi de oi cu fătăciunea pe moșie, iar să ia stăpănul moșii a toată perdeaoa câte un miel și câte t^l unu. Și aș a șădea acolo del[a] blagoveștenii și păn la Sfântu Gheorghie. Pentru rămătorî, măcar că n'aș a da stăpănului moșii, dar nici să-ș îndrăznească să-s bage rămătorî în pădurile cele poprite, ci întăi să tocmească cu stăpănul moșii, și așa să-î bage; iar care să v[a] îndrăzni fără de tocmeală să-î bage, aceia să plătească preț ce putea să ia stăpănul moșii del[a] altîi. Nici unul din lăcuiitorî nu are volnicie să vîneze pește în heleșteu stăpănului moșii, iar, cînd va fi baltă pe moșie, cu voe, să vîneze, și să dea zečială din zece pești unul.» Se trimite prin Iristea Bulucbașa.

79. 25 Februar 1799. Se expune Domnului că s'a cerut de la archimandritul Meletie, egumenul de Mărginenî, de către Hangerli, «o vie și o casă ce le-aș avut la Țintea pe moșia mănăstirei», din averea făcută *sapt* la moartea lui Dumitrache Turnavitul. I se oferă schimb, dar el refușă, spuind «că nu are voe de la părinții de jos să facă schimburi». Chemat la București îi spune Nicolae Brăncoveanu, ca Mare-Logofăt, «că poruncă domnească este ca să dea negreșit locul vii și al casii și să priimească schimbu trei stănjăni de locu din Curtea Gospod cea veche». Domnul cere și Breaza, oferind Răteștii, în Vlașca. Egumenul arată «că acea moșie este dată mănăstirii chear de ctitorii ce aș zidit-o, și nu poate nimeni să o înstreineze dela mănăstire». Somat peste zece zile prin «dum. Pahr. Stančul» a da cărțile de proprietate. Același răspuns. «I-aș zis Pahr. cum că de acelea este Domniia pliroforisită și că poruncă este să iscălească zapisul de schimbu și că Domniia va adeveri acel schimbu și de părinții Sinaiți. Și, Cuvioșia Sa tot nevrănd nici a face schimbu, nici a iscăli, a dooă zi au venit Ceaușul de aprozi diu poruncă și, cerăndu-î cărțile moșii, i-aș zis că este oprit de a eși afară pănă nu va săvărși schimbul; pă urmă aș mai venit și alt trimis de la Dumnealui Vel Log., zicāndu-î asemenea», și Stanciul. «De nevoe» iscălește. Moșia cedată avea peste 3.000 de stînjeni și «aducea venit mai mare de o mie de lei».

Egumenul cere restituție; el va da Răteștii, ce se va scrie în loc la averea mortului: «de nu să va arăta însă și pentru aceia vre o pără de asemenea silnicie».

80. 25 Mart 1799. Anaforă. Rumîniî din Breaza arată că dădeaŭ acestea: «aŭ avut obiceiŭ a vinde vin și rachiŭ pe la casele lor, și da havaet de butea de vin cate t^l doi, iar pentru rachiŭ nu da nimic, și pentru dijma fânului câte ba 11 30 de car, i din porumb de un pogon câte t^l 1 pol, i pentru clacă de casă câte t^l 1 pe an, iar din pometurî ce aŭ pe moșii i de stupî, de răm[ă]tori, de capre, de oi niç odată n'am dat nimic. Așijderea zic că, având morî, dărste și pive făcute pe aceste moșii cu cheltuiala lor, li s'au luat havaet pe an de roata de moară cate t^l 5, de dărstă câte t^l 6 și la pive câte t^l 4. Și cu acest așăzământ, aflându-se la loc de munte. abia putea să-ș ție viața. Iar, în anul trecut cumpărându-se aceste moșii de către răposatul Costandin-Vodă Hangeriŭ, nu numai aceste obiceiurî toate, li s'au stricat, oprindu-î ca vin și rachiŭ să nu fie volnicî a vinde și supuindu-î ca să clăcuiască 12 zile pe an, și din pometurî să dee zeçuiala, i de matca de stupî câte 4 parale pe an, i de capră și de rămătoru câte 10 banî pe an, și de la 20 de oi în sus primăvara câte un miel, și câte t^l unul; ci i-aŭ scos și din stăp[ă]nirea acelor morî, pive și dărste făr de voe, aruncându-le banî pă dănele» ispravnicul Iordache Cantacuzino. Cer «așăzământul ce l-aŭ avut dinceput. Arendașul invocă «condica Divanului unde sânt trecute dreptățile stăpănilor de moșii ce au asupra lăcuitorilor carii lăcuesc pe moșiiile lor». Se observă că acestea-s valabile *în lipsă* de obiceiŭ. — Dar Domnul decide «să nu cumva să vă împotriviți la datoriile moșii dăp orânduial[a] și întocmirea ce aŭ făcut răposatu Domn, până să va hotără».

81. 31 Iulie 1799. Atestat al lui Alexandru-Vodă Moruzi pentru moșii rămase de la Hangerî, cumpărate de egumenul Meletie din Mărginenî, prin Scărlat Cîmpineanu, Vel Logofet de Țara-de-jos.

82. 31 Iulie 1799. Alexandru-Vodă Moruz către biv Vel Sărdarul Nicola Diiamantu Saigiu. Îi confirmă Breaza cu patru

munți, «pentru că, din înaltă poruncă împărătească vînzîndu-să la mezat toate acareturile răposatului Domn Costandin Hangeriu, ce după petrecaniia sa s'au făcut zapt la miria împărătească, cu mumbașăr împărătesc. trimis într'adins, precum este știut de obște. . . , s'au făcut mezatul întîiū la stărostie după obiceiū în patruzeci de zile de rînd, apoi în Divanul țării, înaintea tuturor dumnealor boerilor halea și mazăli, în două și în trei rînduri, și s'au înștiințat toți de obște; în ceale după urmă s'au strîgat si față și înaintea Domnii Meale, la adunarea deplin». O iea Grigorie Brîncoveanu Vel Logofăt de obiceiuri, cu 25.100 taleri, pentru Serdar însă

83. 19 Ianuar 1800. «Stupariū» lui Vel Logofăt Brîncoveanu la Romanași arată că li se îngreue munca. «Sănt orănduiț asupra-ne dooă mie și mai bine de mătcă de stupi, îndoită și întreită sumă, după cum am avut într'alți ani». Aū cheltuieii mari, la ucisul stupilor, cu vase: «buți, berbeniță, hârdae, și cu dusul chirii la București, ajungându-ne grea cheltuială. fiind săraci, neavînd boi și care ca sa ducem cu carăle noastre . . . Într'acastă vreme de lipsă și sărăcie, în care ne aflăm, ne mirăm ce să facem». Răspunsul lui «Nicolae Vel Logot. : «Datorie a voastră netăgăduită este nîmai de a face uleele toate, căte vor fi trebuinçoase pentru stupii noștri, cum și toamna după ucisul stupilor iarăși datoriia voastră este să ne aduceți miera și ceara aici la Curtea noastră în București, iar berbenițele are să le facă Hristea Bulucbașa cu bani, și, la vremea vînzării mierii, are să-ș ia banii acestor berbenițe; la buți și hârdaie voi nicî cum să nu vă amestecați, pentru că acestea odată să facu și sănt de ajunsu pe mulți ani» (12 Maiu).

84. 18 Ianuar 1800. «Nicolae Vel Logot.» (Brîncoveanu) cere a fi hotărnicit de Dinul Izvoranul. Se acordă la 20. Se iea și carte de blestem de la Mitropolit către episcopul de Argeș, Iosif (29 Ianuar).

85 «Hristea neguțătoriu» către Domn. Avea «venitul podului și a moșai de la Ipotești pă apa Oltului, cumpărată de la dumnealui Vel Logofăt Brîncoveanu; și, cu răzvrătirile ce s'au tîmplat peste Olt, trecînd oștirii pe acolo,

mi-aŭ măncaŭ peste o sută care fân și bucatele ce am avut în multă vreme: trecând cu mari oștiri i oameni domnești i zaherele domnești, n'am luat nici o plată dă nicăiri, și toți s'au obișnuit, și cei ce trec cu zaharelile lor cu miziluri la ale lor trebuințe, numindu-le că sânt trebă domnești, nu plătesc nimic. Milostive Doamne, pod să ține cu cheltuială, atât la dregerea vaselor i la funii și plata la pod așri, care, în loc de a mă folosi cu ceva, nu numai bani ce am dat îi pierz cu tot, ci și de la mine mă cheltuesc, și mă sting. Acest fel dă întâmplare cu razvrătire aŭ fost și la l' 98, când, cunoscându-mi-să dreptățile, eram ajutat de plătea și cei cu mizilurile de ale lor trebuințe, și zaherelile celelalte deplin, și cele domnești zaherele plătea: de car trei parale, cu plată cuviințoasă... Sa mi să dea un Arnăut vrednic de la ogeacurile Curții, căruia să-i plătesc eu leafa; carele să cerceteze pă toț trecători, fiind aăsta și trebuințoasă la nizam și cei cu miziluri de ale lor trebuințe, cum și zaherelile dă neguțătorie să-i îndatoreze a plăti trecătoarea; iar, pentru zaherea Domnească, ceia ce va fi mila Mării Tale, să ne face orânduială, ca să poț ținea podul.»

Resoluția e din 27 April 1801. «Iovo ici-ciohodar, ce ești orînduit la Ipotești, ca de la cei ce trec în trebile lor, sau și cu miziluri pentru ale lor trebuințe, cum și de la cei ce trec cu zaherele de neg[u]țtorie, sau alte povori de alișveris lor, să dai ajutorul ce-i cuviințos de a-ș lua obișnuitul adet al trecătorii, iar de la cei ce trec în trebă domnești sau de la [za]harele și alte trebuințe domnești, supărare să nu li se facă.»

86. 8 April 1802. Mihail Suțu, pentru cinstitul și credințos boerul Domnii Mele Nicolae Brâncoveanul Vel Ban, carele, trăgându-să dăn familie domnească, și dăn cele mai vechi neamuri ale țării, și dăn copilărie crescut fiind cu credință către prea-puternica și hrănitorea noastră Împărăție, și către Domni cu multă sârguință și călduroasă răvnă aflându-să, precum l-am cunoscut Domniia Mea în trei oblăduiri ale noastre, ce până acum ni s'au hărăzit dă la dumnezeiasca bunătate într'aăastă pravoslavnică țară, vărsându multe osteneli și su-

dori pentru țară, atât aici în patria sa, cât și pă vremea cându să afla petrecând la împărăteasca ordie în Rușcuc, pentru împărătești slujbe, — toate acestea dovedite fiind și dănu însuș vrednicul de închinăcune împărătescu ferman ce-l are la mână spre întărirea credințoaselor slujbe și sadacat, și fiindu știutu și Domnii Mele, — de aceia, spre oareș-care ușurare a greotății casii, a trebuințoaselor cheltueli și datorului cu care întâmplările vremilor l-au însărcinat, poruncim prin domneasca noastră ačasta carte, casa dumisale să fie dă a pururea cu totul nesupărată dă toate domneștile dăjdii, dă oerit, dă văcărit, cându să va întâmpla, dă dijmărit, dă vinnărici, și dă orice alte dăosibite dări, care dupa vreme, trebuință fiindu, să vor arunca pă veliții boeri, — dumnealui și dă acelea să fie dă a p[u]r[u]rea slobodu și nesupăratu. Și, fiind-că atât cei măi dănaintea noastră luminați frați Domni, cât și noi în celelalte Domnii alenoastre, pentru pustiirea ce au suferit moșăile și toată casa dumnealui pă vremea cându fără de nici o dreptate s'au trimis afară dănu patrie, am harăzit dumnealui cu domneștile noastre cărți o suta de oameni scutiți pentru rădicarea și întemeerea moșăilor și casei dumnealui.» Confirma.

87. 24 Mart 1818. Hotărnicie pentru moșia Urzicuța a lui Grigorașcu Brâncoveanu biv Vel Ban¹.

88. 25 Februar 1819. Biv Vel Banul Gheorghie Brâncoveanu cere o hotărnicie la Ipotești și moșiile cele șese vecine. Se admite la 26 Februar 1819.

89. 19 April 1819. Ordin de hotărnicie de la «Gheorghii biv Vel Spat., caimacam Crăiovei pentru «dumni biv Vel Ban Grigore Brâncoveanu la Romanai. Și pecetea cu vulturul bicefal și coroana, avind literele Г. р. G. S. K. M, și data de 1819.

90. 9 Octombrie 1819. Brâncoveanu către —. Pentru două sate ce «s'au spart... Și satu Raetu au început a-ș ascunde bucatele și a-ș face gătire de fugă, ne măi pu-

¹ Sînt și alte acte pentru această hotărnicie. Unul, din 26 Februar 1818, e de la «Nicolache Suț biv Vel Spătauu Caim. Craiovei», cu pecetea «HK CU KM. KР 1817».

tând a suferi încărcătura de liude ce la toate dăjdiile le face dumnealui Cămin[a]r Bibescu . . . Te încredințaz că județu s'ar fi spart de mult, dar îi ținè până acum pă lăcuiții (?) bucatele ce le sînt rāvārsate peste cāmp, cāci acum aū început a culege porumbul și la vii; iar, după ce-ș vor strānge bucatele și le vor sibgurisii, cele mai multe din sat vor să fugā și va să pāgubească domneasca Vistierie multe lude, pānā a aduce satele la loc, și noi stāpāniū moșiiilor vom să cercām simțitoare pagubā, cāci nu încotenează de cānd s'aū făcut ispravnic pānā acmu la toate dājdiile a încărcā, încāt la unele sate aū îndoit ludele, și vorbește cātre toț cā satele pā iarnā nu pot fugi, și la Ghen[a] r i să împlinește anu ispravniciei, și va să să orānduiască alt ispravnic și, lipsind din ispravnicie; nu va să știe de orī ce să va întāmpla. Pentru numele lui Dumnezeū, boieriule, ajutā-ne la acestea liude, cāci ni să pustiiesc moșiile, fiind-[cā] omeane nu pot judeca cele cu cuvīnță.

91. 6 Iulie 1820. «Ioan Depalt[a], biv Vel Postelnicu, Caim. Craiovei», cātre Scarlat Dulo Vel Medelnicer, pentru a face o hotārnicie lui «dumnealui biv Vel Ban Grig[o]r[ie] Brāncov[ea]n[u]». Semnăturā și pecete cu coroanā și *Ив Тн км Кр.* 1820.»

92. 1^{ua} Ianuar 1850. Hrisant arhimandrit Peneti din Andros dā un munte bisericii grecești din Sibiiū. Făcuse și un «pension de feate» în Brāila.

VI.

**DOCUMENTE RELATIVE MAI ALES LA BOTOȘANI
ȘI ÎMPREJURIMI,
DIN COLECȚIA D-LUI AL. CALLIMACHI.**

1. [Suceava], 8 Mart 6995 (1487). «Ștefan Voevod, pe satu Nimecneciî pe Bahluiû, carele îl numește apoi Vad» [notă din secolul al XIX-lea]. Pergamentul e cu totul spălat; abia se cunoaște data de loc. Pecetea, mare, e perfect păstrată.

2. 6 April 6996 (1488). Ștefan-Vodă pentru femeia Lucăi Ecobescul și o nepoată, fata lui Lazor Prodănescul, ce schimbă moșie la «satul Grecii la Siret, supt târgul Siretiului, care sat l-aû cumpărat tatăl lor Prodan de la al nostru Mitropolit Sucevei Teoctist, din dricul și diresul Mitropolitului, ce are de la moșul nostru Alexandru-Vod[ă], iar Mitropolitul nostru Teoctist aû cumpărat iarăș pre acei bani Mitropolii noastre din Sučav[a] de la dum. Rotin alt sat, anum e] Mihăeștii, la Brăvițal; iar Domnie Mè am dat Măriini, fetiî lui Prodan, și ceelalte Măriini, fetiî lui Lazor Prodan, pentru acel sat Grecii o seliște a noastră aproape de Nistru, anume Gromobitna, č-aû rămas noao acè seliște de la Vălcî și de la ăupăniasa lui Olga, din dresul moșului nostru Alexandru Voevod; și încă am mai dat pentru acè săliște Gromobitna 200 zloți tătărăști». Domnul dă apoi Putnei, «unde este igumen rugătoriul nostru arhimandrit chir popa Paisie». — Traducere de pe la 1750.

3. 5 Iulie 70 — (15—). Ștefan-Vodă arată că *маринка дочка колдора и мшши* dă moșia sa pe care *втъць его колдор дворник* și Mușa *ѡ кспеж вт дѣда гевамы стефанана коекоди*. Satul e Socii, на *рѡхъ дשמтѡн*; se dă lui Andrușco pentru 140 «zloți tătărăști» Divanul: Isac, Petru Vornic, Negrilă, Vasco, Gr..., Talaba pîrcălabî de Hotin, Coste și Condre pîrcălabî de Neamț, Petru și Toader pîrcălabî de Roman, Arbore Portar de Suceava, Hrana Spătar, Eremia Vist., Șarpe Post., Sacuian Ceașnic, Străcea Stol., . . . țelo . . . Pecete păstrată.

4. 14 Mart 7040 (1532). Ștefan-Vodă (*sic*) către «Costi pîrcălab

Sorocii și frati-său Tedor și Țurja păcurarul, fečorii Maricăi, fetii lui Mihail Peritschiî, sora lui Costin și a lui Toader și a Isaii, care au slujit noao cu dreptate și cu credință»: li dă satul «Perischiu, anume Toderești, unde au fostu casa unchiului lor», și alte sate pe acolo. Marturî: fiul Bogdan și boierii. «S'au tălmăcit de Euloghie dascal, lt 7270, August 21 d.»

5. Iași, 24 Mart 7042 (1536). Petru-Vodă, pentru satele Jolcășani, Tofileanî și Greacăni, luat de la Luca Arburea Portar de Suceava pentru viclesug supt Ștefan-Vodă. Marturî: fiul Bogdan, Huru Vornic, Totrușan, Scripca, Vlad, Toader pîrcălabî de Hotin, Dançul, Liçu pîrcălabî de Neamț, Zbiuarre și Crăcun pîrcălabî de Roman, Mihul Portar de Suceava, Dragșan Spătar, Glavan Vistier, Albota Postelnic, Popăscul Ceasnic, Colun Stolnic, Draxin Comis. Ion Florescul scrie. Pergament.

6. Iași, 10 Iunie 7054 (1546). Petru-Vodă. Pentru vânzarea satelor Umbrărești și Dumești. Menționați: Danciul, Mușat. Marturî: fiii Iliăș, Ștefan, Constantin; Efrim Huru, Borcea Vor., Petru Crâncovicî, Sturdzea și Coste (?), pîrcălabî de Ilotin, Danciul Huru și Miron, pîrcălabî de Neamț, Șandru și Teampe, pîrcălabî de Roman, Petre Vartic Portar de Suceava, Jiuriia Spătar, . . . , Hrăbor Postelnic, . . . aza, Pătrașco Ceasnic, Neagul Stolnic, Plaxe Comis. Pergament. Pecete ruptă.

7. C. 1580. «Zde zapis caco cupitpil Malcoč vatavol parte de ocin[ă] a Nenuloi ot Selele, ce sî va veni.» Apoi în slavonește. Marturî: «Micol ot Selești i Ion Borduhosul i Stançul Tiistreanu, Ion Michi ot tam, i Lazor ot Malcoceanî, i Dragoș tam, i Dumitru ot tam». Pecete mică rotundă, de o ceară brună.

8. 3 Iunie . . . Ieremia Moghilă dă lui «Nicoară Doniç bivșii prăcălab» moșia ce o cumpărase în Pitușca de la un Gavril, ce avea uric de la Iliăș Voevod. «Stroiç Vel Logft. uç. iscal.» «Băseanul pis.» Jos: «Ačasta am găsit la Vasile Preda ot Lihnești i am luat acu după pradă, în Domnie Mării Sale Theodor Voevoda».

9. Iași, 7100 (1592) (*sic*). Ieremia-Vodă pentru Plopeni,

Crețești, Spărieți, Răcești cu episcopia de Huși(?). Boieri : fiul Constantin, Ureache Vornic de Țara-de-jos, Crstea Vornic de Țara-de-sus, Gheorghie pîrcălab de Hotin, Gheorghe și Ionașco pîrcălabi de Neamț, . . . și Ūolpan, pîrcălabi de Roman, Orăș Hatman, Brănovschii, Veaveriți Spătar, Ursu Medelnicer, Cărăiman Ceășnic, Simion Stroici Vist., Gligorie Stol., Vorontar Comis. Scrie Eremia Băseanul. Semnează Stroici. Pergament.

10. «Pavăl Albotă biv Jit.» arată că a vîndut partea-î din Stănțești «de la Bogdan căpitanul» pentru 100 de «lei bătuți», și de la alții, lui «Dumitrașco ce au fostu Vistearnic». Marturî «Gavrilie și cu tot săborul de la mănăstirea Domnei». Scrie cu mîna sa. Pecetea lui și a mănăstirii. † Γαβριήλ: ἑγούμενος ματιρὸν ταύθες.

11. «Pavăl Ūocărlan și Darie sin Moisei, nepoții lui Frățiman ce-ū fostu Păharnic», arată că vînd partea lor din Pluscenî, cumpărați de Frățiman de la «nepota lui Dumitru Ivanașco, din sat din Ploșcenî», Stolnicului Sturdzii pentru 60 de lei.

12. «Procup Negra nameasnic i Anton voiut i 12 prăgari ot trăg Br[ă]lad» arată că «cnighină Macsin i Nicoară Spăt. i Movila ot Ūoican» fac vînzare în Ghermănești pentru taleri. Pun și pecetea orașului : cea cunoscută, cu cei trei pești, și alta cu Sf. Gheorghe, frumoasă. Pomenit Ieremia Movilă. Slavon.

13. «Gavril și soru-mea Tudora, fiçori Bălancei de Ploșceanî» (Soroca), vînd ocină în acest sat «dumisale lui Ilie Sturdzea Vel Stolnic», pentru 40 de lei bătuți. Marturî : «Leca biv pîrcălab și Simion Răuleț și Ūocărlan biv căpitan și Vas[i]lie Ūohoranul și Irimincea Răuleț și Toader a Drăgăi».

14. «Nepoții Grigăi celui bătrân de Stănțești» își dau ocina «Vornicului Pavăl», pentru «taleri bătuți». Marturî : «Vasilie Căpitanul și Paraschiva de Iapotești și Pătrașcan i Dumitrașco și Gheorghită de Cătămărești».

15. Iași, 23 Mart 7110 (1602). Ieremia-Vodă pentru «Ionașco snă Petria, vnuc Văselina», ce-și vinde ocina din Stănțești lui «Toader Aprod» pentru 40 taleri. Pecete de ceară roșie, ruptă.

16. Iași, 26 Novembre 7111 (1602). Ieremia-Vodă arată că Ionașco fiul Petrii, nepotul de fiu al Veselinei, și Odochiia, fata Grichezei, nepoata de fică a aceleiași, vînd în Stănțești lui Toader Aprod. Marturi: Lupul Stroić, Mare-Logofăt. Scrie Nicoară. Pergament. Pecete atîrnată, ruptă. Traducere din 1801.

17. Iași, 15 April 7115 (1607). Simion Moghilă arată că «Sava și frate-său Ștefan, și Dondăș și Anton fiii Leani, nepoții Mărichi», au vîndut ocina lor pentru slujbă «de la bătrînul Ștefan Voevod» lui «Toader Aprod». Confirmă. «Stroić Vel Logft. uc. iscal.» «Băseanul pis.» Pecete mică, rotundă pe hîrtie, cu bourul. Slavon. Și traducere din 1801.

18. 8 Septembre 7117 (1608). Constantin Movilă arată că «Ionașco Potlog diiac» a adus o mărturie de hotărnicie de la Pătrașco Mare-Vornic de Țara-de-sus, supt «răposatul părinte al Domniei Mele Ieremia Voevod», pentru moșia ce o avea de la unchiul său «Miron Oașea» «la satul Stănțești ПОД ВЪКОВИИЪ, în ținutul Hirăului, luat pe 500 de taleri de argint «încă în zilele lui Aron-Vodă, când au avut nevoe și au fost în temniță» (КЪ ДНИ АРОНА ВОЕВОДИ, КЪДА УИ ИМАЛ НЕВОЮ И БНА КЪ ТЕМНИЦ). Confirmă. Semnează Stroić Logofăt. Pecete mică pe hîrtie, rotundă, cu bourul, avînd steaua între coarne, și, de o parte și de alta, soarele și luna. Slavon. În colț: «Nebojatco». Pe V°, contemporan: «† Ispisoc pre partea Avrămii ce i-am dat în Stănțești».

19. Iași, 4 Ianuar 7117 (1609). Constantin Moghilă arată că «Păntelei Haruțul, fiul lui Petru, nepotul de fiu al lui Buzdugaș», i-a declarat că și-a vîndut ocina din Stănțești lui «Toader Aprodu», pentru optzeci de taleri de argint. «Stroić Vel Logofăt iscal.» Slavon. Traducere din 1801.

20. Iași, 15 Maiu 7117 (1609). Constantin Moghilă arată că a venit «Toader Bunița cu un zapis, de la Toma ureadnic ot Botășani și de la Ioan șoltuz și de la prăgariu lui de acolo și de la Moșul și de la Ștefan și de la Condrea și de la Hanco *Arman* și de la Chirilă *Arman* și de la Hrinco diiac și de la Necula Vlah», că înaintea lor «Luca fiul lui Gavril din Epureani și cu soția lui Anisiia, fata lui Ion Șetrar», au

vîndut partea lui din Stăncești lui «Toader Bunița diiac» pentru 500 taleri. Confirmă și el. «Stroici Vel Log[o]fet uç.» Pecete mică, rotundă, pe hîrtie, cu bourul. Slavon. Traducere din 1801.

21. Iași, 4 Februar 7118 (1610). «Mihail Trifan Cliucear și Boul Visternic și Vasilie Prăjescul Dvornic și Dragotă Dvornic glotnii și Bran Comis și Gligorie Vel Șatrar și Ionașcu biv Spătar și Andronic, diiac ot Merești», arată că niște oameni din Crăciuneni au vîndut partea lor lui Nicoară Prăjescul Vel Vistier pentru 50 de taleri. Și traducere din 1801. «Lupul Dragotă Vornic am scris.»

22. Suceava, 6 Iulie 7123 (1615). Ștefan-Vodă dă lui «Grama Ușear» satul Ilișești, ce a fost al lui Stoian biv Ușear, «și au perit în viclenie, în vreme când el, împreună și cu alți pribegii și cu Domnul lor, cu Costandin Voevod, s'au fost rădicat cu mulțime de Leș și de Căzaci, și au venit asupra noastră și asupra țării Domnii Mele, cu foc și cu sabie, și mare război au făcut cu Domniia Mè pe apa Jijiei; pre carii milostivul Dumnezeu pre toți i-au dat supt sabie Domniii Mele, unde și oasele lor pîn în zioa de astăz de față zac, spre vecinica mărturie». Semnează Domnul, cu roș. Pecetea mică ruptă. În colț: «Ionașco». Traducere din 1801, pe care am reproduș-o.

23. 2 August 7124 (1616). Radu-Vodă dă lui «Cernat biv Logft. și Vasili biv Staroste, ginerii răpoosatului Crăstii Vornicu, și Schiva, fata Cărstii Vornicu, ăupăneasa Dabijii Vornic», satele lui Crăstea «de baștină și de cumpărătură», vii, țigani. «Gheorghe Vel Logft.» «S'au talmăcit de Gheorghie Euloghi dascal; 1782 Noem. 18.»

24. Alexandru Iliăș. Pentru satul Bălăcenii dat lui Scherlet ot Zorileanii și soției Măria. Pomenite cererile Vizirului și Hanului. Divanul: Ionașco Cujbi Vor., ... Conde și Tudori pîrcălabi de Hotin, Manoli pîrcălab de Suceava . . . Prăjescul pîrcălab de Roman, Dumitrașco Șoldan Spătar (?), Petrachi Celebi Ceașnic, — Stolnic, Condilă Comis. Ionașco scrie. Pergament. Slavon. Semnătura Domnului.

25. 6 Mart 7131 (1623). Ștefan-Vodă lui Drăgan Vel Ar-

maș, pentru Brițcani, în Ținutul Chigheciului, ce avea «de la bătrânul Pătru-Vodă și de la Ștefan-Vodă și de la Alexandru-Vodă». «Care acel sat a fost prăp[ă]dit cu asuprial[ă] de către Urech[e] Vornic, și cu mult[ă] cheltuial[ă] a fost scos de la dănsul, ă-a făcut acelu cheltuial[ă] 250 ug. de aur; care e și ispisocel[e] ce scriu mai sus el singur de la robie păg[ă]nilor le-a scos». Pomenit «Toder Răspop». — «Ispisoc dă rămas pe Gligoriaș Urech[e] pentru satul Brițcani și Negrilești și Balta, Geanel[e] și Șămăldoole (!), de la Miron Barnoschi-Vod[ă], din văletul 7136, Mart 11. Scriind cum a fost năpăstuit de față înaintea Divanului Gligor[e] Urech[e] pe Gabăr Căpitan și pe fișor lui, Drăgan Armaș, și pre rădzeșii lor, dzăcând că a fost cumpăratur[ă] tătâne-său lui Ureche Vornic într'acest[e] sălășt[e], și în balta Genel[e], de la Nistor Cărnescul (*sic*) și de la Necula Galbănuș și de la Cozmița Grecul și de la Alecsa Băta; iar sluga noastră Gabăr și ăp[ă]neasa lui și cu răzeșii lor s'a fost lepădat cum n'a fost vândut nici dumn. cei oameni ce scriu mai sus, ce le-a fost cu asupral[ă] de către Urech[e] Vor. Drept aceia Domnia Mă am ăudecat dup[ă] legea țării să ăur[e] Gabăr cu 24 lud[e] cum n'a fost vândut acei oameni ce scriu mai sus nici la câmp, nici la baltă; și a fost ăurat 24 oameni în episcopie în Huș, precum sint scriș anume; și s'a fost ădreptat și s'a fost pus și herie în Vist. gd. Iar Gligor[e] Urech[e] a fost rămas din toat[ă] ăudecat[ă]; pentru acei, de acmu nimic (?) să să mai aibă a asupri pe Gabăr și pe fișor lui, Drăgan, și pe răzășii lor, nici cu o dovadă, și nici odăoară în veci, peste această scrisa noastră.» Traducere.

26. 12 April 7131 (1623). Ștefan-Vodă către «Ghenghi Ionașcu, Vel Logofăt», ce a servit și pe alți Domni: îi dă satul Mărgucani, întărit și de Alexandru Iliăș, «care acel sat a fost dreptu domnescu suptu ascultare cu ocolul tărgului Bărladului, și l-a cumpărat pre dănsul de la Alixandru Iliășu Voevod drept șes[e] cai buni și drept trii sute de galbini, cari acei bani și acei cai s'a fost dat în treba țării, unde am avut nevoie și greutate». Și alte cumpărături: de la «Tropoteiă ginerile Barbului... și de la Zaharie ginerile Săsooia», etc. Traducere de pe la 1750.

27. Iași, 20 April 7134 (1626). Miron Barnovschi Moghilă pentru «Toader Păh. ot Stănțești», dîndu-î locul încălcat odinioară de satele «Rusiî» și «Popovoții». «Dumitrașco Ștefan Vel Logoft. uĉ.» «Stratilat.» Pecete de ceară roșie, ruptă. Slavon. Și traducere din 1801.

28. «U Hărlău», 23 Octombore 7139 (1630). Moise Movilă, pentru «Toader Aprod ot Stănțești», în judecată cu Rusiî și Popouții relativ la un loc în hotarul Stănțeștilor. Se decide pentru el, după cercetare de către «Cotărlă păhărnicele ot Epotești i Dumitrașco Pitărel ot tam i Ionașco Păhărnicele ot Orășeani». Slavon. Pecete mare... a lui Istratie Dabija [lipită, firește, ulterior]. Semnătura Domnului. «Mănjea.» Slavon.

29. Iași, 17 Iunie 7139 (1631). Moise Movilă. «Aū avut dzi de faț[ă] înnaintea Domnii Meale boiarinul nostru Apostol ce aū fost Postelnic, cu Ma[ca]rie Hotnogul și cu Dumitru Oțel pentru o baltă din sat din Coteșți... Ce aū luat hotarniĉ pre Chicoș ce aū fost Comis și pre Focea Uricariul, și le-aū fost dzua la Dumineca Mare.» Apoî cer «să mute dzua după Sântă-Mărie într'o săptămână». Admis. «Ghianghea Vel Logofăt, uĉ. iscal.» «Sărbul.» Pecete cu chinovar.

30. 10 Iulie 7139 (1631). Moise Movilă, pentru Mănăstirea Doamnei, «lângă târgul Botoșaniî», «care acè mănăstire esti mitocu Sfântului Munte, la Mănăstire Ruși», căreia-î întărește satul Costești, «care acestu sat aū fost din vechi drept a nostru domnesc, supus cătră târgul Botoșenilor». Traducere din sec. al XVIII-lea.

31. Iași, 4 Iulie 7140 (1632). Alexandru Iliăș Voevod, către «Salomiia cneaghinea Voruntarū băiv Comis» și fiî, pentru un zapis al lui Savin Prăjescul biv Hatman, fiul lui Ion Prăjescul, și nepoții lui de fiū : Lupul, Ionașco, fiū lui Nicoară Prăjescul biv Vistiernic, și Sofroniia și Grozava, fetele Mariții, și Dumitru Buhuș Logofăt și Safta, fiî Nastasieî, și Gheorghe și Ion și Măriica, fiî lui Ștefan Dvornic, și Mariica și Todosiia, fiî «Erini», Ștefan Boul și Mariia, și Paraschiva și Safta, fiî Agafiei, cari, toți, și-aū împărțit satele : Prisăcani, ce era zălog pentru 100 de ughî la Necoară biv Vistier, etc. Moare fratele lor Arpintie biv Postelnic, fără copii, lăsîndu-li jumă-

tate din Voruntărești, în ținutul Romanului. Confirmă și el. Și traducere din 1823. Semnează «Ghianghea Vel Logofăt». «Crstea Damiiian.» Pecete pe hîrtie.

32. Iași, 11 Maiü 7142 (1634). Vasile-Vodă întărește lui Crstea Chiosea Brăileanul satul Rușii, lângă tîrgul Botășeani. Semnează Domnul. Pecete pe hîrtie. În colț: «Mănjea».

33. Iași, 24 Mart 7143 (1635). Vasile-Vodă pentru Toader Aprod, ce are Stănceștii, luați în parte de la «Păntelei Haruțul și fratele lui, Ionașco, fi Petrei, nepoții de fi ai lui Buzdugan. «Pătrașco Bașoțjă' Vel Logft.» Pecete de ceară ruptă. Slavon.

34. Iași, 25 Iulie 7143 (1635). «Lupul Prăjescul Clucear, i Lupul și Dumitrașco, fișorii Ghianghea, ce au fost Logofăt, și Ion Ūolpan, nepotul Ghiangheaî», se înțeleg pentru partea de «Sirețel» și Stolniceanî și Bulești, ce aũ de la tată, «și o falce de vie de la Iași», tot de la el, «pentru să plătim cu acei bani nește zăloge ce au fost pus zălog părintele nostru Ghianghea Logofătul la un negușitor dreptü 190 ug, și camăta s'au făcut 100 ug. deusebit; și aceale zăloage aũ fost a lui Ion Ūolpan, date la părintele nostru ce mai sus scrie, să i le ție; după cea s'au svărșit tatăl lui Ion Ūolpan, iar dumnealui părintele nostru Ghianghea de mare nevoie el le-ũ pus zălog». Numai Lupu Clucerul yrea să le iea moșiile pentru acești bani. Semnează și Ion Ūolpan. «Cine va avea și putearea», se adauge, «dintru frații noștri, să n'aibă a întorce aceaste sate».

35. Iași, 28 Novembre 7146 (1638). Vasile-Vodă dă «lui Bosuioe căpt. și gupăneasăi sali Antimiei, fetei a lui Măndău, nepoata lui Butnarü», moșia lor la Salce și jumătate din Solotfeni, în Ținutul Lăpușnei, «din uric ci-l aũ — de la vechiul Alicsandru Voevodü». «Gavril Vel Logft.» — Tradus în 1800 «de polcovnicul Pavăl Detiț ot Mitropolii».

36. Iași, 7 Iunie 7147 (1639). Vasile-Vodă dă «Crîstei Brăileanul» moșia «Rusilor de la Bătășeani», hotărîită de «Vasilie Banul, Medelnicearul cel Mare, și cu Toderășco Șoldan, Vornicul de Botășean[i], și cu oameni buni, slugi domnești, și cu tîrgoveț de Botășeani, anume Toader Bunița din Stăn-

cești și Dumitrașco din Epotești, și Gligorie șoltuzul den Botășean[i], și Dumitru ce au fost șoltuz, și Ghiorghiuță de acolo și Pavăl, și popa Ionașco de la Țeseanica Domniei Meal[e], de la Curte din Botoșeani». Gavril Mitraș (?) Vel Logofăt » Pecete pe hîrtie.

○ 37 «Adecă eū Nacul Simionel parcălabul di ȧnutul Sučavei și Ștefan Murgulețu și Toader Dohatchi și Nicorit[ă] Brah[ă] și Alexa șoltuzul di trăgul Sirătului cu ai săi 12 pârğari și cu omiņi bunī di acolea » mărturisesc că «Tudosia ȧpănesa luī Toader Tautul di Balilești și Ionașco ginirele ei și Ghiorghie Machidon de Rudeștū și popa Vlasie de Bălilești și popa Onufrei de Grămești», au arătat că la moarte Toader «au dat luī Pătrășcan cuconul Tăutului Logofatului, căci au fost nipot di văr primare și l-au învățat carte și l-au luat hiī di suflet», o parte din moșie, «cum și mândzul, ca să-l comănde». Se pune pecetea «tărgului». U trăg Sireat, ms. Iul. 1, v¹ 7151.» Pecetea cuprinde un sfînt și inscripția : «Stiī Ion . . .».

Adaus : «Eū Toadir șoltuz, fičorul luī Pătrășcan, am dat dumisal[e] Spăt. Păladi» parte din «Bălilești». Semnează : «Toder Tăutul».

38. 17 Mart 7152 (1644). «Chirica și Păcurar fečorii luī Petriman de Sărățean[i] și Crețul ot tam», avînd pîră cu «Tofana Costăchioae și cu fečorii ei» pentru Ȧigani, îi vînd ei și fiilor : «Antiohie și luī Gavril și surorii lor Todosiei», pentru 20 de «lei bătuți . . . și o iapă bună». Marturi : «Boul de Brlad, slugă] domnească, și Costantin Bujoranul». Vine apoi «și Ioniță Bantăș». Trei peceti.

39. Suceava, 1-ii Iulie 7153 (1645). Vasile-Vodă «la toț slujitoriī căți veți îmbla cu toate slujbele Domniei Meale la Ȧinutul Suceavei», «pentru rîndul cestor Rusi anume Ioancea și fičorul luī Larion și Crăđun și Simion și Andrei și Gligorie și Gavrilcea și frate-său Vasilie, carii au eșit acmu din țara leșască și s'au așădzat la seliște la Călinești, ce iaste a boiarenului nostru, a Tăutului Spătariul », să-i cruțe «de dajde și de zloți și de lei și de taleri și de orți și de alte dabile de toate, căte sânt pre alți mișei în țara Domniei Meal[e]».

Tot așa «și alții cariî vor vini», «până să vor împlăa vrea-mea ai lor». Să știe, «voi părcălabi și globnici și olăcari și podvodari și deșugubinari de acel Țănut». Semnează Domnul. Pecete mică roșie, ruptă.

40. Iași, 29 Mart 7157 (1649). «Adecă eū Bogdan Căpi-tanul și cu femeaia mea Erina fata Avrămiei, hiiatra lui Toader Buniței», arată că aū vîndut «lui Pavăl dvornicul de gloa[ă]» o pătrime din Stănțești pentru 100 «de lei bătuș». Marturî: «Solomon Vîstearnicul și Ūgolea Clucear și Nea-niul dvornicul de gloat[ă] și Bă[r]san Dvornic i Tăban Dvornic i Popăscu Dvornic i Nacul Brut i Costantin ne-potul lui Macri».

41. Iași, 28 August 7164 (1656). Gheorghe Ștefan lui «Costachie Moțoc Vel Sulgiar vnuc Coste Băciuc Dvornic», pentru moșia din Crăni de la Ieremia și Radu-Vodă, și al-tele ale lui Băciuc, și Țiganî și vie la Cotnari, pe dealul Să-rata. Se pomenesc satele Gvodzeanî și Băbulești, ce aū fost partea Catrinei Vistiernicesei lui Iordachie și nepotului de fiū al lui Coste, Toderășco Postelnic. «Ionașco Rusul Vel Logofătu.» «Dumitrașco.» Pecete pe hîrtie. Slavon.

42. Iași, 20 Septembrie 7165 (1656). Gheorghe Ștefan că-tre «Pavăl ă-aū fostu Mare-Jitniciar», că i s'a plîns «căstî giupăniaasă săracî anume Ghilisteană pre nește răziaș a ei den sat din Ruși, dzăcându înnaintia Domnii Mial[e] că s'aū înpărțăt cu ocina ă-aū avut acolia la Rusi și cu oamenii; decî ei nu i-aū înpărțăt cu dreptul, ce i-aū dat vecinî carei aū fostu fugiți, să-î străngă ia, și ei aū luat carei sântu de fați». Să cerceteze. Pecete cu chinovar.

43. 10 Mart 7169 (1661). «Ion ginerele lui Toader Buniței den Stănțești» dă «lui Dumitrașco Vîstearnicului» părți din sat, «pentru căci dumnealui ne-aū folosit de multe nevoi carele sântu pre alți oameni în țara Măriei Sale lui Vodă; decî petr'aceaia noi ne-am bucurat ca să ne sprejenimu pre lăngă dumnealui și să oblăduim în țar[ă] pre lăngă dum-nealui, iar ocina să fie a dumisale». Marturî: «Gavrilaș Prăescul și Toader Armașul și Căzacul Zbiarea și Pătrășcan de Orășeanî și Vasilie Groseaiū, șoltuzul de Botășeanî, și

Handwritten text in Cyrillic script, likely a historical document or record. The text is arranged in several lines across the top of the page.

Handwritten text below the large coin, possibly a signature or a date.

Handwritten text to the left of the large coin.

Handwritten text between the two small circular impressions.

Handwritten text below the large coin.

Handwritten text to the right of the large coin, including a date-like notation.

Handwritten text to the right of the large coin, including a date-like notation.

Handwritten text at the bottom center of the page.

Handwritten text at the bottom right of the page.

Adam și Cornea și Ghiorghit[ă] a lui Pavăl și Vasilie a lui Oniță și popa Ionașco de la Curtea cea Domnească și popa Mirăuță și mulți oameni buni; și pre mai mare mărturie am pus și peceata orașului»: păunul și «Peceata trăgu Botăș.». Patru peceți. «Eū popa Mirăuț am scris.»

44. «U târgu Bot.», 20 Mart 7169 (1661). «Eu Brăescul» scrie «cum că mi-iaū fost mie luat Ion fičorul lui Andronic patruzeci de galbeni, și am dat și un cal unui Arman de Bot[o]șeni pentru dănsul, când aū prebegit el în Țara Leșască». Îi iea partea din Stăncești. Apoi o vinde lui «Dumitrașco Visternicului». Marturii: «Ionașco Balși și Toader slug[a] dumisal[e] lui Statii Jitniceriu». Balș semnează și lîngă «Gligorie Roșchip .

45. 20 Mart 7169 (1661). «Eū Istrătulat fičorul lui Toader Țilincăi, nepotul lui Toader Buniței, și cu soru-mea Annița» arată că aū vîndut a patra parte din Stăncești «lui Dumitrașco Vistearnicului» cu 60 «lei bătuți». Marturii: «Vasilie Udrea de Orășean[i] și frate-său Adam, și Irimiica fečorul lui Dumitrașco de Epotești și Ghiorghit[ă] Tupin [ă] de Oncani și Istratie sluga dumisale lui Andronic Stolnicul, și negoțul ne-aū fost în casa Savei a Danului, și aū fost și Paraschiva de Epotești și Pătrășcan de Orășeani și mulți oameni buni, și au fost Vasilie șoltuzul de Botășeani și Ghiorghit[ă] a lui Pavăl și Adam și Cornea, și mulți oameni buni». Semnături. Pecete cu păunul și «Peceata trăgu Botăș.». Și zapisul au scris popa Mirăuță de Botășeani.»

46. 25 Maiu 7169 (1661). «Sion ginerele lui Toader Buniței» dă lui «Dumitrașco Vistearnicul» patru «vecini» din Stăncești, dintre care unul «Severin», altul «Vărdzar»: «vădzând eū că n'am nicī o puterea de-a-i ținearea, ce să țan alții cu dănsii». Marturii: «popa Ionașco de la Curtea cea Domnească de la Botășeani, și popa Mirăuță, și Gligorie șoltuzul de Botășeani și Ghiorghit[ă] a lui Pavăl și Ionașco a șoltuzului și Adam și Cornea și Vicol și alți trăgoveți și mulți oameni buni; și spre mai mare mărturie am pus și peceata orașului»: cea cu păunul. Semnează: «Ion zet Bunița» și ceilalți.

47. Fără dată. «Strătulat fičorul lui Toader Țilincăi» arată, «cum m'aũ agunsu nevoe și sărăcie, și am rămas la lipsă mare într'acestu an ce să tãmplã fomete în țar[ă] pre toț creștin[ı], neavãndu de ce ne apuca să ne scoatem sufletele dintr'aastă fomete»: vinde ocina-ı din Stãncești lui «Dumitrașco ce aũ fostu Vistearnic», pentru 60 de lei: «și am luat doi cai și dzece lei bani». Marturii egumenul de la Mãnăstirea Doamnei, șoltuzul nenumit, popa domnesc și «popa Mirăuțul». Pecetea tîrgului și una cu un sfint, a Mãnăstirii Doamnei.

48. 11 Iunie 7170 (1662). Sava fičorul lui Nicoar[ă] de Cătămărești» arată că «am făcut pagubă de doi boi lui Vasilie Harhaz, și boii s'aũ prețãluit drept treidzeci de lei»: dă partea sa din sat, «ca să-m plătescu capul». Marturii: «Pãtrășcan de Orășeani, și David nemeasnicul cel armenescu de Botășeani, și Gligorașco și Simion și Ion, fičorii căpitãnului de Costinești, și Ghiorghitã a lui Pavãl de Botășeani, și Vasilie șoltuzul de Botășeani, și Ivan șoltuzul cu 12 pãrgari, și mulți oameni bunii; și Sava a Danului den Tãtãrași; și zãpisul aũ scris popa Mirăuț de Botășeani», puindu-se și «peceatea orașului Botășeanilor». «Și dzua aũ pus pãn la Simpietru.»

49. Iași, 3 Februar 7175 (1667). Iliãș Alexandru Voevod dă lui «Anghelachie fičorul Crstei Chiusei Brãileanul» ocina ce a luat la Rusii, «maı sus de Botășeani», «care sat au fostu maı de de mult dreptu domnescu ascultãndu cãtrã ocolul tãrgului Botășanilor»; încă de la «pãrintele lui Crstea Chiusea Brãileanul de la rãpãosat pãrintele Domnii Meale Alexaandru-Vodã, pentru a lui dreaptı slujbã și cu credinți ce i-aũ fostu slujit în laturı streine, și dupã aceaia aũ fost datu el și 250 taleri de argintu la greutatea Domniei, de s'aũ dat în triaba țãrii». Pecete cu chinovar. Semneazã Domnul și «Dumitru Leca».

50. Hotin, 14 August 7181 (1673). Ștefan Petru-Vodã dă lui «Andronic Cerchiazul ă-aũ fostu Armaș-Mare, maı denainte vream, altor Domni și țãrãi slujindu cu dreptate, și la Poartı, pãnã acmu și Domniei Meale, decı Domniia Mia, vãdzindu mila noastrã, miluitu-l-am într'a noastrã ț[a]rã a Moldovei cu un sat anume Pãpãuți, în Ținutul Hãrlãului, care

sat aŭ fostu dreptu domnescu de ocolul târguluî Botăşanilor : satul întreg, cu vecinî şi cu tot venitul». Îl dă şi «ğupă-niasăi dumisale Axanei şi săminţiei lor». Semnătură şi pe cete mică, octogonală, cu chinovar. În colţ : Ettimie.

51. 1673. «Gligoraş Mustiaţi» iea în datorie «banî 120 lei bătuţi de la dumnealuî ġupănu Ivan nemesnicul de la târgul Sireatiuluî şi de la frate-său Iolba», puind zălog partea din Răgăşăuţi pe Siret. Soroc «Izua Sfântuluî Ilie pro-rocul». Cine va ataca zălogul, «să rămăia vinovat de gloabă la Domnie cu 20 ug. Şi eŭ Ionaşco Brah chizeş, şi de banî, şi pentru Gligoraş Mustiaţă. Dat în anul 7181 ġoi dup[ă] Adormire Precistei». Marturî : Toder Gricenco, Gherman, Apostol, Neculai Turcul, Ştefan Şoltuz. Armeneşte : Nicol. Minčună, Chircor Hanġur, Agopşia Colotil». — Copie de pe la 1740-50.

52. «Pis u Slimnic», 24 Februar 7185 (1677). «Eŭ Ştefan fiçor lui Simion Bugăi ot Cătămăreşti», dă zapis, «precum că eŭ căzuiŭ la mare lipsă şi sărăcie, că mă prădar[ă] Leşii şi Tătari şi mă rănir[ă] în câteva locurî, şi eram un om de perir[e]; decî, avăndu eŭ un nepotu de sor[ă], anume Toder Corfos, mă duş la dănşii ca-s nu mă las[e] să peiŭ la nevoe mia, că ei era neprădaţi; iar ei, dacă mă duş la dănşii, mă luar[ă] în batuġocură şi nemic nu căutar[ă] la nevoe mè de min e]; decî, avăndu eŭ nepotu de văr premar[e], pre dumnealuî Gheorghii biv Armaş, sin Pavol Jicniceriu, m'am tras cum am putut păn la dumneluî în țara munteniască. Decî, dac[ă] mă vădzu dumnaluî, i-aŭ parut bine, şi m'aŭ socotitu cu de totu ce mi-aŭ trebuitu, ca pre un omu bolnav». Îl dă partea sa de ocină. «Să împarte în doi cu soru mè cu Anița, înma luî Toder Corfos.» Marturî : «Dumitraşco Boul biv Logftu şi dumnealuî Savin Vrăncian şi nepotu-mieŭ Apostol fiçor[u] Tudosii şi Iordachie brat eg şi Nacul de la Mihoŭ, nepotu-meŭ, şi Pătrăşcan Tăutul, biv porcălab, şi văru-meŭ Sava, şi Nicor ot Cotomoreşti, şi Miron Ģucăran, şi mulţi boeri şi fiçori de boeri». «Şi eŭ Dumitraşco Boul biv Logft. singur am scris.» Semnează : «Apostol vnuc Albotă» şi ceilalţi.

53. Iași, 1ma Ianuar 7186 (1678). Antonie Rusăt întărește lui «Anghelache snă Cărstei Brăileanul și lui Cărstian zăt Chiriac sn. Brăileanul» satul Rusii «de la Bătășeani», *stălpit* de «Vasilie Banul ă-au fostu Medelniciar-Mare, și cu Toderășcu Șoldan, Vernicul de Bătășeani, și cu oameni buni, slugi domnești, și cu târgoveții de Botășeani, anum[e Toader Bunița din Stănciaști și Dumitrașco din Epotești și Gligorie șoltuzul ot Botășeani și Dumitru ă-au fostu șoltuz și Ghiorghii de acolo și Pavil, și popa Ionașco de la besearica Domniei Meale de la Curtia din Botășianii și cu alți oameni buni». Întărește dania lui Vasile-Vodă. «Necula Răcoviț[ă Vel Logoft.» «Ion.» Pecete mare de ceară, ruptă.

54. 24 Iunie 7187 (1679). Duca-Vodă «lui Andronic Cercezul ă-au fostu Armaș», pentru Papouți, «ce iaste din ccolul târgului Botășeanilor», dat de «Ștefan Petriceico-Vod[ă]». Semnătura Domnului și pecete mică cu chinovar.

55. 29 Ianuar 7201 (1693). «Sirghie Boboce» dă «căpitanelui Dumitrașco Topolă» două pogoane «în deal la Hrubea». Marturi: «Ignat Mușină din Tecuț și Ion Rață șoltuzul și Ghiorghie Țugurlan și Dumitru ă-au fostu vătav de hănsari și Condre snă Furduiū de Unbrărești și Albul stegarul și Patrachie Țaul și Stretulat Cefraga ă-au fostru de Puțeani; și eū Mítica am fostu de față, sor Sirghie, și Ștefan butnar, chehae». «Și pecete târgului»: cu iepurele. Scrie «Ursul snă popii ot Necorești».

56. 20 Septembrie 7205 (1696). Antioh Cantemir pentru «Miron Spătariul, fičorul lui Andronic ce aū fost Vornic-Mare», ce arată privilegiul pentru Păpăuți «de la răposatul Petriciaico-Vodă», «care sat aū fost dreptu domnescu de ocolul Botășianilor». Semnătura și pecetea cu chinovar a Domnului, avînd data de 1696.

57. 17 Iunie 7207 (1699). «Adecă eū jupîneasă Arxana Vorniceasă de ț[a]ra Moldovei, care am fostu a răposatului Andronic ce aū fostu Vornic-Mare, împreună cu fieiū-mieū Miron Spătariul», arată lui «Costin Neniul Vel Cap[i]taan de margine de Ț[a]ra-Rumănească», «că noi de a noastră bună voe am venit în Ț[a]ra-Rumănească la dumnealui,

trebuindu-ne banî de ni-am tocmit cu dumnealui, de i-am vândut un saat în ț[a]ra Moldovei, în Ținutul Hărlăului, la ocolul Botușanilor, anume Păpăuții, și cu toț vecinii, care saat aũ fostu a răposatului boiarinului mieũ Andronic Vornicul, dat de danie de răposatul Ștefaan Petreceaico Voevod». Semnează : «Miron Spătariul, Arxana Vornicias[a] a răposatului Antronic Vornic». «Vasilie Spătar, Antiohie Jor[a] biv Hat. Az Ștefan Iliăș(?) Cl. Az Calistru Vornic. Costantin Dari mart. Costantin Zbiera Comis iscal.»

57. «U Nistru», 4 Septembrie 7208 (1699). Antioh-Vodă «dumisal[e] lui Vasilie Pleșca trettii Logofăt și dregătoriului lui și vătămanului de la săliște de la —, ce iaste la Ținutul —, să hie volnič cı cartea Dumniei Meale a chieama și a strănge oamen[i] streinî din ț[a]ra turčască și din ț[a]ra munteniască și din ț[a]ra leșască și din partea căzăčască și dintr'alte părți de loc, și, or cât de mulți are veni și s'are aședza la ča săliște ce scrie mai sus, de la Domnia Mea vor [avea] slobodie în doi aĩ . . . , iară, după ce să va împlea cisla, cât știm, or veni la Domnia Mea și-ĩ vom tocmi cu rupta pentru iușorul Jor, de vor da pe an la Visterie pe toc-mala lor, ear cu ț[a]ra nu vor hi amestecaț». Îi iartă «o cărșmă cu băntură, ce va avea la cel sat . . . , să hie în pace de camână și de bezmăn și de cepărie și buir». «Părcălabi de la acel Ținut și globnici, în satul dumisal[e] să nu întrați, nici trăsură la nimic să nu faceți.» Semnează Domnul și «trettii Logo[făt]». Pecete octogonală, mică, cu chinovar.

58. «Pavăl și cu femeia mē Marie» vinde «lui Ivan Trincupul, Arman», «o dughenă cu cămar[ă] cu tot, și casa iaste în mijlocul tãrgului Botășeni, lângă casa lui Acsintii Hăul. Arman, carii aũ cumpărat-o iar de la mama lui Pavăl, și din sus iaste alătore casa] lui Iordachi brat Pătru popelui, și casa ari loc cât ține streșșina, iar în dos cât scrie uricul părintelui pătrupopului Gavril : dă 48 lei, «și banî noi», «iar cu cheltuiala s'aũ suitu 6 lei, și, când am vândut, am întrebat tote rudele mele și, neașingându putința pe dănșăi, m'aũ pozvolit cu toți să vândzu cui a vrē să cumpere; și am vândut acestuĩ neguțitor». Marturî : «mulți ominî bunî, tãrgo-

veț . . . , și s'au pus și pecete târgului . Semnează : «Solomon», «Toder Blănar», «Pănteleiū staroste , «Apostol nemesnic», «Luca sin Mani», «Toder Pitii», Iordachi Borghele», Toder Puiul», Simion Stici», «Tanas Hağ.», «Iorda Pelin», «Toader nemesnicul ot Botășen de la Macri». Pecete rotundă cu arabescuri, supt care iscălește : «și eu Solomon șoltuz .

59. C. 1700. «Ion ginerele Buniții dá partea-i din Stâncesti lui Dumitrașco Vistiarnic, iară dumelui m'au scosuden dajde curtenească și tărănescă», dîndu i și «un cal sur de la Mărdzea, prețăluit dreptu șeasedzeci de lei». Marturi : «Ionașco Postelnicul și Gavrilaš Brăescul și Ștefan Brăescul și Gherman de târgul Sireatului și Ghervasie de Putna».

60. București, 20 Decembre 7210 (1701). «Miron Spăt[ar]iul, feçorul răposatului Andronic ce au fostu Vornic-Mare în țara Moldovei», dá lui «Costin biv V^l Căp.» zapis pentru vînzarea Păpăuților. Garantează el pentru «Rumăi Semnează «Vasilie Costachi Vornicul, Lupul Bogdan biv Jit., un biv Spătar, Ilie biv Vel Stolnic, Ilie Clucerul biv Păharnic, Costantin Turcul V^l Medelniciar».

61. «U Botșeni, let 7211, 1 Sept . Toader Albotă biv Vel Pitar cu femea me Marie, cu fiii miei: Iordachi, Costantin, Șerban», arată că partea-i din Cătamărești, «care am dat ș'am dăruit dumisale lui Costașco Pancul, Vornicului de Botășeni, și ġupănesei dumisale, nepoatei mele», să le fie «danie». «Am scris singur cu mâna me » Semnează Marele-Vornic, Neculai Donici Vel Log., un biv Vel Comis, Savin Vel Banu , Ștefan Soročanul, Pogor Căpitanul.

62. Iași, 6 Octombre 7211 (1702). Constantin Duca Voevod arată că «Solomon porușnicul și cu frații săi, fiçorii lui Andronic Izmanî ĉău fost Agi, și Gavrilaš cu frații si, feçorii lui Anghelichi, și Ghiorghită, fiçorul lui Cărstian ĉău fost Vornic, și Ion, fiçorul lui Cornač, toș nepoș și strănepoș Cărstii Brăileanul», adic act de la Vasile-Vodă, Antonie și Duca-Vodă pentru satul Rușii «de ocolul Botășeanilor», stîlpit de «Vasilie Banul ĉău fost Medelniciar-Mare și Toderășco Șoldan Vornic de Botășiani și cu oameni bani, slugi dom-

nești, și cu târgoveții de Botășianî». Contrasemneaza Az Nicolai Doniç, Vel Log.».

63. Iași, 7111 (1703-4). Constantin Duca dumisale] Tomei neguțitoriul», «pentru niște părți de ocnî din sat din Mândzăști și din Gânguriaști» (Iași), «car[e] părți de ocnî sint cumpăratur[ă] drepte răpăosatei maicei noastria Doamnei Nastasii . . ., iar Neculi Visternicul și ăupăniaș[e]i lui Alexandrii i-au fost cumpăratur[ă] de la Gligorii Brașovanul și de la fâmeia lui Gaftona și de la fiçorii lor Andrei și Tănașe și Safta . . .; ă-au fost danie Gaftoniî de la răpăosatul Vasilie Voevoda, iar lui Vasilie Voevod i-au fost cumpăratur[ă] de la Frățiman Păharnicul». Iar părtil[e] din sat din Gânguriaști . . . au fost cumpăratur[ă] Neculi Visternicul și ăupăniași lui Alexandrii de la Pascal și de la frate-său Gligor[e], feçorii lui Corlat ă au fost Uricar, și de la vărul lor Gavril, fiçorul lui Dănăil . . . Fiind Domnia Mia dator cu câțva bani Tomii neguțitoriul pentru negoț ă-au dat la Cămara Domnii Mial[e pentru triaba noastră . . ., dă moșiile pentru 622 «leî bătuți.» Semnează el și «Ἐλένη Τορνίτζα». «Axinte Da.» (*sic* dascălul?). Pecete mică, octogonala, cu chinovar.

64. 12 Decembre 7213 (1704). «Iuonașco Bilăi biv Cluç. fiçoriul lui Gligorașco Bilăi de Botășinți de la Horaeti, ce-s la Ținutul Sucevei», dă zapis «lui Ioan Păladii Mare[e -Visternic», că i dă moșia de la tată, «Gligorașco Bilăi, fiçoriul lui Bilăi și a Nastasii fata Cărstiî Mihăilescul Uricariul», cum s'a împărțit de «Dumitru Poniç și Gavril Tăutul și Tudor Brahă». Sora Nastasiei era «Parasca». Vinzarea e și către Nastasia, soția lui Păladi. El n'are frate orî soră Marturi: Antioh Jora Vel Log., Iordachi Rusăt Vel Vor., Lupul Bogdan Vel Vor., Lupul Costachi Hat., Manolachi Vel Post., Ion Balși Vel Stoln., Dumitrașco Răcoviță Vel Com., Constantin treti Log., și Vornici glotniî: «Buta, Pilat, Bejan, Buhaescul». «Cu mâna mē am scris.»

65. 28 Februar 7215 (1707). «Prodan Cornaç și cu ăupăniașia mē Anghelușe, fata Lecăi, și cu fiu-mieū Ion și giuerile nostru Ștefan Luca și cu fata noastră Măriuța», vînd partea lor din Ruși «dumisale Căpitanului Pătrașcu și ăupănesiî dumisali

Margăi». Marturii: Solomon Izmană ce au fostu Căpitan», fratele lui, Ioniță biv Medelnicer, alt frate, Ghiorghită, și «Vorniceasa Crăstineasa», Gavril Anghelachi, popa Ion «de la beserica domnască» și «potropopol Ghiorghit[ă]».

∩ 66. 20 Iunie 7216 (1708). Mihaî Racoviță lui «Neculai Buhuș biv Vel Ar[maș]» și «Solomon Izman[ă] Căpitan», pentru a hotărnicii la Stănciaștii lui Stroič Spătarul. «Antiohie Jora Vel Logf.» Pecete cu chinovar.

○ 67. Iași, 8 Maiu 7218 (1709). Nicolae-Vodă către Manoli Vel Sulgiar, în proces cu o Sanda, ce vînduse un loc lui «Ștefan Dzărul»: să arăte actul, cum i se cere; «căci nu înțelegi de gudecata Divanului», femeia-și va păstra până atunci locul. «Veliți boieri vă Divan.» Pecetea Domnului cu chinovar.

68. Iași, 16 Iunie 7220 (1712). Nicolae Mavrocordat lui «Pătrașco Vel Căpitan de Hotin», că s'a plîns «Ghiorghit[ă] Izman[ă], ă-au fostu Postelnic», cum că, «fiind ei 4 răziași într'un sat, în Ruși, anum[e] Cornaci și Ghiorghit[ă] Postelnicul și Stolnicasa lui Costantin Stolnic, care îți iaste soacră, și Anghelache», și vînzînd Cornaci partea sa lui Gheorghită, cu 100 de lei, înainte de plată «aū fostu vinit un om domnescu și aū luat pe Gheorghită de l-aū adus la Iași pentru o slujbă»: în lipsă, Stolniceasa dă banii pentru ea; «și'ntăi s'aū lepădat, de aū dzis că n'a cumpăra, ce aū făcut meșterșug de aū așteptat păn aū neguțat-o». «De care lucru iată că-ți scriem, den vreamia că estia și Ghiorghit[ă] Postelnicul răziaș, și întăi aū fost moșia neguțată de dănsul, așa am socotit și am gudecat după lege țării, să aibă Ghiorghit[ă] a da pe güm[ă]tate de bani Stolniceasăi și să fie și el părtaș la ăa parte.» «Iar, neluîndu-ți banii, ț'a da banii toți și vei lipsi dintr'ăca parte, că iaste de dănsul neguțată.» Pecete cu chinovar.

69. Iași, 28 Iunie 7221 (1713). Nicolae-Vodă arată că i s'a înfățișat «Necolaiu Arman, fečor lui Ivan Arman, ce aū fost namesnec la tîrg Săretiului», arătînd zapisul prin care Grigoraș Mustați zălogia parțea sa la Rugășăști (Suceava) pentru o datorie de 120 de lei lui «Ivan tatul lui Necolaiu și urchiul lui Iolba». Acum un «Luscalò» sau «Luțicalò» re-

clamă, ca rudă a lui Mustați, făcându-și moară acolo. Se scrie să împiedece aceasta, «la Vasilie Ropcian căpt. și ispravnic de târg Siretiului». Acesta pune soroc de patru săptămîni: nu se presintă «Luscalò»; pierde. Și un Ilie Dracia pusese partea lui de acolo zălog «la Ivan Arman, namesnic, tatăl lui Necolaiu». — Copie autenticată din 1782.

70. 3 Iulie 7225 (1717). Mihaî Racoviță către «Pătrașco Zosin Stolnic și Sandul Albotă Clucer», pentru niște pămînt la Cătămărești, pentru care scriu «feçori Pancului ç-au fost Vornic la Bot[o]șeni». Să cerceteze. «Vel Logf.» Pecete cu chinovar.

71. 3 Iulie 7225 (1717). Mihaî Racoviță către Pătrașco Zosin Stolnic și Sandul Albotă Clucer, pentru plîngerea făcută de «fiçori Pancului ç-au fostu Vornic la Botșeni», pentru pămînturi «la Brăești, la săliște la Stăncești», avînd proces cu «Stroiç Spătariul». «Vel Logft.» Pecete cu chinovar.

72. Iași, 17 April 7226 (1718). «Noi Ion și cu Vas[i]lie și cu Sandul și Toader, fiçorii lui Pătrășcan Tăutul», dau zapis lui Vel Spăt., «pentru că, fiind noi datori di v'o 10 aî lui Mohmut Turcul cu patruzăci și doi de lei și un tult, și luîndu-ni niști borfi și altă ç-au mai găsit la noi, și niavînd cu ça-l plăti, am cădzut cu rugăminte la dumn[ea]lui V¹ Spăt. și mi-aū făcut așădzare cu acial Turc, și încă, pentru voia dumisale, nici dobîndă nu ni-aū mai socotit, și ni-aū mai ertat și acei doi lei și un tult»: ei pun zălog, că vor plăti în toamnă, jumătate din Grămești. Semnează cu o scrisoare foarte nesigură.

73. 10 Decembre 7227 (1718). O Țigancă «ot Focșani» dă zapis lui «căpt. Andreaiū dea sarageale ot Focșani», că, «fiîndu marea lipsă și grea fomeatea, și văzîndu că perim dea fomea, ne-am sculat noi și am vîndutu un copil al nostru, anumea bun (?) Drumea, în lei 12, ca-s i fie dumnealui robu în veaci, neavîndu nici noi pea nimearea stăpănu; iar, dea s'ar întămpla ca-s fug[ă], făcîndu-î dumnealui vre-o pagub[ă] din cas[ă], aū cineava să-s scolea cu vrea-o pricin[ă] pintru acistu copil, să avem a răspundea noi la acea judeacat[ă], și tot chiltuiala cea s'ar facea, și banii cea ne-aū dat, să avem

a-î împlini cu dobândă, și măncarea lui să-î plătim un obroc cu câte t¹ 6; și, cându l-am vândutu, s'a-û prilejit căp[i tanî și țiganî de-î noștri mărturie . . . Ne-am pus numeali și degeatile . . .». Semnează patru Țiganî [prin alții] și «Stan Căpt., Sandul Căpt., Ion Micul Căpt., Mihalce căpt.».

74. 12 August 7227 (1719). Mihaî Racoviță. Vine «Pătrașco Căpitanul» cu mărturie «de la Prodan Cornač . . ., cu peciațile lor și altor oameni bunî, anumea Solomon Izmanî Vel Căpt., și frate-să-û Ion Izmanî biv Med., și Gavril Anghelechi, și Măriia Cărstiianeasă, și popa Isac de la besearca gpod ot Botșianî, și Ghiorghit[ă] protopopol ot tam», pentru vînzare la Rusî lui Pătrașcu, «precum î scrie și carte de la dumnealor boiarîi cei mari č-a-û fostu caimacamî, Ion Buhuș Logft. și Iordachi Rusăt Vor. și Dumitrașcu Răcoviț[ă] Comis». Confirmă. Menționat și «Ghiorghită Cărstiian Scobihornu, cumnatul lui Pătrașcu Căpt.» «Sturzea Vel Vornic, ne-tămplându-s[ă] Vel Logofăt.» «Axintie Uricar.» Pecete pe hîrtie.

75. 12 August 7228 (1720). Mihaî Racoviță dă «Saftei a răpoosatului Costin Neaniul, č-a-û fostu Vel Capitan de marginia Țării-Rumînești», pentru Păpăuți. Dania lui «Ștefan Petră» era din 7181: fusese întărită de Duca și Antioh. Semnătura Domnului și pecetea pe hîrtie.

76. 14 Octombree 7229 (1720). «Măle» cu soția Grozava dă zapis «gupanului Ion Păladi Vel Spăt[a]r», că-î vinde vie, «cu loc de cram[ă], cât s'ar întoarce carulu cu șes[e] boî». Se adaugă și altă vînzare. Scrie «preutul Gavriil».

77. Iași, 8 Decembrie 7229 (1720). Mihaî Racoviță dă lui Adam snă Costașco Pancul o întărire pentru Cătămărești: «Adam Pancul ispravnicul» are «gălčavî de spre răziși» și cere «hotarnici». Se dau: «Costantin Zbiera biv ftori Logftu și Talpă biv Comis¹ și Albotî biv Cluč.» Ei adună vecinî: «Iorga Burghiali biv Vel Armaș și Stroič biv Spătăr și Toader Cal-

¹ Din această familie fusese și un Vornic de Cîmpulung, cum se vede dintr'un act de la 10 Iunie 7150 (1642). «Adică eî Bălî și cu fimecia mea Agahiia din sat din Istești» arată că și-a-û vîndut moșia de acolo «dumnealui Iurașcu Vătavul de la casa dumnealui Paharnicului». Marturi: «Ionașco Talpă Vornic di Cămpul lungu și Neculaiu Vătav de la Casa dumnealui lui Gheorghe Hat-

mașul biv — și Neagoiț[ă] Ciudin biv Comis și Pătrașco biv Căp și Ghiorghit Izman[ă] și Ion Izman[ă] și Vas[i] lie Brăescu], etc. «Neagoiț[ă] Ciudin scoate «un izvod a moșu-său, a lui Pavăl Alboti, Ț-au fostu Jigniciar-Mare». Costașco avea și loc la Stănțești, luat «de la Toader Flondor Ț-au fostu Armaș . «Din ispisoc ce li-au arătat Toader Calmușul de la Sămeon Movila Vod[ă].» Semnează «Ilie Catargiul Vel Logtu». Axintie Uricar.

78. «U Hotin», 25 Iulie 7231 (1723). Διαμαντῆς πρώην Μεθελνιτῆρης, Γεωργιάκης πρώην β' Πορτάρης καπηλαρχά[νας], Ana Nec ilăias[a], Ștefan Mihaï», care și scrie actul, — arată că a venit «Nastasii călugărit[a]» plîngîndu-se, «pecum aș prins-o într'un sat, — în Momăești, în Ținutul Cernăuțului, și aș dus în Cernăuț închisor[e], pentru c'aș fost despărțit un om de la femeii și aș fugit cu dăns, și aș luat căte ori-ci c-au avut, păn a da știre la episcopu, la Rădăuți, pentru c'aș călcat lege; decî așe s'aș tămplat de aș fugit din chisore și, fugîndurî (*sic*), acel om anum[e] Petre cu călugărița depreun[ă], Petre iară s'aș dus de ș'au luat femeii, și călugărița încăș iară s'aș dus de s'aș călugărit și, călugărindu-s[ă], aș venit de mi-aș spus mii, și eș am scris la dumn[a]luî Comis Costantin cu poft[ă] ca să-i întorcă; ci i s'aș luat căpt. dumisale și, drept Dumn[e]zău, și așe dumn[ea]luî aș trimăs omul dumisal[e] la mîn[e] la Hotin și aș socotit tot, și s'aș pus tot băneșt[e]: și s'aș făcut optusprece lei; doîsprece lei aș dat starostil[e] și șas lei aș dat nămesnicul de Momăești, pentru căci, cându s'aș prins, aș fost și nămesnicul, și aș fost rămas și la dăns doai vedre horincă și o lingură de argint... Și s'aș fost luat călugăriții o căruț[ă] cu doî cai, și un cal aș murit, iar un cal cu căruț[a] i s'aș dat... Și eș, Nastasii, făcându-mi-s[ă] plată, am pus cruce cu măn[a] mè mai gos, ca-s fi aiastă mărturii de credință. Nastașie, primăscu așast[ă] mărturie» (cu mîna altuia).

79. 16 Februar 7234 (1726). Mihaï Racoviță arată că s'a

manul și Iorga di Niamju și Vasili Coroeriu ot Mitești și Gavril Lichii ot Părnaești și Gligori Bătcă ot Istești». — Copie târzie.

pîrît «Ion Harhaz cu nepotu-său Adam Pancul», pentru parte din Cătămărești, «precum să-î fie furat Pancul zăpissăle acei moșii de la tată-său Vasile Harhaz, și ține moșie». Se obiectează «cum ața parte din Cătămărești aũ fost dat-o Vasile Harhaz fetii sale Aniți Păncules[i], înmei lui Adam, dzestre». E învins, «dat rămas», Harhaz. «Vel Logt.» Pecete cu chinovar.

80. 1^{-u} Ianuar 7235 (1727). «Izvod de zăpis[e] ce ni-aũ arătat dumnelui Spătariul Pălade»: la Rogoșești, cumpărat în parte «de la Neculai fiçorul namiasnicului de tãrgul Siriatul», Grămeștii întregi (Suceava), Rudești jumătate, «din Bălilești o parte, ce aũ cumpărat de la Tăutulești, și parte de la Sandul Talpă; parte din «Botășinți pe Horaest, de la Ionașco Cap-de-ghindă Cluceriul, fiçorul lui Gligorașco Bilăi, nepot Nastasii, fata Mihăilescului Uricariul . . . Eũ Ghiorghit[ă] Hermeziu am scos acestu izvod de pe dirias[e] domnești».

81. 2 Ianuar 7235 (1727). Grigore-Vodă Ghica lui «Stroiçu Spatarul șea la Albotă Cluț., șea la sluga noastră Dumitrașco Gafenco Ureacarul», să meargă la Rogoșăști și Grămești, la Rudești, Bălealești și Botoșința, la Călinești (toate în Suceava), ale lui «Paladi č-aũ fost Spătar-Mare», și să hotărească — Copie din 1782.

82. Iași, 1^{-u} Octombree 7238 (1729). Grigore-Vodă Ghica lui «Agafton săhastrul», ce «aũ mersu în codrul ce este pe locul domnăscu la ocolul Botășenilor, și aũ curățat pădure, și s'aũ făcut mînăstioar[ă] cu chilii, și s'aũ pus pomeți pe lângă chilii». Supărat de călugării de la mînăstirea Doamnei. Domnul scrie la Vornicii de Botoșani: chiamă «tãrgoveți bătrăni de Bot[o]șani». I se dă și o «poeniță», pe «loc domnesc», lângă «săhăstria» lui. Se menționează «poiana lui Flaimoc». Pecete octogonală cu chinovar. În colț: «Miron Gafenco».

83. «U Bot[i]șeni», Mart 7239 (1731). «Hurmuzachi Vornicul de Botișeni» dă știre că vin la el «răzeșii de Rus[i], de la ocolul Botișenilor», și se plîng de «Ursul Borșu ce aũ fost prisăcar căți-va ani la Ionașco Isăcescul Med. în Epotești, și aũ mărturisit ei cu sufletul lor, dzicând că, dup[ă] ce s'aũ făcut pace și aũ descălecat oamenii cineș pe la locurile sale în Țara de sus, aũ mersu Ionașco Is[e]cescul Med. cu un om

bătrân anume Pătrașco și cu alt om, iarăș bătrân, și aū luat pe Borșu, și l-aū dus de i aū arătat pe unde să împreun[ă] hotarul Epoteștilor cu hotarul Rusilor, începându-s de 'ntăi de la fântăna Brăiascăi, ce iaste lângă drumul cel mare ce merge la Cucoreni, și de acolo peste câmpu . . . și la vale spre drumul cel mare ce merge la Dorohoi, pe din sus de pomi Arăpoieci, carei aū fost lângă drumul cel mare . . . La obărșie unii Jidovin[e] . . . Și, cât aū trăit Is[ec]cescu, aū fost dijmaș pe locul Epoteștilor». Decī face mărturie după spusa lui. «Hurmuz Vornic »

84. 10 Iulie 7241 (1733). Hotărnicie din partea lui Constantin Sălion biv Vel Medelnicer, lui Andrii Balș Spat. și Grigori Cocreșcu Vornic de Poartă, pentru Hrițcani, în Ținutul Sucevei, ai lui «Iorga Vamiș». Mai hotărnicise: Zbiera Log. și Albotă Clucer, cu Talpă, supt Mihaï-Vodă a treia oară, fiind de față și Negoită Ciudin, Pancu Postelnic și alți răzeși. Răzeșii aduc supt Grigore-Vodă altă hotărnicie, a lui Adam Luca Sulger și «Hurmuzachi Crăste Cămărașii». «Soră-sa [a Iorgăi] Sultana Gafinčasă.» Iorga cumpărase de la «Niculesă, Iordăchioai, Marina sora lui Ion Albotă». «Parte Dinului, ginerile Grozavii, cumnat Iorgăi Vamiș.» «Drumul Cocoranului.» «Parte lui Sămion Pelin, nepotul Merlii, ci aū ținut-o Strătulat Dobrenchi.» «Parte lui Adam Pancu Post., ci sânt cumpăratură de la Sultana jupănesa lui Gavril Brăescu, ci aū fost Stolnic-Mare, parte ei ș'a surori-sa Alicsandra Ghergheloi, și di la Toader Flondor, ci aū fost Armaș-Mare, și di la Antimiia Brahoai, fata lui Ion Albotă, și di la Constantin Bediman, di la Ion Negură, și di la Ilii fičoru lui Ionașcu Mustață, și din parte Mărinii sor[a] lui Ion Albotă». Locul era în hotar cu Stăncești. — Copie târzie.

85. Iași, 22 Iulie 7241 (1733). Constantin Mavrocordat, pentru «Agafon săhastrul», întărindu-ı privilegiul de la Grigore Ghica. Îi dă și doī scutelnici.

86. 25 Novembre 7245 (1736). Grigore Ghica, pentru «părintele Agafon săhastru», ce mersese «în codrul ce iaste pe locul domnescu la ocolul Botoșenilor, și aū curățit pădure și aū făcut m[ă]n[ă]stioară cu chili, și aū pus pomeați pe lângă

chilii, și, neputînd să trăiască el la acel loc, avînd supărare de spre călugării de la M[ă]n[ă]stire Doamnei», în întăia Domnie, scrisese el «la Vornicîi de Botoșeni» pentru a cerceta: eî întrebă tîrgoveați bătrăni de Botoșeni și află că săhăstria e pe locul gospod». I se dă și o «poianită», și i se scutesc o sută de stupi. Nouă ordine către boiari zloțași și desiatneci».

87. 1ma Februar 7246 (1738). Grigore Ghica arată că Avram ginerile Herșului Jid. din Focșiani și fămeia lui Ana, fata Herșului, nepoata lui Lazor orândariul», vine «cu Mitrofan egumînul de Mira și cu Miron Dima pentru niște loc de dughiani din tîrgu din Focșeani, din bătrănul lui Butnariu, unde au fostu casa lui Lazor orândariul». Procesul ținea din întăia Domnie. «Acel loc au fostu», se zice, «cumpăratură lui Lazor orândariul de la niște moșianî de acolo, din satul Stoeștiu, unde iaste acum tîrgul Focșianii, cari moșeanî s'au numit Nemțeanii; ș'au făcut Lazor orândariul casă și pivniță pe acel loc, ș'au fostu locul îngrădit de dănsul, încă și hotărât cu pîiatre, și l-au stăpănit moșul lor Lazor Orândariul căt au trăit, și pe urmă și fiçorul său Herșul, până au rămas zestre aceștiu Jidoavce, feații Herșului, fiind la 60 de ani de cînd l-au cumpărat»: zapisele i s'au pierdut, «cînd i-au jăcut catanele, și întămplăndu-să di-au arsu și tîrgul Focșenii, în Domniia noastră.» Atunci se ridică procesul. Adversarii spun «cum Dima bătrănul au avut cumpăratură acel bătrăn al lui Butnariu întreg de la Necula Limboviç, atăta din câmpu, căt și din tîrgu, din dughiane; din care bătrăn pe giumătate au dat danie la mănăstire Mira», aducînd și *hotărîturî* de la Rugină Șătrariul și Buhuș Păharnicul, «scriind într'amîndoaî hotărîturile că s'au împîrțit satul în șiasă bătrăni, anume: Butnariu, și Ciriș, și Nemțeanii, și Hobjăleaști, și Dabijăști, și Drăgușan... Fără 2 dughiani ce ș'au oprit Limboviç, de n'au vîndut, care dughiani au rămas la o fată a lui Limboviç și, aflăndu-să ia în robie la T[ă]ri-grad, acolo li-au vîndut lui Angheluță Armașul și, după moarte lui Angheluță, au rămas dughianile la cumnatu-său Mărdarie Clucer, și de la Mărdarie cu giudecată li-au răscom-

părat iară Miron Dima. Și scrie la hotărătura lui Buhuș cum s'aũ aflat casa lui Lazor orândariul pre Hliza, pe bătrânul lui Butnariu, și acei Nemțeani, vîndzătorii lui Lazor orândariul, aũ vîndut rău, neavînd ei triabă în bătrânul lui Butnar, căce bătrânul lor, a Nemțeanilor, s'aũ ales osăbit. Răzășii nu se mulțamesc cu delimitarea lui Buhuș și vin la Domnie, care li dă «carte de soroc, să viia cu toțăi, să să mai giudece cu Divanul, și n'aũ mai vinit; apoi că și zapisul mănăstirei, ă-aũ avut de la Dima, n'aũ fostu la mîna călugărilor de Mira, ă-aũ fostu la mănăstire Cotroceani, în Ț[a]ra-Romăniască, dusu de Vlădica Cozma, ă-aũ fostu la mănăstire Mira, de cînd l-aũ luat pe dănsu Băsărab-Vodă de pe hotar și l-aũ dus de l-aũ închis la Znagov; așăjdere și Dimii celui bătrîn i s'aũ tîmplat moarte, și, Miron rămîind copil mic, nici el n'aũ putut să mai cerce să mai dezbată locul din dughiani pe hotărătura lui Buhuș; și ačasta au fostu pricina de n'aũ luat chirie, iar de la ardere tîrgului aũ început a cerca și a-ș cere locul.» La judecata din prima Domnie li s'aũ fostu dat locul, ș'aũ lipsăt Jidovii dupe locul acesta». După șese ani, nouă judecată, în favorul lor, «de vreme ă-aũ stăpănit acel loc atîțe ani și nime chirie nu le-aũ luat». Miron și egumenul pîresc și la «Domnia Sa Costandin-Vodi»: se face înțelegere, în lipsa Anei, a păstra «Jidovii numai două diğheni. Acum Ana nu vrea să recunoască. Se *orînduiesc* la Sandul Sturdzea Vel Log. Acesta expune «cum Lazor orîndariul Jid. aũ cumpărat acel loc de la acei Nemțeni, ă-aũ fostu drepti moșeani acolò, mai înainte de hotărătura lui Buhuș ș'a lui Rugină, cînd era locul neales și nehotărăt, de nu să știè a căruè parte unde va fi, ș'aũ stăpănit Jidovul și mai înainte cu pace, nime chirie nu i-au luat; și, mergănd Buhuș Păharnecul acolò la Focșiani, cînd aũ hotărăt, aũ avut puteri de chivernisală în mîna lui, să poată face pe Nemțeani Butnariu sau pe Butnari să l facă Nemțeani, de vreme ce vîndusă unii din părțile lor; și acestor chiverniseale de îndreptare vîndzării locului n'aũ urmat, să lămuriască pricinele, nici pe Jidov de pe locul acela nu l-aũ scos, ă-aũ rămas Jidovul tot în stăpînirea locului, și de la

hotărătura încoace până acmu, fiind și de la hotărătura lui Buhuș Păh. 33 ani, și nime nu l-au mai scos, nici chirie i-au luat.» Domnul decide că «iaste cu dreptate Jidoviî să rămîia bîni moșianî și stăpănitorî locului acelu, și de acmu innainte nime să nu-l poată clăti din locul său, ce să-l stăpăniască cu pace, ca a lor driaptă moșiia, să facă pe dănsul dughene său ce va vrê; însă căt au țanut casa că bătrână și cu toată ograda casăi lui Lazor orândariul, atăta loc să ția și ei. Și să le fie de la Domniia Mè driaptă ocină și moșiia și uric de pără și de întăritură, cu tot venitul lor, și feçorilor lor și nepoțelor, strănepoțelor, neclătit, nerușeit nici odănăoară în veci.» Iar ceilalți vor lua loc de la Nemțeni. «Și de ačastă pără să nu să mai părăscă piste ačastă carte a Domni Meale.» «Sandul Sturdzea Vel Logftu. Tanasăe Logft. za taină am scris.» Pecete mare, cu chinovar.

88. «U Rus», 21 Septembrie 7240 (1731). «Maria Roșculias a], fata lui Andronic Izman[ă], ce au fost Agă», dà zăpis nepotului Ion Izman[ă] Vel Căpitan», spuind «că, fiind noi patru frați, anume Solomon tatul nepotului Ion, și Ioniț[ă], și Gheorghii[ă] și eu» li rămăsese satul «Mătienii ce iaste pe Jijie, la Ținutul Hărlăului», și a patra parte din Ruși. Fiind bolnavă, *se sprijene* la acest nepot, «și mi-au dat și trei boi și un cal, care s'au prețăluit drept — lei», «și dzece vedre de miere lui Umir Turcul din Botășeni, care au fost datoriu ginere-meu Nacul Goian». Îi dà partea din cele două moși. Ginerii săi, «Ștefan Străjca Armașul și Vasile Cracalie», să nu se amestece, căci li-a dat «moșiile căte sântu di pe soțul meu Solomon Roșca». — Alecu Callimachi arată în 1821 că a căpătat actul de la «dumnealui Costachi Pisoțchi Stolc.».

89. 20 Octombrie 7245 (1736). «Ieromonah Varlaam Ursachi, proin egumen Rășcăi», dà zăpis «vărului meu Scirlătachi Costachi Comis» că-i vinde jumătate din satul Bășăștiî la Fălciu, «care moșie a mè este mie de la maică-mè Mariia Stolc. Ursăchioae, iar maică-mè este de la maică-sa Alexandra, fata lui Neculaiu Ureche Spat.» «Și, pentru un zăpis ce s'au făcut de danie lui Neculaiu Jorăi, să nu să ție în samă.» Semnează

și «Sandul Sturza Vel Logft., Vasili Sturdza biv Vel Stolc.¹, Gr. Spat. (?)». — Copie din 1820.

90. Iași, 27 Septembrie 7249 (1740). Grigore Ghica către «Jon Izmană biv Vel Căpitan și Adam Pancul biv Post », pentru a cerceta moșia din Cătămărești a lui «Gavril Gherghel biv Vel Căpt.», «care părți au fost a unchiului său Gheorghiiță Ūdin ce au fost Ban-Mare, și i le împresoară Iorga Vameșul, și alți răzeși de Cătămărești». «Vel Log.» Pecete cu chinovar.

91. 19 Decembrie 7249 (1740). Grigore-Vodă arată că «Manole neguțitoriul de Botoșeni» ar fi dat lui Costantin Tăutul «banî pe dzece stoguri de fân, 10 lei, ca să-i facă fânul la vreme, la velet 7246», «6 lei pe șesă vedre miare tot atunce, 2 vedre să dè el și 4 vedre frate-său Ștefan, și 5 lei pol banî», «și un cal, după rugăminte lui, dzicând el că are să via la Iași să să giudece pentru niște moșii, și i au prăpădit calul»; zălog era partea din Rudești și Dubova, în Ținutul Sucevei. «Astă vară, la Iunie, au fost luat o carte a Domnii Mele, la Enache starostele de Cernăuți, fiind Tăutul trăitor la Cernăuț: . . . n'au avut cu cea împlini de la Tăutul, c'au rămas la mufluzie». Cere a se vinde moșia. «Mărturisându-ne și toți boiarii cei mari că Tăutul au rămas mufluz»; i se dă *carte de volnicie* pentru vînzare. Pecete cu chinovar.

¹ Pe altă foaie a copieii se află un act din 10 August 7143 (1735), prin care Vasile-Vodă arată că au venit la el «chir Gavriil, cî au fost episcop Romanului, și Gheorghii egumenul de la sfânta mănăstire Dragomirna, și Avramii starețul, și Tudosăi Starețul, și Ghelasi starețul, și Orestii și Sărafit» și ceilalți călugări de la Dragomirna, și au vîndut satul Bărsăneștii, în Ținutul Doroheiului, «care acel sat li-au fost și lor danii dea răposat Stroič Vel Logft., și l-au vîndut slugi noastre lui Iona, cu Cupar drept 350 taleri bătuiși». — Traducere de Evloghie Dascalul, 30 August 7271 (1763).

În colecție se mai află un act de la acest Domn, care-mi scăpase din vedere. La 28 Novembre 7147 (1638), Vasile-Vodă vorbește de «Bosuo Căpitanu și jupinasa lui, Antimie, fata lui Mindău biv Armaș, nepoata lui Vărnav», ce vînd partea lor din Solotfani în Ținutul Lăpușnei — Traducere din 1815.

Peste doi-trei ani, în 7150 (1641 2), «Popa Coste din Vladeniș» ș. a. «și cu dicheul (chirul de la sfânta Mitropolie) fac o mărturie «Să începe hotarul Căluștilor la Siretiș, unde au fost vadul cel bătrîn, în zilele lui Petru-Vodă cel Șchiop». Copie adevărită de episcopul Varlaam de Rîdăuși, de Toader Balșii Vornic și de Dimitrachi Sturza Vornic — Copie nouă din 1813.

92. 1-ⁱ Februar 7249 (1741). «Eū Adam cupeț sin nov-luī (!) Costandache cupeț din Eș», dă zapis «luī Gligoraș starosteluī de čocli» pentru că-ī vinde vie «la Copoū».

93. Iași, 2 Februar 7249 (1741). Grigore-Vodă luī «Pătrașco Catargiu biv Vel Pitar» și luī «Ioniță Pruncul», că s'a plîns «Antiohie fičorul luī Nistor, nepot Corpăceștilor și strănepot luī Ionașco Logft. den Meleșcani, de la Tecuču», pentru un vad de moară. «Vel Logft.» Pecete rotundă, cu chinovar.

94. 30 Mart 7249 (1741). «Costantin Costin Neniul, biv Vel Pah. al Țării-Românești» (*sic*), arată că a vîndut «dumisali luī Necula Sulioti neguțtoriu din Iași . . ., viindu noi aice la Moldova . . ., un sat anume Păpăuți, cu vecini, ci este la Tinutul Hărlăuluī, la ocolul Botoșenilor, drept patru sute lei banī gata». Vinde «cu știre și cu voeniamuluī nostru». Semnează: «Toadir Păladi Vel Vist., Alistarh Vel Ban, Iordachi Canta vt Log., Costandin Catargiu vtori Spat., Șarban Cant., Panait neguțtor». Simion Cheșco Uricar am scris si sint și martur.» — Copie din 1787, legalisată în același an.

95. 1-ⁱ Iunie 7249 (1741). «Necula Silioti neguțtoriu dă zapis «gupănuļu Manoli Varlam, neguțtoriu din Botoșeni», că-ī vinde Păpăuți. Marturī: Panait neguțtoriu, Costandin Osmachi, Dumitru Osmachi. Tănas Logft. de taină martur, și am scris zapisul.» — Copie din 1782, legalisată în 1787.

96. Iași, 6 Februar 7250 (1742). Constantin Mavrocordat către «Antioh Caragè Vormicul de Botoșeni, Iliăș Vel Căpt. de Doroiū (*sic*), Ion Izmană biv Vel Căpt.», pentru a merge la Popăuți, spre a face hotărnicie luī «Necula neguțtoriu», ce are satul de la Costandin Costin. Să daț și mărturie în sămne, și să o treciț la potrocol, ca să-ī să facă și întăritură de la Domnia Mè.» — Copie din 1787, legalisată în același an.

97. Iași, 30 Iulie 7250 (1742). «Ghiorghie Grecul, c i soția Ana și fii: Dimitrachi, Iane și Marie, vinde «dumisal[e] giupănuļu Ioanes neguțtoriu arman din Eș» cincī hirte vie bătrână și gumătate de pogon vie tănără . . ., în dialul Curoiuluī, pe moșie sfinteī mănăstiri Socoliī», pentru 75 de lei.

Locul e între «viile lui Arsănie lemnar și între vie lui Vas[i]lie Olariul». «Și eă Simion Cheșco Uricar am scris cu dzisa și cu voe lor, și sintu și marturu.» «Și eă starița de Socola m'am tămplat.» «Vas[i] le diiac de Divan, olar, răzaș.» «Iar călugărițile ca să aibă a-ș lua dijma din vie din ăa hi, din toat[e].»

98 «Ap ril . — «Sturdzea Logftu » «Dum. Șet. Ioane Izmană și dum. Neculi, Vornice de Botșeni . . . Viind acolo omul dum. Pit. Vas [i]lie, cu carte Mării Sale lui Vod[ă], ce scrie la dum. ca să i faceț dreptate, pentru niște stupi ce are datorie cu zapis la niște oameni de Păpăuț, pohtescu și eă pe dum. să i să isprăvasca după dreptate ce va ave, să nu zăbăvasca omu acolo ; că zapisul lor le-ț vedè dum. ca scrie, nețiindu-s de cuvânt, să i să împliniască cu om gsd. Numai, ca să nu-s mai ciboțască, au scris Mării Sa Vod [ă] dumitale . . . A dumitale . . .

99. «U Ias, Mai 13.» «Sturdzea Logftu către Manole cupețu». «Cele scrisă am înțales pentru Păpăuți, că tot nu s'au hotărât de isprav[ă], rămaind pricină despre Stancești dumisale Cluceriului Dumitrașco : iată s'au făcut carte la Vornicii de Botășeni și la căpt. Izmană să îndreptedze pricina și dintr'acolo, macar că și Cluceriul s'au întâmplat de față aice, când s'au cetit carte ăa domniască, și can pricinuia dumnea]lui că iaste lucru hotărât mai de mult de cătră Stăncești ; ce au luat de la noi răspunsu că să cade să-s mai caute pricina, de vreme că jăluești dumniata, că cu aca hotărătur [ă] de atunce s'ar fi făcut greșală ; și iată și răvașul căpt. Izmană, ce ț'au făcut la mână dumitale, iaraș și l-am triimis . . . Voitor de bine . . .»

100. Iași, 20 Mart 7251 (1743). «Sturdzea Logftu » către «Io-niț[ă] Izman[ă]», ce-î scrisese pentru «hotărătura Păpăuților de cătră Stăncești». Dar spusele venite de la «acei țaranî de Cotești fac o nouă hotărnicie de nevoie. «Să îndreptați hotărătura, să hotărăți, pe unde s'a adeveri hotarul cel drept, măcar că carte ăa de hotărât iaste scrisă mai din în trecute dzile, și căci s'au schimbat Vornicii aceia, nu-î atăta pricină ; te împreună dumn[ea]ta cu dumn[ea]lui Vornicul de Botășeni, și hotărăți împreună și, cum veț îndrepta, dați măr-

turie ; căci, de-s schimbă Vorniciî, dar Vorn[ni]ciia rămîne. Și, dispre târgul Botășeniî, de mai iaste vr'un greș, să-l îndreptați. Osăbit, înțălias-am că s'aũ cercat din poronca gsd. pricina între Volovățu și 'ntre Răpicine, ce are Manoli cu Andrieș, pentru hotar, și pentru cumpăratur[a] ce aũ cumpărat ; ce dumn[ea]ta, cum pentru hotar, așe și pen[tru cum]părătura ce aũ cumpărat Andrieș căpt. în Răpiceni, ia sama.»

101. Ioan Nicolae-Vodă «oamenilor de Păpăuți, de la ocolul Botoșenilor, carei aũ arătat cărți de la toți Domniî ce s'aũ rânduît în 53 ani ; anume de la Domnia Sa Costantin Duca-Vodă, și de la Antiohie-Vod[ă], și iarăș de la Costantin-Vod[ă] Duca, dintru a doa Domnia, și de la Domnia Sa Mihaî-Vod[ă], și de la răpoosatul fericitul întru pomenire părintele Domniî Mele, Măriia Sa Nicolae-Vodă . . . , și de la preriubit fratele Domniî Mele, Domnia Sa Constantin-Vod[ă] . . . , — scriind ca să fie apărați de vecinătate de cătră stăpiniî satului Păpăuți și dispre alții . . . , pentru căci ei aũ fostu domnești, de ocolul Botoșenilor». Dă și el întărire : «nime să n'aibă nici o triabă cu dânșii, ce ei să fie de slujba poronșilor Domniî Mele ce sint la Botoșeni».

o 102. 19 Decembre 7252 (1743). Ioan Nicolae Mavrocordat, «dumnalor ispravnicilor de pe la Ținuturi», «pentru Manole neguțatoriul de Botoșeni, carele, înștiințându-vă, s'aũ găsat în parte acelor Ținuturi vecini de sat de Păpăuți, ce sint la ocolul Botoșenilor ; care moșiiie cu vecini dede samă c'aũ cumpărat-o de la Necula Silioti neguțatoriul, iară Neculei i-aũ fostu cumpărătură de la Costantin Costăn Neniul biv Vel Pah. al Țării-Românești, . . . să chemați de față pe acei oameni, și să luați sama» ; de e drept, «să-i aședze la baștina lor» ; de contestă ei, și «vor avia chizeș că vor sta față, să le puneți soroc și să-i trimiteți să vie aice, să stē față înnaintē Domniî Mele, aducându-și față și dovadă ĉ-or avia ; și să ne înștiințați pe amănuntul și domniavoastră». Pecete mică, octogonală, cu chinovar.

103. 18 Mart 7252 (1744). «*Ἀνδρονάκι πρῶτ. βόρνικος, Διμητρῶκι βόρνικος*» (ambele semnături de aceiași mîna) către Domn. Li-a adus cartea domnească «Manolii neguțatoriul di

alice din Botșani», cu poruncă «pentru niște vecinî ce s'ar afla din Păpăuți... , cumpărați de Manolii». El află, *oblicește* pe trei: «Ion Păpăuț, și unul Ursul, și unul Ștefan Cornaci». Ei recunosc a fi «de baștină de Păpăuți, și toți părinții lor». El își aduce actele Cerchezului. «Numai ar[ă]tao și oamenii de Păpăuț cărți de apărare de la acești Domni ce arată că are și Manolii». Dar acesta aduce ordinul special pentru urmărirea de rumîni, al lui Antioh-Vodă. Astfel: «găsind pe părinții acestor oameni, fiind aceștie pe acele vremi copii, i-au dus la casa lui, la sat, la Călugăreni» la Ținutul Niamțului, și i-au așezat acolo... Și, dăndu jalobă la Antiohii-Vod[ă], li s'au făcut și lor carte gsd. di apărari ca-s nu-î tragă la vecin[ă]tate, și au vândut Miron Spăt. a căst[ă] moșie Păpăuț lui Costantin Neniul... Și au adus Manolii și 2 oameni marturi: pe 1 Pavăl Stan, și au mărturisit cum că el au fost copil și, slujind la acel Andronic Vor., și știi cum i-au adus cu Armaș Miron Spăt. și e-ū stăpănit; și au mai adus șe al doile martur, pe Vas[i]lii Nicorescul, care șede aici lângă Păpăuț, și au mărturisit cum c'au șezut părinții acestor oameni în Păpăuț, și sint cuptoriștile și livezile lor și păn astăz din săliște Păpăuților. Și am zis acestor marturi, putè-or gura pentru acești oameni că nu-s vecinî; ei au zis că n'or gura, și, pe dănsii întrebându-i, au vr'o carte de giudecat[ă], de rămas, sau de ertăciune, sau de răscumpărare, și i au zis că alte cărți n'au, făr căt aceste cărți gsd. de apărare. Și, nevrând să-s așeze aici, s'au tras la luminat Divanul Mării Tale, și ș'au pus și zi, cu voe de îmbe părțile, după Sti. Ilie, să vii la Eș; și ș'au dat ei și chizeș, pe dum. căpt. Izmană.»

104. 25 Novembre [7253 (1744)]. «Izman[ă] Șet.» către «dm. Vel Logft.». Pentru procesul lui Manoli cu locuitorii din Păpăuți: anul trecut, adusese «o luminat[ă] carte Mării Sal[e] lui Vod[ă] aici la Andonachii, fiindu Vornic, ca-s li è sama, și, dovedindu-s că-s vecinî, să-î dea de grumaz; și nu l-au hotărât gudecata». Aduce pe cei doi bătrîni, «cari trăiesc și acum în Păpăuț», ce fac mărturie. Pomeneste și «mărturie lui Andonachi». P. S. «Macar că dum. Manoli nu era gata în căstă dat[ă] de vinit

la Eș, ce, viind astădzî cinst. răvaș dum. cu Antăș, îndat[ă] aū purces; și mii ce-mî scrii dum., am înțeleș, și oi purta de grij[ă], macar că și întâiū, de m'au arătat cineva că n'am fost vrednic a sluj[1], dar Dumnedzăū știi; și aș pofți dovad[ă] la toate. Neculaiū Arman, ce aū arătat dum., eū toto nu l-oī lăsa.»

105. † Dum: Manoli neguțitor, sãn[ă tate iț poftesc de la milostivul Dumnăzăū: alta, m'aū spus copilul cel din cas[ă], Costantin, c'ai venit dum: la gazda mē și nu m'ai găsāt și ai dzis ca să-ți fac știre ce ț'am mai isprăvit de la dum. Postelnicul. Ce vii ști că eū am grăit, și aū dzis dum. Vel Post. că ț'or vini vecini la măn[ă și satul, numai să de înștiințare Mării Sale] lui Vod[ă]; ce dum. să te sălești să sluj[ești dum. Postel., ori la ce ț'a poronci, și să-i îmbli pe voi, că eū te-am arătat dum: că ești harnic și om de trabă. Alta, să-m înștiințai pentru boi dum. ce i-au cumpărat de la Pascal, cum sânt, bunī, răi, și pentru 2 areți burc (*sic*), ce am fost grăit cu dum., să-m cauți să-m cumperi; numai să fii frumoși, mari, și să-m faci știre ca să trimit i cecan să i è; și ce-i da dum. pe areți, oī da eū dum. Numai să fie pârneri (*sic*). Cu ačasta; și să fii dum. sãn[ă]tos. De tot binele voitor dum: Io Rugină Vor.

106. 5 Decembre —. «Sturdzea Logftu» către «dum. nevoastră frate Spat. Andrei Balșe, Șetrar Ioani Izmană». «Ce aice îmi spuse Manole . . . că în trecute dzile v'au adus carte Marii Sale. . . ca să-i hotărăți moșia Olovățul și Răpicieni, ce are pricină cu Andriiaș Căpitanul». Fac lucrul, dar «pietre n'aț pus, mai născând o pricină din pricina lui Andreiaș cu Azăpanul (*sic*), care la urmă și acē pricină s'aū tăet de aice, de la giudecată». Să aleagă după aceasta și să și *stîlpească* «cu pietre». «Deosăbit de ačasta, ne mai spuse Manole neguțtor că și pentru Păpăuți v'au mai adus o carte de hotărăt, pentru pricina a o parte de loc din hotarul Păpăuților, ce-i împresoară Cluceriul Calmășul, și iarăș nici triaba aceia n'aț căutat și stă pricina nealiasă. Ce, cāt pentru ačasta, aice au arătat Stroič Post. cum că, când s'aū vândut Stăncestiș, s'au dat și ispisoc, care scriia, în semne, hotarul

Stănțeștilor, precum și răvășele au dat la mână lui Manole, care li-ț vedè dum.: Ce dumnoastră trebuiești să faciți să scoată Dumitrașco Cluț. ispisocol acela, ca să vedeți acele semne, și să îndreptaț Păpăuții, atăta de cătră Stănțești, cât și de cătră târgu, să nu vie sî mai jăluiască... A dumnilor voastre...

107. 30 Novembre 7253 (1744). Ioan Mavrocordat pentru părintele Agafton starețul», întărind vechiul privilegiu.

108. 21 Iunie 7253 (1745). Ioan Mavrocordat către «ispravnicul de Ținutul Hărlăului... S'au jăluit dumneaî Paraschiva, fiica răpoosatului Alexandru Sturdze, dzicând că are un sat Dolnickenî pe Bașeu și nu să supun oameneî ce șed pe acel loc, ca să-î facă slujbă. De care lucru poroncim dumitale să eî sama și, precum or fi alți oameni careî șad împregiur pe moșii a boiari, așe să î aședzi și pre aceștie, să-î dè ă-a fi cu dreptul, și să-î și împlinești, să nu ne mai vie jalobă, și să daî mărturie.» Pecete cu chinovar.

109. 22 Iunie 7253 (1745). Eū, Ioan Nicolae Voevod..., dat am cartea Domnii Mele tuturor târgoveșilor moldovenî și armenî, jidovi și alții din Târgul din sus, din orașul Botoșanilor, să fi volnici cu cartea Domnii Mele a-ș stăpăni fieste-carele locurile ce au avut la Târgul de sus..., la fața locului, în sămnile și pre hotărnicia, după cum li-au ales și li-au stălpit cinstiț și credincioș boeriî noștri, dumnealor Iordache Cantacuzinò Hat. i Neculi Vornic de Botoșeni, și Izmană Șetrar. — Copie.

110. † Facu știre cu așastă scrisorea a mè că, dându jalobă la Măria S[a] Vodă omiinî de Păpăuț, că-î trage Manoli negu-șitoriul, vecin de Păpăuți, Măria Sa i-au rânduit la mine, să le eū întâi iaū sama, și, luindu-le sama, după dovădzile ă-au arătat Manoli, ispisoci domnești, aiave s'au cunoscut că săntu vecinî; căci omeniî nici o îndreptare alt n'au arătat, făr niște cărți domnești, tot de apăratu, iar de vr'o judecat ă nimic n'au arătat, și au cădzut după Manoli să să răscumpere; și, neputându-s tocmi, s'au tras la Divan și, spuindu eū Mării Sale lui Vodă și eșindu-î și nainte Mării Sale, au poruncit Măria Sa și li s'au făcut și de la Mărie Sa carte de apărare,

asămine cu alte cărți ce au arătat de la alți Domni, iar carte de ȝudecată n'au dat Mărie Sa, căc' au cunoscut că sântu vecini; ci am dat lui Manoli această scrisore, cându ar dzice iar la vr'o ȝudecată c'au rămas pe Manoli de la Divan, să nu-s criadă. Let 7254, Dich. 4. Sturdzea V¹ Logftu.

III. 21 April 7254 (1746). «Izman[ă] Șet.» arată Domnului cum a făcut hotărnicie la Cătămărești, unde avea moșie «Gavril Gherghel, c'au fostu Căpitan-Mare, părțile unchiu-său, lui Țudin Stolnicul». Asistă și «Adam Pancul Vel Pitar și Iorga Vameșul și Iordachi Gigătu, cumnatul Iorgăi Vameșul, ginere Sultanii Gafencesi, nepoata Paraschivii Săcules[1] . . . ». Are Iorga Vameșul și cu Gigătu și cu alții ai lor o parte de moșie, «care să numiaște a Paraschivii Săcules[i], sora lui Gheorghii Țudin Stolnicul, o parte iarăș de moșie a lui Gheorghii Țudin Stol., altă parte iarăș de moșie a Aniții Meicules[i], iar sor lui Țudin Stol., toț într'un chip; dar au mai fostu o parte a Tudosii, sororii lui Pavăl Albotă Jitnicariul, tatăl lui Gheorghii Țudin, den care parte s'au aflat vândute doao părți Pancului Pit., de Beldiman și de Negură; o parte tot din parte Tudosii s'au aflat vândută de Ilie Mustiați, fișorul lui Ionașco, Vameșului Iorgăi; iar a patra parte dintr'ăcastaș parte a Tudosii au rămas lui Solomon fișorul lui Cordați, să-ș o stăpăniască; iar au mai fostu o a șias[a] parte din tot satul, cumpărată numai de Ghiorghii Țudin, de la Andreica din Merești . . . ». Îi aleg să stăpînească fiecare «cât li s'au vinit de pre bătrâni lor, iar, în cumpărătură, cini pre cât au cumpărat». «S'au vinit Iorgăi Vameșul și Gigătu-lui parte din sus, 4 odgoane, 6 stănjăni pol de moșie; și un odgon, 2 stănjăni[i] c'au cumpărat de la Ilie Mustiață, s'au făcut 5 odgoane, 8 stănjăni p¹ toată partea lor . . . Și feșorilor Meicăi», etc. Se stilpește partea Vameșului: «începându den hotarul Hrișcanilor pen codru, alătore cu hotarul Ipo-teștilor, la vale, pân în margine de la dial, la drumul ce-î pe din dial de casa Gigătu-lui, am făcut buor într'un stejar, și de la buor în vale, la capul unui iaz, și pe supt iaz și la dial, în zaria dialului, s'au pus piatră, și de acolia la vale, peste părăul ce vini de la Cucoreanii, și la dial, și peste drum

într-o moviliță s'aŭ pus altă piatră, și del[a] movilă la vale pân în vâlcao ce să chiam[ă] Brăiasca, și vâlcao în gos, din prajma moviliții în gos, 5 odgoane stănjăn[i], — unde să preun[ă] cu parte lui Gavril Gherghel, și întoarce iar la dial, la stălpul ce am pus peste drum, în muchea dialului, și la vale, peste părăul ce vine de la Cucoreanî, și la dial pân în altă piatră, ce iaste în podiș, și de acol[o] la vale pân în părău, și matca părăului ăa adăncă, spre fundul văii, la codru; și acolia am făcut buor într'un pâr, după cum s'aŭ scris și în mărturia ce am dat lui Gherghel, și de la buor prin codru la dial, pâr în hotarul Hrișcanilor».

112. 23 Iunie 7255 (1747). «An. D. V¹ Logft., Ioniță Cantacz. biv Hat., Costachi Razul Vel V^r . . . V¹ Vor., I. Păladi Hat.» judecă între «Ioniță Izmană, fičorul lui Ghiorghiță Izmană», și «Ștefan Blebe blănarul, tatul Pănoai», pentru un iaz lîngă Ruși. Anghelachi, «moșan» în Ruși, îl vînduse «Burgheliî Armașului, când era Vornic la Botășanî și, după moarte Burgheliî, scoțindu-l la vânzare fămeaia Burgheliî, l-aŭ vîndut lui Pană ginere lui Blebiî, Grec om strein», fără a se întreba vecinii. Pe acel timp, Izmană era «copil, slujind pe la stăpăni, și s'aŭ căzut lui să-l cumpere, fiind moșian de baștină». «Acel iaz aŭ fost numai pentru adăpatul vitelor, iar Pană, după ce l-aŭ luat, aŭ suit iazul și l-aŭ făcut de mori», înneccîndu-i fînațe, cum scriu «dumnelui Andriî Balșu Spat. și Pancul Pitariul». Se oferă Izmană a jura în biserică, că n'a știut; recunoaște și Blebe, și «nu l-aŭ lasat să gur[e]», cum se arată de «părinții de la Sfeate Neculaî și Vorniciî de Poartă». «Am dat carte noastră.»

113. 29 Septembrie 7256 (1747). Grigore-Vodă Ghica lui «Ion Zosim Vel Șăt. și Ion Izmană biv Vel Șăt.», pentru plîngerea lui «Manoli neguțitoriul», că ar fi împresurat la Păpăuți de «dumn[ea]lui Dumitrașco Calmășul Vel Ban cu hotarul Stănceștilor». Să cerceteze și să puie «semne, stălpî de piatră». «Vel Logftu.» Pecete cu chinovar.

114. 13 April 7256 (1748). «Eŭ Zota Ūorneiŭ călugăr, fičorul lui Gligore Ūorneiŭ și a Gaftonii, nepoată Tăutului Logf.», arată că a dat «nepotului Costantin Păladi biv Vel Stol.»

ocina de la «Botoșanți» și «Bălilești», unde are și frați «car[e] părți de moșie în sănt și mie de baștină di p[e] tată-mieș, Gligori[e] Ūrneiș, și di p[e] mumă-mea, Gaftona». Marturi: «Marie Pălad[i] Vor.», «Toader Burnat».

115. 21 April 7259 (1751). Constantin Racoviță către «Ananie Vornicul de Bot[oșan i]», Ioniță Izmană biv Vel Șetrar, pentru «jalba lui Manole cupeș din Botășani și cu vechilul lui Ștefan din Eș» contra «dm. Banul Calmăș, zicându cum că astă iarnă i-au mănecat cu oile pe dm, 15 stoguri de fân în tărie dm., și osebit i-au mănecat moșie lui Manole, anume Păpăuțiș, și dintr'aca pricină au rămas fânul nevândut, și el este om să rac». Să cate dacă e adevărat. «De să va dovedi cum că Manole au, cosăt pe moșie dm. Banu Calmășului, pe Costești, făr știre dm. și n'au întrebat cându au întrat de au cosăt, și au avutu și știre; cum să să nu cosască, — să împlinești lui Manole numai cheltuala că-au făcut la facire fânului, de la Banul Calmășul, iar fânul să rămăi mănecat de vitele dum.; iar, de să va afla cum că Manole au cosăt pe moșie lui, Păpăuțiș, să-î împlinești lui Manole, precum s'a dovidè cu adevărat că s'au vândut fânul la vreme acia, pe acolo; că vechilul lui Manole s'au apuca înainte Divanului, cum că fânul este cu adevărat cosăt pe moșie lui Manole» Pecete cu chinovar. «Cant. Vel Log.»

116. 8 Maiu — «Ienachi Costandachi Ban» către «Manolachi Costachi vt. Logf.» Se scusă pentru «cele 500 lei care am luat de la dum. și am dat prodosie la ajutorință . . . Auzindu că sănt atăta tâlhari în toate părțile», n'a trimis. «Numai me-ș părut foarte rău, bade Manolachi, că-m scriș dum. că, de nu voiș triimite banii, în veș triimete dum. boerănaș cu grele cibote, de va împlini banii de la mine; care frăție noastră care o avem nu socotim că voiș avè acest bănat de la dum.; căci, bade Manolachi, eu de când sănt, și până într'astă vreme, a nimănuș bani sau ceva n'am mănecat, ci tot cu al meu m'am chiveraisit, mulțimescș lui Dum n[e]zăș». Va veni «piste 5, 6 zile», cu banii, «și mă rog . . . pentru vre o gazdă, unde viș socoti dm. ca să fie pentru mine». P. S. Sărută mîna «leliș Marii», «cu Tudosiica și cu copii».

117. Iunie 7259 (1751). Constantin Racoviță, pentru «mă-

năstirea Sf. Necolae, ce este la Botoșani, pe hotarul târgului Botoșani», căreia i s'a făcut hotarnică de «dumnealui Ioan Bașotă biv Vel Șătr., Mihălachi Talpă biv Vel Căpt., Ioniță Sorocianul mazăl». Egumen era Antim. Ei întrebese «oamenii buni, anume Chiriiac Botiul Curtian, și Toader Stihii Curtian din Botoșani, i Costandin Cenușă ot tam, Simion Stihii ot tam, Timuș Mărza biv șoltuz, i Costandin Mihaï biv șoltuz, Ștefan diiaconul ot Tătărăși, și Ion diiaconul ot tam, Păpăuț ot tam, Pavăl Stan ot tam, Gheorghie Paiul ot tam». Asistă și «Gherasăm diiaconul» de la mănăstire. «Drumul furilor.» «Drumul ce merge la Uriceni.» «Un drum ce vine de spre Jăjăe și merge la Botoșani.» Drumul ce vine alături cu Păpăuți.» Hotarul fusese *umblat* și de Vasăli Razul biv Vel Căminar. Dă mănăstirii și 24 sălașe de Țiganii și 20 de poslușnici, iar, ca milă: din vamă, 100 de lei pe an, orî ar fi «vama dată în credință, orî în cumpărătură», și dejma de pe tot hotarul târgului Botoșani, orî-cine ce ar lucra pe locul gospod . . ., den toată hrana ce va face pe locul târgului, afară de hotarul Tătărășilor, ce este dat cu loc cu tot sfînteii mănăstirii». Vinul va fi scutit de vădrărit, o mie de oi de goștină, o mie de stupi de desetină, o sută de vaci de «văcărît saū conită». — Copie.

118. 6 Septembrie 7260 (1751). Iacob Mitropolitul dă o carte de blestem lui Manolachi Costachi Vel Vornic, ce are «o moșie piste Prut la Greceani, anume Vintileștii, care se împresura «de spre o samă de oameni». Cartea e făcută, după cerere, «asupra lui Vas[i]le Huzun și asupra cui ar ști stăpănirea Vornicului Luppului și a lui Vicol Sărdariul pentru așasta mai sus numită moșie».

119. 2 Septembrie 7261 (1752). Matei Ghica pentru «mă-năstirea Sf. Neculai den Botoșani», ce are hrisov de la Constantin Racoviță, care scrie că, «luînd . . . aminte pentru o sfântă biserică de piatră ce aū fost zădită de luminatul răposat Domn Stefan Voevod cel bun la târgul Botoșani, care, după trecere vremilor rămăind descoperită și surpată de zidiurile ei, aū înnoit-o de iznoavă răpoosata maica Domnii Sale și aū împodobit-o cu veșminte și cărge și alte

odoară argintării bisericești, iar acum, vrând Domniia Sa a aduce la mai bună și înaltă stare, a pus-o în rândul mănăstirilor și a mai înnoit cele surpate și a îngrădit-o făcând chilii și alte ce trebuiește, și a împodobit-o cu toată podoaba ce s'a căzut unui dumnezăescu lăcaș, atât den lăuntru, cât și den afară, și a înzăstrat-o cu moșăi și țigani și altele»: îi dă «satul Tătărășanii cu heleșteu și cu mori, ce a fost moșie domniască, den hotarul târgului», o jumătate de sat, dată «lui Ștefan Bosie ot Visterie» de Ioan Nicolae-Vodă, și schimbată de el cu un loc «den hotarul domnescu a târgului Cotnariului». Și douăzeci și șapte salășe de Țigani, zece liuzi scutelnici, 100 de lei pe an de la Vama cea Mare, dijma hotarului Botoșanilor, scutire pentru vin și 1000 de stupi de desetină, 1000 de oi de goștină și 100 «boi, vaci, cai», de orî-ce dare, — «ca den venitul acestor bucate și mile să margă pe tot anul agiutor la Sf. Patriarhie Antiohiei, unde este închinată această mănăstire». Confirmă. — Copie.

120. 20 Octobre 7262 (1753). Matei-Vodă Ghica lui «Tudorachi biv Vel Pit[ar]u, Vornicul de Botășeni, i Vas[i]lie Balșe biv vtori Logft., i Adam Pancul Pit[a]ru și Miron Gorovei biv Căm[ă]raș», pentru plîngerea lui «Manole neguțtoru de acolo din Botășeni», contra lui «Anfimu egumenul de la Sfete Neculai de acolo de lângă Botășeni», «alături» cu moșia sa Păpăuții. Cînd i s'a făcut hotărnicia acum doisprezece ani, «locul mănăstirii lui Sfete Neculae, fiindu atunce biserică de miru, îl stăpăniè preuții ce era la biserică... Dară apoi, după cîteva ani, la Domnie Sa Ioan-Vodă, a datu Domnie Sa Ioan-Vodă totu locul bisericii danie cu testamint lui Ștefan Bosie Cămărașu, și apoi Ștefan Bosie Căm[ă]rașu ș'a dus de iznoavă alți boeri hotarnici de ș'a hotărăt moșie», fără conflict cu Manoli. «Dară acum, la Domnie Sa Costandin-Vodă Racovița, făcându D[o]mniia Sa pe Sfete Neculai mănăstire și închinănd-o la sfînta patriarșie de Antiohie, a luat moșie lui Bosie ș'a dat-o mănăstirii Domniei Sale...; și, luîndu și moșie târgului din Țosou, a dat-o totu mănăstirei, și pe urmă a luat moșie lui Manoli, și i-a datu Domnie Sa... 500 lei pe moșie lui, ș'a dat-o lui Sfete Ne-

culai ; dară pe urmă s'aũ sculatu egumenul . . . și i-aũ luat . . . , cei 500 lei înapoi, și i-aũ lepădatu scrisoril[e], dzicându călugării că nu le trebuie lor moșie lui Manoli.» Apoi fac o nouă hotărnicie și-l scot a fi *intrat în moșia lor*. Îi ieau astfel «mai ȝumătate» din ce are. «Și el atunce n'aũ putut să mai dzică nimică, fiindu-că D[o]mnie aũ trimis hotarnici ș'aũ hotărātu mănăstirii Domnii Sal[e]. Ordin al Domnului să se facă o nouă hotărnicie și de spre «moșie dumisal[e] Banului Calmășul, di spre Stăncești».

121. 12 Mart 7262 (1754). Matei Ghica. «Dat-am cartea Domnii Mele tuturor târgoveților de la târgul Botoșanilor, pentru locul târgului Botoșanilor ce s'aũ dat mănăstirii Sf. Neculai, să fi volnici cu cartea Domnii Mele a să hrăni pe acel loc, să are și, pe unde a fi loc de fânaț, să facă fin, și să-și păstoriaască bucatele lor, să le ȝii pe locul târgului, și cu alte chipuri de hrană ce vor fi având a-ș face, să-ș facă ; iar alții streini, neȝungându-le lor loc să să hrăniască pe dănsul, să nu fie volnici a să hrăni pe locul târgului ; ce ei să aibă a să hrăni pe tot locul târgului, după cum și în anii trecuți s'aũ hrănit pe acel loc, și ei încă după obiceiũ să aibă a-ș da dejma mănăstirii din toate cele ȝ-or face pe locul târgului.» — Copie.

122. 20 August 7262 (1754). «Tooader Tăutul, fețoru Sandului Tăutul», dă «zapis jupănului Dumitrașco Palade Hatman», pentru a-ĩ vinde o moșie în Rugăsești. — Copie din 1782.

123. Iași, 22 Octombree 7262 (1754). Matei Ghica «dumialor Tudorachi biv Vel Pit[ar]u, Vornicul de Botășeni, i Vas[i]lie Balșe, biv vtori Logft., i Adam Pancul Pit[ar]u, i Miron Goroveiũ biv Cămărașu». «Manoli neguțtor de acolo din Botășeni» s'a plins asupra lui «Anfim egumenul de la Sfete Neculae de acolo de lângă Botășeni», pentru hotarele moșiei sale Păpăuții. Să facă o hotărnicie. — V. la 20 Octombree 7262, la care dată se expune afacerea mai pe larg, în alt ordin domnesc către aceiași.

124. 4 Maiũ 7263 (1755). Niște oameni din «Socola ot Țănut Eșului» vînd «dumisale ȝupănului Manolachii Vel Vor-

nic » «triî hirte de vie ce avem în dialul Corniului», pentru 15 «leî noi». Martur: «Ion Muntianul».

125. 18 Maiu 7263 (1755). Matei Ghica-Vodă către «dumneală Iordachi Cantacozino biv Vel Pah., ġudecătoriu de Ținutu Hărlău i Dorohoiul, i Păun biv Vel Med., ispravnic de Țin[u]tu Hărlăului i Dorohoiul, i Adam Pancul biv vel Pit., Miron Gorovei biv Vel Căm[ă]raș dă Ocnă»: i s'a plîns «Manoli neguțitorul din Botoșani» pentru încalcările la Păpăuți, de la călugări și de la Banul Calmășul. Trimișii din 7262 n'au mersu, și Păpăuții lui staū și până astăzi împresurați de 2 părți». Să meargă ei «fără de greș» pentru a hotărî lucrul, de față cu egumenul și cu «vichil din partea Bănesii Calmășului». Însă hotarnicile vechi de a pururea sânt mai de socotit decât cele noao — Copie legalisată în 1798.

126. 4 Maiu 7264 (1756). «IIagi Lohan Arman, neguțtor din Iași», dă zapis «giupănuului Manolachi Vel Vornic», că-i vinde două pogoane «de vie păragină», în dalul Coroiului, pe locul mănăstirii Socolii, între Ioniță fiġorul lui Arsenie și între Vasăli Blamar, gineril[e] Olariului»; care au fost a cumnatului meu, a lui Carabet Armașului». Semnează armeneste.

127. 1^{III} Iulie 7264 (1756). Constantin Racoviță către «Ivan Vornicu de Botoșeni i Ion Arbure Med.». «Manole neguțitorul din Botoșeni» se plînge că-l *împresoră* «Băniasa Marie Călmășoai»: începuse a lua *cărți domnești* și de la Domnia Mè, din cela rând, când am fost Domnie Mè aice la Scaunul acesta». Aceasta «încă pe când trăia Banul Calmășu»; dar n'au mai luat sfârșit, nevrând Banul să-ș scoată scrisorile, puind și o pricină și alta păr acum; cari mai pe urmă, din poronca Domnii Sale Matei-Vodă, fiind rânduiți cu ġudecata la dm: Rad[u] Rac o v[î]ță, fiind Vel Logft., și căutându-s[ă] ġudecata între dănsii, dumnaei Băniasa au răspunsu cum că Manole împresoară o bucată de loc de Stănțești cu hotarul Păpăuților și, neputându-i-s curma ġudecata de-aici, s'au rânduit la Paun Med., isprav., și la Miron Goroveiu, ca să-i hotărăscă; și pân acum iarăș n'au luat fărșit, nevrând Băniasa să-ș scoată[ă] scrisorile». Ei să i le ceară din nou și să

privească și starca locului, văzînd actele întăiū și apoi întrebînd pe bătrîni. Pecete cu chinovar.

128. 16 Ianuar 7265 (1757). Ștefan Tăutul feșorul lui Ioniță Tăutului din Rudești ot Ținutul Suceviū «arată că a vindut moșia sa «de la tată-mieū Ioniță Tăutul» «dumisale jup. Dumitrașco Pălad[i] Vel Vist.».

129. 1ma Novembre 7266 (1757). Scarlat Ghica «întărești pe locul tărghului Botoșănilor mănăstirii Sfântului Neculai», hotărît de Ion Bașotă Sulger, Mihalachi Talpă căp. și Ioniță Sorocianul mazil», «cu tărghoveții de Botoșăniū, anume Chiriăc Bătiul Curtian și Toader Stihî Curtian și Costandin — și Simion Stihî, și Timuș Mărza biv soltuz, și Costandin Mihai biv soltuz, i Ștefan diiaconu ot Tătărași, și Ionu diiaconu ot tam, și Ionu Păpăuțul ot tam, și Pavăl Stan ot tam, și Gheorghî Paiul ot tam». «Drumul ce vine de la Curtești și mergi la Botoșăni, la un pod în margine, di spre tărghu; prin capul iazului.» Menționat actul lui Mihai-Vodă din 7227. — Resumat mai tărziū.

130. 2 Iunie 7268 (1760). Ioan Teodor-Vodă către Nicolai Pit. i Mihai-lache Talpă, biv Vel Căpt.», pentru jalba lui «Pancul Pitaru», ce avea moșie la Catămărești, și cumpărături de la «Solomon sin Iordache Mustiață» și «de la fișorii Meicăi biv Armaș». Pecete din 1759, cu Io Io VV.

131. 7 August 1760. «Eu Ion Rotar, om de 96 ani, care, de cāndu trāesc în Grāmești sāntu 73 ani», și alții: Toader Tulistan, Vasile Māniga, Gavril Māniga, Nechita Bosungian, Ion Handrac, Ion Buhāian, «Necolai Pāstlārenco, om de 67 ani, care sānt de baștinā în Grāmești», mărturisesc pentru «hotarul Rogoșăștilor ce sā hotărăști cu Cāndeștiū». «Pārintele Dosifteū, episcopul de Rādāuți», trimisese cu carte de blestem pe «dechiul Svīnții Sale și împreună cu alți cālugări». «Fiindu Grigoraș Cārāușul Vor. în Grāmești, i-aū poruncit dumn ea]lui rāpāosatul Spat. Ion Paladi ca sā rāsīpascā casāle, fiindu între hotar, în mijlocul poeniū, și li-aū rāsipit; care nicī ei n'aū pus pricinā, și ș'au rādicat casāle de acolo și li-aū mutatū pe hotar[ul Cāndeștilor.» «Piste cāmpu și piste molniță.» «Casa lui Veșco în buza piscului,

în dăbravă, care am apucat și butucii de via . . . În doljoc, unde au fost prisaca lui Cornaci . . . Drumul ce vine de la Vlădeni.» Marturi: «preutul Ștefan, Ioniță Ūrnei monah, Vasăl[e] Buțco, Șteafan Stărce». Scrie «Costandin Cheșco ot Vist.» Mărturia și-o întăresc înaintea lui Lupu Balș biv Vel Vornic, Costandin Cananò Pah., Costandin Cog. Stol., Petre Cheșco.

132. 15 Ianuar 7269 (1761). «Iane Băcal ot Botășăni» dă zăpis «Pitariuluî Neculaî Pătrașco» că «i-am vândut casa mē din Botășeni, care cas[ă] este făcută de mănile mele și cu banii mei», pentru 30 de lei, cu «ograda și grădina». Semnează «eū Deli Iane băcal am pus degetul». «Eū Chiriiacu Logf. am scris zăpisul cu dzisa lui Iane Bacal.»

133. 20 Septembrie 7271 (1762). «Tănas[e] Mel[e]ghi Vor. de Porută», arată că a fost orînduit de «Manolachi Costachi Vel Log[o]făt» a cerceta «moșăe mănăstirii Gălățai» în hotar cu «locul târgului Iaș»: la mănăstire era egumen Procopie arhimandrit; asistă și cel de la «Barnoschi» «șă Agapiian proin egumen de Sfeti Sava». Egumenul «ia bezmănū pe casă șă dejmuești grădinile oaminilor». Arată act de danie de la Dumitrașcu Cantacuzăno din 22 Iunie 7182 (1674), ce dădea și o parte din locul târgului, puinđ pe «Ioniță Bantăș Vornecul de Portă șă cu șoltuzul de Eș șă cu 12 părgari, șă au ales acē bucată de loc». Se văd «petrile pe șăsū, alătore cu ocolul iarmarocului, păr în podul spănzurătorilor, di ceia parti până în apa Micoliniî, iar piste iazū nu treci în vatra iazului domnescū». Locul se întărise de Antonie-Vodă, la 14 Mart 7186 (1680), de Costandin-Vodă, la 29 August 7200 (1692). Pecete din 1718 a Vornicilor de Poartă: Pč. a p[o]rț[i]. Pe a doua foaie: «Ion Bantăș, diiac za Divan, am scris».

134. 12 Decembre 7271 (1762). «Αναγίας πρώην Βορ., Μπ.», Nec[u]lăi Căpit. (?) (iar marturi: «Ioan protopop ot Bot[ă]șăni», Costandin Cenușă», «Solomon Albotă») arată că au primit prin călugării de la «schitul Agaftona» ordin domnesc de a-î judeca cu «Costașco Bran și cu Radul cel micu Căpt.» de la Curtești, ce ar fi împresurat locul schitului. Mărturisește și «preutul Chiriiac Matrașe», Cenușă și Albotă «din Bot[ă]șăni»,

și Ștefan Costică di la Mănăstire Doamnei». «Drumul săpatu.» «Schitul Gaftoniș.» «Pân în Crivăț, unde să hotărăști-l cu moșie Costeștiș.» — Copie legalisată în 1827.

135. 29 Iulie 1765. Grigore Ghica lui «Toader Sălion Med., Costin Macreiu Jăc., Costandin Vărnăv Med., Gheorghe Carp Vel Căpt.», pentru că «dumn[ea]ei Vorniciasă Iliana, a răposatului Vor. Dumitrașcu Păladi», a cerut a fi ferită de «Sfinția Sa părintele episcop de Rădăuș», la Bălilești și Grămești. Să-i facă hotărnicie. — Copie din 1782.

136. 14 August 7273 (1765). «Ioan... Med.» și un altul, fiind orînduiți de Domn a alege «moșia dumisale Ileaniții Vorniceasii a răposatului Dumitrașcu Păladii», la Grămești, în hotar și cu «locul târgului Sireatiului», între răzăși se presintă «și Sfinția Sa părintele Dosiftei episcopul de Rădăuș, fiind că au răspunsu că are parte a Ūorniaștilor, daniia o parte din Bălilești, dată de Măriia Sa Domnița a răposatului Toader Păladii Vist. ; și, cerșind scrisori și alte dovezi la dumnealui Manolachi Costachi Cliuceariul, ginerile dumisali răposatului Dumitrașcu Păladi», — se aduc numai «mărturiș țărănești» și o hotărnicie din 7232 (1723-4), a lui Stroič Spătariul, Sandu Albotă Cliuceariul și Dumitrașcu Gafenco Uricariul, ce lucrează și cu Toader și Vasiliu Tăutul, Sandul Ūomurtan și Gavril Ūorneiū. Hotarul pleca «din vadul cu leaspezile, din Sireatiū... Un dămbu lângă neaște stuhușor... O bănișoară cu puțineale lozii... Drumul cel ce merge de la Grămești la târgul Sireatiului... O văliugă... Nește lozișoare». Pe dos se înseamnă, în nemțește, că actul e a se restitui lui «Pavel Konakj».

137. 16 Februar 1766. Grigore Ghica lui «Manolachi biv Vel Stol., isprav. de Țin[u]t[ul] Hărlăului». A arătat «dum. Stoln. Costandin Grecianu» că a avut «dum. niști dugheni acolo în târgul Botoșanilor, cu locul lor ; aproape de dughenile dum. au cumpărat o cas[ă] cu locul ei, de la un Mihaiū Rus[u]». Să se *hotărăscă* prin «doi mazil[î], oameni de ispravă». Pecețe cu chinovar.

138. 22 August 7274 (1766). «Ștefan biv Vorc. de Poartă, Neculaiū Pătrașcu Pit., Andreiū Hărănache» fac o hotărnică

la Rusi, între Chiriac Crăstian și alți răzeși. Participă și Gheorghii Izmană, Ioan Anghelachi. «Margine unui văiuț.» «Drumu cel mari, ce vine de spre Dorohoiu.» Aceste «casă și așazăre», «răpoosatu Ioniță Nicșoiu». Păr în matca Botoșani. «Pân la un buclăiu ce este într'o văiugă (*sic*), cari văiugă di spre Rus[i] și dá în Botoșanca.» — Copie.

139. 17 Iulie 1767. Grigore Callimachi către «dum. Costandin Cogălnicianu biv Vel Stol. i Șet. Ion Izmană . S'a plîns «dumnaî Băniasa Marie, arătând că moșiia Stanceștiî . . . să împresoară de cătră Cătămărestii, moșiia Panculii , cerînd hotărîre. Să facă aceasta «în frica lui Dumnezeu . Cine nu se va mulțami, să vie la Curte. Pecete cu chinovar

140. 1^u Ianuar 1768. Costășco Bran și alți doi arată că, orînduiți de «Pah. Costandin Canano, isprav. de Ținut. IIăr-laului, i dm. Manoli Cluc., Vor. de Botoșani , pentru a hotărnicii Popouții «a Irini Manoles , negustori[ă săracă], împresurată de «un Ursul i Ion diacon din Cișmă, feșorii lui Ștefan diacon ot Popouț». «Sofroni și Iftimi, egumeni de mănăstirii Doamniî : aduc act din 72 —, pentru un proces între «Gașton egum. la Mănăst. Doamniî și un Cozonac gînerile Țicșii, moșul lui Ursachi și a lui Ion diacon . . . Pe acel zapis . . . nu l-au scos la median. nici au pomenit vre o dată . . . Moșie Teșorii măn[ă]stirii Gălății». — Actul e întărit la 12 Ianuar 1768, de «Canano Pah.» și «Manoli».

141. 2 April 1774. «De la boerii Divanului Cnejii Moldaviei» (semnează Lu pu] Balș Logft. și M. Chirilov) către «dumnealor Vorniciî de Botoșani, Costandin Crupeschi Pah. i Tanasă Gosan Pah. și Mihălache Talpă biv Vel Căpt.» «Au dat jalbă o samă de târgoveții din Botoșani cum că de spre moșiia Păpăuții, ce esti a mănăstirii Sf. Neculaî din Botoșani, să împresoară moșiia Botoșanilor, unde lăcuesc ei, și de a pururea să supără, făcând mănăstire călcare cu Păpăuții, și cerând ca să îndrepteze hotarale moșiilor . Să o facă. — Copie.

142. Copie. Cu mila lui Dumnezeu, noi Grigori Alixandru Ghica Voevod, Domn țării Moldavii. Facem știre printr'acest hrisov al Domniei Mele pentru târgul Botoșanilor, carile din

vremi în vremi cu mila și bună rânduială ce s'au urmat de cătră Domniia Mè, au mers și merge spre întemeiere și adăogire oamenilor, ci năzuiesc din părți streine, și să așază la numitul târg Botoșani, fiind loc cu toată îndes-tulare hranii trebuincoasă și cu lesnire a face agonisită și orî ce chip de neguțtorie. Drept aceia, aflându-să acolò la Botoșani un loc slobod, carele dintru început aũ fost numit pentru adunare oamenilor ci să strângè la zi de târg, țiindu-ș vitele ce avè di vâzare pe acel loc; acum, din adăogire și înmulțire lăcuiitorilor ar fi început unii a să întindi ca-s ia și dintr'acel loc, și cu aăastă pricină a cuprinderii locului să dá o mari pricină de împedecare alișverișului ce să face la toate zilele de târg, neavând cei ce năzuesc cu vite de vân-zare, unde să le ție; cari lucru nesuferind Domniia Mea, a face împedecare alișverișului lăcuiitorilor, am poroncit credin-čoși boerilor Domniei Mele, dumnealor Nanul biv Vel Portar i Manolachi Dimachi biv Vel Jitnicer, Vornicii de Botoșani, ca să măsurî acel loc, atât în curmeziș, cât și în lungu; și, după poronca Domniei Mele măsurându-l, mi-aũ triimes mărturie, atât dumnealor Vornicii de Botoșani, cât și de la frun-tașii târgoveții di Botoșani, prin care înștiințază că s'aũ aflat latul locului din colțul gardului de sus a Visternicului al doile Costandin Gheuca și până în gardul lui Pavăl a Ani, una sută doizăci stânjani gpod, întindire; și lungul locului, din margine drumului ce vine pintre dughenile ds. Visterni-cesăi Catrinii Catargioai și pintre dughenile Stolnicesăi Co-gălniceniții, pe din sus di cerdacul vămii Târgului-Boilor, din margine drumului la vale spre Săcna, doi sute optu zeci stânj. gpod; care loc l-aũ și hotărât cu petri, fiind loc slo-bod și fără pricină. Decî, pentru acist loc hotărâm să stia slo-bod și să fie numai pentru adunare celor ce vor veni la zi de târg cu vite de vânzare; iar, de să va întinde oare-cine, și orî cu ce pricină, ca să iă din locul acista, ci să arată cu măsura sa, deatorî să fie târgoveții a arăta la Vornicii de Botoșani, ci să vor tãmpla la acè vremea, și Vornicii, ca niști zabeți și dregători aceluî oraș, să nu îngăduiască pe nime a lăsa să iă din locul acesta, măcar o palmă de loc; ci să

fie oprit și împedecat. Și, ca să fie hotărâre ačasta statornică și nestrămutată, s'au întărit și cu hrisovul acista al Domnii Mele, carile să stia la mânia tîrgoveților de Botoșani. Ačasta înștiințăm. Scrisu-s'au hrisovul acista în orașul Eșii, întru a doa Domnie a noastră, la al doile an, di Gheorghii Evloghi. Anii 1776, Mai 4.

Grigori Ghica Voevod.

Hristodor Gl. proč.

143. 7 Iulie 1776. Grigore Ghica dă lui «Grigoraș Pancul Post.» o parte din moșia Stăncesti.

144. 15 Octombrie 1776. Grigore Ghica lui «Nacol biv Vel Portar i Manolachi Dimachi biv Vel —, Vornicii de Botoșeni», pentru judecata lui «Iordachi, fečorul lui Manoli neguțtoriu de la Botoșeni, cu o samă de oaminii de la satul Cișmiaoa, de la ocolul Botoșenilor, arătând numiții săteni cum că, măcar că ei să află trăitori în satul Ceșmiaoa, pe moșie mănăstirii Sfântului Nicolai, dar păscutul bucatelor lor li-au fost pe moșie lui Manoli, și oprii n'au fost», până acum. La Divan li se hotărăște «ca să dè pe an 20 lei lui Manoli pentru păscutul bucatelor, cari bani ei i-au și dat pe anul acesta, hotărându-li-să ca să aibă voe să-ș pască bucatele lor piste apa Sitnii pău în dial; iar acum fičorul lui Manoli îi oprește să nu treacă piste apa Sitnii, ce numai păr în apa Sitnii». Iordachi spune că oamenii nu se țin de învoiala făcută și înaintea «egumenului de Sfete Nicolai», care se află «acolo la Botoșeni, la casa lui». Să cerceteze și, dacă Iordachi are dreptate, să se împiedece «țărani». — Copie legalizată din 1787.

145. 22 Octombrie 1776. Carte de judecată a lui Vasile Razu Vel Log., Dumitrașco Sturza Vel Vor., Lupul Costachi, Costandin Pălade Vel Spat. și Iordachi Vel Clucer, pentru partea-i din Rugășăști, a lui, Iordachi fečor lui Manole neguțător din Botoșani, stăpînită acum de Ion Canta Vel Vornic. Iordachi aduce act «de la un Tăutul de la Cerțăuți» (*sic*). I se hotărîse supt Ioan Teodor-Vodă de Lupul Balș Log., «fiind atunce Vel Vornic», de Constantin Canano biv Vel Pah, de Constantin Cogălniceanu biv Vel Stolnic și de

Petre Cheșco Șătrar. Manoli spune că nu știe de vre-o stăpînire a tatălui său, «nici el, de cînd s'aũ rădăcat în văstră, n'aũ stăpănit». Judecătorii cred că, locul aflîndu-se în mijlocul moșiei lui Păladi, acesta se poate *protumisi*. Se observă că Păladi nu semnează în zapisul de înstrăinare a pămîntului, nici Manoli nu și-a făcut act domnesc pe el. Se decide a se plăti datoria Tăutului de către Păladi, care va păstra locul. Iordachi însă, «neodîhnindu-să, s'aũ dus, nevrînd să-și iă banii». — Copie din 1782.

146. 19 Maiu 1779. Constantin Moruzi către Ianachi Canta biv Vel Ban, Manolachi Cuza biv Vel Pah., ispravnicii ai Ținutului Sucevei, și către Petre Cheșco biv Vel Șătrar. Ion Canta Vel Vornic a arătat «cum că de pe răposatul socrul dumisale, Dumitrașco Păladi Vornic, are aceste părți de moșii la satul Botoșanții în Ținutul Sucevii» «moșia ačast[a] Botoșanții, parte cè mai multă, să află în Cordon. Pentru ačasta s'aũ scris al Domnii Mele osăbită carte cătră dumnalui Ghenăral —, ca din parte locului de acolò să rînduiască pe alții, pe cine va socoti, să-s hotărască moșie .

147. 19 Octombre 1784. «Costandin Stincescu Vorc. de Poartă.» Fiind orînduit Pah. Ioniță Cananò «spre cercetare a tîrgurii și locuri domnești de pi la tîrguri, atăta a celor ce sînt danii de luminații Domnii, cu hrisov, căt și ceali ce nu sint date și le stăpănesc uni și alții fără de a avea hrisoave domnești, și fiind și eũ rînduit cu dumnilui Păharnic, și, viind și aicea la tîrgu Botoșanii, la cercetare ce am făcut tîrgului Botoșenilor, între alte locuri ce s'aũ găsit aicea în Botoșeni a mănăstirilor și a boierilor, s'aũ găsit și 2 locuri a dumisale Pah. Ianacachi Calimah : însz un loc la Tîrgul Nou, loc sterp, care acest loc îl are dumnealui Paharnic dat de tîrgoveți, după cum aũ fost obiceiũ aicea ' Botoșeni», de 20/15 stînjeni, «și un loc, iarăși al dumisale . la mahalaoa Tîrgului Vechiũ, pe cari loc sint casele du sale ; și acest loc îl are dumnealui Paharnic o samă de cu părătură, iar o samă este a dumisale, dăruit de dumnea răposatul Vornic Andronachi ; a cărue loc, scrisorile ce dumnealui pe, loc nefind la îndămăna, nu mi le-aũ arătat

Îl hotărește. O «piatră disparte locul dumisale Paharnic de locul lui Avram Jidv... O piază hotar drept la mijloc casa lui Ioniță Ciulei Țiganu... Marginea drumului ce merge în târg... Pe de napoia casei șoltuzului... Drept mijloc casa lui Ioniță Ciulei Țigan... În drept casa lui Neculai Blănariu». Adaus, cu mina lui Costandin: «Osăbit să mai trage locu cumpărat de la Ciulei Țiganu... Cât cuprinde dughenile i bordeiul, ce să zice a Sofroni lui Ienachi Spinu... , 22 stânjănă proști».

148. 10 Maiu 1788. Alexandru Ioan Mavrocordat. «Mănăstire Svânta Vineri din orașul Iașii având o moșie la Ținutul Iașii, anume Zagarance, cu vad de pod și cu pod împlător în apa Prutului», precum și, aproape, alta, Vasile Onofrei biv vt. Vistier, — arhimandritul și egumenul de la mănăstire Frumoasa i Svânta Vineri, chir Dorofleu» îl împiedecă pe Vasile de a ținea pod la această moșie, Mănzălești. Ca motive aduce întâiu paguba sa, «și, al doile, că are hrisoave ale vechilor Domni, pren care să arată că, pentru se nu fie drumuri multe și locușoare trecători pentru oameni rai și alte năvăliri, s'au așezat ca se fie numai trei poduri, adică la Țuțora, la Zagarance și la Ghermanu, dar nu și la alte locuri a Prutului. Se răsping argumentele, de Domn, în Divan, «fiind-că acele hrisoave vechi ce are mănăstire sânt făcute în vreme de atunce, când tâmplările da pricină a se împuțina podurile, dar acum, din mila svântului Dumnăzău, cu totul lipsind acele tâmplări, au rămas și hrisoavele cele vechi, care are mănăstire de oprire a podurilor, fără lucrare, și s'au făcut și alții poduri împlătoare, carii au avut vaduri de pod în Prut». Semnătura Domnului și pecete cu chinovar.

149. 29 April 1791. «Manoli Far. Cluș.» către biv Velicul Gavril Conachi. Îi mai scrisese «pentru o moșie ce am în împregiurul târgului Vasluiu, dispre Racova» și pentru care anul cerea arendă 50 de lei. «Arh. Bani. Adu. Dum. aminte. nd o căutați cu oameni dum., că mai mult decât 10, 15 nu eșia de pe această moșia; iar și acie b ni iar cu plit r să împlie, mai mult cu zăloagea de ni ică, și te su- 'rași și dum cu luar venit ului moșii. diste fiere » Cere «a

mi-o vinde cu treizăci lei pe anul acesta . . . Eü, nu pentru ca să socotești dum. că poate voiü avè vr'un căşlig, şi de aceia mă bucur, că nici este pân la atăta, ce numai că pentru trebuința mè o eiü.»

150. 30 Septembre 1792. Alexandru Moruzi, «pentru să-hăstrie Agaftonul»: întăreşte vechile scutiri, de o sută de «stupi i sfini» şi doi scutelnici străini. «Întru cea d'intăi Domnie a noastră la Moldavie.»

151. Bucureşti, 14 April 1794. Alexandru Constantin Voevod, pentru «biserica de la Arnăut-Chioiü a Sf. Arhangheli: îi confirmă pe an «câte t^l dooă sute de la Domnie . . ., de la carvasaraoa domnească»: se vor face «rugăcuni întru slujbile lor pentru starea şi viața Domni Mele şi pentru îndestularia aceştii pravoslavnice țări». — Sus, întărire de la Alexandru-Vodă «întru a doa Domnie, la 11 Maiü 1800.

o 152. 27 Iunie 1798. Alexandru-Vodă Callimachi. Dimitrachi Sălceanul biv Vel Jicnicer a cumpărat, la 30 Decembre 1796, a patra parte din «moşia Rusii . . ., la Ținutul Botoşaniü, de la socrul său Gheorghie Goian Căptn., cu tocmală drept patru miü optu sute cincizăci şi opt lei, bez de alți 660 lei, ce au plătit Slugeresiü Bântăşoai, tot pentru pricina aceştii moşii». La 24 Ianuar 1797 se scrie pentru «publicație» «cătră dumnealor Vorniciü de Botoşani, ca să pue să facă leğuita publicație la stare locului şi pretutindine până în şasă luni de zile, spre înştiințare tuturor acelora ci dreptatea le va da protimisis a răscumpăra». Se aduce mărturie pentru aceasta, din 24 Iunie 1797, de la «dum. Spatarium Matei Milö . . ., fiind atuncea Ban şi Vornic la Botoşani»: se vede actul de Iordachi Cantacuzinö Vel Log. de Țara-de-jos. Confirmă şi Domnul. Pecete cu chinovar, din 1795.

153. 12 August 1798. «Andriü Örneiü biv Vel Spät.» arată că a fost *rînduit*. de «dumnealor boeriü Vornici de Botoşani, Iordachi Bucşenescu biv Vel Pah., dum. Dimitrachi biv Vel Pah.», pentru a cerceta «la schitul Agaftonulü» «toate scrisorile, hrisoavice are». Avea schitul proces pentru moşie cu Lupul Tulincă şi fiü luü. Se aduce un act din 1^m Octombre 7238 [n° 82], de la Grigore Ghica, «de cândü s'au făcut acel

schit, pe loc gospod», dîndu-i-se «poenița». Apoi confirmarea din 1733, cele din 1736, 1744, 15 Octombrie 1755, cea de la 7267, 1^{ua} Februar, de la Ioan Callimachi; cartea Divanului din 8 Maiu 1774 [v. n^{le} 86, 107]. — Urmează întărirea, din 12 Septembrie, «de la Vornicia Botoșenilor»: «s'aũ întărit și de cătră noi cercetare ce s'aũ făcut, spre conținere prigonirilor de cătră amândoi părțile; iar cari nu să va mulțami, i s'aũ [pus] z1 să margă la Divan, de unde li să va da cè de săvârșire hotărări». Semnează «Iordache Bucș. Pahr.»

154. 9 Iulie 1801. Vasili Scănteai arată că a primit acte «pe moșia Ungheni, Găurenii și Țorăștii a dumisali Post. Costachi Caragea», «de la dl. Vornic Gavril Conachi».

155. Izvod de cele ce am nevoie să-s cumpere de la Iași, părinte Palamon; 1814, Dechv. 30. 2 bașlicî de aba, 1 mănăicar de postavu cu blană de vulpe... 2 părechi de călțuni de abă, 5 conțuri de hărtii, 5 condei de trestii de mare la Ioniță Prale psaltul... , 1 cuțitaș de condei cu șasă ascuțisuri, cu farfice în ceialalt capăt... , 6 conțuri pânză pentru capace, 40 dramuri de gugoși pentru cernală... , 1 sfeșnic de alamă cu mucări, 2 stecle de balsam, 1 cațaveică de postavu blănită cu lup, 1 căinic de aramă, o păreche de papuci, 3 coț de mușama, 1 căsornic de sîn, să să driagă, 1 ocă de vutcă, 5 ocă nevri... , 3 ocă cracatiță, 5 ocă moron murat cu oțet, 3 lacherdă, 50 scumbrii... , 2 solniță de cornu.

156. «Jăluesc Înălțimii Tali, noi, toți lăcuiitorii din târg Botoșanii, pentru atâte supărări ci pătîmim de spre Sfinția Sa arhimandritul Ionichentie, egumenul mănăstirii Sfântului Neculai din Popăuți.» Arată cum din biserică s'a făcut mănăstirea. «Apoi, la vreme de bejenii strămoșii noștri pierzind hrisoavele moșiei târgului», egumenul iea și restul acestei moșii, «cuprinzînd și o mulțime de casă împrejurul târgului; rămăind numai vatra târgului slobodă, în voia avè cu toții a sămăna și a cosă, luîndu-le din al zăcile, și casăli cele ci să cuprinsăse în hotarul mănăstirii i-aũ supus mănăstirea supt bezman, fără voința lor; unde plătescu și astăzi. Și la anul 1803, asupra fiind de cătră mănăstire, după jaloba ci am dat fericitului întru pomeniri Domn Alexandru Costandin

Въсвѣдѣніе о томъ, что въ
Благовѣстномъ

Moruz Voevod, fost-am apropietîi cu anaforà înnainte Domnii Sali, de unde ni s'aũ dat desãvãrşit hotãrãri, ca mãnãstire sã nu aibã voi de a vinde moşie cuiva, nici vite de neguţitorie sã facã, nici fãn de vãnzari, nici vite streine sã primascã în vitile mãnãstirii, ci numai pentru trebuinţa mãnãstirii; şi cãt va prisosã, sã fie pentru hrana a satilor mãnãstirii, i noi a tãrgoveţilor; şi, unde sã vor pãşuna vitile mãnãstirii i a satilor mãnãstirii, acolo sã-s pãşunezi şi a tãrgoveţilor, fãrã nici o platã. Aşjidire, dugheni saũ casã ci vor fi fãcut pe locul mãnãstirii cu bezman, sã aibã a sã urmã cu plata bezmanului asãmene; iar, dupã aceia, vroind cariva de a lua locu de casã de la mãnãstire, sã aibã a sã înoi cum va pute. Acum mãnãstire nu sã ţine nici de unile. Întãii, moşia o vinde în orãndã cu totul, şi orãndatorii vãnd emãşurile pe la neguţitori, şi lãcuiitorilor locu de hranã nu li-aũ rãmas, precum şi imaşurile prin pregiurul tãrgului, nu numai strãmtazã cu arãturi lãcuiitorii satilor mãnãstirii, ce încã sã pãşuniazã şi cu mutãri de oi, de nu ari acum sãrãcime unde sã pãşunezi cãte o vacã ci aũ pe la casãli lor; şi preste toati aceste asuprii mai adaogi cu supãrari şi lãcuiitorilor tãrgoveţi ci aũ casã pe locul mãnãstirii: neurmãnd hotãrãrii giudecãţii, vrẽ sã le strãce aşãzãrile, — cã, de sã strãcã vie un gard cuiva, nu-l îngãdueşti de a-ş îngãrãdi locul saũ, dupã cum îl avẽ din vechi; şi, de va voi cariva ca sã-ş vãnzã casa sa, le stã împrotivã, vrãnd de a sui bezmanu şi, lãsãndu-sã cumpãrãtorii, la cei mulţi sã rãsãpãsc casãli, şi rãmãn saraci. La uniã aũ rãşluit locurile, la alţii aũ adaos bezmãnu; pe alţii cu bătãi i-aũ supus; aũ închis tãrgul împregiuru cu heleştei şi cu velniţi, cerãnd de la lãcuiitori şi aşãzari în scris de spre mãnãstiri. La cari ci aşãzari poati sã aibã, cãnd sã aflã drept locul lor domnesc, şi cu sãla i-au supus bezmanului?» Cer ordin «cãtrã dumnealor dregãtorii Botoşanilor de aice şi cãtrã vre-o doi boeri din lãcuiitori tot de aice sã cerceteze şi sã opreascã de la abusuri pe egumen. Semneazã «toatã obştiia lãcuiitorilor oraşului Botoşani». Pecete cu Sf. Gheorghe: «Sti Ghe.», avînd în fund biserica sa. Legendã: «Pecetã tãrgului Botoşani, atherosit la Sfetii Gheorghii. 1780».

La 29 Ianuar 1820, Domnul scrie la «dumnealui Iordache Rosăt Vel Vist.» ca să dea cercetarea «dumnealui Nicolai Dimache biv Vel Vornic . . ., dinpreună cu dumnealor Vornicii de Botoșani, în fința și a igumenului de Păpăuș, Prea-Sfinția Sa părintele Inochentie Iliupoleos». Pecete cu chinovar: «Io Mih. Voevod, 1819».

157. 14 Iulie 1820. Mitropolitul Veniamin face stareță la Agafton, de unde predecesoarea «s'aũ tras, din pricina slăbiciunii și a neputinții în care să află, pe aleasa maicilor de acolo, «shimonahie Magdalina PISOȚCHI, care să află petrecînd viață încuviințată, după încredințarea ce mi-aũ dat Prea-Cuv. Sa arhimandritul și igumen monastirii Coșula, chir Irinarh».

158. Iași, 26 Iulie 1820. «Supusul prea-înnaltei Împărăției austricești, lăcuioriũ din târgul Suceava, din Bucovina, Iani Pantazi», către Agenție. Soția sa, Elena, fiica lui Simeon Roman, «supus moldovenesc», fusese chemată la judecată pentru moșia de moștenire, Rusii: fratele lui Simeon, Toader, o vînduse Vornicului Aleco Callimachi.

159. «Maicile de la schitul Agafton, Ținutu Botoșanii», către Domn. S'aũ mai plîns pentru locul lor împresurat de Mănăstirea Doamnei, «la hotărătura ce aũ făcut Mărie Sa Doamna Calimahi moșilor Măriei Sale». «S'aũ vîndut de cătră stăpînire și locul schitului, pe care fiind numai pădure, o strica cu totul, și, după jaloba ce am dat Înnălțimii Tale, s'aũ pus săcfestru pe locul acel de pricină până acum, la Sfântul Dimitrie, cînd să venim cu dovezile ce avem și să să dè hotăräre». Cer «să să înfățișază în cercetare cu vechilii moșilor, Mării Sale Doamnei Calimahi». — La 29 Octombrie 1822, Domnul ordonă Vornicilor de Botoșani — fără nume — ca să oprească pe «orândatorii» de la mănăstire de a lua locul schitului în stăpînire. Cînd vor fi vechili din amîndouă părțile, se va judeca Pecete cu chinovar, din 1822.

160. Samă de bani iratului podului târgului Botoșani pe anul de la 1 Fevr. 823 și păr la 1 Fevr. 1824, cu aceia ce s'aũ adunat în toamna anului 822 de la vasele ce aũ intrat în tîrg; în care vremi aũ fost casă dumnealui Anghelachi Climent, epitrop, și d. Pah. Vasăli Tăutul.

496 l. Venitul din toamna anului 822, cît s'aũ putut aduna de la vasăle ce aũ intrat în târg, după împregiurările de atunce, precum anumi s'aũ trecut în condica d. Anghelachi Climent.

10.000 l. Iratul după hrisov, vândut cu contract dumisale Carabet Gligorovič pe anul acesta.

250 l., 60 bani, ce s'aũ luat de la podariĩ ot Băicenĩ, pentru vremea ce n'aũ lucrat în târgu, precum iarăș anumi să arată în condica dumisale Anghelachi Climent.

Scăderile . . .

2.575 l. S'aũ dat dumisale Tudurache Pisoschi, bani ce aũ fost dat asupra cumpărăturiĩ acestuĩ irat, cari bani s'aũ întrebuițat la înnoire hrisovuluĩ prin d. Spat. Lupan, și după vnzare ce cu sporire a acestuĩ irat s'aũ întors dumisale banii înapoi. [Plată în două termine: unũ «cu rânduire cătră Avram Gambaș»]

36 l., 96 b. Dobănda a 908 lei, de la 21 Mai și pãr la 20 Iule, pe vremea piste vadioa număratoariĩ banilor.

48 l., 60 b. S'aũ dat prin Tudurache Băcal-Bașa, și în urmă și negustoriuluĩ ce aũ mers la Eș cu trii jalobe din partea târguluĩ, pentru velniță, pentru telalic și pentru imam-chel-tuală.

200. S'aũ plătit bani lui Vărtan Antonaș, ce să luasă împrumut la facere hrisovuluĩ.

6 l., 60 b. Pentru doi căzmale, ce s'au făcut în lucrul drumurilor.

1.315 l. S'aũ plătit pentru satul Băicenilor podari: . . . Ec-saminiia întâi a surățaiilor . . . Un stog fãn, ce s'aũ plătit cu bitirmè . . . Samișul de atunce, Sardr. Stefan Racliș

480 l. Lefile ce s'aũ dat slujitorilor în lucrul drumurilor . . .

180 l. S'aũ dat d. Comis Ioan Tăutul pentru ca să facă hartă Tîrguluĩ Vitelor, pentru neimpresurare; cari, nefind față, urmează a să cere saũ de la fratile dumisale, dumnealuĩ Pah. Vasile Tăutul, saũ să va cere de la însuș, după întorcere de la Țarigrad.

[Împrumuturi «la facere hrisovuluĩ»,] de la Spat. Costachi Roset, Hat. Manuil Manu, Post. Petrache Vărnnav și Spat Costache Lipan, cu sinet de la Ioan Gorghias.

141 l. Poșta dum. Spat. Alecu Sturza i a dum. Comis Ioan Tăutul, ce a venit în pricina străcării velnișilor din târg, după jaloba târgului.

[Totalul cheltuielilor e de 5.682,96, față de «închercătură», în suma de 10.746,60. Prisosul se va da lui Anghelachi Climent și lui Carabet Gligorovič: «cusurul din 10.000 lei a contractului vânzării podăritului».]

161. «Îndoelile și cuvintele de pretenții ce ari obștia asupra condeilor arătate prin sama ce dă dumnealui Anghelache Climent, pe anul de la 1 Fevr. 823 și păra la 1 Fevr. 824.

2.575 l. Condeiu de scădere ce să arată că s'aun plătit lui Tudurachi Pisoschi, cu cari s'aun împrumutat d. Spat. Lipan la facere hrisovului, — întrebându-s pe d. Spat. Lipan unde s'aun dat acești bani, aun răspuns că 2.000 lei aun dat d. Vist. Petrachi Sturza rușfet, iar 575 lei în alte cheltueli a facerii hrisovului, cu plata poștii drumului Eșului; obștia roagă pe d. Vornic Alecu Calimah să facă întrebare d. Vist. Petrachi de aun priimit acei bani 2 000 lei deplin.

36, 96. Condeiu de dobândă pe 908 lei plătiț piste vadiaoa număratoarei banilor. Obștie zăce că, dacă banii au fost în mâna dumisale Anghelachi Climent, cu ce cuvânt să plătiască dobândă?

[Pentru în,] s'aun cunoscut ca niște scutelnicii podari ai târgului, lăsați în apărare despre toati havalele... Un stog fân nici o dată nu să plătești cu 600 lei. [Racleș arată totuși că s'a făcut stogul «în natură».]

Condeiu ce să scade că aun dat d. Comis Ioan Tăutul pentru harta Tîrgului Vitilor, obștia zăce că, mai întâi, nime n'aun cerut a să face acest feliu de hartă și, afară de ačasta, nici să vede făcută acă hartă; apoi cu ce cuvânt s'aun dat banii? . .

Pentru sama răpăosatului Spat. Iordachi Canta, de vreme ce s'aun săvârșit din viață și nu încapi mai multă tălmăciri, obștia lasă îndoelile de o parti, [dar să i se *sigurefsască* suma de 5.315 l., 69 b. asupra moștenirii.]

162. Samă de banii iratului podurilor târgului Botoșanilor pe anul de la 1 Fevr. 823 și păra la 1 Fevr. 824, cu venitul

ce s'aũ scris și în toamna anului 822 de la vasăle din târg ; căroră banî aũ fost casă d. Anghelachi Climent.

496 l. Venitul din toamna anului 822, cît s'aũ adunat atunce pe vinul ce au intrat în târg. [Ca și forma cealaltă, în rest.] Scăderile. [Maî pe scurt, ca în forma precedentă.]

163. Copie. Visterie. Cătră cinst. Vornicia de Botășaniî.

Satul Băiceniî, ce esti dat prin hrisov gpod a să scuti de havaleli, podarî a casăi podurilor din târgul Botoșaniî, să scrii dumneavoastră la facere fânului să nu să rânduiască, lăsându-î apăraț de havaleli și, de aț apucat a-l analoghisi cu celalț cosaș aî ținutului, să scrii dumneavoastră fânul acela să-l împrăștiaț, a să cosă de alți havalegii. 1823, Iuli 18.

Petrachi Sturza Vel Vist.

164. Samă de banii venitului podului târgului Botoșaniî pe anul de la 1 Fevr. 824 și pără la 1 Fevr. 825 ; pe care vremi aũ fost casă răpăosatul Spat. Iordache Canta, fiind epitrop cu d. Ban Ioan Brăniștanul.

8.500 l. Vănzarea iratului podului pe anul acesta, bez 20 stejări.

516 l, 3 b. Pentru rîndurile de la podarî, pe vremea ce n'aũ lucrat.

241 l. Ce să cuvine a-î răspunde Laba Feibiș Jidovul pentru birul și havalelile vierilor ot Băiceni, ce i-aũ plătit casa, și de la dînsul nu s'aũ luat.

Scăderile.

1.350 l., 54 b. S'aũ plătit țefturile și havalelile pentru Băiceni : . . . pe 13 chile orz a menzălului . . . , pe 9 chile, 16 dimerliî a magazaliî Eșului . . . , pe triî stînj. lemnî, a rîndueliî pentru beșliaga . . . , doî cifert. cutiia mililor . . . , cibotile ocolașului . . .

705. Lefile ce s'aũ plătit slujitorilor târgului, însă : 345 l. liafa luî Angheli pe trei luni, căti 25 lei, și pe 9 luni, căti 30 lei. 360. Liafa Logf. Alecsandru pe un an. 450 l. Plata de scos a 15 coșurî de piatră . . .

100 herestearilor, pentru tăetul lemnilor de pod, prin mânia luî Iani Vasiliu, pără la socotală.

140, plata imașului pentru boi podarilor.

120, plata poștii pe 8 cai, dus la Eș și întors, a boeriului rânduitor în trebuința târgului.

835. Ce s'aũ plătit bani împrumutați la facere hrisovului de la Domnul Mihaï Suțul Voevod [: De la Iani Vasiliu, Ioan Gorghias, Vasăle Moisa, Spat. Canta.] Totalul cheltuielilor e de 3.700 l., 54 b., față de un venit de 9.257 l., 3 b. Din prisos, cea mai mare parte «au rămas asupra răpăosatului Spat. Canta, după cît până acum s'aũ putut afla socotelile, urmând această nelămurire pentru îndelungata boală a răpăosatului, ce i-au adus și sfârșitul la 15 Fevr.; pentru cari bani, după trecerea zililor plăngerii, în care să află casa răpăosatului, să va face lămurire și punire la cali pentru plata lor cătră târg».

165. «Laba Faibiș, târgovețu din Botoșani», arată că, «rădicându-s[ă] asupra mea multe piri în multe pricinii ale târgului către d-luï cc: Alecu Calimah, ce este eforos acolò însărcinat, după drept cuvânt aũ urmat a să supăra dumnealui pe mine și a mă cunște ca pe un prihănitor și pricinuitor de smintele». Se îndatorește ca, de acum, «luind măsuri și cugetări cinstite și patrioticești, să am a mă purta cu cinste și cu durere pentru binile târgului și a obștii, neabătîndu-mă la nici un felu de zădăritură cu ră cugetare împotriva bineluï târgului, și să mă arăt cu durere, întocma ca un adevărat târgovețu, unde sânt născut și crescut, și unde îmi sânt acareturile și interesurile; iar, când, din potrivă, voi urmă chipuri zădăritoare și de smintială bineluï târgului, atunce eu să fiu scos din numărul târgoveților și dipărtat și din târg, ca un neprielnic și fără credință cătră târgu». Semnează evreește.

166. Mart 1825. «Scarlat Miclescu Agă» către Alexandru Calimachi, mulțămindu-ï pentru «însoțitele dulci luminate cărți ale dumitale, laudatuluï între patrioți»: s'a rugat pentru binele «preînnălțatuluï stăpân». «Așa dar, făcându-să adunare în casa dum. Spat. Aleco Ralet, simpatriotuluï nostru, s'aũ făcut și alegire de epitropi bunii, din negustorii cinstiți, siguri și raele, cu unul din boeri prezedent, dumnealui Spat. Costache Ros[e]t, alesul de dum: și de tot bunul simpatriot. De o dată s'aũ hotărât ca să-s adune docomenturile risipite și să-s pue

la lada târgului, ce s'au încredințat în mâna dumisale Manolachi Iorga, ca la un cinstit bătrân și vechi târgoveț; apoi încheere socotelilor vechilor epitropi și împlinire rămășelnicilor bani și rătăciți, afară de acii ce vor fi asupra celui în neputință de boală boeriu, ce au fost epitrop, pân la însănătoșire dorită. Decî venim în această și la adunare ce scriu că s'au făcut a unora din Jidovii sudiții, precum Bercu Lozisanul, și alții asemenea lui, cu pretenții că voescu a ști de sănt supuș încă a plăti pentru horilca lor, precum prin hrisovul dî Mihai Suțul Voevod, cu care ar fi însămnat. S'au înțeles că sint ajut[o]rii cei din stângă, pentru că în doi ani au plătit cu mulțemire lor, și acum se îngrijescu de plată; și, cine? acii străini supuș și de pe la orânzile satelor de puțină vreme adunați în Botoșani! Căroră, cu toate că nimine n'au dat nici-un răspunsu cuprinzător de vre o tălmăcire lor, nevoind vechii târgoveț nici a li da ascultare, dar înștiințez pe dm. ca să aibă privighiere, ca nu, ivindu-să cu vre o cerere, ci cu neadevărată arătare, adecă cu vre-o jalbă închipuită de tot targul, să fii crezuț; ci dum., ca un lucrător de binele obștescu, să sârguești a le să da cel de cuviință răspunsu. Iar eū am cinste a mă zice dumitale măi micu și slugă.» Pe foaia de adresă: «Jidv. să gătesc de Eși, puindu i epistații la cale; proftamsăști carte de lipii (?) cătră spițer, și altă carte al Cămării cătră Jidv., și carte di . . . pentru podari, ca să fii precum au fostū toate . . .»

167. 21 Mart 1825. «Vornicia Botoșanilor» [semnează Scarlat Miclescu Agă și un altul, cu totul neinteligibil] către Logofeția cea Mare. Răspuns la «cartea Mării Sale» din 8 Mart: «că, după jaloba locuitorilor acestui târg, prin care au cerut cu rugăminte statornicire preveleghiurilor târgului după lumnatele hrisoave, rânduindu-s[e] eforos cu osăbită lumnată carte gpod pe dumnealui Vornic Alecu Calimah, ca să fii asupra purtării de grijă celor trebuințoasă, de folos târgului, și a cruțării preveleghiurilor întru nerășuire, să urmăm din partea noastră ezecutarisăre a trii ponturi, prin carte poronciti: întâi, înputernicire târgoveților vechi de a-ș rândui epitropi dintre dâșii pe acia ce obștia îi va alegi, din negastori cinștiți,

cu haractir, cu durere pentru tirg și cu stare, ca să strângă cu neabatere la interes particular iraturile târgului după hri-soave, cu care să să facă drumurile uliților și cele ce după vremi să vor putea cuprinde, prin urmare din partea acelor epitropi, în tocma precum s'au poroncit și s'au hotărât prin cartea către dumnealui Vornic, necutezând mai mult din boerii de aice, ce sânt șezători de puțână vremi, a să amesteca la iraturile târgului și la epitropie. Al doile, să să scoată documenturile târgului de la locurile și persoanele unde să ținè până acum, și să să dei în mâna târgoveților ; pe cari să aibă a le păză epitropi ce să vor rândui. Și, al triile, să să eczecutarisască pe epitropi ce au fost în acești doi ani trecuți, ca să dei socotială curată și nevătămătoare de suflet, după carte de blăstăm, de tot venitul târgului : cît s'au adunat, la ce s'au întrebuițat, și banii ce vor rămănea asupra acelor epitropi să să împlinescă și să să dei în mâna târgoveților spre întrebuițare la celi de folos târgului. Asămine și bina-lile ce s'au făcut în vremile aceste în piața târgului, toate să să răsăpască, ca să să deșchidă piațul, precum au fost în vremea liniștirea.

Toate aceste luîndu-le la deplină înțelegire, tot într'o vremi și cu venire mumbașiriului rânduit aice cu osăbită luminată volnicie gpod, îndată s'au făcut obștiască adunare la casale dumnealui Spat. Alecu Ralet și, după innălțare de mulțamitoare glasuři la Pronii și rugătoare pentru îndelungare stră-luciților anii a Prè-Înnălțatului nostru Domn și stăpîn, prè-luminatul Scaun al oblăduirii, sămnul acel de mulțămire, pentru milostivire ce au răvărsat asupra acestui tirg, s'au făcut mai întâi alegire de epitropi din cei mai aleș : pe dumnealui Spăt. Costache Roset din boeri, ca un povățuitor, pe dumnealor negustorii Manolache Iorga și Carabet Bolfos, taxildari banilor iratului și țitori documenturilor și a socotelii târgului, pe Iani Vasiliu și Stefan Goilav lucrători, și pe Tudurache Băcal-Baş[a] și Andronic Zahariia, ostenitori la trebuințele târgului. Cărora dându-li-să instrucțiile poroncite asupra datoriilor cuvîncoasă, li s'au încredințat apoi și documenturile târgului, spre păstrare pără la împlinire anului

ce aŭ a să schimba. Apoi, luîndu-să și socotelile iraturilor anului 823 de la dumnealui Anghelachi Climent, și a anului 824 de la casa răps. Spat. Iordachi Canta, s'aŭ dat bilanu, anumi și pre larg arătător de toati datoriile și luaturile precum aŭ urmat, la mânia volnicitului zapciŭ, ca, aducându-le la cinst. Logft., să să pliroforisască. Iar, pentru străcare binalilor ce aŭ împresurat piațul Tărgului Vitilor, urmând încă a să face cercetare, rămăind ca în urmă să să facă și lucrarea după poroncă, neputându-s aduce în săvârșire toati acum tot într'o vremi.»

168. Botoșani, 14 Ianuar 1827. Δ. Γ. *Σαμπορξάσης* ιατρὸς către «prè-cinstiții dumnealor boeri i dumnealor neguțitori și toți lăcuiitorii botoșăneni de toată nația». «Fiind-că orașul acesta Botoșanii s'aŭ mărit și lăcuiitorii s'aŭ înmulțit, în cât să socotesc ca la doaăsprăzăce mii suflete, poate și mai mult, neapărată trebuință urmiază și de o al doile spițarie pentru agiutoriu și înlesnire bolnavilor. Fieștecarile poate să giudece că, într'un așa mare oraș, cu neputință este numai o spițarie să poată mulțami pe toți bolnavii . . . , atât pentru târgoveții de aice, cât și pentru târgurile migieșite, precum Herța, Dorohoiul, Hărlăul, și pentru cei ce șad pe la moșii și așăzări . . . Sînt pravile legiuite în toată Evropa că la patru mii de suflete să să facă neapărat o spițarie ; cu cât mai vârtos aice la Botoșani, unde este mai mult de îndoit număr de lăcuiitori, precum s'aŭ zis mai sus . . . , doaă și trei spițării. Și mai vârtos într'un asămine oraș, după pravile nu pot să fie doftoriile apalt . . . Dacă acum, când nu sînt tocmai așa multe boale, și bolnavi în destui de puțin, urmiază întarziere cu facire și aduciria doftoriilor, ca de la o sângură spițarie ce este, în cât, până ce îș priimește bolnavul doftoriile, înnoptiază, după cum aud totdiauna tânguirile pătimașilor, oare ce ar putè fi când ar fi boale mai multe și osăbite . . . ? După cum este știut în tot târgul că puțin aŭ lipsit, din nebăgare de samă și graba lucrătorilor, a să apropiia de ușa mormîntului doî cucoane, avînd spițariul pus în doftoriile rînduite, în loc de un dram extract de nucî sadè, cu adăogire un dram extract masalariță, din care,

după ce a luat cè d'întăi rânduîtă măsură, îndată a început sămnila otrăvii ce are masalarîța, adică amețală, tremur, dureri cumplite, și altile încă; de nu m'aș fi întîmplat aice ca să întîmpin răul, negreșit s'ar fi primejduit.» Îi roagă «să să adrisarisască, după canoanile și pravelile politicești, cătră stăpînire», pentru a li se da a doua spițerie, «cu aflare de spițeriú vrednic, și cu diplomă, și cu știință de botanică, hîmică și spițarie . . ., cu îndestuí meșteri». «Pentru ačasta dar să nu să lasă întrı nebăgare de samă acest sfânt lucru, care priivește la folosul și mântuiria niamului ominesc, și la însuș lauda și slava orașului și a lăcuitarilor de aice». E scris în stînga grecește. «De la Vornicie Botoșanii» se certifică exactă copia după original, «cari aú rămas la Epitropii tãrgului» (23 Ianuar 1827). Două semnături neînțelese.

169. «Shimonahia Magdalina, stariță sfîntului schit Agaf-ton», cu «soborul maicelor», către Domn. Să iea ca model «pre cei mai de innainte luminați Domni, iubitori de Dumnezeu fiind, cu cele prea-frumoasă și de Dumnezeu slăvitoare mănăstii pămîntul acesta aú împodobit, pe acestea avăndu le și acum ca niște vii, printr'ansăle strigă și pre Dumnezeu slavoslovesc, printr'ansăle și acum pre cei ce pentru Dumnezeu la dănele năzuesc, îi îmbrășozază». Cer ca schitul, «unde acum nu puțin număr de maici întru numele Domnului sint adunate» și ce e în judecată «pentru o mică pãrticică de moșie» de 250 de fãlci, — să fie împăcat cu cei ce-i pretind această avere. «Pe care loc în strălucitele Înnălțamei Voastre zile începăndu-să și întemeindu-să mănăstire, după cum s'au și pus în lucrare, cu adevărat večnică pomenire și večnic ctitor . . ., și, fiind-că și Domnul Calimah, întru a căruia Domnie, cu chip că este domnesc, s'aú luat locul, este întru Dumnezeu adormit, iarăș ca un ctitor, împreună cu tot neamul, să va pomeni». — Se decide, la 14 Iulie 1827, o nouă cercetare, aflîndu-se acte noi.

170. 17 August 1827. Botoșănenii: K. Πρωτοεις, Ilie Iconom [pe un rînd], Manolachi Gheorghiu [pe al doilea, cu un Armean], Vasili a Diaconiții, doi Armeni, către Aleco Callimachi. Aú primit scrisoarea lui din 12, «cătră obștie de aice»

și «cartea gospod ce s'au scris dumilorsale boerilor dregători spre stăruire cătră împlinire celor cuprinsă a să cum-păra doi tulumbi și celelalte unelti trebuincoasă spre întămpinare la întămplare de foc. Adeverind și învoind sămnila plecării dumitali cei pline de sârguință a aduce folosurile obștești a târgului în înflorire, după căti păra acum s'au văzut, mărturisăm și noi mulțămirile și cunoștința noastră dumitale. Către ačasta, asupra celor îndemnătoare, la adunare ce s'au făcut în cāntălărie Vornicii, dānd hotărare noastră în unire ca fără mai multă îngăimare să cumpărām patru tulumbi, împreună cu 12 săcali i celelalte unelti trebuincoase, ni s'au înfățișat de odată nedumerire pentru oameni trebuincoși spre întrebuințare tulumbilor și a uneltilor.» Cer Domnului patruzeci de scutelnicī «din târgoveți, cariī să fi tulumbagiī, sacagiī, cāngerī, toporaș, hornari și clopotari». Ȫ roagă, «ca pe un efor al târgului, să fi uneltitor din parte obștii a să împlini cerere noastră ačasta pentru oameni . . . , și va rămānē și întru ačasta târgul mulțāmitor dumitali. Și, osăbit, fiind-că podariī ce sânt lăsați din târgoveți lipsesc în ăumātate, fiind uniī morți, fugiți și ticāloși, să faci dumneata bunātate a mijloci ca să să dei podari iarăș satul Bāicenī, și n^o ce cerem de 40 oameni în târg, să fi din podariī cunoscuți în târg, supt apărare. Și ačasta va fi întru adevăr faptă întru tot prielnică, aducătoare de laude, și însuș a dumitali. Și sântem ai dumitale slugi.

171. Orășeniī din Botoșani către Domn. Aū primit scrisoarea lui din 10 August către «boeriī Vornicii de Botoșani» pentru a lua măsurī de paza focului prin «tulumbi» și alte «unelti. După însărcinare ce s'au făcut dumisale Vel Vornic Alecu Calimah, eforului acestuī tîrg, a arāta stāruință, cetindu-să în adunare obștii aice», aū hotărīt «să să facă cu cheltuiala noastră prin curamā tot ce să cuvine», pentru patru tulumbe, pāisprezece sacale, ș. c. Cer însă a se face scutelnicī patruzeci de oameni din oraș, pentru a lucra la foc. Din iscāliturī se înțeleg, după doi Postelnicī, un «Κ. Πώσσετος», «Ioan Cocota Serd.», Σαμουρηάσι, Georges Metz med. doctor, un Comis, un Sardar, D. Κόντε Καρούζος, Enacachi Dragoș

Camr., Iordachi Carale, Ilie iconom, Vasile iconom, Ioniță (?) Giosan Stol., Costachi Cîrnei, Neculai Dav[idel], Manolachi Gheorghiu, Vasili a Diiacoșiței, Ioan Mitroviță, Dimitru Niculaiu, Grigori Hortopan, Panaite sãn Niculai a diiaconului, Ștefan Moga, Dumitru Eremiia, Ioan Vasiliu, Costandin Caraiani, Costandin Iașanu, Dimitrache Brașovan, Nicola Apostol. Și Armeni și Evrei. «Din parte obștii s'aũ pus și pecete târgului», ce represintă pe Sf. Gheorghe.

172. 22 August 1827. «Cătră cinst. Visterie, Vornicie Botoșanii.» A primit ordinul din 10 ale lunii pentru tulumbe și altele, «a căroră păstrare și întrebuițare cu chipul cuviinços să fi supt povățuire dumnealui Vel Vornic Alecu Calimah, eforul acestui târg... S'aũ adunat cè mai multă parte la cântălarii aceștii Vorniciei, atât din boeri, cât și din neguțitorii», aũ mulțămît și aũ decis a se lua patru tulumbe, cerind și scutelnici pentru aceasta, dintre cari se vor face «și privighitorii în clopotnița ce esti în mijlocul târgului». Semnează Petrachi... Post. și Neculai Grecian Vornic.

[Pe ultima foaie:] «S'aũ făcut răspuns gospod, precum și a Vist., ca să să dei 20 liud[e], în trebuințele târgului; Sept. 4 »

173. 22 August 1827. Petrachi Post. și Neculai Grecian Vornic către Alecu Callimachi. Răspuns la un «pitac» al lui pentru tulumbe și celelalte, ce sînt a se lua «prin curamă». «Din aciasta cunoscându-să răvna și plecarea dumisale pentru binile acestui târg, care s'aũ și mărturisat de cătră târgoveții, s'aũ adunat la cântălărie... și aũ hotărât într'un glas cu toții că, nu doi tulumbe, ci patru vor cumpăra cu cheltuiala lor», dar cer patruzecii de scutelnici «din târgoveții, ce aũ fost podari», dintre cari «și păzitorii în clopotnița Ospenii, unde s'aũ și pus doi oameni». «De ačasta rămăni ca dumneata, ca un efor și patriot, să mijlocești împlinire aceștii cereri, ca să să facă desăvârșit bineli, pentru acè și a dumitali desăvârșită cunoștință din parte târgului. Și sântem ai dumitali ca niște frați, slugi.»

174. Târgul Botoșanii.

Ecstructie (*sic*) de închipuire epitropiei acestui târg și urmare ci aũ să păzască după cuprindire hrisovului și socotința obștiască; 1827, Noemv. 15.

I. Alegire epitropilor ari să fie în cuprindire hrisovului, adică doi din boerii pământeni și cu lăcuințele aice, doi din neguțitorii moldoveni și greci, doi din neguțitorii armeni, și doi din neguțitorii jidovi; cari în adunare obștiască să vor alegei dă cătră toată obștie, pentru un an de zile. Iar urmare, cari au să păzască, esti ca toți aleșii însărcinați epitropi să fie întru o uniri, împreună-începători și săvârșitori la toate lucrările spre binile obștesc; nu să vor diosăbi la sfătuirile, închipuirile cele drepte mai mult unul decât altul, și nici unul va pute fi poroncitoriū, decât împreună - închipuitori și împreună toți și lucratori. Dar, pentru că firești să înțelegi că toată pornire căutatului trebuinților ari să curgă di la acei doi boeri însărcinați epitropi, aceștie amândoi la toate di o potrivă vor fi sârguitori, având întru agiutoriū și pe toți ceialanți însărcinați epitropi, și la sfătuirile, închipuirile celor drepte, și la toate săvârșirile lucrărilor, precum obștescul interes va ceri. Aceste însă numai întru celi cunoscute și organisite; dar, fiind a să începi vre-o lucrare din nou, acē lucrari să va închipui di cătră adunare obștiască, cum să să facă, și apoi di cătră însărcinații epitropi să să pue întocmai în lucrari, și, la împlinire anului, făcându să iarăș obștiască adunari, să facă mulțămire celor vechi epitropi după sârguința și vrednicie. Și tot atunce să aliagă obștie alți asămine închipuiți epitropi, de toate națiile, pe cari să-î însărcinezi cu trebuințele târgului pentru alt an de zile.

2^{le}. Casa iratului veniturilor târgului va fi încredințată la unul din neguțitorii, acel mai cinstit și mai de credință, singur, cari să va socoti și să va alege di cătră toată obștie. Acest casieriū va fi însărcinat ca să strângă toți banii iratului târgului, după cum să va pute vinde de cătră epitropi, și orici alți bani ai târgului; și-î va da numai în cheltuelile lucrărilor trebuințai târgului, după anumi răvașă, pentru ce trebuință; în cari au să fii iscăliți toți rândușai epitropi, sau căți să vor gășă aice după vremi. Iar fără iscăliturile epitropilor, întru oniri, să nu fie slobod a da vre unul din casă, decât numai lefile slujbașilor și alti mărunti cheltueli ci vor pute urmă, pentru cunoscute trebuinți a târgului. Și la îm-

plinire anului, înainte adunării obștești, împreună cu epitropii, ci vor fi până atunci, vor da samă anumi de toate luaturile și toate daturile, precum și di toate lucrările adusă întru săvârșiri și întru nesăvârșire. Iar apoi la această casă vor fi încredințați și toți documenturile acestui târg, întru ori ci fel de pricină a târgului; cari cu mari siguranțe le va avè în păstrari bună însărcinatul casieriu; și nici un feliș de scrisoare nu va slobozi din mână decât numai epitropilor însărcinați li va arăta spre lucrări după trebuință; și în adunare obștiască li va încredința obștiei, la dare de samă, atât aceli după anumi izvod iscălit, cu cari li va primi, cât și aceli ci după vremi să vor încredința.

3^{le}. Pecete târgului, pentru paza bunilor orânduiei și drepților lucrări, giuștati va sta în toată vreme la casieriu epitropiei și giuștati la unul cinstit din negușitorii armeni, la cari obștești să va socoti. Și, în vremi, la ori-ci trebuință di a să pune pecete pe ori-ce document sau hârtie de trebuință, întâi vor iscăli epitropii rânduiți întru o unire, și apoi casieriu: undi pecete întru întregime, în ființa și a negușitoriu căruie îi va fi încredințată acè giuștati, o vor pune pe aceli documenturi sau hârtii, și nici un fel de irat să nu i să legiuască, nici să să iă pentru peceti, fără sfatul și socotința obștiască, decât numai săngura oca de cără a bisăricii Sfântului Gheorghii di aice, după cum din în vechime au urmat.

4^{le}. Epitropii însărcinați după vremi vor avè cu liafă tocmiți doi oameni vrednici alergători asupra săvârșirii a ori ci trebuință a târgului; cari vor avè și până la 30 lei liafă pe lună unul, di la casă, iar nu mai mult. Și, întru neagiuns, după trebuință, fiind a să tocmi și alți oameni cu liafă, să va faci adunare obștiască, și di cătră obștii să va hotărî căți oameni și cu ci preț di liafă să să tocmască; iar epitropii de la sine nu vor putè nici tocmi diosăbiți oameni, nici a spori lefile.

5^{le}. Tot epitropul însărcinat din toată vreme, având datoria după hrisov ca să slujască târgului un an de zile, fără nici o plată, în ori-ci mijlociri și întrebunțări spre binile obștesc,

să va feri di tot particularnicul interes, sau vre o ceriri de plată pentru ostenală, — cari supt nici un cuvînt esti ertată, — spre toată întemiere dreptilor lucrări. Căci, ori-cari va eși întru cât de puțin din toată cuprindere acești drepti alcătuirii, cari obștești s'au hotărît di cătră stăpăniri, — di cătra adunare obștiască va fi dipărtat din epitropie, și să va însărcina pe altul în loc, vrednic și din toată credința, ca sa lipsască toată hula și nemulțămire de obștie.

Petrachi Vărnab Post. Ioan Brăniștianu Pahr. Grigori Dimachi Stolc.

Anghelachi Climent Com. Costachi PISOȚCHI Stolc. Ștefanachi Racliș Sard.

Dumitru Sărghevič. Gheorghii Cherescu Pahr. Costandin Popovič Sardr.

Iordachi Negruț. Ioan Cocotă Sărdar.

Dumitrachi Oatu Stolnic. Costachi Teohari Pahr. Alestar Pisoschi Camr. Și alți mulți iscăliți din boeri și neguțitori.

Locul peceții tăr- gului.

. Copie.

175. «A Calimah biv Vor.» către Domn. Prin Iancu Cananò Postelnic se arată «o jalubă a tîrgoveților de Botoșani» contra epitropilor de acolo, ce s'ar atinge «și di iratu casăi în bani, ci s'ar fi strâns din iratul podurilor pără acum, măn-cându-să și rășluindu-să acei bani... Iaă până astăzi n'am avut nici o știință di ačasta, ca un efor, și pentru filotimie mē voesc încă mai lămurit a cerceta aceste». Să se trimeată cu carte de blestem Aga Scarlat Miclescu și Pah. Ioniță Brănișteanu spre a cerceta: «adică, întâi, dacă în curgere vremii ci am fost efor, s'au cunoscut vre o ră voință din parte mē; al doile, cât venit s'au strîns di cătră epitropii în curgere aceștii vremi și, al treile, ce lucruri sau lucrări s'au făcut cu banii ci s'au strîns». «În sfârșit, ca pe un Domn și părinte, te rog ca să cercetezi și lucrările mele, și să-m fii apărătoriu cinstii ha-ractirului meū.» Cananò să nu cerceteze fără ei.

Resoluție: «Dumnl. Vel Logft., să-s facă carte Domnii Mele

la boierii cerșuți în coprindere jalbii; 1827, Dechv. 20». Urmează ordinul, din aceeași zi, către cei doi: «întru care dumnealui îș cunoaște plecările cele pătinitoare și folositoare opștii și târgului de acolò, fără a fi muștrat de cugetul vre unii știință pentru vre o lucrare obijduitoare a târgului... Prin dosloșire adivărului pentru priinčoasăle lucrări, să fie depărtat de toată închipuire acè prihănitore, din parte opștii stărnită din învitări». Pecete cu chinovar.

176. 21 Decembre 1827. Ioan Sandu Sturdza către «dumneata Iancu Cananò biv Vel Post.», ce arătase «o jalobă a târgoveților din Botoșeni, ca să-s cercetezi epitropi ce au fost rănduiți»; i se dase a face el cercetarea, «împreună cu cei întâi și fruntaș», și văzînd «iraturile ci s'au strănsu, cum s'au cheluit, asămine și zilele scutelnicilor ci ari acel oraș, cum s'au întrebuintat și la ce». I se anunță că a cerut «în urmă dumnealui Vel Vornic Alecu Calimah, ci este eforul aceluî târg...», ca la acè cercetare să fii și dumnealor Aga Scarlat Miclescu i Pahr. Ioniți Brănișteanu», ceia ce s'a făcut. Pecete cu chinovar.

177. «Dimineața 827, scrisă în iatacul odăilor mele la țară. Cucernici iconoame Ilii. Oblicind auzul meu di rezvrătire ce, prin zavistiia urmată di bătrănețale voastră, cătă ațățare di prigonire s'ar fi făcut în opștiia târgului Botoșin, m'am scîrbit pără la suflet, cînd Cucernicia Ta te afli între cei dohovnicești, și maî ales astăz om cari, la trecere a fiștii-căruî menunt, după vie dovadă ci-o cunoaștim, în a barbii albiață, că te tot urnești cu pășire în mormînt. Apoi cum o așa neleguită faptă să cugeți norodului a arăta? Cari îț da darului tău căzuta cinste, avîndu-te cunoscut ca o mădulari dintri cei sfinți; și acum prin diavoliceasca lucrari m'am înștiințat că pe mulți, și maî ales pi o familie, i-ai adus cu totu undi să-î vîd dizbărnaț di leğa Răsăritului și întrîrmaț cu toțiî cu acei înfocari, ca păr la cei di pe urmă a lor răsufare, giucînd și cu sabiia, tot nu s'ar dostoi, ci și păr la al 9-le neam, urmînd a lor săminție, în scris cimotie la cimotie să lasă spre a avè știință a faci răsplătiri la vr'o cătăva neamur... (sic). Giudecă-ț omule vîrsta, cunoaști-ț bătrănețale, și sămțăști-te

dar în ce foc nistîns te afli; ocară di astăzi pentru tine că te-î mai purta în falnica lumi, întrestare și dureri di te aî muta în mormînt! Căci . . ., di și plodurile tale, după vîrsta 'n cari sînt, și mai ales ademeniț prin un eșit din omeniri tirean ca nebunești să latri, datorie după dorul tău te făcè ca să-ț tragî prunciî di la o ni di om faptă, iar nu să te unești și Duhovnicia Ta dinpreună. Și dei Dumnezeu să-ș facî milă, căci, vai!, eū, străin și mirean, numai auzînd mă îmbulzăsc lacrimile pentru păgăneasca Duhovnicie Tale faptă; și osăbit și pentru aceia ce am privit din parte acei familie, — că și după vremi di anî cu a lor burzuluiî or să privighieză, sâlindu-să a faci rău drept răsplătiri. Apoî, ah, bătrînule părinte, scaldă-te în valurile lumi, căci mîntuiri nu-î.

[V^e.:] Cătră cinstit dumnealui Păharnicuî Ianacachi Leon.
827. Piste drum di la Popovič.

Vere Ianacachi, cetești-o bini,
S'aî idei în sîni,
Ș'o cetești la toț
A lui Adam strănepoț;
În svîrșit, s'o dai și popiî,
Să-ș dreagă snopiî.
Dumnezeule, ah, cinstea-î mari,
Și ambiția tari!

178. Cu frățască dragoste mă închin dumitale. Primind frățăscul dumitale pitac din 5 a următoariî, am întăles toate celi însămnați în pricina hrisovuluî Botoșanilor. Decî, cu toate că eū, neștiind de intrigile urmate acolo, cu adivărat, după cererea ce s'aū făcut, poroncisăm de a să face acest hrisov, mai ales că numitul vechil făgăduește a da Mărieî Sale 150 galbenî, dar, îndată după priimirea pitaculuî dumitale, am oprit facerea lui până veî veni dumneata aice. Atîta numai dumneata trebue a te îngriji, ca, întru venirea aice, să aibi gata, atît çasornicul, cât și acei 150 galbenî; și cari din doai va voi a priimi Măria Sa, aceia să va da. Iar eū sînt acel întru curățanie al dumitale ca un frate i slugă: Ghica Vel Vist. 828, Ghenar 11.

179. Am înțales toati celi mie însămnate prin frățasc răspunzătoriu pitacul dumitale din 20 a următoarei asupra lucrărilor lăturalnice de acolò în pricina hrisovului, și cu părerea mè de rău grăbesc a arăta dumitale că, cu toate că prin pitacul mieu de mai înnainte am însămnat pentru suma de 150 # sau çasornicul, dar aice, prin neștiința mè, s'aũ răsufat vorbi din partea tãrgului aceluia că să dă până la 20 mii lei, — mai mult adecă și decît ceia ce dumneata îmi însămnez.

Cu toati aceste, dumneta nu zăbovi de a veni cît mai curînd aice, crezînd că eũ tot ceia ce-mi va atîrna de putîntă voiũ lucra . . . 828, Ghen. 24. Ghica Vel Vist.

180. Stăpîne. Am priimit cu toată bucurie evghenicescul dum. pitac din 20 a următoarei lunĩ, și am înțales cele cuprinsă asupra vorbelor ce ar fi răsufat un Serghievici cu Com. Anghelachi, lucrătoriu adecă al înnoirii hrisovului Botoșanilor. Și, ca un lucru cu totul strein mie, eũ am socotit de cuviință, ca, orĩ viînd dumneata la Eș, până cînd ei vor fi aice, sau și, de vor apuca a să duce, să-i aduc cu om domnesc, spre a fi întrebați în față, cum și în ce chip aũ putut cuteza să zică vorbe ce, nu auzite, ce nici gîndite aũ fost, ca, după o dovadă de niște asămene floncănituri, să-ș ei căzuta răsplătire, spre a să părăsi și ei, și a să face pildă și altora; de care eũ nu mă voiũ vazghestisĩ, fiind fapt de cinste în mijloc.

Iar apoi, pentru înnoire aceluĩ hrisov, din parte mea n'aũ fost în mijloc nimicã altã, decît o însărcinare a dum. Vist. Roznovanu de aducere aminte Mării Sale lui Vodã pentru săvîrșire înnoirii; pentru că, la dumnealui nãzuînd Botoșaneniĩ pentru isprava aciasta, tot dum. aũ și mijlocit împlinire cererii lor. Nimic altã nu-i mai mult, precum zic, de la mine decît sîngur[ă] lucrare însărcinării ce mi s'aũ făcut de cătrã pomenitul boeriu, fără a le ameleța sau a tratarisĩ pentru cel mai mic enteres al mieu, precum iarăș urma va dovedi. Și așa, dorînd grabnica venire a dum. aice, rămîn al dum. slugă supusã

1828, Ghenr. 25.

Iordachi Drăghici, Vornic.

Esti bunisor, mă ştii de mult, şi din mulţi: talmăceşti bine cele scrisă den sus: totul este cum ni-î ţara şi tocmala: luaţi, mâncaş. Destulu ţi-î atăta¹.

181. 28 Ianuar 1828. Invitaţie de a veni pentru o afacere, de la «Ghica Vel Vist.». Repetat greceşte în P. S. E «pentru pricina hrisovului».

182. Adresă din partea unor locuitori din Botoşani: Alecu Calimah, Scarlat Miclescu Agă, Iordachi Mac. Spat. K. Πόσσετος, Iordachi Fote Spat., Costandin Hagî Arburi, Toader Silion (?) Spat., către Domn, a cărui «bună plecare, durenlică cugetare şi patriotiscă răvnă prin sporire şi lucrare a tot binelui puținşos» o laudă, mulţămind pentru «fericirea ci aţi hărăzit târgului nostru Botoşanii . . . , atât pentru folosul început di mai înainte şi nestrămutat, şi pentru legiuire lui prin luminatul hrisov slobozit acum în cât urmă, adiveritor miluirilor cuprinsă printr'ansul spre vecinică pomeniri». Mai trebuie «o lămurire a chipurilor acelora, împregiurul cărora să învărteşti căştigare folosului aceluî legiuit şi privilegiiat . . . ; cari aşta să cuprinde în feliurime duhurilor a câtiva persoane de acolè, ci s'aũ zmerduit din samovolnica lor amestecare la iraturile târgului, cari, la 823 şi 824 desfundându-să, prin carte de blăştăm şi boerănaşu volnicit cu luminată poronca Înălţimii Voastre, s'aũ împlinit o parte din suma de bani răşluit». Acum iar s'aũ apucat a «cartosă pe epitropiî aleş», după interesele lor, «ci sânt fără căpătăi»; «care proecturi aũ adus târgul în nelinişte şi în nenorocire pentru vreme viitoare . . . Tot ci să face pentru tîrg trebuie să fie cu obşiasca socotinţă a botoşănenilor boeri, iar nu să să alcătuiască de cu sară, de către doî, triî, acia ci pe a doa zi să hotărăşte . . . Nu sântem mulţămîş cu alcătuirile ce iaî închipuesc pe din afară, supt nume de bine, iar în sine supt interes particularnic.» Cer «ca alegire de epitropiî din boeri să să facă prin de iznoavă adunare şi schepsis a toată sistima boeriască de Botoşani, cari aşta să să săvărşască prin înnadins diiac rânduit, şi la acè adunare ci să va face, dacă vre unul din boeri nu va putè mergi

¹ La 28 Ianuar, Aga-l grăbeşte a veni, «ca doar să va putè face ceva».

din încunjiurare de boală sau altceva, să i să ăară în scris socotința, nu numai pentru alegire de epitropi, cât și pentru toate trebuințele târgului ci să vor socoti de folos, de po-doabă și de îndemănare la alijveriș și viețuire, — făcându-să socotință si pentru pecete târgului, în ce chip și la ce parte să stè păzită; căci epitropi de acum fără o sălnică eczacutari-sire ei nu să trag, ci mai vartos să îndiasă. Și însuș ačasă îndesătură dă dovadă a obrăznicului lor interes, fiind mai vartos stăruința noastră ca persoane de protecții streină, iar nu supusă stăpânirii locului, și persoane fără căpătâi și fără acareturi, sau venite de curând, să nu să socotiască de patrioți și de târgoveți, și nici să să priimască la sfaturile târgului...; căci numai cu chipul acesta târgul nostru va lua iarăș îndreptare la ci avè până acum, — precum sânt văzute până astăzi facire podurilor de piatră, săngura urmă a facirilor de bine ci aț răvârsat... Și, pe lângă ačasta, fiind-că aceli persoane aũ făcut și o instrucție [n° 173], cari în ființa sa are materie de constituție și, ca o hărtie ci nu s'aũ găsât de cuvintă, nici s'aũ iscălit de cătră toți căți cunosc datoriile supunirei către stăpânire, — să să cerceteză acè constituție de cătră rânduitul diiac; și, dacă va fi socotită de bună di cătră toți și să vor iscăli cu toți, să rămăe în lucrare ia, iar, de nu, să să strice, ca nu, pe lângă acei nesocotiș iscăliș, să rămăi ca o prihană și pentru toți căți iș cunosc mai bine datoriile supunirii lor.» — Persoana căreia i se scrie («acum că Înnălțime Voastră din ăsul ci Sfanta Pronie aũ norocit patrie ačasta cu încredințare oblăduirii ei»), Domnul adecă, pune hotă rîre sus: «Vel Post. va rândui din dieci di Divan spre cercetare și doslosăre a totul, poroncindu-să acestor de acum epitropi să[s] tragă cu totul, neavând împărtăsăre a fi epitropi, când boerii, ce de tot cuvântul sânt cu covărsăre lor, și din acestia epitropi, ci sânt, în ființa cinovnicului și a tuturor boerilor si a neguțătorilor, să să facă alegire de cătră toți, fără să să amestic[e] străinii; 828, Fev. 27».

183. «A. Calimah Vornic» către Domn. «Asupra buiurdiului dat după jaluba noastră, a cățva din boeri, pentru pricinile de scandarăsăre și de dihonie ce urmiază în târgul Botoșanii,

precum prin jalubă s'aũ arătat, eũ mă dizvălesc cu plecăciune a arăta Înălțimii Voastre că aceli scandalisări și dihonii să pricinuesc numai di cătră un Comis Anghelachi Climent, un PISOȚCHI și de frații Manolești, întimiindu-să doĩ dintr'ânșii asupra sudeților. Cari acesti fapte și urmări fiind. că nu pot într' alt chip să conteniască, decât cînd vor fi depărtați aceștie din toate amestecările, după cum s'au păzit liniște în acel târg di la 1824, când aț avut bunătate și milostivire de s'aũ lămurit cele de folos, după ci s'au dovedit păgubitoriu țargului, mă rog ca și acum să vă milostiviți a poronci cele de cuviință dum. Vel Vist., spre îndreptare celor de folos, pentru vecinica pomenire.» — Resoluție, cu mîna Domnului: «Vist. Cătu pentru Anghelachi Climent, carile și la cẽ d'intăi epitropie a sa s'aũ arătat interesatu, apoi și tovarășii săi nu sânt din alegire celor mai întăi boeri și neguțător[î], ci mai multu de la sãne, unii ca acestie să fie depărtați, și cu alegire tuturor să rãnduiască alțai; 828, Mart 3.»

184. 7 Mart 1828. Ioan Sandu Sturdza-Vodă către «cinstiți, credincioș boerii Domnii Meli, dumv. Vornici de Botoșani». «În trecuta lună, după arătarea ci ne-aũ făcut unii din boerii aceluĩ oraș, spre a să da driturile hărăziti, ci aũ avut țirgul Botoșanii și prin alti hrisoavi, di la ceĩ mai înnainti procatohi ai noștri, ca să alcătuiască un irat aceluĩ oraș pentru facirea podurilor și întocmirea uliților, n'am trecut cu vedere . . . , și la — a lunii lui Ghenari am și slobozit hrisovul . . . , cu îndestuli privileghii . . . , cu prisosite ponturi, din celi ci aũ fost mai înnainti; întri cari esti și pontul cel hotărătoriu pentru epitropie, ca din toati stările să-ș aleagă pe fișticare an cîte doĩ, precum din boeri, din neguțătorii creștini și neguțătorii jidovi. După cari acum, luind înștiințare că acei ci să află acum din partea boerilor aleș epitropi, supt chipuri di intrigi și pentru alti în parti folosuri, urmează după proecturile numai a 4 sau a 5 persoane, adică a unui Comis Anghelachi Climent, a unui Stolnic Costachi PISOȚCHI și a fraților Manolești, ci sînt doĩ sudeți, fără nici un drit, și a alti persoane, cari nici moșii, nici casă, sau binà, ari în acel oraș,— din a cărorã întâmplari s'aũ rupt și o hãrtii folositoare pen-

tru târg, ci să făcuse mai înainte, supt iscăliturile târgoveților, a căria copie s'aū văzut și di cătră însuși dumnealū Vel Vist., — întinzându-să acum în sfârșit, încît s'aū văzut și corespondenție cu iscălitura unui Stolnic Sărghevič, ca din partea epitropii cătră domneasca noastră Vistierie, — lucru nici într'un chip ertat și suferit, după ci în acel târg sînt alti persoane din boeri, ci meritarisăsc a fi aleș di epitropi, — decî, fiind-că Comisul Anghelachi Climent esti cunoscut din chipurile cele abăute ale sale încă la epitropiia sa din anul 1823, cînd cu zapciu s'aū împlinit banii casăi târgului aceleie, descoperiț numai prin carte di blăstăm, precum și frațif Manolești mărturisit dintr'o jalobă ci s'aū văzut asupra purtărilor lor; — din cari aceste și mărturisite fiind haractiriurile lor, mai vărtos că, pe lîngă hrisov, ei di la sine ș'au făcut o instructiū [n° 173, nu numai și numai ca pentru toată vremea să urmeză pricină di neînvoiri și di dihonii, — cari nici într'un chip nu să socotești ertată — cu drept cuvînt s'ar fi cuvinit ca și cu surgun să s pedepsască unii ca aceștie; dar, din bunătați, Domnie Mè au trecut cu vedere acum di o dată. Și iată innadins scrim și poroncim dumneavoastră, cît pentru epitropii ci s'aū ales dintri neguțătorii creștini, armeni și iudovi, nefiind nici o pretenții, vor rămînè întru urmare datorii lor, iar, pentru cei dintri boeri, — în adunare a celor mai întîi boeri, ci aū moșii și lăcuință în acel oraș, precum dumnealū Vornic Alecu Calimah, dumnealū Vornic Costandin Miclescu, dumnealū Spat. Vasăli Crupeșchi, dumnealū Spat. Alecu Ralet, dumnealū Aga Scarlat Miclescu, dumnealū Spat. Costachi Rosit, dumnealū Spatar Teodor Silion, dumnealū Aga Iancu Donici, dumnealū Spat. Iordachi Fote, și alții ci mai sînt șazători în acel oraș și aū moșii la acel Țănut, din boeri oamini cunoscuți întru bunile cugetări; întru cari adunari vor faci dumnelor schepsis și vor rîndui alți epitropi din parte dumilor sale, și să va așaza întru urmari cuprinderea hrisovului, dipărtănd cu totul pi persoanili ci s'aū po-
 menit mai sus de a să amesteca în ceva di ali orașului, saū di a mai înființa adunări, saū obștești, saū în parte; cari s'aū dosloșit și s'aū dovedit că sînt numai spre adăugire neliniștū

tîrgului și folosul persoanelor lor cu vremi, — știind cu hotărîri că, cè mai mică mișcări di vor mai faci, nu vor fi mai mult trecuți cu vedere, și puțin li va fi pedeapsa și izgonire din acel oraș. Și asămîne și pecete tîrgului să să ei, și să să pui după vechiul obiceiū păstrată, întrebuițându-să precum s'au urmat cînd nu era nicî-un feliū di pricină. Aceste poroncim ; și, din lucraria ci veț faci, să triimetiț răspuns la dumnealū Vel Vist.

185. «Întru o unire, marī și micī, boerī și neguțitorī, ca niști răzăș a tîrgului Botoșăniī, adunāndu-ne obștește, am stătut cu luare aminte a socoti pentru cele neapărat trebuitoare și de folos tîrgului nostru, spre binele obștesc, siguranție stărilor toate și pentru s'avem lauda și pomenire» : 1°) Pentru cas de foc, «tulumbe» și «opt sacale», «16 cāngi și 20 topoară» : «tîrgul acesta esti dizbrăcat de toate aceste» ; 2°) Vistieria dase douăzeci de oameni «din tîrgoveți» pentru paza de foc ; să se mai ia alți douăzeci «cu liafă» : «tulumbagii, sacagii, hornari, clopotari și toporaș» ; 3°) «În mijlocul pliațului tîrgului să-s facă un havuz, în cari să-s aducă apă po oale, cari să-s versă într'ānsul prin o cișmē făcută lāngă havuz, și în toată vreme să fii havuzul plin de apă» ; 4°) «Pliațul, ulițele și drumurile tîrgului, pentru că din vremi în vremi acum aū agiunsū a să face (mai vārtoș toamna și primăvara) o prăpastie a glodurilor, din care pricină de multe ori să închidi și tîrgul, neputāndu s aduce dupe afară producturile și cele trebuincioasă spre vānzare, și, de și să aduc cāte puțin, numai din acē pricină urmiază o scumpete nesuferită, și pătimesti sārăcul norod o mare lipsă și multă nevoe, — pentru aceia trebuința cere neapărat și o driaptă închipuire a să face toate de piatră, cu cāt să va putē mai în grabă, ca să lipsască nevoe și să să aducă întru eftinātati toati, spre obștescu bine» ; 5°) «Un spital, casă, odăi de rānd de cārāmidă, încă-pătoare macar de 30 bolnavi, să să poată face pe loc slobod, unde să va socoti, ca să nu privască toati națiile pre sām-batrioții lor ceī sārăci perind fără cāutari pe toate ulițele, — ačasta fiind după toate datoriile ominirii și pentru lauda și pomenire de obștii» ; 6°) «Ca să lipsască jacurile cari căpi-

tănie târgului acestuia după vreme urmiază aice la tot noiodul, cu toată cruzime, să-s poată cumpăra de la stăpânire căpitănie aăsta, și să fii a târgului.»

E nevoie a se face cît mai iute aceste puncte. «Toț noi, obștești, împreună și cu dumnealui Vel Vornic Alicsandru Calimah, eforul acistui târg», aū aflat bine să se facă «din iraturile ci ari acest târg», dar, fiind «la casă» numai «o foarte mică sumă», hotăresc «să dăm și noi fiștecare (aăastă dată numai) un agiutoriu de bani, spre înlesnire și îndeplinire lucrurilor acestora, iar altă dată nu sântem datorî a mai da». Pentru uneltele de foc, ajutorul va fi «analoghisit pe acareturi, adică căti cincî lei de toată binaoa mare, casă, dughiană, din târg și mahalale, cu toati celi cuprinsă în ograda lor, și întru asămîne căte doî lei de toată dughiana și casa de rînd; dându-s[e] acești bani numai de cătră tagma boeriască și tagma neguțtoriască, de toate națiile fără osăbire; iar ceialalți lăcuiitori și ceî săracî i altor nații să nu fie supăraț la aăastă dari». Pentru celelalte puncte, «să urmăm altă jărtfire de barî: numai acum să dè tot omul, mari și mic, după stare, închipuind stările în n^o de 20: cel de stare întăi să dè 20 lei... și tot așa până la unul singur». Baniî se vor strînge «di cătră sângură fișticari nație; în care izvod vor fi iscăliț și toți epitropiî rânduî a târgului; și iarăș, fișticari nație pentru toți acești bani s'aū hotărît a avè căti un casier, cari să aibă și căte un străngător de bani: adică tagma boeriască pe d. —, tagma neguțtorescă creștină, cu lăcuiitoriî moldovenî, pe —, briasla Armenilor pe — și briasla Jidovilor pe —». Casierii vor fi «de nație sa», puși de aceasta «Singurî iarăș îi vor cheltui numai în săvărșirile lucrurilor acestora, și nu vor slobozi nici un ban din mână fără răvașele a toți epitropiî rânduî de târg, adică să fii toț epitropiî iscăliț într'un răvaș.» Se va da sama la cîte șese luni. «Fără a putè ceri vre o plată pentru osteniala, precum nici epitropiî nu aū. Căpitănie târgului să-s cumperi di cătră epitropiî târgului în toată vreme cu un preț hotărăt, cu bani din iratul târgului, pe tot anul; și, pentru neaJăogire, precum aū umblat pâr acum (dacă nu mai ġos, după vreme), si-s întăriască și

cu un hrisov (dacă s'a putè), a stăpânirii, și să să aleagă apoi di cătră obștii un drept și neasupritor, pre cari să-l rânduiască căpitan târgului, cu înscris cuprindire de condițae : cum și ci ari să urmeze, ci are să iai din venitul căpitaniei și ci are să dè la casă, spre plata banilor dați pentru căpitanie, — ca să-s spânzure și căpitanie târgului di la târg.» — Concept în dublu exemplar, fără iscălituri.

186. «Stareța schitului Agafton din Țint. Botoșanilor, împreună cu tot soborul», către Domn și «boerii obșteștii Adunări». Se plîng de «orândatorii său stăpânitorii megieșitei moșii, numite Mănăstire Doamniî, a Doamnei Calimah, străcându-ne pădure, luîndu-ne arăturile și sămănăturile, și alte multe băntueli suferind, încât am rămas de perit». La 5 Novembre 1827, aū avut proces la Divan cu vechilul vecinilor, Spăt. Iordachi Grigoriu, și se hotărîse a se păzi starea «din vechi», dîndu-se și ordin la «dregătorii Țănutului». Plîngere pentru neobservare și în Octombre trecut, și nouă *carte*. Dar dregătorii nu fac nimic, «orî prin hatâr, sau prin interesu». «Milostive stăpâne și prè-cinstiț boerî, aū rămas să ne împrăștiem cari încotrò ne vor duce ochiî, dacă milostivire Preosfinții Voastre și a dumnevoastră nu ne va umbri întru îndestulare dreptului nostru». Să vie «un innadins cinovnic a Divanului» pentru cercetare. — Zăbovite din cauza Crăciunului până la 15 Ianuar 1829, cînd se va judeca (1828, 21 Decembre).

187. 8 Iunie 1829. Hotărîre a Divanului, presadat de generalul rus Jeltuhin, în privința moratoriului dat debitorilor din cauza împrejurărilor de la 1821 și scăderii ulterioare a valorii productelor și, decî, prețului moșiilor. O asemenea măsură se luase și în Decembre 1827, de «Domnul de mai înainte, Sturza», până a nu se ocupa «provinția». — Copie.

188. 31 Maiu 1831. «Agafia Starița» către —. «Trimit Paraclisul Sfiîntului Haralambii, prescis pe cărticica cea tipărită, iaste a Pisoscheștilor. Mă rog pune la cale cu Zamă Neagră, că tare ne supără cu imașul : închidi vitile și le ține legate cu săptămănila, podul mi-eaū stricat, gardul aū pus pe

moșie schitului, și aŭ luat o bucată de pădure, și taie dintr'ănsa ; și eŭ n'am ci să-i facu».

189. Botoșani, 17 Mart 1838. «Babett Metz», «soția răposatului doftor Meț», cere lui Costachi Conachi Mare-Logofăt a i se face «o pensie potrivită familiei mele» de trei copii, dintre cari cel mai mare are șapte ani.

[Adaus:] 4 April 7247 (1739). «Eŭ Cărstăna, ăpăniasa Iorgăi Burghel Armășul», cu fii, dă zapis «lui Pană neguțitoriul», că i-a vîndut «un iaz cu vad de moară în Sitna, în hotarul Rusilor», luat de la «Anghelache de Rus[i]». Semnează : «Eŭ Crăstăna Armășce, și eŭ fiŭ dumisale lordachi am iscălit». «Neculaŭ Pătrașcu, Pentre Bantăș, Sturdzea Vel Logftu, Izman[ă] biv Vel Căpt. Post. Miron Goroveŭ».

VII.

DOCUMENTE MUNTENE ȘI OLTENE
DIN ARCHIVA D-LUI BARBU ȘTIRBEI.

1. F. d. Radu-Vodă [Paisie] «cinstitului boiariului Domniei Mele, jupânului Datco Vel Armaș, și cu feçorii lui, căți Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie lui siliștea Băileștilor toată, și cu tot hotarul, pentru că iaste a lui bătrână și dreaptă moșie de baștină, cumpărată de moșu-său Harvat Log[o]fătul încă din zilele răpoosatului Radului Voevod cel Frumos; și hotarale să se știe: din Calea Mălaiului până la Capul Nisipului, și de acoloa până la Rătunda și până la Smerdeștețu, și până la Câmpul Dărvariului . . . Staico Vel Dvornic, jupan Tatul Vel Log[o]făt, jupan Stroe Vel Spatar, Udriște Vel Vist., Dragomir Vel Pah., Fătul Vel Stol., Badea Vel Comis. [Pe margine:] Și întru aceastea [moșii] vânzare să nu să facă, ci să fie ale celor ce vor rămănea dintr'ânșii.» — Tradus de «Florurei, dasc. slov.» Originalul e pierdut ¹.

2. 24 Novembre 7046 (1537). «Io Radul Voevod și Domn a toată țara Ungrovlachiei, fiu al marelui Radul Voevod», către Dan Peh., cu frații și fii, și Stan, cu aceiași, și Stoica, cu fii, dîndu-li Ghiurileștii și Zgîndeștii. Aduc cărți «de la răp. părintele Domniei Mele, și de la Vlad Voevod, Călugărul, și de la Basarab Voevod, și de la Radul Voevod și de la Moisei Voevod, și de la Vintilă Voevod, și de la Vladu Voevod S ДАКАЕНОГА». Boierii: Șerban Vel Ban, Vintilă biv Vel Dvor., Staico Vel Dvor., Vlaicul Vel Log., Udriște Vist., Stroe Spat., Dragul Stol., Stro[e] Peh., Barbul Comis, Badea Post.— Monogramă. Pecete ruptă.

3. 3 Novembre 7066 (1557). Pătrașco-Vodă lui Radul Vel Stolnic, cu frații și fii lui, întărindu li satul Băileștii, până

¹ Niște Țigani «cari au fost ai lui Deatco Cluceru», strămoșul lui Stoica Marele-Logofăt, se pomenesc într'un act al lui Radu Șerban din 7111 (Cartoanele episcopului Ghenadie de Rîmnic, în Bibl. Ac. Rom, VI, n° 2).

ла глѣксъ нѣчпнсашъ и селнцѣ смръдѣицѣсашъ. Adusesse cărți de la «răposatul Radul Voevod cel Frumos (краснаго), strămoșul (прѣдѣдом) Domniei Mele». Îl avea «de la strămoșii lui, Neagoe și Harvat Logofătul». Divanul: Socol Vel Vor., Tudor Vel Log., Dragomir Vistier, Stanciul Spat., Radul Stol., Lep[ă]dat Păh., Vladul Comis, Cernica Vel Post. Scrie «Vișul». — Pecete pe hîrtie, cusută cu mătasă roșie, monogramă. Traducere de «Floru ierei, dasc. slov.»

4. București, 2 August 7076 (1568). Alexandru-Vodă, pentru satul Valea Lupului. Boieri: Dobromir Ban, Dragomir Vornic, Radu Log., Badea Vist., Stan Spat., Vlad Com., Ivașco Stol., Gonțea Păh., Staico Post. Scrie Buta. — Traducere din sec. al XVIII-lea.

5. 7 April 7079 (1571). Alexandru Voevod, lui Stanciul Post., pentru «Holubești». Șterse nume de Țigani și, de-asupra: и от прѣд ѿѣфанъ воевода. Boieri: Dragomir Vel Vor., Ivașco Vel Log., Stan Spat., Badea Stol., Dumitru Vist., Mitru Com., Gonțea Păh., Stoichița Vel Post. — Monogramă. Pecete.

6. 5 Septembrie —. Alexandru-Vodă [Mircea] dă lui Stanciul Log. din Căzânești moșia sa. — Monogramă, pecete.

7. București, 29 April 7100 (1592). Ștefan-Vodă lui Dobrișan Post. și soției Dobra, pentru Hulubești. Iane Vel Ban, Mitrea Vel Vor., Dumitru Vel Log., Dan Vel Vist., Vasilie Vel Spăt., Radul Vel Com., Duca Vel Păh., Dima Vel Stol., Iane Vel Post. Scrie «Voico gram.» — Monogramă și pecete.

8. București, 12 Septembrie 7103 (1594). Mihaï-Vodă dă lui Dobrișan și fratelui Tudoran parte de ocină din Holubești. Proces cu Andreico Com. și Vladul Stolnic, încă de la Mihnea-Vodă. Boieri: Mitrea Vornic, Andreiū Vel Log., Statachi Vist., Panî Comis, Sărbul Stol., Manta Păh., Tudor Vel Post. Scrie Galiș. — Monogramă. Pecete ruptă.

9. Mart 7104 (1596). Mihaï-Vodă, pentru Holubești. Boieri: Ivan Vel Vor., Chesar Vel Log., Radul Com., Negre Spat., Stroia Stol., Preda Vel Post., Ispravnic Ivan Vel Vor. Scrie alt Ioan. — Pecete, monogramă și pe marginesemnătura domnească¹.

¹ Alt act de la Mihaï, din 8 Iunie al aceluiași an 1596, în cartoanele episcopului Ghenadie de Rîmnic. la Ac. Rom., II, n° 22. Acte din 10 April și 6

10. Tîrgoviște, 3 Septembrie 7106 (1597). Mihaï-Vodă, pentru jupanița Dobra, jupanița lui Dobrișan Post., «și fiil ce va avea»: îi dă moșia din «Hulubești», cumpărată cu 14.000 de aspri. Boierii: Dumitru Vel Vor., Teodosie Vel Log.¹, Negrea Spăt., Stoica Vist., Radul Com., Ștroe Stol., Șerban Păh., Preda Vel Post. Scrie Stoica. — Pecete și monogramă.

11. [C. 1600.] † Scris-amu eū Andreico de în Ogrăzean[î], să se știe cumu m'aū găsit la munte, decî mi-aū luat toat[ă] marha, și mi-aū luat și cărțile de moșie; ce așa am mărturisit și denaintea Divanului cum amu avut păr[ă] cu Dobrișan și cu Tudoran pāntru o parte de ocnă de la Hul[u]beșt[î]; decî aū avut nește cărți la mene ca să le spargu; decî așa amu mărturisit, cumu mi le-eaū luat atunce toate; decî așa să se știe.» Pecete de ceară brună.

12. [C. 1600] Adecă eū Săman, i să sinî, ot Cotruea, scriem ačast al nostru zapis la mânia Lupul[u]î ot Corcova, cum să abū a dare Dicul boî 3, pitru un jurāmnăt ce aū fost strāmbū; iar, să nu voi da eū acește trei boî pān Duminecă, ei să fiū eū rămān pārcă[la]buli Nicolei, fār niē un cuvānt . . . Iar, de nu va Dicul acești boî, iar noi să avem a da moșia Diicului, cāt va avē.

13. Jurătoriil lui David, anume Neagoe de la Ișalniț[a], și Ghiuca din Cruștă, și Mirča din Plesoi și Eremie din Gioc, și Mihaï din Țānțāreanî, și Vlāsan din Livezî, și Marco din Comană, și *Vome de Periești (sic)*, și *Dumitru de Pr[o]-*

Iulie, din Strāzeștî, 20 April 7105, cele de pe urmă pentru episcopia de Rîmnic, dîndu-î moșia Cornetul în Voinișestî, închinată de «boierii din Drăgoeștî», le cunosc după cōpiil moderne în Col. d-lui Gr. P. Olănescu. La 14 April 7105 (1597), Mihaï era în Argeș, s *вараош апр.* și făcea o întārire unuî Necula Cupeț de acolo, cu scrisul logofătului Buta, tot din Argeș (Arch. Statuluî, *Cotroceni*, LVII, 9; pergament).

¹ Teodosie Rudeanul fusese Vistier în 1596. La 15 Iunie 1597, Mihaï-Vodă îi face dar satul Băiașî, ce-l cumpărase de la răzășî cu 12.000 de aspri. Face mărturie și fostul Logofăt Miroslav (cōpiil necatalogate în Bibl. Ac. Rom.). La 1^{iu} Septembrie 7107 (1598), Teodosie capătă întārire pentru satele Slătuoara, cumpărat cu 5 500 de aspri, Foleștî, cu 6.300, luat de la «cnezî», Popeștî «din Otășău», cu 4.500 (Cartoanele Ghenadie, II, n° 24).

*rocî (sic)*¹, și Radul din Fălcoi², și Cuciuc din Comanca [de aici în românește], să juria cum dat Danciul Vorni[c] i Radul Post. satul Băiulești, ca să-î fac[ă] bin[e] să-l boerească, și nu l-au fapt. Is. Dima Post. Pis mșța Mai 26. Soroc na Sf. Dimitrie. Vleat 7110 (1602). — Monograma domnească și pecete ruptă.

14. Tîrgoviște, 24 Maiu 71[1]1 (1603). Radu-Vodă «boerului Domnii Mele David Postelnic și Barbului Postelnic și lui Mateiū Postelnic, ca să le fie lor satul Băilești tot, cu toate hotarăle, cum au fost și nainte vreme. După aceia, când au fost în zilele lui Ștefan Voevod, iar jupăn Danciul, ce au fost Mare-Dvornic, din Brâncoveani, el au dat acest satu, ce s'au scris mai sus, jupînului Iane Banu, ca să aibă milă și cinste și căutare, și să-î scoată lui dregătorie de la Ștefan Voevod. Apoi, de când au luat jupan Iane biv Vel Ban al Craioviî acest sat mai sus zis, iar jupan Danciul Dvornic el n'au avut nici milă, nici cinste, nici căutare, nici dă cum, nici dregătorie de la Ștefan Voevod. Iar după aceia, jupan Danciului întâmplându-i-să lui moarte, și murind, iar, după moartea Danciului Dvornic, întâmplându-să lui moarte și jupânului Iane Banu, după moartea jupanului Iane, iar Mihaiū Voevod, în Domniia Sa, făcându-să neam jupanului Iane Banu, cît au stătut Domn Țării-Rumînești (а Мнхлю Воевода а гспдствесе нс се сътвори ес родна жспан ианек бан), și [fiind mare, putearnic], și au luat tot satul mai sus zis, Băilești, și au miluit pă sfânta și dumnezeiască episcopie de Rîmnic, iar, lui Mihaiū-Vod[ă] întâmplîndu-să tăere, au perit în Țara-Ungurească și au murit; iar, după aceia David Postelnicu i Barbul Postelnic și Mateiū Postelnic, ei au văzutu cum că acest sat, ce s'au zis, l-au dat Mihaiū Voevod fără cale la sfînta episcopie, și au avut acești boeri, ce s'au zis, pîră înnaintea lui Simeon Voevod, cu părintele episcopul din Râmnic, pentru acest sat, ce s'au zis; apoi n'au avut părintele episcopu treabă, nici

¹ Numele în cursivă sînt date românește de original

² Tot el se află, ca martur, lângă episcopul de Rîmnic, Efrem, și «*Mafteiū de Brâncoveani*», într'un zapis al lui Dragomir, ce vinde la 7114 o ocină în Hotăranî (Cartoanele Ghenadie, II, n° 3).

lucru, nici de cum cu acest sat, nici mult, nici puțin, nici
 aŭ fost de moștenire acestor boeri măi sus ziși; și n'aŭ avut
 jupan Danciul de la acel Ștefan Voevod nici milă, nici dregătorie,
 nici cinste, nici un folos dă la jupăn Iane Vel Ban. Iar, după
 aceia, Simeon Voevod el aŭ căutat și aŭ judecat după dreptate
 și după legea lui Dumnezeu, cu toți credințioși Domnii Sale.
 și aŭ dat lege 12 boeri lui David Postelnic i Barbu Postelnic
 și Mateiŭ Postelnic, să jure cum că n'aŭ avut jupan Danciul
 Dvornic nici o parte, nici căutare, nici dregătorie, nici nimic
 de la Ștefan Voevod. Iar, după aceia, la vreme carele aŭ adus
 David Postelnic i Barbul și Mateiŭ lege 12 boeri, iar Simeon
 Voevod, întâmplându-să schimbare, și aŭ eșit din pământ,
 și în urmă Domniia Mea am venit în pământ și în Scaun;
 și aŭ venit David Postelnicu i Barbu Postelnic și Mateiŭ
 Postelnic înaintea Domnii Mele, împreună cu părintele
 episcopu din Râmnic, și aŭ spus și înaintea Domnii Mele,
 și înaintea tuturor credințoșilor Domnii Mele, în Divanu
 Domnii Mele, cum că aŭ pîră. Iar Domniia Mea am lăsatu
 acea lege ce aŭ fost luat de la Simion Voevod David Postelnic
 i Barbul Postelnic i Mateiŭ Postelnic; și aŭ adus lege la zi
 și la soroc la Divan, înaintea Domnii Mele 12 boeri, anume:
 Neagoe din Ișalniț[a], i Mihaiŭ ot Țântăreanŭ, i Ghioca
 ot Crușoț, i Mirča ot Pleșoi, i Irimie Log. ot Goroc, i
Vlăsan de Livez (sic), i Marco ot Comanŭ, i Voinea ot Periiățŭ,
 i Dumitru ot Pr[o]roč, i Radul ot Fălcoi, i Cuciuc ot Comanca,
 și aŭ jurat înaintea Domnii Mele cum că aŭ fost dat jupan
 Danciul Dvornic satul măi sus zis lui jupan Iane Vel Ban,
 cum că să-i scoață lui dregătorie de la Ștefan Voevod; iar
 Danciul Dvornic el n'aŭ avut nici dregătorie, nici căutare
 și nici o dobîndă. Drept aceia am dat și Domniia Mea lui
 David Postelnic i Barbului Postelnic i Matei Postelnic satul
 Băileștiŭ ce s'aŭ zis, să le fie de moștenire, ca și măi nainte,
 și feciorilor lor, și nepoților și strănepoților lor, și de
 cătră niminŭ să nu să clătească, după zisa Domnii Mele.
 Iată și mărturiŭ am pus Domniia Mea: jupan Radul Buzescul
 i jupan Preda Mare-Ban al Craiovei și jupan Cernica Vel
 Dvornic și jupan Stoica Vel Logofăt și Radul Vel Cliuț. și

Nica Vel Vist. și Grigorie Com. și Leca Spat. și Costandin Păh. și Leca Vel Post. Ispravnic Stoica Vel Logofăt. Și am scris eu Pantazi Logf., la Scaunul Târgoviștii, luna Maiu 28, cursul leatului de la Adam pînă acum, văleat 7101. Semnătura Domnului, monogramă și pecete. — Reproduc traducerea din 1828 a lui Dimitrie Logf. za Vest

15. Tîrgoviște, 25 Iunie 7111 (1603) Radu-Vodă «slugii Domniei Lui, lui David Post., și jupăneasii lui Mariei, și Barbului și lui Matei Post., și feciorilor lor, căți Dumnezeu le vor dăru, — ca să le fie satul Băileștii tot, cu tot hotarul, dupre cum au fost al lor și mai nainte vreame, de baștiră. După aceeaia, când au fost în zilele lui Io Ștefan Voevod, iar jupan Danciul Dvornecul ot Brâncoveanî, el au dat acest sat, care am zis mai sus, lui jupan Iane Vel Ban din Craiova, ca să aibă cinste și socotință, și să-i scoată lui dregătorie de la Ștefan Voevod. Decî jupăn Danciul Dvor. el au fost numai cu satul dat, iar milă și cinste și căutare n'au avut nimic, nici nu i-au scos vre o boerie de la Ștefan-Vodă. Iar după aceeaia jupănului Danciului i s'au întămplat moarte și, după moartea lui, s'au întămplat de au murit și jupănul Iane Vel Ban, și au rămas satul cel mai sus zis Băileștii, iar Mihaï-Vodă el s'au făcut rudă lui jupăn Iane Vel Ban, deacă au stătut Domnî în Țara-Rumînească (А МИХАИЛА КОЕКОДА УНІ СЪТВОРИЛА ЕЪ РУДИНА ЖЪПАН ИИЕК . . .), și, fiind stăpân și putearnec, au luat satul Băileștii, și l-au închinat sfintei Episcopii de la Rîmnic. Iar, după aceeaia, s'au apropiat vreamea de s'au întămplat și lui Mihail Voevod moarte în Țara Ungurească. Apoi David Post. și Barbul și Matei Post., ei, văzând cum că au dat Mihail Voevod acel mai sus zis sat la sfânta Episcopie fără de cale și fără de dreptate, au avut pără cu părintele episcopul de la Râmnicu, pentru acel mai sus zis sat, în zilele lui Simeon Mughilea Voevod, zicând cum că n'are părintele episcopul nici-o treabă și nici-un amestec, nici mult, nici puțin, cu satul Băileștii, ci l-au luat în silă Mihail Voevod : căci jupan Dinçul n'au avut nici-o milă, nici-un folos și nici-o boerie, nimic, de către jupan Iane Vel Ban. După aceeaia Simeon Moghila Voevod au judecat după dreptate și după

leagea lui Dum rezeu, cu toți boierii din Divanul Domniei Lui, și au dat leage lui David Post. și Barbului și lui Matei Post. 12 boieri ca să jure cum că n'au avut jupan Danțul Dvor. nică-nici-o milă, nici-un folos și nici-o boerie de la Ștefan-Vodă; și au avut acești boieri ce s'au zis mai sus zi și soroc cu 12 boieri, ca să jure. Deci, întâmplându-se lui Simeon Moghila Voevod schimbare, de au eșit din țară, în urma lui am stănut Domniia Mea Domnă în Scaun, în Țara-Românească. După aceeaia David Post. și Barbul și Matei Post. ei au adus leage deplin, 12 boierii la zi, și la soroc, înaintea Domniei Meale, de au jurat; și jurătorii anume: Neagoe din Ișalniț[a], și Mihaiu din Țântăreană, și Ghioca Log. ot Crușoț, și Mirča ot Pleșoș, și Irimia Log., și Vlăsan din Livezi, și Marco din Comana, și Voine din Periați, și Dumitru din Pr[o]roș. și Radul din Fălcoi, și Cucuc din Comanca, și, au jurat înaintea Domniei Meale cu 12 boieri cum că au fost acest sat [dat] de Danțul Dvornic lui jupan Iane Vel Ban; iar jupan Danțul n'au avut nici o milă, nici cinste, nici boerie, ca să-și scoată de la Ștefan-Vodă, — după cum le-au fost tocmeala. Drept aceeaia au rămas părintele episcopul de la Rimnic de leage și de judecată, și au dat Domniia Mea lui David Post. și jupăneasii lui Mariei, și Barbului și lui Matei Post, ca să je fie satul cel mai sus zis, Băileștii, lor moșie ohabnică ca și mai nainte vream, lor și feciorilor lor, și nepoților, și strănepoților lor; și de nimenea să nu să clătească, după zisa Domniei Mele. Iată și mărturiile au pus Domniia Mea: pe jupan Radul Buzescul și jupan Preda Vel Ban și Cernica Vel Dvor. și Stoica Vel Log. și Nica Vist., și Radul Vel Cluș. și Leca Spat. și Grigorie Com. și Costandin Pah. și Jivco Vel Armaș și Leca Vel Stratornic. Ispravnic Stoica Log. Scrie «az Pandazi». Semnături, monogramă și pecete pe hirtie ¹. — Pergament. Traducere de Floru.

¹ La 15 Ianuar 7118 (1620), Radu-Vodă judecă între Calea fata lui Danțul Vornicul din Brîncoveni și un Avram Post., fiul Logofătului Borcea, Calea jînuse pe Calotă Banul, ce fusese căsătorit întâi cu mama lui Avram. La moartea lui Calotă, Avram caută la Calea zestrea inamei sale, și află într-o

16. Tîrgoviște, 28 Novembre 7115 (1606). Radu-Vodă dă lui «jupan Radul Buzescul» satul Mostiștea. «Fiind-că acest de mai sus zis sat a fost de moștenire a jupaniței Mariei, maici răposatului jupăn Radu Florescu Cliucerul; apoi, după strămutarea răposatului jupan Radu Florescul Cliucerul din lume, iar jupanița Maria, maaica-sa, ea a dat, și după rugă-
cunile jupaniței Stancăi, jupanița fiului ei Radu Florescul Cliucerul, pă acest sat pentru sufletul lui, a fi lui spre ve-
nică pomenire, fiind-că a trăit bine jupanița Stanca cu răpo-
satul jupan Radu Clucerul Florescul, și i-a făcut și carte . . .
de moștenire, și cu mare blestem. Iar, după aceia, jupana
Stanca ea a rămas în nimicie, și n'a putut ținea acest sat
și a să hrăni, și n'a putut a-și aduce venit dintr'acest sat,
pentru depărtarea stării locului»: iea pentru el de la Buzescul
65.000 de aspri, înaintea lui «jupan Bărcan Vel Stolnic i
Badea ot Grădiște i Badea Post. ot Greč i Stanciul Log.
ot Ceparî i Prăvul Log. i Tudur Post. ot Rud[eni]». Dom-
nul întărește. Divanul: Cernica Vel Vornic, Stoica Vel
Log., Nica Vel Vist., Mrăzea Spat., Gligorie Vel Com., Băr-
can Stol., Stanciul Păh.¹, Leca Vel Post. Scrie Paraschiya
Log. Semnătura Domnului, monogramă și pecete pe hîrtie.
Slavon. — Traducere din 1834 a lui Gheorghie Peșacov: am
reprodus-o².

17. Tîrgoviște, 20 Octombree 7116 (1607). Radu-Vodă, pen-
tru «Preda Mare-Ban al Craiovei», dîndu-î «Breza» și «Flo-
reștii», și un al treilea sat, cu numele șters. Marturi: «Radul
Cliuč. Buzescul, Cernica Vel Dvor., Stoica Vel Log., Nica . . . (?),
Mrăze Spat., Bărcan Stol., Gligorie Com., . . . Pah., Leca Vel

salbă optzeci de galbeni lipsă Calea-l împaci la judecată, dîndu-î șezeci (Arch.
Statului, *Brincoveni*, IX, 8, original slav.)

¹ Un alt Stanciul, Logofăt, în Maiu 7119 (1611), ținea pe «Tudora nepoata
răposatului Mihail Voevod», și avea satul Grămăticii (Cartoanele Ghenadie,
VI, n° 9)

² Într'un hrisov de întărire al Domnului, din 12 Ianuar 7115 (1607), pen-
tru Stoica Log. și soția lui Dochia, apar în Divan și Kadul Buzescul și Marele-
Ban Preda (Cartoanele Ghenadie, VI, n° 4).

Post. Oancea v¹ Log». — Monogramă și semnătura Domnului. Pecete ruptă. Pergament. Slavon¹.

18. Tîrgoviște, 28 Mart 7123 (1615). Radu-Vodă «jupaniții Catalinii Bănesii», întărindu-î: Corbenii, «pentru că a cumpărat răp. jupan Preda, fostul Mare-Postelnic, bărbatul jupaniții Catalinii Bănesii, aastă de mai sus zisă jumătate de sat de la Stancul drept 7.000 aspri gata»; alte părți de acolo, luate de același, o vie, «fiind că aastă vie a fost zălojită în urmă la răp. jupăn Preda Post., care a și cumpărat-o aastă vie drept aspri gata 100 de la Dumitru, încă din vremea de mai nainte, în zilele răp. Mihail VV., când a fost cursul anului 7104»; o altă parte din Corbeni, «încă de mai înainte vreme, în zilele răp. Alexandru Voevod fiul lui Mirča Vvd»; partea din Berbești, luată de Preda cu 100 de aspri; alta, cumpărată de el «pe 12 boi, și încă l-au plătit și de bir, ce a dat aspri de argint—»; alta, tot acolo, pentru care «văzut-am Domnie Mea și cartea răp. Alexandru Voevod de cumpărătură, când a fost cursul anului 7083». Boerii: Ianachi Ban, Gheorghe V. Vor., Vintilă V. Log., Dedul V. Vist., Leca V. Spăt., Mihalachi V. Stol., Bratul V. Com., Lupul V. Păh., Bărnad V. Post. Scrie Lepădat. — Traducere din 1835, de Gh. Peșacov.

19. Tîrgoviște, 11 Decembre 7128 (1619). Gavril-Vodă, fiul lui Simion Moghilă, dă «Hulobeștii» lui «jupan Tudoran Pit.» Boieri: Enache, «Mare-Ban de Jiū», Ivașco Vel Vor., Papa Vel Log., Stoica Vel Vist., Miho Vel Spăt., Mihalache Vel Stol, Gligorie Vel Com., Vlad Vel Peh., — Vel Post. Scrie Stančul. — Monogramă. Pecete.

20. 21 Iunie 7130 (1622). Radu-Vodă «jupăneasii Catalina Băneasa și cu feciori ei, căți Dumnezeu le va dăru, ca să-î fie ei moșie la Cepturoaia; însă jumătate de funie, partea jupăneasii Marică și a Predei, din satū din Albești, fecioru Badei Spătariū de la Sărata, și din satu de la Hoboga iarăși jumătate de funie»: dăduse pe aceste pămînturi 18.000 de aspri.

¹ Peste vre-un an, la 29 Septembrie 7117 (1608), Marele-Logofăt nu mai e Stoica, ci Lupul (Cartoanele Ghenadie, VI, n° 5).

«Şi, când au vândutŭ jupăneasa Marica şi feçoru ei Preda Post., au întrebat pe toţi fraţii ei: pe Radu Post. şi Preda Sluğ. şi Stroeie, vorŭ ca să o cumpere ei această moşie ce s'au zis mai sus, sau nu...; iară ei n'au vrut». Boieri: Vintilă Vel Vor., Papa Vel Log., Hriza Vel Vist., Nicolae Vel Spat., Vartolomei Stol., Furtună Com., Ioniţă Păh., Trufandă V. Post. Serie Lepădat Log., în Tîrgovişte. — Traducere de «popa Radu protopopu ot sud Dolj», 24 Novembre 1784.

21. Mart 7134 (3071). «Negoiţ[ă] snă Mihartŭ Păh. ot Smârdeşti» vinde «văru-mieŭ Vas[i]lie Stângăgacului» (*sic*) partea lui din Mostişte. «Însă moşie starpă, făr de rum[ă]niŭ.» Semnează iuzbaşŭ, ceauşŭ de prin sate, «jupăn Cola cupeţ ot Buc[u]reşti, Mihaŭ Armaş ot tam».

22. 17 Septembrie 7149 (1640). Răzăşŭ vînd vie la Gărdeşti «jupănulŭ Ghiniŭ Sluj.»

23. 5 Ianuar 7150 (1642). Preda Spatⁱ, nepotul Predei Banul ot Cepturoaia», dă zapis lui «Mihaiŭ snă jupan Dumitru Vⁱ Sluj. Filiuşanul şi a surori-mea Capleŭ». Rămăsese din zestreă făgăduită ei «1 rând de haine de sarasir, drept ug. 50, şi 1 cunună de aur, drept ug. 40, şi brăţări de aur, drept ug. 20, şi trei ineale, drept ug. 9, şi 2 părechŭ de cerceŭ, drept ug. 6», şi cinci ȕiganŭ, «şi leag[ă]nul cu tel[e]garii, drept ug. 120». Dă în loc Floreştiŭ din Dolj, primînd şi un rest de 100 ug. Marturŭ: Dragomir Ban, Dumitru Dudescul Vel Vor., Radul Vel Log., Stroe Vel Vist., Preda Vel Spat., Socol Vel Cliuĉ., Dumitraşco Vel Stol., Radul Vel Comis, Marco Vel Păh., Dumitraşco Cliuĉ. Spineanul, Iacov Cliuĉ. ot Cenaia. Mai semnează: Prăvul Vⁱ Căm[ă]raş, Drăguşin Vel Arm., Diicul Vel Ag[ă], Μίχος Λογωθέτις, ... Καπατζάς, Ghinea Sulj., Costandin [Şerban], Udrişte Năsturel vⁱ Log., Drăgoŭ Log., Gheorg[hie] Marel[e]-Pit., Cernat Vel Post., Bunea Vistŭiar, Preda Sul., Danciul Log., Radul Cap., Barbul Cliuĉ. ot Frat[o]şt, Udrea Cliuĉ., Balica Păh, Iacov Cliuĉ., Pătraşco Cliuĉ. Pecetea lui Preda cu: «Pre-da Bu-ză »

24. 10 Ianuar 7150 (1642). Un răzăş din Gărdeşti vinde via «dumnealui jupănulŭ Ghinei Sluj.». Marturŭ: «jupănul Iorga

neg[u]țătoriu i jupănu Tudor i jupănu Iane neg[u]țătoriu, i Șarban Croitoriu».

25. 8 Mart 7151 (1643). Mai mulți răzeși vind moșia lor la Săngurenă în Vlașca «jupănu[lu]i Apostului». Marturi «de împrejurul locului, anume Gherghe Vistiariu, carele iaste judec[ă]toru în Scaunul în Buc[u]rești . . ., Ghidul Comisul ot Popeșt[i], și Chiriiacu Log[o]fătul ot Stoenestă i snă Ștefan Log[o]fătul, și Stănimir, și Radul, și Vladul Piecul ot Dărăști, și Furduiu i brat Bugdan ot Călcești, i Dobre feçorul lu Dărjan ot tam, i Anghel ot Buc[u]rești, i feçorul lui Ianache, și Ivan ot Porubenă, feçorul Rusului». Scrie «Stoica Log[o]fătul ot Bărbătești».

26. 26 Septembrie 7154 (1645). «Vladul ot Căz[ă]nești» se vinde «Neculei părcălabul», «în zilele creștin Maței Voevod», ca «rumân», pentru 12 ughă. Între marturi, «Hamza iuz., i Bălaç». Scrie «popa Matei ot Jirov». Iscălesc și «Dumitru sluj. ot Filiaș. Guran Căpt.; az Vintil[ă] Post.».

27. 14 Iunie 7154 (1646). «Adecă noi acești 24 de boiari ce am fost luați hotarnici din Divan pre răvașe domnești dinaintea Domnului nostru Io Matei Basarab Voevod de părintele Efrem cu tot soborul de la sfânta mănăstire din Gura Motrului», la Scaști (Mehedinți), fac raportul. — Copie.

28. 2 Iulie 7154 (1646). Matei-Vodă lui «Manolie Portar», pentru a *hotărî* la Gorgăneale, lângă Măneștii Radului-Vodă; «care ocnă . . . au făcut schimbu părintele Atanasie cu Stoica Postelnicul cel orbu».

29. București, 20 August 7154 (1646). Matei-Vodă întărește mănăstirii Radu-Vodă, unde e egumen Atanasie, moșia Gorgăneale, ce fusese a lui Stoica Păh., fiul lui Vălcul Clucdin Dragomirești : supt Radu-Vodă, Stoica vinde Hrizei Vornic o moșie în Cocani, Brobodeț și Dragomirești. Supt Matei, la moarte, Hrizea Vornicul lasă aceste moșii mănăstirii Radu-Vodă, «unde zac (c)oasele lui». Stoica face apoi schimbul. În zapis, sint marturi: Șarban Vist. și fiul Radu Spăt., Loizu Clucer, Stati negustor, ș. a. Divanul: Ghiorma Vel Ban, Dragomir Vel Vor., Radul Vel Log., Stroe Vist., Diicul Spăt., Preda Cluc., Barbul Stol., Radul Comis, Drăgușin Pah., Cos-

tandin Post. Scrie Dumitru Log. — Semnătură, monogramă și pecete.

30. 31 Maiu 7155 (1647). «Miloș log., fečorul Badei de în Severineșt[i]», vinde Postelnicului Semen partea sa din Căzâneștî.

31. 14 Iulie 7157 (1649). «Vladul Post. de Dranoveț» dă zapis «dumnealui Ghinei Cluč.», pentru a-î vinde vie la Gărdeștî. Marturî doî Grecî.

32. 28 April 7158 (1650). «Megiiășii ot Ghitureștî» dau o parte de moșie «Iscrului ot Crai[o]va», care a plătit «pentru sat . . . năpăștî 4 ani». Se pune și pecetea Craiovei. Într'un cerc dublu, o cruce, două stele și «Craiov[a] oraș».

33. 18 Maiu 7158 (1650). Paisie patriarhul de Ierusalim¹. Înaintea lui vine «jup[ă]neas[a] Elinca Băneas[a] Radului Banul Buzescul, cu coc[o]nul ei, cu Matei, în brațe, cu mare jalbă și cu lăcrămoasă plângere, cum, fiind o Jup[ă]neas[ă] rămas[ă] săracă de soțul ei . . . , sculat-se-aũ nișt[e] boiari, numele lor Goran Log. și Radul iuz. Bărsescul, și cu oamenii lor, Barbul Cucescul i Necula ot Răscăiaț, cu čata lor, cu pără și cu mare asupriciune . . . , împresurându-î moșiile și satel[e] și țiganiî . . . , văzându-o pre dinsa un cap de fâmeae, neputând a-ș căuta lucrul cu dinșii . . . De care lucru . . . facem leg[ă]tură patrierșască cu sabiia lu D[u]mn[e]zeu asupra acestor boiari ce scriu mai sus, cum, de vor fi luoat aceale moșii și sate și țigani cu cale și cu dreptate, căzându-li-s a le luoare, ei să fie ertaț și bl[a]gos[lo]viț, și să le fie de folos ; iar, de vor fi luoat făr de dreptate și făr de leage, numai așa în silă și făr de cale, căč pot ei să fie procleț și anaf-tima și afurisiț de Vladica Hs.,» etc.

Semnătura greacă și pecetea patriarhului¹.

34. 22 Septembrie 7160 (1652). «Todru Logf. ot Drăgoeștî,

¹ Un alt Paisie, de Constantinopol, fusese la noi în 1645, el dă două acte: unul pentru dania făcută la mănăstirea Bradul, de Radul Comisul (Arch. Statului, *Brad*, XXVII, 1), iar altul pentru Snagov: o afurisenie asupra lui Matei Cocorescul, Gherghe, Ghinea, fratele acestuia Iani, Radu Șufarul și Paraschiva (Bibl. Ac Rom., doc. 158/XX; semnează și Mitropolitul «Danil al Ug»).

împreună] cu feč[or]ii mei, Chirca i Costandin», dă zapis lui «Necula prăc[ă]labul ot Glog[ov]a, ot sudstvo Meh.», pentru ce-î vinde în Căzânești, «în zilele Mării Sal[e] D[om]nu nostru Io Matei Bas[a]rab Voevod». Marturi : «jupan Buliga căpit., i ot Cernaia Iacov căpit., i ot Ol[ă]nești Goran Log., i ot Bărsești Vladu iuzbaș[a], i ot Medveajde Radul Cliuč., i ot Văgiulești Prăvul Log.» — Semnează toți. Pecetea lui Tudor.

35. 9 Decembre 7160 (1652). Mai mulți răzăși din Gărdești vînd vie «dumnealui jupan Ghinea Vistiari» : «și cu căsoae și cu teascul și cu linul».

36. 18 Iunie 7164 (1656). Constantin Șerban-Vodă lui «Necula Glogoveanul V¹ Pit.», ca să poată opri moșia Bărsești, «partea lu Tudor Log.», pentru partea din Căzânești, ce era de fapt a «Bănesii Buzeasca». — Pecete mică, rotundă, cu chinovar.

37. 29 August 7164 (1656). Patru «megeș» arată boierilor Păianii pentru un Lepădat că «acestă Român (*sic*) Lăpădat este rumnăn de moșie, de obrășia, iar cu hunia nu havut nice o treb».

38. 3 Februar 7169 (1661). Mai mulți răzeși, între cari «Gulie, Gratie, Ruhă, Țintea, Țintea meșterul, Finat, Dragne, Dude, Datco», se vînd rumîni lui «Badea biv V¹ Post.», căruia-î dau părțile lor din Hulubești. Marturi : «Stroe Vel Dvornic», «Prodan Păh.», «Preda V¹ Ban», «Ioanichia igumen ot Jitiiană», «Chirca Vist.» — Pe un alt act, cu aceeași dată și scop analog, semnează și «Ion Stol. ot Corșori».

39. 9 Mart 7169 (1661). «Jupănasa Doichia, fata Ghinei Păharnicului ot Mostiște», vinde «Niculei Clucerul[u]i ot Stăce (*sic*)» și fiului, «Niculei», partea ei din acest sat, și a verilor, Barbul și «Mihartu». «Luamăta ug. 13, ca să-î fie dunnei lui moșia.» Marturi «Nicula Vătahul ot Orăviți și fi-seu Ștefan Log. ot tamă și Post. Dumitru a Neculi ot Izvoră și Post. Dumitru Turculescu ot Sicurile și iuzbașa Prodea ot Rospova și Sava Roșulă ot Flămăda».

40. 1ma Octombre 7170 (1661). Fiii uncheașului Vlaicului den Hul[u]bești, den județul Vlășcii», dau zapis «Badei Cluciarului», că-î vînd partea de moșie.

41. 31 Octombre 7171 (1662). Radu Leon «jupăneasă

Simă, care a fost jupăneasă lui Semen Cliuț. ot Glogova», că s'aŭ plîns săteanîi «cumu-i împresorî», făcîndu-i rumîni fără drept, «ci să it rumîni den sat den Runcu, și te-aŭ sorocit să vii cu ei de faț[ă] la Divan și, șazăndu ei de te-aŭ așteptat atăta vreme, ca să vii de faț[ă], și nu ai vrut să vii... Numai decăt să vii..., că apoi voiŭ trimiț[e] Domnia Mea de te vor adu[ă]e cu treapă!». Pecete mare cu chinovar.

42. 18 Mart 7171 (1663). «Andreiŭ Spăt.» dă zapis lui «Gorghii, frat[e]-meŭ», pentru moșia Strămba.

43. Bicurești, 28 April 7171 (1663). «Ghiorghe Vel Ban, i Stroe Vel Vornic, i Radul Cret[u]lescul Vel Logt.» dau zapis «Badii Vel Cliuț.», pentru 100 de stînjini la Holubești, cedați în urma unui împrumut de «Andrei Căpitanul, snă Agăi Neag[u]lui». «Moșia Badii Cluț., ce se chiam[ă] Iași», luată «de la Paraschiva cih[o]dariul, și de la frate-său Gheorghe Păharic fečorii Agăi Neag[u]lui». Scrie «Radu Log.».

44. 25 Mart 7173 (1665). Radu Leon către Badea Vel Pah., pentru 700 de stîjenii «la Ulubeșt[i]», Andrei Căpitanul cu fiii, Matei și Radul, îi pusese zălog «astă iarnă, în luna lui Dechevrie în 24 de zil[e], pe vream[e] ce am luat Domnia Mea Domnia la Odriiŭ, de i-aŭ luat bani de la un Turcu, pe chizășăia lui, taleri 103». — Monogramă, iscălitură și pecete.

45. 1ma April 7173 (1665). «Andreiŭ Spăt[a]rul» dă zapis «Badii Vel Păh.» că i-a vîndut 500 de stîjenii la Holubești. Marturii: «Gheorghie Băleanul Vel Ban», «Stroe Vel Dvornic», «Alexie Logft.», «Iorga coj[o]carul», «Stančul Log.».

46. 22 Maiu 7173 (1665). «Gheorghie Băleanul Vel Ban, i Stroe Vel Dvor., i Radul Crețulescul Vel Log., i Mariș Vel Vist., i Drăghici Vel Spăt., i Neagoe Vel Cliuț.», dau zapis «Badei Vel Peh.» că i-a vîndut «Andrei Căpt.» ocină.

47. 13 Octombree 7174 (1665). Șese boierii hotăresc niște vii după ordinul Domnului. Semnează: «eŭ Duma Spăt., în locul Părv ilui ot Vel Ocnă», «eŭ Iani cup. ot Vel Ocnă», «Παρχος Π[α]π[σ]δημι», «eŭ pop Apostol, eŭ Stroe diaconul, Σταθης Νεκω λας ἀπὸ την ωκνω, eŭ Ifrim ot Rem[n]ic iuz., Tanasie Păh. sãn Cernescul».

48. 20 Novembre 7174 (1665). «Andrii Spăt.» dă «Badei Vel Cluț.» zapis pentru un împrumut de 10 galbeni până la Crăciun. Martur «Pătrașco Cluț. Bucșanul».

49. 6 Maiu 7174 (1666). Radu Leon dă Badii biv Vel Peh. Hulubeștii în Vlașca, «însă din partea lui Andrei Spăt., snă Agăi Neagului, stânjin[i] 306». Andrei îi pune zălog la Badea Peh., pentru treizeci de ughi luați «de la luna lui Avgust, den zioa de'ntăiū, pân la Sti. Dimitrie». «Tot i-aū mutat zi dup[ă] zi, pân ce aū trecut 6 luni.» Se prețuiește stînj. 20 de bani. Boieri: Gherghe V. Ban, Mareș Vel Vor., Radul Vel Log, Ianache Vel Vist., Drăghici Vel Spăt., Neagoe Vel Cluț., Ghețea Vel Stol., Gheorghe Vel Com., Necula Vel Păh., Șarban Vel Post. Scribe Dumitrașco Log. — Monogramă, iscălitură și pecete.

50. București, 16 April 7176 (1668). Radu Vodă Leon, pentru «Mihart Păh., feçorul Ūoanei Comisul ot Zmărdășteț ot sud Mehdț., și Barbul feçorul lui Stepan ot Babrova», dîndu-li Mostiștea din Mehedinți, și cu rumîniî [nume ca: Semen, Dorin, Fulga, Belul, Bogdan, Surul, Stan Copilu, Frățilă, Bălanu, Lupul]. Unii se împart «cu Pătru Cămărașul, ginerile Paraschiviî Pahr.». Mai departe, alții ca: Udrea Bălănescu, Zmădu. Partea Buzeștilor e cuprînsă: «Iar, când aū fost în zilele răposatului Matei Voevod, dum. Radul Banul Buzescul el aū vîndut ačastă jumătate de sat... lui Ūoană Comisul din Zmărdășteț». Fusesse și un proces cu «Pătru Cămărașul, feçorul Dançului Post. Părăianu, carele ține o fată a Paraschivăi Pahr. Cocorăscul, fiind nepoată Buzeștilor, căruia i s'aū fost dat de zăstre ceilaltă jumătate de sat din Moștiște». Se făcuse hotărnicie de «Stoica al 2-lea Dvornic Șăntescul». Boieri: Gheorghe Vel Ban, Mareș Vel Vor., Radu Vel Log, Ianache Vel Vist., Șarban Vel Spăt., Neagoe Vel Cluț., Mihaiū Vel Post., Balasache Vel Pah., Gheorghe Vel Stol., Papa Vel Comis. Scribe Dumitrașcu Log. — Copie modernă.

51. 20 Septembrie 7181 (1672). Niște Țigani se *bagă chieșas* că nu vor fugi alții: «iar, de va fi țigan rău și de va fugi undevaș», dau ei seama: «și să l aflăm, să-l aducem».

52. 12 Iulie 7182 (1674). «Curuia biv V¹ Peh., i Costandin Brâncoveanu V¹ Post., și eū Stroe Cluț. Leurdeanu» dau

zapis «Barbului Fil[i]șanul Vel Sluj.» că-î vînd «satul Mos-tiștea, partea lui Pătru Căm[ă]rașul jum[ă]tate». Era al lui Petru «de zeastre de la socru-său Paraschiva Peh. și de la soacră-sa —, fata Banului Predeî Buzescul; deç, cându aũ fost acum . . . , iar Pătru Căm[ă]rașul el aũ fostu luat o dij-mărie și aũ fost rămas dentr'acel dijmărit să dea la Domnie t^l 455; deç l-aũ apucat cu strânsoare ca să dea baniî la Domnie; deç el, neavăndu de unde da, aũ venit la noi cu rug[ă]ciune de am mersu de ne-am băgat chezaș la Husăin-Ag[a] Boșneagul, de i-am luat în chiezășia noastră aceșt[i] bani . . . și i-am dat de s'aũ plătit de cătră Domnie». Moșia era pusă zălog la ei. Așteaptă «o lună preste zi; atunce aũ trimis tal. 265, ban[i] 44, iar tal[e]re 214, 88, el nu i-aũ trimis; ci am mersu cu aceaste tal. 265 la Husăin-Ag[a] Boșneagul, ca să-î iă și să î scrie în dosul zapisului. Iar el baniî niç de cum nu aũ vrut să-î iă, ce aũ rămas peç[e]tluiț la noi, precum i-aũ și trimis Pătru . . . , și ne-am rugat de i-aũ mai pus zi preste o săptămână»; dar fără folos. Ieaũ ei baniî de la «Isuf-Ag[a]». Nouă cereri la Pătru. «Iar el n'aũ mai trimis nimic, ce aũ fugit în Țara Ungurească. Deç, fiindu cu noi împreun[ă] chezaș și Barbul Fil[i]șan V^l Slug., și neîntămplându-ne noi a fi aiç, fostu-l-aũ apucat Isuf-Ag[a] pre dinsul, de i-aũ plătit . . . Iar, dup[ă] ce am venit și noi aiç la Curte», li se cere de Barbul partea lor: daũ partea din sat. Semnează: Costandin v^l Post. Brâncoveanu» [pecete foarte frumos lucrată, dar neînțeleasă, cu literele: K. L. . . .], Preda Vel Stol., Stroe Cliuç. Leurdeanul [pecete cu ramuri], Paraschiva . . . , Dum[i]tru Cap. ot Fratoștiș., Mihaî Cliuç. Drosul märt.

53. 1-iũ August 7183 (1675). «Andrii Spät.» dă un zapis «Badei Vel Păh.» că s'a împrumutat de la el «cu 30 de galbin[i] pân la Simedru», puindu-și ocina zălog, «din Hol[u]-beșt[i], din județul Vlășcei». Se adauge mărturisirea că *n'a putut da baniî la zi*.

54. București, 17 Iunie 7187 (1679). Șerban-Vodăluî Costandin Brâncoveanu Vel Ag[ă], snă Papei Post., vnuc Predii Brâncovanul, băiv Velichie Vornic, ca să hie satul Băilești ot sud Dol-

jiului». Hotarele : «de spre Hrastul la Fântăna Țiganului... Fântăna lui Voico... La măgură, la Banaghiia... La ulmii lu Rade, în capul Prilogilor..., până în Grindul cel Mare... Pre unde aū aprinsu Preda Vornicul casele Urziceanilor, pren păru și pren copaci... Fântăna lui Dude... Fântăna lu Șarbu... Grindul cu Mirariul... Plopii lu Barac, la măgura acea mare den Seliștea Bălăcianilor, unde au aprinsu Mateiū-Vod[ă] casele... Grindul Belului... Valia Mușii... Fântăna Meliacăi». Nume de rumîni. Simtion, Pădure, Pahonie, Peca, Dragomir Coțobăț, Buțul, Gruia, Berindeaiū, Gostil, Andronie, Țondră, Eftenie, Gania, Mirea, Cilea, Cornea, Ianiu, Stan Sitea, Dragomir Moldoveanul¹, Armencia, Mirea Coenescul, Coin, Voilă, Zăoș, Grozav, Penca, Baia, Moldoveanul, Mânzia, Arion, Nedea, Ispas, Tatul, Ghera, Măinea, Micul Nistor, Nianciul, Frunteș, Lazar, Stăslav, Stan Belega, Stalia, Lepădat, Danco, Cerna Gostil, Simtion Șelariul. «Pentru că acestu sat... fost-aū de moșie al Dančului Vornicul Brăncoveanul de spre strămoșii lui, Craiovești; care a fost a răposatului Matei Voevod, moșul Predei Vornicul Brăncoveanul, încă mai denainte vreme, den descălecata țării, de l-au ținut și l-aū stăpănit tot cu bun[ă] pace, den Domnu în Domnu, până în zilele lu Ștefan Voevod. Iară atunce Danciul Vornicul, stremoșul boiarinului Domnii Meale Costandin Vel Agă, el atunce n'aū avut nič o diregătorie de la Ștefan-Vod[ă]; deci, fiindu Iane Ban-Mare la Craiova, și avăndu voe la Ștefan-Vod[ă]», îi dă satul pentru boierie. «Mihaiū-Vod[ă] s'au făcut rud[ă] lu Iane Banul, când aū stătu[t a fi Domnu aič în țeară... Într'aceaia David Post., tatăl Predii Vor. Brăncoveanul, și cu răposatul Mateiū-Vod[ă], feč[o]rul Danciului Vornic, ce i-aū zis atunce Mateiū Post., și cu Barbul Post., neamul Craioveștilor... Aū stătu[t Domnu moșul Domnii Meale Io Radul Voevod Șarban. Într'aceaia Radul-Vod[ă] Șerban fost-aū triimis la Banul Preda Buz[e]scul, la Craiova, de aū fost jurat acol[o], denainte Predei Banul... După moartea lui David

¹ Un «Bolea Moldoveanul» se întîmpină încă într'un document de la Radu Paisie, 17 April 7048 (1540); Cartoanele Ghenadie, II, n° LI

Post. și a Barbului Post., rămas-au pre seama Predii Vornicul Brâncoveanul, moșul boiarinului Domnii Meal[e] Costandin Brâncoveanul Vel Ag[ă], și pre seama lui Matei[u] Post., de l-au ținut amândoi den doao, și, dup[ă] ce au dăruit Dumnezeu pre Matei[u] Post. cu Domniia Țării-Rum[ă]nești, cât a fost în Domnie an[ul] 22, au ținut acest sat Băileștii tot den doao, și, nu numai acestu sat, ci și toate sate[e] și moșiil[e] ce au avut de spre neamul lor Craioveștii, până s'au tãmplat rãposatulu[i] Matei[u]-Vod[ă] moarte, de au murit în Domnie. Dup[ă] aceeaia, în urma Domnii dumnealui au stãtut a fi Domnu țării unchiul Domnii Meal[e], Costandin Șarban Voevod. Deç atuncea fost-au făcut socoteal[ă] împreun[ă] cu preasf[i]nții patriiarși, cu arhieriei țării și cu tot sv[a]tul boiariei țării înaintea lui Costandin-Vod[ă], pentru toate moșiile partea rãposatulu[i] Matei[u]-Vod[ă], și au cãzut a fi și acest sat Băileștii, cu toț rumãni[i], pre siama Predii Vor. . . . fiindu nepot de nepoat[ă] de sor[a] rãposatulu[i] Matei[u]-Vod[ă]. Așa e «până au venit Mihnea-Vod[ă] Domnu țării. Deç, fiindu el cu multă vrãmășie asupra neamului boerescu, au omorât mulți boiari, și au omorât și pre Preda Vor. Brâncoveanul, și au ceput a rãscumpãra satele și a lua ban[i] de pre la rumãni, făcându-le cãrți de slobozie și de judecie, să hie în paç[e] de rum ă nie.» Așa face, pentru mulți ban[i], și la Băilești. «Și, scriindu-le cartea, și cu moșie, și i-au scris la slujbã: unii pãhãrniciei, alții la alte breasle, cari unde s'au pohtit. Deç, fiindu boiarinul Domnii Meal[e] Costandin Vel Ag[ă] și cu frate-sãu Barbul cocon[i] mici, neputându-ș cãuta de moșie», așa ține până la a doua Domnie a lui Grigore-Vodã, când frașii ridicã *pãrã* asupra rumãnilor. «Deç și Gligorie-Vod[ă] fãrã dã niç o dereptate au fost judecat, să fie în paç[e] rum[ă]ni[i] de rum[ă] nie». «Și de atuncea încoace tot au fost ei la slujbã și în paç[e] de rum[ă] nie; iarã acum, dup[ă] ce ne dãrui și pre noi Dumnezeu a fi Domnu și biruitoriu Țării-Rumãnești», iar se plînge Constantin. Se vãd acte și se întrebã «pre toț boiariei Domnii Meal[e], și pre cei mai bãtrãni, și pre cei mai tineri, cum știu de acestu sat Băileștii. Ei toț s'au sculat de au mãrturisit naintea Domnii Meal[e] în Divan, cum știu și au pomenit

findu al boierilor den Brâncoveanî, al Prediî Vor., moşul boiarinului Domnii Meal[e] . . . , findu-î de moşie den descălicata ţărăi, de spre neamul lui, Craioveştii.» Boieri : Neagoe Săcuianul Ban, Badea Vel Vornic, Radul Log., Hriza Vel Vist., Ventil[ă] Vel Spat., Cornia V¹ Cluĉ., Stoia V¹ Post., Barbul Vel Peh., Alixandru Vel Stol., Dumitraşco Vel Com., Şarban vt Log. Dumitraşco Log. scie. — Semnătură, monogramă. ornamente de aur.

55. Bucureşti, 19 Decembre 7193 (1684). Iordache snă Neculiî Post. ot Coc[o]răştiî Capliî», vinde Mihului neguţtoriu» moşia lui de la Buc[u]reanî, de pre apa Colintiniî, dăn în judeţul Elh », 200 de stînjăni, fiecare cu cîte 88 de bani. Marturi : «Pătru Log, snă Mihalcei Post. ot Poĉvaleşti , «Moisei sni Mihalci ot Poĉval[e]şti», «Părvul snă Neicăi Spăt. ot Cocorăşti , Dumitraşco feĉorul Nicăi ot Coc[o]răştiî Capliî , «Mateiŭ Cluĉr. Pirişan , Ἰωαννης Κοληρέσκουλος µαρτυρὸς τ' ἄνοθεν», pop Vasilie p : ot Colţea. Drag o mir ot Sti Gheorghie».

56. Bucureşti, 24 Decembre 7193 (1684). Părvul, denpre un[ă] cu fraţiî mieî, anum[e Radul, care iaste la Moldova, i Dumitraşco, feĉ[o]rii Nicăi ot Coc[o]răştiî Capliî , vinde «lui Andrei neguţtoriu» partea-î din Bucuveanî. Marturi unii din cei de la n¹ precedent.

57. 22 Iunie 7194 (1686). «Mihul neguţtoriu», vinde lui jupan Mihaî Spătariul» partea-î din Bucoveanî, cu 66 de bani stînjănul. Semnează «az Mihul cup[e]ţ», puind şi o pecete straină. Marturi : «Negoiţ[ă] Log[o]f[ă]t Dediulescul», «Barbul ot Corbeanî».

58. 21 Maiu 7195 (1687). «Badea snă Post. Neculiî den Cocorăştiî Capliî dă zapis dumnealui Spătariului Mihaî şi jupăneasii dumnealui, nepoatii meal[e] Margăi Spăt[ă]reasii», că, «fiind eŭ bolnav şi slab, şi neavând niĉ un cocon den trupul mieŭ», de vreama ci Dumnezeŭ aşa i-au fostu voia şi m'au cumpătat, de n'au rămas den mene neĉ un rod», li dă partea din «moşie de la Colintina», la Bucuveanî. Pentru că şi eu de la dumnealor mult bine şi multă căutare am avut la boala mea şi la lipsa mea.» Martur şi Iordachi, fiul Neculiî Cocorăscu.

59. 23 Decembre 7196 (1687). «Barbulu Post. ot Țuturoia, de împreună cu frate-mieū Costantin, snă Matei Post. Buzescul», vinde lui «Vas[ti]lie Țorboreanul» partea sa din Moștiște. Semnează ambiū, și-și pun peceteile, cu arabescuri neînțelese.

60. 15 Iunie 7198 (1690). «Iordache Post., fečorul Neculi Post. ot Cocorăștii Caplii», dă zapis lui Mihaï Cantacuzino Spăt., că «având un frate mai mare, anume Badea, fiind nevolnic, orbū, olog, čungu, plin de toată pedeapsa și nevoia de la Dumnezeu, neavând nič o puteare a să hrăni, aflându-se și la mare lipsă, și de noi nič o căutare nu avea, că și noi slabī eramu, dumnealui, cu ce aū putut, l-aū căutat la lipsa și la nevoia lui, până la săvârșaniia lui, neîndurându-se de dănsul, fiind jupăneasa dumnealui nepoată noaoa». Badea li-a dat moșia, și el confirmă, după ce i se mai dau 100 de taleri. Și acesta pune numai degetul. Marturi: «Barbul Fărcașanul, Matei Filipescul Stol., Preda Vel Pit., Barbul Brăt. Văt. za zaproz (*sic*), Stroi ot Comana».

61. 29 April 7200 (1692). «Matei Cliuci, snă Iancului Căp. de la Dobriceanī», dă zapis «nașului Costandin, feč[o]rul lui Matei Post. Buzescul ot Cepturoaia», «că mi-au fostu vîndut dumnealui, împreună cu fratel[e] dumisal[e], nașul Barbul, o parte de moșie ce-s chiamă Grădiștea, ot sud Rom... , încă den zile[e] răposatului Șerban-Vod[ă]». Acum Matei o revinde lui Costandin. Semnează și «az Papa Ot[etelișeanu] v[ă]t[av] za copi» și «Matei Pah. Poenariul».

62. 9 Iunie 7201 (1693). «Orășaniī ot Bae de Aram[ă], anum[e] care vom iscăli mai jos», dă zapis «Post. Gīurchi Corcoveanul» și lui «Milco», că, «părăndu cinevaș la Mărie Sa Vod[ă] pă Drăghič Cătunariul că ar fi luat de la hoț cari aū prinsu astă tomnă, zloț 500 și cesnic de zmaragdū și 2 gadaralea rebii (*sic*) și 3 rafturi și 1 părechie dă brătări dă aurū dă cele mari și păharū grivnea de argintū; deci, apucându l Mărie Sa Vod[ă] pentru acestea, iar Drăghič plângându-să cum că n'aū luat acestea..., fără căt ce aū luat aū dat seama și aū scris în foe, Mărie Sa Vod[ă], dându-ī legea ca să jurea cu dumnelui Post. Gīurca și cu domnelui

jud. Milco», se află «om drept», și orașul jură că e adevărată spusa lui: în cas contrar, «să avem a împlini noi cu capetel[e] și casele nostrea». Semnează numai cu numele de botez, afară de «Lupul Glog[o]van». Unul iscălește grecește.

63. 17 Maiu 7203 (1695). Doisprezece boieri hotarnici, luați «de dumnealui Costandin Post. Cepturoianul și de Matei Cliuț. Dobriceanul, «și de frații lui, și de veriile lui», la moșia Berbești, fixează hotarele. «O crivini[ă] a Grădiștei, ce au fost în fundul Daei». Semnează: «Părvul Sluj. Pleșoian, Ivan Capt. Zătrenol, Oprea Ūlescul, Radul Vladolovič ot Otetiliș, Gorgan, brat ego, ot Otetiliș, Costandin, brat eg., ot Otetiliș».

64. 4 Februar 7204 (1696). «Iane neguțtoriu, nepotul lui Andrei ot —», dă lui Mihaï Cantacuzino Spăt. partea-i din Bucuveani. Semnează grecește. Marturi: Mihul Cup. și alți doi Greci.

65. 7 Februar 7204 (1696). «Neguiță snă Mihart Pah. ot Smârdeștei» vinde «cumnată-miū lui Drăghič Săulescul»¹ partea din Mostiște, ce venia de la «Neagul Bașcoveanul». Marturi: «Costandin Logf., Vasil[e] Log., Drăghič Poenar, Mihaï Bibescul».

66. 17 Novembre 7208 (1699). «Tănasie Portariul, împreună cu frate-mieū Radul, fečoriū lui Cărstiian iuz. ot Mirilarī», vînd «Măriei Sale Radului beizadè, snă răposatului Iliiaș Voevod», partea lor din Flocoșani, 1.183 de stinjenī, și viile «care sântu pre lângă mamina Siuluī». Marturi: Cornea Vel Ban, Stroe Leurdean Vel Vornic, Diicul Rudeanul Vel Log., Șerban Vel Vist., Mihaï Cantacuzinò Vel Spat., Βέργος μέγας κλουτζηάρης μάρτηρας, Ianachi Văcărescul Vel Agă, Costandin Vel Pit., Bunea Grădișteanul Vel Arm., Matei Comăneanul Vel Căm. (?), Preda Prășcoveanul Vel Cluț., Dicul Buicescul, Radoul Post. Crețulescul, Iordache Creț[u]lescul.

67. 5 Octombre 7212 (1703). «Conda snă Iani Păh. ot

¹ În condicile de documente legate ale răp. episcop Ghenadie de Rîmnic, IV, n° 53, se află un zăpis al lui Drăghič, prin care vinde o Țigancă lui Damaschin, episcop de Rîmnic. Semnează și «Mihaï sin Drăghič Săulescul» (24 Iunie 7221—1713).

Padin[a], ot sud Meh.» vinde lui «Păh. Matei, snă Dumitrașco Pit. Poenariul», partea sa din Mostiște.

68. 2 Iulie 7214 (1706). «Drăghić Săulescul, dinpreun[ă] cu jup[ă]neasa-mea Mara», vinde «cumnatu-meu lu Matei Păh. Poenarul . . . , fiind noi doao surori, feate lu Dumitrasco Spineanul, nepoat[e] de sor[ă] lu Mihart Păh. din Smărdeșteț, . . . fiind eu însurat mai de nainte, și pe aceale vremii să întâmplas[e] fečorilor lu Mihart de răsăpiră casa tătani-său . . . , și, căzându-ni-s mie de pe jup[ă]neasă-m a cumpăra mai bine eu, fost-am cumpărat, și am și răscumpărat moșii, țăganii ce am putut». Apoi, «dup[ă] ce s'au întâmplat de au luat cumnatu-mieū Matei pe cumnată-mea Mariia», se face proces, «înnaintea dumnealui Șarban biv Vel Comis Pris[ă]ceanul, fiindu dumnealui judecătoriaiū aić la Craiova». Se decide «ca să-m întoarcă banii pe jum[ă]tate, și să țanem toate împreun[ă]». Nu se lasă Săulescul, ci merge, «cândū au fost acum, fiind judecătoriaiū aić la Scaunul Craiovei dumnealui Bunea biv Vel Comis Grădișteanul». Se dă aceiași sentință: «să fim fraț pe toate». Îi cedează decī pămîntul de la Mostiște cumnatului. Marturi: Vasilie Pah. Poenar, Pană Urdureanul, Barbul Poen., Paan[ă] Com. Mărgăritescul, Ion iuzbaș[ă] ot pod-Baniț[ă].

69. 5 August 7215 (1707). «Misail monahu, care m'am chemat pe numele mirenescu Mihu neguțtoru den Bucureșt[i], din mahalao Triehstlă (*sic*)», vinde lui Mihaī Cantacuzino biv Vel Spăt. partea-ī din Bucoveanī. Scrie popa Arsenie de la Trei-Sfetitele.

70. 15 Mart 7216 (1708). Șese hotarnici luați de Calinic Calugărul și Drăghici Vătavul hotărnicesc. «Cerdac vamășăscu.» Semnează între ei și «Ion Jăganie ot Cocorăști».

71. 22 August 7218 (1710). Șese boieri, din partea «Caimacanilor», pentru un proces al lui Drăghici Cauș și Statie Pah. ot Popești, la Căptărești — mama lor era Starca — cu «Stati Păh. snu Badii Pit., nepotul Neagăi Sluğ. ot Popești». Supt «Io Costandin Basarab Voivod».

72. 15 Maiu 7219 (1711). Constantin-Vodă «jup[ă]neasei Ilincăi Corcoveancăi», fata lui Giurca Corcoveanului, ce are proces cu unchiul, Barbul biv vt. Log. Trimiși la Mitropolitul

Antim și la Radu Golescul Vel Vor., Toma Cantacozinò Vel Spăt, Iordache Crețulescul Vel Păh., Pătrașco Breazoi-anul Vel Sărdar. Ei li fac «socoteala» pentru moștenirea Giurcăi: «să nu să măi schimbe». Dacă va face Barbul, «at unce să-s pedepsească cu mare pedeapsă, ca un om nebăgător de seaam[ă], ce nu să ține de socoteaal[ă] și de judecată». — Semnătură tremurată. Pecete mică octogonală.

73. † Io Costandin Voevod, bj. ml. gospodin zemle vlahscoe.

† Boiariului Domnii Meale Costandin Buzescu, săn ă]tate. Cartea ce ai trimis, au venit, și, ce scrii, am înțeles. Pentru bir ce ne scrii, că-ț iast[e] cu greū, și te rogî să te măi ușurăm cevaș, dă ačasta ni să pare că pă acești 20 de galbeni ești cu nepotă-tăū Costandin; însă, ce se va putea, tot te vom măi ușura. Pentru nește Țigani dă la Mihaî Post. Corbeanul, ce scrii, am înțeles. Dă care lucru dumneata zici că sânt ai dumitale, Mihaî Pit. zice că sânt ai lui; ce noi pen scrisori, nefiind dă față, nu putem isprăvi; făr dă căt, dănd Dumnezeū să te măi scolî cevaș, vei veni într'acoace, și-ț vei isprăvi. Ce, dă vor fi ai dumitale, ți-i vei lua, iar, dă vor fi ai lui, și-i va ținea. Numai ne pare răū dă dumneata, căc ne scrii că ești tot slab și neputinčos; ci, dănd Dumnezeū să te măi scolî cevaș, să ca[η] vi într'acoace, că n'ai venit dă mult. Ačasta, și fii săn[ă]tos. Măi 11 dni, l' 7220. — V": Boiariului Domnii Meale Costandin Buzescul, cu săn[ă]tate să să dea. — Pecete roșie octogonală¹.

¹ Pe un exemplar din cunoscutele calendare manuscrite ale Brîncoveanului, — astăzi în Bibl. Ac Rom., găsiū de curînd încă o foaie din ziarul lui (Cf pp 126-7):

«Ὁ μέγας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχος, καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπερσπιστής καὶ τῶν ἑτεροδόξων ὁ ἀντίπαλος. ὁ θαυμαστός ἥρωας, ὁ περιφανὴς Δοσίθεος Ἱεροσολύμων.

Mai 16 d. Cu Neculae Căl[ă]rasul am scris la Post. 1 la Costandin Duclitî, 1 părintele Irachias.

Mai 24 d. Cu Toma Gichi, când ai mersu, am scris la părintele Panaghiotatos, macariotatos Hrisantu exaporton, dascalul Spandonache, la Duclitî, trimițând și

jup lui Raz) Ζς 54 ππ ≠ υ υ , ε' să dea carte la macariotatos

74. 29 April 7221 (1713). Constantin-Vodă lui Radul Strâmbeanul «și Căpitanul Dumitrașco Hobeau, Drăghici Cătunarul, Vasile Cernăiane, Barbul Gălășoianu», și unui fiu de popă, pentru o afacere a Corcovenilor. Ivana se plînge asupra unui Postelnic, «că o ă dus la casa lui, dă-o pus la opreală], și a ă fost bătându-o zioa tot de trei orî» pentru a vădi un zăpis. El «s'a ă prinsu tare că ni ă cu palma nu o a ă tinsu . . . , ci ia au zis și a ă năpăstuit ca o muere rea, — ca doar ar scăpa». Să vadă. — Frumoasă pecete octogonală cu chinovar.

75. 18 Mart 7222 (1714). Constantin-Vodă lui «Costandin Cepturoianul»: i s'a plăns «Amza Păr[ă]ianul, brat eg, zicând cum că, rămăind ei micî de părinții lor, și avănd și moșăi aci lângă tine, care moșăi să chiiam[ă] Curtișoara i Grădiștea și din Bărbești, și a ă mai venit astă toamnă de a ă jăluit, pentru acestă moșăi, și ț-am făcut Domniia Mea și altă poruncă, de vei fi avănd scrisorî pe aceale moșăi, să le scoț acolo de faț[ă] înnaintea megiașălor, iar tu nu te-a ă uitat la porunca, Domnii Meale, că pă seamne, cum spun ei, n'a ă nici o scrisoare ade-vărat[ă], ci unbli de stăpăneșt[i] moșăele oamenilor fără de nici o dreptate. De care lucru iat[ă] că-ț poruncescu Domniia Mea de a doa oar[ă] să cauț, de vei fi avănd zapise bune de cum-păr[ă]toare de la părinții lor, a ă de la ei, să le arăț, să le vaz[ă]; iar, neavănd zapise, să-î leș să-ș stăpăneaască moșăile părinților cu bun[ă] pace, pecum le-a ă stăpănit și mai nainte. Că, de va mai veni să mai jăluiască cum că nu-l laș să-ș stăpăneaască moșăele părinților, să știî că voi trimite Domniia

Andiohias i părintele Irachias; Ap. 23 d. Când s'a ă dus Costandin Sluğ, la Țarigrad, cu el am scris lui Duchiti, trimițându-î și ă 24 după cafea i

fir; am trimis carte i unBelgher negru frumușăi *107 a 1812m 27*
y 179 122m dragomanul.

Iul. 2 d

† A ă purces de aici Necula i Vartholomeu Căl., cu cari ă am scris la Sluğ. Cost. i la V¹ Stol. i la Duchiti i pări: Irachias i Domniicăi lui Dum[1]-trașco-Vod[ă] i Cost. Halepliu i Hagi-Cuzi; trimis-am cu ei și 20 ă pentru mutpac la Cost. Sluğ E din 1707, după vrîsta ce se dă Împăratului Iosif.

Mea un Armaş de le va aduce fără de voia ta, și vei da și treapăd, și nu-ț va fi cu nici o cinste.» — Monogramă și pecete.

76. București, 18 April 7222 (1714). Ștefan Cantacuzino «Mantiî V¹ Căpt. za lefegii și frăț[i]ne-său Pătrului, snă Mantiî Vistiariul, și nepotu-său Radului, feçorul lui Drăghič Vătaful», pentru niște prăvălii în București, «ce sântu în Șalari», «de baștină». «Iar, cându aũ fost atunci, Măriia Sa Costandin-Vodă, cu un meșteșug ca acesta, fosta aũ pus pă Iorga Slugeariul în spinare-le ca să i vână lui aceaste prăv[ă]lii și cu pimnița», cum și vînd, «pentru multă supărare». «Și nu doar că o cumpăra Iorga Slugiariul să o stăpânească el, ci, fiind pus de Măriia Sa Costandin-Vodă, și, vînzându-o Manta Căpt. . . ., o aũ fostu luat Măriia Sa de la Iorga Slugeariul. Dup[ă] ačasta, avănd măn[ă]stirea Comana o moșie ce-s chiamă Bărzești și Popești ot sud Dămboviță . . ., și fiindu pe lângă hotarul moșii Mării Sal[e] de la Potlogi, și vrănd ca să ș mai înmulțiască moșia și să o lătească, aũ luat u aceaste moșii . . ., fără de voia părintelui Dionisie egumenul și a tot săborul sf[i]ntii măn[ă]stiri, de le-aũ daosu la moșia Potlogii . . ., și aũ dat sf[i]ntii măn[ă]stiri Comanii aceste prăv[ă]lii», de și nu-i erau «nici de un folos». «Și, dăn voia și porunca lui Dumnezeu mazilindu-se Măriia Sa Vodă Brăncoveanu, și miluindu-ne Dumnezeu pe noi cu Domnia și stăpânirea țării aceștia», vine egumenul cu plîngere: se află că purtarea lui Brîncoveanu e «un lucru fără de cale, în silă și fără de dreptate». Se restituie la toți ce avuse. Boieri: Costandin Știrbea Ban, Bunea Vornic, Radul Dudescul Log., Radul Cantacozino Pit., Șarban Bojoreanu Vist., Pătrașco Brăzoianu Post, Neagoe Topličanu Stol., Statie Păh., Drăghič Strămbeanu Med., Mihaï Cantacozino Comis, Șarban Hierăscul Slug., Șarban Greceanu Pitar. Const. Coņescul vt. Log. Scrie «Anghelachi snă Mihaï Log. ot Tărgoviște». — Pecete acoperită. Monogramă și semnătură.

77. 3 Maiu 7223 (1715). Ștefan-Vodă, «voao 6 boiari, anum[e] Dumitrașco Mo[rîn]glavul i Matei Dobreceanu Pit. i Matei Diclesculu — (sic) . . . Aici naintea Domnii Meale, la Divan, în Văcărești, jălui Hamza Părăianul cum că are moșie împreună

cu Costandin Ciupturiuianul, în hotarul Grădiștii și al Berbeștilor și Curtișoară, și-i împresoară Costandin Ciupturiuianul partea lui dintr'aceste moșii.» La sosirea aducătorului, un vtorî Portar, să facă *alegere* după documente. Preda e învitat a-și arăta și el *cărțile*.

78. 3 Iulie 7224 (1716). Vînzare la Bucoveni, «dumnealui jupănul Tomeai». — În 27 Maiu precedent, vînzare tot acolo «jupăn Tomeai, ginerile dumnealui Spătaru Mihaî». Acesta dăduse satul ca «zeastre dumneaei coconii Saftaei, fetei dumnealui». «Și, căzând dumnealui Spătar Mihaî la urgie împărătească, n'au apucat ca să nea dea baniî.» — Altă vînzare către Toma la 3 Iulie. — Cf. *Genealogia Cantacuzinilor*, ed Iorga, p. 348.

79. 1-iu Februar 7226 (1718). «Gheorghie Cantacuzinò» (marturi: «Radul Pop[e]sc[u] biv Vel Ban, Gligorie Băleanul, Radul Goleșcul, Ilie Știrbeai») dă un zapis «nepotul î Mantiî Cămpineanul și nepotului Părvului, fratele dumisale, precum să-s știe că, dîndu dumneaei mama, după moarte răposatului tatului mieu, la dumneaei mama Calița, muma dumnealor, o păreache dă desagi cu 6 galbeni ungurești, și alte lăzi și sepeate cu haine și scule și arginturi, ca să le păstreze dumneaei, iar Măria Sa răposatul Costandin-Vodă Brăncoveanul, aflîndu de acele, că sântu la dumneaei, au trimes cu mare înfricoșare dă le-au luat toate, făr dă nicî o dreaptate, neavîndu nimic a ceare și a lua de ale noastrea. Și dumneaei mama Calița, vîzîndu că nu le-au putit ascunde, temîndu-se dă primejdie viațîi, și vîzîndu că în silă și făr dă nicî o dreaptate le-au luat Costandin-Vodă aceale toate de la dumneaei, au cerșut cărți și răvașă de seaamă, ca să-s știe că toate le-au luat Costandin-Vodă. Și, luîndu eu acele cărți și răvașă de la dumnealor, le-am dat aastă carte a mea, ca să-s știe că de la dumnealor toate le-am luat, și eu sea-m cautu cu casa lui Costandin-Vodă, iar dumnealor să aibă bună pacea dă către noi, — că nimic la dumnealor n'au rămas.» — Pecete roșă, octogonală cu vulturul bicefal, coroana și I G P... — Calița Cîmpineanu era fata lui Drăghici Cantacuzino, fratele lui Șerban-Vodă. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 108.

80. Craiova, 14 Februar 7228 (1720). Administrația dă carte lui «Costandin Strămbeanul deputatul», ce a avut proces cu Matei Brăiloiul Vornic de Jiul de sus, pentru 200 tal. I se împlinise acestuia niște vaci, și dă și un armăsariu, drept t¹ 50, și un cal, drept t¹ 30».

81. 15 Mart 7228 (1720). Ilie Știrbea biv Vel Vist., Petre Obedeianul biv Vel Vor., Ghiorghită Socoteianul Comisariul, Costandin Poenariul Vornicul ot Dolj», puși de episcopul Damaschin și «Măria Sa Ghiorghie Cantacuzinò beizadea» și de ceilalți «boiari depotați», împart pe Dumitrașco și Șerban, fiul lui Pană Urdăreianul Slug., «ce sintu făcuți cu jupăneasa Dumitrafața Cornei Banul», — și surorile: Mariia, Andreiana, Zoița, «care feate sântu făcute cu jupăneasa Safta», a doua soție: făcuse întâi o încercare «Ioan arfmandritul, egumenul ot Hurezî».

82. 20 Februar 7230 (1722). «Nicola cojocariul Chiprovișeanul» dă zapis «Cornei Brăiloiul, snă Cornei Marele-Ban, pentru că, având eu aicea în Craiova, casă și bordeai, făcute de mine aicea lângă părintele Doșofteu Brăiloiul, fratele dumnealui, și lângă porta dumnealui căpt. Staico Bengescul, Consiliariu, și lângă dumnealui Post. Costandin Strămbeanul», — i le vinde. Semnează și fiil: «Mateia, Luca, Ivanu», «D. mon. Brăiloiul», «Staico Bengescul», «C. Strămbeanul».

83. 14 Mart 7230 (1722). «Jupănul Lilea» vinde lui Strimbeanu «locul... de casă de aici din Craiova». Semnează el, bulgărește, și «D. mon. Brăiloiul», «Staico Bengescul», «Cobăleanul». «C. Argetoianul».

84. 20 Iunie 7230 (1722). «Ilinca Ūorobăreanca», cu fiil: Dumitrașcoși Mihaï, vinde lui Constantin Postelnicul Strămbeanul partea ei din Mostiște. Marturil: «Savva El. egumen Strehai, Matei Glogovean», «Milco Post.», «Costandin Brăiloiul», «Barbul Cernicanul, sãnu Balicã Spãt.», «Preda Capt. Cernicanul».

85. Craiova, 16 Iulie 7231 (1723). Diatã a lui Manta Cîmpineanu. Pusese pe «pãrinte Ștefanu ipopsifos de aũ iscãlitu la ceaialaltã boal[ã] a mia»¹: lãsase «casele din București Dos-

¹ În cartoanele episcopului Ghenadie de Rîmnic, la Ac. Rom, IV, p. 87, se pãstreazã actul din 15 Octombrie 1726 pentru întãrirea lui Ștefan ca episcop. Cf. Iorga, *Ist. lit. rom.*, I, p. 436 n. 1.

pinei, pentru a l griji». «Iară acum, făcându-mi cas[e] în Craiova», le lasă pe acestea. Celelalte, să fie «ale lui Vasilie nepotul meu, Mogoșescu». «Iară moșia Cămpinei să rămăe fraților miei.» «Frăține-mieș Părvul», Țiganiș. Restul din «căștigul ce amș căștigat din mila lui Dumnezeu și din mila prea-innăltatului nostru Împăratș», îl lasă soșiei. Semnează: «popa Ioan ecliseariul de la bisearica cea mar[e]», «Ananișa egumenul Jitiianu, duhovnicul dumnealui», «D. Brăiloiu», «I[li] Știrbeai», «G. Vlasto», «C. Strănbeanul», «Ion Băleanul Vel Portar», «Costandin Obedianul Vor.», «Șărbăn Fr Vor.», «Costandin Argetoianul», «Milco Lup[o]ianu Vor.» — «La săvărșirea mea, după ce am luat cinul călugăriei, auzind de părintele Ștefan Ippopsion de la Râmnic, cum că iaste și Sfinția Sa spre săvărșire¹, lasu pe Sfinția Sa părintele Dosofteș și pe dumnealui Consileariul Ilie în locul părintelui Ștefan; Avgt. 8 d., l^t 7235. Eș Mihail ieroshimonah, stareșul și d[u]-hovnicul Sfinții Sal[e] părintelui Nicodim Căm., am scris cu învățătura Sfinții Sale.»

86. «Manta Cămpineanul, id est: Marta Kempinanul», către generalul Tige. Știind «aequitatem et humanitatem, quibus optimum duarum provinciarum regimen stabilitur», face o plângere, arătând întâiș că va fi veridic, «iuxta quod in augustissimi nostri Imperatoris servitio iuramentum deposui». «Inter eos boiarones qui, ex partibus turcicis exulantes, modesti et incogniti huc se transtulerunt, quidam Vassilia Mogossescul, elatus et ubique manifeste comparens, iniustum contra me processum în causa debiti tempore adhuc bellici tumultus contracti intentat, licet de eiusmodi debitis non exigendis ab Excellentissimo domino piee memoriae comite a Stainville deliberatum emanaverit, quod hucusque observatum fuit; quod autem mihi extremam afflictionem affert, coram publicis sessionibus, conventibus et conviviis mea hac in propecta aetate et exili valetudine meam famam criminationibus et conviciis audet dilacerare. Cum ille Coronae nobiscum foret, mutuo ab eodem thaleros 100,

¹ El moare la 20 ale lunii (o c, l. c.).

datis obligatoriis, accepi. Subsequenter, cum, caesareas partes et nostram sequi fortunam renuens, cis-alutanam se contulisset, a meo fratre Pervolo thaleros 200 pariter mutuo sumpsit, ex pecunia quam ad manus dicti mei fratris praefatus Mogossescul reliquerat.» Pîrvu-î cere baniî, prin negustorul «Pandasî»: dă 120; pentru rest să-î vîndă nişte oi. Deinceps, cum a praefato Mogossescul, requisitus a domino Benzescul, thaleros 500, quos ipsi debebat, recepissem, idque ad eius notitiam pervenisset, sponte sua me requisivit ut pro pretio dictorum thaleros 500 domum bukurestiensem propriam meam (ut apparet ex instrumento divisionis bonorum meam inter matrem et fratres a'que me factae) ipsi divenderem... Ex Ias eandem mihi instantiam per literas fecisset.» Venit în Oltenia, Mogoşescul cere acum cei 100 d'întăiü, 80 restul de la frate şi aceştî 500, cu «dobînzî exorbitante». Ba mai cere şi un rest de 300, rămaşi la fratele lui. Era pe atunci foarte bolnav. Guvernul face o învoială între ei, pe care Mogoşescul o rupe după douăsprezece zile, răzimat pe protecţia rudei sale Şerban Grădişteanul, şi-l insultă. Anexată învoiala. Manta e calificat de «supremus provinciae commissarius» (Craiova, 19 Februar 1727). Îl scot dator pe Manta cu 680 de lei. — De Tige decide, la 20 Iunie 1727, ca Mogoşescul să fie sfătuit a se ţinea de învoială, căci «res est notoria boierones et subditos Valachiae transalutanae ad exsolvenda huiatibus cisalutanis debita activa disponi hactenus non potuisse, adeoque iniustum videretur hos ultimo dictos adstringere, ut debita illis exsolvant passiva».

87. 12 Ianuar 7237 (1729). Judecată a Brătăşanilor: Costandin, Preda, Diicul sin Şarban, Şătrariul Drăghici şi Fota, şi «care mai sânt Brătăşanii», cu răzăşi, pentru o vie la Gârdeşti.

88. 18 Februar 7237 (1729). «Noi boiarî Brătăşanii, anume», etc., vînd vie la Gârdeşti «dumnealui vărului nostru Costandin Strămbeanul Consiliariul».

89. 11 Iunie 7238 (1730). «Ilinca Ūorobăreanca, dinpreun[ă] cu fi-mieî Dumitraşco şi Mihaî», zălogeşte lui C. Strămbeanul Ūorobăreaniî. Avuse o datorie la acesta şi, după

multe termine prelungite, «aū trimis la mine de m'aū adus aici la Craiova». Martur: Barbul Zătreanu Căpt.

90. 17 Iunie 7238 (1730). «Foia de zestrile dum. jup[ă]neasei Predeî Cepturoaiancăi.» «O cunună de aur», «un inel de aur cu zmaragdū albū s'aū îngropat cu el răposatul fiul dumneaei»; «nasturi bătut cu mărgăritar, cu zmarand în vărfu: sănt la dumnealuî Șarban Știrbeai... Sucnă de tabin piersăcie», «mîncei de tulpan cu colțurile de fir, cu fluturî de argint po-leiț» la o ie. «Scoarță de Țarigrad.»

91. Craiova, 12 Septembrie 1734. «Brăiloiul» dă un zapis «nepotului Costandin Strănbeanul, Com.», pentru o moară¹.

92. Craiova, 28 Decembre 1735. Administrația imperială către «dumneavoastră 4 boiari, care santeți luaț de dumnealor Radu și Ion Bengești, frați, fii răposatului dum: Staico Bengescu, și de vara dumnealor, jup[ă]neasa Mariia Băleanca, pe care o aū ținut dumnealuî răpoosatul Ion Băleanul, ce aū fost Consiliari, ca să-i îndreptați pentru lucrurile de clironomie ceale părintești»: să caute «la Bengești» procesul cu C. Strămbeanul, pentru zestrea ficii lui.

93. «Preda Buzasca» și «Mariia Buzeasca» către administrația olteană, în procesul cu Tismana. «Am văzut cărțile mă-

¹ În hîrtiile d-lui Țigara-Samurcaș se află asupra Brăiloiilor, pomeniți și în documentele noastre, o sumă de lămuriri, din care extragem aici notele ce urmează: 28 Ianuarie 7173 (1665): vînzare de munte de Matei Brăiloiu și «Costandin sîn Odrea Brăiloiu», 15 Mart 7193 (1685): vînzare de rumîn către «dumnealuî Cornea Post, Brăiloiul», la Orbî. 13 Novembre 7197 (1688), martur «Drăghici Brăiloiul (și, se pare «Breahă, Brăiloiu). 21 Iulie 7233 (1725, «din Vădeani», judecată a lui Stanciu Bengescul între Fotea și Barbu, fii răposatului Drăghici Brăiloiul și Stanciu și Barbu Brăiloiul, pentru acea moșie: se menționează și «Sfințina Sa pîrt Dosihteu Brăiloiul», 24 Septembrie 7231 (1722): vînzare de moșie către același călugăr Brăiloiu. 23 Octombrie 7232 (1723): altă vînzare către el. Ia 29 Iunie 7234 (1726): se vinde o parte din Turcinești, de față cu Barbul și Fota Brăiloi. 15 Iunie 7249 (1741): vînzare de Țigani din partea lui Diicul Brăiloiul (pecete cu leul, avînd sabia în mînă și inițialele D. B. Jos «Ileana (?) Brăiloanca»). La 1767, Radu Brăiloiu biv Vel Pitar. La 20 Iulie «Barbul, sîn Barbul Brăiloiul» își vinde munții, împreună cu muma-mea Ancuța și cu soru-mea Mariuța». La 6 Mart precedent vinde munții și «Costandin Brăiloiul». La 13 Octombrie și Matei Brăiloiul. Cf. și *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 284 n 3.

n[ă]stirei Tismeanei, și iaste dată acea moșie [Balta Vearde] de jupâneasa Caplea Buzasca, de cându aū venitu Șerban-Vodă de la Beci, încă fiindu Domniia la Cerneț. și aū fostu trăindū și Cămărașul Pătru Milescu, care zicū eī că aū fostu zăstraș; și, mergândū Domniia la București, l-aū trimis capichiaia la Țarigradū, și, dup[ă] ce aū venitu de la Țarigradu, aū murit . . . Să scoat[ă] foaia de zeastre, dar să nu iă moșia numai cu gura.» — Se pune rezoluție la 17 Februar 1736.

94. Craiova, 27 Iunie 1736. C. Sîrâmbeanul către «chesariçasca administrație». «Pentru gineri-mieū Ion Beangescul, și eū auziū că s'aū însurat, — care să dea Dumnezeu să trăiască și să-i fie dă bucu rie, măcar că s'ar fi căzut, dup[ă] cum ne poruncește sfânta pravilă, să jălească anul acel dă'ntăi dăplin, ca pe o soție a lui». Pentru *pomenire*, a cerut a se trimite *gătirea* la el, și încă nu s'a făcut, «și cu nădeajde dm : mi-aū rămas copila nepomeanită; ce va priceape cu înnalta înțelepciune chesariçasca ad: ce dor aū avut dă soția lui cea dă'ntăi». Cere a nu se deschide o ladă cu zestre, ce se află la mănăstirea Plovraci.

95. Decembre 7248 (1739). Constantin Nicolae Vodă dă voie lui «Costandin Strâmbean, să-și caute Țiganiū orī-unde. — Pe cete octogonală cu chinovar.

96. 2 Maiū 7248 (1740). Mai mulți boierinași, între cari și Costandin Dobriceanu, dau zapis «la mâna dumnealui Costandin Știrbei. . , pentru moșia Grădeștiū, care iaste lângă Cepturoaia, că aū auzit, fiind vecinī, «ca această moșie Grădiștea iaste de de mult a dumnealor Buzăștilor veache, tot Buzăștiū aū stăpănit-o până acum, iar acum să scoală Părăianii zicând cum că ar fi fost a lor mai denainte vreme. Noi de această mărturisim cu sufletele noastre, înainte lui Dumnezăū și înaintea judecătii, cum că Părăiani n'am pomenit noi, nici alți bătrîni, de câte 100 de anī, nu ne-au spus ca să fi fost stăpănitori Părăiani pă acel hotar, afar ce știm s'aū sculat iar în zilele lui Ștefan-Vod[ă] Părăiani dă zicea cum că iaste acea moșie a dumnealor, și s'aū dus și la Măriia Sa Ștefan-Vod[ă], și s'aū judecat; și, de atuncea până acuma, am văzut tot pe

Buzăști stăpânindu acea moșie, iar pe Părăianî nu i-am văzut stăpânind».

97. 7 Maiü 7249 (1741). «Costandin Hargetoian, biv 3 Log¹, fiul dumnealui răposatului Costandin Hargetoianul biv Vel Pit.», vinde «dumnealui neanii lui Costandin Știrbeai Post.» Gruia în Mehedinți¹: «partea mea de moșie și partea dumneai Spătăreasei Stăncăi...; care aceaste părți de moșie îmi sânt și mie rămasă de la dumnealui răposatul moșu mieu Mihai Cantacozinò biv Vel Spătariu». Prețul e 40 de bani pe stînjăn. Semnează: «Ion Bengescu» și «C. Arget., biv 3-ti Log.»

98. 25 Februar 7250 (1742). «Neofit Mitropolitul Ungrovlahiei» judecă un proces al «dumneai jupăneasa Dospina Strămbeanca biv Vel Pit., ce au fost mai nainte soție răposatului Mantii Cămpineanul», cu «cumnatele dumneai, anume jupăneasa Ilinca i jupăneasa Chiajna, Cămpineancele». Acestea declară că Manta la facerea diatei «nu au fost cu mințile întregi, nici ș'au fost în fire». Se constată pe ea întărirea de Damaschin de Rîmnic «și de răpoosatul chir Stefan ipopsifos». Nu se aduc marturii făgăduiți pentru nebulie. Trimite la ele pe archimandritul Varlaam Aninoșanul. Aduc pe «jupăneasa Despa Vistereasa Știrboica»: se trimite la ea «chir Calinic Mireon... , fiindu-i și duhovnic»; și ea-l declară sănătos pe Manta cînd a scris. Se mai trimite la ele și «cucearnicul prot. chir Emanuil»: nu mai au marturi. Pierd procesul.

99. 12 Februar 7251 (1743). «R. Bg. [Bengescu], biv Văt. za aproz», Matei Milescul, Matei Vlădoianul, Părvul Rușianul, arată că «din porunca dumnealui Antonache Caliiarh Vel Ban», s'au judecat înnaintea lor «dumnealui Costandin Știrbeai Post. cu dumneai jupăneasa Mariia Buzasca, mătușa dum[nea]lui, pentru pricina unor moșii, anume Cepturoaia, Florești și Strejăști, care moșii mai nainte vream, la așăzământul părinților

¹ Pe atunci Ban al Craiovei era Manolachi Lambrinò, de la care s'a păstrat un act anterior cu o zi documentului nostru. La 30 Mart 7252 (1744) e Iordachi Moruzi, «Muruz» (Cartoanele Ghenadie din Rîmnic, VII, p. 145).

dum[nea lor, când s'au împărțit, așa s'au tocmit și s'au așăzat, ca să ție pentru Scaun și pentru temeî dum[nea]lui Costandin Știrbeaî moșiia Cepturoaia și dum[nea]lui Costandin Buzăscul să ție, iar pentru Scaun și pentru temeî, moșiia saū satul Floreștiî od sud Dolj; iar moșiia Străjăștiî aū remas dă frat, după cum aū arătat dum[nea]lui Costandin Știrbeaî o foae iscălită dă dumnealui Stroe Vel Dvornicul, Diicul Vel Logf., Radul Vel Stolnic, Ianache Văcărescul Vel Agă, care boiarî aū fost orânduiț din porunca Mării Sale Costandin-Vodă Brâncoveanul ca să-î împarță și să-î așăză». Supt Nicolae Mavrocordat, «s'au mutat dum[nea] lui Costandin Buzăscul din Florești în Strejăști, și aū rămas Floreștiî dă fraț. Dar Costandin Știrbeaî, nefind odihnit, zicănd că moșiia Strejăști iaste mai mare de cât Cepturoaia, ci căuta Costandin Știrbeaî, aū să ție Mariia Buzasca Floreștiî, după împărțala acelor mai sus numiți boiarî, și Strejăștiî să rămăe dă fraț, aū, dă vreme ce aū apucat de aū făcut Mariia Buzasca temeî în Strejăști, și nu poate să-ș mute din temeîul dumneaeî, să să măsure moșiia Strejăștiî cu moșiia Cepturoaia și, pă cât va treace mai mult în Strejăști și i s'ar face partea dumnealui Costandin Știrbeaî, să aibă a da Mariia Buzasca moșiia într'alt loc, au din Oboga, au din Bărbești, aū din Florești. Măcar că Mariia Buzasca răspundea, de zicea cu[m] nu ș'au căutat mai nainte vreme acest lucru; dar dum[nea]lui Costandin Știrbeaî aū răspunsū că ș'au căutat mai nainte, dar nu s'au putut isprăvi, că aū dat răzmirița. Decî noi așa am socotit: să dea Mariia Buzasca altă moșie, trecând în Strejăști moșie mai multă, — că așa am socotit că iaste cu dreptate. Iar, dă s'ar găsi vre un așăzământ făcut de dumnei jupăneasa Preda Buzasca cu dumnealui Costandin Buzăscul, nepotul dumnei, pentru aūastă pricină, în ce feal va fi acel așăzământ, așa să ție.»

100. «Foi de împărțeala Țiganilor, den căț țigani s'au găsit de ai dumnealui răpoosatului moșului mieū Costandin Știrbeaiū, biv Vel Ban, ce i-am împărțit cu dumneaeî mama Despa Știrbeaica Vistereasa; fieștecare Țigan anume, pecum arată în jos; Sept. 10 dni., lt 7252.» Semnează ea și fiul Constantin.

101. 20 August 7252 (1744). Popa Neofit din Cepturoaia

arată lui Costandin Știrbeai Post. «păcum o diată care iera la dumnealui răposatul Șarban Știrbeai, de la părințai dumnealui, lăsată și, până când au dată răsăvelele (*sic*) acestea, au fostu la dumnealui și s'au îngropatū cu multe scrisorī și, diintr'aceia, finīndū tot într'u locū, într'o avscunzitoare, au venit Turcii și au găsātū acea cunzătoare, și au luatū ce au fostū acolo totū, și toate scrisorile le-au băgat în focū; numai s'au găsāt o foae rupūtă din diata aceaia, iar altă nu s'au mai găsātū nimică».

102. Mart 7253 (1745). Cîmpineanu fiul, probabil, arată că a primit de la «dumnealui tata Costandin Strămbeanul» ce i-a lăsat în diată «răposata mama Dospina».

103. 1^m Octombore 7254 (1745). Testamentul «Dospinei Strămbeanca» (pecete cu doi porumbei și «Dp.», supt o coroană). E «jupăneasa dumnealui jupan Costandin Strămbeanul biv Vel Pit.», care trăia încă. De moare la Craiova, să fie dusă la Mănăstirea dintr'un Lemn, și să i se puie oasele «în tindă, de-a dreapta, unde șād maicile». De moare însă la București, s'o îngroape la Sf. Nicolae, unde i-s și părinții. La 40 de zile, «să să îmbrace o fată de boerenaș săracă cu roche dă cutnie, cu gheordie de hatai de Sacăz, blănită cu pîntece dă sângeap, și cu zagarale dă haneale dă sangeap, cu chingă, cu călțunī». Pentru pomeniri, lasă și «locul cu casele den Buc[u]rești, ce au fost ale Priseceanului», «care umblă cu chirie». «La bisearica noastră den Buc[u]rești, dă la Șălarī, unde iaste hramul Sti Nicolae», 800 de talerī. «Am și la dumnealui iubit soțul mieū Costandin Strămbean banī daț împrumut, galbenī de aur 80, care fac t^l 293, banī 40, și, banī de argint, zloț 640, care fac t^l 450, — cu zăpis, și t^l 300 i-am dat făr zăpis, dă ș'au dat la împrumutarea dumnealui.» «Nepoții mieī de frate: Iorga și Costandin.» «Nepotu-mieū Mateiū Fălcoianul.» «Un inel dă ceale nemțești.» «Nepotei Saftiū Drugăneascăi și filor Costandin și Scarlat. «Mariuții Buc[u]reascăi, nepoată-mea.» «Copiilor fii-mea Dumitraniī, cei vitrege: Dinului și Ancuței și lui Drăghič.» «Lealea Preda Buzeasca.» «Prăvăliia den Craiova, care am cumpărat-o de la Ivașco Log.» «O dulamă de canavăț îmlănită.» «Finului

Mihului o bivoliță cu puî.» «Nepotului meu Costandin, la suroru-mea Mariei», «Ancuții finii Stoicăi Berindoaicăi». «Sânt 6 linguri cu cuțitele lor și 2 solnițe de argint.» Epitropi: Climent de Râmnic, care și semnează, în foarte rea scrisoare, și soțul, precum și finul, Mihul biv V¹ Arm., «ca pă unul ce l-am cununat și i-am botezat copii».

Adaus. «Să vorbească cu Sfinția Sa părintele Vlădica chir Neofit ot Buc[u]rești pentru cartea de afurisanie a patriarhului, ce aū fost făcut-o asupra mea Afenduli pentru ceale ce i-aū fost luat răposatul soțul meu Manta Cămpineanul la vremea răzmeriții cei de'ntăiu, ca să să spargă acea carte, și să să aducă blagoslovenie de la părintele patriarhul; măcar dă s'ar și cheltui ceva, dar acest lucru jos să nu rămăe, — că la mine n'aū mai rămas decât 8 diemănțele, den care trei le-am dat la lealea Bălașa Bleajoianca, jup[ă]neasa lui Afenduli, iară 5 diamănțele aū rămas; ce un diiamănțal dă acealea este făcut un ineluș; ce să să dea inelușul acela, cum iaste, iar 4 diemănțele să să plătească cu bani.» Face un paraclis la București: «și, de va fi loc la ușa paraclisului, să zugrăvească pe dumnealui soțul meu Costandin Strămbean și pă mine, și să mă zugrăvească cu copilul meu, anume Costandin Cămpineanul, care l-am făcut cu răposatul Manta Cămpineanul».

104. 7 Novembre 7254 (1745). «Noi Caimacamii Scaunului Craiovei»: «Velisarie vâtaful de pușcărie de la București», e trimis de «dumnealui Iosif, Vel Arm.», pentru niște «Țigance domnești», luate de Țigani «boiarilor Buzăști». Merge «dumnealui Costandin Știrbeai Post., ce să trage den neamul Buzăștilor, și cu dumneaei jupăneasa Mariia Buzeasca, ce aū fost soție răposatului Costandin Buzescul Vornicul», și se plînge. Domnul restituie, prin «dumnealui Iordache ce iaste ispravnic, peste Țigani». «Vătașii de Țigani, anume Dumitru Burghioa ot Târgoviște, Alexandru Vărnavă ot Pitești, vâtaful de ru darî, și vâtaful Părvul Bărnescul ot tam.» Semnează patru boieri.

105. 17 Iulie 7254 (1746). «Mihaî C^t. Văt[af] [za] Ap[rozi]»

către «Milco v^t Arm. ot Craiova», dîndu-î Răsipiți, pentru o datorie. Martur: Părvul Cant. biv Vel Stolc.¹

106. Octombree 7256 (1747). Vinzare către jupănul Moscū Pană » a moșiei «ce am fost luat-o de la dumnealui biv Vel Văt za aprozi Mihaï Cantacoz[i]nò», pentru «datorie ce aū fost la dumnealui: t^l 110», — la Răsipiți. Semnează: «Eū Dumitrașco snă Svîa», Dumitrana soția lui Milco Sfîa».

107. 1-iū Novembre 7256 (1747). Zapisul lui „Μόσχως Παύω“ către C. Strămbeanu biv Vel Stolnic, pentru Răsipiți, «de la Dumitrașco Sfîa i de la cumnată-sa Dumitrana». I-o cedează pentru banii dați. Marturi: «Co. Băleanul biv Vel Stolnic, Radul Socoteanul biv 3^{tu} Logft.» «Dum. biv Vel Șăt.», «Dumitrașco Zătoreanul biv 3^{ti} Logft.», «Ion Bengescul, M. Vladoianul», «Fota Vladoianul».

108. 1-iū Ianuar 7256 (1748). Stanca Spat., ce am fost jupăneasa răposatului dumnealui Radului Cant. biv Vel Spat., dinpreună cu fie-mea Safta Cant.», dă zapis Stolnicului C. Strămbeanu, pentru partea din Răsipiți ce-î vinde: cu 40 de bani stînjenu, «care fac t^l 16.419». La ambele: «Stanca Spat.» și «Safta Cant.», e aceiași pecete cu vulturul bicefal. Marturi: «Părvul Cant. biv Vel Stolc, Pr. biv Vel Stolc.» (*sic*), «Părvu Cantacuzino Vel Meděr.», «Mihaï Cantc. Vel Arm.», «Radul Cantcz. 3-ti Postel.»

109. 2 April 7257 (1749). Fiii lui Iordachi Pit. scriu pentru moșia Drănicul din Dolj, ce o zălogise tatăl lor la Pană Urdăreanu, iar fiii lui o vînd la «răposatul Ilie Știrbeai», de la care trece la Strîmbeanul. I-o cedează. Marturi: «G. Greceanul Vel Vor., Costandin Brănc. Vel Logft., Barbul Văcărescul Vel Vist.», etc.

110. 10 Octombree 7258 (1749). «Stanca Spat.» și «Safta Cant.» (peceți deosebite, cu vulturî bicefali). «Pentru moșia Gruia i moșia Răsipiții i moșia de l[a] Morî, cariî sânt peste Olt, aceste moșii, partea răposatului Spătariului Mihaï, unchiu-mieū, împreună și cu alte moșii de acolò, — viindu-să, la împăr-

¹ Cf. publicațiile mele relative la Cantacuzini · într'un act din 7253 (cartoanele Ghenadie de Rîmnic, VII, p. 148) semnează ca martur și «Șerban C^t (Cantacuzino) biv Vel Pah.».

țeală, în partea nepotă-mieu Dinul Argintoianu», — acesta «să-ș stăpânească partea moșu-său Mihaï Spăt.». La Răsipiți, Stanca declară că a vîndut numai partea ei, și nu a Spătarului, adecă, acum, a lui Dinu. P. S. «Iar, pentru moșiia Răsipiți, eū știū că iaste hrisov numai parte socru-mieu Costandin Stol.; ci, dovedindu-să în hrisov cum că iaste numai parte socru-mieū, nepot[u] Dinul să aibă a-ș căuta cu veriī dum nealuī; iar, de să va dovedi cum că iaste și parte dumnealuī Mihaï Spăt, atuncea nepot u Dinul să aibă a-ș stăpăni parte dup[ă] cum îi scrie în foaia de împărțeaal[ă].»

111. C. 1750. Hotărnicie a opt boiarī «luați cu cartea dum [nea]luī Ianache Hrisosculeos, Vel Ban al Scaunului Craiovei, la moșia «Orez» saū «Urez» din Rumanafi. Se arată cărți de răscumpărare de la Buzești. — Copie.

o 112. Craiova, 20 Februar 1750. Avăndu pricin[ă] cu dumnealuī nepotu-mieu Costandin Știrbeaī pentru căte scrie aicea maī jos, m'am așăzat cu dumnealuī, ca să nu maī fie pricin[ă] și gălčav[ă] între noi: [Vor lua în jumătate din moșia, frățească până acum, a Berbeștilor. Din câmpu, iară pădurile, cate dobitoace să vor băga pă moșie, să avem a lua suhatul în doao, frățeste. Așjderea și pă celalte moșăi, iară să avem a lua venitul în doao, păcum aū luat maī nainte părinții noștriī. Iară cari din noi să va întinde maī mult, să iă fără dă cale, fără dă judecat[ă], fără dă dreptate, maī mult, să fie supt globa, de or-ce judecat[a] vom merge, să ias[ă] cu rușine. Iar, neplăcându-ne, aū la o parte, aū la alta, să avem a ni lua hotarnici să ne îndrepte. Așjdirea și pentru moșăia Floreștiī, să avem a împărți venitul în doao; păcum și oameni din sat, să avem a-ī împărți în doao, ca să știe fiștie-cari om pă stăpănu-săū, și ca să nu maī facem pricină între rumăni să săchiri (*sic*, că aū lucrat dă la un stăpăn la altul... Craiova. Mariia Buzeasca. Baibul Zătrenul mart.)

113. 1ma Maiū 7259 (1751). Hotărnicie la Orevița, Bolboșani, Gogoșii din Mehedinți, ale Mitropoliei. «Drumul Străhiei... Fântăna cu metaniile... Lacul cu țipirig... S'aū înfierat 2 gărnițe, și s'aū pus piatră... Poiana Fauruluī... 2 gărniți înfierate... În grind gol.» Semnează: Manole biv

Vel Arm., Costandin Brădescul, Radu Socoteanu biv 3 Logf., Fota Vlădoian, Barbul Portărescu, Stan Socoteanu, Matei Vlăd[oianu] »

114. 26 Octombrie 1753. Constantin-Vodă Racoviță lui Ștefan Prășcoveanu biv Vel Medl., Radul Socoteanu biv Vel Șăt., Dimitrașco Zătoreanul biv 3 Log., Părvul Roșianu biv 3 Log. Costandin Știrbei vel Sărd. se plânge «cum că ar fi mai mare hotarul Strejăștilor, care îl stăpânește mătușe-sa, de cât al Cepturoai, care îl ține dumnealui, și cerându-vă la Domnia Mea ca să vă orânduim îndreptători». *Să tragă hotarele și în lung și în lat, să le facă masă și să potrivească*: «să ție atât o parte cât și alta potrivă și frățește». Și pentru niște «Țiganî, lăeți neîmpărțiți, să potriveți sălașile și sufletile, ca să ție atât unul cât și altul, frățește, pen doao». — Monogramă cu roșu, pecete cu chinovar.

115. «Cheltuiala ce s'aუ făcut la conacul dumnealui Turnagi-Baș[a]-Aga la Podul Balșilui, cum arată anume; Ap. 11 d. 1755.» Și «făclii de cără, lumănări de său». «S'aუ dat la Comisul i la Stolc.» — Pecetea lui Știrbei.

116. 15 April 1757. Nicolae Buzăscu și un frate al său dau zapis lui Costandin Știrbeai biv Vel Stolnic că al doilea a «dat în arendă, în 2 anî, t¹ cizăci tocma», partea sa din Berbești: 25 se vor da după un an însă. Partea unuia din cei doi frați era lăsată pe sama celuiilalt, pentru o datorie.

117. 20 Ianuar 1760. «Toma Poenariul, sãn răposatului Vornicului Matei Poenariul», arată «dumnealui Ștefan Văc[ă]rescu Vel Ban» că, «din 2 hotară de moșii, ce-s cheamă Mostiștea i Țuțurul», a *vîndut* «la Suli[m]an Binbaș[a] ot Diî» pentru 250 de tal. «în arendă». «Și acum, fiind porunca preaputernicii Împărății ca să iasă Turcii cu stăpânirea din pământul Țării-Rumânești, și fiind și deosăbit[ă] luminată porunca Mării Sale lui Vod[ă], Domnului țării, ca toț cei ce avem moșii date la Turci, să le răscumpărăm, ca să poată Turcii eși din țară, să nu mai găsească pricinî cu ținerea moșiilor, și apucându-mă dumnealui Vel Ban să dau acei bani, să-s răscumpere moșia, — am pățimit multă vreamă în închisoare, și tot n'am putut face bani. Deci, după[ă] porunca

împărătească, și dup[ă] porunca domnească, mi s'aũ strigat aceste moșii la mezatu, în Divanul Domnescu, aiũ, în Craiova fiind de faț[ă] toț Poenari, frații și veriți miei, precum și mult alții din boiari și din neguștori; și nimeni nu s'aũ aflat să cumpere.» *Se tocmește* cu Banul însuși, cu «tl. —» (*sic*). Marturii și «G. Poenaru Șat., Marga Poenaru». — Văcărescu adaugă, la 27 Ianuar, că le-a trecut «dumnealui neanei Costandin Strămbeanul, biv Vel Vist. . ., fiind-că mai are dumnealui moșii într'aceaste hotară».

118. 28 Ianuar 1760. «Ștefan Văc[ă]rescu Vel Ban al Craiovei», arată că Toma Poenariul, «sân răposatului Matei Vornicu Poenariul, ș'aũ fost vândut» moșia «cu arendă la Suliman-Baș[a] Diianul, din Diu». Ordin de la Poartă, «cu mare tărie, ca să lipsească Turcii cu totul cu stăpânirea din pământul țării», și de la Domn, «iarăși cu mare tărie, ca toți pământeani, orî boiari, orî mănăstiri, orî țărani, sau oricine ar fi, care vor avea moșii date supt stăpânirea Turcilor, să și le răscumpere, cu întoarcere de bani, să nu rămăe moșie supt stăpânire de Turc; și, care nu va avea bani, să i să vază moșia, și, orî ce va avea, să s dea bani Turcilor, celor ce vor fi ținind moșiile, — să lipsească Turcii cu totul din moșii, după porunca împărătească, și, dup' acele porunci ce am avut, trimițind noi în câte 5 județele, de aũ adus pă toț cei cu moșiile date la Turci, aũ adus și pă Toma»; care «s'aũ pus la opreală ca să-s nevoiască să facă bani și, pătîmind multă vreamă la închisoare, nici un ban n'aũ putut să facă, nici altă nădejde nu aũ avut de a face vre un ban». Mezatul moșiei și *tocmeala* cu el, Banul: trece moșia aceasta lui Strămbeanu ¹.

¹ Ștefan Văcărescu era la 1748 Mare-Clucer. — Pentru îndreptarea hotarului față de Turci și scoaterea lor din hotarul țării, e locul să comunicăm știrile ce urmează :

La Bibl. Ac. Rom., 131/LII, se află o traducere francesă a actului din 3 Iulie —, al lui Antonie-Vodă, prin care dă Tismenei și egumenului Petronie mărturie pentru hotarele a două sate de spre Orșova. Turcii încălcase acolo, făcînd vii, sate. Deli-Mîrzac, Nazir de Vozia, vrea să iea niște bălți ale țării și pămîntul de peste ele. Domnul scrie la Poartă pentru aceasta. Cu Teodosie

119. 5 Novembre 7270 (1761). «Hristea sãn popa Chirița» «văruluî Rizăi Sul. Predeî Comisariu de la Craiova». Îi cer actele : «că, dac[ă] nu vei da cărțile, să piiarde neamul nostru».

120. București, 23 Iunie 1763. «Eû Hagi Chiriac ăuvaer-giû» arată că a luat de la Aga Geanoglu o cunună de aur cu pietre scumpe, a «Dumitranei Știrboaicăi», pentru a o prețălui. «De la mine s'aû răpus aça cunună » Dă în schimb «un ghiordan de aur . . , măcar că aça cunună făča mai mult». Marturi mai mulți boieri, între cari «Știrb[ei] Vel Clu.»

121. 23 Novembre 1764. «Săteniî din Corcova i di la Vă-tuleștiî» cer voie de la «dumneaei Stolnicesa cocoana Dumitrana, cocoana dumnealui răposatului Costandin Strâmbeanu, nepoată a dumnealui Giurcăi Corcoveanu», a și face vii pe moșia ei. Vor da «adetul, însă zăčuiala pământului și a moșiiî» saû «dejuma pământului . . . , precum este obiceiul și pe moșiile călugărești». De nu, «să ne ia viile și cu toate ale noastre». Semnează întâiû cei trei popi, apoi «cizmariul» și ceilalți.

Mitropolitul și boierii, el se opune. Trimisî Gherghe Băleanu, Gheorghe Vornicul, Radu Crețulescu Logofăt, Spătarul Șerban Cantacuzino și alii la Poartă, pentru a se plînge de încălcări. Aga Husein Selam-Ceauș vine cu ordin către cadii de Rusciuc, Giurgiu, Orșova. Tot Gheighe, Vornicul Gheorghe și Șerban merg cu Turcul la Orșova. Se pun pietre. Se duc până la Brăila, însemnînd hotarele.

La 1750, găsim o vânzare către «părintele Dărstoiean, și, Sfinția Sa neavînd voe a stăpăni moșie aici, în pământul țării, aû făcut o vânzătoare» (Arch. Statului, *Cotroceni*, IX, 42).

În 1766 (*ibid*, III, 2) se face o hotărnicie la satul Pietre, «unde sînd orănduit dă la prea-puternica Împărăție dumnealui prea činstitu Turnagi Baș[a] Memiș-Aga cu prea-înnălțat hatășirif pentru îndreptare și hotărarea hotarelor Țării-Rumănești, i a moșilor de către Dunăre» • «care această hotărare a hotarelor Țării-Rumănești i a moșilor de către Dunăre, s'aû fostu mai căutat și s'aû mai fost făcut încă în doo rânduri: la leat 1667 și la l. 1717, dupe cum ne-am adevirit și din prea-înnălțat hatășirif prea-puternicii Împărății, întru care arată ca și scrisorî s'aû găsît la chitucul Dr[ă]storului, drepte hotare ale țării și ale moșilor pân în Dunăre, la aceste doo numite veleaturî, când la acea vreme iarăș s'aû fostu asuprit numitele hotară dă către Dunăre și dă către nazări Dărs-torului; care și acum, la cercetarea și la hotărarea ce am făcut, iarăș asuprire s'aû găsît» (20 April)

122. 15 Decembre 1765. «Ion Brăi loî] biv Vel Armaş» şi un Postelnic daū Stolnicesei Dumitrana Ştirbei «un loc de casă aici în Craiova, între Curtea dumnealor şi între Curtea dumnealui Pah. Părşcoveanu , pentru biserica făcută de ea «alătura cu acest loc».

123. 18 Septembrie 1766. Doi boierinaşi arată că, după ordinul, adus de Stan Lăcusteanul biv Log. za Vist, din partea lui Mihaî Cantacuzino Vel Vist., au măsurat la Răsipişi. «Dintr' aăastă sumă de stănjini stăpăneşte dumneaei Stolnič. Dumitrana Ştirboaica, cu un zapis al răposatei Spătăreasa Stanca, ot let 7256, Ghen., ce iaste dat la mâna răp. Vist. Costandin Strănbeanu .

124. 10 Iulie 1767. Κυριάζκος Πρωτεβάνος arată către Dumitrana Ştirbei că a stricat logodna cu ficia ei, «din oare care pricină zăticonitoare». Pentru cheltuieli, ea îi dă, «prin vechilu ce ş'aū făcut dumneaei: Ştefan Prăşcovean, biv Vel Pah , generele dumisale», 600 tal. Semnează «Grigorie al Ug.», «G. Vel Vor », «Costandin Dudescul Dvornic , «Părvul Vel Lgf.», «Mih. Vist.» ; «. . Vel Vist.», «Gr. Băl ea]n[u Pah.».

125. 1768. Vel Vist., «ca un frate», scrie Dumitranei Ştirbei, că i-a găsit bani de la negustori: câte t¹ 10 la pungă de lună , -dacă vrea cu aăastă simfonie . Să semneze zapisul şi «Dinul».

126. 12 Ianuar 1768. «Zamfir aprod», pentru o Țigancă a «dumneaei Saftei Rusătoaei, «luată de la dumnealui coconul Dinul Ştirbeai biv Vel Şăt.».

127. 18 Februar 1768. «Dosofteu arh., igumen Dolgo pol e», dă zapis lui Costandin Ştirbei biv Vel Şăt., pentru nişte Țigani. Martur şi ó Βαλιάνος Δαμασκήν.

128. 2 Ianuar 1773. «Matei Brăiloiu săn Cornea Brăiloiu» dă zapis «Stolniceasăi Dumitreanei Ştirboaicei», pentru nişte Țigani.

129. [1781.] «Barbul Ştirbeiu biv Vel Sădr., din Craiova», către Domn. Se plînge contra lui «Ilie Buzesc[u] biv Logf. za Visterie, că, moşi şi părinţii mieî cu ai dumnealui fiind tot un neam, câte moşi şi altele au avut, le-aū împărţit frăţeşte şi, căzând moşiia Cepturoia Scaun şi cămin în partea părinţilor

miei și moșiia Strejești în partea părinților dumnealui», Constantin, tatăl lui Barbu, începe proces. *Răzmirița* împiedecă a se ajunge la un capăt. Cere și el doi boieri pentru aceasta. Reclamă și o «ocolnică a moșilor noastre, întru care să coprinde toate moșiile și Țigani», împrumutată de Constantin Mariei Buzeasca. «Și, dup[ă] ce Domnul Dumnezeu a adus pe Măria Ta în luminat Scaunul Mării Tale, și viind și eu de unde am fost, mi-am găsit moșiile coprinse»: cere ocolnica. Cellalt n'o dă, nici la ordinul de înfățișare al Caimacamilor: «Și, când bolnav să face, când trage la altă parte.» «Și mai vartos dumnealui Caimacanul Grigori Razo în trei rânduri a trimis catane, ca, or să vie să stăm față, sau să dea ocolnica; și nici la Divan n'a venit nici ocolnica nu-m dă.» Și acum are nevoie, viind iarna la moșii, ca să le apere de încălcările egumenului de la Morunglav și «sătenilor de Orezu». Să-l silească a da ocolnica la București, sau să i se trimeată «bunbasir,» sa-l aducă «la Divan Craiovi, să stăm față». — La 14 Decembre 1781, Domnul ordonă lui «Grigorie Razul, biv Vel Clucer, Caimacam Craiovi», să aducă pe Ilie la judecata lui.

130. 1782. «Barbu Știrbei Sărd.» către Domn, contra Șătrăresii Mariia Buzescu, a răp. Ilie Buzescu. Repetă plîngerile anterioare. În ultima dată, se întâmplă de se schimbă Caimacumul și moare Buzescu. Știrbei pierde 500 de stîneni la egumenul de Morunglavu și cheltuielile de judecată. — Resoluție din 12 Iunie 1782: se ordonă a-l mulțami, lui Ștefan Prăscoveanu biv V. Vor., lui Coste biv V. Stol., Caimacumul Craiovei, și la «dumv. ceilalți boeri ai Divanului de acolo».

131. 30 Mart 1782 „Χάτζι 'Ιωάννης Δημητρίου“ către Dumitrana Știrbei și fiul ei Bărbucianu Știrbeai biv Vel Sărd.: a ținut moșiile lor Mostiștea, Răsipiții, Gruia «în arendă», și făcuse o moară fără voie. Se învoiește în privința ei.

132. Septembrie 1782. «De la Divanul Craiovei.» Se ordonă lui Gheorghită Coțofeanu biv Vel Pitar, Ioniță Otetelișanu biv Vel Șatr., lui Radu Băbeanu biv Vel Cluc. za Arie și Vladită Tătoianu biv. Vel Cluc. za Arie, să refacă după ocolnică hotarnicia lui Barbu Știrbei cu egumenul Paisie de la Morunglavul.

133. 3 Februar 1784. Proces al lui «Barbul Știrbei biv Vel Pah.», cu «Dumitru Corbul din sud. Dămb.», pentru venituri de moșie la Părvulești. — Semnează membrii Divanului.

134. 30 Decembre 1784. Învoială pentru a se face o moară pe Blacnița, lui Barbul Știrbei Paharnic. I se vor da câte 4 taleri pe an, «și vin său rachiū să nu îndrăznim a vinde . . . , ci să să vază boeresc». De se strămută său vînd, nu pot trece altuia, «ci să rămăe boereasc[ă] . . . Și, de va sta moara dinū pricina noastră, să aibă dumnealui voe, ca unū stăpănū al moșii, să dea moara la altă mână, să nu să păgubeasc[ă] de venitu pământului.» Scrie «Radu Logf. Lăcusteanu din sud Dolj.» — Sînt și alte forme, și zapisul lui Știrbei.

135. 26 August 1786. Hotărnicie din porunca lui «Costache Gherache biv Vel Post., Caimacam Craiovei», la Curtișoara, «a răp. jupăn Milco Stoenescu, fiind că chir Leon, fiul răposatului jupăn Milco, aū vîndut-o la Sfinția Sa părintele arh. Stefan, igm. Tisem[enei] . . . A căst[ă] moșie aū fost mai denainte împreunată cu a dum. biv Vel Clučr Barbul Știrbeai». Se făcuse delimitare întâiū la cumpărarea de Stoenescu, în 1766. Se *trage* acum și partea lui Știrbei.

136. 11 Octombree 1793. Petiția greacă a lui Nicolae Brîncoveanu Logofătul către Domn. Pah. Ioan Hagi Moscu a cumpărat supt Mavrogheni două moșii, Flocoșanii și alta, tot în Olt, de la Dinul Crețulescul Vist, al doilea văr al Brîncoveanului. Se dase de zestre de Constantin Brîncoveanu Voevod Saftעי, ficii sale. Le vrea el cu protimis. — Se ordonă lui Costache Ghica biv Vel Vornic și lui Vel Log. de Țara-de-jos a face raport. — Afacerea se continuă și în 1798.

137. 27 Octombree 1793. Barbul Știrbei către «Gheorghe isprânicelul de la Mostiște», pentru vinul ce se ieă abusiv de un preot. «Și negreșit să isprăvești triaba aceasta, că trimiți de te aduce și-ți daū dooă sute la falangă, și te scoți și din isprânicie De ce să-l îngăduești tu să între în hotarul nostru? Iar, neputând tu isprăvi triaba aceasta, să mă înștiințezi, ca să trimiți să-l aducă aici pe popa, să-s pedepsască de Sfinția Sa părintele episcop, ca unul ce nu-și păzește rânduiala popii sale.» — Copie.

138. 9 Septembrie. — Un călugăr trimis «de părintele Coziianu», pentru schimburi de Țigani ce au avut dumneaiei Sluș. Știrbei în Țăgăniia sfintei mănăstiri. Soroc «la Sfeti Aranghel».

139. 28 Maiu 1800. Plîngere de împresurare la satul Movile. a Sîrdăresei Safta Otetelișanca și a fiului Dincă — Copie.

140. Barbul Știrbei Vistier către Domn. Un vecin al moșiei lui Pătulele are «o văcărie cu puținele vite ale sale și 3, 4 bordeie, de adunări, oameni striini». Dă voie el a se paște la dînsul, pentru 12 lei pe an. Acum s'a făcut sat mare, cu peste 500 de vite, fără cai. Nu mai poate tolera. — Ordin pentru aceasta, la 1-iu Maiu 1803, către Caimacamul Craiovei Costandin Caragea. — La 6 Iunie se face această învoială cu oamenii de acolo: li se scad trei zile de clacă de pe moșia lor și le fac la Știrbei ca «havaetu pășcunii», păstrînd și livezile și locurile arătoare, ce le avem cu dijmă pă moșia Pătulele».

141. 29 Decembre 1804. Raport al administrației județului Mehedinți pentru un proces de moșie al lui «Vel Ban Manolache Brîncoveanu».

142. 1805. Plîngere a unui biv Ceauș Spătăresc către Domn, că i se încalcă moșia de la Bogătești de către isprăvniceii din Buftea, pe care Manolachi Brîncoveanu au dat o zestre dumisale Spătărarului Cantacozinò : «Spătărarul Grigorie Cantacozinò de la Moldova».

143. 22 Septembrie 1815. «Diamandi Starosta» către Domn, pentru că, vînzîndu-se la mezat Mostiștea, a Vornicesei Ecaterina Știrboaica, se *strigă* nouă luni în București și Craiova. Iea moșia Hagi Iane Costea, cu 23 de tal. stînjenu. Cere a se hotărî. — Domnul comunică dorința lui C. Samurcaș, ispravnicul Craiovei, la 27 ale lunii. — La 11 Decembre înștiințează Samurcaș pentru hotărnicie pe Dumitrache Bibescu, biv Vel Log., ispravnicul Catincăi Știrbei, precum alt Bibescu, Stolnicul Ștefan, represinta pe Hagi Enuș (Iane). — În aceiași zi, el adeverește de primire (semnează «Dim. Bib.»). — Raport al lui Ștefan biv Polcov[nic], la 26 Februar. Se ceruse măsurarea, cu prilejul mezatului, de «starostia Bucu-

reștilor». — La 20 Maiu, Diamandi Starostele de București] face raportul final: Știrbei lăsase prin diată să se vîndă un număr de moși pentru pomenirea lui, și văduva împrumutase pentru acest scop bani, a căror întoarcere i se ceruse acum. De aici vine mezatul, în care cumpără cei 1.500 de stinjenî la Mostiște Hagi Iane Costea Petru. — Domnul confirmă posesia la 8 Iunie. Urmează o plîngere a lui «Hagi Enuși ot Craiova»: «Acastă moșiie fiind cu depărtare de Craiova și aproape de marginea Dunării, și vremile tot împotrivă fiind, să cunoște că răp. n'au mai mers să vază în ce stare să află, mai vartos aflându-să și multă vreme prin Țara Nemțască, apoi s'au mutat cu șăderea aciia la București, și lăcuitori, găsăind prilej, au făcut moriști, pe o apsoară ce să numește Blahnița.» El vrea să-i scoată. Din acte s'ar vedea că morile s'au făcut «păndindū vreme când răp. lipsiia de aice prin Țara Nemțască, fugit fiind din pricina răzvrătirilor». — Se ordonă o cercetare, către Costachi Suțu biv Vel Spat., Caimacamul Craiovei, și Divanul său, la 16 Octombre. — Plîngere pentru mori face și, la 27 Ianuar 1827, noul proprietar, «Dimi[trie] Bib.[escu] biv Vel Dvor[ni]c».

144. 1816. «Ca tinca Știr[bei]» [pecete cu Ecr. Șt. Vrăs. 1814] și coroană] arată că și-a primit banii pentru Mostiște de la chir Hagi Enuș Co. Petru». — Confirmare din 30 Novembre, «de la Vorniciia Obștirilor».

145. 1826. Biv V. Vor. Dumitrache Bibescul cere «a i să întocmi dooă bălçuri, cu oboare de vite și tãrg în toate Duminecele, la satul Cepturoaia, moșiie dumisale ce o are». Ispravnicii fac cercetare, dacã nu sînt alte bilciuri vechi la zilele ce cere.

III

**CARTE DE PORUNCĂ ȘI SOCOTELI
A LUÎ CONSTANTIN-VODĂ BRÎNCOVEANU.**

† Anatefter, care s'aũ făcut în Vistierie să să scrie toate dăjdile și orânduialele câte es în țară, la fieștecare cum și în ce chip es, și alte obiceiuri, vânzări de văm̃i și de pãrcãlãbĩi și de dijmãritur̃i i oeritur̃i, și de toate dăjdile și slujbele, precum să fac cãrțile domnești a fieștecãriia slujbã, dupã a ei obicei și rãnduialã, ca să să poatã ști fie-cãndu; care s'aũ făcut în zilele prea-luminatului nostru Domnu Io Costandin Bãsãrab Voevod, pã vreme ce aũ fost Șerban Vistieriũ-Mare, l^e 7203. Iordache Crețulescul V^l Logf. 7203. Az Șerban Greč[eanu], Vel Vist. proçt.

1^m Ianuar 7203 (1695). Domnul, «pãrcãlabilor de la tãrgul Rãmnicului i Buzãul . . ., de-s țiiã pãrcãlãbiia dintr'a-ceaste tãrgur̃i, împreun[ã] și cu ceale 12 sate den prejurul tãrgului, și cu judecata lor: să iã vamã de la tot omul, or̃i cine ce feal de bucate ar vinde . . ., afar den ceĩ 12 boiar̃i mar̃i aĩ Divanului, carii-ș vor vinde de ale casii lor, să nu dea vam[ã]; iar, ce vor fi bucate de neguțãtorie, să dea vaam[ã]. Și, pre care i-ar afla ascunzãnd vama domneascã, să aib[ã] a le luarea vama îndoitã; și pre care i-ar gãsi vânzãnd și fãcãndu-ș tãrgu pe la casele lor, și de la unii ca aceia să aib[ã] a le luarea vama îndoitã, dup[ã] obiceiũ, și să le facã și certare fieștecãriia dup[ã] vina lui. Și să fie volneç slujile Domnii Meale pãrcãlabii să caute pentru curvii și pentru hoții; și pre care i-ar afla în fapte reale, să-i globeascã și să le facã certare . . .; iar carii ar fi de vinã mare, să-i trimițã aic̃ la Domnia Mea. Așijderea să aibã a cãuta . . . și judecata celor 12 sate: cine ce judecãți și întrebãciuni ar avea, să meargã la pãrcãlabi să-i judece și să le facã dreptate. Iar cãpitanul care ar fi, aũ alți dregãtor̃i domnești, nimic să nu-s amestece în venitul pãrcãlãbiei, nici în judecata lor . . ., cã rea scãrbã și certare vor petreace . . .»

1ⁱⁱⁱ Ianuar. Lui Ianachie Cluceș, «să aibă a ținea sărărie și cu vânzarea fierului aiç în orașul Domnii Mel[e] în București, în Târgoviște», prin oamenii ce va vrea. «Și cui ar trebui să cumpere sare și fier, să meargă să cumpere dă la sărară, dup[ă] obicei, pecum aș cumpărat și pân acum. Iar nimen[i] dă[n] orașani, aș den neguțător, aș den Turci, aș dăn boier, aș dăn sluj., aș ce măcar fel dă oam[eni] ar fi, — să n'aibă voe aiç în București, niç în Târgovișt[e], să vânză nici sare, nici fier.» De la cei ce vor face altfel, sărării pot lua «tot pă seam[a] domnească».

1ⁱⁱⁱⁱ Ianuar. Către niște nenumiți, «de să aibă a ținearea vama Diiului i a Bistrețului i a Cernețului . . . , cu toate Scaunel[e] și cu satel[e], și cu tot venitul și cu toate bălțile, câte sânt supt ascultarea vameșilor, și cu judecata dup[ă] margine». Se va lua vama pe «marfă», «vite» și «alte bucate», de la orî-cine, «măcar să fie Turcu, ver Ovreaiū, aș Arbănaș, aș oameni de țar ă], boiar, aș rumân, aș slujitor, aș măcar ce fel de oamen[i] ar fi . . . , și de la ceia ce-ș vând pâinea lor la Turci saș alte bucate». Se va lua vama îndoită pentru «meșteșugură cu ficlenii», «ver de la Turci, ver de la alții cari vor făc[e] alte vaduri prenr'alte părți, de vor ascunde vama domnească . . . Și să aibă a judecarea vameșii pre tot omul, cari sânt supt ascultarea lor . . . Și să nu fie volniç, niç căpitan dup[ă] margine, niç oamenii Banului, niç părăcării boereșt[i], nici potropop a să amestecarea în judecata și în ținutul vameșilor, niç să iă vite de pripas; ce să le ducă la vameș, dup[ă] obicei . . . Așijderea poruncescu Domnia Mea și voao căpitanilor dup[ă] margine și paznicilor să aveț a oprirea, la ceia ce vor fi silniç și tari de cap a nuș darea vama . . .»

1ⁱⁱ Ianuar. Pentru «vama de la Țoc[ă]nești i Lichirești», a «Gurğovului i a Olteaniții». Ca și precedentă. «Cu marhă, și c[u] negoate, și c[u] vite.» «Orî fie Turcu, aș Ovreaiū, aș Armean, aș Arbănaș, aș Grec, aș Sărbu, aș Ungurean.» «Afar[ă], den vama tut[u]nului, pentru că vama tut[u]nului s'aș vândut osebi.»

1ⁱⁱ Ianuar. Pentru «vama ot varoș Floci». Ca și precedentă

1^{ua} Ianuar. «Carte de vama —». Tot așa.

1^{ua} Novembre 7218 (*sic*). «Goștinărilor, cariî aû cumpărat slujba goștinăritului . . ., să aibă a căutarea pentru toț rămătorii cei striinî, căț trec din Țara Ungurească aiû în țară la jăru, și apoi iar îî duc înapoi, — să aibă a le luarea de rămător po ban 8, dup[ă] obiçai . . . Și voao, schilearilor duș[ă] la 'schile, să căutaț cari rămătorî vor veni să treacă pe acol[o și vor avea răvașul goști narilor, și pă căț vor fi scriind în răvașul lor, să-î lăsaț să treacă cu pace; iar cari nu vor avea . . ., să-î apucaț să-ș dea goștinăritul . . ., că apoi veț plati de la voi . . .»

3 Ianuar 7203. «Schilearilor de la Căneanî¹ . . ., să aibă a luarea vam[a].» «Aû Ovreaî, aû Moldovean, aû Ungurcan.»

Si să-î aibă a judeca pre tot omul den satile cari sânt supt ascultarea schiliî. » «Și să păzească de curvii și de hoșii», etc.

Așjderea și ție, căpitane de martalogî, și voao, martalogilor, voi încă să căutați, când v'ar porunci schilearii pentru niscari oamini răi stănd împotriv[ă] a nu-ș da vaama, să s[ă]riți să-î apucaț să-ș dea vama . . . Și să aibă schilearii a puni de sat cate o bute de vin, să-l vânză, dup[ă] obiceii, și să caute și pentru vite de pripas, unde s'ar afla, să li iă schilearii . . . Și voao, tut[u]ror satelor . . ., să aveț a ascultarea de toate de ce v'ar da poruncă schilearii pentru paza plaiului și pentru alte trebî și porunci domnești . . .»

3 Ianuar. «Carte de părcălăbie de la Rușii de Veade i Zămnice.» «Că-s fie volniç . . . de-s aibă a ținearea vama înt'r'acest târgu în anul acista», de la cine ce ar veni de înt'r'acest târgu, verî de la boiarî, a û de la sluj[i]torî, aû căl[ă]raș,

¹ Iată un ordin domnesc către acești «schileari», în legătură cu actele relative la Dindar, ce am tipărit în partea a IV^a a acestui volum.

«Mlstiui bjiiu Io Ștelan Voevod ı gsdnŭ, pisah gısmi voao schilearilor dela Căneanî. Cătră acăsta v[a] fac Domnia Mea în știre că pe aciî vor veni 4 buș cu vin ale juș[ă]nuluî Toder pisariul Dindar, ca să treac[ă] în sus. Deç, vund acolo, iată că vă poruncescu Domnia Mea să căutaț să daț porunca Căneanilor, să le sue pe Oltu în sus, p[er]n la Boișă, și să le lăsaț să treacă cu pace. Și pentru vamă, nime să nu b[er]ntuiț. Într'alt chip să nu faceț, pentru că așa iaste porunca Domnii Meale. Tolico pisah gısdmı. Ncem. 4 d., 7223» (Bibl., Ac. Rom., doc. 105/LVIII).

aũ dărbantŭi, aũ scutealnicŭi, aũ popŭi, aũ călug[ă]rŭi, aũ țărani», etc. Și judecata. «Iar căpt., iuzbaș și alți oameni domnești să nu-s ameastic[e], și, datorii și sfăz, cini ce ar avea, se-î puie la opreal[ă], să plătească cine cu ce ar fi dator... Să iă vaam[ă] și de la ceale 12 sate de'n prejurul tărġului; măcar verŭ ce oam[eni] ar vinde într'ascunsu pre la casă[e] lor și n'ar vinde la tărġu, dup[ă] obiceiă, ce ar ascunde vama domnească, — să li iă vama îndoit și să le fac[ă] și certare, și ceale 12 sate să aibă a făc[e] oborul tărġului... Să fie volnică păr-călabi a ținearea 2 mortasin[i] de acol[o] din tărġu, să fie de treaba păr-călăbii... Și să aibă a ținea și o cărcum[ă] în tărġu, pre seama păr-călăbească, și cămănariŭ să n'aib[ă] treaab[ă] a-î făc[e] val de căm[ă]nării. Așijderea și ție căp[î]tane și voao iuzbaș și tut[u]ror căl[ă]rașilor și altor slugŭi ale Domnii Meale, cariŭ veț umbla cu olăcării, să aveț a vă feri de caiŭ păr-călabilor și de cai neguțtorilor cariŭ vor veni în sol (*sic*), în tărġu, — să nu le luați cai de olac din obor, să spargiț tărġul; că apoi veți petrece mare nevoe. Și rāndașiŭ cariŭ pāzescu de săptămān[ă], să nu iă bucate din tărġu făr de banŭ, niț de la sluj[i]toriŭ, niț de la țărani...»

F. d. Către un nenumit: «să aibă a luorea într'acestũ an dă la toți săpunariŭ care fac săpun și vānd săpunul, de să hrānescu cu săpun, în toat[ă] țara Domnii Meal[e], ver fie sutaș, aũ căm[ă]rășāl, aũ dorbantŭ, aũ căl[ă]raș, aũ scut[elnicŭ] călări i pedestri, aũ seimeaniŭ, aũ lef[e]giũ, aũ martalog, aũ cazac, aũ catană, aũ talpaș, aũ măcar ce breasle și ce feal de om ar fi, aũ de țară, aũ striin, și oriŭ în ce sat ar șadē, aũ prin sate domnești, aũ boerești, aũ călugărești, aũ prin slobozii, aũ prin orașă, aũ fiind supuși pre lângă niscareva boeri... de nume po t¹ I p¹, de pre cum aũ luot și mai nainte, dup[ă] obiceiũ; însă banii făr de zețuelă și făr de trepād: banŭ dreptŭ... Și voao, căpitanilorũ dupren tărġuri, și păr-călabilor dupren sate, pre unde să vor afla săpunariŭ», — să ajute.

○ F. d. «Carte de sār[ă]rit al treilea an, când daũ cu toțiŭ. l¹ 7209.» «Să-s scrie sār[ă]ritul pre la satele ot sud Rāmnic i ot sud Buzăũ i ot sud Sac, care aũ obiceiũ de daũ sār[ă]rit, pentru căc sânt ei slobozi de-ș iaũ ei sare den munții acia

de sare de acol[o]; deč să aibă a-s scrie pre toț oaminiî . . . ,
 aũ fie sluj[i]torî, aũ birnic, aũ dărbantî, aũ scutelnicî călări i
 pedestri, aũ popî, diaconî, călug[ă]rî, aũ țiganî.» «De num[e]
 po banî 44.» «Pentru că, fiind estimpu al treilea an, înnoirea
 Domnii, s'aũ soc[o]tit să dea cu toțîi, și ertaț și neertaț.»

[Aduș.] «Să aibă a scrie fumăritul den hotariul Brăilei
 până în Turnu, la gura Oltului; și să iă fumăritul dă la totu
 omul, cătî vor fi lăcuiorî pe baltă, și de la toțî omeniî cei ce
 le vor ajunge moșile cu căpătăiul în baltă . . . , de pat (*sic*) po
 banî 272 (?), după obicei.» «Aũ călăreț, aũ saragele, aũ
 martalogî, aũ birnicu, aũ armeni, aũ chiproviceni, aũ țiganî.»
 «Afară numai din satele care vor avea hrisove domnești.» «Să
 iă și măjăritul dă la ceia ce portă majă dă peștea sărat prin
 târguri și prin sate, orî fie măjariu domnesucu, aũ boerescu,
 aũ călugărescu . . . , de la cătî boi ar avè la car, dă boi po
 1g. 1, 20, după obicei, și de la ceia ce portă pește prospătu
 cu căruțe, pren târguri i pren sate, să aibă a luorea de la car
 po banî 120; și de la ceia ce sară pește prospătu pen va-
 duri, să aibă a luorea ca de la prospătași.» *Viclenii* vor da
 fumărit dublu.

7203 (1694-5). «Să umble în toat[ă] țara . . . , să caute slujba
 oluc-hac[u]luî, duple la tot omul care fac neguțtorî de cumpără
 vite, aicea pre pământ[ul] țarei . . . , și boiari cei mari, și ertaț cu
 cărtî, și făr de cărtî . . . , dup[ă] cum iaste obiceiul. Număi de vor
 fi niscar[i] oî înpăr[ă]tești cu firimane, și le voi făc[e] și Domnia
 Mea cărtî iscălite, aceia să aibă pać[e] precum îi va scrie
 cartea; și, pre care voi vrea Domnia Mea să-î ertu, le voi
 făc[e] pecetluituri, să li-s ție în seaam[ă]. Iar alții să dea toț:
 însă de cal, de boi, de bivol, câte banî 24, și de oae, de
 capră, de răm[ă]tor po ban 8, precum iaste obiceiul; măcar
 să fie șăhtor, aũ coltor, cu vitel[e] luî, tot omul să aibă a darea
 oluc-hacul, aũ măcar ce braslă va fi cu vite de suhaturî, aũ
 odăiaș care vor fi pre margine, cari vor fi având vite de
 neguțtorie, toț să plătească . . . Și cine ar stränge vite aicea
 în țară și să o vânăză pren târguri și pren dealuri, și căre va
 aduć[e] vite duple în alte părți și le ține aicea la suhat, și
 aceia să-ș dea erbăritul; iar nimin[e] să n'aibă voe a treace

fiind neplătit». Căpitanii, vameşii, schilearii, plăiaşii şi mar-
talogii de la margine vor păzi aceasta, cerînd «răvaşul erba-
rilor de plat[ă]».

1-iu Ianuar 7203 (1695). «Gherghiţa : pe acest izvod să-s facă
cartea Rămicului i Buzăul. «Părcălabilor . . . să aibă a ţinearea
vama dentr'acest târgu în anul acesta.» Forma obişnuită.

1-iu Ianuar. «Târgoviştea.»

» » «Piteştii i Slatina.»

» » «Cămpina i Văleanii.»

» » «Buc[u]reştii.» Se adauge că împotrivorul
«tocma cu c[a]pul va plăti.»

» » «Focşanii.»

» » «Odovoia.»

» » «(?) Caracalul.» Numai începutul.

5 Ianuar. «Carte de gârdurârie ot Siam Râmnic i ot Buzău.»
«Să umble să caute slujba gârdurâritului dupre în dealul cu
vii[e], să nu să fac[ă] niscare stric[ă]ciune, să-şi fac[ă] fieşte
carele gardurile; iar, unde ar găsi niscare vraniţi sau păr-
leazuri deşchise, să aibă a luarea de vraniţ[ă] po bani 300,
şi de pārlează po bani 50; şi de vite ce ar găsi pren vii,
făcând stric[ă]ciuni, să ià de bivol, po bani 40 să ià, şi de
vite de boi, de cal, de vacă po bani 40, şi de răm[ă]tor po
bani 20, şi de groapa cu băştinile să aibă a luarea pe t¹ 1,
dup[ă] cum iaste obiceiul . . . Să aibă a păzi de hoţ, de curvi,
etc. Iar pre care i-ar găsi în vină mai mare, să-î bagi un bu-
tucî şi să-î trimiţ la dumnealui (*sic*).»

1-iu Ianuar. Gârdurâritul din Saac. «De groapă dă rachiu
po bani 133.» Scutiţi cei doisprezece din Divan. «Şi să
caute şi de pimniţe sparte şi dă gropi sparte, ce vor fi pre
dealuri, şi de alte furtişaguri . . . Iar al cui vor fi, să-ş dea co-
lacul dup[ă] obicei, şi să-ş ià bicatele . . . , şi să aibă a căutarea
şi pentru păinii[e] ce sânt pre lângă dealur[i], de vite care
vor strica, să l[e] plătească paguba . . . Şi del[a] buţi[e] care
să vor vinde în dealuri, să ià de bute po vad. 1.» Să-î
ajute «căpitanii ot Buzău şi din Râmnic, şi oameni piscupeşti,
şi părcălabii de prin sate boereşti, călugăreşti, şi alte slugi
al[e] Domnii Meal[e].»

F. d. Carte de dijmărituri . . . , ce s'au rânduit la Târgoviște, la leat 7204, Iul. 20 d.» «Să scrie dejmăritul la tot omul dintr' acest județ, și să iă dijmărit.» «Afar[ă] din boiariii mazilii, boiariii aleș i măn[ă]stirile ceale mari, sutașii, log[o feți za Divan, neguțtorii, jup[ă]neasel e sărace, căm[ă] rășăi, care va fi numele lui săngur, să dea la haraci ug. 50, și slujitorii, care va fi un nume] săngur, la ug. 10, și ertații cu cărți iscălite.» Și sluj[ī]torii care vor fi cu birul lor mai jos de ug. 10, încă să dea; și să aibe a le luarea de litră po banī 13, și poclonul, de num[e], de sluj[ī]torī po banī 12, și de birnic po banī 30, după obiceiăi. Așijderea să aibă a luarea dijmărit și de la Turcii cei ce nu vor fi având cărți Domnii Meal[e] de ruptoare să dea la haraci; și cei ce vor fi având cărți[e] Domnii Meal[e], încă, ce le va fi scriind în carte, să-ș scutească, iar, pre cât vor mai prisosi, de la unii ca aceeaia să aibă a le luarea dijmărit, de litră po banī 8; iar cariī din sluj[ī]torī au din birnic i-ar găsi cu bucate ascunse», — îndoit. Și mâna de sluj[ī]torī po banī 300 și de birnic po banī 66, după] obiceiăi. Și, verī unde să vor afla niscai bucate dajnice, ascunse în bucatele celor ce nu dau», — vor da.

o 22 Iulie 7223 (1715). Dijmăritul din județul —. Însă să lipsească obiceiăurile ceale reale, care au fost mai nainte: să nu-s jăfuiască nimic, niț să-s prade, fără de direptate, — că Domniia vinde slujbele, iar nu zulumurile . . . Iar alte jafuri, colaț și trepede, să lipsească.» Cel bănuīt de *bucate ascunse*, «să-ī dea lege să jure ca să-s îndirepteaze, iar să nu căznească cu bătăi. Și de la omul sărac, ce va avea numai o litră au doo, și de sărăcie va fi ascunsu, aceluia să-ī iă dijmăritul drept. Și de la care om va fi având o litră, au măcar și doo, să-ș plătească numai litrele, iar poclon, saū de puī de găină, saū de oca de vin, saū de orz, să nu-ī iă nimic. Așij[derea] și purcei cei mici, cariī vor fi de o lună, să nu iă nimic, iar cariī vor fi de doo luni, au de trei luni, să facă] 2 unī. Și de la acei cu bucate mai multe, să iă de vin numai de nume oc. 1, iar, unde nu va fi vin, să iă banī, de oc. banī 5, iar de puī de găină, saū de orz, să nu iă banī, numai, cu ce vor avea săraci, să-ī îngrijască de mănecare. Iar care dijmăi să va tinde mai multe a face din

aciastă poruncă, zulumurî săracilor», se vor pedepsi : «aū boiari să fie, aū slug[ă]».

16 Novembre 7206 (1697). Oieritul vîndut la Tîrgoviște. Scutiți «boiarii cei mari», etc. [ca la dijmărit]. Dar și «neguțătorii bucureșteanî, ibărăleanî, . . . căpeteniile de sluj[i]tori». «De la sluj[i]tori, de oae pe banî 14, și de la birniç po banî 15, și de la Bărseanî, de oae po banî 10 . . . , și poclonul să ià de la sluj[i]tori po banî 12, și de la birniç po banî 30.» Cei ce ascund, dau îndoit, «și măna de sluj[i]tori po banî 300, iar de la birnic po banî 60». «Care oiarî va lua mai mult din cît scrie mai sus, să știe că pe oiarul acela voi trimite Domnia Mea de-l va spănzura acolò în județ.»

o F. d. Luî Alixandri Vel Ūoh . . . , să umble în orașul Domni Meale în București și pe la țară, să caute în toată țara Dom. și în toate târgurile : la Cămpul lungu, la Pitești, la Tărgoviște, la Filipești, la Ploești, la Urlați, la Buzău, la Râmnic, la Focșanî i pen toate satile, să aibă a luoa ūoh[o]dăritul, de cizmariū po t^l 1, dup[ă] obiceiū, — verî ce fel dă om ar fi, aū slugă boerească, au călugărescă, aū țigan, afară din slujitori de București.»

o 1^{ua} Decembre 7206 (1697). «Nu s'aū scris.» «Viînd vreama semii cei mari, s'aū scos seaam[ă] dup[ă] obiceiū la toat[ă] țara și la toate breaslele . . . : la birniç seaam[a] pre siliști, ca și într'alți timpî, puindu-s pre fiește-care județ dup[ă] putere [șters ca să nu-s mai răs[i]pească săracii cu scrisoorea]. Cît a *îmbrăcat* pe acel județ. Pune un boier «ispravnic ca-s cisluiască și să-s strângă banii . . . Să meargeț oamenii de preste toate satele, sî v[ă] strângeți la boiar[iul] Domni Meale . . . , ca să v[ă] fac[ă] cislă dreaptă, să nu-s plîngă nimenî cum că unii s'aū încărcat preste puțință, iar alții s'aū pus prè ușor ; că Domnia Mea așa am poruncit boiarinului Domni Meale, ca-s nu fac[ă] făt[ă] rie saū voi veghietă, ce-s fac[ă] cisle dereapt[e], ca să dea cu toți, să nu-s scutească nimenî. Și, după ce-s va face cislă, să căutaț să v[ă] daț bani, fiete-care sat precum se va așeza la cislă . . . , ca să-î trimiț[ă] aici la Vistieria Domni Meale cum mai curând și făr[ă] de zăbav[ă], să-s dea unde

sănt trebile și poruncil[e] împărătești. Și bani să vă daț cu ze-ciual[ă].»

o 1-iū Decembre 7206 (1697). «Vooao tuturor sluj[i]torilor... Vindu vreame semiî ceî mari, s'aū scos... și pre toate breas-lele... Ca-s nu fiț amestecaț cu țara, ce s'aū pus la voi osebi ca-s daț un leū și jum[ă]tate; care fač[e] la căpităniia voastră ug... Să v[ă] străngeț banii cu zeč[u]ial[a] lor, să-î daț la boiariul Domnii Meal[e] —, care iaste semaș la acel județ... — «Vooao satelor carii sănteț cu rumtoare noao... Viind vreamea, etc., s'aū scos și la voi, să v[ă] daț rumtoarea voastră, carii sănteț legaț la Vistieriia Domnie Meale, de daț la V¹ Seaam[ă]... Să v[ă] daț fiește-care sat toț banii deplin, precum scrie în foaia cea pecetluită la mână boiarinului... semaș...»

5 Decembre 7206 (1697). Pentru sărăritul într'un ju-deț, «care iaū și mănănc[ă] sare din munte».

1ⁱⁱⁱ Ianuar 7203 (1695). Pentru «a ținearea căm[î]nării-tul» în București. Scutiți boierii de Divan, ce aū «a-ș scuti căte o pimūniț[ă]».

F. d. «Erbarilor..., să caute slujba oluc-hacului duple la tot omul care face neguțtorie, dă cumpăr[ă] vită duple pământul țării.» Fără nici o scutire, afară de cea pome-nită.

21 Mart 7206 (1698). «Luî Hagi Vasilie lumânariul de aič den Buc[u]rești și den Târgoviște..., a ținearea lumânăriia domnească den Buc[u]rești și den Târgoviște, și-s opreaască pre toț măč[e]larii..., aū fie dor[o]banțu, aū lef[e]giū, aū scut., aū sluj[i]tor, aū măč[e]lar, aū slugear, aū ovreaiū, aū măcar ver-ce feal de om a hi..., să nu vână săul într'altă parte..., făr numai [la] lumânării domnești, și să-l plătească săul ocoa po ban[i] 8.» Cine va călca, va fi *golit* și *prădat*. «Să fie în pač e] și 10 argaț lumânării, carii sănt de lucreaaz[ă] la lum[ă]năriiia domnească, de bir sluj[i]torescu, de bir mărunț de țar[ă], de miere cu cear[ă], de găleat[ă] cu fân, de cară de oaste, de fum, de zah[e]real[e], de sursat, de birul lef[i]lor și al oști, și al vač[i]lor și al oilor, de poclon Han[u]lui și a steag[u]lui, și de dăjdil[e] și orându[e]le ce să vor pune în târgu pe neg[u]țător și pe mah[a]lale, de seama a doao și a

treia, de podvoade, de meiū și de conač[e], de caî, de solî, și de alte dăjdî și mîncături, cîte vor fi peste anu . . . Făr cît numai să aib[ă] a-ș darea rumtoarea lor la vream[ea] harač[u]-luî, ug. 60, și la V¹ Seam[ă], ug. 60.»

23 April 1698. «Cartea preoților de la bisearica domnească den Buc[u]rești, pentru baniî de mir, ce li-s dă pre an.» «Popeî Fotiî Cliseariul, împreună cu alaltî preoți și diiac[o]nî i grămătič careî sântu clirosul sf[i]ntiî bisearič de la Scaunul Domniî Meal[e] den Buc[u]rești», să iea pe an de la «vama tîrguluî Buc[u]reștilor» 100 tal., la Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru, pe jumătate. «Pentru că, avînd preoții aceștea obiceiū la toate zilel[e] marî și la praznice, cînd miruia, dă li-s da bari de la Domnia Mea, și de la boiarî, și de la alți creștinî», în loc, se introduce această *mlă*. Se dau ordine și «părcălabilor de tîrgu, cariî veț fi pre ani — (*sic*), pre vama tîrguluî». Boierî: Cornea Brăiloiul Vel Ban, Stroe Leurdeanul Vel Vor., Diicul Rudeanul Vel Log., Mihaî Cantacuzeno Vel Spat., Șerban Vel Vist., Vergo Vel Cluč., Dumitrache Caramanlău¹ Vel Post., Scarlat Vel Păh., Radul Izvoranul Vel Stol., Rađul Golescul Vel Comis, Iorga Vel Cluc., Costandin Vel Pitar. Scrie Isar logofețelul.

29 Maiū 7206 (1698). «Tutoror preoților i diiaconilor cariî sânt în eparhiia părinteluî episcu[pu]luî de la Buzău, den trei judeate: dăn Săcuianî, den Buzău și den Slam Rămnic.» Preoții s'au plîns «pentru rîndul dajdilor, că, viindu-le adease, foarte le paas[ă], și le iaste cu nevoe și pohtind ei ca să le fac[ă] Domniia Mea ruptoare, pre an». Și Domnul admite, «ca-s nu fie supăraț în toată vreama cu dăjdî în rînd cu țara», și le face *rumtoarea*: «cîte ug. 2.000», în patru termine, «la Vel Seaam[ă], la harač, la Seaama a doao și toamna». Sînt scutiți însă de «alte dăjdî și orînduiale, cîte ar mai eși dă la Vistieria Domniî Meal[e] preste an în țaară, pre silișt[i] și pre oraș[e] . . . Nicî să s tragă bucatele lor pentru dăjdile altora . . . Pentru oeritul, dijmăritul, vinericiul, după obiceiū, să-și plătească cu bani . . . Și vinericearii . . . să n'aibă voe a le luarea buț cu vin pentru vinericiū, ci numai bani, nicî să dea chiria buț[i]lor ceale de vinerič; și

poclonul dă nume po bani 12, mai mult nu». Se dă ordine «cislășilor» și altor agenți. Și «preotease sărace, care au rămas cu copii, dă-ș trag birul preoțescu».

Notă: «Asămene s'au făcut și hrisovul Preasf[i]nțitului părintelui nostru chir Teodosie Mitropolitul țării; însă pentru preoții din București și din Târgoviște și preoții Sf i nții Sale din 9 judeațe, să dea într'un an ug. 7.000». Ilarion de Rîmnic fixează 2.800 pentru preoții lui.

«Cartea de vinericul dealului Târgoviștii»; 1-iu Septembrie 7207 (1698). «Să scrie vinericul domnescu . . ., din 10 v^d de vin 1 dup[ă] obicei . . ., și poclonul, de nume pe bani 33.» Vor lua și pripas cîte 29 de bani, afară de bivoli, pentru cari se vor plăti 40, — fără de «stricăcunea a cui ar fi viia». Să aibă apoi și judecățile obișnuite «pen deal».

«Cartea vinăriciului dealului Piteștilor.» [26 Septembrie 7207.] «Iar preoții și diaconii . . . să aibă a-ș plățirea vinăriciul lor, de vadra domnească po ban[i] 22, și poclonul, de nume po ban[i] 12 . . . Și scrie și în hrisovul . . . care am făcut . . . la mana deleanilor de la Piteșt[i], pre așezământul ce-s scrie mai sus.»

19 Februar 7217 (1709). «Cotarilor . . ., să umble . . . pre la toate târguril[e], să scrie cot[ă]riia de la tot omul, cine se va afla vânzându marfă cu cot», fără nici o excepție, «de nume po ban[i] 142; iar co[j]ocarii, măt[ă]sarii să dea pre j[u]mătate . . . dup[ă] obicei. Iar pre cari i-ar afla vânzându marfă cu cotul mai mic, au ascunzându cotăriia ca-s nu-ș dea adetul, pe uni ca aceia să-i globească cu mânia ban i] 300, și să-i fac[ă] certare.

17 Ianuar 7210 (1702). «Sluğ[i] Domnii Meal[e], anum[e] — cantargiul . . ., să ție cantariul domnescu de aiç din orașul Domnii Meal[e], din Buc[u]rești . . ., și alt nimen[i] să n'aib[ă] voe a făç[e] alt cântar, niç a cântări ceva, făr cât numai cantaragiul . . ., — la ori-ce om ar fi, au neg[u]țător creștin, au Turcu, au Armean, au Jădov, au țaran . . ., au miere, au unt, au tutun, au fier, au sare . . . S[ă] ià de 100 oc[ale] po ban[i] zece, dup[ă] obicei, și afar[ă] din târgu, unde să vor afla și chirigii ce vor veni aiç în târgu cu marfă; și de vam[a] tutun[u]lui, încă-s aibă a cântări-o cu cântariul domnescu.»

30 Novembre 7209 (1700). «Căpt. za sluj[i]torî — ot sud — : s'au scos seama... Să v[ă] daț 3 biruri, măcar că nu aț dat un bir și jum[ă]tate, iar estîmpu, fiind un păs mare asupra țărăi, s'aũ mărit suma, și la birnič, și la voi, de cum aũ fost an,—că am socotit Domnia Mea ca-s nu fiț amestecaț cu țara, că maĩ cu păs v'ar fi fost; ci să v[ă] daț voi birul osebi.»

20 Iulie 7216 (1708). «Tutunariilor, ... să scrie tutunăritul de la tot omul, cine va f[i] pus tutun, au boiariũ mare, aũ al doilea, aũ neguțtorîũ, aũ sluj[i]torîũ, aũ popă, aũ diacon, aũ călug[ă]ru, aũ Turcu, aũ Armean, aũ birnici, aũ Țigan... Să dea dudulum po t^l 4, și poclonul dă num[e] po banĩ 33, dup[ă] običai... La birul tutun[u]lui nu-s scuteaște niminea...»

1^{III} Ianuar 7213 (1705). «Să aib[ă] a ținerea vama tutunului într'acest an... , aũ pre la vadurile de pe margine și de pre la tãrguri, și afar[ă], de prin sate; și să aib[ă] a le luarea vam[a] de pre la toț neguțtorii cariĩ vor cumpăra tutun, să facă neguțtorie, să-l ducă într'alte părți», de ori ce neam ar fi: «au Tãtari». «De oc[a] po ban 1.»

15 Februar 7207 (1699). «Carte dă erbăritu.» Pentru strîngerea «oluc-hacului».

«Făr de cãt numai ceia ce aũ odăi pre margine, aceia, pre cãtã vitã le va scrie cãrțile D[omnii] Meal[e], pre atãta să li să ție în seaam[ă], să nu dea», sau *vite î mpărătești cu pecetluiturile* Domnului. «Însã de cal, de boũ, de bivol po banĩ 24, și de oae, de caprã, de rãmãtor, po banĩ 8.»

«Carei sãnt stolnicei la Greaca... , să ție vama de acolo... într'acest an... , de la tot omul care va vãna peaște în bãlțile cãte sãntu în Ținutul Grecii, den sus de Bãneasa și de la Sfreadel în jos, pãn la Clãtești, unde dă gãrta domneascã în Dunãre, și cu toate Scaunile.» «Și să pue Scaune pe la toate va durile, ca să pãzeascã pentru venitul vãmii, și nimeni să nu fie volnicĩ a pune vinuri pre la Scaune, să-s vãnã, făr de cãt numai stolnicii și, cãndu va fi vreamea de leasã, să aibã a scorni satele dupã lãngã baltã, să închizã gãrta domneascã și să facã leasa, cu toate ce trebuescu. Așijderea să pue să astupe și privalurile de spre Dunãre.» Și drept de judecatã. Sãtenii să-ĩ asculte «pentru treaba bãlții».

○ 25 Mart 7208 (1700). «Starostii de neguțtorii și tuturor neguțtorilor, cășintu scriș în catastiful Vistierii . . . » Cer «rumtoare pre an». Se acordă: «pre an ug. 4.000», în patru termine: la Vel Seamă, la haraciū, la Sf. Gheorghe și la Sf. Dumitru. «Numai banii haraciului să i dea cu cusur, precum să dau banii la harač, iar alalt bani . . . să-i dea drepti și făr de zečuială. » Nu vor da deosebit «fečorii lor, ce vor avea nedăs-părțiți dăn casă, și calfele ce au pren prăvăliile lor, nici să li-s tragă bucatele lor pentru dăjdil[e] altora ce ar fi pre silști și pren tărguri». Să fie iertați «de dijmărit, de vinerič, de oerit». «Așjderea și dăn calfel[e] lor, ce vor eși bașcali, cu prăv[ă]liil[e] lor osebi, au cu alte hrane, să fie volnic starostea și cu neguțtorii a-i pune la catastih la neg[u]țătorii cu bir, ca să-i ajute la rumtoare . . . »

11 Novembre 7209 (1700). «Goștinarilor cari au cumpărat slujba goștinăritul . . . , [să] aibă a căutarea pentru toț rămători ciș striini, căș trecu din Țara Ungurească aicea în țară, la jăr»: cite 8 bani. [Cf. p. 339]

15 Decembre 7220 (1711). «Chiorului, ginerele Cozmiș zaraful»: va da numai la haraciū 1 ug., la *adaosul haracului* altul, la Vel Seamă 1 ug. Fusese în slujbă la Doichița răposatului Istrati Florescul.

8 Ianuar 7209 (1701). «Tuturor Brașoveanilor cari să hrănescu cu negoț braș[ov]venescu aič în tărgu, în București, și prent' alte tărguri și sate, cu prăv[ă]lii, și cu altă hrană», «măcar și șăzători cu case». Să fie scutiți «de bir sluj[i]torescu și de alte orânduiale ce-s pun pren țaară, de schimbul banilor, de fum, dă prăv[ă]lii, de cotărie, de covoară, de răș, de păhară, de sursaturi, de zah[e]reale, de cară de oaste, de birul oștii, de birul lefilor, de seaama a treia, de poclonul Hanului și a Sultanilor, de cai împărătești și domnești, de rânduiala vacilor și a oilor, de podvoade, dă mertice, de conace, de cai de olac, de cătră starostea de neg[u]țătorii, de către județul de aič den București, de 'nprumutările și alte cheltuiale ce dau neguțtorii, și pentru orânduiale[e], căt și satarale ce să pun aič în oraș, pre mah[a]lele, și prent' alte tărguri și sate, și pentru alte toate dăjdi . . . Aducând negoț braș[ov]venescu, și fiind avut

eî rumtoare încă și mai denainte, dă la alți răposăți Domni, dă li se-aū stiut dajdea lor osebi de cătră alți neguțtori și breasle, și de cătră alaltă țară, cu cărți domnești de milă și de așăzământ. Încă și Domnie Mea, după ce m'au dăruit Domnul D[u]mn[e]zeu cu Domniia țării, viind ei și făcând jalba înaintea Domnii Meal[e] cum că acolo la Brașov, viind oștile nemțăști, i aū prădat și i-aū sărăcit. . . , le-am fost făcut Domnie Mea rumtoare, dă să știia ce da ei într'un an, făcandu-le și hrisovul Domnii Meal[e]; și s'aū ținut acea rumtoare câta-va vreme, iar, de la o seaam[ă] dă vreme încoa[ă], căzând multe dăjdî pre această țară, nu i-a fi lăsat ca să-ș dea nu-mai rumtoarea ce le făcusem Domnie Mea, ci pre cei ce să afla ai[ă] în oraș îi amesteca și la alte dăjdî ce-s punea ai[ă] pre oraș, și pre cei dupren târguri și dupren sate, da cu țara; și, văzând ei așa, venit-aū cu toții, cerînd o nouă rumtoare. Îi vede oameni streini, de altă țară, și trebuin[ă] de negoțul ce aduc în treaba țării. . . Să dea toț Brașoveanii într'un an t^l 1000, în patru termine: la Vel Seamă, la haraciu, la Seama a doua și la a treia «Așijderea, de se-ar întâmpla, de mare nevoe, ca să mai ias[ă] niscai neguțtori dăn Schia cu casele lor, și ar veni ai[ă] în țară și aceia, făcând și re Domnii Meal[e], și unde li se-ar porunci, ca să-ș așaze, să fie și aceia legați tot la această sumă. . . Orî pre cine l-a afla hrănindu-să ai[ă] în țara Domnii Meal[e] cu negoț brașovenescu, măcar orî-ce fel de om ar fi, pre toți să-i apuce să dea cu ei, dupre putearea lor.»

10 Ianuar 7209 (1701). Pentru Ianachie Clucerul, care să aibă vînzarea sării și fierului: «să cumpere sare de la Ocniță, să vînză în Târgoviște.

30 Novembre 7210 (1702). Carte de *gărdurărit*: «au sutaș, au optaș.

7216 (1707-8). Pentru vama de la Tîrgul Jiuluî și «vama cerei». «Însă muntele din apa Oltețului păn în apa Vodițai.» «De bute cu mieare nescursă po t^l 1, și de oc[a] de țară po bani 2.

28 Iulie 7217 (1709). «Vinăricearilor care aț cumpărat vi nericîl den dealul Bucureștilor i Prundul i Curmătura ot sud El. i Vlașca. . . , a scrie vinăricîl. . . și grădinile den București și pre

dealuri împrejurul Bucureștilor, la toate vile câte să vor fi făcut în zilele Domnii Meal[e], ver pre moșie domnească, aș a Vlădicăi, aș boerească, aș călugă]rească... Și poclon de la popi și de la diiaconii să iă, de num[e] po ban[i] 12, și de la sluj[i]toriū po ban[i] 15, și de la birnicii de num[e] po bani 30...; și să aib[ă] a lua... și părparul de bute po bani 12, și de berbenișă po bani 6, afară de sutaș și den neguttorul care va ajungi numele lui singur la ug. 6, și de cămăr[ă]șelul care va ajunge numenel e singur la harač ug. 8, și den slujitorul care va ajunge numele lui singur la ug. 4».

7203 (1695). Către căm[ă]rașul de la oca Telega, «să aibă a fi căm[ă]raș și purtător de grijă . Să-l asculte oc narii», «čoc[ă]nașii i măglașii i dărbantii de la această ocnă». E pe un an.

Pentru altă numire acolo. Menționați și «vătașii». «Să aiba a cerceta pren toată țara... , unde ar găsi sare de furat, fără de răv[ă]șălul căm[ă]rașilor, să iă boii cu carul, cu toată sarea..., ca să fie pre seama domnească; și pe acei oameni să-î pue în butuci... A cerca pre la ocnile ceale părăsite», de nu se taie sare sau *se dășchide oca*.

1^{III} Ianuar 7217 (1709). «Cartea de vama Craioviii i de Străhaia » Să caute în Mehedinți și Dolj pe cei ce vînd «bucatele pre la casele lor, măcar ce marhă ar fi, și nu ar aduce la țarguri să vînză».

12 Ianuar 7220 (1712). «Saragelelor de la Čoc[ă]nești, însă liude 30, afară de čauș, și din steg[arii] cari sânt supt ascultarea slugii Domnii Meal[e] Curt căpt. de acolo.» Vor da pe an numai trei dăjdii.

«Foiță de așăzământu obiceiurilor ceale ce aș avut să dea Șcheaii din Brașov vameșilor din Cămpina și de la Văleani și vătaș[i]lor de plai, și altora...» Pentru «vitel[e] lor de oi și de berbeč», la întors nu vor plăti nimic. «Pentru stănilor ce pun pre munții, care cumpără după la boiari, de vor face tot cașcaval, iar nu brînză, acel cașcaval de-l vor vinde în țarguri, la Cămpina aș la Văleani, aș măcar în ce țargu, să-ș dea vama, iar de vor face tot brînză și vor vrea să o ducă la casele lor în Țara Ungurească, pentru aceaia să nu dea vamă.

Pentru turmile lor de oi, când vin prim[ă]vara de l[a] câmpu și trec la munte, au avut obiceiul de au dat vameșilor câte un miel de turmă și vameșii le-au dat răvașă de s'au dus oile cu pace; ci, precum au avut obiceiul, așa să fie și de acum nainte; și, pe cât cai vor avea la turmă, să dea de cal po bani 2, că așa au fost obiceiul.

Iar, de-s va întâmpla vre unora dintr'acestea de le vor fi oile șchiope sau beteage, au vor fi apele mari, de nu le vor putea trece în sus, și li-s va întâmpla a le tunde aiç în țară, la Breaza au la Comarnic, au măcar ori unde s'ar întâmpla; aseamenea, de vor vrea să o ducă la casel[e] lor în Țara Ungurească, să dea vamă, de povara de cal bani 40, că așa au fost obiceiul. Iar pentru pieile oilor celor ce le vor muri de iarnă aiç în țară, și vor vrea să-ș le ducă la casele lor în Țara Ungurească, de acelea să nu dea vamă; însă care vor fi din bucatele lor, iar nu de la alții luate, făcând meșteșuguri pentru ca să nu dea vamă.

Așajderea și pentru cei ce țin stăni în muntel[e] Buceaciu-lui și în muntele lui Leaotă, în hotarul Dâmboviții, și iș vor pogoră bucatele după la stăni, de le vor vinde, de aceale bucate, cum să vor tocni cu neg[u]țătorii: de vor da vama cei ce cumpără, Șcheaii să aibă pace, iar, de nu vor da vamă cei ce cumpără, atunce să dea Șcheaii vama; iar să nu ia vamă și de la cei ce cumpără să de la dănsii. Și în ce județ să vor vinde aceale bucate, la târgul acela ce va fi într'acest județ să dea și vama. Numai Șcheaii să porte grij[ă] să facă știre vameș[i]lor, ca să știe de la cine va lua vama.

Pentru bușil[e] cu vin care-ș duc de la viile lor la Cămpina și den Cămpina pus vinul pren burie, de-l duc în Țara Ungurească, să aibă a darea vamă numai de calul împovărat cu vin, câte 20 bani, iar de bute să nu dea nimic...»

1-iū Ianuar 7221 (1713). Pentru *erbari*. «Așajderea să fie volniç a merge pe la zah[a]nale, să caute câte vite să vor tăia și nu vor plătite mai nainte de oluc-hac... Și să fie volniç să ia și dup[ă] la măcelarii ce tae vite, de vând pin târguri domnești, și în Buc[u]rești și în Târgoviște, și prent'

alte târguri, — de la aceia încă să iă oluh-hac... pentru ca să măcel[ă]rie să chiam[ă] negustorie.»

29 Iunie 7223 (1715). «Cartea pentru cheltuiala ce să dea beşleagăi, — când mearge pe vremea bălçului la Câmpul lungu.» «Voaio tuturor neguţtorilor, căţ vă veţ afla cu prăvălii, la bălçu, la Câmpulungu, verî neguţtorî creştinî, ver Turcî, ver Armeanî, verî papiştaşî, verî Neaamţî, ver ovreaî, aũ măcar ver ce fel de om ar fi... Trimiţând Domnia Mea pe Husein-Aga beşleaaga acolò să fie de pază pentru gâlcevî şi zorbalăcurî ce să face, să poarte grija, şi, pe care den Turcî i-ar găsi făcând gâlcevî şi nebunii, să le facă certare şi să nu-î îngăduiască, să nu umble în voia lor; deç, ca să nu umble şi el surda şi să cheltuiască de la dănsul, am socotit... să-î daţ toţ de prăvălie câte banî 33, să-î fie de osteneala lui şi de cheltuială... Să nu măi facă sup[ă]rare săracilor, că destule nevoi sânt în spinarea lor... Poruncescu Domnia Mea şi ţie judeţ de la Câmpul lung... să-î aduceţ leaamne de foc şi maldăr de cai..., şi să-î daţ un om să-î poarte grija, iar de altele ş va cum-păra cu banî...»

Catastîşe.

... 50 de pungî, ce aũ venit poruncă de la Împărăţia...
20 Octomvrie 7205 (1696).

Birul lui Noem., de un ban po ban[i] 266.

Ploconul Hanului cel obiçnuit, ce s'aũ pus în toate judeţel[e] pre selişti, ca să dea cu toţi [afară de scutiţi];»
15 Novembre.

Birul zaharealiî, cea au venit porăncă de la Împărăţi[e] să dăm; 23 Noemvrie.

Bir lui Dechm. Vel Seaam[ă], ce s'aũ pus în toate judeaţele, etc. Dech. 9.

Birul chirestelei caicelor împărăteşti...: la Căpitan-Paşa dă Dunăre, să-s fac[ă] 30 dă caice [pe silişti]; 1-iũ Ianuar 7205 (1697).

Birul lui Ghenar, care s'aũ pus pe galben.

Birul şăicelor împărăteşti; 20 Ianuar.

Un bir ce s'aũ pus în toate judeţele; 1-iũ Fevruarie.

Rânduiala untului împăr[ă]tescu; 1-iũ Fevruarie.

Birul lui Făvruari, s'aũ pus pe galbinî, i a lui Mart.

Birul haračului; 26 Fevruarie.

Saam[a] a doao... , 30 Iunie.

Baniî salaorilor; 1-iü Iulie.

Rânduiala fânului; 21 Iulie.

Un bir ce s'aü pus în toate judeațele; 1-iü Avgust.

Rânduiala găleți..., să fie pântru chieltuiala la jăcniți..., de 1 ug. po ug. 10 fiștecare sat, să dè pre suma lui; 20 Avgust.

Rânduiala boilor dă Belgrad..., de boü po t¹ 1, să fie pentru chieltuiala celor ce vor să duc[ă] boii la Belgrad; 3 Martie.

Rânduiala carălor împărătești... la Belgrad,... fiștecare sat, precumu-l va ajunge cîsla, și carul să fie nou și cu 4 boi și înscorțat și învălit, și cu chirigiü om de credință, și chirigiul să aib[ă] la car topor, sfreadel, cuțitoae; și cei ce vor făc[e] carul, să dea simbrie chirigiilor pe ce să va tocmi, deplin; și să aibă a lua strângătorii de car, pentru chieltuiala lor, po t¹ 1, iar mai mult nimică; și de acum pân la —, să-s afe carăle la — negreșit; 16 Mart.

Lipsa haraciului..., și poclonul, den 10 bani 1 ban; 10 Aprilie.

Birul cailor împărătești, ci s'aü scos pe birnici..., și zăčuiala: den zeace bani un ban... ; 1-iü Maiü.

Dajde ce s'aü pus pântru cheltuiala jăcniți, [cu *poclon*]; 20 Maiü.

Rânduiala căinepiî, de ban de oț. bani 33; 15 Septemvrie 7206.

Rânduiala mierie..., să-s cumpere miere șă cără împărătescă..., să-s ià de ug. 1 po ug. 60; iar plăiașăi șă satele de drum să dea pă jumătate; 20 Septemvrie.

Birul datoriilor; 20 Octomvrie.

Un bir ce s'aü scos pentru poclon Hanului cel obiçuit; 10 Noemvrie.

Rânduial[a] vacilor și a oilor, pentru cheltuial[a] Slujerii; 16 Noemvrie.

Vel Seaama; 1-iü Dechemvrie.

Bir ce s'aü scos pântru zahareao Cameniței; 23 Dechemvrie.

Birul șăicilor împăr[ă]tești; 15 Ianuarie.

- Rânduial[a] untului împărătescu; 25 Ianuarie.
 Rânduiala carălor dă Belgrad; 10 Februarie.
 Birul haračului; 25 Februarie.
 Lipsa haračului; 20 Martie.
 Birul cailor împărătești; 15 Aprilie.
 Birul capicheaial[ilor] de oaste: pre bir lui Ghen. de ug. 1, pe ug. 2 pol; ce așit la Mai 10.
 Boi de Belgrad; 10 Maiu.
 Iar de la 4 judeațe . . . s'aũ luat bani, de bou t¹ 10.
 Birul salaorilor; 1-iũ Iulie.
 Rânduiala vacilor și a oilor ce s'aũ pus pentru conacile Tătarălor; 1-iũ Iulie.
 Iar județele acele ce aũ dat bani: s'aũ luoat de vac[ă] t¹ 6, dă oae t¹ 1.
 Birul lefilor; 20 Iulie.
 Birul datoriilor; 5 August.
 Rânduiala boilor de Belgrad; 10 August.
 Dajde ce s'aũ scos în toate judeațele; 1-iũ Septembrie 7207.
 Miiare, aũ eșit pre bir[ul] lui Iulie.
 Rânduiala mierii și a cerii; 20 Septembrie.
 Seaama a treia; 20 Octobre.
 Bir ce s'aũ scos în toate judeațile pentru cheltuiala Slu-gerii; 20 Novembre.
 Vel Seaamă; 10 Decembre.
 Birul mărunt de la Iulie au umblat tot po ug. 2 până la Ghen.; iar de la Ghen. pe ug. 3; 1-iũ Ianuar.
 Untul împărătescu; 25 Ianuar.
 Birul haračului; 1-iũ Ianuar.
 Lipsa haračului; 25 Februar.
 Bir ce aũ eșit pentru cheltuiala viilor domnești; 15 Maiu.
 Birul lefilor; 25 Mart.
 Birul carălor și de salaori cari sânt să-s trimiț[ă] la Came-niță; 1-iũ April.
 Bir ce s'aũ scos în toate judeațeal[e]; 1-iũ Maiu.
 Seaama a doao; 1-iũ Iunie.
 Bir ce s'aũ scos în 5 judeaț[e] ot preste Olt . . ., pentru

cheltuiala caselor domnești ce vor să-s fac[ă] la Scaunul Craiovei; 8 Iunie.

Rânduiala vacilor și a oilor, care s'aũ scos pentru cheltuiala Slujerii; 25 Iunie.

Birul lui Iulie, ce s'aũ așezat galbenii pre bani; 1-iu Iulie.

Birul lefilor, ce s'aũ scos la luna lui Iulie; 1-iũ Iulie.

Birul carălor Cameniți; 1-iũ Iulie.

Dajdea ce s'aũ scos pentru banii merii; 20 August.

Rânduiala boilor; 5 Septembrie.

Seaama a 3-a; 1-iu Octombrie.

Un bir pentru poclonul Hanului cel obiciuit; 1-iũ Novembre 7208.

Un bir ce s'aũ pus pãntu ploconul chehailii Viziriului, care s'aũ pus acum chehaiã nooã . . ., de un ban, bani 10; 10 Novembre.

Vel Seaama; 1-iũ Decembrie.

Un bir ce s'aũ scos în toate județele; 1-iu Ianuar.

Rânduiala haraciului; — 7208.

Lipsa haraciului; 20 Februar 7208.

Birul lefilor; 20 Mart.

Rânduiala banilor ce s'aũ scos . . ., pentru banii ce s'au rãnduit să-s dea la Temișoar[a]; 15 April.

Cheltuiala la Jãcnițã aũ eșit pã birul lui Ghen., din bani, po bani 10.

Seaama a doao; 1-iũ Iunie.

Un bir ce s'aũ pus . . . pentru tainurile de carne carii să daũ la Împãr[ă]știe; 25 Iunie.

Dajde ce s'aũ scos pãntu bani miirii; 10 Iulie.

Birul lefilor . . ., pentru lefile slujitorilor; 15 August.

Seaama a treia; 1-iũ Septembrie.

Rânduiala mierei și a cerăi; 10 Octombrie.

Vel Seaama; 20 Novembre — 7209.

Rânduiala haraciului; 1-iũ Ianuar.

Pãntu sursat tainuril[or] împãrãtești; 7209.

1-iũ Ianuar 7209. La armași, «sã fie ispravnicii și purtãtori de grij[ă] peste țiganiii rudari, să-ı pue să lucreze la aur, când va fi la vream[e] peste varã, și să aducã aurul la vream[e] . . .

însă aur sleit dram. 600». Voie de «certare și bătae». «Și cariî den vătaș ar avea feçorî mulți și mari, să aibă a-i pune la bir, la scândur[ă], ca să nu pease celoralaltî săracî, și să aibă a punerea altî vătaș, cariî vor fi cu capul, fără feçor... Pre care Țigan l-ar afla vânzând aur domnescu pre ascunsu... , a-î bate cu toiage, iar pre cumpărător să-l prade; pentru un dram de aur să-î ia 6 dramuri domnești». Ordine «și voao județ i]-lor și voao oroșan[i]lor de la Slatină, V¹ i Ocnă, i Râmnicul, i Argeșul, i Pitești», să urmărească pe rudari pentru datorii.

Lipsa haraciului; 20 Ianuar.

Birul lefilor; 20 Februar.

Poclonul Hanului; 25 Februar.

Seaama a doao; 20 April.

Rumtoarea: orașele i satele, cu ruptoare ce s'aũ scos să-și dea șfertul lor de Seaama cea mare; 1-iũ Octombre 7210.

Ruptoarea orașelor, a satelor, ci s'aũ scos să-și dè ruptoarea lor; 5 Decembre.

Rumtoarea orașelor și a satelor; 4 Maiũ 7210.

Rânduial[a] rumtorii harac[u]lui; 20 Octombre 7211.

Rumtoarea orașelor și a satelor birnicești; 15 Iunie 7212.

20 August 7212 (1704). Numire de «vătaf de plai», ca «să păzească foarte bine plaiul și să poarte grij[ă] de hoți... Să fie în pace și ertat, el și casa lui, și toate bucatele lui ce va avea, de Vel Seaamă», etc.; «numai să aibă a darea la haracu birul vătășescu: ug. 10, iar alt nimic».

30 Iunie 7208 (1700). Numire de «vătaf de căldărari, de aiç din Bucurește, și în toate târgurile câte sânt în țara Dom.: a da poruncă tuturor căldărarilor, ver fie domnescu, veri boerescu, ori călugărescu, aũ siimean, aũ cazacu, aũ talpoș, aũ oameni streini, ce vin dănr'alte părți și dănr'altă țară cu marfă căldărărescu aiç în București și într'alte târguri, să aibă a lua vătăful de samsana po t¹ i p¹, și de car po ug. 2, dupe obicei, precum scrie în cărțile domnești ce are și de la altî Domni». Aceasta se face, «aflându-se în toată vremea cu slujba în Curte Domnii Meale, de direage vasele ce să stric[ă]; ci, ori-care ar sta înpotrivă», etc.

Socoteala lui Vel Sluj. și a lui vt. Sluj. de un an..., de

la Octomvrie 1 d. până la sfîrșitul lui Septemvrie. . . , l^t 7206. Octombre: 1981 ¹/₂, 41; Novembre: 11151, 24; Decembre: 702 ¹/₂, 24; Ianuar: 1779, 4; Februar: 553, 8; Mart, 402, 23; April: 1606, 53; Maiu: 1924, 20; Iunie: 410, 26; Iulie: 2.040 ¹/₂; August: 1221, 28; Septembre: 1921 ¹/₂, 58. «Datu-s'au din oile de sursat . . . Din boi de Belgrad [de două ori]. Din conacel[e] Tătarălor.»

I^{iu} Ianuar 7203 (1695). Pentru unul pe care «Vel Dvornic l-au pus Vornicel în sud —», «să umble să caute slujba Vornicii dintr'acest județ, pre unde s'ar face hoții și curvi, au sfăzi, și capete sparte, și alte gâlcevî, să aibă a-i judecarea și a îndrepta pe toți, și să-î globească . . . , după cum iaste vechiū obiceiū al Vornicii . . . Și pentru vite de pripas [și «stupi»]. Ispravnicul dum. Vel Vornic, ce scrie mai sus . . . [Pripasul] au fostu obiceiul Vornicului celui Mare, de s'au luat și mai denainte vreme. Iar omul ce-ș va cunoaște vita bine, care va fi de pripas, să-ș dea colacul: de cal po t^l 1 p^l, și de bou, de vacă, de bivol po t^l 1, i de rămător po banî 40, i de oaie, de stup po banî 12 . . . Și pentru stricăciunile ce strică vitele la câmpu: la păini, la vii, la fâneate, la dumbrăvi ținute, să ispășască dup[ă] obiceiū, luînd gloaba. «Și, pre unde s'ar găsi vite de furat . . . , și acela om nu le-ar colăci, să iă vitele de la el.»

Vel Seaam[ă] ce s'au scos.

Baniî haračului; 10 Iulie 7220 (1702).

Vel Seaam[ă]; I^{iu} August 7212 (1704).

Seaama a treia; 15 Maiu 7213 (1705).

Satel[e] plăeșăști pre judeaț[e], Iuni 20 d., 7198 (1690). La unele se pune un adaus: «Brebul cnez», «Brebul lui Matei Post.», «drumaș», «Tăntav[a] cărbunari», «viari», vărnicari», «Belciresți cnez», «but[na]ri», «Puchiani Vel, i Puchiani lui Vel Vist., Puchiani cnez», «dărvari», «lemnari», «Bogații cnez, viari», «Șchiiai cnez, viari», «Valea Lungă, s'au pus la plăiaș, cu porunca Mării Sal[e] lui Vod[ă]», «Nușoar[a], plas[a] lui Vel Vornic», «Bădeani cnez», Godeani Vel i cnez», «Bogdănești Vel, ai Arnutei», «Otești toț».

Scutire pentru 10 vieri ai lui Costandin Postelnic Băleanul în viile de la Bădeani.

26 Decembre 7222 (1713). «Sfințiilor Voastre părinților și dumnevoastră boiarilor, căpitanilor, slujitorilor, preoț[i]lor, păr-călabilor, birnic[i]lor și tuturor căț vă aflaț lăcuitoři pre pământul țării Domnii Meal[e] ot sud. — . . . Viind și vreame să-s scoaț[ă] Seama a doao, s'au socotit de s'au scos iar pre dobitoce, dup[ă] cum au eșit și într'alț timpî, că, pentru multe păsurî ce au căzut asupra țării, n'am putut găs[i] altă dajde mai cu dreptate și să ias[ă] și sumă de banî, ca-s putem face trebile și poruncile . . . Cine are mult, dă și mai mult; cine are ma puțin, dă și mai puțin, și ajută cu toți după putința, cu dreptate. Deç, mai nainte eșia sumă mai mare, de să potea face trebile, iar de la o seamă de vreame încoce, întâmplându-se de au perit vitele, s'au micșorat suma, ce au căzut țării sup[ă]rare cu dăjdile, și niç cu aceeaia nu s'au putut plini poruncile, ci s'au luat atăta sumă de banî cu dobândă, de s'au plinit ce au fost porunca, — care s'au făcut datorie pân la 300 de pungî de banî, ce face numai dobânda acestor banî pre an: câte 50, 60 de pungî. Deç Domniia Mea, văzând atăta păs și greu ce ne iaste asupră, într'alt chip n'am avut cum face, ce am socotit cu toț boiarii Domnii Meal[e], ca-s daț să plătiț și dobitoč[e]le și-s daț și de nume. Pentru că și mai nainte vreame, când să-s scotea seama a doo pă siliște, dà cu toți, iar, când s'au scos pre dobitoce, dà numai cei ce avea vite, iar cei ce n'avea, nu dà; ce nu era cu dreptate; iar acum s'au pus să dea și de nume, însă de cal, de bou și de tot dobitocul po banî 44, precum s'au dat și într'alți timpî, iar pripas de estimpu, să-s socotească 2 o vită. Și să daț de tot numele vostru po banî 66, și cei cu vite și cei fără vite, veri ce fel de om va fi, afară de veliți boiari i călugări, și din Turci i Țig. i caliç: aceștea să nu dea nimic de numel[e] lor, — numai vitele să-ș plătească. Iar alalți, și mazilî, etc. fustaș, căsători, păstorî, striinî, etc., să-ș plătească numel[e] lui, ca să-s poaț[ă] face sumă mai mare, să putem da și pă unde vor fi poruncil[e], și să dăm și pă unde sântem datorî . . . Să vă scrieț toate

dobitocele... și pre toț oamenii... toate meșteșugurile; și blestemățiile să lăsaț.» Altfel, se va da îndoit. «Și pă unde vor face blestemății ca aceaste, să trimiță căpeteniile lor aič în butuč, ca să ia mare pedepsă... Pentru că ačasta s'aũ făcut pentru folosul și ajutoriul țerii, ca-s dea și de ume; iar de acumu înnainte nu vor mai eși dăjdiș, pe numele aceastea, ci vor fi tot precum aũ dat și pãn acum...»

20 Novembre 7233 (1714). Nicolae-Vodă «fumariuluĩ dãn orașul Domnii Meale dãn București i dãn Tãrgoviște... , să scrie fumãritul... , dã la căț oamen[i] să aflã lãcuițorĩ într' aceaste orașe, însã la ceĩ ce au prãvãliș și facu neguțtorii și la ceĩ ce aũ pivnițe și magazii, dã vãnd vin, afarã dãn velițiĩ boier[i] i mãnãstirile ceale mari: să aibã a-ș scuti cãte o pivniță... , orĩ ce fealiũ de neguțãtorie ar face: orĩ tabac, orĩ cizmariũ... Dã v¹ pivniță po t¹ 5, și de prãvãlie mare po t¹ 5, și dã pivniț[ã] micã pe t¹ 2 p¹, și dã la magazii iar po t¹ 2 p¹, și de prãvãlie micã iar po t¹ 2 p¹, și de la sluj[i]torii ceĩ ce aũ prãv[ã]liș și vãnd vinur[i], po t¹ 1, 33... Sã aibã a-ș scuti și cliseariul dã la bisearica domneascã o pivniță, iar alaltĩ toțĩ, i diiaconĩ, i grãmãtič, să dea cu toțĩ.»

1^{ua} Ianuar 7211 (1703). «Caarte de harač de Turci.» «Priia-tenuluĩ Domnii Meal[e] —. Cãtrã aceasta-ț facu Domniia Mea în știr[e] că iat[ã] cã, apropiindu-s[e] și vreame haraciuluĩ și pãn la Ramazan atãta vreame n'aũ rãmas, iat cã s'aũ scos haraciul la toate breaslele, și s'aũ scos și la dumneavoastrã, ca sã-ț dai împrumuta, ci ești legat la Vistiria Domnii Meal[e], de daț la harač ug. —, — drept aceia, în vream[e] ce veĩ vedea aceastã carte a Domnii Meal[e], și cu sluga Domnii Meal[e], anume —, iar dumneata numã de cãt să cauț sã-ț dai toț banii deplin în mãna slugii Domnii Meal[e], sã-ĩ aducã aič, la Visteria Domnii Meal[e] cum mai curãndu și fãr de zã-
bav[ã] »

Rãnduiala lui Mehter-Baș[a], ce li se dã postav pentru îm-brãcãmintea taolelor dã Paști... ; April 24, 7206 (1698).

Postav roș, bucatã 1, i coț 3; însã bucata t¹ 28, și ceĩ 3 coț t¹ 3 p¹; gãitan, coț 100, pe ban 4, č¹ t¹ 3, i nastur[i] 36,

pe ban[î] 1: bani 36, i ibreşim, dram. 6, pe bani 5, 0" bani 30.

25 Decembre 7204 (1695). Au adet 20 țiġanî maturarî domneşti, să li-s dea la Crăcun, de om, abà, po coţ 16... Hărtie la Crăcun, de-s daū la grăm[ă]tič... 35 t^l, ortî, la Măriia S[a] Vod[ă] în buz[u]nar în zioa de Crăcun... La sluj. pre ipingeale, în zioa de Crăcun... În zioa de Sti. Vasilie, pre ipăngeal[e], la sluj[i]cor[i], când ias[ă] Măriia S[a] Vodă de la besearic[ă]. 35 t s'au dat iar în zioa de Sfeti Vasilie în buzănar la Măriia S[a] Vod[ă]. 10 zlaţ unġureşti, za t^l 22 p^l, i ortî, za t^l 5, s'au dat să pue în plăcintă în zioa de Sti Vasilie. 25 t^l s'au dat bacsîşuril[e] celor ce sorcovescu pre Măriia S[a] Vod[ă].

Foiţ[ă] de vezetei domneşt[i] şi de viglarî i dărvarî, carele li să dă abale de Paşte; Mart 15, 1^t 7203 (1695)... 2 vezetei de la carăta domnească cu peç., t^l 10, ca să-ş fac[ă] haine de Paşti. [*Viglarîi* sînt şese, cu un vătav.] Dărvarî abà; cei de la telegarî... Iane gunoiariul. Radul vătav za legă-nari...

Foaia de oamenii domneşt i], care li să daū îmbrăcăminte: postavurî, bogasie i abale, de Paşte; Mart 15, 7203 (1695).

Părcălabul den slob[o]zie, postav tăftu, coţ 5. Părcălabul ot Văc[ă]reşt[i]... Părcălabul ot Copăceanî... Părcălabul ot Crivina... Toma văt. za grădinarî ot Buc[u]reşt[i]. Pătru văt. za grădinarî ot Tărgovişt[e]. Bobea văt. za butarî. Stanciul văt. za lemnarî. 20 grădinarî ot Buc[u]reşt[i]... 12 grădinarî ot Tărgoveşte..., Cazan meşterul dă lemnarî, care să află în Curte în toat[ă] vreamea... 1 lemnarî, care păzeşte lemniia... Viariul ce păzeşte viia den Buc[u]reşti, şi gheţariul ce păzeşte legniţa... 4 zidarî de Curte, 2 dogari de Curte, 20 de Țigani dărvarî, cu vâtaful lor. Radul văt.: meşterul ot fântân[i]... Bogasiile ce-s daū iar dărvarilor... Şi la Țigancel[e] co-sătoare., ce sânt 16... 2 țiġance spălătoare dela Cupărie, Post... 2 Țigance spălătoare dă spre Doamna. La Fiseanţea meşterul Post. Stoica meşt[e]rul ot Tărgovişte. Paraschiva Modoran. Bărbăteaî meşt[e]rul.

1-iū Ianuar 7210 (1702). Părcălabilor ot..., că iat că, apropiindu-să şi vreame haraciului, s'au scos haraciul la o seaam[ă]

de breasle și s'au scos și la voi, la părcălabi, ca să v[ă] daț rumtoarea..., cu cusur de ug. 1 po banî 33.

Iuni 4, l^t 7213 (1705), au ișit patru sute de salaori și 50 de car e], și au ișit pă seaama a treaia, de un ug. un ortu...

Datu-s'au [postave] la 6 paicî..., pentru cheltuiala leagănilor. La 6 paic și la un mataragiū, și la 2 paic ai coconilor, de Paște, pentru tuzluci i vânări ug. 12 p^l, 33, după obiceiăi... La spoitori i ce spoescu vas[e]le de cuhnii... La 5 dărvari dă la povodnici și la un goniariū... La bărejar i s'au dat pentru treaba mrejiilor, sfoară supțire păpuș 400, i sfoară] groas[ă] păpuș 100, păpușă po banî 3, i funiceale 40, po banî 3, i hieru oc[ă] 3, po banî 25... pentru doao mreji, să-s fac[ă]. O fotă dă mătase și tulpan, coț 12. Ce-s dă la Vl ă d i ca în zioa de Joi Mar i și la 10 păscar i domnești, 2 de la Cărstini și 2 de la Florești și 3 ot Tănganul... La pehlivani, când joacă, 1 postav șaiū, dar dă la Domnie, i t^l.

Rânduiala carălor dă darvari, car[e] car[ă] maldăr la povodnici domnești; Mai 18 d., l^t 7204 (1696). Car, po lei 2 p^l; boul, po t^l 6 p^l; coas[ă], po banî 66.

Rânduiala cei iaste obiceiul or[ă]șanilor dă la oraș, dă dau pre anu cojoč[e] la vezeti i și la comișăi; Septemvrie 25 d., l^t 7205. Să li-s prinz[ă] în seaam[ă] la birul de S^{ne} Gheorghie. Dau la vezitii dă la V^l Pit. cojocea 45. Și la comișăi dă la V^l Com., cojoce 35.

Rânduial[a] de caftanele și de tafta și tulpanul ce-s dau în zioa de Paști și de Crăcun pre la boiar i zvolearnici, dup[ă] obicei; Ap. 7 d., l^t 7205 (1697). Vel Spăt., Vel Post. (50 tl.), Vel Păh. (30), Vel Stol. (30), Vel Cup. (25). Ianache Cluč și «V^l Șuf[a]ri» (20), Dumitrașco Stol., Petru Stol., Alexandru Stol. (15). «3 păh. de credință»: «taftă i tulpan i pânză». «3 feate de spre Doamna» (tot așa). «4 trămbițaș nemțăști taft[ă] coț 12-6 trămbițaș ungurești, taft., coț 19.».

Foiță de vezitii domnești (7203; 1694). Dobre Tătarul i brat eg. Stoica Săp[u]nariul. Dimiiian Moldoveanul. Dumitru Braș[o]veanul. Pătru Căm[ă]rașlu de fier. Dumitrașco văt. de leg[ă]nari.

Comișei domnești, cari sânt de paza Curții, la grajdu și cari pe und[e] să află șez[ă]tori (7208; 1700).

Hrisoavele dă m[î]la, ci li să dă pre la mănăstirile den țara turcească și de la S[fe]tagoră...; Ghen., l^t 7210 (1692): Vatopedi, 21.000 bani; Sf. Ioan Botezătorul de la Atos, 8.000; «Capinul, hramul Sti Necolae», 3.000; «ce iaste făcută de Șișmon Crai» 6.000; «Mănăstirii Prisuii», 4.000; Pandocrator, 3.000; Sti Ion Răschi, 7.000; Patmul, 4.000; «la Pogo[n]jiani», 3.000; «la Anadol, ce să chiamă Sumela», 12.000; «Brodeț, den târgul ce să chiamă Policeanii, între Arghirocastro, făcută dă Pogonat Împărat», 9.000; «unuî Vlădică pre nume Nictarie Sârbu», 6.000. «Ca-s vie al treile anu odată, să iă m[î]lă; și ostenitorilor», 1.800 (de la 8 Ianuar 7210=1692). Sf. Mihaî Sinadul, «în măgura Atonului», «care sfântul său cap au izbăvit lăcustele», 6.000. Halchi, den ostrovul Mării Albe; care iaste lângă Țarigrad», 6.000. «Proti, den ostrovul Mării Albe». — «Dă la Ianina, ce o zice la Ostrov», 3.000. «Paghiiia Dorahani, lângă Ianina», 4.000. «Mileșava», «unde răpaosă sf[ă]ntul trup a Stăi Savvei», 10.000. «Ispravnic Savva Ceaușul Spăt[ă]rescu.» «Studeniița den țara sârbească», și «victorilor», t^l 49^{1/2}. [Milă Surpatelor, din Jicniță, 150 de ocă degriū, în 7216 (1707), Septembrie 8.]

6 Ianuar 7235 (1727). Nicolae-Vodă dă «vama cerii în credință..., însă muntele și den apa Oltului încoace». Și de la miere. Vor da vamă și pentru ce e de la «stupinele lor». «De bute cu miiare nescursă po t^l 1, și de oc[a] de čar[ă] po bani 2.» Cf. p. 355.

Procesul, în 7204 (1696), Maiū 18, dintre săteni și egumenul de la Slobozia lui Ianache. Ceî d'intăiū spun «cum că dă eg[um]en[ul] den mănăstir[e] oamenilor domnești și împărătești[i] păine, orz, oi, unt, miiare și de alte bucate mănătoare, și aū fost luindu bani de la săteanî»: să nu mai fie. «Pentru vin și pentru rachiū cariū vor bea omeniū domnești și împăr[ă]tești, să-l dea iar săteanî de la dinșii..., nič să fie volnič săteanî a vinde nič vin, nič rachiū, pentru că așa scriū și cărtil[e] altor Domni, să vānză numai eg[um]enul, iar satul să nu vānză, numai căt vin vor bea călătōrii ce unblă cu alte trebî împăr[ă]tești: să aibe a le darea eg[um]en[ul] vad. po ban 33, măcar de s'ar vinde căt de scumpu.

Iar pentru părcălab să pue eg[u]men[ul] rumăn să le fie părcălab, iar nu țigan.

Iar pentru pod ziser[ă] săteanii cum că aũ și eĩ jum[ă]tate cu egumenul: *[oamenii buni arată contrariul]*.

Iar pentru dăjdi[e] satului, ce aũ fost cisluindu eg[u]menul mai nainte vreme, de acum înainte să nu-ĩ mai cisluiască eg[u]men[ul], ce să-s cisluiască eĩ dentru dînșii, cum vor ști eĩ.

Iar pentru lucrul ce aũ fost lucrând săteanii la măn[ă]stir[e] mai denainte vream[e] mai mult, la hristoavel[e] părintelui nu scrie anum[e] câte zil[e] să lucreaz[e], numai ce-ĩ scriu cărtil[e] domnești de poruncă ca-s fie de poslușaniia măn[ă]stirii și-s lucreaz[e]; făr de cât s'aũ găsit o carte a răposatului Matei-Vodă, de scrie să lucreaz[e] numai trei zil[e]; mai mult, nu: de scrie: lⁱ 7145, Ap. 2 d.; care s'aũ găsit lă mână săteanilor. Iar eg[u]men[ul] zis[e] cum că aũ găsit de la pop[a] Nastasie, den zilele Ducăi-Vod[ă], de aũ lucrat 5 zil[e]. Iar porunca Mării Sal[e] lui Vod[ă] așa aũ poruncit, să lucreaze numai aceale 3 zil[e], precum scrie în carte lui Matei-Vod[ă]: mai mult să nu lucreaze.

Iar pentru dijme, precum iaũ alți boiarĩ și alte măn[ă]stiri, așa să iă și ačasta.

Iar pentru mori, când se vor strica, să aibe a le direağ[e] săteanii și a le lucra, precum le-aũ lucrat și mai denainte vream[e].»

Așa decid cei «14 boiarĩ cariĩ aũ fost aici socotitori și judecători, împreun[ă] cu dumnealui Costandin Vel Cluč., cariĩ aũ fost trimes de Măriia S[a] Domnu nostru».

Adetul vămii schelii de la Căineanĩ de povărăle și de bucatel[e], ce trec prin scal[ă], de ce marfă câte cât iaste să-s iă vam[ă]; car[e] s'aũ scos după catastih schilie de la Duca-Vod[ă], la leatul 7184, și povara dereaptă de oc[ă] 125; Ghen. 1 d., lⁱ 7199 (1691).

Povara de aget.	ban[i]	166.
» » șofran	»	1.000.
» » Țarigrad.	»	250.
» » Odriiũ.	»	250.
» » Brusa	»	166.

Povara de Sofia	b[an]i	140.
» » Târnova	»	166.
» » piperiu		333.
» » săftiiane	»	166.
» » meșăni	»	120.
» » postav suptire	»	333.
» » postav feld i brecleş.	»	266.
» » singeapî		333
» » bunbac prost.		140
Coropca de samuri	»	1.600
Povara de orez		80.
» » lămăi	»	80.
» » smochine.		80.
» » chivere.		140.
» » lână	»	50.
» » in i cănep[ă]	»	25.
» » sfoar[ă]	»	33.
» » strămturi.		166.
» » un fier lat de plug		2.
» » grău	»	6.
» » meiü.	»	4.
» » vin	»	12.
» » cal de cumpărat	»	25.
De un bou mare	»	6.
De o vac[ă]	»	4.
De oae.	»	2.
Și poclonul vameșilor, de turmă i mel		
De răm[ă]tori car[i] vin în țar[ă] la pășun[e].	»	4.
De răm[ă]tori gras	»	6.
Și poclon vameșilor, de tult un burlincu; însă la 100 de sf[ni].		
Povar[ă] de procovăț	»	60.
» » mazăre	»	6.
» » oștreanguri	»	25.
» » piei de miel	»	200.
De omul calar[e]	»	2.
De omul pedestru.	»	1.

Povara de Veneția	b[an]i	333.
› » arnici		168.
› » Rumel[e].		168.
› » beate		120.
De un jder său vulpe		60.
Povara de argint viu		333.
› » plumbu		120.
De un cop de rachiū		2.
De un cop de uleiū		1.
De un lup		4.
Povara de erbe de dohtorii		140.
› » roșcove.		80.
› » oțel		50.
› » săpun		40.
› » brânză		40.
› » tutun i lulea		80.
› » abà		133
› » caplamal.		200
› » pietre chihrebar.		266.
› » stafide		80.
› » scumpie		12.
› » miiar[e]		30.
Butea de vin		80.
De o coas[ă].		1
Povara de tămăe		166.
› » morun		50.
› » peaște		25.
De un procov		20.
De un răsu.		40.
De cal turcescu.		133.
Povara de cuțite		120.
› » vâpseal[e]		80.
› » anason.		55.
Oc[a] de cear[ă]		2.
Povara de seū		40.
Ferdela de grăū.		1.
De o vidră.		8.

De 2 seacer[i] b[an]i I.
De 2 dihorî » I.

26 Octombree 7209 (1700). Milă de sare pentru mănăstirea Răncăčovul.

L^t 7205 (1696-7). Adeturile măn[ă]stirilor și ale besearicilor domnești, pântru hramurile praznicilor, ci li să dă bani și țăară, făcliî... Besearica domnească ot Buc[u]rești. Besearica Doamnei. Besearica domnească de la Tărgoviști. La Vihorăta. La măn[ă]stirea dă călugăriți ot Bărbătești. La Răncăčov, călugărițile. La Arhiimăndritul, hram Stii Petru i Pavlu. La măn[ă]stire la Turbați, călugărițile. La S[fe]tiî Gheorghe cel Vechiî. La besearica Domniî ot Tărgovișt[e]. La Tănganul. La Plum-buita. Măn[ă]stirea Ostrovul. [Nicolae-Vodă face milă la biserică din Gorganî, den mahalao Mitropolii].

Maslul Mărie Sal[e] lui Vod[ă], la Joî Mare, cui ce-s dă: la Vlădica, episcopî i egumenî. Păr. Vlădica, 1 măhramă de sarmă. 4 episcopî 4 măhrame cu fir. 7 egumenî 7 măhrame de mijloc. Clesiarh domnescu, 1 măhramă. 2 popî de la besearic[ă], 2 —. 1 pop[ă] de la biseric[a] Doamnei —. 2 diaconi 2 mahrăm[i] proaste. 2 diaconi ai Vlădicăi 2 mahrăm i. 3 grăm[ă]tič psaltî, po t^l p^l. 6 grăm[ă]tič mič, po ort 1. 1 tulpan, coț 10 la părintel[e] Vlădic[a], la umivenie. 1 fot[ă] de mătas ă] —.

Postavele ce să dau preoților i grămăticilor de la biseari[c]ile domnești din Tărgoviște la Sântă Mariia Mare, dup[ă] obiceiî; Av. 10 d., l^t 7237 (1729). La bisearica cea mare. La bisearica Doamnei. La Sfânta Vineri

Rânduiala găleț[i] . . . pentru cheltuial[a] Jitniței; 1 Septembrie 7205 (1696).

Rânduială cănepiî, 10 Septembrie.

Rânduiala vacilor și oilor . . . pentru cheltuiala Slujerii; 15 Septemvrie.

Birul lui Oct. de 1 ban, po bani 266.

Rânduiala mierii; 25 Septembrie.

I birul mierii, iar de un ban po ug. 10. [Cf. p. 353 și urm.]

Vezetii domnești; Ap. 20, l^t 7218 (1710). Viglarii domnești. Dărvariî domnești.

26 Septembrie 7239 (1730). Lui «vt. Spatar . . ., să-ș ia păr-
păritul din sud Buzău, i din sud Slam Râmnic venit-rl dere-
gătoriilor, de la toț căț plătescu vinăric domnescu ; însă de
bute de vin căte banī 12 i de berbenița de stejar i de brad
căte banī 6».

Comișei domnești; Iulie 1 d., l^t 7222 (1714).

Vezitiie domnești; Iulie 1 d., l^t 722[2] (1714).

Început de carte de gârdurărit.

L^t 7203 (1694-5). Darul șoimariului la purces[ul] lui. La
Geagângi-Baş[a] t^l 150. La Dogangî-Baş[a] t^l 100. Ș1 1 pos.,
1 atlas, 1 pacea de samur, za t^l 60. La 7 șoimi ce nu 1 ia, po
t^l 5 . . . La 9 oameni ce duc șoimiș, po t^l 5. La 4 oameni
aī lui, 4 post. feleandreș. Pentru buzdugan[ul] ce aduc Mării
Sal[e] lui Vod[ă], t^l 50.

[Repetat, cu ceva schimbări.]

9 Novembre 7204 (1695). Rânduiala banilor ce s'au dat
de la Vistierie pentru lucrul vielor domnești de la Pitești.
Baniī aprozilor celor fugiți, ce le s'au luat bucatel[e].

[Tot așa pentru cele de la Tîrgoviște.]

Rânduiala cerii împărătești, anume Av. 24 d., l^t 7215
(1707). Slam Râmnic, oc. 850. Buzăul, 550. Șaac i Prah.
oc. 1000. Ialomița 500. Elh. i Dâmbovița 1300. Vlașca 700.
Teleorman 450. Mușcel i Argeș 500. Olt 350. Romanați 500.
Vâlcea 600. Dolj i Gorj 700. Mehedinți i Dolj 1600.

Banī ce se dă Balgi-Başăi, pentru cheltuiala cerăi; Oct.
25; l^t 7215 (1696) . . . Pentru cosbe, pentru roșână . . ., pen-
tru rogoj[i]ni i lemne i pentru fiertul cerăi.

29 Septembrie 7200 (1691). Rânduial[a] mierii și a cerii
împăr[ă]tești, ce-s dă la Balgi-Bașa. 341 p^l cant. miire, po
t^l 3. 9.000 oc. čar[ă], po banī 100. Navlonul, Darul balgi-
baș. 1 pacea de samur. Darul lui Mutpac-Emin, 400. t^l 3 i
un post. șaft, 10 la mehteri.

Rânduial[a] preoților domnești, de la tîrgoveți, cari li se
dau postave la Uspeniia Bo[goro]d[i]ște, dup' obicei; Avgust
15, l^t 7214 (1706). Ot besearca domnească . . . Post. brecleș . . .
Post. feld.

Rânduiala ale nunților domnești: nunta lui Matei sin Gheor-

ghei Vornicul, ci s'au făcut la Ghen. 22 d., l^t 7204 (1696)... Tahtă leșască pântru sovon... O terținea de dămgovit... La spălatul mâinilor... La poleitul făcliilor...

Rânduiala de nunta lui Istratie sin Stoian Vist., ce s'au făcut la Ghen. 25 d., l^t 7204: 200 t^l z[l]oțî ci vor să-s dè la mas[ă], 50 t^l o lastră..., 15 t^l ortîi și bani mărunțîi, dă chiel-t[u ial[ă] la nunu. 23 t^l Ișlicul giineriul[u]i, cu fringhii cu tot... 3 t^l bani mărunțîi, ce să aruncă în bisearic[ă]... 6 t^l un covor ci să așterne în besearic[ă].

Rând[u]iala dă la nunta Ducaî Cupariul la Fv. 3 d., l^t 7204.

Rânduiala nunteî lu Gligori Post. Vlădescul, ce i s'au făcut la Fv. 6 d., l^t 7204

Rânduiala dă la nunta lu Iordachie Căușul za aproz, ce s'au făcut la Fv. 9 d., l^t 7204.

Rânduiala de nunta lui Pătrașco Post. Moldoveanul; Iuli 2 d., l^t 7204 (1696).

Darurile ce s'au rânduit să-s dea la nunta lui Mihaî Gramatic; Iulie 5 d., l^t 7210 (1702)... Zlaț venetič la spălat.

Rânduial[a] de nunta Barbului, cocon dumnealui Șarban V^l Vistiar: Ghen. 17, l^t 7211 (1703).

Rânduial[a] de nunta coconului lui Pădure Pit. Creț u les-cul; Ghen. 23 d., l^t 7211.

Rânduial[a] hainelor ce-s dau la Joi Mare mil[ă] de la Măria S^a Vod[ă] săracilor, de pre obiceiă; Mart 24 d., l^t 7203 (1695). 60 dulămî de abà: 40 voiniceștî, 20 femeestî, po ban î] 160... 40 de cămăș cu izmean[e], 20 de ii fămeestî, 40 de ișlice.

L^t 7189 (1690), Septemvrie 8 d., rânduial[a] carălor de harăč, ce să dau dup[ă] în oraș, dup[ă] obiceiă»: din Cîmpulung, Piteștî, Argiș, Râmnic, «Mal-Ocnă», cu cîte șese cai. «I car să plăteșt[e] cu ban[i] den Visterie».

L^t 7202 (1694), Fevruarie 2, poclon Paș[i] de la Dărstor, dup[ă] obiicăi. Ban[i] gat[a] Pașei. 2 post. șai și 2 atlas[e]. 100 t^l la Capigilar-Chiahai al Pașei, ban[i] gat[a]. Un post. și un atlas, iar la capigilar-chiah. al Paș[i]. La 4 post. feld., ce s'au dat la 4 oameni ai lui Capigilar-Chihaias[i] al Paș[i]. 100 t^l, ban[i]

gat[a] la Chihaiia-Paş[a]. I post. și I atlas iar la Chiahaiao Paș[i]. I post. șai la omul Capegilar-Chiahaias[i].

L^t 7204 (1695), Dech. 28 d., poclon Pașei de la Belgrad. [cam tot așa.] 50 t^l Agăi ce au venit aici, ban[i] gat[a]. I post., I atlas iar Ag[ăi]. 40 t^l la ăuș de Lipcani, care merge la Belgrad cu poclonel[e]. 150 t^l la 2 blane de vulpe de Moscu, care s'au trimis Pașei de la Timișoar[a]. I post., I atlas, ce s'au dat la Tătar-Ag a]și al lui Ibraim-Pașei.

L^t 7202 (1693-4). Rânduiala de zahareaoa ce-s dă lui Divan-Efendi de calea oștii, dup[ă] obiceiū: orez, miarea, stafide, zahar, cafea.

Nartul acestor bucate. [Oca de orez 15 bani, de unt 30, de miere 12, de unt de elemn 44, de măslina 25, de zahar I t^l; «cafiu orții 5», oca de stafide 20 b., «nisișteao oc. po ban[i] 33»].

Ap. 20, l^t 7202 (1694). Zahareaoa ce-s dă Turcilor la Ramazan[ul] lor, dup[ă] obicei. Lui Bectăș-Efendi: Unt de vac[ă], stafide mari și mici. Lui Osman-Efendi cel mic.

Lui Beșli-Ag[a]... Lui ăuș, pentru Ramazan...

L^t ot roj. Hvo. 1673 (*sic*), Mai 24 d., darul lui Husein-Pașei, când au venit Capigilar-Chiahaias[i] cu cal la Măria Sa Vod[ă]. 500 t^l Pași, și I cojoc de samur.

Darul cadiului ot Necopoe, tremițându Mărie Sal[e] lui Vod[ă] I cal.

1672 (*sic*), Mai 30. Darul Osman-Pașei serascherul, când au venit pentru pod. I blan[ă] de samur Paș[i], I post., I atlas, I belghiri. Chiahaialei lui. Meimar-Agăi. Divan-Efendi. Ispravnic podului, cel ce scrie leammel[e].

L^t 7222 (1713), Noem. 16. Darul cel obișnuit, ce s'au trimis la Măria Sa Hanul. 1000 t^l bani gata... Blană... 3 post. șaiuri, 2 atlaze... Pentru o dibă mumei Hanului. 250 t^l bani gata la Ag[a] al Mării Sale Hanului... La haznadariul Hanului... La ezagiul Hanului... Capigibașii Hanului... Tefterdariului Hanului... Chelergibașii Hanului... La Imbrohorul Hanului. 170 t^l cheltuiala cuciei Hanului... 4 cai pentru cucie... 300 t^l bani gata lui Calgà Sultan. Cojoc de samur lui Calgà... Agăi lui Calgà... Lui Ozù-beiū... Lui Or-beiū. 100 t^l gata, mărza-

cului ce a venit pentru poclon... Un contoş ce s'a făcut mărzacului, cu pacea de jder, cu zagarale de samur, cu căpraze de fir... 2 post. felendreşu, 4 şifturi ce s'a dat la oamenii mărzacului... Celor ce a mersu cu poclonul... Vezeteului ce a mersu cu cucia...

Darurile pehlivanilor...; Iunie 7, 1^t 7220 (1712). Celor de'n-tăiū: 70 t^l celui mai bătrân, t^l 40 i un post. şai i un atlas... 35 t^l celui de al doilea..., 10 t^l la cei de-al treilea... 3 t^l lui ceaş Ūlac. 2 t^l la feçorul lui Ūlac... La Istodor... 8 t^l la măscăriç... 10 t^l la mehteri.

Darul pehlivanilor celor de al doilea, ç-a jucat Vineri, Iunie 9 d., 1^t 7220 (1712). 130 t^l celui mare..., 30 t^l la doi de ai doilea..., 25 t^l la cel ce s'a lăsat den clopot-nită... 15 t^l la 3 copii mai mici. 8 t^l la măscăriç.

Plaiurile ce sânt obiçnuite de daū şoimi în toţi anii pentru treaba Împărăţiei. Slam Râmnic 4, Buzău 5, Saac 5, Praha 4, Dâmboviţa 4, Muşcel 4, Argeş 4.

3 Maiū 7237 (1729). Vătaş[1]lor de plai... şı... plăiaşilor ot sud —..., pentru rândul şoimilor împărăteşti, să căutaţ... şoimiş şi să-i aduceţi cându vă va pune slug[a] Domni Meale zi, vātaf de şoimarı..., însă să fie şoimiş mari, frumoşi, ca să poată trece la Împărăţie, — să nu fie niscare şoimi mici. Aşijderea..., să apuce pre toţ omenii cari vor fi şăzătorı pre moşiele plăişăşti şi în sat plăeşăscu, negāsindu plăiaşii, să apuce pre oameni care şād acolo, aū să fie pop[ā], aū călugār, aū diacon, orı sluj[i]-tor, orı martaloğ, aū vānătorı domneşti, aū boireşti, aū dor[o banţu, aū Bārseanı..., să înplinească şoimiş...

Bacşısurile ce-s daū în zioa de S[fe]ti Vasilie pre la refeturı; Ghen. 1 d., 1^t 7209 (1701).

Mehteriş toţ, 2 alai-çauş, sangeactar, trānbitaş ungureşti, toboş i surmaç domnescu, trānbitaş i toboş i surmaç ot steag cocon[ilor]. Trānbitaş i toboş i surmaç ot V^l Spāt. Paiciş cu mat[a]ragiul. 2 carātaş. 2 paiciş ai coconi[lor]. Vez[e]teilor. Com[i]şeı. Lāutariş i cobzar[i]. Capangii. Toboşar nemţeşti. Tob[o]şar căz[ă]ceşti. Tob[o]şar de talpoşi. Mas[a]lagii. Tunariş. Fuştaş ot V^l Divan. Ūiganı dārvar[i]. 2 surmaç ot Vel Cāp. za Siimean[i]. 2 cimpoiaş ot Cazaci. Surmaç i toboş ot Cazaç.

Nălban-Baş[a]. Stegariul cocon[₁]lor. Fuşaş ot Doamna. Seizii. Țigancel[e] spăl[ă]toar[e]. Țigancel[e] măturăreas[e]. Beglariî. Copoiari. Ogărari. Pimnicear[i].

Bacși[șu]rile ce se dă în zioa de S[fe]tîi Vasilii, pre la tooate steagurile și când iase Măriia Sa Vod[ă] den în bisearică, dimineața; Ghen. 1 d., l^t 7210 (1702).

Stegariul ce portă steagul țeără, t¹ p¹. 2 tuingii. 1 stegariu dă la povodnici. 12 steaguri dă Cazaciî. 1 stăgariu dă la coconi. 6 steguri dă Seimeanî. 2 steaguri de fuşaşii. 3 steaguri dă catan[e]. 14 steguri de scutelnici. 6 steaguri (din 224-5) de scutelnici pădestri. 4 steguri Domnii. 5 steaguri za dor[o]-banții, 2 steaguri dă Nemții. Steagul lui V¹ Spăt. Steagul lui V¹ Ag[ă]. Steagul lui V¹ Căp. za lef[e]ciî. Steagul lui V¹ Căp. za Cazaci. Steagul lui V¹ Căpt. za dor[obanți]. Dobușul ce bate doba cea mar[e]. Dobușul i surmaçul lui V¹ Căp. za Cazacei. Dobușul i surmaçul lui V¹ Căpitan za lefecii. Dobușul za dor. Bucătarî ot V¹ Cuh[nie]. Bucătar dă la Neamțul. Zidari Domnii. Lemnari meșteri. Agapiie. Sacagiul. Copii ot V¹ Divan. Copii ot V¹ Spăt[ă]rii. Copiî ot Mal-Spăt[ă]rii. Copii ot Spă[tă]riia cea Vechi. Copiî cei micî.

Bacșișuri ce-s dau pre la refeturi, când vine Măriia S[a] de la Tărgovișt[e]; Noemvrie 16 d., l^t 7210 (1701). Turnarii. Canaçgii. Lăutariî. Cobzariî. Gădea.

Bacșișurile ce să dau când vine Măriia S[a] Vodă de la Tărgoviște pre la răfeturi, Noem. 1 d., l^t 7208 (1699). Surlariî i tăularii (*sic*). Sangeactariul. Alaiceauș.

Bacșișuril[e] ce-s dau în zioa de Sti Vasilie i Iordanul; Ghen. 1 d., l^t 7206 (1698). 2 halaiçauș. 2 copiileas strein[i], t¹ p¹. 2 paici ai coconelor.

Bacșișul ce-s dau în zioa de Boboteaz[ă], la seizul și la vez[e]tei i sacagii, și la vezetei coconilor . . . ; la toț, t¹ 6 p¹, cu pecetluit; Ghen. 6 d., l^t 7205 (1697).

L^t 7204 (1695), Dechemvrie 24 d. Rânduial[a] de bani ce-s pun pren hărtii în ajunul Crăçunului, de-s dau la Grăm[ă]tiç și la colindător[i], dup[ă] obicei V¹ Vistiîar, vt. Vistiîar, 3 Vistiîar, Log[o]fet za Vist., 2 arm[ă]șei za Visterie . . .

Bacșișuril[e] ce-s dau pre la refeturi, când au venit Măriia

Sa Vod[ă] de la oaste în Scaun . . . , Octomvrie 29 d., l^t 7205 (1696).

L^t 7204 (1696). Rânduiala de bani ce să dau în zioa de ajun[ul] Boboteazi pre la eg[umen]i și la preot[i], când mergu cu cruč[i]le la Măria S[a] Vod[ă]: 29 t^l... 6 p^l t^l, lui Vel Vist. [ca mai sus apoi].

Bacșuril[e] ce să dau în zioa de Iordan pre la sluj[itori], când zic cu surlel[e] pentru Măria [Sa] Vod[ă]; Ghen. 6 d., l^t 7204.

Rânduial[a] de bucatile ce să dau Mării Sal[e] Hanului, de oaste; Iulie 7 d., l^t 7204. Ocă făclii, po l^t 1, de la lum[ă]nărar[i]. Cant. pesmed albu . . . ot Cluș. 4 p^l cant. unt vac[ă] ot cantaragii, ot unt domnescu . . . Orez ot Ianache Cluș. . . Cafea ot Ianache Cluș. Cașcaval ot V^l Vistiari.

Făclii de Crăciun și Florii.

Rânduiala izvodelor de dăjdile ce est[e] pest[e] an; Făurar 10 d., l^t 7204.

Rânduiala semii ceii mari; Dechemvrie 15, l^t 7204 (1695). Seaamaa doo; Ghen. 5 d., l^t 7204. Rânduiala untul[ui] împărătescu; Ghen. 1 d., l^t 7204. Rânduiala boilor de Belgrad; Februarie 1 d. l^t 7204.

Rânduiala făcliilor den zioa de Blagoveștenii, hramul bisearicii de jos, și tot să dau și sus . . . Birul cailor împăr[ă]teșt[i]; 15 Februarie 7204 (1696). Rânduiala făcliilor din luminata zi a Paștelor; Mart 28 d., 7233 (1725). Rânduiala carălor de Belgrad; Februarie 17 d., l^t 7204 (1696). Birul haraciului; Mart 20 d., l^t 7204. Rânduial[a] oilor împărăteșt[i] de sursat, ce s'aū dat la Casap-Baș[a], ce aū eșit la Mart 10, l^t 7204. Rânduial[a] oilor de sursat ce s'aū rânduit să-s dea pentru 10.000 de oi, ce aū venit poruncă de la Împăr[ă]ție ca-s dăm la Casap-Baș[a], ce s'aū rânduit ca-s dea fiește-carel[e] care aū avut oi la oerit, precum scrie în catastih; însă să fie berbeč mar[i], aleș, ca-s treacă la Casap-Baș[a]; și s'aū rânduit să-s iă de oae po ban[i] 3, ca-s fie pentru plat[a] čobanilor păn le vor duč[e] unde va f[i] porunc[a]; ce aū eșit la Mart 8 d., l^t 7204¹. Rânduial[a] birului pentru lucrul viilor dom-

¹ Cf. Iorga, *Socoteliile Brașovului*, p. 137.

neșt[i]; 10 Mart 7204. Lipsa haraciului; 20 April 7204. Un bir ce s'aū pus în toate județe[el] pe satele de bir; 1ⁱⁱⁱ Maiū 7204. Bir[ul] lef[i]lor; 15 Maiū 7204. Rânduiala boilor; 30 Maiū 7204. Rânduiala birului al Casap-Bașei; 1ⁱⁱⁱ Iunie 7204.

Un bir ce s'aū scos în toate județe[el]; 25 Iunie 7204 (1696).

Birul lui Iuni, i al lui Av., i al lui Septemvrie, ce aū eșăt de un ban po ug. 1.

Rânduial[a] salaorilor; 3 Iulie 7204. Rânduiala vacilor i a oilor ce s'aū pus pentru conacel[e] Tătarilor; 15 Iulie 7204. Ipac, pentru vacil[e] aceaste, dupe unde s'aū luat bani, de la o sam[ă] de județe, de vacă po t^l 5, i dă oi po t^l 1, 33. † Ipac la conacul lui Șapaz-Gheri Sultan, ce aū venit a do-ar[ă] iar, șă așa s'aū mai luoatu. Rânduiala fânului; 25 Iulie 7204 [«stogul de fân po ban[i] 75, iar plăiașii i satel[e] de drum să dè pe jumătate, și poclonul de 10 bani 1 ban, ce aū ișăt. . ., iar Căinenii, i Titești, i Grăbleștii, i Boișoara ertați dă tot»]. Birul datoriilor; 5 August 7204. Pocloanel[e] hară[ul] lui; 20 Septemvrie 7219 (1710).

Să-s știi catarguril[e] de unde ce vin, Februarie 22 d, 1° 7205 (1696): Dragoslavele cătarge 15. Rucărul catargurii 15. Câmpulungul i Mățăulu catargurii 45.

Rânduiala făcliilor dă la Dumineca Floriilor; Mart 18 d., 7233 (1725).

Rând[ui]iala făcliilor ce să fac dă praznicil[e] dă preste an; 1° 7208 (1699-700).

Rânduiala făcliilor dăn în zioa de Sti Neculae, ce aū așezatu V^l Vistiiar la Târgoviște; 6 Dechemvrie 7215 (1706) . . . Zioa dă Crăcun; 25 Dechemvrie 7215 . . . Zioa de Sti Vasilie; 1 Ianuarie 7215 . . . Zioa de Bobotează; 6 Ghenarie 7215 . . . Dumineca Florilor (*sic*); 18 Martie 7230 (1722) . . . Sămbăta Paștelor . . . De Paște. Mărturisi-mă-voi înainte. La Sta Troiță . . . La Sti Petru . . . La Sântă Mărie . . . La Sti Necolae . . . La Crăciun . . . La Sti Vasilie . . . La Bobotează.

[Pe legătură:] Să-s știe că am scris eū Barbul Logofăt într'acestu anatiftir, cându era la dum. Vel Gram[a]tic, în zilele prè-luminatului și înălțatului Domnu Io Nicolae Voevod, la anul: Ghen. 4 d., 7237 (1729).

Acest anateftir iaste făcut den zile prea-luminatului Io Costandin Băsărabă Voevod, ce arată întru sine obiceiurile Țării-Rumânești ; l^t 7203.

Să fie volnică sluga Mării Sale lui Vodă, să meargă să aducă pe Răzmiriță Bărbiiarul de la gazda lui, să nu șază la casa lui, ci să vie la Curte să păzească. . .

IX.

DOCUMENTE ROMĂNEȘTI DIN ARCHIVE STRĂINE.

I. Bistrița.

[1633.]

1. Eū Petrea Diiacol scriū pace și sănătate la Mărie Sa la Gașpar birăul și la tot Sfatol Domnei Sale. Altă, dau știre Domnelor Vostre, de rândul veștilor aveam veastea bonă: comila loī Dumnedzeū ca aū eșet Tătaraī de țară, că i-aū tăietū Căzaceī și i-aū loat robii de la dășei, și aū torsu înapoī în țara leșască, și s'aū aședzat totă țara pre la locore-șe, și să trăgo toț boiarii să iasă înnaintea lui Vodă, c'aū porcesū de la Părăței și aū trimis boere înnainti de aū dat știre țerăī, că vine veasel de la Păratul Barnovschi-Vodă. Altă, da ștere Domnelor Vostre că v'am mai tremis o carte, și n'a veneto la voi. Altă, molțemăscū Domnelor Vostre de sucotițe, că m'ața sucotit la răolu miū. Șe sănt detoro de pre fănū; ce vom nevoe, să pletim; să no vă bănoițe pre mene, că voi fi tot preiatinlo Domelor Vostrea în totă vremea. De ačasta dau știre Domnelor Vostre, i să hițe sănătoș. De la Hs., amin.

† Pisiu Dlăgoilpolea.

Adresa românească către Bistrița. Pecete ruptă¹.

[c. 1640.]

2. † Cinstiți și al noștri ca niștea fraț și meagieș di aproape, dumniata birăū și dumiata haramițaș dea cetate Bistriți, dumilor voastre cu fericită sănătatea ne închinăm. Alta, facem știri dumilor voastrea că ne vini luminata poronca Mării

¹ Tipărită înuainte, după o copie greșită, ce mi se transmisesese, în *Doc. Bistriței*, II, pp. 4-5, n^o CLXV.

Salea lui Vodă, c'au înțales Mărie Sa Vodă pentru hotarul Moldovi, că-l calcă oameni dumilor voastri cu bucatilea și cu măestrilea; care Mărie Sa Vodă ačasta nu o suferă, ce ni-au poroncit noao să vă facem știre dumilor voastre să vă daț poroncă oamenilor dumilor voastre, să nu calce hotarul țării Moldovi. Căce hotarul îl știț și dumiavoastră că, de undea să rupu apile spre dumiavoastră, a dumilor voastre esti, și dea unde să rumpu spre noi, al nostru este, — care este hotărît dea Ștefan-Vodă și dea alți Domni vechi, trecuți, care este hrissoavire (*sic*) Dumnilor trecuț pe obăcină, pe vîrvul munților; care să cunoaști și până în dzua dă astăz. Ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilor voastre să nu calce hotarale țării Moldovii, că Mărie Sa Vodă nu sufearea. Și poftesc pe dumnia voastră să avem răspunsu cărți aceștie, ca să o trimitem, să înștiințăm pe Mărie Sa Vodă; iară carii n'ar înțalegea și s'ar aduce bucatilea pea munți, să le triată (*sic*) pe hotarul nostru, de unde să scur[g] apile încoaci, pren poroncă să le luim, să le trimitem la Mărie Sa Vodă. Ačasta facem șt[i]re dumilor voastrea. Să fiț dumiavoastră săn[ă]toși.

Maï 31.

† A dumilor voastre ca niștea frați și megieș di aproapea: Solomon Șetrariul, Vornicul de Cămpulung, și Mih[a]lachie Postelnecul, Vornicul de Cămpulungu, ca să rămînem și noi prietini și megieș cu dumiavoastră; numai și dumiavoastră sa nu treciț piste hotar[e], căci de Dumn[e]dzău este hotărît; ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilor voastre să nu triacă piste hotar, de vac.

† Cinstiților și al noștri ca niștea fraț și bunî prietini și megieș di aproapea, dumisale birăului și dumisali haramițașului dea cetatea Bistriți, cu fericită sănătatea să-s dea dumisalea.

Pecete neagră, ruptă.

[c. 1684.]

3. † La Măriile Vostre domniî de cetate Bistriții și la tot Svatul Mărilor Vostre cu tot[ă] sănătate ne închinăm noi Cămpulungianii, cu tot satul, anume Petrea Hurghiș și alți oameni de acolo. Alta, iat[ă] că ne scriser[ă] boiarii carei sintu lă-

sați în locul Mării Sal[e] lui Vod[ă], și dzic așa că și Măriia Sa Vod[ă] acmu Dumeneacă va fi și Măriia Sa în Iaș; deci ne scriu boiarii să trimitem la Măriile Vostre pentru rândul veștilor, să știm dintr'ața parte de loc. Deč poftim pre Măriile Vostre pentru rândul veștilor despre oști: ce veți ști, să ne faceți șt[ire] cu o carte la noi și o carte la Mării Sa Vod[ă], și la boeri să ne scrieți, să știm ce răspunsu om da și noi înapoi. Și, ce va fi poronca Măriilor Vostre, să ne scrieți, că om fi nevoitorî să slujim Măriilor Vostre. De iasta poftim pre Măriile Vostre. Să fiți Măriile Vostre săn[ă] toș, împreună cu tot Svatul Măriilor Vostre, ot He — amin.

† Mai mic și mai plecat a Măriilor Vostre eu Petre Hurghis ot Câmpulungu, cu săn[ă]tate mă'nchin Măriilor Vostre.
[V^o:] Adresa românească. Pecete brună, ruptă.

A. 1681 die 25 7bris alatum ex Compolong, Post zu erkündigen. [E vorba de călătoria lui Duca-Vodă în Constantinopol; *Călătorî, ambasadorî, etc.*, p. 17.]

4. † Eu Gheorghe de Cîpulugă scriu închirîciuri și sîritatea birăului de Bistriți și Sfatoloî domnieie sale, de i-e dau știa de rîdulu Ionașcū de Simğordzu, că-ū treamîsū cartea Domnii de Bistriți la muia[rea] lui Ionașcū; moeria aū dzîsî că n'o va vini la dăsă pîrî va costa. Dupî ačasta acmu socru lu Ionașcū cu omiri de Cîpulugu aū adusū ta.. a Rămînilor; mărăgîndu acasî, înapoiu, aū mårsu sucru lui Ionașcu la ğode în Simğordzu și aū chemato pre Iuonașcu. Decî e-ū dzisū așea: dupî fa-sa să no îuble mai multu; ce l-aū arătato diraintea de umer[i], ğodele Alübălu Cozūma, popa Irimie Crețulu, preatolu satuluî din [C]îpulugu, Ghiorghie aiū Mosostoe și Văscano și Platono. Și dămū știria domn[i] lor de Bistriți, și să fie sărîtoși într'ai moluțiū și buri, ca prietenii noșutrii ceie borii. Aminū.

Ačastî cartea să să dè în mîra birăului de Bistriți¹.

¹ Am avut prilejul să văd însumî această scrisoare, pe care am tipărit-o, după o copie greșită, în *Doc. Bistriței*, II, p. 1, n^o CLIX. Revisia n-ului următor din publicație arată că e vorba în el de un «Ștefan Rusul», și nu «Roul», altfel, copia ce mi s'a dat din el, e bună.

5. † Carabaș nu du Mihaï ovile, dă nu du Mihaï cu ten zavce frate Stefane, cumnatū a lui Mihaï, fac tabanaș pe Dărġan păve veledi pas Andriiū, i fečorū a dumitale este sãn ă]tos, Munđan Andriiū, veledi Măndan Mihaï gașiț, și ni șes sute de leaï cer Tătaraï, fičor a popiï cerū cincï sute de leï Tătaraï, Andriiū vele di Mundan Mihaï [*șters*: patru sute leï la Tărdzămanul, triï sute de talir[i] și cincï leï talir[ï],] și cinia la Tărdzămanul, să-ï fie de drum o dulamă de postav suptire. Și, cândū îț vini, să daț bani la Gheorghie Căpitanul, și, unde sintū robiï în satū, să cheamă că ne găs Terdzămanu biiaț.

† La Tărgū la Sat-Mar[e] este aproape satul acela, că ne găs[i] [*de altă mînă*], cini a vini, să aducă răvașul la Ghiorghie Căptan la Iaș, acestu răvașu, să vie iar înapoi toate la Eș.

6. † Sănătate. Ioane a lui Gherasim Adocăi din Maer. Alta n'avem cătră dumnevoastră, făr de căt am înteles că veț eși la munți; decï, de cum să scurs apele, să nu eșiț, că veț păgubi făr grăș, — că vor vini Turci și Tătari și Simeni, și vor prăda bucatele, ș'apoi voi să nu bănuiț. De bin[e]voitoriū, eū Simion Negrea, nemesnicul din Dorna: de aciasta să fie în știr[e] la Maer, la Singhiuz, la Rodna.

Ačasta în știre să vă fie dumilor voastre, să nu vă pae șagă, că s'aū trecut de șuguire; precum scrie Negrea măi sus, foarte să întelegeț, — că apoi să nu bănuiț. De binevoitoriū:

Ereï Mihail ot Dorna.

[V^o:] Dieses ist der Zeddel so der Vaszilla Popi aus Rodnaa auss dem Moldauer Zeldet, der der Negre auss Dorna Major geschicket, — aussgeschrieben.

7. † Adecă eū Nistahie: a văinit Perte șai alt Petre, de s'au rogat ačai omen[i] Nistahăie, șai un ficut băine și ū lău erătat pe Simion denainte godeloăi șai al sato^loăi ș'a făičorăilorū șai pirăgarăilor, să hăie erătat de me[ne] șai de Domîdziū.

8. Zgardă de 7 florinți și cercei de 5 florinți. Apoi am în-

surat pe Grasin, i-am dat doi boi și un cal, 20 de oi cu miei și o cărlană.

Și apoi am dat Ioani doi ȝungă tratin[î] și 8 oi cu miei și o capră cu ed și o cărlană, și zgardă de 7 florinți.

Și s'au găsit în casă o căldare de 4 cupe, și fierăle plugului, și un lanțu, și car deplin, și 4 lăzi: una de 52 de merțe și una de 60 și una de 40 și una de 30, și o cadă de 4 măriș.

Și, cându am luat pe Anuța, am avut doao vaci, doi bani și 30 de vite și o iapă. Și apoi casa și grădina iaste a mē, moșie, și pre lucile cracului. Și am dat lui Ion fiōrului doi boi și un cal și 20 de miori, și i-am dat un mănzu de 5 florinți. Cându au murit Anuța, au rămas mie doi boi, trii vaci, o ȝunincă, trii ȝungă mănzați, un cal și o iapă și —.

[Șters: și iarăși i-am dat 70 florinți vonaș lui Ion —].

S'au găsit în parte Anuți 69 de florinți argintu, și moșie, fără marhă.

Și în parte lui Ilieș iarăș, care au făcut cu Anuța, 60 de florinți. Și au avut un loc la Simborzū, a ei moșie, ca de 24 de florinți, a ei bani, și, cându am cumpărat locu de la Ostapie, am dat 15 florinți: ȝumătate bani i-am făcut cu Tudora și ȝumătate cu Anuța; și iarăș am cum[pă]rat cu Anuța niște moine de la Ostacie, cu 5 florinți.

Și am zălogit 2 moine, doi florinți; și am zălogit un loc cu 15 florinți și doi horgoști în Secătura Ruștorului, și doao moine de la Bontoae, 4 florinți, și doao moine de la Lupu Sasu, 2 florinți, și o moină de la popa Vasile, dreptu 4 florinți, și o moină în Prislop, de la Tofan a Băi, o merțe de grău, și doao moine de la Olariū, 6 măriș, și o merțe de mălaiu și una de hrișcă.

Și, cându m'am însurat de am luat pe Tudora, am avut o iapă și patru oi și un lanțu, și apoi iară am cumpărat unu și un ȝoflăncu; și am dat fetii cei mari, Irini, dacă s'au măritat, o vacă și doi viței și patru oi cu miei, și zgardă ca de 4 florinți, și cercei de 5 florinți.

Și apoi am măritat pe Palaghiia: i-am dat o vacă cu o ȝunincă, și 8 oi cu miei, și o vătue.

Eū Ilieș.

Cândü am luat eü, Ilie, pe fata lui Constantin a Rănji.

Aü avut cercei de 5 florinți și zgardă de 4 florinți, și aü avut doi ăungăi tretin[i], și o vacă cu vițel mánzatü, și i s'au venit un loc pe Peningarea, de 3 car e] de fán, și au luat fečori mueri mele de pe un loc 2, 2 florinți; și i s'aü venit 4 moine, 2 în sus și 2 în ăos, și i s'aü venit o căldare dreptü 4 florinți, din sculele casii, și o cărcee, și 2 cărlani dreptü 5 șustacă.

Și am zălogit cu dănsa lunca lui Statevü, dreptü 7 florinți. Pentru dănsa 90 de florinți gloabă.

Și am luat de pe un loc zăloșag a ei 10 florinți, și Ion Ureche, ginerile meü.

Și aü luat Ion a Boșcoae un zlot de pe o moină.

Iată eü Ilias: ș'am dat parte ce s'aü venit muerilor mele: daü la fečori din toate căte simtü scrise și din căte cele am avut la casa mè: din toate a triia; i-am dat din casă întorsură: aü prețuit derăgători 48 de florinți, și s'aü venit lu Ion noao florinți, și aü luat grajdu 8 florinți, și un florintü banı i-am dat; și din locuri tot a triia, și din uneltele casi a triia; și s'aü așazat înainte noastră. Anume Isip Morariu și Petre Lucoae și Leontie Avraam, i Lupu lui Ilieș, și gineri lui Ilieș, Ion Ureche și Ion a Todosii, și alți sătenı, să n'aibă a cerca nice unul până după moarte lui Ilieș, a tătăne-seü.

Cândü am luat pe Anuța [*șters*: aü avut baer de 12 florinți, țintă de 6 florinți, bumbi de 5 florinți și 2 spinște, doi florinți și zgardă de patru mărieș]. Și aü adus o ăunincă cu vițel și un bou, și bou l-am vândut dreptü 15 florinți, și am plătit o datorie la Orbănaș: 5 florinți. Am dat și iarăș am plătit niște grău: am dat 9 mărieși, 5 șustacă ai miei, banı; și aü avut doi boi în Ilua în ernatec, și unul aü perit, și aü dat omul acela 3 florinți și piele ăumătate pentru bou, și aü adus o vură de fier și un cuțitoiü și o teacă blehuită. Și, cândü aü măritat fata ei, pe Maruța, am dat un sofon dreptü 4 florinți, și o cergă dreptü 3 florinți, și am dat [*șters*] o vacă cu vițel fetii, și doi viței mánzați, și la o boteăune: un vițel.

Și am cumpărat cu dânsa un loc de la Gheorghieș, dreptu 19 florinți și 6 potori, și cumpărat un locu de la Zuzanu: 8 florinți și un mărieș, și aū eșit la casa lui Ilieșu, Isip Ometiță, Petre Lucoae, Lontie Avraam, Lupu lui Ilieșu, și aū prețăluit casa cu grădina și grajdu dreptu 48 de florinți. S'aū cheltuit în casa cè din gos 6 florinți

9. Stăni ce au fost pe locul Moldoviî, pentru car[e] au luat Domenii 30 oi.

† 1 stână Petre Juganul ot Ragna.

† 1 stână Ștefan Mivovan, tij de acolò.

† 1 stână Apostol sãn Juganul, iar de acolò.

† 1 stână Ștefan sãn Nistor ot tam, tij.

† 1 stână Dorohoiu ot Ilova.

† 1 stână Toader Ionuțul ot Ilova.

6 stăni fac.

[Pe copertă:] † Cinstit și al mieu bun prietin, dumisal e] hărămințașul de Bistrit[ă], cu sănătat[e] să să dea.

Pecete neagră cu coroană: K. T.

10. c. 1750. Prè-iubitul nostru si de neamū bunū Ihane, Dumnezău să-ți fie într'ajutor.

Eū Gacia Colțunoaia mă rog Mării Tale să-ți faci milă, să-mi faci dreptate, că acum este un an de cândū am rămas săracă de mămă-mè: știe Dumnezaū cum am ținutu-o: de 9 ai n'aū lucratū nimica, că aū fostū bolnavă; și, dacă aū murit, nu mi-aū ajutat cumnații și surorile nemica, fără eu am cheltuit cu dânsa șapte florinți; și acum mi i-aū luat locurile cumnați, și nu mi i-am arat nemica, — că n'am unde. Ion Prădan mă ucide: zice că nu s'a uita de Măriia Ta.

2. Lemberg: Fundația Baworowski.

1. Suceava, 12 Septembrie 6972 [1463]. Ștefan-Vodă. Apare «părintele nostru Mitropolitul Sucevei, chir Teoctist, cu voia tuturor marilor mănăstiri ale noastre МОЛДАВСКИХ, și cu toți că-

lugării și țircovnicii Mitropoliei noastre», și dă «lui pan Тадоръ Проданъ, pisariul nostru», «un sat al Mitropoliei», anume Grecii pe Siret, supț târgul Siretului, pentru «zloți turcești». Marturi: fiul Alexandru, «și episcopul nostru chir Tarasie din Tîrgul de jos, și egumenii: popa Teodor de Bistrița, popa Ioasaf de Neamț, popa Anastasii de Moldavița, popa Stahie de Pobrata», Duma Braevici, Manoilă, Stančulu, Vlaicul, Golan ХОТНИСКИН, Crasuv . . . Vornic, Coste Danovič, Toma Coinde (КОЇДЕ), Petru КОПНЧ, ЛАДЪ СНАГА . . . КАПИТНЧ, Hodco Creștovič, Isaia НЕМЕЦКОИ, Stefco Domocuș, Coste Orăiș, Radul Pasco, Ion Bučum (?), Șendrica, Buhuș, Radul Piscul (?) . . . Spătaru. Iuga Vistearnic, Pațco. Ioan, Oană Preseacă, Neago Comis, Luca Stolnic, Mirča ПЛОСКАРО. Scrie Tăutul. Paispzece peceți, cu șnururi albastre, din care trei păstrate. Pecetea Domnului cu șnur roș, mică. Pergament.

2. Suceava, 6 April 6996 [1488], în ziua Sfintelor Paști. Ștefan-Vodă. Apare Mărina, femeia lui Luca «Ecobescul», fata lui Toader Prodan, și altă Mărina, «НЕПОТА ЕИ», fata lui Lazar ПРОДАНЕСКАС. Dau Domnului moșia Grecii pe Siret, supț târg. Pomeniți Vlăcea și cneaghina lui, Olga. Domnul dă moșia Putnei. Marturi: fiii Alexandru și Bogdan-Vlad; Zbiierea, Neagu, Duma, Gangur, Dragoș, Vornic, Hărman, Iațco Hudici, Dajbog, Șteful, pîrcălab de Hotin Micotă și Reațiș pîrcălabi de Neamț, Andreica Țortorovschii, Groze Micotič pîrcălab, Ion Secară, pîrcălab de Roman, Clănău Spătar, Boldor Vistier, Erimia Postelnic, Andreica Ceașnic, Mătei Stolnic, Șandro Comisu. Pecete cu șnur. Pergament. — Boierii sînt tocmai acei din documentul datat 13 Novembre 6995, în dr. Orest Popescul, *Cîteva documente moldovene*, fasc. I, Cernăuți, 1895, p. 19.

3. Suceava, 6998 [1490], Mart 12. Ștefan-Vodă. Vin la el Costea Murgoč și nepotu-i de soră Gavril, fiul Negritii: și vînd satul Tominții, pe Sirețel, lui Jura Șerbiciu. Martori, fiii Domnului: Alexandru și Bogdan-Vlad; Neagu, Duma, Gangur, Dragoș Vornic, Hrăman, Iațco Hudici, Dajbog, Șteful pîrcălab de Hotin, Micotă și Reaș, pîrcălabi de Roman, Andreica Țortorovschii, Groze pîrcălab de Orhei, Ion Secară pîrcălab de Roman, Clănău Spătar, Boldor Vistier, Eremia Postelnic, Ion

Frunteş Stolnic, Şandro Comis, etc. Scrie Toader, diac. Pecete cu şnur roş. Pergament. — Cf. şi *Uricariul*, XVIII, p. 54.

4. Suceava, 26 August 7011 (1503). Ştefan-Vodă, pentru Moldaviţa, unde-î egumen popa Ioasaf, întărindu-î două sate în Ținutul Sucevei: Provorotia şi Oprişinţii, date de сннъ врылнчъ supt «strămoşul mieu» Alexandru-Vodă. Marturi: fiul său Bogdan; Jurje Vornic, Şteful, Toader, Negrilă pîrcălab de Hotin, Eremia, Dragoş pîrcălabi de Neamţ, Şandro pîrcălab de Roman, Luca Arbure, Portar Sucevei, Clănău Spatar, Isac Vistiernic, Cozma Şarpe Postelnic, Moghilă Ceaşnic, Frunteş Stol., Petrica Comis, etc. Scrie Tăutul Logofăt. Pecete cu şnur roş. Pergament. Scrie uricarul în criptogramă, jos. — După traducerea germană din protocoalele Comisiei funciare bucovinene, în prefacere modernă la Wickenhauser, *Die Urkunden des Klosters Moldowiza*, Viena, 1862, pp. 73-4.

5. Hîrlău, 6 Octombrie 7028 (1519). Ştefan-Vodă întăreşte episcopiei de Rădăuţi, unde e episcop Pahomie, satul Rădăuţi, dat de «predecesorii şi strămoşii săi», cu o moară, şi Marele-Coţmanu, supt toate numele supt care se ştie această moşie, şi Rogozna, dăruiată de el însuşi. Menţionat «pan Grumadzea starost», «цю гедкомы въ задшнѣ и спеніе мтери гедкомы станин». Adauge o proprietate în Cîrligătură, cumpărată de Pahomie de la Pătru Vartic, supt Bogdan, tatăl Domnului. Marturi: fratele Petru; Isac, Petru Vornic, Şandro, Negrilă, Vasco, Grincovič, Talaba pîrcălabi de Hotin, Coste şi Condrea pîrcălabi de Neamţ, Petrica şi Toader pîrcălabi de Roman, Luca Arbure Portar de Suceava, Hrana Spatar, Eremiia Vistier, Cozma Şarpe Postelnic, Săcuian Ceaşnic, Străca Stolnic, Toma Căţelean (кыцелѣна) Comis. Scrie Dumitru Popovič. Pergament. Pecete ruptă, cu şnur roş. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 86-7.

6. Suceava, 21 August 7028 (1520). Ştefan-Vodă, pentru Putna şi egumenul şi arhimandritul chir Acachie, întărind satele: Jicov, Voitin, Manevţi, Balosineşti, Botăşane, Vicşani, Măcăleşti, Fratovţi, Climovţi, Ternavca, Greci supt Siret, Cozmin, Cličovţi, Ostriţa, Ştubei, Sineşti, Oniöcani, еднов ёскатъ земли din hotarul Boeştilor, ş. a. şi село юрип поконинкы.

Boierii: fiul Ștefan, Petru fratele Domnului; Isac, Petru Vornic, Șandru, Negrilă, Vasco, Grincovič, Talaba pîrcălab de Hotin, Coste și Condre pîrcălabi de Neamț, Petrica și Toader pîrcălabi de Roman, Luca Arbure Portar de Suceava, Hrana Spătar, Eremiia Vistiernic, Cozma Șarpe Postelnic, Săcuian Ceășnic, Străța Stolnic, Toma Cătelean Comis, etc. Totrușan Logofăt. Pecete cu șnur roș. Pergament.

7. Hirlău, 7042 (1533-4). Petru-Vodă, pentru Moldavița, dindu-i: un loc la riul «Frumosul», «Fîgețel», «Vrău Feredeu», «Măgurî Bool», Deaia. Boierii: fiul Bogdan; Huru Vornic, Totrușan, Scripca, Vlad și Toader, pîrcălabi de Hotin, Danciul și Ličul pîrcălabi de Neamț, Zbiiarea și Cračun pîrcălabi de Roman, Mihu Portar de Suceava, Dragșan Spatar, Glavan Vistier, Albotă Postelnic, Popășcul Ceășnic, Colun Stolnic, Dragsin Comis, Toader Logofăt. Scrie Gheorghie. Pecete cu șnur roș; ruptă. Pergament. — Nemțește în Wickenhauser, *Moldowiza*, pp. 79-81. Cf. *Uricariul*, XVIII, p. 120, și mai ales Orest Popescul, p. 37.

8. Scarlat Grigore-Vodă Ghica. După preambul, confirmă Putnei, unde e egumen Benedict, daniile Domnilor anteriori, mai ales întărirea de la «Domniia Sa Costantin-Vod[ă] Rac[o]vîț[ă], din anul 7264, Iun. 15, întru care . . . , după dovedzi, adevărate testamentur[i], pe obiicăi de milă ce aũ făcut acei mai înnainte luminaț răpousaț Domni cu această s[ă]ntă mănăstire»: Ștefan-Vodă, 7010, «întru care scria pentru toț preuții căți sintu trăitorii pîn toate satel[e] mănăstirii, în toată țara, ca să nu le ia dajde arhieriei, nici să-i giudece, fără numai toate ale lor să le caute egumenul ce va fi la Putna, și să aibă a lua pe tot anul câte 150 drobî de sare din ocna domniască; întăreaște și stăpănireaști braniști, moșiia sfintei mănăstiri, în toate siamnile hotarului, de gur împregur»; 2⁰) Ștefan cel Tânăr, din 7030, «întru care scrie pentru 3 măj de peaște mănăstirescu, să umble de doao orî într'un an la Dunăr[e] saũ aiurea, pe care peaște să nu dea vamă nicăiurî, nici alte angării; și mai scrie pentru toate satel[e] mănăstirii din țară, ca să nu între giudecătoru saũ globnic pin sate, ce numai însuș egumenul mănăstirii să le caute vinovățiile și alte pricinî ce or

avè eî» ; 3⁰) «De la răpousatul Domniia Sa Mihaï-Vod[ă], din anii 7216, întru care scrie pentru satul Cuçurul al mănăstirii Putniï, de la Ținutul Cernăuților, ca să-ș dea desiatina de stupi și de mascuri și goștina de oi la mănăstire, iar nu la Cămara domniască, ca să fie acel venit pentru țară, undelemnu și tămăe; și nici dispre gLOBNICI SAU ĢUDECĂTORI să nu să învĂLUIASCĂ ca să-i ĢUDECE, FĂRĂ NUMAI EGUMENUL SĂ LE CAUTE GREȘIALILE LOR». Scarlat Grigore-Vodă află «precum pre aceale vremi, adevărat, rĂNDUIALILE AȘEA ERA A SĂ URMĂ, DAR ACUM, LA VREMILE ACEASTE, ÎNTR'ALT CHIP SÎNT ALCĂTUITE OBICIAIURILE, CU ALTE OTCĂRMUIRI ȘI RĂNDUIALE ÎNTEMEIATE SFÎINTILE MĂNĂSTIRI CU HRISOAVELE LUMINAȚILOR DOMNI, CARE OTCĂRMUIRI DE PE URMĂ, DUPĂ CEARIRIA SFINTII MĂNĂSTIRI CE AŪ CERUT, ÎN LOCUL ACELOR MILE DINTĂI, ALTE MILUIRI, PRECUM AŪ ȘI ALTE MĂNĂSTIRI: PRECUM CU CALE AU GĂSIT DOMNIIA SA COSTANDIN-VODĂ A NU RĂMĂNEA NUMITA MĂNĂSTIRE NEÎNPĂRTINITĂ DE MILILE CE I SĂ CUVIN, ȘI ÎN LOCUL ACELOR MILE DIN DZILE BĂTRÎNE AŪ AȘĂDZAT, HOTĂRĂND ȘI RÎNDUINDU CA TOTDIAUNA ȘI ÎN TOATĂ VREAME SĂ AIBĂ SFÎNTA MĂNĂSTIRE AÇASTĂ MILĂ MAI JOS ARĂTATĂ», — și el le confirmă. Putna va avea pe an 150 de drobî de sare din ocnă, «și brașiștea (adică moșiia sfîntii mănăstiri) să fie stăpănită de părinții călugări și apărată dispre toț în toate hotarĂLE BĂTRĂNE, CUM SINTU DE VAC, DAR PREUȚII SĂ FIE SUPT STĂPĂNIREA ARHIERELOR, DUPĂ CUM ȘI SĂNTU». La Galați să aibă unsprezece «liude strein[î], pĂSCARI, CU VĂTAVUL LOR», NEPLĂTIND PEȘTELE LOR «VAMA ȘI PĂRCĂLĂBIIA, ATĂTA ÎN GALAȚ CĂT ȘI PE LA DRUMURI». «Așijdirea și satel[e] sfînteii mănăstiri să fie nesupărate și apărate pururea dispre toț ĢUDECĂTORII ȘI GLOBNICII: ALȚII NIME SĂ N'AIBĂ A-Ģ ĢUDECA FĂRĂ NUMAI EGUMENUL, AFARĂ DE MOARTE DE OM ȘI FURTUȘAGURI, CĂND S'ARU ÎNTĂMPLA; CARE ACESTE DOAO PRICINI SĂ CUVIN A SĂ CĂUTA CU DIVANUL. Așijdirea, hotărĂMŪ ȘI PORONCIMŪ CA SĂ AIBĂ A SĂ FACE LA TÎRGUL SIREATIULUI PE TOATĂ SĂPTĂMĂNA DZI DE TĂRGU MARȚEA, DUPĂ CUM AŪ FOSTU ȘI MAI ÎNNAINTE, ȘI VAMA ȘI MORTASIPUA CE S'A FACE, MILUIM DOMNIIA MEA SĂ O IA SFÎNTA MĂNĂSTIRE, CA SĂ FIE ACESTU VENIT PENTRU ȚARĂ ȘI UNTDELEMNU ȘI TĂMĂE DE TRIABA BISERICII; IARĂ VAMEȘII SI MORTASIPII DE ȚARA-DE-SUS NICI DE CUM SĂ NU CUTEDZĂ A CEARE VAMĂ SAU MORTASIPIE DE LA NIME.

Și vitel[e] ce s'ar vinde la dzile de târgu. Și iarășî o pivniț[ă] de piatră ce iaste în târgul Sireatului, cu locul ei împreğur, ce să numește pivnița Bugăniții, de care ni-am înștiințat Domnia Mia c'au fostu a unui Arman, carile de o sută de anî aũ lipsit de pre aceste locurî și, lipsăndu Armanul, aũ stăpănit pivnița aceea și răpousatul Calistru proin episcop Radauților, căt aũ fostu în viaț[ă], și cu daniia Domnii Sal[e Costandin-Vod[ă] Racoviț[ă] s'aũ datu supt stăpănire sfintii mănăstirî Putniî; care și Domnia Mea asemenea am făcut mila . . . Care pivniță să fie în pace de cămănă, de băzmănu, de cepărit, de buor, de crășmărit și de alte angării. Și iarăș volnicimũ Domnia Mea pe sf[ă]nta mănăstire Putna ca să ție si orăndă la târgul Sireatului, după rânduiala cum ține și s[fi]nta Mitropolie la Sučav[a], și orănda ačasta iarăș să fie în pace de camănă, de băzmăn, de cepărit, de buor, de crășmărit și de toate angăriile.» Benedict arată și act dela prea-iubit fratele Domnii Meale, Domnia Sa Matei Ghica-Vodă, din anul 7263, ce dă la 50 de vite scutirea de văcărit, la 1000 de oi cea de goștină, la 800 vedre de vin cea de vădrărit, la 1000 de stupi cea de desetină, și douăzeci de «oaminî fără bir pentru poslușaniia s[fi]ntii mănăstirî». Recomandație către urmași și blestem. Marturî: fii Domnului: Alexandru, Mihaî, Nicolae, Grigore, Gheorghie, și boierii: «Ioanũ Bogdanũ, Marele Log., și Lupul Balșu Vel Vornicũ de Țara de ȝos, Vasilie Rusăt Vel Vornicũ de Țara-de-sus, Vasilie Razulũ Hatman și p[ă]rcălabũ Suceviî, Alexandru Vel Postelnic, Ioan Paladie Marel[e]-Visternicũ, Filipũ Catargiul Velũ Spatarũ, Costantinu Sturdzea Vel Ban, Nicolae Rusātu Vel Paharnicũ, Vasilie Costachi Vel Stolnicũ, Ianachie Velũ Camanaru, Matei Ghica Velũ Comis». Iași, 7266=1758, 1-iũ April. Scrie «Ioniță Gramaticul, s[ă]n Pav[ă]l Cămărașul». Semnătura și pecetea lui Vodă. Aur la începuturî și la numele Domnilor, orî la numărul daniilor; podoabe în mai multe colorî. Sus: bourul, cu Іw ΣK: Γ: Γ: KK cu coroana, sabia și topuzul. Pergament. Jos: «Manolachi Bog: 3-ti Logf. proč.».

3. Varşovia : Biblioteca Zamoyski.

[1538-15 . .]

† Eu Albeiu de Tighinea scriu moltă veață și sănătate starosteloî de Raşcov: doniaiaasta dau ştiri doimitale ca sa ştiți domneavostră, să no vă hee nece o grije, nece o teamă de nemică, ce să heți forte co pace bonă de c[ă]tră noi, c'am audzit că vă teamet: atăta doră de veți bănoi pre noi, atăta căce c'am măros de-a[m] lovit neşte sate, de-am loat cați-va robî, prentro căce c'au fost vina lor, căc c'au pri[n]s neşte spahei de-aî noştri. Deç printr'acel locro s'au facot aceasta. Iară de c[ă]tră noi bine să ştiți, ca vă simtem forte co priența bonă și ştim pretenşogol cel bonū, și va semtēm co tota înema și co tota credința. De-aiasta vă dem ştiri ot g[ospod]i, amin. Și în ăa carte ce s'aū scris roseaşti, să cauti com e scris: tot iaste de folos, cătra domneavostră, cu pace în totă vreamea. De-ăasta să ştieee. Și, altă, pohtesco pre domneata ca să-mî trimiți o pol[o]boc de herilcă, să-mî hie de Hanol, ca iaste să vie spre la Tighinea, și ți l-o voiu plăte co banî domitale, noi, dar forete te pohtesco să-mî trimiți corondo, pană no vine Hanol. Și mă rog să-mî trimiți pre cesto om al miū. Și să no mi-l zăbăvești. Și-ți voiu meaî tremeate carte roseasca domitale, de ver şti de tot.

4. Stockholm : Archivele Statului.

† I. Mlstiiu bjiu Io Costandin Nic: Vvd i gsdnă, pisah gvsdmi voao sluj. i ținanilor pă unde va veni Abdula-Ali Vezir Tatar i cu Suleiman-Agă, omul Mării Sal[e] Colceac-Paş[a], și cu doî curuiari sfeșestî, care au venit de la ordie și mergū la Hotin la Măriia Sa Colceac-Paş[a], să l[e] daț den conac în conac noao cai da olac și 3 călăoz în ductoare, număi păn la marginî. Tolico pisah gvsdmi. Mai 7 d., l' 7247 [1739].

9 cai și 3 căl[ă]oze.

tilă din Cinade, slăvita varmeghie a Belgradului de jos, fiindu preoțat de D[o]mnul Sofronie Chirilovič episcopul Budi, așa noi acuma l-am așezat parohu deplin la satul Mării Sale prea-luminatului D[o]mnului grofă Bamfi Ghiorghie, cu știrea și îngăduința Mării Sale, și rânduimu ca din tot venitul bisăreci, în lăuntru și afară, să aibă jumătate; ceialaltă jumătate să aibă popa Radul. Și poruncim acești doi preoți tot frățiaște să slujască și frățiaște să împartă și cu dragoste, după leagia lui Dumnezeu să trăiască. Așisderea, numitul popa Ionu să poruncește să fie blăndu, să să fie smerit, să păzască pururea slujba lui D[u]mnezău și a Beseareci sale, să fie ascultătoriu noao și protopopului său, după a sa făgăduință; să nu fie gălcevitoriū, să nu fie bețavu, să nu facă nice un exesū, sau scandilă dăndu, ci mai vărtosu să fie pildă bună la toți. Iară, călcându această rânduială, să va lipsi de preoțe până cându să va înderepta. S'au dat în Sibiu, 17 Septemvrie 1780 [cu arabice].

Ioan Popovici, vicareșul neuniților, m. p^a.

[Pe V^o.] Noi cei mai josu iscăliți dăm această copie cui să cuvine, luată de pe atestația popi Ioanu dela Cinădie, suptu sufletele noastre, precum am aflat, din osie în osie, nimică lăsându, nice mai adăuogându.

Onea diacon Cergău-Mare.

Costandin dascăl.

6. Cernăuți: Archiva Tribunalului și a Delegației Terii ¹.

Suceava, 5 August 6936 (1428). Alexandru-Vodă. Stanciul și Cirste capătă Bănila și Ișești pentru slujbe. Marturii: Mihail și fiu, și ceilalți boierii ai Moldovei. Scris din ordinul lui Neagoe Logofat. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 1-2.

Suceava, 23 Februar 6961 (1453). Alexandru-Vodă, pentru mănăstirea din Ițcani, unde e stareță Fevronia, ca să i se

¹ Unde nu se înseamnă anume, documentele se păstrează numai, în traducerea făcută la 1782 de Comisiunea de delimitare, în Archiva Tribunalului.

scutească țeranii, «Ruși, Greci sau ce ar fi». Să nu i supere Vorniciii de Suceava, nici alții. Marturii: Duma Vornic, Manoli, Stan[ciul], Coste pîrcălab și fratele lui, Petru, Baicean, Cosma Șandrovici, Duma Vistier, Petrica Postelnic, Jurja Comis Scrie «Sobrul». — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 21-2; dupa care s'aũ corectat numele.

Suceava, 13 August 6972 (1464). Ștefan-Vodă. Mindru și soția și cumnatele lui, fetele lui «Vojniag», se plîng contra boiarului «Misa» pentru Tîrnauca. Acesta spune că o are de la «unchiũ», *Bera*. Arată și un act. După obiceiũ , se decide, cu boierii, să jure «Misa», cu popa Mihail, boierii Stan Babici, Groza Minovicii și Toderaș, înaintea satului. Jura. Se confirmă. Scrie Roman.

Suceava, 7 Maiu 6981 (1473). Ștefan-Vodă, pentru un Cîrste Menționați: episcopul de Rădauți, Dragoș Ușer, Tarasie episcopul de Roman («Mitropolit de jos») Dania privește Ivancauți, din Ținutul Cernăușilor. Se aduc marturii fiu Domnului: Alexandru și Petru. — Rupt.

Suceava, 7 Maiu 6982(1474). Ștefan-Vodă, pentru «Misa», care vinde Tîrnauca cu 150 de galbeni tătărești Domnului. Dă și actul de la «batrînul» Alexandru-Vodă, bunicul lui Ștefan. Domnul dăruiește moșia Putnei, unde e archimandrit Ioasaf egumenul.

Suceava, 29 Maiu 6992 (1484). Ștefan-Vodă, pentru Fedora și Nasta, nepoatele lui Curui, care dau un loc la «Breduzella» (Bradățel?), lui Stanciul Aurar, pentru 50 de lei tătărești. Se luase de la Giurgă Rotompan și sora, «Malia». Marturii: fiu Domnului, Alexandru, Bogdan; Vlaicul pîrcălab de Orhei, fiul lui: Duma; Sbiera, Hrana Vornic, Iuga, N[e aga, Gangur, Herman, [Gherman], Oana pîrcalabi de Belograd», Ivașco, Maxin pîrcălabi de Chilia, Dajbog pîrcălab de Neamț, Fete Gotcă, Dragoș, Micotă, pîrcălabi de «Novograd», Ștefu, de Hotin, Iațco Hudici, Dragoș Spatar, Kirakolla Vistier, Ieremia Postelnic, Ioan Ceășnic, Petru Stolnic, Goza Comis, etc. — Cf. *Uricariul*, XVIII, pp. 39-41.

4 Mart 7015 [1507]. Bogdan-Vodă. «Maria, fiica Spătarului Albul, și sora ei, fiia lui Ion și Nasta, fiia Sascinei, nepoată a Spatarului Albul, și Dragna și sora ei, Anușca, fetele lui Giurgi,

și ruda lor Dolca, fica Nastiniei, și rudele ei, popa Ivancu și frațele lui, Filimon, etc., toți nepoți ai Vistierului Onișor și ai fratelui său, lui Bisdega, vînd Berindeștii pe Costina lui Gavril Totrușanul Vistier, pentru 600 de zloți tătărești. Aveau acte, cei trei strămoși, de la Iliș și Ștefan-Voda. Tautul Vel Logofăt. — Cf. *Uricarul*, XVIII, pp. 82-3.

2 Februar 7016 (1508). Bogdan-Vodă dă din parte-i satul Telebesinți lîngă Siret și Trestienețul, supt codru, daruit de fiul lui Breliche (Birliciu) manastirii Neamțului, unde e egumen Macarie — Tradus de Axintie Uricarul la 1-iū Iulie 1722 (7230). V. p. 387.

5 Ianuar 7059 (1551). Alexandru-Vodă, pentru Tudura și familia ei, ce-și împart moșiile. — Tradus de Andrei Dașcovici, scriitor din Cernăuți.

11 iși, 7063 (1553), 7 Mai. Alexandru-Vodă. Fetco, c 1 sora lui Marușca, fiu Magdeș, ruda lor Alexandru și fratele lui, Avram Banilovschi, sora acestuia, Fedca, fiu lui Ioan Banilovschi, pentru Isești. Pomeniți Danciul și Stanco Banilovschi.

Fără dată (probabil 1584). Petru-Vodă (Șchiopul) dă lui Ilie diac Crimcovicî un loc pustiu anume «Ungu...» «Wie die schlimmen Kosaken auf den Grund und Boden Unserer Herrlichkeit gekommen seyn und... in Gefangenschaft waren...» Condre Bucium Vornic de Țara-de-jos, Irimia Vornic de Țara-de-sus..., Ilo-in, Ioan și Criste pîrcălabî de la Neamț..., Brut Postelnic, Nadabaico Spatar, Sava Stolnic, Stan Comis.

Suceava, 24 Februar 7090 (1582) Iancu-Vodă, pentru mănăstirea Sf. Ilie și Anastase egumen.

Botoșani, 22 August 7090 (1582). Iancu-Vodă. Se dau două sate: Ilinița și Dracevița către Pobrata. Der Schepenicz unterthanig sind.» Călugării dau «100 Ducaten, da wir denen Türcken schuldig gewesen; welche 100 Ducaten von dem Peter Vartikovics, gewesten Perkelab, dem heiligen Kloster geschencket waren». — Cf Hurmuzaki, XI, p. LII.

17 August 7094 (1586). Albul Vornic de Suceava, în afacerea mănăstirii Slatina, pentru satul «Burhenistie» (Buruienestî). Ordin de la Gheorghe Hatmanul, Portar de Suceava, a aduna bătrîni din oraș. Chiamă pe Gheorghe «Tabaika», Pană, Ni-

colae Dobre, Gheorghe Grecu, Cîrste Gelepul, Costin de Zaharești, Ionașco uricar de Rotopănești, Mălaiu de Horețca, Șandru vătăman de Stupca, și alți vătămani, Ionașco vătăman de Ipotești, Gavril vătăman de Areni. Fixează hotarul. — Gheorghe Hatmanul e o cunoscută rudă a Domnului. V. Hurmuzaki, XI.

20 Maiu 7097 (1589). Petru-Vodă. Vine Drăgan cu fratele lui, Toader, și Ioan Diacul cu surorile Ileana și Anușca, fiu lui Irimia Barnovschi, cu plîngere contra lui Onciul Vrîncian, apröd, pentru Cadubești (Ț. Cernăuți). Tatăl lor vînduse moșia lui Păcurar Vel Vornic cu 1500 de zloți tatărești. Se presintă și Onciul și sora lui, Marghita, fiu Anei, nepoata lui Onufrie Barboschi, Portar de Suceava, și arată acte. — Păcurariu e Vornic supt Ioan-Vodă (Hasdeu, *Ioan-Vodă*, p. 224). Pentru Barbovschi, v. *Uricariul*, XVIII, p. 491; *Doc. Bistriței*, II, p. VII, nota 3.

16 Mart 7099 (1591). Petru-Vodă, pentru Pepele diacul, «der Kammerer ware». Îi dă satul «Dobowiz» (Ț. Cernăuți), care «unter der Gehorsam des Schippenitzer Antheil ist», rămas pustiü. «Derweilen er unserer Casse Gutes gethan und mit 15.000 turckischen Ban ausgeholfen, da die Turcken mit uns schlecht verfuhrten, und hat dieses Geld den Turcken gegeben zu Hulfte unserer moldauischen Landen, da wir jenes viele unrechte Geld zu bezahlen gezwungen waren.» Marturi. fiul Ștefan; cei trei episcopi, Gheorghe Mitropolitul, Agafon de Roman, Ghedeon de Rădăuți. — Copie întărită de Mitropolitul Gavriil, de Costachi Vel Logofăt și Depasti Vel Spătar ¹.

Iași, 8 Februar 7114 (1606). Ieremia-Vodă, pentru văduva Postelnicului Drăgan, cu zapis al lui Onciul Halîțchi diacul și fiu: Toader Cazacul și Dumitru, la Teresenî. Pomenită și Nastasia, fata lui Petriman, nepoata lui Purece. — Alt act din 7117 (1609; *sic*), 12 August pentru aceasta al Domnului, cu boierii ². — Pentru Drăgan, v. *Uricariul*, XVIII, p. 510.

¹ De la Petru măi sînt acte din 7091 (1583), 6 Ianuar, și 20 Iunie 7097 (158) pentru Sucevița. Cf. Kozak, în *Arch. für slavische Philologie*, XIV, pp. 200-2. Altele din 1-iü, 11 și 28 Maiu 7092 (1584).

² De la Ieremia e și un document din 12 Iulie 7105 (1597).

Iași, 7 Ianuar 7116 (1608). Constantin Moghilă, pentru Po-brata, dîndu î Drăgușeniî și Dracenița. Scutiî de staroste și sugubinari. Călugării vor judeca numaî, și-sî vor lua plata. Iar pedeapsa se va face și încasa de oamenii mănăstirii.

Iași, 4 Novembre 7118 (1609). Constantin Moghilă, pentru un copil mort, găsit la Corlatele; e ucis de mă-sa și îngropat. Se ordonă lui Petrașco Mare-Vornic să iea 50 de boî ca pedeapsă. Dă Vistierul Boul banî, și iea satul cu 100 de galbenî.

11 Iulie 7118 (1609). «Ștefan Șoltuz, cu 12 pîrgari și oameni bunî din tîrgul Siret», arată că s'a făcut o vînzare la Petrăuî

7119 (1610-1). Constantin Moghilă. Pentru vînzare la Corlatești către Vistierul Teodor Boul, pentru 200 de lei. Petrașco Vel Logofăt

20 Septembre 7119 (1610). Ștefan Șoltuz de Bae, cu 12 pîrgari, pentru o vînzare la Corlătești. Menționat: Vistierul Nicolae Boul. — Cf. p. 69.

Iași, 24 August 7124 (1616). Radu-Vodă, pentru Ițcanî.

15 Ianuar 7125 (1617). Radu-Vodă, pentru Antimia văduva lui Dumitru Lența, biv staroste, cu fetele și fiul ei Miron, pentru că Tatarii li-aũ ars documentele pentru satul «Hroscheuz» și bisericile și casa de la «Jorkeuz». Confirmă

12 Mart 7125 (1617). Radu-Vodă. Apare Ghenghe Vel Logofăt, cu ginerele lui, Constantin Roșca Vel Vistier, plîngîndu-se că supt Ieremia-Vodă Gheorghe Pircălab, socrul lui Ieremia-Vodă: «Georgie Perkelab, Schwiegervatter des Fürsten Jeremie», li-a luatsatele Coteleva, Sancăuî, «Marschinizi», Șișcăuî, la Prut, zis și Novoselița (Ț.Hotin). Supt Constantin-Vodă li restituie «Marschinizi» și Novoselița numaî. Plîngătorii le aveau de la străbun, Ivanco Mihăilaș: acte de la «bătrînul Voevod Alexandru și de la Petru-Vodă». Domnul restituie tot, pentru credință «in den Landesangelegenheiten, da wir von denen Turcken angefochten worden und der Skender und Ibraim-Paschen, dann alle Agen mit denen turckischen Volkern und mit denen Tartarn allhier in unser Land gewesen

[1616], vier gute Pferde geschencket haben.» — Un alt act din aceeași zi, în *Uricariul*, X, pp. 148-50. Pentru evenimente, Prefața la vol. IV din publicația de față — Gheorghe [Cio-mîrtan] e pîrcălab de Neamț supt Petru Șchiopul V. Hurmuzaki, XI, regește.

Suceava, 3 Iulie 7134 (1626). Fiii lui Mihăilescul pisar și sora lui Mihăilescul fac vînzare în Ținutul Neamț și la «Botescheni» altor Mihăilești. Semnează și Gligorie, Ursu Ghenghe. Scrie Gligorie Ghenghe.

8 Mart 7135 (1627). Toader al lui Zaharie Tăutul, cu soția, Nastasia, sora lui Turcul din Vilavcea, dă o carte de împărțire.

Iași, 23 Mart 7135 (1627). Miron-Vodă schimbă cu Lupul Vel Vornic Rușii (Ț. Suceava) și 300 de ughî pentru «Chindivani» (Ghindăoani?) «supt munte» și Solomonești (Ț. Neamț). Acestea se dau «dem durch uns selbsten neugestifteten Bett-hause Hangu genannt». — V. Miron Costin, p. 290.

20 Maiu 7136 (1628). Salomia, fata Magdalinei, nepoata lui Stănilă, cu fata Antimia, vinde Tureatca, ce o are de la Nicoară din Botoșani. Dă moșiile lui Gavrilaş Vornic. Prezenți: Vel Logofătul Dumitrașco, Hatmanul Nicoară, biv Vel Vornicul Lupul, Vel Stolnicul Grama, Vel Vistierul Lupul, Vistierul Gheorghe, Vornicul Rotopan, Onciul, Iaraș (Iarali?) Vel Vătav de Dorohoi, Tăutul biv Vel Logofăt, Pitarul Rugină, Isac Stîrce, Ștefan de Brăiești. Scrie Borilianul Uricar, la Botoșani.

11 August 7136 (1628). Miron-Vodă, pentru Salomia și fata ei, soția lui Dumitrașco Mihul diacul, la Tureatca, cumpărată de la «Boteschaner Nicoore». Pomenită: «Aftimia, fata lui Gavrilaş Matiaș, Vel Vornic al Țerii-de-sus».

9 Maiu 7140 (1632). Alexandru Iiaș, cu Atanasie Mitropolit, Dionisie episcop de Roman, episcopul de Rădăuți, Mitrofan de Huși, — pentru Ițcani.

25 Februar 7146 (1638). Contract de moși între «Stolnicul Grama, Nicolae Drăguș, Ionașco, fiul Cuparului, nepoții Hatmanului Orăș», pentru Bainți, Orășeni, etc.

Iași, 10 Iunie 7146 (1638). Vasile-Vodă, pentru Nastasia, fata lui Nicolae Silitrarul, soția lui Grigore Ropceanul.

Iași, 2 Maiu 7149 (1641). Vasile-Vodă, pentru Strătulat și Dumitrașco Dobrenchi și Toader Dohatco, strănepoții lui Dumitrașco «Turedco».

26 Maiu 7150 (1642). Nicolae biv Jitnicer, pentru Bahri-nești. Semnează Ilie Sturdza Vel Stolnic, Gligorașco Ghenghe Vel Medelnicer, Petriceico Vel Clucer, Constantin Vel Sulger. Ionașco Balș biv pîrcălab, Dumitrașco Prăjescul, Todosie Dubău, Ștefan Brăescul Vornic de Botoșani, ș. a.

Cernăuți, 20 Iunie 7150 (1642). Coste Grama cu fiii vinde 2 siliste nepotului său, Lupu Stroescu, pentru 200 de galbeni. «Dela Troian până la Nistru.» (Marturi: Andrei Talpă, Pintiliî Barboțchi, Isac Cocoranul, Isac, «curierul domnesc din Cernăuți», Popa Ignat, Gligorie diacon, Ștefan Unguran, «der Alexa Pircsu, mit 12 Burgern», Toader Goian. Scrie Ionasco.

Iași, 3 Decembre 7151 (1642). Vasile-Vodă, pentru Ieremia Murguleț, ce aduce mărturie de la Gheorghe Ștefan treti Logofăt, Pavel Vornic de Poartă, Nacul Simion[el], Dumitrașco de Călinești, etc., că Ieremia Busuioc, al lui Busuioc biv Vel Spatar, la moartea lui, a dat înaintea lor partea sa din Dărmănești (Suceava) lui Murguleț, pentru pomenire. Gavrilaş Vel Logofăt. Petrașco.

20 Februar 7151 (1643) Vasile-Vodă dă toate drep-turile în «Subranecz» lui Lupul Stroescul. — Toderașco Vel Logofăt. — Cf. Wickenhauser, *Woronets*, la această dată.

30 Mart 7151 (1643) Vasile-Vodă. Apare Ioan Ciolpan, pentru a vinde Lucavița (Ț. Cernăuți), ce o are de la bunicul său, Ghenghe Logofătul, supt Radu-Vodă. O luase și acesta de la Gorce Volcinschi, Ionașco Dobrenchi uricar, etc. Se dă lui Isac Mironescul, Căpitan de «Senikeu» (Sănicău), pentru 150 de ghî.

12 Ianuar 7152 (1644). Vasile-Vodă confirmă lui Buçium Vel Vornic Vișnița, hotărită de Vasile Roșca și Constantin Ciogole Vornic.

15 Octombree 7154 (1646). Vasile-Vodă. Tăutul biv Logofăt aduce act de la Nacul pîrcălab de Suceava, Ștefan Murgu-

leț, Tudor Dohatchi, Nicoară Brahă, Alexa Șoltuz și 12 jurați de Siret, pentru că Isac, fiul lui Tudor, nepot al lui Tăutul Logofăt, face o orînduială pentru Băliilești, la moartea lui. — Toderășco Vel Logofăt. Dumitrașco. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. 83, n^o c.

Suceava, 11 Iunie 7154 (1646). Vasile-Vodă, pentru Antimia soția lui Dumitrașco Tureată.

Suceava, 6 Iulie 7154 (1646). Vasile-Vodă, pentru Gavrilce «Polski», Helce din Nihoreni, etc., Solomon țircovnicul din Botoșani, Pascal biv Șoltuz de Suceava — Toderășco Vel Logofăt.

Suceava, 13 Iulie 7155 (1647). Vasile-Vodă. Vine Safta, soția «des Scholtus», cu fiul Andrieș și frații: Ioachim, Miron, Nicolae, fiii lui Dumitrașco, și vinde partea lor din Rugășești, de la «ihrem Gross-Vater Isac Balika Hatmann», lui Iordachi Vistier, soției și copiilor. Toderășco Vel Logofăt.

Iași, 22 Ianuar 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Coste Pitic, la Pleșenița. Pomeniți: Isac Cocoran din Bănila, Toader Tăutul din Vilavce, etc., Isar fiul lui Grama din Călinești.

Iași, 4 Mart 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Dumitrașco din Călinești. Menționat Ștefan Murguleț.

Iași, 4 Iunie 7156 (1648). Vasile-Vodă confirmă lui Gavrilăș Matiaș biv Vel Logofăt satul Bobești, hotărit de Ilie Șeptelică, staroste de Cernăuți, și de bătrînul Dumitrașco din Berhești. Toderășco Vel Logofăt. Dumitrașco.

29 Iulie 7156 (1648). Vasile-Vodă, pentru Isar de Călinești, la Lucavăț. Toderășco Vel Logofăt.

Suceava, Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă lui Ioan Sămaca, pentru satul său Voloca. — Copie românească. Arch. Delegațiunii Țerii.

Suceava, 10 Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă pentru Vasile Lastuca, la Costești: partea lui Paholce. — Cf. *Doc. Bistriței*, I, p. 73, n° LXXXV.

3 April 7159 (1651). Vasile-Vodă, pentru Dumitrașco Tureată. Menționat: Ștefan Murguleț. — Tradus de Gheorghe Evloghie.

Iași, 14 April 7160 (1652). Vasile-Vodă, pentru mănăstirea

Barnovschi. Actele călugărilor pentru moșii, de la Miron-Vodă, privesc: parte din Toporăuții, ce o luase Domnul cu bani de la «Vatters-Brudern, gewesten Gross-Logofett Stroich»; Șipotele, fost al lui Arbore (îl iea Miron-Vodă ca Hatman, cu 1.070 de ughii, supt Radu Mihnea; Munteanî pe Bîrlad, fost domnesc, legat de «tîrgul Vasluî»; parte din «Negrinze» (Hotin) (proces pentru el cu Ifrim Hasdeu) și dughenî și pivniță la Iași, «în față cu chirvăsăria domnească». Toate actele ard, «samt viellen Vermögen und der Kirche aparamentis, zur Zeit als der Galga-Soltan mit den tartarischen Soldatenmacht, ingleichen der Kosaken-Hettman Bogdan Hmlniczky mit der [za]porosker Kriegsmacht angekommen, unser Land verheeret, geblündert und vielle Menschen in Sclaverey forth geschleppt; darzumal haben diese unser Herrschafft von dem Flüssel bis an die Gebürge verherret und aussgeraubet, zugleich auch das Markflek Jass und Suczeva, wie auch die heiligen Metropoliten-Sitz und Gebaude verbrennet [1650]; danach, alls unsere Herrschafft so vielles Wehe-Klagen von unsern Vorbittern des ermelten heiligen Klosters ersehen hat, dass das heilige Kloster ohne Privilegien und Documenten verblieben seye», confirmă vechile danii. Marturî: Domnul, fiul: Ștefan; Ghica Vel Vornic de Țara-de-jos, Gheorghe Hatman, Toma Vel Vornic Țerî-de-sus, Iani și Moțoc pîrcălabî de Hotin, Miron Ciogole și Boțul pîrcălabî de Neamț, Ianache Botezat pîrcălab de Roman, Stamate Vel Postelnic, Constantin Ciogole Vel Spatar, Alexandru Vel Ceășnic, Iorgachi Vel Vistier, Petrașco Ciogole Vel Stolnic, «Grigie» Vel Comis. Scrie Dumitrașco. — Tradus de Lopeisky, Suceava, 1782. — Cf. vol. IV, pp. CCCXXXIII-IV.

Iași, 22 Mart 7162 (1654). Gheorghe Ștefan, pentru Dragomirna (și donații de la Anastase Crimcovicî). — Și la 23 ale lunii.

12 Octombree 7163 (1654). Testamentul lui Gheorghe Cocoranul, ce împarte moșiile între fii: Antimia, Adam, Antioh, Apostol. Marturî: Isac Cocoranul, Petrașco Țintă din Zamostia, Ieremia Tăutul din Vilavcea, Foca Tăutul, Vornicul Alexandru Drăguțescu din Mîlia. — Și originalul român.

Iași, 30 Novembre 7163 (1655). Gheorghe Ștefan, pentru Ioan Sămaca, întărindu-î satul Voloca.— Arch. Deleg. Țerii.

15 Novembre 7165 (1656). Gheorghe Ștefan. Satul Ruși reclamă ca parte a sa pe Securicenii. Ordin către Ieremia Chircu, Portar de Suceava, a cerceta. Se chiamă vătămăni și țeranii din sate. Se decide contra Rușilor, ce dau la Cămară doisprezece lei. Ionașco Rusul Vel Logofăt. Strătulat.

Iași, 8 August 7167 (1659). Gheorghe Ghica. Apare «die Frau Safta, Tochter des Nyagoe, verwitibte Nicolae Urekin», cu fica ei, Alexandra, și dau moșia ce au de la Nicolae Ureche: a treia parte din Toporăuți, călugărilor de la Barnovschi, pentru 700 de galbeni. Aveau călugăriii două părți de la Barnovschi-Vodă. Racoviță Cehan Vel Logofăt.

25 Iunie 7168 (1660). Ștefan-Vodă, «la Apostol părcălabul de Orheiū, pentru că s'a plins Vasile Drăghinicii pre Ionașco iuzbașe, zicând că au fost ei amândoi soție la mazilie, și au umblat Ionașco iuzbașă cu alte meștersuguri, și acum s'au căutat Vasile Drăghinicii la Visterie, și s'au aflat patru galbini a lui Ionașco iuzbașe asupra a lui Vasile Drăghinicii». Să-i restituie. — Copie românească. — Arch. Deleg. Țerii.

Iași, 22 Iulie 7168 (1660). Ștefan-Vodă confirmă cercetarea făcută la Rohozna de Iordachi Vel Vistier.

Iași, 25 Iulie 7168 (1660). Ștefan Vodă. Apare Iordachi Vel Vistier și arată a fi căpătat de la Rugină Vornic de Poartă hotărnicia la Lențești. Cehan Logofăt.

8 Octombrie 7170 (1661). Vinzare de moșie a lui «Luca, Enkel von der Tochter der Gaftoniae, Schwester des Manczul, sammt meiner Muhme Maria, Tochter des Manczul von Csernoviz», pentru Carapciū.

Iași, 28 Ianuar 7173 (1665). Istrati-Vodă. Apar Savin, staroste de Cernăuți, și alții, pentru niște moșii.

Iași, 19 Iunie 7173 (1665). Istrati-Vodă, pentru moșia Rușii, a lui Bejan Balș.

10 Iunie 7175 (1667). Act de la Ionașco Pilat, Căpitan: hotărnicie.

3 Maiü 7178 (1670). Iorga, fiul lui Sima din târgul Siretul, cu soția Axania, dau o prisacă supt Cetățuie.

10 April 7181 (1673). Ștefan Petru-Vodă. A luat Hliboca (Ț. Suceava) de la Ursachi Vistier, cu 700 de lei, împrumut de la Apostol Catargiu Postelnicul. «Da wir ihme das in dem Soroker District gelegenes und von unserem verstorbenen Schwiegervater Georgie Katarschiu zum Heyrath-Guth überkommenes Dorf Okienesesti verkauft.» Acum dă lui Apostol Hliboca, cu actul de întărire de la Duca-Vodă. Vasile Gheuca treti Logofăt.

Hotin, 8 Septembre 7182 (1673). Ștefan Petru-Vodă, pentru Dumitru biv Pitar. Andreneștii și Zureștii din Mamorniță s'aũ plins de Vornicul Stroescul pentru moșie. Stroescul avea părți de la Dragotă. Proces de înnainte de Vasile-Vodă până la Dabija. Supt acesta, Ionașco și Andronic «Zure», după îndemnul răposatului Logofăt Buhuș, se înțeleg cu Stroescul. Acesta nu observă învoiala. Grigore Ghenghe Vel Logofăt.— V. pp. 222-3.

21 April 7185 (1677). Antonie-Vodă dă cinci familii de scutelnicî episcopului armean din Suceava.

2 Ianuar 7191 (1683). «Ego Saphta Sturzeoe, Mareschalca, defuncti Ilie Sturza Supremi Mareschalci relicta vidua», pentru o treime din Mesehenești (Roman), «post defunctum parentem meum Petriczayko Supremum Mareschalcum in me devolutam». Avea parte și Isac al lui Ionașco Avram. O dă lui Alexandru Ilski Căpitan și soției lui, Maria: «patrono meo». Marturi: Dosofteî, Alexandru Buhuș Căpitan, «nepos meus», Savin Medelnicer-Mare, Gheorghe Postelnic. — Ștefan Petriceicu confirmă lui Alexandru Căpitan dania «a sorore mea». — Arch. Deleg. Țerii. — V. vol. IV, p. 275.

16 Iunie 7194 (1686). Constantin-Vodă. Gligorie biv Armaș, pîrcălab de Neamț, arată zapisul de danie al Paraschivei călugăriții, soția răposatului Ionașco Brahă. Marturi în zapis: Misail episcop de Rădăuți, egumenul Visarion de Agapia, Serafim fost episcop de Rădăuți, egumenul Ioan de Neamț, egumenul Ifrim de Secu, preotul Spiruț de Cotnari, preotul Toader de Neamț, Nicolae Hăbășescul, pîrcălab de Neamț. Călugării dase lui Gligorie părțile de moșie ale Paraschivei la Vlădeni,

etc. Toader Beldiman. — Confirmă Antioh-Vodă lui Grigorie Vel Căpitan și pîrcălab de Neamț. — Și în primul act se spune că se făcuse dania, «weil er gegen ihren, der Calugerizae, Sohn gütig gewesen, der sein Vaterland Moldau verlassen, und sich in Pohlen wegen einem zustossenden Übel geflüchtet, wornach er auch alldorten nicht ruhen konnte, sondern ausbrach und in seinem Vaterlande denen Innwohnern vielen Schaden verursachte». Osîndit în Divan, Vasile al Paraschivei e scăpat prin rugăciunea lui Grigorie. Fata lui Grigorie iea pe Sandul Darie.

Iași, 18 Iunie 7194 (1686). Constantin-Vodă. Apare Vasile Bainschi Serdar și arată un zăpis, împreună cu Ilie Drăguțescul biv Serdar și staroste de Putna, de la care iea satul Milia (Cernăuți) și un șfert din Putila, cu vecinii, — pentru 600 de lei. — Tudose Dubău Vel Logofăt. — Zăpisul e din Focșani, 28 April. Semnează în el: Ioan Stroescul biv Jitnicer, Mitre Vel Căpitan de graniță, Iordachi Stroescul biv Vornic de Cîmpulung, Căpitanul Petrașco, Vasile Damian treti Logofăt, Gheorghe Stîrcea biv Portar, Dumitrașco Hurmuz, Antohi biv Vel Pitar. Și soția lui Drăguțescu: Safta. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 474; Neculce, p. 244; *Doc. Bistriței*, pentru Stroescul.

Iași, 31 Maiu 7203 (1695). Anastasia Doamna, a Doamnei Dafina, pentru Bahrinești (Suceava), cumpărat de Nicolae Vistier și soția lui, Alexandra, de la Grama Căminar, și pentru părți în Pipircani (Soroca), de la Ramandi și fratele lui. Le dă Cetățuii, unde e egumen Partenie. — V. mai sus, pp. 95-6.

23 Februar 7206 (1698) «Iani fiul lui Vasile din Snietin, cu frații miei *Lukavezin* și *Mihail*», arată că au vîndut moșiile lor la Lucaveț, Berhomete și Pancești, și a lui «Vasiiko, Sohn des Gligori Kescseskul».

Iași, 26 Iulie 7207 (1699). Antioh-Vodă, în procesul Șătrului Pavel Rugină pentru niște poieni la Lucavăț. Se cercetase de Pavel Ciocîrlan Mare-Păharnic și de Ienachi Vel Stolnic. — V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399.

2 April 7208 (1700) Cedare de moșie, pentru binefaceri,

de către Gheorghe Isar către Medelnicerul Constantin Turcul. — Și alt act de la același către același; 10 Iulie 1709: «Medelnicerul Constantin Turcul, rohmistrul». Prezenți: pîrcălabul Vasile Cocoranu, Gheorghieș biv Armaș, Axentie Pogor. — Alt act, menționînd pe răposatul Medelnicer Constantin Turcul, e din 20 Ianuar 7234 (1726).

15 Iulie 7208 (1700). Antioh-Vodă, pentru «Alexander Leach Capitaneus», ce a luat pe «bojari cuiusdam ex provincia filiam». Iea și moșii la rîul Tuțora, apoi emigrează și servește «apud hostes regni in Poloniam contra patriam, et aliquoties armatus in regnum invasit, multumque damnum, tam regno quam incolis, intulit», supt Constantin-Vodă, care-l așteaptă în zădar să revie. Îi iea deci averea și o dă răposatului Mare-Logofăt Tudose Dubău. Apoi «Potentissimus Imperator omnibus emigrantibus amnestiam est pollicitus». Vine și e iertat. — Arch. Deleg. Țerii.

28 August 7208 (1700). Dumitrașco Ursachi biv Vel Sluger, fiul Vistierului Ursachi, vinde o moșie lui Ioan Abăza Postelnic.

Iași, 18 Octombore 7211 (1702). Constantin Duca-Vodă confirmă Dobrovățul și Grămeștii lui Cîrstea Serdar, ce a servit țerii din copilărie. I se dăruise întâiu de Duca-Vodă. Gligoraș Jora, treti Logofăt. — V. ediția mea din Constantin Căpitantul, p. 206 nota 1.

Iași, 14 Februar 7211 (1703). Nicolae Costin Hatman dă lui Milentie egumen de la Barnovschi Volcinețul, ce-l avuse, de la tatăl lor, fratele lui, Petrașco Logofăt, mort în Țara-Românească, fără copii. Moare și fratele cellalt, Ion Hatmanul, ce e îngropat la Barnovschi; «welches Kloster unsere Grossvatter erbauet haben». Vor respecta aceasta și copiii, ce ar fi sa-î dea Dumnezeu. Blestem. — Traducere din 1782. — Confirmă Constantin Duca, la 5 Maiu 1703. — *Ist. lit. rom.*, I, pp. 63-4. — Publicat, în formă modernisată, la Wickenhauser, *Bochetin*, p. 90.

4 Mart 7212 (1704). Catrina Vistierea, fata răposatului Iordachi Cantacuzino biv Vel Vistier, cu fiul ei, Ioan biv Aga, și cu ginerele, Ștefan Luca biv Vistier, arată că, neavînd bani la nunta fetei ei, s'a sfătuit cu rudele, și, cu toată

împărțeala ce se făcuse, vinde satul Pohorlăuți lui Constantin Turculeț, singura rudă ce se oferă : «welcher von meinen Gros-Vatter Gavrillasch Logofeten, der dieses Dorf hinterlassen, herstammet». O avea moșia de, la tată: Iordachi Cantacuzino, Vistier, și de la mama lui, Alexandra, fata lui Gavrilaș biv Vel Logofăt. Marturi: Ioan Neculce Vel Agă, Ilie Cărgiu biv Vel Comis, Ilie Cantacuzino Păharnic, Dumitrașco Cuza biv Vel Spătar, Sandul Sturdza Jitnicer, Dumitru Ursachi Stolnic, Ilie Vel Spătar, Ioan Paladie Vel Vistier, Lupu Vel Vistier. Scrie Savin Uricar. — Cf. mai sus, p. 45, n° 212 și urm.; *Genealogia Cantacuzinilor*, ed. Iorga, p. 367 nota.

Iași, 25 Mart 7212 (1704). Mihaï-Vodă, pentru Ioan Avram *Figarski* și Candachina, sora lui Miron Cocoranul, cu cumnatul ei Ioan Cocoranul, cu fiul Candachinei, cu Constantin Malai, ginerele lui Țintă, Aftimia, sora lui Miron Cocoranul, Ilie și Tanase Țintă, cumnați lui Malaiu. Semnează și Ilie staroste de Cernăuți. — V. mai sus, pp. 46-7, n° 218.

Iași, 7 August 7212 (1704). Ileana, văduva lui Iordachi biv Vel Stolnic, cu fiul ei, Iordachi, dă Zastavna (Ț. Cernăuți), ce o are de la «părinți», Iordachi Cantacuzino biv Vel Vistier, lui Constantin Turcul biv Vel Medelnicer, pentru 260 de lei. Semnează și Safta Spătăreasa, Nicolae Costin biv Hatman, Ioan Neculce biv Vel Agă, Ilie Cantacuzino Șătrar, Ștefan Luca al doilea Vistier, Antonie Jora Ve Logofăt, Lupul Bogdan Vel Vornic. — V. mai sus, p. 50, n^{le} 232-3. Pentru Neculce, *Ist. lit. rom.*, I, p. 237.

Orășeni, 30 Maiu 7213 (1705), «în iarmaroc». Diaconul Bejan vinde o șesime din Budinți Medelnicerului Constantin Turcul. Scrie Darie, namesnic de Cernăuți.

22 Iulie 7213 (1705). Nicolae Costin, Vel Vornic de Țarade-jos, face zapis lui Costaș Turcul biv Vel Medelnicer că-i dă partea din Boianciuc (Ț. Cernăuți), ce a fost «meinem Oheim, dem Jankul Gross-Armaschen», și venită lui la împărțeala făcută de Miron Costin. O dă lui Turcul «weil er auch unser Anverwandter ist, den meine Eltern auss der Taufe gehoben und unss vieles Gutes gethan, auch meinen Eltern Geld vorgestreckt». Dania o face și femeii și copiilor lui.

Marturi: Ioan Buhuș biv Logofăt, Lupul Costachi Vel Vornic de Țara-de-jos (*sic*), Lupul Bogdan Hatman, Ilie Cantacuzino Vel Spătar, Lupul Vel Vistier. Semnează și Toma Cantacuzino Vel Postelnic, Savin «Vătav z'aprozi», Constantin Căuru Postelnic. — Pentru Costin, *Ist. lit. rom.*, I, p. 66, și mai sus, p. 50, n° 231.

22 Ianuar 7214 (1706). «Mahomet Mir, fiul lui Olun», vinde lui Ghedeon Mitropolitul moșia Areni, pentru 300 de lei. O avea zălog de la fiul lui Panaiotachi [Morona], biv Vel Postelnic. — V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 79.

12 April 7216 (1708). Mihaï Racoviță confirmă lui Ioan Abăza Vel Păharnic Dărmănești.

10 Maiu 7216 (1708). Mihaï Racoviță, pentru Ioan Paladie biv Vistier, ce are moșie la Orășeni (Ț. Cernăuți), «an der Grantze des Landes, unter Snyatin». I-o încălcase alții. «Es pflegten alda Jahrmarckte gehalten zu werden, wobey der Kamenarij von allen Würthshausern die Kamena, Peszmenul und Cseparia und anderley dergleichen abnehmen, zur Ursach gebend, dass Jahrmarkt gehalten wurde; ingleichen pflegte ihme zu Jahrmarkts-Zeiten auch auf denen Grund oder Felder dieses Dorfes durch den sich versamleten Pobel grosser Schaden zu geschehen; dahero grosses Unrecht erlitte...» Era un «testament» de la el, din prima Domnie; «dass, nachdem alle Städte dem Landesherrn alleinig sind, solle jedermaniglich, welche Schanck- oder Wirtshausen unterhalten, schuldig und verbunden sein, das Einkommen dem Landesfürsten zu entrichten, auch niemand, weder der geistliche, noch der Bojaren-Stand, weder die Klöster, noch sonst jemand anderer davon exempt oder ausgeschlossen seyn; auf dem Land hingegen ist festgesetzt worden, das ein jeder, wer er auch seye, die Einkünfften von ihren Moschien abnehmen und geniessen können, der Landes-Furst aber nichts daran zu suchen haben solle». Va lua de la fiice vas de vin la iarmaroc un leu. Domnia nu va cere nimic pentru vinul ce ar vinde el. Ceî ce vin la iarmaroc îi vor da boierului «după obicei». Pentru fiice dugheană vor da negustorii din țară 15 bani, iar ceî «din Polonia, Ungaria, Turcia și alte

părți» 30, «afară de obișnuitele venituri ale starostelui și căpitanului». Ordin «către starostele și căpitanii aceluï Ținut». Axintie Uricar. — V. mai sus, n^o din 31 Maiu 1705.

24 Iulie 7216 (1708). Mihaï-Vodă, pentru Iordachi Caranlul biv Clucer, ginerele lui Mateï Filipescul biv Vel Stolnic, din Țara-Românească, pentru moștenirea de la acesta, ginere al lui Chiriac Sturdza biv Spatar. Arată și carte de împărțire între el și cumnați: Ioan Sturdza Vel Păharnic, Sandul Cuparul și Dumitrașco, fiii lui Chiriac, cu alți cumnați, Ioan Buhuș biv Vel Logofăt, Manolachi biv Jitnicer și Gligoraș Jora biv treti Logofăt, și cu fetele lui Chiriac: Maria, Anghelușa, Nastasia. Mateï capătă trei sate: Burienești (Roman), Berhometele (Cernăuți), Căzânești (Orhei). Iar, dacă nu-s libere, părți din altele. Se adauge lista Țiganilor dați lui Mateï și filor. Se întărise toate de Constantin Duca. Se confirmă acum lui Iordachi. Savin Uricar. — Cf. prefața la ediția Cronicii lui Constantin Căpitanul, p. XIV.

Mileșeuți, 29 August 7217 (1709). Hotarnică a lui Calistru episcop de Rădăuți, Constantin Sbiera al doilea Logofăt, Gavril Dobrenchi, Toderășco Stîrcea.

8 Iulie 7216 (1710). Ileana, soția lui Savin Vel Ban, fata răposatului Vasile Ceaurul biv Vel Logofăt, dă jumătate din satul *Mitken* (Ț. Cernăuți) Marelui Schit din Țara Leșească. — Pentru cel d'intăiu Vasile Ceaurul, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 217 și notele.

29 April 7222 (1714). Ich Maria, verwittibte Dumitraschko Ursakin, des Gross-Stolnic», cu copiii, dă siliște mănăstirii Barnovschi. Marturi: Ioan Baș Vel Ban, Vasile Ceaurul biv Vel Stolnic. — Ceaurul e al doilea Vasile, revoltatul din 1716. Cf. și mai sus, la data de 28 August 1700.

Iași, 5 August 7222 (1714). «Ich Catharina, verwittibte Solomon Kostinin, des gewesten Gross-Klucsar, Tochter des Ursaki, gewesten Gross-Vestierniks», dă un șfert din Văscăuți la mănăstirea Barnovschi. Tatăl ei o cumpărase de la Murguleț. O dă ea lui Hrisant patriarch de Ierusalim. Semnează și Ion Baș Vel Ban, Constantin Costachi Vel Spatar. — Cf. Wickenhauser, *Bochotin*, p. 98.

Cernăuți], 2 Decembre 7227 (1718). Mihalachi al lui Ar-

senie, cu femeia lui Tudosca, fata lui Simion *Soss*, vinde un loc. Marturii: Popa Ioan, Pavel Popa, Pavel Șoltuz, Simion Smoc, Simion fiul Călugărului, Gheorghe biv Șoltuz, Ioan ginerele Căpitanului, Constantin Hrom, etc.

11 Mai 7231 (1723). Maria Ursăchioaie, văduva lui Dumitrașco biv Vel Stolnic, cu fiii ei: Vasile, Gheorghe și Toader, dau o moșie lui Iordachi Canta Vel Vistier. Avuse nevoie de bani la nunta fetei ei, Catrina. Vistierul Luca, un cumnat, îi dă banii. — V. și la 29 April 1714. Cf. mai sus, p. 54, n° 245.

Cernăuți, 16 August 7231 (1723). Toader Armașul, fiul lui Dămian, Toader Murguleț, din Mihalcea, Ștefan Volcinski, fiul lui Stratulat, ginerele lui Ioan Stroescul biv Vel Jitnicer, arata că vînd Lehăcenii, partea lor, de la Vasile Cracalie Armaș, ș. a. Marturii: Constantin biv Vel Comis, Miron Darie Serdar, Ursachi Isar, Lupul Tăutul, *Leika* biv *Pan* (Ban), Manole Vameșul, Miron Tăutul din Lehăcenii.

16 Ianuar 7232 (1724). Mihaï-Vodă, pentru Rohozna, pe care o cere Toader Vel Căpitan de Coțman.

3 Novembre 7233 (1724). Mihaï-Vodă, pentru Medelniceasa Antimia, văduva lui Constantin Turcul biv Vel Medelnicer, care e în proces cu Gorăneștii pentru Putila.

8 August 7232 (1724). «Eü Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer, fiul lui Iordachi Cantacuzino biv Stolnic», dă zapis egumenului Gherasim și mănăstirii lui Barnovschi, weil meine Ältern und Grossaltern in diesem Kloster liegen begraben und mein Vatter Jordaki der Stolnic veranlasset hat, dass wir diesem Kloster geben eine Moschien». Dă partea-i din Văscăuți mănăstirii. Marturii: Ilie Catargiu Vel Logofăt, Darie Donici Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Hatman, Iordachi Cantacuzino Vel Vistier, Constantin Costachi Vel Spatar, Macri Ban, Sandu Sturdza, Gligoraș Costachi treti Logofăt. — V. mai sus, p. 54, n° 245.

16 August 7232 (1724). Mitropolitul Gheorghe mărturisește pentru Maria, văduva lui Dumitrașco biv Vel Sulger, și sora ei, Safta, văduva lui Silion biv Vel Medelnicer, fratele Catrinei Balș; ce au Rușii, la Ț. Suceava. Dau moșia Mitropoliei. Ioan

Balș dăruise și el Mitropoliei o parte din Tătărași, «lângă târgul Sucevei», pe care Iliăș-Vodă o hărăzise lui Ursachi Vei Vornic, iar acesta, cu o moară, o dăduse de zestre lui Balș. Schimbă Rușii cu Balș. Semnează și Toader Bădiliță Vornic de Suceava.

9 Iunie 7234 (1726). Hotarul Boianului de către Lehăcenii și mănăstirea Slatina. Semnează ieromonachul Macarie, dichiu de Suceava și egumen de Slatina, Mihalachi Lucachi Postelnic, ieromonachul Gafton de Slatina, Dumitrachi biv Armaș, Dumitrașco Gafenco uricar, Gheorghe, cumnatul lui *Kzherza*, Ion fiul lui Sandul, Ștefan Gligorce (?), Miron Tăutul, Constantin Tăutul, Gavril Pavelachi, «Jeni Nizas», Gligore Vornic de Toporăuți.

25 Iulie 7234 (1726). Mihaï-Vodă confirmă lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer o moșie la Ținutul Cernăuților. — V. la 8 August 1724

11 Septembrie 7235 (1726). Constantin Postelnicul, fiul lui Iordachi biv Vel Postelnic Caramanlul, dă zapis unchiului său Iordachi biv Vel Clucer și soției lui, Maria, fata lui Ioan Sturdza biv Vel Vornic. Dă Berhometele, ce are de la mamă, Maria, iar aceasta de la bunica lui, Safta, fata lui Chiriac Sturdza, biv Vel Spătar, ca zestre. Pune a se scrie actul, pentru că «es sich nun zugetragen, dass er Flucht in die Wallachey genohmen». Semnează Chiriac Sturdza Spatar, Sandul Sturdza Vel Ban, Alexandru Sturdza, Nicolae Brăiescu, Mihalachi Sturdza, Constantin Silion Logofăt, Constantin Hurmuzachi Medelnicer, Vasile Brăiescu, Mihalachi Hristoverghi, Andrei treti Spatar, Constantin Hristoverghi, Matei Hurmuzachi, Ioniță Buzdugan, Constantin Diac. — V. la data de 24 Iulie 1708. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 493 nota 5.

Iași, 21 Decembre 7235 (1726). Grigore Ghica-Vodă, către Ioan Neculcea biv Hatman, pentru Boian (Ț. Cernăuți). «Da er nach der Abreise deren Moscovitern ausser dem Land gewesen, so hat sich damahlen der Lupul Kostaki gewester Gross-Vornik hervorgethan und zu Zeiten des Fürsten Nicolae Gelegenheit gefunden» ca să iea satul cu pîri. Supt Mihaï-Vodă, Neculce, întors, are proces cu Iordachi, Vel Stolnic,

fiul lui Lupu. I se restituie, aflându-se «grosser Betrug» din partea Lupului. Erau spusele numai «falsche Beeintrachtungen». Confirmă și el. Vasile Buhăiescu. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 242-3.

Iași, 12 Mart 7239 (1731). Zapis al lui Miron Gafenco Uri-car către Nicolae Talpă biv treti Comis. Întărit de Mitropolitul Antonie. Martur și Gavril Pilat, Vornic de Poartă.

9 și 10 Novembre 7240 (1731). Grigore Ghica-Vodă către Constantin Silion biv Vel Medelnicer, staroste de Cernăuți, pentru Mihalachi mazilul. — Copie românească. — Arch. De-put. Țerii.

7241 (1732-3). Constantin Sbiera biv Vel Șătrar împarte moșiile la fiii săi: fata Ileana e căsătorită cu Ciudin Comisul (i se face parte în sat la Mereței, luată de la Maria, ne-poata lui Dumitrașco Murguleț)¹.

7 Februar 7245 (1737). Gheorghe Pinteii dă o poiană lui Ioanichie egumen de Horece. Marturi: Ștefan Vereha, Nicolae Hupca, Costăș Futilă, Vasile Sluhaico, Ilie Lipcan, Vicol Umblătorul, Hilip, protopopul Costășco.

18 Mart 7245 (1737). Grigore Ghica întărește satul Pe-trăuți către Postelnicul Gheorghe Turcul².

5 Iunie 7245 (1737). Satul Bobești, în frunte cu Vornicul și cu vătămanul, către Grigore Beldiman Vistier, pentru un mort ce s'a aflat în locul lor și pentru care se cere gloabă. Satul e al lui și el să-i apere de această plată de 100 de ughi.

20 Mart 7246 (1738). Ilie Șeptelicii Stolnic dă un zapis lui Șerban Cantacuzino Vel Stolnic pentru gropile Zahareștilor. — V *Docum. Bistriței*, la numele lui Șerban.

1-iu Decembre 7248 (1739). Iordachi Cantacuzino biv Vel Vornic, pentru Sucevița, în amintirea fiului său și al soției sale Ecaterina, mort de ciumă la 23 de ani în Galați. — V. mai sus, pp. 56-7, n^{le} 254-6.

¹ Constantin Sbiera Clucer e pomenit și la 15 Iunie 1706 și la 1-iu Decembre 1712.

² La 7 Mart 7250 (1742) se pomenește iar acest «Turculeț».

18 Mart 7249 (1741). Grigore Ghica, pentru Putila, unde au moșie Miron Gafenco și cu Mihaï Micul biv Vornic de Cîmpul-Lung rusc, soțul Saftעי, fiica Stolnicului Preda.

2 April 7249 (1741). Grigore Ghica-Vodă. «Georgie Ursachi Zsitnicseru, der fürwahr einer von denen vornehmsten Bojarn-Sohn und unser angenommener an Kindstatt gewesen ist» și i-a servit bine, moare tânăr. Domnul dă la moartea lui Berecuți către mănăstirea lui Barnovschi, sfătuindu-se cu Mitropolitul Nichifor, Ghedeon de Roman, Varlaam de Rădăuți, Teofil de Huși. Boierii: Constantin Ruset Vel Vornic Țerii-de-jos, Iordachi Ruset al Țerii-de-sus, Costachi Razul Hatman, Ienachi Vlastò Vel Postelnic, Andrei Ruset Vel Spatar, Aristarho Vel Ban, Manolachi Costachi Vel Păharnic, Toader Paladi Vel Vistier, Vasile Costachi Vel Stolnic, Grigore Costachi Vel Comis. Semnează și Vasile Sturdza biv Vel Stolnic, Panaite Vel Agă, Ioan Cocoranul biv Vel Pitar, Vasile Buhăiescu biv Vel Logofăt, «Pantilie» biv Vel Armaș.

5 Iunie 7249 (1741). Grigore Ghica-Vodă dă mănăstirii Fru-moasei, care «von allem seinem Guth durch die feindliche Moschkowiter, [Feinden] des Reichs, die mit ihrem Schwerte hieher eingedrungen, beraubt worden ist», satul Bereuți, ce i se dase la moarte de Gheorghe Ursachi, care «war unter unseren Schuz ge-standen, derowegen wir selben auch zum Bojarn ernannt und be-gnädiget haben». Dă și pentru sufletul copiilor săi morți. Mar-turii: fiii, Scarlat și Matei; Constantin Ruset Vel Vornic Țerii-de-jos, Iordachi Ruset Vel Vornic de Țara-de-sus, Costachi Razu Hatman, Ienachi Vlastò Vel Postelnic, Andrei Ruset Vel Vornic, Aristarh Ban, Manolachi Costachi Stolnic, Toader Pa-ladie Vel Vistier, Grigore Costachi Vel Comis. Ștefan, fiul lui Vasile Buhăiescu, scrie.

15 Iulie 7249 (1741). Dumitrașco Bainschi Vătav se înțe-lege pentru hotarele Miliei, lângă Bănila, cu Gheorghe Turcul Postelnic, Miron Gafenco vtorii Stolnic, Tănase Țintă Căpitan și Costașco, nepoți de fată (*Enkel*) ai lui Cocoranul.

14 Maiu 7251 (1743). Adam Luca biv Vel Sluger dă lui Constantin Ciudin vtorii Medelnicer, «Enkel» al său, jumătate din Bunești, cumpărați de la Savin, ginerele lui Miron Hășdău.

17 August 7251 (1743). Act de la Iani, staroste de Cernăuți.

9 Septembre 7252 (1743). Nastasia fata lui Toader Malaiu biv Vel Medelnicer, văduva Postelnicului Ioniță Casimir, da ginerelui ei Nicolae Reftivan și fetei ei Ruxanda moșia din «Chriaska» de zestre. Să nu se amestece fata Maria și fiul Gligoraș, Constantin și Iordachi. «Ich sie mit nichts sonst unterstutzen konnte, indem mich die Moscoviter ausgeraubet »

4 Iunie 7252 (1744). Ioan Nicolae-Vodă către Constantin Alcaz biv vtori Sulger și Constantin Coșotanul, pentru Ropcea (Ț. Siret), ce o au de la socrul lor Soroceanul.

Iași, 7253 (1744-5) Ioan Nicolae-Vodă da lui Ignatie episcop armean din Suceava branıştea episcopiei.

11 Ianuar 7253 (1745). Ștefan Vereha din Cernăuți face danie mănăstirii Horecea și lui Artimon, egumen. Martur: Vasile, fiul lui Voronca din Horece.

22 Ianuar 7253 (1745). Ioan Nicolae-Vodă. Pentru Miron Gafenco, biv vtori Stolnic. Arată act de la Grigore Ghica pentru aceia că vărul său («sein Vater») Rugină biv Vel Comis, «als er noch hier zu Land war», a trimis vechilul său la Constantin Turcul Medelnicer.

4 Novembre 7254 (1745). Dumitrașco Bainschii biv Vătav de Stolnicei da ocina sa Bainti (Ț. Sucevei) nepotului său de soră Ion săn Medelnicerul Șarban Flondor. O avea de la tată-său Vasile Bainschii, «ce-s trage de pe moșu Orăș, Ha-manu». Semnează și Andrei Potlog biv Vel Șătrar, Manole Zamfir Vel Căpitan, Miron Gafenco Vel Stolnic. Scrie Sandu Țira. Original românesc. — V. la data de 15 Iulie 1741.

27 Ianuar 7254 (1746). Învoială a Ruxandei fata lui Gheorghie Hăjdău cu ginerele ei Lupul Tutuescu și fata ei, Catrina, pentru zestrea acestuia la Iordănești (Ț. Suceava). Pomenește pe «sora mea Marinca... Tatu-mieū Gheorghie Hăjdău». «Gavril nemesnic, martur.» Scrie «Ioniță Banteș».

24 Iunie 7254 (1746). Ioan Nicolae Mavrocordat către Loreș, staroste de Cernăuți, pentru Manoli Zamfir, biv Vel Căpitan. — Arch. Dep. Țerii. Copie românească.

4 Iulie 7254 (1746). Gavril Niculce biv Vel Medelnicer dă zapis lui Manole Varlam negustor din Botoșani. Neculce îi dă satul Prilipce și iea partea lui la «Simheu», de la socru, Ion Bere. Marturi: Sandul Sturdza Vel Logofăt, Ioan Neculce Spatar, Lupul biv Vel Stolnic, Nicolae Paladie treti Logofăt, Alexandru Neculce biv vtori Paharnic. — Copie românească. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 245 nota 5.

Cernăuți, 3 August 7254 (1746). Gligore Diacon de Pleșenița face contract cu Paharnicul Ioniță Strișca pentru Pleșenița. Semnează: Laurenti staroste de Cernăuți, Silion biv Vel Jitnicer, Gavril Neculcea biv Vel Medelnicer, Gavril Moțoc, Sandu Tăutu, Stroescu Comis, Gheorghe Pîrvu Vel Căpitan, Gavril Volcinski, Constantin Brahă, Gheorghe Mitescu, Vasile Cracalie, Ursachi Isar, Grigoraș Cracalie, Șerban Flondor Medelnicer, Vasilică Drăghinică, Vasile Dumici Căpitan, Constantin Ianeș, Miron Gafenco biv vtori Stolnic. Scrie Paladie.

5 Octombrie 7255 (1747). Ioan Mavrocordat către «dumne-lui Lorenți starostele de Cernăuți», pentru plîngerea lui Ursache Isariu și alții de la Stănești (Ț. Cernăuți), cu mărturie de la Gheorghe Părvul Căpitanul de Coțmani, pentru «oamenii țărani ce trăescu cu case pe hotarul Stăneștilor»: ei nu dau nimic, «ce-î și ocărăscu pe stăpâni». Gheorghe și Vasile Budzilă Clucer chiamă «pe mojiți». Mazilii arată «cărți domnești și răvășelele starostești ce li-au arătat acești mazili de supunere acelor mojiți ce șed pe locul mazililor». Decid a da pe patru ani, cîți staă, cîte 20 de parale. Confirmă. Pot «munci» pentru aceasta. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

27 Iulie 7255 (1747). Grigore Ghica, după rugăciunea lui Iacob episcop de Rădăuți, Dinul Cantacuzino Păharnic și a Vornicului Bădăluță, acordă un privilegiu pentru călugărița Natalia.

4 Decembrie 7256 (1747). Grigore Ghica. În procesul lui Sandul Hășdeu, fiul lui Miron Hășdeu biv pîrcălab de Hotin, contra lui Andrei Balș Spătar și Grigore Hășdeu, fiul lui Vasile Hășdeu din Berlinți. — Și la 18 Iunie 7272 (1764), Grigore Ghica judecă în același proces.

1-iū Septembre 7259 (1750). Constantin Racoviță, pentru Constantin Sturdza biv Vel Stolnic. Arată *testament* de la Nicolae-Vodă, care i-a dat, pentru credință și slujbă, «viel mehr aber weil Seine Hoheit bey dessen Copulation ihm beygestanden», un loc din hotarul tîrgului Siretului, cu iaz.

25 Mart 7259 (1751). Ioan și fratele lui, Toader, fiii lui Gligoraș Ungureanul din Cernăuți, dau zapis Căpitanului Manoli, comandant din Cernăuți și Coțman. Marturi: Popa Avacum, Istratie, Costaș Futilă, Gheorghe Verega, Vasile căpitan de Barani, Petru Cojocar, Dumitru fiul lui Mihailo. Ioan Dascălul scrie. — Manoilă Zamfir Căpitan adaugă că a dat locul lui Gligoraș Ungurean. Martur: Vasile *Kulpensky*, staroste.

24 April 7259 (1751). Constantin Racoviță. «Die moldauische und judische Burgerschaft der Stadt Csernoviz» se plîng, ca și locuitorii din Horece, că au dat o *Salzsteuer*, de care-î scutise Domniî. «Und dass selbe [Privilegien] zu Zeiten dess Fursten Constantin Nicolae der verstorbene Nicolae Constantin, biv Vel Schitnicser, dermahlinger Csernovizer Staroste, von ihnen abgefordert.» Nu le mai dă. Confirmă.

8 Iulie 7259 (1751). Hotarnica Boianului, ce e al lui Ilie Neculce Spatar și frații, fi ai răposatului Ioan biv Vel Vornic. Semnează: Vasile Buhăiescu biv Vel Medelnicer, hotarnic, Gheorghe egumen de Putna, Calist eclesiarh de Putna, Macarie arhimandrit, ieromonahul Ghedeon, Teofan, *Aftim*, diaconul Irinarh.

8 Iunie 7261 (1753). Constantin Racoviță, pentru Vasile Crupenschi, staroste de Cernăuți, în procesul de moșie dintre Donici biv Vel Stolnic și Toader Păunel.

15 August 7261 (1753). Constantin Line Medelnicer și soția lui vind partea lor din Bunești lui Ursachi Davidel.

23 Novembre 7262 (1753). Matei Ghica, pentru sarea Cernăuțenilor.

20 August 7262 (1754). Toader Tăutul, al Sandului, vind partea-î din Rugăsești lui Dumitrașco Paladi.

16 Februar 1755. Constantin Racoviță către Andrei Potlog Șătrar «et praefecto Kimpulung ruthenico», pentru maziilă Ureche. — Arch. Dep. Țerii.

25 Mart 7263 (1755). Iacob Mitropolitul arată că Ileana lui Irimia Jora Vel Căpitan dă unchiului ei Iordachi Cantacuzino satul Miletinți, pentru pomenire. — Confirmă Domnul la 15 Iulie 7264 (1756). — V. mai sus, p. 108, n° 136.

25 Iunie 7266 (1758). Scarlat-Vodă, către Ianachi [Millo] biv Vel Păharnic, staroste de Cernăuți, și Grigoraș Stroescul Comis, pentru Gheorghe Simaca și Ioan Ghenghe, mazili. — Arch. Dep. Țerii. — Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 492.

30 Iunie 7266 (1758). Scarlat Ghica întărește dania lui Grigore Ghica pentru partea din moștenirea lui Ursachi dată mănăstirii Barnovschi. — V. mai sus, p. 412¹.

29 Maiu 7270 (1762). Vasile Bașotă Stolnic hotărește la Petrăuți.

16 Iunie 7272 (1764). Grigore Ghica-Vodă, către «Ilasz», [Ilias], staroste de Cernăuți, pentru un mazil. — Arch. Dep. Țerii.

13 Maiu 7273 (1765). «Negustorii de Cernăuți și alți oameni din Horece, toți proprietari ai pământurilor orașului», dau lui Artimon și mănăstirii *carte* pentru proprietăți, de la Iosif Baran, Petraș Iusipenco, Gavril fiul lui I. *Podnar*, Andrei Șustic, Ioan Cernusca, Ioan Șustic, Ioan Pitei, Ioan Vereha, Gligoraș Holovca, Dimitrie Șustic, Alexandru diacon Pitei, Ștefan *Piven*, Vasile Sos din Ternafca, Ioan Vereha, Vasile Piven, Costăș, Vasile Voronca, Mihalachiu fiul lui Todosie Futilă, Ștefan fiul lui Ioan Futilă, Simion Futilă, Teodor Holovca, Dumitru Sviret din Horece, Gligoraș Holovca din Horece, Costăș Piven din Horece, Ioan fiul lui Petru Andreiaș, Petru Andireț (*sic*), Mihălăcești, Ștefan Volcinschi, etc.

14 Iunie 1765. Grigore Ghica-Vodă către Gheorghe, «substitutus» staroste de Cernăuți, pentru Sandul Onciul, mazil. — Arch. Dep. Țerii.

3 Iulie 1765. Grigore Ghica confirmă lui Lupul Stroiță Postelnic satele Bahrinești, «Majsien», Vanîța, în parte.

1-iu Iulie 1766. Grigore Ghica-Vodă către Gheorghe biv Vel

¹ Documentele relative la familia Callimachi apar în vol. al II-lea al publicației cu acest nume.

Sulger și Pandelachi biv Vornic, staroste de Cernăuți, pentru mazilul Alexandru Vasilco.

21 Februar 1771. Balș Logofăt, Vasile Razul, Ioniță Cantacuzino Vistier, Arghiri Ban anunță mazililor, ruptașilor, vornicilor și la toți locuitorii Ținutului Cernăuților că Feldmareșalul [Rumiențov] li-a făcut staroste pe Ilie Herescul. — Copie românească. Arch. Dep. Țerii.

Ianuar 1772. Divanul către Ilie Herescul, staroste de Cernăuți, pentru scutire de la Feldmareșal. — *Idem, Ibid.*

17 April 1772. Către Ilie Herescu, staroste de Cernăuți, de la Divan. Pentru Costachi Vlad, «rânduit zapciū la șchele asupra șăicilor împărătești, pe 3 lunī de zile». — *Idem, Ibid.*

22 Mart 1773. «Către dum. părcălabii de Hotinu.» Pentru 6 liude scutelnicī, «ce ari Andriiū Dașchevicī pisariū ot Hotinu:» — Și la 18 Iulie 1774 — *Idem, Ibid.*

2 Iulie 1774. Mărturie pentru o plîngere a lui Iordachi Manoli din Botoșani, ce are moșie la Prilipce (Ț. Cernăuți), încălcată de Vasile Vameșul și alți vecini.

[1776.] S'au ȝudecat de fața înnaintea noastră Sandu Racoccea cu Manoli Tabără și cu Iordachi Tumuzăiū pentru o părțicē de moșii, ce zicea că ari baștină de la moșul lor Ionașco Racoccea, la Jadova i la Stănești i la Ivancăuți, și, fiind faț[ă] Manoli Tabără și Iordachi Tumuzăiū, li s'au luat sama cu amărunt pe scrisorī și dovez ce au avut, și o parte și alta, și s'au ȝăsāt cum că Sandul Racoccea are un odgon parte lui de moșii de pe moșul său Racoccea la numitele sate, după cum mai sus arată, și, după hotărārea ȝudecații, s'au luat un odgon din parte lui Tabără și s'au dat în stăpînirea Sandului Racocii și al fratelui său Andronachii. Decī, pe scrisorī ce are, să aibă Racoccea a-ș stăpîni acestu odgon de moșii ce i s'au venit parte lui în Jadova și la alte doi sate de mai sus arătate, cu pace în veci. Iar Tabără și cu Iordachi Tumuzăiū hotărāt este de acum, să nu mai aibă a să mai amesteca la acel odgon a lui Racocii, ci s'au venit din trei odgoane și ȝumătate baștina lor. Și, după cum am socotit a fi cu cali și cu drepitate, am ȝudecat și li s'au hotărāt, și am dat acastă carte de

gudecată la mână Sandului Racocii și a lui Andronachi. 1776, Mai 30. De la gducătorie Cernăuțului. Șmidibauer Oberliutenant și director. El. Schmidebauer Oberl. Ung. (*sic*). — Asupra lui Teodor, fiul lui Sandu și un inițiator al periodicelor românești, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 301, p. 341 nota 1.

29 Octombrie 1777. Grigore Ghica-Vodă către «dum. Nacul biv Vel Portar, Manolache Dimache biv Vel Jicnicer, Vornici de Botoșeni,» pentru Axentie Tiron din Priscani (Ț. Hirlău), căruia i se ieau, mergînd la un sat în Ț. Suceava, doi cai, de un Nichita Blănariu din târgul Botoșeni, cu alți tovarăși ai lui . . . , zicînd că merge de olacū». Să cerceteze. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

20 Ianuar 1786 (1778). «Enachi Les, sîn lui Andronachi Les, și cu soru-me Gaftona și cu fiçorii ei Gavril și Costachi și Toader și Sandul», dau zapis «lui Ion Corne», pentru Lopaniște. «Și eu Sandul Racoce Vornic cu zisa lor am scris zapisul, să-s știe.»

11 Iunie 1778. Generalul Enzenberg numește pe Vasile Jeremiewicz Căpitan, «welcher alle Wachen vom Dnister an bis Dorna besuchen wird, um zu sehen, wo einige Wacht-hauser und wo keine errichtet worden sind», etc. — *Idem, Ibid.*

25 Octombrie 1778. Iordachi Cantacuzino biv Vel Spatar arată că la moartea fetei sale Zoița dă din moșiile ei nepotului Ienachi: Deleni, Roși, Orești, Pașcani. Îi murise și gine-rele: Ilie Ruset Vel Paharnic, lăsînd o văduvă tînără: Maria. I se dau acum satele ei. În loc: «Oschehlib, ce-l are de la tatăl său: Iordachi Marele-Logofăt, Maletinți, de la mamă: «von meiner Mam» Ileana Schotain, Novacăuți, Nilepeuți. — Cf. mai sus, p. 63, n° 286.

17 Iulie 1779. Constantin Moruzi către Ienachi Paharnic și Vornicul Botoșanilor, spuindu-î că un Constantin Arapul, nobil cernăuțean, are moșie două părți la Perstești (Ț. Botoșani), pe care le încalcă Banul Vîrnăv.

12 Iulie 1780. Constantin-Vodă Moruzi către Enzenberg. Răspunde la întrebările din 6 pentru mazili și ruptași.

1. Trebuie a se recunoaște în Bucovina numai cei cuprinși în lista Vistieriei din 1768.

2. Trimete lista contribuției fiecăruia.

3. Se întrebuițează maziliî pentru serviciî ale Domnului și Țerii, în țară și pe aproape, fără plată. Dacă e greu sau prea departe, li se dă o plată, potrivită cu împrejurarea, după ce fac slujba.

4. S'a trimes, cum s'a zis, lista lor.

«5to. Die Maszillen haben mit der Ehre des Bojaren-Standes keine Comparation und Gleichheit, hingegen aber werden solche hoher aestimirt als die Ruptaschen.

6to. In betreffenden Staats-, sowie in jenen zum gemeinschaftlichen Besten des Landes abzuhandelnden, Angelegenheiten, pflegen die Maszillen und Ruptaschen niemals beigezogen, oder um ihren Rath befragt werden, dann der Landesfürst thut in allen Angelegenheiten selbst sprechen. Erheischt es aber dennoch die Nothwendigkeit Raths sich einzuhollen, so wird mit dem Bojarnstand des Landes (welchen der Landesfürst dazu fuhrwahlt), die Berathschlagung geflogen.»

7. Dacă-și dă mazilul darea («Tribut») după pecete, e în pace. De trebuie a i se cere o slujbă, Domnul scrie ispravnicului, «womit er dieselben in der Reihe und nach Bestand commandire . . . Wohingegen die Isprawniks dieselben nicht wegen jedweden Verbrechen selbst abzustraffen befugt sind, sondern solche zum Furstlichen Dyvan abzuschiken haben.» Ruptașii dau numai aceiași dare cu maziliî; «denen Distriktsbeamten aber sind sie in Allem unterworfen».

8. Maziliî prin moștenire sau favoarea Domnului sînt puși de Vistier în tabele pecetluite de Domn. Li se dă și «ein schriftliches Zeugnuss». În cas dubios, se face cercetare anume.

«9to. Diejenigen so mit Diplomen versehen, deren Nobles wissend und bekannt sind, werden auch in ihrer Nobilitaet zukommenden Ehren gehalten.

10to. Die geistlichen Diaconen und Kirchendiener zahlen niemalen eine Contribution an das Aerarium, ausser seyt einer kurzen Zeit her wurde denen Geistlichen und Diaconen aufgetragen eine gewisse Abgabe des Jahrs hindurch einmal abzuführen; welches wir vor unbillig zu seyn erachtet und daher diese, erst seit einiger Zeit hernach geahnete Ab-

gabe gänzlich aufgehoben und eingestellt haben.» — Arch. Dep. Țerii.

Cernăuți, 2 August 1780. — «Relatio quam mihi intuitu quorundam individuorum dominus Magnus-Visternicus Iordaki (*sic*) de Balschs ad litteras requisitionales I-mi d. generalis I. baronis de Enczenberg oretenus commisit.» Ilie Cîrste e făcut Șătrar «apud modernum principem Valachiae, pro tunc autem Magnum-Postelnicum penes illius temporis Moldaviae principem. 4-to. Intuito Hereskul. Hereskul inter infimam classem status boiarorum considerantur (horum pater egit vaticum vel commissarium apud eius temporis Metropolitam), qui eo magis qua tales aestimandi sint, quatenus etiam sunt possessionati iam ab antiquis temporibus. Horum unus actualis episcopus existit. *Basilus Balschs*». Copie. — Pentru acest Balș, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 21, 26, 505.

15 Ianuar 1782. Ilie Goian face cesiune ginerelui său Antohii Teliman, pentru că, «încă în vreme stăpânirii Domnilor Moldovii din let 1758 plătindu-ne de multe dăjdji grele și alte angării domnești și împărătești, etc.». — Original românesc.

24 Ianuar 1782. Egumenul de la Barnovschi arată că, mănăstirea avînd «la Cernăuți, în Cordonu, câteva moșii afierosite», Domnul îi ordonase a numi represintant pentru delimitarea de «comisie», în 28 de zile. «Aflându-mă eu bolnav de patima damlaliî», trimete în loc pe Costandie ieromonah «Să margă... în Cordonu, la Suçavă.» — Original românesc.

14 Februar 1782. Cercetare pentru mănăstirea Barnovschi. «Ein sicherer Ursaky, Bojar von einer grossen Familien, und Liebling des Fursten Gligori Ghika, der in seinen jungen Jahren gestorben, habe sein ganzes Vermogen dem Fursten mit dem Bedingniss hinterlassen, dass er nach dem Tode fur seine Seele sorgen soll; er Furst habe sich samt mit denen 4 in der Moldau befindlichen Bischoffen berathschlagt und dem Klöster Barnowsky das, diesem Bojaren Ursaky zugehörig gewesene, Dorf Suczka geschickt.» V. mai sus, p 412, n° 2.

25 Februar, «calendar vechiū», 1782. «Dosithei, episcop Bucovinii», trimete la Comisia «de aice, de la episcopie Rădăuții»,

pe ieromonahul Inochentie, cu actele Episcopiei. — Original românesc.

5 April 1782. «Gheorghe Beldiman Ban» e chemat pentru hotărîrea satului Bobeștii, la Comisie, «în Cordon». «Fiind că eu n'am putut însum să merg în Cordon, aflându-mă ispravnic la Ținutul Iașii, rânduit la poroncile gospod», face vechil pe «Nicolai biv Căpitan de la Mircești». — E tatăl poetului Beldiman. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88.

3 Iunie 1782. Cercetare Pomenită Ilinca Mutinceasa Costin] și soțul ei, de nouăzeci de ani.

8 Iunie 1782. Protocol. «Der jenseitige Edelmann Mathei Hurmosaki» are în Bucovina Cernaucă. Se întrebă reprezentantul lui, Vasile Ivonowitz. O luase de la Ștefan Luca Postelnic, «seinem Grossvater». «Der Stephan Luka und Hurmosaky seyen geschwisterte Kinder.» «Er [Hurmosaki] sey erst seit der Pestzeit von hin abgegangen.» Al. Ilski arată că Luca o luase de la familia Sturdza, cu care e încă în proces. «Der Hurmosaki, welcher ein guter Redner, und machtiger als der Luka sey.»

29 Iunie 1782. Vasilie Neculce Stolnic și Gligorie Pitar, ispravnic, arată că li s'a poruncit «de la dumnealor veliții boiarî caimacamî ai Moldoviî» să se presinte, fie și prin vechil, cu actele «moșii mele Boianul și a Ținutului de sat Lehăcenii, de la Ținut Cernăuților ot Cordon». Nu poate Vasile, «având trebuințele Ținutului Cărligăturii, la cari sint ispravnic». În loc vine «dumnalui Capitanul Ion Mitesc[u]». — Original românesc. — Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 245, nota 5.

Protocol din 29 Iulie 1782 pentru Boian. Îl are Vasile Neculce de la moartea tatălui său «vor zwey Jahren».

31 August 1782. Interogatoriu pentru Cernăuți. Nicolae Grec, jude; Vasile Sasonti târgoveț, Gavril Holuscu, Atanase Costin, Ion *Haydeu*, Ioan «Zilnik», Ioan Sasonti, Ienachi Bilous. Orașul a fost peste Prut. I se schimbă așezarea pentru inundații. E ruinat de Tatarî, pustiit. «Bis endlich der Fürst Vasili, vor 300 Jahren ohngefahr, die Stadt wieder hergestellt habe.» Face locul târgului din moșiile vecine, și pune pietre. Irisov de la el, care «sey in den Zeiten der Russen ver-

lohren gegangen»: ar fi ajuns la Dumitraș Tabără, care a murit și el. Domniile următoare confirmă actul. «Ein gewisser Nicolay Costin, Schitnitscher und gewesener Starost von Csernowitz, habe einst die Schriften mit sich nach Jassy genommen, mit der Versicherung, selbe wieder zuruck zu schicken; allein sie seyen nie wieder zurückgekommen.» Aș numai act pentru scutirea de folărit a satului Roș, care e al orașului și al mănăstirii Horece. Costin pomenește și un document de la Constantin Racoviță.

16 Novembre 1782. Gavriil Mitropolitul, Constantin Vel Logofăt, Nicolae Ruset Vel Vornic, Iordachi Cantacuzino Vel Vornic, Lascarachi Ruset Vel Vornic mărturisesc ca satul Miteniile de pe Șomuz a fost vechiul al Bogdăneștilor, adică al raposatului Lupul Bogdan Hatman, ce-l luase de la Șeptelicești. La moartea lui Lupul, se împarte între fii: Ioan biv Vel Logofăt și Lupul biv Vel Stolnic. Partea lui Ioan trece la fată, Safta, soția Stolnicului Ienachi; a Lupului către Safta, fica lui, soția lui Ioniță Bașotă. Actele sînt la mănăstirea Dancul.

13 Mart 1783. Cercetarea lui Ioniță și Dumitraș Sturdza și Constantin Paladi pentru partea lor în Cîmpulungul Rusesc. Sînt reprezentați de Ioniță «Strischka». Aș jumătate de sat. Tatăl lor, Sandu Sturdza, o avea de la Safta «Gazikoja», cumpărată. Aș proces în 1765-8. Sandul Malaiu posedă și el paisprezece țeranii Aș parte și Manole Potlog, Ioniță Volcinschi, etc.

Cîmpulung, 19 Iulie 1783. Cercetare de hotare la Cîmpulung. Apar «der Wornik Juonitza Theodoran, Simeon Budei, Theodor Sabia, und von Dorna der Wornik Philip Juga, Vasilii Juga, Juonitza Kirno, Illiasch Kerutza, Nistor Kandre, Grigori Pardeu». Declară ce aparține «dem Moldausch-Kimpulungu»: «Kempulungu, die Stadt, Sadova, ein Dorf, Boscharita, ein Dorf, Fundu Moldovi, ein Dorf, Porschesku, ein Gebirg, worauf etliche zerstreute Hauser stehen, Csokanestie an dem Fluss Pistritz, auch ein kleines Dorflein, Vale-Puttni, an der Kimpulunger Grenze etliche Hauser, welche von den daselbst fliessenden Bache Slobosie Puttni den Namen haben; ein Theil von Dorna, biss an den Bach Kilie, Kan-

dreny, Schareny, Jakobeny; alle diese zerstreute Hauser werden unter dem Namen Dorna begriffen und haben nur einen Richter. . . Die Boyana und Felder. . .» Semnează românește: «Ion Todirian Vornicel, Simion Budău, Toader Sabii, Filip Iuga, Vornicel ot Dorna, Vasile Iuga, Ion Cărnul, Ilieș Căruș[ă], Nistor Candria, Grigor[i] Pardău , și comisia. — Protocol din 14-26 Iulie și 1-iū August 1783. Se vorbește și de peripețiile munților ce aū aparținut Mariei Jitniceresei. Semnează: egumenul de Voroneț, «Paisie vechil Putnii, Venedictu Theodorovičū, arhimandrit Moldovițai, Paisie vechil Homoru[lu]i, Ioniță Todorian Vornicel, Toader Sabie ot Cîmpulung, Toader Zbragne (?) ot Sadova, Ștefan Bedrule ot Porjorita, Ioniță Cărnul ot Dorna, Nicolae Cărnul ot Dorna, Dumitru Ungurean ot Fundu Moldovii, Ioniță Țiganea ot Țocănești, Nicolae Ugic ot Țocănești», și comisia.

8 Iulie 1784. Alexandru Constantin-Vodă [Mavrocordat], pentru Iordachi Luchi Păharnic și Petru Luchi vtori Jitnicer, căpitani de Cernăuți, pentru Dimitrie Jian de acolo. — Original românesc. Arch. Dep. Țerii.

Izvod de zestre ce am dat ficăi mele Ilincuții. . . 1784, Iuli 11. . .» Semnează Maria Hurmuzachi și Matei Hurmuzachi Medelnicer. «I siia de chehribar. . . I rochii albă alesetură.» Ginerele e Iordachi Iamandî.

11 Iunie 1787. Alexandru Ipsilanti, pentru o pricină între Costandin Manole cu frate-său, Iordache Manole, cupeț în Botoșani, pentru împărțire moșiilor, acareturilor, ce le-au rămas de tatăl lor Manole și de la maica lor . . . , osăbit ca o sor'a lor, anume Bălașa, au măritat-o maica lor, cînd trăe, cu zestre ce i s'aū căzut». O împărțire anterioară nu s'a executat. Trimeși la Divan. Acesta decide ca Păpăuții și «Prelipce din Cordon», «să o ție în doao». Restul, «hotară, dughene și vii , «cum și casele părințască (*sic*) a lor din tîrgul Botoșani», să se despartă. C. Manoli va da partea fratelui său în bani, — după hotărîrea Divanului din 15 Maiū. Tot nemulțămît Constantin. Nouă judecată și înaintea Domnului: Constantin cerea pentru el toată moșia din Cordon. Domnul întărește hotărîrea Divanului. Aveaū și parte din Petrești (Ț. Hirlău), Doșești (Ț. Neamț).

«Dughene însă: una mare și una mică din Botoșeni, cu locul lor, un loc din Botoșeni, din grădina lui Ioniță șoltuzul de spre Căpitan Iani; ce este 8 stinjenî curmezișul.» «Casele părințești» «să să strige la mezat» și «să să protimisască Costantin Manoli». «Rușiî Izmănoaia.» «Zvinece Nacului.» Un șfert din «moșie Amedariul, în Ținutul Sorocii», un șfert din «moșie Micovatij în Ținutul Sorocii», jumătate «din vie de la Copoă . . ., cu locul cel sterp de spre vie dum. Logofetesiî Răzoaia, doao dughene mari din Botușani. . » Legalizat de Departamentul Afacerilor Străine la 9 Novembre 1814: Nicolae Stratilat Vel Vornic, Aga Andronachi Donici, Aga Aleco Grečan, Spatar Toader Balș, Ioan Racoviță Spatar. — Copie românească.

4 Iulie 1789. Divanul face mărturie pentru Mitescul, după un raport de la Banul Vasile Neculcea, Banul Mihalache Jora, Ștefan Luca și Gheorghie Cogălničanul Postelnicel.

Octombre 1791. Mărturie de la «Carolus Mironowski, nobil» (din Bucovina).

24 Decembre 1791 st. n. «Mironesa Mutincsasa», cu fiul ei «Iordake Mutenco» [Costin], vînd moșia lor la Șipeniț.

22 Ianuar 1792. «Izvod de zestre, care am să-î dau ficiiî mele Catrinii și ginerelui meu, Iordachi Costin Mutenco.» — Semnează Manole Potlog.

Cernăuți, 8 Iulie 1792. Contract pentru Prilipce al lui «Iordachii fon Manoliî de la Botoșani», cu nepotul episcopului Daniil Vlahovici, pentru Prilipce. — Copie românească. Cf. mai sus, pp. 161-2, n° 115.

Boian, 3 Februar 1794 «Sătenii din Boian» adeverează că «Vasăle Tăutul» a fost «Vornic la noi în sat la Boian în zilele Moscalilor, la let 1771». — Copie românească.

Cernăuți, 7 April 1796. Întrebarea unei fete, Ilinca Brahă, care declarase la Judecătoria Siretului o vrîstă ce se constată prea mică, prin marturia a doi mazili, dintre cari unul au fost la boteșune ei. Răspunde «că, după obiceiul nostru moldovenescu, este pentru o fată care pînă la 24 ani nu capătă bărbat, rușine și uriciîne, și așe, ca să mă ferescu de așasta și ca la gudecătorie, unde la acē vreme multe părți

să afla, să nu mă rușinez, și norocul meu viitor să nu-l stric, am zis că sânt mai tinără decât cu adevărul sânt . . . Îmi iaă cuvântul meu, ce am dat atunci numai din rușine, înapoi, și mărturisesc prin aceasta precum că, după înștiințare de la vărul meu adevărat, Toader Răus, mazil din Ițești în Bucovina, de 25 ani și 2 luni sânt bătrână; care, fiindu trebuință, și cu un gărămînt trupescu sânt gata a întări saă a marturisi. Și, pentru credință, neștiindu a scrie, am pus sămnul sfintei cruci».

[1806.] En numele Domnului. Ieu mai gios iscalit dau marturia aciasta adeverend prekum, fiind jeu preut den Calughera sci vekil mussii Barazilor en annul 1786, avend cerut della Domnialui Manolaki Kristoverdi en ce kip steponia mussia Vladici Catolicesk, au dat respons, che au fost comparate della un preut ungarest vekil, mussii pe o sutta de taleri. Acest entrabare l'am fost fekut prin stiinzare ce am avut della Pavolez Ianos den Schinen, rezes sci battrin de pisti o sutta de ai: adeke entru o zi, jessind della Biserica Barazilor, jel m'au spus che atteta jera battrin, che s'aducea aminte pe Vladika acel Catolicesc kare au locuit pe urma en Moldova, sci umblava embracat cu straile albe, sci, fiind pre battrin, enkes en vreme de vara mergea en saina cu telpele captusite de ciolan pe de supt telpilor, sci cu ses telegari. M'au fost aratend lokul undi jera Biserica acel doisprezece Barazilor: ses umblava embracatz de alb, ci ses de straile negre; en lonka chiamia pen akmu a Barazzilor spre gura Nigelolui den sus, au fost manasteri, sci apa Bistrizi l'aveva surpat.» Menționată delimitarea din 1777 și cea din 1804. «Jeu mai battrin de ket toz preunzi ungari de aice.» «La Farrovan, en zoa 11 Ianuar 1806, s. v. Io I. Gioani Maffei, Parocho di Faroano, atesto quanto sopra; da sacerdote dò il mio giuramento. Ego Fr. Ioannes Franc. Gabriel Barbieri M. Co. scripsi.»—Lemberg, Bibl. Ossoliński, ms. 3884, p. 68.

14 Maiu 1810. «Maria Costachi Paharničasa» face vechil pentru Zaharești (Ț. Suceava) pe «dumnealui Ghiorghie Lupu».—Copie românească.

Cernăuți, 2 Maiu 1816. Contract între «Ioan Petrinò» și «chir Teodorì Mustiață».

Cernăuți, 2 Februar 1816. «Contract de orândă», între «Dum. Gheorghii Ion Stroici» și patru frați: Manolachi, Petrachi, Mihalachi și Niculai «fon Stroici» și Ariton Miculi, pentru Bahrăneștii lui Antohi Stroici, etc.

Cernăuți, 23 Septembrie 1816 st. n. «Contract de posesie. . . între dumnialui Căminar Grigorie Cananoù, dinpreună cu soția sa Porhirița, născută din Constantin Manoli Stolnic. . . Zestre: jumătate din Prilipce. Se vinde unui Polon. «Iordachi Ursachi martur». — Copie românească.

13 Novembre 1816. Hotărîre la Lemberg asupra cererii, basată pe un act din Iași, 29 Mart, pentru nobleța de mazil a lui Sandu Rakocze. — Cerere din 19 August (Lemberg) a lui «Alexandru sãn Sandu Racocce, din Carapciù, pe Ceremoș în Bucovina».

[1817.] Departamentul Pricinilor Streine. După scriere prin jalbă ci au făcut prin cinstita Aghenții supusul austriacesc d-lui Alixandru Racocce, fiul lui Vasile Racocce, nepot lui Ionașco Racocce, carile să află lăcuitar în satul Carapciul, pe Ciremuși în Bucovina, supt înnalta c. c. stăpînire a Austriei, ca să i să adiveriască stare și rînduiala niamului său, cari din vechi au avut aice în Moldova, — după a sa cerere făcându-să cercetari, s'au aflat că d-lui numitul Al. Racocce au fost cunoscut în rînduiala mazililor de aice și moșinaș, atât în moșiia Carapciul din Bucovina, cum și în alti moși, precum să dovidești din însuș mărturiile în scris, ci s'au văzut la mânia sa; însă: o carte de giudecată de la giudecătorie Cernăuțului, din anul 1776, Mai, și altă mărturie de la dumealui Andrei Gafencu, din anii 1808, Iuni 27. Drept aceia, spre adeverița sa, i s'au dat de la Dipartament ačasta mărturie, spre încredințari, ca să fie cunoscut în rînduiala moșinașilor mazilii. Eșii, 29 Mart 1816. Andronachi Donici Post. I. Neculce Spăt. Haret Spat. Constantin Carp Căminar.

Revers. Mittelst welcher ausgefertigte Account bestättiget, dass er das Diplom zur Coll. Zahl 301, ex anno 816, von dem

hochl. Landstandischen Collegio richtig erhoben hat. Lemberg, den 5-ten Marz 817. Theodor Rakocza, jud. translator.»

9 Novembre 1820. I. Apostolo Petrino, locuitor în Moldova, cere nobleța. — Arch. Del. Țerii.

8 Septembrie 1842. Se ia cunoștința de hotărîrea imperială că Mihaî Sturdza și familia lui pot cumpăra moșii în Bucovina, dar fără a căpata drepturile unite cu ele, ci numai acel de a strînge veniturile lor. — *Ibid.*

[Aduose. 6 August 7167 (1659). «Safta, ce a fost măritată cu răposatul Nicolai Urechi, fata lui Negoie, cu fică-sa Alexandra», dă partea-î din Toporăuți, lăsată de la el, mănăstirii Barnovschi. Marturi: Racoviță Cehan Vel Logofăt, Ilie Șeptelicî Vel Vornic, Dabija Vel Vornic, Gligorie Hăbășescul Hatman, Stamatî Vel Postelnic, Darie Vel Spătar, Iordachi Vel Păharnic, Ioniță Prăjescul Vel Vistier, Ursul Vel Stolnic, Nicolae Racoviță Vel Comis, Hincul Serdar, Miron Ciogole Vel Medelnicer, Gligorie Vel Clucer, Bejan «Diefka» (Gheuca) Vel Pitar, Chiriac Sturdza Vel Jicnicer, Frățița Vel Armas, Gheorghe Catargiu Șătrar, etc. Semnează.

Iași, 10 Iunie 7176 (1668). Iliș Alexandru-Vodă către Ilie Moțoc, pentru familia Roschip.

25 Mai . . . Vasile Ruset Vel Vistier către Gheorghe Armaș, staroste de Cernăuți, pentru Ieremia Tăutul, ruțaș, ca să-și dea acesta darea. La urmă: «Es ist dargethan worden, dass diese Familie von dem Gross-Kanzler Toutul, der das Land mit anderen vier grossen Bojarn den Turken unterworfen hat, herstammet .

23 Novembre 7266 (1757). Grigore Hasdeu hotărăște pentru mănăstirea Putna satul Iordănești.

Iași, 14 Decembrie 7266 (1757). Vasile fiul lui Istratie Tăutul, cu frații lui, Ioan și Gheorghe, dau zapis lui Lupul Balș Vornic al Țerii-de-jos, pentru Tureatca. Semnează: Radu Racoviță Vel Logofăt, Ioan Bogdan Logofăt, Vasile Ruset Vel Vornic, Constantin Balș Vornic, Filip Catargiu Vel Spătar.

1-iu August 7266 (1758). Ștefan Tabără Căpitan, Constantin

Volcinski, Grigoraș Cracalie, din ordinul lui Ienacachi staroste de Cernăuți, hotăresc Svinecea de Cadubești. Vasile Zota represintă pe Constantin Cantacuzino biv Vel Păharnic Menționată hotarnica ce se află la Toader Volcinski. Senează și Vasile Zota (cel de mai sus).

20 Iulie 1764. Grigore Ghica pentru Doroșăuți, lui Ștefan Iamandi Jitnicer.

15 Mart 1765. Grigore Ghica dă lui Ștefan Luca Postelnic, fiul lui Mihalachi Luca, Cernauca. Fusesse zălogită de Mihalachi la Ștefăniță Sturdza Banul.

28 Maiu 1765. Grigore Ghica, pentru Ștefan, Mihaï și Ilie Vlaico și sora lor Maria, soția lui Ioniță Tumurug, și vărul lor, Mihaï *Lenze*, coborătorii lui Dimitrie *Lenze*, pentru Boianciuc, Costești, «Hroscheuz» (Ț. Cernăuți). Avuse proces cu Gheorghe Tăutul Postelnic. Decisia se dă la 21 Iulie 1765, de Gheorghe biv Vel Sluger, atunci staroste de Cernăuți. Se confirmă de Domn.

1-iu Iunie 17273 (1765). Delimitare la Dărmănești, de Dosoței episcop de Rădăuți, Constantin Cogălniceanu biv Vel Stolnic, Petru Cheșco biv Vel Șătrar.

15 Iunie 1765. Grigore Ghica-Vodă, către Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, Constantin Cananò biv Vel Păharnic, Constantin Cogălniceanu, biv Vel Stolnic, ispravnic de Suceava, pentru Dărmănești și Petrăuți.

5 August 1765. Grigore Ghica, pentru Sandul Miclescul biv Vel Jitnicer și fratele lui, Gavril Miclescul Postelnic, în proces cu Petru Cheșco biv Vel Șătrar și rudele lui, pentru Zaharești (Ț. Suceava). Aveau Micleştii satul de la străbunul lor, Tudose Dubău biv Vel Logofăt, și de la bunic, Logofătul Gavril Miclescu, ginerele lui Dubău.

22 Octombre 1765. Grigore Ghica Vodă către Ilie Cîrste biv Șătrar. După relația lui Constantin Cogălniceanu, e fiul lui la goștină, pentru a o strînge.

25 Ianuar 1766. Testamentul lui Mihalachi Cheșco. Lasă lui Constantin casele din Iași, satul Scoposeni (Ț. Cîrligătura), schimbat cu Ioniță Manole, și $\frac{1}{16}$ din Berhomete și Panca, precum și Țiganii. Fetei Nastasia, îi dă satul Ionești (Ț. Suceava),

Țigance, ce le are de la Păharnicul Vasile Buhăiescu, vii la Odobești, — afară de zestre. Fetei Ilinca : satul «Lajul» (Ț. Roman), de la socrul său, Constantin Tuduri, Jeverteni (Ț. Dorohoi), patru pogoane la Nicorești. Ilinca, «ein unmundiges Madel und beständig unpässlich», e încredințată lui Constantin. «Meinen Keller aber hier zu Jassi, in der Krumpfen Gassen», o boltă, un loc de boltă «in der Oberen Stadt», pogoane la Nicorești, hergheli, stupi, boi, vaci, le lasă lui Constantin. Pentru o reclamație de Țigani e mandatar vărul Petre. — Confirmă Mitropolitul Gavriil, apoi : duhovnicul lui Cheșco, Dosoftei, Sandu Bosie, Gheorghe Hermeziu Pitar, popa Macarie de la Sf. Dumitru, «eă popa Gavril de la Sf. Nicolai cel domnesc . Semnează și Ștefan Hermeziu, diac domnesc.

25 August 1766. Mihalachii și Constantin Cheșcu arata a fi luat 1.500 de lei cu 10⁰/₁₀ de la Hatmanul Ioan Cantacuzino. Zălog : casele din Iași.

30 August 1766. Hagiu Dimitri, fiul Serafimei, Zoița, fata ei, Toader Nacul, fiul Serafimei (Grigore Gorovei martur), mărturisesc pentru schitul Stavnicul (Ț. Cîrligătura), făcut de «unser Grossvater» Constantin Cocoranul Medelnicer, «der als Calugier Calistru hiess». De el se ține biserica din Nedieni. Îl închină la Sf. Spiridon din Iași. Aveau fundațiile lui Cocoranu și moșile Bănila și Răstoace și o casă în Iași, pe strada Hagioaiei. Restul averii se împarte între moștenitori : între cari si Dumitrașco Rali Sulger. — Marturi : Sofronie episcop de Irinopole, Vasile Ruset Vel Vornic, Manolachi Costachi Vel Vornic, Ioan Sturza Hatman, Dumitrașco Sturza Hatman, Constantin Sturza Vornic, Vasile Vel Ban, Ioan Costachi Șatrar, Iordachi Hristoverghi Vel Ban, — Vel Stolnic.

14 Octombrie 1766. Grigore Ghica arată că Alexandru Neculce biv Vel Păharnic a presintat mărturie pentru diata, din 20 Februar 7265 (1757), a fratelui său, Ilie biv Vel Spătar. Ilie mai trăiește după d ată trei ani și o lună. Lasă satul «Krejtnesesti» (Ț. Dorohoi) la manăstirea ce va alege Alexandru. Prevede ceva și pentru soră, Ileana Stolniceasa, văduva lui Costin Stolnic. Ilie dă Boianul (Ț. Cernăuți), jumătate, lui Vasile fiul lui Alexandru. Și cealaltă jumătate, pentru a i

se plăti, de el saŭ Alexandru, datoriile. Țiganiŭ se împart între frate și soră. Satele «Gengesti» și «Lukesceni» (T. Scroca și Hotin), via la Cotnari, — Ilenei. Datoriŭ avea de 1.534 de lei la răposatul Filip Catargiu Vistier, la Hasan-Aga din Roman, la Mehmet din Cernăuți, la Cîrste Armașul din Camenița. Plătindu-se, se împlinește și scrisa testamentului. Marturŭ: fii, Dimitrie, Alexandru și Iacob, și boierii Divanului.

3 Decembre 1766. Constantin Cheșco arată că a luat 1 000 de lei de la Hatmanul Ioan Cantacuzino, pe un an, puind zălog Berhometele și Panca. — V. și la data de 25 August.

9 Ianuar 1767. Grigore Ghica. Proces al orașului Siret cu Putna pentru partea din pămîntul Siretului dată de Constantin Racoviță mănăstirii. S'a întins Putna și iea dijmă de la grădină și fînețe, etc. Judecă Vel Vistierul. Egumenul arată actul lui Racoviță. Se dase și alt loc, de Constantin Sturdza. — Să nu se iea din moșia *din lăuntru* nimic.

16 Mart 1767. Lupul Balș biv Vel Vornic, Constantin Balș Stolnic (marturŭ: Vasile Silion Postelnic, Mihalachi Stircea) dau zapis lui Ioniță, fiul lui Pavel Vîrnav Medelnicer, că s'a făcut schimb în satele Drăgușeni și Peulenŭ (Ț. Iași), Rendenŭ (tot acolo).

18 Septembrie 1769. Constantin Cheșcu arată că a împrumutat de la Ioan Cantacuzino Vel Vistier 50 «fl.», cu 10⁰ 0. — V. și la 3 Decembre 1766.

X.

**DOCUMENTE MUNTENE
DIN COLECȚIA D-LUI EMANUIL BIBESCU.**

1. București, 8 Iunie 7083 (1575). Alexandru-Voda, pentru Neagu din Scărișoara (județul Romanați), ce a cumpărat moșia de la Aldea ș. a. Cumpărase și din Studenița lui Jitian (ѡт стѣдѣница житнинок). Socoteala se face în paș (паш) și aspri. Nume ca Bălan, Grăbač, Bărzea. Marturi. Dragomir biv Vel Vornic, Ivașco Vel Vornic, Neagoe Vel Logofăt, Stan Vel Spatar, Badea Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Mitrea Vel Vistier, Gonțea Vel Paharnic, Stoica Vel Postelnic. Ispravnic Neagoe Vel Logofăt Scrie Stănil a , малл дѣак. Pecete pe hirtie Monogramă cu roșu. Pergament. — Și traducere de Dimitrie Peșacov, 1858.

2. București, 14 Februar 7095 (1587). Mihnea-Vodă, pentru mănăstirea Sf. Troițe, dîndu-î jumătate din Izlaz. Занеже сіе село излазоуа бѣа ест за дѣдѣноу жѣпанницек маргѣи, а потом покѣпѣла радѣа коекода, таже ест дла прѣки жоупанницек крѣтѣникѣ тоѣ половѣноу ѡт излаз, а потомъ покѣуѣна ест почѣтѣннога правѣтелю гедками жоупан добромѣр бѣкѣне кѣлѣки [кан] ѡт сѣи жоупанницекъ крѣтѣникѣ сѣстроу покѣнѣноу петранко коекода, ѡт бадѣк ѣ ѡт братѣем сѣ. за ѣо аспри. И пак да ест стѣки монастѣрк гедками ѣѣкое коднець ѡт чоу-тѣрѣе, занеже сіе коднеце бѣла соуѣ сѣтворже (sic) ѡт жоупан добромѣр баноуа, алл ест бѣа мѣсто ѡткѣ карош гедскоу. а къ тоѣ странѣ ѡткѣ лоуѣнѣи бѣла ест место данок сѣноу гоуѣк ѡт карош, таже покѣуѣна ест добромѣр ѡт ѣго за фѣи аспри готѣки, таже къ том покѣнѣнога родѣтелю гедками ѣѣ александруоу коекода пѣтѣла ест по добромѣр баноуа чѣо ест кѣлѣтокал по тѣх коднеце, ѡн ест сѣказал сѣе правдѣ прѣд гедкѣмоу ере ес кѣлѣтокал ѣо аспри⁴. La învoiala cu cei 70.000 de aspri asistă și «părintele Vlădica Mihail¹» а потом сѣлоуѣчѣлсе

¹ «Raposatul Vlădica Mihail» e pomenit într'un act slavon din 7 Mart 1502 al patriarhului constantinopolitan Ieremia pentru moștile Olteni și Bușteni

ЕСТ ДОБРОМИРОВЪ БАНЮА СЪМРЪТЬ ПРИ ДНИ ПЕТРОВЪ КОЕКОДА, ТАЖ
 ЕСТ УСТАА ТѢХЪ КОДЕНИЦЕ И КЪСЪКЪ КОМАТЕ ДОБРОМИРОВЪ БАНЮА С
 РОУКЪ СНОВЪ ЕГО, МИХАИЛА ПОСТЕАНИКОУА, ꙗ КЪДЪ ЕСТ БНА СЪДА ПРИ
 ДНИ ГЕДКАМИ, ꙗ МИХАИЛО СЫНЪ ДОБРОМИРОВЪ БАНША НАКНЖЕ СЪ-
 ЛОУЧИАЕСЕ ЕСТ СЪМРЪТЬ, ТАЖ КЪДЪ ЕСТ БНА НА СЪМРЪТЪ ЕГО, УИ ЕСТ
 ДАА СІЕ КИШЕРЕЧЕНЬ ПОЛОКНИНО УТ СЕЛО ИЗЛАЗОУА И СІЕ КИШЕРЕЧЕНЬ
 КОДЕНИЦЕ И АЦИГАНИ, Г ЧЕЛЪКЪ... УТ НАДЪ БАИШЪ ЁГО ДОБРОМИР
 КИШЕ КЕАШКИ БАН. И НАК ДАА ЕСТ МИХАИЛО ПОСТЕАНИКЪСА СЪКЪИ МОНАСТ-
 ИРЪ УТ НАДЪ УТИ ЕГО ЖОУПАНИЦА КИЛАЕ ДКЕ ЧЕЛЪКЪ ЗА АЦИ-
 ГАНИ, И СЕЛО ХОДИКЪНИ ПОЛОКНИСЪ, АЩЕ АИЖ НЕ КЕТ БИТИ СЪКЪ
 МОНАСТИРЪ СЪСЪ МИРНО СІЕ ПОА[О]КНИ[А] УТ ХОИКЪНИ И СІЕ АЦИ-
 ГАНИ КИШЕРЪХЪ ДА КЪЗИМАЕТЪ ДРОУГИ АЦИГАНИ, ДРОУГЪ СЕЛО, И ПОГРЪ-
 КАА СЪДЪ ЕСТ КОСТИ ЕГО КЪ ТОМЪ СЪКЪМЪ МЪКЕТЕ, И ПЕНСАА ЕСТ КЪ
 СТИ ПОМЪКНИКЪ. Confirmă Domnul pămînturile lui Dobromir
 către «mănăstirea sa : а въ томъ синъ боузекъ, радѣа комнеда
 и сѣе братіемъ си преда и строе, и дѣмитрѣ постѣаникоуа ут
 кавкъширѣкѣ и ширѣк постѣаникоуа, късѣкѣхъ породнѣе добромир-
 ровъ банюа, ѡкѣкѣтиаи соут ѡ пришаи сѣт къси ѡ грекомѣ, и
 измоанаи се сѣт ѣ гѣдкомѣ како да имаѣт и шпѣи ут добро-
 мир банюа, а въ томъ гѣдкомѣ устакнѣомъ по ѣстроениемъ, таж
 соут дааи шни ут шпѣномъ добро колю и безъ ни една силностѣ
 уткѣ гѣдками сѣкѣи монастир¹.» Boierî : Iane, Vel Ban de

Arch. Stat., *Episcopia Rîmnice*, XXXIV, n° 15). Cumpărîndu-le, el le lăsase
 în sericîi Sf. Nicolae din Mira, de acolo. La 29 Decembrie 1590 încă, epis-
 copul de Rîmnice era acum Efrem (act din Arch. Stat., copiat în colecția d-lui
 Gr. P. Olinescu).

¹ Iată traducerea, făcută de d. I. Bogdan, a părților din originalul slavon
 r. produse în text.

Căci acest sat Izlazul a fost de moștenire jupaniței Marga, iar apoi a cum-
 pîrat Radul Voevod și a dat de zestre jupaniței Cîrstinei această jumătate din
 Izlaz, iar apoi l-a cumpărat cînstitul boier al Domniei Mele jupîn Dobromir,
 fost Maie-Ban, de la fiul jupăniței Cîstina, sora raposatului Petrașco Voevod,
 de la Badea și de la frații lui, cu 70 000 de aspri și iarăși sa-î fie sîntei măn-
 nastiri a Domniei Mele niște mori din Ciutărie, pentru că aceste mori au fost
 făcute de jupîn Dobromir Banul, dar locul era din spre orașul domnesc, iar
 în partea din spre Lupești a fost locul lui Dan fiul lui Guia din oraș, și l-a
 cumpărat Dobromir de la el pentru 550 de aspri gata. Într'aceasta răposatul pă-
 rinte al domniei mele Io Alexandru Voevod l-a întrebat pe Dobromir Banul.

Craiova, Chisar Vel Logofăt, Ștefan Vel Logofăt, Petru Vel Spătar, Miroslav Vel Vistier, Vintilă Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Vladul Vel Păharnic, Paraschiva Vel Postelnic. Pergament. Monogramă și inițială cu aur. Ca scriitor se arată pe margine: «eu ermonah Mardarie»¹.

3. Cu mila lui Dumnezeu Io Ștefan Voevod și Domn a toată Țara-Românească, fiul marelui și prea-bunului Ioan Voevod, dă Domnia Mea această poruncă a Domniei Mele lui Drăgulin cu frații săi: Popa Frate și Matei și Bade și Bade (*sic*) și Lupul și Albul și Stoian și Lepa și Cople și Alde și Vruțul și cu feciorii lui cîți îi va da Dumnezeu, ca să li fie lor ocină în Scărișoarî niște părți (ИИХИИ ДѢЛ), toate cîte le-au avut mai de 'nnainte; care li este veche și adevărată ocină din strămoși. Însă ceilalți МЕРИИИ din satul lor Scărișoarî au vîndut toate părțile lor de ocină, cîte le-au avut, cinstitului dregător al Domniei Mele, lui jupan Mihaiu Mare-Postelnic, de i s'au făcut КЕЧИИ (vecini). Iar Drăgulin și cu frate său Popa Frate au avut paș (ИИИ) 155 și Matei paș 75 și Bade paș 57 și Bade paș 75 și Lupul paș 125 și Albul paș 100 și Stoian

ce a cheltuit pentru acele mori, el a zis cu dreptate înaintea Domniei [Mele] ca a cheltuit 70 000 de aspri.

— Iar după aceea s'a întâmplat sa moară Dobromir Banul, în zilele lui Petru Voevod, și au rămas acele mori și toate bucășile Banului Dobromir în minile fiilor săi (*sic*) Mihail Postelnicul, iar, cînd a fost acum în zilele Domniei Mele, lui Mihai fiul lui Dobromir Banul i se întâmplă și lui moarte, și, cînd era pe moarte, el a dat aceasta mai sus zisă jumătate de sat, Izlazul, și acele mai sus zise mori și Țiganii, trei sălașe. ., de la tatăl sau Dobromir fost Mare-Ban. Și țarașii a dat Mihai Postelnicul sfintei mănăstiri, de la mama sa jupanița Vilae, două sălașe de Țiganii și jumătate de sat din Hodpenii; iar, dacă nu-i va fi cu pace sfintei mănăstiri aceasta jumătate de sat din Hodpenii și acești Țiganii mai sus numiți, să-și iea alți Țiganii, alt sat, și s'au îngropat oasele lui în acel sfînt lacaș, și s'a scris în sfîntul pomelnic.

— Dar într'aceasta fiul lui Buzea, Radul Comisul, și cu frații săi, Preda și Stroe, și Dumitru Postelnicul din Vilc'nești, și Oprea Postelnicul, toți rudenii de ale Banului Dobromir, s'au sculat și au venit cu toții la Domnia Mea și s'au rugat de Domnia Mea, ca să aibă și ei [ceva] de la Dobromir Banul; dar Domnia Mea am lăsat în acestea după tocmeală, și au dat apoi ei, de buna voie lor, și fără nici o siluire din partea Domniei Mele, sfintei mănăstiri

¹ Cf. M. Ionescu, *Ist. Cotrocenilor*, p. 505 și urm.

paș 60 și Lepa paș 55 (?) și Ȑoplea 60 și Aldea paș 55 și Vruțul paș 70 și Moșul paș 65; și n'au vrut nici de cum să vindă părțile lor de ocină ca să fie vecini, ca alți megiași (МЕГІАШІИ) ai lor, și de nimeni n'au fost siliți. Ci am făcut Domnia Mea cartea Domniei Mele acestor oameni ce sînt mai sus scriși, ca să fie în pace a-și ținea și stăpini părțile lor de ocină. Și hotarul să se știe, pe unde se lovesc cu satul Frăsinet, în vîrfu cîmpului, și unde se lovesc cu Crețeșt[1] [cîteva cuvinte rase, apoi, șters: «Și iarăși să-i fie Popei Trifan un sălaș de Ațigani, anume Severin (СЕРВІИИ), pentru că i este lui de moștenire. Și iar a cumpărat popa Trifan o Ațigană, cu numele de Voica, de la Anca din Studina, pentru 800 de aspri.]. Drept aceia am dat și Domnia Mea acestor oameni ce sînt mai sus scriși, ca sa li fie moșie ohabnică, lor și feciorilor lor, și nepoților, și strănepoților, și de ori cine să fie nezăticiți, după spusa Domniei Mele. Iată dar și marturii am pus Domnia Mea. pe jupan Danciul Vel Vornic, și Dumitru Vel Logofăt, și Androniiu Vistier, și Franța Spatar, și Dima Stolnic, și Radul Comis, și Iliiaș Păharnic, și Mihaiu Vel Postelnic. Și Dumitru Vel Logofăt am isprăvit. Și eu Neagul am scris în Scaunul cetații București. Luna Dechemvrie, 11 zile, de la Adam pîna acum anul 7200 [1591]. — Monogramă cu roșu. Pecete peste hîrtie. Pergament. — După traducerea lui D. Peșacov din 1858¹.

4. Tîrgoviște, 28 Decembre 7125 (1616). Alexandru, fiul lui Iliiaș, Domn al Țerii-Românești, *ИМЕЖ ЗАПАДНЕИСКИИИ СТРАНАМИ, ПЛАМАН И ФЫР[К]РАИИ ХЕРЦЕГ*, dă Scărișoara moșnenilor, între cari «Bogdan și Muștești, Dobromir și Sulești, Găngești, Căprioarești, Fierîști, Hrana și Andrăești, Vlasan și Oprea și Beleș și Măinești și Bușrenul» [cele mai multe nume sînt șterse cu roșu și înlocuite, în aceiași coloare, cu «Papa Vel

¹ Acesta e întăiul Divan al lui Ștefan-Vodă. V. *Istoria lui Mihaî Viteazul* p. 64 și urm. Al doilea, constatat prin documente din 6 Februar și 8 Mart 1592 (Arch. Stat., *Episcopia Rîmnic*, XXXIV), are în locul lui Franța pe Vasile, în locul lui Iliiaș pe Duca, în locul lui Mihaî pe Ianu. Al treilea, dupa Paști (mai sus, p. 290, n° 7), are ca Vornic pe Mitrea al lui Mihnea-Vod., iar ca Vistier pe Dan.

Logofăt». «Apoi, cînd a fost în zilele răposatului Mihail Voevod, iar acest sat mai sus zis a căzut în multe napastii de biruri, și n'a putut el să le plătească. Apoi după aceia Mihail Voevod, pentru aceste năpastii de bir ce a avut acest sat Scărișoara din căderea birului, iar Domnia Lui singur a luat acest sat de mai sus zis pe seamă domnească, de a fost birnic fără voia sa. Apoi de atunci, în urma lui Mihail Voevod, pe cînd a venit Domn răposatul Simion Voevod aici în Țara-Românească, cu schiptrul oblăduirii țerii, de la cinstitul Împărat, iar acest sat Scărișoara, mai sus zis, ei au venit cu toții înaintea Domniei Lui, de s'aŭ plîns pentru marea strîmtoare ce au avut ei de către Mihail Voevod, și cum că sînt făcuți birnici cu sila, fără voia lor, numai pentru niște năpastii de biruri. Iar întru aceia răposatul Simion Voevod, Domnia Sa însuși a căutat și a judecat pe dreptate, și după lege, și cu toți cinstiții dregătorii Domniei Sale, și a luat aminte Domnia Lui toate numele acestor năpastii de la Scărișoara, cît a fost trecut; apoi a luat singur Simion Voevod Domnia Sa de la acest sat Scărișoara 70.000 de aspri, toți gata, birul acestor năpastii, pe cît a fost trecut în zilele lui Mihail Voevod. Și după aceia Domnia Lui Simion Voevod a slobozit pe acei săteni din Scărișoara ca să fie iarăși cnezii (κντῖ ων κνεῖ), cu ocinile lor, precum au fost și de mai înainte vreme. Așa ramîn și supt Domnii ce urmează. Și el întărește cu blestem. Boierii: Dumitru Vel Ban, Crstea Vel Vornic, Neca Vel Logofăt, Stirijano Vel Vistier (στῆρησανο), Păruș Vel Spătar, Gorgan Vel Stolnic, Gligorie Vel Comis, Mrăzea Vel Păharnic, Iani Vel Postelnic. Scrie Neagoe Logofăt. Semnătură. Monogramă cu roșu. Pergament. Traducere din 1858 D. Peșacov).

5. 1626. Κυρίλλος ἐλέφ Θεοῦ ἄρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, Γεράσιμος ἐλέφ Θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, cu alți doi prelați, întăresc mănăstirii Radu-Vodă Izlazul. Pergament¹.

¹ La Arch. Statului, pachetul *Șegarcea*, se află un număr de acte relative a darul mănăstirii Stănești către patriarhia de Alexandria sapt Gavril Moilă. La 28 Octombrie 1622, Radu-Vodă scrie «satului Șegarcea de în județul

6. București, 5 Iulie 7134 (1626). Alexandru Voevod, fiul lui Radu, «Domn a toată Țara-Românească *всѣмъ и западенскимъ странами, Палаш и Фагараш херцег*, dă mănăstirii Sf. Troița, «în cetatea (карош) București», la care mănăstire e egumen Atanasie, satul Izlazul din județul Romanați, cu «vecinii (кешин). Satul fusese cumpărat în jumătate de bunicul Domnului, Mihnea Voevod, «de la răposatul Dobromir Banul, pentru 70.000 de aspri de argint. Iar cealaltă jumătate din Izlaz a fost dăruită de Mihai Postelnicul, fiul lui Dobromir Banul, la moartea lui, sfintei mănăstiri Sf. Troiță, pentru pomana și îngroparea sa în pridvorul bisericii (къ притвору црквѣ), în 7095 încă. Supt Mihai-Voda se pustiește mănăstirea. Supt Radu-Vodă Șerban se iea sațul de Radu Clucerul Buzescul, iar supt Alexandru, egumenul are proces cu Radul Postelnicul, fiul Buzescului. Menționată gonirea lui Radu Șerban de «Craiul Batăr Gabor» [Báthory Gabor și «къда ес била пришеа батыр габор краю зде къ земле, тере ест изкадна по шербан коевод ит гедкіе : тогда ес била загнуса и хрисовса . Se decide pentru mănăstire. Boierii: Papa Vel Vornic, Fiera biv Vel Logofăt, *исправник краюкен*, Hriza Vel Logofăt, Trufandă Vel Vistier, Miho Vel Spătar, Vartolomi Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Apostol Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lepădat Logofăt. Semnătură. Monogramă roșie. Pecete mare, cu șnur roș, albastru și alb. Pergament.

7. București, 27 April 7137 (1629). «Noi moșteanii satului Scărișoara ot sud Roman[a]ț se vînd Rumîni «jupănului Neculii Vistiarul¹, cu feçorii noștri și cu toate părțile noastre de oç[î]nă, și cu viile, și cu tot venitul, cât să va aleage de priste tot hotarul, și de moșie și de cumpărătoare». Nume.

Doljul, care iaste sloboziia cinstitului și prea-luminatul parintelui Chiril patriiarhulu, ce au fost de la Alexandria, ca să fie în paç[e] și slobod de t boiarii, și mari și micii, și de slugile lor, și de toate slugile Domnii Meale, și de toț oamenii». Nime sa nu se amestece. Amendă de 500 «de galbeni», «va avea certare cu 500 de toiage». Ordin către «tu Stanciule Postelnic de Dlăga și către «Rumîni» și ispravnicii lui — Pentru relapiile lui, Chiril c țerile noastre, v. vol. IV și *Ist. lit. rom în sec al XVIII-lea*.

¹ Pentru el, v. Prefața

«Toinea, Janghiul, Soare, Voia, Romcea, Dade, Dan, Bolfe, Vălsan, Neanciul, Puia. Pântru că acești oameni[i] ce sântem mai sus scriș în acest zapis, toș am fostu judeč, cu toate moșiile noastre. Acum se vînd de buna voie, «în zilele Domnu nostru creștin Alexandră Voevod, snă poc o inag Iliiaș-Vod ă] . De toș, se dau 54.000 de aspri. Cumparătorul e Ivașco biv Vel Vornic. Marturî: Hrizea Vel Vornic, Vladul Vel Logofăt, Trufanda Vel Vistier, Papa biv Vel Vornic, Mitro Vel Spătar, Ivașco biv Vel Vornic, «Aslan Vornicul»¹, Grigorie Comis, Diaman li Vel Comis, Constantin Vel Paharnic, Dumitrașco biv Vel Vistier, Dumitru Vel Vistier, Nedealco Vel Portar, Mușat biv vtori Vistier, Căida Vel Armas, Mateiu biv Vel Ag a , Dumitru Capitanul, Buzinca biv Vel Vistier, Tudor Slugerul, Mihaiu Clucerul, de Coșofanî, Staico Clucerul ot Comana; din Săntești Staico Vornicul, Radul Postelnicul, fečorul Stoică biv Vel Logofăt, Stroe Logofăt, fečorul Fiera Vel Logofat». Scrie Gheorghe Gram.

8. București, 5 Maiu 7137 (1629). Alexandru Iliiaș Voda, pentru mănastirea Sf. Troiță, căreia-i dá Izlazul. Se face istoricul ca și în actul de la Alexandru-Voda, fiul lui Radu, vorbindu-se și de niște cărți ale lui Radu Buzescul, «какѡ естѣ сѣ краинокъ, на сестра еи, жєнанница Марїа, кога есє кїа кѣ прїебѣгеткѡ» (care-s la Brașov, la sora lui, jupanița Maria, cînd a fost în pribegie). Pomenit și Vladuca Luca Intărește și noul Domn. Marturî: Iriza Vel Vornic, Vladul Vel Logofat, Trufanda Vel Vistier, Miho Vel Spătar, Dumitrachi Stolnic, Diiamandi Comis, Costandin Paharnic, Condelo Vel Postelnic, vladul Vel Logofăt. Scrie Lăpădat. Semnatura. Monograma cu roșu. Pecete mare, cu data: «7136 de ambele părți ale figurilor [adaus pe hirtia pecetii; 1672]. În colț, jos: Radul. Pe V^o: † γρηγοβουλο τοῦ Ἀλεξάνδρου Βοηβώδα τοῦ μεγάλου, διὰ τὸ Ἡσυχάζει: πολλὰ καλῶ.

¹ La 12 Decembre 1619 se pomenesc «jupănul Aslan. Marel[e]-Vist. și jupaneasa dumnitului, jupineasa Maria Cereheza, și coconul domniilor» (Arch. Stat., *Cotroceni*, VI, n° 1). Act pentru el de la Radu-Vodă, Aslan fiind biv Vel Vistier, 14 Maiu 1622, *ibid*, n° 3. — De aici se vede că Aslan, nepotul lui Petru-Vodă Șchiopul, luase pe țitoarea acestuia (v. Hurmuzaki, XI)

9. București, 25 Iulie 7137 (1629). Manolie, cu fiul său Iordan, din Scărișoara, se vinde Rumîn lui Necula Vistierul pentru 2.000 de aspri. Pentru că eu Manolie fost-am tot judec cu feçorie mică și cu toată partea mea de oănă.» Iea banii de la Gligorie Comisul. Marturii cei pomeniți în Octombre al aceluiași an. Pecetea, foarte frumoasă, a lui Mușat poartă pe Sf. Gheorghe. Pentru celelalte, v. la Octombre.

10. 2 Octombre 7138 (1629). Moșteanii satul de în Scărișoar[a] se vînd lui Necula Vistierul. Nume ca: Dabul, Ghira. Fusese înainte de aceasta «toț megiaș, cu fîçoriei lor și cu toate moșiele lor», până se vînd acum în zilel[e] Domnu nostru Io Alexandru Voevod snă Ilăiaș Voevod. Marturii ca la documentul din 9 ale lunii, dar, pe lângă ei, Nedecalco Vel Portar, Mușat Vel Slujer, Dumitru Vel Vistier, Para Logofăt. Stroi Logofăt scrie.

11. București, 9 Octombre 7138 (1629). «Noi moșteanii satului Scărișor a] se vînd rumîni lui Necula Vistier. Între ei: Biuca, Bărbăteaiu, Jitea, Mogoș. Ieau banii de în mână jup ă-nului Glig[o]rie Comis». Marturii: Iriza Vel Vornic, Papa Vel Logofăt, Dumitrașco Vel Vistier, Trufandă Vistier, Ivașco Vornic, Sima Logofăt, Stanciul Armașul, Bunea Logofăt. Scrie Gherghi Gram. Semnează: Trufandă (are iscălitura: Τρουφαντας Βηστηαρχης și pecetea: Τρουφαντας Ποστελνικος. cu un cal). Sima iscălește: Σιμος Δογοβέτης. Pecetea lui Stanciul pare a fi un om cu arme și: Stanțul Arm. Se mai cuprinde și iscalitura lui Neagal Vel Agă, cu o pecete purtînd crucea între două lei și literele: C și . . . Pecetea lui Hrizea e neinteligibilă, a lui Papa are inițialele II. II., a lui Ivașco un om ce ucide un leu. — Cf., pentru Neagu, vol. IV, p. CLXXXI.

12. 23 Octombre 7139 (1630). Voica, cu fiii și un nepot de fiu, din Scărișoara, se vînd Rumîni lui Necula Vistier: fusese judec, cu toată moșiile noastre; și eu Albul cu fii-miu Ștefan și Stancul tot am fost judec. Se vînd cu 20 de ughi. Marturii: Ivașco Vornic, Gligorie Comis, Tatul Logofăt, Sava Postelnic, ot Tărgoviște]. Ghulghi părcălab de Studina și Oprea părcălab de Scărișoar[a].

13. 24 April 7138 (1630). «Vruțul», cu fiii, din Scărișoara,

se vînd Rumîni lui Nicula Vistier. «Am fostu megiaș cu toat[ă] moșia noastră încă mai de nainte vreme.» Li se dau 1.500 de bani. Marturi: Hriza Vel Vornic, Vladul Vel Logofăt, Papa biv Vel Logofăt, Ivașco Vornic, Gligorie Comis, Mușat Vel Stolnic, Mitrea biv Vel Pitar, Dumitru vt. Vistier, Iani Vistier, Bunea Logofăt. Scrie Ghilghi Logofăt. Semnături. și a lui Κοστα: Παπαρηνιος, Μίχος Σπατάρι, Costandin vtor. Postelnic (viitorul Constantin Șerban), Mitre Pitar, Mate Ag[ă] (viitorul Domn). «Eū Radu Postelnic Năsturel, Danciul Logofăt Uscaș», Συμας Λογοθετης. — Vezi facsimilele celor două semnături ale viitorilor Domni

14. 18 April 7140 (1632). Vînzare către «jupânul Necula Vistier» a unui Vlad, cu fiii, din Scărișoara, care «am fostu judec cu toat[ă] moșia mea, iar acum în zile[e] Domnu nostru creștin Leon-Vod[ă] iar eū m'am vîndut Rumăn cu toț fečorii mei, drept ug. 10. Și aceșt[i] ban[i] i-am luat din mîna lui Bolfi, Rumăn Vistiarului, ca să-i fiu Rumăn în veač; pîntru că Bolfi el s'aū fost vîndut Rumăn, cu toț fečorii lui, jupânului Neculii Vistier, și aū luat ban[i] deplin, de casa lui; apoī aū făcut pre un fečor al lui frat[e], de aū luat ban[i] a doara, iar 2 000 de ban[i]. Ce, dec' au vînit jup[ă]nul Necula Vistierul la sat, el aū aflat pre Bolfi itlen; ci l-aū pus să dea doo găliț. Iar Bolfi aū vîzut că aū făcut rău și-i va fi greū, ci aū luat ban[i] de la fičorul lui, Vălsan, și mi-au dat mie, Vladul, ca să fiū Rumăn jupânului Neculii Vistier în več, și Bolfi iar aū rămas Rumăn, cu fečorii lui». Marturi:

Gligorie Comis, Mitre Paharnic (?), Radu Postelnic, Danciu Logofat.

15. București, 3 Iulie 7141 (<1633). Matei-Vodă, «nepot al prea-bunului, raposatului, bătrînului Io Băsărabă Voevod», pentru «Giurca Clucерul ot Medvăjde și Lupul ot Zagaia, nepotul jupaniței Marinei, și frații lui, Radul din Erghearîța, din județul Mehedinți». Li dă pe Anca Țiganca, fîca Sorei, cumpărată aceasta de la boierii Spineanî, cu 1000 de aspri. Boierii. Radul Buzescul Vel Ban, Ivașco Vel Vornic, Radul Nasturel Vel Logofăt, Gligorie Vel Vistier, Tudosie Vel Spatar, Mihaiu Coțofeanul Vel Stolnic, Buzinca Vel Comis, Vucina Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lăpădat. Semnătură. Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament.

16. București, 31 Mart 7146 (1638). «Vasilie Păharnic, fecorul Predei Spatar, nepot de fecor Nicăi biv Vel Logofăt», dă «Necolei prăcălabul de Glogova» Corcova, cu 340 de ughî: «fac preste tot aspri 67.900. Marturî. cei din hrisovul de întărire [u^o următor] și ot Fălcoi Pătru Slujer, i ot Prădeșt[ij] Petrea Clucер, i ot Severin Buliġa Capitan i Lepădat iuz., i ot Jirov Manole Postelnic, i ot Bresniță Mihaiu Postelnic, i ot Stângăcea Nicola Postelnic, i ot Glogova Vintilă Postelnic». Urmează iscăliturile și pecețile.

17. București, 10 Manu 7146 («1638»). Matei-Voda, pentru «Necola prăcălabul ot Glogova», dîndu-î satul Corcova (Mehedinți), pe care l-a cumparat Nica biv Vel Logofat supt Mihai-Vodă. În el se cuprind părțile zise: Cordonul, Cărligul și cu плато за риноградъ (plaiu de vie). Necola cumpără, la rîndul său, satul, от двора гедкомни (de la Curtea Domniei Mele), de la Vasilie fiul lui Preda Spatar, nepotul de fiu al lui Nica, cu 76 000 de aspri. Zapisul de cumpăratură îl iscălesc Hriza biv Vel Ban, Teodosie Vel Ban, Gligorie Vel Logofăt, Dumitru Dudescul biv Vel Vistier, Preda Vel Spatar, Dumitru Filieșanul Vel Pitar, Dragomir Vel Armaș, Barbul Păharnic ot Brădești, Radul Căpitan de Fărcaș, за черкени (de Rôșii), Barbul de Poiană, Căpitan za Dărăbanți, Preda Clucерul de Ceaplia, Iacov Clucерul de Cernaia, Tudoru Postelnic за е къ киниѣ сие. Marturî. Hriza,

Teodosie, — Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Radul Vel Vistier, Preda Vel Spatar, Buzinca Vel Clucer, Radul Vel Comis, Vasilie Vel Stolnic, Vucina Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Lepădat Logofăt. Semnătură. Monograma cu roșu. Pecete. Pergament. — Și traducere anonimă din secolul al XVIII-lea.

18. București, 24 Decembre 7163 (1654). Constantin Șerban, pentru Necula vtorii Clucer din Glogova și fiii lui: Semen Logofăt, Ivan Paharnic, pentru Corcova. Se înșiră Rumîni, între cari: Bălac, Băluț, Pastrăvan, Giura, Mainea, Ianaș, Frâncul, Bătia, Vlădoiū, Pădure, Strățimir, Iancul, Sava. Dupa întărirea de Matei-Voda, cer la Divan să li se îngăduie a întoarce banii Frătilă, Răducan și Samfira. Dar numele tatălui lor se afla între Rumîni în hrisovul lui Mihaï-Voda pentru Nica Logofătul Acum, «după aceeaia, când au fost acum în zilele Domnii Meale, după ce au dăruit Domnul Dumnezeu pe Domnia Mea, și cinstitul Împarat, cu Domnia și cu schiptru stapănirii Țării-Rumînești, la Scaunul rapoosatului părintelui Domnii Meale Io Șarban-Vodă, Dumnezeu să-l odihnească», Vasile biv Vel Armaș pretinde ca prețul de vînzare a fost mai mare decît cel ce a primit. Se aduc și sătenii cu mărturie mincinoasă; care recunoscîndu-se, Nicola-i iartă. Dar după opt luni revin cu pîră, «cu învățătura lui Lăpadat Căpitan cel orbu dă la Imoasa. «Și să dea lui Vasile Armaș mită ug. 200 și să zică Vasile Armaș la Divan cum ca nu i-au vandut pă dănșii Rumăni dă bună voia lui, ci i-au vândut dă sila Doamnei Ilenii.» Deci Vasile spune așa, «că au fost vândut satul Corcova Doamnei Elenii dă silă, iar Doamna Elena au fost făcut schimbu cu Nicola Clucerul, dă au fost luat dă la Nicola Clucerul alt sat și au fost cumpărat Doamna Elena Nicolii Clucer satul Corcova dă la Vasile Armaș». Nicola arată actul «pecetluit cu pecetea lui și a moșu-său Nica Logofăt și a tatăni-său Predii Spătar». Întărește și noul Domn. Boieri Ghiorma Vel Ban, Preda Vel Vornic, Stroe Vel Logofăt, Bunea Vel Vistier, Hriza Vel Spătar, Ghiorghie Vel Clucer, Istratie Vel Postelnic, Chirca Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Paana Vel Păharnic,

Danțul Vel Sluger, Necula Vel Pitar. Scrie Preda Logofat. Semnătură. Monogramă. Pecete pe hîrtie. Pergament

19. 7 Octombrie 7180 (1671). «Voinea, feçorlu Neacșului ot Scărișoar[ă]», vinde vără-meu Ionu Log o]făt, feçorul popei Vladului» de acolo, partea-î de moșie: «din tote funile, și cu luncele, și din crivin a, și toate împărțealele . . . , și cu știrea tuturor frașilor mei de moșie, și din sus și din jos». Marturi: «Ionu Logofăt, Stoian stegarul, Pea și Miho Postelnicul, și Stoican».

20. București, 24 Maiu 7180 (1672»). Grigore-Vodă, fiul răposatului Gheorghe Ghica, «sf[i]ntii și dumn[e]ziesții man ăștiri ce iaste a răposatului Radului Voevod, den josul orașului Domnii Meal e] Buc[u]reștii, unde iaste hram Sta Troiț[ă], și egumenului: Dionisie Arhimandritul», pentru Izlaz: «șăzutul satului și anexele, pre hotare bătrâne și pre seamte . Pentru că acestu satu Izlazul fost-au de moșie jupăneasii Margai, moșa Predii Vornicul Brâncoveanul, iar apoi l-au fostu cumpărat Radul-Vod[ă] Călug[ă]rul de la jup[ă]neasa Marga, și au fostu dat dentr'această satu jum[ă]tate zeastre jup[ă]neasii Cr ăștiniî, sora lu Pătrașco-Vod[ă], iar jum[ă]tate de sat au fostu rămas pre seaama Domnii. Dupre aceia, feç o]rii jup[ă]neasii Cr[as]tiniî, Badea și cu frașii lui, ei au fostu vândutu această jum[ă]tate de satu Banului Dobromir, derept 70.000 de aspri. Apoi, când au fostu în zilel[e] Mihniî-Vod[ă], l¹ 7095, întâmplatu-se au lui Mihaî Postelnic, feçlo]rul lu Dobromir Banul, moarte, și, îngropându-se în sf[ă]nta măn[ă]stire Sta Troiț[ă], fost-au dat această jum[a]tate de sat, Izlaz, și cu Rum[ă]niî, sf i]ntii măn[ă]stirii, pentr i sufletul părinților lui, și pentru sufletul lui, și s'au scris la sfantul pomealnic pre tată-său Dobromir Banul și pre mum[ă]-sa, jupăneasa Vilaei, și Mihaî Postelnic, și alte rudeniî ale lui, pentru pomeana. Mihnea-Vodă dă restul, mănăstirii, «și l-au ținut la măn[ă]stirea satul peste tot, den zilel[e] Mihniî-Vod[ă], pân în zilel e] lu Mihaî-Vodă, cându au venit Sinan-Pașa cu Turciî în țeară. Și, dupre ă[e] au stricat Sinan-Pașa măn[ă]stirea den temelie, de tot, atunce s'au fostu risipit toate bucatel[e] măn[ă]stirii, iar satel[e] mănăstirii și moșile le-au ținut uniî și alții, cine au putut. Așijderea și

satul Izlazul l au fost luatŭ de l-au Ńinut boiarii den Brâncoveanŭ Ńi Buzestii, peste tot, pân în zilele Radului Voevod Mihnea Ńi, dupre  [e] au venit Radul-Vod[ă] cu Domniia aicea în țeară Ńi văzându măn[ă]stirea moșu-său, lu Al[i]x[a]ndru-Vod[ă], fe [o]rul Mircii-Vod[ă], risipit[ă] Ńi spartă de păgăniŭ turci, înciputu-o-au de o au rădicat Ńi o au făcut den temelii ei pân în săvârșit, Ńi au căutat de moșii Ńi de satele măn[ă]stirii, de le-au strânsu de la cine le-au Ńinut făr de treab[ă], Ńi iar le-au dat la sf[ă]rșita măn[ă]stire v. n  2].» Așa Ńi Izlazul. Dar supt Matei Vodă, «s'au fostŭ sculat Preda Vornicul Brâncoveanul, nepotul lu Matei-Vodă, de au fostŭ luat satul Izlazul, tot, de la măn[ă]stire, făr de cale Ńi făr de dreptate, în sila lui, Ńi l-au Ńinut Preda Vornicul pân la Mihnea-Voda, care au venit în urma lu Costandin-Vodă. De atunce iar l-au luat măn[ă]stirea. . . Apoi, dupre  [e] s'au dus Mihnea Vod[a], avut-au multă păr[ă] Ńi gâlceav[ă] călug[ă]rii . . . cu jupăneasa Păuna a Predei Vornicul Brâncoveanul . . . Iar dupre aceeaia, când au fostu în zilele Domnii Meal[e], în Domniia de 'ntăiu, s'au voitu Ńi s'au împăcat jup[ă]neasa Păuna cu părintel[e] Iochim, eg[u]menul de la Sta Troiț[ă], luind, fie care, jumătate din sat («jupăneasa Păuna cu nepoții ei . «Barbul¹ Ńi Costandin»): cine va începe pîră, va pierde Ńi ce are. Domnul, la vederea zapisului, iscălit Ńi de boiarii Divanului», întarește. Marturŭ: Ghiorghie Băleanul Vel Logofăt, Stroe biv Vel Vornic, Vintilă Bucșanul Vel Ban de Craiova, Neagoe Vel Vornic, Hriza Vel Vistier, Toader Sturzea Vel Spatar, Badea Balăceanu Vel Clucer, Stroia Vel Postelnic, Cornia Vel Păharnic, Preda Poinarul Vel Stolnic, Matei Vel Comis, Papa Buicescul Vel Sluger, Staico Vel Pitar, Radul vtori Logofat. Scrie Alexandru ot Săteanŭ. Iscălitura. Monogramă roșă, împodobită cu verde. Pecete mare, cu data de «7180:1677 [cu cifre arabe]», de-o parte Ńi alta a celor doua figurŭ. În colț, jos: «Proč. Ivașco Vel Logofăt». Pergament.

21. 5 Iunie 7184 (1676). Duca-Vodă, lui «Costandin vtori

¹ V. *Doc. privitoare la Constantin-Vodă Brâncoveanu*, București, 1901, p. 170, nota I.

Logofăt Brâncoveanul ¹, snă Papei Postelnicul, nepotul Predii Vornecul Brâncoveanul, și cu feč[olrii lui, căți i-ar da Dumnezeu, și sf[i]ntii și dumnezești mănăstiri a Radului Voevod, den jos de Buc[u]rești, carea iaste sf[ă]ntul hraam una fiindu nedespărțită Sf[ă]nta Troiț[ă]]» (numele egumenului în alb), pentru Izlazul, «și cu gărla ce se zic[e] Gărla Margăi, și den ședearea satului, de pretutindenilea». Între Rumîni: Necula al Bercii, Badea snă Mihil, Bercea, Stan al Velii, Stroe al lui Căcățui, Mareșu, Cernica al Draghieș, Cernica al Brătuiei, Dragomiraș, Iova, Stoica al Mărzacului, Stroe al Cucii, Milea al Vrăjitorului, Stoiă, Lupul, Nica al Grecului, Stan al Lungului, Vladul Briceagü, Iane Mățău, Stan Goat[ă], Dumitru Lămătescul, Stoica al Tihi, Stăniica, Stan Banul, Stoica Țăcălău, Ion Coșcan, Vladimir, Stančul Firuș, Stoica Bogdănič, Ștarbu, Necula Bădău, Badea al Drăgușănoae. Constantin îl avea «despre moșie, despre moșu-său Preda . . . Iară după aceia Rumăni dentr'acestu sat . . . și aũ fostu fugit den sat, preste Dunăre, de aũ fostu șaz[ă]tori acolo, la Turci, ca niște oameni răi și ficlean; și, șazându ei acolo, la Turci, s'aũ fostu sfătuit cum vor treace dencoač[e], să vie naintea Domnii Meal[e], să scape de rumănie, și, trecându, numai ce aũ venit naintea Domnii Meale, în Divanul cel Mare, de s'aũ părăt de faț[ă] cu boiarinul Domnii Meal[e] . . . Și așa zicea Rumăni din Izlaz, cum că moșia a satului Izlazul iaste a boiarinului Domnii Meal[e] . . . , iară ei nu suntu Rumăni, fără numai ce aũ șazut în sat, în Izlaz». Brâncoveanul spune că *n'are cărți* pentru sat, dar îi e moșie de la Preda și știe că și Rumîni sînt ai lui. Se întrebă boierii din Divan: ei dau dreptate lui Constantin, «și zicea cum că în zilel[e] altoru Domni bătrăni nu s'aũ fostu scriindu Rumăni pre nume în cărți, iar tot i-aũ fost ținut boierii Rumăni, măcarü căc nu s'aũ fost scriindu pre num[e] în cărți». De aceia se ridicase, țerani cu pîră, «că doar vor scăpa de rum[a]nie». «Deč[i] Domnia Mea datu-i-am de grumaz denaintea Domnii Meale den Divan, la mânia boiarinului Domnii Meal[e] . . . , de le-aũ

¹ V. mai sus, p. 187, n° 45.

făcut și certare, cu porunca Domnii Meal[e], dându-i pre n tãrgu, ca să nu mai rădič[e altă dată pre stăpãnul lor, și pentru căcã au fost niște oameni răi și ficleani, și fugari pre la Turci, pãrãsindu-și birul și harač[u]lu Împãratului; și acum s'au scris tot pre num[e] în častă carte a Domnii Meal[e], ca să fie Rumãni boiarinului Domnii Meal[e . . . , cum au fost și mai denainte vream, dă la moș, dă la stremoș.» Boieri: Radul Nasturel Vel Ban de Craiova, Vãlcu Vel Vornic, Șarban «Catacoz[i]no» Vel Logofăt, Hriza Vel Vistier, Lupul Vel Spatar, Cornia Vel Clucer, Iordache Vel Postelnic, Staico Vel Pãharnic, Costandin Vel Stolnic, Vladul Vel Comis. Scribe Dumitrașco Logofăt. Iscălitură. Monogramă cu aur. Sus vulturul și florii cu aur. Pergament. În colț, semnătura lui «Șerban Cantacuzinò Vel Logofăt». Pergament. Pecete ruptă.

22. «† Să-s știe Rumãnii, boerei cum ținea din funea fãr čas ta) cã o țin jumătate.» Se însiră ceii «din funea nãcșască», «din funea grozască, 2 părți rumãneșt[i]», «din funea Viteazulu-i». Nume ca: Căzan, Nicul, Rãncoiul, Bãlaur, «Radul mic bãtrãn», «Dan Cãp[o]tescul», «Pãtru Nicorescul». «Moșia Rãiosulu-i, care o vândut Mãldãrești Predeii Vorniculu-i.» «Manea ce l-au vândut Stroe Mãldãrescul din Rãmeșt[i].» — Pare a fi scris de Constantin Brîncoveanu.

23 Rãscu[m]pãrãtor[e] slujitorilor de moșie, de la Radul-Vod[ă], cu însemnarea de bani și «paș». «Moșicul», «Paica», Mirence», «Leotă», «Drăgumin», «Drăghie», «Bodișan», «Matea», «Vladul Vujihă». La sfirșit: «sluj[itori] i cnez paș 2.403». — Pare o fi tot de mîna lui Brîncoveanu.

24. Rãscumpãr[ă]tor[e] de la Radul-Vod[ă], cin[e] cãt ban[i] au dat și cãt paș ține Rumãnãii.» Scris de Constantin Brîncoveanu? Pe V^o, într'o scrisoare frumoasã: «Să-s știe moșia Rum[ă]nilor cari s'au vândut Predii Vornicul, cu părțile lor».

25. 11 Novembre 7185 (1676). «Dara» și fiul ei Stan dau parintelui Evthimie și fiu-său lu Stan Logofat», partea lor din Scãrișoară; «dup[ă] ce căzum întru ačastă grea urgie, deadem tot ce avum dup[ă] suflet și, neavãnd cu ce plini, fost-am vãindut» și moșia, cu 1.633 de «ban[i] gata». O aveau de la «Drăgan Sfatoghie». «Nedãndu-ne rãgaz pãrãșii», mai

ieaŭ bani și pentru restul ce mai aveau. S'aŭ făcut această tocmeal[ă] în sat, în Scărișoar[a], la casa Stoinei Vornicel , fiind marturi «oamenî bunî și bătrâni de ai satului». Semnează și «uncheașul Lupul, Vornic», alți Vornici, doi Ceauși și «Radul Roșul, snă Logofăt Ion».

26. 29 Ianuar 7186 (1678). «Magdalena i Neaga, surorile lui Vasilie, împreună cu soția mea, Stanciul ot Scărișoar a],», vînd lui Andronie partea lor de moșie. Iscălesc, din sat, un iuzbașă, un Vornic, un Roș («Radul Roș ot tam), «Radul brat Tuinei Vornic», «Drăgan viiarul» și alt *umar*, «Voine Grămăticul», «Ganea».

27. București, 28 Maiu 7186 (1678). «Nicodim ier[o]monah, care mi i-aŭ fost numel[e] mirenescu Neagoe, feçorul lui Drăgan, nepot popei Badei den Scărișoar[a]», vinde «părintelui și unchiului nostru Evthimie ier[o]monah» partea sa din moșie. Martur și Albul Ceauș . Semnează încă un ceauș și un «iuz[bașă]».

28. 14 Octombre 7188 (1679). «Stoinea, feçorul lui Toder ot Scărișoar[ă] », da zapis către «părintele Euthimie si fiu-său Stan Logofăt», vînzîndu-i moșia de acolo.

29. 7190 (1681-2). Șerban-Voda, la «12 boiarî, cariî santet luat pre răvașale Domnii Meale de boiarinul Domnii Meale Costandin Brăncoveanul Vel Spătar și de sluj[i]torin și megüiașii de la Scărișoară», pentru a se hotărî moșia. Trimete și el un vtori Portar pentru aceasta. Pecete cu chinovar; monogram roșu.

30. 9 Iunie 7190 (1682). Învoială între sătenî din Scărișoara. Iscalește și «eü Dumitru Stup[a]rețul».

31. 11 August 7190 (1682). Cei doisprezece de mai sus n° 29] ai Brăncoveanului, slujitorilor și «megüiașilor birneč»: «Barbul Vistier Fărcășanul, Vartolomei den Fălcoiul, Ghiorghe Logofat de acol[o], Zahariia de Preajba, Matei Fiseanța den Ștejariul, Istratie den Izbiceanî, Voinea Čauș de Zvorsca, Tanasie de Izbicean[i], Pătrașco Logofăt dă Berendei, Manoli de Bebič, Chirca Logofăt de Bărseșt[i], Necula de la Caracaal», pentru căutarea Rumînilor de la Preda, «moșul» lui Costandin, și a hotarelor. Eraü și vii acolo, ale lui, ale slu-

jitorilor și megiașilor, «înfundate». Se vor căuta și hotarele «de spre Băbiu și d[e] spre Frăsinetul de câmpu». Pecete cu chinovar. Monogramă roșă. «Și zioa la Cărstov. Ispravnic — vtori Portar». — Dublu exemplar.

32. Septembrie 7191 (1682). «Sluj[i]torii din Scărișoar[a], împreună] cu Caimacanii ot tam, anum[e] Ion Logofăt i popa Turnea i Andrei Albul Ceaușul cu frat[e]-mieu Voinea, i Ion iuz. i Stancul, cu nepot[u]-mieu Ion, i Voinea Bolfe i Andron[i], cu frat[e]-mieu Drăgan, i Mușat, cu fraț[i] miei Stoinea i Radul, i Stanciul Borcigo i Danciul zet Stan i Stan sin Călug[ă]-rului» dau lui «Costandin Brâncoveanu Vel Spătar» «moșie și Rumăni» acolo, pentru a-și mîntui viile la *hotărîtură*, și, neavînd, a-î da «vie pentru vie», cum s'ar fi convenit, așa-î dau «din sus, loc sterpă, fără de săliște, moșia cu rumăni, . . . și i-am mai dat dumnealui loc împrejurul viii, ca să-ș mai lărgească, să nu fi via înfundat[ă], agru din vii, pîn în drumul sării, funi 10, și din capul viii la câmpu iar funi 10, în lungă și în lată, pre din sus, din gardul viii funi 1 în sas», etc., «și funea iast[e] de paș 40». Marturii: boierii din documentul de la 15 Septembrie și, pe lîngă dînșii: «Necula Cup. ot Caracal».

33. «Să-s știe ocina sluj[i]torilor din Scărișoar[a] ce am ales precum au spus ei, fiindu cu toți de faț[ă], precum semnează] în jos anum[e], Septemvrie 10 (?) d., 7191 [1682].» În fața sătenilor se înseamnă *pașii*. Între ei: «Mușat i Stoinea i Radul Caimacani», un «Vornicel». Apoi: «să-s știe ocina megiaș[i]-lor de aici, din Scărișoar[a], precum au spus ei», etc.: «Mănea Bobescul», «Vălsan al Paicăi», «Dum[i]tru Părdii», «Bă-laur al Popării», «Fera Bou», «Andrei Armașul», «Ursu Leacii», «Albul Guțai», «Pieptea», «Rana, veri Voinei». «Să-s știe ocina Rum[ă]nilor dumnealui Costandin Brâncoveanu Vel Spătar, de la Scărișoar[a]». Nume ca: «Badea Sfatoghii», «Bă-dicea», «Dabul», «Neagoe Ūoroiu», «Iordan», «Taatul», «Ră-dana», «Albul Văj», «Mecleuș», «Lupul Dudău». Semnează cei doisprezece hotarnici. — Și copie din 1818.

34. 14 Septembrie 7191 (1682). Radul, fiul lui Șteful din Scărișoara, vinde partea sa de acolo lui «Costandin Spătar

Brâncoveanul» : «paș 40, drept bani gata 49 p¹». Luase și el moșia «de la Vasiliia al Ūoroiului». Marturi : Barbul Vistier Fărcășanul, Pătrașco Logofăt dă Berindeai, Matei al Fiseanței Logofăt, Voinea Zvorčanul, Nacol ot Carabas (?), *Ζαχαρίας*, Manolea ot Băbeni, Vartolomeiū Fălcoian[ul].

35. 15 Septembrie 7191 (1682). Nicoar[ă] sin Drăgan al Grosului ot Scărișoar[a]» dă aceluiași partea sa din moșie : «moșie stearpă, făr de Rumăni». Marturi ca și în celelalte documente cu aceeași dată.

36. 15 Septembrie 7191 (1682). «Nan, fečorul lui Nan ot Scărișoar[a]», își vinde partea de moșie aceluiași. Marturii celorlalte documente cu această dată.

37. 15 Septembrie 7191 (1682). «Pătru al Pistriții ot Scărișoar[ă]» își vinde moșia de acolo lui «Costandin Vel Spătar Brâncoveanul» : «moșia stearpă, făr de Rumăni» : 20 de pași pentru 5 *taleri*. Lui, «și coconilor dumnealui». Semnează cei de la documentul precedent cu această dată.

38. 15 Septembrie 7191 (1682). «Nedelco sin Voichiian ot Scărișoar[a]» vinde moșia sa lui Constantin Brâncoveanul. Iea banii de la Badea Logofăt. Marturii celorlalte acte cu această dată.

39. 15 Septembrie 7191 (1682). Un sătean din Scărișoara vinde lui «Costandin Vel Spatar Brâncoveanul» «paș 54 dreptū bani gata t¹ 13 p¹ . . . , moșie stearpă». Scrie «Vartol[o]mei Fălcoian». Marturi : «Barbul Vistier Fărcășanul», «Pătrașco Logofăt dă Berindeai, . . . Ceaușul din Huria, Gheorghe Fălcoianu, Voinea Zvărčanul, Manol[i] ot Băbič» și doi Greci.

40. 16 Septembrie 7191 (1692). Un locuitor din Scărișoara cedează partea lui de moșie lui Brâncoveanul. Aceiași marturi ca și 'n documentul de la 15 Septembrie.

41. 16 Septembrie 7191 (1682). «Noi acești 12 boiari hotarnici» hotăresc moșia Scărișoara. — Și două copii.

42. 17 Septembrie 7191 (1682). Un locuitor din Scărișoara face o vînzare în sat lui Brâncoveanul : «paș 10 și o via, drept ug. 5». Marturii ca și în documentele din 15.

43. 17 Septembrie 7191 (1682). «Dan Cotofeai» din Scări-

șoara face vânzare în sat lui Brâncoveanul. Marturi ca și în documentele de la 15.

44. București, 6 Decembrie 7191 (1682). Șerban-Vodă «cinstitu-lui și credinciosului boiarinului Domnii Meale Costandin Brâncoveanul Vel Spatar și cu copiii lui, căț Dumnezeu i va dăruî, ca să-i fie lui ocnă în sat în Scărișoară ot sud Rom. toată partea moșu-său Predii Vornicul, și cătă aũ mai cumpărat dumnealui în urmă». Se însiră Rumîniî, între cari: Mirea, Mărin, Călțea, «feò[o]rii Bădicii», Mihil, Gărdu, Stoinea, Roman, Neagul, Ghincea, Dragul, Unchiașul, Marco, Oanța, Ganea, Dragotă, Vruțul, Stan Fășeu. Avea ca vecinî «megiaș și sluj[1]torî den Scărișoar[a]». Iea doisprezece boierî hotarnicî pentru *alegerea* părților sale : Barbul Vistier Fărcășanul, Vartolomei de Fălcoi, Gheorghie Logofăt ot tam, Zah[al]ria ot Preajba, Matei feò[o]rul Fiseanții ot Stejarî, Istrate ot Izbiceanî, Voinea Ceauș ot Zvorsca, Tănasiu Logofăt ot Izbicî, Pătrașco Logofăt ot Berindeaî, Manolie ot Băbič, Ivancea Ceaușul ot Huria, Necula Techigiul ot Caracal, pe lîngă *ispravnic*: Radul vtori Portar. Ceialți proprietari nu voiesc a presinta alta decît «o foae scriind pre răscumpăratoarea lor de ocnă, când o aũ răscumpărat ei de la Necula Vistier, care căț banî aũ dat și cătă ocnă ține». Ei «aũ făcut fune de stănjăni 40 și aũ tras moșia pren trei locuri, den hotar pân în hotar»; «la Olt», «la mijlocul moșii», «la capul hotarului de spre Frășinetul de câmpu». Vecinî eraũ și «feò[o]rii lui Iordache Stolnicul». Pomenit «drumul sării». Marturi: Radul Vel Ban, Badea Bălăceanul Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Barbul Milescul Vel Vistier, Stoian Vel Clucer, Ghinea Vel Postelnic, Statie Vel Păharnic, Iordache «Cantacozinnò» Vel Stolnic, Papa Buicescul Vel Comis. Șerban vtori Logofăt *ispravnic* Scrie «az Goran Stančovič Logofăt Olănescul». Pecete ruptă. Monogramă aurită. Pergament. — Și copie din 1818. — V. facsimilele *hors texte*.

45. 15 Maiu 7207 (1699). «Ion Țărebuțenul» dă zapis «uncheșului Cuman», luîndu-l în chizeșie. Marturi: «Stoica ot Dⁱ Vel Căm.», «Nicula Văt. za cărm. (*sic*)».

46. 25 Maiu 7208 (1700). «Preda Prșcoveanul Vel Medel-

nicer» (în act chiar, «Pârșcoveanul») dă zapis «la cinstita mână Mării Sale Radului beizadea»¹, că «a dăruită fiului Mării Sale și nepotului nostru — (*sic*) toată partea sa de moșie de la Scărișoară, cu viaa... și cu Rumăni...» — Și copie din 1818.

47. 20 Iulie 7208 (1700). Vnzare la Scărișoara, cu învoirea tuturilor «moștenilor». «Și amu scrisu eū popa Mușatu cu zisa și cu învățăitor[a], și s'aū datu la dămașu oc[ă] rachiū 2, lit. I, si oc ă I rachiū cu o paxie» (*sic*; saū: cārpaxie?).

48. 20 Mart 7209 (1701). «Iosif monah, carel[e] m'aū chemat pre mirenie Ion Iuz[bașa] ot Scărișoar[a], împreună cu frate-mieū Vladul Log[o]f[ă]t», dau zapis «Mării Sal[e] Radului beizade, snă răposatului Iliăș Voevodū», că-ī vînd partea lor de moșie. Socoteala întinderii se face în pași: «pasul de palme 4». Se mai vînduse din moșie ceva «la Dumitru Dă-r[ă]banțul... Care moșie merge lungul din matca Oltului păn în hotarul Frăsinetului, precum mergu toate moșiil[e]; însă moșie stearpă, făr de Rumăni». Ieaū 66 de banī pe stîngen. Marturī și un «popa Tuinea», un «Vladul Paicul». — Și copie din 1818.

49. 11 Maiū 7214 (1706). «Stan diiaconul, feč[o]rul părintelui Eftimie č-aū fost egumen la măn[ă]stirea de la Gălmeaei», dă zapis «la cinstită și luminată mână Mării Sal[e] Doamnū Stancăi, căreia-ī vinde moșia sa în Scărișoara, «înjugându-mă și pă mine vream de lipsă. Și «1 răzor de vii lucrătoare». Prețul e de 66 de banī pe stîngen; «care fac t^l 50, banī 100», pentru tot. Martur și «Iordache Fiseanța».

Și copie din 1818.

50. 11 Maiū 7214 (1706). Un sătean din Scărișoara vinde moșia sa de acolo «Doamnei Stancăi»², anume: «un rozor de vie în luncă». Mai avea ea pe aproape cumpărătură și «de la dumnealui Preda Medelniceariul Pârșcovean[u]» [n° 46]. Ea voise «să-ș îngrădească cu gard acestea rozoar[e] de vii». Iscălește și «Cărstea Vătau». — Copie din 1818.

51. București, 14 Februar 1760. Scarlat Ghica lui Costan-

¹ Gmerele Brîncoveanului.

² Văduva lui Radu beizadea.

din Strâmbeanul biv Vel Vistier, «ca să aibă a ținea trei preoți la biserică dumisale de la Corcova ot sud Meh[e]-dintî». Biserica, cu hramul Sf. Voevozi, e făcută de el «din temelie». După cerere, dă și Domnul un «preveleghiu», iertînd pe cei trei preoți «de toate dăjdiile și orănduialile», precum și de «poclonul episcopescu». Se mai scutesc pentru biserică o sută de «stupi i rămători de dijmărit»; 300 de vedre de vin ale ei nu vor da vinăriciū, pentru o sută de oi nu se va culege oieritul. Scutirile se mai cuprindeau și într'un act, din 17 Octombrie 1753, al lui Constantin Racoviță. Marturi: fiii Domnului, Alexandru, Mihail, Nicolae, Grigorie, Gheorghie [v. mai sus, p. 390; Costandin Dudescul Vel Vornic, Ștefan Văcărescul Vel Ban, Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt, Dumitrașco Sturzea Vel Spatar, Mihai Cantacuzinò Vel Vistier, Manolachie Geanet Vel Postelnic, N. Dudescul Vel Clucer, Nicolachie Vel Paharnic, Sandul Bucșănescul Vel Stolnic, Nicolae Brancoveanu Vel Comis, Ianachie Vel Sărdar, Ioniță Căndescu Vel Medelnicer, Ianachie Vel Sluger, Ioaniță Gulianò Vel Pitar. Scrie «Andreï Logofăt za Divan». În colț, jos: «Ioan Văcărescul Vel Logofăt pročtennomu». Iscălitură. Monogramă. Pecete mică octogonală. Podoabe colorate: sus un scut, cu coroana, armele amînduror țerilor și însemnele Domniei.

52. 4 Iulie 1764. Ștefan Racoviță întărește o *alegere* a boierilor, făcută după cererea unor preoți din Scărișoara cu «cetașii lor», ce se plînsese de Nicolae Brîncoveanu biv Vel Clucer, represintat la «alegere» prin «Sandul biv Căpitan za lef[e]č[i]». Nicolae face să se arăte o hotărnicie din 7191 pentru domnescul său strămoș. Mai cumpără de la fiii călugărului («igumen») Eftimie, la 7214, «răposatul beizadea, ginerile Mării Sale Costandin-Vodă Brîncov[eanul]». — Copie din 3 April 1804.

53. 6 April 7274 (1766). Vinzare la Scărișoara «Nicolei Mocan», «păn va fi veacul și pământul».

54. 27 Decembre 1799. Ordin al lui Alexandru Moruzi către biv Vel Postelnic Nicolache, caimacam de Craiova, pentru cererea lui Vel Logofăt de Țara-de-sus Nicolae Brâncoveanu,

de a se face o cercetare la Scărișoara. — Urmează copia cererii, din 10 ale lunii. Brîncoveanu se plînge de «moșneni, ci, stăpînindu-să d'avalma cu dănșii, numai ei vînd vinul și rachiul al lor, aũ și moară pe apa Olt[u]lui, și facu ce voescu, nefolosindu-să casa mea într'atâtea ani nici măcar cu un banu». Cere «teh-sil» ca ei să restituie ce aũ să dea după *așezămînt*. «Și, pentru de a nu să mai urmà această obrăznicie a lor și de acum înainte, să fie luminată poruncă de a să pune acolo doao cărciume și, căt căștig va eși de l[a] aceste doao cărciume, cum și ce să v[a] aduna dupe moară, vatră și bucatele cîmpului, să-s împartă de acum înnainte pe din doao: să ià adecă acei moșneni jum[ă]tate și casa mea jum[ă]tate, pân la un banul». — *Alegere* acolo și în 1800, de Serdarul Nicolae.

55. 5 Mart 1800. Plîngerea moșnenilor din Scărișoara. Vitele lor pășteau pe o moșie vecină a lui Nicolae Brîncoveanu. După porunca Domnului, se duc vitele «la Craiova, și să ne îndatorăm de a plăti suhat pentru pășcunea ce fac vit[e]le noastre; dar, ca să nu mai umblăm prin judecăt și să ne cheltuim, ne-am învoit cu dum. epistatul moșiilor dumn[ea]lui Vel Logofăt. . . în toți ani să arăm cu zece pluguri ale noastre într'o zi pă an, orî toamna sau primăvara, și să avem a săcera acele bucate iarăș noi, iar la treeratu lor să nu avem a ne amesteca.» — Constantin e întărit la 5 Maiu de Serdarul Nicolae, se pare ispravnicul județului, și se trece în «condica» lui.

56. 8 Mart 1800. Învoiala sătenilor din Scărișoara cu epistatul lui Nicolae Brîncoveanu: la două crîșme, se va împărți cîștigul în două, «pă funii», «iar dijma de bucate să să strîngă la un loc, să-s împartă iarăș pă funii». De la moară vor da ei o mie de ocă de făină pe an, dintre care jumătate va fi mălaiu. Și cheltuiala morii va fi asupra lor. — Actul e întărit de ispravnicii.

57. Niște oameni de la «Slatina sud Olt» se pling contra unor moșneni de Scărișoara că, «rămăind săraci de părinți și nevărsnici, ne-am pomenit crescuți în striinătate, apoi, băgându-ne slugi pe la stăpăni, acești moșteni ne-aũ împresurat

parte dă moșie cu totu». Cer Divanului a li se «alege». *Scrisorile* li s'au *răspuns* (răpus) «din vremea răzmiriților». Cer decī «carte de blestem ca să ne arate bătrâni suma stânjiniilor noștri». — Se dă ordinul cerut, la 12 Iulie 1809. Pecetea cu chinovar a Divanului. — Săteniī dau mărturia la 22 (?) Iulie, semnînd cu calificația «moșten», «moșteanu».

58. 1815. Vinzare de părți din Scărișoara către Banul Grigorie saū Grigorașcu Brăncoveanu. — El cere alegerea lor la 1818. — Vechilul saū pentru aceasta e «Hagi Enuș». Caimacamul Craiovei e «Nicolache Suț[u]». — Cu acest prilej, se mai fac vinzări. Popa Ioan, «duhovnicul» din Scărișoara, trimete pentru aceasta oameniī din sat cu răvașe de la el. — Hotărnicie din 12 Iunie.

59. București, 20 Octombree 1838. Σάτα Πραγκοβάνκα Μπα-
νέσσα, γεννημένη Πάλας, dă satul Preajba călugăriților de la Ză-
gănești (Ilfov). Pecete cu Sf. Gheorghe și vulturul bicefal.

XI.

**CÎTEVA DOCUMENTE
DIN REGISTRE DE PAROHII CATOLICE MOLDOVENE.**

1. 20 Decembre 1789. «Fr. Fidelis Rocchi, Min[or] C[onven-
tu]alis, SS. Miss[ionum Praef[ectus]», anunță parochilor săi că
va face visitația în post. Papa i-a confirmat la 20 Iunie dreptul
«administrandi sacramentum confirmationis in locis nobis
subiectis».

2. Iași, 15 Novembre 1796. «Quoniam benignitas Dei, immensa
bonitate clementiae suae, nobis, licet immeritis, contulit ministe-
rium supra Domini gregem in hac provincia Moldaviae congrega-
tum», ordonă a se ținea de parochi povețele predecesorilor săi,
«percelebris Ad. R. P. M. Martinotti anno 1778 exaratas» [sau :
«emanatas»]. Să ție bisericile curate, să slujească, «etsi nullus
adsit populorum concursus». «Ultra recensitos dies, aut de
precepto aut ex devocione, ulla festa non precipiant Patres.
Quoad festa vero huius patriae, scilicet S. Georgii, S. Eliae,
S. Mariae Magdalenae, Transfigurationis Domini ac S. De-
metrii, sic erit pręmonere parochianos, non esse tales dies ab
Ecclesia praeceptos. 6. Cum diebus festivis de pręcepto te-
neantur omnes audire sacrum et vacare ab operibus servi-
libus, ideo dictis diebus, et pręcipue dominicis, non permit-
tant Patres suos parochianos laborare, nec vulgo *claca*, nisi
urgentissima de causa. 7... Supradictis diebus concionem
habeant ad populum, nec omittant post vesperas catechisti-
cam instructionem. 8. Ieiuniorum tempora ab ecclesia statuta
clare et distincte manifestent populo, ad pręcavendam ambi-
guitatem et confusionem. Tempore Adventus, pariter tenean-
tur ieiunare diebus mercurii et veneris, propter abrogationem
festorum; quibus temporibus licitum non est uti lacticiis,
ut nonnulli abutuntur, propter inveteratam et rigidam con-
suetudinem huius patriae, ne in scandalum et admirationem
inducantur, nedum Moldovani, sed etiam nostri; quod si ali-

quis habeat necessitatem vescendi, benigne parocus concedat. . .

9. Ut valide baptizentur infantes tempore necessitatis, insinuabunt Patres omnibus, præsertim obstetricibus, modum baptizandi, atque, si noverint rite esse baptizatos, supplebunt reliqua . . . Ad præcavendam autem profanationem baptismatis, absolute prohibemus ne schismaticorum aut hereticorum infantes ullo modo ad baptismos recipiantur, nisi altera pars sit catholica; sicut nec quisquam illorum ad officium patrini admittantur, prout iubet ecclesia, nec etiam ignorantes rudimenta fidei atque orationes necessarias, necnon præcepto paschali satisfecerint. Să nu-și ia ea unul altuia parochienii. Aprobă măsurile predecesorului său cu privire la căsătorii. Se va oficia după *rituale romanum* și *strigomense*. « 15. Nullimodo permittant Patres ut puellae aperto capite, sed velato propter Angelos (?), sicuti diebus ferialibus solent ambulare, ad ecclesiam diebus festis accedant, intelligentes etiam de sponsis, presertim dum sacram eucharistiam sunt sumpturae; quidquid reponant (?) nonnulli etiam ex Patribus, futilibus rationibus innixi. 16. Abusus omnes quos noverint Patres cum animarum discrimine ac religionis dedecore esse, omni conatu studeant evellere, praecipue choreas nocte praecedenti ad copulationem, nocturnes coadunationes iuventutis utriusque sexus, vulgo *asezator* [*asezator*], scandalosa tripudia festis diebus, cum magno opprobrio christianorum omnium, patrantes inhonesta acsi in lupanaribus essent; nec ulli permittant strophiola, vulgo *nafranma*, imperitare tempore nuptiarum, ad praecavendas rixas et dissentiones. Machina illa vulgo *skringiob* [*skrinziob*], valde perniciosam animae et corpori, omnimode interdican in pagis propriae iurisdictionis, ubi non sunt Moldovani; imo prohibeant absolute accessum etiam ad talem machinam alibi, curiositatis causa, omnimodo invisendam, quia exponunt se proximo periculo, circumeundi solentes inventores, etiam vi aspicientes constringere, ad extorquendam pecuniam. 17. Item interdicta convivia quae antea fieri solebant post mortuorum sepulturam, vulgo *comendar*, nullo modo aut praetextu permittant Patres, imo non audeant nec ipsi, nec dascali ad talia intervenire, sub poenis transgressoribus a praedecessore statutis. 18. Quamvis

inveteratae solemnitates, vulgo *bolg*¹ aegro animo fuerint a praedecessoribus nostris toleratae, existimantes impossibile omnino esse illas delere, tandem, omnipotenti Deo sint laudes, quod [utique], cura et vigilantia zelantissimorum Patrum, omnino sint aboleta absque ulla molestia et obtrectatione, ubique gratiam omnes agentes, praeter caupones et villicos iniquitatis; ne igitur reviviscat talis perniciosus abusus, praecipimus, sub poena indignationis omnipotentis Dei, ut nullo modo, nullo praetextu vel palliato colore audeant aboletas festivitates solemnizare, maxime si noverint mixta esse sacra profanis. De similibus enim festivitibus Dominus per Esaias dicit: solemnitates vestras odivit anima mea, facta sunt mihi molesta»... 19. Quoniam multa est molestia hominis et vani sunt sensus eius super terram, rigorese præcipimus ut totam sollicitudinem suam adhibeant Patres ad extirpandas, quantum fieri potest, superstitiones, vulgo *diskentik*, vanas observationes, *babore* [și *bobone*], maleficia, *farmaci*, divinationes: *vresci*² et similia; ista enim sunt immediate contraria ordinationi Dei; ideo Patres sepissime obiurgent ac invehantur, tam publice, quam private contra talia [nociva] peccata sicque facillime inducantur audientes ad eliminandam coram nimiam credulitatem quam habent de similibus deceptionibus. 10. Quam turpe et indecorum Religioso et ecclesiastico viro negotiis secularibus se implicare, mercaturam agere, vel proxeneticam exercere, etc.» Se oprește. 11. Ca plată: «20 paral. annuatim ab unaquaque familia, unam metretam grani turcici, vel quid simile, ac unam capitiam ubi foeni; ubi tandem non sit, determinatus locus pro falcatione; ab illis autem pagis qui non solent dare scutelicum, adhuc 4 paral. exquirant pro formali salario. Pauperes ac viduas Patrum charitati committimus; at vero, si volunt, medietatem possunt; si non, hinc iuste exigere³. In illis autem locis ubi viget alia conventio, et approbata fuit a superioribus, iuxta conventionem exigant. Dascalis vero 10 paral., at non

¹ Bilciū.

² Vrăji.

³ În registrul din Faraoani: «possunt iure exigere».

aliud assignamus. 22. Pro qualibet sepultura, sive infantium, sive adultorum 30 paral.; si vero coemeterium sit procul a residentia Patris, unum leoninum accipiant. Dascalitamen 14 [și 16]; atque pro officio defunctorum, vulgo *exultar*, 30, si fuerit cantatum; si vero lectum, 15 paral. tribuant. 23. Missarum elemosina iuxta antiquam consuetudinem est 10 paralionum, si erit legenda, si vero erit cantanda, 20 tamen accipiant Patres, et 4 pro qualibet cantata (si possunt obtineri), — quos dascalis fideliter tradant, ipsos admonendo ut in sacro orënt et ipsi iuxta intentionem offerentis. 24. In baptisate dabit compater 10 paraliones. Pater 9 accipiatur; unam dabit dascalo, si iste assistit. 25. Quilibet sponsus tenetur Patri benedicenti dare unum leoninum atque unum carrum lignorum aut loco ipsius 15 paraliones. Dascalo autem assistenti 10 paral. Pro qualibet autem fide extradenda accipiant Patres 10 paral., comestibilia tanquam dona gratuita, non obligatoria accipiuntur. 26. Manutergium, tela vel strophium cruci appensum, dum mortuorum cadavera deferantur ad ecclesiam, sibi accipiant Patres, caventes a rixis et murmurationibus, in actuali praesertim functione. 27. Omnes candelae quę circa pheretrum apponuntur, nec non quę pro baptisate vel benedictione post nuptias aut post puerperium ad Patrem spectant, illae vero quae pro missis et maioribus sollempnitatibus adferre solent, ad ecclesiam pertinebunt; quod si aliquis audeat istas pro se usurpare, tanquam reos de furto ecclesiastico illos declaramus. 28. Tertiam partem oblationum in benedictione domorum tempore Epiphaniae et solemnioribus diebus super altare, nec non in commemoratione omnium fidelium defunctorum concedant Patres eorum dascalis... 30. Nos ipsi experti sumus quantas miseras et angustias patiuntur Patres propter ingratitude et tenacitate populorum suorum, famulos aliaque gravamina ipsi invehere denegantium; ideo districte mandamus iurisdictionis nostrae omnibus catholicis, sub indignatione omnipotentis Dei, ut amorem et venerationem habeant erga proprium pastorem atque servos... Commendamus etiam Patribus ut omni humanitate, dulcedine et probitate [și «affabilitate»] benevolentiam parochianorum suorum

studeant sibi captare. . . Datum Iassii, ex nostra Residentia, die 17 novembris 1796.

Frater Michael Sassano, Ord. M. C.,
Missionum Moldaviae praefectus, manu propria.

3. Cura nobis, licet immeritis, demandata supra Domini gregem in hac moldavica Provincia congregatum, postulat sedulo, etc. Cum autem comperuimus nonnullos cantores, oblitos officii ipsis concrediti, loco quod sint in servitium Ecclesiae et ædificationem populorum, sint in scandalum; ideo volumus principaliora debita ipsis ostendere simulque praecipere ut executioni mandentur. . . 1. Teneantur omni die festivo ante Missam et ante vespervas, post secundum signum, coadunare pueros et ipsos instruere in orationibus et mysteriis fidei, ipsos interrogando et notando qui sunt solertiores et qui non solent convenire et notificare parochi et nobis tempore visitationis reddere strictam rationem. Post tertium signum recitabunt, alternante populo, clare et distincte: Pater Noster, Ave Maria, Credo in Deum, decem praecepta Dei, quinque praecepta Ecclesiae, septem sacramenta, septem peccata capitalia, quinque res necessarias pro confessione sacramentali, quatuor praecepta pro sacra communione, quatuor novissima, quatuor peccata clamantia coram Deo, sex contra Spiritum Sanctum, actus fidei, spei, caritatis et contritionis, et alias pias orationes; et ista omnia in Sottosiret (*sic*)¹, Chalugere, Barat, Bacho, Presest, una vice moldavice, una vice ungarice. 2. Cantus retinebunt moldavice, ubi usquedum fuit consuetum, in missa et in vespervis; alibi ungarice, sed devote et clare alternante populo. 3. In morte omnium aduitorum cantabunt aut legent officium defunctorum latine in domo defuncti, devote et distincte, non interrupte et inter pocula, ut assolent aliqui, cum scandalo fidelium. Ubi autem est consuetum ungarice cantare, permittimus, et praesertim illis qui in filialibus ecclesiis sunt et in pagis ubi non sunt ecclesiae. Dum solent assistere mensis, vulgo *comendare*, recitent orationes, ante et postea, sintque in exemplum, et

¹ La 1838, Arduini interpretează aceasta ca «districtus siretensis».

caveant ab ebrietatibus. 4. Ubi non sunt Patres, ipsi, statuta competenti hora, dato signo, omni die festivo, recitabunt orationes ut supra. . . 7. Dum Pater est vocatus ad aliquem infirmum, sollicite et ipsi eant, deferentes necessaria in sacculo, vulgo *trajesta*. . . 8. Pro decore sanctarum functionum, praesertim in residentiali ecclesia, instruant duos aut tres pueros, qui, induti, omni die festivo inserviant Missae. 10. Unusquisque habeat apud se scriptas orationes moldavice, iuxta exemplare a nobis misso; sic, et non aliter recitabunt, ut inter omnes concordantia servetur, et ex ipso scripto legant, ne novas reforment. . . 17. Quoniam autem omnis labor optat praemium, ideo, pro eorum assistentia, ultra exemptionem ab omni tributo et angeriis, recipiant tempore Epiphaniae ab unaquaque familia 10 paraliones, a vidovis (*sic!*)¹ 5, pro sepultura 15, pro officio vulgo *Exultare* 30 paraliones, pro cantato, pro lecto 15, pro copulatione 15 paraliones, pro baptisate 1, pro missa cantata in feriali die 4 paraliones, pro lecta 2, tertiam partem oblationum quae fieri solent dum benedicuntur domus die Mortuorum, eleemosinae die Paschatis, Nativitatis Domini et Sancti titularis Ecclesiae, vulgo *bolg*², et aliae, siquae sunt a nobis approbatae. . . 18. Caveant a frequentia cauponae. . . Datum Iassi, 15 Iunii 1804.

F. Dominicus Brocani Min. Conventualis,
Sacrarum Missionum Moldaviae Praefectus.

5. Supplica data dai PP. Missionarj di Moldavia al loro P. Prefetto Domenico Brocani, presentatagli da due PP. commissionati, cioè P. Berardi e Barbieri, il di 12 settembre 1804 s. v.

Molto Reverendo Padre Prefetto,

Stante le provide disposizioni che, ad istanza dei popoli, V. P. M. R. hà procurato e stabilito nell' aumento dei parrochi e diminuzione dei popoli e l'esorbitante accrescimento di tutti li generi in vitto e vestito, li PP. Missionarj, ora

¹ În registrul din Faraonî: «viduis».

² Registrul din Faraonî: «*bolcu*»

privi anche dei sovvenimenti di Roma, non possono più sussistere nel loro ministero. Pregano perciò la P. V. M. R. di procurare l'aumento della sembria, eguale in tutti i popoli, di due piastre per famiglia, e di un giorno di clacca da ogni uomo per ajuto alla loro casa, e ridurre li soliti scutelnici tributarj in ogni popolo a soli tre, coi bovi, e questi nel villaggio della residenza dei PP., senza alcun loro aggravio di sembria ai servi di casa, o di fieno o di formentone, e, per ovviare ad ogni disturbo nella riscossione per parte dei parrochi, di obbligare li Vornici, od un figlio di Chiesa, in mancanza dei Vornici, ad esigere tale sembria in due rate, per più facilità dei villani, cioè nelle feste di Natale una piastra ed altra dopo la metà di Quaresima. Come pure pregano per ottenere la conferma in scritto degli antichi privilegj di giudicare i loro parochiani in materia di coscienza, senza dipendere delle ispravnicie, per non incontrare la taccia di trasgressori degli ordini sovrani, come di quando in quando vengono accusati da alcuni insubordinati. Riguardo agli incerti di stola, restino le due piastre per li matrimonj, una per li morti piccoli e due per li morti grandi, non compresa la messa, nè la tassa del dascalò. Vede V. P. M. R. la giustizia di questa loro petizione, e perciò sperano che si darà tutto l'impegno di consolarli nell'atto che si protestano.

Della P. V. M. R.

Vallesaka, 9 Settembre 1804 s. v.

U[mil]l[i]mi dev[otissi mi sudditi, li
sottoscritti missionarj:

Dal Seret:

F. Luigi Landi paroco di Allaoeste.

F. Giuseppe Berardi paroco di Tamasseno.

F. Celestino Golini paroco di Saboano.

F. Francesco Barattani paroco di Recchetteno.

F. Luigi Maffei M. C. paroco di Clesia.

F. Angelo Cantone paroco di Farroano.

F. Remigio Silvestri paroco di Calughera.

F. Gio.-Francesco Gabriele Barbieri, paroco di Vallesaka¹.
F. Raphael Macejowski, Polono.

6. Molto RR. Padri Padroni Col^{mi}.

Domenica 22 corente, dopo la messa, canterà ogni parochio il Te Deum in ringraziamento al Sommo Idio per il restabilimento della chatolica religione, bon ordine nel Impero Galicano, per la conservazione del Summo Pontefice et esaltazione di Sua Maestà Neapoleone Bonaparte al trono di Francia, pregando Sua Divina Maestà per l'aumento della chatolica religione, sì in quelle parti, che in altre parti, estirpazione del' ernessie, pace e concordia frà tutti li potentati. A talle effeto si dirano dopo il Tedeum le preci solite nel rituale *pro gratiarum actione*. Intanto, racomandandoci alle loro orazioni, nel nome del Signore li benediciamo.

Del[le] DD. Vostre MM. RR.

Iassi, adì 9 genaro 1805.

Oss[ervandissim]o Servitore

F. Domenico Brocani, M. C^{le}, Pref etto].

7. «Farofalvae» [Faraoani], 29 Ianuar 1805. Dominic Brocani fixează veniturile parochilor și cantorilor.

8. Iași, 4 Nove mbre 1809. «F. Aloysius Landi, Minor Conventualis, Pręfectus Missionum et Vicarius Generalis, manu propria», către parochi. Decide că, la această visitație, «misionarij sirettenses in Siret, bystricienses in Bistricia debebunt una mecum per decem dies congregati esse (ubi, de loco, dicturus ero in prima ecclesia, iuxta itinerarium, quę erit visitata), pro exercitiis spiritualibus».

9. Decretum Visitationis.

Quilibet parochus catholicorum in Moldavia, una cum libris matricibus ecclesię parochialis suę iurisdictionis, teneatur ostendere quotanis in sancta visitatione numerum et nomina conversorum ab heresi vel apostasia, signata separatim, in libro

¹ O satisfacție prin creșterea simbriciei se dă, în adevăr, de Brocani, la 2 Februar 1804.

quod est protocollum totius parochiæ, ad calcem, indicando annum, mensem et diem illorum conversionis et testes qui fuerunt presentes. Datum Grososfalvæ, 17 Februarj 1813.

F. Ioseph Berardi, ex-provincialis et Præfectus.

Cancellarius Andreas de Chieri, Parochus Klesiensis, secretarius assumptus.

10. Iași, 10 Iulie 1829. «Fr. Innocentius M. Pamphili, Præfectus, Commissarius et delegatus generalis totius Missionis Moldaviae», anunță parochilor «nos . . . ad regimen totius Missionis Moldaviae cum titulo Præfecti, ex decreto Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, die 16-a maii anni currentis firmare, nobisque transmisso, iterum destinatos, necnon a Patre Reverendissimo Generali Ministro Ordinis nostri patentibus literis, 26 iunii exaratis, Commissarii atque delegati generalis dignitate fuisse præditos».

11. 31 August 1829. Pamphili anunță parochilor apropiata sa visitație.

12. Roma, 10 Octobre 1832. Fr. Iosif Paroni, «procurator generalis Sanctarum Mis[sionum]». Se decisese a se odihni. «post literarios evangelicosque quinquaginta et amplius annorum labores»: e septuagenar și servește de cincizeci și cinci de ani Ordinului Minorilor. Primind această nouă sarcină, dă recomandatii generale misionarilor.

13. 18 Octobre 1832. Fr. Ioan-Carol Magni arată că a fost trimes de la Roma ca «Moldaviae præfectus apostolicus» (era «minister provincialis et commissarius generalis totius Orientis Missionum Rom.»), pentru a reformă abusurile din Biserica Moldovei. În zădar a stăruit să fie cruțat de această grea misiune. Promite a fi iertător.

14. 7 Novembre 1832. Magni anunță că pleacă la 14 ale lunii în visitație amănunțită, arată itinerariul și cere a fi primit simplu.

15. 25 Septembre (7 Octobre) 1833. Magni către parochi, anunțându-li o hotărîre pontificală.

16. Ajudenii, 10/22 Mart 1834 și Iași 2/14 Februar 1838. Circulare către clerul său ale lui Ioan-Carol Magni, despre știri romane și cu instrucții.

17. Iași, 30 Iunie 1838. «Fr. Petrus Raphaël Ardoini, visitator ap[osto]licus Moldaviae Missionum», anunță parochilor că a fost trimes, din calea spre Constantinopol, ca visitator, «ad tranquillitatem et pacem inter vos comparandam», cum nu fusese în stare Magni.

18. «Baratii», 9 August 1838. Ardoini către parochii. «Quod multam, eamque vere christianam animorum docilitatem in vobis invenerimus, ob cuius influxum, suppressis, quae antea Missionem lacerabant, dissidiis, iterum pax inter apostolicos operarios enata et restituta est, superabundo perfundimur gaudio.» Recomandă: 2° «Inhibemus ad meritum salutaris obedientiae omnes cavillationes relatu ad linguas in hac Missionem necessarias, eritque valde reprehensibilis, et non solum animadversione, sed exilio utique a Missione dignus quicumque aliquem ex ipsis diceriis et scommatis impetere ausus fuerit. Certe potior unius linguae usus debet pendere a potiori populi indigentia. Tenemur parvulis panem spiritualem frangere, et quidem modo qui ipsis magis congruus sit et salutaris. Et, quemadmodum absurde ageret qui vellet gallice evangelizare eum qui unice germanice vel illyrice scire[re], ita etiam obtinet in quocunque alio casu, et speciatim in nostro, si vellent Missionarii valachice rudimenta fidei tradere populis qui tantum hungarice intelligunt.» Întărește decă măsurile din 1804 [n° 2], «ut videre est in codice iussa maiorum continente». Apoi adaugă: «in reliquis parochiis, exclusa husiensi, omnia habentur semper hungarice. Eritque officium P. Praefecti «pro tempore» semper, in locis ubi lingua hungarica praecipue viget, missionarium huius linguae gnarum constituere; et hoc praecipimus ut ad amissim servetur.» 4° Să fie blînzi cu enoriașii: «nullus ergo deinceps iurisdictionem sibi arrogare praesumat quemcunque publica paena plectendi, aut verberandi, aut ad patibulum, cui vulgare nomen *Tibba* factum est, damnandi, aut multa pecuniaria ferendi, nisi ob aliquod enorme piaculum, petito prius, et obtento, P. Praefecti pro tempore consensu. Si quis autem mulierem sive puellam percutere attentaverit, scire debet se gravioribus animadversionibus fore obnoxium: haec enim agendi ratio, prae-

ter percussiois vitium, adiunctam habet magnam indecentiam atque immodestiam, praesertim in sacerdote. . . 5° . . . Omnem cum mulieribus familiaritatem vitetis, ne pereat castitas. . . » Oprită vorba cu ele prea des, și cînd sînt singure. Confesiunea în casă, adusă de greutatea timpului, să se facă numai cu ușa deschisă și «interposita inter ipsos et confitentes crate lignea, aut ad minus aliquo velamento longitudinis saltem duorum pedum. . . Postremo penitus improbamus pessimam consuetudinem, melius dicamus *abusum*, adhibendi foeminas pro servitio culinario, praesertim ubi culina constituit indivisam residentiae sacerdotalis»: să aibă doar cel puțin cincizeci de ani. Să poarte cît mai mult haina Ordinului. Pentru subvenția acordată Misiunii ungherești, se vor desface de la fiecare parohie anumite sume din cele acordate de Propagandă. Să nu se ceară prea aspru «simbriam».

Notă Prin bunăvoința Monseniorului Dominic Jaquet, episcop catolic de Iași, mi s'au comunicat următoarele registre parohiale.

1. «In nomine Christi Iesu Amen. Libri Metricae in unam collecti, pertinentes ad parochiam calugherensem, cura et attentione providi Ad^m Reverendi patris magnifici Ioseph Marię Martinotti, Ord^m Min. Con. Monregalensis in Subalpinis, Provincię S. P. Francisci alumni, Missionum Moldavię Prefecti, necnon Ill^m ac R^m Dominici Petri Karwosiecki, eiusdem Ordinis, Bakoviensis episcopi vicarii generalis, sumptibus vero parochianorum, anno reparatę Salutis 1780, bisexto, inchoandi describundique iuxta vetus calendarium Sanctęque Romanę Ecclesię formam ac ritum.» Sînt de notat însemnările de Visitații: 1784 Fedele Rocclu, prefect și vicariu-general. 1789, 18 Februar. același. 8 Mart 1790: același. 27 Mart 1791—. 4 Mart 1792—. 2 Mart 1795—. 8 Februar 1797. Sasano, ce iscălește și ca «vicarius generalis Ecclesię Baccovię». 13 Februar 1798—. 18 Februar 1799. «Liber status animarum parochiae calugherensi, accurate conscriptus a Patre Dominico Brocani, actuali rectore eiusdem ecclesiae et adiacentium, hoc anno 1798, 3 Ianuarii.» «Status animarum parochiae Calugareasa, accurate conscriptus a P. Bonaventura Carenzi, actuali rectore eiusdem Ecclesię et adiacentium, hoc anno 1780, die vero 5 Ianuarii.» Într'un loc se înseamnă. «apostatarunt Deus, etc.», în altul «apostatavit».

Carte de morți. — Încă la 1790. «Anno Dni 1790, die 8 Ianuarii, Baccoviae, Illustrissimus Ioannes Wolf, capitaneus regiminis infanteriae ex Moravia, in C. S. M. ecclesiae (?), animam Deo reddidit absque sacramentis, quia non me vocaverunt, cuiusque corpus die sequenti translatum ac sepultum est in loco coemeterio propenucim (*sic*) S. Andr[e]ae Apostoli, Calugherae, per me F. Viognoli, parochum et procapellanum caesarem bacoviensis xenodochi.»

La 1795 : «Anno ut supra, tempore pestis, animum Deo reddiderunt [urmează nume, fără date de lună și zi]. Omnes n° 74.»

2. Parte din registrul botezaților pe 1775. Înseamnă la visitație numele săă, la 12 August 1776, «iuxta calendarium novum», «Dominicus ep[isco]pus», puind și o pecete mare, din care se cunoaște numai: «Dominicus». În jos. «Fr. Helamus Hartman, Curiae Suae Illustrissimae Dominationis Cancellarius, Missionarius ac Notarius Apostolicus, Minorita Polonus, m. pp.» De aici se trece la anul 1777, tot «iuxta novum calendarium». Notă de visitație din Februar 1779 a lui «Fr. Ioseph Maria Martinotti Ord. M. A., Missionum Moldavię Prefectus», avind ca secretariu pe Fr. Filip Belingeri. Carenzi era paroch la Faraonă la 14 April 1779, și înseamnă un botez Vin apoi căsătorii de la 1773. Si o listă de credincioși din Călugăra-Mărgineni, Barați, pe 1775.

3. «Libri matrices parochiae Rechetenii, incepti anno Domini 1798.» Inspecție, de la «F. Vincentus Gatt, M. C., Prefectus, nec non dioecesis Baccoviensis vicarius generalis» (Răchiteni. 16. Februar 1800). Mai jos «Fr. Remigius Silvestri, M. C., secretarius assumptus». Din 1802 st. v., «postridie Idus Martii»: «F. Dominicus Brocani, M. C. M., Missionum Vice-Praefectus, F. Ioseph Berardi», martur. Din 1803, 24 Februar, Dominic Brocani, vice-prefect. Același la 18 Mart 1804 și 23 Februar 1805, 3 Mart 1806. La 6 Februar 1807, «F. Aloysius Landi, M. C. et Prefectus». Și la 26 Novembre 1807, la 19 Februar [1807]. La 23 Februar 1812 Iosif Berardi, care e și la 24 Iunie 1811 (?), 6 Mart 1813, 18 Februar 1814. La 23 Novembre 1817. «Fr. Ioseph Bonaventura ep[isco]pus. F. Innocentius Maria Pamphily, secretarius». În 1821 «F. Ioannes Philippus Paroni, episcopus. Iloannis et Visitator Apostolicus» (Răchiteni, 20 Mart). Pecetea sa, în care se intitulează și «Mis. Mold. visit. aps», e pusă pe ceară galbenă. La 20 Octombrie 1829, Pamphily, «commissarius generalis et Prefectus apostolicus». La 10 Decembrie 1832 Carol Magni, «apostolicus visitator ac Prefectus». Pecete, cu vulturul polon, al Misuniți.

4 «Liber baptizatorum parochiae clesiensis, copulatorum mortuorumque, inceptus anno 1793, in Paschate.»

5-6. Două registre din Faraonă, care merg de la 1780 până la 1830. din al doilea am scos unele din documentele cuprinse în această despărțire. Ei le conține mai pe toate, căci în celelalte registre se afla, mai mult, numai n^l din 9 Ianuar 1805.

Documente și studii privitoare la propaganda catolică s'au tipărit de d. Al. Lăpădatu, în *Convorbiri literare* pe 1902.

XII.

**EXTRASE DINTR'O CONDICĂ
A MĂNĂSTIRII SF. PANTELIMON, COMUNICATĂ DE
RĂP. COLONEL MIHAIL GHICA.**

1. Copie scoasă după hrisovul Mării Sale Basarab Voevod pentru ocolul de spre Apus al pământului Țării-Rumânești de spre Țara Ardealului.

Cu mila lui D[umnezeu] creștinul Basarab Voevodu și Domnu a tot pământul Ugrovlahiei, feodorul marelui și prea-bunului răposatului Basarab Voevod, scriem Domniia Mea precum să știe că ne-am tocmit cu fratele nostru Ianoș Craiul Ardealului pentru hotarile acestor doao pământuri, din munții plăetului [= pământului] rumănescu și din munții plăetului [= pământului] Ardealului. Pentru aceia am făcut pace și frăție și legătură cu mare blestem. Diredt aceasta Ianoș Craiul a ales din neamișii Hațeg[ului] pre care i-au trimis în munți la hotar: întâiu, numitul Căndreș Ianoș, și Cănda Lațco, și de Rechetova Sărăcin Franțul, și din Mujna Fraște Pătru și Muștea Micreș, și de Răul lui Băzan [= Bărbat] Iacov, și din Mățești Stanciul, și din Sătcile Iancul¹. Pentru aceia și Domniia Mea încă am ales boiari din pământul rumănescu, prea nume: Stanciul Banul și Neagoe Spătariul cu frate-său Rad[u], și din Crasna Stanciul Postelnic, și din Bărăști Radul Logofăt și Albul Postelnic cu fi-său Stoica, și din Rumânești Dan Postelnic, și din Baia Socol Logofăt, și din Pol[o]vrag[ul] Bran Postelnic. Pre cari trimitându-i Domniia Mea, și strângându-să cu toții în câmpul Jăului, la Merișor, și sfat făcând,— cu credință și mare blestem s'au legat și s'au așezat cum mai mult de acum înainte aceste doao pământuri galceav[i] și răzmirițe și hoții său prăzi și jafuri să nu să mai facă, ci să fie cu mare pace și frăție; iar cine s'ar rădica să facă galceavă sau hoții sau jafuri sau apucări sau alte răutăți, ori din partea pământului Ardealului, ori de aici din pământul

¹ V, pentru toți, Prefața.

rumănescu, cu capul să plătească. Iar care om va găsi datornecul său, să aibă a-i face dereaptă lege și judecată. Pentru aceia, și pentru oi, unde s'ar afla, la munți sau într'alt loc, unde ar fi, să i să iea darea după lege, cu dreptate și după obiceiul: și de acum înainte niț de cum altă gâlceavă aș pricină să nu mai fie. Pentru aceia s'aū tocmit și hotarările munților acestora doao pământuri, precum să să știe: că din apa Oltului până la Rușava, de către pământul Ardealului și pământul Țării-Rumânești. Și am alesu și hotarările munților Țării-Rumânești de către munții Ardealului, pentru ca să-s știe: Unde cură apa Fratova de către partea Răsăritului și loviștea [=lovește] în apa Oltului, iar, de spre partea Apusului, unde cură gărla Brudov, saū a Vadului, și loviște în apa Oltului, și să străngu toate în genune: vadul unde iaste din sus de Căineani. Și de acoloa, pe gărla Vadului, pe la Obârșie, și pân[ă] la stălpul lui Neag[u], și tocma pen vadul Muntelui Negru. Și de acoloa tot pe vârful, către partea Apusului, până la Muntele Voinescu, și de acoloa tot pe vârful până la Piatra Albă, și de acoloa tot pe vârf, până la vârful muntelui lui Pătru, și de acoloa tot pe vârf pă[n] la Măgură, și de acolo tot pă vârf până la dealul Banului, și de la dealul Banului tot pe vârf, până la munții ce să cheamă Vărsătura Vadului, și de acia până la munții ce să cheamă Șăglău, și de acia până la munții ce să cheamă Schirota și Drăgășanul și Paltenu și Șoar[e]cele, și munții ce să cheam[ă] Galbeni Miț și Galbeni Mari: acești munți toț lovescu în apa Lăpușnescu. Și de la munții aceia iar până în munții ce să cheamă Nedeia: pentru că acești munți lovescu în apa gărlii Șăsului. Și iar pe gărla Șăsului pă 'n Măgură, și tocma până la munții ce să cheamă Groapa cea Mare a Nedeia, și de acoloa pân la munții ce să cheamă Cracul Scurtelor; apoi munții Scurtele, și de la acei munți ce să cheamă Părăul, și munții ce să cheamă Branul, și iar munții ce să cheamă Nedeia, și munții ce să cheamă Craiul Leurdelor, și muntele Morariul, și muntele Zahnevi, și muntele ce să cheamă Tătîlă, — pentru că acești munți lovescu în apa Gărlii Șăsului. Și de acia peste gărla Șăsului lovesc în Iazer, și di acia es

la vârful munților celor mari: Olanului, și de aciia tot pe vârful pân la munții Olanului-Mic, și de aciia tot pe vârful, către partea Apusului, pân la munții Pietrii-Albe, și de aciia tot pã vârful, pã muntele ce să cheamă Cracul Mihocului, și muntele Cupenul; și de acolo tot pe vârful pã muntele ce să cheamă al Craiului, și muntele ce să cheamă la Babe, și muntele Învăluit, și muntele Bogdănețul, și cu muntele ce să cheamă Vlașco, și muntele Vlașculețul Mic, și muntele ce să cheamă Vârful Rău. Și de acolo tot pã vârful până la munții ce să cheamă Pristopol în Piatra, și munții ce să cheamă Răjia. Și de acolo tot pã vârful munților ce să cheamă Striti, și de acolo tot pã vârful până la Gârla-Albă. Pentru că într'acestea așa să tocmiră acești neamiși ai lui Ianoș Craiul, dinpreună cu boiarii Domnii Meale ce sânt numiț mai sus; cari ai pus hotaral[e] seamne pren munți, și ai ales munții rumânești de către munții Ardealului, precum ai aflat și ai adevărat cu dreptate, — ca să fie ačastă tocmitire și acest așăzământ nestrămutat și nesticat și fără de gâlceavă în veaci. Pentru [care] și Domniia Mea mărturiu am pus: jupan Preda Vel Ban Cralevschi, jupan Calotă Vel Dvornic i jupan Arvat Vel Logofăt i jupan Dumitru Vel Vistier, jupan Radul Vel Spatar i jupan Drăghič Vel Paharnic, Harvat Vel Com[i]s i Jăitian Vel Stol[ni]c i Bădica Vel Postelnic. Și ispravnic Arvat Vel Logofăt. 7022. — Fo. 59¹.

2. Tălmăcirea acestui suret turcescu pentru alegerea hasului Giurgiov și a hasului ot Cule.

Alesul dintre Domni din neamul Mesii, Domnul Țării-Rumânești, Mihnea Voevod, triimițând omul său la luminata Poarta a Împărății Mele, cum că tată-său, răposatul Alexandru-Vodă, ființ Domnu Țării-Rumânești, ai fost triimis omul său la pragul Porții Împărății Noastre pentru locurile ce sânt între cetățile Giurguv și Hăiluchiū (Turnul) și între Țara-Rumânească, cum că scriitorul ot Nicopoe Caracadis, până a nu merge în fața locului și până a nu cerceta de la Turci cu bună știință și neinteresați, și până a nu orândui și a să

¹ Asupra edițiilor acestui act și cuprinsului său, v. Prefața.

pune hotărările la locurile ce să cuvin, făcând caid (la condică) locurile ce s'au stăpănit totdeauna din ceput de către raiaoa Țării-Rumânești în hotărările țării, nu s'au conținut gâlciturile. Și, înștiințând că trebuie a să cerceta și da iznoavă a să căuta în fața locului spre a să pune hotară, și ducându-să chiar la fața locului, din ceaușăi Împărătești Poiți, Piri Ceauș, dup[ă] copriinderea datului ferman la mână sa, cu camenii de credință, și de cei cu mai bună știință, și cu oamenii Domnului Țării-Rumânești, și cu cadiul ot Cernavodă, Ahmet-Efendi, s'au ales și s'au pus hotărările pă la locurile ce s'au găsit cu cale, puindu-să dup[ă] împărăteasca poruncă câte un semn. Și, pentru ca să să aleagă hotărările Giurğov u]lui, mergând acolò numitul Ceauș și vechilul lui Alèxandru-Vodă Domnul Țării-Rumânești, anume Ștefan, și Bebram sin Abdulà, i Voivoda Bilam sin Casim, și Sinan sin Mustafa, i Mehmet sin Capà, și Biram sin Iosuf Rușciucłai, și Ali-Zati, și Iahia sin Ali, și Hasan sin Ali, și Elias sin Piri, și David sin Hazer, Giurğovenii, și alte obraze de credință și cu bună știință, au văzut că dăspre partea Răsăritului a numitei cetăți (Giurğovul), din potriua Dunăii, începând de la boazul Talambăcu (din gura gărliei ce să cheamă Glămbocelul), pintre stuful cu trestie, ișând la movila ce să cheamă Chiuçuc-Hă-sărlăcu, s'au pus semnu, și de acolo la movila ce să cheamă Beliclerbași, s'au pus alt semn, și da acolo s'au pus semnu pă o mică movilă ce iaste aproape, și, de acolo întorcându-să, au pus semne pre rând, la iezerul ce să cheamă Chiriva. Și, din marginea acelor semne, s'au pus semne pă drumul ce merge la Marotin, și de acolò s'au pus semne pă locul ce s a] cheamă Suniia. Și peștile ce să vânează la numitul iezer Chiriva, s'au ales a fi al Giurğov[u]lui, și Țara-Rum a]nească să nu să amestece la peștile acelu iezer, iar locurile iezेरului Chiriva ce sânt dășarte dăspre partea Țării-Rumânești, fiind iezerul aproape de satele Țării-Rumânești, s'au lăsat lor spre pășune; și, viind dobitoacele raelilor Țării-Rumânești la acel iezer Chiriva, spre a le adăpa, să nu să supere de nimăi. Și, întorcându-să de la semnile ce s'au pus la drumul cel mare care merge la Marotin și la locul ce să chiamă

Șulni, s'aū pus semne pre rând: la valea ce vine de la satul Cosova al Țării-Rumănești; și locurile ale numitei văi ce sânt dăspre partea Țării-Rumănești sânt ale raelii Țării-Rumănești, iar locurile ce sânt dăspre partea Giurğov[u]lui, sânt ale lăcuitarilor ot Giurğov; și locurile amăndurora părților să nu să amestice unul cu altul, ci, cum s'aū stăpănit dinceput, așa să rămăe. Și iar s'aū pus semne la locul ce să îmbină (din numită valea Cosoviî) cu drum[u] Banului, și dă acolo s'aū pus semne în rând, pă numitul drum al Banului, cum și la căpătăiu acestui drum. Apoi, din numitul drum al Banului întorcându-să spre Ului Ț Paraipanî și Bicechiviū, s'au pus semne piste semnile cele mai dinnainte; și de acolo s'aū pus semne la marginea iezerului ce să cheamă Mehri, și dă acolo s'aū pus alte semne drept până la Dunăre. Și la numitu iezer peștile ce să vănează, s'au ales a fi al Giurğov[u]lui. Așa precum s'aū zis, s'aū orănduit hotarăle.

Și, pentru ca să să aleagă și hotarăle cetății Hăiluchiul, s'au dus și acolo Piri Ceauș cu numitu vechilul Domnului, și, din Turciî ce știia pricina, Balichet Huda, și Mehmet Ceauș, i Mustafă, i Sinan, și, din cetatea Hăiluchiului, Mustafă Chethudă și Casim-Aga, i Alichet-Hudă, și Hasan sin Ali, și Mustafă sin Mehmet, și Ahmet sin Ahmet, i alții; cari, începând din valea satului Urluiū, ce să îmbină la apa Dunări, ocolind pă la marginea pădurii (dăspre Răsărit) al numitei văi, s'aū pus semne până la marginea ceilalte ape, ce să cheam[ă] Oltul, lângă satul ce-s chiam[ă] Ciupelnița. S'aū ales a fi locurile cetății Turnului după cum aū fost dinceput al hasului Împărătesc, și s'aū pus semne din boazul ce să cheam[ă] Rulunie, ce iaste în potriva numitei ape Oltul, și dă acolo s'aū pus semne, de la valea ce iaste impotriva pădurii satului Polița, și dă acolo alte semne la capul drumului sapat ce merge la Dunăre, la drumul ce să chiamă Sarugectim, în potriva numitului sat; și dă acolo alte semne, pă drumul ce merge pă la drumul lui Torpan, până la Dunăre.

Într'acest chip dup[ă] cum s'aū zis, s'aū orănduit hotarăle și, zicând că s'aū făcut sigil, și arătând hoget cu iscălitura cadiului de Cernavodă Ahmet-Efendi și a naipului de Varna

Muhăiudin, s'aŭ rugat să i să dea ocolnică (sicurnamea) după coprinderea aceluî hoget. Arătând că s'aŭ dat ocolnică împărătească în vremea lăcuitor[u]lui în raiŭ, plin dă pomenire, răposatul părintele nostru, Sultan Selim-Han, a căruia să fie pomenirea cu repaos,— poruncim ca să-s păzească întocmai după coprinderea împărăteştii ocolnică, şi niminî nici dă cum să nu stea împotriva aceştia. Iar, dă să va ispiti cinevaş, să să zăticnească de către judecătorii vremilor, şi încă, pentru cei ce nu să vor putea zăticni, să să facă arzu cu numele lor. Care acea ocolnică trimiţându-o la pragul Împărăţiei Mele, s'aŭ rugat ca dup[ă] aceia să-s învoiască şi Împărăţia Mea: cunoscându-o de adevărată, am dat acest prea-cinstit împărătesc, şi am poruncit ca să-s energhisească dup[ă] împărătesca ocolnică ce s'au milostivit de s'au dat de la numitu răposatul părintele meu. Şi niminî să nu stea împotriva aceia şi aceştiaş a noastre porunci. Aşa să să ştie şi să-s supune la împărătesc semnu.— S'aŭ scris la începutul lui Rubiiul-Ahăr, leat 986.— Dă la Hs. leat 1785, iar al Turcilor într'acest următor an să împlineşte 1200; care va să zică că, dă la această sicurnamea până iestimp, sănt trecuţi anî 214 — Şi copie a textului turcesc. Întărit de D. Palladi, «inginerul» «Comisieî» din 1831¹. — F^o 273-4.

3. 6 Novembre 7088 (1579). Mihnea-Vodă, pentru «jupăneasa Muşa» şi fiîi ei, ca să li fie moşia lor în Runcul, în hotar cu «satul Fedeleşcoî». Pomenită «poiana Gherii». Moşnenilor ce protestă, li se dau 12 boierî, dar nu pot să jure. — F^o 252.

4. 7114 (1605-6). Radu-Vodă împarte la mai mulţi boierî, între cari Ghinea Mustacu, Necula Vistier, Ghionea, Protovulea, Ghinea Parapa, Alexiţă, părţile ce ei aŭ cumpărat din Stăncestî (Prahova) de la «jupăneasa Frujana, fata lui Cărstiiian Mindescul». — Resumat pe f° 159.

5. Tîrgovişte, 15 April 7114 (1606). Radu-Vodă, pentru satul Duşanî, cumpărat şi de la «jupăneasa Armeanca», «încă din zilele Mihniî Voevod». Se înseamnă locul: «din Crucişoară până

¹ Pentru lămuriri, v. Prefaşa.

între Răurî», «partea Radului Mehedinţului». Nume «Guguta, Balciul, Didea». Mănăstirea Purcarul avuse o parte din moşie. Boierî, ca şi la n° 17, p. 296, dar Nica e în adevăr Vistier şi Păharnic e Stanciul. — F^o 102.

6. 8 August 7119 (1611). Radu-Vodă dă lui Gherghe Capitanul satul Dăduleşti, «pentru slujbă dreaptă şi credincoasă ce au slujăt Domnii Meale pre într'alte ţări străine, cu multă osteneală şi cu sânge vărsat. Dreptu aceia şi voi, Rumănilor, cariî veţi fi aceia în sat, în čas ce veţi vedea această carte a Domnii Meale, iar voi foarte să aveţi a asculta de oamenii a lui Gherghe Capitanul, de toate treabile, dă ce vă vor da învăţătură. . . Msşa Avt 8 d., 7119.» — F^o 145 V^o.

7. 18 Novembre 7120 (1611). Radu-Vodă «slugii Domnii Meale, lui Gherghe biv Capitan, ca să fie volnic cu cartea Domnii Meale, dă să fie satul Dăduleşti, tot, cu tot hotarul, şi cu toţi Rumăniî, şi cu tot venitul. Pentru că acest sat au fost domnescu; decî Şarban Voevod au miluit pre Gherghe Capitanul cu acest sat. Drept aceia şi Domniia Mea m'am milostivit şi am miluit pre Gherghe Căpitanul cu acel sat ce ieste mai sus scris. Drept aceia şi voi, Rumănilor, dă în vreme ce veţi vedea cartea Domnii Meale, iar voi să căutaţi de sluga Domnii Meale ce iaste mai sus scris, dă ce vă va da învăţătură. . . Msşa Noemvrie 18 dni, 7120.» — F^o 145 V^o.

8. «Leat 7120 (1611-2).» Radu-Vodă Mihnea, pentru «jupan Vasilie Vistier», întărindu-i Dăduleşti «şi cu toţi Rumăniî, «pentru dreaptă şi credincoasă slujbă ce au slujăt, când au fost trebuinţa şi păsul Domnii Meale». De de mult fusese satul împărţit între «Dumitru din Tărşor», «Stoica Ūpenţii», «Pădure Banul din Săcuianî» şi doi oameni din «Lazurî». Mihaî-Vodă cumpără satul cu 10.000 de «aspri gata», o altă parte de moşie de la Stoica, iar lui Pădure şi oamenilor din Lazurî li dă 16.000 de aspri. Aceasta «încă de când au fost Mihaî-Vod[ă] Craiū în ţara Ardealului». Tatul, Pîrvul şi Pădure se plîng acum «cum nu le-au dat Mihaî-Vod[ă] nici un ban pe moşia lor; dar ei au adus pe toţi oroşaniî din Tărşor, anume Mihaî i Nastea, Manea, Fătul, judeţul, i Petrica, Neag Cornei, de au mărturisit înaintea Domnii Meale cum

aū dat Mihaī Voevod toți baniī Tatului și Părvului și lui Pădure Banul ot Săcuianī, și n'aū eī nič o treabă cu moșiia Dedulești. Apoī aū rămas de leage Tatul și Părvul și Pădure. . . » Domnul întărește decī lui Vasile, cu blestem. Boierī . . . [lipsește] Nica Vel Logofăt, Dediul Vel Vistier, . . . Panait Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Fota Vel Postelnic. Scrie — ot Săvești. — Tradus de «popa Florea, dascal slovenesc». — F^o 146.

9. 27 Mart 7120 (1612). Radu-Vodă dă lui Ghinea satul Dădulești, «de lângă Stăncești», în parte, ce era de moștenire lui Stoica, Pădure și oamenii din Lazuri: aceștia îl vînd cu 12.000 de aspri lui Ghinea. — Tradus de popa Florea. — F^o 147.

10. Novembre 7124 (1615). Radu-Vodă, pentru Dădulești, sat domnesc, dat de el lui Vasile Vistier. Moșnenii fac pîră «înaintea Domnii Meale, în orașul Târgușorul». Vasile aduce marturi pe «toți oroșanii din Târgușor, anume Mihaī cel Bătrân și Fătul și Manea Pelea și Nastea — și încă mulți carii [nu] sânt scriș aicea». Peste doi ani, altă pîră, «la Scaunul Târgoviștii», «în doao rînduri». «Apoī Domniia Mea am căutat la catastihul lui Mihaī-Vod[ă], de satele de cumpărătoare, și am aflat Domniia Mea satul Dediulești vîndut de Pădure Banul, Tatul, Părvul i Stoica i Dumitru lui Mihaī-Vod[ă], pe bani gata, și încă iar aū venit Târgușoreanii de aū mărturisit ca și întăi». Boierii: Ianache Vel Ban, Ghiorghe Vel Vornic, Vintilă Vel Logofăt, Dediul Vel Vistier, Leca Vel Spătar, Mihalache Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Lupul Vel Paharnic, Bernad Vel Postelnic. Scrie Vălcul Logofăt, la Tîrgoviște. — Tradus de Popa Florea. — F^o 147 V^o.

11. București, 20 Iulie 7134 (1626). Alexandru-Vodă întărește Dădulești «lu jupan Trufanda Vel Vistier și jupănesii dumnealui, Marii Vistereas[i], fata răposatului Vasilie Vistier, nepoata lu Pan[ă] Vistier». Din greșeală apoī Vasile e numit «unchiul» lui Trufandă. Aici se pomenește și dania către «Gherghe Capitan de dorobanți», din partea lui «Șărbă» și Radu-Vodă, care «aū fost făcut lui și carte de miluire cu inelul, făr de pecete». «Când aū fost în zilele Domnii Meale, după moartea părintelui Domnii Meale», Trufandă are pîră cu «Gherghe Capitanul și cu Sima din Tărbșor»: acesta din urmă

spunea că și-a răscumpărat partea de la Gherghe. Alexandru decide: «ci n'am vrut Domniia Mea ca să rămăe niç Gherghe Capitan așa în deșărt, ci singur l-am miluit Domniia Mea cu 10.000 de aspri gata», luîndu-î însă «cărțile». Donația o face solemn lui Trufandă, «ce aū slujăt părintelui Domnii Meale până la moarte și aū adus și trupul răposatului părintelui Domnii Meale Io Radul Voevod din țara Moldovii aicea, cu mare cinste, de s'aū îngropat»¹. Boierî: Papa Vel Vornic, Fera Vel Logofăt, «ispravnicul Craiovei», Hrizea Vel Logofăt, Mihul Vel Spatar, Vartolomei Vel Stolnic, Bratul Vel Comis, Apostul Vel Paharnic, Costandin Vel Postelnic. — F^o 148.

12. 13 Maiu 7141 (1633). Matei-Vodă dă lui Pădure Paharnic și verilor lui: Mihaî Postelnicul și frații o parte din Dădulești. «Pentru că am fost dat Domniia Mea acest sat unor slugale Domnii Meale, lu Stan iuzbaș[a] din Tărșor, pentru că me-aū fost părut Domniei Meale că aū fost acel sat tot domnescu, carele l-aū fost ținut Necula Vistier; iar, când au fost acum, venit-aū acești boiarî ce scrie mai sus, dă ne-aū spus și s'aū jăluit înaintea Domniei Meale cum nu țin călărașii jumătate de sat partea cea domnească, ci țin satul peste tot, și partea a lor». Decide ca de acum «călărașii să-ș ție ceia jumătate de sat, partea domnească, iar cu ceialaltă să n'aibă treabă». — F^o 149 V^o.

13. «Adecă eū Șteful grămăticul, nepotul lui Voico Croitoriu, și cu jupăneasa mea Chiriaca, scris-am acesta al nostru zapis, ca să fie de mare credință la mâna jupănului Cerfului și a jupănului Neculiî, pentru că le-am vândut un loc de prăvălie, cu casa și cu pivnița și cu locul porții, cât iaste, dreptu ug. 130, banî gata, și l-am vândut de a noastră bună voe, cu știrea tuturor vecinilor, și din sus și din jos, ca să le fie lor moșie, și lor și coconilor și nepoților și strenepoților, și de aici înaintea să n'aibu eū niç o treabă, niç cu locul, niç cu pivnița, niç cu poarta, niç cu nimica. Și pentru credința me-am pus pecetea. Și la tocmeala noastră aū fost mărturii mulți

¹ V. Prefața.

neguțatori, anume Ghinea Mustaca, și Jăpa, și Ghinea Coț, Sima Scutara, P'ănă Pepeno, Parasco Manumuzac, Dima Muzache, Protavole, Ghiorma Ianule, și de aicea înainte să n'aibă din oameni miei niț o treabă, că i-am întrebat pre toț; și pre acest zăpis să-ș fac[ă] și carte domnească. Și aũ fost mărturiı și popa Drăgoiũ, și diiaconul Calotă, și popa Manta. Și am scris eũ Șteful pentru credința. Pis mța Mart 13 dn, 1^u 7142 [1634]. Eũ popa Drăgoiũ mart. Eũ popa Manta mart. Eũ diiacon Calotă mart.» — F^o 149.

14. «Scris-am eũ județul Dragul de în Tărșor, cu 12 pãrgari și cu mulți oameni bătrãni, anume Crãste și uncheaș Fãtul și Albul și Dobrin și Manole și Ion și Vintilă și Marin și Buze și Dumitran și Petrica și Gherghe Petrecescul, și jupãnul Neagul de Negoestı și Nastea, și din Stãncestı jupãnul Nica și Șteful și pop[a] Oprea, aceșt[i] oameni care sãntem mãi sus scriș, așa am aflat și mărturisim cu ale noastre suflete acestor boeri den Lazuri, anume Pãdure Pah. cu veriı lui, anume Nedelco și Mihaiũ și Stoica și Preda, pentru că ačastã jumãtate de ocinã dã în sat de în Dãdulestı niț o-ũ vãndut, niț o aũ schimbat, ce aũ fost a lor de moșie. Și la ačastã judecatã am fost și Rad Iuzbaș[a]; și acești oameni bunı mărturisim toți cu sufletele noastre, cum iaste ačastã parte dreapta, și să fie pren mãna acestor boiarı. Pis mșta Ianuar 20, 1 7144 1636].» — F^o 150 V^o.

15. 10 April 7144 (1636). «Iuzbașa Chiulși iuzbașa Stan ot Tărșor» dău zăpis cãtre Postelnicul Pãdure, Preda, Mihaı, Stoica, «cum să să știe că ne-aũ fost hãrãzit Domnul nostru Matei-Vod[ă] o parte de ocinã din Dãdulestı», pentru care avuse pırã cu cei de mãi sus. Domnul «aũ scris o carte a Mãrii Sale la oroșani bătrãni și la împrejureani să adevereaze». Intãresc și ei rezultatul cercetãrii. — F^o 150.

16. 20 Mart 7154 (1646). «Adecã noi Dușaniı, care au fost vãndut pãrinții noștriı ocnile Barbului Logofãt ot Dușani, încã mãi dinainte vreme, în zilele lui Alexandru Voevod și al e] lui Pãtru-Vodã și al e] lui Mihniı-Vodã și al[e] lui Șerban-Vodã, de nevoe și de lipsã, anume Neag, fečoriı Dușii, i Balmir, și alți megiași din Dușani, toți.» Aũ proces la Matei-

Vodă înaintea lui Dragomir Vel Vornic. «Ne-au ajuns legea să răbdăm de moșie sau să jurăm cu 12 boeri, să-i spargem cărțile... Ni s'au părut că n'au nici dumn ea'lor cărți, și pentru aceia ne-am sculat noi cu pără. Decî noi ne-am lăsat de lege.» — F^o 102 V^o.

17. 2 Iunie 7156 (1648). Matei-Vodă, pentru Iordache Postelnic, fiul lui Trufandă Vistier, pentru Dediulești, «de langă Târșor, în județul Prahova». Între Rumîni, un văcar și un zidar. Expune istoria moșiei. «Iar după moartea lui Trufanda Vistier, fiind fiu-său Iordache Postelnic cocon mic, și trecându peste Dunăre la Cernavod[a , și neavând cine căuta de această moșie, a rămas să fie satul Dediulești fără de stăpân; iar Pădure parcălab de la Lazuri și cu nepoții lui de frate, Mihaî, ei s'au apucat de acest sat... Iar apoi, după ce au venit Iordache Postelnic aici în țară, la Domniia Mea, iar Domniia Mea i-am dat dumnealui toate moșiile, câte au avut aicea în țară.» Cetașii lui Pădure tăgăduiesc toate vînzările. Li se dă «leage 12 boiarî, pe răvașă domnești . Nu pot jura; și pierd. Boierî: Ghiorghie Vel Ban, Dragomir Vel Vornic, Radul Vel Logofăt, Stroe Vel Vistier, Diicul Vel Spatar, Preda Vel Clucer, Dumitru Fileșan u] Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Costandin Vel Postelnic, Drăgușin Vel Paharnic, Buna Sluger. Scrie Mihalcea Logofăt, la Tîrgoviște. — F^o 151.

18. 12 Novembre 7159 (1650). Carte de la «doaozăceci si patru de boeri hotarnici», pentru Radu Postelnic, feçoru lui Corcodel Stolnic». «Stanciu Mehedințu.» «Mogoși Știrbul Logofăt.» — F^o 295.

19. 20 Ianuar 7161 (1653). Șese boierî sînt aleși de Matei-Vodă pentru a hotărî pe Iordache vtori Postelnic, Ghinea Cojocarul, Pană sin Pareapii, Tănasia Logofăt, Pană Postelnic, Ghinea Cupețul, Tudor Gănătoiu, la Dediulești. Pomenit: «crăngul Sasului». — F^o 152 V^o.

20. 24 Februar 7161 (1653). Matei-Vodă, pentru Iordache vt. Postelnic (fiul lui Trufandă), «de să-ș ia pre un popă al lui, care iaste din sat din Stănțești, pentru că acest popă, fiind Rumăn de moșie lui Iordache Postelnic și s'au fost tocmit ca să dea popa lui Iordache Postelnic 2 Tiganî ca să-s

răscumpere el, cu fečoriî lui, de rumănie. . . Popa n'au dat nimic; drept aceia am dat ačastă carte a Domnii Meale lui Iordache Postelnic, ca să ia pre acel popă ce scrie mai sus, să-l ducă într'alt sat, verî unde va vrea, și de către nimenea opreală să n'aibă.» — F^o 159 V^o.

21. 6 Mart 7161 (1653). «Eū popa Manea ot Stăncești scris-am acest zapis . . . la mână dumnealui jupan Iordache vt. Postelnic, cum să știe că m'amu prinsu să-î cumpăr dumnealui un Țigan și să-m erte fečorul de rumănie; și am pus zi până la Paște. . .» Marturî: Radu Armaș, Franța, Pană Parepa, etc. — F^o 160.

22. C. 7166 (1657-8). Vînzare la Lipia (Buzău), «înnaintea părintelui episcopului chir Serafim, episcop Buzăului». — F^o 213. — Și într'un act de la 8 Decembre din acest an. — F^o 213 V^o.

23. 7167 (1658-9). Doi «moștenî» vînd moșia lor la Bocșani, «multă puțină ce să află partea mea», «Aretii Grecului». — F^o 295 V^o.

24. Știri despre schitul Fedeleșčori, făcut de «marea și dreptu-credinčoasa și blag[o]cestiva Doamna Mariia a marelui și blagocestivului Domnului nostru, al Ugrovlahiei, Io Grigorie Ghica Voevod», «întru aceia vream sfîntitorînd și îndreptând Scaunul Mitropolii a toată țara Ugrovlahiei bun păstoriū Varlaam, prea-sfîntitul Mitropolit; carele, fiindu nevoit cu a lui Dumnezeū puteare, porni pre blagocestiva Doamna către acest bun stat». Începe a se clădi la 30 Iulie, Miercuri, 7181 (1673). I se dă satul Golești, «de la jup[ă]neasa Neacșa și de la fečoriî ei» și «vinăriciul domnescu» de acolo, «cu poclonul și cu părpărul». Apoi odoare: «o evanghelie tiparnică, ferecată peste tot cu argintu și poliită; trage argintul evanghelii, o scândură, dram. 188, altă scândură, dram. 200, călcăiul, cu vergelile cu tot, dram. 98», o cruce, un potir, un discos, «de argint, semnat Hs., mitutel, în mijloc cu savat», «zvezdă și lingură de argintu frumoase, și copie de argintu», o cadelniță și trei candelē, «cu zalile lor». «Părintele Varlaam» dă «din arginturî»: «o cadelniță, o cruce, o liturghie de Moscu, un ohtoih». Cheltuieî: «s'au dat și lui Theodosie Rudean[u] de

o dată lei 8». Ce s'a dat la 30 Iulie, cînd s'a început zidul. «Tocmeala cărămizii fostu-s'au făcut: miia câte bani 80, miș 10. Cărămida de la Jăblea, ce s'au făcut pînă la 80.000; tocmeala câte 1 leu, fără cheltuiala adusului. Datu-s'au la Stoica, meșterul de zid, lei 10. Datu-s'au lui Marin zidarul, întăiu lei 14 p¹. Datu-s'au Logofătului Dragomir, întăiu lei 23. Cîndu s'au lăsat de zidit și s'au socotit cu zidarii, datu-li-s'au ug. 19. La 2 vărniceri ug. 10; lui Dragomir, deoseb i], s'au dat lei 5. Datu-s'au și Jăbleanilor pentru lucru ug. 8, și iar Jăbleanilor lei 5 p¹. Rădăcineștilor, Scăuneștilor și Dol[o]fanilor, pentru strănsul pietrii de var, lei 10. Tocmeala pietrilor de la Albești: s'au dat întăi de un răndu ug. 35 p¹. Cu ce s'au mai dat Stoicăi văt. de pietrări, și iar la Stoica Văt., pă pietrile bisericii, ug. 4 p¹. Năemul la o seamă de pietri ce s'au adus, întăi și apoi, ug. 35. S'au dat iarăș pe buduri la vătăși, și la alții a căroră au fost buduri, ug. 22. Și iar li s'au dat ug. 10, și li s'au făcut istovul de pietri, iar lor le-au fost să-și plinească pietrile pe cât le scrie în foia lor. Afară dintr' aastă sumă ce scrie, s'au trimis pe Ștefan dichiul pentru cuiburi, să încarce, să-i ducă la mănăstire, ug. 18. Și iar s'au trimis Ștefan dichiul la Albești, tot pentru cuiburi, ug. 20, și iarăș, viindu pietrări la Buc[u]rești, li s'au dat ug. 5, deosebit dintr' alte tocmeale. La meșterii de lemn, unuia lei 5 p¹, altuia lei 6, și iar la altul ug. 5, și iar la altul lei 3.—Locuri ce să află vîndute de Rumăni din Golești, care nu l[i] s'au căzut lor să vînză, fiind ei Rumăni mănăstirii; nici cei ce au cumpărat, să cumpere.» Nume ca: «Băștilă», «Geonoiul», «Ușurelul», «feçorii Tătulei Rumănul», «Stan Păvălesc[u] mărar». Viș «până în scapăt». Țiganii, luați de Varlaam «de la jupăneasa Mihalcea ot Păușăști și de la feçorii ei . . ., cu banii ce au fostu dați de Doamna Mariia»: cincî sălaşe = 420 t¹. «Țiganii carii sântu dăruiți de la Cozia. . . — Semnare pentru vînăriciul de la Golești, din anul dintăi, cîndu au început mănăstirea a lua vînăric: Isaiia calugărul ved. 17. Tudosie ved. 6,» etc. Și trei cu calificația «Vist.». «Aici pentru care vînă, lucru s'au semnat să să știe, că viile de la acești oameni au căzut la mîna unora și altora, den cei mai semeți, și au început a

sta împotriva ca să nu dea vinărici, și pentru acest lucru s'aū dat știre și la Domnie, și s'aū făcut ispravă să dea toți vinărici. Să să știe moșiiile și Rumăni ce au cumpărat părintele Varlaam Mitropolitul: . . . toată moșia satului Fedeleșoilor . . . , de la moșneanii de acolo, [cu] galbeni șasezeci . . . , și le-aū hărăzit preste acești bani galbeni cinsprezece . . . , însă moșie stearpă, fără de Rumăni. . . » — Și de la «Radul Postelnic Rudeanul», se ieau Rumăni, de la «Dumitrașco Rudeanul» apoi, de la Diicul Rudeanul fečorul Diicului Pitar, nepot Predii Rudeanul, din Ruda». — Hotar la Voinigești, pe Olt: «vârful văilor Ungureanilor». «Și iar să fie sfintei mănăstiri de la Fedeleșcoi metoh de la Râmnic, și cu locul de sus de Moara de hârtie, care aū închinat Rudeanii părintelui Varlaam și sfintei mănăstiri». Tanasie diacon[ul] părintelui Varlaam.» De la Radu Rudeanul, Varlaam iea moșie la Runcul: avea nepot, Radu, pe Dumitrașco. «Moșie din Ulmet.» «Parte Rudenească» și aici, și în Ploa. Radu era frate cu Vlad Paharnicul. Și un Dima Rudeanul. «Pășălin ot Voinigești.» Moșie a Rudenilor și la Surpați. Săteanul «Tocsoabă». Despa Rudeanca. Sătenii ce «s'aū slobozit de rumănie». Clucerul Mihaï Drosu. «Megiași den Golești, cari s'aū aflat moșneani.» «Albul s'aū mărturisit el însuși fără moșie, zicând că, fiind Rumăni, s'aū răscumpărat fără moșie.» «Un codru de loc în față.» «Șarboiul.» «Fețele Grecilor.» Ograda ce aū vândut Stanciul.» «O livejoară.» «Valea Hogii.» «Pă din sus ieste Goran Logofăt.» «Locurile Pitiștenilor.» «În Mlăcile din sus.» «Mucnea pripolului.» «În murgoc, la coada saū obârșia Trantului.» Mucnea Rugetului.» «Tanasie Sebeșteanul, «Tănăsuică». «În gura colnicului, unde urcă calea la via Ghiormei.» «Codru Tarăoaselor.» «Pre mlacă.» «Până în Hogeà, la hotar.» «Mănăstirea Trivalii de la oraș Pitești: . . . zapis al Baneasiï lui Mareș, pe moșia de la Groși și de la Slătioare. . . Zapisu al lui Gheorghe croitorul din Pitești. . . Zapisul Logofătului Neculi Cortofleș. . . Moșia Tigveanii, partea Banului Gherghe Bălea[nu] . . . ». «Ūciul Lăutarar (*sic*).» «Odăjdiile schitului de după turnu»: de «atlas mușchiū cu sângif de atlas verde, . . . atlas nărănzat. . . patrafil de sof. mohorăt,

dvere de sof. cu vergi... , pocroveçoare... de taftă nărăzată, cu sângif de lastră albă... , poale de pânză de agem peștițe... , antimis cu moaște sfințite... Cărți: un pentecostar de Lipof nou...»

25. «Scrie Tudosie din Tismana la Radul Creț[u]lescul și la fiu-său Părvu, cu dor mare, pentru Vlădicie.

Dumnealui Logofăt poate fi că nu va putea în toată vremea să ne scrie, iar dumneata nu pregeta, căci: știe părintele, știe și fiul. Și ce voiū să te mai învățu? Ce s'ar cădea pentru noi, nu pregeta, ce să străduești ca un fiu către părintele său, cum și părinții au de grijă fiilor săi. Și mila împăratului cerescu să umbreaze și să păzească pe dumnea-voastră în toată vremea; amin. Av. 9 d., l¹ 1674¹.

Iaste foarte cu greū, căc foarte mă depărtaī.

Smerenii proin Ungrovlahias, al dumitale părinte.

Sfinții Sale dascalui Ghermano spăseanie și blagoslovenie². — F^o 261.

26. «Dintr'alt răvaș, de la Mărgineanī. Cinstite părinte, în veci un om anum e; despre o parte de loc, să știī Sfinția Ta, nimeni n'au mersu, și'm spuse acestu om, cun bucuria ce au fost, s'au schimbat întru măhnire, că, în vremea c-au așteptat, n'au mersu nimeni, nič au avut răspunsu nič cum. Al Sfinții Tale rob: care știī.

Sărut dreapta Sfinții Tale.» — F^o 261³.

27. 9 Decembrie 7183 (1674). «Tănasiē diaconul ot Bujoreanī» vinde moșia sa la Olteanī Mitropolitului Varlaam. Martur și «Goran Logofăt». — F^o 264.

¹ E din vremea cînd vestitul Mitropolit muntean Teodosie, scos de Gri-gore-Vodă Ghica, era surgunt la Tismana. Cum se vede și din n¹ precedent, ca și din Cronica lui Stoica Ludescu (*Magazin*, V, p. 12) și din tipăriturile timpului (Bianu și Hodoș, *Bibliografia romînă*, I, p. 217 și urm.), locul lui era împlinit de Varlaam. Radu Crețulescu, cumnatul Cantacuzinilor, fusese unul din fruntașii Divanului lui Antonie-Vodă Stoica Ludescu însuși era prins la Tismana, unde fusese ucis Gheorghe Vornicul (*Magazin*, V, p. 11).

² «Înțeleptul celū dentru dascalī alesū și arhierēu Ghermano NIZISŪ (Νῆσοσις)» din Prefața Bibliei de la 1688 (Bianu-Hodoș, p. I, 286). Pe lângă aceasta. v. *Ist. lit rom*, I, p. 34 și n. 1.

³ Poate e vre-unul dintre Cantacuzinī care scrie lui Teodosie, sau Ludescu?

28. 15 Mart 7187 (1679). «Bogdan iuz. ot Buzău, za că. lărași», face vânzare de vie la Lipia, ce fusese a lui Dumitru Berdenie. Acesta fuge, «și ș'au lăsat bani de harač și un cal împărătescu asupra noastră și, fugind el călăraș, multe nevoi ș'au lăsat neplătite în spinarea noastră.» «Până în Chelmezeu și până în teiul puços.» Martur și un căpitan. — F^o 213 V^o.

29. 9 Iulie 7195 (1687). «Stanca Log[o]feteasa, care am fost juplă niasă lui Grigorie ce au fostu Vel Logofăt, de la Albești, dinpreună cu fiul mieu Matei», vinde «Sfinții Sale părintelui Varlaam ce au fost Mitropolit¹, și la sfânta și dumnezeiasca mănăstire de lângă orașul Pitești ce să cheamă Trivalea, unde iaste hramul «Sfintei Troița»², satul «Zăvoiu de pe Călniște» (Vlașca), pentru niște bani ai Mitropolitului, luați de «la oarecine», de Grigore, și cheltuiți. «Căci că și ačasta s'au socotit, că din marī și greale nevoi și datorii ne-au plătit, și s'au mântuit cu acești bani boiarinul mieu dumnealui Grigorie Logofăt»: n'a luat Mitropolitul dobândă. «Acest sat mi s'au dat mie pentru zestrile mele și pentru alte datorii.» Ea a mai scăzut «prețul satului, din căt s'au fost socotit la judecata boiarilor». Semnează: «eu Stanca Logofeteasa. Eu Matei sin Grigorie Logofătul ot Grădiște. Și am scris eu Iosaf ier[o]monah ot sfânta mănăstire Argeș.» — F^o 265.

30. 3 Novembre 7196 (1687). «Daniil monahul din sat din Țuțură» arată că, «în zilele Ducăi-Vod[ă] », merge la Varlaam Mitropolitul și închină partea sa din sat, «din județul Jăiulu de jos», la mănăstirea «Fedeleșcorii». Pomenit: «Lupul Uliță». — F^o 254.

31. 26 April 7201 (1693). Patriarchul Doșoftei de Ierusalim face carte de blestem pentru Preda Spătarul, căruia i se atacă stăpînirea Stăncestilor (Prahova). — F^o 161 V^o.

32. 8 August 7201 (1693). «Alexandru Vel Dvornic, i Diicul Vel Logofăt, i Matei Vel Vistier, i Radul Golescul Vel Ag[ă], ispravnicii Scaunului Bucureștilor», judecă pe Preda

¹ Îl scosese Șerban-Vodă Cantacuzino.

² V. N. I. Apostolescu, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, serie nouă, 1902, n° 1.

Spătar Pârșcoveanul de Vasilie Logofăt ot Stăncesti. — F^o 153 V^o. — Cf. *Magazinul istoric*, II, pp. 206-7.

33 13 Septembrie 7204 (1695). Constantin-Vodă ordonă a se apuca Hamza Ialomiceanul, care făcuse o cumpărătură fără a plăti. Domnul mai scrisese odată, dar nu fusese ascultat, Hamza «fiindu om tare de cap». Să dea și dobînda: «zecea a doi». — F^o 220 V^o.

34. 20 April 7204 (1696). «Stoica Barbăindeal, zet popii lui Ioniță ot Lipia», face o vînzare. — F^o 221.

35. 15 Maiu 7204 (1696) «Hamza Ialomiceanul sin Radului ot Căzâneșt[i]», face o vînzare de pădure, etc. la Lipia, «din lacul cu cărligile până în poiana Chelmeziului». Marturii: «David ot Năeni; fiul lui Voicilă, Neculae Căl[u]găr», «Mănăilă Ochiotan», «Gherghe Gobiul», «Vlaicul sin Draghiia». — F^o 221 V^o.

36. 5 Iunie 7205 (1697). «2 megiiăș, care sântem luați în cartea dumnealui Mihaï Vel Spătar», hotăresc într'o ceartă pentru niște vii la Mocești, «den funie Corbului, și a lui Albot ă, și a l[ui] Dumitru Drinii». Ieau pentru aceasta și «alți megiiăș, bătrăni și tineri, megiiăș din trei hotară». «Că iaste Drăghič diiaconul volnec, că iaste moșnean veachiu, den descălecătoare, și de izvodul viilor acestora, ce scrie mai sus; iar popa Lupul nič l-am pomenit moșnean, nič cumpărător într'acest hotar.» Oferă a mărturisi și «înnaintea altei judecări, mare». — F^o 223.

37. 21 Iunie 7206 (1698). Vînzare în dealul Lipiei, din partea lui «Apostol sluj[i]toriul». — F^o 221 V^o.

38. «Mitrofan, bjiu mlst. episcop Buzevschi¹. Ție, Ioane Țăruș, dămu-ți în știre, pentru că înnaintea noastră avu întrebăciune Lădat cu Drăghič diiaconul; ci 'ntr'altu chip nu li să putu aleage judecata, fără căt iată că, fiindu și tu într'acastă gâlceavă, să cauți să te afli, de acum de Duminecă ceia Duminecă, împreună cu frate-tău, să li să facă judecata și îndreptare, să nu mai fie gâlceavă între dănșii. Ačasta. Octomvrie 2 d., l^t 7207 [1698] » — F^o 223 V^o.

¹ Cunoscutul tipograf.

39. 26 April 7207 (1699). «Eü Petrea, zet Sorii Coipăneasii», vinde la Lipia, din «funea coipănească», primită de la soacră-sa. — F^o 222.

40. 31 Maiü 7208 (1700). Constantin-Vodă întărește a șesea parte din Stăncești lui Radul Golescul Vel Comis și lui Preda Părșcoveanul Vel Medelnicer, coboritori din Necula Vistier. — F^o 169.

41. 11 Octombree 7209 (1700). Un sătean din Lipia dă zapis pentru un pogon de vie, care «me-au fost și mie de răscumpărare de la Ivan Căldărarul, dreptu t' 11; ci, căzându-mi-să mie, am lepădat bani lui Ivan Căldărarul, și l-am ținut eü». — F^o 224.

42. 15 Mart 7210 (1702). «Areta Grecul, împreună cu fe-
ciorii miei, anume Nan i Preda ot Bucșani», vînd moșia lor de aici «dumnealui Șarban Comis, sin Părvul Vistier [Vlădescu]», întrebînd și pe «frații noștrii de moșie, și din sus și din jos; pentru că să cădea dumnealui a cumpăra, că are dumnealui moșie la Bucșani din sus». — F^o 295 V^o. — La 1-iü Decembre 7214 (1705), îi vînd și moșneni, de față cu «Costandin Știrbei Vel Clucer» și «Papa Grecean». — F^o 296. — Si la 24 Mart 7215 (1707) — *Ibid.*

43. 22 Novembre 7214 (1705). Vînzare a lui Vasile din Lipia, «sin popii Tihului». Cumperase via vîndută, «de la Rămădan». — F^o 228.

44. 6 Iunie 7216 (1708). Constantin-Vodă la «4 boiari, anume Ștefan Paharnic i Mihaï Părcălab ot Sărata i Dragomir Căpitan i Moisie Ūaușul», pentru o *întrebăciune* relativă la o proprietate în dealul Lipiei. — F^o 225.

45. 9 Octombree 7218 (1709). Vînzare la Lipia, de către Voinea Bătlăgel. — F^o 225.

46. 18 Mart 7220 (1712). Act de vînzare al lui Stan Coipan din Lipia. «Am scris eü Moise, sin Rad[u] mazălul.» — F^o 228 V^o.

47. 8 Iulie 7222 (1714). Ștefan-Vodă întărește Dediuleștii și Stănceștii lui «Costandin Postelnic Fierăscul, sin Șarban Fierăscu, biv Vel Sluger». Îi are de zestre de la soacră, Stanca Părșcoveanca, și de la cumnat, Ștefan Postelnic. «Care moșii Măria

Sa Costandin-Vod[ă] Brâncoveanul, măritând o fată a Barbului Bălăceanul, care era făcută dintr'o sor[ă] a Predii Prâșcoveanul, boierul jupănesii Stancăi, și au fost crescut-o fi-sa Doamna Stanca, de au dat-o după Ion[i]ță Dedulescul Logofăt za Visterie, — și fiindu aceste moșii date zestre lui Costandin Postelnic Fierăscul, după cum s'au zis mai sus; iar Costandin-Vod[ă] s'au pus, în silă și fără de niț o dreptate, de au luat aceale moșii, neavând nici o treabă, și le-au dat zestre lui Ioniță Logofăt Dedulesc[ul], care au luat pe acea fată; și așa tot le-au ținut Ioniță Logofătul aceste moșii până când au venit mazăliia lui Costandin-Vod[ă] ¹. — Pentru Barbu Bălăceanu, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 201, 203. — F^o 163.

48. 21 Septembrie 7223 (1714). Iane fiul lui »Duminecă face o vânzare la Lipia, «jupănului Gligorie Vameșul». — F^o 225 V^o.

49. 30 Septembrie 7226 (1717). Vânzare la Sorești (Buzeu), în partea Balosului». — F^o 241.

50. 13 Ianuar 7227 (1719). *Carte* de la «boieri adevărațori și hotarnici» (Ț. Buzău), între cari «Mihai Vernescul», «Ion părcălabul ot Tâmburești¹», «Anton părcălabul ot Potoceni», «Necula părcălab», «Zota Călmășul ot Puținței», «Radul Čauș», «Sănbotin Căpitan ot Curtești», «Stoican Čauș». — F^o 243.

51. 10 Novembre 7229 (1720). Dumitrașco arată despre cumnatu-său Lefter că «mi i-au dat dumnealui^t 204 p¹, bani gata, să facem neguțătorie: afară din capete, să fim frați, au pe pag[ul]bă, au pe dobândă; ce vom câștiga, să fie din doao, să împărțim cu dumnealui în doao; încă de ne-ar și mai trebui, să pue dumnealui bani». — F^o 245.

52. 15 Novembre 7229 (1720). *Carte* de blestem a Mitropolitului Daniil. — F^o 163 V^o.

53. 25 Septembrie 7232 (1723). Mitropolitul Daniil, Radul Popescul Vel Vornic (cronicarul), Mateiū Fălcoianul Vel Logofat, Dumitrașco Ramadan Vel Spătar, Nicola Ruset Vel Clucer, Manolache Vel Paharnic, Drăghič Bălăceanul Vel Pitar judecă

¹ Moșia cronicarului Constantin Căpitanul Filipescu. V Prefața la *Cronica acestuia*, ediția din 1902.

în favoarea stariței de la Turbatele, ce are moșie la Dușanî (Ț. Vlașca). Menționat și Bărcă Cojăscul Vel Medelnicer. Se chemase jurători supt Brîncoveanu. — F^o 104.

54. 1-iū Septembrie 7236 (1727). «Matei Postelnic sin Mihaî Căpitan Fărcășanul» vinde moșia-î la Vărăști «dumnealui dascalului Ianache [Trapezonda]». — F^o 79. — În diata lui (f° 80 și urm.) dascalul pomenește pe Grigore al Mirelor, Serafim al Heliopolei. Are sinete ale lui Radu și Toma Brăiloiî (1757, 26 Februar). Semnează: „Ἰωαννίκιος μόναχος ὁ Τραπεζούντιος“. — Și la 7247 (1738-9), se mai face o vînzare «dascalului Ianache Ipomenà» (f° 82). — La 9 Iunie 7250 (1742) face învoială cu Fărcășaniî «Ianache Ipomena» (f° 82 V^o)¹.

55. 28 Septembrie 7237 (1728). Matei Postelnic Fărcășanul face o vînzare de moșie către «dumneaei cocoana Anița Brâncoveanca». — F^o 79. — La 7240 (1731-2), Matei vorbește față de Costandin Brâncoveanu Vel Stolnic de această vînzare către răposata mamă a acestuia².

56. 10 Mart 7245 (1737). «Eû Costandin Postelnic, sin Șarban biv Vel Clucer Vlădescul», vinde părțile-î din Bucșanî «dumnealui Iordache Vistier ot Izvor» [Știrbei]. «Într'un vad iaste și moară făcută de un Hagî-Mustafâ Gîrğuveanu, având eû această tocmeală cu acest Turc, ca să-m dea chirîia vadului, pentru că ș'aû făcut moară, pă an câte t¹ —, și sânt cinci ani de când n'am luat nici un ban: . . . drept aceia am dat dumnealui voie ca să stăpânească și moara ačasta . . . Să mai dea dumnealui să plinească acea cheltuială ce aû făcut cu facerea morîi și să-l scoată den moară . . .» Marturî: Macarie egumen de Radu-Vodă și cel de Mihaî-Vodă, Chiril. — F^o 297.

57. 29 Maiü 7248 (1740). «Sofronie arhimandrit, episcopul episcopii Buzevschiî», dă o carte de judecată. «Aû pomenit culegându într'o toamnă de la răposatul Ioan-Vod[ă].» — F^o 231.

¹ Se pare că e fiul lui Gheorghe dascalul Ilypomenas din Trapezunt (*Ist. lit. rom.*, I, p. 59).

² Fărcășanu e un traducător. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 504 și urm.

58. 6 Septembrie 7253 (1744). Constantin Mavrocordat «luî Ianache dascalul, brat Costandin Creţul», pentru ca «să strângă la moşia Vărăştii ot sud Ilh, la plasa Gherghiţii, oameni striini duprintr'alte părţi striine, căţ ar putea de mulţi, că, de vreme ce Domniia Mea am făcut milă pentru rânduiala  ferturilor şi am lăsat să fie pe an numai patru  ferturi, după hotăr rea ce a  fost şi mai înainte, în Domniia mea ceialaltă a Domnii Meale, fieşte-care din striini far de ni  un feli  de sfială să n zuiţ şi să veniţ, să vă aş zaţ la moşia ce scrie mai sus. . . Şi mai mult de c t patru  ferturi pe an nu veţ da măcar un ban, ni  cu alte cheltuiali sau angarii, ori de către Visterie, ori de către boiarii ispravni  sau slujbaşii, sau de către slugile lor, sau de m nc turile p rc labilor şi ale sindiilor, ni  de cum nu veţ fi supăraţi, măcar de un pu  de găină, fără numai ce veţ da dajdea voastră, la 4  ferturi. . . Iar, pentru claca st p  nului celui cu moşia, vă veţ tocni c te zile să-i cl cuiţ pe an, şi la fieşte-care vreme c te c te zile să cl cuiţi, d nd şi zapis de tocmeală la m na st p  nului de moşie. De , dar, ori-care ar năzui să vie cu totul în p m ntul ţării, la mai sus zisa moşie, ori la ce vreme, să meargă la ispravnicul judeţului, să-ş i  fieşte-care peceţi, pe am na lor, f r de bani.» Li se va scădea şfertul de la sosire.

59. 11 Iunie 7254 (1746). Două zapise către «dumnealui Costandin C rlova». — F^o 245 V^o.

60. « n Divan,  naintea Mării Sale prea- nn lţatului nostru Domnu Io Costandin Nicolae Voevod, fiind şi noi de fa . A. Ianache Dascalul Trapezunda cerea de la dumnealui Matei F rc şanu biv Vel Ş trar t^l 450, cu dob nda lor, zecea a doisprezece, cu doao zapise de la l^l 7253 [1744-5]; care bani zicea cum că i-a  rămas din t^l 2.000, după doao părţi din moşia Vărăştii ot sud Ilh. B. Dumnealui Ş trar Matei F rc şanu datoriia nu o a  tăgăduit, numai zicea cum că nu are acum ca să-i dea. C. Mai av nd Ianache Dascalul în hotarul de moşie al M r ştilor încă o parte; D. Din Divan a a s'a  hot rat ca să st p neasc  dascalul Ianache şi celalte doao părţi ale F rc şanului, ce i le-a  v ndut, p n  c nd  i va da şi aceşti

t^l 450, cu dobânda lor pân acum. Septemvrie 3 d. 7255 [1746].» — F^o 84. — V. n° 55.

61. 15 Septembrie 7258 (1749). Grigorie-Vodă dă vinăriciul domnesc mănăstirii «Fedeleşcorii». «Și așa, împreună strângându bani vinăriciului, ce iaste ca să plătească daznicii cei ce vor avea vii într'aceale dealuri, de o vadră de vin câte banî 4, și, poclonul, de nume să aibă a lua dintr'acei banî sfânta mănăstire de vadră câte banî 2», ca înainte. Va lua și *otaștina* de la cei cu vii pe moșia ei: «din 20 de veadre de vin o vadră», «vin să iă, iar nu banî, — dupe cum să coprinde și în testamentul ce am făcut Domniia Mea, atât pentru orânduiala vinăriciului, cât și pentru otaștină». — F^o 57.

62. 6 April 7259 (1751). Danie la spitalul Pantelimon, din partea lui Barbul Văcărescul Vel Ban, cu soția Ruxandra și fata Maria Soția semnează: «Roxandra Rus[e]t». — F^o 101.

63. 3 Iulie 7259 (1751). Grigore Ghica, pentru schitul «Șărbăneștii (Ț. Vîlcea)», făcut «de Matei Morânglavul și de jupăneasa lui Mariia»: ei îl fac mitoc la Panteleimon.

64. 5 Septembrie 7259 (1750). Judecată înaintea Divanului a Vel Stolnicului Sandul Bucșănescul și niște «oameni dupe Lotru», din Voineasa și Mălaia, pentru «13 munți, după apa Lotrului; care munți fiind coprinși de Sașii Sibîiului de 200 și mai mult de ani, în zilele Mării Sale răposatului Mihaï-Vod[ă] Racovița, dumnealui Stol[ni]c[ul] Sandul, cu ajutoriū de către Domnie, și cu a dumisale cheltuială, mergând, au dovedit acei 13 munți ai țării noastre, pe apa Lotrului. Și, scoțându-i de supt stăpânire streină, pentru trei munți, anume Voinișăscul i Buceciul i Dobrunul, s'aū fost așăzat dumnealui Stolnicul cu săteaniū ot Voineasa i Mălaia, ca, după ce să vor scoate, să-i stăp[ă]nească în doao; iar ceialalți zece munți să-i stăp[ă]nească numai dumnealui Stolnicul singur; dupe cum așăzământul acesta l-aū făcut prin scrisoare la mâna sătenilor din Voineasa i din Mălaia, dupe apa Lotrului, la anul 7252 [1743-4]. Dupe aceia, în zilele Mării Sale răposatului întru fericire părintelui Mării Sale Grigorie Ghica Voevod, în Domniia ăastă de acum de pe urmă, s'aū sculat săteni ot Voineasa

i Mălaia și cu Neculae văt[aful] de plaiu, și cu toț plăiașii ot Loviște sud Argeș, ca să iă munții supt a lor stăpănire. De unde Măriia Sa, luînd înștiințare de pricina acestor munți, aū trimis de aū adus pe toți săteni de acolo, și, cu Divan cercetănd lucrul, fiindu față și dumnealui Stolnecul Sandul, așa aū găsit Măriia Sa cu cale, cum că acei munți trebuie să rămăe pre seama Domnii, fiind pămăntu al țării, și Domniia s.ă-l dea cui va vrea: pentru lucru ca acesta, stăndu pămăntu al țării coprinsu cu stăpănire striină, și nimeni în 200 de anī nu i-au mai dovedit, rămăa a fi domnești. Și așa Măriia Sa i-aū dăruit Stol[ni]c[ului] Sandului cu hrisov, pentru că s'aū arătat cu dorință de patriia sa, — neștiindu-ī în seamă nici așăzămăntul acelor trei munți, arătănd că n'au avut dumnealui voe a să așăza pentru acei trei munți; și așa aū dat și Măriia Sa și hrisovul Mării Sale, la leat 7258 [1749-50], asupra aceștii pricinī. Dar numiții Lotreanī nu s'aū odihnit, ci la leat 1754, în Domniia Mării Sale Costandin-Vod[ă] Gehan, aū fost venit de față iarăși la Divan, înaintea Mării Sale. Se restituie «așăzămăntul»: «numai numiții oameni să aibă a da și ei cheltuiala ce-ī va ajunge pe jumătate la acei trei munți, dumisale Stol[ni]c[ului], fiindu-că dumnealui aū cheltuit până au dovedit și aū scos munții». Ei daū și acte pentru aceasta. Bucșănescul declară că «să ține; numai Rumăniū nu s'au ținut. . . Și, pentru că nu s'aū ținut ei de judecată, ci s'aū obrăznicit de s'aū întinsu mai multu, și cu stăpănirea și cu cheltuiala, — că n'aū plătit, — căuta și dumnealui, să nu să ție de judecata Mării Sale Costandin-Vod[ă]», cerînd a se întoarce la vechia danie a lui Grigore Ghica. Ei ar fi luat venitul întreg pe cei trei munți și ar fi încălcat și pe al celorlalți. Eraū vrednici să fie, deci, cu totul despoiați. După făgăduiala lor, însă, de a se ținea de îndatoriri, Stolnicul îi iartă. — F^o 141 V^o.

65. 29 Septembre 7259 (1750). «Rizea Pitariul Bălăceanul, sin Matei vataf za aproz Bălăceanul, împreună cu nepoții miei de frate, anume Nicolae i Ioniță Postelnic Bălăceanul i Matei Postelnic, și împreună cu vărul mieu, Ștefan sin Barbul Bălăceanul, biv Vel Clucer za Arie, și cu nepotul meu, Costandin Postelnic

Băl[ă]ceanul, nepotul dumnealui răposatului Drăghić biv Vel Pitar Băl[ă]ceanul», daŭ spitalului Panteleimon partea lor de la Doboești, ce o aveaŭ «de la răposata moașa noastră Chira Slugereasa Bălăceanca» și fusese împresurată de mănăstirea Radu-Vodă până supt Brîncoveanu: atunci «răposatul unchiul nostru Barbu Clucer Bălăceanul» capătă *hotărnicie*. Se mai împresură odată înainte de danie. Semnează și Barbul Văcărescu Vel Vistier, Drăghić Vel Sărdar, Ianache biv Vel Sărdar. — F^o 64 V^o.

66. 1-iŭ Novembre 7259 (1750). Mitropolitul Neofit dă spitalului Pantelimon satul Obileasca în Ilfov, fost al mănăstirii Cernica. «Care aastă mănăstioară Cernica zidindu-o de de mult oarecarele răposat, anume Cernica Vel Vornec, aŭ zidit-o Stavropighion, cu tocmeală să dea pe an la Bisearica cea Mare¹ 2.000 de bani, iar alt nimic mai mult. Dar, după ce aŭ trecut cătăva vreme la mijloc, din întâmplările vreamilor, fiind-că aŭ ajunsu aastă mănăstioară la foarte mare scăpătăciune, încăt aŭ fost lipsită și de preot a slujă sfânta liturghie, aŭ venit nepoții numitului ctitor la fericitul Mitropolitul Ungrovlahiei, ce era pe acea vreme chir Theodosie, și aŭ închinat aastă mănăstioară la sfânta Mitropolie . . . , pe vremea pururea pomenitului Șarban-Vod[ă], ce domniă atuncea, fiind iscăliț în carte de închinăciune și boiarii după aceale vremi, — întru carii iaste și pururea pomenitul Costandin-Vod[ă] Brâncoveanul, fiind atuncea Vel Spăt[ar].» Samuil, patriarhul Alexandriei, «după ce venise aici în Țara-Rumânească», dobîndește cesiunea Cernicăi de la Ieremia, patriarhul de Constantinopol: «nu știm cum și în ce feliu», fără a *cerceta* «nić pre Domnul, nić pre arhiereul locului țării de aić»; ea nu era însă închinată, cum dovedește un act de la patriarhul constantinopolitan Timoftei. Se capătă de țară anularea cesiunii din partea actualului patriarh, Chiril. Rămîn a se da cei 2.000 de bani, pentru «școala elinească la Țarigrad». — F^o 60. — Întărește Domnul la 5 Decembre 1750.

67. 4 Decembre 7259 (1750). Grigore-Vodă Ghica dă spi-

¹ Din Constantinopol

talului Pantelimon balta Grecii. «Într'astă mai sus zisă baltă alte năvoade streine niç de cum voe să n'aibă a vîna peaştele, niç năvoade din Ținuturile turcești, niç din țară, ale hăltăreților, niç ale nimănuî. . . Niç măcar coteațe a pune, fără numai cotecearu ceî puș de iconomul.» Să nu se mai amestece niç vameși, nici stolnici, nici ispravnicu al județuluî». Balta ajungea și pe moșia Mitropoliei, care avea dreptul de a lua «pe an doao măji de peaste sărat»: se pastrează aceasta. Boieri: Costantin Dudescul Vel Spătar, Costandin Năsturel Vel Vornic, Ianachie Hrisoscoleul Vel Ban, Costandin Brăncoveanu Vel Logofăt, Barbul Văcărescul Vel Vistier, Ștefan Văcărescul Vel Cliucer, Grigorașco Ghica Vel Postelnic, Gheorghie Vel Păharnic, Nicolachie Rusetu Vel Comis, Nicolae Dudescul Vel Stolnic, Ianacache Vel Slugear, Stauro Vel Pitar. — F^o 43.

68. 25 Septembrie 7260 (1751). Vînzare de vie «în dealul Negovanilor, lângă mănăstirea Șcheaul ot sud Saac», către Ștefan Văcărescul Vel Vistier. — F^o 207. — Ștefan o da la Panteleimon, la 15 Februar 1752 Marturi: Ecaterina Văcăreasca», Maria Văcăreasca, «Ioan Văcărescul, Barbul Văcărescul Vel Ban, Costandin Dudescu Vel Vornic, Costandin Năsturel Fierăscul biv Vel Vornic, Costandin Brăncoveanu Vel Logofat. Erau acolo și case de șăzut, șindrilit». — F^o 207 V^o.

69. 1-iu Mart 7260 (1752). Părvu, Mihai¹ și Ilinca Cantacuzino dau spitaluluî Pantelimon schitul lor Lespezii (Prahova), care schit iaste zidit din temelie de răposatul moșul nostru Părvul Cantacuzino Vel Stolnic». Semnează și Barbul Văcărescu Vel Ban, Costandin Dudescu Vel Vornic, Costandin Brăncoveanu Vel Logofăt. — F^o 195.

70. 19 Maiu 7260 (1752). Vînzare la Păpeni în Ialomița, din partea lui Pană Filipescu biv Vel Șat.² — F^o 90.

71. 30 Maiu 7260 (1752). «Costandin Năsturel Ferăscul Vel

¹ Autorul Genealogiei și compilației tradusă grecește și apoi tipărită cu cheltuiala fraților Tunușlii.

² V. Prefața la Cronica lui Constantin Căpitanul

Dvornic da Dediulești la spitalul Pantelimon, și în numele rap. sale soției, Anuța. — F^o 165.

72 6 August 7260 (1752). Însemnarea locurilor ce s'au ales să se pue pietrile de hotar la mah[alalele după moșia domnească aici în București : «Ulița Tabacilor», «Podul Vergului», casa Dimeii Lefeciul , «Drăghiuc Văt. de călărași , «podul cel mare al Târgului de afară», «moșia Fundenilor, a dum. Spatar Dudescul , «oborul Târgului de afară», «casa lui Matei Pușcașul , «drumul ce vine de la Mărcuța», «grădina Barbului Socareciul», «drumul sării, prin gropile de unde iau pământu de oale , «Costea Cazacul , «Vladul Calicul , «drumul cel mare . Se dau spitalului Pantelimon mahalalele Delea, popa Nan, popa Soare, Lipscanii, a Hagiului, a Oltenilor, a lui Lucac, a Sf. Pantelimon, a Iancului, a Ceaușului Radul, a Olarilor, a popii Dragușan: locurile domnești. — F^o 199.

73. 2 Ianuar 1753. «Hagi Tănase, împreună cu Iorga tovarăș[ul] meu, Gîrghuveni , face o danie de moșie spitalului Pantelimon. — F^o 136.

74. 11 Mart 7262 (1754) . «Mariia, fata răposatului Dragomir Țocărdii, ce am fost soție întâi lui Ioniță Căpitanul Părs-coveanul» și cu «soțul meu de a doua, Zahariia Moraitul Cupețul , fiind ea fără copii cu acesta, dau spitalului Pantelimon moșia lor. Aceasta ca mulțămire pentru ca Matei-Vodă Ghica nu ne-au lăsat să fim în rândul țării, și s'au milostivit de ne-au ertat ca să nu plătim vinărie și dijmarit, încă și vacăritul ce ni s'au făcut la vitișoarele ce ținem pentru chiverniseala vieții, ni le-au ertat». Avea acea moșie ca moștenire de la fiul întâiului bărbat. Pentru danie e iertat cupețul «și de dajde, ca să fie de tot nedajdec și nesupărat de nimic». Semnează Zahariia Moraet Dogagioglu. — F^o 222

75. 17 Mart 7262 (1754). Matei Cantacozino biv Vel Paharnic dă partea lui din Florești spitalului Pantelimon, pe bani. Marturi: Iordache Cant. biv Vel Paharnic, Toma Cant , Ștefan Vacarescul Logofăt¹. — Fol. 70.

¹ Sînt fiu lui beivadea Iordachi. V. *De fine Cantacuzini* p. CLII.

76. 6 Maiü 7263 (1753). Costandin Brâncoveanu Vel Logofăt și Ștefan Văcărescu Vel Vistier *hotăresc* moșia Obileasca de Floreștii-de-sus, pe cari «Rocsandra Cantacozi»¹ îi are de la «răposatul Șerban-Vod[ă] Cant a]coz[i]no, socrul dumnei». Fusese numiți de Domn pentru aceasta: dreptu 24 de boiari, adica unul drept câte 12». Rocsandra e reprezentată prin ginerele ei, «dumnealui Ianache»². Mitropolitul arată o mărturie de «împrejureanî» din 7186 (1677-8), supt Duca-Vodă, cînd Obileasca era reclamată de «un episcop de la biserica Grecilor»: ei mersese și cu «portărel». În aceasta hotarnică se pomenia și brăgariia Dudescului. Se arată apoi hotarnica din 7208 (1699-700), după cererea lui Serafim, egumen de Cernica. Acum se trage *moșia de înoavă*. Află «o cruce de piatră mai noao, din zilele Mării Sale răposatului Nicolae-Voda, podul Săcșorilor, din drumul Bucureștilor», crucea răposatului Matei-Vod[ă], «drumul cel mare al podului Pașării».

77. 15 Octobre 7264 (1755). «Manciul vătaful za măcelări ot mah. Bateștii, fecorul Mihului robului», face o danie la spitalul Panteleimon.

78. 8 Ianuar 7264 (1756) Danie la spitalul Panteleimon, din partea lui Nicola Barò din «Vel Ocne». Marturî și «Costandin județ ot Vel Ocnă». Scrie preotul de la «biserica domnească. — F^o 183. — Apoi altă danie de la «Petri sin Radul, județul de la Vel Ocne» (8 Ianuar 1753).

79. 25 Mart 7264 (1756). Testament din Ținutul Buzăului. Datoriî: «la Turcul care îi zic: În Buestru, «la Dima abagiul ot Ploești», «la Stanțul băcanul ot tam», la Braș[o]vean ce am luat in pentru casă și cămăș țiganilor», etc. «Frate-mieü ce iaste in Țara Căzăcească... să n'aibă a face soției meale supărare: va lua «un conteș albastru suptîre fară blană, o saia de bogasiu negră verde, o păreache de pistoale, 2 fuzii». — F^o 176 V^o.

80. 1-iü Mart 7265 (1757). Vînzare către spitalul Panteleimon

¹ Văduva lui Gheorghe beizadea.

² Cîmpulunganul, Serdar. *Genealogia Cantacuzinilor*, ed. Iorga, p. 255.

din partea Mariei Corbeanca, foasta soție a lui Costandin Corbeanul biv Vel Sluger. — F^o 95.

81. 25 Maiu 1759. Scarlat-Vodă Ghica. Pentru mănăstirea Fedeleşoiu, zidită de întâiul Grigore Ghica: ieromonachul Ioanichie, econom, o ruinează, lăsînd să încalce «vecinii împrejureanî». Raportează despre aceasta Sandul Bucșănescul Vel Stolnic, ispravnic al Sf. Panteleimon. Se întrebă cu carte de blestem pe bătrîni, între cari «Stan județului». Menționate și «crucea Vlădicăi Varlaam, Gruicul Cailor», «până în Bozușu», «un codru de locu ce iaste în capul moșii Voinigestii», «la plute până în Olt», «supt obreație», de-asupra treaptului. — F^o 49.

82. Izvodul cărții ce s'aū scris den partea dumnealor veștilor boeri către dumnealū Memis-Aga, Turnași-Bașa-Aga, ce aū fost rānduit del[a] slăvită Poartă cu hatihumaium al prea-puternicului nostru Împărat Sultan Mustafă, ca să îndrepteze hotarāle țării, pā toată marginea de la Adacalesă pānā în Brāilă, oblăduind țara Măriiia Sa Ștefan Mihaiū Racoviță Voevod, cu întâia Domnie, la anul d'întāiu: 1764.

«După jalbă ce am dat la numitul prag», a fost orānduit Turnași-Bașa «ca să îndreptezi toate huduturile țării. Cum și dumitale, la împreunarea ce am avut, am jăluit și am spus ca, mai ales pentru ca să nu cădem vinovați cu neînștiintare de călcarea chelerului împărătesc de către vecinî, am fost nazuit cu acea jalbă la prea-puterniciū stăpānî, și dā la Prea-Puterniciia Sa îndată aū ișit acea slăvită poruncă, prin hatihumaium, și pā dum. meemur ca să ne îndreptezi toate hotarāle pe semnile cele vechi și bătrāne, cum aū fost din baștină, de cānd s'aū făcut țara [mara]fet la stăpānirea Împărății Sale. Laude, pentru persoana lui, «agă ales» și înțelept. «De această dată te afli dumn. în partea Brāilii. Iar acum ne veniră unii din igumenii și din alți pāmāntenî ce sânt cu moșāi în partea locului, și ne spuseră că le-aū rămas moșāile iar împresurate, nevoinde Dumneata a merge, ca să dāscoperi și să le îndreptezi. Pentru care, despre o parte, n'am crezut, dāspre alta, iarāși mult ne mirām, pentru care sfārșāt să fie dum[ital]a acastă stinghireală, — că la poruncile

împărătești noi așa știm că să cuprindă: de la Adacalesă până în Ibrăilă să îndrepteze, adăogând a zice încă: până și din apă să-s descopere, și ostroavele cele ce din vărsăturile Dunării să vor fi făcut după] vremi, să să lipească iarăș dă pământul țării și supt stăpânirea Domnului nostru... Să nu ne lași pământul împresurat și pă noi întru măhnire, căci aceasta iaste o treabă care nu să poate face totdeauna, ci după] împărăteștile porunci, și, precum iești dumn ea ta rânduit la această treabă, sa te silești ca să ni sa aleagă pământul țării.

... Înștiințăm dumitale mai întâiu pentru hotarale din uscat, ot sud Slam Ramnic, ce sânt jur-împrejur cazali dă Brăilă, cari huduturi s'au înnoit în zilele Domnului Costandin-Vodă Brâncoveanu, iarăș cu poruncă și cu marafetul a doi cadii, dă la Silistra i ot Gîurğov, și cu mumbașir-agă împărătesc, capigi-baș a], și despre partea țării vechil dumn ea lu Mihai Cantacuzino biv Vel Spat[a]r, când atunci s'au ales și s'au încheiat, împietrit și cu semne, cum și cartea de hotarnicie să află la unii din pamantenii, ce sânt cu moșii în partea locului, la Slam-Ramnic; pe cari i-am pornit să s afle dă față înaintea dumitale După care hotarnică iată însemnăm și noi dumitale că să începe semnile din malul Siret[u]lui, unde iaste o movilă . . . și din movilă la Bălceveca s'au pus piatră, și dă acolo la Zadea, la podul Ladii, s'au facut movilă, și dă acolo pă lunca în ceada Turului... și pa drumul cel vechiu . . . și dinnaintea hodai lui Sarhoș-Ali-Celebi, în musie (*sze*), dăspre amiazăzi . . . și pă drumul Baldovineștilor din deal . . . și în locul bisericii din Baldovinești . . . și la Movilele de la Gemenile . . . și la hodaia lui Sara-Suleiman, în coastele satului . . . și în potriva hodai lui Iochè . . . și în potriva Tunșilor din Crivița] . . . și în coasta Iencii, dă spre Movila Dulce... Și silștea lui Siriec iaste toată rumânească și pă locul țării. Și în potriva hodai Emirului iaste o movilă ce să chiamă Leșănatul . . . Și la Ivănel . . . și lângă movila Tampu]lui . . . și la hodaia Vezirului sânt cinci gorgane: și toate pă pământul țării, și vechi hotară . . . una . . . în mijlocul curții hodai Vezirului, i la movila Calului . . . Iar de acolo înaintea

să cheamă Nisipurile, unde să numește la Ciulichii, și merge pă locul ce să cheamă a Racinilor... , la satul ce să cheamă Boul... , până dă în malul și matca Dunării. Și pă aceste semne și hotară dup[ă] uscat știm că sânt acum câtevaș ciflice ale unora din dumnealor Turcii Ibrailii, și oamenii dumnealor s'au întinsu peste numitele hotară, și s'au fost făcut case și îngrădituri pă pământul țării. Așijderea, și oameni din hodaia Vezirului, nepăzindu aceste vechi hotară, s'au întinsu și ei în pământul țării, făcându-și ca la 3.000 dă case, cum și însuș dumneata le veî vedea; și nu s'au îndăstulat cu atât, ci încă în hodaie aū numai câte o casă, ca să să poată numi om dă hodaia Vezirului, iar în țară aū poezit de aū coprinu în trei județe: Râmnicul, Buzău și Ial[o]m[î]ța, cale de câte 7 ceasuri jur-împrejur, făcându-și osebit case cu damuri, unde lăcuesc cu familiile și cu tot avutul lor, puind pricină că sânt în țară numai pentru hrana pământului, încât nu-i putem alege saū a-i cunoaște: cari sânt Vizireni și cari sânt oameni dă țară. Dup[ă] ačasta mai înștiințăm dumitale că, acolo unde să sfârșăsc semnile și hotările din preajma cazaliî Brăiliî, până în matca Dunării din sus, adecă pă pământul țării, sânt trei sate, între Dunăre și între balțile țării, din cari Stoineștiî și Frecăuțiî, acele pământuri era slobode și moșie a mănăstirii Văcăreștiî, care să cheama Berteasca, și, pă vremea ce au stătu Domn mai sus pomenitul Costandin-Vodă Brâncoveanu, cu voința Mării Sale s'au fost dat sătenilor odae Chioiū dupeste Dunăre, să le fie numai pentru pășunea dobitoacelor. Iar dă doi trei ani în coace, strângând oamenii de țară, i-aū făcut sate, și i-aū numit pă umi Stoe-neștiî, cari îi stăpânește subaș ot Daia-chioiu, și pă alțiî Frecăuțiî, cari îi stăpânește Voivoda ot Dăeni, și cu puțin mai jos, tot între acele bălți, la Ostrovul ce-s chiam[ă] Măcuroia, pă moșia Pecineaga i Bălbaniî a măn[ă]stirii Arhimandritul, iaste alt sat, făcut ca de zece ani, și să stăpânește de dumnealui Ibrail-Nazără; și până acolo iaste Dunărea hotar cu Țara-Rumânească.» Cer dărîmarea caselor și alegerea hotarelor. Să se alipească iar la pământul țării» și patru ostroave: «al Prediî, al lui David, al lui Izmenec-Rele i Botul».

«Din sus, iaste județul Ialomiții, care dă cu căpătăiu lui tot pă matca Dunari; în care sânt pe margine aceste moșii»: ale Sf. Ioan din București, manastirea Slobozia lui Ienachi, Cotroceni, Cășcioarele, ale boerilor Brătășani, Banului Crețulescu «și megieșăști», a mănăstirii Colții, a mănăstirii Argeșul, a Banului Dudescu, Tămbureștii Brancoveanului, a mănăstirii Plumbuita, a mănăstirii Dealul, a episcopiei Buzăului, a Radului-Voda, a Banului Crețulescu, iar a Vornicului Racoviță, a Vornicului Pîrvu Cantacuzino și iar a Colții.

Ilfov, care iar dă cu capul tot în matca Dunării. Proprietari: Radu-Vodă, mănăstirea Sneagov, măn. Sf. Gheorghe, man. Mihaï-Vodă, Dumitrachi Kaset, Viforăta, Banul Dudescu, Costandin Tăușan, Vistierul Mihaiu Cantacuzino, Costandin Balăceanu Șătrar, «Oltenița Vistierului Mihaiu Măgureanul i a lui Mihaiu Popesc[u] Clucer», mănăstirea Pantelimon, Mihaï Clucerul Popescu, mănăstirea Cotroceni, Crângul Iudei, al Marii Popeascaî .

Vlașca, «pe care sta și hasul Giurğov[u]lui». Proprietari: Mitropolia, mănăstirea Mislea, Ianache Mardagiu, Vornicul Racovită, mănăstirea Sf. Gheorghe, Cotroceni (un ostrov luat de Silistra-Nazără), mănăstirea Lipnicul, mănăstirea Sf. Ioan, Sf. Gheorghe, «Marotinel lui Theodorache parcălabul», Daia a Cășcioarelor (Giurgiuveniî fac «leasa»). «Avem drumul Banului, știut de oameni bătrâni. Mai departe: Serdarul Nicolae Obedeanu, Nicolae Brătășanu, «doftorul Dumitru», Radul Motroc, Stolnicul Ștefanache, mănăstirea Colții, Stăneștii călărășilor ot Odivoe», Paharnic Iorgache: la care moșie cela ce iaste stăpân cîflăcului Flămănda, din has, facand cășarie peste hotar, în țară, acum face și acel pământ iar ca dă Flămănda; iar hotarul îl știe și însuș dumnealui Sardaru Nicolae Obedean, ce-l avem rânduît lângă dumneata»; Sf. Panteleimon, Radu-Vodă: «s'au întins Ismail-Aga robul lui Bostan-Oglu, peste drumul Banului, în țară, de ș'au făcut case în sat, și de acolo mult încoace, în țară, au coprins niște livezi de fân, de le cosește însuș dumnealui Bostan-Oglu, și nu dă nimului nimic; mănăstirea Găiseni: «iaste împresurată dă Hagi-Hasan Ciflic-Chehaisăi, facând și sămănaturi apururea peste

hotar, la deal; Banul Herăscu, Cotroceni și Domnița Ba-
lașa.

Teleorman. Proprietari: Ioniță Bălăceanu, mănăstirea Co-
mana, Paharnicul Nicolache («viile Șăstovliilor»; josul bahceli
lui Bostan-Oglu.), moșiia Judecii a Medl. Gheorghe, iar
Banul Herăscu («grinduri»). «S'au pus dumnealui ghiumb-
brucciu ot Șiștov și au tras oameni din satul numitului boe-
rului Fierascu, și i-au salașuit acolo, începând a-l și numi
acel ostrov Geancustaran»; Cotroceni, Banul Costandin
Crețulescu (citate «condicile țării»). La Chichineț, în ostrov,
e usurpare a celor din Șiștov. «S'au pus un Hasan-Baş[a] Mu-
taful¹ ot Săștov și aș înfipt niște sălcii în chip de hotar, și
stăpânește el acel codru de loc, încă îl și numește de moșie
a lui.» Altă moșie a Banului Crețulescu. Din grădiștea cō-
pacilor și până în grădiștea plopilor.» Proprietari: Stolnicul
Ștefanache, Radu Gulianò, Comis Radu Slătineanu, iar Banul
Crețulescu, Văcareștii, Bujoreanul («pă lângă Suraia până în
Troian, și acolo să sfarșăsc moșăile ce le avem pa margine
la acel județ»).

Olt: «pă care stă și hasul ot Cule, care să înjugă, și dă
jur împrejur ne hotărăm în uscat, și avem hotar bătrân și
vechiu drumul ce-i zic iar al Banului; care dăosibește pă-
mântul țării dă al hasului, și iaste moșiia Șărgaceoa... Pă
lângă satul Iodaia, ce iaste ciflic a lui Ibrahim-Agheș, Tufec-
ci-Oglu... În poalile dealului iaste o biserică... Groapa vii...
În mijlocul dealului să împreună moșiia Șăgarcea cu moșiia
Putineiu Stolnicului Nic[o]lae Știrbei, unde să ajunge și
moșiia Smeia a mănăstirii Vacareștilor. . De la vre-o trei
ani încoacea s'au și întinsu dumnealor, dă aș impresuratu,
trecând peste drumul Banului, da s'au făcut case... O bise-
rică ce iaste pă pamântul țării aș încunjurat-o cu case lăcui-
torii din Carale, sat dăn has, dă aș rămas biserica la mijloc.»
Notă la urmă: Cu mazăliia Mării Sale Ștefan Mihai Raco-
viță Voevod țării nu i aș rămas sinet din partea numitului

¹ Mutaveli.

Agă. Dumitrache vt. Logofătu și epitrop mănăstirii Stii Panteleimon¹». — F^o 274 V^o și urm.

83. 2 August 1766. Scarlat-Vodă scutește niște vii de «slujbașii vinăriceri, fiind-că acel popor însumi Domniia Mea cu hrisov l-am afierosit sfintei mănăstiri [Panteleimon]». — F^o 278.

84. 4 Ianuar 7275 (1767) Costandin biv vtori Comis arată că i s'a plătit în sfârșit de epitropul spitalului Panteleimon suma datorită pentru o cumpărătură făcută de Grigore-Vodă. Costandin era ginerele lui Grigorie Grecean[u] biv Vel Vornic. — F^o 77.

85. 15 Septembrie 1767. Hrisovul lui Alexandru Ghica pentru Panteleimon. Marturii: Fiul Grigorie și boierii: Ianache Hrisoscoleul Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Dvornic de Țara-de-sus, Nicolae Dudescul Vel Dvornic de Țara-de-jos, Dimitrachi Ghica Vel Spatar, Părvul Cantacozino Vel Logofăt, Badea Știrbeiu Vel Vistier, Ianache Vel Postelnic, Ianachie Văcărescul Vel Clucer, Mateiu Crețulescul Vel Păharnic, Ianachi Muruz Vel Comis, Iordache Caragea Vel Stolnic, — Vel Pitar. Scrie popa Florea, dascalul de la școala domnească ot Sf. Gheorghie cel Vechiu . — F^o 406 V^o.

86. 1785. «Stan unchiaș, sin Ion torcător , arată că tatăl său, Tărșorean», «avea case aproape de hotar, și lângă casă avea și ogradă; care ogradă o lungise tată mieu puțintel și pa moșia Herăscului, și vinea un Leica isprănicelu Herăsc[u]lui și lua tătăne-mieū dijma cât i să făcè partea lui . .

¹ E Dumitrachi Varlam, cronicarul. V I rga, *Letitii*, II, p. 108 și urm. Într'un act din Novembre 1772 (fol. 280, el e, în adevăr, calificat de «Dumitrache biv Vel Medelnicer epitropul». La 1-iu Maiu 1790 e numit «epitropul biv Vel Stolnic Dumitrache». — Pe fo 327 se spune, după hrisovul pentru Panteleimon al lui Alexandru Ghica. «Acest hrisov al Măriei Sale rapoșatului Alexandru Ghica Voevod, ce iaste întărit de Măria Sa Alexandru-Voda Ipsilant i da Măria Sa Mihaiū-Vodă Șoșul, din Domniile d'întăiu, i dă Maria Sa Nicolae-Vodă Mavrogheni, ga-sindu-se netrecut într'aceasta condică a mănăstirii Sfântului Panteleimon în epitropia Cluê[c]rului Dumitrache, după m artea dumnealui s'au trecut, în epitropia dumnealui Vornicul Ioan Plorescul, de mine, 1799, Mart Dumitrache Log fat». Cf și vol III, p. 69 și urm

Bătătura morii Tărșorean[u lui cei vechi, și pân bătătura Simii Sitarul. . . Spre nemieză, pă un drum vechiu]. — F^o 154.

87. 28 Februar 1785. Stan sin Nica dogar, fiul isprăvnicelului de pe «Deduleasca», arată hotarele. «Drumul sării.»

Unchi-mieū Sima Sitarul.» — F^o 154.

88. 20 Novembre 1785. «Stan mătăsar» face mărturie pentru «Deduleasca, de la «Banu Herăscu], trecută la spitalul Pantelimon. E înjugată» cu alta. «Muchea unui privăluș.» «Ograda unui Ion torcătoriului.» Lângă Cărămidării.» «Drumul vechiū ce vine de l[a] mănăstirea Tărșorului.» «Eū fiind dinceputul meu vechiu Tărșorean, în vreme când era moșia slobodă, o stăpăneam noi Tărșoreni, și pentru aceia știu pă unde stăpăneam noi și pă unde stăpănea Banu Herăscu.» Marturii: un Grec, un pîrcălab, un căpitan. — F^o 154.

89. 28 Mart 1793. Alexandru Moruzi, «pentru fumăritul dupeste Olt, care iaste mila ospitalurilor (*sic*) ot Sti Pantefeimon». Se iea, «atât în orașul Craiovei, cât și în targurile și orașele din cincă județe», «afară din Sfânta Mitropolie, episcopiile, mănăstirile cele mari, și afară din dumnealor veliții boeri; care iaste vechiu obiceiū dă a scuti câte o pivniță, și afară din cei ce vor avea prăvălii sau cărcume. Să aibă a lua fumăritu însă, dă prăvălie sau cărcumă mare, pe t^l 5 p^l i banī 6, i dă prăvălie sau da cărciumă dă a doao mână pe t^l 2, 96, și dă prăvălie sau cărciumă mai mica po t^l 1 i banī 48, dup[ă obiceiū, iar mai mult nu, că să va pedepsi; iar căți suditi ai streinilor Curți țin cu chirii prăvălii, fumaritul acelor prăvălii să și-l iă fumarul dă la stăpănul prăvăliilor. F^o 281.

90. Pe la 1794. «Aicea să însemnară popoarale cu dealurile lor i numele celor ce aū vii deschise într'aceste dealuri, până ac im, la l^l 95, și au plătit vinăriču la mănăstire, cum în gos arată. . . Poporu Coteștii: cei din dealul Calicul, adică Radul Beteagul, etc. Cei din dealul Goleștii dă sus. . . Cei din dealul Sluții. . .» — F^o 284 V^o.

91 «Predoslovie către iubitorii de Hs. creștini, încă și istorie pe scurt pentru zidirea a acestui sfânt schitu Lespezile,

sud Prah[o]v[a], la cursul anilor 1687. Se zidește de Parvul Cantacuzino Vel Spatar. În 1788, «s'au abătut o seama de oșți turcești pe Praova, și s'au suitu dintre dinși și la schitu, și aū prăpăditu ce aū fost totu, și altu ceva nu au rămas, fără numai zidurile pustii și sfântul jărtfelnic, până în temelie răsipitu, și de toate sfintele slujbe lipsitu, până la anul 1793 , cînd starețul Savva începe a-l reface. «Iar la anul 1798, Iulie 1, silitu fiind eū, mult păcătosul, de fericiți ctitori, de dumnealui coconul Dinul Cantacozino Vel Paharnic și de dumnealui Iordachi Cantacuzino Vel Paharnic¹ și de dumnealui Ioann Florescul Vel Dvornic, epitropul, ca iarăș să viu la schitu, fiind-că eū mă dusesem la mănăstirea mea, ce să numește Neamțul, la Moldova», află tot stricat. «S'au scris ačastă predoslovie la anul 1799, Mart 1, de mine, zmeritul Sava, starețul acestui schitu.

¹ V. *Despre Canticu mi*, pp. CLVII-VIII

XIII.

DOCUMENTE DIVERSE.

I. Citeva documente mai mult ardeleno de la un prieten din Dej

1. «† Mlstieiu bjeieu Io Radul Leon Voevod i gspdn. Pišem gsdvmi voo sluj[torilor și voao țeranilor. Catră acasta fac în știre Dumnii Mea, pre unde se vor tãmpla a veni ceștî 3 Ungurî cu 4 caî, oamenii lu Craî, viindu de la Odrii, și să meargă în Țara Ungureasca, să aveț a-1 grij i' de bucate. Și s aveț a-i lãsa sa treac ă] cu pađe. I sam reč gdvmi. Pis Iun 9, 1^t 7176 [1668].

Monograma și pecetea mică pentagonală, cu vulturul cu cruce 'n plisc, între soare și luna. Pe V^o: Ado fel veliseol valo czedulák es Nyolak az osztozasben. Nro. 5¹⁰.

2. «Milostiv[e] și lum[i nate Doamne, să fiî Măria Ta s ă nãtos. † Jaluescu Marii Tali pe un om, un Guran, cã, fiind el păcurariu cu mine, și au tãet pe 2 păcurari bãrsãnești de la un munte din Măiuruș, cumpãrãnd acel munte depreun[ă], cu acei Bãrsani, și au fugit în Țara Ungurescã, și au venit Bãrsani, și ne-ũ luat 66 oi pentru fapta aceluî Ioan Pãcurar, și ne-ũ mai luat și 1 iapã cu strãjnic, tot pentru acè pri-cin[ă], și acum el șed[e în Țara Ungurascã, și eu am rãmas sãrac pentru dãnsul. Mã rog Mării Tale de o lum i nat ă carte a Mării Tale la Domnul de Țara Ungurascã ca să-m fac[ă] dreptat[e] cu acel Ion, să-m împlinascã, să nu rãmãiu saracu. Robul Mării Tale] Mihila Cãlbaz din Bistrițã, ot Ținutul Suceviî¹.»

3. «Noi birãu în treba Ia pã miî din șos Birii de mijloc, sca (*sic!*) din Scaunul di Ūcucul de sus din Sãntumaș, Tãmaș Ianuș, om slobod, însã din Scaunul Gîurgeuluî, di Alfalo, Ceto Mi-

¹ Acest rînd e adaus de alta minã. Scri-oarea e f arte ingr jita Nici- adresã, de și a doua foaie e liberã.

hai, om slobod, dăm știre cui i să cade, 1726, Septe. 23 dnii, ne vine noo înainte un Molduvan, Vasile Giucuvanu este numele, la cinstită Curte dumisale ȝupănu-lui Apafi Șandăr: au început Vasile Gicovanul a să ruga la ȝupănu-l Apafi Șandăr să nu-l les[e] nici pe dăns[ul], nici pe Știfan Cucuș. Zis ȝupănu-l Apafi Șandăr: eū într'acie nu m'oi băga, că acei o trebă mare, tu-s atămești aice, iar măne-poimăne veī merge în Moldova pentru atăta cătare ce cată; apoi să cazū în grumaziī miī. După acie Vasile Gicovanul a căzut în genuche și aū rădicat mănule în sus, și iară aū început a-s ruga și a să ȝura și a săruta pole ȝupănu-lui, lui Apafi Șandăr, cum că nu l-a lăsa de smi[n]teală, el a hi pentru Ștefan Cucuș chizeș, că pentru dănsul or hi alt meniī și pentru 1.000 de florinți. ȝupănu-l Apafi Șandăr i s'aū făcut milă și aū dat mână ei, unul, alaltul, ș'amăndoī cu ȝupănu-l Apafi Șandăr, și cu birăi, făcură tocmală înainte dumnilor sale, pentru Ștefan Cucuș: de n'a me[r]ge la ȝudecată, să pote prinde pe Gicovanul ori ma[r]ha lui; el s'aū arătat și s'aū apucat de grumaz și aū zis: să-l ferescă Dumnezeū de una ca acie, și, ce are, încă să è dumnelui tote, căci lucru, înainte birăilor, așe s'aū isprăvit. Pentru acie scrisori nostră cu tot o tărīm, și sufletele nustre, și o pecetluim.

Tămaș Ianuș [pecete]. Ceto Mihaī.

Cum suis veris originalibus fideliter comparatae et exinde translatae.»

4. † «Mărturiia întâi: precum să-s știe cu adevarat precum ȝupănu-l Abafi Laslo aū fostū prins pre Ștefan Cocus și l-aū fostū pus în gros la ȝudețu, și ar fi fostu prinsu și pre Vasile Vicovanul, de nu i-ar fi pus pentru dănsul Abafi Șandor, și i-ar fi spăndzuratū pre amăndoī, iar dumnealū Abafi Șandor din grosul vornicilor l-aū scos.

Și iar să-s știe precum și a doao-ră ȝupănu-l Apafi Șandor l aū scos dăn grosul Vornicilor, cum că i-aū fostū aflatu ȝudecata asupra chijășii lui Abafi Șandor, pentru 200 și cindzeč de lei, și s'aū apucat cu mar[e] ȝurământu Ștefan Cocus înainte ȝupănu-lui Abafi Șandor cum că nu va fi păgubaș dumnealū de spre dănsul, iar Abafi Șandor s'aū apucatū,

cu toată moșiia și vecini dumisale, precum nu va fugi Ștefan Cocoș. Și Ștefan Cocoș a fugit, și ȝudecători vor să plinească din moșiile și vecini dumisale pentru acele 200 și cindzeci de lei; iar Abafi Șandor mult a ȝimblat și a chiel-tuit pentru Ștefan Cocoș și pentru Vasile Vicovanul.

Mărturiia întâi : Cosma, martor, boerinaș, om de cindzaci și patru de ai, pus și ȝurat și cercat, au mărturisit cu adevărat cum că ȝupănul Abafi Laslo l-a ȝostu prinsu pre Ștefan Cocoș și l-a ȝus în gros la Vornič, și de acolo iar l-a ȝos Abafi Șandor pre Ștefan Cocoș, pre chiejășiia dumisale, și eu Cosma martor l-am luat în chiejășie pre Abafi Șandor, și Abafi Șandor s'a ȝălojit toată moșiia și vecini dumisale precum, de ar fugi Ștefan Cocoș, să-i ia moșiile și vecini, lăudându-să Abafi Laslo pe mine cum că, dă nu voi aduce pre tălhariu de față, mi-a ȝune ștriangul în grumadzi miei «și, de mi-ei da și un sac de ban[i], tot te voi spănzura, nefind tălhariul față». Și iar știu cu adevărat că și a doao ȝudecată l-a ȝfla iar spre închisoare, și Abafi Șandor l-a ȝ luat iară în chiejășie dreptu 200 și cindzeci de lei, să plinească de la dumnealui, de va fugi tălhariul Ștefan Cocoș; iar Ștefan Cocoș s'a ȝ apucat că, de ar rămănea păgubaș Abafi Șandor, să plinească de la dănsul, de la Ștefan Cocoș. Și iar mărturisăscu că, de n'ar fi ȝimblat și de n'ar fi chiel-tuit Abafi Șandor, tot l-a fi spănzurat.

A doao mărturie : Neculae Gheorghie, boerănaș, om de 40 de ani, chiebat, ȝurat și cercat, mărturisășt[e] precum au mărturisit Cosma Marton, toate cuvintele, «și eu n'am ȝostu chieș, pentru dănsul, eu am ȝost vătaman, și a ȝost și la casa mea Ștefan Cocoș».

Mărturiia a treia : birău Petră, om de 40 și 6 de ani, chiebat, ȝurat și cercat, mărturisăscu precum mărturiseăște a doao mărturie, Neculae Gheorghie, și eu am ȝostu părgariu și l-am păzit la casa vătamanului șapte dzile pe Ștefan Cocoș. Aceste trei mărturii sântu den Ūcul den sus, dentr'un sat : Ianefala. ȝ.

Mărturiia a patra, Neculae Ūtau, om de 30 și 6 de ani, den Ūcul den sus, den sat den Săntu-Tamaș, chiebat, ȝurat și cercat, mărturisăscu precum mărturisăscu și cei de'ntăi.

Mărturiia a cincia: Ion Curcău, boerănaș, om de cinǎdzăc de ani, den Ūcul den sus, den satū den Sântu-Domocoș, chiebat, ġuratū și cercatū, am audzit așia precum Abafi Laslo l-aū fostū pus în gros pe Ștefan Cocoș, iar Abafi Șandor aū chiebtuit multū și l-aū scos pre Ștefan Cocoș.

Mărturiia a șiasa: Boito Benedec, boerănaș, om de 40 de ai, den Ūcul den sus, den satū den Sântu-Domocoș, mărturisăscū precum mărturiseaște și al cincia mărturie.

Mărturiia a șeptea: Gheorghie Boroș, boerănaș, om de 40 și 2 de ani, chiebat, jurat și cercat, mărturisăscu ca a cincia mărturie.

Mărturiia a opta: Matiaș Bodor, boiar, om de 40 și 1 de ani, den Ūcul den susu, den satū den Danfalău, chiebat, ġurat și cercat, știū cu adevărat cum că Abafi Laslo aū părātu pre Ștefan Cocoș, și aū fostū și în temnița Mării Sale lui Pătchi David, în Ciceū; de acolo l-aū adus la casa de ġudecată în Sepsiz, și pe mine m'aū pus chiejeș pentru 200 și cincidzeč de lei Abafi Șandor, pentru Ștefan Cocoș; atunci il căuta spre moarte în ġudecată pre Ștefan Cocoș. Acolo m'am lepădat eū de chiejășie, și s'aū pus în locul mieū chiejăș Toma Bălaș, del[a] sat de Večarsu; și știū cu adăvărat cum că Abafi Șandor aū ostenit multu și aū chiebtuitū pentru Ștefan Cocoș.

Ģudecata ce i-aū făcut în Septviz, în 18 dzile ale lui Martie, la leat 1727 (1733). Ģiupănul Abafi Lazlo den Sântu-Tămaș, ca un boer și părător, întâi aū părātu la ġudecată un om prinsu den Moldova, anume pre Ștefan Cocoș, care aū fostu suptu mână dumisale lui Abafi Șandru: trecând cu alț Rumăn[i] pe denainte porți lui Abafi Laslo, acestu Ștefan Cocoș aū bătut pe Abafi Laslo, și l-aū datu de păru, și l-aū călcat cu pičoarele până l-aū amestecat în sânge, și l-aū făcut și bețiv.

Pentru acestu lucru s'aū făcut ġudecată, și aū mărturisit cu mărturiil adevăratū Abafi Laslo, și . . . ū închinat ġloabă 20 și 5 de lei: iar, fiind boeriū, o sută de lei, afară din bătaie, nunaī căce aū sărit asupra lui; iară, pentru durerea și chiebtuiala și rușinea, precum aū rădica[t] cu sufletul lui.

5. «Parie. — † Adecă eū Miro[n] din Bicazu, și cu toți oamenii din Bicaz, care mai ȝos ne vom numi, făcut-am mărturiia noastră la mâna lui Toader Gârbea din Țara Ungurească, precum să-s știe că, având no[i] ȝudecată innai[n]tea dumnisale Spătar Alista[r]hi, dipreună cu Toader Gârbea, pentru niște datorie ce i eram noi datori lui Toader Gârbea; pentru care pricină aū adus carte de la D[o]mnie, la d[um]nealui Spăstar (*sic*) Aristahi, ca să ne ȝudece, și, luin[d] dumnealui sama, s'aū aflat datorie, că, perindu-ne 84 de oi, am început a le căuta, și, vind a treia zi la oile lui Toader Gârbea, ne-am cunoscut oile noastre în oi[le] lui și, ceră[n]du ca să ne [dea] oile, el n'aū vrut să ni le dea, și acum, la ȝudecată, dându-ni-l[e] dumnealui Spătar Arista[r]h, ca să ne plătească acele oi, 84, cu pripași lor, de 9 ani, și l-am pus la închisoarea: aū căzut lugămi[n]te la noi ca să ne împăcăm. Și, priimi[n]du și noi, ca să ne împăcăm, ne-aū lăsatu el 80 de lei din datoriia ce-i eram noi datori pentru acē 84 de oi. Și, pentru ca să să știe că ne-am împăcat și ne-a[m] așădzat noi între noi, am dat această mărturie a noastră la mâna lui Toader Gârbea, precum că, or noi de ne-am mai scula la v'o ȝudecată, or el, pentru această pricină, să fie de rușine și să nu să ție în samă la nice o ȝudecată. Iară, pentru alt ban, ce aū avutu datorie dreaptă la Toader Țifuiū din Găcina și la Anton Sofian, i-aū plinit toți deplin. Și, pentru ca să să știe că ne-am așăzat noi între noi, am dat mărturiia noastră la mâna lu Toader Gârbea, și, pentru ca să-s crează, noi am pus și degetele.

Eū Miron ot Bicazu.

7241 [1732],

Eū Bontea Vătăman.

Noemvrie 10.

Eū Gligoraș snă Miron.

Eū Ion Muteanu.»

6. «Necula Turcul. — Întrebarea d'intăi. Știi adevărat, când aū eșit din Moldova de aū venit cu șăzutul aici în Ūuc, n'aū avut nimic, aū fost vecin din strămoși la dumnealui cinstitulul (*sic*) și de mare neam Apafi Șandru; din Moldova venind, l-aū pus dumnealui scutar; suptu mâna dumnealui s'aū îmbogățit;

din dajdea împărătească încă l-au scutit dumnealui jupănu Apafi Șandru; i-au ernet toate vitele cu fânul dumisale du-meal[ui] jupănu Apafi Șandru?

A 2 întrebare: cine știe având multă pagubă, cu alți stăpâni dinpreună, și n'au plătit nimăruî?

A 3 întrebare. D'ăcasta cine știe, că i-au furat oi și capre multe, cum întru acestu anu 1754, mănându-le în Moldova, și pe alți i-au șalat?

A 4 întrebare: dar alta tâlhărie spue cine știe?

Mărturiia d'intăi: nemiș din Țucul de sus, din Săn-Tămă, Țoc Peter, 61 de ani, întrebându l, l-au ăurat, au mărturisit așa: Știu adevărat, când au eșit din Mold[o]va, n'au avut nimic; ăcasta încă știu că, la dumnealui fiind, așa l-au slujit și tată-său, Dumitru Turcul. ăcastă încă știu, că l-au pus dumnealui scutar; apoi ș'au făcut vite: până atuncea n'au avut nămic. ăcasta încă știu, că totdeauna l-au scutit de dajde, fiindu-î scutar. ăcasta încă știu, că, și iarna și vară, tot într'un loc au fostu cu ale dumnisale. A 2. ăcasta încă știu, că multă pagubă au avut dumnealui, cu alți stăpâni dinpreună; și l-au chemat la samă, și nu au știut a da seamă. A 3. ăcasta încă știu, că capre multe au mănă, dar nu știu câte au fostu.

A 2 mărturie, tot din Scaunul ăcasta, Freți Petrea, omu de 48 ani, l-am ăurat, precum cel d'intăi, din toate. ăcasta încă știu că au eșit din Moldova, și iar au întrat.

A 3 mărturie, tot din Scaunul ăcasta, din sat din Săn-Tămaș, Șichet Imbrea, 63 de ani. Eū nu știu: avut-au v'o vită au nu, că eū nu le-am prea cunoscut pe N[i]colae Turcu, dar pe tată-său, pe Dumitru Turcul, l am cunoscut că totdeauna l-au (la) slujăt; ăcasta încă știu, că el la dumnealui Apafi Șandru i-au mănă capre multe; dar nu știu cătă samă au fost. ăcasta încă am auzit, că dumnealui Apafi Șandru au avut multă pagubă, cu alții dinpreună, și n'au dat sama.

A 4 mărt[u]rie, tot din Scaunul ăcasta, din Săn-Tămaș, Gherghel Gabor, om de 59 de ani, mărturisește așa: ăcasta știu, când au eșit Neculae Turcu din Moldova, n'au avut nimic, ci au începu[t] a sluji prin munți; ce au slujit și ce n'au slujit, nu știu; și au venit în urmă la dumnealui ăpănu

Apafi Şandru, şi aşa au început a-ş spori vitele. Aăsta încă ştiu că, vite ce au avut, tootă cu ale dumealui le-au ținut, şi iarna şi vara. Aăsta încă am auzit, că multă pagubă au avut, dinpreună cu a[l]ţi stăpâni, şi samă n'au dat nimuruî. A 3 întrebare : în am auzit că au mănă capre multe, ale dumealui Apafi Şandru; dar nu ştiu câte au fostă : n'am văzut.

A 5 mărturie : Gavril al lui Gherghel Gabor, mai mic, om de 36 de ani, mărturiseşte aşa tootă ca şi a patra mărturie, de toate.

A 6 mărturie: Bărbaş Şandru, omu de 63 de ani, mărturiseşte aşa: Eă nu ştiu, când au venit din Moldova, avut-a ceva, au n'au avut; dar ştiu că l-au pus dumealui Apafi Şandru scutar; aşa au ceput a să looa înnaintă; dar ce au avut şi ce nu, nu ştiu. Aăsta încă ştiu, că tot sup mâna dumealui au fostă, şi tată-său încă l-au slujit. Aăsta încă şti[ū], că i-au mănă capre multe, dar câte au fostă, nu ştiu.

A 7 mărturie: Toader al lui Barbu, mai mare omu, 68, mărturiseşte aşa: N'a văzut, când au eşit din Moldova, avut-au v'o vită a[u] nu, că eu nu l-am văzut cu ochi, până nu l-au adus dumealui de l-au pus baču: acolo s'au deşteptat; ştiu că de acolo au fostă vecinî. Aăstă încă am auzit, că au mănă capre multe ale dumealui Apafi Şandru.

A 8 mărturi[e]: Stan al lui Barbu, om de 33 de ani, mărturiseşte aşa ca şi a şapt[ea] mărturie, de toate.

A 9 mărturie, din Ūc, din Sănt-Dumucus, Şimo Gabor, n. om, mărturiseşte aşa: eu ştiu când au venit Neculae Turcu, n'au avut nemic; aşa încă şti[ū] că au fost vecin dumnisale Apafi Şandru. Aăsta încă ştiu, că l-au pus dumealui scutar, şi aşa au început a să looa înnaji[n]te. Alta, încă ştiu că, la samă, când a vrut gupănul să dea seamă, n'au dat seamă, nici n'au plătit nimuruî nici un potor. A 3, aăsta ştiu că a mănă capre multe, dar nu ştiu câte au fost.

A 10: Gheorghe Butunoiă, omu 38 ani, aşa mărturiseşte ca cel din sus.

A 11: mărturie, om de 34, Şimo Dumitru, mărturiseşte ca cel de al 9.

A 12 mă[r]turie: a lu Mihaiă Ion, omu de 40 de ani, măr-

turisește: că am auzit de alți, când au eșit din Moldova, pe nume Turcul, atu[n]ci n'au avut nemic, numai au început a sluji pe dumnealui ȝupănu Apafi Șandru: așa s'au imbogățit. Aîncă știu că de acolo au fost vecin, și pe tată-său l-am apucat a sluji; la dumnealui am auzit că i-au mănânat vite multe.

A 13 mărturie, din Sânt-Dumocuș, Petrea Cojocariu, om 41 de ani, mărturisește ca și cel de al 12.

A 14 mă[r]turie, Bărabaș Bucur, din Snttă-Tămaș, om 36 ani, mărturisește: știu, când a venit Necula Turcul din Moldova, nemică n'au avut; aăasta încă știu că au fostu vecin de uric la dumnealui Apafi Șandru. Aăasta încă știu că vitele le-au erna[t] tot dumnealui cu fânul dumnisale. Aăasta încă știu, că au [a]vut dumnealui Apafi Șandru multă pagubă întru acest anu 1753, și la ceialalți stăpăni au avut multă pagubă; la nimenea nici o samă n'au dat, nici n'au plătit. Aăasta încă știu, că au mănânat capre multe, dar nu știu câte au fost.

A 15 mă[r]turie: Dumitru a lu Trifan din Sânt-Dumocuș, om de 43 de ani: eu știu, când au eșit din Moldova Neculae Turcul, când au din (*sic*) nu știu să fie avut v'o vită au ba; în urmă au slujit la Paleu; acolo încă nu i-a plătit nemic; apoi dumnealui Apafi Șandru l-a dus înlăuntru, și l-au pus la oi; acolo au dobândit ce au dobândi[t]; știu că tot acolo au sluji[t]; aăasta încă am auzit de la stăpăni care au fostu cu dumnealui, stăpăni dumnealor stăpăni, încă au avu[t] pagubă multă, samă n'au putut lua, ni[ć] dumnealui, nici stăpăni. Aăasta încă am auzit, că au mănânat capre multe ale jupănului Apafi Șandru.

Acești oame[ni] mai sus scriș cu ȝurământu suflețește au mărturisit.

Nemiș di Ūcul de sus: Betea I[m]brea, din Sântu-Tamaș, ȝurat Scaunului.

Din Ūc, din Săn-Tămaș, Tomaș Frenți, ȝura[t] al satului.

II. Documente particulare comunicate de d. Gr. P. Olănescu.

1. București, 8 Ianuar, și «del[a] Adam curărea anilor, văleat 7135» (1627). Alexandru-Vodă, pentru «jupân Ivașco ce aū fostū Dvornic-Mare», dindu-ī moșia «în Tohan, însă partea lu Mihilă Armaș». Ivașco o cumpărase «derept un cal bun». Marturi la cumpărare fusese: «jupan Grigorie Comis, și de l[a] Bălean[i] Ivașco, și Stroe Spătar, fečorul Hierăi Logofăt, și de la Bucșan[ı] Staico Postelnic[ul], și Badea Postelnic[ul], și Vasilie Postelnic[ul]». Boieri: Papa Vel Vornic, Iirizea Vel Logofăt, Dumitrașco Vel Vistier, Mihul Vel Spătar, Bertolomei Vel Stolnic, Pavlach[i] Vel Comis, Apostol Vel Păharnic, Costandin Vel Postelnic. Scrie Stancul Logofăt. — Traducere din secolul al XVII-lea încă. — Pe V", o însemnare turcească ¹.

2. 14 April 7167 (1659). «Io Mihail Radul Voevod», «ție. Predo Paharnic i Luțea Postelnic», «pentru că aicea, naintea Domnie Meale, spus-aū sluga Domnie Meal[e] Pătrașco Cluč., pentru moșia ce-s chiiam[ă] Fântăneale[e] și Boziianiī, cum, ce iaste venitul și dijma dupre aceale moșie, luoat̄ tot voi, iar lui nu-ī daț nimic, și are și el moșii ca și voi». «Să împărțiț venitul și dijma ce va f[i] dupre aceale moșii, împreună cu el, ce i se va cădea partea lui.»

3. 10 Iunie 7178 (1670). Doisprezece boieri, «pre răvașul Domno nostru Io Antonie Voevod», așteaptă părțile o săptămână: daū singurului ce se înfățișează.

4. «Scrisoarea noastră la mână dumnealui Pătrașco Capitan, cum să-s știe că, pentru moșia de la Fântăneale[e], ne-m tocmit cu dumnelui, când va fi la vrem[e] dejmii dupre moșie, păn nu va ven[i] feciorul dumnelui, să nu-s strângă dijma; ce să o strângă toat[ă] la un loc feciorul dumnelui. Deč să-s strângă părtașie, ce, cin[e] cât i s[ă] va ven[i], pre cât va avè moșie, să-ș ià. Și s'aū făcut ačastă scrisoare dennainte celor 12 boiar[i] cari aū fost luaț să o hotărască moșia...

¹ Care se explică prin faptul că actele aū fost în mîna boierului turcit Cozliceanu. V, mai departe.

Iunie 10 dn., l^t 7178 [1670]. Preda Capitan, Dumitru Păharnic.»

5. 22 Maiu 7185 (1677). «Adec[ă] eū Ivașco Peharnic, feçorul lu Pătru Slugeariul ot Băleani, scris-am acesta al mieū zapis ca să fie de bun[ă] credință la mână dumnealui unchiu-mieū Gherghe Banul Băleanul, cum să-s știe că am mersu eū de bun[ă] voia mea la dumnealui, de m'am tocmit cu dumnealui dă i-am vândut toat[ă] partea mea de moșie dăn Tohanî, ot sud Saac, care am avut cu dumnealui de'n părțea[ă], în doao, și aū căzut aceeaștă moșie în partea mea, de cătră ceialaltî frați, că iaî aū luoat alte moșie într'alte părți; pentru că acestă moșie iaste de la tatu nostru, Pătru Slugeariul.» Iea 8.900 de aspri. Să fie a lui Gherghe și a «feçorilor dumnealui». Vinzarea se face și «cu știrea fraților mieî». Scrie «Iorga Logofătul». Semnează: «Ivașco Păharnic ot Bălean[i] (pecete cu trei spice de grîu și: «Pătr...»), Neagoe Săcuianul Vornecul, mărtorie», «S[o]cul de Băleani, mărturie», «az Radul Logofăt martor Omariul» (*sic*). — Pe V^o: «Zapisul lu Ivașco vāru-mieū, za partea lui ot Tohanî, ce ne-aū vāndut».

6. 14 Mart 7195 (1687). Șerban-Vodă numește șese «boiarî adevăratorî aî boiarinului Domnii Meal[e] Iordache Vel Spatar» la Albești (Județul Prahova).

7. 14 Maiu 7201 (1693). Boierii din Togzeanî vînd «dumnealui jupān Mihului neguțatoriū ot București» partea ce aū din Tohanî de la «Gligorie Postelnic Băleanul», de la care avea altă parte și Mihul.

8. 12 April 7201 (1693). «Gligorie Postelnicul Băleanul» vinde din moșia sa la Tohanî Togozeanilor. Marturi: «Rad[u]l Hriz[ea] Vel Clucer za Arie, mărt[u]rie. Cernica Șterbeaî, biv Vel Armaș, mărturii».

9. 11 Mart 7202 (1694). «Mihul Neguțatoriul» arată că Mihaî Cantacuzino Vel Spătar l-a împrumutat cu 700 de taleri, «de m'am hrănit cu dānșii, fără de dobāndă, până în 2 aî». Îi dă în loc via sa la Tohanî, «po t^l 20» pogonul, afară de o sumă în bani. Îi dă și «moșia ce să chiamă Tocozeani, car[e] iaste tot amestecată într'açastă moșie ce

am luat de la Gligorie Logofăt, dreptu t^l 150». Marturî: «Barbul Urd[ă]reanul biv Vel Păharnic», «Mihalcea Căndescul V^t Stolnic», «Vălcul Postelnic», «Toma C' [Cantacuzino] vt. Logofăt, Mănăil[ă] Vel Căpitan za Lef[egii]». Pe V^o: «zapisul Mihului cup., pre viile de la Tohani».

10. 30 Maiu 7203 (1695). «Ivașco Băleanul, împreun[ă] cu nepoto-mieū Gligorie Postelnic Băleanul», dau zapis «megii-așălor ot Tohani», între cari și un preot (între nume și: «Dușman»), pentru vînzarea a 150 de stînjăni, ce aveaū «de la moș, de la stremoș». Pe moșie mai dăruise ceva și luī «Mihaī Postelnic Corbeanul». Tot restul va fi al «moșneanilor». Semnează: «Ivașco sin Pătru Ceaușul Băleanul», «Gligorie Postelnic, snă Ivașco Clucerul Băleanul».

11. 4 Ianuar 7206 (1698). Vînzare în dealul Tohanilor către «jupănul Mihaī Cantacuzinō Vel Spatar». Marturî: Mănăilă Căpitanul, trei alți Căpitanī, «Costandin Arbănaș ot Buz[ăū]», etc.

12. 5 Iulie 7208 (1700). Constantin-Vodă chiamă la judecată pentru «o moșie de la Fântăneale», reclamată de «credinčosul boiarinul Domnie Meal[e] Enachie Vel Ag[ă]», pe «Logofătul Calot[ă] ot —». «Că boiarinul Domnii Meal[e] zice că iast[e] a luī, iar tu zici că este a ta.» Monogramă. Pecete mică, octogonală.

13. 29 Ianuar 7209 (1701). «Barbul Brăt[ă]șanul vt. Vistiar», «fečorul Mihului Pitar», dă «dumnealūi taicăi lu Mihaī Cantacozinō Vel Spătar» zapis pentru vînzarea moșiei «de la Tooane, car[e] iaste în județul Săcuianilor...; car[e] moșie ne iaste și noao de la moșul nostru Socul Cliuč., fiind dumnealūi cumpărător mai denainte vreamē, tot într'acest otar, și căzându-i-se dumnealūi să cumpere». Pe V^o: «Zapisul nepotulūi Barbulūi pre moșia dă la Tohani».

14. 1-iū Mart 1756. Καλλίνικος ἀρχιμανδρίτης, ἱγούμενος Πορτιάνας («care iaste făcută de dumnealūi Toma Cantacozino Vel Spătar») schimbă moșie pentru oi și porci. Pecete cu Sf. Gheorghe și legendă ilegibilă.

15. 6 Septembrie 7273 (1764). Ștefan Racoviță, pentru Radul Văcărescul Vel Vornic, dîndu-i Tohaniī, ce aū fost ai luī Mihaī Cantacuzino Spătarul. «Un anu iaste de cāndu au

venitu ferman de la prea-puterneca Împărăție și tefter pentru toate moșiile și morile . . . și ori-ce au avut dumnealui Mehmet Agà aici în țară, partea neamului dumisale [Mehmetu-Agăi Cozliceanul], dă la strămoșă-său Mihaï Spatharul Cantacuzinò, și de la moșu-său Toma Vataful, și cu mumbașar împărătescu și cu vechil dăspre partea dumnealui Mehmet-Agăi, ca să să afle și să să dovedească toate pân la un cap dă ață, și, verî suptu a cui stăpânire vor fi, orî zălojite, orî date zestre, orî vândute, orî dăruite, de verî-cine, dă la Spatar Mihaï încoace, toate să să ià pe seama dumisale Mehmet-Agăi, și să să vânză prin știrea dumisale Cadi-Efendii. . . Amu pus dă s'au strigat la mezatu în Divan, în trei luni de plin. Încă și câte s'au dovedit vândute mai denainte, de neamul dumnealui Mehmet-Agăi, și de însuș dumnealui, nu le-amu lăsat cu acelu prețu, ci, după porunca prea-puternicii Împărății, și acelea s'au strigat la mezatu și, verî-căți bani au eșitu mai multu peste vânzarea d'intăiū, de au vrut să dea acel prisos cel ce stăpânea moșiia, peste baniū ce era cumpărată. au rămas moșiia suptu stăpânirea aceluia; iară, care n'au vrutu să dea acelu prisos, i s'au luat moșiia de suptu stăpânirea lui și i s'au întorsu baniū înapoi, și prisosul au rămas în sporiul dumnealui Mehmet-Agăi, și moșiia aceia s'au datu suptu stăpânirea aceluī ce au artorisit prețul macar numai cu un ban mai multu.» Tot așa și pentru moșiile date de zestre. Cumpărătorii capătă hoget de la mumbașir, «și elamu de la dumnealui cadiul». Se trimete catastif de toate lui Mehmet-Aga. Văcărescu cumpără Tohaniū lui Mihaï Spătarul: «i-am datu și Domnia Mea acestu cinstitu hrisov al Domnii Mele ca să stăpânească acastă moșie, și cu viile cele ce sântu păragină, cu bună pace și dă nimeni neclătit, dup[ă] porunca prea-puternicii Împărății, și nimeni de acum înnainte să nu aibă voe a întoarce bani, sau a răscumpăra vie sau moșie, nicī cu pricină dă rudă, nicī de vecin, sau cui să cade, sau măcar cu verî-ce alt feliū dă pricină va pune, nicī cum acolo să aibă voe a porni nicī-un feliū dă pără; că, de au avutu vre o pricină, trebuia să o fi arătat într'un anu, de când s'au început a să căuta acest [lucr]u,

și mai vărtos în trei luni dă când să face mezat, dă s'au vândutu în vileagu și în Divan, înnaintea a tot norod[ul] ce s'au întâmplat adunatu.» Marturii: Fiii Domnului, Mihaï și Costandin, Toma Crețulescul Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic de Țara-de-sus, Radul Văcărescu Vel Vornic de Țara-de-jos, Costandin Căndescu Vel Logofăt, Aftanasie Ipsilant Vel Spatar, Mihaï Cantacuzino Vel Vistier, Toma Rafail Vel Postelnic, Ioniță Gulianò Vel Cliucer, Dimitrachi Fotachi Vel Paharnic, Iordachi Carageà Vel Stolnic, Ianachi Rosetū Vel Comis, Mihalachi Vel Pitar. Monogramă. Iscălitură domnească. Pecete în capsă.

16. «Adic ă noi sătenii de la Tohanî sud Saac, cari mai jos ne vom iscăli, dat-am zapis[ul] nostru la cinstită mâna dumi[sale] Rad[u] Văc[ărescul] Vel Vornec, precum să să știe că, cumpărându dum[nealui] moșia Tohanî, și noi aflându-ne șazătorî pe această moșie, și neavându alt ă] stăpănărie, cu toții am venit de am căzut și ne-am rugat dă dum[nealui] dă ne-au luat asupra dumisale, și să ne numim satul dum[isale]. Deci dum[nealui] să aibă a ne căuta cu ceia ce va da dumisale mâna, la pășurile noastre. Și noi să avem a da dă om câte o mie de haracî pe an, scoțându-i la viile dum isale], orî la ce vie ne va porunci. Pentru că așa ne-am așzatzat cu dum nealui], dă a noastră bună voe. Și pentru mai adevărată credință ne-am pus numele mai jos, ca să să crează. Ap. 17 d. 1765.»

17. 1-iū Iunie 1766. Nicolae Dudescul Vel Logofăt vinde vii în Valea-Largă «dumi[sale] fratelui Iordache Mavrodin biv Vel Vistier» și soției lui, Maria. Semnează și *Ζωήτζα Κορυζοζηνή*. — La 15 Septembrie 1769, Mavrodin arată că, «cu turburarea acestor vremi dă răzmiriță», schimbă viile cu «dumnealui Vel Vameș Chiriță Stefani», luînd de la el «24 plărechî samurî bunî, într'ales, pă plăceare-m[î]».

18. 13 April 1767. Alexandru Ghica, la «doisprăzece boiarî», luați prin răvașul său, pentru a cerceta la Tohanî, unde sînt «birnici și mazăli; care arată dum[nealui] Domnii Mele că nu-ș dau adetul moșii, zicând că ar fi având și uniî dintr'ânșii stăpănire». Pretînd «că au și ei căminurî înfundate», ce tre-

buie «a să izbrăni cu hotărnicie». Marele-Portar semnează în grecește.

19. 20 Septembrie 1769. Grigore Alexandru Ghica întărește lui Ștefan Vel Vameș niște vii în Valea-Largă, «ot sud Saac», pe care «Neculae Dudesc[u] Vel Vor[ni]c» le vînduse «dumisale Iordache Mavrodin biv Vel Vistier»: la 15 Septembrie 1769, acesta le schimbă cu Ștefan, «de aū luat pe dănsle 24 perechî samurî bunî, într'ales». Monogramă. Pecete cu armele amînduror țerilor.

20. 12 August 1777. Alexandru Ipsilanti acordă Vornicesei Vinețeană, la Tohanî, drepturile însemnate pe pp. 200-2, n° 78. «Iar, pentru vitele ce vor avea dă treaba casilor lor, de suhat să nu să supere. . . Pentru vre o rămășiță din vremea răzmiriții, să nu să supere lăcuiitoriî.» Monogramă și pecete cu roșu.

21. 15 Octobree 1778. Un sătean din Tohanî arată că s'a învoit cu Vorniceasa Venițeană «ca să-î daū t^l 2 pă anu, pentru claca mea». — Și un al doilea face tot așa.

22. 12 Novembre 1814. Cerere a lui Barbu Văcărescu Vel Vornic. «În sud Sac. am o moșie Tohaniî, cu doao sate pe dînsa: unul Tohaniî și altul Pierșenariî; acest din urmă sat să lăcuește mai tot de Ungurenî, de multă vreme, avînd toți coprinșurî și cele trebuințoase cu îndestulare. Eū, avînd dată mai totdeauna această moșie în arendă, și arendașii neavînd trebuință de clacă, lua banî de l[a] dînșii. Dar, pentru ca să nu să facă obiceiū, rog pă Înnălțimea Ta ca să supue legilor pămîntului și canoanilor condicîi luminat[u]lui Divan a-m clăcui cîte zile doaoăsprezece pă an, după cum s'aū supus și alții asemenea acestora, pă alte moșii, la acest obiceiū al pămîntului, de clacă. Căci, într'alt chip, nu numai că nu mă folosesc cu locuința lor pă moșie, ci mai vartos pag[u]bă am, și mai de folos îmi este a să rădica după moșie și a merge unde vor vrea, decît să lăcuiască pămîntul, fără a mă folosi de l[a] ei.» — Se ordonă a se cerceta dacă nu e «vre un deosebit așăzămănt în scris».

23. 23 April 1815. «Adecă noi mazăli, clăcași, după moșăia dumisale Vel Dvor[ni]c Barbul Văcărescu, Tohanî din sud

Saac, adevărim cu acest zapis al nostru precum să-s ştiie că ne am hotărît a clăcui cîte zile dooăsprezece pă an, dar, fiindcă noi ne aflăm oameni de apur[urî] supăraţi de slujbe, neavînd nici cară, — să avem a da po t¹ opt pe tot anul, de fiecarile om, — şi dum[nealui] cu aceşti bani să puie oameni în trebuinţa clăci; în[să] aceşti bani să avem a-î răspunde toamna, pe toţi într'un căştiu; iar nu de dooă ori pe an.»

III. Documente din colecţia d-lui C. C. Arion.

I. « † [1601-11]. Adecă eū Manea, feçorul lu Stan de Comăneşti di în Cricov, mărturisescu cu acest zapis al mieū cum m'am vândut cu a patra parte de ocnă, de preste tot hotaru¹l, şi de în apă, şi de în pădure, şi de în şederea satului, di în hotar păn în hotar, şi de în cap pănă în cap, — pentru cî m'am vândut eū cu feçorii mieī, cu toat[ă] moşia mea, jupan[u]lui Gherghe Spătariul, să-ī fiū Rumăn, dereptu 2.000 de bani gata; căce am fost căzut într'o pradă binească, că am spartu capul unui om. Deç n'am avut cu ce plăti hătalmu; deç m'am vândut de m'am plătit şi scos jupan Gherghe Spătar şi de bir, şi mi-iaū cumpîrat şi un cojoc. Mărtorii au fostu atunce la tomeala noastră şi la vînzarea mea jupan Neagomir Nanoră şi Văicil Bălţescul şi fiū-săū Dragomir şi Stoica, iarăş de îm Bălţeşti, şi de în Vai de el Stan şi Costantin şi Bodea şi Teatin, şi de în Drăg[ă]neşt[i] Radul Nebunul şi Stoica i Moş Tiică, şi Dragul i Radul i Bărseanul, şi de în Podeanī Stoica, şi de în Mehedinţi Barbul şi Dumitru şi Tudor ot Răteşt[i], Tudor şi Laţco şi Ratea; noi cu ale noastre suf[l]iate mărturisim toţ că am băut la aldămaş, şi am văzut banii num[ă]rându-se, şi luîndu-ī Manea, ca-s fie Rumăn, el şi feçorii lui, în veaci, jupan[u]lui Gherghe Spătar. Şi iarăş, dup[ă] ce m'am vândut eū Manea, care mai sus scriū, venit-aū şi vă[r]u-mieū Stan Lungul, feçorul lui Drag[o]mir unchiu-mieū, di în sat di Con[ă]neşti, de se-aū vândut iarăşi, să fie Rumăn jupan[u]lui Gherghe Spătariul, iar cu a patra parte de ocnă de preste tot hotarul, ca ş[i] mene, şi de în

câmpu și de în pădure și de în apă și de seaciurele runcului, și de în ședeara satului; și se-au vândut de-a lui bun[ă] voe, dereptu 2.000 de ban[i] gata. Și l-au scos și pre Stan Lungul de bir, și i-au cumpărat nădragi și com[ă]nac, și i-au dat și un porc[u] de prăsil[ă]. Derep[t] acia mărturisim no[î], cu câte mirturii sântu aicea scris[e], cum să ție jupan Gherghe jum[ă] tate de în sat di în Com[ă]nești, de priste tot hotar[ul], și cu tot venitul. Și la vânză[rea] lu Stan Lungul mărturie au fostu: Micul lu Stepan de Căl[u]găreanî și Ioan Băca de Călug[ă]reanî, și Manea și [Ch]irtop și Neagul Băhăi și Sim-Nicoară și Dobre Șuchiia de Călug[ă]reanî, și Manolie Grecul de D[a]tcoi, și Cocan și Dragul i Radu și Boica și Sarul di în Șchiia, și Vlaad Popei. Acesștea toț au băut aldămaș, și bani, i-au numărat Micul lu Stepan de Căl[u]găreanî, și aldămaș se-au dat la amănoî cumpărătorile: vin 9 ved. de vin, câte 30 ban[i]. Pis az pop Stan. Fostu ačasta tocmeal[ă] în zilele lui Șerban Voevoda.»

2. 22 Novembre 7140 (1631). Leon-Vodă, lui Calotă Postelnic și fratele lui: Stanciul din Bozianî, partea din sat luată de la Bărcanu, fiul lui Drăghicî. — Boierii ca la p. 181, n° 25. Dumitru grăm[ătic]. Pecete. Slavon.

3. 3 Ianuar 7140 (1632). Patru boierî vînd moșie la niște «megiiăș» de la Bozienî: «stănjănul căte cincî galben[i]». — Patru peceti, cu animale, și numele boierilor pe două din ele.

4. «Pis mșta Mai 10 d., l. 7140 [1632]» (adaus). «Calot[ă] Postelnic ot Bozianî» cumpără ocină de la «Necșa fata lu Coman de în Veareșiu», cu «800 as. gat[a]. Și se-au cu[m]p[ă]rat acestă ocnă în zilele [Radului Voevod; sters] lu Matei Voevod, cându au venit de l[a] Țarigrat Domnu.» Între marturî: «Pășiü ot Crăngul». «Pis pop[a] Dumitru.»

5. București, 13 Decemvrie 7141 (1632). «Staiico Postelnic ot Bucșan[i]» vinde «văru-mie, lu Calot[ă] Postelnic ot Bozian[i]», niște pămînt la Bozienî, plătit în «galben[i]». Între marturî, și «Ion Dăr[ă]ban».

6. 3 Ianuar 7141 (1633). Vînzare de «jiumătate de ocină» la Bozianî, «cu tot venitul și cu tot vinări[ciul]». Jos: «eü pop[a] Dumitru, că pecete n'am avut».

7. București, 13 Maiü 7144 (1636). Matei-Vodă întărește la niște «megiaș» din Bozianî, în «județul Săcuianilor», moșia ce au cumpărat. Marturî: Hrizea Ban, Ivașco Vornic, Grigorie Logofăt, Dumitru Vistier, Preda Spatar, Vasilache Stolnic, Buzinca Comis, Vucina Paharnic, Costandin Postelnic. Scie Soare Logofăt. — Traducere de după 1650

8. 27 Maiü 7148 (1640). «Staiico din Bucșani, dimpreună] cu fie-miü Nica», vînd moșie la Bozienî. Pomenit «Dan Ghioa».

9. 10 Mart 7155 (1647). «Mirica Paharnic ot Boteanî» dă zapis «cumnatu-mieü Radului Logofăt Dudescul», pentru viile de la Bozianî, vîndute cu aspri. Marturî: «Stroe Vel Vistiier», «Negul Spatar», «Necula Logofăt ot Țigănești».

10. 20 August 7155 (1647). «Lep[ă]dat Căl[ă]rașul, nepot popei lu Vișan ot Săcșori, ot sudstvo Elh.» dă zapis «Stoicăi Logofăt, nepot lu Seman județ, ot Săcșori» că-i vinde «jum[ă]tate de fune de ocnă den Săcșori» cu 1000 de bani. Martur: «văru-mieü popa Nancul».

11. 11 Ianuar 7158 (1648). «Bărcan Ceușul» arată că i s'au împrumutat de Calotă din Bozianî 16 ughî. Neavînd să plătească, va da 18 stînjeni de moșie

12. 3 Decembre 7160 (1651). «Eü Calotă Vornicul, și dănprenă cu feçoriî miei; Pătrașco Postelnic ot Bucșani i Preda Comis, cu frații miei, Bărcan Ūaș, i Luța Postelnic sin Stančul, cu frații miei, i Dragomir Postelnic, cu frații miei», se învoiesc pentru a-și alege moșia, și de Radul Logofăt Dudescul, «și dăspre Radul Postelnic, feçorul lui Șerban Vistiier». — Copie.

13. București, 30 Maiü 7166 (1658). «Vladul Spatar, feçorul Badei Postelnic ot Bucșani», vinde «lu Bărcan părcălab za Curte și fiü säu lu Staiico Logofăt ot Bucșani» «acuma, în zilel[e] Mării Sal[e] Domnu nostru Io Mihnea Voevod», «15 de (*sic*) stănjăni de moșie din sat de la Bozianî ot sud Sac», «za ug. 30», «cu știrea fraților mie». «Nemenilea n'au vrut să cumpere» din rude. — Pecetea lui Vlad poartă: «Vladul». Semnează și «Preda Logofăt», «Petrașco Clucer Bucșanul».

14. 4 August 7168 (1660). Gheorghe-Vodă Ghica «ție Simo Roșul ot Buzeü», că s'a plîns la el «Stančul Roșul ot

Bozeian[i], zicând cum că i-ai luat neșt[e] bucat[e] și neșt[e] inea[e] și bani, nefindu-ț nimica vinovat». Nu venise, de și păgubașul îl sorocise la Divan. Îl chiamă iar. «Că apoi, dacă nu vei veni, bine să știi că te vor aduce cu treapă».

15. 30 Iunie 7177 (1669) și 22 Novembre 7183 (1674). Vînzare de moșie, «den parte megieșască», «den cin pîn în cin». Martur și un «iz[bașă]».

16. 15 Mart 7187 (1679). «Simion Călugărul din Bozianî» împarte averea lui filor și fetelor. În ea: «un zăbun scurtu, și ghiordiia cea de postav albastră, caf[t]anul miu, și o abăoară de postav, de pânză, și mease, și de măhrămî să împarță featele câte treale; pilota, plapoma; grăul ce iaste în groapă, grăul de în cânpu».

17. 18 Maiu 7188 (1680). Vintilă Vornicul pune zălog «pre un Rumân al nostru dăn Bozeian[i], anum[e] Pătru, cu feçorei lui, și 15 stănjan[i] dă ocen[ă] dă în satu dăn Bozeian[i]... , drept ug. 20», «până la Sfete Dumetre. Dece, dă va putè da Rumânul aceștie ban[i] ce sânt mai sus scriș, elu va fie slobod dă Preda Căp[i]tanul; iar, de nu va putè să dè aceștie carei ne i-au datu noo Căpetanul Preda, iar noi la ze să ne tocmem cu Preda Căpetanul: dă-î va mai făc[e], să ne mai dè, saū să mai dăm noi dumnelui, precum să va prețui.» Se adauge: «neputându da Rumânul bane la zi, am tocmit de ne-ū mai dat ug. 3, să fie stător cu moșii».

18. 11 Iulie 7194 (1686). Vînzare la Bozienî. Între marturî: «Radul dascal ot Ploești, de la băsearica domnească», și «eū Radul părcălabul Fuiorea».

19. 22 Mart 7205 (1697). «Luțea snă Luțiiu iuzbașa ot Boziianî» face o vînzare «Neculi Vel Ūoh[o]dar ot Boziianî». 20. 20 Mart 7213 (1705). «† Theodosie Mitropolitul: făcându-le groznică afurisanie, așa aū mărturi[t] înnaintea noastră cum scrie mai jos.» «Șerban Vel Logofăt[martur], Monah Iacov, Dumitru Păharnic» arată lui «Drăgușin Vistier Merișan, frate[e] lui Staico biv Vel Paharnic», că, «fiind fost cumpărat Staico Paharnic nește moșie la sat în Boziianî, ot sud Saac, stănjan. 45, de la Radul Logofăt Bilcirescul, feçorul lui Șerban Vistier, încă mai denainte vream, și ačastă moșie aū fost vândut

și cu toate viile lui den dealul Teșului, și au ținut tot cu bun[ă] pace pân când s'aũ întânplat de aũ pribegit dumnealor în țara Moldovei, și, fiind în pribegie ani 8, de aici din țară, le-aũ perit toate cărțile și zapisel e] câte aũ avut, de toate moșiile, și, întâmplându-să frăține-său, lui Staico Paharnic, moarte, Drăgușin Vistier n'aũ avut cu ce stăpâni ačastă moșie și viile.» Iacob și Dumitru sînt aduși pentru mărturie, și adevaresc.

21. 7 Maiu 7213 (1705). «Drăgușin Vistier, fratel e] lui Staico biv Vel Peharnic Merișanul», dá zapis lui «Ventil[ă] Paharnic, snă Socol Med[e]lniceariul», pentru vînzare de moșie. Semnează «Drăgușin Vistier Merișanul» și «Costandin Postelnic Bucșanul».

22. 19 Octombrie 1763. Vînzare către «dumniei cocoana Stanca biv Vel Stolniceas[a]».

23. 13 Iulie 1800. «Săteni ot satul Fîntînelile, Ungurenî dintr'acest județu Saacu», se plîng Domnului «că, ei fiind oameni streini, din Țara Ungurească, la eșirea loru aici în țară, cînd au eșit din lăuntru, nemerind într'acest județ, pe moșiia unî Marii Șătrăresii Giurgiuchioaei, i-ar fi tras de i-au așăzat și pă moșiia ei Fîntînelile, tocmindu-să mai întii pentru havaetul moșii prin zapis, adică: întii pentru clacă a-i face cîte 6 zile pă an, însă două primăvara, i dooă vara, și dooă toamna, asemenea si din dijma bucatelor : din zece una, cum și din fîn. Iarăși asemenea, cum și moșiie cîta le va trebui satului, adecă izlaz de fîn să le dea, și deosîbit să-ș facă și vii pă moșiie, și să dea de pogon cîte parale dooăzăci, însă de viie roditoare, și de nume po parale patru, dar din pomî sau din coprinsul viilor să nu le iă. Asemenea și pentru odaî de oi să dea numai cîte 6 miei pă an, de tot satul.» Acum Dumitrachi Giurgeaca, fiul ei, calcă învoiala: «căci și de toată casa le iă cîte un miel primăvara, cum și la coprinsurile viilor și la pomî le face tot vii lucrătoare și ia de tot pogonul cîte talr. unul, cum și delnițile de fîn ce le aũ curățit de oi, de mărăcinî, pîrîitul le-ar fi luat și le-au dat altora streini, de le-au aratu.» Conrupe pe cei doi oameni cu așăzămîntul, de-l *tănuiesc*. Trimesii Domnului întreabă pe proprietar, care tă-

găduiește tot. I se cere în zădar actul. Se dă dreptate sătenilor, hotărîndu-li-se îndatoriri după «pravilniceasca condică». «Să îndatorează [Giurgeaca], pîntru locuri de finețe, ca să le dea cu îndăstulare, ca unora ce sînt clăcași, și ei să-i dea din cincî copiițe una, precum să urmează la toți stăpîni cei ce aū moși, cum și izlazurele pe pășune.» Pentru vii, un «zlot» de pogon, ca și pentru «pomî în obragiî». Pentru «o jumătate saū o țozvirte», partea de *analogon* din zlot. «Iar la aceilaltă obrajiie, ce va fi, a vii, și vor fi sămănături pă dînsa, să aibă a-și lua dijma, iar nu plată de bani.» Pentru mieî, — «din cinzeci oi un miel, iar, dă va fi stîină statornică, să aibă a lua brînză sau bani, precum hotăraște pravilniceasca condică». Proprietarul face apel.

24. 3 Mart 1805. Ordin către «dumv. mazililor i birnicilor ce mai jos santeț arată»: s'a plîns un mazil ce avea la ei «o sfoară de moșie... Pă care parte de moșie a luî avînd voi vii, nu v'aț fi supuind a-i da otaștina, cum și niște părăgini, ce ar fi tot pă partea luî de moșie, le-aț fi cumpărînd voi între voi, unii de la alții, fără de a nu-i face nici o întrebăcune.» Să vie la judecată.

25. 6 Iulie 1820. Hotărnicie pentru «Paharnicul Manolache Coridalefs».

IV. Cîteva documente din colecția d-luî Al. Callimachi

I. «Un suret di pe ispisocul din 6920 [1412], Aprilie 3, a Domnuluî Alicsandru Voevod, pren cari ispisoc să arată cum aū miluit pe adevărată și credințoasă sluga Domnieî Sale Coman sîn Galiș în pămîntul Moldovii un loc pustiu, să-ș facă luî un sat podmi (*sic*) Bașeu, și hotarul aceluî sat: pe undi aū umblat întăi Bașeu, la o fântăna, iar di la fântăna drept la codru, și de la acea fântăna [de] vale, pe părăul Bașeu, pînă în părăul albu, iar de la părăul alb în sus la codru, — arătănd că acesta esti a luî tot hotarul și că aū fost hotarnici Giurge Fratovschii și Tobuciū.» — Într'un act din 15 Octombre 1804, pentru moșia Comănești (jud. Dorohoi). — Citat și la 20 Decembre 1777: «încredințat cu iscălitura popi

lui Toader di la Măndrești». — Se păstrează și suretul însuși: «o săliște pustie, să ș'o îngrădiască el șie acè săliște, cu uric și cu toate veniturile». Marturî «feçorii noștri —»; boierî: Stan, Mihailaș, Ioan Vornic de Suceava, Vlad și fratele lui Cărste, Jurje Fratovschi, Ionașco Jumătate, Brăescul, —, Vlad «Necre Vorc.», Șendre, Bratul Straovič, «Vel: Ciu.», «Itșină», —, Stan Bărlicî, Stoian Postelnic, «Oleșăn», Stan Vistiernicul.

2. Fără data. «Eū Iosipu deregătoriul în Vlăscañi, ce am fost deregătoriū și la Hrinovți, și Maximū vătăman, cu toți sătenii și frații, iarăș din Hrinovți, și alți mulți oameni bunî, și bătrăni și tinerî, facem înștiințare precum aū venit înnainte noastră» niște oameni din Comănești, făcînd o vînzare. — S'aū tălmăcit de Euloghie dascal, 1765, Mai 24.»

3. «Eū Toader Moghila » face mărturie că «înnainte noastră » se face o vînzare a moșiei lui Berchet, de ginerele acestuia, către «Coman feçoru lui Berchet drept 50 taleri». — Tradus la 24 Maiū 1765, de «Euloghie dascal».

4. «S'aū scris în Bașău, l' 7113 [1605], Mart 8. Eū Toader Moghila facem înștiințare precum aū venit înnainte noastră Marunta fata lui Toaderū din Comănești, de nime silită nici asuprită, ș'aū vândut partea sa de ocină, din sat, din Comănești, căt[ă] să va aleage, parte sa din sat și din cînpū, și cu loc de moară în Bașeu, — aceaia aū vîndutu slugii noastre lui Coman Berchetu diiacu, drept treizăci taler[i] bātuți. Decî, vîzînd și noi a lor bună învoială și [to]cmală și plat[ă] deplin, și noi așijderea i-am făcut lor și de la noi acestū zapis. Și la ačastă tocmală au fost Guga Vel Vătah și Avradăm, și alți oameni bunî. Decî pe acest zapis al nostru ca să aibă a-ș face și dres g[ospo]d.» Tradus de Euloghie dascal, la 12 Octombre 1764.

5. 16 April 7121 (1613). «Gheorghî Balș Vel Logofăt» arată că Grigore diac din Comănești a făcut o învoială de moșie. Martur și «Lupul Balș Sulger și Dumitru Botrococ, diiac». «Deč carea răzăș dintru dănșii ar străca aciastă tocmeală, acela să aibă a da gloabă 12 boî la poarta g[ospo]d, și lui Grigori

să întoarcă acești bani de mai sus scris (*sic*)». — Dublă traducere.

6. 7 Octombrie 7224 (1615). Alexandru Iliăș. Vine la el «Onciul feçor lui Iurașco și giupăniasa lui Anghelina, fata lui Vasăle Oarăș ce au fost Hatman, cu un zapis de mărturii de la Botici deregători ot Dorohoiu și de la Lazor biv Pitar și de la Gligori a lui Mitrofan Șoltuz și cu 12 pãrgar[i] din târgu din Dorohoiu, și de la Cârstea bătrânul și Costin Cepișca și Grigorii Hotar și Cozma bătrânul și Dumbravă și Pavăl și Malic și Stratul și Macsân, și de la alți oameni buni de acolò, și Andreica vătaman de Cobăla, și Onciul vătaman de Măgură, și Buțurca vătaman de Păscari, și Vasăle vătaman de Buhaice», ce au *hotărît* la Șândriceni (Țin. Hirlău), «care au fost supt ascultare de cătră ocolul Dorohoiului». — Traducere din secolul al XVIII-lea.

7. 31 Maiu 7127 (1619). Gașpar-Vodă, pentru «Coman Berchet diiac», care a adus «zapisul» lui «Toader Movil[ă] Postelnic» pentru Comănești, și altele (și acel de la ureadnic și vătaman). Întărește. — Suret. Și copie.

8. Fără dată. «Gociul de Loziani» vinde ocina sa de la Cobăla (Țin. Hirlău), cumpărată de la «giupăniasa Todosia Hătmăniasa lui Nicoriță Hatmanul», ce o avea dăruită de Miron-Vodă, — lui Dumitrașco Postelnicul, pentru o datorie. Marturi: Ștefan Bou Vornic de Țara-de-jos, Dabija de Țara-de sus, Ilie Șeptelici Postelnic, Solomon Bărlădianu Vistier, Coste Moțoc Sulger, Ion Prăjăscul Vistier, Neculai Buhuș logofăt al treilea, Gavrilaş Brăescul, Todirașco Prăjăscul Clucer al doile, Eremiia Cărcu Portar de Suceava, Dumitrașco Dragoșiascul părcălab de Suceava, Rugină Vornic, Macri părcălab. Aduge și dania lui de la «răposatul Ștefan-Vodă Tomșia». — Traducere din 1826. — Și alt act, scris în Pripca, de față și cu «Gherman din târgul Siretului» (tot traducere din 1826). — Actul domnesc de întărire, al lui Gheorghie Ștefan, e din 12 Mart 7165 (*idem*). — La 15 August 7173 (1665) Istratie-Vodă ordonă lui «Andriian părcălabul de Suciavva» a face hotărnicie la Cobăla (*idem*). — Raportul lui e din 16 Octombrie 7177 (*sic!*, *idem*).

9. 1-iū Septembre 7138 (1629). «Pălajca și Antemiia, fetele Manei de Comănești, de Țănutul Dor[o]h[o]iului», dau partea lor de moșie, «stălpită de cătră alți frați»: aceasta o fac pentru că «plod dintru noi n'am avut». Vînzarea se face «ginerului nostru, lu Isac de Sinahău, și surorii nostre Antimiei, fetei lui Berchet... În datul nostru acești ocine ce mai sus scrie, au fostu slugi domnești și oamin[i] bunī megiiăș.» Marturi: «Anghel din Mamurinți, și Andriian de acoala, și Pânteliu Barbovschiī din Becești, și Ionașcu Herțea, și Andreiaș Talpă din Stroești, și Dumitru Lehacinschiī de Gădinești». Ei numesc pe Antimia lui Berchet: «giupăneasa» lui Isac. Scrie Barbovschiī (foarte caligrafic). — Și copie.

10. Fără dată. Moise Moghilă dă la «al nostru credincios boeriū Pătrașcu Costin Spatar aceste sate, den drepti ali meli moșii, dispre părinții noștri, dispre Movelești, anumi satul Hudești, spre Bașău, unde au fost curții moșilor Domniū Meli, cu bălți di pești la Prut, și cu poianī ci să chiamă Baranca, și cu Novasăliți, Preruda, — așajdire și cu alt sat, ci nu să poate ceti, fiind încurcatī slovili, dicăt la un loc samănă a arăta di Mateuți la Soroca, — pentru a lui driaptă slujbă ci ni slujăști, și ni-au dat și banī gata, noi suti di talerī bunī. Pentru aceia nime din frații mei său din ruda noastră să n'aibă a să amesteca său a strica; da și vānzare Domniei Meli orī în ce vreme să fii neclătītă, — să fii Spatarului în veci drepti moșii și cumpărături. . . » Iscălitura. «La Domnia di apoī dat-am Domniia Mē și toti uricili.» — Traducere din secolul al XVIII-lea.

11. Iași, 20 Ianuar 7142 (1634). «Adecă eū Onțul Iurașcovič i Hăjdău Frim» arată că «Isac de Sinihău și cu Nicolai den Ghereni și cu Meica de Vicoleani» au venit «cu cinstită cartea Mării Sal[e] lui Vod[ă], și cu o slugă a Log[o]fătului celui Mar[e] Pătrașco Bașot[ă], ca să le socotim în seliștia Comăneștilor pentru niște stălpī ce au fost mutăț den loc». Isac se găsește asuprit cu 12 «pași». Pus iar stil-pul «la locul cel bătrân». Martur și «Golăi aprodul de Bobești», «și diaconul de Bașău, cu vătaman[ul] de acolo». Așa se face împărțeala «cu cealți răzeși». Semnează: «Ifrim Hăjdeu» și cellalt. Ambele peceți n'au nici un sens.

12. 12 Iunie 7158 (1650). Vasile-Vodă, pentru Antimia și ginerele ei Ștefan Rugină. — Traducere.

13. Suceava, 13 Iunie 7158 (1650) Vasile-Vodă lui «Vasilie de Mlinăuți», să facă hotărnicie la Comănești: «partea de ocin[ă] de acolo . . . , ce o au vândutu Pilipovțeștii Steclesților; dicî acmu acea parte iase la vândzare: dice să socotești; cine va fi de acel moș, acela să încapă a cumpăra, iar alții să nu cumpere înaintea lui, pentru căce au dzăs Isăcoe de Sinihău că i-au fostu ei moș». Pecete cu chinovar.

14. 14 August 7162 (1654). Vinzare la Comănești către Pătrașco Berchet. Între marturî, «popa Păntelei de Bașeu . . și gheconul (ГЕКОНЪ) Dumitru de Bașeu și Vasilie Ţilce de Nehoren i] și Corcodel de Iudești . Scrie preotul citat. Semnează și «diaconul Dumitru». — Și copie.

15. Iași, 5 Decembre 7174 (1665). Duca-Vodă către «Rugin[ă] ũ-au fostu Șetrar», ca să hotărnicească la Prilipca și Saucinița. Erau ale lui «Dumitrașco (?) ũ-au fost Vistierî» și «a Brăescului». Buhuș Vel Logofăt. Pecete cu chinovar.

16. 25 Novembre 7194 (1685). «Pătrașco Berchet» își dă ocina nepotului Crăstian, «pentru că la bătrânețil[e] mele m'au grijit d[u]mnialui pân la moarte mē, și dup[ă] moarte mē să mă comānde d[u]m n]ialui, precum l-a îndura D[u]m n[e]dzău . Martur: Ioan preotul de la bis[e]rica Roșcăi, car[e] mi-au fost și dohodnic, și Simion ce ține pe Brândușe».

17. 30 Maiu 7228 (1720). Hotarnica Cobilei, după cererea «târgoveților din Doroh[oi]», ce se plîng de «Stroici Spatar pentru o bucată de loc din hotar[ul] târgului, ce le împresoară cu hotarul Cobălii». Se chiamă «Dumitrașco Gafencu uricar, și Albotă Cluceriul, și Toader Buliandră, ispravnic de Doroh[oi], și cu toț târgoveții». Fiind neînțelegere, și lipsind acte, «am socotit și li-am zis: lăsa-s'ar să giure oamenii bătrâni, și să margă cu brazda în cap pe unde mergu hotarale; și au priimit Stroici Spătar să giure Dorohoieni. Decî am socotit și am ales șasă oamini din Dorohoiu, anume Ștefan Dăriescu și Costandin Săruenco, Gheorghii Guțuc și Pătrașco și Andrieș, Ili și Gheuca, și au giurat acești oameni în biserică, și au purces cu brazda în cap, și au pus un stâlpu de

piatră în culme dealului; de acolò au purces la vale , etc.
— Copie din 1819.

18. 10 Iulie 7233 (1725). Mihaî Racoviță către «Stroicë Spatar», pentru ca «să-și apere oamenii săi ce are la Prilipca, despre vorniciî de Dor[o]hoî, pentru une și alte gălcevî ce ar avè acei oameni, să n'aibă a-s amesteca la dănșîi . . . , nicî să-î globască, ce stăpănul lor Stroiciî să-î certe pentru unile ca acele; iar, de s'ar tămpla să-s facă între acei oameni nescareva fapt care este să-s globască de la Scaun, atunce părălabîi de Ținutul Hărlăului vor cerca acele, căci Prilipca este de Hărlău și nicî mai înnainte vreme n'au fost de ocolul târgului Dor[o]hoiului. Deci să aibă a să apăra, întru nemic să nu să amestice Vorniciî la acei oameni, căci și mai înnainte vreme n'au fost obicei să-s amestice Vorniciî pîn sate, la alte globe, fără numai șugubinele și morți, unde s'au tămplat, la acele au avut triabă; iar la alte, la nimic. [Auto-graf:] Afar[ă] din ce este obiceiul, să nu știu că luați cât de puțin mai mult; când a v[en]i să jăluiască cineva că i-ați luat cât de puțin afar[ă] din obicei, om trimete de v'or aduci, și pe uliți v'oî da.» Pecete mică octogonală, cu chinovar.

19. 10 Septembrie 7244 (1735). Un răzăș din «Săn[i]hău vinde ocină lui «Ion Gorovei Vel Căpitan de Dorohouî». — Copie.

20. 10 Septembrie 7244 (1735). Vînzare la Comănești, pentru «30 de vedre de m[i]lere, cari au luat de la Ali Turcul».

21. 1-iū August 7246 (1738). Grigore Ghica-Vodă, pentru Prilipca, lui «Dumitrașco Stroiciî biv Postelnic. fiçoru lui Stroiciî Vel Spatarul, nepotu lui Dumitrașco Visternicul». Sturza Vel Logofăt. — Copie din 1819.

22. «L^t 7252 [1744], Iunie 3. Împărțire ce ș'au făcutu fiçorii răposatului Stroicëu Spatarul de moșii și de vecinî ce li-au rămas de la părinți.» Scrie Simion Cheșco, uricar.

23. 21 Iulie 7262 (1754). Matei Ghica poruncește lui Păun biv Vel Pitar, ispravnic de Dorohoi, și alțiî să hotărească Hu-deștiî lui Ilii Costachi biv Vel Stolnic, ce-l are «de pre socrul d[umisa]le Mihălachi Sturza biv Vel Paharnic . . . , care sat și Paharnicului Sturzi i-au fost dupe Buhușăști». Fusesse hotărît

și de Mihălachi Pilat Medelnicer. Vecin era, la Comănești, Ioniță Iamandi biv Vel Jitnicer. — Copie din 1824.

24. 20 Mart 7264 (1756). Hotărnicie în cearta de moșie dintre «dumnealui Jitnicer Ioan Iamandi» și «Păharnicul Ilii Costachi», la Concești. — Copie.

25. 4 Octombre 7268 (1759). Hotărnicia moșiei Saucinița, a lui Ioniță Arbore Medelnicer, Toader Isăcescu Medelnicer și Alexandru Medelnicer, «cumnații lui Ioniță Arbore Medelnicer», «de cătră Prilipca, moșie lui Ili Stroici». «Drumul cel mare a Dorohoiului, ci mergi la Botoșăni, și tot alături pe din sus de drumul Verbii, până în capul unui iaz ci să numești în hotarnică: iazu popii lui Finic; care îl arată în hotarnică că acest iaz li iaste frățăscu acestor doă sate. . . Iazul ce zice Ioniță Arbore iaste un broscariu, iar iazul ci arată Stroici, mai samănă a tovrășie, că iaste mai mărișor. . . O moviliță ce-î zic movila Vlădicăi lui Gheorghii, în care movilă iaste o piază a Verbiei, și acolo într'acea piază să închei hotarul Sauciniților.» Semnează: Mihalache Sturza Vel Vornic — Copie din 1819.

26. 20 Decembre 1776. Anaforă în procesul lui «Ilie Stroici Postelnic cu nepoții săi Antohii și Ștefan, Dumitrașco], fecoriî Lupului Stroici». Mai fusese un Dumitrașco, fratele lui Ilie. Moșii la Cobăla și Prilipca

27. 5 Iunie 1790. Raport pentru hotărnicie la Cobăla către Iancul Racoviță Spatar și Teodorașcu Balș Clucer.

28. 20 Octombre 1805. Hotărnicie la Trestiana, «moșie dumisali Spatar Ioan Sturza. . . , ce este dată zăstre de la socrul dumisali Neculai Ruset Vel Logofăt». În hotar, la Broscăuți: Vornicul Costandin Balș și Gh. Cuciuc. Sînt de față: «Onofrii, Costandin Șoltuzăi, Ghiorghii Oltianu ot Dorohoi», etc.

29. 12 Iulie 1816. «. . Vel Căpitan» către «cuconul Ioniță Sturza biv Vel Postelnic»¹: trimete 1.500 de lei din datorie. Iarmarocul a fost rău și n'a desfăcut tot ce a dus. «Cucone, Grecul de la Broscăuți în lipsa mē de acasă] acumu aū mai

¹ Viitorul Domn din 1822-8.

întratu încă cu patruzăci prăji[n]i de falce spre Criva, și au începutu a faci șanțu»: a făcut să intervie ispravnicii. Pentru cumpărări de cai și niște cosași.

30. 23 Iulie 1816. Hotărnicie a lui «Balș Logofăt» către Trestiana și Broscăuți. În cursul ei se spune: «Atunce iara Dorohoiu loc domnesc».

31. 23 Octombrie 1825. Ioan Sandu Sturdza poruncește a se *hotări* «moșia Trestiana a prea-luminatei noastre Doamne de... Cobăla supu[su]lui rusăsc Gheorghie Cuciucu». — Pecete cu chinovar. — Judecată a Doamnei, Ecaterina, la 15 April 1828.

V. Documente din colecția d-lui căpitan Gh. Văsescu¹.

1. Concești, 1-iu Ianuar 7152 (1644). Vînzare de moșie la Bobești de către «strănepoata a lui Ivașco Bobin», către «Andreica Diaconul», cu «leî bătut și un stup». Între marturî, un «Grozul». Se adaugă în slavonește că plata s'a făcut în zilele lui Vasiliia Voevod».

2. După 15 Iunie 7152 (1644). Diaconul Andreica din Bobești întoarce «Logofătului [Petrașco] Ūogoleî» cincisprezece leî și-și iea înapoi moșia. Marturî: «aprodu Costantin de Iașși», «Iorist călugărul de la mănăstirea lui Toder², și vătămănu Ștefan de Bașo, și Bilețchiî den sloboție a dumisal[e] Logofătului».

3. Iași, 24 Decembre 7154 (1645). Vasile-Vodă lui David de Zăluceanî», ca să-și fie Cuzlăul: «ca s[ă] fie tare și puternic a lua dzeacea de pre partea sa, și din pâne, și din fân, și din tot venitul ce va hi pe partea lui». Pecete cu chinovar.

4. Iași, 17 April 7159 (1651). Vasile-Vodă întărește lui «Avraam ot Lucăcenî» a opta parte din Horodiște, după acte de la «răpoosatul Gașpar Voevod» și mai vechi chiar: o cum-

¹ Cf. și *Un mănunchiî de documente*, în *Convorbiri literare* pe 1900, *Cei d'întaiî anî din Domnia lui Vasile Lupu*, Regeste, și *Doc. Bistriței*, II, Prefața

² Movilă Todreni, lângă Burdujeni.

părase de la «Gavril Beășină, fișorul Solomiî, nepotul Buh-toae», cu «taleri de argint». Gavrilaş Vel Logofăt. Ionașco. Traducere din 1787, de Andrei Dașchevič, Cernăuți. — Și copie a originalului slavon, de același. — Pecete peste hîrtie în original.

5. 27 Maiu 7168 (1660). «Ștefan Voevod, bjiu mlstiiu gspdarü zemle moldavscoi», către Toader ă-au fost staroste», pentru plîngerea lui «David de Zaluca», ce s'a jăluit «pre Manea de Ivancăuți, dzăcând c'au avut moșie depreună la sat la Cuzlău; acmu s'au sculat Manea ș'au cumpăraat de iznoavă o parte de la altu răziaș de-acolo, și n'au dat știre și lui Davidu cändu au cumpărat, să fie iar frățeaste, ă-au cumpărat făr știrea lui Davidu». De este așa, «să socotești să-î întoarcă Davidu ășumataate de căți bani va fi dat Manea, și să ție iar frățeaste». Pecete cu chinovar, cu legenda: «Io Ștefan Voevoda, bjiu mlstiiu [gspdar zemli moldavscoi]».

6. Iași, 15 Iulie 7169 (1661) Ștefan Vodă, fiul răposatului Vasile-Vodă, arată că Iordachie Marile-Vistiarnic a înfățișat «un zapis de mărturie, făcut de boiarenul nostru, de Andriiaș ă-au fost Medelniciar-Mare, fișorul lui Toderășco c-au fost Log[o]făt-Mare»¹, ce-î vinde moșia sa: un saat întreg cu vecini, anume Crănicianii pre apa Prutului, în Țănutul Dorohoiului, care saat ău fost cumpăratură de părinții lui de la sv[ă]n]țaa mănăstire de la Todiriani, de lângă Sučav[a], unde iaste hramul Pantocrator», precum și locurile cumpărate «de la Măricuța și de la sora ei, de la Anca, fiatele lui Gligori Holouca de Cuzlău, și de la Agafița și Grăpina și Ilianaa și fratele lor Dumitru, fișorii Catrinii, nepoți de sor[ă] lui Gligorie Holoucă»: iea 4.500 «lei bătuți». Dimitre (?) Cehan Vel Logofăt. Scrie Tiron. — Pecete cu: «Io Ștefan Vasile Voevodü i gospodar z[e]mle moldavsco[i]; 7160», și, de-o parte și de alta a coroanei: «16...». Sabia și buzduganul se află de ambe părțile capului de bour cu steaua; jos, soarele și luna.

7. Iași, 15 Ianuar 7178 (1670). Vinzare la Cuzlău «dumi-

¹ Era ginerele lui Gavril Hatmanul, fratele lui Vasile Lupu. V. vol. III, p 33 nota 1.

sali lui Dumitrașco Marel[e]-Pitar, drept o sut[ă] de lei bătuți . . . , părțile fraților noștri, lui Ilie Lehăceschi și a lui Ion brat Ilie, și a lui Cracalie». Marturii: Abaza ftori Visternic și Vasilașco Ureache biv Spătar și Ionașco ftori Armaș și Stroescul și Ion sn. Stroescul biv Armaș . . . și Nacul brat Durașco». Iscălește încă: «Ghigolașco Ghiianghi», semnat apoi și «az Gligorașco Ghenghe Vel Medelnicer» (mai frumos).

.8. Iași, 7188 (1679-80). «Dumitrașco Marel e -Pitar arată că «s'au sculat dumnealui Toader Joria Sulgiariul, și au dzis că i-s moșii[e] dumisal[e], și m'aū gâlcevit tare, ce eū, deacă am vădzut gâlcevindu tar[e] dumnialui, eu mi-am luat u bani de la dumnialui: o sută lei, și un cal pentru cal, și doisprezeci lei ce am plătit datorii pentru Vasile săhăidăcariul ce am fostu datu eū pre aciale cumpărături [în Horodiște]». Marturii: «dumnealui Gligorașco Ghianghia Vel Medelnicear și dumnealui Petriceaico Vel Clucear și dumnialui Contiș Vel Sulgiar și [Ionașco] Balșu [ftori] Log[o fătul și Dubău par-călabul».

9. 2 Iulie 7235 (1727). Grigore Ghica-Vodă poruncește lui «Toader Stărce Vornicul de Poartă, și slugile noastre Iosup Căpitanul și Gigătul Căpitanul», să cerceteze la Horodiște partea cumpărată de «Hermeziu», de la Irimia Jora. Să strîngă din satele vecine «oamini bunî din sus și din ȝos, megiiăș de prin preȝur și răziaș». Pecete mare cu chinovar.

10. «U Cuzlău», 30 Iulie 7235 (1727). Hotarnică la Cuzlău, pentru părțile «lui Todor Vel Căp[i]tan ș'a lui Ghiorghii Hermezău Cluđer ș'a lui Toder Soročanul Postelnic ș'a lui Toder Stărce Vornicul de Poartă ș'a lui Pătrașco Căpitanul, și pe urmă ne vini și un răvaș de la Miron Cuze cum are din ȝum[ă]tate de sat dooă părți, ș'o parte are Simion Șătrariul». Unii «să țin că au moșie pe baștină și zapisă n'aū, puind pricină că li-aū perit zapisăli; č-aū lăsat la mila Mării Tali: precum vii ȝudeca Măriea Ta, așe va fi. . . Am început din apa Prutului din ȝos, de unde au fostu moara lui Davidel . . . , la obărșie unii rupturi. . . De cum mergi drumul Botășenilor. . . Peste matca văi și la dial pe podiș.» Iscălește și «Ghiorghii Chihai, Toder . . . pop (?) Chihai». — Pe V^o: Be-

weiss der Untersuchung von Kusleu, wodurch die Granze von dieser Seite bestimmt werden kann».

11. Horodiște, 30 Iulie 7235 (1727). Hotărnicie în acest sat. Ghiorghit[ă] Hermezău își cumpărase partea de la «Erimiica Jore, fișorul lui Toder Jorăi». Hotăresc această moșie «de spre hotarul Crăinicilor (*sic*), dumisali Hatmanului Ion¹. . . Un stălp: de piatră vechiū, unde este pricină, c'aū fostu scos de oari-cin[e] din pământ, mai denainte vreme, ș'apoī l-aū pus dumn[ea]luī Ion Hatmanul unde i-aū fostu voe dumisali, fără nici o poruncă, care acmu vini stălpul pe din sus de un șăpot, ce este în pădure, de cură din stâncă. . . La o fântână cu budăi. . . Până în drumul ce vine de la Hotin și merge la Botășeni. . . Mai din șos de vadu luī Turcilor (*sic*), la unde aū fost casa luī Hermezău».

12. 6 Iunie 7260 (1752). Hotarnicia la Cuzlău. E de față «Vasilie Soročanul, pre carele l-aū făcut vechil toți frații luī, Ioniță Soročanul și Mihălache Soročanul, fișorii luī Toader Soročanul biv Postelnic, ginerile luī Davidel; așijdere aū vinit și Ion Moșanul cu fișoarii săi Vasilie și Tănasie; care și Ion Moșanul este iarăș ginere luī Davidel; și de pe acel Davidel trag ei zestre a patra parte den șumătate de sat de Cuzlău, den parte de sus». Iscălește: «Vasilie Grosul Cămpulungan, ă-aū săpat de am îngropat hotarăle», «vornicelul de Horodiște», etc., «oamenii ce s'au tământat la hotărăt». — Copie de Dașchevici, din 1787.

13. 31 Mart 7265 (1757). Scarlat Ghica-Vodă către trei boierinași, că s'a judecat «Ioniță Cuze biv Vel Pitariū» cu «nepoții luī Davidel de Zaluci».

14. 11 April 7266 (1758). Hotarnică la Cuzlău. «Partea Sanduluī Davidel, moșul Sorocineștilor, și verilor lor . . ., parti dumnealuī Ioniță Cuzia biv Vel Pitar, zeastre dată de la socrul dumnealuī, de la Toader Rășcanul Pit[ar]; iar Pitariuluī Toader i-aū fost de pe moșu-seū Manea, și Manii iar i-aū fost cumpăratură veache, și mai cumpărând Toader Pit. și alte părți din Căzlău.» — Și copie din 1826.

¹ Neculce, probabil.

o 15. 17 Maiü 7268 (1760). *Carte* hotarnică de la Costachi Luca. Se judecă «dumnealui Ioniță Cuza biv Vel Stolnic, înnainte dumisale Ștefan Ruset, Vel Logofăt, cu Ioniță Soročanul, fiind vechil de spre parte lui Negoită Fliondor și a frațălor lui, Vasăli și Tănasă, nepoțai lui Davidel de Zalucie, pentru satul Cuzlău, cari iasti la Țănu[tu]l Dorohoiului, în malul Prutului, care moșii esti dată di zăstri dumisali Stolnic Cuzăi de socrul său Toader Rașcanul biv Vel Jitnicer». Cuza nu e mulțămît cu hotărnicia lui Ștefan Popăscul Vornic de Poartă. Asistă nepoții lui Davidel acum, «și Gheorghii zăt lor». «Un bătrân» din patru de la Cuzlău e al «Jicnicer[ului] Ștefan Hermezău, carile... hotarnec mai înnainte pi Tanasă Măcărescul Cămăraș de izvodi»: Hermeziu are și Horodiștea. Pomenit «drumul ce vini de la Zalucia», «drumul cel mari, ci vini de la Păltinești... și mergi la Crasnaleuca», «drumul ci vini de la Rădăuți și mergi la Bașău. Iscălesc mai mulți Vornici de sate, Postolachi cheptenar», «Ursul comandat ot tam, «Onofrei sãn croitor», «Toader Popiștaș ot Ivancăuți». — Se întărește la 29 Iunie 7271 (1763). Iscălesc «Vasăli Rămoșcanu, Tănasă Moșanu nepoț lui Davidel, Costandin Gândul biv Vel Șatrar». La 19 Septembrie 7268 (1759), se judecă la Domnie Ștefan Rosăt Vel Logofăt cu Ioniță Cuza biv Vel Stolnic și cu nepoții lui Davidel, «feçori Anițai». Se poruncește cercetare. — La 18 Februar 7268 (1760), se repetă porunca. — Còpiü din 1827.

16. 16 Iunie 7268 (1760). Ioan Teodor-Vodă către dum. Ioniț[ă] Zosin biv Vel Sulğ[e]r, Ioniți Iamandî Jic, giudecătorî de Hărlău i Dorohoiü», pentru «Tănas[e] i Vasile, nepoții lui Alexandru Davidel, și alți frați a lor», în proces cu «Stolnicul Ioniță Cuze pentru satul Cuzlăul ot Dorohoiü». Să *aleagă* partea fiecăruia, și de părțile «Hermezăului». Pecete cu chinovar.

17. 1-iü Iulie 7285 (1777). «Tănasă Moșanul di la Cuzlău, mazăl, nepot di sor lui Ursachi Davidel», vinde Lupuluî Balș Vel Vornic partea sa din Hudești. — Copie din 1826.

18. «Sortes domini Schatrar Petri Keschko, quae ipsi in me-

dietate pagi Horodiste, et sortes in pago Kuzleu dimensae sunt anno 1783.»

19. Maiu 1788. «Ștefan Hermeziu ot Vistierie» arată că a împrumutat de la «Petre Cheșco biv Vel Șatrar» 1000 de lei: trecînd «anî la mijloc», «s'aũ făcut dobãnda banilor cap la cap». Avea datorie și la «Panaite Fote Liptcanu». Pentru acești 2.500 de lei, își vinde moștenirea de la strămoș, Gheorghiuță. Pomeneste pe verii săi, «fiçorii răpoosatului Grigoraș Hermeziu Postelnic.» Iscălește și fratele lui, Grigoraș, și [soția] lui, Nastasăia.

20. 5 Iulie 1811. Mărturie că Anița, fata lui Alexandru Davidel, a fost măritată cu Iordachi Flondor, cu care are pe Negoită și Ilinca, măritată cu Ilschi; apoi cu Ioan Moșanu, cu care are pe Vasile, Tănase și Safta. — Copie nouă.

21. 10 Ianuar 1813. Scarlat-Vodă hotărește în procesul pentru Cuzlău dintre Ionița Moșanu, biv Vornic de Poartă, și Arghirie Cuza Banul, care-î iea partea la 1810. Se dăduse cercetarea lui Mihalachi Costachi Spatar, dar acesta e bolnav: decî merge Ionița Murguleț vt. Paharnic. — Moșanu înseamnă jos că mai are frați, pe Andrii și Miron.

22. 31 Maiu 1847. Hotărîre a Divanului apelativ iscălită și de M[anolachi] Drăghici, [cronicarul].

VI. Documentele moșiei Șerpenița (vechiul Șipinți) din Ținutul Dorohoi

1. 31 Ianuar 7147 (1639). Vasile-Vodă, pentru vînzarea de un anume «Goleat» a satului «Șipenții din Ținutul Dorohoiului, de pe Prut, de la vatra satului și de la cîmp», lui «Andreï Plantos», cu 300 de lei. Dă și altele, «iar alte documenturi, el [Goleat] au zis că nu are, de vreme ce s'aũ pierdut pe vremea Tatarilor și altor neamuri. . . Gavrilaş Vel Logofăt». «S'aũ tradus intocma după orighinalul sîrbesc prin Eutimie Murgul, doctor a pravililor și profesor a filosofiei și a dreptului naturii¹.»

¹ Cf. vol. IV. p. CCIII, nota 2.

2. 22 Iunie 1773 (1765). «Andrieu Doniciu» dă zapis lui «Baş Costi Avraam» că a luat de la el 410 «lei noi», puindu-şi amanet moşiile.

3. 15 Octombrie 1776. Grigorie Ghica ordonă lui Sandul Ilii biv Vel Stolnic şi Ioniţă Hermeziu biv vt. Cămăraş, ispravnic de Dorohoi, a hotărnicii Şipinţii.

4. 23 April 1777. «Eü Alicesandra Cluciriasa răpousatuluş Andrei Doniç, fiica lui Toader Buhuş», arată că a luat 100 de lei de la Toader Manoli, puind amanet moşia Şipinţii. ce o are «de pe părinţii miei»: «venitul moşiei pentru başul, banilor» Îi iartă şi «că au păşunat bucatele dumisale această moşie».

5. 15 Iunie 1785. Alexandru Ioan-Vodă Mavrocordat către Costandin Balş biv Vel Paharnic şi Toma Iamandi biv Vel Sulger pentru a se *hotărnicii* de spre Toader Manole moşia «Şepinţii» a lui Şerba 1 Buhuş Paharnic: «ă-ar fi fost a surorii sale şi, vânzind-o unui Toader Manoli..., dumnealuiă răscumpărat-o». Pecete de ceară în afară.

6. 29 Iulie 1786. Neinteligibil către «Crucereasa Alexandra» pentru moşia pomenită. «Dum. Paharnic Şerban, fratele dumitale.»

7. 29 Mart 1791. Un unchiu al lui Matei Donici cere a i se da şi de el, ca şi de «dumnealui bade Şarbanu Buhuş Paharnic», *să fie* moşia Cepliţa (*sic*), pe care o ţinea până atunci, în parte, «un ţăranu de Gïoseni (?)», în parte Toader Manoli. «Eü n'oî căuta numai al meu folos, ce şi a dumitale având toată durerea, ca o rudeaniia.»

8. 10 April 1791. Toader Manoli Sulger către Matei, pentru *vînzarea* în arendă a moşiei.—La 1790 el scrie: «în anul ce aü fost bejăniî, nici cu ochii nu am văzut moşia dumitale, şi am dat răpousatiî maicii dumitale 34 lei».

9. 14 Iunie 1801. «Angheluşa Manoli Sulgereasa» către «Măteiu Donici, la satu Iznovăţu, la Orheiu». S'a făcut *hotărnicii* de Paharnicul Thodoraş Balşi şi Sulger[ul] Ioan Tăutul la moşia Leveni, în hotar cu «Şăpiniţăi, la cari m'ai făcut vechilă; nedându-mi nici-o scrisoare de ali moşiaî... De vechilă cum mă lepădu, după cum m'am şi lepădat înainte

dumisali boerî, și, a înștiința, te-am înștiințat. . . Atât moșiile meli, cât și moșiia dumitali Șăpinițai, ce o am de la dumneata cumpărată cu anu, eū pe toati le am vânduti cu anu dumisali Cam[ina]r[iū] Ioniți Bașotă. . . Veî ști că cu zorlo (*sic*) mi l-aū luat din mână părintili protosinghelul al sfinteî Mitropolii, și încă era să să întample între noi mari pricină, zăcându-m[i] câțiva cuvinti în potrivă, cari nu pot să ță li mai scriū.» — În Mart din același an se trimet lui Matei niște bani de *ὁ Ἰεραπόλεως Γρηγόριος*. — «Vinzarea venitului» se face către Anghelușa la 23 April 1797.

10. În 1804, «Mateiū Doniç Stolnic» se plînge că arendașul moșiei sale, «un Petrachi Manoli», nu se ține de contract. «Să-s facă volnicii dă om domnescu, să-mi împliniască banii.»

11. 3 Februar 1809. «Costandin Zota și Neculaî Borboros, vichilii dumisali Spatar Șarban Cananò», *cumpără venitul* moșiei «Șipintii» de la Matei Donici, cu 500 de lei pe an — În 1810, el se arată gata a o lua încă pe trei ani, cu bani plătiți înnainte, dar un Armean oferă peste o mie de lei pe an (mai multe scrisori ale lui Șarban către Matei, care-î e «ca un frate»: una e pecetluită cu o frumoasă camee). — Și în 1808 se vede că Șarban ține «moșioara», ce-î e aproape: dădea însă atunci numai 300 de lei. El spune în acest an că megiașii obișnuise a încălca: zăbovind «cu pornire epilor», am găsātu moșie în giumătate luată cu potci, de spre megieși, pe care le-a «zvărlit». Mai multu de doi suhaturî nu sântu; arătură nu-î, de cosăt nu-î!» — În 1806, Șarban trimete poliță ca să-î ei dumnealui banii di la cumpărătorii moșii mele Vasăeniî». Îi spune însă că moșioara nu face nici 300 de lei pe an, «că mai mult decât un suhat de boî bun, nu-î; și pentru acela mă bucur, că altă nu-î. Și, fiindu-că eu de primăvară îmi hotărescu moșie Budeștii, dacă veî socoti, să viî și dumneata ca să faci tocmală cu hotarnicii ă-or fi la mini, și să hotărăști și dumitali.» — În altă scrisoare, din 1806, el vorbește de «negustorii ci țin moșie în Vasăeniî». «În credința lui Dumnezău . . ., că mai multu decât un imaș nu esti, și acela cu cătă supărari îl apăr di parte Turcii (*sic*), și de

une megieșii». «Am scos pe dumnealui Postelnic Matei Negel hotarnic la moșie mè Budeștii... Și, di-î voi dumneata, dumnealui Postelnic esti bun hotarnicu; măcar că cè mai multă pricină poate să aibî dumneata cu moșie Mitropolii, și măcar că-î frate cu Preosfințae Sa, dar, la dreptate ce va cunoaști, să nu fii dumneata nici la o îndoială, că nu-î om de acie adivărul să-l întunice, că nu puțini moșii aũ hotărât pe aice toată vara trecută; și cumu-î socoti dumneata» (19 Mart).— Și la 22 Ianuar 1806, Șerban arată «că mai multu decât un imaș de o cireadă de boi nu-î... Hotărând-o, așè socotesc că s'ar mai lărgi.» Îi zice: «veri Matei». — La 1804, vorbește de «Sărbii ci țân moșia mè Vasăeni: apoi îi, ca niști varvarî, n'o urmat să-î dei dumnealui». — În 1803, Șerban spune lui Matei: «o moșie a dumitali, ce o aî la malul Prutului di pi Buhușăști, ci o aî vândută la Manolești cu an ul] : e gata a o lua el, «cu prețul ce veț putè face cu dumnealui Spatar Manolachi Donici, fiindu-mî dumnealui vichilul meu». «Dta poți ca să scrii o carte iconomicoasă lui Manoli, cum că aî schimbat cu mine, cu Văsăeni.» — Într'o scrisoare următoare: Vechii arendași nu plătesc. Manolachi îi scrie «cum că să pun stăpâniri, dar, fără a nu faci asezare cu stăpân, nu poç să pun stăpâniri». «Moșie Văsăeni, ce am acolo la Orheiu.» «Poftescu cu un ças mai înainte să faci răs-punsu.»

12. 25 Ianuar 1824. «Ancuța Doniç» și «Costandin Doniç» dau «vechilimii» lui «Aga Costandin Lazu, boer din Moldaviia», ca să li vîndă «prin sultan-mezat» moșia Șerpînții. Întărită de «giudecătornia politicăscă a oblastii Basarabiei»: pecete cu vulturul rusesc și: «Pecete giudecătoriei politicești a Basarabiei». — Alta cam așa la 29 Octombree 1823.

13. 6 Maiu 1824. Pe basa acestei *vechilimele* «pe hârtie harbovoae» (timbrată), Vornicia de aprozi ordonă a se striga moșia de «dumnealui Nicolai Telial-Bașa». Ancuța Donici avea și o moșie în Ținutul Orheiului: Brăneștii. Pentru moșia din Moldova oferă 16.000 de lei Vel Logofătul Costantin Cărgiu și 16.500 Vel Postelnicul Lascarachi Sturza. — To-

tuși o iea Catargiu, care o da «în oranda» lui Mihali Cracalii; contra plății neregulate a căruia se jeluiește în 1825.

14. 17 Februar 1828. Catargiu vinde Șipinții cu 32.000 de lei lui Costachi Botezat: dă sinet pentru o parte din plată.

15. 18 Februar 1828. Ioan Sandu Sturdza către Mihălachi Mavrodin, biv Vel Stolnic, ca să hotărnicască moșia «Șărpintii», a lui «Costandin Catargiu Vel Logofăt al Țării-de-gîos».

16. 8 Februar 1829. «Cat[argiu] Logofăt» face plîngere pentru că «dumneaei Paharniceasa Catinca Manoli cu moșia sa Hrițani îi împresoara Șărpintii».

17. Iași, 9 Mart 1829. Același se îndatorește a da actele «Șirpintilor», ce i s'au încredințat de C. Lazo, «adusă de peste Prut».

18. 18 Mart —. «Catinca Ciomartaneas[a] arată lui Matei Donici Stolnic că nu-i poate da risovul ce cere prin «răvaș», de oare ce «boerul ei» e dus la Lăși; și eu nu pot să știu scrisorile dumisale».

VII. Cîteva documente privitoare la moșia Cătina B zău).

1. C. 1690. «Calin ăușul ot Bășcianî» vinde lui «Logofăt Matei ot Padeani» partea sa din Frăsinet. Marturi. Nedelco Mișinescul, Șolomon Vătaful de vanatori, Antonie eg[u]menul ot Aluniș, și alții.

2. 12 Octobre 7227 (1718). «Ilie V[ă]t[av] către «jupănul Nica ot Buzău. Jupăne Nico, s[ă]n[ă]tat[e]. Alt nu am aț lungi mai mult, că nu poț, că mi-e rău la cap; făr c[ă]t iat[ă] c[ă] veni Radul Tăicuțul, de zice cum c[ă]ș vinde partea de moșie din Frăsinet, o jum[ă]tate de moș... c[ă] iast[e] moșie bun[ă] și nu are niț o g[ă]l[ă]v[ă]. De a[ă]st[a] avusei[ă] a-t scrie dum[i]ta[e], — c[ă] mai mult nu poț, c[ă] mi-e rău la cap.»

3. «Foița de stăjnilor (*sic*) ce s'au alesu dumnealui jupănului Caloian sin jupăn Nicăi cupețul ot Buzău, din hotarul Frăsinetului; cumpărătoare ce am avut cu zapise de la Mateiu Podeanul i de la alți moșneni... Februarie 23, lt 7249... O jum[ă]tat[e] de moș.»

4. 23 Februar 7249 (1741). Stinjenii de la Frăsinet, cumpărăți de «cocon[u]l Caloian sin jupăn Nicăi cupețul ot Bu-

zău». Iscălesc: «P. Mihaï prot[opop]», «Mateiú iz. ot Pod[e]nî»
 «Στάτε βίβλος τοῦ Βολέγι».

5. 1781. Patru țeranî dau zapis lui «Postelnic Iane» că au luat de la el 5 talerî, «de am plătit treapăd ul] nostru, și să strângem dupe moșie, să-î dăm dumnealui cu mulțumită; iar, nestrângând, să împlinim de la noi .

6. 22 Ianuar 1782. Se face înștiințare de judecătorul Saacului, care a judecat pe Iane cu niște moșneni în privința unui vad de moară, să meargă să prețuiască materialul, ce se va restitui moșnenilor. E adresată așa: «Logofete Răducane i Logofete Dumitrașco Toh[ă]nene i preote pop Ianache i căl u]g ă]re Stoico Bășcene, i Vladule Lungene».

7. 24 Iunie 1782. Manea ot Cătina, Neag, Oprea, unchias Isar», *cumpără venitul Cătinei*. «Nea am așazat cu dumnealui să dăm porumbu, chila Brăiliî, de ocă 240, cu preț po tl. 6; însă, dând Dumnezeu să fie bișug de bucate, să-l dăm cu preț ce va umbla, iar, de va fi mai scumpu, tot cu acest felî să i-l dam: tl. 6.» Vor drege la moară: «hiară, roate, fusuri, cocurî și toate măruntaele... Și am luat de la dumnealui și o bute de vin, cu tocmeală: vad[ra] câte parale 22 și, măsurându-să cu cot[ul, au eșit ved[re] 185; ertăčune ved re] 3, și rămân de plată ved re] 182.»

8. 26 Iunie 1785. «Dumitru sin Ion Căpraru, împreună] cu soșia mea Ivana», dă zapis Postelnicului Ianică, cu privire la «o livede de pomî: pruni, nucî, merî, pusă de tată-mieu, cându au fostu stuparū la răposatul jupănul Nica, moșul dum[isale]... , pă moșia dumatăle de la Cătina, sud. Sac, ce-î zice Frăsinet», — ce-î dă pentru «o vacă cu vițel, prețuindu-o t^l 20». Mai departe, se scrie: «livadă». «Tată-mieū Ion Căpraru.»

9. 24 Iunie 1795. «Oprea Păsăroiul» și «Neagul Lunjean» arată că au cumpărat de la Slugerul Iane «venitul moșii dumisale Cătina... , a treia parte... , cu moara, cu cărciuma, drept t^l 62... , într'acest an... Fănețele aceștii moșii în t^l 38... Și să avem purtare de grijă a drege moara și cărciuma, să nu să părăduiască.»

VIII. Citeva documente dintr'o colecție privată din București.

1. București, 12 Iunie 7096 (1588). Mihnea-Vodă, pentru Dan vtorii Vistier, întărindu-î moșia ce are la Ostra, «partea lui Căzan Stolnecul și a frăține-său Badii și Predii, partea lor din sus toată, stânjini — 150». Traducere de dascălul Lupp.

2. 8 Maiu 7127 (1619). Gavriil Moghilă, pentru Gherghe Clucier, în privința unor cumpărături. Una e de la «feçorul Balicei, anume Piiali Turcul».

3. 4 Maiu 7131 (1623). «Noi ce am fost megiași den Ostra, pre nume Suma și Stan și Neagoe dorobanțul și Lupul și Cr[ă]stea feçor[ul] lu Dumitru Grecul», etc., dau zăpis lui Aslan biv Vel Vistier, pentru vânzarea lor, pe «galbeni».

4. 12 Maiu 7137 (1629). Alexandru-Vodă Iliș, pentru mănăstirea Sf. Ioan, întărindu-î moșia Ostra. Iar după aceeaia, cînd aũ fost în zilele răpoosatului Radului Voevod, după moartea jupănului Dan Vistiiariul, iar jupăneasa lui, Vlada, și cu nepotul lui, Tatul», vind lui Gherghe Clucierul satul. «Și cu știrea tuturor ginerilor ei, anume jupan Lupul Peh. i jupan Gașpar Armașul.» În a doua Domnie, se închină mănăstirea la Locurile Sfinte din Orient. — Traducere de dascălul Lupp.

5. 13 Maiu 7141 (1633). Matei-Vodă, pentru Petru Slugear. Cu Divan. Text slavon.

6. 28 Maiu 7143 (1635). Matei Basarab, pentru Petru Slugeariul, la Ostra, partea luată de la Preda Cherbeleț din Crețești, «din zilele lui Alexandru Voevod, feçorul răpoosatului Radului Voevod, înaintea Tătarălor . Apoi se ivește o pîră. «S'aũ pîrit de față, la satul Domniei Meale, la Brîncoveanî.» — Text slavon și traducere de Lupp, dascălul slavonesc.

7. Tîrgoviște, 22 Iulie 7146 (1638). «Petrea Slugear, snă Aslan Vornicul, împreun[ă] cu jupăneasa mea, cu Elina», dă zăpis «jup[ă]nului Ghinii cojocar» și lui «Cr[ă]stie Vameș» pentru că li vinde satul Ostra (Olt). Marturi: Teodosie Vel Ban, ș. a.

8. 6 Mart 7161 (1653). «Adec ă eu jupăn Dragomir Vel Vornic las ačast[ă] a mea învăț[ă]tur[ă] la vremea de petrecaniia mea, cum să se știe, cînd m'am împreunat cu jupăneasa mea Ilina

Vorničasa, n'am avut nič Rumăni, nič Țigani, nič moșie, ci am căștigat amăndoï dănpreun ă], den mila Măriei Sale lu Vod[ă].»
 Îi lasă Runcul, Păscăești, Ostra, Albota. Acesta «fostu-se-aū cumpărat pre banii ei, car[e] i-au fost dat Măria Sa Vod[ă], încă când am fost e ũ la Ț[a]rigrad». DaniŃ și la mănăstirile sale, și la cea «de la Lipov, care am făcut . Semnează și duhovnicul mieŃ, prepop Gherghie». «Și să fie ispravnic părintel[e] ep i]scupul Ignatie, păn se vor făc[e toate pomeanel[e]».

9. 29 August 7162 (1654). Stroe Vel Logofăt, pentru o vie de la Ostra: mărturie.

10. 1655 «Jupăneasa Ilina» a lui Dragomir, ce se maritase din nou, cu Stroe. «Întămplându-ni-se fug[a] și pribegie aič în țeara ungurească, în cetatea BrașovuluŃ, pentru zavistiia dorobanilor și a seimeanilor, cariŃ se-au rădicat asupra a tot neamul boerescu cu mare vrăjmășie; pentru care mulți dăn boiariŃ au și perit, iar alții au scăpat aič în cetatea BrașovuluŃ, iar alții, în Moldova și în țara turcească,— cari pre unde au pututŃ. Deč și pre noi ferindu-ne Dumnedzau, am scăpat aič în cetatea BrașovuluŃ, denpreună cu boiariul mieu, Stroe Logofătul, și cu coconii dumneluŃ, numai cu trupurile; iar alt, mult-putin, ce am avut eu și boiariul mieŃ Stroe Logofăt, ne-au luat tot și ne-au jăfuit, si den București, și de pre la casele noastre de la țară: nimic nu ne-au rămas. DeaciŃ aič mă ajunse vreamea petreacerii mele dentr'această lume, și, nefiindu boiariul mieu Stroe Logofăt aič, căcă că aŃ fost mersu cu Maria Sa Craiu, și denpreun[ă] cu alți boiari cariŃ au fost pribeagi aič în țara ungureasca, în țară cu oști, iat[ă] lăsăm cu a mea învățatură, cum să aibă coconii boiariuluŃ mieŃ Stroe Logofat a lua ban[1] împrumut, de unde vor putea afla, să ma grijasca acum la petrecaniia mea. . . Duhovnicul mieŃ, parintel[e] popa Gherghie, de aič de la bisearica Șchielor. . . Păntu că dăn țară nič cum ban[1] n'am scăpat, ce, căt am fost aič, am trăit tot den mila Măriei Sal[e] lui CraiŃ.» «Nepotu-mieu PapeŃ un răndu da haine, să-Ń fie neveteŃ, candŃ se va însura. . . Ale surorilor meale, ale CaleŃ și ale StancăŃ. . . Și mărturii încă să fie părintele Vlădica Ignatie și Stolnicul Dumitrașco Filipescul și dumnealuŃ jupănuł MihaŃ Herman, Vel Județ den cetatea Brașo-

vuluî, și jupănul Pavai Vel Vameș, și jupănul Țimen Vel Părgar, și jupănul Clin Gherghie boltașul, și duhomnicul meu, popa Gherghie, și alți oameni bun i] den Șchiaî.» Semnează : Vladica Ignatie, Protopop Vasilie, Pop Gherghie, Pătru Marce, Michael Herrmann, Dumitrașco Filipescul.

II. 15 Decembre 7164 (1655). Calea și Stanca, surorile «jup[ă]-neasiî Eleni Log[o]fetesei», dau zapis lui Stroe Logofăt, cum natul lor, pentru moștenirea Ilinei.

IX. Documente de la deosebite persoane.

I. Hirălău, 17 Ianuar 7025 (1517). Bogdan-Vodă, pentru Tațea, fata (дочка) lui pan Drăman, nepoata (свнучка) lui Calian (калшана) și ruda (племеница) ei, Sofica, fata Marenii (марешина), jupăneasa (кнѣгиня) lui Petriman (петриманюка), nepoata Taței (свнучка тащина) și ruda ei Nastea și sora ei Marena și Urăta (свръкта) și Sofica și Badeanca, și fratele ei Ion, și sluga noastră Dumșagrad (дшмарграда) și fratele lui, Vaniul (каниул), și surorile lui, Neagșa și Nastea, fiii Vasutcei (касвччини), și ruda lor Tudora, fata Anuștii (ансвчнина), jupăneasa (кнѣгиня) lui Mănjină (мънжина), și nepotul ei de soră (сестриччи) Petrica și surorile lui Sofica și Tudora și Marena și Urăta, toți, fiii lui Ivanco Hanco (иванко ханко), și toți nepoții lui Calian». Ei-și-au vîndut ocina, satul Soloneț, «și cu moara pe Soloneț», cu uric de la Ștefan, tatal Domnului, cu 1.680 de «zloți tătărești», boierului Luca Arbure, Portar de Suceava. Uricul vorbea și de satele Cosacevți, Trincinți, Strijacovți, pe care Ștefan se tocmește «да присасхаютъ къ нашемуу граду къ Гороцк : acum Iremiia, fiul Neagăi (нѣгиня), nepotul bătrînului Iwkana, dă moșia-i «la Prut под дѣрѣнами, unde au fost vatamanî Calimanu și Iachim ș Lucaș», tot lui Arbure, pentru 100 de zloți tătărești. «Pe care sat l-a fost cumpărat boierul nostru credincios Sacuiianu Țașnic de la sluga noastră, de la Isaico (исанко), fiul lui Ivanco Tudor, nepotul lui Dan Țașnicul», pentru satul Cordareanî. Marturi : fiii Domnului, Ștefan și Petru; Petru Vor-

nic, Șandru, Negrilă, Cozma, Gri[neovič], Tilabi (ТѢЛАБѢ), pîrcălab de Hotin, Coste, [Con]dre, pîrcălabi de Neamț, Petrica, Toader, pîrcălab, de Novograd, [Hrana] Spătar, Eremiia Vistier, Sacuian Ceașnic, Străce Stolnic, Toma Cățelean Comis, Totrușan Logofăt. Scrie Dumșa Cozmovič. Pergament. Slavon. Pecete mare, cu șnur roș.

2. București, 7090 (1591) [luna ștearsă; anul îndreptat]. Mihnea-Vodă, pentru Radul Logofat, dîndu-î ocină la Corneșani și Rățoi, cumpăratî de la Stoica și Neagoie pentru 2.500 de aspri, precum și partea lui Galeș, dată de bună voie (по-клонна), pentru că a plătit acea ocină de bir 6 ani, și Galeș nu i-a putut plăti»: Îi dă și Ațiganî: unul «Zahariia ot Purcariu», altul Iinca, al treilea Rădič, cumpărat de la Iamza fiul lui Benga». Boierî ca la documentul de pe p. 173. Pergament. Pecete peste hirtie.

3. Iași, 13 April 7149 (1641). Vasile-Vodă, pentru «sluga noastră Eremiia Murguleț și frații lui, Andreiu și Ștefan și Ipatie», cărora li se întărește «satul anume Toderești, pe apa Solonețului, care este în Ținutul Sucevei, ccl au de la strămoșul lor Tutrușanul Logofăt, de la bătrînul Ștefan Voevod și de la Petru Voevod». Arată cumpărăturile urmate, la care ieau parte oameni din Părhăuți, Bosiioc, biv Spătar, Ion Brahă, Isac Balica Hatman. Martori: Ioan fiul Domnului, Savin Prajesculu Vel Vornic de Țara-de-jos, Dumitrașco Șoldan Vel Vornic de Țara-de-sus, Gavril Hatman, Dumitru Buhuș și Pătrașco Ciogolea, pîrcălabi de Hotin, — pîrcălab de Neamț, — pîrcălab de Roman, Gligorie Ureache Spătar, Apostol Catargiulu Postelnic, Ghorghie Ciasnic, Iordachie Vistier, Grama Stolnic, Dumitrașco Comis. Pătrașco Bașotă Vel Logofăt. Scrie Ionașco Mănjea Iscălitura cu chinovar a Domnului: «Io Vasilie Voevoda». Slavon. Pergament. Pecete mare, atîrnată cu un șnur albastru-roșu.

4. Alexandru-Voda Ipsilanti. Ajungînd în Scaun și «ca, mai înainte de zidirea tuturor, beznime de neorîndueli aflîndu în lăuntru în orașu, pentru nestăpînirea trecuților ani, și întunecareu întru Divanurile judecăților, pentru lipsa luminii pravileloru, și mulțime nespūsă de nedreptăți între alișverîșurî (pentru acealeașu

mai sus numite pricină) găsindu, — cu tot denadinsul ne-am silitu ca și alăcuitariloră oblăduire să o tocmitu, fieștecăruia hotărîndu-îcăzuta sa datorie, și a Divanurilor nepovățuire să o luminămă, cu pravilele, — că înșine noi cu mare osîrdie, le-amă tocmită, și neclintirea cumpenii dreptății cătră toți cei ce să neșuțatorescū prin orînduitul nartu a fieștecăruia hotărîndu.» Acum ajunge la ale sufletului. «Că, măcară de și oblăduimă mică stăpînire, dar ne silimă în tot chipul ca după urmarea acei mai mară decîtă toate stăpînirile să povățuimă, căci de la ačasta amă luată și ființa și stăpînirea oblăduirii amă priimită... Decă din hrisoavele ce s'au arătată Domniei Meale pentru toate sf[i]nteles mănăstiri . . ., văzîndă orînduialele ceale în multe chipuri tocmită și neurmăte», le restituie în vigoare. Începe cu «obșejitiă», *adevăratele* mănăstiri; crede și el, «ca acei ce oareșcumă sîntem mai luminați cu învățatură, după măsura d[u]mnezeestiă luminării ceii întru știință (căruia înțelepciunea cea de sus a ne împărtăși ne-au învrednicitū)», că trebuie a lua ce e bun din vechile așezăminte. Întărește, adăugînd pe alocurea, *mulele*. «De acumă înaintă, de toate ceacerile și dăjdile și angarealile, orî în ce feal adecă ar fi, să fie de pururea și în totu chipul nesupărate și slobode, — afară numai de banii ceii orînduiți prin osebitul hrisovul Domniei Noastre spre trebuința folosului celui de obște al școalelor, — că ačastă dare sf[ă]ntă mai alesă mănăstirilor cuviîncoasă o amu socotitū.» Pentru rest, se ieau următoarele măsură:

1. Chinoviarhul, adecă načalnicul obșejitiei, să aibă grijă de toți, de hrana comună, «și cu aseameneaș îmbrăcăminte să se îmbrace». Să dea el exemplul de viață bună; «și lîngă cealelalte să aibă și știința d[u]mnezeestelor Scripturi», ca să poata predică zilnic. Său să aibă un bun ajutor.

2. Să fie un skeuophylax, «adecă păzitoriū de vase», «bătrînu cu vîrsta și cărunțu cu mintea, și prinu multă cercare cre lîncos cunoscutu și alesă fiindu de toți . Va îngriji de toată averea în scule și bani. «Și să aiba purtare de grijă ca cărțile, scrisorile și hrisoavele să se cerceteaze desu, ca nu cumva, din trecere cu vederea, să se strice de molii sau de șoa-

reci. . . Odată într'o săptămînă a le cerceta toate.» Ajutor: «așazătu la minte, întregu la fire și statornicu».

3. Apoi un iconom: «nu streinu, nici veneticu, ci să fie și acesta dintru postrigul cel adevăratu al mănăstirii». Va da *catastif* pe lună skeuophylaxului. Inspecția o va face «arhiereul locului».

4. «Fiindu-că întru anii cei trecuți din împrumutările ceale făr de socoteală aū ajunsu mănăstirile la greale datorii», e oprit împrumutul, afară de mare nevoie, cu «zapis al obștiei» și voia «arhiereului». Iscălitura egumenului n'ajunge. Să nu se *vîndă* nici veniturile moșilor pe doī anī și pe trei, ci numai într'un an, și ačasta iarăși cîndu arū căștiga dintru vînzarea moșiei folos mare mănăstirea; că, decîtu a să face vînzarea cu scădeare, mai de folosu iaste părinții mănăstirii să strîngă veniturile și să se folosească mănăstirea cu acelu căștig din roduri, decîtu cumpărătorii. Nici să aibă volnicie mănăstirile de acumu înnainte moșii a mai cumpăra, ci mai vîrtosu a le griji ceale ce au, și să se dreagă ceale stricate ale mănăstirii.

5. «Capul tuturor realelor, schimbarea cea deasă a igumenilor . . , și mai alesu a schevoīlacului . . . , și nu mai puținu și a iconomului.» Să fie deci «neschimbați și nemișcați între toata viața lorū, ca o tărie și temelie a toate bune orîndueli ce să cuvine mănăstirilor . Pentru greșeli, sa-ī schimbe numai arhiereul.

6. Cei cari doresc a intra în comunitate, «să fie ispititi cu cercarea cuviinčoașă, de vin adecă cu gîndu de spăsenie, de sîntu întregi la minte, iaru nu cumvași, din vre o întimplare, smintiți; să cuvine ca să fie întrebatu cela ce vine la călugărie și dinu ce treaptă iaste, că, de va fi vre un robu și aū fugit de la stăpînul său, saū ostașu și ș'ar fi lăsatu orînduiala sa, pre unii ca aceștea mai bine iaste, prin învățatură folosindu-ī, a-ī trimete iarăși înapoi la stăpîni lorū. . . Iarū, de va fi vre unulū din cei însurați, și va veni la călugărie, acesta să nu fie priimitu nici de cumu, — că unii ca aceștea nu sîntu stăpîni trupuriloru sale, ci, ca aceia ce sîntu de o dată uniți de la Dumnezeu, nu mai pot ca să se dispărtească, fără numai cu învoiala soțiiloru sale, și ačasta nu

fără de știrea arhiereului locului. Iarū, de s'ar întâmpla să vie cineva la călugărie, fiindū văduvu cu copii mici, pre acesta să cuvine să-lū îndeamne mai multu spre creșterea copiiloru lui decîtū spre călugărie. Căci călugăria o au slobozit D[u]mnezeū la cei ce o poftescu din bună voia lor, iarū dragostea cea cătră aproapele său o aū poruncitu cu denadinsulū, și cine-ī poate a fi mai aproape decîtū copii săi? Să se socotească și vîrsta celoru ce vin la călugărie, că nu să cuvine pre cei foarte tineri a-ī priimi, pentru ca să nu pricinuiască scandilă obstimei, dinū prostimea minții, copilărindu-să întru lucrurile ceale de osîrdie și cuvioase, sau și cu alte chipuri poticnire să fie celoru ce să nevoescū, vicleanul meșteșugindu-o vîrsta tinerețelorū spre alunecare.»

7. Călugării să lase «toată încurcarea alișverişurilor care aū avutu în viața cea mai denainte, tăindu-o, ca prinū o diiată de moarte bine să-șu orînduiască toate ale sale, împărțindu averea sa la părinți și la rudeni, sau și altora cuī s'aru părea cu cuviință, iarū rămășițele averilorū închinîndu-le mănăstirii întru carea să învrednicescu tunderii». Să nu se mai poată lua îndărăt, nici de călugărul însuși. El să se sature «cu mîncarea cea proastă și lesne cîștigată a obștii» și «îmbrăcămintele ceale sărăcești și lesne cumpărate. . . Și să nu cîrtească nici pentru a hranei, nici pentru a înbrăcăminteī prostime cea ce odată s'aū lepădatū de lume și de ceale lumești.» Numai la boală, «mîncare mai bună și răpaos mai de odihnă, să fie căutat întru bolnița cea de obște».

8. «Pentru călugării carii să triimitū în poslușanie : să aibă adeverință de drumū a năstavniciului».

9. Să nu se mute de la o mănăstire la alta: nenulțămirile cu «mai marii lor» le vor judeca arhiereii.

10. «Întrarea de partea femeiască întru chinovii (măcarū și cu pricine de evlavie) nu iaste lucru făr de primejdie, ci încă și mireanii nu să cade a da pricină de sminteală prin mănăstiri, cu cîntece lumești sau cu necuvioase fapte să smintească și să turbure buna rânduială a părințiloru.» Călătorii să stea cuviincios, «vre o zi sau vre o noapte», fără să facă

«firoseală să supărare sau pagubă, nici a lua ceva cu sine, ci să dea cu milă».

Regulele acestea se vor aplica la toate mănăstirile. Se găsește și la acele către care sînt închinat cele muntene. A consultat pe Mitropolitul Grigorie și scrierile unui Vasile, Teodor Studitul, Efrem Sirianul ș. c. l. Marturi. fiii Costandin și Dimitrașco; ispravnic Alexandru Vel Gramatic Scrie Fîlaret arhimandritul. 1776, Maiu.

«Din porunca și cu plata ostenealî Sfîntii Sale părintelui arhimandritul igumenu sfinteî și d[um]nezeestii mănăstirii Bistriții, chirio chiru Samuil, amu scos această copie de pre tipar, e[st]e prea-smeritul între ierodiiaconi, Naum[us] din sfînta mănăstire Hurezii; ἐν ἔτει 1786, Σεπτεμβρίου 26.

5. Jalbă a lui «Ivan unchiaș Popescul din sud Saac». se plînge de «Bucur ce au fost părcălab la satul Calvîni sud Buzău» care multă vreme în tot bătea capul și-m sta de zalam» să-î vîndă o vie. «Și e[st]e neputându-mă îndura, având fe[st]or, în răzmirița Nemților eșind poruncă de la răpt. Mavroghe[ni] Vodă ca să facă catane de țară, și numitul aflându-să într'aceea vreme părcălab, din pizma ce avea pentru viae as ipră-m[is]i], cu toat e] că eu nu eram vrednic de a fi catana, fiind un om bătrân, neputin[os], iar el umblând cu tot, dinadinsul a mă face catană, am fugit de frică, dându-mă într'o parte. Și el, neavând alt ce să facă, mi-a[un]t luat din argea o fată mare ce aveam, legată; pe care b[ă]g[ă]ndu-o în fiară, au început a o bate, aduc[ă]ndu-î căc[ă]lă i nădragi să o facă catană, precum știe și satul, zic[ă]nd ca, dacă îi voi[un]t vinde via, sa o lase. De care cazna și patimă a fii-mii simtind, am eșit la maidan, și făr de voia mea cu silnicie m'au făcut de i-am v[ă]ndut 4 pogoane vie numai în t[ri] 79.» Cere ca ispravnicii să-l îngaduie a da banii îndărăt: «că este cu păcat să mă sărăceasca de viae cu acest fel de urmare, că e[st]e, ticalos, i-am dat-o de frică, căci era să trimiță pe fică-mea catană la Turci; lucru ce nu s'au măi pomenit». Arată și ce marturi să se aduca, fiind cetaș cu Bucur». — Ordinul domnesc, al lui Alexandru Moruzi, e din 21 Novembre 1799.

6 Însemnare de cele ce am dat eu răposatului popi Savin, de la treizeci de ani încoace . . . ; 1801, Ghe[na]r 4.

3.000 (de miș) de șândrilă întâia, întâiu miia pe t¹ 2, bani 40 ; adusă cu chiria mea în satu Scăenilor . . . După aceia i-am dat o sanie încheiată, de t^{le} 12¹/₂ . . . 4 bohcealăcuri de cămăș, cu totu tacămu lor . . . Încă 400 peșchire de obraz curate, ca de om ce era Sfinția Sa . . . 5 șărvețe de masa . . . 20 ocă lumănări de seș de la zahană, fiind eu neguțător în acea vreme ; 40 de cașcavale, câte 1 ocă și jum[ăta]t[e] talr . . . 60 de buturi de pastramă de capră, rānd[ur]i-rānduri, din zahană . . . Și au dat și răposat[ul] o șamalgăea soții mele ; de taleri 13¹/₂ . . . M'au îndulcitu cu gura Sfinții Sale răposat[ul]ui, și me-au arat moșăea mea . . . , și nici de acolò nici o dijmă nu me-au dau . . . O livede de pruni, tot pă moșia mea . . . , și nici o dijmă nu me-au datu. [Îl dă loc de șopron pentru vase.] Și sinfonia așa au fost răposat[ul]ui cu mine, cum că să-m dea clacă ca de o casă, după cum și cealaltă clacăș. Și pentru acel șopron de clacă având pă un Drăghicean șazătoriu pă moșia Sfinții Sale și, din mânia Sfinții Sale, ă-o fi avut cu omu acela, mi l-au dat de me-au clăcuitu 3 ani, iar încolò santu păgubaș. [Îl *măglisește* cu moștenire.] Și, la morte lovindu-lu lāngorea, zăușăt au muritu, și nu m'au împărtășăt cu nimică.»

X. Documente privitoare la satul Petreșți (județul Roman)¹

1. 14 Septembrie 6994 (1485). Ștefan-Vodă. Vin la el Oana și fratele și sora lui, și un nepot, «toț, ficori lui Ștefan Cerlin», și vînd ocina lor la Poeni, «unde este casa lui Ștefan Cerlin, împreșur cu toate poenile și coturile», lui Duma Clucer și fratelui acestuia, «Petre Brudur , cu 260 de «zloți tătărești». Marturi: fiii Domnului, Alexandru și Bogdan-Vlad ; boieri neînșirați. — Copie din secolul al XVIII-lea, după o traducere.

2. 20 April 7084 (1576). Petru-Vodă. Vine înaintea lui

¹ După originalele aflat are la d. Tatos (Roman .

Sava Pivniceriu și alții, și-și vînd partea din Ștefănești (Țin. Roman) lui Toader, slugă domnească, pentru 300 de zloți tătărești. Boierii nu sînt arătați. — Traducere legalisată în 1846.

3. 10 Iunie 1800. Constantin Ipsilanti dă porunci pentru o plîngere a lui «Leon fiul răp[0]satului Stolnic Lupul Nacul», ce are moșie la Petrești (Țin. Roman). Pecete cu bourul între palme și data de 1799.

4. 15 Iulie 1801. Hotarnica Petreștilor (Țin. Roman). Părău Ghilelor», «Poiana Neștiuta», «s'aũ făcut buor într'un fag, în buza unui pisc», «piscul Vizuniilor», «s'aũ făcut movilă piste piatră», «în capul Erugăi», «s'aũ făcut cruci în teiu», «un drum vechi, unde să numește: la opt tei», într'un carpăn cu o bolfă», «Severeni», «gura părăului curat, undi dă în albie», «văduțul drumului», «părău grădinilor», «poiana grădinilor», «piscul ce să numește Obezile», «obărșia sãngeruluĩ», «poiana Muscherița», «părăul Rãgoazãlor», trecãndu piste o așezãturã», «într'un fagu betiagu», «drumul ce vini di la piscul Obezãlor și mergi la Cetate Mari», obãrșie Homorãș u lui», «gãrta cetãțãlor», «buore vechi», «unde să numești la Cetate Mari», «o sãcãturã cu poeniță», «care sãcãturã esti fãcutã de un Andronic rãzãș de Tansa», alãture cu bordeiul lui Andronic», «piscul cu potica», «pisc les», «rãul Cãzacul», «în dreptul pravilii ci esti di spre apus». Se aduc ca informatori: Gheorghi Vornic, un bãtrãn, Ștefan Duduman, Constandin Mocan, Pricopii Iftodii, Acsintii Șelar, Antohi Ghiuș și Neculaiũ Cioarsi din Goești». «Un piscușor», «un piscu ãnnalt, ce să numește capul cãlugãrașu lui», «drumul Zniãmãnuluĩ», «meriĩ lui Mãțã», «o poeniță ce să numește a buorilor». Satul Brãești e al Bãnesei Maria Sturzoaie, care și locuește acolo. «Sãlivãstru Budance Vornic de Oțãleni», «Ștefan Berjul», «Andrii Bența», «Lupul butnar». «Deosãbit Pavãl Bulaiũ aũ mai mãrturisit cum cã ãnnaite Moscalilor cei d'ãntãi viniẽ Cãmpulungeni cu oile, de fãcẽ perdeli pe din coaci de pãrãu Teiosuluĩ, și pentru adetiul loculuĩ sã tocmiẽ cu rãzãșii de Petrești, iar piste pãrãu Teiosuluĩ nu trecẽ.» În actele arãtate: Pleșuleț; «fiãorul Grecii», «Muscheriul», «Simion fustaș» (7203=1695, 8 Iulie), «Paraschiva Goroviasã, fica

răposatului Miron Goroveiu, biș Vel Şetrar, și cu fi săi» (12 Februar 1783). Facându-să obrațuri, s'aū venit în parte răzășilor, de la trii obrațuri 465 stănjăni, 3 palme»; «Ionița Țărul din Caprăcioai, on Ioan Iorga». «Poenița ce să numește Dumbrăvina, «poenița ce să numește tărlele lui Măndilă», «poenița unde au fost odăile unor Munteni», «piscu bejăniilor», «capul hlizăi».

5. 12 Decembre 1817. Plîngere a răzășilor din Poenile Oancii (Țin. Roman), pentru un «Dumitrachi Baibăruc, ci-î zic și Beiovič», care *se bagă răzăș*, cu ajutorul unuia din ei, «făcându-î rudenie»; ceia ce se dovedește prin punere supț blestem.

6. 1819. Răzăși de la Poenile Oancii se plîng că «unii din răzăși noștri lăturași cer hotărnicie pe vremea lucrului la cîmp. Se însărcinează cu cercetarea Vasăle Bucur, Vornic de Poartă.

7. 19 April 1820. «Răzăși din parte apusului de la Poenile-Oancii, ca și cei «din parte răsăritului», arată că, fiind scrisorile în mână socru-său, și murind socru-său, și rămăind în mână lui, și apucându-să tot di răzvărțiri cu răzăși, întâi cu Vornicul Lefter și, neisprăvind nimică, s'aū apucat și di un bătrăn Buhle și di un bătrăn Caprace, ca să-î scoată din moșii, și, neisprăvind nimică cu apusăniș, s'aū apucat și cu răsărițăniș».

8. 5 April 1821. Răzăși de pe Vechii-Ştefănești (Poenile Oancii) se învoiesc cu Vornicul Vasăli Tine, «ca să ne măsoari moșie, și să ne o împărțască pe fiștecari neam, după spița sa, dîndu-î 300 de lei la sfîrșit, «cu mulțămită».

XI Acte relative măi ales la Domnia lui Ioan Sandu Sturdza ¹.

1. «În Leov, 2 Martie 1804.» «Kundmachung vom k. k. gallizischen Landesgubernium: pentru deschideria unii fundații la școală în Ceprevița (Koprzywnica), a «sinodului Țis-tarțienzilor». (Cistercienilor): burse pentru elevi.

2. 20 Februar 1823. Domnul, către Costachi Șăndre. Să se unească cu ispravnicii de Fălciș pentru a îndemna pe

¹ După originalele aflatoare la d. dr. George Popovic.

toți la lucrul harnic al câmpului, întrebuițind ca ajutor și un mazilo-ruptaș la cinci sate. «Pentru ca nimeni să nu rămăi fără sămănături cu îndestulare.» «Căci ca niști patrioți aveți a da samă.»

3. 30 Iunie 1823. Vistieria, către același. Nouă ordin pentru a se face poterași. Să fie de față la cercetarea hoților, «care să să facă cu mare pătrundere, ca să nu să întâmple a sa pedepsi vre un nevinovat, fără dreptate». Pentru crăcmile și bordeile ci sânt prin paduri și prin locuri sănguratici, undi petrecu oameni răzlațiți de sate», Domnul a poruncit de la 6 Maiu «dumilorsali dregătorilor ca să rânduiască innadinși oameni, să le strici toate aceste, și pe acei ce vor fi lăcuind acolò, să-i lăcuiască prin sate, și să-i dia prin chizași». Să vadă ce s'a facut și să dea știre. Căpitanul Lazăr va veni cu el. N'are de ce măi zăbovi.

4. 16 Novembre 1823. Vistieria, către același. E bine ca urmărește pe hoți. «Iar, pentru asuprelile ci arăți că fac slujbași vădrari lăcuitorilor, dovezile ci veți fi având, sa mergi să li arăți la dumnealor dregătorii Țanutului, căci o așa înștiințare, neavând dovadă, apoi să înțelege că urmiază numai din pizmă și intrigă. Și, luind de la dumnealor dregătorii în scris dovedire, să o trimiți la Visterii, și să va puni la cale.»

5. 25 Februar 1824. Domnul, către același. «Datoriia neaparată a fiașticăruia den patrioți iaste a îmbrătoșă și a nu cruța osteniali pentru tot ce priivești către binele obștiei și fericire a patriei; iară una den celi întâi mijlociri care aduc niște asămينة dorite farșituri, iaste acè cu sălință lucrare a pamântului de cătră lăcuitori, și îndemnare cătră dânșii întru ačasta urmiazi a fi ceva din celi întâi și măi neapărate patrioticești trebuinți.» Va fi ajutat de ispravnici, și la ocoale de «postelnicei ertați și alte trepte, câte doi», și de «mazali ruptași i rupte a Visteriei, și slujitori a Țanutului», cîte unul la patru-cinci sate. «Să înfrănezi după cuviință pe acei leniși sau neînțelegători și îndărăptnici . . ., îngrijindu-să încă și pentru facire și încheiare gardurilor la țarină.» Să se lucreze «măi mult decât în toate alte vremi». Să tot dea știri la Vistierie. Să facă și «o lămurită și prè-adevărată catagrafie, cuprinză-

toare: fiaște-care sat câtă somă de tot felul de pâne au să-mănat», semnînd-o el și «dregătorii».

6. 16 Mart 1824. Domnul, către același, reinnoind porunca, «cu poșta trecută..., ca pe lăcuiitorii aceluî Ținut, căți vor fi lipsiți de sămânța trebuincoasă de grău și popușoi, să să înlesniască cu împărtășare de la acei ce vor fi având cu prisosănță pâne pentru sămânță». Acum venise «innadins jaloba..., cu cerire întru ačasta din parte lăcuiitorilor». Se va da sămînța însă, «făcându-să o driaptă ruptoare de prețul a fiaușticăruia soiū de pâne, precum să va fi politicind în parte aceia». Se vor lua zapise, și la toamnă se vor da bani, «sau să le răspundă iarăș pâine în natură, din pâine noai». «Și pe aceia din lăcuiitori, care nu vor fi având boi, să-și săliți și să-și supuneți, și fără voia lor, a să uni întru lucrare pămăntului cu acei ce vor fi având plugurile lor, pentru ca să poată a lua sămbră; precum și pe acei cu plugurile să-și îndatoriți a priimi să să alcătuiască întru acest fel de unire, însămbriuindu-să așa unii cu alții; fiind dum. știut cu desăvărșită încredințare că, nu numai pentru un sat oarecarile de ale aceluî Țănut, ce și pentru unul singur dintre lăcuiitori, care prin nepriveghere și neîngrijire dumn. a rămănē fără îndestulare de arături și sămănături, aveți a vă învinovați și a da greū răspuns.» Să răspundă de primire.

7. 31 Ianuar 1825. Ioan Sandu Sturdza înștiințează pe Costachi Șăndrescu că, hotărîndu-se «tuturor breslilor, slujători a Țănuturilor și a Curții i căpităniilor și altor posturi să li să dei pecetluituri pe față, precum s'au urmat din învechime», se trimet la Ținutul Fălciului 164 pentru slujitorii isprăvniceii, 33 pentru ai Căpităni margini Leovii», pe care sa le împartă el, luînd de la fiecare «havaetul» de 5 lei, care se va trimete «madegiului acestor bresli».

8. 25 Octombree 1825. Vistieria către «dumnalui Paharnicul Costachi Șăndrescu, la Fălciū». «Te însărciniazi și asupra potirii aceluî Țin[u]t, ce s'au poruncit a să alcătui cu Capitanul Lazăr, pentru prindire făcătorilor de răle talhari... Să eși împreună cu numitul..., cu oameni țirgoveți și neferi de la di beșliaga Ținutului», să prindă pe «acești înrăutățiți».

XIV.

NOTE EXPLICATIVE LA DOCUMENTE

I. Documente din arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași.

Sf. Spiridon din Iași nu e o mănăstire veche, și spitalul care e legat de această mare și bogată mănăstire nu putea să fie nici el decît nou. Pe amîndoi i-a produs epoca fanariotă: pînă atunci marele Spiridon, dătătorul de sănătate, nu era un sfînt cu nume mare printre Romîni, iar bolnițele de bolnavi nu formau spitale în adevăratul înțeles al cuvîntului. La Sînmitreni, «unde este hramul marelui mucenic Dimitrie», se aflau călugări cari îngrijau pe drumețul obosit, pe călătorul căzut de loviturile hoților sau pe ostașul rînit pe un cîmp de luptă din vecinătatea, pe acel timp tulburată de frămîntările multilor Domni și ale nebunilor ce-î ajutau să se frămînte¹. Cînd se vorbește în *Cartea de învățătură* a lui Vasile Lupu de pedeapsa pe care trebuie să o primească tatăl ce-și trimete fiul într'un spital, în loc să-l caute acasă, cu toată grija părintească, aceasta nu înseamnă că erau spitale la noi, ci numai că ele se aflase în lumea bizantină unde se hotărîse legile pe care acuma le tălmăcise pentru Vasile-Vodă Logofatul Evstratie, cunoscătorul de elinește. Cînd, pe la 1638, un străjăr din Suceava fu rînit de niște oameni din Ținutul Bistriței, cari bause prea mult, la «gazdă» sau «la o casă de om bun», și străbăteau cetatea la vreme de noapte «cu săbii și cu corduri și cu toporă», jertfa hărțăgoșilor bețivi fu căutată acasă de un «bărbiariu», căruia vinovații îi plătiră pentru aceasta 3 zloti și jumătate, precum si «o

¹ *Arch. 1 t*, I p 14

fotă și o năframă», mai potrivite, de sigur, pentru «muiarea bărbiiariului» decît pentru învățatul ei consorte ¹.

Pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea se întemeie cel d'întăiū spital românesc, în București: Colțea. Ctitorul e același ca și al Sinaii: cel mai cucernic dintre frații Cantacuzini, Spătarul Mihaï, căruia Dumnezeu nu-î îngădui o moarte pașnică, de oare ce trebui să-și plece gîtul supt securea gealatalui împărătesc la Adrianopol. Dacă frate-său, învățatul Stolnic Constantin, călătorise în «Europa», el, Mihaï, întovărășise pe bătrîna lui mamă, Doamna Elina, care mersese pentru a se pregăti de apropiatul ei sfîrșit la Locurile Sfinte și la Muntele Sinaï. La 26 April 1682 acești cucernici drumeți de departe intrau în Ierusalim, unde voise să-și petreacă odată Paștile lîngă Mormîntul Domnului ². După 1688, cînd nepotul său Constantin Brîncoveanu luă locul lui Șerban-Vodă, altul dintre Cantacuzini, Mihaï Spătarul, întemeie la București mica biserică împrejmuită de chiliă a Trei-Îerarchilor, care luă numele de Colțea după boierul ce avuse întăiū terenul. După 1702 el adause aici o școală de cîntări, un adăpost pentru sărmanî și un spital, o bolniță pentru acei bolnavi, mai mult străini, ce n'aveau un acoperemînt al lor supt care să zacă: o mare nenorocire, mai ales după socotința timpului. Opt negustori ai cetății de Scaun și doi boieri mari erau așezați ca epitropi prin așezămîntul ctitorului, ce s'a pierdut.

Pe urmele lui Mihaï s'a luat apoi luminatul Domn muntean Grigore Ghica, a căruî mamă, dintre fetele lui Nicolae Mavrocordat, se pricepuse la medicină. Lîngă București el clădi la 1735 mănăstirea Sfîntului Panteleimon, «doftorului celui fără arginți», și lăsă ca din venituri să se ție o a doua bolniță pentru bolnavii săraci și fără de rude ³.

Frații Constantin și Ștefan Racoviță, fiii unui părinte care nu s'a deosebit prin nimic decît printr'un mare noroc și multe

¹ *Doc Bistriței*, I, pp. 65-7.

² V. *Despre Cantacuzini*, p. CXXXII.

³ Galeșescu, *Efonia spitalelor cîrile în București*, 1000, cap. I și 2

Domniî, făcînd să se zidească frumoasa mănăstire a celuiilalt sfînt tămăduitor, Sf. Spiridon, aû dat Moldovei, în clădirile alipite pe lîngă dînsa, cel d'întăiû spital, care vine însa al treilea ca dată dintre cele fondate în ȣerile romîne. Constantin-Vodă, care era un om dat la băutură peste toate marge nile cuviinȣii, se putea socoti că-și răscumpără întru cîtva acest păcat prin rîvna-i pentru cele sfînte: el își arăta însă această rîvnă mai mult prin închinarea de mănăstiri gata făcute, decît prin dotarea cu bani, pe cari nu-i i-ar fi dat episcopii săi greci din Ȧarigrad, a unor clădiri nouă ¹.

O bucată de vreme, Sf. Spiridon a fost o biserică la modă, foarte dese ori cercetată de fruntașii boierimii. Grigore Alexandru Ghica, un Domn ce doria să lase urme binefăcătoare ale cîrmuirii sale, a adus apă și aici, prin țevile puse de suulgiiîi săi. țevi ce se opriaû la cișmeaua cea frumoasă d'innaintea porȣii, lîngă care-și veșnici numele prin versuri grecești și turcești. Trupul lui ciuntit își găsi odihna în cuprinsul bisericii, supt o piatră pe care se amintia în vorbe acoperite sfîrșitul «înnainte de vreme» al acestui bun cîrmuitor ². Și nemîngîiata Doamnă a lui Grigore-Vodă Calimah dăduse tot aici pămîntului rămășiȣile stropite cu dureroase lacrimi de mamă ale singurului ei copil, micul Voevod Ioan ³. Mai târziu, vestitul dragoman Panaiodor, amestecat în negociaȣile de pace dintre Ruși și Turci la 1774, fu îngropat aici, la sfîrșitul unei lungi cariere, bogată în răsplătiri, la 1790, pe vremea cînd stăpînul Moldovei era generalul Potemchin, favoritul Împărătesei Ecaterina ⁴. După

¹ Pentru clădirea mănăstirii, v. Cronica lui Canta, *Letopisișe*, III p. 188 «În zilele acestui Domn aû început a zidi mănăstirea Sfîntului Spiridon în orașul Iașului».

² Cf., pentru cișmea, Ienachi Kogălniceanu, în *Letopisișe*, III, p. 252, Canta, *ibid.*, p. 192 și inscripȣia greacă din Dossios, *Studii greco-romîne*, fasc. II-III, pp. 66-7. Pentru mormînt. Dossios, pp. 62-3, unde însă trebuia de cettit «1-iu Novembre», nu 1-iu Septembrie 1777, dată la care D moul nu fusese încă omorit.

³ Dossios, pp. 63-4

⁴ *Ibid.*, pp. 65-6, unde iarași data de «1709» (١٧٠٩) nu poate fi admisa odată ce răposatul luase parte la alcătuirea tratatului din 1774. V și artic lul

restatornicirea Domniei de la Împăratul turcesc, vedem iarăși Sfântul Spiridon mai dese-ori vizitată decît celelalte biserici de Mihaï-Vodă Suțu¹, și această situație privilegiată îi rămîne și mai târziu: Ion Sandu Sturdza, Domnul de țară de la 1822, cinstia tot așa de mult biserica spitalului celui mare al Moldovei².

Organizarea spitalului nu se deosebia de a instituțiilor de același fel din Țara-Românească. Avera era alcătuită din moșii și dughene dăruite de particulari fără moștenitori sau cu prea multe proprietăți și cu o deosebită grijă pentru sufletul lor în viața veșnică de după mormînt, și apoi din privilegiile ale Domniei, privilegiile pe care toți Domnii le întăriră pe rînd și pe care adesea orî mari prelați ai Răsăritului le luară supt ocrotirea autorității de care se bucurau. Astfel, Sf. Spiridon, tămăduitorul fără plată, își avea partea lui din «venitul cantariului» la un număr de tîrguri, din produsul vămilor, din al cuniții și unor anumite drepturi mai mărunte ale Scaunului; Vistieria îi scutia atîția oameni, atîția *lucși*, cîți erau de nevoie pentru multele slujbe de făcut pe lîngă bolnavi; trunchiurile de carne, cîrciumele mănăstirii nu erau supărate de nimeni dintre strîngătorii de dăjdî; un privilegiu de berărie pentru dr. Herlitz, odinioară «gerahul», medicul spitalului, apoi pentru urmașa sa în fabricarea acestei băuturi, ce se dădea și bolnavilor, până la o oarecare cîtime, «Tudora Miliroea», văduva lui «Miler»³; «doftorul» de la spital nu era supus, precum erau ceilalți, medicului orașului, «politiei». Epitropii, aleși dintre boieri, aveau întreaga stăpînire asupra zestrei mănăstirii, și, Sf. Spiridon fiind stavropighie, adecă supusă de-a dreptul Patriarchiei, Bisericii celei Mari din Constantinopol, egumenul, ce stătea în fruntea celorlalți preoți, nu era trimes de Mitropolitul țerii, ci se alegea de

meu *Un Mitropolit de altă dată. Filaret al II-lea, în Convorbiri literare* pe 1900, *Doc. și cercetări*, I, p. 164, *Literatura și arta romîni*, V, p. 751.

¹ *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor romîne*, I, p. 71.

² *Ibid.*, pp. 132-3.

³ Cf. și Hurmuzaki X, p. 39, nota 1.

zișii epitropi printre prelații, greci și români, *in partibus*, ce se găseau pe acel timp în țerile noastre, și astfel el era îndreptățit să poarte la strălucitoarea slujbă a hramului său a serbătorilor celor mari mitra împodobită cu pietre scumpe a Vlădicilor. De mănăstire erau alipite ca mitoace, prin voința Domnilor binefăcători, alte mănăstiri din țară, tot fundații de-ale lui Constantin Racoviță: Precista de la Roman, mănăstirea proorocului Samuil din Focșani, schituri ca acel prefăcut în piatră, din «codrul Iașului», zis și schitul lui Tăriță, după intemeietorul lui, schit pentru care epitropiile din vremuri avură mult de lucru împotriva oamenilor din Tîrgu-Frumos ¹, biserici ca acea din Bodești Neamțului ².

Ca temeiuri pentru stăpînirea multelor sale moșii, Instituția Sf. Spiridon posedă un foarte mare număr de documente vechi. Ele sînt păstrate cu o deosebită îngrijire, în pachete cu cuprinsul inventoriat. Cu greu s'ar putea conserva mai bine actele unei averi mari.

Nu astăzi întăiu se întrebunțează aceste documente ale Sf. Spiridon. În afară de cercetători ocazionali și de V. A. Urechiă, care căuta și aici lămuriri asupra Costineștilor, d. I. Tanoviceanu le-a văzut pe toate, scoțînd din ele ceia ce i se părea de nevoie pentru listele de dregători moldovenești ce pregătește. Acest cercetător le-a mai întrebunțat și pentru monografiile istorice, escelente supt raportul genealogic, ce a tipărit în deosebite reviste și a dat chiar la lumină pe cîteva dintre dînsle.

Din partea mea, străbătînd pachetele, am ales ce avea mai mult interes pentru istoria culturală și dau în cea d'întăiu despartire a volumului de față rezultatul secerișului mieu.

Note. La n° 18. Un document de la Ioan-Vodă, neîntrebunțat până acum. e cel dat în facsimile, original și tradu-

¹ V. și *Documentele januliei Callimachi*, I, p. 510; p. 594, n° 52. Cf. și Canta, în *Letopisișe*, III, p. 187, Ienachi Kogălniceanu, *id. id.*, pp. 228-9.

² V. *Uricariul*, I, p. 74 și urm., cf. p. 117 și urm. — Un budget al Sf. Spiridon e analizat de d. I. Tanoviceanu. în *Arch. sic. st. și lit.*, VI, p. 430 și urm.

cere, în I. G. Sbiera, *Familia Sbiera*, Cernăuți, 1899, pp. 50-53. Boierii din 1573 ai lui Ioan nu sînt tocmai cei din anul următor. Dar iscălitura e tot aceea.

La p. 5, nota 1. Ureche pîrcălab e Grigore: astfel avem pe la 1603 întăia lui pomenire.

La p. 6, nota 1. Acest document de la Aron-Vodă ofera interes și prin aceea că, pentru motive necunoscute, s'a au adaus, nu după multă vreme, numele lui Stroici, a căruî iscălitură e imitată însă destul de stîngaciū, și al lui «Gavrilou...», care e scris cu litere latine. Adăugitorul a întrebuițat o cerneală mai neagră. Că e vorba de o intercalare, se vede din faptul că, în timpul Domniei lui Aron-Vodă, Stroici n'a văzut Moldova, necum să intre în Divanul unui Domn pe care-l va fi judecat ca pe un urît tiran.

La n° 33. Acest act e cel d'întaiū din cele privitoare la Docolina, pe care le resum saū le tipăresc aici. Docolina e locul unde, în 1577, Petru Șchiopul fu bătut de Ioan Potcoavă, Domnul Cazacilor și țeranilor (Hurmuzaki, XI, p. xxxv). Satul mai e însemnat și prin aceea că el se afla în drumul ce ducea către granița Dunării, așa încît situația-î față de Vistierie, ce-l cruța în multe, nu era cea obișnuită. Mai târziū însă drumul Galaților trecu pe aiurea (Condica de obiceiuri a lui Gheorgachi, p. 330). Cf. și *Uricariul*, XVIII, pp. 49-50.

La n° 34. Căutarea lui Ieremia-Vodă de credinciosul său boier nu s'a putut întîmpla decît după cucerirea Moldovei de Mihaï Viteazul și până la sosirea biruitoare a lui Zamoyski, aducînd cu dînsul și pe Movilă (Maiū-Septembre 1600). Decî data trebuie de cetit 1601 saū 1602. În privința lui Caraiman v., din lucrurile de curînd tipărite, vol. IV, pp. 275-6, precum și în alte locuri, arătate în tablă. El, Caraiman Aga, merse, un agent pentru călătorii îndrăznețe, în 1599 la Cardinalul Andreï Báthory, ajuns principe al Ardealului, cu Ceaușul ce trebuia să-î conducă solii la Marele-Vizir Ibrahim. Cu acești solii el veni apoi, în Novembre, la Constantinopol, unde primi ca răsplată un caftan de la «Împăratul» (Hurmu-

zaki, XII, p. 497, n° DCCXCVIII). Pentru «țara Ladianului = Silesia», v. I. Bogdan, *Doc. și regeste privitoare la relațiile Țării-Rumînești cu Brașovul și Ungaria*, p. 179). Cîmpii Dașovului = ai Oczakowului sînt cunoscutele cîmpii tătărăști de la stînga Nistrului: «bialogradenses campi».

La n° 35. Popăscul e un nume de familie ce nu se află aici întăiași dată. Comisul lui Petru Șchiopul ca Domn în Moldova, la 1579, se chema Popăscul. V. Hurmuzaki, XI, p. XLIV și Regestele.

La n° 41. Pentru Trifan Ciolpan, ce joacă un rol supt Petru Rareș, v. Ureche, în *Letopisișe*, I, p. 197. O coborîtoare a lui ajunsese soția lui Toma Cantacuzino. V. *Despre Cantacuzinii*, p. LIII. Socrul lui Toma s'ar fi chemat (v. Tanoviceanu în *Arch. soc. și lit. din Iași*, III, p. 19) Grigore Ciolpan, așa încît e altul decît Drăgan Ciolpan de la n° 43, unchiul lui Bașotă. Alți doi Ciolpani la n° 192. Cît despre Bașotă — Gheorghe cu numele de botez, fiu al Pivnicerului din 1589 (Hurmuzaki, XI, p. 903), — încă pe cînd era Căminar, el îndeplini misiuni în Ardeal (v. vol. IV, pp. LXXVI, CXXIV). Un alt Bașotă trebuie să fie acel «seigneur Botochan», pretins frate, poate rudă, al Doamnei lui Ieremia, care fu înfipt în țapă de răzbunarea lui Ștefan Tomșevici la întăia sa venire în Moldova, — după Joppecourt (Papiu, *Tesaur*, II, p. 22). Pentru Ciolpănești, v. și tabla la vol IV; *Studiu as. ist. Rom. în sec. al XVII-lea*, pp 52-3 (Ioan Ciolpan).

La n° 43. Actul se poate dată Icsne. Dumitrașco Boul a fost în dregătorie supt Movilești, al căror om de casă, până la primejdia morții, era. Supt Ștefan Tomșevici el fu unul dintre răsculași; fugar la Munteni, Radu-Vodă Mihnea-l dădu Turcilor, cari crezură că trebuie a-l încredința spre pedeapsă Domnului trădat; în cale însă, ceaușii îl tăiară, îngropîndu-l, apoi în apele Siretului, — la 1616 (Miron Costin, pp. 264-5; cf. vol. IV, tabla). Nicoară e poate același cu Nicoriță, ce se luptă împotriva Turcilor în oastea lui Gratiani (*ibid.*). Voruntar era un Italian, cu adevăratul nume Verotari, «Vero-

tare Comis» de la 1606, din Divanul lui Ieremia-Vodă (Hurmuzaki, XI, Regeste, p. 908). Prin căsătorie, el era înrudit cu boierimea de țară, așa încît, ca Vel Vornic, el poate să participe în 1641-2 la împărțirea celor cincizeci de moșii lăsate de neamul stîns al Balicilor (vol. IV, p. 273, nota 1). Ștefan Vornicul, în sfîrșit, e acela, care comandă trupele moldovenești în expediția făcută în Ardeal la 1605 (*Socotelile Brașovului*, p. 13: «der Wornik Steffen, auch ein Obrister im Molner Lager»).

La n° 44. Actul de mărturie e dat de Boul și de Vistierul Solomon pentru fiii lui Drăgan Ciolpan, mort acum. Pentru un alt Vistier Solomon, v. Hurmuzaki, XI, p. XLVII. V. și n° 41. «Solomon» s'a chemat mai în urmă și Logofătul Birlădeanul.

La n° 45. «Miron sin Gligorie Clucer» e fiul lui Grigore Ciolpan Clucerul, decî cumnatul de mai târziu al Tomei Cantacuzino. V. și observația de la n° 41. Actul e privitor tot la moșia Ciolpăneștilor: Bodeștii.

La n° 46. Bucioc a mîntuit tras în țapă de Turci la 1620. Decî documentul e de dată mai tîrzie. «Șoldăneștii» sînt Dumitrașco și tatăl său Petrașcu. Racoviță e Racoviță Cehan, ce era al doilea Logofăt la 1637 (Bibl. Ac. Rom., doc. 101 v).

Stăncii» e greșit pentru «Stărcii». Pisovschi era și el ginere al bătrînului Șoldan, ca și Racoviță, soțul Tofanei, Constantin Stîrcea al Anghelinei, amîndouă fetele lui Petrașcu Șoldan. Altă fată, Candachia, a luat pe Costea Bucioc: acesteia Candachii nu voia să-î dea partea frații și cumnații. Alte două fete s'aû măritat apoi cu un «Toader» și un Dumitrașco Vel Vornicul. V. Tanoviceanu, *l. c.*, p. 27, — tot după actele Popricanilor. Iordachi Cantacuzino era, ca și Vasile-Vodă, și ca și Vistiernicul Mălai, ginere al «Bociocoaei» și, restituind, cum vedem, zestrea soacră-sa rudelor, el putu să-și capete partea în moșiile de moștenire: «intră în ocină».

La n° 47. Băseanul Uricar e cunoscutul scriitor al uricelor lui Petru Șchiopol: Ieremia Băseanul.

Ibid., nota. Toma al doilea Postelnic, care cumpără moșie la Bodești, e Toma Cantacuzino. V. Tanoviceanu, *l. c.*, p. 18.

La n° 51. Nicoară Vistierul e Nicoară Prăjescul. V. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 339.

La n° 53. Tot acest Arpintie pare să fie cel pomenit într'un act românesc de la Hatmanul Orăș. V. Iorga, *Doc. privit. la Petru Șchiopul și Mihai Viteazul*, p. 58. Cf. și n° 55.

La n° 56. Acesta e, de sigur, cel mai vechi act cunoscut până acuma, relativ la Cotnari. Miron Clucerul, fiul lui Grigore e, cum am mai arătat, Ciolpan. Mănăstirea de la Atos e mănăstirea Dionisatului: și această danie la «Svetagora» are interes. Eftimia, fata răposatului Miron Ciolpan din act pare a fi viitoarea soție a lui Toma Cantacuzino, și nu o nepoată a ei, omonimă. Cf. Tanoviceanu, *l. c.*, p. 19.

La n° 57. Pare a fi d'innainte de 1631, când Iordachi Cantacuzino ajunse Mare-Vistier (Tanoviceanu, *l. c.*, p. 19). Pană Vistierul e cel muntean (v. vol. IV, tabla, la «Vistieri : Pană).

La n° 60. Cheltuielile încep de la 7127, dar ele se urmează până după Barnovschi-Vodă, până supt Vasile Lupu decî. Unele persoane sînt cunoscute: astfel, pe lângă Boul, Nebojatco, un uricar de la începutul veacului (v. lista dată de d. Ghi-bănescu, la sfîrșitul vol. XVIII din *Uricariu*), Gavrilaş Vornicul. Scriitorul acestor rînduri, însemnate pentru istoria culturală, pare a fi Nicolachi Catargiu. El, «Nicolae», era Stolnic în adevăr supt Radu Mihnea la 1618 (*Arch. ist.*, I², pp. 191-2, n° 340).

La n° 61. Pentru Arsenie fiul lui Alexe Nebojatco, v. n° precedent. E cunoscut și Ieremia Băseanul, dar nu Uricarul Constantin. Spătarul Crîstian din Rotompănești sau Rotompan, a fost Vornic de Cîmpulung (*Doc. Bistr.*, I, pp. 27, 28, 45), ca biv Spătar, și avem scrisori de la dînsul, care rămîn acuma a fi datate după 1615 (admisesem întâi: 1604-19). Îl mai găsim până la 1629 ca Vornic (*ibid.*).

La n° 62. Relația de înrudire între aceste două personaje: Dumitru Buhuș și Safta Carăiman e aceea dintre frați vitregi. Dumitru sau Dumitrașco se mai întâlnește și în alte acte (v. vol. IV, tabla). La 1634 el era pîrcălab de Hotin (Bibl. Ac. Rom., doc. 51 XXXVII). Văduva lui Procopie Cărăiman Ceășnicul se chema Nastasia, și ea avea și o fată, Măricuța (vol. IV, p. 276, nota 1) V. și p. 74, n° 2 de sus, și nota relativă.

La n° 63. De la o «giupăneasă Goioae» (poate Candachia) face Vasile-Vodă o cumpărătură la 9 Maiu 1635 (Bibl. Ac. Rom., 299/IV; *Studii as. ist. Rom. în sec. XVII-lea*, I, p. 51). Un alt Goe, «magistro di Camera supremo», Mare-Postelnic al lui Gașpar-Vodă Gratiani, fu acel boier care omorî în fugă pe Domnul său, la 1620 (v. *Manuscripte din bibliotecii străine*, I, p. 49). Alexandru Iliăș, urmașul asasinatului, răsplăti pe ucigaș prin tăierea capului (*ibid.*, pp. 50-1). Cf. încă Miron Costin, p. 273: «iară trupurile le-aū aruncat în eșitoare»; Hurmuzaki-Bogdan, III, p. 66. ar fi fost întâiu frinți de mîni și picioare și apoi aruncați supt ghiața unui rîu.

La n° 65. Se știe că în Suceava există biserica, foarte veche în originea ei, a Mirăuților. V. S. Fl. Marian, *Sf. Ioan cel Noî*, București, 1895.

La n° 68. Biruința lui Tomșa împotriva lui Constantin Movila, călăuzit și de Balica, e pomenită și în alte acte de la acest Ștefan-Vodă Tomșa. Așa în *Arch. românească*, I, pp. 54-5, pentru satul Brăiești al Balicai: pe cînd însuși Balica au perit, cînc' aū fost venit cu oști leșești asupra lui Ștefan Voevod, și care războiū s'au făcut pe apa Jijiei și în drumul Sasul Cornul lui Sas], la vii, pe Prut (Gașpar-Vodă, după un hrisov al lui Tomșevici). În *Uricariul*, V, pp. 221-2, pentru Vistierniceni și alte două sate: Cînd s'au rădicat cu Domnul lor, Constantin Voevod, și cu multa mulțime de Leși și Cazaci, asupra Domniei Mele și, făcînd mare războiū cu dănsii pe apa Jiji, etc. (9 April 1623; reprodus după *Foara pentru minte*, etc. din 1845). Cf. Hurmuzaki, XI, p. XLIV. Pentru lupta chiar, vol. IV, Prefața. pp. CI-II: ea se dădu la 19

Iulie 1612. — «Manolachi Vameșul trebuie să fie același cu «Manea, fost Mare-Vameș» din 1604 (*Doc. Bistr.*, II, p. XLVII).

La n° 75. Documentul e interesant pentru că e dat tocmai în ziua morții Domnului.

La n° 76. Stratul e fiul cunoscutului scriitor de hrisoave «Cîrstea Mihăilescul». Cf. Hurmuzaki, XI, p. XXIX.

La n° 77. Pentru Grama, un însemnat boier moldovean al timpului, v. vol. IV, tabla și n° 213. O notiță asupra lui Orăș, am dat în *Doc. priv. la Petru Șchiopul și Mihaï Vit.*, p. 58. — Cetește: Miron, nu Moise-Vodă.

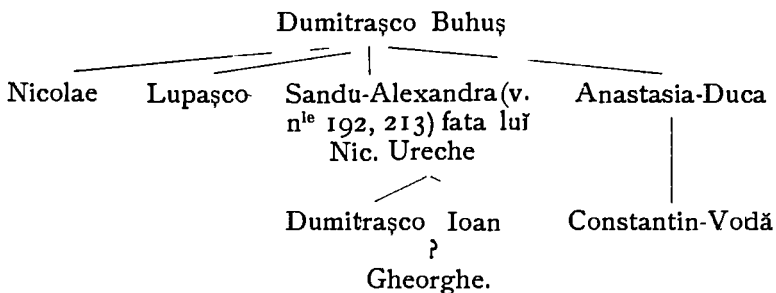
La n° 81 și urm. Toma, pomenit dese ori după aceasta, în deosebite boierii, e Toma Cantacuzino.

La n° 85. E cel mai vechiu act pomenind pe Gheorghe Ștefan, viitorul Domn al Moldovei. Încă în 1638, el n'avea nici-o dregătorie (v. vol. IV, pp. CCXVIII, nota 2). Dar în 1639, Februar, el era acum treti Postelnic (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 83). Abia la 1648, el se ridică la Spătărie (vol. IV, p. CCXXIV și nota 1). Dintr'o scrisoare a lui Vasile-Vodă către Ioan Kemény, dată la sfîrșitul Memoriilor acestuia (v. Șincaï, III, pp. 72-3), se vede că Gheorghe fusese în 1647 Stolnic, după ce trecuse, pe la 1645, și prin Sulgeria cea Mare (Tanoviceanu, *l. c.*). Ca Sulger. el urmase lui Toma Cantacuzino. Acesta ajunsese, cum se vede din n° 87, Vel Stolnic. Apoi supt Vasile Lupu, încă de la 1637, Toma se întoarce la Sulgerie (*Studii as. ist. Rom. in sec. al XVIII-lea*, I, pp. 52-3).

La n° 89. Tatăl lui Lupul Prăjescu e Nicoară, Marele-Vistier pe care l-am întîlnit mai sus. După șapte ani de la data documentului nostru, la 1639, Lupu Prăjescu avu o misiune de pace în Ardeal (vol. IV, pp. CC-I, 214). S'ar putea ca Lupul «Cărăscul», al cărui nume se află pe o piatră mormîntală a Bisericii Sf. Nicolae din Suceava, întemeiată de Nicoară Prăjescu, cînd era Vistiernic, să fie tocmai acest Lupu Prăjescu (Melchisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, pp. 277-8).

Melchisedec dă și în studiul său despre inscripția de la Războieni, *ibid.*, p. 194 și urm., știri despre Prăjești, după documentele schitului Războienilor, aflătoare tocmai în Arch. Sf. Spiridon. Din ele se vede că Dumitrașcu Prăjescu trăia încă pe la 1668 (*l. c.*, p. 194). — Cît despre Vistierul Buhuș, el precedase, în Iunie 1639, pe Lupu Prăjescu ca sol la Rákóczy I-*ü* (vol. IV, p. 213; cf. p. CXCVI, nota 1). Fiul lui trebuie să fie Alexandru (v. tabla de la *Ist. lit. rom.*), iar un alt fiu Logofătul cel Mare Nicolae Buhuș de la 1665 (*ibid.*, p. 274, n° CVII), și un fiu al lui Sandu ar fi apoi Hatmanul Ioan de pe vremea lui Dimitrie Cantemir (vol. III, pp. 42-3). V. și mai sus, la n° 62 (cînd Dumitrașco Buhuș era numai pîrcălab de Hotin). Un alt Buhuș, Dumitrașco, calificat de văr primare al tînărului Duca-Vodă, căpătă într'un rînd de la acesta misiunea de a omorî pe pribeagul moldovean Bogdan (N. Costin, p. 45; Neculce, p. 271). Lupașco Buhuș, căsătorit cu fata lui Iordachi Cantacuzino Vistiernicul, Safta, apare încă de la 1667: el nu mai era în viață la 1712 (v. tablele *Ist. lit. romîne*, la numele său). După Hatmanul și Logofătul Ioan, apare în al XVIII-lea veac un al treilea Hatman dintre Buhușești: Gheorghe (Bibl. Ac. Rom., doc. XLVII 152). Buhușeștii toți au fost oameni neastîmpărați, destul de ageri pentru a putea să-și mulțamească ambiția prin înnălțarea la culmile scării boierești. Ca și bătrînul Dumitru, scoborîtorul său Ioan a început cu drumuri peste munți, la generalul Heissler, cu care avea înțelegeri tainuite Cantemir-Vodă. Ei erau înrudiți și împrieteniți cu Urecheștii. Grigore Ureche, cronicarul, stătu în Divanul lui Vasile Lupu alături de Vistierul Dumitru Buhuș, iar nepotul lui Grigore, Nicolae Ureche, își maritã fata după Alexandru Buhuș (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, IX, p. 234). În privința lui Grigore, Miron Costin capãta lãmuriri de la Nicolae Buhuș, probabil fratele acestui Alexandru (*Letopisișe*, I, p. 4). Se știe cã Istrate Dabija, ce a fost și Domn al Moldovei, a avut de nevastă pe o vãduvã a lui Buhuș» (Neculce, pp. 192-3), ce se vede a fi Dumitrașco, din n° 87, p. 95. Ea a fost și mama lui Lupașco, de care începe a se vorbi în cronicã încă de supt Domnia

lui Eustratie-Vodă, și a Anastasiei, soția lui Duca, viitorul Voevod moldovenesc. Alexandru său Sandu apare ca un uneltitor în potriiva Domniei lui Antonie Roset: el trebuie să fie fratele mai mic al lui Lupașco (Alexandru era încă la 1668 — *Arch.*, l. c., — abia Pitar-Mare). S'ar putea deci stabili această genealogie:

Din n^l 87, p. 95, se mai vede că Dumitru Buhuș avuse o fată, Tudosca, măritată cu Miron fiul lui Bucioc, o alta Ileana, o a treia Irina și încă un fiu: Ursul.

Pentru înrudirea Buhușeștilor cu Cantacuzinii din Moldova și cu cei munteni (Constantin Stolnicul pare a fi luat pe o fată a lui Sandu Buhuș, Maria), v. *Despre Cantacuzini*), pp. CXVIII-IX. — Buhușești din al XVIII-lea veac sînt pomeniți mai departe, în despărțirea a XIII-a, la actele moșiei Șerpenița. Dumitrașco, începătorul familiei, e citat și mai departe, la n^l 112.

La n° 97. Grigore Ureche era de mult timp Mare-Spătar la această dată de 1634 (v. Urechiă, în introducerea la Gidei, *Studiu asupra cronicarilor mold. din sec. XVII-lea*: pp. XI-II). Gavril Hatmanul, cu iscălitura grecească, e fratele lui Vasile-Vodă: i se zicea și Gavriლაșco, și el era mai mare decît Gheorghe, cellalt frate al Lupului (*Studii as. ist. Rom.*, I, p. 17, unde i se dă și iscălitura în facsimile). Vasile-și începuse în acest an Domnia, pusese Logofăt pe Toderașco Ianovici, pe Șoldan îl făcuse iarăși Vornic-Mare, pe cînd pe cîțiva din boierii predecesorului său Moise-i slușise sau îi trimesese la țară: așa pe Ionașco Gheanghea cel bătrîn, pe Franguli și pe Tăutul (*ibid.*), acel Tăutul care e pomenit la n° 73,

supt Radu Mihnea, în ultimele-î zile, cînd Vasile Lupu însuși era numai vtorî Logofăt, iar Toma Cantacuzino își începea cariera ca vtorî Postelnic. În sfîrșit, nici Condea, «Condi», fostul Vameș, nu e un necunoscut: în *Doc. Bistriței* el e pomenit la 21 Februar 1623 ca Vameș (I, p. 42, n° LV); iscălitura lui *ibid.*, pp. 78-9, n° CVIII. Cf. II, p. 2, n° CLXI. În 1618 el fusese biv Cămăraș (*Arch. ist.*, I², p. 191).

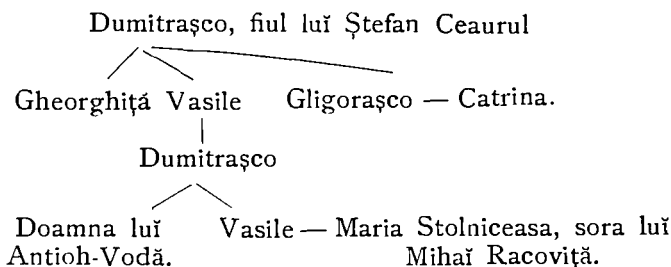
La n° 99. Iordachi Cantacuzino a fost «în urgie» la Gheorghe Ștefan, ca unul ce fusese sfetnicul lui Vasile Lupu: îl scoase de la moarte frate-său Constantin. V. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 20 și urm.

La n° 101. Cîndva, Iordachi Cantacuzino, atît de multă vreme Vistiernic, pînă ce la bătrînețe i se scăzu situația, a fost și Mare-Postelnic: v. vol. IV, p. 343, unde un act din 1650 îi dă calificația de biv Vel Postelnic. La 1652 el era însă iarăși Vistiernic-Mare (*Arch. ist.*, I², p. 191).

La n° 108. Pentru Alboteștii din a doua jumătate a secolului al XVII-lea: Petru și Gorcea, v. Hurmuzaki, XI, p. XXX; *Urcariul*, II, ed. a 2-a, pp. 256-61. .

La n° 110-111. Din acest act se descopere încă un frate al lui Gheorghe Ștefan-Vodă: Gligorașco. Cellalt frate, Vasile, era cunoscut. E Vasile Hatmanul de mai târziu, căruia-î scrie Domnul din pribegie (v. și vol. IV, pp. CCXCV, 44, 275, nota 1), Vasile Ceaurul (v. și vol. IV, p. 112, nota 1). Moșiile lui, confiscate de Ștefan Lupu, fură restituite de Dabija. Fiul său, numit Dumitrașco, în amintirea bunicului său, Mare-Logofăt Dumitrașco Ștefan, își mărită în Decembre 1696 o fată, «tînără și frumoasă», după Antioh-Vodă Cantemir (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 175). Constantin Duca îl făcu, la bătrînețe, Mare-Logofăt, dregătorie în care și muri (Neculce, pp. 248, 255). Dar nu bătrînețele-î aduseră sfîrșitul, ci asămănarea cu unchiul său Gheorghe-Vodă, iubitorul de jupănese: «muri cumu-î mai rău», spune sfătosul moșneag Neculce, «în dub, frențit», și aceasta pentru că el sfatui pe tînărul Domn să scoată dajdea blestemată a vĂcăritului, după răul exemplu

al Muntenilor. «Și i se istovî și casa lui, și trii ficioři ce aũ avut . . . , și moșiile lui cãzurã la mîni străine», adauge cronicarul. În adevãr, fiul sãu Vasile se lãsã ademenit de Nemți supt Mihaï Racoviță, pe a cãrui sorã o ținea, se visã «grof» și Vodã și, dupã neizbînda încercãrii lui, averea-ı fu confiscatã (v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 217 și notele, 229, 478). Se poate ca jupãneasa Catrina Ceaureasa, ce pribegise prin Țara-Romãneascã pe la 1682 (*Uricariul*, XIV, p. 331), sã fie vãduva lui Gligorașco: ea face o cesiune întãiului Vasile. Decî neamul Ceaureștilor s'ar înfãțișa astfel:

Cã Vasile era fiul lui Dumitrașco, se vede din afirmația lui Mustea (*Letopisișt*, III, p. 34), cã el, Vasile, era cumnatul lui Antioh Cantemir, soțul fetei lui Dumitrașco. — V. și n° 244, apoi p. 408, n° 4 (unde se vede o fatã a întãiului Vasile Ceaurul, mãritatã cu Savin Banul).

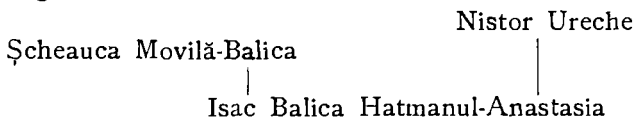
La n° 118. Știm cã Moise-Vodã trãi încă mult timp dupã 1639. În 1634, el sãrutase mîna regelui Poloniei, oaspetele sãu, în dieta de la Lemberg (v. Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 612, n^o CCLXXVII). Încã la apariția cãrții lui Okolski: *Orbis polonus*, în 1641 adevã, Moise «se bucura» în Rusia, la «Wilkooczy», de încetarea primejdiilor în care multã vreme i se purtase viața (v. Papiu, II, p. 149). Afarã de moșia aceasta ruseascã, Wielkie-Oczy, el mai avea una în Podlachia. Ultima datã e vorba de dînsul la 1660, cînd retrace un deposit de la Stavropighia din Lemberg (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 72-3, 75-6). La 1664, acest deposit era ridicat, dupã moartea Domnului fugar, de varã-sa Ana Movilã Potocki

(*ibid.*, p. 77, n° XLVII). Ana însăși, vestită în anele Poloniei, muri la 1666 (Papiu, *l. c.*).

La n° 126. Vasile Vornicul din Răcăciuni trebuie să fie, neapărat, fratele, pomenit la n° 111, al lui Gheorghe Ștefan, care era în Răcăciuni, «la satul lui» (Miron Costin, p. 337)

La n° 127. Știri nouă despre familia Urecheștilor se cu prind în articolul d-lui Eugen de Barwiński, publicat în *Prinos lui D. A. Sturdza* (1903). Neculaî Ureche era fiul lui Vasile, iar acesta al bătrînului Nestor. Acest Nicolae face o vînzare de case în Iași la 30 April 1648 (Gîdei, *Studiu asupra cronicarilor moldoveni din secolul XVII*, București, 1898, p. XIV, nota 14). Pentru împărțirea averii lui Nestor Ureche, v. articolul mieu *Un mănunchiî de documente*, în *Conv. lit.* pe 1900. Nestor «Balșe» pare a fi numit după Nestor Ureche, care i-ar fi bunic după mamă: numele trebuie cetit, cred, Nestor *Batiște*, ca într'o condică a Mitropoliei din Iași, ce cuprinde asupră-î un act din 5 August 1665 (Gîdei, *l. c.*, nota 16) sau într'un document din 1645, unde semnează și latinește: «Nestor Baltysta» (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 108). O altă fată a lui Nestor, Nastasia, fu căsătorită cu Isac Balica, după moartea căruia ea mai trăi cîtva timp, stîngîndu-se apoi în Polonia pe vremea de pribegie în această țară a tatălui ei (Barwiński, *l. c.*). Bătrînul Balica, tatăl lui Isaia, ținuse pe o soră a Movileștilor, a lui Ieremia și Simion, așa încît familiile Movilă și Ureche erau și ele înrudite. Cf. și *Arch. ist.*, I¹, p. 128. Peirea lui Isac Balica în lupta de la Cornu-lui-Sas (1612) făcu din Nastasia o văduvă. «Ileana Logofeteasa», altă soră a lui Ieremia-Vodă, poate să fie, nu Elisaveta, mama lui Miron Barnovschi, cum s'a propus (cf. *Uricariul*, XVIII, p. 387, nota 3; *Doc. Bistr.*, II, p. v, nota 1), ci soția lui Vasile Stroici Logofătul, altă jertfă a luptei acesteia nenorocite (Miron Costin, p. 262). Între cei uciși atunci de ostașii lui Ștefan Tomșa, se înseamnă și «Chiriță Postelnicul», Dumitrachi Chiriță Paleologul, a căruî soție Maricuța e calificată de «mătușă» a lui Constantin Movilă, într'un act al acestuia

(*Arch. ist.*, I, p. 70). Așa încît s'ar ajunge la această socoteală genealogică :

La n° 150. Pe locul acestuî sat se dăduse una din luptele lui Timuș, sprijinitorul socrului său Vasile-Vodă, cu usurpatorul Gheorghe Ștefan.

La n° 151. Despre acest Nacu, care a mai fost pîrcălab de Suceava și Vornic de Cîmpulung, se pot afla multe știri în *Documentele Bistriței*.

La n° 165. E interesant pentru începuturile carierii lui Miron Costin, în adevăr fost Păharnic și viitor Pîrcălab.

La n° 167. Dabija e viitorul Domn al Moldovei. V. vol. IV, p. 340.

La n° 174. E vorba de șederea lui Vasile-Vodă la Constantinopol, ca mazil, până la moartea-î, întîmplată de puțină vreme la data documentului.

— La n° 175. Acești boieri fugiseră împreună cu Gheorghe Ștefan, care în Decembrie 1660 plecase acum din Viena, unde ceruse voie să se așeze deocamdată în Ungaria, dar el se afla încă în Statele Casei de Austria (cf. Hurmuzaki, IX; *Studii și doc.*, I-II, p. 427; IV, p. ccciii). Ultimele știri din acest an despre Domnul pribeag sînt din Iunie. Îndată după aceasta, fostul Domn muntean, Constantin Șerban, începu să-și gătească o năvălire în Moldova, care se făcu în cea d'întăiu lună chiar din anul următor, fără ca Domnul din această țară, tînărul Ștefan Lupu, să poată fi ținut mult timp dincolo de graniță. S'ar putea crede că boierii ce dau mărturia noastră încunjuraî pe acest nou stăpînitor «de la creștinî». Însă la 14 April 1661 era încă «în țara nemțească, la Sena», Vasile Hatmanul, «mai mic frate» lui Gheorghe Ștefan (*Arch. ist.*, I¹, p. 109). «Zina» ar părea să fie Jivna, Jina din Ardeal, lîngă Dobra, care

Jină se chiamă în ungurește Sinna, în săsește Schinna : dar aici era «țara ungurească», și nu «nemțească». Toți marturii actului sînt boierinași, de și unii, ca Ionașco și Gavril Cărăiman, aū un nume. Dintre ei se deosebesc, ca niște chipuri măi cunoscute: Toader, fostul pîrcălab de Galați, în care se poate vedea acela din care, împotriva lui Cantemir bătrînul, alt boierinaș cu noroc, Brîncoveanu, Voevodul din București, voiă să facă un nou Domn moldovean: un «fost neguțător, om chipeș de fire, deară, măi rău, și măi spurcat, și măi varvar, și măi tiran nu era alt om pre acele vremi în țară; că, de ar fi fost acela Domn la Moldova», s'ar fi stîrpit în nu măi puțin de «două-trei luni» boierimea toată (Neculce, p. 267). Ionașco fiul lui Dracea poate fi pus în legătură cu Constantin Dracea, căruia Gheorghe Ștefan și frații săi îi fac o danie, la 1631 (n° 85). El va fi fost chiar fiul lui Constantin, precum Ștefan fiul lui Nicolae Andrieșan din documentul de aici e același cu «Ștefan ficiorul lui Andrieșanu», care întovărăși pe Gheorghe Ștefan în surgunul său, îngrijindu-l cu credință până la moarte (vol. IV, pp. 111-2). Cînd ne gîndim că Toader Ungureanul, altă slugă, măi puțin credincioasă însă, a lui Gheorghe-Vodă, a căpătat, la întoarcerea-î în țară locul de pîrcălab la Trotuș, se capătă o indicație către altă identificare a lui Toader pîrcălab de Galați. Vasile Ceaurul, fratele fostului Domn, era, în rătăcirile acestuia, alături de dînsul, și numai supt Eustratie Dabija, înlocuitorul mortului Ștefan-Vodă Lupu, el avu îndrăzneala să se întoarcă: atunci i se dădură și satele înapoi (vol. IV, p. 345). Decî s'ar putea ca Domnul însuși să fi fost prin Jina. La iscălituri aș ceti: «Comșa», nu «Comișial» și «Ionașco», nu «Iocșia».

La n° 176. Acești fi ai lui Gavril Hatmanul, decî nepoți de frate ai lui Vasile-Vodă, nu se află amîndoi în genealogia din vol. II, p. 31; ei figurează însă într'un act din Mart 1662 (vol. IV, p. CCLVIII, nota 1). În 1664, ei erau «periți» de mult. Vasile Hatmanul e personagiul de la n° 126, Vasile Ceaurul. E interesant că se fixează aici relația de înrudire dintre Mogîldea, conspiratorul contra lui Vasile Lupu, și

Gheorghe Ștefan: Miron Costin greșește, făcându-l unchiu (sau poate e un bătrîn Mogilde *acesta*, tată al celui ce fu Păharnic supt Gheorghe-Vodă; vol. IV, p. 44; cf. Miron Costin, p. 325). Mogilde conspiratorul fu dus legat de tunuri până la adăpostul din Hotin al Lupului scos din domneasca lui tainiță. Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, pp. 340-2. Alt conspirator, Pătrașco Ciogolea, era (vol. IV, p. CCXLIV) cumnatul pretendentului. Deci întreaga afacere era o intrigă de familie.

La n^{le} 178-9. Iordăchioaia Spătăroaia de la 1665 e văduva lui Iordachi Cantacuzino, Spătar în ultimul timp al vieții sale. D. Tanoviceanu se răzima (*Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 19) pentru a găsi data apropiată a morții lui Iordachi pe înlocuirea lui ca Mare-Spătar în 1664 de fiul său, Toderașco Iordachi, până atunce Comis. Faptul că în 1665 «Iordăchioaia» apare în numele ei în daravere de drept, întărește această părere. Ea era (*ibid.*, p. 28) a doua soție a Spătarului, fata lui Gavrilaș Matiiș, și-î adusese ca zestre și satul Todirești, fost Ungurenî, în Ținutul Fălciu. Numele ei era Alexandra (v. n^{le} 196, 211-2). Din potrivă, la n° 180 nu mai e vorba de această «Iordăchioaie», ci de a răposatului Iordachi al II-lea, Solnicul, începătorul ramurei Pășcăneștilor (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 47).

La n° 181. Cămărașul Savin e acela pentru care se dă mărturia de la n° 175. Dabija-Vodă a murit la 11 Septembrie st. v. următor (Urechiă, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, VII: planșe la întâia fasciculă). Supt Duca-Vodă a treia oară, Savin, pe atunci fost Medelnicer, fug de răul Domnului (Nicolae Costin, p. 23).

La n° 182. Iani Hadîmbul a păstrat și mai pe urmă o deosebită trecere la Duca-Vodă. Cînd acesta închise trei jupănese văduve pentru «hîrtii», pentru dăjdi, legîndu-le de tunuri, «la puști», și țîindu-le noaptea în casarma, în «odăile» Seimenilor, el interveni, într'un grai ce nu se poate reproduce, din cauza alușiilor la defectul său fizic, pentru dînsele,

spuind și aceia că și pe dînsul poruncise Duca, la o mînie de om strașnic, să-l înnece în Bahlui, moarte, în adevăr, de «hadîmb», de care scăpă prin îngăduirea Armașului (Nicolae Costin, p. 23). Găsim pe Iani, ca Postelnic, și în n° 185, ca Postelnic al doilea (v. n° 191).

La n° 185. Doamna lui Dabija-Vodă se numește Dafina și în inscripția soțului ei. Însă în acte solemne i se dă și numele de Ecaterina (v. vol. III, p. CCLVIII, nota 1). Știri despre dînsa se mai dau în izvoarele arătate în *Ist. lit. rom.*, I, p. 124, nota 3. Din document se mai vede că data la care Dosoftei a luat Mitropolia trebuie simțitor coborîtă în urmă.

La n° 186. Un Seachil, Nicolae, era cumnatul lui Gheorghe Ștefan, fiind pe sora nevastei acestuia (vol. IV, p. CCXVIII, nota 1; p. CCXXIV, nota 1). La începutul secolului al XVII-lea, găsim pe Marele-Cămăraș Seachil (Hurmuzaki, XI, p. 906). E pomenit și în 1610 (*Arch. ist.*, I¹, pp. 22-3). *Fecurea* de «Unguri» a caselor lui Ștefăniță, Radu și Abăza, fiii lui Gavril Hatmanul, s'a făcut în 1653, după ce Vasile Lupu a părăsit cetatea. Cf. și în resumatul unui act din 1671: «aū perit dresese la Hotin, cānd primineala lui Vasile-Vodă» (*Uricariul*, XVI, p. 359).

La n° 187. Vestitul bogătaș și Mare-Vistier Ursachi avea de ce să se amestece în moștenirea fiilor lui Gavril Hatmanul, fiindu-li «cumnat». Genealogia înfățișată de Ștefan Ghindă (vol. III, p. 31) nu greșește făcînd din Ursachi ginerele adevărat al celui alt frate al lui Vasile-Vodă: Gheorghe Hatmanul (cf. și p. 87, n° 51), dar pe atunci, cum se poate vedea și mai bine din cap. I al vol. VI, «socri» erau și frații și alte rude ale celor autentici, precum «frați» erau și verii și cumnații, «părinți» unchii și mătușele (Hurmuzaki, II², pp. 667-8, n° DXII). După Ghindă, soția lui Ursachi se chema Ilenca; și iarăși constatăm (v. *l. c.*), că știrea e adevărată; a doua soție a lui Ursachi se numia Alexandra, și pe aceasta o găsim încă în viață la 1704 (*Uricariul*, XVI, pp. 359-60). Greșită trebuie să fie însă data zapisului privitor la «Ursachie Visternicul cel Mari», tipărit în *Uricariul*, IX, p.

493: trebuie să fie, neapărat, 7171, nu 7141. Încă din 1664, Decembre, Ursachi din actul nostru e Mare-Clucer (*ibid.*, XVI, p. 338) și cumpără moșii din ale familiei lui Vasile Lupu. În secolul al XVIII-lea, o Serafima Ursăchioaia, care nu e văduva Vistierului, are doi fii: pe Gheorghe și pe Varlaam, ce se face egumen la Slatina (*ibid.*, pp. 341-2). La 1673 încă, Vistiernicul n'avea copii, și, la o cumpărătură a lui, vorbindu-se de o transmisie a ei prin moștenire, se spune: «fičorii dumisale, de-î va dăruî Dumnezău cândü-va» (*ibid.*, p. 34; *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 501). Neîmplinindu-i-se dorința, el își luă un «fiastu», Dumitrașco, care ajunsese și Stolnic-Mare (*Uricariul*, XVI, pp. 359-60): el se însură cu o Maria (p. 360). Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 107, nota 1, precum și p. 106 și urm. Pîriș al Domnilor, Ursachi avu să îndure strașnice chinuri de la Duca-Vodă în a treia Domnie (v. Nicolae Costin și Neculce). Varlaam Ursachi era fiul lui Dumitrașco (vol. III, p. 44), așa încît e de admis că Maria, care, soție a lui Dumitrașco, nu era însă mama călugărului, să fi fost a doua soție a celui d'întăiü, saü, mai probabil decît atîta, că și Maria se călugărise, luînd numele de Serafima. Varlaam zice lui Ioan Neculce «unchiü»: de bună samă din cauza depărtatei înrudiri a cronicarului cu neamul lui Vasile Lupu. — Pentru familia Jora, v. întăia parte a volumului următor. Cf. și n° 201.

La n° 188. Alt Grama, Ionașcu, poate un frate, la n° 175.

La n° 192. Gavriliță Costachi Marele-Spătar era, la originea strălucitei sale cariere, un fiu de boierinaș din Ținutul Tutovei. V. partea 1-iü din vol VI. Cf. și n° 193. Uricariul de la acest din urmă n', Pascal Corlatovicî, e fiul altuî uricar, Corlat.

La n° 194. Ștefan Păharnicul, fiul lui Toma Cantacuzino, e menționat și în Tanoviceanu, *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, III, p. 18.

La n° 197. Despre clădirea mănăstirii din Dealul-Mare (Tutova) de Iani Hadîmbul, v. și Nicolae Costin, p. 22: «un

hadîmb [eunuc], ce-î zicea Iane, carele aŭ făcut mănăstirea la Dealul Mare».

La n° 199. Tălmaciŭ figurează și în socotelile lui Gheorghe Ștefan (vol. IV, p. 267). Încă la 1670, el, «Ionașco Tălmaci», Vel Păharnic, se află printre marturii unui act al văduvei acestui Domn (*ibid.*, p. 275, n° 208). El conduse trupele lui Gheorghe Ștefan, cînd acesta încercă, în 1658, să iea înapoi Moldova pierdută (Miron Costin, pp. 358-9): Păhărnicia lui o avea de la Gheorghe-Vodă, și mai târziu el trăi ca mazil. Un altul, Vasile Tălmaciŭ, a fost cu cîtva timp înnainte dregător de Cîmpulung (*Doc. Bistriței*, I, p. 14, n° XVI), după ce avuse locul de gorșinar în Ținutul Sucevei (*ibid.*, p. 15, n° XVIII). Dumitrașco Boul, acesta de-al doilea (v. mai sus, nota la n° 43), trebuie să fi fost fiul lui Ștefan Boul și al Roxandeî, și frațele lui Pătrașco Boul Spătar (cf. *Doc. Bistr.*, II, pp. XXII III).

La n° 201. Asupra lui Toderașco Iordachi, v. și mai sus, și *Documentele Cantacuzinilor*. Tudosie Dubău e cronicarul. Păladie Vistierul e Toader Păladie. Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 57 și urm.; II, pp. 188-9; Ghi-bănescu, *ibid.*, I, p. 394 și partea 1-iŭ din vol. VI.

La p. 43, nota 1. Această chitanță se află, cu cîteva greșeli, și în *Arch. ist.*, III, p. 259

La n° 203. Vornicul Gavriliță e Costachi.

La n° 206. E vorba de cel de-al doilea Iordachi Cantacuzino V. nota la n^{le} 178-9, și mai departe, n^t 212.

La n° 208. Pentru neamul Cocorenilor, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. XXIV-V. Cariera de viteaz a lui Turculeț am schițat-o *ibid.*, pp. XXXII-III. Locurile ce-l privesc în cronică se pot găsi și prin tabla la *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*. Iată însă un raport inedit din Varșovia, 10 April 1689, relativ la Turculeț (ms. it. 325 din Biblioteca Regală Publică din Munchen, f° 28): «Hierî venne quà il capitan Turcul, di nazione Vallaco, serve all' obbedienza del generale di cam-pagna Potoski, castellano di Craccovia. Scorreva con 100 de'

suoi di Sniatino verso il Budziak, quando, scoperta per le nevi la pista di alcuni cavalli, si diviserò in due squadre, per meglio seguir la traccia, e toccò a lui di trovare in rasa campagna 57 Turchi vicini a Stepanove, lo aspettarono di piè fermo. Attaccatigli con vigore, rimasero sul campo 37, quattro fugirono e 16 ne hà condotti priggioni, frà quali l'Agà di Kaminietz, che morì poi dalle sue ferite. Passava questo a Constantinopoli con ordine del presidio, ad esponere la necessità estrema in che era ridotto; mà, oltre 10^m talleri, che havevano essi Turchi, hà presa loro una quantità di lettere del Bassà,— che si stanno traducendo. . Tre hore doppo, a tre giornate da Kaminietz, verso Budziack, incontrati infinità di carri, che se ne tornarono vuoti de Kaminietz, si rese padrone di sopra 500 bovi.»

La n° 209. Toți sînt boieri din Țara-de-jos saũ înrudiți pe acolo. Ștefan Cerchezul e un credincios de mai târziu al lui Cantemir-Vodă bătrînul. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp 315, 333. Alte acte cu privire la el se dau în partea I-iũ a vol. VI, unde și altă iscãlitură, încã mai stîngace, a simplului Cantemir.

La n° 213. Cãrstãna Cluceroaia e aceiași ca și cea de la n° 206. Ea era fica lui Grama, boierul din vremea lui Vasile Lupu (v. vol. IV, tabla).

La n° 215. Stefan Scãrlat saũ Scãrlet era un rãzãș din Țara-de-jos, coborîtor din Crîstea Vornicul-cel-Mare de la în ceputul secolului al XVII-lea. V. p. 215, n° 25 și partea I-iũ din vol. VI.

La n° 216. Zosin Bașotă fu Hatmanul lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino, și a lãsat o amintire ridiculă. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 272.

La n° 218. V. și n° 208 și, pentru acești luptãtori moldoveni în rîndurile Polonilor, cap. II din vol. I al *Documentelor familiei Callimachi*.

La n° 219. Iorga Postelnicul era vãrul lui Vasile Lupu; asupra lui și surorilor lui, v. vol. III, p. 32 și IV, p. 339.

La n° 220. Toader Cărăiman era fiul lui Ionașco de la n° 175. Aici se spune anume, citîndu-se mărturia de la acest din urmă număr, că la «Zina» nemțească sau ungurească se afla și Gheorghe Ștefan și frate-său Vasile, adăugîndu-se că mama lui Toader Cărăiman era rudă cu acest frate domnesc și că Ionașco a urmat la întoarcere pe Vasile Hatmanul.

La p. 47, nota 1. Eni Drăghinicî, un Grec, fusese făcut de Duca-Vodă Hatman al Ucrainei, ce i se încredințase de Turci cu prilejul călătoriei sale la Constantinopol. V. Iorga, *Călători, ambasadori și misionari*, pp. 16-7; N. Costin, p. 21: «un nemesnic al său, anume Iane, ce era Postelnic al doile» «Mustea», p. 20: «Ene Drăghinicî, om prost și neîn-vățat; carele nu era harnic de slujbă»; «Varianta», p. 78: «Iane Drăghinicî, Grec fiind, știa limba și obiceiile rusești, că era om slujit; și polcovnicî aș pus din căpeteniile căză-ceștî»; Neculce, p. 215: «Eni Gredinevicî, om slujit, știind și limba căzăcească, de neamul lui Grec fiind». «Țicunovca» e de ceia parte a Nistrului, în față cu vechia Sorocă moldo-venească.

La n° 221. Domneștii e satul unde a fost prins Duca-Vodă în serbătorile Crăciunului din anul 1683: el ajunsese apoi al lui Iordachi Rusăt (*An. Ac. Rom.*, XVII, p. 197 și urm.). — Apostol Catargiu cel d'întăiu a avut o lungă carieră boierească, pornind de la pîrcălăbia Hotinului (vezi și partea I-iu din vol. VI). La Academia Romîna se păstrează și o fotografie după diploma sa de indigenat polon. Încă în 1619, ca Postelnic muntean, el încheia un tratat între Gavril Movilă și Bethlen (în *An. Ac. Rom.*, XXII, partea administrativă, pp. 133-41). Cel de-al doilea, a cărui văduvă dă zapisul nostru, primește donații încă supt Constantin Cantemir, fiind fost Comis (vol. IV, p. 275, nota 1). Ca Vel Comis al lui Ștefan Petriceicu, venit Domn «de la Leși», fugi el în Polonia, împreună cu acesta, la 1684 (Neculce, p. 224). — «Lelea» Catri-nei Catargiu era Alexandra Spătăroaia, văduva lui Iordachi I-iu Cantacuzino (testamentul ce am publicat în *Doc. Canta-*

cuzinilor, p. 119 și urm., și care menționează pe o «Alexandra», nu poate fi, cum am crezut, de la soțul acesteia, ci de la altul, care era socrul lui Vasile Costachi), pentru că Iordachi al II-lea, fiul acesteia, luase pe fata Catrinei Catargiu. Însemnatul boier Ilie Catargiu, care fu închis și bătut supt Nicolae Mavrocordat, care iscăli proclamația lui Dimitrie Cantemir către țară, pare să-i fie fiu; el ajunsese apoi Mare-Logofăt, după ce fusese, încă mai de mult, Mare-Visternic.— «Ion Iordachi Cantacuzino» era fratele lui Iordachi al II-lea sau Iordăchiță (Neculce, p. 255), ca și «Ilieși săn Iordachi», numit lângă el (v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 46): acești trei fiți au lăsat posteritate, pe când Toderașco Iordachi, născut din altă căsătorie a tatălui său, aceia cu Catrina Bucioc (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 27), n'a dat alți urmași decît pe Ioniță Logofătul, mort încă din 1702 (v. n¹ 230). Ioan n'a jucat nici-un rol. Dimpotrivă, fratele său Ilie sau Iliuș s'a amestecat neconținut, cu folos și cu pagubă, în uneltirile și dezbaterile timpului. Făcu întâi politică în partida Cantemireștilor, supt care se trezise ca boier: Constantin Duca-Vodă, venind a doua oară în Scaun, trebui să-l ispitească din pribegia lui în Polonia. Era Stolnic, cînd părăsi din nou țara, trecînd, data aceasta, la Munteni, cari nu-l dădură înapoi, ca pe alți pribegi, mai puțin compromiși. Cînd porni o solie de boieri la Poartă pentru a cere un nou Domn — care se alese a fi Mihaï Racoviță —, Ilie făcea parte dintr'însa. La căderea lui Mihaï Vodă, fugi de frică să nu dea ochii cu Duca. Antioh-Vodă Cantemir îl recunoscuse de călăuz, pe dînsul și pe Grecul Panaiotachi Morona, în noua sa stăpînire. De aceia fu prigonit de Racoviță, întetit și de un rival, Iordachi Ruset, cînd iarăși Scaunul încăpu un nou oblăduitor. Nicolae Mavrocordat l-ar fi pus și pe dînsul la închisoare pentru că prigonise pe Greci, dar moartea-l scăpă de o suferință și o rușine, ce atinse pe alții din cei mari ai Moldovei: făcut Vistier atunce, în 1709, de Nicolae-Vodă, «eșind de la Curte s'a războlit, și până la săptămînă au și murit» (Neculce, p. 296). Cf., cu îndreptările cuprinse mai sus, *Ist. lit. rom.*, la numele său. Între boieri, el nu era tocmai

iubit, pentru mîndria lui trufașă — «cel tare și mare, perifan», scrie Neculce —, cît și pentru firea-î șireată, — Dimitrie Cantemir îl introduce între animalele boierești ale *Istoriei ieroglice* ca «mîță sălbatecă». El era, ni spune Neculcea, și «cumnatul» acestui cronicar. — V. și n° 221, pentru Ioan Iordachi.

La n° 221. Iordache Rusăt era cel mai mare fiu al Cupariului celui bătrîn, și de mult timp el conducea afacerile Moldovei. Șeful Cupăreștilor, familiei și partidului, el servi întâi pe Duca-Vodă, ca Domn moldovean sau muntean, fără deosebire, nefiind, ca un «Grec Țarigrădean», acasă la el nici într'unul din principate. Urît de moarte de Șerban Cantacuzino, care căută să-l și omoare, el trebui să fie înlăturat la început de Constantin Cantemir, numit în Moldova prin stăruințele Domnului din București. Îndată însă, Constantin-Vodă trebui să alerge la serviciile acestui «înțelept» în ale Vistieriei; ceia ce aduse ruperea relațiilor prietenești cu Șerban. La moartea bătrînului Cantemir, Iordachi făcu să se dea Domnia beizadelei Dimitrie și, cînd, peste cîteva zile, acesta fu scos, el pîbegi. El aduce Domnia lui Antioh-Vodă, fratele lui Dimitrie. Supt Constantin Duca a doua oară, el se înțelege cu Brîncoveanu, pînă atuncî un dușman, și cîștigă tuiurile pentru Mihaî Racoviță. Dezgustat de acesta, el ridică în spinarea sa de schimbător de Domni pe Antioh. Acesta însă se înțelege mai bine cu Ilie Cantacuzino, și, decî, cade. Însă Nicolae Mavrocordat îl închide după cîtva timp, se gîndește să-l ucidă, să-î taie limba: abia la numirea lui Dimitrie Cantemir în 1710, el ieși din beciurile domnești. Nici cu acesta nu se înțelese el bine și, cu toate că jurase după tratatul cu Rușii, el fu închis la Soroca. Cel ce trăise cu atîta răsunset, muri apoi în întunec. Puterea, lăcomia și neastîmpărul său trezise multă ură împotriva lui și, supt condeiul unora, el apărea ca «matca răutăților». «Grecul» era înrudit cu cele mai mari familii ale țerilor noastre. «Giupăneasa lui Iordachi», spune un compilator, era «vară primară lui Mihalachi» Racoviță (*Letopisișe*, II, p. 274, nota):

ea era, în adevăr, o fată a bătrânei Dabijoaia, o soră a Doamnei Anastasia a lui Duca-Vodă. Se numia Maria, și era numai o fată de adopție a lui Dabija, o fiastră (Iorga, *Despre Cantacuzini*, pp. cxxi, cxxix, nota 1). O fată a lui Iordachi fu măritată cu Constantin Costachi Comisul, fiul lui Vasile sau Vasilașco și nepotul de fiu al lui Gavriliță Costachi. Ilie Catargiu luă pe Safta, fata lui Iordachi (v. n° 226). Nicolae, fiul, de care e vorba în documentul nostru, al lui Iordachi, se însură cu Ancuța, fata lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, pp. 195-8).

La n° 223. Pentru Constantin Zbiera, care fu, în 1718-19, Vornic de Cîmpulung, împreună cu Vasile Ciudin, v. I. G. Sbiera, *Familia Sbiera*, p. 72. Dediul Spătarul fugi la Polonî supt Nicolae Mavrocordat, în întâia Domnie (Nicolae Costin, p. 85, Neculce, p. 297). El fusese Serdar, și era prețuit ca «om viteaz și de treabă» («Mustea», p. 22); era un om al Buhușestilor. Din n° 229, se vede că numele său de baștină era: din Rădulești. Fata lui, Ana, se mărită cu Mîhai-Vodă Racoviță.

La n° 228. Maxut începu ca rob al Dragomanului Panaiotachi Nikussios: intrînd în slujba Cantemireștilor, el fu cel mai desăvîrșit credincios al lor. Dimitrie-Vodă făcu pe acest Postelnic capuchehaiaua sa la Constantinopol; inchis la Varna, el fu liberat de Nicolae Mavrocordat (v. *Ist. lit. rom.*, la numele său).

La n° 229. Iorga Postelnicul e vărul lui Vasile Lupu (v. nota la n° 187). Cf. vol. IV, p. 340; de unde se vede că Alexandra, sora acestuia, s'a măritat cu Iorga Stolnicul. — Numele acestui prefect al Misiunii catolice din Moldova trebuie adaus la cele din vol. I-II, p. XLIV.

La n° 230. Ileana Stolniceasa e văduva lui Iordachi Cantacuzino al II-lea (Pășcanul). Tabla genealogică a Pășcăneshilor e adausă la p. 46 din ediția *Genealogiei Cantacuzinilor*, pe care am dat-o. Cu acest prilej observ că prin aceasta nouă publicație a mea se înlăturase o greșală, pe care o fă-

cusem în *Ist. lit. rom.*, propuind, cu toată mărturisirea unei nesiguranțe ce nu se putea înlătura, biografia și genealogia ipotetică a cronicarului Ioan Canta. Totuși d. I. Tanoviceanu s'a grăbit, cu o vădită rea-voință, să amestece o polemică asupra acestui punct — pe care am păstrat-o cu sfințenie, suprimînd numai laudele — într'un articol despre alt subiect, pe care îl cerusem pentru o publicație festivă. Tot în această Genealogie, tipărită cu aproape un an înainte de articolul d-lui Tanoviceanu, se arată (p. 50), că un frate al lui Iordachi Deleanu Cantacuzino a avut pe Ioniță, adecă cronicarul nostru. Cu aceasta sper să fi mers înaintea unei nouă rectificări binevoitoare a cunoscutului genealogist.

La n° 231. Iordachi Toma, pomenit și pe p. 42, la nota 1, e, cred, fiul lui Ștefăniță Păharnicul (v. și mai sus, nota 194). Schița genealogică, tipărită de d. I. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 189, arată că Hătmăneasa Catrina a lui Velicico Costin, fică a lui Toma Cantacuzino, fiind soră, atît cu Ștefan, tatăl lui Iordachi Toma, cît și cu Nastasia, soție a lui Ioan și mamă a lui Mihaï Racoviță, li venia mătușă lui Iordachi și Mihaï. Vasilașco Cantacuzino trebuie să fie fiul altui fecior al Tomei: în cea d'întăiū Domnie a lui Constantin Duca, el figurează ca Vel Spătar (Neculce, p. 255). Pentru o misiune a lui în Țara-Românească, v. Con-dica Vistieriei lui Brîncoveanu, ed. Aricescu, p. 165.

La n° 233. Lupul Costachi era, ca și Vasile și Solomon, unul din fiii lui Gavriliță. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 399. Încă supt Constantin Cantemir, el uneltește contra Domnilor. Mai pe urmă, Constantin Duca, la a doua mazilie, îl iea cu sine la Constantinopol. Supt Nicolae Mavrocordat, el pribegeste în 1710. La răscoala lui Dimitrie Cantemir, el strînge oaste și provisiu, dar nu se mișcă din lagărul său dela Bursuci, în Țara-de-jos, de unde i se trăgea neamul. E închis la Varna și liberat, după stăruința Brîncoveanului mai ales. Servește pe Nicolae Mavrocordat, care-l împărtășește din moșiile, confiscate, ale lui Neculce. Crudul Mare-Vizir Gin-Ali pune,

în sfârșit, să-l taie, în 1716, pentru intrigă cu Rușii. Locurile citate din cronică, în *Ist. lit. rom.*

La n° 234. Familia Roșca ajunge la însemnătate și o pierde între 1600 și 1650. Roșca Vornicul (vol. IV, p. 112, nota), apoi Vistiernicul, se cheama Vasile (*Studiu as. ist. Rom.*, I, p. 52). El face parte din generația care a dat pe Gheorghe Ștefan, pe Istrati Dabija, generație premergătoare față de aceia a lui Gavriliță și Iordachi Ruset. După 1700, ea decade în răzășie (v. n° 235).

La n° 236 Micleștii se ridică la o situație în boieria mare abia după 1700. Gavril fu Mare-Păharnic în a doua Domnie a tînărului Duca (Neculce, p. 269). El se sprijini la începutul carierei sale pe faptul că (v. n° 244) mamă-sa a fost căsătorită a doua oară cu Vasile Ceaurul, fratele lui Gheorghe Ștefan.

La n° 237. Pentru Zosin Bașotă Hatmanul, un om cu multe pățanii de Hatman bicisnic, v. mai sus, nota la n° 216. Din n° următor se desface genealogia familiei astfel: Pătrașco Bașotă e cunoscutul Logofăt, care împlini și o misiune în Ardeal (vol. IV, p. LXXVI). Gheorghe Bașotă, sol moldovean la Bethlen în 1616, pare a-i fi frate (*Socotelile Brașovului*, p. 39). Fiul celui d'întăi e Zosin, de la care pornesc: alt Pătrașco, Toader și Sandu, precum și o fată, Ilinca, rămasă nemăritată. Cel d'întăi fusese numit Stolnic de Constantin Duca, în Domnia a doua (Neculce, p. 269).

La n° 242-3. Hîncul, de care e vorba aici, nu e cel vestit, cu «Vodă vrea, dar Hîncul ba», revoltatul contra lui Duca-Vodă în a doua Domnie, în 1671. În momentul cînd se ridică asupra Grecilor, el era Serdar: după cîtva timp de pribegie, Duca-l chemă însă înapoi, făcîndu-l Stolnic-Mare (*Letopisișe*, III, p. 102). Cel din document e, cum se vede, un simplu căpitan de dărăbanî.

La n° 244. Mihaî Racoviță era, cum am mai spus, fiul unei fete a lui Toma Cantacuzino.

La n° 245. Dumitrașco Racoviță, căsătorit cu Ilinca, fata

lui Mihai Cantacuzino, Spătarul muntean (v. n° 250), și tatăl lui Radu Racoviță (v. *Uricariul*, XVI, p. 358 și urm.; *Rev. p. ist., arch. și filol.*, V, pp. 170-3; *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, VI, pp. 342-3), era unicul frate în viață al lui Mihai-Vodă. Alți doi fii ai lui Dumitrașco : Dumitrașco II și Ioniță, au trecut în țara mamei lor (*Gen. Cantacuzinilor*, pp. 346-7). Cei doi Iordachi Cantacuzino de aici nu sînt cei bine cunoscuți până acum : Vistierul, fost Comis, *Deleanul*, era fiul lui Ioan Cantacuzino, fiu al întăului Iordachi : el ținea pe sora lui Mihai-Vodă, — altă soră fiind măritată cu Stolnicul Costandachi, iar o a treia cu Ioan Paladi. Al doilea Iordachi, fostul Medelnicer, e fiul lui Iordachi al II-lea sau Iordăchiță, un *Pășcan*, văr cu Deleanul. Cf. *Gen. Cant.*, pp. 46-9 și Neculce, p. 350. Cf. și p. 591. — Constantin Costachi avea și un frate, al doilea Gavril (Neculce, p. 369). Cf. și *Gen. Cant.*, p. 47. Pentru moartea lui Constantin, nepotul lui Gavriiliță, v. Neculce, p. 386. Mai exista pe atunci și un Toader Costachi, Stolnic în cea d'întăiu Domnie a lui Grigore Matei Ghica (Neculce, p. 369).

La n° 248. O Catrină Cantacuzino (că trebuie să fie Cantacuzină, arată pecetea), care e și «cumnata» lui Nicolae Roset, s'ar părea că este soția lui Iordachi, fiul lui Iordachi Deleanul, care era, spune *Genealogia Cantacuzinilor* (p. 49), «Ruseteasă» Dar v. nota la n° 249. Din documentul nostru se vede că Nicolae Ruset, pribeag la Brașov pentru prigoniri politice, nu se întoarse decît după 21 April 1732. *V. Ist. lit. rom.*, I, pp. 197-8. Pentru contele Nicolae Roset, mai vezi n^{le} 254-6.

La n° 249. Iordachi Păharnicul din Pășcani e fostul Medelnicer din n° 245. Ca Spătar, se gătia de fugă la Tatarî pe acest timp, și încăpu în închisoarea lui Grigore-Vodă Ghica (Neculce, p. 369). El era soțul Catrinei, cum se vede și din n^{le} 259-60, 264 : de și Catrina Pășcănița e numită de Roset cînd «cumnată», cînd «vară», cînd «soră», iar Iordachi e «unchiū» (v. n^{le} 254-6). Constantin Mavrocordat îl făcu Ban (Neculce, p. 376; dar cf. p. 364). La 1741 el nu mai era în viață.

La n° 252. Verii Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat trăiau în foarte bune relații încă. Grigore găsise lui

Constantin o logodnică, pe Ecaterina, fata lui Constantin Ruset Vornicul (Neculce, pp. 370-1). Nunta se făcu la 12 Novembre 1732 (*ibid.*). Acesta era, cum se vede din n^{le} 255-7, fratele lui Nicolae și al lui Ștefăniță (v. și *Studii și doc.*, I-II, p. 65). Pentru alți doi Rusetesți: Iordachi Cilibiul, fiul lui Lascarachi și nepotul de frate al lui Iordachi I-iu, și Mihalachi, v. Neculce, p. 376. Ștefăniță avu drept fiu pe un alt Iordachi: al III-lea (Neculce, p. 416). Cf. *Studii și doc.*, I-II, p. 151.

La n° 256. Și de aici se vede că din căsătoria Catrinei cu Iordachi Cantacuzino al II^{lea} s'a născut un fiu, Constantin (v. și n^l 276); pentru care vezi *Gen. Cant.*, p. 48. Monahul «Evdochie», care vorbește și el de «badea» Nicolae Roset, pare a fi acel frate a lui Constantin care s'a chemat în mirenle Ioan (*ibid.*).

La p. 269. Sandu Sturdza, probabil fiul lui Ioan, care uneți supt Constantin Duca și suferi închisoare de la Nicolae Mavrocordat, nepot de fiu al lui Chiriac, frate cu Ilie, puternicul boier din al XVII-lea veac, care era să fie Domn, dacă ar fi vrut, — fu printre boierii ce întovărășiră în Rusia pe Dimitrie Cantemir. Întors, el fu înălțat sus de tot între ceilalți boieri de Grigore Matei Ghica, al cărui tată se născuse din căsătoria lui Grigore I-iu Ghica-Vodă cu Maria, fata Vistiernicului Matiaș Sturdza (Amiras, p. 155), — așa încît Vodă și sfetnicul lui erau «oareșce» rude. Trecerea lui Sturdza continuă și supt fiii și urmașii ocrotitorului și rubedeniei sale. Nicî Domnul rival, Constantin Mavrocordat, nu-l lăsă la o parte. Neculce-l zugrăvește (p. 373) ca pe un «om viclean, și închis la inima lui, și lacom». Pare să fi murit în Domnia lui Matei Ghica (*Letopisișe*, III, p. 227). Pe acest timp, apar alți doi Sturdzești: Constantin și Dumitrașco. V. și Genealogia publicată de Mihai-Vodă Sturdza.

La n° 274. Mănăstirile pomenite sînt: Precista din Roman și Sf. Samuil din Focșani. V. mai sus, p. 567.

La n° 275. Mănăstirea Sf. Nicolae de lîngă Botoșani e a

Păpăuților; pentru care v. mai jos, partea a VI^a din acest volum.

La n° 279. Ioan Cantacuzino Vistierul era fiul lui Iordachi Deleanu și ținea pe Zoiața, sora lui Grigore Alexandru-Vodă Ghica. *Gen. Cant.*, p. 49. Pentru omonimul său, fiul lui Toader și nepotul de frate al lui Iordachi, v. nota la n° 230. Tot de el e vorba la n° 282.

La n^{le} 283-4. Cf. Hurmuzaki, X, p. xxxvi și urm.

La n° 286. Acest Iordachi Cantacuzino e fiul lui Constantin (v. nota la n° 256). Ioasaf Cantacuzino pare a fi mai curînd Ioan cel călugărit, fiul lui Iordachi al III-lea, decît Evdochie de la n° 257. V. *Gen. Cant.*, p. 48.

La n° 288. Sandul e fiul cunoscutului boier Ilie Catargiu. Fiul lui Filip Catargiu, el însuși fiu al Sandului, a fost ginerele lui Grigore Ghica decapitatul (*Gen. Cant.*, p. 404). Actul privitor la Catargiești se află în *Doc. Callimachilor*, I, pe p. 520, ca n° 220.

La n^{le} 290-I. Amfilohie de Hotin e cel d'întăiu prelucrător de cărți științifice în țerile noastre. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 388. Prin actul acesta căpătăm lămuriri asupra mănăstirei lui Zagavie, lângă Hirilău, unde și-a strecurat el în singurătate bătrînețele.

La n° 292. Pentru Ienacachi Callimachi și vărul său Iordachi Cananò, v. *Doc. Callimachilor*.

La n° 293. Pentru Constantin Ureche, v. notele date de V. A. Urechia în Gîdeiü, *l. c.*, p. xv, nota 18. Abia la 1834, Iordachi și Alecu Ureche din Tîrgu-Neamț reclamă, fără succes, după cît se vede, moștenirea strămoșului lor Nestor Ureche. Răposatul V. A. Urechia era, cred, fiul lui Alecu Ureche.

II. Documente relative la orașe.

La Baia-Cotnari, n^o I. E interesantă forma românească de nume Giurgiuman, a șoltuzului din Baia, care, dintr'o familie

nemțească, săsească, se iscălia în scrisori către Bistrița din Ardeal, ca în cea din 8 Iunie 1570 (copie în Bibl. Ac. Rom.), Gheorghe Kirschner, «comite» al orașului (v. și *Doc. Bistriței*, I, p. LXXI). Cristea e un «prăvăii» pîrgar, un «întăiū» pîrgar. E păcat că nu se poate de loc înțelege pecetea latină a tîrgului. Despre Baia și despre celelalte orașe și tîrguri ale noastre, vorbesc pe larg în «Istoria Romînilor» ce anunț în prefață.

La n° 2. Atît Gheorghe, cît și Nicolae Wolf aū trecut apoi în Țara-Românească: unul dintre ei se așază în Cîmpulung, iar cellalt fu și secretar domnesc. V. vol. I-II, tabla. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 41 și nota 2.

Iată acum două scrisori germane din Baia, din multele ce s'ar putea da:

Grws wnd Gwnst solt yr wyssin won dyr Moldin, Wayser Her der Rîgter zu Nesin, von dyr Moldin, fon dim Her Hanschin Growin, mit sont dim ganscin Schtul, wnt mir dwn euch zu wyssin vy das vnsyr Mitwonir mit jrim Mitvonir, mit dim Nomin Emryg won Woldryf, hon Kof scholgt, wnd sy hon sig mit enandyr forengyt; so ist onsy Mitwonir, myt dem Nomin Petry Dobry, schuldyg geblybin jrim Mitwonir Emrygin won Woldryff 9 hondyrt Fenig wnt 60 Fenig. Wnt mir dwn eyg zu wyssin wy das sy sey gestedig, hobin mit enandyr for vns etligyn Bayl halbin, so hobin mir is gelossin of Byschay for din Maytnir wnd for din Messeyr, dy sy dy Bayl gemagt hot. Wnt was Petry Dobry of Emrigin geret hot, das hot sig Emryg gor geregt gymagt. Do mit seyt Got befolllin, Wayssir Her, dir Rîgter zu Nesin.

[Pe V^o.] Dyr Bryff zukimt dim Waysim Herin zu Nesin, Her Wincensin — Bistrița, *Stadtarchiv*.

Wnsere Gross czwvoran, erssamen Herren vnd guten Geuirin (*sic*) vnt Nachpar, etcetera. Nach dem myr eyrin Bryff emphanin vnt auch vernomyn habin fon Eyr Herschhof, Waysyr Her, dyr Rîgter in Nesin, mit sot yrim gancin Rot, mir gebin eich zu forssten, wy das sig der Emrig Mertin fon Woldrof ist komin mit onsyrim Mytwonir Petry Dobry· sy sein komin for onsyryn Sstul wnt sy hobin sig forengyt mitt enandyr, so ist dyr Petry schuldyg geblybin dim Emryg Mertin fon Woldrof 7 hondyrt Fenig on 2 Fenig Wnt wydyron hobin sy es gelossin, bedin Telin, of Endrys Bendykin zu Woldrof wnt of Matys Webyrin, zum Got, 2 hondyrt Fenig halbin ibyr dy 7 hondyrt Fenig, dy her im schuldyg ist, sy hobin sy es gelossin of dy 2 Man, zu Byschagnis wy das dy 2 Man in werdin bykenen mit eyrin Selin: wen Petre sot, her hot dim

Emrig gebin dy 2 hondyrt Fenig for dy selbygin 2 Leytin. Dormyt seyt Got beffollin, Wayssyr Her dyr Rigtyr zu Nesin, mit somt irin gancin Rot zu Nesin.

Dyr Bryf ist ausgen in on dim Sontag Okaly, in dir Fasten.

[Pe V^o.] Dyr Bryf zukimt dim Waysin Herin dim Rigtyr zu Nesin, mit somt dim gancin Rot. — *Ibid*

La § II. Bîrlad. Acte bîrlădene se mai daŭ, ici și colo, în acest volum, dar mai multe în partea I-iŭ din cel următor; cîteva se cuprind și în Papadopol-Calimah, *Notiță istorică despre Bîrlad* (Bîrlad, 1889). Cele mai vechi acte din Bîrlad nu întrec sfîrșitul secolului al XVI-lea, cu toate că orașul e vechiŭ, se află pomenit în secolul al XV-lea și a fost găsit poate de întăii «descălecători». Astăzi «diploma bîrlădeană» a fost depărtată în domeniul fantasiei (v. I. Bogdan, în *Au. Ac. Rom.*, XI, p. 65 și urm.). Puternice motive istorice se unesc cu inconsecvențele de formă pentru a dovedi fără puțința unei îndoielii serioase falsitatea acestui fabricat al unei epoce de tot nouă. E bine să se mai arate cîteva pentru a scăpa definitiv de această stafie rusească.

Întăiŭ, se brodește că diploma concedată de Ivanco Rotislavovici, principe rutean și stăpînitor al Bîrladului, negusturilor din Mesembria, la 20 Maiŭ 1134, cade tocmai în vremea cînd, după un desăvîrșit cunoscător al geografiei istorice a peninsulei balcanice, d. C. Jireček (*Das Fürstenthum Bulgarien*, p. 528), «nu se aude nimic» despre Mesembria, care nu e măcar cunoscută geografului arab Idrisi. În paginile ce Jireček însuși consacră Mesembriei, nu se spune decî nici-un cuvînt despre diploma tipărită de d. Hasdeŭ.

Drumul de negoț al Moldovei, coborînd spre Marea-Neagră mărfuri «localnice, ungurești, rusești și cehești (polone)», nu exista, și nu putea să existe, pe vremea stăpînirii triburilor turco-mongolice, în secolul al XII-lea. El a fost stabilit după întărirea orașelor galițiene prin influxuri germane și armenesti în al XIV-lea veac. Atunci încep a trece prin văile rîurilor noastre mărfuri din obîrșia arătată în diploma lui Ivanco (Bogdan, *Documente și regeste, passim*). Până atunci însă, n'a fost la noi decît viața patriarhală în sate, și jafuri.

Mesembria nu era măcar o Ragusă, și negoțul pe care-l făcea era cu totul local. Nu puteau veni Mesembrioții în așa de mare număr, încît să fie de nevoie un privilegiu deosebit pentru dînșii, în care să se specifice și în ce loc anume sînt a se plăti vămile de import și export. Comerțul ce ar fi făcut Mesembria cu Moldova, ar fi fost prin mijlocitorii italieni, dar nici aceia nu luaseră încă la 1134 în stăpînire Marea-Neagră. În privilegiul dat de Împăratul Alexie al III-lea Venețienilor la 1199, se pomenește în tot circuitul de coaste al Mării-Negre un singur port deschis acestora: Anchial (Heyd, *Le colonie commerciali degli Italiani nel medio evo*, II, Veneția, 1868, p. 2; cf. *ibid.*, I, p. 82), vecin cu Mesembria.

Galații, portul la Dunăre al Statului lui Ivanco, nu apare înaintea de secolul al XVI-lea. Pe vremea fiilor lui Alexandru-cel-Bun, la împărțirea dintre dînșii, nu se cunosc aici decît «morile Covurluiului» (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 94).

Însă iată un alt vechiu act dat în Bîrlad, acela al lui Iuga Coriatovicî Voevod, «cneaz litvan, *gospodar* al țerii moldovenești», care, «din Bîrlad», la 3 Iunie 6882, răsplătește pe «sluga sa credincioasă pan Iacșa Litavor», pentru slujbe împotriva Tatarilor, în lupta de la «Vlădicî pe Nistru», dîndu-i «satul anume Zubrăuții». Acest act din 1374 mi se pare fals pentru următoarele motive,—care nu s'ar putea înlătura decît prin presintarea unei reproduceri fotografice a presupusului original.

Supt raportul împrejurărilor publicării, bănuielile se îngrămădesc. În «Foita de istorie și literatură» pe care o edita *cu litere cirilice* la Iași, în 1860, d. Hasdeu tipărește copia *cu litere latine* a diplomei lui Iuga. Originalul s'ar fi aflînd în «Biblioteca comitelui Swidzinski» la Chiev, de unde l-ar fi copiat Alexandru Hasdeu, tatăl editorului, același în hîrțile căruia a găsit d. Hasdeu diploma altui Rus stăpîn pe pămîntul țerii noastre, Ivanco de la Haliciu. Actul e foarte scurt, cîteva șiruri, și nu ni putem închipui ce grabă extraordinară ar fi împiedecat pe Al. Hasdeu, care scria tot așa de lesne cu litere cirilice ca și cu caractere latine,

de a copia acesta câteva șiruri în scriptură cirilică. Chiar dacă o asemenea grabă s'ar putea îndreptăți, nu putem înțelege cum de nu i-a rămas nimic în minte copiatorului despre aspectul exterior al documentului, care, pentru extrema lui raritate, merita să fie descris în cele mai mici amănunte; d. Hasdeu, meticolosul editor al «Cuventelor den bătrâni», trebuia, neapărat, să fi cerut astfel de lămuriri, chiar dacă ele nu s'ar fi trimes odată cu copia. Ce se întâmplă însă? Trec treisprezece ani de zile, și d. Hasdeu nu întreabă, nu cercetează, — în viața părintelui său, ori pe urmă. În «Istoria critică», ediția întâiu, ediția a doua (aici la p. 89), diploma rarisimă, vrednică de a fi studiată cu cea mai mare amănunțime, a lui Iuga Litvanul, apare într'o notă, tot cu litere latine, și tot fără nici o explicație decît că se află la Chiev, în biblioteca arătată și a mai apărut odată în revista din Iași. Acum cîtva timp, am scris directorului Arhivelor din Chiev să binevoiască a mă informa asupra acestei prețioase mărturii din trecutul Moldovei, și până astăzi n'am primit nici-un răspuns. Iuga nu e numai un Domn moldovean, a cărui stăpînire, foarte puțin întemeiată și absolut efemeră, e adeverită de cronicile țerii sale de origină, ci și un însemnat factor în istoria Rusiei-Mici de pe acea vreme: nici din altă parte însă, nu s'a descris sau tipărit în litere cirilice originalul misterios. Se pare, în adevăr, că «Biblioteca comitelui Swidzinski» în Chiev e mai neabordabilă decît peștera unui balaur din povești.

Forma actului a fost judecată de un om foarte competent în această privință, d. dr. George Popovici, cel mai bun cunoscător al vechiului drept român, ca neatacabilă, întru toate explicabilă prin puținele diplome moldovenești sau rutene ale timpului. Se știe că din această epocă mai avem numai două acte de la Roman-Vodă și două de la Iuga, prōdecesorul lui Alexandru-cel-Bun. Alăturînd diploma lui Iuga de aceste patru acte constatăm următoarele deosebiri, dintre care unele se explică de d. Popovici, iar altele rămîn nelămurite și după aceste explicații, ce se razimă pe cea mai deplină cunoaștere a faptelor în discuție.

Roman se întitulează «mare, de-sine-stăpînitor, cu mila lui Dumnezeu Domn io Roman Voevod, oblăduitor al țerii Moldovei de la munți până la mare» (*Arch. ist.*, I¹, p. 18), sau, peste cîteva luni, tot în acest an 1392: «mare, de-sine-stăpînitor Domn (și aici *господинъ*) eū Roman Voevod, al țerii Moldovei de la munți până la țermul mării» (*Rev. p. ist.*, *arch și fil.*, VII, p. 366). Iuga e «cu mila lui Dumnezeu io (noi) Iuga, Domn țerii Moldovei» (*Arch. rom.*, I, p. 14; *Rev. p. ist.*, *arch. și fil.*, IV, p. 714). Iurg Litvanul își zice «cu mila lui Dumnezeu eu (my) cneaz litvan Iurg Coriatovicî Voevod, Domn (*gospodar*, nu *gospodin*) al țerii Moldovei». Iurg putea să vie însă de unde-i plăcea, dar nu în calitate de cneaz litvan putea dăruî și împărți la noi. E adevărat că alt Coriatovicî, Alexandru, începe (Popovicî, *l. c.*) prin calitatea sa de «cneaz litvan» ca să mîntuie cu adausul de «gospodar al țerii Podoliei», dar în legăturile ei cu Iurg, Moldova nu putea fi asimilată cu Podolia, ce aparținea după *alt* drept Casei Coriatovicilor.

b) Faptul că Iuga face danie «cu boierii săi», ar fi într'un act mai târziu o probă patentă de falsitate. Dar d. Popovicî atrage atenția «cu dreptate asupra actului al doilea de la Roman, ce cuprinde și el acest adaus.

c) Se urmează apoi cam ca în acest act de la Roman până se ajunge la persoana și calitatea celui ce primește donația. Iacșa Litavor (s'a propus și Litovoî) e namestnic de Cetatea-Albă. Ne gîndim îndată la titulatura lui Roman, stăpînitor până la «Mare», la țermurile Mării». Însă, la începutul secolului al XV-lea încă, Moldovenii n'aveau Cetatea-Albă, care era genovesă până la 1410 (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 57: mărturia, incontestabilă, a unui notar al Republicii genoveze, ce-i înșiră coloniile pe care nu știm cine le putea cunoaște, dacă era în stare să se înșele și cineva într'o astfel de situație). Nu știu dacă cnezii litvani puneau namestnici — Ivanco pune «Voevozi» în diploma cea falsă — ; la noi însă ei se află numai, ca la Bîrlad pe urmă (v. vol. VI, partea I-ii), în orașe neîntărite, pe cînd în cetăți staū, de la început, pîrcălabi, și Rusul Iurg nu putea cîrmui rusește Moldova.

d) În cele patru diplome de țară ce avem, nu se arată slujba anume pentru care se răsplătește un «credincios» al Domnului. La dreptul vorbind, nici măi târziu nu se prea întâlnesc asemenea specificări, de și ele se fac în anumite cazuri, de slujbe neobișnuite. Iuga lămurește însă pe «oamenii buni» — o particularitate de formă a diplomelor anterioare lui Alexandru cel Bun, notează d. Popovici, — că «Litavor» a bătut pe Tatarî la Vlădicu.

e) Pentru această ispravă i se dă satul Zăbrăuți. După numele lui vine un «oy» (la), care anunță fixarea hotarelor, indispensabilă pe un timp când hărți nu erau, și oamenii rîvniau tocmai ca și astăzi la pămîntul aproapei. Toate celelalte patru diplome dau asemenea hotare, hărți în cuvinte, în locul celor în semne. Aici însă . . . o soartă fatală a făcut să se rupă hîrtia. Pentru două-trei cuvinte o asemenea nenorocire, fiind seamă de venerabila vîrstă a actului, s'ar explica, dar se întîmplă, spre culmea soartei rele, că lungă, circumstanțiată delimitare, ce ține rînduri întregi de obicei, — lipsește *toată*; că lacuna s'a întins pînă la ultimul nume propriu, șoarecele vinovat fiind un mare amator de nomenclatură geografice;

f) Apoi se dă «credița Domniei Mele și a boierilor moldovenești». În ambele diplome ale lui Roman, aceștia se însiră, numele lor fiind un mijloc de control pentru autenticitatea unei *cărți* domnești; din ale lui Iuga, acel din *Arch. rom.* are boierii, de și e păstrat numai în traducere; dacă la al doilea ei lipsesc, explicația o cunosc cercetătorii de acte vechi; foarte adesea orî traducătorii din secolul al XVIII-lea suprimau numele boierilor: probe se pot găsi și în aceste două volume. Dar actul Litvanului e în original, și nici măcar puncte nu ni arată pasagiul unui șoarece fatal, rozător de nume boierești. Deci: unde sînt boierii Măriei Sale Iurg, care fusese totuși «chemat» de dînșii?

g) Un «Ivan» ar fi primit, ni se spune apoi în textul actului, misiunea de a pune spre întărire pecetea domnească, despre care n'avem *nicî-o lămurire*. Însă obiceiul de a se pune pecetea prin Logofăt e măi nou, și nu-l aflăm în nici-una

din cele patru diplome sigure. Apoi, cînd e să fie numele boierului cu pecetea, intervin punctele : soarecele fatal!

h) Nu se cuprinde înainte de aceasta, de și aici nu sînt puncte, formula obișnuită de întărire, care nu lipsește nici într'unul din cele patru acte menționate.

i) La urmă se dă data : «Bîrlad», fără să se alătore calificația obișnuită de «Scaunul nostru», «orașul nostru», «cetatea noastră», ca în actele, cu sfîrșit păstrat, ale lui Roman.

j) Scriitorul actului se notează : e Iațco. Acesta însă nu era pe vremea lui Roman, și-l aflăm numai supt Iuga odată, și supt Alexandru-cel-Bun, adesea : după o lacună de vre-o douăzeci și cinci de ani.

k) Să se adauge acum că lupte cu Tatarii, robiți, ca Tătărăși, în orașele moldovene sau retrași în stepă, nu se mai dădeaū pe acest timp, că astfel de ciocniri la Nistru se întîmplă abia peste vre-un secol, că e curios ca un principe venit din Nord să răsară tocmai la Bîrlad, — și se va vedea cîtă credință merită diploma din 1374. Dacă originalul ei ar apărea vre-odată, ar fi doar unul din rarele casuri cînd neverosimilul e adevărat. Până atunci o privim ca opera dibace a unui om familiarisat cu vechile noastre urice și cunoscînd poate unele diplome litvane ¹.

La n° 1. Șoltuzul Carapoton își mai zice și Carapotona : de la dînsul avem o mărturie, datată, în partea I-iū a vol. VI și alta în *Uricariul*, II, pp. 263-4 ².

La n° 2. Data zapisului se fixează aproximativ prin pomenirea Postelnicului Iorga, vărul lui Vasile Lupu.

Din Bîrlad se mai dau acte în acest volum mai jos : Fălciū (p. 73), de la nameastnicul Procop Negre, care apare și în vol. VI, partea I-iū ; Documentele Mitropoliei din Iași, n° 32, de la voiutul (șoltuzul) Binga, din 1629 ; Documentele Botoșanilor, n° 12, de la Procop Negre iarăși. Pecetea Bîrladului

¹ Greutatea adevărată stă în admiterea unui falșificator atît de bine pregătît.

² Reprodusă în Papadopol-Calimah, *l. c.*, pp. 34-5.

se află reproducă în Papadopol-Calimah, *l. c.* și în încercarea de sigilografie românească a lui V. A. Urechia: ea e foarte grosolană, cu două cercuri concentrice, peștiți făcuți ca niște pite, și litere mari, strâmbe.

La: Botoșani. E o cerere pentru o căsătorie țigănească. La numirea unui jude i se dădeaŭ pe samă, cu «izvod», sălașele. O astfel de numire a unui jude am tipărit în *Doc. Callimachilor*, — o complinire neapărată la aceste volume, — I, p. 529.

La: București. Radu Postelnic Dudescu era fiul lui Dimitrie sau Dimitrașco, Vistierul — din 1631, — ce se luptă în 1632 contra lui Matei Basarab, în oastea moldovenească a lui Radu Alexandrovici (Const. Căpitanul, p. 115; un Petru Dudescu: «Dedeskul» sol al lui Leon-Vodă în Ardeal la 1631; *Soc. Braș.*, p. 71), avea o soră, Ilinca (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 95, n° XXXV). El era pe la 1677 simplu Căpitan (*ibid.*, p. 98, n° XXXIX; p. 99, n° XLIII), și nu merse mai departe: la 1680, Neacșa, soția sa, fata lui Gherghe Băleanu (Const. Căpitanul, p. 186), era văduvă. Lăsase doi copii: Radu și Gheorghe (*ibid.*, p. 100, n° XLV). Ea poartă mai multe procese în afacerea moștenirii ei și a lor: dar, dintre copii, la 1687 nu mai trăia decât Radu, Răducanu, tot nevrîstnic (*ibid.*, p. 110, n° L, p. 111, n° LI). La 1692, Radu acesta era Spătar și continuă procesele (*ibid.*, pp. 154-5, n° LXVI-VII). La 1696, el era însurat și avea copii (p. 166, n° LXXII). În 1699, îl aflăm Postelnic (*ibid.*, p. 249, n° XX), apoi Păharnic (*Ist. lit. rom.*, I, p. 154, nota ¹). În 1714, el merse la Constantinopol (*Doc. Cant.*, p. 176, n° LXXVI; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 210, nota 4. ca piriș al lui Brîncoveanu). Soția sa era o Cantacuzină, Maria, fata lui Constantin Stolnicul; de aceia fiul său Constantin se numește la 1717: «contele Dudescu Cantacuzino» (alți doi fii, Ștefan și Ioan, dispărură răpede; o fată, Maria, luă pe Constantin Notarà; *Gen. Cant.*, p. 320), pribegînd după ce Ștefan-Vodă, unchiul său, și, puțin după dînsul, tatăl său Radu perise omoriți de Turci, la mazilia din 1716 (*Doc. Cant.*, p. 177, n° LXXVIII; vol. III, p. 26). Cred că e același cu Constantin Dudescu din 1746, căruia i se dedică

de Chesarie Daponte Κήπος Χαρίτων (v. și *ibid.*, p. 212). Nicolae Dudescu Vornicul e fiul lui Constantin (*ibid.*, pp. 255, 257). Cel d'întăiu se amestecă mult în luptele boierești de pe la 1750 (*Gen. Cant.* pp. 122-5, 129-32), tîrînd în ele și pe acest fiu al său. Mare-Ban, el avea ambiția sa conducă țara, «poruncind Domnilor cum să domnească» (pp. 133-6, 138-40). După venirea lui Ștefan Racoviță, care știa să și spînzure, «Dudescu cel bătrîn» se făcu călugăr (*ibid.*, pp. 140-1), din «baș-boier» ce fusese (p. 148).

El moare în 1766 (*ibid.*, p. 320). Între documentele necatalogate ale Academiei Romîne, gasesc o foiță de ceale ce am să-m dea dumnealui cumnatul Costandin Dudescul Vel Ban, cum arată în jos; Mai 14 d., l' 7256 [1748].» Iscălesc: Ștefan Văc[ărescu] Vel Cluč. și Costandin Dudescu Vel Ban. Tot acolo, 45 XII, e o scrisoare de afaceri a lui Ștefan Mișu către Nicolăiță Dudescu. Ca doc. 100 XII, se află scrisoarea lui K. Δ.=Constantin Dudescu, prin care recomanda acestuî fiu al său să se poarte bine în dregătoria de vtori Postelnic ce i-a dat Domnul, pentru meritele lui Constantin însuși.

Soția lui era Maria, fata lui Antioh Cantemir (*ibid.*, pp. 286-7, 320). O fată a lui, Zoița, avu o furtunoasă carieră (*ibid.*). În războiul din 1768, Nicolae se dădu de partea Rușilor (*ibid.*, p. 186). Fata lui Dudescu, pomenită de lady Craven în călătoria sa (*Voyage en Crumce*, pp. 417-20), se mărită cu Scarlat, al doilea fiu al Banului Dumitrachi Ghica (*Gen. Cant.*, p. 405). Avem o scrisoare iscălită «Saftizza Dudeska», din care scrisoare, scrisă în franțuzește, se vede că ea, Săftița, era în relații cu lumea consulară din București: Agentul austriac și consulul frances (*Ist. lit. rom.*, II, p. 32). Cf. și *Ist. lit. rom.*, mai ales I, pp. 446 7, și tabla la voi. III-IV. Un ultim Dudescu, Constantin, Marele-Logofăt, fu unul dintre cei d'întăiu călători în Apus și un mare cheltuitor, cum se cuvine pentru un încheietor de neam (v. Hurmuzaki, X, p. 134; p. 517 și nota 1; pp. 549-50). El lăsă numai o fată, măritată cu maiorul greco-rus Cariboglu (*ibid.*). La reînnoirea Domniei pămîntene, el trăia încă, de și «decrepit» (*ibid.*, pp. 153-4, n° ccv): damblagiu și ruinat (pp. 220-1, n°

CCXCII). El avea și altă soră, Elena, care-î făcu greutăți la cheltuielile de tinereță (*ibid.*, pp. 552-3). — Din document se mai vede originea transdanubiană a Mitropolitului Ignatie (încă de pe vremea lui Matei Basarab). Trebuie să-l identificăm deci cu «popa Ignatie Sîrbul din Necopoie», care negociè cu Abaza-Pașa pentru urcarea în Scaun a lui Matei-Vodă (Ludescu, în *Mag. istoric*, IV, p. 314). Mai târziu, aflăm la Rîmnic pe alt Ignatie; la 13 Ianuar 1664, Grigore Ghica vorbește într'un privilegiu de «piscupia de la Râmnicul de sus și părintele piscupul Egnatie Grecul» (Cartoanele Episcopului Ghenadie, în *Bibl. Ac. Rom.*, I; pergament; el mai funcționa încă supt Antonie-Vodă, la 29 Mart 1665; *ibid.*).

La: Cernăuți. Actul se află, cu mai multe deosebiri și în *Arch. ist.*, III, p. 257. Comparîndu-l cu originalul, afară de amănunte ortografice, ca «cijmar», nu «cizmar», mi se pare că trebuie cetit «Volcinski», «Avram» și «Micuțenco». Acte cernăuțene cuprinzînd locuitori din aceleași familii se dau mai jos, în cap. IX.

La: Chigheciul. Actul are o mare însemnătate, din cauza vechimii lui, înainte de 1574, și din cauza celor ce-l dau. În adevăr, Murgul și Sîvilă sînt boerii ce au trădat pe Ion-Vodă cel Cumplit. V. Huzaki, XI, p. xxvi. Lăsînd la o parte ce zice D. Cantemir în *Descriptio*, Chigheciul era pe acest timp un Ținut (Hurmuzaki, XI, pp. 219, 228), și totuși, cas unic, din cauza vecinătății cu Turcii din raiă, el era ocîrmuit de un dregător militar, de un pîrcălab. Un alt pîrcălab de Chigheciu se pomeneste în vol. VI, partea I-iu. Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 392.

La: Cîmpulung (Moldova), n° 1. Pentru Năculești, a se vedea tabla *Documentelor Bistriței*.

La n° 2. Pentru neamul Stroeștilor, Cîmpulungeni de baștină, încă din al XVI-lea veac, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. XXI-II.

La n° 3. Pentru această ocupație austriacă la Cîmpulung, v. *Doc. Callimachilor*, I, pp. xxxvii-viii.

La n° 4. Acest Milescu Vornic de Cîmpulung nu e cu-

noscut de aiurea. El n'avea a face cu familia mai strînsă a lui Nicolae Milescu, scriitorul, care avea un fiu Maxim (*An. Ac. Rom.*, seria I-iu, XI, p. 51). Mileștii erau pe atunci și în Țara-Românească, dar fără nici-o legătură cu cei din Moldova). La 1-iu Iulie 7201 (1693), se dă un act de către «Staico fecorul lui Pătru Cliuč. Milescul, împreună cu ju[ă]neasa mea Păuna, fata Predeii Log. Fălcoianul» (Cartoanele Episcopului Ghenadie, la *Bibl. Ac. Rom.*, I, 128). Pentru moartea acestuia, pe cînd era capuchehaie la Constantinopol, v. mai jos, p. 319, n° 93. Aceștia erau din seminția lui Barbu Milescu Banul, pribeag la Poloni pe cînd Duca-Vodă ținea principatul (Const. Căpitanul, p. 193). Supt Șerban Cantacuzino, el încheie un tractat în Ardeal (*Mon Com. Trans.*, XVII, pp. 341-4, n° xcv).

La: Cîmpulungul muntean, Cf. vol. I-II, p. 273 și urm.

La: Cotnari. Cf. și pe p. 69.

La n° 2. Ioan Alciner din Cotnari făcea daruri de varză Iesuiților din Iași la 1679 (vol. I-II, p. 58). Pentru familia lui, v. tabla de la vol. citat. Mai vezi *ibid.*, p. 95, nota 2.

La: Dorohoi. Șoltuzii de Dorohoi sînt numeniți mai departe, p. 536, n° 28. Pentru Petia cea Mare, Baia-Cotnari, n° 1 (p. 69) și vol. IV, p. 342. Pătrașco Vornicul trebuie să fie cel din 1609 (v. *Uricariul*, XVIII, p. 476; mai sus, p. 11, n° 52).

La: Fălciu. Procop Negre a ocupat decî foarte mult timp *namestnicia* de Bîrlad. V. p. 213, n° 12. Toma Oriș n'are nici-o legătură cu familia boierească a Orașilor. Un dregător de Fălciu figurează ca martur și într'un document din vol VI, partea I-iu. Cf. și *Arch. soc. șt. și lit.*, I, p. 395.

În Țara-Românească juca un rol orașul de pescari Floci, lagura Ialomiței, menționat încă din secolul al XV-lea (Bogdan, *Documente și regeste*, pp. 23, 121). La 7125 (1616-7), într'un zapis, pe care «Stănișlav, fratele lu Iacov Post.», îl dă «lui Aldimir Pitar», iscălește ca martor «Costandin ot varoș Floci». La 7126 (1617-8), în alt zapis, pentru același Aldimir, se află întări-

tura lui «Radul jud[e]țul de oraș de Floci» (Arch. Statului, *Cotroceni*, XXXV, 3, 4). Supt Șerban Cantacuzino se vorbește de «vama orașului Flocii» (*ibid.*, 5). Iată și, în numele dregătorilor locului, un act scris la Floci (*ibid.*, 1) :

† Ispisahom mij trămte sudțul și cu 12 pargari și toți bătrani, ot varoș ot Floci, scris-am și marturisim cu acast[ă] carte nostră acestui om anume Radul și cu feameae lui, Neagole, cum să se știe că aū cumpărat o vie de la Crste fečorul lui Mușat înc[ă] mai dennainte vream[e], când aū fost leatul 7106, drept preț banî gatah 2.000 de aspri turcețî, și se-aū cumpărat acea vie pre banî babeî Radului. a iî Neagole, că aū vândut 2 iape a lei Neagole, aduse dela casa ei, și aū avut și carte făcut[ă] de atunce, de la Radul Județul, și aū mărturisit însuș Radul Județ și Radul Stănilăviei înnainte nostră; ci le-aū perit cartea, de răotăț. Și aū cumpărat baba Neagole pre ale ei bucate de la tată-săū aduse, și să fie volnic[ă] baba Neagole să dea aceia vie cui va vrea ia să o lase, pentru că este vie cumparată pre ale ei bucate. Și iar aū cumpărat baba Neagole, și cu feč[o]rul ei Pascul, un loc de cas[ă], de la Neacșul și de la muera lui, Dumitra, locul Gastei fata lui Caru țcovnicul, drept banî gat[a] 500, — să fie lor moșie în vecie și mărturie anum[e] Radul biv sud. i Radul Stănilăviei; și a fost atunce mărturie anum[e], Dobromir, i Drăgșin, i Buda, și Stan Mit[i]tel, i Pătru Sulinariū, i Fiera, i brat eg Stoen, i Dumitru Log., i Andreiū, i Andonie, i Ventil[ă] Logft., i mal Vintil[ă]. Drept aceae am făcut cartea nostră, să fie la mâna babeî Neagole și la mâna Pascului, de mare credință. Pis az Ventil[ă] Logft., mșta Maș 5 d, vlt 7145 [1637] Pecete cu un pește între patru puncte. — Arch. Statului, *Cotroceni*, XXVIII, 1.

La: Hîrlău. O scrisoare a lui Gheorghe Ștefan e datată din «lagărul la Moldova», în ziua de 18 Octombore 1653 (vol. IV, p. CCLIII, nota 1). Din vremea lui Radu Mihnea, care-și avuse reședința în Hîrlău, unde și muri (v. Miron Costin și *Soc. Brașovului*, p. 62: «într'o cetate, în Hrălau»), tîrgul fusese lăsat în părăsire. Dar Miron-Vodă, Moise Movilă dau încă acte din Hîrlău. V. vol. VI, p. 1; *Doc. Bistr.*, I, pp. XCIII-IV.

La: Iași, n° 1. Tatariî trecură spre Viena în 1683.

La n° 2. Nastasia trebuie să fi fost o «Cărăi[mă]neasă», și anume acea din 1610, văduva Păharnicului Procop Cărăiman (v. vol. IV, p. 276, nota 1). Decî fiul ei Dumitrașco Buhuș

fi e *gnere* saŭ, mai curînd, fiŭ din altă căsătorie. Ea avu un fiŭ, Vasile, și o altă fată Măricuța (*ibid.*). V. și mai sus, p. 14, n° 62 și nota respectivă. Ceî doî martori sînt din «Căme[niță】».

Cu privire la Iași, afară de acte cuprinse în partea a III-a, ce urmează, mai găsec între nouăle documente sosite la Academie pe cel ce urmează :

Iași, 7152 (1643), Octobre «Alecă eŭ Safta, fata lui Apostol ță-aŭ fost Pitarî», vinde niște case «aicea în târgu, lângă casele Hăbășăscului, pre ulița strămtă», puse zalog la Hăbășescul pentru 300 de galbeni. Pentru răscompărare, iea bani de la «Seachil Stolnicul». Marturi: «dumialui Ion Dobje și Vasilie Tăbărtă, Vorniciî Măneŭ Sale Doamnei, și Dumitru Stolnicul, și Dumitrașco Coadă Stolnicul, și Cio-golea și Moțoc, Vorniciî de gloată».

Ceva mai târziu e următorul zapis ieșan :

Iași, Mart 7179 (1671). «Anna Ambrosoae» vinde o «bucati de loc de cas[ă] din casa lui Gavril bărariul la vale, pre lângă locul dumisale lui Enachi Vornicul», acestui din urmă «Și n tocmela noastră aŭ fost vecini de aproape, anum[e] Andreuș și Mihalcia, și Gligorie, și Vasil[i]e, și Glava, și Ion Vântul, și Gavril darăbanul, și preotul Bejan, și Gavril bărariul, și Necula bărar, și Gheorghică Duvalmul, și Sava, și Dumitrașco, și Nicolăi Groasa, și Vas[i]lie Meleștan, și Gavril Drăgămăc, și alți mulți oameni bunî, și bătrăni și tineri». — Iași, *Arch. Statului*.

La p. 73. Zapisul din Dorohoi (p. 73) menționează pe un Hușan. Avem însă un act din Huși chiar, la Bibl. Ac. Rom., doc. 128/XLIII.

Țonța și Drăgan, fiî lui Dumitru, vind ocina lor în Glodeani, «dumisali lui Alexandri Păharnicul», cu 10 galbeni. Marturi: Gavril Zbărcea șoltuzul, și Mihil, și Iiaș, și Buta, și Lucač, și Beneti, și mulți oameni bunî și bătrăni». «La Huș, 7158 [1650] Mart 24.» Pecete cu crucea peste niște semne și. «Iluș».

La: Lăpușna. Toader «Gcehan», Cehan, e începătorul neamului Racoviștilor, fără îndoială. În 1641-2 apare un Apostol Cehan, care era fiul lui Petrea Cehan și avea, pe lângă fete, și doî fiî, Nicola și Gheorghe, ce se întînesc până după 7215 (1706-7), căzuți în sărăcie. Aceasta e ramura răzășească a Cehanilor. Cea boierească pornește, fără îndoială, tot de la strămoșul Toader din veacul al XVI-lea. Pe vre-

mea lui Petrea Cehan, un Răcoviță Cehan, își începea cariera de boier ca al doilea Logofăt în 1637 (*Studii as. ist. Rom.*, p. 52): în 1662 el era Marele-Logofăt al Moldovei (*Uricariul*, XXIII, p. 259). Cu soția sa, Tofana (*Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, II, p. 121), el avu pe Ioan Racoviță, ce era Mare-Păharnic în 7193 (1684-5), și luă de nevastă pe Nastasia fata lui Toma Cantacuzino. Ioan își zise Ioan Răcoviță (mai târziu numai: Racoviță; și Mihaï-Vodă întrebuințează forma d'întăiū). Fiul mai mare al acestuia, Mihalachi, era la 7198 (1689-99), când tatăl său nu mai trăia, vtori Comis. V. *Uricariul*, XVI, p. 299 și urm. Din această hotărîre domnească din secolul al XVIII-lea (1778) între ramura lui Mihaï-Vodă și a frăține-său Dumitrașco Hatmanul (v. mai sus, p. 593), se vede cum Cehaniî-Racoviță aŭ cumpărat pe încetul, dînd bani împrumut, moșiile rămase în stăpînirea Racovițeștilor răzăși. — *Uricariul* Nicoară se întîlnește (*Uricariul*, XVIII, p. 530) între 1608 și 1622.

La: Orheiū. Pentru întemeierea acestei pîrcălăbii, v. Hurmuzaki, XI, p. xxix și *Conv. lit.* pe 1900: «Un mănunchiū de documente». Să fie Apostolachi un Catargiu?

La: Roman. Un alt act orașenesc din Roman e dat de Hunfalvy, *Die Rumanen und ihre Anspruche*, p. 129, nota 3.

La Suceava, n° 1. Alt Tăbărtă în actul întăiū din cele adause mai sus, cu privire la Iași. Gheorghe Bașotă împlinește în 1616 o misiune în Ardeal (*Soc. Braș.*, p. 39). Zapisul aduce, de altmîntrelea, la 12 Iulie 1610, o carte domnească, tipărită în *Arch. ist.*, III, pp. 206-7. D. Hasdeu dă în întregime și actul nostru, pe pp. 205-6. În *Arch. ist.*, se poate urmări și restul afacerii. Maricuța Șeptelicî, mama lui Gavril, se măritase cu Zaharia Pitarul din Dersca (p. 20). Vasile era fratele ei. El ajunsese Hatman, se pierdu în lupta lui Gașpar-Vodă cu Polonii, și lăsă doi fii: Iliăș și Gheorghîță. V. *Doc. Bistr.*, II, pp. XII-III.

La n° 2. Arenî e locul unde a fost omorît Despot, la ieșirea lui din Suceava: «afară den cetate, mai sus de Suceavă, la Arenî» (Ureche, p. 217). V. și mai jos, p. 407, n° 2.

La n° 3. Zapisul e de aceeași dată cu acel de pe p. 69, I, 2. Gheorghe starostele («cel Bătrân»), șoltuzul Hanos, Frîncul se află în amîndouă actele.

V. și pp. 79-80, n° 8. Un zapis relativ la Suceava se dă în parte în *Doc. Callimachilor*, I, p. 299. Înfățișez aici două scrisori fără dată, de pe la 1600, pornite spre străinătate de la șoltuzul Sucevei:

I. Soli Deo gloria, et cetera.

S. Meinenn Grues, sambtt Wunschunck alles Guetts, etcetera. Ersamer wnd weiser Herr Richter, mitt samtt dem Weisenn Herren Herr Andreas wnd dem Porkolabenn: wen das ich herenn das Eur Weisheit allesambdt gesundt seydt, das ist mir ein grosse Freydt zu herenn. Gott sey Lob vnd Danck gesacht. Ich wer auch noch in einem zimligen Gesindt, etcetera.

Ersamer wnd Weiser Herr Richter, mitt sambtt dem Weisenn Herren Herr Andreas¹ Ich wollt Euer Weisheit gar fleisig gebettenn habenn, wie guette Weisenn Herren wnd Freindt, Euer Weisheit woll so woll thuen wnd wollt de Knechtt mitt Namen Jacob, den der Herr Wallttenn hatt lossenn fenn, bis fon wegenn der Ross halbenn die er entfyrdt hatt, das ir in wollt fragenn mitt wess seinem Wiessen wnd Willen das er die Ross entfyrdt hatt, — den der Herr Wallttenn, der beschuldigt mich darmitt als wer es mitt meinem Wiessen wnd Willenn geschenn, wnd er meindt auch gleich als wer ich Burg fur in wordenn, derweill er zu mir auf der Herberig ist geuest. Das wieder rott ich, Weiser Herr Richter, den ich geb gar fillenn fromen Leydenn Herberig, aber ich weis nicht was ein Jederer fir im hatt. Derhalben bitt ich Eure Weisheit, allesambtt, wie Weisen Herren, Eure Weisheit wollt in doch fragen fir dem Ersamen Rait, das wirdt Eure Weisheit doch sein Antfordt herenn, was er ein wirdt bekenenn, das wollt mir Eure Weisheit non-ander wiederumb schreibenn zuruck, den ich weis mich vnschuldig darann. den der Herr Wallttenn wollt auff mir den selbigenn Schaden suchenn, wnd den selbigen Schadenn kan ich im nicht bezallen, — den ich gar nichez vmb die Sach weis. Ersamen Herren wnd Weiser Herr Richter, Eure Weisheit gebyett mitt (*sic*) wierumb zu dienenn: ich wollt vngeswardt (*sic*) sein Eurer Weisheit zu dienen, nun wnd allzeit. Mitt diessem beffellen ich Eure Weisheit in den Schutz des Herren. Ausgangen den 28. Aprilis Tag.

Ich Herr Andreas Accesman
— wonen auf der Zuschaffa —, Euer
Weisheit Freindt allzeit.

[Pe V°.] An den Weyssenn Herren, Herr Richter in der kineghlgenn Statt Nessenn, zu ewgner Handt.

2. Holtig walo zolgalatunkatt ayanliunk kegyelmeteknek minth bizodalmas zomszed vraymnak, az vristentul kyuanwnk kegyelmeteknek mind lelky es testi mind hozzu es bodog elctett meg adatnj.

Thouabba tuttara adgiunk ti kegyelmeteknek mind feientkynt mint zomzed bizodalmas vraymnak hogy a mely emberek kegyelmeteknel tharthoztatua wadnak mellicrul az my vrunk eo nagysaga Ieremia Wayda iria kegyelmeteknek, azon kypen mis az my vrunk leuele melley keoniorgwnk thouab ualo zomzedsagos baratsagirth nag keonieorgisuel kyrwnk kegyelmeteket, kegyelmetek czielekegyyk touab ualo baratsagert bocziassa el wkett. Hog ha kegyelmetek az my baratsagunkirth meg czielekeztek mis hasonlo dolgokban nagjub baratsagot adossok uagiunk meg czielekedni azkegyelmetek keducirth, mert my mind az egiz Szwczwaiak az my lelkwnkuel tudgiunk es bizonyczunk, hog ezek az emberek semy gonos jarasba nem jarnak, hanem izaz aros emberek uadnak. Az vristen eltessen kegyelmeteketh mintio egessegben.

Keolt Szwczyuan, anno Domini 28 de noie (*sic*).

Kegielmes walazt wariunk kegyelmetektul.

Zwczyuay fw biro mind az tizenketh
polgarokal mind az my thanalcziaual
az kegyelmetek mindenben mindenkor io
akaro zomzed baraty.

[Pe V^o.] Ez leuel adassek aztitzelendeo Beztrezey fw bironak mind az tizenketh polgarokal egietemben mind az egiz thanalczianak minckwnk bizodalmas zomzed vraymnak tizeteles kezeben.

Adecă :

Vă rog să vă gândiți la slujba noastră, ca pe niște Domni vecini credincioși; vă dorim de la Dumnezeu să vă dea viață sufletească și trupească, lungă și fericită.

După aceia vă dăm de știre la toți, ca Domnilor noștri vecinii credincioși, că, despre oamenii cari sînt opriți la Domnia Voastră, despre cari vă scrie Măria Sa Domnul nostru Ieremia-Vodă, așa vă rugăm noi și Domnul nostru, pentru prietenia mai departe dintre noi, să li dați drumul. Dacă Domnia Voastră veți face aceasta pentru prietenia noastră, și noi sîntem datorii în lucruri asemenea cu prietenie și mai mare, după placul Dumneavoastră, — căci noi toți din Suceava știm cu sufletul nostru și adevărim, că oamenii aceștia nu umblă în nici-un lucru rău, ci sînt negustorii adevărați. Dumnezeu să vă țină sănătoși.

Suceava, 28 Novembre (?). Așteptăm răspuns de la Dumneavoastră.

Judele din Suceava cu doispzece cetățeni și toți pîrgarii, binevoitorii Dumneavoastră în toate, și totdeauna, prietenii bunți, vecinii ¹.

¹ Amîndouă actele se află, ca și cele pentru Baia, în Arch. din Bistrița (Ardeal). Le reproduc după copiile din Bibl. Ac. Rom.

La : Tecuci. Actul e de pe la 1600. Țigănești e moșia ce a fost mai târziu a poetului Conachi. Un zăpis al Tecucenilor și la p. 84, n° 31.

La : Vasluț. Zăpisul e din secolul al XVII-lea.

III. Documente ale Mitropoliei din Iași.

Unele din aceste documente s'a dat și în *Istoria Mitropoliei*, de d. C. Erbiceanu. Reproducerea lor, după alt sistem, nu ni s'a părut însă cu totul nefolositoare. Dar cele ce se retipăresc, sînt numai foarte puține din cele multe ce se cuprind în această despărțire.

La n° 1. Data de 16 Novembre 1432, ce ar resulta după sistemul cronologic al lui 1-iū Septembrie ca început al anului, e imposibilă. Încă în luna lui Iunie 1433, Ilie era Domnul Moldovei, și nu Ștefan. V. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 92.

La n° 2. Pentru familia Pogan în Maramureș, v. *Doc. Bistr.*, I, pp. 1-2, n° II-III; p. 24, n° XXXI; *Sate și preoți*, pp. 138-9. Scriitorul e fiul Uricariului Tăutul din 6972 (*Uric.*, XVIII, p. 527).

La n° 3. Grozea Comisul se întîmpină între 1478 și 1484 (*Uricariul*, XVIII, p. 524). Ioan Golăi e un cunoscut personaj, asupra căruia v. Hurmuzaki, XI, tabla, și documentul publicat de d. Sbiera (v. pp. 567-8). Pentru el se scrie o foarte frumoasă carte religioasă, păstrată astăzi în mănăstirea «Golăi» sau Goliei, din Iași.

La n° 4. Pentru Iurașco, fiul lui Petru Vartic, v. Hurmuzaki, XI, pp. XXIX-XXX și nota 1. El era mort la data de Maiu 1586; un frate al lui, Ionașco, murise încă din 1583: acesta din urmă fără urmași (*Arch. ist.*, I¹, p. 144 și nota; Hurmuzaki, XI, p. 900). Ionașco poate să fie pîrcălabul de Hotin din 1584 (*ibid.*, p. 899). Deosebit de dînșii, poate un frate, e Vartic Marele-Vornic (*ibid.*, pp. 899, 901; mai jos, p. 84, nota 1; un Vartic «nemeș» pe p. 901); în Maiu îl mai

afăm ca Vornic și în *Uricariul*, XVIII, pp. 206-8, dar nu în Decembre următor, când în locu-î vine Bucium (*ibid.*, p. 215). El va fi fost fratele precedentilor.

La n° 8. Popa Gonțul din Suceava se află și în *Doc. Bistr.*, I, p. 22, n° XXVI. Mai pe urmă, pe la 1638, Hancea însuși ajunse Vornic la Suceava (v. o scrisoare a lui, cu iscălitura în facsimile, *ibid.*, pp. 67-8, n° LXXXIX). Ieremia Murguleț era mort în 1650, dar trăia încă la 1646. Asupra familiei, v. nota mea din *Doc. Bistr.*, II, p. XVII. Pentru Gheorghe Roșca, v. mai sus, p. 592.

La n° 10. Gheorghe pîrcălab de Hotin nu mai trăia la 1619. V. mai departe, n^{le} 16-8.

La n° 12. Ionașco Cujbă ajunse apoi Vornic (*Uricariul*, XVIII, p. 477).

La n° 13. Despre Dumitrașco Paleologul, zis Chiriță, a mai fost vorba la p. 578 El întovărășise întâi pe Simion Movilă, cumnatul său, în Țara-Românească Aici îl vedem cumpărînd de la Neaga, văduva cunoscutului boier al Mirceștilor, Mitrea Vornicul, o parte din Grozăvești; vînzătoarea-î dă următorul act în românește, care se păstrează în Arch. Statului, *Cotroceni*, I :

Șlubo az Nea[ga], cneagh[na] pan Mitrea Dvornic, scriu și mărturii fac cu cest răvaș al meu cum la neavoia mea și la greu și în robie ce am fost, Mări Sa Domnu nostru Io Simion Moghila Voevoda, bjiu mlstiiu gspdrü zemli vlașcoi, m[i][o]stivitu-s'aũ de m'aũ miluit și mi-iũ turnat giu-mătatea de sat din în Grozăvești, ci-l vândusem lu Mihaiũ Voevod, ca să-m plăteascu din mânia păgănilor Întru acii se-ũ alfat giupănul Dumitrachi Chiriț[a] Marelea-Postealnic, dea aũ datu pentru minea 200 de galbeni, și galbănu cãtã diriptu 120 de aspri, și m'aũ scos de la mânia Turcilor. Pentru ačnia datu-i-am ača giu-mătatea de sat ci mai sus iastea scrisu, anume dnu Grozăvești, ce să va alege din în vatra satuluĩ, și din câmpu, și din întrat, și di în vaduri di moară. ca să-i fi neclătită năodin[ioară în] veaciĩ, e cineva se va ispitĩ după moartea me să-l părăscă, să fie . . . tit și procler și năertat de stiĩ oteș, chintru căcĩ că . . . pã am întreabatu nepoșĩ, Preda Stolnicul, și altă rudeanie, și nime n'aũ vrut să-m scump[e]ie. Mărturii punem pan Dumitru Dvornic, 1 pan Dan Vel Log., i pan Panĩ Vis., i Stefan Com., i Crstea Armaș, pan Dragul Dvornic, i Voico

Vist., i Peapeale Log., i Simion Pitâr, i Andreaiço Com., i Vladul Log., i Trifa[n] Sulger, prociî boleari čtoi da znaet, și într'altu chip să nu fi pre zisa mea. Dan Logfet (pecete cu vultur și ДАН), Theodosie Log. (pecete cu leü), Pepelea Logf. (pecete cu semiluna și ПЕ... ТЕ), Pan... e Vl. Visteariü și Agă (două peceți). Pis az Vlad, u Trăg[o]vișt[e], mșta Dechevrăi, 4 dni.

Întărirea lui Simion-Vodă pentru «Dumitrachi Chiriță Vel Post.» vine la 5 Maiü 1601 (*ibid.*, n° 1). În Decembre următor, i se face confirmarea, ce se dă mai jos în regist și extrase (același pachet):

14 Decembre 7110 (1601). Simion-Vodă, pentru Chiriță Dumitrache V. Post., întărindu-î Grozăveștiî, partea jupănesci Neagăi a lui Mitrea biv V. Vornic «Iar, după aceea, i s'aü întâmplat jup Mitriî Dvornicul pierzare de către Mihail Voevod, și aü rămas jup. Neaga șaracă.» Vinde moșia lui Mihai-Vodă, care dă «banî domnești din Vistierie, precum și pre alte sate Apoi aü pierdut toate satele și moșile cu viclenia lui de către cinstitul Împărat, și s'aü pus lui și capul. Iar întru aceea jupăneasa Neaga Vorniceasa aü căzut la robie, în mîinile păgănilor Turci, și multă nevoe aü tras, până când aü eșit dintru acea limbă păgână, cu multă chezășie, pe mulți banî, ca să-ș vânăz iar bucatele și moșiile și sculele și ferecăturile, pentru datornia Turcilor.» Îi dă Domnul aceea parte de moșie. «Întru aceea, jupăneasa Neaga Vorniceasa ia aü avut multă nevoe și datorie pe capul ei, și nu aü putut să să răscumpere de datorie și de robie de către Turci, nici de cum», ci vinde satul pentru 100 de galbenî, «de s'aü răscumpărat din robia Turcilor.» «Kudenia» ei, mai ales Preda Stolnicul, refușă a o ajuta. «Însă galbenul câte banî 120.» Boieri. Dumitru V. Vor., Dan V. Log, Pană Vist., Ianache Spat, Ștefan Com., Preda Stolnicul, Gheorghie Păh., Chiriță Dumitrachi V. Post. — Traducere de Lupp, 7249 (1740-1).

La n° 14 Voico, care nu e un venetic, ci figurează între boieri și mai înainte, a fost cel d'intăiu Mare-Logofăt al lui Ștefan Tomșa. Îl aflăm și în August următor (*Arch. ist.*, I, p 135). După el Domnul pune pe Nichifor Beldiman, și apoi îl taie pe acesta, neînlocuindu-l. V. *Uricariul*, XVIII, p 452; *Ist. lit. rom.*, II, pp. 87-8. V. și n¹ următor.

La n° 15. Pentru prezența lui Mirza ca Vornic în Divanul lui Ștefan-Vodă, v. Miron Costin, p. 262: «Se prilejise atunci și niște slujitori de a lui Mihai-Vodă, căpitaniî lui cei vestiți, neputînd trăi după moartea lui Mihai-Vodă în Țara Ungu-

rească (*sic*), chemați prin cărți, de Ștefan-Vodă, anume Mîrzea și Geția și Racîa, cu cîțiva oameni». Există la Bibl. Ac. Rom. și un act de la Mîrza, în Moldova (v. mai departe, p. 117, n° 3). El trecu în această țară după căderea, în 1611, a lui Radu-Vodă Șerban. Balșe Logofăt e Gheorghe (*Uricariul*, l. c.). — E interesantă această pază prin Greci a Hotinului amenințat de Poloni, de la cari abia fusese recăpătat, după o îndoită ocupație. Cf. *Călători, ambasadori și misionari*, p. 9: dar unul din acești Greci, Gheorghe Kataratos, soțul Cristinei, servise, cum am văzut (p. 80, n° 9), în aceeași calitate și pe Ieremia Movilă. V. și p. 6, n° 30. I se mai zicea și Izlozeanu, și încă din 1599 el făcea darul unei evanghelii, scrise din porunca lui și a Cristinei, bisericii Adormirea Maicii Domnului din Hotin (Melhisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, pp. 223-5; *Rev. p. ist., arch. și fil.*, II, p. 266). Cît privește pecetea, ce am schițat, constat cu cea mai mare mirare, că ea se află la sfîrșitul memoriului lui V. A. Urechîa asupra lui Alexandru Ipsilanti (*An. Ac. Rom.*, XII, p. 1190) cu explicația neașteptată: «n° 35, Sigiliu de Portar în secol. XVIII». — Un act municipal din Hotin (1603), în *Uricariul*, I, pp. 157-8.

La n° 19. Maria saŭ Măricuța e mătușa lui Constantin-Vodă Movilă de care am mai vorbit, la p. 578. Fii ai lui Constantin Paleologul poate, negustor ca și Mihaî Cantacuzino Șaitan-Oglu, — Alexandru, Dumitrachi și Pavel Paleologii avură un însemnat rost în țerile noastre și în afacerile orientale. Cf. Hurmuzaki, XI, p. 426, nota 1 și Iorga, *Despre Cantacusmî*, la expunerea carierii lui Șaitanoglu. Dumitrachi peri în 1612 la Cornul-lui-Sas (cf. Hurmuzaki, l. c.). Actul de față vorbește despre frații și nepoții lui Dumitrachi, și întărește ipotesa de înrudire arătată mai sus. Văduva sa stătu pe lîngă Movileștii fugari în Polonia până la 1620, cînd se întoarse, supt Gașpar Gratiani.

La n° 21. Nu trebuie să se confunde acest Dabija cu omonimul său de mai tîrziu. Documentul poartă în adevăr această dată. Dar mai jos, p. 84, n° 33, pare a fi vorba de cellalt

Dabija, judecînd după scrisoare și mențiunea unui pîrcălab la Soroca, de către Cazaci.

La n° 23. V. mai sus, n° 16. Gavrilaş Vornicul e Gavrilaş Mateiaș. Pentru neamul Pilipovschilor, v. Hurmuzaki, XI, p. 902. V. și în urmă, n° 26, pentru Tudori.

La n° 28. Nastasia era văduva lui Solomon cel din secolul al XVII-lea. Pentru Toderășco Ianovicî, v. *Doc. Bistr.*, tabla.

La n° 30. Pentru acest Dabija, cf. n° 21: e pomenit și la n° 34. Un Nădăbaico joacă un rol în veacul al XVI-lea (Hurmuzaki, XI, p. IV și nota 3). Altul merge în Ardeal la 1616 (*Soc. Braș*, p. 39: «Nadebajcko»). V. încă, mai jos, p. 85, n° 36. Cf. și *Uricariul*, XVIII, p. 488: pîrcălab în 1617. Pentru Todosia, fata celui de-al doilea, *Studii as. 1st. Rom.*, p. 53 (anul 1636).

La n° 35. Nicoriță Hatmanul îndemnase pe Gașpar Gratiani la lupta lui nebunească împotriva Turcilor (vol. IV, p. 183). El fusese Armașul lui Tomșa (Miron Costin, p. 263).

La n° 36. Ieremia «Paus», Paos, era, cred, fiul aceluși boier ce fu ucis pentru necredință supt Aron-Vodă (v. *Istoria lui Mihai Viteazul*, p. 73, nota 3) Cf. și n° 37. Cu el odată a fost osîndit și Vornicul Bîrlădeanu, a cărui văduvă e pomenită într'un act tot de la Aron (mai sus p. 6, nota 1), databil deci, cei mai curînd, din 1592: la 8 Maiu 1592, Bîrlădeanu era încă în viață (Hurmuzaki, XI, p. 904). V. și Orășanu, *Croncariii Moldovenii*, pp. 34 și urm., 42-3; *Uricariul*, I, p. 159. — Un Vistier Mălai scrie fiului său un răvaș păstrat la Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XLII, n° 24. Acesta era ginere al lui Bucioc și cumnat cu Vasile Lupu (v. nota la p. 10, n° 46).

La n° 39 Tudori, fostul Vameș, e și fostul pîrcălab, și Cristina, soția celui alt pîrcălab grec, Gheorghe. V. și n° 26. Iordachi Cantacuzino a ținut întâi pe fata lui Gavrilaş Mateiaș.

La n° 42. Dabija e Domnul de mai tîrziu, un mare cum-

părător de moșii, ca și Iordachi Cantacuzino, care-î vinde, de astă dată. V. și vol. IV, p. 340. Una dintre cele d'întăiu cumpărături ale lui Iordachi, făcută împreună cu fratele său Toma, e aceia pe care o pomenește zăpisiul următor (Bibl. Ac. Rom., 59/XLII):

† Adecă eu Dumitru și Rusul, fečoriî Antimiei, nepoșii Frăsinei, din sat din Cucuteanî, mărturisim cum am vândut partea noastră de ocină din Cucuteanî, a patra parte, și într'acea parte aũ fost 7 case, și dintr'acele șapte case amu vândut 4 case giupănului Tomei Post și fratelui dumi-sal[c] pan Iordachie, derept 50 de taleri bătușii, cu tot venitul, și cu partea de vii în țarină, și le-am vândut de bună voia noastră, dinainte a pan Gheorghie Vist., Pătrașco Bașotă Logofet, Dumitrașco Șoldan Stolnic, Ionașco Bașotî Vornic, Gheorghie Boșul, și alșii oameni bunî, me-giaș și pre mai mare credinșă ne-am pus și peceșile noastre, să să știe. Vlto 7139 [1630], Sept 22.

Semnează cuș doi Bașotă și «Gheorghie Bașotă Vist», și pișarul

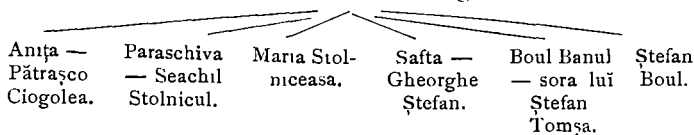
Ionașco Stroičii era fiul lui Luca Stroičii și al Păscălinei (Hurmuzaki, XI, p. 909) Fratele său Vasile fu ucis în urma luptei de la Corru-lui-Sas (M. Costin, pp. 262-3). Pentru ceș d'întăiu Stroičii, v. Hurmuzaki, XI, tabla. Pentru descendența răzășească a familiei, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, cînd ea a ajuns iarășii la proprietatea mare și la influența politică, v mai departe, Documentele Callimachi, în cap. XIII.

La n° 43. Toader Ungureanul a fost pomenit și mai sus, p. 580. Moimăștii se întîmpină numai în veacul al XVII-lea ca boieri «Moimășcul» avea moșie la Cucuteni (v. *Doc. Cantacuzinilor*, p. 119).

La n° 44. Ștefan Boul era fiul lui Boul Vistierul și cumnatul lui Gheorghie-Vodă Ștefan, care ținea pe Safta Boului. Pe de altă parte, Boul Banul (fiul Vistierului?) era, spune cronica munteană, «cumnatul» lui Leon-Vodă, fiul lui Ștefan Tomșa (*Magazin*, IV, p. 313), deci Boul ținea pe o fată a lui Ștefan-Vodă (nunta trebuie să se fi făcut — v. și vol. VI, p. CLXIV, — supt Leon-Vodă, care dădu Bănia munteană lui Boul, pentru că, supt Ștefan Tomșa, bătrînul Boul înteti o răscoală și peri prin răzbunarea Domnului; M. Costin, p. 265). Nu s'ar putea ca Boul Banul și Ștefan Boul să fie aceiași

persoană, pentru că acesta din urmă era încă în 1638 abia fost Clucer. Neamul Boeștilor se înfățișează astfel, după documentele rezumate în vol. IV, pp. CCXVIII și CCXXIV, notele:

Boul Vistierul — Agahia

Drepturile lui Ștefan Boul asupra moștenirii celui de-al doilea Tomșa veniau din căsătoria lui Banul Boul. Numele de Ștefan pe care-l poartă acesta, e al Domnului ce omorîse totuși pe Boul Vistierul.

La n° 45. Pentru Ieremia Nădăbaico, «cel bătrîn» față de Lupașco Armașul Nădăbaico, v. și mai sus, n^{le} 36-7.

La n° 47. Radu Pitarul, un Muntean, adus prin vre-o relație de înrudire în Moldova (cf. vol IV, pp. 220-1), fu capuchehaie al lui Gheorghe Ghica, în Domnia lui moldovenească (*ibid.*, p. 340).

La n° 48. Vistiernicul Duca e viitorul Domn. Asupra lui Nicolae Buhuș, v. mai sus, nota la n° 89 din cap. I.

La n° 50. Cf. mai sus, n° 29. Pentru familia lui Dabija-Vodă, v. mai sus, p. 582.

La n° 51. Prin acest act se întregește genealogia fraților lui Vasile Lupu; cf. mai sus, p. 40, n° 187 și nota respectivă. Nu trebuie de confundat Stolnicul Radu, fiul lui Gheorghe Hatmanul, cu Pitarul Radu de la n° 47. În numele îndoit al lui Nicolae Abăza aș vedea o amintire a bunelor relații dintre Vasile-Vodă și puternicul Pașă dunărean Abaza. Mai pe urmă se găsesc alți Abăzești în Moldova: anume Ilie Abăza, pribeag la Poloni și, apoi, împreună cu Dimitrie Cantemir, la Ruși. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399. Cf. Neculce, p. 332. Un Abăza Clucer supt Antonie Ruset, — tatăl lui Ilie (N. Costin, p. 14). Un Abăza stegar la 1719, mai jos, p. 101.

La n° 52. E Andreiaș Ianoviči.

La n° 57. Solomon Bîrladeanul, deosebit de Solomon Vornicul, moare în 1680 (Melchisedec, *Notițe ist. și arch.*, p. 116 și urm.).

La n° 58. Voroavă ca nume de familie se mai întîmpină. V. și vol. I-II, pp. 103-4, 107: Anton Voroavă Ungurul, din Iași.

La n° 60. Ar resulta din acest act că Ursachi Vistierul era frate cu vestitul negustor moldovean Isar, din vremea lui Vasile Lupu. O fată a lui Isar, Anița, luă pe Chiriac Sturdza (v. mai jos, n° 68). Un Andronic Isar, nepotul lui Lupașco Murguleț, în *Arch. ist.*, III, p. 277, an. 1719. Dintre marturi, Stanislai Kienarski se afla tot ca secretariu domnesc pentru străinătate și în 1679 (vol. I-II, p. 57).

La n° 61. Calofir e un nume grecesc. Un Laskaris Kalopheros joacă un rol în secolul al XIV-lea (v. Iorga, *Philippe de Mézières*, la acest nume). De la un Kalopher își trage numele târgul Calofer în Bulgaria (Jireček, *Fürstenthum Bulgarien*, p. 438; v. și nota). Calofirescu sau Calomfirescu, eroul din vremea lui Mihaï Viteazul (v. Hurmuzaki, XII, tabla), pornia din Calomfirești, dar și la originea acestui sat trebuie să fie un intemeietor boieresc grec.

La n° 63. Cf. mai sus, n° 60.

La n° 64. Păscăloaia pare să fie soția lui Pascal Corlatoviči de la n° 49. Pentru repararea bisericii Sf. Nicolae de Antonie-Vodă, v. M. Costin, p. 14; Neculce, p. 210.

La n° 66. Cf. mai sus, n° 50.

La n° 67. Toderașco Iordachi e Cantacuzino, fiul din înțâia căsătorie al Vistiernicului Iordachi. V. și mai sus, n° 62.

La n° 68. Un Vornic Hăbășescu murise acum la 1648 (vol. IV, p. CCXXIV, nota 1), dar îi trăia Vorniceasa. Fiul lor e Grigore, care comandă ca Serdar trupele moldovenești

trimese în Polonia, lui Rákóczy al II-lea (Miron Costin), și luptă în 1659 încă, în potrivea năvălitorului Constantin Șerban (Miron Costin, p. 362 și urm.), ca Hatman. În 1670, el ocupă Vornicia (vol. IV, pp. 274-5, n° CVIII). Soția lui se chema Safta (mai jos, n° 76). În anul 1665, un Hăbășescu Șătrar (vol. IV, p. 274, n° CVII). Un Toader Hăbășescu, însurat cu Anița, în n° 108.—Cit despre Dumitrașco Prăjescul, ginerele lui, el fusese Cupar, și era fiul lui Grigorașco, nepotul lui Lupu (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, III, p. 342).

La n° 69. Acest Iordachi, fost Vistiernic, venit din Țara-Românească, e Ruset. Pentru expediția din Cehrin la 1677 (7185 și nu 7183), v. Const Căpitanul, ed. Iorga, p. 192. Deci Constantin Stolnicul Cantacuzino întovărăși pe Duca-Vodă și în această d'intăiu expediție contra Cehrinului. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 159. Încă în 1678, Duca se așază în Scaunul din Iași.

La n° 70. Vezī n° 62, 67.

La n° 71. Postelnicul Catargiu e al doilea Apostol. Pentru Corlat Uricarul, v. mai sus, pp. 49, 64.

La n° 74. Pentru Cîrstina lui Grama, v. mai sus, p. 585.

La n° 76. Pentru Sturdzești, v. mai sus, p. 592. Din actul nostru rezultă că Ilie Sturdza, căsătorit cu Safta (avînd, aceasta, de surori-*cumnate* pe Safta Hăbășescu și pe Măricuța Cluceroaia), și Chiriac, fiu al lui Mățiaș, erau frați, și se află documentar și numele copiilor fiecăruia. Doamna lui Grigore-Vodă (acesta murise), Maria Sturdza, fata lui Mățiaș, avea o fată măritată cu Antiohie (Jora, credem).

La n° 77. Pentru Cherața, sora lui Iorga Postelnicul, v. vol. III, p. 32. Neculce Vistiernicul e tatăl lui Ioan Neculce cronicarul: el era «nepot de vară primare» lui Vasile Lupu (*ibid.*). V. și n° următor.

La n° 78. Pentru Alexandra, văduva lui Iordachi Cantacuzino I-iu, v. mai sus, p. 581. *Zestrele* date lui Neculcea

Vistiernicul se explică prin aceea că mama lui Neculce cronicarul era o fată a lui Iordachi: Ioan Neculce zice Alexandrei: «moașă». El a trăit în casa ei. V. mai sus, p. 55, n° 249. Cf. mai departe, pp. 405-6 (documentul din 1704).

La n° 81. Vinzarea aceasta, de pe timpul Mitropolitului Varlaam încă, e cea la care se raportă n° 78.

La n° 83. Pentru Spătarul Dediul, v. mai sus, nota la n° 223, p. 589. Moisa, Marele-Căpitan de Lefegii, e acel Serdar, trecut la Leși, care omorî de hațîrul lui Constantin-Vodă Duca pe un Agă turc în Iași și care pribegi mai mult timp peste hotar. Cf. cronicile moldovenești: locurile arătate în *Ist. lit. rom.*, și Memoriile lui Radu Popescu, în *Magazin*, V, p. 148. Din n° 95, p. 99, aflăm și numele părinților lui.

La n° 85. Acest Mihuleț e, de sigur, cel ce merse la Țarul înaintea de campania din 1711 (Tanoviceanu, în *Arch. soc. št. și lit. din Iași*, IV, p. 344). El e deosebit de Mihulețco dela p. 71. Cf. *Doc. Callimachi*, I, p. XXXIV.

La n° 85. Cf. cu n° 82.

La n° 87. Asupra șederii la Constantinopol a Doamnei Nastasia Duca și intrigilor ei amoroase de bătrîneță, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 345, Neculce, p. 223. Pentru Iani Hadîmbul și mănăstirea lui de la Dealu-Mare, mai sus, pp. 581-2. Pentru Ilie Catargiu, p. 587 și mai jos, n° 97. Pentru dublul nume: Dafina și Ecaterina, al Doamnei Dabijoiaia, p. 582. Pentru uciderea lui Kotnarski de Timuș, v. *Acte și fragmente*, I, pp. 200, 212, 220, 221. Acest «pisar leșăsc» era, de sigur, un «Frînc» din Cotnariii noștri (v. vol. I-II, p. 86). Alexandra, soția lui Grumedza și a lui Necula Vistiernicul, era o soră a Dafinei Doamna saă a lui Buhuș. Pecetea e a se ceti: *госпожда анастасие молдовлахическоє*: Duca-Vodă domnise, în adevăr, și într'un principat și în cellalt.

La n° 89. Mitropolitul Sava, înlocuitorul lui Dosofteii, fugar, e scos prin 1701-2, pentru motive politice, și înlocuit cu Mi-

sail. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 348. V., pentru el, și n¹ 91 și p. 97, nota 1.

La p. 97, nota 1. Legături de văcărit în Țara-Românească se mai dau în Teulescu, *Archiva română*, 1860. Constantin Costachi, iscălit aici ca Logofăt, e nepotul de frate al Lupului Costachi și nepotul de fiu al lui Gavriliță.

La n° 91. Pentru măsurii reformatoare ale clerului, mai vezi Urechă, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 251 și urm. (20 Septembrie 1626); vol. IV din colecția aceasta, pp. 343-5 (de la Gheorghe Ghica înainte). Un act de la Nicolae Mavrocordat, mai jos, pp. 100-1. O măsură a lui Alexandru Ipsilanti pentru mănăstirile muntene, în cap. XIII din acest volum.

La n° 95. Pavel Rugină e un tovarăș de rătăcire al lui Ilie Abáza (mai sus, p. 617; v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 240, 399). Tatăl său, Rugină, era Vornic de gloată la 1662 (vol. IV, p. CCLVIII, nota 1).

La n° 99. Interesant pentru mențiunea Cornului-lui-Sas, unde s'a dat lupta din 1612 între Ștefan Tomșa și Constantin Movilă. De aici se vede că acest «Corn» nu era un sat, ci cuprindea mai multe, un întreg unghiū al Prutului, în Nordul Ținutului Iași. Cf. vol. IV, pp. CII, CCXLVI.

La n° 104. Jafurile de care fuge Țiganul muntean Vișan, sînt cele pricinuite de războiul turco-german. Pentru Șeptilicești, v. și mai sus.

La n° 105. Cred că acest act e din Huși.

La n° 106. Cf. n^{le} 104, 107. Ioan Balș e socrul lui Dinu, fiul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (Neculce, p. 287).

La n° 111. Duca-Vodă a fost prins de Poloni la 1683.

La n° 112. Pentru jafurile catanelor, v. *Ist. lit. rom.*, I, la analiza, în deosebiții cronicării, a Domniei a treia a lui Mihaï Racoviță.

La n^{le} 113-4. Asupra acestui Vasile Cogălniceanu Căpi-

tanul, deosebit de ceilalți, rudele cronicarului, v. și mai sus, p. 49, nota I.

La n° 117. Varlaam Ursachi șoltuzul de Suceava pare a fi deosebit de călugărul din 1743 (vol III, pp. 44-5) V. și mai sus, p. 583. Pentru Pancul, v. partea a V^a din acest volum: actele privitoare la Botoșani. Pisoschi e coborîtor din ginerele lui Șoldan bătrînul: Pisovschi. V. nota la n° 46 din cap. I^ă.

La n° 120. Bogdan Hatmanul, ginerele bătrînului Cantemir-Vodă, avuse cu Domnița fata lui Cantemir-Vodă (Anița²), pe Anița, care iea pe Constantin, fiul lui Iordachi Ruset. V. și mai sus.

La n° 121. Cf. n° 105. Și acolo pare că trebuie a se ceti «Ŭoloca», nu «Ŭolonia». — Succesor al lui Gheorghie, Mitropolitul Antonie, un om învățat, a primit în Iași pe Rușii lui Münnich; pentru care Grigore Ghica l-a făcut să fie înlocuit prin Nichifor. V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 244, nota 3; pp. 431-2. El muri în Rusia, unde-și cătă adăpostul, luînd eparchia de Cernigov, apoi cea de Bialogorod (Neculce, p. 413). Acolo ar fi de căutat în privința lui.

La n° 105, nota I. Găsesc că actul de demisie al lui Calistru de Rădăuți a mai fost tipărit de d. Hasdeu, în rarissima sa *Foiță* din Iași.

La p. 125. V. genealogia Cuzeștilor de I. Tanoviceanu, în Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, I, p. 16.

La p. 127. Iată o scrisoare nemțească a călugărilor de la Rășca, îndreptată către Sașii din Bistrița Ardealului. E databilă pe la 1600.

Unsern frendlichen Gruss un Dinst vist vonn uns alleczeit.

Numhafticher, Weisser Herr Richter, mitt sampt dem Weissen Raht auss der kinichell Sthatt Nössen. Mir bitten als voll, Weissen Herren, es sein vonn vnserm Kloster mitt Nomen Rischia Czegonen gefluen vo sie gefonden werden, czu Ehr Nonhaftichen Veisset, das sie sollen gegeben werden, und ihr sollt glauben das mir disse vnserm Leitt gesant haben, mitt Nomen Solim vnd Daniell, vom Kloster Rischia, auss

dem Kloster auss der Molden. Hiemitt Gott befollen. Eihre guette Frendt, die Michen auss dem Kloster Rizka, auss der Molden, bitten gar fleissich.

[Pe V^o.] Disser Briiff czukom dem Nonhafftigen Veissen Roth czu Nossen, czu egen Henden. — Arch. Bistriței; copie în Bibl. Ac. Rom.

La n° 128. Pentru Mitropolitul Nichifor, socrul lui Lupu Aga și Serdarul, v. *Ist. lit. rom., l. c.*

La n° 131. Alt Seliam Ceauș, pe p. 71, n° 1.

La n° 133. Judele e cel *figănesc* de la Botoșani, ca și în n° 124 sau la p. 70, III.

La n° 136. Iordachi Cantacuzino e Deleanul, cumnatul lui Mihaï Racoviță. V. mai sus, pp. 590-1. Frate-său, Toderășco, e tatăl cronicarului Ioan Canta. Cf. și *Gen. Cant.*, pp. 49-50.

La n° 137. Anița nu e văduva remăritată a lui Constantin Ruset de la n° 120, ajunsă din nouă văduvă după căsătoria nouă cu Toader Paladi, asupra căruia, v. *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 51 și urm. și mai jos, n° 148, — ci o fată a lui Antioh-Vodă. Paladi avu o fată Maria (*ibid.*, p. 557). — Pe acest timp, dintre Rusetesți nu se mai vorbește în cronică decît de Vasile Cilibiul (Ienachi Cogălniceanu, pp. 223, 225; v. și aici, n° 147) și de Nicolachi (Cogălniceanu, p. 225). Un Andrieș apare și dispăre puțin înainte (Neculce, p. 416), precum și Ștefăniță și Iordachi III, tată și fiu (*ibid.*). Constantin, socrul lui Constantin Mavrocordat —, soția lui fiind viță de Domn, el merita să fie socru domnesc —, se mai întîmpină lîngă Andrieș și Iordachi II Cilibiul, în cea d'întăiu Domnie a lui Constantin-Vodă (*ibid.*, p. 377), cînd acum Toader Paladi era Vel «Vistiernic» și conducea toate (*ibid.*, p. 377). — Pentru «Domnița Pălădoai» v. și n° 144.

La n° 138. Pentru înrudirea lui Matei Filipescul, fratele lui Constantin Căpitanul, cu Sturdzeștii, v. Cron. lui Const. Căpitanul, ed. Iorga, Prefața.

La n° 139. Acest Vartolomei e Măzăreanu, asupra căruia, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 535. V. și mai jos, n° 150. Mitropolitul «Gavrilă» e Gavril Callimachi.

La n° 144. Dascălul Evloghie e Gheorghe Evloghie saŭ «Euloghi», de la școala domnească, vestitul tălmăcitor de «cărți sîrbești» ale trecutului.

La n° 151. Citește Constantin *Moruzi*.

La n° 152. Proclamația din 12 Iunie a lui Manoli Gianî Ruset, Domn al războiului, fost Domn muntean în asemenea împrejurări, se mai află și în Urechiă, *Ist. Rom.*, III, pp. 166-70, cu facsimilele iscăliturii.

La n° 153. Pentru episcopia de Roman a lui Veniamin Costachi, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 400.

La n° 156. Pentru Lincourt, dascăl și industriaș frances din Iași, dus la Lunéville cu fiii lui Mihai-Vodă Sturdza, v. Hurmuzaki, X, pp. 559-60. El plecase abia, la 1^u Septembrie 1834 — Zenobie C. Popp nu e un necunoscut în istoria culturii noastre: el fu elevul, în București, al lui Lambros Photiades, și tipări, la Viena, în 1804, *Metrica* acestuia (*Ist. lit. rom.*, II, p. 40).

IV. Documente mai ales muntene și oltene din deosebite colecții.

La n° 1. Numele Alăman se întîmpină și astăzi în Rășinari. V. *Literatură și artă rom.*, IV, p. 401 și urm. Orașul Caracăl își datorește, fără îndoială, numele unui Caracăl, ca acesta de aici.

La n° 3 Pentru Mîrza, luptătorul muntean trecut în slujba lui Ștefan Tomșa, v. mai sus pp. 613-4. Tot așa pentru Nădăbaico I^u și pentru Dabija I^u, pp. 614-5. Comisul Duca e viitorul Vistiernic și Domn. Pentru acest Arpintie, v. partea I^u, n° 53 și nota respectivă. Pentru diacul Dumitrașco Fulger, partea I^u, n° 71.

La n° 4. Cernica e Știrbei, care era pe vremea lui Mihai Viteazul Postelnic. V. scrisoarea acestuia către comisarii imperiali, din Octombrie 1600, «in castris ad fluvium Telesin

positis», în Hurmuzaki, XII: «Postea misimus [ad Dominationes Vestras] Poztelnikum nomine Stirbey». El ajunge Vornic-Mare supt Radu-Vodă Șerban. V., d. ex., documentul acestuia din Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., VI, 2. În pachetul *Cotroceni* XC din Arch. Statului, 6, se află următorul act relativ la o cumpărătură a Cernicăi; din care se vede și numele soției lui.

6 Maiu 7111 (1603). Radu-Voda, pentru Cernica Vel Vornic și soția, Cneajna, la Carstienești, partea jupăneșei Neagai «Dvorničasa, Mitroae» Ea o dase celor doi soți. Supt Mihaï-Vodă, Miroslav Logofătul o iea de la Cernica, fiind aproape de satul său Tatarul, și *aruncă* lui Cernica 3.000 de aspri. El recapătă satul și-l dău mănăstirii de la Branești — Slavon.

Și supt Radu Șerban, el împlinește o misiune în Ardeal (*Soc. Braș.*, p. 10: Wornik Chernika»; 1604). La 1625 apare numai văduva lui:

27 April 7133 (1625) «Jupaneasa Cheajna a jupânului Cernicăi biv Vel Dvornic, și Calea, și Neașa, featele jupânului Cernicăi Vornicul», dau «jupânului Dumitru Dudescul vt r Vistuar» Crăstienești. — *Cotroceni*, XC, 7.

Ea era din Cîrstieneștii Vilcei, și în acest sat — ajuns apoi al lui Știrbei — «din sus de mănăstirea din Argeș», se făcu la 1611 sfatul de război al boierilor veniți din Ardeal, după peirea lui Mihaï-Vodă; acolo se uniră și Buzeștii, proclamînd cu toții pe Radu Șerban (*Magazin*, IV, p. 302).

La n° 5. Pentru Neaga, văduva lui Mitrea Vornicul, v. n° 4 și, mai sus, în aceste note, pp. 612-3. «Pana Greco, camarier» al lui Radu Șerban, trase cu flinta și nemeri pe Craiul Moise Székely în lupta de lângă Brașov din 1603 (vol. IV, p. 121). Mai tîrziu, în 1611, el duce pe niște Turci la Brașov (*Soc. Braș.*, p. 25: «Vister Pana»).

La n° 6. Banul Craiovei era adesea înlocuit prin ispravnic (de unde *Caimacamul* de mai tîrziu).

La n° 7. Matei-Vodă se gîndește la vremile lui de rătăcire în Ardeal.

La n° 9. De la această Brăiloaie începe neamul Brăiloilor,

despre care v. și mai departe, în acest capitol. Cu privire la Radu Comisul, ce iscălește ca martor, în Iunie 1645 patriarhul Paisie de Ierusalim întărește mănăstirii Bradul o danie de la *ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων Κόμισος τοῦ ἐκλαμπρωτάτου ἀθροεντὸς Πάνδουλος* (Arch. Stat., *Brad*, XXVII, 1).

La n° 10. Alta vînzare de pămînt către Matei-Vodă, București, 16 August 7152 (1644), Bibl. Ac. Rom., 228/XXI. La 12 Novembre 7154 (1645), în Tirgoviște, vin sătenii din Bălănești (Argeș), de se vînd Domnului: «Venit-am de ne-am vîndut Mării Sale Domnu nostru Io Mateiū Basa rab Voevod». Marturi. Diicul V. Spat., Preda Brâncovenul, Drăgușin V. Păh., Ghiorma V. Slug., Socol Cluc., Costandin V Post., Bunea V. . . . stiar, Γήνας (?) Βησιτάρ[ης] (*ibid.*, 47 LXIX).

La n° 11. Prada cea mare a Tataiilor, de care se vorbește totdeauna pe urmă, e cea din 1624 V. vol. IV, p. CLI și urm.; Const. Căpitanul, p. 109, nota 2. «Cît aũ rămas pân' astăzi tot pămîntul acela pustiit», scrie Ludescu saũ izvorul său (*Magazin*, IV, p. 311); «cât s'aũ pustiit multe sate, — ce pănă acum să văd» (Const. Căpitanul, *l. c.*).

La n° 12 Pentru Mălaiu, v. mai sus, în note, p. 570.

La n° 13. E interesantă limba acestuĩ act. În Cernăuți pe vremea lui Robulețco se vorbea prost de tot românește. La începutul Domniei sale, Vasile-Vodă a avut de Comis pe un Dumitrașco (v. cap. XIII). «Comisul» e pomenit însă, fără alt nume, de Gheorghe Ștefan (vol. IV, p. 54, n° 4).

La n° 17. La 20 Maiũ 7158 (1650), zapis pentru Drăgușin biv Vel Păharnic. Marturiĩ sînt iarăși ostași: Vasilachi iuz., Dragomir iuz. ot Sărata, Elefteru Ceaușul, Stan Boiuc pîrcălabul. — «În cetate în București», la 30 Mart 7163 (1655), «Gorgan Cluc., și frații lui Necula și Fotia, fiii lui Drăgușin Păh. de Deleni», vînd «fratelui» lor Mihaiũ Vel Căm., pe ughĩ, ocină la Gurguiați. Pentru jumătate din ea: «eũ m'am înfrățit eũ, Gorgan, cu frate-mieũ Mihaiũ Cămăraș, în sfânta besearică» (cõpii de documente din Arch. Statuluĩ, în colecția d-lui Gr. P. Olănescu).

La n° 19. Stolnicul Chirca trecu apoi ca Ban, și avem un act din 22 Maiu 7164 (1656), dat de «Chirca Vel Ban Cralevschi» (Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., VI, 70). Pentru marea ucidere a boierilor în acest an, 1655, de ostașii răsculați, v. cap. XIII, documente dintr'o colecție privată; vol. IV, p. CCLXII și urm. și actul ce urmează:

30 Maiu 7164 (1656) «Eū Udrea Comisul, ficorul Hrizii Vornicul, împreună cu jupăneas[a] mea, Alexandra», dă zapis lui Alexandru Post. pentru Herești. «L-au ținut dumnialui cu bun[ă] păč[e] până acum, în zilele Domnu nostru Io Costandin Șarban Voevod, până s'au sculat hoție asupra boiarilor, de i-au tăiat să i-au jahuit, se au jahuit să cas[a] dumnealui Banului Ghormei, — Dumnezău-i pomenească.» — Arch. Statului, *Cotroceni*, VI, 13¹.

Asupra persoanelor din el, v *Lit. și artă romîună*, IV, pp. 406-7.

La n° 20. Încă un act privitor la satul Orbiu s'a dat în Const. Căpitanul, p. 139, nota 1. Un altul se află în Ștefulescu, *Tîrgu-Șii*, pp. 72-3.

La n^{le} 22-3. Din Cartoanele Ghenadie mai mult, la Bibl. Ac. Rom., culeg următoarele notițe privitoare la Bani și ispravnicii de Craiova;

La 23 Iulie 7177 (1699), Mareș Banul cel Mare al Craiovei, întărește o moșie «acestu om, anume», etc. Iscălește: «Mareș Vel Ban». Pecete mare, pe hîrtie, cu: «... jupăn 717...» (I) — La 8 Iulie 7180 (1672), act de la «Vladul Spăt., ispravnicul Scaunului Craiovei» (*ibid.*). — La 22 Octombrie 7184 (1675), «Manea Stolnic, ispravnicul Scaunului Craiovei», scrie către «boiarii Măriei Sal[e] lui Vod[ă]», pentru egumenul de la Strîmba (*ibid.*). — La 23 Iunie 7185 (1677), Duca-Vodă scrie lui Radul Vel Ban de Craiova (*ibid.*). — La 27 Maiu 7189 (1681), ordin de hotărnicie de la «Iane Căpitanul, ispravnicul Scaunului Craiovi», (Arch. Statului, *Bîncoveni*, XI, 136).

¹ V. și p. 439, nota 1.

La 30 Mart 7152 (1744), «Iordache Moruz, Vel Ban al Scaunului Craiovei», chiamă la judecată niște hoți (carton Ghenadie VII, 145). — La 6 Maiu 7249 (1741), act de la «Manolache Lambrinò Vel Ban al Scaunului Craiovei».

La n° 25 Despre Alexandru Ramandi, fiu al acestui Ramandi nepot al lui Dumitrachi (fiul unei surori a lui), Neculce are păreri foarte rele, numindu-l: «sumeț, mîndru, nebun, lacom» (p. 212; cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 474, nota 3) Alexandru avu trecere mare supt Antonie Ruset: el și soția lui Maria trăiau încă la 1690; fost Postelnic, el ajunsese la urmă Vornic (*Arch. soc șt. și lit.*, I, pp. 415-6).

La n° 26. Încă un act al Trotușului, în *Uricariul*, XVIII, pp. 211-2.

La n° 28. Din copiile de documente din Arch. Statului, culese de d. Gr. P. Olănescu cu privire la familia sa, dau aceste știri relative la Gorani: Un Goran apare ca martor la 21 Ianuar 7126 (1618), cînd se face o vînzare de țeranî pe ughî și costande. Tot așa la 26 April 7140 (1632). La 23 April 1648, un Pîrvul Log. de Olănești. La 25 April 1649, iar Goran și Vladul «iuz bașa» din Brăsaști. — La 1656, apar Pîrvu și Stroe Olănești: Goran era frate cu Stroe și ambiu erau fii Logofătului Stanciul. Un Dumitru Logofăt din Olănești la 1669. Goran al II-lea scrie actul lui Șerban-Vodă pe care-l dăm în facsimile. Însemnări de ale lui Matei, fiul lui, din Căzănești, în *Manuscripte din Bibl. străine*, I, pp. 51-5. După el, un Vlad Căzănescul (*ibid.*). V. și mai departe. Cf. Genealogia, de curînd apărută (ca tablou), a familiei, genealogie redactată de d. Gr. P. Olănescu. — Un iuzbașa din Corșori, în vol. IV, p. 35.

La n° 29. Barbovșchiu apar încă de supt Rareș (v. *Doc. Bistr.*, I, p. XXII; II, p. VII, nota 3). Aici e vorba, cred, de «Bărboiu» de supt Tomșa (Miron Costin, p. 263). El fu pus în țapă și fiul lui, spînzurat (*ibid.*, p. 264).

La n° 31. Cf. și *Un mănunchiu de documente*, în *Conv. lit.* pe 1900, p. 617.

La n° 33. V., în genere, *Doc. Cantacuzinilor*, pentru acte privitoare la Elina lui Constantin Cantacuzino Postelnicul.

La n° 35. Varlaam înlocuise prin voința lui Grigore Ghica, întors în Domnie, pe Teodosie, partisanul Cantacuzinilor. Dar aceasta se întâmplă abia în 1672. În anul precedent, Varlaam era numai «arhiepiscop» la *Rîmnic*. În privința episcopilor de Rîmnic, iată câteva din lucrurile nouă, ce se pot culege în Cartoanele Ghenadie :

La 11 Octombrie 7137 (1628), «Theofil ep[i]scop», acel ce a pus să se scrie cronograful lui Moxa, judecă, împreună cu unsprezece boieri, pe Logofătul Paraschiva, pentru niște Țigani (VI, 23). — La 2 August 7154 (1646), Ignatie din Rîmnic (Sîrbul) hotărăște tot într'o afacere de acest fel pentru Vornicul Iordachi (*ibid.*, 56). Pentru Ignatie, v. și mai sus, p. 604. La 8 Ianuar 7177 (1669), danie dela Radu-Vodă Leon pentru episcopul Serafim ; la 2 Mart 7182 (1674), pentru Ștefan, de la Duca-Vodă. Ștefan iscălește și la 24 Mart 7190 (1682). La 20 Septembrie 7207 (1699), *ruptoare* pentru preoții din cinci județe, ai lui Ilarion de Rîmnic (I). V. pentru această «ruptoare» «Anatefterul» lui Brîncoveanu, mai departe. Numele lui Varlaam se făcu, după pomelnicul Mitropoliei, la Bibl. Ac. Rom. (Cândă era dela începutul lumii cursul anilor 7205 [1696-7] . . . , prefăcutu-s'au și s'au înnoitū acestu pomeanecū cu bună scrisoare și izvozeală pre carte noao . . . la sf[ă]nta . . . Mitropolie de la Târgoviște . . . ; carea iaste din temelie zidită și înălțată de . . . Io Neagoe Voevod Basarab»), în ziua de 24 Decembre 7181 (1672)¹. — La 2

¹ Până la el se dă, după numele patriarhului constantinopolitan Dionisie, lângă data de 23 Septembrie 7205 (1697), această listă de Mitropoliți : Antim cel d'întăii, Atanasie, Teodor, Maxim, Macarie, Varlaam, Anania, Sîmion, Efrem, Mitrofan, Daniil, Evtimie, Serafim, Mihail «cel d'întăii», Nichifor, Mihail «cel de al doilea», Evtimie, Ieremia, Luca, Anastasie, Grigore, Teofil, Stefan (7156), Ignatie, Teodosie (21 Maiū 7176=1668), Dionisie (24 Iunie 7150=1642), Varlaam (v. în text), Antim «cel de al doilea» (28 Ianuar 7216=1708, cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 422). În secolul al XVIII-lea se duce mai departe șirul : Mitrofan II, etc., Filaret II, («1792 aū priimit păstoria Ungrovlahiei, și la 1794 s'au pristăvitū, mai nainte făcându *παράκλησις*).

Februar 7193 (1685), se face o vînzare de Țiganî, către schitul de la Cetate, fundat de Mitropolitul Teodosie, din partea unor «cupetî ot Vel Ocna». Îscălesc, ca marturî: ereî Gligorie, Necula județ» (Cartoanele Ghenadie).

La n° 39. Acte relative la mănăstirea Fedeleșoiu a Doamnei Maria Ghica, se dau în capitolul XII, p. 484, n° 24.

La n° 41. D. Gr. Buicliu a editat acum cîțiva ani cronici ale Armenilor din Camenița, dăruind un exemplar și Academiei Romîne. O traducere saŭ prelucrare a lor, întru cît ne privesc, ar trebui făcută de cineva cunoscător al limbii.

Domniî figurează apoi, astfel «Io Radulŭ VV. Negrulŭ (acesta au înnașat Tismana), Dan, Mircea (acesta aŭ făcutu Cozia), Io Mihalŭ VV, Io Vladulu, Io Radul, Io Neagoe i gospojda Despina i snă ihŭ Theodosie VV. (acesta au făcut Argeșulu și aŭ mutat și Mitropolia în Targoviște), Radul, Vintilă, Patrașco, Alexandru VV. i gospojda Ecaterina, Io Dimitrie Voevod (!), Io Mihal VV. i gospojda Stanuca i mati ego Theodora i snu ih Nicola VV.. I Șerhan VV. i gospojda Elena i deașteră ego Anca i mati ego Maria i *snu ihŭ Ioan VV.*, Io Simeon VV. i gospojda Maria i cadŭ ihu Mihalŭ, io Radulŭ VV. i gospojda Arghiri, Io Alexandru VV. i gospojda Elena i otețu eg Iliășŭ, Io Leonŭ VV., Io Mathei VV. i gospojda Elena, Io Costandin VV. i gospojda Balașa (acesta aŭ făcut beserica ce iaste Mitropolie în Bucurețî). Io Ghica VV. (acesta au făcut sa fie Mitropolie în Bucurețî), Io Gligorie VV. i gospojda Maria i *snu ihu Ioan VV.*, Io Radulu VV i gospojda Luchie i *snŭ ihŭ Io Ștefan VV.*, Io Antonie VV. i snu ego Neagoe i jupanîța ego Chiajna, Io Duca VV. i gospojda Nastasia i çadu ihu, Io Șerban VV Basarabŭ i gospojda Maria i snŭ ihŭ Gheorghie Vod, gospojda Elena, gospojda Maria, gospojda Zmaraguda, gospojda Casand[r]a, gospojda Balașa. Leat 7197 (1688), Oct. 29 d., Io Costantinŭ VV. Basarabŭ i gospojda Maria i snu ihŭ Costandinŭ Vod, Ștefanu Vod, Radulu Vod, Mathei Vod, i gospojda Stanca, gospojda Maria, gospojda Iluca, gospojda Safta, gospojda Ancuța, gospojda Balașa, gospojda Zmaragda. Se mai înseamnă darurî, ca «mineae lunovice țiparuce de Moscu» Apoi «rod Mathei Voevod Danciulu, Stauuca, Barbulu, Părvulu, Neagoslava, Marga, Maria, Datco, Peia, Deatuco, Calea, Barbulŭ, Vălsanŭ, Rađulŭ, Preda, Păuna, Papa, Ana, Stanca, Barbulu, Costandinu, Marica». Apoi cei ce fac darurî la Lucianî, Oreavița, Bolboșani. Urmeaza Tudosie Ban de Craiova și ai săi, ce hărăzesc Drăgăneștî, Fotoaia, Cursus, Mogoșețî, Sparțî, Sacuianî, via la Aninoasa le dă Fota (mai avea Mitropolia stapinire la Săteanŭ și Băteștî, la Loloștî), unul care a «ținut cu pîne Mitropolia multă vreme». În sfîrșit: Ivașco Băleanul și Safta. La urmă. «Aceștea sânt zugravi cariî aŭ zugrăvit sf[ă]nta Mitropolie la a. 7216 [1707-8]. Costandin, Preda, Lamba, Marin, Ioachim, Nicula, Radul».

La n° 42. Pentru Pater Ianoș, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 61, nota 7 și recentul articol al d-lui Al. Lăpădatu, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, p. 301 și urm. Cf. n° 48, 54.

La n° 46. Această parte din însemnările pe calendare ale lui Constantin-Vodă Brîncoveanu (v. Odobescu, în *Revista Română*, I, p. 657 și urm.) e din 1698. Vodă fusese la mănăstirea dela Hurez; de acolo merse, spune și Cronica oficială (*Magazin*, II, p. 341), la Pitești, unde-î sosi fiul Mariei Duca, fica moartă în depărtare. Brîncoveanu nu înseamnă însa trimeterea la Poartă, de acolo, din Pitești, a unei soli de plîngere pentru cererile prea mari ale Turcilor. Și Greceanu, cronicarul Curții, fixează la 9 Octombrie sosirea în Tirgoviște, unde intrarea se făcu abia a doua zi. Pentru ciuma, ce era în București, întorsul fu zăbovit până la 6 Decembrie (*Magazin*, l. c.). Foaia are însemnătate și pentru că din acest an nu se cunoșteau astfel de însemnări domnești. Ce e pe V°, trebuie să fie pagina *Foietului novel*, calendarului.

La n° 47. Acest Golescu e din a doua familie cu acest nume (pentru cea d'întăiu, v. Hurmuzaki, XI, tabla) Ultimul Golescu din cei vechi, Ivașco, lasă o fată, Vișa (pe lîngă alta, care ar fi fost, după Bălcescu, soția lui Preda Brîncoveanu; v. și Const. Căpitanul, p. 133, nota 1: Stana e *sora* lui Preda). Vișa se mărită după Stroe Leurdeanu. Acesta avu cu dînsa (el luă mai tîrziu pe văduva Banului Dragomir, v. mai departe, p. 549, n° 10), un fiu Matei, numit după un frate al lui Stroe, mort în războiul cu Poloniă, și Matei luă numele de familie al mamei lui (v. Bălcescu, în *Magazin*, I, p. 389, nota 7). Fiul lui Matei Comisul Golescu din Leurdeni e acest Radu, care ajunsese până la Logofeția cea Mare. În războiul turco-german deschis în 1716, el ajută pe Imperiali, și numele lui se întîmpină adese ori în corespondența austriacă înainte și după anexarea Olteniei (v. *Doc. Cant.*, pp. 96-7, 110-1, n° LII, LIII; p. 176). El figurează ca martur în josul testamentului lui Constantin Căpitanul Filipescu, și i se lasă ceva de către Radu Crețulescu (*ibid.*, pp. 164-5). Ținea pe fata negustorului Tamara (*Gen. Cant.*,

p. 113, nota 3). Dintre cele trei fete ale sale, una se mărită în familia Bălăceanu, alta cu un Pîrscoveanu, iar din a treia, soția unui Știrbei, pornește ramura ce a dat în secolul nostru pe Iordachi, culegătorul de proverbe, pe Dinu, călătorul în Apus, până în Elveția, și pe Goleștii de la 1848 (v. Bălcescu, *l. c.*). Asupra Goleștilor a tipărit studii d. Ilie Nicolescu, în *Noua Rev. Rom. și Rev. p. ist., arch. și lit.*, pe 1902-3. — Pentru moștenirea lui Istratie Logofătul, v. un *tacir* grec, în *Bibl. Ac. Rom.*, 206-7 XI.

La n° 49. Toader Pisariul ar părea să fie Toader Corbea, traducătorul în versuri al Psaltirii; el nu era la Ruși decît în 1720 (*Ist. lit. rom.*, I, p. 436). Dar din n° 91 se vede că acest Toader era cunoscutul Dindar, amestecat în afacerile Unirii.

La n° 50. Radu Hrizea e Radu Popescul, fiul Hrizii Vistierul (alt Hrizea, Postelnic și fiu al lui Gheorghe Vistierul, la 26 August 7167 (1659), în *Arch. Statului, Brîncoveni*, III, 1), și cronicarul lui Nicolae Mavrocordat. La cele spuse despre dînsul în *Ist. lit. rom.*, mai putem adăugi următoarele: La 8 Septembrie 7173 (1664), apare Radul Popescu Vel Ban, omonimul scriitorului (*Arch. Statului, Brîncoveni*, III, 7). La 8 Octombrie 7202 (1693), într'un proces pentru moșia Ghitioara (Condica Hurezului, în *Bibl. Ac. Rom.*, p. 43): «Care moșie a fost a Hrizii Vist., pentru că, fiind Hrizea Vist. dator Procăi Cămărașul tl. 960, și fiind datoriu și la alții multă datorie, — deç, feçorii Hrizii Vist. lepădându-se de moșii și de Țiganii: rumăni și de alt-le, de toate ce a fost ale tătune-său, Hrizii Vist., s'a dat datornicilor, de a făcut curamă». Într'un act din 13 Mart 7204 (1696) se numesc «feçorii Hrizii Vist., Radul Cluç. i Gheorghia Post.»; ei iscălesc: «Radul Hrizea Vel Cluç. za arie mart., Gheorghie Post. mart.» (*ibid.*). Cf. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 151-2. Mama lui Radu se chema Maria (*Doc. Cant.*, p. 10, n° XIV). Pentru Ienachi Văcărescu, cumnatul lui Brîncoveanu, v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 201; *Gen. Cant.*, p. 364.

La n° 52. Iani poate fi Ienachi Văcărescu, dar de sigur

el e identic cu Iani Vătavul ce merge la Constantinopol în 1699 (însemnările Brîncoveanului, în *Rev. Romîna*, I, p. 672).

La n° 53. Pană Spătarul Filipescu e tatăl lui Constantin Căpitanul. Neagoe Topliceanu merge supt Ștefan Cantacuzino în misiune la Brăila, împreună cu Radu Popescu (vol. III, p. 23). Pentru familia lui, v. vol. IV, pp. 79-80 (n° LXXIV). El e pomenit și *ibid.*, p. 85, nota 1. Din actul nostru se află și numele tatălui său: Toia. Cf și n° 57.

La n° 55. Din «Veștim», Vestem, pornise și Mitropolitul Teodosie.

La n° 58. Pe atunci era la București un «Gheorghie doftorul» Criteanul (din Creta): La 2 Septembrie 7194 (1685), diaconii Dragomir și Pătru vînd «dumnealui jupănuului Gheorghie doftorului Criteanul o moșie la Glodenî. La 28 April 7199 (1691), se vorbește de cumpărătoarea lui «unde să chiiamă Glodenî i Vaî-de-eî» (Arch Statului, *Slobozia lui Ienachi*, Condica, f° 425). La 10 April 7200 (1692), «popa Vasile, egumenul de la Apostolache», arată că Dragomir diaconul și un nepot îi vînd moșie la Glodenî (p. 426). Domnul îi confirmă la 26 (f° 426 V°-7). El, «Gheorghie doftorul Criteanul, împreună cu fiu-mieû Costandin Paharnic», o trece egumenului Anastasie de la Slobozia-lui-Ienachi (f° 427), pe 200 de florinî și un cal. Semnează: Γεώργιος ἰατρός. Κρη(σ)-τιανός. luînd de martur și pe Θεωδορίδης καπετάνος Φιλιποπολίτης («Costandin Pahc.» e iscălitura, românească, a fiului). Ambii fac o vînzare la «Glodeanca» și «Bereasca» la 30 Mart 7202 (1694): actul e iscălit și de «Alixandru Vel Log., Cornea Vel Pahc., Părvan 3^u Vist., ὁ ἡγούμενος τοῦ τμήτου Προδρόμου τοῦ ἐν Φοξάνιου, Φυλόθεος, Costd. Pah. Bolișteanu» (f° 427 V°-8). Un Bolișteanu era pribeag supt Duca-Vodă (Const Căpitanul, p. 193). Asupra lui Gheorghie doftorul se păstrează acte în Slobozia-lui-Ienachi, XV; din anii 7190-7202: într'unul semnează și «Costin V¹ Capt., Hriza Logft. Popescul» (20 Iunie 7199 = 1691).

La n° 59. Bunea e Bunea Grădișteanu, Vornicul lui Ștefan-

Vodă Cantacuzino (*Soc. Sîbnului*, p. 20, nota). O Grădis-teancă, văduva lui Grigore, și fiul ei Matei la 1686, în vol. IV, pp. 64-5. Grigore însuși era fiul altui Bunea, Vistierul (*Doc. Cant*, pp. 10, n° XIV). Un Grădișteanu e și Vîlcul din 1670-2 (*ibid.*, pp. 246-7): fiu al lui Bunea, el fu omorît de Șerban-Vodă (*Magazin*, V, p. 39), fiind tras în țepă. Încă la 1599, 6 Decembre aflăm în oastea lui Mihaî-Viteazul un «Badea din Grădiște», Stolnic (Hurmuzaki, XI, la această dată; *Doc. Bistr.*, I, pp 3-4, n° IV)

La n° 60 David Corbea e adese ori pomenit în *Ist. lit. rom.*: v. tabla, și în *Soc. Brașovului*. Cf și *Documente privitoare la Constantin-Vodă Bîncoveanu*, București, 1901, p. 8 (Ceașul David, «General-Adjutant» al lui Mihaî Cantacuzino, în 1698). Din acest n° și cel următor se află numele soției sale și al unui nepot, precum și anul aproximativ al morții lui David.

La n° 64. Pentru Nicolae Costin, familia și afacerile lui, v. *Ist. lit. rom.*, I.

La n° 65. Luarea satului Davida «de spre Tîghina» se face de către Turci pentru a-l cuprinde în raiaua cetății. Cuza Spătarul e Dimitrie. V. mai sus, p 622.

La n° 66. Pentru al^t Lămbovicî, v. mai sus, p 86, n° 43

La n° 68. Pentru Olăneștii din vremea ocupației austriace, v. *Studii și doc.*, I-II, p. 452-3 Cf. și tabla volumelor acestora și tabloul genealogic tipărit de d. Gr. P Olănescu (Socec, 1903).

La n° 70 Cf. tesa d-lui O. Lugoșianu asupra Olteniei supt Austriaci și Jacobenz, *Die cis-alutanische Walachei unter kaiserlicher Verwaltung (1717-1739)*, extras din «Mittheilungen des Kriegs-Archivs» (din Viena). D Căpitan Jacobenz dă și acte inedite, și cercetarea sa, foarte clară, se razimă pe întrebuințarea bogatului material ce se află în Arch de Războiū din Viena, și din care numai o parte s'a tipărit in Hurmuzaki, IV.

La p. 136. Ghețea Clucetul, un Bulgar, e pomenit și în cronicile noastre (v. *Ist. lit. rom.*, și volumele mele despre Cantacuzini). Șerban-Vodă avea și un cumnat, pe fiul lui Ghețea, Stoian Comisul (*Doc. Cant.*, p. 122). Pivoda e ofițerul austriac ce prinde în București pe Nicolae Mavrocordat.

La n° 74. Un raport al acestui Nicolae de Porta, redactat încă din 1697, l-am dat în *Documente geografice*, I (extras din Buletinul Soc. Geografice, trim. IV, 1889), p. 20 și urm.

La n° 75. Pentru Radu Golescu, v. mai sus, pp. 631-2. Ilie Știrbeș făcu parte din tabara pribegilor la Nemți și viitorilor cîrmuitori ai Olteniei anexate.

La n° 93. Pentru Varlaam Ursachi, v. mai sus, p. 622.

La n° 97. Pentru Tautulești, v. mai departe, cap. IX.

La n° 100. Pentru Tudosie Olănescul, v. vol. I-II, pp. 229-30, n° v; p. 449, n° III; p. 454.

La n° 104. Pentru vestitul caligraf, traducător și dascăl de slavonește popa Florea, v. Iorga, *Manuscrisurile mănăstirii Cernica* (extras din *Biserica ortodoxă* pe 1902), p. 14, n° 88.

La n° 106. Iordachi Balasachi pare să fie o rudă a vestitului Balasachi, boierul și ajutătorul în stoarceri al lui Radu-Vodă Leon din Țara-Românească. După *Genealogia Cantacuzinilor*, acest dușman al familiei ar fi fost totuși soțul Floricai, o fată a lui Constantin Postelnicul, avînd cu dînsa și doi fii: Constantin și Radu (p. 81). Tot din *Gen. Cant.* se află despre frații de la Constantinopol ai lui Balasachi.

La n° 107. Actul e tipărit în întregime de Codrescu, în *Uricarul*, II, p. 273 și urm.

La n° 111. «În zilele Nemților» se mai zicea în Oltenia și: «până când au luat Nemții Oltul» (inedit)

La n° 112. Pentru rostul vestitului Evghenie Bulgaris la noi (el trecu apoi în Rusia), v. *Ist. lit. rom.*, tabla și *Conv. lit.* pe 1901: *Un Mitropolit de altă dată*.

La n° 116. Astfel de statistici se mai dau în doc. 149 XII, 152/XII, 286jx ale Ac. Rom. Cf. Iorga, *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a principatelor române*, I, București 1902.

La n° 117. Titlul manuscrisului e: Κώδῆξ ἐν ᾧ περιέχεται ὅλα τὰ συνέτια καὶ ἄλλα παλαιὰ πράγματα τῶν ἐν Βασιλίᾳ κειμένων μουλκίων καὶ ἄλλων ἀκαρετίων τῆς ἐκλαμπροτάτης δόμνης πάσης Ὀγγροβλαχίας, Ῥωξάνδρης Γίκα; 1798 (în interior se scrie: Ῥωξάνδρα Χαντζερῖ).

La n° 120. Iancu Văcărescu e al patrulea poet din această familie.

La n° 125. Beizadea Iorgu era unul din fiii lui Ioan Sandu Sturdza.

La p. 141, n° 78. La 5 Mart 7202 (1694), Hrizea și cu frate-său Apostolachi, fiii lui Dumitrașco Clucer ot Murgești, și Constantin fiul lui Tudosie Spătar Bărsescul, apar în calitate de ctitori ai mănăstirii Flămînda (Bibl. Ac. Rom., *Condica Hurezului?*).

La pp. 140-1. Pentru episcopul Ștefan de Rîmnic (15 Octombrie 1726-20 August 1727), v. Stinghe, *Ist. besér. din Șcheii*, pp. 85, 87-8. — Patriarchul de Alexandria, căruia i se închinara Stăneștiu, e Chiril Luccari, de care se va mai vorbi în acest volum. Patriarchul Samuil de Alexandria stătu în țară la începutul secolului al XVIII-lea. — Banul Stepan aduse steagul lui Petru-Vodă de la Poartă în 1559; fiul lui, Pîrvu, se însură cu o rudă a Domnului (Iorga, *Contribuții la ist. Munteniei*, p. 7). Pentru Căluș, v. Odobescu, în *An. Ac. Rom.*, seria I, x. — La 10 Februar 7208 (1700), «Stanca Coțofeanca» și fica ei Maria dăruiesc un Țigan schitului lui Teodosie Mitropolitul (Cartoanele Episcopului Ghenadie, la Ac. Rom., IV, 1; cf. mai sus, p. 630).

La p. 142. Pentru Iordachi Crețulescu, v. *Gen. Cant.*, p. 371 și urm.: el ținea pe Domnița Safta a lui Constantin Brîncoveanu. Pentru Ramadanî, înrudiți cu Cantacuziniî, *ibid.*, pp. 360, 374, 391. Văduva lui Dumitrachi se mărită cu Ioan

Nicolae Mavrocordat; fata lui Ramadan e mama Hrisosco-leilor de mai târziu, trecuți, în parte, în Rusia. Fiul lui Constantin e acela care-și luă nevastă dintre Cantacuzini (*Doc. Cant.*, pp. 251-2, n° XXVII).

La p. 147. E vorba de Ioan Bălăceanu, omorât apoi de Turci, în cursul războiului următor. V. vol. III, pp. 59-60.

La n° 85. Grigore Vlastò e ginerele lui Șerban Cantacuzino, pe a căruî fată Bălașa o luase în căsătorie încă de mai multă vreme. În Cartoanele Ghenadie, VII, 148, se află următorul act din 7253 (1744-5) relativ la moștenirea Balașei:

7253. Divanul Craiovei judecă pe «Șarban sîn Dumitrașco Cernăian ot sud Doljii», care «cerea de la casa Doamnei Balașii, ce au ținut-o dumnealui răposatu! Gligorie Vlasto, 170 de florinți nemțești, aratăndu-ne și un zapis al Doamnei Bălașii. . . la anul 1731. . . , și, fiind Maria, fata Doamnei Balași, măritată de ceaa parte, la Moldova, s'au întrebat dumniaului văru-său Matei Cant[a]cuzino vt Postelnic pentru ačast[ă] datorie, și-am aratat și zapisul, și dumnealui au răspunsu că zapisul iaste bun, și pentru acastă datorie știe că nu s'au plătit» I se dă Stăneștii din sud, Vâlcea «care au fost a Doamnei Balașii». G. Grec Vel Ban, B. Vac Vel Logof, Șerban Ct. biv Vel Paharnic.

La n° 86. Socotenii au fost rude ale altui episcop de Rîmnic, Grigore (vol. I-II, p. 458, n° XVIII).

La n° 88. Mai târziu boierii munteni din partidul național cerură pe acest Prășcoveanu, atunci, la 1774, un bătrîn dregător, ca Domn.

La p. 152. Pentru Romîni servind ca soldați în țara Brandiburgului (către 1763), v. Bălcescu, *Ist. Rom. sub Mihail-Vodă Vitezul*, p. 626, nota 2. «Lungii» se căutaă, cum se știe, pentru garda regelui Frederic-Wilhelm I-iu al Prusiei. În *Glasnikul* din Seraievo, pe 1902 (p. 369 și urm.) s'au tipărit studii relative la Bosniaci ce au fost luați pentru războaiele Saxoniei pe aceeași vreme. Bosniaci în armatele prusiană și daneză; *Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Herzegowina*, VIII (1902), p. 145 și urm.

La p. 153. Maria Bălăceanu era văduva lui Constantin Aga. Cf. vol. III, pp. 27-8.

V. Documente muntene din Archiva domnului C Basarab Brâncoveanu.

La n° 1. Data trebuie schimbată, pentru că, în August 1447, Vlad Dracul nu mai era în viață (v. vol. III, p. XLVIII). Dintre boierii aduși ca marturii, întâlnim într'un act din 1439 (*Arch. ist.*, I¹, p. 85) pe Tudor, Nanul, Stoica, Radul Borcea, Stanciul *Хонда*, Ștefan Log., Dumitru, Seman (Semen), Badea. Autenticitatea actului nostru e decî în afară de orî-ce îndoială. În colecția d-lui M. Vlădescu, profesor universitar, se află alt document de la Vlad, cu literele scrise din nou, pe de-asupra.

La n° 2. Un act inedit din 1519 al lui Neagoe, în Const. Căpitanul, p. 49, nota 3. — Din actul din vol. nostru reiese această genealogie: Harvat Logofatul, ce se întîmpină încă de supt Radul cel Frumos (v. p. 298, nota 1), are de fată pe Neacșa, ce ține pe Dobrovoe; ei sînt proprietarii ai satului Brîncoveni la începutul secolului al XVI-lea (Harvat are însă și o descendență masculină: la 1557 apare un Radu Vel Stolnic, cu frați și fii, ce se coboria din Neagoe» și din «Harvat Logofătul»; mai jos, pp. 289-90, n° 4). La 1518, Dobrovoe murise, dar Horvat (Harvat) trăia încă și la 1520 (v. n° 3). Neacșa se pare că se mărită din nou cu Peia Portarul, cu care are o fată, Calea. Aceasta apare în n° 5, la 1570, supt numele de Calea de la Brîncoveni. Peia și Calea se întîmpina și în pomelnicul Mitropoliei din Tîrgoviște, între începătorii neamului lui Matei-Vodă Basarab (v. mai sus, p. 630, nota). Aici figurează, între numele lui Peia și al ei, un «Datco», de care actul nostru nu vorbește nimic și care nu poate fi cel vechiu, de la începutul secolului, pe care iarăși îl cuprinde pomelnicul (cf. Const. Căpitanul, p. 43 și nota 1). Acest Datco (David) fu Mare-Armaș supt Radu Paisie (v. și p. 290, n° 1), perind, probabil, supt urmașul acestuia, Mircea Ciobanul, într'unul din marile măceluri ale boierilor. Calea avu cu Datco doi fii: Danciul și Radu, cari pribegiră în Ardeal supt vre unul dintre Mircești: în Novembre 1582, Mihnea-Vodă trimetea pe Radu Comisul, tatăl favoritului său, Ivașco din Golești, pentru ca, asigurîndu-î prin jurămînt, să aducă pe

cei doi tineri boieri din Brîncoveni. Solul de împăcare și cu pribegii sosiră încă în Decembre la Brașov, de unde-și urmară drumul mai departe (cf. Bogdan, *Documente și regeste*, p. 287 — însă la p. 306 pare să fie vorba de altă Cale, fiul acesteia, Stoican, nefiind pomenit printre boierii din Brîncoveni —, Hurmuzaki, XI, p. 825). Atrag atenția și asupra adausului «și Danciul», fără dregătorie, în lista marturilor unui act domnesc din 24 April 1582; n° 9, p. 173. Dar încurcăturile aduse de numirea lui Petru Cercel în locul lui Mihnea și întoarcerea peste puțin a acestuia din urmă aruncară în pribegie pe Danciul și Radu, dintre cari cel mai mare ajunsese Postelnic, apoi Armaș, ca și tatăl său, iar cellalt, zis și Răducanu, rămăsese Postelnic. Ei se așezară la Tălmăciu, unde, după obiceiul pribegilor noștri, își cumpăraseră pământ. Căzînd însă în datorii, iarăși ca de obicei, pribegii noștri, ei fură siliți a-și vinde, la 7 Mart 1588, așezarea lor cunoscutului jude sasesc, Albert Huet din Sibiu (Hurmuzaki, XI, p. 882, nota 1). Danciul e, firește, deosbit de acela care se află în fruntea Divanului lui Petru Cercel, dar și el ajunsese Mare-Vornic, în scurta Domnie a lui Ștefan Surdul. În 1595, el face parte din solia ce merge în Ardeal pentru a încheia tratatul de supunere și umilință, prin care Mihaï-Vodă ajunge ispravnicul Craiului Sigismund Báthory: el moare acolo, și e îngropat în noua biserică românească din Balgrad Cf. cu Tocilescu, *Doamna Stanca*, ed. a 2-a, p. 21, nota 33, regestul ce urmează:

Mihaï-Vodă face o danie Stancăi Doamnei pentru satul Pieruia. Era moștenirea lui Danciul Vornic și soției, Stancaï. Moare Danciul «în Țara Ungurească»: n'are pe nimeni lângă el, și nici bani de îngropare. Se milostivește Doamna Stanca și-l îngroapă «la biserică în Belgrad», cu cheltuiala ei. Stanca, Vorniceasa lui, îi dă pentru aceasta satul. Iar Doamna Stanca-l dăruiește lui Oprea Postelnicul, «pentru drepte și credincioase slujbe ce i-a slujit, și în streine țeri».

Boierii: Dumitru Vornic, Tudosie Log, Stoica Post., — Spătar — Comis, Stroe Stol., Preda Postelnic.

30 Iunie 7105 (1597).

— Original și traducere modernă, în Arch. Statului, *Schitul de un lemn*, XVIII, 1. Cf. *Ist. lui Mihaï Viteazul*, p. 66, nota 2.

Faptul că Danciul a fost îngropat la Bălgrad de Doamna Stanca a lui Mihaï Viteazul se explică prin aceea că, înainte de lupta hotărîtoare cu Turcii, Mihaï își adăposti familia în Ardeal. V. Walter, în Papiu, I, p. 27: «uxore, liberis aliisque rebus carioribus in . . . Sabinowam [Sibiiu] ante hostis adventum dimissis».

Din n° 12 se vede că datoria ce o aveau Danciul și Radu, — despre care nu ni se spune nimic — a fost plătită în parte de David Postelnicul, un fiu mai mare, credem, al lui Danciu, și că pentru aceasta, ca despăgubire, David a luat jumătate din satul de Scaun al Brîncovenilor (cf. și p. 305).

Danciul lăsă încă doi fii, Barbul și Matei (v. n^l 14), care e viitorul Matei-Vodă din Brîncoveni, ce și-a zis, după socoteli genealogice mai mult sau mai puțin încurcate, Matei Basarab (cf. și Tocilescu, în *An. Ac. Rom.*, VIII, p. 206). La ei trebuie să se adauge, ca pogorîtoare din același Danciul, o fată, cea de-a doua Calea, în privința căreia lămurește întâiu actul ce urmează în regist (*Schitul de un lemn*, XVIII, n° 2):

28 Decembre 7112 1603) Radu-Voda [Șerban]. Catre Calea din Brîncoveni și fiii ce va fi sa aiba, pentru satul Piruca (jud Mehedinți, moștenit de la tatăl ei, Danciul biv Vel Vornic Acesta moare sărac «in țară straină» Doamna Stanca «s'a întimplat acolo». Cheltuește la îngropare 5.000 de aspri Calea, în urma reclamației ce face, căpată satul zalog. Îl ține așa până la întorsul Doamnei. Apoi aceasta cere banii. Calea-i trimite «de olac». O afla «moartă de ciurma». Cheltuește Bala Spătarul la moartea Stancăi. Astfel, Calea a răscumparat satul. Erau de față. Efrem episcopul de Rîmnic, «Vistiar Radu ot Ceturroe», «Panaiot de la Ocnoh», «Borcioiul», «Ianaș Comis», «Pop[a] Stan clisiar», și «tot soborul din Sfînta Episcopie», și «mulți orașani oameni buni». Și «innantea maicii Doamnei Stanchi, *anume Marie călugărița*¹, și innantea Doamnei Floricăi» Preda Ban, Radu biv Vel Clucer, Cernica Mare-Vornic, Stoica Mare-Logofat, Florea feciorul Radului Mare-Clucer, Leca Mare-Spătar, Raț Giurgiu Mare-Comis, Nica Mare-Vistier, Leca Mare-Postelnic. — Original slavon și traducere modernă.

Apoi, la 15 Ianuar 7118 (1610), vedem pe Calea dezbătînd

¹ În românește.

înnaintea lui Radu-Vodă Șerban un alt proces, privitor acesta la satul Brîncoveni chiar. Din acest act se lămurește și amestecul lui Calotă Banul¹ într'o afacere care s'ar părea că trebuie să-i fie străină: contestațiile de stăpînire dintre copiii lui Danciul din Brîncoveni, ce nu mai trăia la 1598, și răzășii satului lor de baștină. El, Calotă, luase pe văduva lui Danciul, Stanca. Dar ținuse întâia oară pe altă văduvă, a lui Borcea Logofătul, cu al căruia fiu, Avram, se judecă jupănița Calea pentru moștenirea lui Calotă. Iată un regist al actului, mai complet decît acel de la p. 295, nota I.

Radu-Vodă, Calei, fata lui jupin Danciul Vornicul din Brîncoveni, pentru procesul ei cu Avram Postelnicul, fiul lui Borcea Logofătul. Aceasta spune «că, pe vremea care a fost ținut jupînul Calotă Banul pe mumă-sa soție, — i s'a întimplat moarte, așa dar, la urmă, jup. Calotă Banul a luat pe jupăneasa Calea . . , dar n'a trecut multă vreme și s'a întimplat moarte și lui jupînul Calotă Banul». I se iea ei averea de rudele ei. Și Avram cercetează sculele mamei lui: îi lipsesc optzeci de galbeni la o salbă. Se dau la urmă șezeci.

Radu Clucerul Buzescul, Cernica Vornicul, Lupul Vel Logofăt, Nica Vistier, Mrăzea Spatar, Bărcan Stolnic, Gligorie Comis, Stanciul Paharnic, Leca Postelnic. Scrie Neagoe.

Slavon. Pergament. Traducere din 1860. — Arch. Statului, *Brîncoveni*, IX, 8.

Aici se mîntuie lămuririle ce am cu privire la Calea. Frații ei mai mici apar în revendicări de moșii alătura cu cel mare, David, care avea de soție pe Maria (v. mai departe, p. 292 și urm.).

Din n° 20, pp. 177-8 și n° 23, pp. 179-80, se vede că David Postelnicul a avut pe alt Matei din Brîncoveni, pe un al doilea fiu, bine cunoscut, Preda, tatăl lui Papa și bunul lui Constantin-Vodă Brîncoveanu, și pe o fată Stana, care se mărită după un Fotie fost Mare-Postelnic supt Radu Mihnea. În adevăr, găsim pe Fote ca Postelnic între 10 Maiu 1611 (înnainte de întoarcerea ofensivă a lui Radu Șerban) (Cart. Ghenadie, VI, 9) și între 16 April 1613 (*ibid.*, III, 11), cînd locul lui e luat

¹ V, pentru el, și *Arch. ist.*, I, p. 123.

de Brănad (Bernard Borisi, numit încă din 1612; vol. IV, pp. CVI-VII). Ambii soți și o fată, întâia soție a lui Stroe Leurdeanu, în 1631; vol. IV, p. CLXIII, nota 2. Cf. Const. Căpitanul, p. 133, nota 1 (= Bibl. Ac. Rom., doc. 102/XL).

Mai jos se mai înfățișează acte ce privesc pe Matei I din Brîncoveni, pe timpul când se ridica printre boierii cei mici. El se mai află fără nici o boierie, ca martur în documentul resumat mai jos (Bibl. Ac. Rom., Cartoanele Episcopului Ghenadie, II, 3):

7114 (1605-6). Dragomir vinde ocină la Hotărani Marturii: «părintele ep[iscopul] Efrem de în Râmnic și egumenul de Bistriț[a] și Postcalnicul Mihil de Văleani și popa Dragul și Stanciul, iară de Văleani, și Log[ol]-fățul Drăgoiū cu frații-ș, anume Vladislav și Lumot[ă], și Balul de Fălcoi, și Peh. Nicola de Roșian[i], și Mașteiū de Brâncoveani». Pe-cete mică, ruptă.

La n^{le} 5-6, pp. 171-2. Divanurile lui Alexandru Mircea nu prea erau statornice la această vreme. Înnainte cu câteva luni, la 1-iū Maiū 1570, într'o confirmare pentru Vlaicul Clucerul ot Runčani, se dă acest Divan: Neagoe Vel Vornic, Ioan Vel Logofăt, Bratul Vel Vistier, Stan Spatar, Mitrea Comis, Badea Stolnic, Gonțea Păh., Stoichiță Postelnic (scrie Vladul) (colecția d-lui Gr. P. Olănescu). Încă în Septembrie aflăm tot acest Sfat, dar și de aiurea se vede că el nu mai funcționează în Novembre (Hurmuzaki, XI, p. 891). La 7 Iunie 7079 (1571), întărire pentru Poeni, e tot noul Divan (aceiași colecție: scrie «Colo»). În Iunie 7082 încă (1574), nu e altă schimbare decît înlocuirea lui Ivașco prin Neagoe (*ibid.*: scrie Șerban). V. și Hurmuzaki, XI, p. 893.

La n° 10, p. 173. Într'o întărire, din același an, a aceluiași Domn, pentru Stana lui Drăgușin Banul, Divanul apare, în Novembre, schimbat: Paraschiva e Vistier, Mihalachi Stolnic, Radul Comis, Iani Postelnic, iar Păharnic Gherghe (Colecția Gr. P. Olănescu: scrie Ștefan). Cf. și Hurmuzaki, XI, p. 900. Se vede deci că și pe atunci remanierile ministeriale obișnuiaū a se face «la toamnă».

La n° 12. Pentru Badea din Grădiște, v. *Doc. Bistriței*,

I, pp. 3-4, n° VI, și Hurmuzaki, XI, la data de 6 Decembre 1599; mai târziu el fu Păharnic și Căpitan de Făgăraș. Pantazi Logofătul e acel ce a întovărășit, în Februar 1600, pe Trimesul împărătesc Carlo Magno, ce se întorcea la Curte; și Mihaï-Vodă-î scria numele tot: «Pandazi» (*Doc. relative la Petru Șchiopol și Mihaï Viteazul*, p. 45).

La n° 13. În Arch. Statului (copie în colecția d lui Gr. P. Olănescu), se află un act din 29 Decembre 7099 (1590), prin care aceleiași «episcopii a Noului Severin» i se întăresc, episcop fiind Efrem, Voinigeștii, cu siliștea satului și Rumîniș», ce fusese de baștină ai jupănesei Sorii, soția lui Udriște Postelnicul, de Drăgoiești, și al lui Radu Postelnic, Socol Comis și Stanciul Logofăt, de Zătreni; e vorba și de Vlădaia, soția lui Firtat Vornicul. La 7 Mart 7100 (1591), Ieremia, patriarch de Constantinopol, jură pe hotarniciii, doisprezece la număr, aleși «înnaintea Domnului Ștefan-Vodă», pentru a delimita moșiile Olteni și Bujoreni, cumpărate de «răposatul Vlădica Mihail» și lăsate episcopiei Sf. Nicolae. La urmă scrie patriarchul: ἐν μὲν Μαρτίῳ, Ἰνδὸς ἑτης. Cf., pentru petrecerea lui Ieremia la noi, «Dorotei de Monembasia», Βιβλίον ἱστορικόν, la sfîrșit. Cf. și mai sus, p. 433 și nota 1. Un alt act de la Ieremia, în Bibl. Ac. Rom., 31/1 (Maiu 1581). La 20 April 7105 (1597), din «Străjești», supt episcopul Teofil, Mihaï-Vodă întărește aceleiași episcopii Cornetul în Voinigești, închinat de «boierii din Drăgoiești» (Arch. Statului, copie în colecția Gr. P. Olănescu). Boierii sînt aceiași ca și la n° nostru 14, sau la n° 10 de pe p. 291.

La n° 20, 23. Dumitru Vornicul servi pe Mihaï Viteazul și, trădîndu-și stăpînul, fu omorît. V. *Scurtă ist. a lui Mihaï Viteazul*, pp. 49-50.

La n° 31. Despre acest Udrea și soția lui a mai fost vorba și mai sus, p. 627. Aslan Vornicul era nepotul lui Petru Șchiopol: din căsătoria lui cu Maria Cerchesa, țitoarea de odinioară a acestui Voevod (v. Hurmuzaki, XI: tabla), se născu Petre Clucerul, care iea pe Ileana, apoi soția lui

Pană Postelnic din Pârdești (v. n^{le} 29, 30). Cf. mai jos, p. 439 și nota 1. Într'o ultimă călătorie la Veneția, am izbutit a găsi testamentul verei lui Aslan, Maria, fata lui Petru-Vodă:

In nomine Dei aeterni, amen, anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi millesimo sexcentesimo nono, indictione septima, die vero decimo nono maij, Dtⁱ (*sic*). Volendo disponer del mio, jo, Maria, fiola della bona memoria dell' Illustrissimo signor Pietro Vaivoda di Moldavia et consorte in secondo matrimonio del Clarissimo signor Polo Minio, del Clarissimo signor Sipion, mentre che mi attrovo sana, per grana del signor Iddio, della mente, senso, intelletto et corpo, dovendomi partir con detto mio consorte per il viaggio della Zeffalonia, dove egli è destinato consigliere, però a tal effetto hò fatto chiamar et venir a me Federico Figolini, notario veneto, in casa dell' habitatione del magnifico signor Constantin di Medici, mio zenero, in contrà di Santo Antonino, dove hora mi attrovo, et quello hò pregato scriva questo mio testamento et che, occorrendo la morte mia, lo publichi, compischi et colzzi, con le clausule consuete all'uso de questa città. Primo, raccomando l'anema mia a Iddio, alla gloriosissima Vergene Maria et a tutta la Corte del Cielo, el corpo mio voglio, se mancarò in questa città, sij sepolto nella chiesa di Maffio di Murano, nell'arca della q Marietta Perotta, mia ameda, con quella manco spesa che parerà alli mei commissarij, et mancar de fuori (?) in quel modo et come vorrà mio marito. Et voglio che sieno dati ducati cinque alle dette madre de San Maffio, che dicano del ben per l'anima mia. Lasso a Pavona, mia figliola, un letto fornito, con la sua cechiera (?) d'oro, una de quelle che dormo dentro, et a Saffira, mia fiola, lasso una delle mie vesture, una delle mie carpette, quelle che parerà a lor, et il mio cento de ambrachar semplice, senza oro, et tutti li mei baccari. A mie [figliuo]le Rosana et Isabella lasso tre camese per una et sie pareche et uno paro de lenzuoli per una. A Madonna Sultana lasso la mia pelizza et due delle mie camese. A Madonna Anzola, madre de Piero, lasso ducati tre. Alla mia muta de casa lasso ducati 30 per una volta et ducati dicci all' anno sino la viverà, et il suo letto, che la dorme. A Lugretia, che il hora mi serve, lasso ducati cinque al suo maritar Il resto veramente delle mia dote, dimessoia et de tutto il mio, et ciò che mi aspetta et potesse aspettar per cadaun modo et via, sì al presente, come nell' avenir, lasso et voglio che sij del lodato, et la metà miei fioli carissimi, quali instituisco heredi et residuarij universali del tutto, egualmente, frà di loro; et, morendo uno, vadi nell' altri, et, mancando tutti dui senza fioli, in tal caso voglio che 'l tutto sij delle sudette quattro mie figliole nominate di sopra. Commessarii et essecutori di questo mio testamento et ultima volontà lasso et voglio che sieno il Cl. signor Sipion Minio,

mio suocero, et il sudetto signor Constantin di Medici, mio genero; quali prego che mandino ad esecuzione la mia volontà et habbino carico d'investir il mio cautione (*sic*) della mia eredità; et in particular voglio che sij investito il danaro che ho da scodei dalla Maiestà dell' Imperatore, et da altri, subito che il danaro predetto serà stato scorso. Iterum lasso alli sudetti mei commissarii una coppa d'ariento per uno, de valuta de ducati quindeci l'una. Et, jnterogata dal medesimo de tutti li luochi pij, et in particular della Casa de poveri vergognosi et rescatto de schiavi, resposi. lasso ducati cinque per uno alli luochi pij infranominati cioè, monache greeche, reseatto de schiavi et Casa de poveri vergognosi. Et lasso al notario ducati vinti, in segno d'amor. Preęterea, etc. (*sic*).

† Io Marco-Antonio di Avanzio, di m. Giulio di Avanzio, Et-r (*sic*), olim al insegna dil San-Bartolomio, a San-Fantolino, fui testimonio giurato et pregato, et fazio fede del legato dell' ducati venti lasciati al sudetto nodaro.

† Io Zanantonio de Gieronimo Giavan, spizier hala insegna del Dose, ha San-Zuane Bragola, fui testimonio giurato et pregato, et fazio fede del legato dell' ducati vinti, lasati hal sudeto nodaro.

Immediate sottoscritto il sudetto testamento, nanti che partisse il sudetto nodaro, hò pregato esso nodaro che lui scrivi la presente nota, per la quale dico che, se io faccessi altro testamento fuori di questa città, et che non vi fussero queste parole deuto, cioè Aiatnas (*sic*), voglio che sij de nun valore, come se fatto non fusse. Con che il sudetto mio testamento sij essequito in tutto aspeto, et sortir debbia il suo debito effetto. Si questi, etc. (*sic*).

† Io Marco-Antonio sopradetto fui testimonio, ut supra, giurato et pregato.

† Io Zanantonio sopradito fui testimonio, ut supra, giurato et pregato.

[Pe V^o] 1609, die 19 Maij, testamentum dominę s. Marię, uxoris domini s. Pauli Mimio, Clarissimi s Scipionis, de quo requisitus fui ego, Federicus Figulinus, notarius.

Bas. Max. CD.

(Veneęia, *Arch. di Stato, Testamenti.*)

La n° 32. Cu privire la Radu Vistierul Fărcășanul, observ că, la 23 Septembrie 7128 (1619), un «Drag[o]mir feçorul Armașului Pătru ot Fărcășani» dă un zapis pentru o Țigancă «jupănesei Evdochiei Vistiereasa» (văduva lui Stoica). El pomenește și pe frate-său Drăghici (Cartoanele Ghenadie, VII, 17). Radu era pribeag în Ardeal, cu Constantin Șerban, la 1659 (vol. IV, p. 57, n° LIII). V. și n¹ 39. El e acela care prinsese și pe Hrizea-Vodă (cronicile muntene). Pentru satul

Brătășani, el e dat de Matei-Vodă, la 30 April 7141 (1633; Tîrgoviște), către mănăstirea Brîncoveni, înălțată de «moșul și tatăl său»; — în act se vorbește și de Ghinea Slugerul (din actul nostru), care e în hotar. Divanul nu samănă însă cu acela de pe p. 442, n° 15 (3 Iulie 1633), nici cu acela, mai târziu, din *Doc. Cantacuzinilor*, pp. 7-8, n° x. El e alcătuit din Vasilie Vel Ban, Hriza Vel Vornic, Gligorie Vel Logofăt, Radu Vel Vistier, Preda Vel Spătar, Dragomir Vel Clucer, Socol Vel Stolnic, Radul Vel Comis, Vucina Vel Păharnic, Constantin Vel Postelnic. Scrie Soare (pergament slavon, în col. d-lui Gr. P. Olănescu). La începutul Domniei lui Matei-Vodă, Domnul nu era încunjurat statornic de aceiași oameni. La 28 April 7142 (1634; București), cînd face o danie mănăstirii Cislău, boierii sînt ca acei din Decembre (*Doc. Cant., l. c.*), numai cît Tudosie e Vel Logofăt și Gligorie, Marele-Logofăt de peste puțin timp, Vel Vistier, în locul lui Dumitru, care dispare (pergament slavon, scris de Lepădat Logofăt; col. d-lui Gr. P. Olănescu). Între Divanul din 21 August 7151 (pp. 181-2, n° 28) și cel din 27 Maiu 7150 (1642; Tîrgoviște: scutire a satului Șopărliga de rumînie față de Elina, fiica lui Pătrașco-Vodă, nepoata lui Mihaï-Viteazul, care Domn și cumpărase satul), nu e nici o deosebire, afară de faptul că se adăugă și «Socol ot Cornățeani Vel Cliuč.», și că se dau nume de familie la cei mai mulți boieri: Dumitru Dudescul Vornic, Stroe Fiera Vel Vistier, Dumitrașco Filipescul Vel Stolnic, Radul Mihalca Vel Comis, Marco Dannovicu Vel Păharnic (col. d-lui Gr. P. Olănescu).

La n° 37. Preda Brîncoveanu, al cărui fiu fusese ucis de Seimeni, era să cadă și el în curînd prin omor, jertfă a lui Mihnea al III-lea. Cf. și n° 40; Const. Căpitanul, p. 113 (= *Magazin*, IV, p. 349).

La n° 39. Danciul Părăianul fugise în Ardeal pe vremea tiraniei Seimenilor (vol. IV, p. 35), împreună și cu Preda Brîncoveanu. El fu omorît de Mihnea-Vodă, ca și Radu Fărcașanu (*Magazin*, IV, p. 351).

La n° 40. Domnul e Mihnea al III-lea. Peste câteva săptămîni, în August, el făcea să se ucidă Preda.

La n° 41. E o confuzie: Datco din Brîncoveni a fost Armaș, iar Calotă soțul văduvei lui, *Ban. V. n° 14*. Cf. n° 42, unde se vorbește, cum trebuie, de Datco.

La n° 45. Viitorul Constantin-Vodă Brîncoveanu era la începutul carierei lui. În 1679, el ajunge Agă (v. n° 54, pp. 304-6). Cf. pp. 444-6, n° 20: pentru el și fratele său Barbu, pentru Păuna văduva lui Preda Vornicul Brîncoveanu, cel omorît de Mihnea, și pentru o străbună *de pe mamă* a acestuia, jupăneasa Marga (Marga era din Caracăl și avu un fiu, Matei; Hurmuzaki, XI, p. x). La n° 48, din 1680, îl vedem Postelnic, la n° 49, din 1684, Spătar. Din Logofeție, el trecu apoi în Scaun.

La n° 47. Pentru Istrati, fiul acestui Urdăreanu, v. vol. IV, p. 85, nota 1; cf. aici, mai jos, n° 73. În biserica Mihaï-Vodă din București se află mormîntul lui «Preda Urdăreanu care aŭ fost Slugeru-Mare» (mort la 3 Februar 7180): piatra e pusă de acest Barbu Vel Păharnic, supt Șerban-Vodă Cantacuzino (comunicare a d-lui Iuliu Tuducescu). Între iscălituri, la Constantin Filipescu, trebuie citit «vt. Postelnic.» Cf. Cronica lui Const. Căpitanul Filipescu, p. xiv.

La n° 53. Un Constantin Strîmbeanu fu secretariul lui Constantin Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, p. 39, nota 2). V. asupra lui o sumă de acte în capit. *Documente Știrbeș*.

La n° 57. Pe timpul cît Turcii stăteau în Camenița, cetatea era hrănită de Domniî noștri. La data mărturieî din 1719, Iordachi Cantacuzino, fiul lui Șerban-Vodă, nu era încă Ban al Olteniei: numirea se făcu abia la 22 Februar din acest an (Jacubenz, p. 185 și urm.).

La n° 65. Doamna Marica a lui Constantin Brîncoveanu se întorsese în țară supt Ioan-Vodă Mavrocordat. V. *Ist. lit. rom.*, tabla.

La n° 68. Toma Crețulescu era fiul lui Iordachi, nepotul de fată al lui Constantin-Vodă Brîncoveanu și văr prin soția sa, o Rusetească, cu Constantin-Vodă Mavrocordat (*Gen. Cant.*, p. 376).

La n° 72. Într'o danie de Tiganî către Cotroceni (22 Iunie 7240 = 1732; Arch. Statului, *Cotroceni*, xxxiv, 33), iscălesc: «Ianache Vel Căm., Zmaragda Vel Căm., Păuna Vorniceasa Grecenca». V. și n° 73.

La n° 75. Manolachi Brîncoveanu era fiul lui Constantin și fratele lui Nicolae.

La n° 76. Pentru Doamna Ruxanda Hangerli, v. mai sus, p. 636.

La n° 80. Pentru Iordachi Cantacuzino, v. *Despre Cantacuzini*, pp CLVII-VIII.

La n° 82. Grigore Brîncoveanu era fiul lui Manolachi. V. *Ist. lit. rom*, II, p. 40 și nota 5.

La n° 88. Citește: Grigorie, nu «Gheorghie».

La n° 91. Caimacanul «Depalta» e, cum se vede din pecete, «Tipaldo», acel ce a fost învinuit de otrăvirea în 1821 a lui Alexandru-Vodă Suțu. V. Hurmuzaki, X, la tablă, supt numele de «Tibaldo».

**VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimi,
din colecția d-lui Al. Callimachi.**

La n° 3. Documentul e interesant pentru că dă știri asupra familiei lui Boldur Vornicul, ce se oprește la fata acestuia și a Mușei: Marica. Data i se poate fixa fără greutate. Trebuie să fie 5 Iulie 1519; boierii sînt tocmai aceia dela p. 387, n° 5. Decî în locurile punctate trebuie cetit: Grincovicî și Cățelean Comis.

La n° 4. Din mărturia fiului Bogdan se vede că actul nu

poate fi decît dela Ștefan-cel-Mare, și mențiunea pîrcălabului de Soroca supt acest Domn nu e lipsită de însemnătate: ca adese ori în traduceriile din sec. al XVIII-lea, numele boierilor nu se dau.

La n° 5. Cf. actul de pe p. 388, n° 7.

La n° 6. Se știe că Arbure a fost tăiat supt Ștefăniță, împreună cu fiii săi. O cumpărătură a lui se dă la cap. XIII.

La n° 7. Numele celui de-al doilea pîrcălab de Hotin trebuie să fie Moghilă. V. *Uricariul*, XVIII, p. 122.

La n° 8. Acest d'intăiū Donici: fiul lui Done, nu se află pîrcălab în actele din acest timp până la 30 April 1593, supt Aron; apoi el reapare, tot la Roman, dar cu alt coleg, la 1596, 1597. «Nicula» de mai târziū e altul. V. *Uricariul*, XVIII, p. 230, pp. 487-8.

La n° 9. După #30 scriitorul a uitat să adauge și zecile, precum n'a pus luna și ziua. La 1592 nu domniă Ieremia, și nu exista o episcopie de Huși. Afară de lipsa lui Chirița (Paleologul) și prezența în plus a lui Brănovschi și Ursu, afară de ocuparea locului de Păharnic de către Cărăiman și nu de [Apostol] Catargiul, Divanul e întru toate asemenea aceluia pe care-l dă un act din 1607 al lui Simion, fratele și succesorul lui Ieremia-Vodă (*Uricariul*, XVIII, pp. 254-7). Decî actul nostru e din cel din urmă timp al Domniei acestuia. Locul punctat între boierî e de întregit: Crîstea.

La n° 10. Mănăstirea Doamnei se chema de un timp Păpăuții lîngă Botoșani. Orașul era mai de mult al Doamnei, înainte ca mănăstirea clădită în 1496 de Ștefan-cel-Mare să-și fi schimbat vechiul nume (Papadopol-Calimah, în *An. Ac. Rom.*, VIII, p. 125: inscripția ctitorului).

Până în vremea lui Petru Rareș, Botoșaniî, saū, în graiu vechiū, și în graiul popular de astăzi chiar, Botășeniî¹, mic

¹ Un Lupan Botăș e pomenit la începutul secolului al XVII-lea (*Uricariul*, XVIII, p. 409).

tîrgușor, așezat la o parte de marile drumuri de negoț ce străbăteau Moldova, legînd Polonia cu Orientul, nu e pomenit decît atunci cînd urgia Tatarilor îl arde: mai târziu focul mistuitor pentru casele-î de lemn și săracele-î bordeie fu adus și de vecinii creștini dela Răsărit, Polonia, în luptele lor cu Bogdan Orbul la începutul veacului al XVII-lea¹. Clădirea bisericii Sf. Neculai în marginea tîrgului de Ștefan-cel-Mare, *înainte* de războiul cu Polonia, a fost cel mai mare eveniment — jafurile erau ceva obișnuit, zilnic, pentru «Botășeniî» din al XV-lea veac.

O biserică domnească presupunea totdeauna lîngă dînsa și un adăpost pentru Domnul, veșnic la războiul său pe drum, care venia să se închine în ctitoria sa. În umbra zidurilor, foarte înnalte pentru acel timp, ale bisericii, se tupilau case de piatră, care în modestia lor trainică întreceau totuși cu mult casele și boltele negustorilor și tîrgoveților. Așa trebuie să fi făcut Ștefan și în acest unghiul de țară al Botoșanilor, fără ca totuși Curțile de aici să se poată asemăna măcar cu acele, nu tocmai depărtate, din valea Bahluiului, la Hîrlău, unde mai dese ori se ținea Scaun: judecăți, tabere și ospete.

Petru Rareș însă, pe un timp cînd țara-și căuta o nouă capitală, mai aproape de locurile de unde venia acuma puterea, îndrăgi tîrgul Botoșanilor, de și el n'avea nici apă, nici munte în preajma-î, nici drumul cel mare al bogățiilor lumii. O scrisoare a lui către locuitorii Bistriței din Ardeal e datată din «oppidum Botusan» la 23 Iunie 1528, puțin timp după ce el luase puterea; în anul următor îl găsim iarăși, în vară, în conacul de supt biserica marelui său părinte; apoi în 1530, în toiul iernei, — înainte de lupte sau după dînsule. În postul anului 1531, el se gătește de Paști aice, și cu cîteva săptămîni înainte de moartea lui, în Iulie 1546, îl aflăm iarăși la Botoșani².

Soția a doua a lui Petru Rareș era fata Despotului Ioan,

¹ Mențiunile din cronică sînt culese în Papadopol-Calimah, pp 97-8, 167-e ușor a le raportă astăzi la originalele slavone tipărite de d. I. Bogdan. *Doc. Bistr.*, I, pp. XVII, XXI, XXVII, XXIX, XLIII.

un nenorocit pretendent dintr'un mare neam, ruda acelei Doamne Despina, care făcuse din bărbatul ei întemeietorul de veșnică amintire al mănăstirii de «Curte» din Argeș. Vrînd să-i lase, după moartea lui, toate înlesnirile vrednice de numele ei și de numele lui, Petru-Vodă-i încredință, după cît se pare, Botoșanii, ca să-și culeagă de aici veniturile pentru traiul de văduvă. Bani adunați de la puținii negustori străini și localnici — totuși de pe acest timp trebuie să fie așezarea bilciului, iarmarocului de graniță față de Poloni la Botoșani¹ — îi întrecură cheltuielile cu mult. Din prisos, ea înnălță, ca soție a «răposatului» Petru-Vodă, biserica Sfîntului Gheorghe, pe numele strămoșului ei, luptătorul cu Turcii². Mai pe urmă ea puse din nou meșterii la lucru ca să dea biserica «Ospeniei», Adormirii Precistei, sfîrșită la 15 August 1552³. Tocmai după două săptămîni de la ziua cînd soborul de preoți și călugări sfinția noua Biserica a Doamnei, minî pripite de ucigaș puneau în pămînt, fără nici un sobor de îngropare, trupul tînrului Voevod Ștefan, în zilele căruia hărăzia Domnului bătrîna Elena lăcașurile de închinare din tîrgul său al Botoșanilor⁴. Peste puțin domni în Moldova, după nenorocirii fii ai Elenei, unul: un lepădat de lege, cellalt: un desfrînat, ce peri de mîna celor din jurul lui, un ginere, nu tocmai dorit, nici iubit, cruntul Alexandru Lăpușneanu, soțul Domniței Ruxanda. Alexandru veni și el în Botoșani, la 1552 și 1557.

La cea din urmă dată, Elena nu mai era în viață, dar ea nu fu înmormîntată în vre una din bisericile-i botoșănene:

¹ *Arch. ist.*, I, p. 172

² Inscripția la Papadopol-Calimah, p. 129. Data de Octombre 7049 (1540) trebuie să fie însă rău cetită sau rău săpată. Pe acea vreme Petru-Vodă trăia ca prizonier de Stat în Ardeal, lingă Elena și copiii săi, și nu era «răposatul» Petru.

³ *Ibid.*, p. 134.

⁴ Data morții lui e de 1^u Septembrie în epitaf și tot de 1^u Septembrie va fi fost în originalul povestirii lui Eftimie. Apoi, în copie, s'a scris $\Lambda=30$ pentru $\Lambda=1$, Bogdan, *Cron. mold.*, pp 168, 282 și *Doc. Bistr.*, I, pp XLIX-L. Cf. Ureche, pp 208-10.

Lăpuşneanu începu, precum şi era de aşteptat, strîngîndu-şi de gît soacra. care ridicase Domn pe Ioan-Vodă Joldea ¹; i se făcu apoi loc în pămînt, după obiceiul timpului, în gropniţa care cuprinde oasele lui Petru-Vodă, la Pobrata ².

În aceeaşi epocă, o însemnată luptă se dădu în preajma Botoşanilor, la Verbia, pe Jijia: aceia în care veneticul Ioan-Vodă Despotul învinse pe Lăpuşneanu ³. Sigismund Báthory, pîndind Ardealul în 1601, se oploşi cîtva timp în Botoşani, a cărei stăpîină era acum Doamna Elisabeta, care ştia mai bine decît soţul ei, blajinul Ieremia-Vodă, să urmărească şi să păstreze puterea ⁴. În veacul următor găsim pe Vasile Lupu, care străbătea ţara în fiecare an de cîteva orî, şi în această «civitas» a stăpînirii sale ⁵.

În aceasta se resumă istoria politică a Botoşanilor. Cît priveşte viaţa orăşănească, decăderea Sucevei şi a Hîrlăului, strămutarea capitalei în Iaşi, îndreptarea negoţului moldovelesc pe drumul Galaţului, toate acestea contribuîră la creşterea putinţelor de cîştig, decî şi la adunarea în acest centru comercial a unei mai numeroase populaţii. Mulţi dintre aceştî negustorî erau oameni de ţară, cîtîva fură, de la o vreme încoace, Grecî; dar cei mai bogaţi dintre Botoşăneniî vechî erau Armeniî, sositî, odată cu norocul, din oraşele aşezate mai spre miazănoapte, unde ei «descălecase» întăiî din Galîţia. Număi de prin a doua jumătate a secolului al XVIII-lea prinseră a «descăleca», din acelaşi izvor şi pe aceeaşi cale, aceia cari astăzî aū majoritatea locuitorilor şi supremaţia economică în Botoşani: Evreiî, veniţi să pecetluiască prin biruinţa lor vădită ruina şi decăderea noastră.

Din al XVII-lea şi al XVIII-lea veac s'aū tipărit pănă acum

¹ Cronica moldo-polonă, în Bogdan, *Cron. mold.*, p. 182, *Cronice medite*, pp. 131-2. Cf. *Arch. ist.*, I, p. 126, nota *.

² Cf. cartea Mitropolitului Grigorie în *Arch. ist.*, I², p. 22 şi catastihul lui Alexandru Lăpuşneanu, în care se pomeneşte şi pomana pentru Elena, la 22 August 1567; *ibid.*, p. 126, nota *.

³ V. Hurmuzaki, XI, p. 58.

⁴ Hurmuzaki-Bogdan, II, pp. 22-3, n° XIII.

⁵ Cf. *Doc. Bistr.*, I, p. XCV şi vol. IV, p. CXCVI.

numai două acte botoșănene: unul, o mărturie de la 1670, în *Archi. istorică*, I², p. 126; cellalt, o scrisoare către Bistrițenii din Ardeal, în *Doc. Bistriței*, II, p. 200. În volumul de față se dă un mare număr de documente, din oraș sau din împrejurimi, pe care o întâmplare fericită le-a păstrat în bogata Arhivă a unei familii, așezată de două veacuri în apropiere de Botoșani și neconținut amestecată în afacerile Botoșanilor, cărora li-a dat întâia organizare înaintea de Regulamentul Organic, ce chemă la viață comunele noastre orășenești. Botoșănenii de astăzi, dacă au tragere de inimă pentru trecutul lor, datoresc aceste pagini, ce-l luminează, d-lui Al. Callimachi.

Pentru a ne întoarce însă la mănăstirea Doamnei, veacul al XVIII-lea, dacă el nu prea dădu ctitorii domnești pentru mănăstiri și biserici nouă, aduse însemnate schimbări în situația celor ce fusese întemeiate de alții mai mari, în vremuri mai bune. Se căuta de către oblăduitorii noștri îndurarea lui Dumnezeu prin închinarea la Locurile Sfinte a multor lăcașuri din țară, cărora, pentru a se îndreptăți acest fel de confiscare, li se făcea vre-o reparație ieftină. Mihaï Racoviță, care-și trăgea neamul din altă parte a țerii, «înnoi» astfel biserica Ospeniei¹. Fiul său, Constantin, un bisericos bețiv, înălță în Iași frumoasa mănăstire a Sf. Spiridon, dresă Precista din Roman, clădi din temelii, se pare, mănăstirea de lemn a proorocului Samuil la Focșani (v. mai sus, p. 567), și-și veșnici măcar astfel numele. În 1753, muri Doamna lui, Sultana, la care Constantin-Vodă, care nu bea poate pe atunci, ținea foarte mult. El porunci să se facă o pompoasă îngropare tovarășei sale de viață și de Domnie, puse pe un dascăl de elinește să alcătuiască pentru mormîntul din mănăstirea Golia a iubitei Doamne Sultana un epitaf în versuri², pedepsi pe bietul medic, Pisani, care nu era vinovat decît foarte puțin, său de loc, pentru această nenorocire³.

¹ Papadopol-Calimah, pp. 134-5.

² Dossios, *Studii greco-române*, II-III, Iași, 1902, p. 55.

³ Asupra acestor prigoniri suferite de Pisani se află un număr de scrisor

În același timp însă, se spune că el prefăcu biserica Păpăuților, o veche biserică, în mănăstire nouă, îi dădu călugări, un egumen, un stăpîn al acestuia, în Patriarchul de Antiochia, și ceva moșii, schimbate sau luate cu hapca din locul de finanț al Botoșanilor, pe temeiul teoriei nouă că ocoalele tîrgurilor, fiind domnești, se pot dărui și schimba de către Domnul din fiecă clipă¹. În amintirea Doamnei Sultana, noua chinovie se numi Mănăstirea Doamnei.

Cercetînd însă mai bine, se vede că și aici avem a face

în ms. Czartoryski 620 din Cracovia, p. 505 și urm. F. Lenç Slugerul scrie, din Iași, la 14/25 Mai 1753, lui Giuliani, în Polonia, între altele și despre arestarea medicului, pentru moartea Doamnei, întîmplată «le 15 décembre dernier». «La princesse ne s'est alitée que dix jours avant sa mort», dar moartea-i era sigură cu mult înainte. Pisani dăduse asigurări de însănătoșire, pundu-și și capul — numai să fie ascultat; dar n'a fost. «Ce qui provient d'une menée secrète du Postelnico, un des ministres grecs de S. A, conjointement avec le medecin grec, beau-frère du susdit, qui ont voulu, par jalousie, le perdre entièrement». Doctorul ar putea fi reclamat de ministrul saxo-polon Bruhl. — Pe p. 509, scrisoarea lui Giuseppe-Antonio Pisani către același

«Dal decimo ottavo di dicembre dell' anno scorso mi misero in un forno a pane et aqua, ed hanno tentato di darmi il veleno: 10 (*sic*) il giorno primo di giugno, scambiò principato il principe, e partì li 27 del medesimo giugno per Buchereste, e mi hà mandato avanti incatenato, volendo che mori. A Foxan, confine della Moldavia, mi è riescito di parlare ad un Moldovano questo si hà trattenuto ai confini e lo hò fatto sapere a Matteo, principe ora di Moldavia e che era dragomano alla Porta; ma il medesimo non hà voluto misticarsi e ci hà consegnati al principè nostro, il quale ci conduce ad una inevitabil morte. Hò perduto tutto il mio, non sò doue dio (*sic*), mente per lo spazio di sette mesi non hò parlato ad alcuno e non hò veduto il sole, nè lume. La causa è perchè è morta la principessa, tisica. Altro rimedio non ci è che una lettera di Sua Maiestà il rè al Visiè a Constantinopoli, ed altre a Mgr. l'ambasciatore di Francia, altrimenti bisogna morire Addio, forsi per l'ultima volta, e rissolvete di tutto presto fare, addio (fără dată).

Pe p. 525, Giuseppe Michaud, segretario di Sua Altezza Principe di Moldavia, către Giuliani (Iași, 24 Iulie 1753), trimețînd precedentă

Pe pp. 527-8 Linchou scrie către un «M-r Bianconi». «Un docteur ne devoit en aucune façon repondre de la vie de ses malades... On l'a conduit jusques icy dans un carrosse couvert et aux fers, et il est à présent enfermé, comme auparavant.» Să-l reclame cineva, București ^{25 August} _{5 sept.} 1753. — Cf. și *Ist. lit. rom.*, II, p. 18, nota 5.

¹ Ioniț Cantă, pp. 186-7. Cf. Papadopol-Calimah, p. 127.

numai cu o *reînnoire*, în stilul secolului al XVIII-lea. În adevăr, actul nostru, iscălit de un egumen dela «Mănăstirea Doamnei», e evident din veacul al XVII-lea. Mai mult: «Dumitrașco ce aū fost Vistearnic» nu e altul decît «Dumitrașco biv Vistearnic», Vornic de Botoșani, în 1670, înaintea căruia se face vînzarea constatată prin actul, citat, din *Arch. istorică*. În sfîrșit, încă de la 1631 (n° 30), Moise Movilă vorbește de Mănăstirea Doamnei, adăugînd că e închinată la mănăstirea Rossikon din Atos. Explicația a fi poate aceea că «Mănăstirea Doamnei» pomenește în numele ei pe aceeași Doamnă, amintită prin numele de «Biserica Doamnei a Ospeniei», adecă pe Elena Rareș.

La n° 11. Actul trebuie să fie destul de târziu. Un Ciocîrlan Vel Vornic se întîmpină supt Constantin Duca, în a doua Domnie (*Letopisișe*, p. 28). Sturdza Stolnicul e Iliăș, din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. V. și n° 13, unde Căpitanul Ciocîrlan e, de sigur, Pavel. Cf. și n° 14.

La n° 12. V. mai sus, p. 601.

La n° 15. Cu Toader Bunița Aprodul începe istoria Stănțeștilor. V. n^{le} următoare.

La n° 18. Pătrașco a fost colegul de Vornicie al lui Nestor Ureche (*Uricariul*, XVIII, p. 475).

La n° 20. *Toma ureadnicul domnesc* și *Ioan șoltuzul* deschid lista dregătorilor de Botoșani cunoscuți până acum.

La n° 21. Pentru Prăjești și Boiești, v. cap. I și notele de acolo.

La n° 22. E vorba de lupta de la Cornul-lui-Sas, în 1612. V. mai sus, pp. 572-3.

La n° 23. Pentru Vornicul Crîstea, v. vol. VI, cap. 1. Pentru cel d'întăiu Vornic Dabija, pp. 614-5.

La n° 24. Pentru Scherletești, v. același capitol I din vol. VI (actele Zorlenilor). Actul e, de sigur, din ultima Domnie

a lui Alexandru Iliaş, care a fost înlocuit apoi prin Moise Movilă a doua oară. Ionaşco Cujbă era, în adevăr, Vornic la 26 Maii 1632 (*Uricariul*, XVI, p. 12), pe cînd în 1631, supţ Moise-Vodă întăia oară, era cu totul alt Divan (*Arch. ist.*, I¹, p. 71).

La n° 85. Cartea noastră de judecată pomeneşte o hotărîre din 11 Mart 7136 (1628) a lui Miron Barnovschi. Aceasta a fost publicată de d. G. Ghibănescu, în *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşi*, II, pp. 180-2 (= *Uricariul*, XVIII, pp. 392-3). Trebuie de cetit decî «Geamăna», nu Geanele, ca la traducător. Cf. şi *ibid.*, I, pp. 378-81. Virgula dintre Drăgan şi «feçor[i]» trebuie suprimată: între adversarii lui Grigore Ureche era, de o parte, Gabăr, de alta *feciorii* lui Drăgan, pentru cari se va fi dat (nu pentru el, mort pe acest timp) şi actul. Traducerea ce am întrebuintat era rea şi avea lipsuri. — Astăzi găsim pe Gligoraşco Ureche în Polonia încă la 1616, lîngă tatăl său (Barwiński, în *Prinos lui D. A. Sturdza*, p. 203). El venise însă în Moldova, cînd Alexandru Movilă ocupă, pentru cîteva luni, ţara, şi împlini pentru acest foarte tînăr stăpîn o misiune în Ardeal la 1615 (vol. IV, p. CXXI şi nota 1).

La n° 27. «Popovoţii», «Popovţii» sînt Păpăuţii.

La n° 31. Pentru Vorontar (Verotari), v. mai sus, pp. 569-70.

La n° 31. Acest act fixează mai multe genealogii: Ioan Prăjescul are pe Savin; acesta pe Nicoară, de la care vin Lupul şi Ionaşco (dintr'un studiu al d-lui Tanoviceanu se vede apoi că Lupu are un fiu, Grigoraşco, iar acesta pe un Dumitraşco; *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşi*, III, p. 342). De Dumitru Buhuş şi sora sa vitregă, Safta Caraiman, s'a mai vorbit (v, d. ex., p. 14, n° 62 şi nota respectivă). Şi Arpintie e pomenit mai sus, p. 571.

La n° 34. Pentru Ionaşco Gheanghea, v. Tanoviceanu, *l. c.*: pentru scoaterea lui din boierie, Iorga, *Studii as. ist. Rom.*, pp. 16-7. Lupu Prăjescu ţinea pe Safta lui Gheanghea (Ta-

noviceanu, *l. c.*). De sigur că altă fată luase pe un Ciolpan, avînd pe Ion, «nepotul lui Gheanghea» pomenit aici.

La n° 35. «Vechiul [старин] Alexandru Voevod» e Lăpușneanu, față de Alexandrii din secolul al XVII-lea, Coconul și Iliăș.

La n° 36. V. mai sus, n° 32 și mai jos, n° 53. *Toderașco Șoldan* e cel d'întăiu Vornic de Botoșani ce cunoaștem. Vornicii erau ai Domnului, ai «Porții» — ce făceau cercetări locale —, ai Doamnei, «de spre Doamna», ai Curții (vorniceî) și ai Scaunelor Domnești. Astfel, ca Vorniceî din ultima categorie, găsim pe Vorniceî de Suceava, de Botoșani, ai reședinții Domnului și reședinții, izvorului de venituri al Doamnei¹. — Acest Șoldan poate să fie fiul lui Dumitrașco, cunoscutul mare boier și rudă a lui Vasile Lupu. În 1637, Vornicul de Botoșani era *Costin Ciogolea* (v. mai sus, p. 25, n° 113). Decî pe atunci încă nu era decît un Vornic la Botoșani, ca și unicul Vornic din Suceava (v., d. ex., *Doc. Bistriței*, I, pp. 67-8, n° LXXXIX).

Tot așa *Dumitru* și *Gligorie* sînt dintre cei d'întăiu șoltuzi ai Botoșanilor. E interesantă și pomenirea preotului de la «Biserica Domniei Mele», de la «Curte» (decî rezidența domnească exista la Botoșani și în al XVII-lea veac). *Gavrilaș Mateiaș* e Logofătul ce iscălește.

La n° 37. Nacul apare ca pîrcălab de *Ținut* la Suceava și în scrisorile tipărite în *Doc. Bistriței*, I, pp. 76-7, n° CIII; p. 77, n° CIV; p. 83, n° CXX. Tatăl său, Simionel, se întîlnește la începutul secolului al XVII-lea ca Vornic de Cîmpulung (*Doc. Bistr.*, I, pp. 15-6, n^{le} XVIII-IX). Data aproximativă ce fixasem acestor răvașe, se adeverește decî prin actul de față. — O scrisoare căre șoltuzul de Siret, *ibid.*, I, p. 1, n° I. «Bălileștii» sînt Bălineștii, cu biserica bătrînului Tăutu. (v. art. Bălinești, în *Magnum Etymologicum*). Grămeștii (numiți

¹ Un «Vistiernic al Doamnei» se întîlnește, o singură dată, în secolul al XV-lea (*Chilia și Cetatea-Albă*, p. 99 și nota 4). Un Vornic de Tîrgoviște funcționează în Țara-Românească

de la Grama) eraŭ moșia Tăutuleștilor (v. *ibid.*, II, p. 25, n° CCVI; p. 51, n° CCLVI; Orest Popescul, p. 32). Pătrășcan Tăutu ajunse apoi Vornic de Cîmpulung (v. *Doc. Bistr.*, tabla, p. 124; v. și aici, n° 52). Siretul se pare că întrebuița ca și, întâmplător, alte orașe, pecetea bisericii sale de căpetenie. Mai tîrziu și Botoșanii schimbă vechiul păun (v. și Papadopol-Calimah, p. 94) cu Sf. Gheorghe al uneia din bisericile Elenei Rareș (v. planșele noastre la acest capitol). — Notița de la sfîrșit dă numele celui de-al doilea dintre șoltuzii de Siret cunoscuți până acum. Un al treilea, ce se intitulează numai «nemesnic», la n° 51. Tot acolo al patrulea: șoltuzul Ștefan. Al cincilea e «nemesnicul» Ivan, un Armean, de la n° 69. — Spătarul Păladi e unul dintre Pălădeștii secolului al XVII-lea.

La n° 38. Păcurar a fost numele unui Vornic al lui Ion-Vodă cel Cumplit. O luptă a lui Ștefan Tomșevici cu boerii lui se dădu «de laturea tîrgului [Iași], de-asupra fintinei lui Păcurar» (Miron Costin, p. 264). De aici numele mahalalei de astăzi a Păcurarilor (mai bine: Păcurarului). Crețul era un nume, nu o poreclă: unul dintre cei ce, după moartea lui Ioan-Vodă cel Cumplit, s'aŭ înfățișat ca fiind acest eroinic Domn, se chema cu numele lui adevărat Crețul (v. Hurmuzaki, XI, pp. xxxii-iii; unde se arată că el e deosebit de Ioan *Potcoavă*). Tofana Costăchioaia, văduva lui Costachi, e mama lui Gavriliță, a unui alt fiu și a unei fete măritate cu Jora (v. vol. VI, cap. I); ei se află, de altmintelega, tustrei pomeniți și în zapisul acesta din 1644. — Boul era, ca și Ursul, Lupul, un nume de botez. — Pentru Bujoreni, răzăși din Țara-de-jos, v. vol. VI, cap. I.

La n° 39. Cf. n° 37. Tăutu Spătarul trebuie să fie Pătrașco.

La n° 40. «Băsan» ar putea fi și «Băseanul»: avem un uricar cu acest nume, Ieremia. E de notat și numele lui Nacul Brut, coborîtorul familiei albanese din al XVI-lea veac. Un Toma «Brut» se întâlnește puțin după 1600 (Hurmuzaki, XI, p. LXXXIV, nota 5).

La n° 41. Catrina lui Iordachi Vistiernicul Cantacuzino e

cea d'întăiū soție a acestuî Vistier. Ea era fata lui Costea Bucioc. După actul domnesc resumat aici, trebuie să admitem că, în afară de o soră măritată cu Vistierul Mălăi, ea a mai avut una care luă pe un Moțoc, avînd cu dînsul pe Costachi Moțoc din 1656. Moțoc tatăl poate să fi fost Nicoară (*Arch. ist.*, I¹, p. 71). V. știri genealogice asupra Moțoceștilor din al XVII-lea veac, *ibid.*, I², pp. 20-1. Acest Moțoc nu e însă cel pomenit de Neculce, p. 216: în Neculce e vorba de Ilie Moțoc (cf N. Costin, p. 23). Un Gheorghiiță Moțoc la 1704, în *Doc. Callim.*, II, p. 4, n° 3. — Din cartea domnească de față se mai întărește părerea, ce am exprimat mai sus, că Toderașco Iordachi era fiul lui Iordachi Cantacuzino cu Catrina. Mai târziu, Iordachi luă o a doua soție: Alexandra.

La n° 43. *Dumitrașco Vistiernicul* ajunsese apoi, cum am văzut, Vornic de Botoșani. Din lista marturilor, se vede că, dacă Pătrășcan Tăutul era un «Siretean», colegul său în Vornicia Cîmpulungului, Toader Armașul, venise din Botoșani. Acest Toader era însă fiul lui Nacu Simionel (v. *Doc. Bistriței*, II, tabla, p. 123; v. însă «Toader Fliondor Vel Armaș» supt Duca-Vodă a treia oară; Neculce, p. 215; așa încît ar fi de deosebit în lista Vornicilor de Cîmpulung: Toader *Clucerul*, Nacu și Toader *Armașul*, Fliondor). *Vasile Groseaiū* e al treilea șoltuz de Botoșani (v. mai sus, n° 26). El apare și la n° 45. Popa Ionașco e tot cel de la n° 43. Popa Mirăuță se află apoi și în n° 46, 47, 48.

La n° 44. «Brăescul» de aici e «Gavrilaș Brăescul» de la n¹ precedent. — Pentru Roschipești, se mai dau acte în *Doc. Callimachilor*, I.

La n° 47. Același coborîtor al lui Toader Aprodul dă actul de supt n° 45.

La n° 48. Vechii tîrgoveți ai Botoșanilor se împărțiau în Romîni și Armeni: «tîrgoveții rumăni și armeanî de trăg de Botoșeanî» (*Arch. ist.*, I², p. 21). În Suceava, unde Armenii erau încă mai vechi și mai mulți, ei aveau un șoltuz al lor: «șoltuzul armenesc de tîrg de Suceava» (*Arch. ist.*, I¹, pp.

139-40) Cum se vede din zăpisiul nostru, și în Botoșani Armenii își aveau «nemeasnicul» lor. Din zăpisi se mai vede că *Vasile* șoltuzul avu de urmaș pe *Ivan* (*Ioan*).

La n° 49. Pentru Crîstea Brăileanul, v. n° 32 și mai jos, n° 53.

La n° 50. Domnul era la Hotin în tabără, pe timpul războiului turco-polon.

La n° 52. Prada de Leși și Tatarî era un lucru obișnuit în războiul turco-polon de pe atunci. Gheorghită era fiul lui Pavăl de la n° 42. V. și N. Costin, p. 23; Neculce, p. 219. «Mihou» e Sin-Mihău, «Sinihău».

La n° 54. V. mai sus, n° 50, mai jos, p. 54.

La n° 55. Alt zăpisi făcut în Tecuci, afară de cel de pe pp. 75-6, e publicat în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 378.

La n° 56. Cf. cu n° 54 și, pentru actul de la Petriceico, cu n° 50. El, Miron, apare cu mamă-sa în n° 57. Pentru Costin Neaniul, v. *Ist. lit. rom.*, tabla, pp. 49-50. El era fiul lui Gavril Neniul Stolnicul (N. Costin, p. 23). Fiul lui Costin e Constantin din veacul al XVIII-lea. Cf. și Iorga, *Colecția de folk-lore a Ministerului de Instrucție*, p. 26.

La n° 57. Causa pentru care Domnul era la «Nistru», e încheierea păcii între Turci și Poloni și evacuarea, «deșertarea» Cămeniței de cei d'întăiu. «Aū purces Antioh-Vodă la Cămeniță în luna lui Iunie, zi întăiu . . ., și aū zăbovit 3 luni acolo, până o aū deșertat, și aū dat-o pe mîna Leșilor, în luna lui Septemvrie în 12 zile, Marți, veleatul 7208» (N. Costin, p. 44). Protocolul amănunțit al evacuării, în Hurmuzaki-Bogdan, III, p. 236 și urm.

La n° 58. Apare încă un șoltuz: *Solomon* și doi «nemesnici», dintre cari unul de la un boier vecin cu orașul.

La n° 59. Data se poate precisă și mai bine: e între 1661 și 1670, precum se vede după personagi, ce se întîlnesc și în n° 43 și urm.

La n° 60. Cf. cu n° 57. Constantin Turculeț nu se întor-
sesse în țară după încheierea păcii, ci trecuse la Munteni.
Zapisul are o mare însemnătate pentru că el dă întreaga
listă a pribegilor. Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 347 și urm. Al
doilea Ilie, e Țifescul.

La n° 61. Pentru Albotești și Pănculești, v. știri în *Doc.
Callimachilor*, II, cap. I.

La n° 62. Delimitarea e aceia de la n° 36.

La n° 63. Pentru familia lui Corlat, v. p. 92, n° 71. Sem-
nătura grecească a Domniței Elena Duca, apoi soția lui Ni-
colae Costin, și la p. 98, n° 92.

La n° 64. Pentru Bilăi, începătorul neamului, v. Hurmu-
zaki, XI, tabla. Pentru feluriți alții, *Doc. Bistr.*, II, pp.
XI și 146. Bilăi cel de-al doilea, Vornicul de Cîmpulung,
luase decî pe fata Uricariului Mihăilescul. Cf. și *ibid.*, I, p.
25 și urm. De la el pornesc Gligorașco și Ionașco. Buhăi-
eștii se ridicară la boierie în secolul al XVIII-lea, pe la mijloc.

La n° 65. Ștefan Luca nu pare să fie Vistiernicul, sfet-
nicul lui Dimitrie Cantemir, cumnatul lui Neculce. Biserica
Domnească e, firește, cea din Botoșani, și tot de acolo e și
protopopul.

La n° 68. La Hotin nu erau Vel Căpitanî, în vechile tim-
purî, ci pîrcălabî. În 1713, cetatea fu pierdută pentru Mol-
dova (v. *Chilia și Cetatea Albă*, p. 246).

La n° 69. Se pare că de pe la 1700 șoltuzul de Siret fu
înlocuit cu un căpitan și ispravnic. Pentru Ropcenî, v. tabla
la *Doc. Callimachi*.

La n° 70. Pentru neamul Zosineștilor (Bașotești), v. mai
sus, pp. 592-3. De însemnat *Pancul* ca Vornic de Botoșani (tot
numai unul). Scoțînd din închisoarea de la Varna pe *Maxut*,
în 1712 încă, Nicolae Mavrocordat îl puse Vornic de Boto-
șani (Axintie Uricariul, p. 137). Pe acest timp însă, Vorniciî
de Botoșani erau doi (*Doc. Bistriței*, II, p. 100).

La n° 71. Cf., pentru Pătrășcan Tăutul, a cărui descendență se dă aici, mai sus, n° 52. Vel Spătarul trebuie să fie Ioan Păladi, precum se vede din adausul la n° 37. Cf. și n° 76.

La n° 74. Cf. cu n^o I, p. 5 din *Doc. Callimachi*, II.

La n° 75. Cf. n° 60.

La p. 230, nota 1. Pe Ioan Talpă sau Ionașco îl aflăm ca Vornic în Cîmpulung și la 1639. V. *Doc. Bistriței*, I, p. XCVII.

La n° 77. Pentru Constantin Zbiera, v. mai sus, p. 589. Raportul de hotărnicie, care provoacă dania, se află în *Doc. Callimachi*, II, pp. 5-6, n° 6.

La n° 78. Hotinul era acum o cetate turcească. V. și n° 68, dar în acest serhat, ca și în celelalte, Domniî Moldovei își țineaŭ represintanții, capuchehaiele. Aici ca și la Constantinopol, ei erau aleși dintre Greci. În ms. Czartoryski 605, p. 300, se cuprinde un raport grecesc al capuchehaielelor țari-grădene, — printre care și acest Diamandi — căruia-i facem loc aici, pentru raritatea mai mult decît pentru insemnătatea lui :

Ἐνδωξάτατε, ὑψολότατε καὶ περιφονέστατε ἀθλήντα τῆς Μοιδομπουγδανίας, τὴν ὑψολότην σας δουλικὸς πρωσκυνοῦμεν καὶ ἀσπάζομεν τὴν δεξιάν σας χεῖρην, θεόμμενοι κύριον τὸν Θεὸν καὶ τὴν ὑπέραγον ἀπὸ τοῦ μητέρα νὰ σκέποι καὶ νὰ διαφυγῆτε ἐν ὑγείᾳ, εὐτυχείᾳ, μακροημέρευσιν' καὶ πύση χαρά. Ἐὶ αὐτοῦ θεῶτα χάριτι ὑγειένομεν μέχρι τοῦ νῦν. Ἄλλο παρακαλλῶμεν ἀθλήντα ὅτε νὰ λάβεται τὴν εἰδήσιν εἰς τὰς συμφορὰς ὅπου μὲς εἰσινέβισαν ἢ ἐνδωξάτης τῆς ἐπαρυγγύλετεν τοὺς κρη-κεχαχιάδες τῆς ὅτι νὰ μὲς ἡγάμουν τὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ δλήγον πολλὴν ὅπου νὰ ἔπρεπεν ἔπιτα πικένωμεν καὶ ὁμεις διὸ νὰ λάβωμεν τὴν τιαύτην χάριν, μὰς ἀποκρίθικαν ὅτι νὰ ἔχωμεν τὴν ἀναμονήν, ἔπητα εἶπιγαν καὶ ἑκατέρθουσιν δίκας τὸς μιχανεις καὶ μὲς εἰσίκουσιν εἰς μοῦζούραγο τὸ ζμπρούκι (sic) τὸ ὀποθισάμενον, καὶ εἰς τὸ μπόνιον, ὡς ἀδίκους, καὶ τί νὰ σας γράφομεν, ἀθλήντα πολληχρονεμένε, τὸ παραπάνο, ὡς τόσον ἐγίρευσαν καὶ ἔως θάνατου μὲς, καὶ, μὴν ἡβέλοντας ὁ ἐπουράνιος Θεὸς τὴν τιαύτην ὀδοκκρισίαν, ἐπρώφταξεν ἢ χάρις του, καὶ εὐρέθι τοῦ νῦν βεζήρι ὁ κεχαρίας, φίλος μὲς, καὶ ἔτσι μὲ βόριτι τὰ ἔξωδα καὶ ἀναρήθμιτες τρομάρες μὲ Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἐγλητόσαμεν,

μόνον ἢ τρεῖς παρρημικρὶν σαι δοῦλι, ὅτε Θεοφάνης καὶ ὁ ἀνεψιός μου ὁ συνατζῆς καὶ ὁ Σεβαστὸς ὁ τογρρμματζῆς καὶ ὁ βραῦτις ἔμηναν εἰς τὸ μπάνιον· δεῦτερον ἄλλοι ὄμοῦ δουλικὸς σὰς πρωσκυνοῦμεν καί, σὺτοῦ ὁποῦ καίμενεν τῆς τούτες ἀπήρας ἐλεημοσύνας, κόμειν καὶ ἡς σεμὸς μίον ἐλεημοσύνην· τὸ εἶτε σὰς ἤθελεν· φωτῆσι κς. ὁ Θεός, καὶ μὴν μὸς ἀφῆσεν παντελὸς ἐλεηνοῦς, καὶ ὁ κς. ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ πρέσβιον τῆς εὐδωξοῦ δεσπῆνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ὑεὶ παρθένου Μαρίας νό σος τὰ ἀνταμηδέψι, καὶ ἐδὸ εἰς τὴν μέλουσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τὸν οὐρανόν· ὄμοῦ μὲ ὄλλαν τὸ τίμῶν σος ἀρχωντικῶν ἀμῆν· ἔτι ὅς ὕνε καὶ διὰ τῆς μοκαριτέρως μητρὸς σος τὴν συγχωρηθῆσαν ψυχῆν, μάλῃστα ὁποῦ εἶτον καὶ ἔτιον Ἀψμζ', ἐν μηνῇ Αὐγούστου κζ', ὑπὸ Κωνσταντινουπόλλιν.

Ἐο παρρημικό σος δοῦλος Θεοφάνης καὶ Δισμαντζῆς συνατζῆς, καὶ Σεβαστὸς νοτογρρμματζῆς Τορόζης, καὶ Μιχάλης, πόντοτε εἰς τε ὀρισμὸς τῆς

† Τῷ ὑψολοτάτῳ, θεοσεσεστάτῳ καὶ μεγλολοπρεπεστότῳ οὐθέντι κς. οἰγεμόνι πάσις Μαλδοβλαχίσις, κυρίῳ, κυρίῳ Ἰωάννη Γριγορίῳ Γκῆκν Βοηβόνδα, πρωσκυνητῶς¹. — Ms. 605, p. 300

La n° 80. Pentru Bilăi, v. n° 24 și nota respectivă.

La n° 83. *Hurmuzachi* Vornicul de Botoșani nu era Chiriță Manolachi, adus în Moldova de Nicolae Mavrocordat (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 399; Neculce, p. 341), ci Cămărașul Hurmuzachi Crăste, pomenit în n° 84. Pentru Ionașco Isăcescu, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. x, xxxiv; *Doc. Callimachi*, I, p. 433, nota 1.

La n° 84. Constantin Bediman nu e din neamul Beldimanelor (cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 88). Bedimaniî aŭ rămas apoi în Basarabia, de unde se întoarse pe la 1850-60 unul care ținu pe sora bunicului mieŭ, Aga Costachi Iorga.

La n° 85. Cf. n° 82 și n¹ următor.

La n° 87. Pentru Limbovicî, v. mai sus (cf. tabla).

La p. 235. Pe vremea lui Brîncoveanu nu lipsiaŭ în Țara-Românească pribegî moldovenî și, pe lîngă ei, cum vedem

¹ Tot aici se mai află, pe pp 200-1, o scrisoare banala a lui «Κωνσταντίνος Παλλάδης» către Francisc Giuliani (ἀπὸ Σιετίνο, 1740, Ἰουλίου 2). — Pe p. 407, chitanță a lui «Μανολάνης Ἰγυς» către «ὁ σηνηὸρ Τζουλιάν Ρομενιτ «Ἀντίοχος Καρᾶτζα» (fără dată).

din acest act, și Moldoveni prinși pentru răzbunare. La 4 Maiü 7211 (1703), se vinde Cotrocenilor un Țigan, de către «Iordachie sin Apostul căpt. ot Trotuș» (Arch. Statului, *Cotroceni*, p. LII, 9).

La n° 89. Pentru Varlaam Ursachi, v. mai sus, p. 583. De aici se vede că Maria lui Dumitrașco, fiul Vistiernicului Ursachi, era fata Alexandrei lui Nicolae Ureche: știm însă (Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, IX, p. 234) că această Alexandra luă pe Alexandru Buhuș.

La n° 90. Cf. *Doc. Callimachi*, II, pp. 7-9.

La n° 91. Asupra lui Manole negustorul, v. *Doc. Callimachilor*, II; mai departe, p. 417 și, în cap. XIII, documentele moșiei Șerpenița. — Ienachi starostele de Cernăuți e Ienacachi Milo (*Ist. lit. rom.*, II, p. 492).

La n° 94. V. mai sus, p. 660. La marturi: Teodor Paladi era un boier învățat, ca și fratele său Constantin. Mai multe scrisori dela ei se cuprind în ms. Czartoryski 619. Anume:

1. Pp. 85-7. Iași, 23 Iulie s. n. 1740. «Constantinus Palladi» către Giuliani. Mulțămeste pentru el și fratele său Nicolae (?), cărora li se trimesese o scrisoare. Mai cere «el noto balsamo». Nu-î poate trimete cafeà, neavînd de cea bună. «Passando il cichino per tre piastre ed una slotta». E pomenit și «il nostro Ill-mo signor fratello Gran-Thesoriere».

2. P. 89. Aceiași dată. Scrisoare de civilități către același, de la «Theodorus Palladi».

3. Pp. 99-100. Iași, 20 Novembre st. v. 1740. Constantin Paladi către același. Civilități. În *P. S.*: «Li nostri inchini all Illma Madamoiselle, la quale riveriscono l'Illmi suoi parenti e tutta generosissima parentella».

La 3 Maiü 1740, 'A. Καρατζās anunță lui Giuliani că a sosit la Iași, de unde va pleca pentru misiunea ce i s'a dat. În *P. S. grec*, despre drum și afaceri, se pomenește și ó σινιόρ Παλάδη (pp. 65-6). — Cf. Tanoviceanu, în *Arch. soc. șt. și lit. din Iași*, I, p. 51 și urm.

La n° 96. *Antioh Carageà* Vornicul de Botoșani e cel pomenit până acuma de două ori, la pp. 663 și 664. În ms. Czartoryski 619, pp. 499-500, se află o scrisoare a lui, iscălită «Antiocho Caraza», către Giuliani; Ortachioi, 15 Octombrie st. v. 1743. Îl dojenește, cam înțepat, că nu-i mai dă vechile dovezi de prietenie. Amestecă citații turcești. Răspunsul să-l adreseze «alla casa del suo signor socero». În ms. 621, pp. 334-5, 'A. Καπατζᾶς scrie, «adî 1755, 28 di ottobre», lui Giuliani, pentru întorsul solului polon la Poartă și găzduirea lui: «cioè la gran casa che è sopra la strada, dove habito io, e le altre quatro, che sono indrio di questa casa; le quali sono commodissime, avendo le due dette case quatro camere e le altre due, tre, e tutte quatro in un cortile». În indicele, contemporan, al culegerii, scrisoarea se dă ca: «lettre du staroste de Czarnowiec au mème».

La n° 98. Decî încă din 1743 era alt Vornic: *Necula* la Botoșani. Pentru acesta, v. și n° 109.

La n° 99. *Dumitrașco Clucerul* e Calmășul, fratele lui Ioan-Vodă Callimachi. El fusese însuși Vornic de Botoșani, în 1738 (v. *Doc. Callimachi*, II, pp. 8-9, n° 13).

La n° 103. *Andonachi* Vornicul de Botoșani se află și într'un act din Maiu al aceluiași an (*Doc. Callimachi*, II, p. 9, n° 14). Cf și mai departe, n° 104.

La n° 109. Acum apar întâiași dată, la 1745, și *tîrgoveșii jidovi* ai Botoșanilor, cari erau să cucerească apoi orașul.

La n° 111. Pentru «feciorii Meicăi», v. *Doc Callimachi*, II, cap. IV.

La n° 112. Logofătul e Andrei Donici. *Burghele Armașul* a trebuit să fie Vornic de Botoșani la începutul secolului. Îl aflăm ca biv Vel Armaș în 1720 (*Doc. Callimachi*, II, p. 5, n° 5).

La n° 115. *Anania* Vornic de Botoșani urmează lui Andonachi și Dimitrachi. Cf. și n° 134.

La n° 116 Pentru Manolachi Costachi, v *Doc. Callimachi*, I și Prefața.

La n° 117 Hotarnica pomenită e resumată în *Doc. Callimachi*, II, pp. 15-6, n° 32. — Pentru Vasile Razu, v. *ibid.*, vol. I. În ms. Czartoryski 621, p. 193, se află o scrisoare franceză, către Giuliani, a lui Grigore Razu, cu acest cuprins:

Monsieur,

Ce matin il est arrivé un tchohadar du Zaim-Agha de Constantinople, avec un ferman *hitabend* au Pacha et au Zaim-Agha, j'espere qu'il sera selon nos souhaits, et demain à bon revoir. J'ay l'honneur d'estre parfaitement,

Monsieur, Votre très-humble
et très-obeissant serviteur *Grigorie Razo*.

De Hotun, le 23 decembre 1755

Cf. Iorga, *Călători, ambasadori și misionari*, p. 30 și urm

La n° 119. V. mai sus, p. 649 și urm. Cf. Papadopol-Calimah, p. 127, care citează acte de același fel de la Domniș Grigore Ghica și Constantin Racoviță.

La n° 120 Decii lui Anania îi urmează ca Vornic de Botoșani *Tudorachi*. V. și n° 123. De șoltuz nu se mai vorbește mult de la 1700 încoace, aici ca și în restul orașelor și târgurilor Moldovei. Dar în 1751, un Timuș Mărza, un Costandin Mihaș, foști șoltuzi (n° 117, 129) Mențiunea șoltuzului de Iași, la n° 133. «Ioan Vodă» e Ioan Nicolae Mavrocordat.

La n° 122. Sandu Tăutu, tatăl lui Toader, era și el fiul lui Pătrășcan. V. n° 72.

La n° 125 Judecătoria și isprăvnicia de Ținuturi erau dregătorii nouă, introduse de Constantin Mavrocordat. V. Neculce, pp. 416-7. Unele din vechile Ținuturi, pârîndu-se prea mici, fură reunite deocamdată supt un singur funcționar administrativ și judecătoresc: astfel, Ținuturile Dorohoiului, până atunci o căpitănie, și Hîrlăului, din care făcea parte târgul Botoșanilor cu ocolul lui.

La n° 126. Manolachi Vornicul e Manolachi Costachi. El nu fu înălțat decii la această treaptă abia supt Ioan Teodor

Callimachi, cum scrie Ienachi Cogălniceanu, p. 235. Cf. și mai sus, n° 116.

La n° 127. *Ivan* urmează ca Vornic de Botoșani lui Tudorachi. Maria Călmășoia e văduva lui Dumitrașco Calmășul. Cf. și *Doc. Callimachi*, II, p. 21, n° 47.

La n° 128. Cf. mai sus, n° 122 și nota.

La n° 129. Cf. n° 117 și n° 74.

La n° 131. Dumitrașco Păladi, de a cărui văduvă se vorbește aici, era frate cu Toader și Constantin. V. Tanoviceanu, *l. c.* Cf. și n^o următor. Pentru «Domnița» soția lui Toader, v. mai sus, p. 108, n° 137. Era fata lui Antioh Cantemir (v. *Gen. Cant.*, p. 419) Din act se mai vede că Manolachi Costachi nu ținea pe o fată a lui Ion Pălade, ci a lui Dumitrașco, fiul lui Ion, ceia ce se potrivește, de altfel, mai bine cu cariera târzie a acestui boier. O altă fată a lui Dumitrașco iea pe Ioan Canta Vel Vor. (cronicarul?). Sandu Sturdza era și el un ginere pălădesc. Un Ioan Paladi biv Vel Logofăt făcu parte din deputația în Rusia și muri la Nijni-Novgorod (*Gen. Cantacuzinilor*, p. 181 și nota 1).

La n° 140. *Manoli Clucerul* urmează ca Vornic de Botoșani lui *Ivan*, dar între ei trebuie pus Răducanul biv V. Păharnic din 1757 (*Doc. Callimachi*, II, p. 23, n° 49).

La n° 141. Ca Vornic de Botoșani supt ocupația rusească figurează deci *Constantin Crupenschi* și *Tanase Giosan*.

Într'o listă rusească a Ținuturilor moldovenești (Bibl. din Gottingen, col. Asch, ms. 243) se dau, pe lângă însemnarea stațiilor de poștă și a distanțelor, numele tuturor ispravnicilor de pe la aceste Ținuturi în 1770, și anume:

Suceava: Iordachi Baraș (*sic*; Balș) Păharnic. Neamț: Ioan Razu Stolnic, Iordachi Darii Spatar. Roman: Șerban Buhuș Căpitan,—Jora. Bacău: Constantin Paladi Păharnic, Manolachi Hristoverghi Medelnicer. Putna: Costin Catargiu Clucer, Neculai Ruset. Tecuci: Constantin Negre vtori Păharnic, Gheor-

ghe Costandachi, al treilea Postelnic. Covurlui: Costin Negre, vtori Păharnic, Foti. Tutova: Manolachi Bogdan Ban, Iordachi Depca (?) Șătrar. Vaslui: Vasilachi Medelnicer, Sandul Miclescul Șătrar. Fălciu: Vasile Adam Jicnicer, Iancu Greceanu Armaș. Lăpușna-Orhei: Constantin Rășcanu Păharnic, Constantin Donici Stolnic. Soroca: Dari Donici Păharnic, Carp Postelnic. Hotin: Ștefan Sturza Ban, Mihaï Sturza. Cernăuți: Ilăp (Hilip) Jerescul (Herescul), diac de Vistierie. Dorohoï: Mihalachi Costachi vtori «Spitar» (Pitar), Iacomî Șătrar. Hirău: Neculaï Aslan Șătrar, Hurmuzachi «Postelniceï» (*sic*). *Botoșani*: Constantin Vîrnăv Medelnicer, Iordachi Lază, Postelniceï. Cîrligătura: Sandu Ilăp Pitar, Jora Postelnic. Iași: Vasile Costachi Ban. Greceni: Căpitan Ștefan «Budjacu», Căpitan Antohi Coroiu («Corui»). Codru: —. Cîmpulungul moldovenesc: Vasile Balș Stolnic. Cîmpulungul rusesc: Mihalachi Ștircea. Vrancea: Gavril Stamatî. Toți trei, Vornici.

La n° 142. La restabilirea Domniei, Vornici fură numiți la Botoșani *Nanul biv Vel Portar* și *Manolachi Dimachi biv Vel Țitnicer*. Cf. și n° 144; *Doc. Callimachi*, II, p. 53, n° 76. «Stolniceasa Cogălnicea» e văduva lui Vasile, fraatele mai mare al cronicarului Ienachi: Stolnicul fusese ispravnic al Ținuturilor Dorohoï și Hirău (*Ist. lit. rom.*, I, p. 482). Peste câțiva ani de la hrisovul nostru, Safta Cogălnicea și însoară la 1780 fiul, Ioan, cu Smaranda Bantăș (vol. III, p. 66; cf. *Doc. Callimachi*, II, p. 35, n° 77), celebrîndu-se nunta la Mănăstirea Doamnei. Al cincilea copil fu Ilie, tatăl lui Mihaï Kogălniceanu (*ibid.*). — Pentru cuprinderea hrisovului v. pe cel din 1768, în *Doc. Callimachi*, II, pp. 32-4.

La n° 145. Hotărnicia pomenită aici se dă în *Doc. Callimachi*, II, pp. 26-7, n° 55.

La n° 149. O astfel de scrisoare se află și în actele Zorlenilor: vol. VI, partea I.

La n° 152. *Matei Milo* Vornicul de Botoșani e cel care

a făcut și câteva versuri, satirice și lăudătoare (*Ist. lit. rom.*, II, pp. 492-3).

La n° 153. Luț Milo-î urmează ca Vornicî de Botoșani *Iordachi Bucșănescu*, amestecat apoi în evenimentele de la 1821 (v. Hurmuzaki, X, tabla), și *Păharnicul Dimitrachi*.

La n° 159. Peste câteva luni, Mihaî Suțu, Domnul de atunci al Moldovei, acordă Botoșănenilor, după cererea orășenilor, un fel de *chartă* municipală, cuprinzînd concesiî de venituri prin care ei puteau să-și întemeieze în sens mai modern tîrgul. Actul, foarte prețios, se află astăzi în stăpînirea d-luî Pogor, funcționar la Creditul Urban din Iași. D. Gh. Ghibănescu, care a dat la lumină, de vre-o douăzeci de ani aproape, un mare număr de documente privitoare la istoria noastră și care adună mai ales materiale pentru o istorie a Iașilor, avea copiat și acest hrisov al Botoșanilor într-una din cele patru condicî de transcripții, cuprinzînd la 2.000 de acte, ce a înghebat până acum. D-luî a avut bunăvoința să mi-l comunice :

Cu mila luî Dumnezeu Noî Mihail Grigore Suțu Voevod, Domn
Țării Moldaviei

Pretutindena orașele și polițiile au întemeiat cinstea și fericirea norodului, căci acestea au fost pururea locașurile, unde s'au sălășluit învățăturile, meșteșugurile, legăturile negoțătoriei, și, dinpreună cu aceste, și bogăția și tot felul de înlesniri aducătoare de binele viețurei și povățuitoare către starea aceia plăcută a fericirii. Domnia Mea, iubitoare fiind de a ne sîrgui întru toate cele ce privesc spre folosul și buna starea pămîntului acestuia, luat-am aminte la arătarea ce i s'au făcut prin jalba obștei lăcutorilor din tîrgul Botoșaniî, boeri, negoțători și din alte stări, că acest tîrg se află și până acum fără poduri pe ulițele sale, din care pricină toată obștea tîrgoveștilor se află în cea mai mare strîmtorare de nevoie și întru pătîmire, afară din puțină di a să mai suferi și di a să mai putea economisi. Căci, afară de greutatea aceia a umbletului de a nu putea străbate une ori nici cu sufletul de la un loc la altul, și de sminteala și zăticnirea ce li se face prin aceasta, și lor și lăcutorilor din afară, întru ale alișverișului, și, osăbit di vătămarea și primejdia ce li să întîmplă de-apururea în dobitoace, apoi cele mai de multe ori și îndestularea tîrgului despre cele trebuincioase ale petrecerii, precum lemne, zahirele și alte asămînea lucruri, vine cu totul în scădere, iar une ori și în cea de istov împuținare și lipsă, neputînd lăcui-

torii să străbată în târg ca să aducă lucruri de aceste, și mai virtos în vremile de ploă, primavara și toamna, când toate ulițele târgului să năruiesc și să fac de istov neumblate! Asupra căreia arătări de jalobă ne-au făcut obștească cerere și rugăminte ca să se facă și târgului acestuia o punere la cale, alcătuiindu-i-să adică o cutie de oareșcară venit, și făcându-i-se și o așezare de privilegii în temeiul hrisoavelor și a cărților domnești ce le are târgul de la luminași Domnii, cei de mai înainte, pentru ca prin acest ajutor să se poată înlesni a îndrepta ulițele târgului și a se ridica nevoia și pătimirea întru care se află, alcătuiindu-și poduri sau șosele, după trebuința următoare. Și dar Domnia Mea, cu milostivire asupra acestei obștești arătări de jalobe, și cu bună voință asupra cererei și rugămintei ce ne-au făcut, care o am găsit a fi, nu numai cu cale și cu toată dreptatea lor, și ca o trebuință neapărată pentru acest târg, care, după întinderea lui, este al doilea politie a țării acesteia, și care, după tot cuvântul, se cuvine a fi adus în starea cea mai îndemănatecă, spre odihna norodului locuitor într'însul, — iată prin acest al nostru domnesc hrisov întocmai după cererea lor, înlocuindu-le mai întâi toate legiurile și privilegurile cuprinse prin hrisoavele și cărțile ce le au târgoveții asupra târgului acestuia, care este dat veșnică a fi irosire târgoveților, spre a fi pururea și în veci târg slobod, îi leguum și această alcătuire de venit, care să-l aibă pentru totdeauna statornic și nestrămutat, după cum mai jos se arată, adică:

1^u. *Două parale* să se ia de la carăle încărcate ce vor intra în târg cu orî-ce fel de marfă, de tot giugul, iar de la căruțele cu cai câte două parale de tot calul.

2^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra cu horilcă și rachiū ce va intra în târg pentru vânzare, luindu-se această plată de la vânzător, iar, fiind în transit, să se ia numai cîte două parale de jug

3^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra de păcură sau dohot, ce se va vinde acolo în târg, și acest alișveriș să fie slobod a-l urmă orî-cine, plătind venitul hotărît la cutia târgului.

4^{lea}. *Dor leū* de toată butea și unul leū de tot polobocul cu vin ce va intra în târg spre vîndut, să se ia la cutia târgului. Și întru tot acest venitul vătăjii de harabagiū, ce este a fi irosit școalei acolo din Botoșani¹, nu are a se păgubi întru nimica și cît de pușin.

5^{lea}. *Zece parale* să se ia de toată vadra de rachiū sau horilca ce va eși de la velnițele lucrătoare acolo în târg, și afară de cîntul legiuit, iar pentru aceia ce se va ridica de acole și se va duce în alte părți, să nu se ia acest venit.

6^{lea}. Sa aibă a scuti Casa podurilor un sat din cele mai în apropiere de târg, cuprinzător de optzeci gospodari, ca să fie pentru întocmirea ulițelor și pentru lucrul podurilor orașului; cari să-și plătească numai

¹ Pentru care, v. *Uricariul*, II, p. 56 și urm.; IV, p. 157 și urm.

birul, dimpreună cu legiuita răsura, iar de havalele și despre orî-ce alta dare să fie întru tot slobozî și întru apărare.

7^{lea}. Lăcutorii birnicii ai mahalalelor, precum și scutelnicii de acole, orî a cui o fi, să aibă a lucra fiștecare cite cinci zile pe an în trebuința ulișelor orașului, cei ce vor avea cară cu boi, cu carăle, iar cei fără de cară, cu trupul numai, fără să ia vr'o plată pentru lucrul acestor zile.

8^{lea}. Carăle și salahorii ce vor trebui spre îndreptarea ulișilor și lucrul șoselelor, să se dea de Ținut, prin D-lor dregătorii, luîndu-se cu analoghie cea după cuviință, și cu săptămîna, și epitropia podurilor să le plătească cite unul leu de un salahor cu carul în doi boi, și cite douăzeci parale de un salahor fără car, pe zi. Acest ajutor însă de salahori și cară să se dea numai în vremea până ce se va sfîrși lucrul șoselelor, iar nu mai mult.

Acestea fiind veniturile și privilegiile hotărîte, spre a le avea Casa podurilor din tîrgul pomenit al Botoșanilor, hotărîm ca să se alcătuiască și o Casă obștească, de șase persoane alese din partca obștei, din care doi vor fi din boerii șazători în Botoșani, doi din negușitorii fruntași, moldovenii sau grecii, și doi din fruntașii oamenii. Care, sub nume de epitropi, să fie îndatoriți de a strînge veniturile și a fi lucrători spre facerea șoselelor, precum și altor întîmplătoare trebuințe a tîrgului, și la împlinirea anului să facă samă lămurită de venitul ce s'au strîns, și de toate cheltuețele urmate, și în ce trebuință anume. Care samă să se caute de obște, și să se iscălească, de se va găsi fără pricină. Orînduiții epitropi acestei să fie cu purtare de grijă și pentru alte trebuințe ale orașului, precum pentru căsăpii, mumgerii, pitării și cele asemenea, ca să fie pururea întru îndestularea tîrgului, și să nu să pricinuiască tîrgoveților vr'o asuprire în prețul acestor lucruri, adică epitropi să fie slobozi a găsi mușterii spre ținerea acestor lucruri, și a alcătui tocmală cu dinșii pentru preț, pe cît vor putea mai ușor. Iar contracturile tocmeleii să ia închierea lor în Vornicie, unde au să se ia acele contracturi iscălite de contractieri, și să se dea și contractierilor asemenea contracturi iscălite de epitropi și de D-lor Vornici. Așîderea și pentru pricinii de locuri de case și dugheni, epitropi să fie slobozi a face cercetările cuviincioase, și a desbata acele pricinii, și, după acele cercetări, fiind bune și adevărate, să se facă și lucrarea cuviincioasă din partea dregătorilor, spre a nu intra adică unii în locul altora, sau în locurile ulișelor și a medianurilor slobode, și alte asemenea pricinii. Iar în vînzări sau schimburi de case, dugheni și orî-ce alta, epitropi vor iscăli numai ca niște marturi, punînd și pecetea tîrgului; care pecete a să stea în toată vremea la epitropi, și, în urma zapiselor acelor vînzări sau schimburi, le vor întări și Dumnealor dregătorii.

Acești epitropi vor fi în slujbă numai în curgerea de un an, fără să primiască vr'o plată, și la împlinirea fiștecării an să se rînduiască alții, iarăși de către obște, în aceștia număr de șese, și tot după rînduiala

arătată, pentru ca să slujească pe rînd, și nu numai unii, întru această trebuință de folosul a toată obștea tîrgului.

Spre aceasta dar s'a'u dat acest al nostru domnesc hrisov, întărit cu a noastră domnească iscălitură și pecete, pentru ca să se păzească și să se urmeze toate aceste de mai sus legiuite întocmai, pe deplin și fără cea mai puțină abatere din potrivă. Iar pre luminapîi Domnii frații noștri, cari din pronia cerească se vor orîndui în urma noastră oblăduitorii pămîntului acestuia, poftim, nu numai să nu strămute sa'u să se clinească ceva din această cu legiuire hotărîtă, ci mai virtos, ca pentru un lucru ce este de obștească trebuință, să unească și a Domniilor Sale întăriturii de instatornicire, și să adaugă cele după cuviință spre mai bună sporire a stării acestuî tîrg, și pentru a Domniilor Sale veșnică laudă și pururea nemuritoare pomenire.

S'a'u scris la Scaunul Domniei Mele, în orașul Eșii, întru cea d'intîiîu Domnie a noastră la Moldavia, în anul al doilea

Noi Mihaî Grigore Suțu Voevod.

La leat 1820. Dechemvrie 15.

S'a'u trecut în condica Vistierii de hrisoave
[Indescifrabil].

[Pecetea.]

La p. 263. E vorba aici de Ioan Tăutu cel bătrîn. Pentru Ionică Tăutu, care s'a deosebit — ni spun contemporanii — printre alcătuitorii de pamflete și proiecte politice, v. și ms. din Bibl. Ac. Rom., p. 53. — Pentru toate aceste dezbateri privitoare la organizarea Botoșanilor, v. și documentele, din același timp, ce se dau în *Doc. Callimachilor*, II, cap. I.

La p. 268. Negustorul Manolachi Iorga sau Manolachi al lui Iorga (Γεωργίου în iscălitura sa) a fost tatăl bunicului mieu, Costachi Iorga. Fratele bunului, Iancu Iorga din Iași, păstrează încă marea icoană îmbrăcată cu argint închinată Maicei Domnului de Iorga bătrînul, tatăl lui Manolachi și răsstrăbunul mieu, prin aceste două linii grecești: Δέησις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, Γεωργίου [= Iorga], Αἰκατερίνης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, 1776, Δεκ. Manolachi Iorga a fost însurat cu Zoîța Costea. V. și n^{le} 166, 170.

La n° 171. La dr. Caruzo se afla originalul rarisimului act de la Iuga-Vodă, pe care Mihaî Kogălniceanu l-a tipărit în *Arch. românească*, I.

După acordarea de către Mihaï Suțu a unei epitropii pentru veniturile menite îmbunătățirii stradelor, «podurilor» orașului, se alese pentru a dispune de mica Vistierie orașenească un boierinaș, Anghelachi Climent, care căpătă și întărirea hrisovului, după tulburările de la 1821, din partea noului Domn, Ioan Sturdza, — întărire ce nu ni s'a păstrat. Administrația lui ținu până în 1824, dar «obștia» nu se declară de loc mulțămită cu felul cum împărțise el la nevoi și «rușfeturile», neapărate pentru acel timp, sumele strînse. I se dădu ca urmaș Spatarul Iordachi Canta, care era ajutat de Banul Ioan Brănișteanul: el nu fu însă casier, «casă», decît un an de zile, până la 1-iu Februar 1825, fiind-că muri, lăsînd socotelile încurcate. Eforul, «eforos», Alecu Callimachi, nepot și văr al Domnilor Moldovei, mai era apoi supărat și de zgomotoasa opoziție, pe care o făceau la plata dăjdirilor Evreii botoșăneni, conduși de un elocvent bărbat, care se numia Leiba sau Laba Faibiș: acesta termină însă făcînd declarația solemnă că de acum înnainte, ca unul ce este «născut și crescut» în Botoșani, va fi, cu tot talentul său oratoric și ziaristic (fără puțință de manifestare, din nenorocire), un simplu «patriot», fără gălăgie.

În Mart 1825, Domnul porunci să se recunoască de efor, «eforos», Alecu Callimachi, să se aleagă noi epitropi, să se strîngă actele și să se încheie socotelile, mult dezbătute, ale trecutului; în sfîrșit, să se facă în mijlocul orașului loc îndestulător pentru o piață, sau «un pîiaț». Decî, supt îngrijirea lui Scarlat Miclescu Aga, *Vornic de Botoșani* — în lipsa lui Callimachi —, se făcu o întrunire la alt boier din Botoșani, Alecu Ralet, și aici se aleseră noii epitropi, dintre negustori nesupuși unei protecții străine, *raiele* și nu *sudiș*, dîndu-li-se ca «prezedent» pe boierul Costachi Roset. Manolachi Iorga era să strîngă, «ca un cînstit bătrîn și vechi tîrgoveț», «documenturile răsipite» ale orașului. Ca taxildar și păstrător al Archivei, i se alipî un Armean, Garabet Bolfos; un Român, Iani Vasiliu, și alt Armean, Ștefan Goilav, erau numiți epitropi «lucrători», iar calitatea de «ostenitori la trebuințele tîrgului» era dată lui Tudurache Băcal-Bașa, sta-

rostea băcanilor adecă, și lui Andronic Zaharia. Sorocu cîrmuirii lor era de un an.

În 1827, Sfatul episcopilor era astfel alcătuit: «prezedent» era tot Roset, Manolachi Iorga se întîmpină iarăși, dar, pe lîngă trei Armeni, găsim pe Ilie Iconomul, un preot bătrîn, foarte dușmănit prin pamflete de adversarii săi politici, și pe Vasile a Diaconiții. Această episcopie, fără îndemnul eforului și al Cîrmuirii, se arăta darnică de a aduce în adevăr îmbunătățiri orașului, care avea pe atunci o populație de cel puțin 12.000 de locuitori și vedea prosperitatea crescîndu-i. În acest an 1827, se încuviință de acești «consilierii comunalii» ai timpului cumpărarea de pompe pentru foc: «tulumb», de sacale, înființarea unui corp de scutelnici, care să poată fi întrebuințat la casuri de incendiu: «tulumbagi, sacagii, căngeri, toporași, hornari și clopotari», fără a uita pe păzitorii așezați în clopotnița Ospeniei și pe cari i-am apucat și eu, soldați de artilerie acum, trîmbițînd semnalele de pe înălțimea aceleiași vechiului turn al Doamnei Elena Rareș. Ei cerură mijlocirea lui Alecu Callimachi, pentru ca să li se dea iarăși pe samă satul vecin, al Băicenilor, de unde să-și poată lua măturații și reparatorii podurilor. O adunare generală, a tuturor stărilor de locuitori; «răzăși» tîrgoveți, își arătase încă înainte de întrebarea venită de la Domnie în privința tulumbelor și sacalelor, dorința de a înzestra cît se poate mai bine tîrgul cu aceste mijloace de asigurare față de cel mai mare dușman al vechilor noastre tîrguri, ce dispăreau din cînd în cînd într'o limbă de pară. Gîndul lor mergea însă și mai departe, și pentru întâia oară locuitorii unui oraș românesc, dintr'un principat său dintr'altul, simțeau nevoia de a-și avea un frumos «pliaț» central, ca în Bucovina învecinată, de a împodobi «pliațul» însuși cu un «havuz», de a înlătura «prăpastia glodurilor», care opria adesea, primăvara și toamna, mersul obișnuit al afacerilor, prin înlocuirea lemnului din «poduri», cu piatră. Ei își mai arătau dorința de a se întemeia, din cărămidă trainică, un spital pentru cel puțin treizeci de bolnavi, ca să nu piară, ca până acum, bolnavii săraci, de toate «națiile», pe strade. În sfîrșit, pentru

a înlătura jacurile legate încă, și într'o astfel de epocă mai bună, cînd guverna un Domn patriarhal și blînd, încunjurat de boierinași ce aveau pe buze cuvîntul de «patrie», de organizația și moravurile administrative ale noastre, — orășenii fruntași cari țineau epitropia se gîndiau la răscumpărarea Căpităniei, poliției am zice noi astăzi, de la Statul nesățios pentru cei mari și cei mici ai săi¹. Străbunii noștri, ai Botoșănenilor ce am rămas la Botoșani, sau ne-am răzlețit de acolo, erau în stare să facă și «jărtfirii de bani», să primească a li se «analoghisi» pe «acareturi», a li se impune proporțional pe imobile, dări neobișnuite. Pentru mai multă siguranță că banii aceștia nu vor fi luați decît în suma hotărîită și nu vor căpăta decît întrebuintarea foloșitoare interesului tuturor, fiecare nație, «creștină», eretică sau păgînă, Romîni, Armeni și Jidovi, aveau voia de a împlini «analogul», cotisația, prin agenții săi... naționali, prin ceia ce erau odinioară la bresle — Evreii și Armenii erau și aici o breslă, ca și croitorii sau cismarii — «ceaușii». «Un casier» va fi pus de fiecare din cele trei «nații», și ei nu vor deschide casa încredințată lor decît în puterea unui răvaș iscălit de toți epitropii, ce-și vor da sama de două ori pe an. Să adăugim, pentru a căpăta o idee și mai înaltă de acești tîrgoveți moldoveni de la 1827, că leafa nu era cunoscută pentru epitropi și casieri, cari nu erau slujbași și simbriași, ci părinți desinteresați ai obștii.

Totuși, dacă nu pofta de a-și crește veniturile, mîndria de a sta în frunte, făcea pe mulți să dorească epitropia: anume, învinșii de la 1824 nu se îndurau să rămîie de din afară. Partidul era alcătuit din oameni ce nu erau nici negustori așezați de multă vreme în Botoșani, nici vechi boieri ai Țerii-de-sus, ci mai mult căftăniți ai ultimelor vremi de prefacere și parvenire și capitaliști cari aveau și moșii ținute în arendă și bani de împrumutat și-și asigurase averea și persoana luînd protecția austriacă, fiind de multe ori Bucovineni de drept și Moldoveni de locuință. Ei se adunară și alcătuiră în No-

¹ V. pp. 283-5, n° 185.

vembre 1827 o «ecstrucție de închipuire a epitropiei» potrivit cu litera hrisovului și cu «socotința» grupării, pe care o dădea, firește, ca «obștească».

Proiectul e vrednic de luare aminte: el e liberal, egalitar în ceia ce privește «națiile», ca și în ceia ce privește stările sociale. Epitropiile vor fi, nu șapte, ca până atunci, ci opt, și anume luați și dintre Evrei, ca în fericita Bucovină, unde-și aveau «orinzile» frații Manoli, conducătorii partidei. Deci: doi boieri, doi negustori creștini — adevă, se explică, «moldoveni și greci» —, doi Armeni și doi «Jidovi». Ei nu vor avea nici un «precedent», de și, în teorie, inițiativa era să pornească tot de la boieri. Epitropiile nu se vor îndeletnici decât cu amănuntele lucrurilor hotărâte în principiu, «organismele», de «adunarea obștească», mai largă decât corpul electoral de astăzi al comunei. Aceasta va fi chemată de câte ori va fi ceva nou de statornicit, și înaintea ei, după anul lor de slujbă, epitropiile vor veni să-și dea seamă. Casierul va fi unul, negustor, fără specificare de «nație», ales și răspunzător la capătul anului. El nu va da nimic, în afară de cheltuielile zilnice, fără împuternicire de la toți epitropiile. Tot în asemenea condiții, i se vor da pe samă documentele, dar din pecetea țirgului numai jumătate, cealaltă jumătate aflându-se în păstrarea unui negustor armean anume ales pentru aceasta. Nici slujbași noi nu se vor putea pune fără stringerea adunării. Iscăliturile lămuresc asupra compunerii partidului: e Anghelachi Climent mazilitul, Racliș, tot din vechia epitropie, doi Pisoschești, probabil din boierii «Pisovschi» de la începutul secolului al XVII-lea, un Herescu, rudă cu Mitropolitul bucovinean, de origine boierească foarte nouă¹, un Petrachi Vîrnav, neam al traducătorului din franțuzește și grecește², Păharnicul Ioan Brănișteanu, poate din altă seminție decât cea cu care s'au stins mai dăunăzi Brăniștenii ce aveau moșie în județul Roman, lângă Mirceștiu lui Vasile Alecsandri, Dimachi, rudă cu un Vornic de Botoșani din veacul al XVIII-lea, boierinași, ca Negruț, Còcotă, Teohari, Oatu, Popovic și ne-

¹ V. p. 420.

² *Ist. lit. rom.*, II, p. 432, nota 1, p. 439, nota 1.

gustorul Sirghevici. «Manolești» puneau lucrurile la cale, ca niște oameni bogați și cu trecere, dar nu iscăliau. Proiectul era făcut poate pentru mai târziu, dar chiar de atunci porni către Cîrmuire o plîngere împotriva epitropilor, cari ar fi făcut cu banii «obștei» ceia ce făcuse pe vremea oblăduirii oamenilor lui Anghelachi Climent. Postelnicul Iancu Cananò, fiul lui Șerban și nepotul de fiu al Mariei Callimachi, — un tînăr ce învățase la Berlin — duse jalba la Vodă, și Domnu-î dădu sarcina de a cerceta. Vărul său de al treilea, Alecu Callimachi, se simți însă jignit, ca efor, și ceru ca în adevăr să se facă o cercetare, dar la ea să participe și alți doi boieri din partea locului: Brănișteanu, pe care nu-l va fi știut că s'a iscălit în jalbă, și Aga Scarlat Miclescu. Ioan-Vodă încuviință aceasta, și cei trei cercetători trebuiau să înceapă ceia ce se zice astăzi «anchetă», în unire cu «cei întăi și fruntași» ai orașului.

Se începuse pe atunci stăruințele pentru înnoirea hrisovului, peșcheșul destinat Domnului fiind o sută cinzeci de galbeni sau un ceasornic, «care din doai va voi a priimi Măriia Sa». Agitația partidei de opoziție pornise chiar din apropierea sorocului de întărire a constituției orășenești. Callimachi începuse stăruințele, prin Vistierul Ghica, și la Vornicul Iordachi Drăghici, mîna dreaptă a stăpînitorului, se credea că s'ar fi îndreptat, în schimb, autori plîngerii și proiectului de reformă; ceia ce fu contestat de Iordachi, care califică spusele lui Sirghevici și Anghelachi drept simple «floncănituri», vrednice de o grabnică și aspră probozire.

Callimachi, care se afla la moșia sa de la Stăncești, era poftit de Ghica să vie la Iași, pentru a se înțelege împreună, ce e de făcut față de lupta dușmanilor lui. El veni prin Februar, și hrisovul, în care se schimbase punctul de căpetenie privitor la corpul de alegători, primindu-se alegerea a cîte doi epitropi de fiecă nație, fu iscălit de Domn în aceeași lună, lăsîndu-se data de Ianuar însă¹. Alegerea, de vreme ce se amestecă acum și Jidovii, dădu însă un rezultat favorabil

¹ P. 279, n° 182.

autorilor planului de reorganizare din 1827. La 27 Februar boierii din Botoșani mulțămiau pentru îndurarea domnească, cerînd, în același timp, să nu se fie în samă «proiectele» înșelătoare ale nemulțămiiților. Ba, mai mult, să se săvîrșască o reformă în sensul invers, dînd dreptul de alegere numai la «sistima boeriască de Botoșăni», care să poată vota și în lipsă, prin răvaș. După cererea lor, Domnul învoi să se trimeată un diac, care să vadă și ce e cu «constituția» în potriua căreia se plîngeau boierii: el casă alegerea și hotărî să se facă o alta, în toată forma, la care să ia parte și boierii, cei mai îndrituiți la conducerea afacerilor.

Peste cîteva zile, Alecu Callimachi precisă lucrurile, numind pe cei ce pusese la cale demonstrația: Climent, «un Pisoțchi», și Manoleștii, cari ar fi lucrînd mai ales prin sudii: Evrei și Armeni. Încă odată, Vodă strică alegerea lui Climent, și pentru purtările lui rele din trecut. Apoi, prin porunca de la 7 Mart, el osîndi aspru purtarea eforilor răzvrătitorî, aminti mîncătoriile lor din trecut, și hotărî ca epitropiî boierî să fie aleși din nou, și anume dintre boierii, începînd cu Alecu Callimachi, ale căror nume se însemnau în poruncă, fiind aceștia «oamini cunoscuți întru bunele cugețări». Pentru viitor, opoziția era astîmpărată, puindu-se înaintea ochilor ce ar pîndi schimbări, priveliștea puțin plăcută a «izgonirii diu oraș».

Îndată după aceasta, Rușii trecură Prutul. «Vechiul regim», în care-și găsisse un loc unic organizația municipală a Botoșanilor, dispăru, și Regulamentul Organic dădu alte forme vieții orașelor.

VII. Documente muntene și oltene din Archiva d-lui Barbu Știrbei.

La n° 3. Numele de Cernica e purtat de doi membri ai familiei Știrbei: cel de supt Radu Șerban, despre care am vorbit mai sus, pp. 624-5, și un altul, de supt Brîncoveanu, care va fi pomenit mai departe. S'ar părea decî că și acest Cernica Postelnicul de la 1557, boierul lui Pătrașco cel Bun,

tatăl lui Mihaï Viteazul, pe care Mihaï l-a servit Postelnicul Cernica Știrbei din 1600, era tot un Știrbei. Acest Cernica din 1557 pare să fie Cernica de la Izvoare, care capătă o întărire de la unul din Vlaziî întâiei jumătăți a secolului al XVI-lea, al V-lea sau al VI-lea (mai sus, p. 191, nota 1): în adevăr, Izvoarele erau una din moșiile de căpetenie ale Știrbeilor. El iea Postelnicia de la Iani (v. Hurmuzaki, XI, p. 888).

La n° 4. Documentul e important prin aceia că e unul dintre cele d'întăiu ale lui Alexandru Mircea. Cf. Hurmuzaki, XI, pp. 890-1.

La n° 5. La Holubești își puse Mihaï lagărul în Ianuar 1595 contra Tatarilor (Walter, în Papiu, I, p. 18). Adausul înseamnă că actul s'a presintat apoi lui Ștefan Surdul; dar prin aceste cîteva cuvinte adause nu s'a cruțat cheltuiala cu un nou hrisov, căci întîlnim mai departe, ca n° 7, întărirea acordată de acest Domn.

La n° 7. Cf., pentru lămuriri privitoare la Divanele lui Ștefan-Vodă, mai departe, pp. 435-6, n° 3 și nota respectivă.

La n° 10. În actul din Argeș al lui Mihaï-Vodă (v. p. 290, nota 1), boierii sînt tocmai aceiași, ca și în acest n^o.

La p. 291, nota 1. E interesant că la dăruirea unui sat către Teodosie Logofătul el nu mai figurează printre marturî, și se aduce *anume pentru aceasta* Miroslav, un «biv Log.», pentru a-î lua locul în Divan. La 25 Februar 1598 găsim același Sfat ca și aici (Arch. Stat., *Cotroceni*, X, 1). În același pachet se află un act de la Mihaï, în care aflăm aproape Divanul de la n° 8, afară numai că Pangratie e Vistier, în locul lui Statachi, Dimitrachi Spătar și Coci Mare-Postelnic. Acesta e *întăiul* Divan al lui Mihaï (cf. *Ist. lui Mihaï Viteazul*, pp. 101-3): după el vine cel de la n° 8, alcătuit în toamna anului 1594 și, la urmă, marele Divan de luptă, din 1597-9. În adevăr, aceiași boierî se întîmpină, d. e., la 1-iu Septembrie 1598 (Tîrgoviște), cu deosebire că aici stă în frunte și Banul: Udrea.

Cu privire la Rudeni cunoaştem un întreg şir de documente, care dau foarte însemnate lămuriri asupra lor şi asupra istoriei generale a ţerii. Astfel, la 13 Ianuar 7107 (1599), Tudosie Vel Logofăt, Părvul Log., Iştvan Log., Tudor Log., «şi cu nepoţii noştri Dragomir i Chisar», dau lui Stoica Vel Vistier (v. mai departe; cf. şi p. 289, nota 1) satul Balta, pentru preţul de 20 000 de aspri (scrie Manole; traducere din Craiova, 1793. — Cartoanele Ghenadie, II, 23). — La 15 Septembrie 7163 (1654), judecată a doisprezece boieri şi megiaşi, chemaţi de «boiarii de Ruden[i]». «În zilele Mihni-Vod[ă], cându aū fost leatul 7076 (1568-9!), fiindu boiarii dăn Vlăden[i], dăn Slăviteşti, împreun[ă] şi cu Turcin. . . , pribegî pentru frica Mihni-Vod[ă], pe acia vreme s'aū ridicat Theodosie Rudeanul Log[o]făt-Mar[e] (!), şi, iubindu-l Domniia atât de multu, fostu-i-aū dăruit moşia Pleşoi.» Se arată apoi că pribegii s'aū întors la 7103 (1594-5) (*ibid.*, VI, 67). — Mai complect încă în declaraţia de la 14 Septembrie 7160 (1651) a lui «Radul Postealnicul şi cu frate-mieū Vladul Păharnicul şi cu vărul nostru Dumitraşco Cluceariul Murgescul», către «megiaşii din Pleşoi»: «că în zilele Mihni-Vod[ă], ră[di]cându-să strămoşu nostru Theodosie Logofăt-Mare, pe acea vreme întâmplându-s[e] pribegie boiarilor din Vlădeani i din Slăviteşti, însă lui Tudor Vel Logofăt i văr-u-săū, lui Arsenie Sărdaru, fost-aū dăruit Domniia strămoşului nostru biv Vel Logofăt Theodosie toate moşiele Vlădeanilor şi ale Slăviteştiloru, însă Pleşoi şi Gârdeştii i Galigiul, şi avându şi Turcin, moşul acestor megiaşi, pe lângă boiari Vlădeani i Slăviteştii, moşie în Pleşoi. . . , stănjini 150, şi, rădicându strămoşul nostru o mănăstire ce să chiiamă Flămănda, s'aū fostū întâmplat de aū pus zidul pe această chingă de moşie a lor. Iar, cându aū fostu în zilele lui Mihaiū-Vod[ă], viundu boiarii Vlădeani i Slăviteştii, Tudor Vel Logofăt i Arsenie Vel Sărdari, din pribegie, împreună şi cu Turcin», aū pîră între ei, şi pierd. Mănăstirea rămîne pustie. Theodosie face schimb cu Turcin, şi-i dă în schimb jumătate din Dobreşti. Acum se află actul de la Mihnea şi se cer hotarnici, — fără folos (*ibid.*, VI, 66). — La

30 Iulie 7196 (1688), Șerban-Vodă dă un act mănăstirii Flămânda (indicație pierdută).

La 23 August 7207 (1699) «ctitorii sf. mănăstiri Flămânda. . . care iaste făcută și miluită de Theodosie Logofătul și de Vladu, frate-său, Rudeniî, dintru care ne tragem seminție și neam de acel sânge. noi toți, care ne iscălim mai jos : Hrizea și frate-mieû Apostolache, feçorii lui Dumitrașco Clucer Rudeanul, i Vladu i Socol, feçorii Vladului Paharnicul Rudeanul, i Costandin feçorul lui Theodosie Căpt. Rudeanul, i Mihaî feçorul Radului Postelnicul Rudeanul, și alții toți care ne vom iscăli mai jos», o închină către episcopia de Rîmnic. Semnează Dîicul Rudeanul Vel Logofăt, Hrizea sin Dumitrașco Murgescul Căpt., Apostolache Murgescul sin Dumitrașco Clucerul (documente necatalogate, în Bibl. Ac. Rom.).

La n° 13. La 29 Septembre 7117 (1608 ; Tîrgoviște), Radu-Vodă întărește lui Mircea Armașul și soției lui, Neacșa, dania ce aû la Ișalnița de la văduva lui Neagoe Postelnicul, bătrîna Neacșa, reunind și întărirea pentru Fratoștița, Pleșoiul (v. nota precedentă) și Șerbănești, care sînt de cumpărătură lui Mircea. Boierii sînt cei de la n° 17, dar Vel Logofăt nu mai e Stoica, ci Lupu (v. și p. 297, nota 1), Vistiernic e . . . chi și Stanciul Vel Pitar (*ibid.* ?).

La n^{le} 13 și urm. Vezi cap. Doc. Brâncoveanu și notele respective.

La n° 14. Din 7111 (= 1602-3), se păstrează (cf. și p. 289, nota 1), actul prin care Radu Șerban dă lui Stoica Vel Logofăt niște Țigani «cumpărați de la *уаи иго* popa Stan ot Cerneți și de la fratele lui, jupăn Srăbul Stolnicul, încă din zilele răp. Mihaî Voevod»: supt Mihaî-Vodă mor amîndoi frații, și Țiganiî ajung la nepoți: Necula și Radul, cari-i daû lui Mircea Armașul din Fratoștița. Divanul e curios alcătuit, și arată că hrisovul trebuie datat din timpul campaniei ardelene a lui Radu. El cuprinde pe Radul Buzescul biv Vel Clucer, Preda Ban, Dimitru Vornic, Miroslav Logofăt, Cernica Vel Vornic, Stoica Vel Logofăt, Leca Spătar, Nica Vistier, Raț Ghiurghiu Comis (decî nu încă Ban; cf. *Col. lui Traian*, 1883, pp. 235-7), Costandin Păharnic (scrie Irimia Logofătul; pergament slavon) (Cart. Ghenadie, VI, 2).

La 12 Ianuar 7115 (1607), Stoica primia de la Radu-Vodă

(împreună cu jupăneasa lui, Dochia) o întărire pentru niște Țiganii (*ibid.*, n° 4. Divanul ca la n° 16, dar cuprinzînd uumai pe cei doi Buzești, Cernica, Mărzea, Nica, Bărcan, Gligorie, Stanciul; cf. p. 296, nota 2). Pentru moartea lui Stoica, v. nota penultimă. La 15 Iulie 7125 tocmai (1617), «jupaniț[a] Dochia Vistierea» (Stoica fusese mult timp Vistier în Divanul cel mare al lui Mihaï-Vodă și el redevenise Vistier supt Gavril Movilă; v. n° 19 și nota respectivă) dăruiește o moșie mănăstirii Strîmba, pomenind și pe mama ei, Maria. Sînt vrednici de mențiune marturii: Nica Logofătul și soția-i Păuna, Teodosie Logofătul și fratele lui, Prăvul, și Tudor și fiul lui, Vlad Spatarul (familia Rudeanu de atunci asupra căreia, v. mai sus, p. 680), apoi *slugile* Dochiei: vătavi, logofeți, postelnici. Scrie «Stoica Tărăcan Log.» (Cartoanele Ghenadie, VII, p. 14).

La n° 16. Un Florescu, al cărui nume de Radu se dă aici, apare în acte străine la 1604 (v. Hurmuzaki, IV, p. 404, n° CCCXLVII). Numele acesta, mențiunea numai a mamei (și fără calificativ luat de la dregătoria unui soț, mort, al acesteia) par că ni arată nelegitimitatea nașterii lui Radu. Dar se poate ca el să-și fi luat numele de la satul Țlorești (v. și n° 17). *Alt* Florescu e «Florescul Paharnicul», fiul lui Socol Cornățeanul, între 1654-7 (Const. Căpitanul, ed. Iorga, p. 129, nota 1). Un șir de Țlorești pleacă de la Andronachi Vistierul Caliarh-Florescu, din Chios (*Gen. Cant.*, p. 375), în secolul al XVIII lea.

La n° 18. Același Divan se află și într'un act din 19 Maiu (tot Țirgoviște); scrie același Logofăt, dar îngrijește Parasciva ca vtori Logofăt (Cartoanele Ghenadie, VI, 13; e relativ la închinarea mănăstirii Stănești către Patriarchia de Alexandria; v. mai jos, p. 437, nota 1). Aceiași boieri sînt cuprinși în Sfatul de la 24 Octombrie 7123 (1614), — cînd (din Țirgoviște), Radu dă satul Șopîrliga unor moșneni: Mihaï-Vodă îl luase «cu multe năpăști de biruri», pentru 12.000 de aspri; acum, moșnenii restituie suma, — dar la această dată Vornic era încă Grecul Cristea. Lupu Păharnicul din toate

aceste acte e Mehedinţeanul, acel care zori, cu pribegî şi hai-ducî ungurî, pe Alexandru-Vodă Iliaş în 1618, şi peri în ţapă. Această năvălire a lui АШУСА ИЕХ. СКС ШШГРРР[К]ИИ e pomenită de Alexandru-Vodă într'o nouă Domnie, la 28 Octombrie 7137 (1628), cînd dă lui Papa biv Vel Vornic o despăgubire pentru ce i s'a luat atunci, în 1618: haine, scule şi altele (Arch. Statului. *Cotroceni*, III, 1).

De la Alexandru Iliaş avem un act (Arch. Statului, *Braţ*, XXVI, 1) datat din tabăra pe apa Putnei, \$ ТАКАР ПО КОДН ИСТРИЕК, 25 Iulie 7125 (1617): prin el se dă lui «jupân Constantin Celebiul, ginerele jupânului Scărlet gramaticul», satul Obediţi, care «aū fost sat domnescu, cumpărat de răposatul Mihai-Vodă pre banî de la Visteriia Domniî Meal[e]». Acum însă, «când aū fost acum, în zilele Domniî Meal[e], pre vremea când am mersu Domniia Mea cu oastea la Schindăr-Paşă, păn t[a]ra Moldovei, când am fost Domniia Mea pe apa Putniî cu tabăra», Domnul vinde satul cu 360 de ughî, — «pentru nevoia Domniî Meal[e] şi pentru greutatea ţării şi pentru multă cheltuială ce s'aū întămplat Domniî Meal[e], cu oastea». Boierii sînt şi cei din alt act al aceleiaşi, din col. Gr. P. Olănescu (16 Iunie 7125), prin care se face o întărire lui «Stanciu», pentru o moşie pierdută prin «deaşugubină». Ei sînt: Dumitru Ban, Crstea Vor., Nica Log., Stiriano Vist., Paruş sau Păruş Spăt., Gorgan Stol, Gligorie Comis, Mrăzea Pah., Ianiu sau Ianachi Post. Cf. Constantin Căpitanul, p. 105, nota 1: alt Divan, puţin schimbat (1618).

La n° 19. Nicî la 13 Mart 7128 (1620; act din Tîrgovişte pentru Stoica Vist. şi Dochia) nu era Postelnic. Acum Comis e însă Buzinca (Cartoanele Ghenadie, VII, 21).

La n° 23. Lui «Preda Spăt. din Cepturoaia, nepotul Predei Banul Buzescu din Cepturoia», i se acordă un mare hrisov de întărire ce a fost publicat de curînd, în *Tinerimea Romîna*, I, p. 89 şi urm. Cf. şi *An. Ac. Rom.*, seria veche, IX şi *Col. lui Traian*, 1872, p. 291.

La n° 25. Gheorghe Vistierul e Gheorghe Carida din

Trikke, care a ajutat alcătuirea Pravilei celei mari și a fost ucis în 1655 de soldați, în răscoală.

La n° 29. Se pare că Hrizea Vornicul murise încă de la 1642 (v. *Lit. și artă română*, IV, p. 403).

La n° 34. Acest «jupân Buliga», Căpitan, peri în lupta de la Finta (Ștefulescu, *Tismana*, ed. a 2^a, pp. 103-4 și nota); un altul întemeiă, cu un frate (?) al său, schitul Buliga (Tocilescu, în *An. An. Rom.*, VIII). Buliga Căpitanul comandă în lupta de la Șoplea, din 1655, ca Vel Agă, tunurile pretendentului Hrizea, care-l despică, pentru că ghiulelele nu loviau bine (Const. Căpitanul, pp. 134-5).

La n° 35. Pentru Vistierul Ghinea, v. mai sus, pp. 122-4, n° 30.

La n° 44. Pentru numirea lui Radu Leon, v. Iorga, *Soc. Brașovului*, p. 106; *Despre Cantacuzini*, p. LXXXII.

La n° 50. Pentru Danciu Părăianu, v. mai sus, p. 646.

La n° 305. Pentru sfârșitul Craioveștilor și acest Barbu, apoi Ban, înrudit cu Brîncovenii, v. *Doc. Cantacuzinilor*, pp. LVII-VIII.

La p. 307, n° 54. Cetește între boierii marturi: Coruia, nu «Cornia».

La n° 57. Încă o vânzare de moșie către Mihai Spătarul Cantacuzino, marele cumpărător din acest timp (8 Maiu 7219 = 1711), în *Arch. Statului*, *Brad*, XXVI, 11.

La n° 59. Cîturoaia e Cepturoaia, leagănul Buzestilor: acest nume e și astăzi întrebuințat în partea locului. Pentru Matei Buzescu și mamă-sa, Elinca a lui Radu Banul, v. mai sus, n° 33. Cf. și n^{le} 61, 63, 73 și facsimilele acestui ultim n^l.

La n° 65. E cea d'întăiu mențiune, cunoscută mie, a Bi-beștilor. V. și mai sus, p. 149, n° 87 (Ion Bibescu). Și pentru Săulești, Barbu Săulescu, v. *ibid.* Cf. și mai departe, n° 68.

La n° 66. Radu Iliăș iea pe o fată a lui Constantin-Vodă

Brîncoveanu. Nunta se făcu la 6 Novembre 1692. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 342-3; *Cronicile muntene*, p. 31.

La n° 73. Mihaï, fratele Banului Vintilă Corbeanul și al lui Dumitrașco, fu amestecat înnainte de aceasta într'o conjurație împotriva Brîncoveanului. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 342-3; *Cronicile muntene*, p. 31.

La p. 311, nota 1. Dosoftei de Ierusalim fu îndreptătorul ortodoxiei și oaspetele multă vreme al lui Brîncoveanu. Diichiti e povestitorul campaniei din Morea (*Arch. romînească*, II): el pregăti și căderea lui Brîncoveanu (*Ist. lit. rom.*, I, p. 186). E vorba apoi de Mitropolitul Heraclei și de Hrisant, nepotul patriarhului Dosoftei. Marele dascăl al Fanarului, Spandonachi, e menționat în *Ist. lit. rom.*, I, pp. 33, 44. Domnița lui Dimitrie Cantacuzino, fost Domn al Moldovei, se chema Elena. V. *ibid.*, p. 256, nota 3. — Altă însemnare a lui Brîncoveanu, mai sus, pp. 126-7, n° 46.

La n° 75. Amza e același nume cu Hamza, pe care l-au purtat boierii romîni în secolul al XVI-lea. V. Hurmuzaki, XI. Cf. și n^l 77.

La n° 77. Constantin Cepturoianul e Buzescu de la Cepturoaia.

La n° 79. Un Cîmpineanu, Vasile, fu omorît de Seimeni la 1655. De la acest Căpitan se pogoară apoi acest neam. După acest Manta Cîmpineanu, ce trăi în Oltenia supt Nemți, alt Cîmpineanu ieși înnaintea altor Nemți ce intrau în Țara-Românească la 1788 (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 313). Acesta poate să fie Scarlat sau Constantin, fiu ai lui Pantazi și nepoți ai lui Manta. Manta ținea pe Calița (diminutiv de la Calea), fata lui Drăghici Cantacuzino, iar soția lui Pantazi era o principesă, fata lui Constantin Cantemir beizadea, neputa de fiu a lui Antioh-Vodă. V. *Gen. Cantacuzinilor*, locurile arătate în tablă. Din actul nostru mai aflăm și pe Pirvu, frate al lui Manta. Drăghici și Șerban-Vodă Cantacuzino fiind frați, reiese că, în adevăr, Calița era vara lui

beizadea Iordachi, fiul lui Șerban, iar fiii ei rămân nepoți de vară beizadelei.

La n° 81. De la Cernica Știrbei până la acest Ilie, trăind în Oltenia Austriacilor, dezvoltarea neamului Știrbeilor se înfățișează astfel:

La 1653 găsim un Clucer Știrbei (mai sus, p. 184, n° 33). După cincisprezece ani, o văduvă, Maria, și doi fiți, Andronic și Cernica, precum se vede dintr'un act de la 24 Maiu 7176 (1668), cuprins în Condica Horezului (la Academia Română, p. 40).

Pe același timp alt Cernica Știrbei era Mare-Vornic, iar un Radu Știrbei, Logofăt. Radu e un boier foarte bine cunoscut: el iscălește și supt actul de fundație al școlii din Cîmpulung, la 8 Ianuar 1669, împreună cu ceilalți boieri ce mersese la Ienișer pentru a-și cere ca Domn pe Antonie-Vodă din Popești (Cron. lui Const. Căpitanul, p. 160, nota 2). Îl vedem cumpărînd de la Elina Cantacuzino, bătrîna Postelniceasă, o moșie, pe care o dă pe urmă înapoi, primindu-și banii ce plătise (*Doc. Cantacuzinilor*, pp. 95-6, n° xxxvi). El făcea parte din tagma dușmanilor familiei pe care o conducea Elina, și cronicile-l pomenesc adesea. În acte inedite, îl găsim la 28 Decembre 7188 (1679), supt noul Domn Șerban Cantacuzino, ca Vistier, unul din mulții raliați ai acestei temute Domnii cantacuzinești (Arch. Statului, *Cotroceni*, X, 13). Și în anul următor (Octombre) găsim pe Știrbei Vistierul (*ibid.*, n° 18. Dar la 15 Decembre 1679, iscălește «az Radul biv Vel Co[mis], Știrbeaiu»). Radu e martur și la vînzarea de moșie din 24 Maiu 7176 (1668), în actul pentru care el iscălește: «Radu Log. Știrbeiu» (Condica Hurezului, în Bibl. Ac. Rom.).

La 10 Mart 1689, «Cernica Șterbeai Vel Arm.» vinde Cotrocenilor niște Țigani: «și la mîna părintelui egumenul Dionisie de măn[ă]stirea Micșuneștii, a dumnealui răposatului tatei, lui Dumitrașco Sărdariul, cum să s știe că, lăsând dumneaei mama Dospina Sărdăreasa, la vreamă de petrecania ei, la mănăstirea dumnealor, ce scrie mai sus, niște

Țigani», etc. (Arch Statului, *Cotroceni*, XXXIV, 22). La 1691-2, aflăm doi Știrbei tineri: Constantin, Comis, apoi Clucer, și Armașul Cernica (același cu fiul Mariei din Izvor) (*Doc. Cant.*, pp. 153-4, n° LXV). Mai târziu, «Cernica biv Vel Armaș, împreună cu jupăneasa mea Mariia și cu fečorii mei Drăghič vt. Spatar și Tudorū i Șărban», vînd moșie la Sărariul, în sud Saacū, rămasă de la strămoșul nostru Cernica Vornicul din vremea lui Radu Șerban]... Fiind [eū tot ispravnic la această sfîntă mănăstire [Cernica, întemeiată de Vornicul pomenit]». Semnează «Cernica biv Vel Armaș Știrbeaiū, Mariia Armășoae, Drăghič vt. Spăt ar], Tudor, Șărban». La 1ma Iunie 7204 (1696), Brîncoveanu dă către mănăstirea sa, Hurezul, ocna (*sic*) satului [Aniniș]... , cît aū fost partea Hrizii biv Vel Vist. [Popescu] și a Dančului Pah., fečorul Neagului Com[i's din Buești, și a jupăneasii lui, Chiajnei, fata Paraschivei Post., nepoata Cernicai Vornicul] [e vorba de Paraschiva Cocorăscul, ce ținea pe o rudă a Buzeștilor; mai sus, p. 303, n° 50]. În 1696, Constantin Știrbei, om «cam lung de unghii», ca și Cernica, avuse o judecată pentru mîncătorii înnaintea lui Brîncoveanu (v. Memoriile lui Radu Popescu). Peste cîtva timp, și Constantin și Cernica făcură parte dintr'o conspirație în potriua Domnului (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 308)¹.

Ca fost Armaș se mai întîmpină Cernica și la 11 April 1694 (Arch. Statului, *Brîncoveni*, III, 20). Constantin, fratele lui Radu (Xenopol, VI, p. 419, nota 1), avu mai mult noroc. El ajunsese Ban (răvașe de judecată de la «Constandin Știrbiai Vel Ban» la 14 Maiu 1707 și 8 Iulie 1708 încă, în Cartoanele Ghenadie, IV, 27 și 35), și luă parte la sfăruierea care aduse Domnia lui Ștefan Cantacuzino, în 1714. El merse apoi cu Radu Dudescu, la Constantinopol, pentru a grăbi sfîrșitul Brîncoveanului, — o răzbunare cu lung soroc (cf. Memoriile lui Radu Popescu, în *Magazin*, V, p. 177 și Cronica oficială a aceluiași, *ibid.*, IV, p. 30. Cf. *Soc. Sibiului*,

¹ În *Condica Hurezului* mai apare, la 1696, un «Dragomir fečorul Cernicai Vornicul ot Scăioi».

p. 19, nota 1). El scăpă de peirea răsplătitoare care atinse peste doi ani pe Dudescu și pe întreg neamul Cantacuzinilor. Dar rostul lui mare între boierii se încheie (cf. și Ștefulescu, *Tirgu-Fiș*, pp. 93, 96 și urm.), Bănia fiind luată de alt Radu, un dușman, Radu Popescu, cronicarul. Consilierul Ilie Știrbei al Olteniei austriace, «ein in allen Stucken tauglicher Mann» (Hurmuzaki, VI; v. și tabla analitică a volumului), pare să-și fi fost fiu. Pentru moartea lui Ilie, v. n° 109.

Din neamul lui Cernica, Tudor luă pe o fată a lui Matei Filipescu, fratele lui Constantin Căpitanul (Cronica acestuia, ed. mea, p. XIV). Șerban, fratele lui, apare la n° 90. Constantin din 1740 (n° 96, 97, 98) cată să fie fiul unuia din cei doi, al lui Drăghici sau Tudor, și al Despei Vistierea. El era privit ca nepot de Maria Buzeasca (v. n° 99, 112), și numia pe Banul Știrbei din 1714-6 «moș», bunic. Că nu-și era tată Șerban, se vede din n° 101. Soția lui Constantin e Dumitrana de la n° 120-1. O fată a Dumitranei, la n° 124, unde se arată ca ginere al ei pentru altă fată, Ștefan Prășcoveanu. Fiii ei sînt Dinu și Barbu (n° 125 și urm.), sau Bărbuceanu (n° 131). Acesta e însurat cu Ecaterina sau Catinca. El nu mai trăia la 1815 (n° 143). În al XVIII-lea secol joacă un mare rol, pe la 1760, Badea Știrbei Drăgănescu, Vistier, și fiul lui, Nicolae (v. *Gen. Cantacuzinilor, passim*). Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 18. Safta «Drugăneasca» și fiii ei sînt menționați în n° 103. Descendența acestor Drăgănești se poate urmări prin Hurmuzaki, X (v. p. 689). Ioan Știrbei, Vornic în 1824, care scrie, din Brașov, la 28 Mart (fusesse în țară la Septembrie 1822) lui Constantin Samurcaș, pentru un sipet cu lucruri (colecția Tzigara-Samurcaș), e Ioniță Drăgănescu. Cf. și Hurmuzaki, X, p. 553. Bărbuceanu adoptă pe Barbu, botezat probabil de el, fiul lui Dumitrachi Bibescu (v. n° 143).

La n° 81-2. Decî Cornea Banul din vremea Brîncoveanului are ca fii pe cei doi călugări, Vasile și Dosoftei (acesta moare în 1747; v. Ștefulescu, *Tismana*, pp. 117-8, 160) și pe al doilea Cornea (cf. și Ștefulescu, *Tirgu-Fiș*, p. 89), și o fată Dumitra, măritată cu Pană Urdăreanu. O fată a lui Do-

softei, Stanca, iea pe Constantin Obedeau (Ștefulescu, *l. c.*); un fiu al lui, Toma, ține pe Marica, fata lui Gheorghe Cantacuzino beizadea Banul, și apoi pe o anume Chirața, fata lui Mihaï Vameșul, un Grec (v. *Gen. Cantacuzinilor*, p. 280 și nota). V. și mai sus, p. 137, n° 73; pp. 143-4, n° 82. Un alt fiu al bătrînului Cornea era Barbu, îndemnător contra lui Nicolae Mavrocordat, pribeagul la Nemți, care «aă crepat și s'aă dus la dracul» (Radu Popescu, în *Magazin*, IV, pp. 48, 55 și 109). V., pentru Barbu Serdarul, și vol. I-II, pp. 228-9, 448 (în 1718, cînd el conducea aface-rile oltene). Pe la 1734 un Constantin Brăiloiu e Comis mun-tean, apoi Ban (*ibid.*, p. 291, n° XLIII; pp. 301-2, n° LXIV). Pentru Brăiloiu mai noi, v. Hurmuzaki, X, pp. 621-3. Cf. mai sus, pp. 625-6 și alte lămuriri mai departe, p. 318, nota 1; n^{le} 122, 128.

La n° 83. Pentru Bulgarul Lilla, v. și mai sus, p. 139 și nota 1.

La n° 86. V. n^l precedent.

La n° 90. Maria era văduva lui Constantin Buzescu. V. mai sus, și n° 104. Maria Buzescu și la n° 93. Un Constantin Buzescu, la n° 99. El era nepotul Predei. Nicolae Buzescu și un frate, Ilie, la n^{le} 116, 129. Ilie are de soție pe Maria (n° 130).

La n° 93. Întorsul lui Șerban Cantacuzino de la Viena e în 1684. D. M. Săulescu îmi vorbește de o danie făcută de acest Domn unui Săulescu ce ar fi fost la asediul Vienei; ea s'ar afla astăzi între hîrțile depuse la Creditul Rural de un văr al d-sale. Pentru Milescu, v. mai sus, p. 605.

La n° 103. Pentru începutul bisericii Șelarilor, v. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 205. Cf. *Gen. Cant.*, p. 111.

La n° 104. Afenduli e capuchehaiua din Bender, care a scris aici un opuscul despre Carol al XII-lea. — V. *Ist. lit. rom.*, I, p. 38, nota 1; p. 469 și nota 3.

La n° 105. Mihaï Cantacuzino, ce-și începe astfel cariera, e scriitorul cunoscut. Cf. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 119-20. Pîrvu

e fratele lui Mihaï. Pentru Șerban din notă, v. *Doc. Cant.*, p. 252, n° XXIX; *Despre Cantacuzinii*, pp. CLIII-IV.

La n° 108. Acest act e să se compare cu acela din *Doc. Cantacuzinilor*, pp. 251-2, n° XXVII. Radu Cantacuzino era fratele lui Ștefan-Vodă (v. epitaful *ibid.*, p. 333, n° IV). Cf. *Despre Cantacuzinii*, p. CXLV. Safta, fiica Stancăi, fusese măritată cu Barbu Văcărescu (*Gen. Cant.*, pp. 324-5), apoi cu Logofătul Negel, în sfârșit, cu un Grec, Pantazi (*ibid.*). În act iscălesc cei trei frați: Pîrvu, Mihaï și Răducanu Cantacuzinii, și alt Pîrvu, pentru care v. *Despre Cantacuzinii*, p. CLIV. Cf., pentru ambele femei, n° 110. O fată a Spătarului Mihaï Cantacuzino luase pe Serdarul Constantin Argintoianu, tatăl lui Dinu (*Gen. Cant.*, pp. 349-50).

La p. 327, nota 1. Hrisovul lui Antonie-Vodă se află și în *Uricarul*, IV, p. 363 și urm.: e din 1669. Pentru hotărîtul țerii de către Turcii din raiele, v. mai jos, p. 473 și urm.

La n° 125. Vistierul era Mihaï Cantacuzino. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 121.

La n° 136. Mama lui Dinu Crețulescu era o fată a lui Brîncoveanu-Vodă.

La n° 142. Manolachi Brîncoveanu fusese și el însurat cu o Moldoveancă, Zoița Sturdza (*Gen. Cant.*, p. 349).

VIII. Carte de porunci și socotelii a lui Constantin-Vodă Brîncoveanu.

Tot capitolul e de comparat cu condica tipărită de Aricescu în *Revista Istorică a Arhivelor*, I (1873). Condica noastră a venit la Academia Română între manuscriptele ce se păstra în Seminarul Central. Ea se alcătuiește din două părți: una dă porunci domnești din anul însemnat în titlu, adăugându-se apoi, pe foile rămase goale, alte porunci mai târzii, până și din Domnia lui Nicolae Mavrocordat; alta înfățișează încasări și cheltuieli de ale Vistieriei din aceiași

anî ca și în Condica, mergînd de la 1694 până la 1704, pe care a dat-o la lumină Aricescu. Deosebirea între aceste două registre de însemnări financiare e că aici se înseamnă numai titlurile, «condeiele» cheltuielilor, pe cînd dincolo se intră foarte pe larg — de aici neobișnuitele proporții ale volumului — în cele mai mici amănunte de încasare. Pe lângă aceasta, în Condica tipărită se cuprinde și lista complectă a sumelor ieșite din Vistierie, pe cînd dincoace avem a face iarăși numai cu însemnări scurte ale Vistierului. Această deosebire se vede, de altmintrelea, și din titlu: registrul nostru nu e, la dreptul vorbind, o condică, întregă și îngrijită, ci numai un memento, un manual, un *anatefter*¹, pentru *dăjdile* «aruncate» și orînduiriile ce le întovărășesc, arătîndu-se și felul cum ele trebuie să se «scoată» și să se strîngă. E, într'un cuvînt, cel mai vechi manual al funcționarului fiscal. Mai adaug că în *Anatefter* se înseamnă cheltuielile obișnuite: lefi, bacșișuri ale Curții, care lipsesc în condica oficială, unde în schimb se notează toate cheltuielile afară din obicei. În sfîrșit, socotelele de față merg mai departe decît cele cuprinse în Condică.

La p. 338. Ianachi Clucerul e Văcărescu. — Pentru orașul Floci, v. mai sus, pp. 605-6. V. și la p. 350.

La p. 339, nota 1. Pentru Dindar, v. mai sus, p. 632.

La p. 340. Pîrcălabi erau și la Tîrgoviște pe acest timp, ca și în celelalte orașe. La 15 Maiu 7224 (1716), Barbul Greceanul biv Vel Stolnic ațierosește către biserica Grecilor un loc luat de la «Ianache pîrcălabul Tîrgovișteanul» (Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 10). Dar aici era și un Vornic de Scaun (v., pentru asemenea Vornici în Moldova, mai sus, p. 657) La 4 August 7214 (1706), dă o moșie Cotrocenilor «Gligorie Băleanul, Vornic Scaunului Tîrgoviștii» (*ibid.*, *Cotroceni*, LVII, 48).

¹ Cf. Radu Popescu. *Cronica*, p. 141: «Anatefterurile ale anilor trecuți».

La p. 348. Pentru vînatul peștelui în bălți, v. porunca din 12 Ianuar 7186 (1678) a lui Duca-Vodă către satul Flocoșii, «orî slujitorî, orî țărani, orî Roși, ver-ce oameni veți fi lăcuitoari în prejurul heleșteului lui Pană Pah[arni]c». Acesta spune «cum că v'ați pus dă șădeți în spinarea heleșteului, și-l vânați în toată vremea, și furiș, și fățiș», înfățișînd și o *carte* de la Vălcul biv Vel Vornic. Ceî prinși cu aceasta vor fi aduși, ca «niște hoți, aici, să petreacă nevoe, ca niște oameni răi și neascultători a porunca Domniei Mele» (ms. 260 la Ac. Rom., f° 42 V°). La 13 Decembre 1632, Matei-Vodă scrie «năvodarilor care vînați pește în balta sf. mănăstirii de la Sf. Troiță, acia în baltă» (Bibl. Ac. Rom., doc. 18/XI). La 30 Octombrie precedent, el liberase «satul Chiselețul și cu balta lor, carele este al sf. mănăstirii de la Sf. Troița», «de către stolnicî și de către vameși de la Cornățelu [fost oraș: «orașul Cornățel»: 16 Dec. 1631; *ibid.*, doc. 68/XLII]... Nicî să vîneze gîrla». Dreptul acesta-l va avea numai mănăstirea și pîrcălabul pus de dînsa: «să aibă a judecarea și a-i globirea, cum aū fost și mai de 'nnainte vreme» (cōpiî cu litere latine). Cf. și doc. 17/XI (tot așa).

La p. 349. V., pentru Istrati Florescul, Ilie Nicolescu, în *Rev. Romîna*, IV și aici, mai sus, p. 632.

La p. 359. Constantin Băleanu, fiul lui Grigore, purta numele Brîncoveanului; el îi fusese dat de Domnița Ilinca, fata acestuia, la botez. Mai tîrziu, Constantin Postelnicul luă pe Domnița Smaragda, sora Ilincăi. V., pentru el și întreaga lui familie, *Cronicile muntene*, p. 36 și urm., *Ist. lit. rom., pas-sim*. Astăzi d. G. Gr. Cantacuzino posedă cea mai mare parte din Archiva Bălenilor. Cf. și *Documente privitoare la Constantin-Vodă Brîncoveanu*, p. 170 (pentru nunta Smaragdei).

La p. 360. Îndreaptă în parantesă «1714», prin 1724. Porunca e din a doua Domnie a lui Nicolae Mavrocordat.

La p. 363. Vlădica de Pogoniana stătea în țară, în rîndurile clericilor miluiți de cucernicul și darnicul Constantin-Vodă. El era duhovnicul Saftei lui Constantin Stolnicul Can-

tacuzino. Am tipărit în *Operele lui Constantin Stolnicul*, pp. XXXIII-IV, după originalul, ce se păstrează în Arch. Statului, o scrisoare a Saftei către dînsul. Acum mai pot adăoga unele lămuriri. La 14 Februar 7211 (1703), se face o vînzare către «părintele Eftimie, episcopul de la Bogoniani, car[e] iaste aici, la bes[e]rica Greč[i]lor, în Buc[u]rești»; marturi: Γεώργιος πρόην στόροστας și Istrati Croitorul. Altă vînzare către el la 26 Decembre precedent; martur fiind Γληγόρης μπακάλης (Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 7, 8). — De pe acest timp se păstrează în cartouul *Documenti greci* din Archivele venețiene un mare număr de scrisori pornite din Iași și din București către Pano Glyky și Pano Strati, așezați în Veneția. Ele se întînd între anii 1696 și 1699, vin de la Spiru Pano, afară de două, care sînt iscălite de Nicolae Pappa, adresate fiind lui Nicola Caraiani, cunoscut și din alte locuri (Hurmuzaki, IX² și Esarcu, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, an I, vol. II. p. 145 și urm.)¹. Se mai pomenesc κὀρ Νήνος din Sibiiu, κὀρ Γεώργης ἀνηψιὼς τοῦ Καμαράση, din București, vărul κὀρ Μάνος, Domnul însuși: ὁ ἐκλαμπρότατός μας. Se cere din Veneția: mătasă, ζαπράνηκα, se trimet baloturi de lînă, etc. Scrisorile, pe care le-am străbătut pe toate, nu merită nici publicarea, nici o mențiune mai întînsă. Cf. și vol. IV, pp. 76-9. Cf. însă și p. 85, nota 1. — În Arch. Statului, *Brad*, XXIX, 4-5, se văd vînzări, din 1693, către «Mihaiu gramaticul ot Ianina». — La 1691, se afla în București și o cafenea turcească, ținută de un Seimen împărătesc (*ibid.*, *Cotroceni*, XXX, 1-2).

Ibid. Actele Sloboziei lui Ienachi se află la Arch. Statului. O parte din ele, în Prefața mea la ediția lui Constantin Căpitanul.

La p. 364. Constantin Vel Clucer e Știrbei (v. *Soc. Sibiiului*, p. 19, nota). V, și mai sus, p. 687.

La p. 369. Pîrvu Vistierul Vlădescu, ucis de Mihnea-Vodă, lasă un fiu: Șerban Pîrvulovici, care era Comis în 1688 (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 111, n° LIII). La 1691-2, el apare ca

¹ Și o scrisoare de la un zaraf către Caraiani.

biv Vel Postelnic (*ibid.*, pp. 153-4, n° LXV). El mersese la Viena în solia cea mai mare și cea din urmă a lui Șerban-Vodă Cantacuzino (*Gen. Cant.*, p. 250, nota 1). Cf. tabla la Constantin Căpitanul. Grigore trebuie să fi fost fiul lui Șerban acesta. Pentru Pătrașco Moldoveanul, cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 337, nota 4. Se întărește prin acest loc din Anatefter că Pătrașco era, în adevăr, un pribeag.

Barbu, fiul lui Șerban Vistierul, e Greceanu. Sora lui Barbu, Păuna, era soția lui Ștefan Cantacuzino, viitorul Domn (*Ist. lit. rom.*, I, p. 181, nota 2). În mare favoare supt acest Ștefan-Vodă, Barbu o păstră și supt Nicolae Mavrocordat: frațele Doamnei, Ianachi, luă pe o fată a lui, Smaranda (*ibid.*, p. 194). Cf. și *ibid.*, p. 210, nota 4. El înaintă până la Stolnicia-cea-Mare. Se știe că tatăl lui Șerban și al lui Radu Greceanu, cronicarul, era Tudor Șătrarul din Greci (v. și *Doc. Cant.*, p. 244, n° XVI). Înainte de dînsul (vol. IV, p. CLXVIII) găsim pe Drăghici și Fotea, fiii lui Papa Greceanu, ce cade în lupta prin care Matei-Vodă, un dușman pentru dînsul, își stabili tronul. Tatăl lui Papa cel mort în 1632 perise numai cu puțin înainte, omorît de Leon-Vodă (*Magazinul istoric*, IV, p. 313: «Preda Floricoiul din Greci»). El ținea pe Florica, fata lui Mihaï Viteazul. Șerban din Domnia lui Brîncoveanu era și el un ginere de Domn, fiind soțul Domniții Ilinca.

Șerban mai avu un fiu, pe Drăghicean; iar fiul acestuia e Scarlat de pe la 1770 (*Gen. Cantacuzinilor*). Pe același timp mai găsim pe un Bănică Greceanu (*ibid.*, p. 347).

Un omonim al lui Barbu din Anatefter se însura cu fata lui Pîrvu Drăghicean Cantacuzino. El nu mai trăia, în Septembrie 7208 (1699), cînd «jupăneasa Păuna Pătroiianca, care am fost jupăneasă răposatului Barbului Pătroiianul biv Vel Dvornic», face o danie Cotrocenilor (Arch. Statului, *Cotroceni*, LVIII, 4). Numele de Pătroiianu, după moșia de Scaun, fusese luat tocmai pentru a stabili o deosebire. Acest Barbu ar fi, după *Genealogia Cantacuzinilor*, unchiul celui alt.

Pădure Crețulescu e tatăl lui Matei (*Gen. Cantacuzinilor*, p. 373).

La p. 373. La 10 Maiu 7181 (1673), se vinde un sat lui «Tudosie gelepului împărătesc» (Cartoanele Ghenadie, I).

IX. Documente românești din Archive străine.

La n° 2, p. 379. De la Vornicul Solomon de Cîmpulung s'a păstrat un răvaș, tipărit în *Doc. Bistriței*, I, pp. 75-6, n^o CI, și altul *ibid.*, II, p. 65, n^o CLXVII. Mihalache Vornicul nu e însă pomenit aiurea.

La n° 5, p. 382. E de pe vremea expediției lui Mihaî Racoviță în Ardeal, 1717. Foarte rău scris, răvașul nu se poate ceti altfel decît cum îl dăm.

La n° 6. Poate să fie din acest timp. Pentru familia Negre, v. *Doc. Bistriței*, II, pp. 28-9, 33.

La p. 385. Cu privire la Cîmpulung și Dorna, am mai găsit în ultima mea călătorie la Bistrița aceste trei scrisori :
O mărturie a Cîmpulungenilor, redactată în latinește :

Popa Vazila Rodnae legit literas, domino bistriciensi, iudici primario et magistratui sonantes, dato Compologa et Dorna, 10-a maij 750.

Salutem plurimam dominis circumspectis liberae civitatis bistriciensis, praeprimis generoso et circumspecto domino iudici primario, et deperinentiae inspectori, reliquisque dominis, titulis suis dignissimis. Percepi persecutionem ibidem cuiusdam Tanasi Teloniatoris Rodnensis, propter exitum huc Moldaviam absque licentia domini Tricesimatoris et Magistratus; quod nemo sic approbare potest. Solummodo unica vice investigans equos, qui inde deperditi erant, et tunc temporis etiam habuerat passuales a domino Tricesimatore et commendante, et tunc semel, et ultra, vel saepius, hic fuisse, non inaudivimus. Iterato nos Compologenses et Dornenses confirmamus fide nostra mediante eidem, frequentius Moldaviae haud fuisse, siquidem etiam nec fuisset, et neque frumentum, multo minus quaedam pecora aut induxisset, vel eduxisset, absque duobus bobus Ionici Sandio, qui indultu domini Tricesimatoris inducti erant, persoluta tamen Tricesima, uti moris erat. De quibus certiore facimus et confirmamus, Compologenses et Dornenses testes; praeprimis ego: Ivon a Irini, Grigori a Iugi, Lupul Molejas, Constantin a Nekulij, Dumitro Pizdelle, Ivon Vatamanull et reliquis pagensibus, Ionica Sandor, Petre Deaku, Gavrilu Lakatusi, Ivon Orsati, Ivon Todoranul, Gorgica Zmuncilla, David Zido, Compologenses.

O alta, a călugărilor de Moldavița, către vameșul de Rodna :

Traductionis de anno 747 copia :

Tanasî Teloniator ex Radna et alii incolae eiusdem loci, salutem a Deo optamus. Aliud mihi ad Dominaciones Vestras non suppetit, quam notificare ratione montis Szuhordul, quem vos hucusque depasci curastis citra omnem accordam. Hinc, cum nos pro aliis praeteritis annis, quibus a vobis absque conventione et scitu nostro depasebantur, contentati sumus anno praeterito, si deinceps indigetis monte nostro, venietis et conveniatis de eo nobiscum, ne amplius habeamus differentias; si autem nolueritis ad ineundam accordam venire, nostros montes in bona pace permittite.

Iloc significamus, et bene valeant. 15-to maij.

Iuon Igumenus
ex Moldavicză, et totus clerus.

Și o scrisoare domnească :

Magnifici et spectabiles domini,

Georgiul Czikovanol, incola campolongensis, subditus Moldaviae principatus, cui regendo, divina favente clementia, princeps sum praepositus, supplicii libello ante tribunal meum mihi exposuit, ipsi ante duos quasi annos hinc in Transylvaniam ad comitatum thordensem, cum animalibus et aliis rebus vendendis, profectum fuisse, et illa bona ipsi propria, cum tunc nulla vendendi esset occasio, bona fide diversis hominibus tradidisse ac in eorum manibus, ut ipsi reddant rationem, una cum pecuniis, reliquisse, uti videre est ex inserta his litteris specificatione. Ab illo autem tempore, quamvis fuit facta instantia tempore principis antecessoris mei, illa bona sua non potuisse recuperare. Quapropter vicinali modo a Dominationibus Vestris serio requiro ut eadem, uti constituti ad exercendam iustitiam in illo comitatu, curare velint, quo supplex subditus meus ius suum secundum aequitatem consequatur, et bona sua ad integrum ipsi extradantur, ne casu contrario ob damnum subdito meo illatum ad supremum principatus Transilvaniae tribunal appellare, vel iure talionis uti cogar. Interea divinae protectioni easdem commendans. vicinali amicitia maneo

Dominationum Vestrarum
benevolus amicus :

• I. Matheus Gica,

Iassius, 16 augusti 753 s. v.

Voevoda Moldaviae.

P. S. Ex mea quoque parte incolis Transilvaniae semper iustitiam administrari curavi ac deinceps curabo

Magnificis et spectabilibus dominis, supremo iudici, vicecomiti, viceiudici comitatus bistriciensis. —

in, vel Transilvania: ibi, ubi.

La p. 391. Scrisoarea are aspectul foarte vechi. E așternută pe o bucată de hîrtie lustruă, vîrgată, grosă, de fabricație orientală, de un condei bun, cu cerneală cam ștearsă. Beî încep să fie la Tighinea de la cucerirea lui Soliman cel Mare (1538), dar, dacă avem cîteva nume de ale lor, între ele (cf. Hurmuzaki, XI; *Chilia și Cetatea-Albă*), nu găsim pe Ali, ceia ce ni-ar permite o datare mai precisă. La epoca lui Mihaî Viteazul nu trebuie să ne gîndim: atunci begul era Ahmed, nu Ali, și el, avînd și Chilia, rîvnind *părți* din Moldova măcar, purta titlul de Sangeac, avea o situație de Pașă (*Chilia*, p. 212). Totuși ne putem opri la o dată, din alt motiv decît vremea cînd a guvernat Ali în Tighinea. Se vorbește, în adevăr, de o apropiată sosire, sigură, a Hanului. Însă acesta nu veni prin aceste părți nici măcar cu prilejul luptei din 1574 contra lui Ioan-Vodă cel Cumplit (v. Hurmuzaki, XI, pp. xxv-vi). Dar în 1587, în toiul atacurilor de Cazați, împotriva raielei tighinene ca și a celorlalte, Hanul Islam-Ghiraî veni la Tighinea, unde-l prinse și moartea (v. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 204). Decî, acest vechi monument de limbă românească e din 1587. — Rașcovul ajunsese mai tîrziu un apanagiu căzăcesc pentru Domnița Ruxandra, văduva lui Timuș (vol. IV, p. cccviii, nota 8), după ce jucase un rol în luptele dintre Poloni și Turci (*ibid.*, pp. cxxx, ccl).

La p. 390-1 (Documente din Stockholm). Asemenea pașapoarte, mai vezi în vol. IV, pp. 60-1, n° LVII și aici, mai departe, p. 511, n° 1.

La pp. 392-3 (Documente din Cluj). Alte documente din această legătură de hîrtii slavone și românești s'aŭ tipărit sau resumat în vol. IV, partea I-iŭ, sau în notele la ediția lui Constantin Căpitanul. Ele mi-aŭ fost semnalate de d. prof. Ferenczy Zoltán, director al Bibliotecii Universității din Budapesta. — Pentru Grigore Maior (Maier) și vicariul Popovici de Hondol, v. *Ist. lit. rom.*, la numele lor.

La p. 393, Cernăuți, n° 1. Bănila ajunsese pe urmă a familiei Turculeț.

La p. 394, n° 3. Acest episcop de Rădăuți e, fără îndoială, cel d'întăi cunoscut: Ioanichie (Melhisedec, în *An. Ac. Rom.*, VII, p. 267; menționat aici în 1480). Cf. *Uricariul*, XVIII, p. 58 și urm. — No. 5 Un boier muntean din secolul al XVII lea, supț Șerban Cantacuzino, se chiamă Curuia.

La p. 395, n° 5. De apropiat numele diacului Crimcoviți și al Mitropolitului Anastasie Crimcoviți de la începutul secolului următor. — La n° 7. Pentru Varticoviți, v. mai sus, pp. 611-2.

La p. 396, n° 3. Cererea cea mare de bani a Turcilor s'a făcut, de sigur, cînd Petru Șchiopul și-a răscumpărat Domnia căpătînd coregența fiului, Ștefan. V. Hurmuzaki, XI, p. LXX.

La p. 397, n° 3. Pentru șoltuzii de Siret, v. mai sus, p. 658. Cf. pp. 399-400. — No. 4. Numele de Teodor al lui Boul e introdus printr'o traducere greșită. V. mai sus, pp. 616-7. V. și n° următor. — No. 7. E interesant pentru că dă numele socrului lui Ieremia-Vodă, care ar fi pîrcălabul Gheorghe de Hotin. V., însă, Okolski, în Papiu, II, p. 147: «Habuit in coniugem ex Palatinatu Transilvaniae filiam ex senatoribus primi de familia Ciamartorum (Czomortány), Elizabeth». Se poate însă ca Ieremia să fi fost de două ori însurat.

La p. 398, n° 2. Pentru neamul lui Crîstea Mihăilescul, v. și mai sus.

La p. 399, n° 1. Pentru Dobrenchi, v. *Doc. Callimachulor*, I, p. 433, nota 1, n° 1. — No. 6. Pentru boierii din Lucaveț, v. *Doc. Bistr.*, I, pp. 19-20, n° XXIII.

La p. 401, n° 1. Nu înțelegem ce s'a putut traduce cu: unchiu de pe tată în fixarea relației de înrudire dintre Luca Stroiți și Miron-Vodă Barnovschi. Dar înrudirea era strînsă, și ea rezultă și din aceia că în testamentul său (*Arch. ist.*, I², p. 189), Miron se îngrijește de orfana rămasă pe urma lui Ionașco Stroiți. Însă Ionașco era fiul Păscălinei și al lui Luca (Hurmuzaki, XI, p. 909).

La p. 402, n° 3. Pentru altă fată a lui Nicolae Ureche,

fratele lui Grigore, v. mai sus, p. 575. — No. 4. Apostol e Catargiu (v. mai sus, p. 586 și p. 403, nota 2). Acest Drăghinicî trebuie să fie rudă cu Eni, ce a fost Hatman al Ucrainei, în numele lui Duca-Vodă (v. mai sus, p. 586).

La p. 403, n° 5. Pentru Ilie Sturdza, soțul Saftei, v. mai sus, p. 619. — No. 6. Pentru Hăbășești, v. mai sus, pp. 618-9.

La p. 404, n° 3. Nicolae Vistierul e Buhuş — No. 5. Pentru familia Rugină, v p. 621.

La pp. 404-6. Pentru Turculeț, v. mai sus, pp. 584-5.

La p. 405, n° 3. Pentru Ursachi, v. pp. 582-3 și pentru Abăza, p. 617.

La pp. 405-6. Actul din 1704 e extrem de important, de oare ce Catrina, fata lui Iordachi Cantacuzino I-iu, și a Alexandrei lui Gavrilaş Matiaș (pe p. 406, rîndul 5 de sus, trebuie a se ceti «ei», nu «lui»), văduva unui Vistier, mama unui Agă Ioan și a unei fete măritate cu Ștefan Luca, e Catinca Neculce, mama cronicarului.

La p. 407, n° 2. Cf. numărul precedent și mai sus, p. 75.

La p. 408, n° 2. V. și mai sus, pp. 108-9, n° 138; mai jos, p. 410, n° 4. — No. 5. Pentru Ursachi, v. mai sus, pp. 582-3. Tot așa pentru n¹ următor și pentru n° 2 de pe p. 409. La p. 410, n° 2, pare că trebuie a se ceti Ursachi Vel *Vis-tiernic*. Mai v. p. 412, n^{le} 2, 3; p. 420, n° 5.

La p. 409, n° 2. S'ar părea că Maria lui Dumitrașco Ursachi era o soră a lui Neculce și a nevestei lui Ștefan Luca. Dar aceasta din urmă se chema și ea Maria; așa încît cunăția pare să fie de *veri*. V. și mai sus, la pp. 405-6. Din documentul tipărit în *Gen. Cantacuzinilor*, p. 366, nota 2, se vede că altă soră, Sanda, luase pe Done Vistierul muntean (mama lui Ienachi Văcărescu fiind o fată a lui Done, rezultă că acești doi fruntași scriitorî ai secolului al XVIII-lea erau înrudiți). — No. 6. Acest Iordachi e al treilea (v. mai sus, p. 591). Tot el e și cel de la p. 410, n° 3.

La p. 410, n° 4. Pentru Hurmuzăchești, v. mai sus, p. 663, și p. 421, n° 4; p. 423, n° 3. Semnătura lui Chiriac Sturdza Spătarul trebuie să fie rău cetită de traducător. El e, de fapt, bunul Caramanliului.

La p. 411, n° 5. Cf. Cernăuțeni de pe p. 71 și p. 413, n° 5; p. 415, n° 2; p. 416, n° 6; p. 421, n° 7. — No. 9. Pentru Iordachi III Cantacuzinc, v. și mai sus.

La pp. 418-20. Cf. Tanoviceanu în *Prinosul Sturdza*, p. 414.

La p. 422, n° 2. V. testamentul lui Ioan Bogdan, tipărit de d. I. Tanoviceanu, în *Noua Revista Romînză*, I. No. 4. V. *Documentele Callimachi*, I, cap. 1; vol. VI, cap. 1.

La p. 423, n° 4. V. Documentele Botoșanilor. Logofeteasa Răzoaia a rămas în amintirea Botoșănenilor. Un refuz se exprima și astăzi figurat prin «din gardul Răzoaii», al unei vii ce trebuia să fi fost decî foarte bine păzită.

La p. 425, n° 2. Cf. vol. I-II și aici, cap. XI.

La p. 426, n^{le} 4-5. Cf. mai sus, pp. 417-8.

La p. 427, n° 4. Cf. mai sus, p. 402, n° 3.

La p. 428, n° 7. Pentru Miclești, v. mai sus, pp. 53-4, n° 244. Decî Micleasca de acolo era fata cronicarului Dubău.

La p. 430, n° 3. Pentru Siret, v. mai sus, p. 698.

X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu.

La n° 1. Divanul e tocmai acela din documentul analizat în Hurmuzaki, XI, p. 893, n° 2.

La n° 2. Actul are un interes fiind-că arată întâiū existența unei surori a lui Petrașco cel Bun, jupăneasa Cîrstina dînd și numele unuia din fiii ei, Badea, apoi pentru că zestre acesteia se dă de Radu Paisie, așa încît descendența lui Petrașco din acesta devine acum sigură. — Dobromir Banul a fost tăiat de Petru Cercel (*Magazin istoric*, IV, p. 276). Mihaîl fiul acestuia, muri însă de moarte bună. — Se

mai dă și genealogia Buzeștilor, pentru care v. *Istoria lui Mihai Viteazul*.

Cu privire la familia lui Mihai Viteazul, se mai pot adăugi următoarele :

1. Pentru fiica sa Florica :

Tirgoviște, 20 Maiu 7120 (1612). Radu-Vodă dă lui Preda Postelnicul și soției lui, Florica, fata răposatului Mihail Voevod, satul Pleșovul de sus și de jos. Menționați : Stan Păcurar, Șerbu, Boierii ca la p. 480, n° 9, dar : Vintilă Vel Vornic, Crăstea Spatar, Lupul Paharnic ; Neagoe scrie. — Pergament. Slavon. — Bibl. Ac. Rom. ; Cartoanele Ghenadie, VI, 10.

2. Pentru o nepoată, Tudora :

București, 10 Maiu 7119 (1611). Radu-Vodă, «Stanciului Logofăt și jupăneșii lui, Tudorii, nepoata răposatului Mihail Voevod, și cu fecoriilor lor, cății Dumnezeii le va dăruii», pentru satele Grămăticiei, Dobrosloveniilor, ce fusese «oamenii sloboz, iar, când au fost în zilele răposatului Mihail Voivod, ei s'au vândut toți răposatului Mihail Voevod, să fie rumăni; după[ă] aceia răposatul Mihail Voevod, el au dat și au miluit cu aceste sate ce s'au zis mai sus, pe nepoată-sa, jupăneasa Tudora și pe bărbatul ei Stanciul Logofăt. Vintilă Vel Vornic, Cernica Logofăt, Stoica Vistier, Cărstea Spatar, «Pa[na]iot» Stolnic, Coci Comis, Stanciul Paharnic, Fotu Vel Postelnic. Scrie Neagoe. — Bibl. Ac. Rom. ; Cartoane Ghenadie, VI, 9.

3. Pentru Marula, altă fată :

1. 18 April 7120 (1612). Radu-Vodă. Pentru satele Studina de mijloc și de jos, Crușovul, date de Mihai mamei lui La ieșirea din țară, «atunci răposatul Mihail Voevod Domnia Sa însuși și-a luat seama pentru maica Domniei Sale, Doamna Teofana, de a lăsat o la această sfințită mănăstire de mai sus zisă, să se odihnească ca călugăriță, aci, pentru multele nenorociri, cari erau atunci într'această țară, și robii. Proces supt Radu Șerban «Apoi, după aceia, cind au fost stind acei șase boierii de mai sus zși să vie aici la Scaunul Domniei lui Radul Voevod Șerban, atunci s'au întâmplat țării schimbare, de a eșit Radul Voevod Șerban din țară, și au venit aici în țară Ungurii cu Bator Gabor, Craiul Ardealului, de au robit și au jăfuit toată țara» (Arch. Statului, *Cozia*, XXIV, 6 ; traducere modernă).

2. 23 Decembre 7125 (1616). Alexandru Iliș. Pentru același proces «Și după aceia s'a întâmplat moartea monahiei Teofanei, în zilele Radului Voevod Șerban, de a murit » Teofana laș satele Floriciei și lui Preda Postelnicul. Dar se ridică «Marula, fiica Tudorei din Țigușor», care «se făcea că este fică a răposatului Mihail Voevod, făcută cu maică-sa, Tudora». Ea aduce și o carte cu *rea pecete*, în care se cuprinde în-

datouirea ca satele să ū fie lăstate ei. «Încă după aceeaia aū întrebat în-
sușŭ părintele Vlădica Luca Mitropolitul pã Tudoara, maica Marulŭ: De
cînd a născut pe fiea-sa Marula, și cîŭ anŭ are? Iar ea singurã, Tu-
doara, cu a sa gurã, a zis cum cã are fiica sa Marula, de cînd a nă-
scut-o, șeptesprezece anŭ. Iar la urmã se găsește scris în această carte
cursul anilor nouăsprezece anŭ de cînd s'a scris această carte: apoi a
stătit cartea rai bătrânã cu doŭ anŭ decît Marula, fiica Tudoareŭ, de
cînd s'a născut». Bărbatul Maruleŭ era «Socol Paharnicul». Se hoărăte
pentru Florica. «Pentru cã a fost miluit Mihail Voevod pã maica sa
Tudoara cu alte sate și moșŭ, și cu chelciuc și cu scule, și cu haie,
și încă miluirŭ a avut de cãtre rãposatul Mihaŭl Voevod.»

3 1-ŭ April 1635. Mateŭ Basarab, mănăstirŭ Cozia, pentru Frăsinet.
«Încă pre cînd a fost Domnia Luŭ Mare-Agã și Mare-Stolnic», Mihaŭ a
cumpărat moșia. «Iar, cînd s'aū întimplat vremea Domnului Mihail Voe-
vod din Domnia a eși, și s'a săvîșit în Țara Ungureascã, dar maica
sa, Doamna Tudoara, ea a rămas în sfînta mănăstire Cozia, luînd asu-
pra sa clip monașicesc, și prenumindu-se Teofana monahia » Fac înscris
pentru Frăsinet și Stanca Doamna și Florica. La urmã, se spune cã
întărește și el, Mateŭ, acum, «cînd a binevoit Dumnezeuŭ a-mŭ da Dom-
nia și scripŭrul de a stãpîni Țara-Româneascã, și am șzut pe Scaunul
rãposăŭilor moșŭ ai Domnieŭ Mele.»

4. Bucureșŭ, 18 August 7162 (1654). Confirmare din partea luŭ Con-
stantin Șerban.

5. Bucureșŭ, 10 Ianuar 7163 (1655). Constantin Șerban, pentru o
usurpare în paguba Cozieŭ, «în hotarul Frăsinetului, făcutã de «jupã-
neasa Ivana . . . , în zilele rãposatului Mateŭ[Vod]», cãcã aū avut voe
și puteare, — cã i aū fostu în cas[ã]. Cãlugãriŭ vãd «cã iaste o jupãneasã
putearnicã», și «s'aū temut a scoate cãrŭile la Divan». Decŭ ea ŭine
moșia «6, 7 anŭ». La moarte, o lasã «vãru-sãu, lu Dumitru Măncul». Acesta
spune acum cã «aū fostu de moșie a jupãneasŭ Ivaneŭ, și n'aū
fostu vândutã lu Mihaŭ-Vod[ã], de cînd aū fostu Domnia luŭ Stolnic-
Mare, și, neavãndu niç-o carte, numai ce pãrãia den gurã». Cãlugãriŭ
aduc zapisul «Doamneŭ Tudoreŭ . . . , pentru cãcã s'aū cãlugãrit la măn-
ăstire, și s'aū îngrupat în sv[ã]nta mănăstire».

6 Tîrgoviște, 18 April 7164 (1656). Constantin Șerban, pentru satul
Studenŭța, cumpărat de Mihaŭ-Vodã, «de cînd a fost Domnia Sa, din
boerie, Mare-Agã și Mare-Stolnic, și aū fost dat Domnia Luŭ acest sat
Studenŭța maiceŭ sale Doamneŭ Tudoreŭ, ce s'o prenumit monahie Teo-
fana». Ea dã satul, Cozieŭ, «unde zac oasele ei». Dar el e luat supt
Leon-Vodã de Necula Vistierul, «fînd . . . puternic pe acea vreme». El
moare supt Mateŭ-Vodã. Iar Domnia Sa Mateŭ Voevod aū fost trimes
la birnicŭ [birariŭ] de a fost luat baniŭ luŭ Necula Vistiernicul de la
dînșŭ pe seama Domnieŭ, și-ŭ dã mănăstirŭ. «Si s'aū plîns și de
Dumitrașco Postelnicul, fiul luŭ Necula Vistierul.»

Toate în *Cozia*, XXIV. S'aū reprodus traduceriile originalelor slavone.

La n° 4. Papa Vel Logofăt e Greceanu. Cf p. 694.

La n° 6 Mănăstirea Sf. Troiță saū Radu-Vodă fusese întemeiată de Alexandru-Vodă, care-î dăduse satele Mănești, unde se petrecuse o luptă a Mirceștilor, Lupeștii, cumpărat de la Caplea din Periș (sat de treisprezece case), cu vama de la Fitioară; Marotînul, cumpărat de la Vintilă din Cornăteni, fiul lui Staicu Clucerul; Cheseletul e cumpărat apoi de Mihnea de la Staico fiul lui Tudor Logofătul din Orbești, ca și Obileștii, cumpărătură de la Stan V. Spătar (altă parte din sat o dăruiește Dragomir biv Vornic), Hodivoaia, vîndută de Elena din Văcărești, căreia-î era de baștină, lui Stan Spătarul și de acesta lui Mihnea; Izvoraniș, cumpărați de la Cazan Stolnicul; în sfîrșit, Greciș, ai mănăstirii Tinganul, care-î schimbă cu Plătăreștiu lui Ivașco biv Vel Vornic, de la care-î ieia, cu 60.000 de aspri, iarășî Alexandru-Vodă. Acesta arăta în donația sa că Măneștiu, pe Colintina, îi sînt *de baștină* «de la moșul mieū Mihnea Voevod» (cf. și Hurmuzaki, XI, p. 891 : Дѣл). Din aceste două acte, și mai ales din ultimul, ar resulta că Alexandru era în adevăr fiul lui Mircea *fiul lui Mihnea*, și că «frăția» cu Petru Șchiopul nu era decît o frăție de verî (actele de donație din 15 Maiū 7085 și 14 Maiū, 31 August 7088, în Arch. Statului; le întrebuițăm după copiile legalisate din Archiva familiei Știrbei).

La n° 7. Pentru Necula Vistierul, v. și mai jos, p. 709. La 13 Septembre 7140 (1631), din București, Leon-Vodă acordă o întărire pentru satul Pleașovul-de-sus și de jos al lui «Ivan fiul lui Mateiū *Lătinul* din Bosna-Săraiū». Satul fusese dăruit de Mihai-Vodă ficei lui, Floricăi. Mateiū fusese *ѡатина* la Preda, soțul acesteia, și la fiul lui, Mihaiū Postelnicul, cari i-l dăruiesc apoi (marturî: Hriza Ban, Papa Logofătul, Dumitrașco Vistiernicul, Miho Spătarul, Gherghe Stolnicul, Buzinca Comisul, Nedelco Păharnicul (Cartoanele Ghenadie, VI, 27). — La 22 ale luniș, Domnul dă Pleașovul lui Necula Vistiernicul, cu aceste lămuriri: по вѣрѣме къда ест пришеа при-вѣрѣиѡт през планен със вонекѡ и със враниѡш надъ гвѡдомн, а пѣтрѡш кист., зетъ предѣкъ сѡшж., ѡн ес ѡвѣрѣталъ по ѡубанъ лѣ-

ТННША 8 КАРКАЛА. Fiind pribegii peste munți, moare însă Io-
van. Se pomenește în act și un Pavel «Lătinul» din Sofia
(*ibid.*, 28). În fine, se dă pentru Pleșoiul și un al treilea act,
la 26 Septembrie (*ibid.*, 29). — Cf. mai jos, n° 9 și urm. —
La 3 Mart 7140 (1632), din Tîrgoviște, Leon-Vodă hotărăște
pentru mănăstirea Radului-Vodă, cu privire la «un loc din
josu de orașul Bucureștilor, ce este lângă mănăstire, unde
este palanga, care o au fost făcut Sinan-Pașa în zilele lui
Mihai-Vodă, încă de la crucea lui Ișvan de sus, de unde
ține palanga în jos, în calea Văcăreștilor, până în ho-
tarul Grecilor, și din calea Văcăreștilor în jos, până în Dîm-
boviță, și din palangă în jos, iară până în Dîmboviță». Acum,
«jupan Necula, biv V. Vistier», face o moară, înecînd astfel
via mănăstirii, via domnească, morile domnești și călugărești.
Atanasie, egumenul de la Radu-Vodă, se plînge. Merge Că-
pitanul «și cu dorobanți, de au tăeat zăgazul morii». Necula
și-l ridică iarăși. Atunci, merge însuși Domnul, cu boierii, și
chiamă oameni bătrîni, între cari Manta diaconul, Dumitru
Răznea județul și pîrgarii. Ei spun «cum că au mersu însuși
Radul-Vodă, de au hotărît acel loc . . ., de la crucea lui Iș-
van, merge pe drum în jos, până la podul lui Șerban-Vodă»,
apoi «până la heleșteul lui Șerban-Vodă». Morile erau «aproape
de casa lui» (Necula Vistier) (copie cu litere latine, în Bibl.
Ac. Rom., 16/XI, după o traducere).

La n° 11. Pentru Trufandă, v. mai jos, pp. 480-1, n° 11.
În Iunie 7138 (1630), Leon-Vodă îngăduie lui «Gherghe de
în Zorilești» a lua «dijmă și de grău și meiu, de la Rumâni
lui Trufandă și de la toți oamenii cari vor fi arat pe moșia
lui în Zorilești, și dă nimenea opreală să n'aibă, naintea
cărții Domnii Meale». Dă voie «cine va mai ara de acum
înnainte neîntrebat pre moșia lui, să-l tragă pre acela om de
păr (?)» (Arch. Statului, *Dintr'un lemn*, XVII, 2).

La n° 13. Însemnătatea mărturiei lui Matei Aga stă și
într'aceia că, peste puțin după data actului, la 17-9 Octombrie,
el pribegi în Ardeal, de unde se întoarse ca Matei-Vodă
(*Magazinul istoric*, IV, p. 311; vol IV din colecția noastră,

pp. 19-20). Dumitru Filișanul Slugerul, care întovărăși pe Matei în fugă, e acela căruia acesta, ajuns Domn, îi întărește, la 4 Ianuar 7154 (1644; Tîrgoviște), satul Pirăea, care-î fusese «de moștenire de la părinții Domniei Mele, de mai nainte vreme». Supt Gavril Movilă, la 7128 (1619-20), fiind Matei boier, el vinde lui Dumitru cele două părți ale sale din sat, pentru 32.000 de aspri. Acum *vecinii* lui se risipesc, și prin satele lui Vodă (pergament slavon; Arch. Statului, *Schitul de un lemn*, XVIII). Cf. mai sus, p. 292, nota 2. La 10 Maiu 7119 (1611), Radu-Vodă acordă o întărire lui Mitru Comisul, în Frăsinetul din câmp, cumpărat de la Radu Post., și de la Anca. Marturi la tocmeală sînt: Preda Post. din Greci, «Panaiot Banul din Hotăranî» și «Matei Păharnicul din Brâncoveni» (*ibid.*, *Cozia*, pachetul citat, doc. 6 bis).

La n° 47. La facerea hrisovului și hotărniciei prealabile, urmau alte cheltuieli. Pe un zăpis, supt Moise-Vodă, 24 Octombrie 7140 (1631), ele se înseamnă astfel: «Socotitu-său și cheltuiala ce s'au făcut până a scoate acè bucată de loc: 4 ug. Logofătului celui Mari, 13 zloți, 2 bărbănti dat[e] hotarnici, cînd au hotărât Fote Uricarul» (Bibl. Ac. Rom., 86/XLII; traducere).

La n^{le} 46, 48, 49, 50, 52. Pentru Radu Iliăș, soțul Stancăi Brîncoveanu, v. și mai sus.

La n° 51. Pentru Strîmbeni, v. mai sus, Documentele Știrbei.

La n° 53. Compară cu expresia moldovenească: «cît e hăul și vovicul» (= nici o dată).

La n° 58. V. pp. 332-3, n^{le} 143-4.

XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene.

Biblioteca Seminariului Catholic din București are cîteva cărți foarte rare, precum «Katekizmul» din 1780 (Buda), în ambele forme: «tsel mare ... pentru aenvaecaetura tuturor

krestino-katolicsilor» și «tinerilor a krestino-katolicsilor» (cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 282, nota 2), și *Prima Principia latinae gramatices*, de același, precum și Gramatica lui Tempea. Pe cea d'întăiu se înseamnă: «Chri[s]toforus Muneskul, anno Domini 1780, die 28 Iulii», pe *Principia*: «Ioann Ruset, Constantin Nikolau BB. Thodor Ord. D. B. M. Religios:», pe cealaltă: γραμματική 1797.

Dar se află acolo — pe lângă un exemplar al Cronicii lui Dumitrachi Varlaam — și un manuscript de Evanghelie și Epistolii, scris la 1749, înaintea propunerilor de nouă ortografie ale școlii naționaliste, cu litere latine, de parochul catolic Ilie Gryffski din Cîmpulung (v. vol. I-II, p. 306, n° LXXII). Iată titlul întreg, care poate da și o idee de sistemul pe care-l adoptă Gryffski:

Euangelia și epistole, szau czitanile, la duminecsile, si la praznicse preszte tot anul. enke si munka luj Iszosz Hirisztosz; kare szau skrisz pren Szentul Matthaei, Szentul Joon Evangeliszt, dupe rendujala Miszaluluj Aposztolicsesz k remlenezsk.

Skrisze pren Fratele si Pater Ilie Gryffski od Bukurescti, Rendulu aluj Szentul Francseszk, Fraczilor Cselor maj micu Provincziej od Bulgariae.

En anul dela nascterea Domnuluy nosztru Iszo-z Hirisztosz, M DCC.XLIX, en Czara Rumeneaszka, la Kempulung.

La n° 6. V. vol. I-II, p. 339.

La n° 7. Și în Țara-Românească exista un sat Faraoani (azi: Faraoana; jud. Rîmnicul-Sărat), sau Faraoni: Petru Șchiopul dă o hotărîre cu privire la el, din București, la 23 Maiu 7070 (1562; Col. d-lui Gr. P. Olănescu; pergament slavon: Divanul ca în Hurmuzaki, XI, p. 889, dar Păharnic e Balomir). Pentru Unguriî din Faraoani, v. hrisovul din 1803 în *Uricariul*, XVIII, pp. 362-3.

XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon comunicată de răp Colonel Mihail Ghica.

La n° 1. Din acest act există următoarele versiuni, tipărite toate de d. N. Densușianu în Hurmuzaki, II³, p. 334 și urm.

1. Acea copiată de egumenul Mihail din Cozia și întărită cu pecetea mănăstirii. Mihail intitulează copia sa *parie*, și spune că actul a fost comunicat «dumnealor boiarilor sud G[orj], să poată afla sămnele munților la hotarul Ardealului, cei ce au de moștenire munți». Cuvîntul «parie», după latinescul «paria», copie, ne trimete la epoca dominației germane în Oltenia. Copia trebuie să fie, în adevăr, din această vreme, cu toate că în actele tipărite până acum nu găsim decît pe egumenii Anania și Ghenadie (Hurmuzaki, VI, pp. 237, 318, 418, 420).

2. Aceia ce s'a luat după copia aflătoare în Condica Tismenei. Guvernul oltean, vrînd să hotărească starea moșiilor din provincia încredințată îngrijirii sale, a trimes «parii» de acestea, nu numai la boieri, ci și la mănăstirile ce aveau moșii în munte.

3. Aceia ce se cuprinde într'un manuscript al Descrierii Țerii-Românești, de Banul Mihaï Cantacuzino, manuscript aflător în posesiunea canonicului Cipariu, iar astăzi păstrat, de sigur, în Biblioteca Cipariu din Blaj. Aici actul ni se dă după copia ajunsă în mîna vre unuia dintre Cantacuzini.

4. Traducerea grecească ce se dă în ediția grecească a operei menționate: *Ἱστορία τῆς Βλαχίας*, tipărită la Viena pe socoteala fraților Tunusli.

5. Un resumat latin, de dată mult mai nouă, dat de o colecție litografiată de documente relative la Romîni din Ardeal.

Nu poate fi vorba de mai multe forme ale prețiosului act de delimitare, cel mai vechiu pe care-l avem supt ochi până astăzi. La început a fost un original slavon — corespunzător altuia latin, pentru Ardeal —, care s'a pierdut sau n'a fost scos încă la iveală. După dînsul s'a făcut copia, reprodușă în mai multe exemplare, de la începutul secolului al XVIII-lea. Ea se înfățișă, până acum, mai bine în versiunea I, luată de-a dreptul după traducerea primitivă. Copia noastră se află în Condica Pantelimonului, copiată aici după o formă legalisată ca aceia de supt I, din cauza venirii în proprietatea mănăstirii a unor pămînturi, despre care se vorbește în n^o

64, pămînturi smulse prin judecată de la Saşii de peste hotar de către unii moşneni din părţile Lotrului.

Deosebiri între singurele două versiuni bune: cea scrisă de Mihail Cozianul şi aceasta, nu sînt multe. Am arătat în parentese unde e să se îndrepte forma reproduşă aici. Mai adaug două îndreptări, care se impun: Din comparaţia documentului de hotărnicie cu hrisovul lui Neagoe Basarab, dat mai sus, pp. 169-70, n° 2, se vede că adevăratul nume al Comisului nu e Harvat ca şi al Logofătului, ci Hamza. Data apare, din toate celelalte versiuni, a fi 9 Iulie (odată e scris: Iunie, confusie posibilă) 7028 (1520). Comparaţia cu actul din 1518, menţionat puţin mai sus, şi cu unul din 1519, resumat în ediţia ce am dat din Constantin Căpitanul, p. 49, nota 4, arată iarăşi că aceasta e dată exactă: în cele trei locuri boierii sînt aproape aceiaşi.

Numele nemeşilor trimeşi de «Craiu» ardelean se întîmpină în documente contemporane, sau măcar ale familiei lor. Aşa, la 1439, Ioan Chendi şi Chendi fiul lui Chendi; în 1453 Căndreş şi Sărăcin (Hurmuzaki, II¹, p. 20, n° xv). O genealogie a lor până la 1519, *ibid.*, p. 314, n° 229. Un Nicolae de «Maczesd» la 1493 (*ibid.*, pp. 350-1), iar Stanciul nostru, la 1501, *ibid.*, p. 487. Un «Michael de Zechel» (Sătcel, Sătcel), în 1496, *ibid.*, p. 379, n° CCCXXXIV. Cf. şi, în genere, p. 90.

O delimitare de spre partea Bistriţei (1593) am tipărit-o în *Doc. geografice* (extras din «Buletinul geografic» pe 1899), pp. 6-7. Cf. *ibid.*, p. 9 şi urm. Dezbaterea dintre Rîşnoveni şi boierii din Mărgineni pentru muntele Baiul, *ibid.*, p. 15 şi urm. O hotărîtură între Ţara-Românească şi Moldova, tot acolo, p. 29 şi urm. Cf. Urechia, *Ist. Rom.*, IV, p. 37, nota. O delimitare dintre Ardeal şi Moldova, 1804, cu «bouri» la hotare, *Uricariul*, IV, p. 90 şi urm. Hotărnicii de graniţă muntene de către Ardeal, în Teulescu, *Archiva Romana*. O condică, în care se cuprindea actele din Teulescu, a fost oferită acum în urmă spre cumpărare d-lui Creţulescu de fostul ziarist d. Basarabescu.

La n° 2. Ștefan, Trimesul lui Mihnea, pare să fie fiul lui Pîrvu, despre care se vorbește în actele timpului. În condică se află și o copie a originalului turcesc.

La n° 4. Ghinea Parepa e pomenit și în Socotelile Brașovului.

La n° 6. La 8 August 1611, Radu-Vodă Șerban, de și învingător al lui Gabriel Báthory, răătăcia cu oastea dintr'un loc în altul. În Septembrie el fu înlocuit cu un alt Radu, care dă n° 7. Cf. vol. IV, pp. xcvii-viii.

La n° 8. «Crăia» lui Mihai-Vodă în Ardeal e pomenită și în actul din Tîrgoviște, 19 August 7118 (1610), prin care Radu întărește lui Gherghe Comisul satul Tălpașul, ce-î fusese dat de Mihai-Vodă, *ТЕРЕ ЕС ПОШЛА С АРДЕЛСКОЕ ЗЕМЛЕ КРАЮ* (Cartoanele Ghenadie, VI, Cf. *Soc. Sibiului*, p. 18, nota 1.

La n° 8 și urm. Iubita lui Mihai Viteazul, Tudora, era tot o Tîrșoreancă.

La n° 11. Pentru aducerea, în 1626, a trupului Radului-Vodă din Moldova, v. *Soc. Brașovului*, p. 62. Cf. Miron Costin, p. 289, care pomenește, în adevăr, pe Trufandă între petrecătorii mortului. Mai v. *Cuvente den bătrâni*, II, p 243.

La n° 12. Pentru Necula Vistier, v. mai sus, p. 703. Pentru situația călărășilor, e lămuritor un act al lui Leon-Vodă (București, 28 April 7140 = 1632), pentru un Rumîn al mănăstirii Snagov, care «se-a scris călărăș» supt Alexandru Cononul. Descoperindu-se acum, «aũ mersu de se-aũ închinat Rumãn . . ., cum sãntu și frãție lui, și cum aũ fost și pãrinții lui; ce aũ fost umblat cu înșălãciuni, ca sã scape de rumãnie cu călărășia» (Bibl. Ac. Rom., doc. 107 xx).

La n° 17. Cf. pentru Trufandă și n° 11.

La n° 22. Serafim fu episcop supt Constantin Șerban și Mihnea al III-lea (vol. IV, p. cclxxxix).

La n° 24. Pentru Neacşa din Goleşti, v. mai sus, pp. 731-2-
Pentru Rudeni, p. 680.

La p. 486. Numele Tocsoba e şi al unui boier din sec. al
XV-lea, pomenit Bogdan, *Docum. şi regeste*.

La n° 25. Pentru Creţuleşti, v. *Gen. Cantacuzinilor*, anexe :

La n° 27. Pentru Goran, v. mai sus, p. 451, n° 44.

La n° 29. Pentru Grădiştenî, v. pp. 633-4.

La n° 33, 35. Găsim şi în Moldova supt Petru Rareş un
Hamza Roman (Roman Hamză). V. *Uricariul*, I, pp. 149-50 ;
XVIII, p. 105. V. şi n° 35.

La n° 35. Năeni e unul din locurile de luptă ale lui Mihaî
Viteazul cu Polonii în toamna anului 1600.

La n° 36. Mihaî Spătarul e Cantacuzino.

La n° 40. Preda, soţul Stancăi, e tatăl cunoscutului boier
Ştefan Părscoveanu (Prăscoveanu) din secolul al XVIII-lea.
V. şi n° 47. O soră a lui Preda iea pe Barbu Bălăceanu.
V. *ibid.* Un Ioniţă Părscoveanu, la n° 74 (nu pare a fi din
aceiaşi familie). Pentru Necula Vistier, v. mai sus, p. 709.

La n° 42. Pentru Vlădeşti, v. mai sus, pp. 693-4, şi mai
jos, n° 56.

La n° 47. Fierăştii munteni se coboară din Fiera isprav-
nicul Craiovei (v. şi documentul muntean din 1626, în *Uri-
cariul*, XVIII, p. 371), fost Mare-Logofăt. De la el pleacă
Stroe Spătar, un fiu (v. p. 519, n° 1), Uriil său Udrişte,
Radu, — Năstureii, — Şerban şi Constantin din actul nostru,
Banul Herăscul (şi Radu cel d'intăiu fusese Mare-Ban, al
lui Duca-Vodă; Bibl. Ac. Rom., 119 LXIX), şi mai târziu
Costachi (v. *Studii şi doc.*, I-II, p. 461, n° XXI). Afară de
cei doi din veacul al XVIII-lea, ceilalţi Hereşti nu s'au ri-
dicat la o mare însemnătate până aproape în zilele noastre.
Cf. Ionescu-Gion, în *Rev. Nouă*, III, p. 1 şi urm. Uriil a fost
un cunoscut scriitor. Radu, «zeat Urăil» (*Doc. Cant.*, p. 96,

n^o xxxvi), «feciorul lui Udriște Logofătul Năsturel ot Fierăști» (*ibid.*, p. 240), până ce ajunse la Serdărie, pe la 1672 (Bănia-î veni la sfârșit), stătu multă vreme ca al doilea Logofăt, alcătuitorul de hrisoave muntean. La 1679, el însă terminase cariera, fiind biv Vel Ban (*ibid.*, pp. 247-8, n^o xv): Șerban Cantacuzino îl sili să lase ceva din ce căpătase de la Duca (*ibid.*). V., în genere, tablele la *Gen. Cant.* și *Doc. Cant.*; *Sate și preoți*, p. 77 și nota 2. Șerban din documentul nostru era «feciorul Banului», și Șerban-Vodă ceru și pentru dînsul de la Nemți titlul de conte (*Gen. Cant.*, p. 219), care se și căpătă. Pentru fiul său Constantin, v. și, mai jos, n° 71 (și soția lui, Anuța). Alți Herăști au trecut în Rusia (*ibid.*, p. 341). Toma Cantacuzino Spătarul luă pe fata unui Duca din Vaî-de-ei, ginerele «Herescului» (Șerban) (*ibid.*, pp. 352-3). Fratele soției lui Toma, Matei, își zise tot Herescu, și el fu începătorul Hereștilor expatriați. Pentru originea italiană ce-și atribuia familia, v. *ibid.*, p. 413. Cf. și Cron. lui Constantin Căpitanul, p. 160, nota 2; p. 170; vol. IV, p. 85, nota 1; mai departe, n° 88.

La n° 49. Balos, Baloș, nu e alt ceva decît ungurescul Balass. Balșii moldoveni par a porni din Vrancea.

La n° 50. Calmășul era numele cel vechi al familiei Callimachi.

La n° 53. Pentru Bărcă Cojescu, v. vol. IV, p. 341. Sora lui Bărcă a fost soția lui Ienachi I-iu Văcărescu (*Gen. Cant.*, p. 364).

La n^{le} 54-5. La începutul neamului găsim pe Radu Fărcașanul Stolnicul din 1659, un pribeag (vol. IV, p. 57, n° LIII). Mihaî Căpitanul i-ar fi decî fiu, iar Matei, nepot. Cf. și n° 60. Pentru Brăiloi, v. mai sus, pp. 625-6; Ștefulescu, *Tîrgu-Fiî*, pp. 135-7, 159, 175, 211.

La n° 55. Anița Brîncoveanu e mama lui Constantin. E fiica lui Ioan Balș, din Moldova. V. mai sus, p. 621.

La n° 56. Mi s'a spus că Izvorenii ar fi o ramură a Știr-

beilor. Doi Izvorenii, Barbu și Radu, la 1691-2 (*Doc. Cant.*, p. 154, n° LXVI). Din *Gen. Cant.* (p. 108), se vede că un Izvoranu a luat pe Maria, fata lui Drăghici Cantacuzino, lăsînd doi fii, Pîrvu și Șerban.

La n° 58. Cf. n° 54, 60.

La n° 60. În acest act avem o judecată după modelul introdus de Constantin Mavrocordat.

La n° 61. Cf. mai sus, la n° 24, mai jos, n° 81.

La n° 62. Roxandra Roset, soția lui Barbu Văcărescu, e numită «Luxandra» în *Gen. Cant.*, p. 365. Era sora lui Constantin Roset și mătușa Doamnei lui Constantin Mavrocordat. Pentru întâia soție a lui Barbu, v. mai sus.

La n° 64. Bucșăneștii vin din Bărcan, al cărui fiu a fost Staico; unul la începutul, cellalt la sfîrșitul secolului al XVII-lea V. Constantin Căpitanul, tabla; *Doc. Cant.*, p. 165 (văduva lui Staico). Li se zicea, după moșie, și Merișani. V. și mai departe, cap. XIII. Un Pătrașco Bucșanul la 1672 (*Doc. Cant.*, p. 96, n° XXXVI). Preda Bucșanul e cam pe același timp Vornic-Mare, iar Vintilă, Logofăt de Vistierie (*ibid.*, pp. 242, 249-50). Cf. și *Gen. Cant.*, p. 207; mai jos, p. 519, n° 1. Toți Bucșanii se mai află dese ori pomeniți pe p. 519 și urm. — Pentru Bucșăneștii din Moldova, v. Hurmuzaki, X, tabla.

La n° 65. Din acest act se desface o întregire la genealogia Bălăcenilor. Matei Bălăceanu, care e cunoscut (v. *Cron. muntene*, p. 89, nota 2), are decî pe Hrizea (Rizea) și pe un alt fiu (Pătrașco; arborele genealogic din *Magnum Etymologicum*, p. 2981), de la care vin Nicolae, Ioniță, Matei. Barbu Bălăceanu e însă un frate al lui Matei I: el are un fiu, Ștefan. Matei mai are un frate, Drăghici, bunicul lui Constantin, care represintă, în linie masculină, familia mai târziu (v. vol. IV, p. 65). În secolul al XVII-lea aflăm și pe un Badea Bălăceanu (*Doc. Cant.*, p. 69, n° XXVIII; p. 99, n° XLIII), care e tatăl lui Constantin Aga, ginerele lui Șerban-Vodă; fiul lui Constantin e Ioniță, care nu lasă decît fete

(*Cronicile muntene, l. c.*). După arborele citat, Matei, Barbu și Drăghicî sînt fiii lui Pătrașco, frate al lui Badea. Acest arbore genealogic, redactat după spusele unui fiu al lui, Hrizea al nostru, se dovedește a fi, deci, riguros exact.

La n° 68. Ștefan Văcărescu e fratele lui Barbu de la n° 62. Ecaterina Donea (v. mai sus, p. 699) e soția lui. Maria și Ioan fiii, V. și vol. III, p. 76 și urm.

La n° 69. Pîrvu și Mihaî Cantacuzino sînt frați. Ilinca e fata fratelui lor Constantin Canta, trecut în Moldova. Ea a fost mama poetului Conachi.

La n° 80. Pentru Corbenii din secolul al XVII-lea, v. și mai sus.

La n° 82. V. mai sus, n° 2 și p. 327, și nota 1.

XIII. Documente diverse.

La n° 3. Pentru Gicovanul, v. mai sus, p. 696.

La p. 519, nota 1. Întăiul Cozliceanu, Toma, fiul lui Hrisant Cămărașul, din Chios, a luat pe a patra fată a lui Mihaî Spătarul Cantacuzino. Fiică-sa a fost soția celui de al doilea Constantin Brâncoveanu, mama lui Nicolae și Manolachi Brîncovenii. Fiul lui Toma I^u, al doilea Toma, are un copil, pe care-l crește Brîncovenița: el se însoară cu o Greceancă. Apoi își lasă nevasta, și ajunge ca Mehmed Boiarzadè, zaim turcesc (*Gen Cant.*, pp. 349, 410).

La n° 2. Alt act din cele rare, ale lui Mihnea al III-lea, pe pp. 122-4, n° 30.

La n° 5. Aū existat în același timp doi Băleni cu numele de Ivașco, verii: cel mai cunoscut era fiul lui Gheorghe Banul, cellalt, al lui Pătru Sulgerul, fratele lui Gheorghe. Cel d'întăiū scrie notița ce termină actul nostru. Din el se mai află existența unui Socol Băleanu. — Ivașco al II-lea, «ficiorul

Ceașului» se însură în Moldova cu Safta, fiica lui Nacu Murguleț (vol. IV, p. 21). Pentru moartea celui d'întăiu, v. Const. Căpitanul, p. 211, nota 1. Grigore, fiul acestuia, numește «unchiū» pe Ivașco «sin Pătru Ceașul Băleanu». (*Magnum Etymologicum*, p. 3045). Unchiul dă un zapis cu nepotul la n° 10.

La n° 6. Iordachi Spătarul, «boierul Domniei Sale» lui Șerban-Vodă, nu e altul decît fratele cel mai mic al Domnului.

La n° 7. Un mare capitalist de la sfîrșitul secolului al XVII-lea, Mihul mai e pomenit și la p. 310, n° 69. El mîntui în călugărie (*ibid.*), ca puțini mari capitaliști. V. și n° 9.

La n° 8. Radu Hrizea e Popescu, cronicarul. V. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 151-2. Pentru Știrbei, v. mai sus, Doc. Știrbei.

La n° 9. Pentru Mihălcești, v. Prefața la Const. Căpitanul.

La n° 10. Pentru Mihaï Corbeanu, v. și mai sus (cf. tabla).

La n° 12. Ienachi Aga e Văcărescu. V. și pp. 632-3.

La n° 13. Din *Genealogia Cantacuzinilor* nu se vede prin ce legătură de familie Barbu Brătășanu era nepotul lui Mihaï Spătarul Cantacuzino, nici în ce chip Socol Cornățeanul venia «moș» lui Barbu. Brătășanu figurează ca martur în testamentul lui Const. Căpitanul (*Doc. Cant.*, p. 164, n° LXX).

La n° 15. Radu Văcărescu era frate cu Ștefan. V. mai sus, p. 713. Cf. și n° 16.

La n° 17. Zoița Cantacuzino iscălește în zapisul lui Nicolae Dudescu, fiindu-i soră (*Gen. Cant.*, p. 286 și urm.) Ea se mărită la urmă cu un Turc (*ibid.*). Pentru Dudești, v. mai sus, pp. 602-4.

La n° 19. Venețiana Văcărescu e văduva lui Radu: era din familia Ruset. V. *Gen. Cant.*, pp. 368-9 și *Ist. lit. rom.*, la numele ei. Cf. n° 20, 21.

La n° 22. Barbu Văcărescu arată să fie un fiu al lui Radu și Venețianeii. Cf. și n° 23.

La n° 1, p. 525. Gheorghe Spătarul e poate Comisul din documentul lui Radu-Vodă Șerban de la 19 August 7118 (1610) (Cartoanele Ghenadie, VI, 6). Lui Radu Șerban i se zicea de contemporani Șerban-Vodă. V. și *Arch. ist.*, I², p. 26.

La n° 4. Întăiu s'a pomenit în act Radu-Vodă Alexandrovici, bătut de Matei-Vodă, însă Domn de drept până la întărirea în Constantinopol a învingătorului. Notița ultimă trebuie să fie deci, nu din 1632, ci din 1633.

La n° 5. Cf. pentru Bucșani, documentele ce urmează, Bozienii s'au înrudit și cu Cantacuzinii (*Gen. Cant.*, p. 116). Pentru Nica fiul lui Staico, v. n° 8. Pentru Calotă Bucșănescu și ai lui, n° 12. Pentru Badea Bucșănescu, n° 13. Staico era vărul lui Calotă și fiul lui Bărcan (n° 13). Pentru fratele lui Staico, care a fost osîndit la moarte de Brîncoveanu, pentru pîră la Poartă (v. *Ist. lit. rom.*, la numele său și *Doc. priv. la C. Brîncoveanu*). Pentru Drăgușin Vistierul, v. pp. 528-9, n° 20. O scrisoare a lui Staico, pe cînd era pribeag în Moldova, de unde porni la Constantinopol, pentru a-și găsi la urmă peirea, în vol. IV, pp. 63-4, n° LX. V. și mai jos, n° 21.

La n° 12. Șerban e Bilciurescu. V. n° 20.

La n° 25. E acest Coridaleu din neamul vestitului dascăl?

La pp. 530-1, n° 1. Comparat cu documentul lui Alexandru-Vodă din 1412, tipărit în Hurmuzaki, I², pp. 832-3, acesta se vede a fi autentic. Stan e Stanislav Rotompan, Mihăilaș se întîmpină lîngă el și acolo, Ioan e Oană, Vlad figurează iarăși, ca și Iurje Fratovschi, Jumătătevicî, Șandru, Bratul Straovicî, Iugșin (= «Itșină»), Stoian Procelnic (= Postelnic), Olecsăn.

La n° 3. Pentru Toader Movilă, fratele lui Ieremia-Vodă și ctitorul mănăstirii Todirenilor, v. Marian, în *An. Ac. Rom.*, XXII, p. 25 și urm.

La n° 6. Pentru familia Orăș, v. p. 571. Un Coste Orăș încă de la 1454 (Orest Popescu, *Cîteva documente*, p. 9).

La n° 8. Pentru Nicoriță, v. p. 615.

La n° 10. Numele lui Pătrașco Costin pare să fie rău cetit de copiatorul din secolul al XVIII-lea. Cf. n° 23. Satul se află apoi în mîna Buhușeștilor.

La n° 13. Pentru «Pilipovțești», v. și mai sus.

La n° 16. «Biserica Roșcăi» din Iași e pomenită și în *Arch. ist.*, I, p. 136 (an 1669).

La n° 25. Pentru Verbia, v. mai sus, p. 652. Vlădica Gheorghe, după care e numită movila, poate să fie Mitropolitul Gheorghe Movilă.

La n° 3, p. 537. Pentru Alexandru, fiul lui David de Zaluca, Davidel, v. *Doc. Bistr.*, II, p. xxxi; *Doc. Callimachi*, I, p. xxvi.

La n° 8. Pentru familia Jora, v. vol. VI, cap. I. Tot așa și pentru Hermeziu de la n° 9.

La n° 10. Aș crede că din Cuzlău (asupra căruia se s'au tipărit acte și în *Uricariul*), sînt originari Cuzeștii, a căror origină greacă nu se poate dovedi prin nimic. Cf. Xenopol, *Cuza-Vodă*, I, cap. I.

La pp. 548-50. Aceste acte se află în frumoasa colecție a răp. Gr. M. Manu.

La n° 1. Dan Vistierul e acela în casele căruia Mihaï-Vodă ucise în 1594 pe creditorii săi țarigrădeni. Mai târziu el apare ca fugar în Moldova.

La n° 3. Pentru Aslan, v. pp. 643-4.

La n° 6. Pentru marea pradă a Tatarilor, v. p. 626.

La n° 8. Scrisoare de la Dragomir Vornicul în *Soc. Braș.*, p. 87. Pentru Vlădica Ignatie, v. p. 629.

La n° 9-10. Stroe e Leurdeanul. V. p. 631. Pătru Marcescrie și un act aflător în vol. IV, p. 60, n° LVI

La p. 550, n° 1. Pentru Calian, supt Alexandru cel Bun, v. *Uricariul*, XVIII, p. 16. Săcuian era ginerele lui Tăutu Logofătul (*ibid.*, p. 116).

La n° 2, p. 551. Pentru Hamza Benga, v. *Ist. lui Mihai Viteazul*, p. 13.

La n° 3. Pentru Murguleți, v. *Arch. ist.*, III.

La n° 4. Actul se află și, în altă formă, la Urechiă, în *An. Ac. Rom.*, XII, p. 166, nota 2.

La p. 556, n° 1. Mențiunea celor doi fiți, adeveriți și de aiurea, ai lui Ștefan-Vodă, arată ca actul e autentic.

TABLA CUPRINSULUI

	Pag
I. Regeste de documente în arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași . . .	1
II. Documente relative la viața orășenească (păstrate în Biblioteca Aca-	
demiei Romine)	67
I Baia-Cotnari	69
II Birlad	69
III Botoșani	70
IV. București	70
V. Cernăuți	71
VI. Chigheciul	71
VII. Cimpulung (Moldova).	71
VIII. Cimpulungul muntean	72
IX. Cotnari	72
X. Dorohoi	73
XI. Fălcui	3
XII. Hirliu	3
XIII. Iași	73
XIV. Lăpușna	74
XV. Orhei	74
XVI. Roman	74
XVII. Suceava	74
XVIII. Tecuci	75
XIX. Vaslui	76
III. Documente ale Mitropoliei de Iași (depuse azi la Academia Română)	77
IV. Documente, mai ales muntene și oltene, din deosebite colecții . . .	115
V. Documente muntene din archiva domnului C. Basarab Brâncoveanu .	167
VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimi, din colecția	
d-lui Al. Callimachi	209
VII. Documente muntene și oltene din Archiva d-lui Barbu <u>Sturbei</u> . . .	287
VIII. Carte de poruncă și socotelă a lui Constantin-Vodă Brîncoveanu .	335
IX. Documente românești din arhive străine	377
1. Bistrița	379
2. Lemberg. Fundația Baworowski	385
3. Varșovia: Biblioteca Zamoyski	391

4. Stockholm. Arhivele Statului	391
5. Cluj. Biblioteca Museului Ardelean	392
6. Cernăuți: Archiva Tribunalului și a Delegației Terii	393
X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu	431
XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene	457
XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon, comunicată de răp. colonel Mihail Ghica	471
XIII. Documente diverse	509
I. Cîteva documente mai mult ardeleno de la un prieten din Dej	511
II. Documente particulare comunicate de d. Gr. P. Olănescu	519
III. Documente din colecția d-lui C. C. Arion	525
IV. Cîteva documente din colecția d-lui Callimachi	530
V. Documente din colecția d-lui căpitan Gh. Văsescu	537
VI. Documentele moșiei Șerpenița (vechiul Șipinți) din Ținutul Dorohoi	542
VII. Cîteva documente privitoare la moșia Cătina (Buzău)	546
VIII. Cîteva documente dintr'o colecție privată (Gr. N. Mano) din București	548
IX. Documente de la deosebite persoane	550
X. Documente privitoare la satul Petrești (județul Roman)	556
XI. Acte relative mai ales la Domnia lui Ioan Sandu Sturdza	558
XIV. Note explicative la documente	561
I. Documente din arhivele instituției Sf. Spiridon din Iași	563
II. Documente relative la orașe	594
III. Documente ale Mitropoliei din Iași	611
IV. Documente mai ales muntene și oltene din deosebite colecții	624
V. Documente muntene din Archiva domnului C. Basarab Brăncoveanu	638
VI. Documente relative mai ales la Botoșani și împrejurimi, din colecția d-lui Al. Callimachi	648
VII. Documente muntene și oltene din Archiva d-lui Barbu Știrbei	678
VIII. Carte de porunci și socotelii a lui Constantin-Vodă Brăncoveanu	690
IX. Documente românești din arhive străine	695
X. Documente muntene din colecția d-lui Emanuil Bibescu	700
XI. Cîteva documente din registre de parochii catolice moldovene	705
XII. Extrase dintr'o condică a mănăstirii Sf. Pantelimon, comunicată de răp. colonel Mihail Ghica	706
XIII. Documente diverse	713

ERATA ȘI ADAUSURÎ

La p. 51, rîndul 3 de sus, în loc de «zapisul pentru aceasta». cetește . «un zapis analog»

La p. 131, n° 63, rîndul 7 de sus «birnic po bani 30 și pîrpîrul». în loc de «biruise . . pîrpîrul».

La p. 558, n° 4, rîndul 3 de sus: «bezădè», în loc de «bazădè», XI, n° 1, r 3 de sus: «Coprivița», în loc de «Ceprevița»

La p. 622, r. 9 de sus. Soția lui Lupu Bogdan Hatmanul se cheama Kuzanda V. *Vita Constantini Cantemirii*, pp. 9, 14. Cele două articole de la sfîrșitul paginei se raportă la n^o, nu la pagine.

La p. 641, a se îndrepta, în r. 6-7 de sus, un *lapsus* evident că soția lui Călotă e, cum se arată în document, Calea fata Stancăi, nu însăși Stanca

La p. 648 și urm. Vornici și preoți de Botoșani se mai pomenesc la p. 37, n° 172, p. 38, n° 177, p. 104, n° 117, p. 418.
